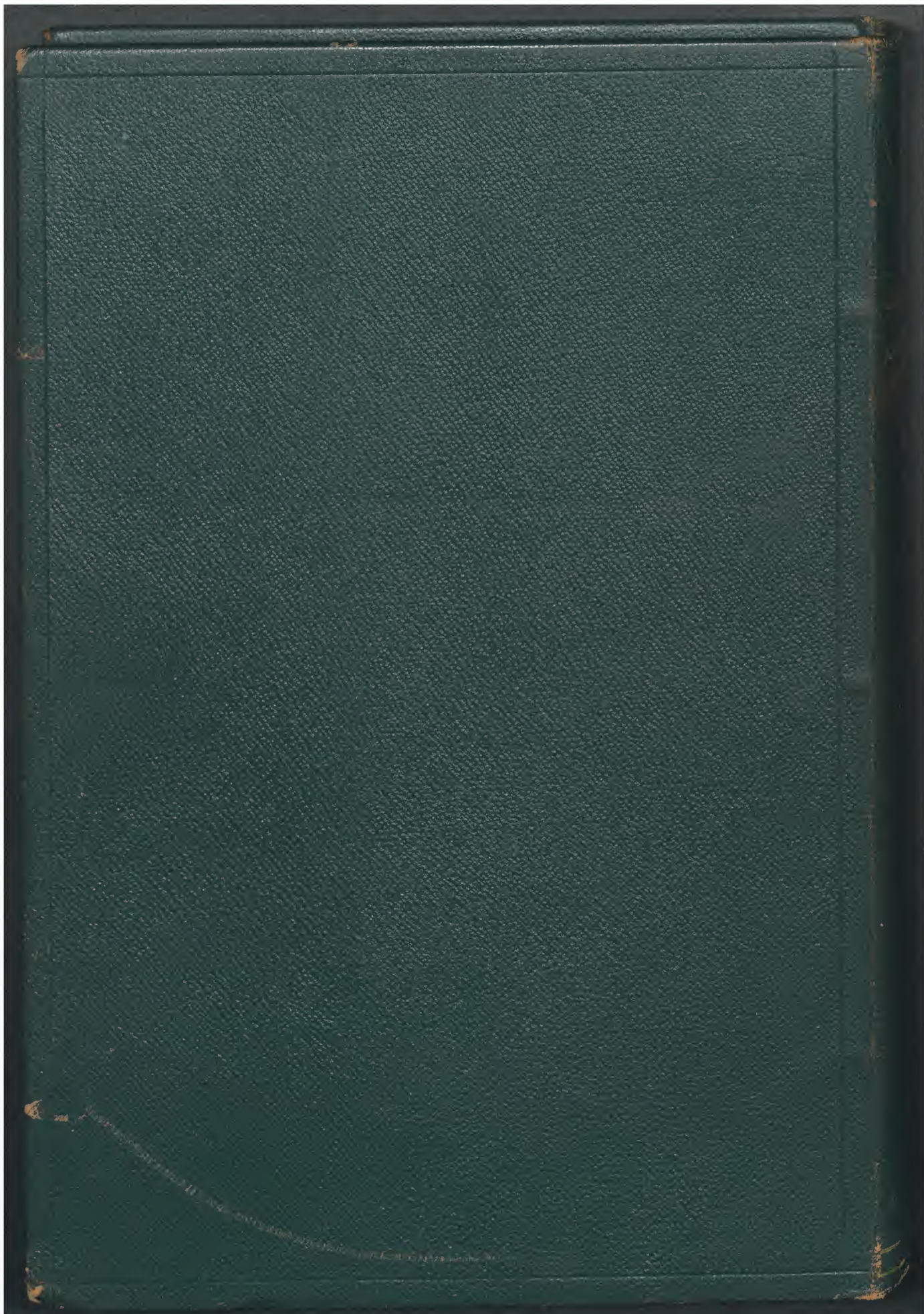

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

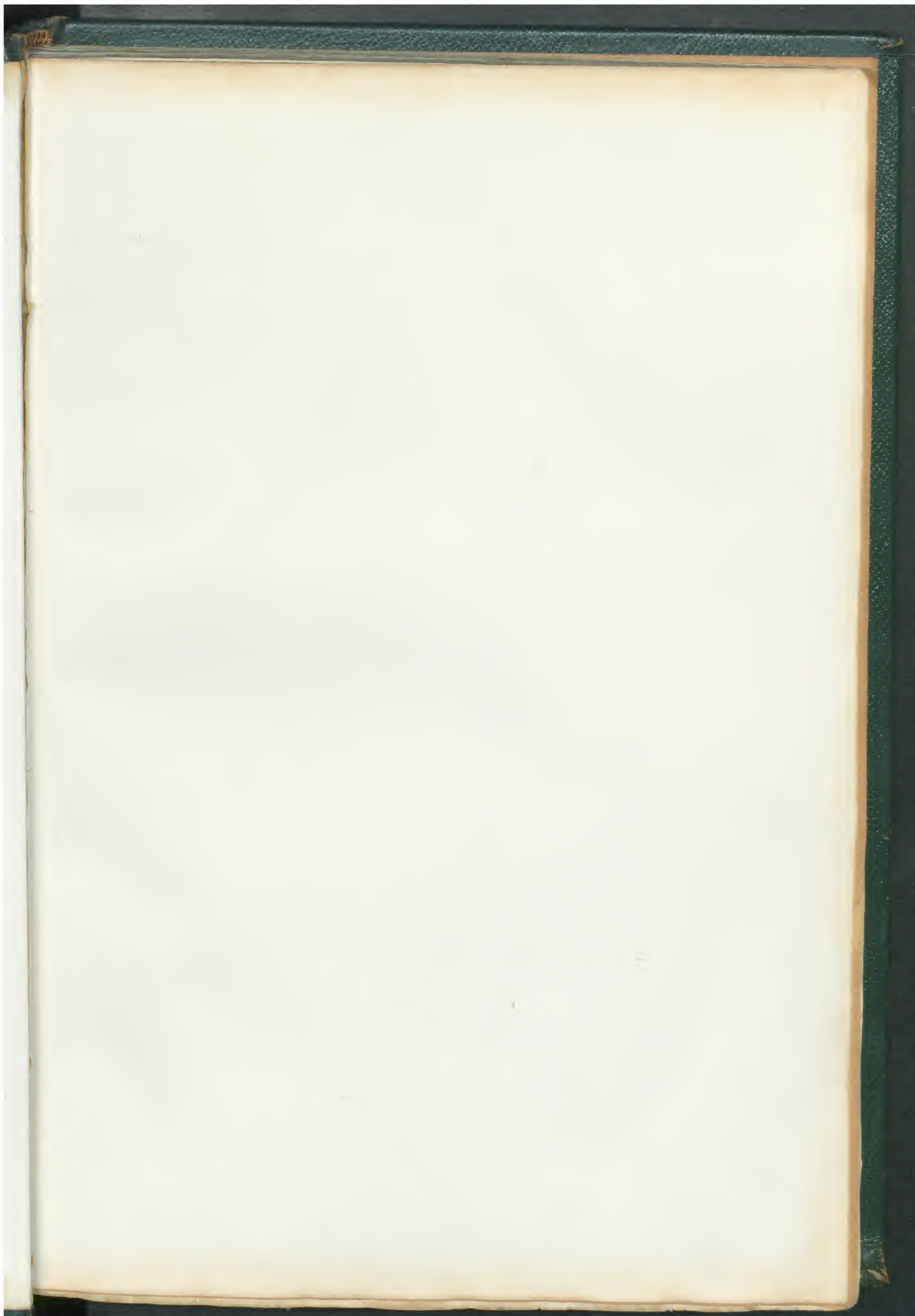

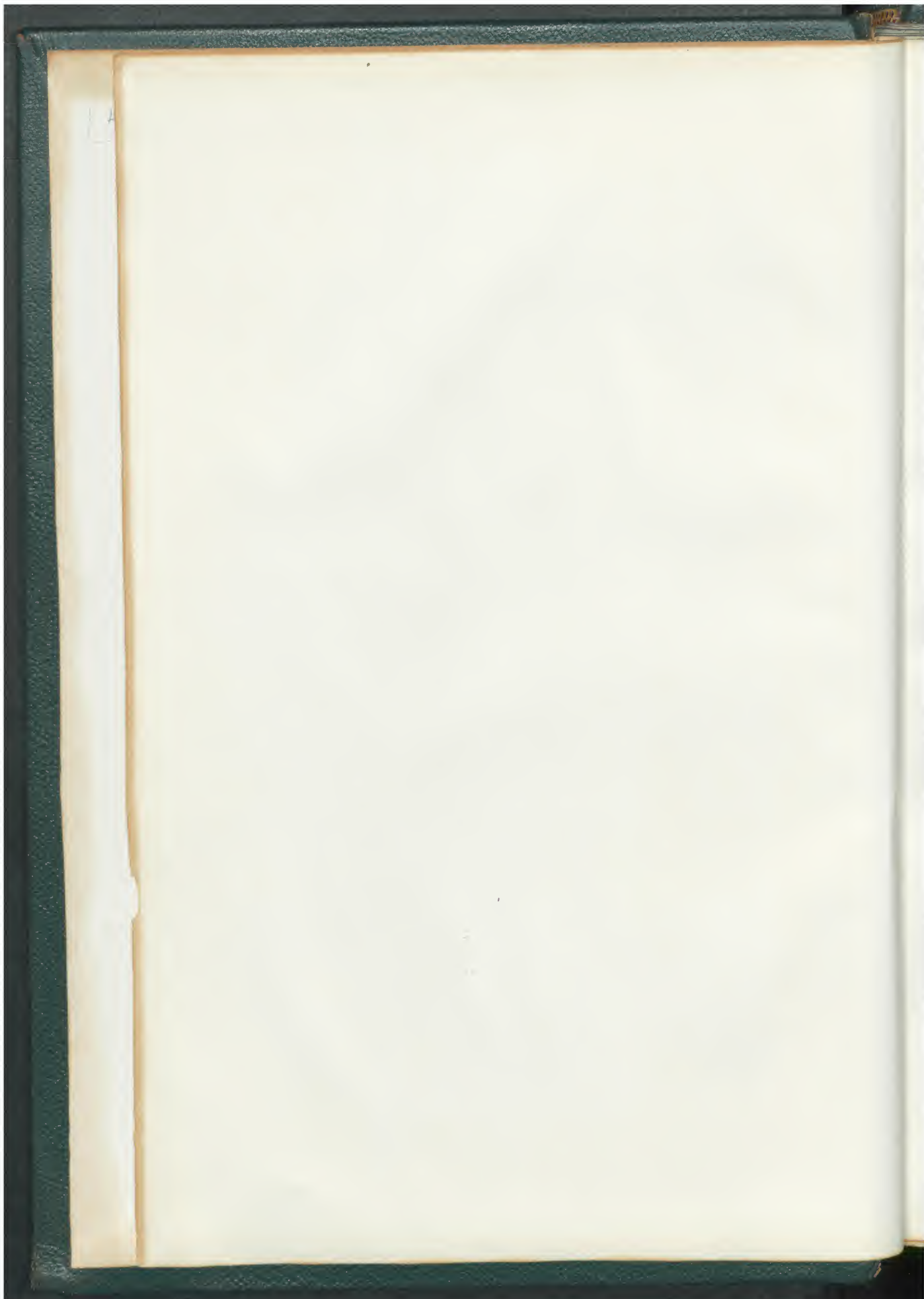
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/0/1

415/D

vol. 1

Accipe Lector studiose Aristotelē pe
ripatheticorū principē: ac eius fide
lissimū interpretē Auerroez: ca
stigatum erroribusq; purga
tū: necnō margines opti
mis ānotationibus ac
p̄cordātijs ornatū.
atq; fidei studio
quoad fieri po
tuit impres
sum.

¶ Titī Ebesmophili Tranensis terra
sticon ad Lectorem.

Scipsit Aristoteles: clarauit corduba: Marcus
Corrigit: adiungit: digere: ac regegit.
Auxilio cuius: si forte videbitur auctor
Durus & interpres: mox tibi mollis erit.

Epistola de correctione morum
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi

Epistola de correctione morum
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi
et de reformatione
huius mundi

339921

2
C. Marcus Antonius zimara Sanctipetrinas bydruntinus Marco Antonio Lō-
tarena Caroli filio. S. P. B.

Etus consuetudo: z cum ipſis pene litteris exorta: vt cuiusuis ſcripto-
res artis: que lucubrarent principibus viris inſcriberent dicarentqz. au-
toritatem operi ea ſaltem ratione comparantes: quā ego conſuetudi-
nem veruſtiſſimam ſeruandaz mihi cum propoſuiſſem: caſtigaciones
Auerroyſ: non immerito inter Ariſtoreliſ expoſitores commentato-
riſ nomen aſſecuti: qualeſcunqz eſſent: ſuadentibus viris doctiſſimis
emiſſurus: iure merito tibi in primis dicatas volui. Futurum enim erat: vt niſi ipſe
hoc facerem: ingrati hominis notam vix poſſem effugere. Nam cum tu talis in do-
ctos z ſtudioſos omnes ſemper fueris: ſiſqz qualem te omnes nozunt: indoctorum
vero: z preſertim eorum qui ſe doctos credunt: hoſtis acerrimus. Cūqz tu tantuz
ſemper ingenijſ faueris: vt tibi ſtudioſi omnes debere ſe ſentiant: Dammandus fuiſ-
ſem vtiqz: ſi quēquā tibi preferri voluiſſem. Huc accedit qd cum ego tibi deuinctus
auctoritatizqz: cūqz teſtimonio tuo ornatus ſepiſſime: patrocinio adiutus: auctori-
tate ſeruatus: hūc inter Gymnaſij huius Profeſſores loci teneam: qui obſecro cō-
mittere vñquam potuiſſem: vt labores mei: quicunqz eſſent: ſine tuo auſpicio pro-
dirent in publicum: vulgiqz manibus concederentur. Fuit autem labor noſter in
Auerroe caſtigando non exiguus: innumerabilia in eo vulnera vel librariorum vi-
tio: vel tranſlatoris ſanquimus: erant ex his quedam ſatis ſeda: quedaz minus: que-
dam ex conſeſſo falſa: ſed hij boni quot prodigia: quot monſtris inſignia: in omnibz
ſere delio opus erat natatore. Verum diſi inuuantibus eam nos: niſi falloz: illi me-
dellam attulimus: vt in priſtinam faciem reſtitutus videri poſſit omnibus. Addidi-
mus vero nos in calce operis ad communem ſtudioſorum vtilitatem: quoniam pa-
cto noſter Auerroes in quibus ſibi ipſi pugnare videatur defendi poſſit: z a contra-
dictionis nota ſaluari. Hoc enim quotidianis extenſiſqz precibus de nobis ſtudioſi
iuuenes impetrarunt: ceu parum eſſet emendatum a nobis opus fuiſſe: ni z in his
periclitandum nobis eſſet. Quod ſi forte fortuna omnia ſcrutari luſtra nequiteriz:
z iccirco quedam preterijſſe contigerit: non tamen hoc ideo mihi dandum vitio eſt:
nec me pudet eius me vitij reum fateri: quod nemo in ſe non ſentit. Reliquum eſt in-
uenis doctiſſime: vt Auerroem z in Auerroe litteratos omnes ita tueare: vt oēs in-
telligant te ſtudiozum z ſtudioſorum eſſe patroni: te eum eſſe: de quo omnia poſſi-
ceri ſibi vnusquiſqz facile poſſit. Tanta eſt ingenij tui ſublimitas: tanta vtriuſqz lin-
gue cognitio: vt qui te grece legentem audiant: non Venetijs ortuz: ſed Athenis cre-
dant. Aſſentari nolo: nec ſi velim: que tua eſt ingenuitas: pateris. Vera dico: z que
vnusquiſqz conſiteatur. Suscipe igitur patrone mi Auerroē ſine quo philoſophia
vix poteſt conſiſtere: eumqz in tutelam receptum ab inuidorum manibus deſende:
nam quis hoc mihi perſuaſerim: hocqz pro comperto vñ cuz viris doctiſſimis ba-
beam: non poſſe non indoctos eſſe: quibus Auerroes ipſe non ſapiat: vix tamen vi-
ci poteſt quantum ornamenti atqz preſidij eminentiſſimo auctori patrocinij tui
afferre poſſe videatur. Vale. Et parauino Gymnaſio pridie kalēdas Decēbres.

Lōmen. ſup pbyſi.

a z

Prohemium

Atentio mea in hoc p̄mone est
glosare libzū Aris. qui

dicatur auditus nālis. ¶ Et fm̄ vñz
glosatorum dicentium in principio li
bri octo capitula. s. intentionem libri:
vtilitatem: ordinem: diuisionem: pro
portionem: vñz doctrine: nomē libri:

[illegible]

Elidei cō.5.
pmi hui⁹ ad
funem.

Ad i cō. 4.
pmi pbr.]

Forma pma
et pma finis a
metaphysici: o
piderat. 3 d
i z. meta. c. 6.
Et 3. met. cō
3. et ita iueni
antiq codice.

Ex hoc vi
Romē. ponē
felicitatē i se
entis specia
tius. Sz vi
op". 3. de ai
com. 36.

Tridephoc
celi cō. z.

Oppositū h
vī velle p
3. et pī. ca. x

Guide p hoc
meta.t.cô.5.

Solution

[illegible]

stū est qđ pđicatio hoīs hoīs pfecti a scia speculatiue ⁊
nō pfcī siue nō hñtis aptitudinez qđ scia possit ēē eg
uoca sñc nomē hoīs pđicat de hoīe viuo ⁊ d hoīe mor
tuo: siue pđicatio hoīs d rōnāl ⁊ lapideo. ¶ Et quī
b psequē cognitionē scie speculatiue d moralitate stu

cos b̄ neccitate eē vtuosos i oib̄ sp̄eb̄ vtuti moralium:
q̄ i iusticia: abstinētia: audacia: sublimitas: bonitas:
vitas: fiducia: alie vt vtriusq̄ boiuz. Et dēclarauit
Alexāder i p̄mio h̄ lib̄i q̄uo seḡ scia h̄az vtuti
ad sciaz sp̄clariū: q̄m̄ nouerit sapiēs p̄uitatē vt
de siez t̄ p̄petuitatē sempiternā t̄ motū p̄tinuū: t̄ q̄ p̄
posito h̄ie vite ad t̄ps̄ sempiternū t̄ eē p̄dicti ad lineā:
vl̄ sic finit ad infiniū n̄ p̄curabit p̄p̄riā vitā: t̄ erit
audax ex nēci. Et s̄lir q̄m̄ nouit q̄ mors ē ex ne
cessit̄e h̄ic flue m̄ḡe: t̄p̄e q̄m̄ b̄ p̄fectos būan̄t:

ne coes ⁊ ppeqꝛ voluit ambulare i vita ppa ppietꝛ
 ¶ Et sicut quī sciuerit qꝛ pfectionem bre nē p tē et
 mors pēligēda sup vitā ⁊ mani^m ē qꝛ quī sapiēs di
 buitauerit nē pfectꝛ qꝛ andaciā et nē et nifi i acgre^m
 bāc pfectōes. ¶ Itē qꝛ sapiēs cō iustos ⁊ abstīnē
 tes. Iusti quī sciuerit nāz iusti exātē i suba repꝛē
 amāz filii illi nē ⁊ acgre illā formā. ¶ Abstīnē
 tes qꝛ sciuerit idignitē ⁊ voluerit nē qꝛ ē dī pñōnē

b' necys i e doiz ncdū d p'conib' ipoz: fz lut gñā
 ex nēc' mād e seipz eyciet volup' oio: z erūt abia
 nēc' z manutēbz leges dñas: i mutabunt ordi
 nes nāles. ¶ Et mani^m ē q dōet eē bōi z liberi: q vi
 lipēdū pecuniā qñ scīat eēntie pectūe ylatitē: z i
 studiofias i ca ē vñū d dñicys p'at nās: sñl debet
 eē sblumes z amātes vitatē i opōnib' z dictōib' ipoz

n̄ testāt sup b̄:qz ples sapiētes h̄art̄ h̄ r̄pis n̄ s̄ fa
 tes. ¶ D̄r q̄ h̄ accit eis pp dispōnē inālē i bac cōi:
 ⁊ ista dispō ē d̄clatā exercitān̄ i discipula practice.
 ¶ Et signū sup b̄ q̄ accit eis reseñ nās: ē q̄ inuēm̄
 Allex: ⁊ alios dicētes: q̄ sapiētes v̄m̄os h̄uēt i t̄p̄sno
 sapiētes v̄o r̄pis b̄:qz a cōi¹ gēnū viles¹ h̄it̄r ⁊: p̄n

cupes epistimāt qđ ſc digni fger ciuili^{co}. n3 digni fine
eē coꝝ ſecratory. ꝑ. primi. fapieres tūc exultāt qđ q̄
vilitas ſc ſcia acciderit eiſꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ.
nāſ a ſcia habuerūt a diſpōne opioniſ iſtiꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ.
vſr ad volup^ꝑ. ꝑ. accit eiſ diſpō eē nāſi. mī qđ ſc fō
gni eē ꝑa citati: ꝑ. hec diſpō plies dyalectici aduēit. q̄
ꝑ. nāſ ſcie ſequit̄ eoſ oēs vſures. ꝑ. ꝑ. accit ſequit̄

cos vira pp locatere bouis puz b'p. ¶ Quid ar b'li
bz e' p'm'liboz postpoz ab Ari. i' scia nābz res nā
les didunt ad omerlas nābz: quū omerificant i' eo
qz ppuz e' vnicuz: co:coicaz et i' reb' coib' ex'itū
bus i' eis: pp bz diuidit p'fideratio b'p' artis i' duas
pres: p' e' p'fideratio i' reb' coib' oib' reb' nālib'. z'
e' p'fideratio i' reb' ppuz vnicuz: generū nāri di
uerfificaz ita p'z diuidit qz nūc duferioz gene-

rür: pp B fuerit libri poffit i hac pre pfectis accidit
 in logica t i alys ppis?peculanatys. (Læ ær ær p
 cois e por ppis? ppyus iur tres i his artib? qre p coe
 e not? nältr ppo apud nos. 2° q idẽ in disciplina nõ
 erit ptes iteratü 3° q ppõnes vltatẽ in B nõ eẽnt
 p 2° ppe. U.g q demitr in triángulo angulos eẽ edles
 duob? rectis demitr B p ppõnes pmas q æ demitr
 B in triángulo otherfor latez: vel eqliu latez: tũt
 p põnes qb? vñt nõ erũt pma. flñr q demitr eẽnt p

ponere pte cōs ppe sic libz pozr libz penber
an posteriori z dyalectica z alias. ¶ Diffusões et b
libri sūt octo finones: q libz fmo pnt in pres maio
res z minores: z maiores in miores ptiunt: z nōs nar
rabin⁹ istas pres i pbenio cuiusqz finōis. ¶ Pro

[illegible][illegible][illegible]

nihil addidit nec inuenit ei? vbi error? alie q̄ntitatē
et talē vntē eē i diuini vno miraculoſū tēnēū ep̄i
ſtitit: et h̄ diſpo quū i vno hoīe repit: dignē eē dīn? ma
gis q̄ būn? q̄ vno nec p̄leuim? capla p̄cedētia a
p̄ſentē libzū: et p̄ndioſe expōſuim? illi q̄ vult itellere
vba libri b? ad expōnēda vba libri iā obem? t̄raſſire.

Idem p^m
tveroza co.
p. Et. 4. co.
com. 25.

Idē scōl
aia p̄r. 34
Et p̄ p̄b
4. Et cl
cō. 57. vbi
istae r̄cō
assignat.

Slide 100
li com.391

Quo
rat ind
dyalect
dimfatu
de i scob
rū. cō. 2
in s. ph.

Confite.
com 69.

a Hinder
Catharine

14. Et
gnōne co

14. Elz
theozom

ne medical

laus Arizonalis

Aristo.

Prologus

C Aristotelis Stagiritae peripatetico:um
principis de physico auditu liber primus:
et Averrois Cordubensis commentaria.

Primam quidem
intelligere et sci-
re contingit circa
omnes scientias
quasi sunt prin-
cipia cause: aut
elementa ex ho-
rum cognitione.
C Accipiemus opor-
tetur cognoscere
unumquod-

que: cum causas primas cognoscimus: et prin-
cipia prima et usque ad elementa. **C** Aban-
festum quidem quod que sunt circa principia scien-
tie que de natura est prius determinare tetandū.

Antiam dispositio scientie et
certitudinis in omnibus visis ha-
bentibus principia aut causas:
aut elementa: non accipit nisi ex
cognitione istorum. **C** Credimus
enim in vnaquaque rerum ipsarum
scire: cum sciverimus causas eius simplices:
et prima principia eius: donec perveniamus
ad elementa eius. **A**banifestum est quod in scia
natura etiam oportet primo querere determi-
nationem principiorum eius.

Accipit hunc librum a causa pp-
qua fuit consideratio bu-
ius scientie in cognitione causarum re-
rum naturalium. **C** Et dicitur. Quia dispositio
i. quod declaratum est in posterioribus quod
dispositio scientie certe in omnibus artibus
demonstrativis considerantibus de re-
bus habentibus vnam quatuor causarum: aut plures
vna: aut omnes non acquiruntur nisi ex cognitione carum.
C Et non intenderat per sciam et certitudinem nota syno-
nima: quia nota synonyma non videntur in doctrina de-
monstrativa: sed intenderat dispositionem scientie certe:
et est scientia perfecta. **C** Scientia enim alia est perfecta: et
est illa que est per causa: alia est imperfecta: et est illa que est
sine causa. **C** Et intenderat per vias artes speculati-
vas: que dicuntur vias: quod considerant in eis vadit a deter-
minatis rebus ad res indeterminatas: et per res termi-
natas. **C** Et dicitur. Principia aut causas aut elementa: quod
artibus speculativarum aut suarum primum sunt quodque
considerant de rebus simplicibus carerebus principis: et
hec est dispositio scientie considerantis de primis principis au-
insublet entis. **C** Et dicitur. Principia aut causas aut elemē-
ta: propter diversitatem modorum quatuor carum: et intē-
debat per principia in hoc loco causas agentes et moventes: et
per causas fines: et per elementa causas que sunt partes rei: i.
materiam et formam: et per hic vult hoc nomine principii proprie: et
sicut hoc nomine causa: sunt nota synonyma cum videntur

coiter: et sic vult mihi videtur exposuit ipse Alex. **C** Et
intenderat Arist. per hunc sermonem docere quod non omnes
artes considerant de omnibus causis: sed quodque considerant de
causa formali tantum. i. mathematice: et quodam de tribus
causis. i. motore et forma: et fine: et est scientia divina: et
quodam de quatuor causis: et est scientia naturalis: et quod hoc
non fuit manifestum in hoc loco: induxit sermonem in for-
ma dubitationis: et d. habentibus principia aut causas
aut elementa. i. quoniam idem sequitur siue ponatur quod ille res
babeant principia agentia: aut finalia: aut elementaria:
aut omnia: et impossibile est ut hoc punctio aut sit sicut
copulativa: nam dispositio certe scientie invenitur in re-
bus habentibus causas quasdam per sciam illarum causa-
rum: sicut invenitur in habentibus omnes causas. **C** Et cum
posuit hanc propositionem induxit testimonium ad verifi-
candum illam: quod fere induxit in posterioribus analiticeis.

C Et d. Credimus enim in vnaquaque rerum et. et signum
eius quod diximus quod dispositio scientie certe de aliquo
non accipitur nisi ex cognitione cause cuius est: quoniam omnis qui
dicit se scire aliquid: non dicit hoc nisi quoniam sciverit illud per
suas omnes causas propinquas et remotas: et hoc invenitur
in omni quod aliquid scit in veritate: aut secundum existimatio-
nem: et quod in ista propositione pervenit omnes considerantes adeo
quod est sophiste. ut dicit in posterioribus. **C** D. d. cum sci-
verimus causas eius simplices: et intendit ut videretur
causas existentes in re primas non compositas: et sunt pri-
ma materia: et ultima forma: que enim sunt per primam ma-
teriam et ultimam formam cuiuslibet rerum naturalium: sunt
materie compositae: et forme compositae. **C** Et d. Et per prin-
cipia: et intendit hic ut videretur per primam principia: primas
causas que sunt extra rem: i. primum agens: et ultimum
sine omni rerum. **C** D. d. Donec perveniamus ad elen-
ta: et intendit hic per elementa causas existentes in re: per
propinquas et remotas. **C** Et inuit per hoc quod dicitur: quod
doctrina ordinata est icipere a cognitione causarum
primarum rei cognoscende perfecte. Deinde intendere ad
cognitionem aliarum causarum remotarum secundum ordinem: do-
nece perveniat ad causas propinquas. **C** Et secundum hoc vult
hic per nomine causarum elementarum alio modo ab eo quo usus
est illic prius secundum suum morem in habendo modicas solli-
citudines de nobis. **C** Et cum posuit hanc maiorem propo-
sitionem in hoc sermone: i. dicente quod scia certa de rebus
habentibus causas et elementa non accipit nisi ex cog-
nitione causarum et elementorum eorum: dimisit minorem propo-
sitionem: et induxit conclusionem quam intendit per hunc sermonem.
et dicit. Manifestum est quod in scia naturali et. i. manifestum
est: quoniam ex hoc sequitur quod qui vult largiri scientiam
de natura oportet ipsum prius querere determinationem
causarum rerum naturalium habentium causas
et elementa. **C** Et iste sermo componitur sic.

C Omnia naturalia habent causas et elementa.
C Et omnia habentia causas et elementa non sciuntur
nisi ex cognitione causarum et elementorum.
C Ergo omnia naturalia non sciuntur nisi ex cog-
nitione suarum causarum et elementorum.

C Innata est autem via ex notioribus nobis et
certioribus in certiora natura et notiora. **C** Non
enim sunt eadez nobis nota et simpliciter. unde
quidem necesse est secundum hunc modum procedere
ex incertioribus nature: nobis autem certiori-
bus in certiora nature et notiora.

C Et via ad illa est de rebus notioribus et ma-
nifestioribus apud nos ad res: que sunt mani-
festiores.

Comen. sup. phys.

Et p hoc
3. met. co. 4.
Et. 12. met.
p. xxij. vi ex
pte huius p
cere. Scien-
tia divina de
tribus causis
considerat. Et
de oppo situ.
3. me. c. 3. Et
xij. met. c. 6.
vbi dicitur quod
duo. Et d. scdo
met. co. 6. vbi
dicitur quod p
rat quatuor ge-
nera cap. 2.

Adem 3. celi
et. com. 30.

Primo po-
sterior. c. 5.

Et d. p. 12. a
p. 10. Et p
ce. c. p. Et. 5.
met. c. xxij.
Et p. p. 12. c.
vbi.

Oppositum
xij. met. p. 6.
Et. 3. met. p.
3. vbi dicitur quod
tunc huius o
um rerum a
metaphysico
consideratur.

a Et de con-
simile. s. me.
c. xij. Et. 1.
p. 7. Et. 1.
3. 38.

Et sic liceat
vbi dicitur equi-
uocum i. doctri-
na demonstra-
tiva. Et d. 5.
de aia co. 12.

Et sic p. 12. a
p. 10. Et p
ce. c. p. Et. 5.
met. c. xxij.
Et p. p. 12. c.
vbi.

Physicorum

festiores in nā. ¶ Illa enim que sunt cognita apud nos nō sūt illa q̄ sūt cognita simplr. Et ideo necesse est p̄ hāc viā z venire de rebus: que latēiores sunt apud nāz z manifestiores apud nos: ad res q̄ sunt manifestiores z notiores apud naturam.

¶ Et via. Lū declarauit q̄ opz nālē largiri cognitio- nem cārum z elemētoz: ancepit declarare viā indu- centē ad cognitionē cārum rerū nālūm. s. nām de- monstrationū largiētū cās rerū nālūm. ¶ Et d. Et via est ad illa. i. z via inducēs ad cognitionē cārum rerū nālūm est de ppōnibus acceptis ex reb⁹ poste- rioribus in eē q̄ sunt notiores z manifestiores apud nos ad p̄nes pōres in esse q̄ sunt notiores z manife- stiores apud nāz z latēiores apud nos: z est modus demōstrationū q̄ dī signū. ¶ Et cū declarauit nām de- monstrationis: qua vīt in hāc cām dedit: dixit. Illa enim q̄ sunt cognita apud nos zē. i. z cā in hoc q̄ via p̄ quā itur in hac scia dī esse a reb⁹ posteriorib⁹ in eē ad pōres in eē: q̄ illa q̄ sunt cognita apud nos in re- bus nālūm nō sunt illa q̄ sunt cognita simplr. i. nā- liter: qd est vītū in mathematicis. illa emz q̄ sunt co- gnita in illis simplr: z sunt cause pōres in eē sunt co- gnita apd nos. ¶ Qd igr nāl r̄ imus de scito apd nos ad ignoti: si p̄tgerit vt notū apd nos sit notū apud nām. tūc demōstrationes date i hac scia erūt dīfātōes cause z eē: z si p̄tgerit vt nota apud nos nō sint nota apud nām: que nō sunt pōra in eē: s. posteriora: tunc demōstrationes date in hac scia erūt de numero signoz nō demōstrationes simplr. ¶ Et cum notificauit q̄ via in hac scia est incipere a reb⁹ notis apud nos: z inten- dere res notas apud nāz z ignotas apud nos: z q̄ im- possibile est aliter i cedere in hac scia i cepit declara- re q̄ p̄ hāc viā opz in hoc libro ire. s. q̄ opz ipz p̄fide- rare de hoc ex reb⁹ cognitis apud nos pcedendo ad res cognitās apud naturam que sunt cause quēsite. Et d. Et ideo oportet nos zē. ¶ Deinde demonstrā- uit que sint illa que sunt cognita apud nos z latēio- ra apud naturam: z que sunt illa que sunt cognitiora apud naturam z ignota apud nos.

¶ Sunt aut̄ primū nobis manifesta z certa cōfusa magis: posterius aut̄ fiunt ex his nota elemēta z principia nobis diuidētib⁹ hec.

¶ Et illa q̄ primo sunt apud nos euidentia z manifesta sunt mixta. s. p̄posita p̄prie. Dein- de in postremo efficiuntur nobis ex istis ele- mēta: z principia manifesta.

¶ Et illa. Dicit z illa que sunt cognita apud nos p̄mo de reb⁹ nālūm sunt cōposita cāra ab elemētis: z illa que sunt ignota apud nos naturalr sunt cause cōposi- toz. s. possibile est ex rebus cōpositis. i. ex p̄sequēti- bus eaz cognoscere causas: adeo q̄ ex hoc erūt note ille cause: ex q̄bus cōponunt. cause at̄ sunt notiores apud nāz: q̄ nā facit cōposita ex causis. vñ videt q̄ cause sunt notiores apd illā sicut est dispositio in re- bus artificialib⁹ cū artificē. s. q̄ cause sunt cognitio- res apud illū. si igr nos ageremus res naturales: tūc cause essent notiores apud nos: s. q̄ nos nō habem⁹ agere eas: ideo dispositio in eis apud nos est contra- ria dispositioni in rebus artificialibus.

¶ Unde ex vniuersalib⁹ in singularia opz p̄

cedere. ¶ Totū enim fm sensuz notius est. vniuersale aut̄ totum qdā est. multa enī comprehendit vt partes vniuersale.

¶ Et ideo opz nos intēdere z pcedere de rebus notis vlib⁹ ad p̄culares. ¶ Vniuer- sum enī notius est in sensu: z vniuersale est aliquod vniuersum. vniuersale enim conti- net res plures tanq̄ partes.

¶ Et iō. Lū declarauit q̄ cā pp quā dībem⁹ ire in hac scia de posteriorib⁹ ad pōra est: q̄ semp debemus ire de illo qd est notū apud nos ad illud qd est ignotum apud nos. narrauit q̄ pp hāc cās. s. ire de notiori apd nos ad latēiores opz incipere in ordine doctrine a co- gnitiōe cārum vltimū z accidētū vniuersaliū. ¶ Et dixit. Et iō opz pcedere zē. i. z cā pp quā fuit necē vt demōstrationes hui⁹ scie fuerint signa: z ē ire de notio- ri apud nos ad latēiores: opz ē nos pcedere in doctri- na de reb⁹ vlib⁹ ad p̄culares. ¶ Et intēdit p̄ vni- uersalia vltima q̄ p̄nt ineniri i istis reb⁹ rez nālū: sez de causis z accētibus: qm̄ q̄to magis vltē fuerit cōius: tātō magis p̄tinebit. ¶ Et ex h̄ fmone decla- rat q̄ intērio ist⁹ libri est log de reb⁹ vlib⁹ cōib⁹ oī- bus q̄ p̄stunt p̄ nām. ¶ Et cū dī. p̄culariam nō in- tendit idiuidua: s. vltimas spēs: aut illa q̄ sūt q̄st vlti- me spēs. ¶ Et cū declarauit modū ordinatiōis do- ctrine in hac scia: z q̄ opz pcedere de illo qd ē magis cōe ad illud: qd est magis p̄prie: q̄ illud qd ē magi cōe est not⁹: quēadmodū via demōstratiōis in hac scia p̄ hāc cās necē fuit ire de posteriorib⁹ ad pōra: i cepit dare cās pp quā fuit necē vt vltē intelligibile vltē sit notius particulari qd est sub illo: dixit. Vniuersus. i. z res vltē sunt notiores apud intellm q̄ p̄cu- lares. s. spēs: q̄ vltē assimilāt idiuiduo cōposito: z cō- positū est not⁹ apud sensuz: i. quēadmodū igr istud vniuersum qd est not⁹ apud sensuz: qd est p̄m fidei q̄ simplicia q̄ sunt cāe illi vniuersi. s. demōstrati. z sūt vltia sunt notiora apud intellm q̄ p̄prie. vltē. n. est aliqd vniuersus cū p̄tineat multa: q̄ igr ita ē h̄s ad intelctū sicut cōpositū p̄tineat ad sensuz. iō dispo- vltis apud intellm est dispo p̄cularis apud sensum. cā igr in hoc q̄ vie demōstrationū in hac scia sunt de cōpositis ad simplicia: z in hoc q̄ p̄ncipium do- ctrine est de reb⁹ vlib⁹: est qm̄ vniuersum demōstratus est notius apud sensum q̄ p̄tes eius: z vltē est notius apud intellm q̄ p̄prie. ¶ Et cū declarauit q̄ vltē as- similāt vniuerso cōposito demōstrato dedit modū siliti- dinis: z dixit. vniuersum enīz p̄tinet multas sic p̄tes: vltē enim cōtinet multas spēs que sunt sub eo: z sunt sicut p̄tes rez cōpositarum indiuidualium.

¶ Sustinet aut̄ idem quodā mō hoc: z noia ad rōnē. totū enim qdāz z indistincte signi- ficat: vt puta circulus: diffō aut̄ ipsius diui- dit in singularia. ¶ Et pueri primūz appel- lant oēs viros patres z feminas matres: po- steriori aut̄ determināt boz vniūq̄bz.

¶ Et iā accidit h̄s idēz quoquo mō in noibus apud diffōnes: signant enī aliqd vniuersus nō determinatum. A. g. hoc nomē circulus diffinitio eius distinguitur per particularia.

¶ Et puer existimat in principio oēm virū quem

Contradictio
h̄ z i. z. pol
t. cō. z. i. q̄
dī q̄ a sing
larib⁹ ad vlt
oz pcedere

4

ne finit
vltē oib⁹
lib⁹ cōe
de in p̄
z. q̄ si
bu mēto
de ibidē
z. celi. cō. 8

¶

z i. s. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.

z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.

z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.

z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.
z. i. s. i. s.

Horius apud nos natr. :- :- :-

C Si fr aut querūt: ⁊ q̄ sunt querētes: quot
sunt ex quibus sunt que sunt querūt primū
Lōmē. sup pby. a 4

Multitudo
aut est rex & 3
formā: aut & 3
q̄ritatē. Idē
3. met. l. c. xj.

Phyſicozin

¶ Et code inō querūtrilli q. querūt de enrib⁹
Quot sunt: prius eniz q̄ pscrutent de illis ex
q̄bus sunt enria pscrutant de eis vtrum sint
plura aut vnū. Et si plura: vtrū finita aut in
finita: z sic erit pscrutatio eoꝝ: z d̄picipio
z de clemētis: vtrū sint vnū aut plura.

Antiq pcepe
rūt solā māle
pn^m n̄ sōrale.
Jdc. ij. pby.
c. 9. Jdc. ij. 8
aia. c. 36. Et
s. cō. 7. met.

¶ *U*ta argyropili clarior.
*C*onsideraſ
 iſt ſiud qd̄ ē:
 vñ ſit: atq; i
 mobile: n̄ ad
 nālē phyſicū
 punct. 3c.

nearby

Упомянутое
дано 20 —

a **B**otu ab
lato auferitur
nū. **I**dez. z.
phy. 71. z in
fra in hoc p.
xi. z. s. phy.
zz. z. xxiij.

Que su
côis oit
nje q̄ dis
re h3 p̄
tes pñ
sciaz pñ
r.uz elid
ce. c. 4. **Ser**
pby. c. 4. **nos e**

Qui no
prim^m no
plurac^e n
ti. p^m. n.
ca viru
quopri
ca mo⁹.
s. me. r. c
ex diffu
sua. sed e
plurac^e p
am relat
ad princip
tuni rē.

Inho
cò rri

2 f2 217. XXV.

Sile et
si hoc mo
vna pnde
re t dalt
uis pone
serere q
nis ca d
lis est ber
id vel qu
bois effe
xeriz,
9.

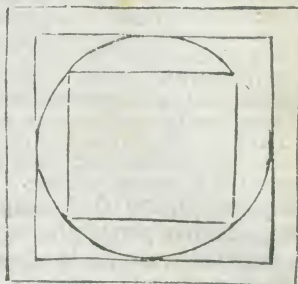
1991

Eino Leino
ent. 1910

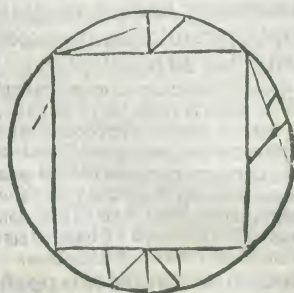
triguit. 3d
infra. 1680

Brissonis Tetragonismus.

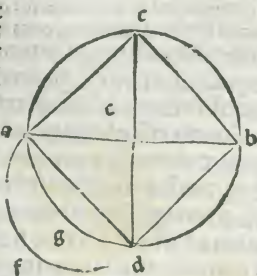
Tetragonismus Antifontis.

nam sermonis a quo acceperit signū dicētes ensē
vnum. i. parmenides et melissus. ¶ Et dixit. et assimi
lanē tē. i. sermo eoꝝ per quē rōcīnāt sup hoc qd ens
est vnius fīssit est q̄bulam sermonibus sophisticis: b
hoc sophisma iueniē in vtroq; sermone p quē rōcī
nāt ambo. ¶ D. dixit. accipiunt enim falsa tē. i. po
nunt enī in suis syllogismis falsas p̄positiones: et fa
ciunt syllogismū nō p̄cludentem: aut simp̄r. aut illō
qd nitant cōcludere: et talis est sermo vnanus: vt dē
est in sophistica. s. qd est falsū p̄positiōibꝫ et m̄
la forma. ¶ Deinde dixit. sed sermo melissi tē. i. s
sermo melissi est magis vnanus q̄ sermo parmenidis
et nō facit aliquā dubitationem: qd cōcessit in eo p̄
positionē improbableem falsam: et est: qd si ens nō ge
nerat nō habet p̄ncipiū: syllogismū. et est qd si ens ge
neratur h̄z p̄ncipiū. Deinde destruxit aīa et cōcludi
t nō h̄z p̄ncipiū et peccauit in destructiōe: cū hoc q
p̄positio dicens qd ens nō generat est falsa. ¶ Syl
logismus at p̄mendis est qd quicqd est p̄ter ens nō
est ens: et qd nō est ens nihil est. ergo ens est vnius. iste
et nō p̄cludit illud: qd intendebat cōcludere cū hoc q
p̄positiones ei? et nō sunt vñ: qd sunt duplices ex
equocatione. puenit igit̄ cū syllogismus melissi in b
qd est malus in m̄a et forma: dixit in eo qd est mīn? v
nius: qd p̄positio minor in eo nō est negatiua: s. est ifi
nita. et cū p̄pō minor est ifinita in b̄ figura erit cō
cludēs: s. nō est ita de negatiua. syllogismū. et nīs tunc
nō p̄cludet: et itelligo p̄ p̄uatiuas b̄ qd dixit: quicqd est
p̄ter ens est nō ens. i. nō est ens. Intēdebāt enim p
b̄ qd dixit: quicqd est p̄ter ens in rei veritate est
nō ens: et quicqd est nō ens est nihil. et ipse loquētur
post in hoc qd isti syllogismi sunt sophistica: et declara
bit cōruptiōē eorū sicut diximus.

Tobis aut subijciant que sunt nā aut oīa
aut quedam moueri: manifestus est autem
hoc ex inductione. similis aut neq; cōuenit oīa
soluere: sed aut quēcūq; ex principijs aliq;
demonstrās mētīr: quēcūq; uero nō minime
vt tetragonisimū eum qdē q per decisiones
geometrici est dissoluere: illō q̄r Antifontis
geometrici est.

¶ Nos aut ponamus qd oia nãliter: aut que-
dam sunt mobilia: ⁊ hoc manifestum est ex
inductione: ⁊ cum hoc nō opz contradicere
oibus: sed solummodo opz contradicere eis
quoz declaratio
fundata ē sup
picipia: s; sūt
falsa: eis aut q
nō sūt talia nō.
¶ Ag: qdratur
circuli: q. n. fit
fm abscissōe
geometer hēt
ei cōtradicare.
¶ Que at fit fm
Anisōnre nō
bz geometer.

¶ Nos autē. Cum declarauit q̄ sermo dices q̄ ens est
vnu z immobile nō est sermo nālis: z q̄ natur̄ alis nō
debz cōtradidre ei. ¶ Dixit. Nōs autē ponam? z c. i.
nos autē cū intendimus loqui nōs ponamus p̄mo q̄
oia nāla: aut q̄dam serm mobilis: hoc man̄ istum
q̄ ex dūctōe rep̄ nālium. ¶ Et dixit: aut q̄ dā pre
seruādo se ab aīa z formis: est enim dubiū vtrū
mobiles aut non: s̄z is nō moueant tñ sunt nāles fm̄
q̄ sunt in mobili aut dixit B q̄ dūbicatur de p̄bris
q̄ sunt apud cētrum terre vtrū possint moueri aut
nō: z s̄z est dubiū vtrū tota terra possit moueri aut
nō. ¶ Et cum dedit eā p̄pter quā posuit aīa z est
q̄z cōsideratio eius est nālis: z q̄ intēio ei p̄ma nō
est p̄radicere op̄inibz falsis in bā scia: z decla
rare iūbas z ḡditates veriz nālium. Dedit etiam se
cundam causam ad B dixit: cum B nō oportet cō
tradidre oibz. Itz cum B si posuerimus q̄ opz arti
ficiēz dādicere op̄inibz falsis iū arte: tñ nō oibz
sed solū nō dō dādicere eis q̄ cōcludunt a p̄mis p̄
positiōibz illius artis: sed cū cōsūlōne falsa. Eis
aut in q̄b̄ est petitiō in ip̄is p̄ncipis nō opz dādicere.
U. g. qm̄ sermo eius q̄ existimauit se quadrare circu
lum cū quadratū lunares figuras: q̄ sunt portiones
circulorū opz geomet̄ia p̄radicere ei q̄: peccauit in
eis q̄ sunt post p̄ncipia. Portiones enim cadē
tes in circulo s̄z sit possibile facere quadrata equalia
eis: tñ nō sequit̄ ex hoc facere quadratum equale ei
cūlonam ille pōitiōes nō p̄sumit circulū p̄ diuisiō
nem. Istud iūq̄ peccati nō est cēstāte: z geomet̄
debet destruere ipsū. Antifonti aut nō dō dādicere.
qm̄ cū iste fecit in circulo figurā equaliū latez z an
guloz: z fecit sup̄ q̄libet laterū triāgulū isoscelem
quidēdo arcus insipientes latera in duo media de

ii
Eide fco ce
li c. 84.

Soſe ualeo
lz nō moueēt
m̄ tē nāleo bz
q̄ ſē i mobili

Elide de mo
tu nãe primo
celi, cō. 57.

3 mēto pzia
 Ari nō ē 3
 dicē opiont
 3 falsia i bac
 cia: 3 delat
 3 fia: 3 g dūa
 3 co rez nam
 3 aluz. Ex q
 3 incetapye
 3 nū nō pnde
 3 ar gdrateo
 3 ep i gūcula
 3. Lōikē vi
 3. 6. mēta. c.
 3. do. Et scdo
 3. p. 17. xxvij.
 3. 16. 4. 74.
 3. Ep d aia. c.
 3. xj. Et. 4
 3. mēta. cō. p.

у нас сати
на монети

 $\gamma \in \mathcal{A}_m$

-rest in me

Phyficorum

ducendo lineas ad extrema lateris: sic fecit in circulo figurā equaliū latez: et anguloz maiorem pma: cui numerus latez est duplus ad numez latez pme figure: et cum fecit in hac figura illud: qd fecit in pma iuenit et in circulo figurā alia maiore scda: et existimauit qd cum fecerit sic qd diuisio nō pcedit in infinitum: s; pueniet ad figurā equalē circulo: et cum fecit qdratū equalē huic figure: existimauit qd illud quadratū erat equalē circulo: s; istud ptenū est eēntiale: qz geometer habet principium. s; qd diuisio pcedit in infinitum: et ideo nō debet ei ptradicare.

Geometer
h3 p pñ qd
uino pcedit
in infinitum.
3 de 3. pñ.
10. 60.

Sed qm de nā qdem nō nāles: aut opposiciones: aut defectus pringit ipsos dicere: fortasse enim bñ se bz aliquatūla disputare de ipsis. bz enim pñiam hic respectus.

Sed qz accidit qd sermo eoz est de nā: et si dubitationes eoz nō sint naturales rectum est incipere parum loqui eoz eis. considera- tio enim de hoc est philosophia.

i3 Sed qz. Lū declarauit qd nō opz nālez log de dubi- tationib; nō nālib; et uoluit loq cū eis s; di spatio- nem pp uilitatē puenientē ex hoc ei q incipit in hac arte: icipit declarare cām cogentē ipm ad loquendū de hoc. Et dixit qz accidit et. i. sed quia accidit istis duobus uiris log de naturis vt de vacuo et infini- to et alijs: rectum est loqui cū eis cū istis qmibus di- sputare: s; nō sint nāles: qm et si loqui cū eis non opz naturalem: tñ opz primum philosophum.

Principiū aut maxime oīuz pñiū ē: qm multiplī dī id qd est. Quō dicunt dicentes vñū eē oīa: vtrū subaz oīa: aut qstiratē: aut qualitatē: et iterū vtrū subam vnam oīa: vt boiem vnum: aut equū vñū: aut qstiratē vñā: aut qstiratē vñā crāt bec: vt albū: aut ca- lidū: aut aliqd alioz talium. bec. n. oīa diffe- runt multū: et sunt impossibilia dicere.

Et illud qd est pñiū oīuz istoz ē istud: qz ens dī multiplī: quō igit dicit illi q dicit oīa eē vñū: vtrū fm q oīa sūt substantie: aut qstirates: aut qualitates: et et vtrū oīa sint vna suba. A.g. vnus hō: aut vnus equus: aut vna oīa: aut oīa sunt qle: s; vñū. A.g. al- bus: aut calidus: aut aliud similiū. Omnia .n. ista multū dīnt: et dicere ea eē ipole ē.

i3 Et istud qd opz pñiū in loquēdo de istis oī- bus opinionibus nō nālibus: est istud: qm cum sit no- tum qd ens dī multiplī de decz pdicamētis: qd igit pdicamētū significat per hoc nomen ens dicēs oīa entia eē vñū: et vtrum sit hoc: qz oīa sunt sube: aut quātitates: aut qualitates. i. vñū in suba: aut vnus in quātitate: aut in qualitate: sic erūt vñū s; genus et plura fm spēm: aut intendūt per hoc qd dicit q oīa entia sunt vñū q oīa entia sunt vnum indiuiduum. Verbi grā: vnus hō: aut vnus equus: aut intendūt p b qd dicit q entia sunt vñū. i. q oēs qualitates sunt vna qualitas fm indiuiduū. Verbi grā. hoc calidus et b albi. et q oēs qstirates sunt vñū indiuiduū quan- titatis: et alioz indiuiduoz pdicamētoz. ista enim que significat b nomen ens multus distat: et omnia

Notum ē qd
ens dī multi-
plī de decz
pñi. 3 de 4.
met. 10. 60.
3 de 3. pñ.
10. 60.

sunt impossibilia: hoc enim nomē ens aut significat ge- nus aut vnum indiuiduū numero et quocūq; sit ens erit multū. Et cū dixit ista enī distat multū et in- tendit: intentiones enim: de qbus dī hoc nomē ens ex istis q numerantur. s; et indiuiduū multū diste- runt: et vnaqueq; earum est impossibilis.

Intention
iste de qd
hoc nomē
s; vñū et id
duū multū
distat. p b
de 7. m. 6
57. qd o
ponant vñ
pñulare. d
de 12. n.
com. 27.

Si qdē eni erunt et suba et quale et qstir: et hoc siue separata adinices siue nō: multa sunt que sunt: si vñ oīa: aut qstum sunt: aut quale: siue cū sit suba: siue cum nō sit: icon- ueniēs est. Si oportet etiam inconueniens dicere impossibile. nullum enim alioz sepa- rabile est extra substantiam. omnia nāq; de subiecta substantia dicuntur.

Quoniam si fuerit hic suba et quale et qua- litas: siue ista fuerint distincta abinice: aut nō fuerint. entia erūt plura. et si oīa fuerint qle: aut qstuz siue suba fuerit: aut nō fuerit: hoc erit improbable. si impossibile possit dici im- probable. Nullum enim cererōz separa- a suba. s; existēs per se singularis: et distincta: oīa enī dicunt in subiecto: qd est suba.

Quā. si emz pcesserint b esse subam: et qstum et qua- litē ptingit eis entia eē plura: aut fm indiuiduū si nō pcesserint vñ esse: aut fm genus et indiuiduū si pces- serint ipm esse: et siue ponat ista pdicamēta separi ab inuice aut nō: sed qd ex istis existere in qbulā vt ē verū. et b intēdebat cū dixit: siue fuerit distincta ab inuice: aut nō fuerit. Et cū declarauit qd si pcesse- runt hoc eē subam et qstum et quale: et vñ plūq; vnus pdicamētū: ptingit eis entia eē plura: icipit et dice- re ipole ptingēs eis si hoc non pcesserint: et posuerint ens eē aliqd cererōz pdicamētoz pter subam: nā si posuerint ens eē in vno pdicamēto: aut ponēt eū esse subaz: aut i alio a suba. et dixit: et si oīa fuerit qle. et. a. et si posuerint qd p b nomē ens itendūt aliqd predica- mentoz pter subaz aut quale: aut qstir: siue pcesse- rint subaz esse aut nō: b erit ipole et iprobabile: si im- possibile possit dici improbable: ptingit eis oī modo entia eē plura. nā si posuerit q oīa sunt qstirates tñ: aut qstirates: aut vnum cererōz pdicamētoz: tūc aut pcedēt subam eē: aut nō pcedēt. si pcedēt: tūc en- tia erūt plura: et si nō pcedēt illā esse: cōtinget illud pdicamētū existere per se et separi: et nullū cerero- rum pdicamētoz pter subam potest separari per se: sed omnia dicuntur in subto: vt declaratus est in categorijs: et cū pdicamētuz qd itendunt p hoc nomen ens sit in subiecto. s; entia sunt plura.

Ex b
3 de 10.
de oīst
2 ab u
uo ex
mo. 1
icta. 6

Infini
tū sū
rētya
1. 3 de
p. c. 7.
ra in
5. 10. 1
p. 2. 3

Adelissus aut ifinitū eē dicit qd est: quātū itaq; aliqd est qd est. Inifinitū enim in qstir- tate est: subam aut ifinitā: aut qualitatē: aut passionem esse nō ptingit nisi fm accidēs: si simul et alique qstirates sunt. Inifinitū enim rō pgruit qstirati: sed nō sube: neq; qualita- ti: si qdem igit suba est qstum: dico aut non vnum est qd est. Si vero substantia solum sit non inifinitū est: neq; magnitudinē habe- bit vllam: quātum enim qdādam erit.

In col
de suba

Inum.
Comu
Induit
re.
Ratior

Infini
pgruit
uad.

Adelissus

16 ¶ Et et. Lū destruxit ppōnē dicentē: q̄ cns ē ynū di-

¶ At Nō si sicut īdiuisibile ē; nullū erit quā-

7. *Journal of the American Medical Association*, 1997; 277: 1039-1043.

Physicorum

T Et si totū fuerit vnum ita qd sit indiuisibile
tūc nō erit q̄tuz aut q̄le. Et etens nō erit ifi
nituz. vt dicit melissus. Neqz finitū vt dicit
pimenides. indiuisibile. n. ē finis nō finitū.

Oia p'dica
 mēra sūt dīstī
 bīlia aut p'se
 aut p' accēti
 ex q' ē velle
 Zuer. q' nūl
 lūz indīstībīl
 sūt ī p'nto re
 pōnībīl. Gī
 detī op" de
 hīab" īntelle
 ctualib" q' sūt
 ī p'ma sp' q'
 lūat fm īp' ī
 v' p'p. c. xx.
 vel ī p'nto ad
 alīqd. Et idē
 p'z. s. mēt. cō.
 xx. Idē ī p'nto
 ī fīnōe de
 q'īrate.

¶ Finitus ⁊
 infinitus n̄ dñr
 nisi de q̄to n̄
 de fine q̄ti.

19
Prīmū icō
ueniēs q̄tuz
ad opposita
p̄rie,

Scd3 icōue
nics q̄tū ad
p̄dictoria.

**Tertium icōne
mens ōtū ad
disparatā spē.**

Quarta icō
ueniēs q̄tuz
ad priuatiue
opposita.

Quasi
uenies q
ad dispo
genere,

ma i
onū est
cru
que
odū ē
larib
sine vi
tema

20
x.d op

Opiof. i.

Cōtinu.
Disput.
igit vt
atione
tur: et a
enris.

Eni sunt
once va
ide pnt
me. 10.
Copa
monun

In
cir
q
zi
Pr
stante
b
ene
b
z

erit vnus et plura duobus modis diuersis: vnum fm subiectum: plura vō p accidēs. Et filr pōt esse aliqd vnu fm pōnes: fm aut diuisione pla. U.g. totū et partes. C. d. d. s. nō potuerunt excusare se tē. i. illi q nō pceſſerūt pluralitatē ex pluralitate accitūz dicere aliqd. s. qz nō hūt vez eē: et nō potuerūt h dicere in plurib⁹ et toto. totū. n. cit suba et filr ptes sunt sube. et iō nō potuerunt excusare se in hac qōne. C. d. d. quasi eēt impole tē. i. et dicēs hoc vī qsi opari idē eē vnu et plura duobus modis diuersis eē impole. Deide incipit dare istos duos modos in toto tempore. et dicit. vnum. n. est potētia et actū. i. totū. n. est vnu actū. et plura potētia: quēadmodū est pole in plurib⁹ actū vt sint vnu in posse: qm hoc nō est impole.

¶ Hoc igit mō faciētib⁹ ipole vī: que sunt vni esse. Et ex qb⁹ demānt solūere nō difficile ē. vtriqz enī sopbistice syllogizāt et parmenides et melissus: et nāqz falsa recipiūt: et non syllogizantes sunt. est aut magis melissi onerosa rō et non habentes defectum: sed vno inconuenient assignato alla continunt: hoc autem nihil graue est.

¶ Cū igit pceſſerūt p hāc viā appēbit ipole eis entia eē vnus. Et nō est ēt difficile dīcere eis ex illo ex quo nituntur declarare hoc. Quē enī pcedūt in argumētatōe sua viā sopbistica. Abellissus et parmenides accipiūt enī falsa: et q nō sequitur ex syllo. Sed fmo melissi ē magis van⁹: et in eo nō est dubiū. Cōceſſit. n. vnu iprobabile: et sup ipm fundauit suū fmonē: et in h nō ē difficultas.

¶ Cū igit dicit cū igit pſiderātes pceſſerūt p hāc viā cōſideratōis p quā nos pceſſimus: appēbit eis: qm ipole ē entia eē vnu: vt isti dixerunt: et cū dīxit pſoni eoz p se icēpit dīcere argumētus. hec. n. duo exigit disputatio. et dīxit. nō est ēt difficile tē. i. et nō est difficile dīcere syllo quo vtunt in confirmādo suam opinionē. Et cū notificauit q facile dīcāt syllo eoz dedit cām in h q facile dīcāt eis: et est: qz argumētatōes eoz sunt sopbistice: et fmonēs sopbisti ei dīcunt facili⁹ q disputatiū. Deide demānt modū fm quē sunt sopbistice. et dīxit. accipiunt tē. i. Ponūt. n. pōnes falsas et cōponūt eas compōne nō pcludere: et fmonēs q sunt h dicunt vni. s. q peccāt in mā et forma. Et iō dīxit. s. fmo melissi ē magis van⁹: et si vterqz fmo sit van⁹: tū fmo melissi ē magis van⁹: qz oīno nō pcludit. fmo at parmenidis pcludit: s. non q sunt ad ppositū suū. C. d. d. et in eo nō est dubiū. i. et cū eo qd ē magis vanus nullam facit dubitationem. pōnes. n. pōte in eo sunt falsae et improbabiles: vt cū dīxit q ens nō gnātur.

¶ Cū qdem igit paralogizat melissus manifestū est: opinat. n. accipe si qd factū est hz pncipiūz omne: qm et qd nō factum est nō habet. Postea et hoc inconueniens oīs esse pncipiū rei et nō temporis et generationis nō simplr: sed alterationis tanq nō momentane facta mutatione.

¶ Cū autē melissus peccat in syllogismo manifestū est. existimat enī qd acceptū est: q si omne qd gnātur habet pncipiūz: et oē qd nō gnātur nō hz pncipiūz. Deinde hoc ēt magis iprobabile. s. existimare q omne qd habet pncipiū est itentio substantie. Et nōne tempus habet pncipiūz: et pncipiū etiam necesse est esse in alteratione: et nō est necesse ei quod generatur simplr: ac si transmutatio non fieret subito.

¶ Cū autē dicit qm aut melissus peccat in syllo manifestum est: qz opinat q si fuerit cōceſſus: q oē qd gnātur hz pncipiū: sequit q omne qd nō gnātur nō hz pncipiū: et hoc nō legitur: qm si plicatus affirmat in eo: in quo affirmat subiectum: nō sequit vt predictum neget ab eo: quo negat subiectus. C. d. d. opinat hoc hz q destructo ante in omni mā sequit oppositū psequens: et cū melissus habuerit hoc p veror: pcedebat q oē qd gnātur habet pncipiūm existimauit q oē qd nō gnātur nō hz pncipiūm. Deide ptingit hūc q ens nō gnātur et pcludit q ens nō habz pncipiū. Et bec pps dicēs q ens nō gnātur declarabat ex eis. vt dicit Arist. post sic. et q ens qd gnātur aut gnātur ex ente: aut ex non ente: qm si ex nō ente. tūc nō ens mutat in nāz nō entis: et si ex ente. ergo ens fuit anteq gnāret. ergo non gnātur. ergo nō hz pncipiū. Deide ex hoc q ens nō hz pncipiū. pcludit ipm eē vnus et immobile. pncipiū enim qd est extremū magnitudinis cum fuerit nō ens magnitudo erit infinita et erit vna: qz cū ea nō erit aliud. ipsa enim est infinita. ergo totum locū occupat: et erit immobilis: qz nō habebit locum: in quo moueat: et ista dubitatio iduxit antiquos ad Arist. in maximū errorem. vt dicit post Arist. Et cū declarauit corruptionē fmonis melissi fm formā ei⁹: ancepit declarare corruptionē ei⁹ fm suā mām. et dīxit. deinde hoc ē magis iprobabile. i. et est magis iprobabile h qd existimauit q h nomē pncipiū dī vno mō. s. de pncipio sube tū. pncipiū enī est tps: et est alterationis. Si igit vti hoc noīe pncipiū pro pncipio tpali. tunc hoc qd dīxit: q quicqd nō gnātur nō hz pncipiū. i. tpale: est verus: sed est vtile in hoc qd intēdebat pcludere. s. q ens est vnu et immobile et infinitū. Si aut vti eo p pncipio alterationis nō est vez: qm nō oīs alterano hz pncipiū: vt alteratio subita. si vō vti eo pro pncipio magnitudinis: nō est necesse vt omne qd nō gnātur nō hz pncipiū qd est in suba. corpus enim celeste hz pncipiū qd ē in suba et nō gnātur: vt post declarabit. Sed Arist. ptētus est in ptradictione istius ppos: nis dicētis: q oē qd gnātur habet pncipiū ab alteratione: q fit subito quo gnātur: s. nō hz extremū a quo incipiet gnatio. et hoc intēdebat cum dīxit: et non ptinget ei qd gnātur simplr. i. et nō contingit apud istum virum vt pncipiū gnationis sit illud qd est in substantia tū: sed vt in alio cum simplr iduxit hoc nomen gnatio in ppos et nō determinauit ipm: et hoc est quasi qui opinatur q alteratio nō fit subito.

¶ Postea ppter qd immobile si vnu est: sicut enī et pars vna cum sit bec aqua mouet in ipsa quare et nō oīs aqua. Postea alteratio pp qd non erit. At vcronec specie possibile

23
Dic defectu
pncipio.

¶ Hodus ar
guēdi meli
u.

¶ Infra hoc
p. r. c. 6. 7.

¶ Sciam fm
mām.

¶ Nō oīs alte
ratio hz pnci
tpale. s. hūc
alteratioē su
bita. 3. dē. 6.
p. r. c. 3. 5.

¶ Est esse scda
exponuo.

icōa istācia
Dīctā qōnā
Dīctā qōnā
ad dīp
generē

icōa istācia
Dīctā qōnā
ad dīp
generē

20
C. d. d.

Opio

22
Cōnūatio
Disputatio
igit vt con
fiont dīc
tur: et argu
entia.
Cōmōsō
pſict faci
dīcāt q
spatant.
Ist sunt ser
onco vani:
ide pſict. s.
mē. iō.
Cōpōtio
monum.

30
ut pū
i sup
zi
pſict
tantū
fa Argy.
dīctā nō sic
mo dīctā mūa
pſict. s. 3.
fimal.

Phyſicorum

est vnū esse: sed sicut ex quo: sicut enī ⁊ phyſicoꝝ qdā dicit vnū: illo at mō nō: bō nāq ab equo alter est specie ⁊ tria ab inuicē.

C Deinde q̄re est necesse cū fuerit vnū vt sit imobile: ⁊ quēadmodū ps. **E**g. isti aque ⁊ ps vna mouet in suo loco. q̄re ē totū nō est hmoi: ⁊ postea q̄re nō ē alteratio: ⁊ etiā impoſe vt sit vnū in forma nisi sit fm illud a quo est. hoc qdē dixerūt qdā nāles: alio mō impoſe ē. bō. n. alius est ab equo in forma: ⁊ similr tria diuersa sunt ad inuicem.

*A. oppositus
hs. 4. p. 7. c.
43. 3. The
mulum.*

*24
Prima in
stantia.*

Secda instantia

*In mā entia
vtr polle col
careminuime
nū in forma.
Q. p. 8. p. b.
4. 6. 2. 6. met.
te. 2. 1. 2. 1. 2.*

C Deinde q̄re. Lū declarauit corruptionē sylli meliſi: q̄ ex eo nō sequit̄ p̄clutio: quā nitebat̄ p̄cludere. dicit. ⁊ si p̄ceſſerimus q̄nem eoz ⁊ est q̄ ens est vnū ⁊ ifinitū: nū nō sequit̄ ex h vt sit imobile: qm̄ quēadmodū videm⁹ q̄ pars totius qd ē ifinitū vt dicunt. U. g. aer mouet fm suas p̄tes toto p̄manēte in suo loco. filr pole est vt h accidat in ifinito. s. vt totum moueat fm p̄tes nō fm totū. **C** Deinde si p̄ceſſerimus q̄ nō hz motū in loco. q̄re nō hz motū q̄ est alteratio: ⁊ h intēdebat cū dixit: deide q̄re nō est alteratio. i. deide post hūc fmonē: si p̄ceſſerimus q̄ nō hz motū trāſlātōis. q̄re nō hz motū alteratōis. **C** D. o. ⁊ impoſe ē vt sit vnū in forma ⁊ c. i. impoſe est vt ali q̄s exiſtimet q̄ ens est vnū in ſuba niſi fm illud ex quo gnatur. s. mā: vt plures antiqui opinabant̄: q̄ entia sunt ignis: aut terra: aut aer: q̄ apud eos compoſnebant̄ ex vno iſtoꝝ: q̄ aut entia sunt vnū in forma impoſſibile est opinari. homo enim manifestum est q̄ est alius ab equo in forma: ⁊ māfestum est hoc q̄ p̄traria differunt a ſcūuicem fm formam.

C Et ad parmenidē aut idē modus rōnū ē: ⁊ si aliq̄ alij sunt p̄prij: ⁊ ſolutio p̄rim qdē: q̄ falſa ē: partiz qdē: q̄ nō p̄cludit: falſa qui dez: qm̄ ſimplr accipit qd est dici multipl̄ dicto. nō p̄cludit aut q̄ si ſola alba recipiantur ſignificāte vnū albo: nihil minus multa alba sunt: ⁊ nō vnū. **N**ō enim cōtinuatione erit albu vnū: neq̄ rōne: aliud enī erit eſſe albo ⁊ ſuſceptibili: ⁊ nō erit extra albu nihil diuiſum: non enim in quantum est ſeparabile: ſed quod est alterum eſſe albo ⁊ ei cui in eſt: ſed hoc parmenides nondum vidit.

C Et hoc mō fmonū dicit fmoni parmenidis ⁊ alijs modis q̄ forte sunt ei p̄prij. **Q**m̄ manifestū est q̄ fmo eius est falſus ⁊ nō p̄cludēs: q̄ vtr̄ ente: ac ſi dicereſ ſimpl̄citer: ⁊ dī multis modis. **E**ſt aut nō concludēs: q̄ si poſuerim⁹ ſola alba: ⁊ dixerim⁹ q̄ albu in eis ſignificat vnū: ſi nō erit ſufficiēs: in hoc q̄ alba nō ſunt plura ſ vnū. albu enī nō ē vnū: neq̄ fm cōtinuationē: neq̄ fm rōnem. **N**ō enī albi alia est ab ea: q̄ est recipiētis: ⁊ ē nō intēdim⁹ q̄ pole est: vt album ſit ſeparatum: qm̄ nos diximus h qd dixim⁹: nō q̄ albu ſeparat̄: ſed q̄ est aliud ab eo: cuius

est. s. a recipiente. **S**ed hoc in tempore parmenidis nondum erat terminatum.

C Et h mō. Lū dicit ſyllo meliſi: reuerſus ē ad 3. dicens parmenidē. et dixit. ⁊ h mō ⁊ c. i. ⁊ fm illum modū: quo dixerimus meliſo dicens⁹ parmenidē: ⁊ alijs modis p̄prij. eſt. n. cō eis: q̄ vtr̄ p̄prij. p̄prij falſis fm equocationē: ⁊ q̄ vtr̄q̄ non p̄cludit illud qd intēdebat p̄cludere: ſz ſyllus meliſi eſt nō cōcludēs oīno. ⁊ iō dixit: q̄ ē magis van⁹. **C** Et intēdit p h qd dixit: ⁊ alijs modis ⁊ c. vt m̄bi vt h ex quo dicit̄ p̄clom ex ipſis p̄prijbus: ex q̄b parmenides p̄prij ſuit ſyllm. ⁊ iō forte intēdit p h qd dixit: ⁊ h mō fmo nū. i. fmoēs q̄b vtr̄ ē in deſtructōe ſnis abſq̄ ſermonib⁹ ex q̄b p̄cludit̄ iprobabile ⁊ ipole a parmenide: ⁊ eſt p̄prij parmenidē. **I**n dictionē vō meliſi nulla p̄pone eaz vtr̄ q̄s ponit in ſuo ſyllo: q̄ oēs ſunt equo ce. **C** Et cū narrat̄ q̄ ſi cōueniūt in hoc q̄ corruptio ſylli eoz eſt fm māz ⁊ formā: ⁊ iā notificauit h in ſyllo meliſi: icept̄ notificare h in ſyllo parmenidis: ⁊ dixit. ⁊ manifestus ē q̄ eſt falſus ⁊ nō p̄cludēs. i. ⁊ māfestus ē q̄ p̄prij ſui ſylli ſunt falſe: ⁊ ſz logiſm⁹ ē nō p̄cludēs illud: qd intēdebat p̄cludere: qm̄ p̄prij eoz ſunt falſe: q̄ vtr̄ h noie ens: ita q̄ dicit̄ de vna intētiōe: ſz dē de plurib⁹. s. in h qd dixit: q̄ q̄gd ē p̄ter ens ē nō ens: ⁊ q̄gd ē nō ens ē nō ens: qm̄ h nomē ens ⁊ non ens dicunt̄ de deē p̄dica mētis. Lū igit̄ intēdim⁹ p h nomē ens vnū deē p̄dicamētoꝝ. U. g. ſubaz: aut q̄m̄. tūc ſi erit vtr̄ dice re q̄ q̄gd ē nō ens eſt nihil: qm̄ nō ſeḡ vt illud qd eſt nō q̄m̄: neq̄ ſuba ſit nihil. g. p̄prij eoz nō ſunt vt niſi cū intēderim⁹ p h nomē ens oīa deē p̄dica mētis: ſz tūc nō p̄cludet illud qd nitebat̄ p̄cludere. s. q̄ ens ē vnus: ſz cū iſte p̄prij ponent̄ illo mō quo ſunt vere: ſequit̄ vt ens ſit multi. **C** Et cū narrat̄ corruptionē exiſtem in ſyllogiſmo eius ex p̄poſitionibus reuerſus eſt ad declarandū corruptionē eius ex figura. ⁊ dixit. eſt aut nō concludens ⁊ c. i. eſt autē nō p̄cludens illud qd intēdebat concludere. s. q̄ ens eſt vnū in numero: qm̄ manifestū eſt ex hoc q̄ si poſuerimus loco huius nominis ens hoc nomē albu: ⁊ acceperimus q̄ hoc nomē albu ſignificet idē de albis: ſicut ipſe accepit: q̄ hoc nomē ens ſignificet idē de entibus: ⁊ poſuerimus q̄ nihil eſt p̄ter album: ⁊ compoſuerimus ſyllogiſm⁹ ſic: quicquid eſt p̄ter album eſt nō albu: ⁊ quicquid eſt nō album eſt nihil. ergo quicquid eſt p̄ter albu eſt nihil: aut ſolum albu eſt ens ſi cōiunxerimus hūc cōcluſionē aliam p̄poſitionem: ⁊ eſt: q̄ quicquid eſt p̄ter q̄ nihil eſt: ſolu eſt ens: ⁊ manifestum eſt q̄ ex hoc enūciabili albu ſolum eſſe nō ſequit̄ album eſſe vnū numero niſi contingat vt albu ſit vnū fm cōtinuationē: aut fm diſſinitionē ⁊ hoc p̄ accis: ⁊ q̄ manifestū eſt q̄ album non eſt vnū fm cōtinuationē: neq̄ fm diſſinitionem declaratum eſt ex hoc exēplo: q̄ iſte ſermo nō eſt cōcludens illud qd intēdebat cōcludere. album enim non eſt vnū fm cōtinuationem: neq̄ fm rōnem. i. ſz diſſinitiones. ſermo enim p̄cludens per ſe debet concludere in omni materia: ⁊ eſt manifestū q̄ ſermo q̄ p̄cludit aliquid eſſe ſolū: nō ſeḡur ex eo vt illud ſit vnū numero niſi contingat vt illud ſit vnū numero: neq̄ q̄ ſit vnū fm diſſinitionē etiā. i. ſimplr. vnū enim

*25
Prima*

*dū ſig
mē: ⁊
q̄ alt
q̄uo
cr. 2
lra. c.
3 com
ne. cō*

*reſu
menit*

*Cor
fm m*

*En
dū
p̄clio*

*Cor
fm m*

2

*Ser
des
p̄clio
man*

Liber Primus

8

enim simpliciter debet habere has duas dispositio-
nes. ¶ Et cum narravit qd ex hac mā: in qua vltus est
hoc syllo: apparet qd illud qd accipit in eo qd ē albi
non est vnum numero: neqz fm continuationē: neqz
fm diffōnem: dedit modū fm quē nō est vnum fm
diffōnem: et dixit: ratio enīz albi rē. i. illud qd signi-
ficat hoc nomē albi non est vnum fm diffōnem: qz
albi significat albedinē et recipiēs albedinē. diffō
aut albi est alia a diffōne recipiētis albedinē: et cum
narravit qd diffinitio albedinis differt a diffinitione
recipiētis albedinē: narravit qd nō sequit̃ vt illud qd
differt in diffōne differat in eē: ne aliquis existimet
hoc sequi: et d. nō intēdimus rē. i. nō sequit̃ ex hoc
qd diximus: qd diffinitio albi est alia a diffinitione re-
cipiētis albedinē: vt albedo sit separata a recipiēte.
intēdimus enim per hoc albedinē alias a substantia:
nō aliam. i. separatam. ¶ Et qz iste intēctioes inuē-
te in hoc exēplo quo demonstrat̃: qz iste syllogism⁹
nō pcludit illud qd intēdebat cōcludere: necesse est
vt sint pbabiles: et vt sint cōcesse ab aduersario: si cō-
tradictio fuerit disputatiua: et iste intēctioes nō erāt
famosē in tēpore Parmenidis. i. vt aliqd sit vnu et
diuersum fm diffinitionē excauauit ipm. et d. qz hoc
in tēpore Parmenidis nō erat terminatū. i. sed ista:
que diximus in hoc exēplo p hoc qd intēdimus dī-
cere syllogismo parmenidis: et declarare ipm eē non
pcludente p se illud qd intēdebat cōcludere nō dūz
erāt terminata in tpe Parmenidis: et sic intelligit̃ re-
cte iste fmo nō fm qd exponit Themisti⁹ et alij.

¶ Necesse igit accipe nō solum vnum signi-
ficare qd ē de quo vtrqz predicet̃: sed et qd
vere est et qd vere vnu est. accēs enī de sub-
iecto quoda dī: quare cui accidit qd est: nō
erit. aliter enīz ē ab eo qd est: erit itaqz aliqd
cuz nō sit. nō itaqz inerit alij exēs qd vere ē.
nō. n. erit ens aliqd ipi cē: nisi multa quod ē
significet sic vt sit aliqd vnu quodqz: sūp-
ponitur quod est significare vnum.

¶ Contingit igit dicēti qd ens est vnu opina-
ri qd ens nō significat vnu tū de quocūqz
dicat̃: sū significat illud qd est ens et illud
qd est vnu. Accēs enim dī de subro aliquo
qz erit illud cui accidit ens: non ens: est enim
aliud ab ente: erit qd nō est ens aliqd. qz
necesse est vt qd est ens: non sit aliqd accēs
alteri. Imposse. n. est aliqd esse: si ens non si-
gnificat multas itentiones: adeo qd suba et
accēs vtrqz sit aliqua itentio. Sed positū
est qd significat vnam intentionem.

26 ¶ Cōtingit. Lū dīxit syllo Parmenidis: icepit dī-
cere pclusioni cī ex pponibz: quas posuit in syllo:
et que dī redargutio dīctio. ¶ Et dī. contingit igit
tur rē. i. qd dicit ens esse vnu: non dī opinari ipm eē
qd cūqz vnu sit: ens qd est vnu in rei veritate: et est
suba. ¶ Deinde dedit cām in hoc: et dixit. accēs enī
dicat̃ de subro. i. qm si fuerit opinatus ipsum dīca de
nō suba: necessario dī de accēdēt: et accēs indiget
subo: sunt igit duo: accēs et subm accēs: accēs
enim dī de subo aliquo. ¶ Deinde dixit. erit igit il-
lud cui accidit rē. i. illud igit qd est subm entis: quod

est accēs erit non ens. iste enīz posuit qd quicquid
est preter ens: est nō ens. cōtingit igit ei vt illud qd
est nō ens sit aliqd ens. ¶ D. d. g. necesse ē rē. i. et cu
illud impossibile sequit̃ ex hoc qd posuimus qd ens
significat accēs. necesse est vt ens nō significet ac-
cēs. ¶ D. d. o. impossibile est vt aliqd sit rē. i. et cā in
hoc est: qm si posuerimus qd ens significet accēs
impossibile est vt accēs sit aliqd ens: nisi ponam⁹
qd hoc nomē ens significet saltez duo: accēs et subm
accēs: sū qz Parmenides posuit qd ens significet
vnu. i. d. accidit ei impossibile: hoc igit nomē ens apud
ipsum fm hāc positionē nō pōt significare accēs:
si cum hoc significet vnum.

¶ Si igit qd vere est nulli accidit: sed illi alij
quid magis qd vere est significat qd est: qz
qd nō est. si enim erit qd vere est idē et albi:
albo aut esse nō est qd vere est: neqz accē-
re ipsi possibile est qd est: neqz enim qd est:
est qd non vere ē: nō ergo qd ē: est qd albi
est. non sic aut sicut cum aliquod nō sit: sed
oīno nō sit quod vere itaqz est: non ē. verū
enim dicere ē qd vere est: qm albi est: boc
aut nō qd ē significat: quare si et albi signat
qd vere ē multa. qz significat quod est.

¶ Et si illud qd ē ens nō accidit alicui oīno:
sed ei digni⁹ accidit illud qd accidit: qz ens si
gnificat illud quod est ens: aut significat nō
ens. Qm si illud qd est ens sit albi: qz intē-
tio albi non est illud qd est ens. Itaqz impos-
sibile ē vt ens accidat ei: et qz nō est ens nisi
illud qd ē ens. ergo album nō est ens: nō ita
qz sit illud quod est ens: sed ita qd est nō ens
oīno. ergo necesse est vt illud qd est ens sit
nō ens. dicere enī ipsum eē albi ē verū: sed
dicere hoc significabat nō ens: ergo necesse
est ex hoc: vt album etiā significet ens: ergo
significat plures intentiones.

¶ Et si illud. Lū redarguit Parmenidē in hoc qd po-
luit qd ens signat vnu qd ē accēs: icepit et redargue-
re ipm si posuerit ipm ens signare vnu qd est suba.
¶ Et dī. et si illud qd est ens rē. i. si intēdit cuz dīxit:
qd ens ē vnu qd est illud cui accēdit oīno: sū oīa que
accidit ei accidit. tūc ens apud ipm significat illud
qd ē ens in rei veritate: et ens significat nō ens. ¶ De-
inde icepit declarare quō sequit̃ hoc. et dixit: qm si illd
qd est ens rē. i. qm si illud qd ē ens dī eē albi: qz in-
tētio albi ē alia ab itentione entis. nā impole ē: vt ens
accidat sibi: et in alia trāslatione. nā impole ē vt acci-
dat ei vt sit ens. i. qm dicere aliqd eē nō est p dīctio
p accēs sicut p dīctio albedinis. ¶ D. d. et qz nō est
ens rē. i. qz positū ē qd nō est ens nisi subm albi. ergo
albi nō ē ens: nō ita qd sit nō ens qd ponit Parme-
nides eē ens: et est ens aliqd: sū ita qd sit nō ens oīno.
¶ D. d. g. necesse est vt illud qd est ens sit non ens. i.
pōtingit igit vt sit ens illud qd nō est ens: deinde de-
clarauit hāc psecutionē et dixit: dicere. n. ipm eē albi
et vep rē. i. dicere. n. qd ens est albi: est ponere albi
eē ens: qz ista ppō est vera: et iaz declaratū est qd hoc
nomen album significat non ens fm positiones ad

27 de e nul
li accidit.

¶ Fa argy.
Sū igit id qd
ppe ē ens
accidit cui qd
sed aliqd illi
albi accidit
cur id qd est
ens proprie
ē significat
potius qz nō
ens. Nam si
id qd ppe est
ens erit et al-
bi. albi aut si
ē ppe ens: ens
enī id qd est
spī accēdēt p.
Nihil est enī
ens: qd nō est
proprie ens.
albi g nō est
ens: atqz si
qd ē pactor: vt
appā nō sit
is vt oīo sit.
Si igit vti dī
ximi⁹ id qd ē
ppe ens erit
et albi. sit vt
id non sit ens
qd est ppe
ens. Vere. n.
dicem⁹ si illd
albi eē dīce-
rim⁹. ad hoc
nō ens vti dī-
cebat signa-
bat. ¶ Et si al-
bi ē proprie
ens signat non
vnu id qd ē
sū plura sane
significat.

27

¶ V. 2. de
nā cū

Physicorum

nersary: ex quo sequitur ut ens significet illud quod ipse posuit non ens. (C) D. d. ergo ens est. i. ergo ens significat illud quod posuit ens: et est illud quod recipit albedinem: et illud quod posuit non ens. s. albedinem. g. ens significat plura. **C** Accidit igitur magnitudo erit quod est siquidem quod vere est: est quod est: utriusque. n. alter est esse primum. Quod autem dividit quod vere est: in quod est de aliquid aliud et ratione manifestum est: ut hoc si est quod vere est aliquid: necesse est et aial quod vere est aliquid esse: et bipes. Si. n. quod vere est aliquid est et accitua erit: aut igitur hoc: aut alicui alij subo si ipse est. accitua. n. d. b. aut quod quidem pringit esse: aut non esse: aut cuius est in ratione hoc cui accidit: ut sedere quidem: sicut sepabile. in sumo autem est ratione cinari: cui dicimus accidere finem.

C Et etiam ens non est magnitudo: si ens est illud quod est ens: intertio enim utriusque prout est alia ab altera: et manifestum est quod illud quod est ens dividit ratione et in aliquas partes: quod sunt et illud quod est ens. A. g. quoniam hoc si sit illud quod est ens: necesse est ut aial et sit illud quod est ens et bipes. nam si non fuerint illud quod est ens. g. sunt accitua: aut g. hoc accidit: aut alteri subo. Accidit. n. d. b. aut de illo quod potest esse alicuius: aut de non esse: aut de illo: in cuius ratione accipit illud cui accidit. Aer. g. sessio autem quasi separatur: similitas vero ratio nasci accipit in eo: de quo dicimus: quod similitas accidit ei.

Similitud

*28
Prima ratio
annuans.*

C Et etiam. Cum redarguit Parmenidem propter inceptum dicere eis ambobus contra iter. et dixit. et est ens non est magnitudo. et est. et est ens secundum hanc opinionem impossibile est ut dicat esse corpus. Cum ens apud eos sit ens principia liter: et corpus dicitur de suba et quantitate: erit igitur esse sube aliud ab esse quantitate. (C) Et forte interdictum quod si ens fuerit unum: impossibile est ut sit corpus. nam corpus est divisibile: et hoc est manifestum ut mihi videtur. (C) Deinde ideo prout dicere eis alio modo. et dixit: et manifestum est. et est. et ut siue crediderint ipsum esse corpus siue non: necesse est ut habeat diffinitionem ex qua intelligatur eius suba. s. ut habeat aliquid quasi genus et aliquid quasi differentiam. (C) Deinde idem prout explevit: et dixit. A. g. hoc est. ubi gratia: quoniam si posuerint quod ens quod est unum apud eos sit hoc: necesse est ut aial quod est genus hois: et bipes quod est ei differentia sint entia in rei veritate. nam partes rei: que sunt secundum diffinitionem prout in esse. (C) D. dedit rationes super hoc: et dixit. nam si non fuerint et est. aial entis et bipes si non fuerint de non illi quod est ens. g. erunt accitua in eo: tunc autem erunt accitua hois: aut alteri subo: si impossibile est ut aial bipes sint accitua hois. Accitua. n. inveniuntur duobus modis: aut separatum quod quoniam est in re: et quoniam non ut sessio: aut non separatum: et est illud: in cuius diffinitione accipit illud: cuius est accidens. Verbi gratia. similitas que accidit naso. nasus enim accipit in eius diffinitione. (C) Deinde induxit impossibile quod sequitur. si animal et bipes fuerit alterius duorum modorum accidentis.

*Partes rei
fm diffone
cedunt in ee.
3 des secudo
phy. xxvii.
p o aia co. 5.
ex q p3 pto
diffone esse
realeo. Sed
vide op. 7.
ne. 33. r. 43.
co. Et p ph.
co. 5. r.*

C Amplius quicquid in diffinitiva ratione inest: aut ex quibus sunt in ratione bonorum non inest ratione rationis: ut in bipede ratione hois: et in albo: que est

ratione albi hois. Si igitur hec habet modum: et oia accidit bipes. necesse est sepabile esse ipsum: quare contingit utriusque non bipede esse boiem: aut in ratione bipedis inest hois ratio: si impossibile est istud. Istud enim in illa ratione inest. Si autem alij accidit bipes et aial: et non est utriusque quod de est aliquid: et hoc utriusque erit accituum alteri.

C Et dicamus et quod illa: quod accipiunt in ratione diffinitione res aut illa ex quibus inveniuntur res impossibile est ut ratio illi rei vltis accipiat in ratione illarum rerum. A. g. ut ratio hois accipiat in bipede: aut ratio hois albi accipiat in albo: et si illa sunt talia: et bipes accidit hois: necesse est autem ut illud separatum sit: ita quod sit posse ut hoc non sit bipes: aut ratio hois accipiat in ratione bipedis: si hoc est impossibile. nam hoc accipit in diffinitione illi. Et si bipes et aial accidunt alteri: et uterque non est illud quod est ens: necesse est ut homo et sit de rebus accidentibus alteri.

C Et dicamus. Dicitur et manifestum est etiam quod illa que accipiunt in ratione diffinitione rem: impossibile est ut in diffinitionibus illorum accipiant ille res: quoniam partes diffinitionis precedunt diffinitionem: non diffinitiones prout diffinitionem. Verbi gratia. ut hoc qui est posterior bipede et aiali accipiat in diffinitione bipedis et aialis: aut hoc albus qui est posterior albedine et hois: accipiat in diffinitione hois et albedinis: quoniam si ita esset. tunc causatum prout dederet causam. Et cum posuit hanc propositionem dicente: quod animal et bipes: et universali illa: que accipiunt in diffinitionibus res non diffiniuntur per illas res: inceptum facere mentionem de propositionibus declaratis. s. quod accitua sunt duobus modis. est enim accidens separabile et inseparabile. Et quod in diffinitionibus inseparabilium accipit illud de quo predicantur: et congregat eas cum hac propositione: et declarat idcirco ad inconueniens illud quod intendebat declarare. s. quod aial et bipes non predicantur de homine secundum quod sunt accitua. et dixit. si illa sunt talia et est. cum iste propositiones sint posite. s. quod hoc non accipit in diffinitione bipedis. Et quod accitua sunt duobus modis. s. modo quo non separantur a subiecto: et in cuius diffinitione accipit subiectum: et modo quo quicquid separantur a subo: manifestum est quod cum posuerimus: quod animal et bipes sint accitua homini: et posuerimus eis has propositiones. s. quod accituum aliud est sepabile et aliud inseparabile: et quod in diffinitione inseparabilium accipit subiectum: in quo est: sequitur ex hoc alterum duorum impossibilitatum: quod si bipes et aial fuerit accituum separabile: sequitur hominem esse quicquid non aial: et quicquid non bipede. si vero inseparabile sequitur ut hoc accipiat in diffinitione aialis et bipedis: et utriusque est impossibile. Impossibile enim est ut hoc sit et careat vita: et impossibile est ut hoc accipiat in diffinitione bipedis: s. est e converso. Et cum istud impossibile sequitur: si posuerimus quod bipes et aial sint accitua in homine. g. manifestum est quod non sunt accitua in eo. (C) Deinde dicit. et si bipes et aial et est si bipes et aial: que sunt incidentia rebus: que accipiunt in diffinitione entis: accidunt alicui subiecto alij ab homine ex eis: que predicantur de homine: que posuimus si miles entis apud eos: et ista accipiunt in diffinitione hois: manifestum est: quoniam ex hoc sequitur ut homo qui est similis entis in ratione sit accidens: et sic unus ens apud eos erit accidens

*bbzet
ermc
flo.*

*titia
bilia
ne pl
ub3
lem.
1.7.
4.0.*

*de et
litid.
10.27*

*29
q
tut
dis
not
ca
cui
tup
cep*

*hoc e
o defi
natio.
ceda
remendi*

Liber Primus

9

abbreuiatio
sermonis
no.

accidēs nō suba: qđ est cōtra positū. Et abbreuiatio sume isti sermonis est: qm̄ que accipiunt in diffōne entis: aut erunt de nā entis: aut erūt accētia: si aut accētia: aut subz eoz erit ens: aut aliud p̄dicabile de illo. Si igitur subm eoz erit ens: nō erūt accētia in eo: qm̄ accētia aut sunt separabilia: aut inseparabilia: separabilia aut possunt esse extra illud: in quo sunt: sed ab illis: que accipiunt in diffōnibus: ipole est vt diffinita sepentur: inseparabilia aut diffinunt p subz: sed si subm p illa. Un ipole est: vt illa: q accipiunt in diffōne entis: sint accētia in eo: et ipole est vt sint accētia in alio: nā si fuerint accētia in alio: et sūt accepta in diffōne entis: cōtinget vt ens sit de nā eoz: et sic vnū ens apud eos erit accētia: et hoc est qđ illud: qđ dicitur: et si dixerint ipsum eē accētia: sequit ipole p̄dictū. Et cū destructi sunt oēs modi: qz quos pole ē dicere: q illa: que accipiunt in diffōne entis: nō sunt d nā accētia: remanet vt sint de nā entis: q est multatū vnū. et h est abbreuiatio istius sermonis.

ista in
bilia dif
ne p̄bz
ubz p̄l
lem. 7.
1. 17. Et
40. 60.

de nā
lud. 27.

Et qđ vere ē: sit accētia nulli: et de quo ambo. et vtrūq. et qđ est in bis. dicat ex indiuisibilibus. itaqz qđ est erit oē. Quidaz aut rō nibus vtrūqz acquiescit. hūc quidem. qm̄ omnia vnū sunt. si qđ est vnū significat: qm̄ est. et qđ nō est. Et istū: qui decisione indi duas facientes magnitudines.

Ponamus qđ illud. qđ est ens. nulli acci dat. et vtrūqz illud de vtroqz. et de illo qđ est ex cia. sequit igr ex hoc. vt totū sit ex rebz indiuisibilibz. Et videmz quosdaz. q obediūt vtrūqz sermoni. Obediūt enī sermoni dicēti. q oia sunt vnū. si ens significat vnū. qz dicūt qđ nō est ens bz cēntiaz. Obediunt aut alteri sermoni. qz cōcedūt magnitudines eē indiuisibiles p̄z diffōne in duas medietates.

29

qđ
lud
not
cū
cū
tū
tū

30.
hoc cō
to debeat
uauo.
cūda rō
nōcūda.

Ponamus qđ ponatur igr rōcinatio Parmenidis scda sup hoc: q ens est vnū: si talis ens: qđ est vnū est corpus deferēs accētia: nō est accidēs: et corpus est vnū et indiuisibile: qm̄ si fuerit diuisibile: pcedit diuisio semp i duas medietates: et p diuisione in medietates deueniet ad hoc: q corpus sit cōpositū ex punctis: et sic corpus erit cōpositū ex nō magnitudine: et ex nō corpore: qđ est ipole. q corpus est vnū indiuisibile. Et h intēdebat cū dixit. et vtrūq. et vtrūq. ponam: q corpus diuidit in duas medietates: et q ens dicit de vtrūqz medietate: et pgregatio: qđ est corpz. ex quo sequit: vt corpus sit cōpositū ex nō corpore: nā ille due medietates diuidūt in duas: et ille due in duas alias: et pcedit hoc adeo: q in corpore nō remane bit magnitudo: sed diuidet fm totum: et deficiat: aut dissoluēt in pūcta: et vtrūq. in nō corpus: qđ est impole.

Et d. et videmus quosdā rē. et intēdit p istos duos sermones istum sermonē: et primā rōnem: in qua dicit: qđ est pter ens: est nō ens rē. Et d. obediunt at rē. i. obediūt at hūc: qđ dixit: qđ est pter es: nō dī ens: qz existimant: q ens solūmō dī vno mō: et iō vtrūq. cōtradicere hūc sermoni dicēti. q qđ ē pter ens: habet aliquā essentia: et si nō dicatur ens: et innuit per hoc Platonem. Et d. obediunt vō rē. idest alij non obediunt isti rationi: quia contradicūt ei ponēdo corpora indiuisibilia: idest qm̄ Parmeni

des cūz dixit: q corpus diuidit in duas medietates: continger vt diuisio pueniat ad nō corpus: cōtradi xerunt hūc sermoni alij hoies pcedēdo: q diuisio cadit in totū: et est falsū. Et dixerūt: q ista diuisio non puenit ad nō corpz. s. puenit ad corpz indiuisibilia: et sic fugierūt vnū flm: et ceciderūt in aliud falsū.

Et manifestū autem est: qm̄ nō verum est: q si vnū significat qđ est: et nō pole est siml cōtradictionem esse: nō erit nihil. qđ non est: nihil enim phibet qđ non est. nō simplr esse: sed nō ens aliquid esse. qđ nō est dicere extra ipsū. qđ est: nisi aliquid erit aliud: vnū oia esse incōueniēs est: quis enīz adiscit ipsū qđ est: nisi qđ vere est aliqd sit. Si aut hoc ē: nihil tamē phibet multa. que sunt esse: sicut dicunt est: q quidem igitur sic vnū esse: qđ est impossibile vt sit: manifestū est.

Et manifestū est: q dicere: q ens significat vnū: et q cōtradicetoria nō possunt esse insil: impole est: vt nō ens habeat essentia: rōnis: et nō est vnū: et nō est verum. Nihil enīz phibet vt nō sit simplr: s. nō ens erit nō aliqd ens: ex quo sequit vt dicere: q si hic nō fuerit aliqd habēs essentia pter ipsū ens: oia erūt vnū: sit ipole: nlls. n. itelligit p h nomē ens: nisi illd: qđ ē ens. et sic nihil phibz vt re puto: vt entia sint p̄la: vt p̄dictū est. Quoniam autem impossibile est: vt ens sit vnū. hoc modo manifestum est.

Et manifestū. Dicit: et manifestū est rē. i. manifestū est: q si aligs posuerit: q ens significat vnū: et q impole est: vt dictiona cōgregēt in insil. s. esse et non eē existimant: qđ ex istis ppositionibz sequit: q illud: qđ nō est illd ens: nō bz cēntia: et manifestū est: q existimatio ei nō est vā. Deinde dedit cām in h: et dixit: nihil enīz phibet rē. i. nihil phibet vt illd: qđ est nō ens: qđ dēn est: vno mō nō sit nō ens simplr: sed nō illud: qđ significat p hoc nomē ens. i. nō simile ei. Et d. ergo necesse est vt dī rē. i. g. necesse ē: vt sermo dicētis: q si nō fuerit h aliqd ens nō hīs cēntiaz in rei veritate. s. sicut cēntia entis: oia erunt vnū: sit sermo ipossibilis: possibile est. n. vt aliq sint: q non hūt cēntiaz siles cēntie entis. Et d. nullus. n. itelligit rē. i. nullus. n. itelligit p h nomē ens: nisi ens: qđ ē ens pncipalr et v. s. suba: et illud ens vtrūq. sit vnū: pole est: vt entia: q sunt sub eo in eē: sint plura. Et d. dixit: qm̄ autem ipossibile est rē.

De iprobatione eoz: qđ pncipijs nālibz sit locut nō remouētes motū. Cap. II.

Sicut autem physici dicūt duo modi sunt. bi quidē. n. vnū faciētes. qđ est corpus subiectū. aut triū aliquid. aut aliū. qđ est igne quidem densius. aere autem subtilius. alia autem generant densitate et raritate multa facientes. hec autem sunt cōtraria. vtrūq. aut excellentia et defectus. sicut

Lōmenta. sup phys. b

Physicorum

magnū dicit Plato et parū: nisi q̄ hic qdē
B facit māz: vñū aut spēs. Alij vero vñū q̄
dem subiectum materiam: cōtraria aut dif-
ferentias et species. Quidam aut ex vno in-
herētes cōtrarietates segregāt: quemadmo-
dū Anaximāndros dicit: et quicūq; aut vñū
et multa dicunt esse: sicut Empedocles et
Anaxagoras: ex cōmixtione nāq; segregant
alia. Differūt autem abinnicem: in eo q̄ hic
circulat ionē facit horum: hic autem semel:
hic quidem infinitas similes partes et cōtra-
rias: ille vō vocat elemēta solus.

Quod aut dicitur naturales: est duobus mo-
dis. quidāz. n. composuerūt ens: vñū genus
subiectū: aut vñū triūz: aut aliud densius
igne: et subtilius aere. Attribuit alia densita-
ti et raritati: et posuerūt ea multa: et hec duo
sunt contraria: et vñū additio et diminutio s; s-
sententiā Platonis in magno et paruo. S; s-
Plato ponit hec duo loco materie: et ponit
vñū loco forme: isti autem ponūt istud vñū
subiectum materiam: et ponunt duo cōtra-
ria: differentias et species. Et qdam dixerūt:
q̄ cōtraria sunt existentia in vno: et ex eo re-
soluūtur et exiunt: vt dicit Anaximāndros:
et similiter etiam qui dixerunt: q̄ entia sunt
vñū et plura: vt Empedocles et Anaxa-
goras. Isti. n. attribuunt exitum aliarum re-
rum dissolutioni: que sit ex mixto: sed diffe-
runt: qm̄ ille dicit hoc esse reciprocū: iste aut
dicit hoc esse semel. Ampli⁹ ille dicit: q̄ par-
tes consimiles sunt: et infinite: et contrarie.
Iste autem dicit contraria in eis: que apud
ipsum dicuntur elementa tantum.

32. **Q**uod autem. Cum cōtradixit opionibus nō essen-
tialibus in hac arte s; m̄ disputationē: reuersus est
ad dīcendum opionibus nālibus dictis ab eis: q̄
concedunt principia esse: et vñū hoc nomie ens. p
principio: et qui istoz dicit: q̄ ens est vñū: antēdī q̄
principiū est vñū: et qui dicit entia esse plura: intēdī
pncipia esse plura: et icipit Aristo. in opionibus istoz
ab opione dicēns pncipiū esse vñū. **E**t dicit: qd̄ ac
dicit nāles et nāles aut: qui vñū h̄ noie ens pro
pncipio: et dicit q̄ ens est vñū in q̄litate gnōnis: sūt
bipartiti: isti enīz pncipiū in hoc qd̄ dicunt: q̄ ens. s.
pncipiū est vñū: aut triū elemētoz: qm̄ qdam dicit:
q̄ istud pncipiū est ignis: et qdam aer: et qdāz aq̄: aut
aliquid mediū inter ignē et aerē: dēfins igne: et subtili⁹
aere: sed diuisi sunt in mō gnātionis rexp̄ hoc pnci-
picio vno in duas sectas. Quidāz. n. ponūt gnōnes re-
ruz ex hoc pncipio s; m̄ raritate et densitate: et isti quoq̄
ponūt pncipia plura: ponūt. n. vñū subz et duo cōtra-
ria. s. raritatem et densitatem: et vñū additionē et dimi-
nutionē: sub quib⁹ collocant magnum et parū: q̄ dicit
Plato. S; isti differunt a Platone: qm̄ Plato ponit
hec duo dīa loco māz: et ponit vñū: qd̄ est subz eoz

Istoz opio-
neo regre in
phemo me.
taph. ca. 2.

loco forme. isti vō ponūt vñū: qd̄ est subm: māz: et
ponūt dīas dīas et spēs mās. s. qm̄ vñū ponūt p mā:
et dīa pro forma. **E**t cū notificauit vñam snāz di-
centium: pncipiū esse vñū in mō gnōnis rexp̄ ab illo
pncipio: reuersus est ad scōz snāz: et dicit: et quidam
dicit q̄ dīa et. i. et qdāz eoz: q̄ dicit: q̄ pncipiū est
vñū: nō ponūt modū gnōnis s; m̄ dēfinitatē et raritatem:
sed dicit: q̄ cōtraria: et vñū oīa diuersa spēs et for-
māz sunt existentia in actu in illo vno principio s; la-
tentiam: et gnō nihil aliud est q̄ exitus illaz rexp̄ la-
tentū ex illo vno: vt dicit Anaximāndros naturalis.
Deinde dicit: qm̄ cōueniūt qdā eoz: qui dicunt
pncipio eē plura vno cū istis in hac opione. s. in h; q̄ gnō
ex pncipio est s; m̄ dissolutionē et exitū: et dicit: et sūt
illi: q̄ dicunt et. i. talē opionē de modis gnātionis nō
opinant solū illi: q̄ dicit: q̄ pncipiū est vñū: s; qui di-
cūt pncipia esse plura: vt Anaxagoras et Empedocles
isti enī attribuūt gnōnem rexp̄ exitū eaz a mixto.
Et cū narrauit: q̄ isti duo vñū cōueniūt in B. i. in
mō gnōnis: incepit narrare in quo differunt: et dicit:
et differūt in h; qm̄ et. i. Empedocles et Anaxagoras
differūt: qm̄ Empedocles opiat: q̄ mixtio et pgrega-
tio rerum h; tps: qd̄ est tps corruptiōis mūdī: et segre-
gatio eaz h; aliud tps: et tps gnōnis mūdī: et q̄ ista
pgregatio et segregatio sp̄ est reciprocū in infinitis.
Anaxagoras vō opinat res eē mixtas tpe infinito: de-
inde itell⁹ icipit distinguere eas et extrahere eas a
mixto: et q̄ B erit in infinitū. **M**ūduz igit apud Em-
pedocle ēz qm̄z et corrupti⁹ qm̄z: apud Anaxagorā vō ē
ens fact⁹ a pncipio: s; pmanebit in infinitū. **D**einde
idixit alias dīas inter eos: et dicit: iste facit semel
et. i. et nō differūt in B. tñ. s. q̄ Anaxagoras ponit ge-
nerationē mūdī semel: et Empedocles infinites: s; et
in hoc q̄ Anaxagoras dicit: q̄ illa: que dissolunt: sūt
ptes pñiles: et dīa: et q̄ iō accidit mūdo pmanere i iñi-
nitū: eo q̄ iste partes sunt infinite: quare nunq; ces-
sant exire. Empedocles aut dicit: cōgregationē et se-
gregationē eltoz quattuor esse reciprocā: q̄ apud
ipsum sunt elnta eoz: que sunt pñiliuz partiū: s; apud
Anaxagorāz cōuersio. s. qm̄ illa: que sunt pñiliū par-
tiū: sunt apud ipsius elemēta elemētoz quattuor.

Et dicitur aut Anaxagoras sic infinita op-
nari vt accipiat cōmunē opiones physicorū
esse veram: tanq̄ nō fiat nullū eoz: que sunt
ex eo qd̄ nō est: pp hoc. n. sicut dicit: erat siml
oīa: et fieri bñdī statuerūt alterari. Alij aut
congregationem et segregationem.

Et forte Anaxagoras existimauit ea esse i-
finita: q̄ opinabatur: q̄ illud: qd̄ erat famo-
sum inter nāles: est vez. s. q̄ nihil oīo gene-
ratur ex nō ente. **M**ū ppter hoc dixerūt. s. q̄
oīa erant issimul in illo principio: et q̄ gnātio
rei demōstrate est alteratio: et quidam dixe-
runt: q̄ est mixtio et distinctio.

Et forte. Luz numerauit opiones istoz de pncipioz
et de modo gnōnis: incepit notificare illud: qd̄ mouit
illos ad opinandū hoc. **E**t dicit: et forte Anaxagoras
et. i. posuit elemēta infinita pñiliū pñium: q̄ existi-
mauit: q̄ ppō pcessa apud nāles est vā oīb⁹ modis: et
est: q̄ ipse est: vt aliqd sit ex nō ente oīo. **E**t d. o. qm̄
ppter hoc dixerūt et. i. ppter B: q̄ cōcesserunt hanc
ppōnē: dixerūt isti: q̄ oīa erant in illi: et q̄ gnātio est
congregatio

eo q
ut su
e pue
ex m
al fir.
inter
docu.
i. et.
xag.
o. 23.

du

Alu
videt
ne B
re et
docu
ta. co
E in
fi. et
celi.
opp
de B
re et
ca. 2
di 2

3

33.

congregatio: et corruptio est segregatio: 5 qd. 13 vocat
gnōnem rei nō disincte alterationem: qm̄ apud ip-
sum gnō in rei veritate nō est alteratio: et 2 An. 1. 2. 3. 4. 5.
et qd. 13 vocat cā mixtionē et distinctionē: et isti magis
cōservāt notationē sūm intentionē suā.

Amplius ex eo: q̄ sunt ex alterutris: tra-
ria inerāt g̃. si enim oē: qđ est fit: necesse ē fie-
ri. aut ex his: que sunt. aut ex his: que nō sūt

180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691

Et etiam si aliter cōtrariorū generatur ex re
liquo. Quā qz oē generatiō necessē est vt ge
nerario eius sit ex reb⁹ entib⁹. aut ex nō enti
bus. z ē impoē aliqd gnāri ex nō ente. Na
turales enī oēs cōueniūt in hoc. z existima
uerūt: qz sequit̃r necessario: qz gnatio ex reb⁹
existētib⁹ si pp puitatez co: poris eorū: erit
gnatio ex rebus insensibilib⁹ apud nos. z id
dicūt: qz qdlibet est mixtum cū quolz. Qpi
nabant enīz: qz qdlibet gnātū ex quolibet. z
qz illa: que vidēt̃r diuersa. z dicūt̃r alia a
se inuicē: vident̃r ita ppter illud: qd babz do
minū in mixto. Quā vt dicūt̃r: nihil est: qd
siccū pūz z albū. aut nigrū. aut dulce. aut
cero. aut oēs. sz in vnaqz rerū illud: qd vin
cit in ea existimatur: qz nā eius est illius.

34. ¶ Et etiam. Hoc qđ dicitur etia si aliter pirariorū tē.
est alia res: quod inducit eos dicere: qđ entia erat illi.
qm̄ qđ opinabatur: qđ generatio est ex pirariis: qđ cō-
traria sunt: que sunt principia: opz vt nō sint. genera-
bila. neqz corruptibilia: iō opz apud eos piraria esse
infinimul. ⁊ quedā exiūt a gubidiz. Et cō inducit illū
p̄mū indubitabile: qđ mōiūt eos ad opinādū entia
esse infinimul: qđ generatio est exiūt ⁊ resolutio: ince-
pit declarare illam ambiguitate: ⁊ quomodo ex-
cusat Anaxagora: eos: qui dicit esse impossibile: qđ gene-
ratio est aliqđ esse: qđ nō erat. ⁊ d. qm̄ cū oē genera-
tūz tē. ⁊ fmo eius in hoc manifestus est ⁊ p. (C. d. d.
⁊ p. ppter puitates tē. i. excusant se in hoc: qđ sensus cō-
tradicit huic opimioni: dicētes qđ hoc qđ apparet sen-
su. f. qđ generatio fit ex nō ente: est ppter puitatem
grā. nō. i. rei veritate est gñō ex nō ente. (C. d. d.
⁊ ideo dicit tē. i. qđ coacti sunt ad credendū: qđ ens
generat ex ente: ⁊ hoc apparet sensui: est pectū sensus
ex paruitate partiū: ex quibus est gñāno: dixerunt: qđ
omne est mixtū cū oīz: nō apparet sensui: qđ ne-
cesse est omne generari ex oī: nō vt aliqua terminata

generentur ex aliquibus gñatis terminatis. ¶ De
de di. 2 illa: que videntur diuersa &c. i. Anapagoras: q
est coactus ad credendum omne generari ex omni: ex
aiur se ex hoc: qd apparet sensui. qz res videntur
diuersæ separate: dicendo hoc: qd res videntur diuer
se: est propter illud: qd dominatur in illa re mixta
ex partibus infinitis. ¶ Uerbi gratia: qñt tñt exist
matu hoc esse aqua: quando pres cõsimiles aquo: se
fuerint in eo plures qz in alie partes infinite mixte in
eo: tñt existimat: qd hoc est caro: quando pres carno
se fuerint in eo plures alius pibus infinitis mixtis in
eom: qd in carne nō sunt nisi partes carno: tñt: sic
existimat: neqz in aqua nisi partes aquo: s; in aq
z aere: in omni: qd distinguñt: nō distinguñt nisi p
pter illud: qd habet dominũ in eo ex partibus confi
nibus infinitis in numero: nō in forma. Dicat igr:
qz nihil est bicqz totũ sit album: puraz: aut nigrũ pu
rũ: aut dulce puraz: aut caro puraz: aut os purz: sed vna
queqz res existimatur esse de nã illius: qd magis est
in ea: qz illud est de nã eius: puraz: qd nō est: nisi il
la natura pura: qd hoc est falsum.

T Si igitur infinitum finis quod infinitum ignotum est; finis multitudinem et magnitudinem infinitum ignoramus; quantum est quoddam finis speciem autem infinitum ignotum: quale quoddam est. Principijs autem existensibus infinitis: et finis multitudinem: et finis spem impole estis: que sunt ex his cognoscere: sic enim cognoscere copositis arbitramur: cum cognoscimus ex quibus et quantum sit.

T Dicamus igitur: quod si infinitum est quod est infinitum, non scitur. & illud: quod est infinitum in numero: aut in magnitudine: est contra non scibile. Et illud quod est infinitum in forma: est quod non scibile: et cum principia sint infinita in numero: et in forma. ergo nulla est via ad sciendum illa quod sit: nos enim non existimamus scire compositum. nisi cum sciuerimus illa: ex quibus: et ex quod est compositum.

¶ Dicamus. Cum numeraverit opiniones naturalium in numero principiorum: in modo generationis: incepit primo destruere sermonē dicetum ea eē infinita. Et cum hoc destruxerit: incepit pscrutari verū sint vnum: aut plura: et si sint plura: quot sūt: et posuit suum sermonē in hoc p̄a 2^a Anaxagorā: et si sit etiam cōtra Democrītū: qui dicit partes esse iduissibiles mō cōmunitonē ppriā: cum in hoc libro et in alio dicitur de mō pp̄io. ¶ Et incepit dīcere hūc op̄ionē ratione logicā: dico h̄ logicā: i. argumētationē: cuius p̄positiones sunt declarate in logicā: sunt accepte illi: p̄ declaratis p̄ sc̄. Logica enī vītat i sciētijs duobus modis: aut s̄m q̄ est instrumētū distinguens verum a falso: et h̄ est modus pp̄ius: aut s̄m q̄ illa: que sunt declarata in ea: accipiūt p̄o maxime in destruēdo: aut cōstruēdo aliqd. Et ista cōsideratio cum vītat in artibus particularibus: est nō pp̄ia: et iste autē vniuersali. s̄ p̄ma p̄bia est p̄o p̄ia. ¶ Et iste sermo est syllogismus in secūda figurā: cuius altera p̄positio est posita sine medio: et secūda subintellec̄ta est: sed eius medium ponitur: qd cōponitur in p̄ma figurā: altera p̄positio eius est manifestā per sc̄ altera vero duarum p̄positionū: que ponūtur in secūda figurā est. Omne cōpositum et

Infinitu fm
q ifinituz est
ignoni Idez
2°. metaphy.
tex. cō. xl

Severe corporum
qñ necidit

Que rō logi
ca appellatur
vide hic. Et
aliā signa-
tes regre p^o
cc. c. 70. Le-
gica vltatur
duobus mo-
dis. Idē. s.
phyt. c. 70.
Et. 2. meta.
c. 15. Idem
7. metaphy-
s. c. 2.

Lómenta. sup physí.

b z

Physicorum

principys infinitis in quantitate: et forma est positum: quod non scitur: ex quibus componitur: et ex quot. Secunda vero est. Et omne compositum notum est compositum: et scitur ex quot componitur: et ex quibus: ergo in secunda figura. Omne compositum ex principys infinitis est compositum ignotum. id est: quod non potest sciri: propositio autem dicens: quod omne compositum notum est compositum: ex principys: quorum quantitas et qualitas est nota: est posita sine medio: et est illa: quam expressit cum dixit: nos enim existimamus non scire etc. Propositio vero posita sine medio in hoc syllogismo: cum dicimus: quod omne compositum ex principys infinitis in quantitate et forma est compositum ex principys ignotis: et medium est: quod omne quod est infinitum in numero: aut in magnitudine est quantum non scibile: et omne quod est infinitum in forma: est quale non scibile: et sic iste sermo componitur in prima figura. Omne infinitum in numero: aut in magnitudine est quantum non scibile. Et omne quod est infinitum in forma: est quale non scibile. Omne compositum ex principys infinitis in quantitate: aut qualitate est compositum ex magnitudinibus: aut numeris: aut qualitatibus non scilibus: ergo in prima figura. Omne compositum ex principys infinitis in quantitate et in forma: est compositum ex principys non scilibus. Et propositio minor istius syllogismi declaratur etiam per medium. scilicet: propositio dicens: quod omne compositum ex principys infinitis in quantitate et qualitate est compositum ex magnitudinibus: aut numeris: aut qualitatibus non scilibus. Et medium: per quod declaratur propositio: est propositio dicens: Infinitum secundum quod est infinitum est non scibile: et syllogismus componitur sic in prima figura. Omne quod est infinitum: est non scibile. Sed omne quod est infinitum in magnitudine: aut numero: aut qualitate est infinitum. ergo. Omne quod est infinitum in numero: aut magnitudine: aut qualitate est non scibile secundum magnitudinem: aut numerum: aut qualitates. Sunt igitur tres syllogismi: et sex propositiones: et duo syllogismi sunt in prima figura: et unus in secunda. Propositionis autem due sunt manifeste declarate cum medio: et quattuor sine medio: et Aristoteles expressit ex istis duas propositiones tertii syllogismi: que sunt manifeste sine medio: cum dixit: quod infinitum secundum quod est infinitum etc. Deinde induxit ultimam conclusionem puenientem ex istis tribus syllogismis: et dixit: cum principia sint infinita in numero etc. Deinde expressit alteram duarum propositionum primi syllogismi: qui est in secunda figura: quod est declarata sine medio: nos enim existimamus non scire etc. Aristoteles igitur expressit ex istis sex propositionibus tres manifestas sine medio: et tacuit duas manifestas cum medio: cum sint in primo in suo sermone: et sunt tres: et una manifestata sine medio. Et vide quomodo est sermo: boni hominis brevis: et forte est ita de quolibet verbo eius.

Constat primo de genere
et de
Totum sequitur
item quo ad
magnitudines
et qualitatem.

Est daremi-
namque ptes.

Amplius autem: si necesse est: cuius pars contingit quantum esse secundum magnitudinem et paruitatem: et ipsius contingere: dico autem talium aliquarum partium: in qua cum insit: dividitur totum. Si autem impossibile est aial: aut plantam quantum esse secundum magnitudinem et paruitatem: manifestum est: quoniam neque partium aliquarum erit enim totum simile partibus. Caro enim: et os: et homini partes sunt aiales: et fructus plantarum. Manifestum est igitur: quoniam impossibile est carne: aut

os: aut aliquid aliud: quantum esse secundum magnitudinem: aut in maius: aut in minus.

Et etiam illud: cuius pars potest esse cuiuslibet mensure posite in magnitudine: aut in paruitate: necesse est: ut illud et possit hoc: et intelligo aliquam partem ex talibus partibus: in qua dividit uniuersum: et est unum. Si igitur impossibile est: ut aial: aut planta sit cuiuslibet quantitatatis in magnitudine: aut paruitate: manifestum est: quod impossibile est: hoc et in aliqua parte eius. Quia necesse est: ut uniuersum sit tale: et caro: et os: et similia sunt partes aiales: et fructus sunt partes plantarum. manifestum est: quod impossibile est: ut caro: aut os: aut alia quaecumque pars sit cuiuslibet mensure posite in magnitudine: aut in paruitate.

Et etiam. Iste est alius sermo: per quem destruitur corpora esse composita ex partibus infinitis secundum quantitates: et abbreviatio sui sermonis est: quoniam totum sequitur partes: sunt per quantitates in paruitate et magnitudine: et finire et infinitum: et ultimum terminatione et interminatione: et si compositum est finitum: et terminata quantitas: necesse est: ut partes: ex quibus ponitur: sint finite in mensura: et in numero: et composita sunt finite quantitates: et terminata: et partes eius sunt terminate: et finire. Et iste sermo componitur in forma syllogismi: per hypotheticos. Cum igitur dixit: quoniam cuius pars etc. est quasi procedens: intendit: quod compositum: cuius partes sunt non terminate in quantitate: sed possibile est: ut sint in quacumque mensura ponantur in magnitudine: aut paruitate. Deinde necesse est: ut illud possit: et est prius: intendit necesse est: ut illud compositum ex illis partibus: que possunt esse cuiuslibet mensure in magnitudine et paruitate: non sit etiam terminatum: sed si possibile ipsum esse cuiuslibet mensure posite in magnitudine: et paruitate. Deinde intelligo partem etc. id est: distinguit illud: quod intendebat per hoc nomen pars. Quia partes dicuntur quoniam secundum qualitatem: et quoniam secundum quantitates: et per duobus modis: aut partes sunt in toto: aut partes sunt in actu in toto: et quod non sequitur: ut sequatur partes in mensura: nisi in partibus: que sunt partes quantitates: et sunt in toto in actu declarant: quod istud intendebat per partem: et dixit: intelligo partem etc. id est: intelligo per partem: que est de specie partium: in quas totum dividitur secundum quantitates: et non secundum qualitatem: sicut corpus dividit in materias et formas: neque partes: que sunt in toto secundum potentiam: sed partes: in quas uniuersum dividit: et sunt ille: que sunt in toto in actu. Et cum induxit procedens: et prius: ita quod consecutio fere est manifesta per se: destruitur prius: et dicit: si igitur est impossibile ut animal etc. hoc intendebat concludere. Deinde dedit exemplum de partibus compositorum: et dixit: necesse est. nam quod uniuersum sit tale: et caro: et os: etc. necesse est enim: ut totum sit in dispositione partium: ut caro: et os: et similia sunt partes aiales: et fructus: et similia sunt partes plantarum. Deinde dixit: et manifestum est: quoniam impossibile est etc. id est: cum totum in compositis sequitur partes in hoc: quod sunt terminate: aut interminate: et totum: quod est aial: aut planta: est terminatum: necesse est: ut partes eius: id est: caro: et os: et fructus sint terminata. Et manifestum est: quod qui dicit: quod in carne sunt partes infinite: et quod ex eis carum est in infinitum: opinatur: quod partes ex quibus

fa ar
u o
u a
e n
rio
r arq
ur.

36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ex quibus alal componit: aut plāta: sunt nō termina-
te: x quo sequitur: vt totū ēt sit nō terminatū.

C Amplius si omnia insunt quidem hmoi in
inuicē z non fiunt: sed segregant cū insunt:
dicūt: autem z a plurimo: sit aut ex quolz
qōlibet. vt ex carne aqua segregatur: z caro
ex aqua. Omne autē corpus finitum rese-
cat a corpore finito: manifestū est: q nō con-
tingit in vnoquoqz vnūquodqz eē: remota
enim ex aqua carne: z iterum alia facta ex re-
liqua segregabitur: qūis semper minor est
segregata: sed tamen non exellit magnitudi-
do paruitatem: quare si quidem stabit segre-
gatio: non omne in omne erit: in reliqua eni
aqua nō inest caro. Si vero nō stabit: s ba-
bebit semper remotiones in infinita magni-
tudine: equalia finita inest in infinita s3 m-
titudine: hoc eni impole est.

C Et etia3 si ista genera z similia sunt oia ex-
stentia: aut quedam in quibusdam: z nō ge-
nerantur: sed dissolunt z exeunt: z nō no-
minantur: nisi s3 illud: qō vincit in eis: z oē
generat ex omni. Verbi gratia: ex carne aq
que resoluit: z ex aqua caro: z omne corp
finitum cōsumitur a corpore finito: manife-
stus est: qm impossibile est: vt vnaqueqz re-
ru3 existat in vnaqua3 re. Quoniam quā-
do exiit caro ex aqua: deinde ex aqua residua
generatur alia caro fm resolutionem: tunc
z si illd qō exiit ex carne: sit semp min: tamē
caro necessario pertrāsīt in paruitate magni-
tudines determinatas. Ex quo sequitur: aut
vt cesset resolutio: z sic nō erit omne existēs
in omni: quoniam in aqua residuum nō erit
caro: aut nō cesset: sed in ea erit qō semper re-
soluitur: z sic in magnitudine terminata nō
erunt magnitudines equales finite: sed infi-
te in numero: qō est impossibile.

37. **C** Et etiam. Iste sermo pōt eē dīctio tertia: qua de
struit: q generatio sit semper fm exitum: z vt qōlibz
sit in quolibet: vt dicūt: z pōt fundari sup illud: qō p-
dictum est. s3 q hic sunt pres terminate in putate: s3
est alia rōcinatio. Et abbreviatio isti sermonis ē: q
si spēs corpōz p3ilius fuerint oēs in seinuicē: z nihil
generat ab aliquo: sed exeūt ex seinuicem: vt dicūt:
q2 qōlibz est in quolibet: sed vnūqōqz eoz nominat
fm illud: qō vincit in eo: z ideo qōlibet generatur
ex quolibet. Verbi gratia: qm ex carne generatur
aqua: que resoluitur: z exiit semp: z ex aqua ēt caro.
Et est regula: q omne corp finitū quādo ex eo exiit
corpus finitum multotiens: necessario cōsumet illd.
Quare impossibile est: vt qōbz sit in quolibz: genera-
tio enim fm hūc modū necessario cessabit: qm quā-
do ex aqua exiit caro: deinde ab ea exiit alia caro: z sic
in infinitū: necesse est: aut vt exiit cesset: aut in corpo-
re finito sint corpa equalia infinita: qm nō pōt aliquis

dicere: q cū ex aqua exiuerit prima caro: deinde exi-
uit alia caro: q illa caro secūda erit minor pma fm
minorationē aque per exitum pme carnis: z filr ter-
tia caro erit mior secūda fm minorationem aque
per exitum scōe carnis: z q h pcedit in infinitū. s3 p-
uitas aque z putas carnis exeuntis: caro enim habz
in paruitate magnitudinē terminatā: quā nō pertrā-
sit. s3 q nō inuenitur caro habēs magnitudinē mio-
rez ista. illa igit magnitudo terminata: que est carnis
quādo exiit ex aqua: semp necesse est alterum duoz:
aut vt cesset generatio: aut in magnitudine finita et
terminata. s3 in aqua erunt magnitudines equales i-
finite: z est minor magnitudo carnis minima: qō est
impossibile. **C** Deinde dicit: z etiā si ista genera rē.
i. spēs corpōrum consimilium: quas ponit Anaxago-
ras pro elemētis. Verbi gratia: caro: z os: z vlr corpo-
ra: quoz diffinitio totius z partis est eadē. **C** Deinde
dicit: z nō generant rē: id est z iste partes nō generā-
tur ex inuicem fm transmutationem: sed fm q exe-
unt a seinuicem: ante exitum erant in seinuicem: s3
vnūquodqz eoz vocatur diuersum ab altero fm il-
lud: qō dominat in ipso. **C** Deinde dicit: qm z si illd
qō erit rē. i. qm cūz posuerimus: q illud qō ex carne
secūda exiit: est minus primo: z tertiū est minus secū-
do: z quartū est minus tertio: manifestū est per se:
z declaratū ē: q caro h3 mēsuraz terminatā in par-
uitate: quā nō pertransit: necesse est alre3 duoz: aut
vt generatio cesset: aut vt in corpore finito sint cōpa
equalia infinita. **C** Et iste sermo est in forma syllo-
gismi hypotetici: cuius precedens est: z ēt si ista gnō
rē. Cōsequēs aut est: q ipole est: vt qōlibz sit in q3
rē. s3 mo residuum declarat psecutionem.

C Adhuc autē si oē quidem corpus remoto
quodam minus: necesse est fieri: carnis autē
determinata est q3itas in magnitudine z p-
uitate: manifestū est: q ex minima carne nul-
lum segregabit corpus: erit eniz minus mi-
nima. Ampli autē infinitis corpōribus inest
vtiqz iam caro infinita: z sanguis: z cerebry:
separata tñ abinuicem. nihil aut minus sunt
entia: que sūt: z ifinitū vnūquodqz est: hoc
autem irrationabile est.

C Et cūz hoc: si oē corpus quādo ex eo dimi-
nuitur aliqua pars: necessario sit minus: z
q3itas carnis est terminata in magnitudine z
paruitate. Manifestū est: qm impole ē: vt
ex minima carne exeat corpus oio. qm si ex
ea diminuitur aliqd: erit minor mimā. z ēt ne-
cesse est: vt in corpōribus infinitis sit caro i-
finita. z sanguis ifinitus. z medulla ifinita.
z vnūqōqz eoz nō est min: illo in hoc: qō
est ifinitū: z hoc est extra rōnem.

C Et cūz. Et hoc est etiam quarta rōnum: qua cōtra-
dicit: vt gnāno sit fm exitum corpōrum in ifinitis.
C Et dicit: z cū sit manifestū per se: q omne corpus
quādo ex eo diminuitur aliqd sit minus: z ēt est ma-
nifestus per se: q q3itas carnis est terminata in ma-
gnitudine z paruitate: manifestū est etiā: q ex mini-
ma carne: s3 qua nulla caro est minor: impossibile est
exire corpus cōsimile oio. Nam quādo exiit: pcedit
Lōmenta. sup pbyfi. b 3

3de. j. r. cō.
38. 3d. s. 38.
ex q p3 dān
mima. 3des
2. d. aia. 42.
297. 3d. 6.
pbyfi. 91. 3d
7. pby. cō. p.
3d. s. pby. c.
63. idem p.
celi. 116.

fa argy.
ū oē corp
ūni ablati
le si nū cō
rio psuma
r aq3z tol-
tur.

36

38
ico
te 20
ifinitū
pōt
cū: ē
sit h
struo
quod

38
33 q
alre
lumi
mā

st regla: q
corp finitū
m qm ex eo
te corp finitū
multoties
cō cōfusi
et illd. 3d
pby. 20.

Phyſi corum

ſemper ⁊ minoratio corporis: ex quo eſt exitus: ⁊ ſi p
cedit ſemper: neceſſe eſt: vt illud corpus: a quo exiit
hec corpora: pueniat ad minimas q̄ritates illius ſpe
ciei corporis: ⁊ tūc erit impoſſe: vt ex eo creat aliqd:
qm̄ tūc fieret minus q̄ deberet eſſe: qd̄ eſt cōtra po
ſitum: ergo neceſſe eſt: vt ceſſet exitus. ¶ Et cuſ cō
pleuit hanc cōtradictionem: induxit etiam quitam
rationem: qua cōtradicit etiaſ: vt qd̄libet ſit in quo
libet: ⁊ vt exitus a quolibet ſit in infinitum: ⁊ dixit: et
etiam neceſſe eſt ⁊c. id eſt ⁊ eſt neceſſe eſt: ſi exitus ab
vnoquoqz corpore cōſimilium iſinitozum fuerit iſi
nitus: neceſſe eſt: vt in vnoquoqz iſtozū corporū iſi
nitozum ſint corpora infinita etiam in q̄ritate ⁊ q̄li
tate: ⁊ erunt h̄ corpora infinita neceſſario diſtincta
ab invicem i loco: ⁊ in vnoquoqz iſinitozū iſtozū exi
ſtentium in vnoquoqz iſinitozū: erunt etiam corpo
ra iſinita in q̄ritate ⁊ qualitate: diſtincta etiaſ in lo
co. Et ſiſt etiaſ in vnoquoqz iſtozū erūt corpora iſini
ta: ſic iſinita erūt in iſinitis iſinities: qd̄ eſt ⁊ rōne
iſinita multiplicari per iſinita.

*Cōtra rōnes
eſt iſinita mul
tiplicari p̄ſi
nitia.*

¶ Nequaquā autem ſegregandū eſſe neſcient
tis dicitur: recte dicit: q̄ nō omne: paſſiōes
enim inſeparabiles ſunt. Si ſi ḡit mixti ſūt co
lores ⁊ habit⁹: ſi ſegregentur: erit aliqd̄ albu⁹
⁊ ſanatiu⁹: non alterum aliqd̄: cum ſit neqz
de ſubiecto. Quare incōueniens eſt impoſſi
bilia querēs intellectus. ſi vere velit ſiquidē
ſegregare: hoc autem facere eſt impoſſibile:
⁊ ſm̄ q̄ritatē ⁊ ſm̄ qualitātē. Scdm̄ quāti
tatem quidē: q̄ nō eſt minima magnitudo:
ſm̄ qualitatem autem: quoniam inſeparabi
les ſunt paſſiones.

¶ Hoc autem: qd̄ dixit: q̄ res nunq̄ diſtin
guetur: eſt ſermo ſine diſcretionē: ſed eſt ve
rus. Paſſiones enī ſūt inſeparabiles: ⁊ q̄
corpora: ⁊ forme ſūt mixta: ſi diſtinguatur:
tunc albedo erit exiſtens: ⁊ ſanitas erit exi
ſtens per ſe ſine indigentia alicuius alterius
exiſtētiā: ⁊ abſqz eo: q̄ ſint in ſubiecto: ⁊ iō
intelligētia erit vilis: que querit impoſſe: cuſ
vult diſtinguere: qd̄ nō poteſt neqz in quāti
tate: neqz in qualitate. In q̄ritate vero: quo
niam impoſſibile eſt: vt ſit magnitudo: qua
nulla eſt minor: in qualitate vero: quia paſ
ſiones ſunt inſeparabiles.

39. ¶ Hoc autē. Luz cōpleuit dictionē ⁊ Anaxago. ⁊ no
tificauit qd̄ colloceſt in eo de falſo: incepit notificare
qd̄ eſt in eo de veritate. ¶ Et dixit. ſi autē: qd̄ dixit ⁊c.
id eſt qm̄ eſt ſermo verus ſm̄ partē: nō ſm̄ totum. ſ.
h̄ qd̄ dixit: q̄ res nō diſtinguuntur: neqz ſeparantur: ⁊ vi
xit: q̄ eſt ſermo ſine diſcretionē: q̄ nō diſtinguebat
accidentia a ſubiectis ⁊ corporibus. Doc. n. qd̄ dixit:
qd̄libz eſt mixtu⁹ cū quolibz: exigit mixtionē corporū
ad invicē: ⁊ mixtionē corporū cū accitibus: cum corpa
⁊ accitia ſint duorū iō ſmo ei⁹: in quo dixit: q̄ res nō
diſtinguitur: eſt ver⁹ ſm̄ prē. ſ. q̄ accitia ⁊ ſube nō p̄nt
ſepari ab invicē: ⁊ ſm̄ h̄ qd̄ exiſtunt: q̄ cā in h̄ ē ga
qualitates multū fortiter ſunt mixte cū corporib⁹: nō

q̄ apud ipſos ſunt corpora: ſed q̄ qualitates ſunt acci
dentia nō ſepabilia: ⁊ intēdit hic p̄ paſſiōes oīa acci
dētia. ¶ Et cū notificauit: q̄ ſermo ei⁹ eſt ver⁹ in ac
cidētib⁹: ⁊ corporibus: incepit declarare ſb⁹: ⁊ quō ſequitur
ex hoc ſimone ei⁹: ⁊ dixit: ⁊ q̄ corpa ⁊c. i. ⁊ q̄ corpa ⁊
q̄lites i opione iſti⁹ viri: aut ſz q̄ ſeḡ ex ſuo ſmo
ne ſūt mixta: ſicut mixtio corporū p̄ſilius prius eſt in
mice: cū nōdum diſtinguebat mixtionē: cū exiſtētia
bar: q̄ mixtio corporū in ſe invicē eſt ſicut mixtio ac
cidētium cū corporib⁹. Et manifeſtū eſt: q̄ nō eſt ita: ⁊
q̄ primario accitū cū corporibus ſi dicat mixtio:
enī ipole ē: vt mixta ſepent in eo: qm̄ ſi ſeparant: erūt
accitia exiſtia p̄ ſe: ⁊ ſic albedo erit exiſtens p̄ ſe: ⁊ ſiſt
ſanitas ſine indigentia ad ſb⁹ ſint in corpe: ⁊ accitū
vlt nō erūt in ſubio: qd̄ eſt ipole. ¶ Et cū declarauit
veritatē iſti⁹ ſimone: in quo dixit: q̄ res nunq̄ diſtin
guuntur: declarauit ēt impoſſibile p̄tingēs ei⁹: ſi cōce
daſ ſz totū: dixit: ⁊ iō intelligētia erit vilis. i. ⁊ prin
get Anaxago. in h̄ qd̄ dixit: q̄ oīa ſunt mixta ad invi
cem tpe iſinito. Deinde intelligētia: q̄ apud ipſam eſt
gnāns: diuidit: ⁊ ſeparat ea ab invicē. Sed iſta diſio ⁊
ſepatio nunq̄ cōpletur: vt actio iſtius intelligētiē ſit
ocioſa: q̄ incepit diſtinguere: qd̄ nunq̄ cōplebitur: ⁊ ta
le agēs eſt valde vile. i. q̄ nō agit: qd̄ nunq̄ cōple
bit: ⁊ dixit: q̄ nō p̄t diſtinguere in q̄ritate: ⁊ q̄li
tate: in q̄ritate vō: q̄ p̄tes p̄ſiles: q̄s intelligētia vidit
ab invicē: ſi qd̄ ipſus mixte mixtione iſinita: oīa p̄te
quā vidit: ſi p̄tes iſinita: ſi enī diſtingueret ſz q̄ritā
tē qd̄ nunq̄ diſtingueret: diſtinguere at̄ q̄litate: aut q̄lita
tes a cōpib⁹ ē ipole: ſic di. q̄ paſſiōes ſi ſepabiles.

*Paſſi
quā
cidēt*

¶ Nō recte autem neqz generationē accipit
ſimiliū ſpeciez: eſt autē vt luti in luti diuidi
tur: eſt autē vt nō: ⁊ nō idem modus eſt: vt
lateres ex limo: ⁊ domus ex laterib⁹: ſic autē
aqua ⁊ aer ex alterutris ſiunt.

¶ Neqz ēt recte dixit in hoc: qd̄ attribuit ge
nerationē cōuenientib⁹ in forma. Eſt. n. gnā
tio ſm̄ modū: ſm̄ quē vnū fruſtū luti diui
diſt i fruſta lutea: ⁊ ē alio modo: ⁊ eſt ali⁹ ⁊
nō eſt vnus modus. Aerbi gratia: gnō latez
ex luto: ⁊ gnātio dom⁹ ex laterib⁹: ⁊ ſiſt aq̄
⁊ aer: vterqz videt gnāri ex reliquo.

¶ Neqz ēt. Dicit ⁊ Anaxagoras nō bñ dixit ēt in ſb⁹: q̄
poſuit gnātionē ex cōuenientibus in forma: cum
gnō. ſ. vt caro ſit ex multis carminibus: ⁊ os ex multis
oſſibus: neqz induxit determinationē ſup hoc: eſt. n.
generatio ex partibus cōuenientibus in forma: ⁊ ſiſt
corruptio eſt diuiſio ⁊ reſolō in p̄tes cōuenientes in
forma: vt gnātio fruſti luti ex fruſtis paruis luti: et
corruptio eius in illa parua: eſt autē gnātio alia ex re
bus nō cōuenientib⁹ in forma: ⁊ ſiſt corruptio: vt gnō
luti ex aq̄ ⁊ terra: ⁊ eius reſolō in aquā ⁊ terrā. ¶ Et
ſi intēdebat quādo dixit: ⁊ eſt alio modo. i. deinde
dixit: ⁊ iſte alius mod⁹ ⁊c. i. ⁊ iſte mod⁹ gnōnis nō eſt
vn⁹. eſt. n. modus q̄ ē vt gnō latez ex luto: ⁊ ydoli ex
cupro: eſt autē alius: vt gnō dom⁹ ex laterib⁹ ⁊ lapidi
bus: ⁊ hoīs ex mēbris p̄ſilib⁹ diuerſis: eſt ēt ali⁹: vt
generatio aque ex aere: ⁊ aeris ex aqua: ⁊ eſt p̄prium
huic mō gnōnis vtrūqz: qd̄ generatur ex reliquo. Et
intēdit in toto hoc ſermo declarare: q̄ omne: quod
Anaxago. induxit in hoc: eſt ſine demonſtratione.

C De ſtrictate

40

*ppm
etaph
4. co.
bf q
a ludi
perat
m: ⁊ i
3 poſu
nū ſu
ico lei*

Liber Primus

iz

De Trinitate ipsorum principiorum naturalium. Ca. I.

Elus autē est minora et finita recipe: quod vere facit Empedocles. Quod igitur contraria principia faciunt: et dicentes: quod unum sit oēs: et immobile. Parmenides enim calidū et frigidū principia facit: hec autē appellat ignē: et terrā: et quidā rarum et densum: et Democritus firmū et inane: quorum aliud quidē quod est: aliud autē sicut quod non est: eē dicit. Adhuc autē positione: si gura: et ordine: et hec gēa p̄trarioz sunt positione sursum et deorsum: ante et retro: figura: angulus: rectus: circularum.

Et melius est accipe principia finita: sicut fecit Empedocles: et oēs ponit principia contraria: qui dicit: quod totus est unū et immobile. Quā Parmenides ponit calidū et frigidū principia: et vocat hec duo ignē et terrā: et quodē dicit raritatem et densitatem. Et Democritus eū dicit plenum et vacuum: primū et p̄ter: secundū autē p̄ter non ente. Et hoc dicit: quod in pleno ē positio: aut alicuius: quia entia diuersantur huius positione: et figurā: et ordinē: et sunt p̄trarioz gēa ista. Positio vero est generis superioris et inferioris et posterioris et anterioris: figura vero est genus habentium angulos: et carentium angulis: et recti: et rotundi.

41. Et melius. Cuius destruxit ut principia sint infinita: cepit ponere ea eē finita: et declarare: quod ista non solummodo est vera: sed et melior ē: deinde querit quod sunt. Et dixit: et melius est recte idē et melius in hac scia est ponere principia finita: quā cuius posuerit ea huius poterit complere nam omnium entium: quod sunt ex principijs: et nihil cogit: ut sint infinita: et dare causas entium finitatem est melius: ut fecit Empedocles: cui posuit sex principia. scilicet quatuor elementa: et amicitia et lite. Et eū declarauit: quod non solummodo ē necesse ponere principia finita: sed et melius ē incipit querere quod sunt: et posuit principium considerationis in his: ex hoc: quod oēs naturales fuerunt coacti a natura entis ad ponendum principia esse tria: non solummodo: qui eorum cōce: dūc entia eē plura: tūc: sed et qui non pcedūt his. scilicet quod dicit totū eē unū. Parmenides autē dicebat hoc: quod opinabatur: quod entia sunt duobus modis: vera. scilicet existimabilia: et quod vera sunt intelligibilia: et sunt unū: et quod existimabilia sunt sensibilia: et sunt plura: et ponebat principia istorum plurium duo tria. signē et terrā. Deinde dixit: et quod dicit densitatem et raritatem. eorum qui dūc principium eē unū: aut unū elementorum quatuor: aut mediu iter duo eorum. Deinde Democritus recte. et ē ponit principia esse tria in hoc: quod dicit: quod vacuum est inolutū cū pleno in omnibus rebus: adeo quod principia rebus apud ipsos sunt vacuum et plenum. Vacuum enim apud ipsos est triū pleno finitatem: quod est iter eē et non eē. plenum. n. ē ente: et vacuum ē non ens. Et hoc itēdebat cū dicit: p̄ter non ente. i. plenum totū est p̄ter in eē ē triū vacuum: finitatem quod est ens: et vacuum quod est secundum in esse: triū est

pleno: quod est non ens. Deinde cū B: quod dicit vacuum et plenum eē: que sunt tria huius eē et non eē: ponit ē in pleno alicuius et diuersitatem: cuius vis est sicut vis triorum: et illa alicuius ē p̄ter: et figura: et ordo: etia enim quod apud ipsos sunt unū n. ē. scilicet p̄ter idem: sensibilibus: indiget ponere alias res: quia etia cōposita ex tribus diuersis: et dicit: quā diuersantur his tribus differentijs. Aristoteles igitur dicit: quod Democritus dixit principia eē tria duobus modis. scilicet huius quod ponit plenum et vacuum: et finitatem quod ponit trias entium huius ponē: et figurā: et ordinē. Deinde incipit declarare: quod ista sunt gēa rebus triarum: et dicit: positio autē est generis etia. quā positio diuidit p̄ter trias trias: quod sunt superioris et inferioris et posterioris et anterioris. Et sicut figura diuidit p̄ter tria finitatem et non esse. scilicet in his angulos: et carēs angulis. Et sicut dicit in trias trias huius famositate. scilicet in recta et rotunda: rectus. n. non est triū rotundo: quā rotundo nihil est triū: cū sit p̄fectio figurarum in veritate: scilicet in primo aspectu: et sicut ordo diuidit ē p̄ter trias trias. scilicet p̄ter posterius: et tacuit ipsum: quod intelligit ex illis. Et non tādus ē: quod hoc nomen triū v̄sitat hic large p̄ter tria: et p̄ter quatuor: et huius: siue sit in rei veritate: siue huius forma: quod triū huius quod ego credo: nos appellamus disperatis.

Quod quidē igitur contraria quodammodo oēs faciunt principia: manifesta est: et hoc rationabiliter.oportet. n. principia neque ex alterutris eē: neque ex alijs: et ex his oia. Contrarijs autē p̄teris istunt hec: p̄ter id quod prima quodē non sūt ex alijs: ob id vero quod sūt contraria: non sunt ex alterutris. Manifestū est igitur: quod oēs ponit principia contraria quoquo modo. Necesse ē. n. ut principia non gēnt ex inuicē: neque ex alijs: et ut oia generentur ex eis: et hec ex tria sunt in principijs trijs. Sed etia aut quod sūt principia: non gēnt ex alijs: huius vero quod sunt tria: non sunt ex inuicem.

Manifestū est. Quod apparet ex finibus omnium: quod ponit principia tria: licet non cōueniāt in eadē contrarietate: tūc v̄ter pueniūt in hoc: quod sunt contraria: et intēdit notificatione: quod antiqui pueniūt in his: quod sunt tria principia: aut cū trinitate p̄ter duo. scilicet ut demonstrat: quod oēs cōcedūt principia eē plura unū: et ē p̄ter ut de hoc: quod dicitur: ponat principium p̄ter utationis de illo. Deinde p̄ter utabit post de hac trinitate quod sit: et v̄ter est necesse ponere aliam naturā a trinitate: aut non. Dicit manifestū est igitur recte. manifestū est igitur ex his: quod narrauimus: quod oēs ponit principia alia modo trinitatis: scilicet si pueniāt in his. scilicet sit ille modus. Deinde cepit notificare: quod huius fecerūt: et inducere rationes: quod mouerūt eos ad v̄ter B: et dixit: et hoc necesse est. i. necesse est enim ut principia recte: quā si gēntur ex inuicē: tūc erit idē principium: et non principium infimul: siue sint principia adinuicē huius reciprocatione: siue non. Deinde dixit: neque ex alijs: et hoc manifestū est p̄ter ē. scilicet quod prima principia non debent generari ex alijs: et sic eēnt prima: et non prima. Deinde induxit tertius p̄ter ut dixit: et ut oia generentur ex eis: et hoc manifestū est et huius quod principia debent esse cōia omnibus entibus: que sūt ex principijs. Et cū demonstrauit ista principia in principijs: incipit et demonstrare et declarare illa esse in contrarijs: et dixit: et hec sunt existentia in primis contrarijs recte idē necesse est enim: ut non generetur ex alijs: quod sunt principia: et non generetur ex inuicem: quod sunt contraria. Contrarijs enim non eēntur ex contrariis: idē non mutatur in illud.

Lōmenta. sup. phys.

b 4

Rotundo nihil est triū. Figura didit tur in trias trias finitatem: ex quod collit additio h. et c. ce. 75. vbi dicit quod figure nihil ē triū.

Contrarietas quod dicit de op positio p̄ter utatione et p̄ter bini. 35. i. c. 43. et c. met. cō. 9.

Principiorum cōdumone.

42.

Contraria non mutatur in sua natura. 35. i. c. 43. et c. si.

Pauli qui pro cū dicit

40

ppm pmo metaph. p. 4. cō. 3. bi. p̄ter quod oia a iudicē ac perit p̄ter m: et nullus posuit finitatem p̄ter po ite legem.

Physicorum

¶ Non qdlibet
ex quolibet.

C Sed opz hoc in rōne cōsiderare qualr cō-
tingat. Accipiendū igit est principiū: qd oīuz
que sunt nihil: neqz facere aprū natū ē: neqz
pati ptingēs a ptingēt: neqz fit qdlibet ex quolibet:
nisi aliqz accipiat fm accēs: qtr. n. vtiqz fiet
albū ex musico nisi fz accēs: sic ex albo: aut
nigro musicoz. Sed albū qdem fit ex nō al-
bo: et nō ex oī: fz ex nigro: aut medijz: et mu-
sicū ex nō musico: fz nō ex oī: fz ex imusico:
aut si aliquid ipse est mediu.

C Sed opz cōsiderare in bz rōne qūo seqē.
Dicam igr: qd oīum entū nō qdlibet agit: aut
patit a quolibet: nec gnatur a quolibet: nisi aliqz
accipiat hoc p accēs: albū. n. nō fit album ex
musico. nisi accidat nigro: aut albo vt fit mu-
sicus. Sed albū ex nō albo: et nō ex oī nō al-
bo: fz ex nigro: aut ex medio: et musicū ex nō
musico: et nō ex oī nō musico. Sz ex illo: qd
nullaz bz dignitatē in musica: aut ex eo: qd ē
alterius dispōitō: si fit aliqua hic dispōitio
inter has duas dispōitiones.

43. **C** Sed opz. Qz ille tres ppterates in pncipis iā sūt
manifeste: i. srys ye due tū sūt manifeste: tertia vō. f.
qd oīa gñent ex eis: nō ē manifesta p se: ideo icipit
declare h p iductionē. **C** Et vi. fz oz plderare rē. i.
fz oz plderare i tertio ppo p iductionē: et dixit: fz cō-
siderat oz. f. qd oē qd gnatur: gnatur ex drio. **C** D. d.
dicam igr rē. i. qm cū iduxerim oīa entia: nō inue-
niem qdlibet agere in qdlibet: neqz pati a qdlibet: aliqz vnu
terminatū agit in aliqz terminatū: et patit ab aliquo
terminatū: et sūt in gnōne: et vlr in oībus trāsmutatio-
nibz: qz actio et passio est qsi gen. **C** D. d. nisi aliqz
accipiat: i. nisi aliqz accipiat illud: qd ē p se p accēs:
qm tūc posset peccare in h. Appet. n. qd ipole ē albus
fieri ex musico: aut ex grāmatico: nisi accidat nigro:
ex quo fit albū p se vt fit musicus: aut grāmaticus. Et
h intēdebat cū dixit: nisi accidat rē. fz albū oē: et qd
fit ex aliq alio: gnatur ex illo: qd est aliud: et nō ex oī
alio simplr: qm tūc qdlibet eēt ex quolibet: fz ex aliq alio
aut drio: aut medio iter dria: cū dria fuerint media:
ta. vt cū albū fit ex nigro: aut colore medio iter albū
et nigri. **C** Et intēdit hic p drio: vt dixim ulla: qd ē
cōe drys: et puatio: et habitū. Et iō cū induxit exē-
plū de drys. f. albo et nigro: iduxit aliud exēplū de pu-
natioe et hitū: et dixit: musicū ex nō musico: i. et musi-
cus nō gnatur ē ex oī: de quo dī nō musicus: fz ex il-
lo: qd ē nō musicus: et est inatū recipe musicā: qd ē hō
ignozas musicā: q nulla bz dignitatē in ea: fz bz po-
adiscēdi illā. **C** D. d. aut ex eo: qd est aliter rē. i. aut
ex medio: qd ē iter musicā et puatioe: et habitū. Et
dixit hoc: nō qz iter hitū et puatioe inuenit mediu: fz
ad verificandū ppositionē dicēte: qd oē qd generat:
aut gnatur ex drys: aut ex medio. f. in drys mediat:
et in h loco nō curat qūqz mō fit: siue aliqz pōat: q
iter habitū et puatioe sit mediu: aut nō. Et cū notifi-
cavit: qd oē generatur est aut ex cōtrario: aut ex me-
dio: icipit declare hoc in corruptione: et dixit.

compositum in
corruptum

36. s. phy. 6.
19. r. 5. z. c. idē
in sequenti. 36
pmo celi. 20.
et p de gnōne
50. Et. x. me.
12. 23. r. 2. de
alia. ca. 4. 4.
12. metat. c. 6.
36. dē infra hic
12. cō. 47.

C Neqz igr corripit in ptingēs primū: vt al-
bū in nō musico: nisi forte fm accēs: fz in nō

albū: et nō in ptingēs: fz in nigri aut mediu:
sūt aut musicū in nō musico: et hō in cōtin-
gēs: fz in imusico: aut si ipse aliqz mediu ē.

C Neqz aliqz corripit primitus in qdlibet.
Abi gra. albū in musico: nisi hoc cadat in ali-
qua dispōne p accēs: fz corripit in nō albus:
et nō in qdlibet nō albū: sed in nigri aut i me-
diū. Et sūt musicus corripit in nō musico:
et nō in qdlibet nō musico: sed i illud: qd nō
bz dignitatē in musica: aut in aliquā dispōi-
tionē inter has duas dispōitiones.

C Neqz ē corripit aliqz pncipalr et p se in qdlibet:
sed pncipalr et p se corripit in aliqz terminatū vnu:
scdario vō et p accēs nihil phibet: vt aliqz corripa-
tur i plura vno: aut in qdlibet. Ex. ent. in q fit corru-
ptio: aliud est pmo: et aliud est scdm: et est illud: i qd fit
corruptio mediāte pmo: et aliud est accēs: et est illud:
qd fit in qdlibet. Illud aut: qd est p accēs: dīr a scdo: qm
scdm quoquomō ē terminatū: et illud ē qd est p accēs:
non terminatū. Aristo. igr exigit pōitātē in cor-
ruptioe: vt illud in quo fit corruptio vt vnum: et exigit
eēntialitatē vt sit terminatū: et hoc idē intelligendū
ē in gnōne. Alia aut dca in corruptioe i h caplo mā-
festa sunt ex eis: qd dīr in gnōne: et dīr vlr: qd corru-
ptio ē pncipalr et p se est aut de drio in drio: aut de
habitu in puatioe: aut ad mediu: sicut est dispōitio
in gnōne: et qd hoc manifestū ē p iductionē. Et cū no-
tificat h in gnōne simplician quia vnu fit ex vno:
nōnificat etiaz: qd ita est in gnōne cōposita: in qua
vnum fit ex pluribus vno.

C Sūt aut hoc est et in alijs: qm nō solū sim-
plicia eoz que sūt: sed et cōposita fm eandē
se hnt rōez. Sz pp bz: qd oppositē dispōnes nō
denoiare sūt: latet h cōtingēs. Necesse est. n.
oē cōsonās ex incōsonanti fieri: et incōsonās
ex cōsonanti: et corripit cōsonās in incōsonā-
tiā: et hāc nō in cōtingētē: sed in oppositāz.

C Et ita est de alijs: videmus. n. q illa: que nō
sunt singularia ex entibus: fz cōposita eodez
mō hnt dispōne: sed qz dispōnes cōposite nō
hnt noiationē: iō nō picipiunt: et si sit necessa-
riū. Necesse ē. n. vt oē ppositū postqz fuit ex nō
cōposito: et vt cōpositū corripat in nō hnt
cōpōne: fz nō in qdlibet nō hnt cōpōne: fz in il-
lud: qd est oppositū illi compositioni.

C Et ita. Dicit: sūt est de oībus spēbus generabiliz
et corruptibiliz. f. qm generant ex ptrario: et corrum-
pūt in drio. Videmus enim: qd illa que generant
ex pluribz vno: sunt illa: que nō sunt singularia: sed
cōposita: talē dispōne habet in gnōne et corruptio-
ne. Sz qz dispōnes oppositē existētēs i istis rebz: iter
illud qd generat: et illud ex quo generat: iter illud
qd corripitur: et illud in qd corripit: nō habet noia:
ideo latet pparietas existēs in istis rebz: et nō pcipit:
fz cum inspicit: videt necessario existere in eis. Nec-
esse est enim: vt omne cōpositū fiat ex nō cōposito
et nō ex qdlibet nō cōposito: fz ex nō cōposito termi-
nato: et est illud: in quo est puatio ppta illi cōpositioe: et
similr

44

¶ Per
dīr a

Lfa a
Acqz
adme
one:

ta et
ficiali
nālibz
not fit
positū
lato a
dīr a
num.

45

similiter cōpositum cōrūpitur in non cōpositum: et
nō in quodlibet nō cōpositum: sed in illud: in quo est
pūatio illius pōsitionis: manifestū est igitur etiā
in hoc modo generationis et cōrūptiōis: qd sit ex op
positis sūm habitū et pūationem.

C Bifferit autēz nīl incōsonātia dicere: aut
ordine: aut cōmpōne: manifestū enīz est: q
sit eadē ratio. At nō dom⁹ et statua: et qdli
bet aliud sit sūl: domus quidez. n. sit non ex
eo: q cōposita sunt: sed ex eo: q diuisa sunt
bec sic: et statua: et figuratoz aliquod ex nō
figurato: et vniq dōz bozuz: alia quidem or
do: alia vero cōpositio quedā sunt.

C Et nō est dīa inter hoc: q iste sermo sit in
cōpositione: aut in ordine: aut cōplexione:
manifestū est enīz: q est idē sermo: et sūl
domus et idoluz: et alia generātur hoc mo
do: domus enīz generatur ex nō cōpositi
to: sed separato: et sunt aliqua talia in tali dis
positione. Et similr idoluz: et vniq dōz ha
bentium figuras sit ex nō habente illam figu
ram: et vniquodqz istozū quidem est ordo
aliquis: et quidem aliquis cōpositio.

46 **C** Et nō est. Dicit: q nō est dīa in hoc iermōe inter
hoc: q aligs ponat: q generatio istoz. s. que generāf
ex plurib⁹ vno: sit sūm cōpositione: aut sūm ordinem:
aut alijs modis: eadē enim est cōsecutio in hoc: et ita
est in artificialib⁹: sicut in nātibus. Dom⁹ enīz gene
ratur ex aliquo nō cōposito cōpositione domus: sed
separato: sed illa separata sunt terminata: et in dispo
sitionibus terminatis: nō enim componit dom⁹ ex
quolibet: neqz ex illis: ex qbus inata est componi: nī
si sint in dispositionibus terminatis: et hoc itēdebat
enīz dixit: et sunt talia in tali dispo. Et similr idolū
et vniquodqz artificialiuz: quoz generatio est in fi
gura: generatur ex nō habente illam figuram: ita q
ista pūatio sit pūa. **C** Deinde. d. et vniq dōz isto
ruz et. i. vt mibi videf: et vniq dōz eoz: ex qb⁹ gene
rat pōsitū qdābz ordine pūum in cē pōsiti: et
qdā bz pōnē pūū in eē eius: et dixit hoc demon
strādo: q pōsitū pōnit ex reb⁹ terminatis.

C Si ergo hoc verū est: qd omne: qd sit fiat
et cōrūpatur: qd cōrūpit: aut ex cōtrarijs
aut in pūaria: et in bozū mediā: mediā autē
ex cōtrarijs sunt: vt colozes et albo et nigro:
quare omnia vtiqz erunt: que natura fiunt:
aut contraria: aut ex cōtrarijs.

C Si igitur sit hoc verū omne: qd generāf: et
omne: qd cōrūpitur: generatur et cōrūpi
tur: aut ex contrarijs: aut in cōtraria: aut in
ter cōtraria: illa autēz: q sunt inter pūia sunt
ex pūijs. Verbi grā: aligs coloz ex albo et ni
gro ex quo necesse est: vt illa: que generant
per nāz: sint aut cōtraria: aut ex pūarijs.

47 **C** Si igitur. Et cum ista inductio sit vera: apparet: q
ista pōpositio vniuersalis est vera: s. dicēs: q omne
qd generatur: generatur ex contrarijs: aut ex eis: que

sunt inter cōtraria: et omne qd cōrūpitur: cōrūpi
tur: aut in contrarijs: aut in illa: que sunt inter cō
traria. **C** Deinde dixit. Illa autēz: que sunt inter pūa
ria et. i. et cum inuincimus huic pōnī aliam mani
festā p se: et est: q oia: que sunt inter pūaria: sunt ex cō
trarijs: vt aligs medi⁹ coloz ex albo et nigro: legē q
oē qd gnātur in nā: generatur: aut ex pūarijs: aut ex
generatis ex pūarijs: et hoc est in pūa figura.

C Atqz quidē igit ad hoc fere secuti sunt: et
alioz plurimi: quēadmodū diximus prius.
Oēs enīz elemēta: et ab ipsis vocata princi
pia: et vere sine ratione ponētes: nī cōtraria
dicunt tāqz ab ipsa veritate coacti. Bifferūt
tamē abinuicem in eo: q alij quidez pūia:
alij posteriora suscipiunt: et q bi quidez no
tiora sūm rationē: illi autē sūm sensuz. Bi qui
dem enim calidū et frigidū: illi autēz hūmi
dum et siccū: alij autēz imparē et parē: qui
dam autēz cōcordiam et discordiā causas
ponunt generatiōis. Hec autē abinuicē dif
ferunt sūm dictum modum.

C In hoc igitur fere plures residuoz conue
niunt cum istis: vt prius diximus: oēs enim
ponunt elemēta cōtraria: et illa: que vocant
principia: s. sint sine ratione contraria: qua
si cōpellātur ad hoc ex ipsa veritate. S. dif
ferunt in hoc: quoniā quidam accipit ex eis
illud: qd est prius in sciētia: et quidam acci
pit ex eis illud: qd est posterius in sciētia: et
quidam accipit ex eis illud: qd est notius in
intellectu: et quidam aliud: qd est notius in
sensu. Quidā enim ponunt causas genera
tionis calidū et frigidum: et quidam hūmi
dum et siccum: et quidam parē et imparē:
aut amicitiam et lītē. Et ista differūt s. mo
dum quem diximus.

48 **C** In hoc igitur. nī de cognitione principioz. s. ea eē
cōtraria: fere oēs antiqui cōueniunt cum istis: quos
diximus: omnes enim ponunt principia et elemēta
esse cōtraria: et si sint sine ratione quoquo modo: sed
natura veritatis cōpellit eos ad hoc: et si cōueniūt in
hoc: q principia sunt cōtraria: tamen differunt etiā
in hac cōtrarietate: quid sit sūm diuersitatem eoz in
pūia et posteriori ex cōtrarijs. Quidā enīz accipiūt
illud: qd est prius in sciētia. i. in cognitione per colla
tionem: et quidā accipiunt prius apud intellectum in
cognitionē: et est illud: qd est magis vniuersale: et qui
dā accipiūt prius apud sensuz: et est illud: qd est ma
gis pūulare: et est hoc sūm qd apparet vnicuiqz eoz.
C Et dixit: hoc igitur nī et. i. et itēdit per plures re
siduoz illos: quos nō numerauit. **C** Deinde. d. licet
sit sine rōne. i. sine rōne pfecta. nam inductio induxit
eos ad dicēdum hoc. s. inductio: in qua nō inducuntur
oia particularia. **C** Deinde dixit. quasi cōpellant et.
id est qsi vtiqz: q est in inductione: cōpellat ad B eos.
C Deinde dixit. sed differunt et. et itēdit per pū
ia in sciētia: vt mibi videf illud: qd est notū p argumē
tationē: aut illud: cuius cognitio indiget argumēta.

Pri⁹ cog
ta apd
est illd
magi
magi
apud
est illd
magi
lare. 3
sequit
Inductio
q nō induc
tur oia pūa
laria et rō
fecta. pūo
vide. et pūo
p. 23. et q ibi.

44
Lfa argy.
Atqz pcc pū
adine pūi cō
one pūant.

44

44
pcc
ita lo

44
ta est in ar
ficialib⁹: s. nē
nātibus. Dom⁹
enīz generatur
ex aliquo nō cō
posito cōpositio
ne domus: sed
separato: sed illa
separata sunt ter
minata: et in dis
positionibus ter
minatis: nō enim
componit dom⁹
ex quolibet: neqz
ex illis: ex qbus
inata est componi:
nī si sint in dis
positionibus ter
minatis: et hoc
itēdebat enīz
dixit: et sunt
talia in tali dis
po. Et similr
idolū et vniq
quodqz artificiali
uz: quoz genera
tio est in figura:
generatur ex nō
habente illam fi
guram: ita q ista
pūatio sit pūa.

45

Phyficorum

tionem magis isti ent: vt mibi: videat: qd illud: qd est notius in intellectu: est illud: qd est magis vlt: et comparatio iter pprehensibilia ab intellectu: et a sensu no verificat nisi qm accipit in respectu cōis pprehensiois. Deinde dixit: ista et differunt: et ista: qd diximus differunt fm modos: pphetatis: quos diximus: qui eniz ponebat calidū: et frigidū: et humidū: et siccū: pncipia cōtraria: opinabant: qd prius est illud: qd est notius in sensu: qui aut ponebat pncipia par et impar: credebāt: qd in est illud: qd est notius apud intellectū: est illud: qd est magis vlt: illi aut q ponebat pncipia amicitia et lite: opinabant: qd prius in esse notū: p argumentationē aut notius.

Quare est eadē dicere: quodāmodo et altera adinueniē: altera quidē quēadmodū videtur pluribus: eadē aut fm analogiā: accipiunt enim ex eadē coordinatiōe: hec quidē enim ptingit: alia autē ptingit cōtrariorū: sicigitur similiter dicit: et aliter pelius: et melius. Et si quidē notiora fm rōnē: sicut dictum est prius: illi autē fm sensum: vniuersale quidē enim fm rōnem notum est: singulare aut fm sensum. Ratio quidē enim vniuersalis est: sensus autē particularis: vt magnum et paruum fm rationem est: rariū autem et densum fm sensum.

Et sic isti hoies cōueniūt quodāmodo: et differūt: differunt enim fm q vident in eis plures hoies: cōueniunt autē fm q sequuntur eadē rōnem: accipiunt enim ex eadē cōiunctiōe: cōtrariorū enim quedam sunt determinata: et quedā determinata. Sunt igitur hoc mō pueniētes in sermone: et alio modo differūt: qm quedam sunt vltiora: et quedam nobiliora: et quedā notiora apud intellectum: vt prius diximus: et quedā notiora apud sensum. Et vlt est notū apud intellectū: et particulare est notū apud sensum: intelligere. n. ē vlt: sentire vero particulare. Verbi grā: qm magnū et parū sunt in intellectu: et rarum et densum in sensu.

49 Et sic isti. Cū dixit: qd antiq pueniūt in hoc: qd pncipia sunt ptraria quodāmodo: et differūt alio modo: cepit numerare modos. s. in qbus pueniūt: et in qbus differūt. Et dixit: differūt eniz fm rē. i. differunt diuersitate: quā plures hoies sciūt. s. famosa diuersitate: et pueniūt: qd pcedūt in pderatiōe p eadē argumentationē in genere: oēs. n. vtunt iudiciōe. Est. n. cōe oibus cōtrariis hoc: qm quedā sunt determinata: et quedā determinata: et cōueniūt in hoc: qd reducunt terminata ad terminata per iudiciōem. Verbi grā: qm qui dicit: qd pncipia sunt calidus et frigidus: et humidus et siccus: nūq per iudiciōem reducere oia cōtraria ad ista: et sicut q dicit: qd pncipia sunt par et impar aut additio et diminutio. Scdm igit hūc modū cōueniunt in hoc: qd vtunt eadē argumentatiōe in forma: s. differūt fm illud: in quo arguit. Deinde dixit: et

alio modo rē. i. et pueniūt et alio modo: illa eniz: que dicit ee pncipia pueniūt in hoc: qd alterū ptrario: ruz est vltius: et reliquū nobilius: et in hoc: qd sunt pportionalia: qd quedā sunt notiora apud intellectū: et quedā notiora apud sensum: et sic cōtraria: qd sunt notiora apud intellectū: hnt iter se pportione fm itellz: sicut pportio triorū: qd sunt notiora apud sensum: inter se fm ee. Deinde declarat: qd est notius apud intellectū: qd apud sensum: et dixit: vniuersale eniz rē. et s. hoc pportio calidus: aut frigidus apud sensum est: sicut pportio paris et iparis apud intellectū: et sicut pportio additionis et diminutionis apud intellectū. Et cū declarauit: qd vniuersale est notius apud intellectū: et particulare apud sensum: dedit cām in hoc: et dixit: intelligere eni rē. i. et causa in hoc est: qm cōprehensibile apud intellectū est vlt: et pprehensibile apud sensum est particulare. Deinde. g. rē. i. verbi grā: quoniam magnū et parū sunt magis vltia qd rarum et densum: ideo attribunt magis intellectui: et rarū et densū magis sensui. Et hoc ita est: qd rari et densum pprehendunt in corpib: sensibilib: nālib: magnū aut et parū pprehendunt in corpib: nālib: et mathematicis.

Benūmero pncipiorū naturalium s. veritatem.

Cap. II. Quod quidem igit cōtraria opz pncipia esse manifestum est. Consequens autē vtiqz erit dicere: vtrū duo: aut tria: aut plura sint: vniū quidē enim ipole est: qm nō vniū ptraria: infinita aut nō: qm neqz scibile qd est erit. Et est igit vna ptrarietas in oī gne vno: suba aut vniū qd daz genus est. Et qd ptingit ex finitis melius ex finitis quēadmodū Empedocles qd ex infinitis: oia nāqz ex finitis assignare opnatur: quēadmodū Anaxagoras ex infinitis. Ampli sunt alia alijs pziota tria: et sicut altera ex alterutris: vt dulce et amaru: et albu et nigrū. pncipia autē semp opz manere.

Apparet igit: qd necesse est: vt pncipia sint tria: et sequit b dicere: vtrū sint duo: aut plura. impole. n. est: vt sint vniū. tria eniz nō sūt vniū: neqz et infinita: qm tūc ens nō sciret: qd igit in oī genere est vniū trium: et suba est vniū gen: et qd ipole est: vt generatio sit ex pncipijs infinitis: et est melius: vt sint finita: vt dicit Empedocles qd infinita. pōt eni cōplere oia: que affirmavit Anaxagoras: cū posuit gnōnez ee ex infinitis: et et qd pziotuz sunt quedā pziota alijs trijs: et quedā ptraria: que generant ex alijs cōtrarijs. vt dulce et amaru: et albu et nigrū. pncipia vero necesse est: vt sint pmanētia eterna.

Apparet igitur. Manifestus est igitur vniuers salter: qd necesse est: qd sint pncipia contraria: sed periclitandum est primo: vtrum sint duo: vel plura duobus: impole enim est: vt sint vniū pmanētia eterna.

Elle notū fm rōnez: singulare s. sensū.

Sensu est pprehensibile

Bar de pñ
fuit m. 7. c. 2.
nālib: do ce
gnū 35.
in nālib: pō
malte mo
s. it tōne
p pter acci
quā scilicet
habitoz autē
de hūc me
in quōle s.
ed pperitū
cū igit den
tōmarte. e
rō qd nūb
qz illū in
p p m ara
ibi de ifra
tūm p ce
manē. 3. d. i
in illi. p dē
nālib: h. 7.
a
rao
in v
b
rao
3 d
t. 2.
qz
os

Phisicorum

Philip phibz
vi ibe sint p
rie fz formas
opp^m 5. phy.
com. 10. 7. 8.
meta. c. 5.

Scho d gno
met. 7. 4. 9.

primationis et forme: dissoluent oēs questiones: et ve
rificabitur: quia principia sunt contraria: et similiter et
nihil phibet: ut substantie sint contrarie secundum formas
non contrarie secundum subiectum: et sic dicere: quod substantia
non est contraria substantie: est verum secundum subiectum: et quod
substantia est contraria substantie secundum formam est verum.
Et hoc adiuvat Alexander cum dicit: quod in substantiis
simplicibus potest esse contrarietas non in compositis:
Et Alexander intelligit hoc: quod Aristoteles dicit in predica
mentis: qui dicit: quod proprium est substantie non habere
contrarium: de substantiis compositis: non de simplici
bus. Aristoteles enim dicit in libro de generatione: quod cor
pora simplicia sunt contraria.

¶ Unde et si aliquis priorem veras putabit
esse rationes et hanc: necessarium est si debet
saluare utrasque: subesse quoddam tertium
quodammodo dicitur vna quidam nam dicē
tes eē: ut aqua: et ignis: aut mediu horum.

¶ Et ideo qui credit: quod primus sermo est ve
rus: et iste sermo pertinet ei necessario: si vo
luerit: quod isti duo sermones procedant: ponere
tertium: sicut dixerunt ponentes totum vnum nam
re aque: aut ignis: aut mediu horum.

¶ Et propter hoc necesse est: ut opinatur: quod primus ser
mo dices: quod principia sunt contraria: est verus secundum par
tem: et quod iste sermo dices: quod principia non sunt contra
ria: est etiam verus secundum partem: et quod isti duo sermones
non sunt falsi simpliciter: si ponat hic tertias magis: et est al
teratio contrariorum inuicem: quoniam ponendo istam
naturam poterit soluere dubitationem accidētem ex
istis duobus sermonibus oppositis. ¶ Deinde dicit:
sicut dixerunt et. i. sicut dixerunt quidam: quod omnia entia
facta sunt ex eadem natura: et quod substantie rerum diuer
sarum sunt in rei veritate ista natura vna: ex quibus sunt
facte. Quidam igitur opinantur: quod ista natura composita est
bus est vnum elementum quatuor: quidam autem ipsam
esse medium inter contraria eorum.

¶ Videtur autem medium magis: ignis enim
et terra: et aer: et aqua contrarietatibus comple
ta sunt: unde non irrationabiliter faciunt subiectum
alterum ab his facientes: aliorum autem quidam
aerem: aer enim minime habet aliorum differentias
sensibiles: consequenter autem aqua.

¶ Et existimat: quod medium est dignius: ignis
enim: et terra: et aqua: et aer sunt mixta per
contrarietatem. Et ideo qui ponit subiectum
aliud a contrariis: non facit non rectum. Et post
illum in rectitudine est: qui ponit ipsum aerem
aer enim est minimus aliorum in diuersitate
sensibili: et sequitur aqua.

¶ Dicit. Et apparet: quod qui ponit subiectum aliquid me
dium inter aerem et ignem: et vniuersaliter inter duo vici
narium dicit rectius: quoniam istud subiectum opus
ut non habeat aliquam contrarietatem in sua substantia:
cum contrarius non recipit suum contrarium: et aqua: et ignis:
et aer: et terra: vtriusque habet contrarium in sua substantia:
medium autem nullam habet contrarietatem in substantia sua:
quare medium est propinquius nature istius subiecti:
quam quatuor elementa. Et hoc intendebat cum dixit: ideo

qui ponit et. ¶ Deinde dicit: et post illum et. i. et qui ponit
ipsum aerem rectius facit: quam qui ponit ipsum vnum aliorum:
et post illum in rectitudine est: qui ponit ipsum aquam. Et
dixit hanc nam qui ponit ipsum vnum mediorum: i. aquam:
aeris: rectius facit: quam qui ponit vnum extremorum:
contrarietas enim minus est in mediis quam in extre
mis. Et qui ponit aerem rectius facit quam qui ponit aquam:
quia differentie sensibiles contrarie pauciores sunt in
eo: et ideo dixit: et sequitur qui ponit ipsum aquam: quia aqua et
est medium: sicut aer: sed aer excedit aquam in hoc: quod
differentie aque sunt manifeste magis sensui: et differ
entie aeris sunt latetiores. ¶ Et intendit per diuersita
tes sensibiles duas trias sensibiles: et dixit: quod qui po
nit subiectum huiusmodi latetiores: ponit rectius: quod subiectum
rei veritate est maius: cuius est in potentia.

¶ Sed omnes vnum hoc contrarium figurant:
ut densitas: et raritas: et eo: quod minus et mi
nus: hec autem omnia sunt: excellentia videlicet
et defectus: sicut dictum est prius. Sed videtur
antiqua esse hec opinio: quod vnum: et superabun
dantia: et defectus principia rerum sunt: sed non
eodem modo. Sed antiqui duo quidem face
re: vnum autem pati: posteriorum autem quidam
contrarium: vnum quidem facere: duo autem
pati dicunt magis.

¶ Sed omnes figurant istud vnum per contraria
densitatem et raritatem: et magis et minus:
et manifestum est: quod ista vniuersaliter sunt in
additione et diminutione: ut dicimus prius.
Et fortasse est opinio antiqua. s. ut principia
entium sunt vnum: et additio: et diminutio: h
non eodem modo. Antiqui enim dicunt: quod illa
duo agunt: et vnum patitur: alij autem: qui post
venerunt: dixerunt e contrario. s. quod vnum agit
et duo patiuntur tantum.

¶ Cum narravit: quod bene fecerunt antiqui in hoc: quod cum
duos posuerunt subiecta: incipit et narrare qualiter ponebant
dispositionem contrariorum ex hoc subiecto. ¶ Et dixit: h
omnes figurant et. i. sed omnes conueniunt in hoc: quod faciunt
subiectum figurari per hoc duo tria. i. quod ponit subiectum magis:
et duo contraria formam secundum vniuersaliter opinabant in co
trariis: quod enim opinabantur: quod densitas et raritas sunt
prima contraria: ponebant illa differentias subiecti: et sicut
quod opinabantur: quod hec contraria sunt magis et minus: po
nebant hec duo duas istas subiecti. ¶ D. d. et manife
stum est et. i. quod raritas et densitas: et magis et minus omnia
sunt sub additione et diminutione. ¶ D. d. et forte est opi
nio antiqua: et intendebat: quod non est inuenta a Platone. Des
enim et Plato opinabantur: quod principia sunt vnum subiectum:
et additio et diminutio: sed opinio eorum in ordinatione
istius vnius et contrariis non est eadem. Antiqui enim di
cebant: quod contraria sunt forma agere: et subiectum est materia pa
tens: posteriores vero et Plato dicebant: quod tria sunt materia
passiva. s. magni et parui: et quod vnum est forma agere.

¶ Tria quidem igitur dicere elementa esse: et
ex his: et ex his alijs incidentibus videbi
tur vtriusque habere quidam rationes: sicut dixi
mus. Plura autem tribus non amplius est: ad
parandum quidem enim sufficiens est vnum:
si autem

¶ In argy.
¶ Aer. n. mini
me respicit ce
terorum duas
sensibiles huius
atque hanc sequi
tur aqua.
¶ Aer minime
habet duas sen
sibiles. 3. d. p.
de generatione. c. 19.
¶ Deinde dicitur
de anima. 113.
¶ Deinde dicitur
quod per terra
sunt tria: aqua
et ignis et vnum
de generatione.
et. c. 23.

54

¶ Deinde
min⁹ et
dixit
et. i. 5.
5. phy.

¶ Semp
lie vna
etas.
7. 2. 50

¶ Sub
durat
cur⁹ et
potest
et. c. 1.
oribz.

¶ Et id
et. op
vnu et
abund
defect
rep. su

¶ Partes
no est
idam o

¶ Dicitur
et. mediu
hinc op
et. p. p.
et. 8. 2.

¶ In me
p. 113. c.
nam ac
no in vtr
et. 10. c.
et. 5. 2.
et. 5. 2.
et. 5. 2.
et. 5. 2.
et. 5. 2.

Liber Primus

15

si autē quattuor existētibz due erunt ptra-
rietates: oportebit seorsum vtrūqz esse alte-
ram quādam mām mediaz. si autem ex inui-
cem poterit generare: ociosa vtrūqz altera cō-
trarietati erit. Simul autē et impossibile est
plures esse cōtrarietates primas. substantia
enim vniū qdādam genus est entis: quare in
eo: qd prius et posterius sunt: differūt abin-
uicem principia tñ: sed nō genere. semp eni
in vno genere cōtrarietas vna est: oēs enim
cōtrarietates reduci vident ad vnam.

Cicere igitur elementa esse tria est fm ra-
tionē quoquo mō: quū consideratū fuerit b
de istis rebus pprie: et similibz: vt dixim⁹.
plura autē tribus nō: in passione autē suffi-
cit vñ. Si igit fuerint quattuor: ita q ptra-
rietates sint due: et idiget vtraqz ptrarietas
per se alia natura existēte iter illa. si igit possi-
bile est: vt vnum contrariorū sufficiat: tunc
reliquū erit supflūū: et cuius hoc impossibile
est: vt ptra cōtraria sint plura. Suba eni est
vñū genus: et principia differūt abinuicem
fm prius et posterius tñ: non fm genus: in
vno enim genere vna est ptrarietas: et oēs
cōtrarietates vident reduci ad vnam.

Sic dicere igitur. Quoquo mō: qz ppōnes: qbus vtrū
in hoc sunt famose: et cū declarauit: qz principia nō sūt
vñū: et apparuit ex disputatiōe ea esse tria: icipit de-
clarare: qz nō sunt plura tribz. Deinde pscrutabitur
demonstratiōe: vtrū sint duo aut tria. Deinde. d. plu-
ra aut tribz nō. i. qz in passiōe: que est fm generati-
onem sufficit vna cōtrarietas: paties debet enim esse
cōtrariū: et a quo patit. ergo duo cōtraria cū subie-
cto sufficiunt in trāsmutatiōe: qz paties quodā mō
est cōtrariū: et quodā mō simile: et est modus: quo re-
cipit actionē agētis: et hoc nō est nisi ex subto. C. d.
di. si igit fuerint quattuor: et. i. si igitur cōtraria fue-
runt duplicia: tūc vtrūqz par idiget subiecto: et tertia
natura cōi: et hoc intēdebat cum dixit. existēte inter
illa: qm subiectū est mediū inter cōtraria. Et ipse
dixit: qz subiectū est in similitudine medi. est enim
simile ei quoquo mō: qz est in potētia vtrūqz extre-
mus: sed tamē subiectū est vtrūqz extremū potētia
pura. mediū vō est vtrūqz extremū nō pura poten-
tia: sed aliqua potētia: in medio enim est vtrūqz ex-
tremū in actu: sed tamē nō in vltima pfectione. Est
igit in potētia vtrūqz extremū quodā mō: et in actu
alio mō. subm vō pura potētia est vtrūqz extremū.
Deinde. d. si igit alterū cōtrariorū sufficit: reliquū
est supflūū. i. si posuerim⁹: qz principia eēt sex: et q-
tuor cōtraria: et duo subiecta: tunc si alterū par con-
trariorū cum suo subiecto sufficiunt in hoc: qz ex eis
generētur omnia: tunc reliquum par erit supflūū:
et natura nihil agit supflūū: alterū autē par contra-
riorū sufficit in generatiōe oīum entīū: qz dictum
est: qz prima principia debēt esse cōmūia oībus enti-
bus. Et signum eius est hoc: qz oīa entia alterant in
inuicē. Deinde iduxit secundāz rationē: et dixit. et
hoc impossibile est. i. et impossibile est: vt pma ptraria sint

plura: qz prima ptraria necesse est: vt sint pmi gene-
ris. i. sube: et ptraria in quolibz genere sunt vñū par:
vñ necesse est: vt ptra ptraria sint vñū par. C. d. d. et
principia differūt et. potest itelligi: qz prima principia
ptraria: que sunt in vnoquoqz genere decē predica-
mentoz: nō differunt abinuicē fm genus: sed fm q
quedā sunt priora qbusdam: et cause quorū d. i. et oīa
sunt in vno genere: sed reducunt ad prima cōtraria
que sunt causa aliorū ptrariorū. U. g. qm si prima
ptraria in vnoquoqz genere sint opposita fm esse et
nō eē: sunt tūc opposita in suba. s. eē et nō eē: et sunt
cause aliorū oppositorū existētīū in alijs predicame-
tis: et illa debēt esse prima cōtraria: qm hoc nomen
prima ptraria existētia in vnoquoqz genere nō dici-
tur equiuoce: neqz vniuocē: s. fm prius et posterius:
et est modoz nois ambiguū. Et potest itelligi alio
modo: et est: qz principia ptraria: que sūt in suba: s. sint
plura: tñ nō differūt a seinuicē: nisi fm prius et poste-
rius: nō qz sunt in generibz diuersis: et talia cōtraria
reducunt ad vñā ptrarietate: que est prior omnibz.

C. d. d. in vno eni genere et. forte intēdit dare cām
ppter quā quedā ptraria plura: que sunt in eodē ge-
nere: sunt priora qbusdam fm secundāz expōnē. Et
forte iste fmo est maior: ppositio: quā intēdebat de-
clarare: qz necesse est: vt cōtrarietas: que est in pmi
pncipis est vna: et syllogismus sic pponitur. Ptra p-
ncipia ptraria sunt illa: que sunt in genere sube: et ptra
ptrarietas: que est in vno genere est vna. q pma p-
ncipia ptraria sunt vñū: et fm hoc erit iste sermo ppo-
situs: et tūc sic d. z legi: suba enim est vñū genus: et in
vno genere est vna ptrarietas: pncipia enīz nō disse-
rūt abinuicē nisi fm prius et posterius. Sed vō aliā
expōnem debz legi: vt in textu: sed debet itelligi in
eo maior ppositio dicēs: qz in vno gñe est vna ptra-
tas: qm per illā cōplebitur cōclusio. C. d. d. et oīa cō-
traria vident reduci et. potest itelligi: qz oīa ptraria: q
sunt in eodē genere: cū reducunt in vñā ptrarietate
sunt in potētia et principia vñū. Uel sic: qz oīa ptra-
ria q se sunt in eodē genere s. vñūquodqz gen⁹ pre-
dicamentoz euz reducunt ad ptraria: q sunt in suba
oīa erunt vñū in potētia: et fm respectum.

Cic phs determinat veritatē de numero
principiorū nālīum. Cap. III.

Quod quidē igit neqz vñūz sit
elementum: neqz plura duobus
vel tribus manifestū est. Voz
autē vtrū sit vñū: quēadmodūz
dixim⁹: dubitationē bz multā.
Sic igitur nos dicamus primū
de omni generatione aggredientes. Et enīz
fm naturā cōmūia prius dicere: et sic circa
vñūquodqz ppria speculari.

Manifestus est igitur: qz elementūz nō est
vñū: et qz elementa non sunt plura duobus
aut tribus: vtrū autē sit verum habet mari-
mam questionē. Bonam⁹ igitur sermonēz
nostrum hoc modo: incipiamus: et confide-
remus de omni generatione: quonīaz tunc
procedem⁹ cursu naturali: et prius dicam⁹
vniuersalia cōmūia: deinde cōsideremus

Pria expō.

Ex hoc ps qz
prioritas eē
ad cām tollit
vniuocatiōēz.

Hoc nom p-
cōtraria exi-
stētia in vno-
qz gñe nō d-
equiuoce: nec
vniuocēz s. s.
p- et posterius.

Pria expō.

Scdā.

Pria expō.

Scdā.

Secūm nām
oīa pri⁹ et d-
circa: et sic cir-
ca vñūquod-
qz ppria spe-
culari. Id. 3.
p. 11. et vide ibi.

Cōtra-
nū? et
lijō qz
remū.
i. p. 11.

Semp i vno
hic vna ē s.
etas. Idēz
t. 2. 50. Idēz
metaphy.
1. 15.

Subi-
nate
m? et
notēti
i. ca. 1.
vbi.

Ad idē
et opo-
nū et
bund-
et cū
et lū

Paties qdā
nō est sūū
et dāmō sūc.

Qdā int sūz
et mediū: sed
nōc opp? de
sūo p. p. 11.
et. 82.

In medio ē
nūqz extre-
mū in actu: s.
nō in vltia
et cūde. Idēz
p. 11. et. 19.
et. 52. et. 63.
et. 11. et. 12.
et. 13. et. 14.
et. 15. et. 16.
et. 17. et. 18.
et. 19. et. 20.
et. 21. et. 22.
et. 23. et. 24.
et. 25. et. 26.
et. 27. et. 28.
et. 29. et. 30.
et. 31. et. 32.
et. 33. et. 34.
et. 35. et. 36.
et. 37. et. 38.
et. 39. et. 40.
et. 41. et. 42.
et. 43. et. 44.
et. 45. et. 46.
et. 47. et. 48.
et. 49. et. 50.
et. 51. et. 52.
et. 53. et. 54.
et. 55. et. 56.
et. 57. et. 58.
et. 59. et. 60.
et. 61. et. 62.
et. 63. et. 64.
et. 65. et. 66.
et. 67. et. 68.
et. 69. et. 70.
et. 71. et. 72.
et. 73. et. 74.
et. 75. et. 76.
et. 77. et. 78.
et. 79. et. 80.
et. 81. et. 82.
et. 83. et. 84.
et. 85. et. 86.
et. 87. et. 88.
et. 89. et. 90.
et. 91. et. 92.
et. 93. et. 94.
et. 95. et. 96.
et. 97. et. 98.
et. 99. et. 100.

Physicorum.

post de proprijs existentibus in particularibus.

57 **I**ntendit hic per elementus principia: que sunt in re: dicitur: qd habet maximam questionem: licet iam apparuerit ex disputatione principia esse tria: qd necesse est ponere illud: qd recipit esse generatum: ipsius esse subiectum: aut contrarium. Si igitur fuerit contrarium: continget contrarium alterari in suum contrarium: ita qd non esse alteretur in esse: et tunc in illud: qd est valde improbable. Et si posuerim: qd subiectum est recipiens: et qd contrarius recipit: continget: vt in substantia non sit generatio oino: subiectum enim est aliquid demens stratum et substantia: et vniuersali contingit: vt aliquid sit anteqm sit qm si non sit nisi ex substantia: que est subiectum: ista substantia sit communis omnibus entibus: ens non generatur nisi ex ente: ergo ens est anteqm generetur: et ista questio coegit plures antiquos ad negandum generationem. **D**einde. d. tunc enim procedimus: et in via doctrine: et q. dicat: et intendimus considerare prius de rebus vniuersalibus: communibus: quia ista doctrina est naturalis: est enim doctrina: cuius positiones accepte in ea sunt maxime: et sine medijs et cum hoc manifestiores: et non accidit in ea iteratio. **E**t intendit per communem generationem: generationem: que sit in substantia: et in oibus predicamentis: et de substantia generationem communem quatuor: corporibus: et igni: et aqua: et aere: et terre: et corporibus compositis: et vniuersali generationem: que est vnus ex vno: ista enim generatio est quatuor elementorum: et compositorum: generatio autem: que est vnus ex pluribus per scrutata est in libro de generatione: et hoc intendebat quid dicit. Deinde considerabimus post de proprijs: i. de proprijs existentibus in generatione vniuersali: et q. generis generabili: et hoc est in omnibus partibus istius sciencie. De generatione autem corporum simplicium et compositorum loquitur in libro perigenicos. et in quarto methedorum: et de proprijs vniuersali composito loquitur in libro de micris: et in libro de platibus. et in libro de alalibus: sed librum de micris non habemus: neq. de platibus nisi duos tractatus.

Libro de micris non habemus nisi duos tractatus.

Dicimus enim fieri ex alio aliud: et ex altero alterum: aut simplicia dicentes: aut composita. **D**ico autem sic: hoc est ens hoc fieri boiem musicum: est autem non musicum aliqd fieri musicum: aut non musicum boiem fieri boiem musicum. **S**implr quidem igitur dico: qd sit boiem et non musicum: et qd simplr sit musicum: compositum autem: et qd sit: et qd factus est: cum non musicum hominem dicimus fieri aut musicum: aut musicum hominem. **H**orum autem hoc quid non solum dicitur hoc aliquid fieri: sed etiam ex hoc: vt ex non musicum musicum. **H**oc autem non dicitur in omnibus: vt ex homine factus sit musicus: sed homo factus sit musicus.

Dicamus igitur: qd cum dicimus aliquid generari ex aliquo alio. Et qd vniuersali generabile generatur ex alio: forte intendimus simplicia: et forte composita: et intelligo hoc qd narrabo: homo fit musicus: et non musi-

cus fit musicus: et homo non musicus fit homo musicus: intelligo hoc cum dico generatum simplex hominem et non musicum. Et intelligo cum dico generatum simplex musicum. Et intelligo etiam per generatum compositum hominem non musicum fieri hominem musicum. Sed alterutrum duorum illorum dicitur fieri ex hoc: et fieri hoc. **D**icimus enim: qd ex non musico fit musicus: aut non musicus fit musicus. Reliquum vero non in omni dicitur vtriusq. non enim dicimus: qd ex homine fit musicus: sed homo fit musicus.

Et est manifestum: qd aliquid generatur ex aliquo aut ab aliquo: et intendimus alteram duarum interionum: quoniam aut intendimus per hanc propositionem rem simplicem: aut compositam. **U**t qm quum dicimus: qd homo fit musicus intendimus: qd musicus fit ex simplici: qd est homo: qui est subiectus musicus: et sicut cum dicimus: qd musicus fit musicus: intendimus: qd musicus etiam fit ex re simplici: que est non musicus: que est priuatio musicus: et qui dicimus: qd homo non musicus fit musicus: intendimus qd musicus fit ex duobus. scilicet ex homine: et non musico: et hoc intendebat quid dicit: forte intendimus: et. **E**t qui dicit: homo immusicus fit musicus: intendit generationem: que attribuitur subiecto: in quo est generatum. **E**t qui dicit: immusicus fit musicus: intendit generationem: que attribuitur opposito: siue sit contrarium: siue sit priuatio. **E**t qui dicit: et homo non musicus fit musicus: intendit generationem: que attribuitur vtriusq. subiecto et opposito. **D**einde exposuit hec tria: et dicit: et intelligo quum dico generatum simplex: et idest et intelligo quid dico: qd generatio generati attribuitur rei simplici subiectus: qd est homo in hoc exemplo: et oppositus: qd est non musicus: et intelligo per illud: cuius generatio attribuitur rei compositae: illud: qd attribuitur vtriusq. opposito et subiecto: qd est homo non musicus: et vniuersali dicit: qd generatio attribuitur opposito et subiecto: et ambobus: per oppositum intelligo contrarium et priuationem: et hoc est commune: siue generatio sit in substantia: aut in alijs predicamentis. **E**t quid notificauit: qd generatio attribuitur his duobus simplicibus: dedit etiam iter illas sicut vocem et sicut rem: et dicit: sed alterum duorum: et idest oppositum potest proferri duobus modis. **D**icit enim ipsius fieri hoc: et ex ipso fieri hoc. et hoc est sicut idioma eorum: et ideo dicit: dicimus enim qd non ex musico: et. Reliquum vero subiectum non proferitur nisi vno modo: ipsius fieri hoc: non ex ipso fieri hoc: non enim dicimus: qd ex boie fit musicus: dicimus hominem fieri musicum. **E**t notandum est: qd hoc est sicut idioma eorum: et quoddam accidit in hoc tempore: hec enim prepositio ex in arabico est communis: quandoq. igitur notat oppositum: et quandoq. subiectum. hec autem prepositio ab notat causam agerem tam subiectus et oppositum: oppositum vero: in nostro idiomate: quoniam non dicitur fieri hoc: sed tunc dicitur subiecto. hec vero prepositio post in nostro idiomate dicitur proprie de opposito: et non de subiecto: dicimus enim post non musicus fit musicus: et non dicimus: qd post hominem fit musicus. Et qui dedit differentias sicut vocem dedit differentiam sicut rem: et.

Eorum autem: que sunt sicut simplicia: dicimus

ab ex ex et generabile
ex post et s. dicimus 29

Liber Primus

16

dicimus fieri aliquid qdēz permanēs fit. aliud vero nō permanens. homo quidem enīz permanet musicus factus homo: et est: sed nō musicus et imusicus: neqz simplr: neqz compositus permanet.

C Et illa: que dicimus: fm q sunt simplicita generari: quedam generatur permanēdo: et quedā nō permanēdo. homo enim pmanens hō fit musicus. nō musicus vero nō pmanet: neqz simplr: neqz qn cōponit.

C Et illa: que dicuntur generari et fieri aliquid aliud fm q sunt simplicita: et sunt illa duo: que predictim differunt in hoc: quoniam alterū permanet quādo generatur aliud ex eo: alterum vero nō permanet: sed destruitur: nō est pars generati: alterum vō permanet: et est pars generati. U. g. musicus: qui generat ex homine: et nō ex musico: homo enim pmanet qn fit musicus: nō musicus autem nō permanet: quum sit oppositus musico: et si oppositū accipiat singulariter: aut oppositū cū subiecto rē.

C Determinatio igitur bis ex oibus: que fiunt hoc est accipere: si aliquis intēderit: sicut dicimus: qm aliquid oportet semper subijci: qd fit. Et hoc: si numero est vnum: sed specie nō: vnus est specie enim: dico et ratione idem. Nō enim idem est homini: et imusico esse: et hoc quidē permanet. aliud vero nō permanet: nō oppositū quidem permanet. homo enī permanet: musicū autē et imusicus nō permanet: neqz ex ambobus compositum: vt imusicus homo.

C Et cuz determinauimus ista ex omni: qd generat: potest homo accipere b: si posuerit suam cōsiderationem ex hoc: qd dico. s. qm semp indiget aliquo: qd sit subiectus illorūz oium: et est illud: qd est generabile. Et istud licz sit vnus numero: tamē fm formam nō est vnum: et intendo per formā rationez. ratio enim hoīs non est ratio nō musicus: sed illd permanet: et hoc nō. Illud autē qd nō habet oppositum permanet. hō enim permanet: nō musicus vero nō: neqz ppositum ex eis: vt homo nō musicus.

C Et quz determinata sunt hec duo pncipia simplicita: quibus attribuit generatio: potest homo accipere hec duo esse necessaria in omni gnatione: si p sidera uerit in hoc ex hoc: qd dico: appet enī bene: q omne gnātuz semp indiget aliquo subiecto: et est illud: qd in rei veritate dī generari. s. in tempore: in quo generatur in actu: generatū enim cōpletū fuit generatū: et nō est in actu: gnatio igitur fm q est motus necessarius habz subiectū: et est illud: qd dī generari in actu. Et hoc qd dicit: manifestū est in substantia et alijs generatuz enim est generatū per motū: quem habz apud gnationē. Deinde dicit: et istud lz sit vnu rē. i. et istud: quod est generatū in actu: licz sit vnum numero: i. subiecto: tamen nō est vnus fm rōnem: i.

fm diffōnem: apparent enim in eo duo: quoz vnus est oppositus rei: qd est principii generationis: et aliud recipiens illā rem. Et oppositū equiuocat in arabico cum eo: qd est finis generationis: ratio enī hoīs: qui fuit musicus: nō est ratio nō musicus: qui fit musicus: homo enīz pmanet: musica generata in ipso: nō musica vero nō pmanet: sed destruit quādo musica generatur i subiecto. Et vniuersalr illd: qd caret opposito ex istis duobus pmanet: vt homo si fit musicus musica enī nō est opposita homini: nō musica vero existēs in hoīe est opposita musice: vt nō esse ad eē: et ideo deficit quādo fit musica. Et hoc: qd dixit intelligēdū est cōter in oibus predicamētis: et in predicamēto sube. in spmate enīz: qd fit hō: necesse est: vt sit aliqd: et est illud per qd dī spermarō enīz hominis: qui fit est opposita rōni spmatis: et etiā vt in eo sit aliqd recipiens formā hoīs. Et est i rei veritate illud: qd dī gnāri. s. illud: in quo iuenit iste motus. motus enīz debet esse in subto: sicut diximus: et impossibile est: vt sit i illo: cui ptes successiue destruitur per gnōnem partū illius: et est illud: qd est oppositū generato: sed iste motus est in subiecto: et si non esset subiectū: nō esset hic aliquid deferēs istuz motum: nec aliquid: qd diceretur moueri: neqz aliquid: qd cēt in potētia aliqd: et auferret nā possibilitatis: sed hoc ignorāt moderni ppter p̄suetudinē.

C Sz ex aliquo fieri aliqd: et nō b fieri aliqd magis qdēz dī in nō pmanētibus. vt ex non musico musicū fieri. ex hoīe aut nō. Et xō et in pmanētibus aliqd dī filr: ex ere enīz statim dicimus fieri: non es statim. hoc tñ ex opposito et nō pmanēti vtrolibet dī ex hoc hoc: et hoc hoc. Et nāqz ex imusico: et imusicus fit musicus. vñ et i pposito filr ē: etenim ex imusico hoīe: et imusicus hō dī fieri musicus.

C Dicere xō aliqd gnāri ex aliquo nō ipsum gnāri. hoc dī p̄prie in rebz. que nō pmanēt. vt cū dicim⁹. q musicus fit ex nō musico. ex hoīe aut nō. Et rarissime dī de eodez mō in rebz. que permanēt. dicim⁹. n. q ex cupro fit idolū. et nō dicimus. q cuprū fit idolū. In opposito xō. qd nō pmanet: vt mur sermone vtroqz mō. dicimus. n. ex hoc fieri b. et hoc fieri hoc. A. g. ex nō musico fieri musicū. et nō musicū fieri musicū. et filr dicim⁹ in pposito. A. g. ex hoīe nō musico fieri musicū. et hoīez nō musicū fieri musicū.

C Quū dedit dīas iter illa duo: ex quibus est generatio fm vocem et fm rem: vult hic distinguere quō vitate sunt iste ppositiōes apud eos. Et dicit. dicere xō rē. et intēdit p illud: qd nō pmanet oppositū et apparet ex sermone eius: q oppositum nō dicitur fieri hoc: sz ex ipso fieri hoc: sed ipse dicit post. Et iā dicit: qd dī vtroqz mō. s. ex ipso fieri hoc: et ipsum fieri hoc. Videtur igitur: qd ex ipso eius exp̄lo: qd dī nō ipsum fieri hoc: nō sit in rei veritate: sed lar: qm illud: qd in rei veritate dī apd eos fieri hoc: est subm. Deinde dicit: ex hoīe xō nō. i. ex subiecto xō nō dī fieri b. U. g. ex homine fieri musicus. C. d. sz rarissime rē. i. sed rarissime et trāsp̄tue

Oppositus apud arabes equiuocat: qd p̄tāto dicitur: qd oppo^m dī tā de termino a q dī de termino ad quē ex q hūit oppositionē ad inuicē rē.

Documentū.

Illud qd i rei veritate dī gnāri ē illd i quo iuenit iste motus: et q pars mūzicē gnāri sed oppositū vid. 7. meta. 2. 3. vbi dī cōpositus ex mūzica et de gnābile: nō mūzicē foras nisi p acciō. videidem p^o meta. 2. p^o.

61

Illud qd in rei veritate dī fieri hoc apd grecos ē subm 3. d. 7. meta. com. 25.

Physicorum

dicimus has preposiciones ex et ab in rebus permanentibus. s. subiectis: dicimus. n. ex cupro fieri idoli: sicut dicimus: q. cupru sit idoli: hoc est p. p. idiomati eoz. D. d. in opposito vo. et. i. in opposito vero uti mur vtrazq. preposiciones: dicimus enim: q. ex no. musico sit musicu: et no. musicu sit musicu: et s. h. facit in p. p. sicut dicitur: et mo. ei est manifestu p. se.

fieri simplr
est h. h. h. h. h.
qd. d. d. d. d. d.
num. et.

C Multipli autem euz dicat fieri: et h. q. d. az no. simplr fieri. sed hoc aliquid fieri. simplr aut fieri substantiaru solum. s. m. quid autem alioz: manifestu. q. necesse est subijci aliqd qd sit. Et eniz quatuor. et quale. et ad alie. et quando. et ubi. sunt in subo aliquo. p. p. t. id qd sola substantia de nullo alio d. subo. sed oia alia de substantia. Q. aut substantia. et quecuq. alia simplr entia ex quodam subiecto fiant. consideranti fieri vtrazq. manifestum. semp eniz est aliqd. qd subijcitur: ex quo fit qd sit. ut platea et animalia ex semine.

Semp est
qd qd subij
cit ex quo fit
qd sit.

Et quia generatio d. multis modis: et s. q. d. az: que no. dicunt fieri: aut gnari simplr: sed d. hoc fieri hoc: aut generari. B. autem simplr fieri. aut generari in substantijs tm. in alijs ho. manifestu est. q. necessario indiget aliquo subo. qd est generatu. dicere. n. generari. aut fieri in quato. aut in quali. et in relatione. et in quando. et in ubi no. d. nisi quando imaginari fuerim: aliqd subm: q. sola suba no. dicit de alio subiecto oino: alia ho. oia dicunt de suba. Et apparet per considerationes q. substantie: et oia entia simplr indiget in generatione subiecto: est eniz hic semp subm ex quo fit gnatio generari. U. g. qm aialia et vegetabilia gnant ex spmate et semine.

62

Gnari sim
plr. p. p. e. l. b.
id. s. p. p. n.
t. c. 7. Et p. d.
gnone. t. c. xli.

Idest: q. generatio d. multipli: sunt eniz quedam que no. dicunt generari simplr: s. generari hoc: aut fieri hoc: et sunt accidentia: generari aut simplr proprie est sube: manifestu est: q. necessario indiget aliquo: qd dicat generari. Deinde deat cas in hoc: et dicitur: dicere. n. generari. et. i. causa in hoc: q. subz apparet in istis rebus. s. accidentibus est: qm qui dicimus q. tuz: aut quale: aut ad aliqd: aut ubi: aut qm: no. dicimus: nisi qm imaginari fuerimus aliqd subz vniuscuiusq. eoz: qm ista dicunt de substantijs: suba enim sola no. d. de subiecto. Et qui posuit: q. subm transmutationis in alijs predicamentis: preter subam est manifestu per se: cepit declarare: q. simplr apparet in suba: et dicitur: apparet per consideratione et. i. et ex na. generationis apparet illi: qui consideraverit: q. substantie: et oia generabilia indiget in gnone in eo q. est generatio: aliquo subiecto: oia enim habet aliqd subm: ex quo generatur. U. g. in suba: et est spma aialia: et semine vegetabilis. Et dicitur hoc q. pfecte apparet: q. in spermate est aliqd: cur? p. p. oio ad aialia generatur ex ipso est: sicut p. p. oio sube demonstrat ad albus et nigrum: et vtr ad predicamenta accidentis. Quodammodu enim generatio albi s. m. q. est motus: indiget principio opposito: et qd generatur ex quo

fit motus: et tertio subiecto motui: s. h. est in alijs generationibus: et similr partes oppositi successine recedut a subo: et sunt in ipso ptes generati: similr est: in suba: in spermate eniz apud gnone bois no. cessat ptes spermatis recedere: et ptes fieri bois: donec forma humana pfaciat: et hoc si forma recipit partitio: ne: si autem no. istud necessario accidit in accidentibus p. p. yz forme generate: vni necessario generatio segitur alteratione. Et q. subm e. necessario in suba appet et inductione: cepit notificare h. et dicit.

Siunt autem: que sunt simplr: alia quidem transfiguratione. ut statua. alia vero appositione: ut que augmetant. alia ho. subtractione ut ex lapide mercurius. compone autem alia ut domus: alteratione vero alia: ut que convertunt s. nam. Dia autem: que sic sunt: manifestus: qm ex subiectis sunt.

Et illa: que generant: quedam p transmutatione figure. ut idolum ex cupro: et q. d. az per additiones: ut illa que augmetant: et q. d. dam per diminutione. ut ex lapide humus: et quedam per appositione: ut domus: et quedam per alteratione: ut illa que mutant s. materiaz. manifestu est igit: q. generatio s. m. istos modos est ex subiectis.

Et apparet p inductione: q. generatio indiget necessario subiecto: no. solum in naturalibus: sed et in artificialibus: gnatio eniz: aut est in qualitate: ut idolum ex cupro: aut in quantitate: ut augmetu et diminutio: aut s. m. componem: ut domus ex lateribus et lapidibus: aut s. transmutatione: que est in ipsa suba: hoc intedebar qui dicit: et quedam per alteratione: ut illa que mutant s. m. mas. i. quoz ma transmutatur: et oia ista videtur esse in subiecto: et necessario e. ut o. e. generatu sit ex subiecto: et in subiecto: et verificat hoc inductione. Et he. due transmutationes. s. que est in accidentibus rei: et que est in suba: pueniunt in hoc: qm sunt alteratio eiusde rei de vna glitate in alia: et de vna dispo. in aliam: sed q. viderut: q. qm res transmutat in gbus: istis dispo. nibus: statim nome et diffinitio eius transmutantur: et in gbus: no. v. canerut primu modu transmutatione in subam: et alteratione substantiale: et vocauerunt istas dispo. n. subales. Sedas vero transmutatione: in qua neq. nomen rei: nec eius diffinitio transmutatur: vocauerut alteratione accidentale: et cu. consideraverut illud: qd defert vtrazq. transmutatione inveniunt ipsius ide. numero: et est corp? demonstratu. Videm? n. ide. corp? in eode loco transferri de carneitate in terrestreitate et de terrestreitate in vegetabilitate: et mutabit nomen ei? et diff. et videm? et ipz transferri de albedine in nigredine: sed no. amittit nomen et diffinitione: et ex hoc scitur: q. corpus: qd est subiectu istu transmutationi pmanet in noie et diff. et q. e. ei? dispo. subalis: qua fit vnu numero. Corp? autem: cuius nome et diff. mutant p transmutatione dispo. n. no. est vnum per dispo. n. existete in ipso dante ei nome et diff. et p. p. ia. vni nece est: ut istud subz sit vnu: q. no. h. z. forma dante nome et diff. et vna. Et est necesse etia ut tres dimensiones: que vident inseparabiles ab ipso: et eede numero: que dicuntur corpus: sint accidentia: et vnum

In ipso
apud gnati
bois si
ptes fieri
minue
formati
de: oio
ma h. h.
faciat.
si for
patione
6. p. p. yz
ex quo
t. c. 7. me.
om. s.

Contra
egro.

Contra
egro.

Contra
egro.

Contra
egro.

Contra
egro.

Contra
egro.

¶ Intendit p illud qd generat formā: quā dixit B
duobus modis innuit illud qd gnatur. dicimus enī
subm fieri hoc: t simit oppositū fz qd pdixit. ¶ Sz
gnatum in rei veritate est cōpositū est forma: t subo:
oppositū vō qd est non esse est de necessitate gnōis:
quā necesse est vt nō esse pcedat gnatum: t si nōmō cēt
gnatur: sed non ēē recedit a forma: t remanet subm:
t sic gnatum in rei veritate est cōpositū est mā t for
ma: quō iōi dixit: qd omne gnatum est semp tē. de
inde diuisit illud: qd dicit generari in duo: in nō esse:

¶ Quia declarauit q̄ p̄ncipia sunt tria: forma ⁊ p̄
uatio ⁊ subiectu: q̄ hoc tria exiguñt in generatio
ne: incipit notificare q̄ eoꝝ sunt per se: ⁊ per acci
dens. ¶ Et dixit: manifestu est igitur q̄ si cause ⁊
p̄ncipia exiſtētia naturaliter sunt illa: ex quibus p̄
mo fuit illa: quoꝝ sunt p̄ncipia: aut generari si sunt
innata generari: hoc nō per accidēs: sed per se: est
vt vniquodq; eoꝝ habeat rem in substantia compo
ſiti: ⁊ hoc intēdebatur quib; dixit: sed per intētiōē ⁊ c.
Idēst: sed sunt p̄ncipia s̄m intētiōem quā intelli
mus ex p̄ncipijs q̄ sunt pars substantie rei. ¶ Et
quum induxit s̄monē qui est quasi p̄cedens: induxit
illum q̄ idēst: quasi conſequeñs: est q̄ omne est ex sub
iecto ⁊ forma triū nō ex p̄uatiōe: ⁊ tacuit de p̄ceden
te illud per q̄ apparet conſequeñs: ſequēns: ⁊ est q̄
ex subiecto ⁊ forma fit generatio rei per se. ¶ Et ſyl
logiſmus componit ſic p̄ncipia naturalia sunt il
la: ex quibus gñatur generabile per se ⁊ p̄ncipialiter
⁊ talis est diſpoſitio forme ⁊ ſubſti: necēſe ē vt omne
generabile generetur ex forma ⁊ ſubiecto. ¶ Deinde
de dedit exemplum ⁊ dixit: dicere enim hominē mē
ſicū ⁊ c. idēst: ex ſubiecto ⁊ forma: ⁊ hoc quod dixit
de qualitate intelligendum eſt in ſubſtancia: ſed in
duxit exemplū in qualitate: q̄ ē notū. Deinde dixit
poſſe enim ⁊ c. idēst: poſſe enim diſſoluere rationē
matērie ⁊ forme: ⁊ diſtinguere eas s̄m diſſinitionē
lic; non in eſſen: enim ſeparantur a ſe inuicem in
eſſen: ſed ſeparantur ratione.

Ex Breve
hī qd oē ppo-
sitiū resoluit
sua pponētia
y dē. 3. meta.
cō. 15. r. 3. celi
cōm. 15.

Lômē. sup pbyfi.

Phyficorum

C Manifestum igitur est qd sunt que sunt ex his. Est aut subm numero qdem vnuz: specie no duo: bō qdes z aurū: z oīno mā numerabilis. hoc enim aliqd magis: z non fm accides ex ipso fit qd fit: priuatio autē z prietates accies: vnū aut spēs vt ordinatio: aut musica: aut alioz aliqd fit p dicitū.

C Declaratū est igit q gnatio cuiuslibet qd gnatur est ex istis duobus: sed subm in numero vero est vnū: i forma autē duo. homo enim z aurū z vniuersalr mā est numerabilis: z potest numerari: qz ē dignior vt sit demonstrata: z qd gnatur ex ea: nō gnatur pacidens. priuatio autē z prietates est p accidēs: forma no est aliud: vt ordo z musica: aut alia eoz que predicant hoc modo.

66 **C** Quis declarauit q omne gnabile generat p se ex subiecto z forma: incept ē declarare quomō accidit subiecto puatio: z dat oriam inter illa quā ignorauit.

Plato no dī
fuit iter ma
teriam z pri
uationem.

Plato quare nō distingit inter mām z priuationez.
C Et dixit: est ex istis duobus fm rōnez duo: licz sit vnū subm: est enim ens z priuatio. **C** Deinde di. bō enim z aurū zē. i. z prima mā est aliud a priuatione: qz ita se bz ad res sicut homo ad musicā: z aurū ad ānu lum: z homo z aurum z vniuersalr mā fm q est mā numeratur in entibus: qd nō est in priuatione: lz mā nō sit aliquid in actu fm q est mā: tamē dignior est vt sit aliqd demonstratus qz priuatio. i. tñ p pūquior est dici esse in actu qz priuatio. Et dixit hoc: qz prima materia multū admisceat euz priuatione. **C** Deinde idurit scōas differētiā: z dixit: qd generat ex ea zē. idest z priuatio etiam differt a mā qm generatus est ex materia p se: quum sit pars eius. ex puatione autē est aliquid per accidēs quū nō remanet: ita q sit ps generat: z intelligēdus est hic per accidēs z necessarium. **C** Illud enim qd est p accidēs: aliud est necessarium: aliud rarissimū: qz est necessariū generatiōi: qz necessario pcedit generatū: sed quū attribuitur substantie generate inueniēz pncipiū per accidēs: sed vniuersalr nō separāt a materia: sed quādoqz materia admisceat cum aliqua forma tñ admiscebitur cum priuatione forme oppositē illi: z ipsa etiam nō habet in se formā p pūam: neqz puatiōē p pūaz: nā si haberet formā p pūaz nō reciperet oēm formā z similiter si haberet priuationē p pūam.

Per accies
necessariuz
rarissimū.

Ab non bz
formā p pūam
neqz puatiōē
p pūaz. **3** d. 8.
c. 63. **3** d. 1. fra
c. 69. **3** d. 3.
cc. c. 67. **3** d.
7. meta. c. 8.
3 d. p. ca. 5.
fra. o. 16. **3** d.
fra. in hoc p
p pū. c. 79. 10
4. p pū. 59.

C Unde est quidem sicut duo dicenda sunt esse pncipia: est aut sicut tria: z est quidez sicut cōtraria: vt si aliquis dicat musicum z imusicum: aut calidum z frigidū: aut consonās z incōsonans: est autem sicut nō. ab alterutris enīz cōtraria pati impossibile est. Soluitur autēz propterea q aliud est subiectum: hoc enim non est p trariū: quare neqz plura p trarioz sunt pncipia quodā mō: lz duo vt est dicere numero neqz iterum penitus duo: ppter id qd alterum est esse ipsi: sed tria. alterum enim est bonū z nō mufico esse: z infigurato z erl.

C Et ideo potest quis dicere pncipia esse duo z potest dicere eē tria: z potest dicere ea esse cōtraria. **A. g.** musicuz z nō musicū: aut caliduz z frigidum: aut compositum z nō compositū: z potest dicere q non est ita. nam impossibile est contrariōz vnū pati a reliquo: sed ista questio dissoluitur: qz subiectum est aliud. hoc enim non est cōtrarium: ergo pncipia nō sunt plura numero cōtrarioz quodā mō: sed quasi in numero sunt duo: sed tamen nō sunt duo oibus modis: accidet enim esse eozū aliud sed tria: dicere enīz in boie ipsum esse nō musicū: est aliud ab ipso eē boiem: z dicere in cupio ipm esse sine figura tali: ē aliud ab ipso eē cupum.

67 **C** Quis declarauit q pncipia p se sunt duo: mā. s. z forma: z q si puatio dicat pncipiū est p accidens: dicit q ex hoc modo dissoluent qones p dicit.

C Et dixit: ideo pōt quis dicere pncipia esse duo. i. quum intēderit illa que sunt pncipia per se: z pōt dicere illa esse tria: quū nō fecerit distinctionē iter illa q sunt p se z per accidēs: z potest dicere illa esse p traria. i. quū solūmodo cōsiderauit inductionē per quā supra p baur pncipia esse p traria: aut fm q pncipia z p traria pueniunt in illis tribus p pūis predictis. i. qm nō sunt ex inuicē: neqz ex alijs: z q oia sunt ex eis. **C** D. d. z potest dicere q nō est ita. i. potest dicere q pncipia nō solūmodo sunt p traria: p traria enim nō patiunt ab inuicē: patiens enim debet esse simile z nō dūm.

C D. d. sed ista questio zē. i. sed hoc nō p biber vt pncipia sint p traria: z nō notificat q puatio non est pncipiū nisi p accidēs: sed addit tertū qd nō est contrarium: z est subm. **C** D. d. ergo pncipia zē. i. ergo fz q diximus prius pncipia nō sunt plura numero contrariōz que sunt duo: quū pncipia accipiunt per se: z hoc intēdebat quū dixit: quodā mō. **C** D. d. lz quasi in numero sunt duo zē. i. sunt duo p se: z nō duo quū accipiuntur fm q sunt pncipia simplr nō distinguendo illa que sunt p se: ab illis que sunt p accidēs: accidet enim pncipys que sunt p se aliud: z est priuatio: z sic erūt tria: quū puatio sit de necessitate gnōis. D. d. sed sunt tria. i. sed fz hūc modū sunt tria: dicere. n. in boie ipm esse nō musicū: qd est puatio musicē: est aliud a subto qd est hō: z hō z nō musicus sunt alia a musico. Sunt igit tria: forma: z subm: z puatio.

C Quot quidem igitur pncipia circa generationem phyficorū: z quomōtor sunt: dicitur: est: z ostēsum est: qm opozet subiecti aliquid contrariōz: z contraria duo esse: sed quodā modo alio: nō necessariū est: sufficiēs enim erit alteris contrariōzū facere absentia z presentia mutationem.

C Jam igit diximus quot sunt pncipia rez gnābilium: z vnde sunt tor: z est declaratū q p traria debēt habere subm: z q cōtraria sunt duo: alio no mō non est necesse: sufficiēt enim alterum p trariozū in hoc q agat trāsmutationē ipso p sēte z absēte.

C Quum

Ab i
telligi
m ap
3 d. p
1. a. o. i.
neta. t.
4. p pū.
107. z

Et ista natura que est subiecta substantie non potest intelligi per se quia non sit aliquid in actu habens quiditate: sed intelligitur per compositionem propter latetiam sue subiecti: ideo qui voluerimus dare substantiam eius: dicimus ipsam esse illud cuius proportio ad substantiam esse est: propter quod cupit ad idola: aut ligni ad sanctum. ¶ **Secundo** sicut paratur: id est vult sicut comparatur ad aliud habens creationem et formam materiam eius et puritatem creationis: cuius ista natura comparatur ad substantiam: id est per quod est subiecta substantie et recipitur illa. ¶ **Deinde** dicitur congregare et vtroque: hic exponitur substantiam: cui comparatur ista natura: substantia enim dicitur de

Et iam diximus prius. i. quod considerantur per se. scilicet forma. ¶ C. d. r. quod plura. i. quod considerantur secundum necessitatem rationis tunc non distinguat illud quod est per se ab illo quod est per accidens: apparet enim quod secundum hoc bene sunt tria: forma et subiectum et quantitas. ¶ C. d. d. diximus enim tunc. i. inquit primo: in quo probavit quod principia sunt tria: et ideo dixit. diximus enim quod principia tunc sunt tria. ¶ C. d. r. diximus post: inquit primo: nec in quo declaravit post: quod est necesse ut cum tria sunt sit aliquod subiectum non in predicamentis accidentium: tunc in predicamento subiecti. ¶ C. d. r. apparuit ex dictis differentia inter tria: i. quod forma est principium per se: quantitas est principium per accidens. ¶ C. d. r. quod et habent tunc. i. quod subiectum sustentat formam secundum quod forma non potest esse sine subiecto: forma autem sustentat subiectum secundum quod est completum eius: et secundum quod subiectum non

Primum pñ
cipiū i B gñe
no potuit sci
ri in hac scia
sic p^m subm
sz vide opp^m
ifra cō. 63. 8.
pby. cō. 3.

a fofa ē pñ
cipiū p se. t p
uatio est pñ
p accñs. ydē
lupra. 64. t.
67.
b Hora quō
mā ē cā fofe
t fofa mās.
vide pñle. z.
phy. cō. 30. 3.
phy. 65. t. z.
de aia. cō. 4.

Modo enim
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.
in actus: s. e.

a po' no' e'
de lba mte.
oppositum f.
ca. d lba o: b.

Para lbe e'
nba. 3 d scdo
d ala. c. scdo.

pōt denudari a forma. **C** d. d. qd est subm. i. r. mo-
dus eēntie ei? est q' nō est demonstratū in actu: s. est
quali mediū inter nō eē simplr: r. eē in actu. **C** Et ac-
cidit sube eius vt sit in potētia oēs forme: nō q' potē-
tia ei? est i suba ita q' sit ps diffōnis: qm si potentia
esset in suba eius: tūc esse ei? destrueret ablacione po-
tentie r pntia forme in actu. s. forme ad quā habebat
potētia vt recuperet: r vlt si potētia eēt in suba eius:
tūc suba eius corrūperet apud gnōnem: r eēt in pā-
camēto ad aliqd: nō in predicamēto sube. **C** Ex his
igit ps q' istud subz est suba: nō potētia: neq' puatio:
pars enim sube est suba: r forte hoc itēdebat quū di-
xit: r qd est subm: r iō dixit post: vtrum vō rē. Et for-
te inuit oia q' diximus: r est melius. **C** Et itēdebat
quū dixit: vtrū vō forma. i. vtrū vō forma est magis
suba q' subm: aut subm magis q' forma: nō dū de-
claratum est: sed in scdo declarabitur. Et forte itēdebat
q' b nō est declarādus in hac scia rē meli? **C** d. d.
s. est declarū q' pncipia sunt tria rē. i. r est declarū
quot sunt pncipia: r quō sūt. qm duo eoz sūt sube: r ter-
tiū puatio: r declarū est modus fm quem vnuq'qz
eoz est nēcius in eē gnāri: qm sup b sūt fundata.

C Quidē igit r que sunt pncipia ex his cō-
sideret: q' autē singulariter sic soluit r anti-
quoz defectus: dicamus post hec queren-
tes eniz fm pbiaz pncipia r nāz rez di-
uerterit: vt i via q'dam aliā abscedētes ob-
isfirmatē: r dicunt neq' fieri eoz que sunt
nullū: neq' corrūpi pp id qd necessariū est
fieri qd sit: aut ex eo qd est: aut ex eo qd nō
est: ex his aut vtrūqz ipole est esse: neq' eni
qd est fieri ptingit. est eniz iaz neq' ex eo qd
nō est nihil vtrūq' fieri: subijci. n. ali d opz.

C Ex his igit p'derat r scit quot sunt pnci-
cipia r q' sunt. Et declarādum est post q' b
solūmō dissoluet etiaz qd quaz antequā qre-
bāt. antiquissimi eni in pbia quū fuerāt p'ser-
uati de veritate r nā entis reflexi sunt ab ea:
r q' si expulsi ad aliā viā pp paucitatē exerci-
tij: r dixerūt q' nullū entis recipit gnōnes r
corruptionē: nā q' qd gnātur necesse est vt
generet: aut ex ente: aut ex non ente: s. ipole
est aliqd gnāri ex aliquo istoz: ens. n. nō ge-
nerat: quoniā iā est: r ex non ente nihil gnāt
indiget. n. in gnōne alio: qd sit subm.

71 **C** Quis declarauit quot sunt pncipia: r que eoz sunt
p'se: r que p accidēs: r q' actu r q' potētia. in cepit dela-
rare q' ex istis reb? dissoluet qd quā qrebant antiq
nālium: ita q' coegit eos negare pncipia: r gnōnem r
trāsmutationē r multitudinē. **C** Et dixit: ex istis igit
tur rē. i. ex istis igit que dixim? pōt q' scire numez
r nām eoz. **C** d. d. r declarādū est post. i. q' fmo de/
mōstratiuus inatus est solvere oēs qōnes accites in
re: r hoc significat ē q' ipse inuenit hāc cām. s. primā
mām: r istū numez pncipioz: r itēdebat p antiquos
parmenidē r melissum. Dicept dicere quō accidit
antigs ista qō: r q' opiniones acciderunt eis pp b: r
dixit. antiquissimi eni rē. i. antiquissimi eni quū intende-
bant p'scrutari de entibus: r accidit eis ista qō: r non

Sermo de
mōstratiuus
inatus ē solue-
re oēs qōnes
accites i rē.

potuerūt solvere eam pppter paucitatem exercitij in
dialectica: reuerfi sunt a via p'scrutatiōis nālis: r de-
clinātes ad res extrinsecas dicētes nihil gnāri r cor-
rumpi: qm gnātio aut est ex ente: aut ex nō ente: sed
nō est ex ente: neq' ex nō ente: q' gnō non est. **C** In
destructione vtrūqz p'duicētum vtrūq' duob? syl-
logismis in scda figura. per p'mū eni declarāt q' ipol
sibile est vt gnātio sit ex ente sic generatū est illd qd
nō est dū generat. ens at est illud: qd est. g. ens nō ge-
nerat. **C** In hoc aut p qd declarāt: q' nō ens non ge-
nerat. vtrūq' etiā duob? p'pōnibus: quarū vna est q'
quicqd generat ē aliqd dū generat: r nō ens non est
aliqd. g. quicqd est nō ens nō generat: r b itēdebat
quū dixit: r ex nō ente rē. i. illud qd of gnāri dum ge-
nerat. generatū. n. cōpletum of generatū: q' ante q'
nerabat. **C** Et iō q' ponit aliqd gnāri ex nō ente: dicit
aliqd h're dispōnes quā nūquā habebat neq' simplr
neq' in subto: qm qm nō ens ē generatū: r est in actu:
hs hanc dispōnem: r anteq' gnāretur nō habuit illā:
qui igit dicit q' gnātum est ex nō ente: ptinget ei cō-
cedere atqz duoz: aut q' ē hic trāsmutatū sine trās-
mutatione: aut q' trāsmutatio est in puatione: r tō-
tum hoc est impossibile: sed moderni recipiunt tale
impossibile pppter hoc q' assueri sunt a pueritia audi-
te ipsum: cōsuetudo enim est altera natura.

Conu
logos.

Medi
ficat n i
medic
gamm
caoz.

Conu
e aliter

C Et sic p'nt p'rigēs augmētātes nō esse mul-
ta dicūt: s. tātū qd est: illi ergo talin accipie-
bant opinionē pppter ea q' dicta sunt.

C Et quum viderunt qd sequit hāc positio-
nem r copulat chilla: dixerūt q' res nō sunt
plures: sed solū ens. illi enī opinati sunt
hāc opinionē ex hoc qd diximus.

C Et quū p'derauerūt quid sequit ex hoc qd dicit:
q' gnātio r corruptio nō sunt: ptingit apd eos vt oia
sint vnu: qm cū non fuerit illic gnātio nec corruptio
nō erit mā neq' forma: r quū non fuerit forma neq'
mā: gbus res trāsmutent: oia erūt vnu simplex. iste
igit sermo coegit eos opinari p'ra illud qd apparet.

72

C Et ideo dixit parmenides: si ens generat habet
pncipia: sed nō generatur: ergo nō habet pncipia:
sed iste sermo est vanus: vt declaratur est.

Noti
tūqz
oia vō

C Nos autē qdem dicimus ex eo qd est: aut
ex eo qd nō est fieri: aut qd est: aut qd nō est
aliqd facere aut pati: aut qdlibz hoc fieri:
vno qdē mō nihil d'r: vt medicū aliqd face-
re aut pati: aut ex medico aliqd eē aut fieri.

C Nos autē vtēmur in sermone alio modo
a primo. dicere eni q' generatio est ex ente:
aut ex non ente: aut q' non ens aut ens agit
aliqd aut patit vt q' hoc sit aliqd ex quolibz
nō bz b'iaz. nō enī est differētia inter hoc
qd dicam? q' medicus agit aliqd aut patit
aut dicamus q' non medicus est aliqd: aut
sit aliqd quodcūqz sit simpliciter.

73

C Quum induxit qōnem antiquoz: in cepit dissolue-
re eam. et dixit. nos autē rē. i. r locus deceptionis
istoz hoīum est: q' vtrūq' eo qd of multipl'r vno mō
r sic mixtū est eis vtrūq' cū falso: nos aut debemus di-
stinguere p'pōnes eoz r demōstrare modū s. q' quē
verificāt r fm quē nō verificāt. **C** d. in cepit de-
clarare

clarare hoc: et dixit: et incepit ab hoc notificatio qd non est oia iter hoc qd alius dicitur: gnatio est ex ente et non ente: iter h qd dicitur qd si ens aut ens agit aliquid aut patiatur. Et dixit h: qm quid dicim qd gnatio est ex ente aut non ente: interdu qd gnatio fit ex passione non ente: aut ente: aut actioe cop: et hoc manifestum est. Et dixit epelū qd declarat hoc i gnatioe. et dixit: non est oia i. i. queadmodū non est oia iter h qd alius dicitur: qd medicus agit aliquid aut patiatur. et qd dicitur qd a medico inuenit aut generat aliquid: si non est oia inter hoc qd alius dicitur: qd ex non ente generatur aliquid: aut ens sit aliquid: aut dicitur qd ex non ente generatur aliquid: aut non ens sit aliquid. Et quid declarat: uir dicitur inter ista incepit declarare qm quot modos dicitur aliquid agere hoc aut pati aut generari ex hoc.

Quare qm h duplī dī manifestū: quoniam ex eo qd est: aut ex eo qd non est: aut facere aut pati: edificat qd ē igitur medicus non fm qd medicus: h fm qd edificator: et alibi fit non in qm medicus: h in qm niger: medicus autē et non medicus fit in qm est medicus. Quoniam maxime pprie dicim medicus aliquid facere aut pati: aut fieri ex medico: si fm qd medicus h parat aut faciat manifestū qd ex eo qd non est aliquid fieri: et h significat in qm non ē: qd illi qd ē picipiētes deliquit: et pp bāc igno- rātiā i tāti ignoauerūt qd nihil opinati sunt fieri: neq; eē alioz: h auferebāt oēs gnōnē.

Et quā hoc dī duplī: aut multiplī: mani- festū est qd ita est in h dī dī: qd ex ente: aut ens agit aut patiatur. Ad dīcū igitur edificat non fm qd est medicus: h fm qd est edificator: et medicus fit alibi non fm qd medicus: h fm qd niger: medicinare autē et non medicinare ē h qd est medicus: et qd non dicim: pprie et pū- cipalī medicū agere aut pati: aut aliquid gnā- ri a medico: nisi qm illud qd agit aut recipit: fuerit h qd est medicus: manifestū est qd quā dicim qd gnatio est ex non ente: interdu hoc etiaz. s. fm qd est non ens: et quia illi non di- stinxerunt hoc errauerūt: et qd ignoauerūt hoc peccauerūt: adeo qd existimauerunt qd nihil generat: et qd nihil sit oino. sed negaue- runt generationem omnino.

74 Et quā hoc dī rē. i. dicere qd a medico sit aliquid: aut qd medicus agit: aut patiatur aliquid: qm quā dicere qd ex medico sit aliquid: aut medicus agit aliquid: aut patiatur. fuerit: sic dicere qd ex non ente sit aliquid: aut qd non ens patiatur. et sicut dicere qd ex non ente gnatur aliquid: aut qd non ens patiatur. manifestū est qd fm numez modorū fm quos dī qd medicus agit aut patiatur: aut sit ex eo aliquid dī qd non ens agit h aut patiatur: aut sit ex eo hoc. Et incepit nūerare modos fm quos dī qd medicus agit hoc aut patiatur: et notificare qd sunt duo modi: vnus p se: et alius p accūs. et dixit medicus igitur edificat rē. i. et eide attribuit plures actioes aut passioes: qdam per se: qdam p accūs. U. g. qm medico attribuitur

actio edificandi: et dī qd medicus edificat: aut qd ex medico sit edificatio: et hoc est p accūs: non ens edifi- cat fm qd est medicus: h h qd accidit ei qd fuerit edi- ficato: et si attribuit ei pari ab albedine: h non h qd est medicus: h fm qd accidit medico qd fuerit niger. Et dī. o. medicinare autē rē. i. medicinare āt: et non me- dicinare est ei p se: et fm qd est medicus. dicere igitur medicū curare aut a medico fieri curationē est aliud a dicere medicū edificare: aut albefieri: aut a medicū fieri edificationē: aut albedinē. Et dī. o. manifestū est rē. i. et quā passio et actio non attribuit rei p se: nisi fm qd est cui attribuit non h qd accidit ei aliud: et in- tēto est p dīcatō qd est p se: manifestū est qd dicere qd non ens sit ens: et qd ex non ente sit ens: intelligēdū ē qd non ens fm qd est non ens sit ens: qd est ipole. qd āt non ens sit ens non fm qd est non ens: h h qd est aliqd ens: non est ipole. illi igitur antiq non distinxerūt iter illud qd est p se: et illud qd est p accūs. illud n. qd est p accūs ē possibile vno mō: rē illud qd est p se: est ipole: rē ex pti- mauerūt qd illud qd est p accūs est ipole: et sic destru- xerūt gnōnes oino. vñ dixerūt qd totus ens sensibile ē vñ. Et declarātū ē qd puatio est pñ gnōis p accūs: et qd est necūm in gnōne. s. fm qd accidit subito ex quo est gnatio: qd necesse est vt gnatio sit ex non ente per accidēs: et est impossibile per se.

Hos autē et ipsi dicim fieri qdē nīl sim- plī ex eo qd non est: h tñ fieri ex eo qd non est vt fm accūs. ex puatioe eni qd est qd ē p se non ens: non ex eo qd est sit. mirabile autē vt et impossibile sic fieri aliquid ex eo qd non est.

Et nos ēt dicim qd nīl sit oino ex non en- te simplī: h dicim qd aliquid gnā ex non ēte. U. g. p accūs: gnatur eni aliquid ex puatio- ne: et est aliquid non ens p se absq; eo qd sit in eo: et h tenet p iprobabili: et existimatur ēē impossibile aliquid generari ex non ente.

Et nos cōuenimus cum his in hoc qd nīl oino sit ex simplī puatioe: qm si ita esset: tūc ens iueniret p se ex puatioe: et sic puatio posset alterari: h dī- mus aliquid gnā ex non ente p accidēs. i. ex subito cui accidit qd in eo fuerit puatio re: ex qua generat: et si hoc non ēt. s. si puatio forme nō pcederet in subito: nō gnāret ex eo. Et dī. o. gnatur n. aliquid ex puatioe rē. i. necesse est eni aliquid ēē ex puatioe: quā impossibile est vt generatū inueniat p se absq; eo qd puatio ei sit in subiecto: ex quo gnā p se. Et dī. o. et est non ens p se. i. et puatio ē non ens p se: et mā est non ens p accūs. Et dī. o. absq; eo qd sit ens. i. ps gnā. Et quā declarauit qd puatio necessaria est in generatione dīcat. et hoc re- net pro iprobabili. i. gnōnem fieri ex puatioe. et h non est possibile fieri: sed necessariū tñ p accūs. Et dī. incepit etiā declarare qd simlīr accidit in hoc qd ge- neratio attribuitur enti. s. quonā est necessarius per accidēs: et impossibile per se.

Silr autē nec ex eo qd est: neq; qd est fieri nisi h accūs: sic autē et hoc fieri eodē mō: vt si ex aiali aial vtrq; fiat: et ex quodam aniali qd ā aial: vt si canis ex equo fiat: fiet qd em eni vtrq; nō solū ex quodā aniali canis: h ēt ex aiali: sed nō in qm est aial: est enim iam

Comē. ap pbyfi.

Puatio ē pñ gnōis p accūs et est necūm i gnō- ne. adē. s. cō. 64. 65. 66. et 67.

Puatio ē non ens p se: mā autē ē non ens p accūs. idem ista. c.

Com- leges.

Medic' edi- ficat n in qm medicus: h in qm edifi- cator.

Con- s aliter

72

Noti- requi- oia

73

Physicorum

boc: si autem aliquid debet fieri animal non secundum
accidens: non ex animali erit.

Et secundum hunc modum non generatur etiam ens ex
ente: si per accens. hoc enim etiam erit secundum illud
eundem modum. **U.** g. quoniam generatur animal ex
animali: et ex aliquo animal animal. si igitur canis generatur
ex equo: tunc generatio canis est ab aliquo animali:
et ab animali simpliciter: sed quid est? ex eo non est secundum
quod est animal quia habet rationem animalis. **Q**uod igitur inma-
tium est fieri animal non per accidens: necesse est
ut generatio eius sit ex non animali.

76 **H**oc est enim et fit illo eodem modo. i. quo generatur sit ex
non ente. s. p. accens. impossibile enim est ut generatur sit ens
aut non ens antequam generetur nisi per accidens. **C.** d. vi.
U. g. r. i. **U.** g. si alius dicat quod non videmus animal ge-
nerari ex animali sibi simili: et aliquid animal ex animali diuer-
so in specie. **U.** g. canis ex equo: et quod propter hoc possibile est
ut animal generetur ex animali. adhuc autem dicemus quod si canis
generetur ex equo per se: pringeret ut animal generetur ex
animali simpliciter: sed generatio animalis ex animali: et entis ex ente non
potest esse simpliciter. generabile enim transmutatur ad illud quod
non habet: et animalitas est in generato: si igitur animal gene-
raretur secundum quod est animal: et animal ex animali secundum quod est animal:
pringeret aliquid transmutari in speciem eius quod habet in
actu: quod est impossibile. et ideo necesse est ut omne quod inma-
tium est fieri animal per se transferatur ex non animali. ergo
si generatio esset possibilis animalis simpliciter: tunc esset in eo ut
ex non animali simpliciter generaretur: sed generatio est anima-
lis demonstrari: pringeret ut sit ex non animali demonstrato per acci-
dens: et ex animali demonstrato per accens. **E**t est etiam quod est per
accens hoc est: quia prima materia non potest denudari a forma:
quodammodo est etiam quod est per accens in generatione a priuati-
one est quod illud quod generandum est: deus esse priuatum.

Et si aliquid sit quod est: non ex eo quod est: neque
ex eo quod non est: quod non est. **U.** g. est ex eo quod non est: dictum
est nobis quod significat: quoniam in quantum non est:
amplius autem esse aut non esse: non remouetur.

Si igitur aliquid fuerit ens non est ex non ente:
neque ex ente. Jam enim diximus quid intendi-
mus quando dicimus ex non ente: et non auferre-
mus per hoc totum ens: neque totum non ens.

77 **S**i igitur aliquid generatur: non generatur ex ente simpliciter
neque ex non ente simpliciter: ut existimauerunt antiqui: etiam
enim declarauimus quod intendimus quando dicimus aliquid
generari ex non ente et ex ente: et quodammodo generatur ex
non ente: et alio modo ex ente. **E**t quia dicimus aliquid ge-
nerari ex non ente: non intendimus negationem totius entis:
quia dicimus aliquid generari ex ente: non intendimus affirmati-
onem totius entis: et si intendebat quia dicitur: et non nega-
mus per hoc. i. quod quia dicimus aliquid generari ex non ente: non
intendimus negationem omnium modorum essendi: quia hoc
impossibile est: neque quia dicimus aliquid generari ex
ente: affirmamus omnes modos essendi.

Unus quidem igitur modus hic est. alius autem
quod pringeret eadem dicere secundum potentiam et actum:
hoc autem determinatum est in alijs per certitudi-
nem magis. Quare quod vere diximus de-
fectus solunt: per quos coacti remanent per
dictorum quodammodo: per hoc enim intentum destituerunt

priores a via in generationem et corruptionem:
et omnino mutationem: hec enim utique vis natura
omnem soluit hanc ipsorum ignorantiam.

Iste igitur est unus modus eorum quibus utimur:
et est alius: quoniam potest esse dicere ista esse in po-
tentia: et potest esse dicere in actu: et ista determini-
uimus? si perfecti in alio loco. Jam igitur habemus
illud quod primum de dissolutione quoniam:
quibus antiqui coacti sunt ad negandum quodammodo
deus: quoniam hac causa declinauerunt alicuius hac
declinatione a via ducere ad generationem et cor-
ruptionem: et vlt ad transmutationem. Si enim pos-
sederant hanc ipsam naturam: tunc recessisset omne
quod ignorauerunt in hac intentione.

78 **I**dem autem igitur est unus modorum quibus dissoluit ista quod.
Deinde induxit secundum modum: dicitur et est alius? et est
et ista quod predicta dissoluit: quia dicere ens esse aliquid:
aut ex eo fieri aliquid de duobus modis: quorum unus est de
ente in actu: et alius de ente in potentia. ens igitur generari
ex ente in actu est falsum et impossibile. sequitur enim ex eo
ut generatur sit antequam generetur. ens autem generari ex ente in
potentia est necessarium. ens enim in potentia non est priuatio
pura: ex quo sequitur ut ens sit ex non ente: neque actio pri-
uata: ex quo sequitur ut generatur sit antequam generetur. et hoc sunt
extrema didicisse: ex quibus sequitur quod. Antiqui enim
ignorauerunt quod iter non esse priuatum et esse priuatum est medium
aut aliquid naturale. **C.** d. d. i. a. igitur habemus illud quod primum
mus. et est quod igitur que coegit plures naturales non procedere quod
da illos qui sequuntur generationem in dissolutione. omnes enim co-
cedunt subin et non procedunt non esse: quod apud eos ens non
generatur ex non ente: et expulsi sunt a naturali generatione per hoc
adeo quod posuerunt generationem esse congregationem aut segre-
gationem aut exitum a mixto. **C.** d. d. r. hac causa etiam. anti-
q. v. per hanc quod negauerunt generationem omnino. posteriores
vero naturales per hoc et negauerunt quodammodo sequentia generationem: sed
et negauerunt veram generationem: sic quodammodo procedit illa.

C. d. d. r. si inspicere hanc naturam dicitur: si naturales prope-
bendissent eentia ista? nature. i. materia: tunc auferretur omne quod
ignorauerunt in generatione. **E**t hoc significat ipsius
inuenire hanc causam et scire eam principaliter.

De dubitatione et errore in quem antiqui in-
ciderunt ex ignorantia priuationis et eius disso-
lutione siue exclusionem.

Cap. II.

Angeres quidem igitur alteri qui-
dam sunt ipsam: sed non sufficienter
primum quodammodo. si tamen simpliciter fie-
ri aliquid ex eo quod non est: in quantum
pervenit recte est dicere. **P**ro-
stea vero ipsis si vere est numero

vna: potentia tantum una esse: dicitur autem hoc plim.
Nos quidem enim materiam et priuationem alteram
dicimus: sed horum hanc quidem non esse secundum accidens
materiam. priuationem autem per se non esse: et hanc
quidem prope substantiam aliquam mate-
riam: priuationem autem nequaquam.

Et inuenimus alios qui aliquid ista insperant eas:
sed non quantum sufficit. **P**ropter hoc: quod dicitur simpliciter
aliquid

Impossibile est
aliquid transmutari
ad speciem
et quod habet in
actu. philosophus. 2.
de anima. co. 67.
Et de anima.
co. 4.

Inter
puz et est
et aliquid
dia. 3. de
metaphysica.

Ena
est al
accid
tio ne
uatio
priuati
ens p
supra

Phil
est ca
et cor
B. p.
et scunt
n. e. e.
n. e. i.
3. d. p.
3. d. r.
3. d. r.

Sub
ria cu
e. cor
ne mi
uatio
gmat
lectici

aliquid gnari ex non ente: quia sermo pmenidis apud eos est verus. B. quia dicitur quod unus sit vna numero: est et in potentia et ratione vna. Et in hoc dicitur magna. nos autem dicimus quod materia et priuatio dicitur et quod altera. scilicet materia non est paccus: priuatio autem non est p se: et quod materia est aliquid ppinquum et suba quodam modo: priuatio autem non oino.

79 **Idest.** et videmus quodammodo alios accedere pphesioi nae istius materiae: scilicet non quod ptingat sufficere: et inuit Platonem. C. d. cepit notificare: in quod deficiunt: et dixit. primo vero dicitur. deficiunt enim in cognitione nae eius in B. quia non distinguunt iter illa et puationem. p. n. pcedunt ipsam non esse: pcedunt argumentationem pmenidis: scilicet quod quod est pter ens est non ens: et quod ens est vnu. C. d. o. quia dicitur dicitur. sedo vero: quia dicitur ipsas esse vnu numero: et quod p p B est vna diffone et ratione: et ex B legat: ut sit aliquid quod entiu. scilicet si est vna fm subm est vna fm rone. fm igitur p fmone pcellerunt puationem esse in suba eius: et fz buc fmone scdm negauerunt puationem esse in suba eius: et B demfat quod isti non distinguunt nāz eius a nā puationis. C. Et qui notificauit quod Plato solus fuit ppin quid videre vix in hac nā: fz tñ non distinguit ea bñ: in cepit dicere dñas veras iter mām et puationem: et dixit nos at dicim? et itendit p ppinquū. i. ppinquū ei quod est in actu. et dixit. et quodammodo suba: quia non est suba in actu: et opposite istis differētys sunt dñe puationis. C. d. o. puatione at non oino. i. puatione at non est: neq. ppi que neq. remote: neq. est accūs: nedū ut sit suba: et dixit quod materia non est p accūs: et quod puatione non est p se: diuidē du puationē ab eo quod est in po. ens. n. in po. est aliquid cui accidit puatione non in sua suba. puatione autem fz quod est puatione non ens p se. C. Et ex B appet quod oē bñs mās est gnābile et corruptibile: nā in nā mās est puatione for: et si i sua nā eet foratā: nō recipet foras nisi ens gnā: ref ex ente: quēadmodū si in sua nā eet puatione simp: tūc oino nihil gnāret ex ea. est igitur qñ pposita ex ee et non ee. C. Et B dclatabit in de suba orbis quod corpa celestia non hñt mām oino: qñ tūc essent gnābilia et corruptibilia ppter mixtionem puationis cū nā eoz. nihil aliud enī est cā gnōms et corruptionis q pma mā ppter nō esse quod mixtū est in suba eius.

Quidā autem quod non est magnū et puū filr: aut filr vtrūq. aut seorsū vtrūq. Quare penit? alter modus est hic trinitatis et ille: vsq. qdez enī ad B puenit quod o3 qdā supponit nām: bñc tñ vñā faciunt: et n. si aliq. dualitatē facit dices magnū et puū ipam: nihil min? idē facit: alterā. n. desperit. Subta qdē mā cuz forā cā eoz: q fñt sicut mīr: et altera xpo ps pñeratis mltoties imaginabit ad maleficiū: ipi pcedēti itellm: neq. ee penit? et ee ex oē. C. Illi autem ponit nō ens magnū et puū eodē mō: siue p abo demōstrēt illd: siue p vtrūq. p se: et sic erit ista snia trinitatis alia ab illa: vsq. at ad hūc locū bene dixerunt: quonā necē ē ut sit hic aliq. nā subta: sed posuerunt istā nām vñā: quia igitur si aliq. dixerit i ea dualitatē dicēdo ipaz ee magnū et puū nihil dicit diuersus a dicto: negat. n. aliā nāz: qñ

illa nā pmanet: et est amplexa cū creatioe: q creant gnābilia ut mater: ista autem alia nā q est altera prium pñeratis multoties facit epī stimare cōsiderantē p suaz mentē malitiam actionis eius: ipsam non esse oino.

C Inducit et aliū modū idistinctiois puationis a mā. so et dicit. illi autem ponit nō ens magnū et puū dicit. i. p. la. to autem nō distinguit inter puationē et mām: quāz per non ens demonstrat quod demonstrat p magnū et paruum et indifferēt siue demōstrēt illud p ambo inī multat p vtrūq. p se. C. d. o. et sic erit ista snia dicit. i. et sic iste modus trinitatis in pñeips si pcedat ipsuz esse trinu: quum magnū et parū reducant in mām: erit aliū a mō trinitatis quēz diximus. scilicet quod trinitas eoz de pñeips: que est vnu et magnū et paruum erit alia a nostra trinitate: que est puatione et mā et forma. et accidit ei iste modus erroris: quia dimisit pñiderare de puatione. C. d. o. vsq. aut ad hūc locū dicit. i. in B aut quod peruenit pñideratio eozum in istis rebus. scilicet in hoc quod necesse ē ut sit B aliqua natura subiecta gnābilius. bene dixerunt in illis autē que sunt pter hoc nihil recte dixerunt. C. d. o. quia igitur si aliquis dicit. i. isti enīz pccāt post istū locū: quia nō numerauerunt puationes fm pñm. cū mā neq. p se neq. per accidens: neq. posuerunt dualitatē in pñeips: ex qbus est gnatio. i. materialis. si igitur aliq. dixerit eos dicere dualitatē: quū dicit quod mā est magnū et parū. nihil dicit diuersum ab eo quod dixerant pmo. magnū enim et parūz reducuntur in vnu. ut dñm est in pñicta questionē: non in duas naturas diuersas: et ē hoc quod ponit dualitatē in magno et puo. et si pcellerim? illa significare dualitatē inqstūm diligit inducere vñā formā post aliaz negant aliam nām. i. pñuationē esse de numero pñeipioz: et hñe introitū in gnationē neq. p se neq. p accidens. C. d. incepit dare cām quare latuit platonem puationē hñe pñeipiū in gnatione: et nō latuit ipsuz B in mā: et dixit. illa mā enim pmanet dicit. i. et fuit manifestā eis dispositio istius nā: scilicet materia: latuit eos scda nā. i. puatione mixta cū nā: ppter quā mā est parata ad recipiēdum formas: qñ ista nā. i. mā pmanet in gnatio: et forma nō pōt ee sine ea: et ista se bz ad generata sicut mī ad filios: et ppter ista nō latuit eos hāc nāz esse necessariā in gnatione: alia autem natura. i. priuatio ppter malitiā sue actionis in gnābilibus latuit eoz: nam quū accidit gnābilibus priuat illa: et multoties q inspererit illā hoc mō: credet ipsam magis destrue re gnationem qm esse necessariā in gnatione. C. Et hoc intendebat quū dixit. multoties dicit. i. quonā nō facit generari: sed destruit generationem.

C Existere enī quodāz diuino et optio et appetibili: aliud quodē pñuz ee ipsi dicim? aliud autem aptū natū est appetere et desiderare ipsi fm ipsi nām: quibusdā autem accidit pñiū appetere suūpñi corruptionē: et neq. ipaz suūpñi suūz pole est appetere spēs pp nō ee idigēs: neq. pñiū. corruptiua enī fñt adiūcē pñia: fz hoc est mā: sic in femia masculū: et turpe bonū: nisi quod nō p se ē turpe fz fm accidēs. C. Qm quē est hic aliq. diuini quod est bonum et appetibile dicim? quod B est pñium eius: et est illud quod est inatuz. i. nāliter appetere et affi-

Lōmē. supphys.

4

so
Plato non
distinxit inter
puationes et
mām.

Corraria et
adiūcē cor-
ruptiua.

Appetēs pp
idigēs est.

Ad appe-
tū formā: sic
turpe bonū et
femia marē.

Physicorum

milari ipsum illi: aut ptingit eis vt cōtrariuz appetat corruptionē suū psumus: et impossibie est vt forma appetat se: quoniam nō ē diminuta: neq; appetit suū cōtrarium: qz contraria corrumpit se inuicē: s; materia appetit formam: sicut femina mare: et turpe pulchritudine: nō qz in se est turpis: sed per accidens: neq; qz est femina: sed per accidens.

Si autem declarauit quomodo apparet consideranti primo aspectu qd priuatio nō habet dignitatē in generatione cū mā: inceptit declarare ipsam habere introitum in gnationes: et quomodo qz mixto eius cū mā est causa in hoc qd desideriu nāle est in mā ad formā. et h est causa in hoc qd res māles sunt gnābiles et corruptibiles. Et dicitur: qm qz est h aliqd diuinus et i. et qz p uatio accidit māe de necessitate: et est h pfectio diuina maxima: cui oia entia appetunt assimilari: et ex q appetunt acquirere fm q nā eoz pōt recipere: dicimus nos q mā fm q accidit ei priuatio est inata appetere se assimilari primo principio fm q potest: et h est appetere receptiones forme. Et intelligit hic p appetitū illud qd mā habet de motu ad recipiendum formā: appetitus enim aliud est nālis sine sensu: vt in plāis ad nutrimentū: et aliud ē cū sensu: vt appetitus animalis ad nutrimentū: in mā igit est appetitus nālis ad recipiendum oēs formas: recipit igit eas alternati: qm forma agēs est pns. Et d. ille aut et i. q aut non cōcedit puationē iungi cū mā: nō pōt dicere quare iste appetitus nālis est in entibus ad recipiendum formam post formā: qm quoz nō pcedit puationē esse mixtā cū mā: quā ppter nō est in actu: ptingit eis dicere: qd illud desideriu nāle est in entibus nālibus fm q sunt cōpleta existētia in actu: ex quo cōtingit eis aliqd appetere suū cōtrariū corrumpēs ipm: et sic aliqd appetet se corrumpi. Et h qd dicit manifestum est: qm si nō esset h aliqd nō habēs formā: non esset h aliqd appetēs formā post formā: et si esset ut nā ageret ociose: qz poneret in entibus potētiam ad corruptionē eoz fm q sunt in actu: et totū h est impossibile. oē enim ens vt dicitur est diligat se pmanere: sed mā diligat se inducere formā ppter alia ppter diuinitationē ptingētē sibi. Et d. sed mā appetit formā sicut femina mare: et nō visitatur in doctrina dmo: stratiuati visitatur in rebus nō sensibilibus: que nō intelligunt nisi p pparationē. Deinde o. nō qz est in se: sed p accēs: qz turpitudine accidit ei ex puatione mixta cū ipsa mā: et in se nō est puatio: est igit turpis p accēs et sicut est femina p accēs: femina est hō im perfectus: feminitas enī accidit ei ex puatione.

Corrumpit autem et fit: est quidem vt sic: est aut vt non: fm qdē enī q est: in quo fm se corrumpit: qd enim corripit in hoc est priuatio in qd etiam aut fm potētiam nō p se: sed incorruptibile et ingentia necesse est esse ipaz: si enim fiat: subici aliqd opz primū: ex quo fiat: hoc autem est hec nā: quare erit ante fieri. Et dico autem materiā primū subiectum vniuersū: ex quo fit aliqd quuz infit nō fm accēs: et si corripit: in hoc abibit vltimuz: quare corrupta erit ante corripit.

Et corrumpit et gnatur quodammodo: et alio modo non fm enim illud qd ē in ea et corripit per se corripit. Illud enim qd corrumpit p se in ea est priuatio: fm aut potētia non corrumpit p se: imo necesse est vt sit non corruptibilis: neq; gnābilis: qm si fuerit gnāta indiget subro: ex quo generet: et istud est ipsa nā: ergo erat anteq; gnāret. dico enim māim primū subm illud: ex quo gnā res: et est i ea nō p accēs: et si fuerit corrupta ad h veniet i postremo. g erat corrupta anteq; corripit.

Quoniam notificauit nām prime māe: et in quo differt a puatione: et dissoluit qdēs ptingentes antiquis in generatione: inceptit declarare ipsam esse neq; generabilem neq; corruptibilem: et qz gnābile et corruptibile dī duobus modis: p se et per accidens. dicit et corrumpit et i. qm est gnābilis et corruptibilis p se. Et d. expositū h et dicit fm enim et i. et dī esse corruptibilis: qz puatio que est in ea est corruptibilis p se: et iō esse eius est causa corruptionis: et nō esse ei est causa eēn dī: et q nō attribuit corruptioni nisi fm re corruptibilem: que est in ipso attribuit p accēs et trāsum: ptime: vt dicimus doliū acelar: qm vinū qd est in ipso acelar. Et d. fm aut potētia et i. et fm ptiām puationis forme in ea recipit corruptionē: nō fm ptiā sentia potētie in ea: qz potētia nō est corruptibilis p se: et mā est et gnābilis p accēs pp ptiā et i. qd est p se in ea: et est actus. Et qm notificauit ipaz eē nō gnābilem neq; corruptibilem: idurp sup h demōstratio nem et dicit: qm si fuerit gnāta et i. et ille fmo est indicēs ad incōueniēs sic: mā est gnāta: et h est in quo dubitat: et oē gnātū hz subm exis in potētia: et h declaratū fuit supius: igit pma mā hz subm exis in potētia: et subm qd est in potētia est vnu oīuz gnābiliū. g pma mā et suū subm sunt vnu numero. i. vnu subz: et oē qd cūz suo subro: ex quo gnatur ē vnu numero: et anteq; sit. g pma mā est anteq; sit: qd est ipole. Et B impote segit ex B qd posuim q pma mā est gnābilis: et h mō argumentatiōis declarauit ipsam eē nō corruptibile p se: sequitur enim vt sit corrupta anteq; corripit. Et d. dico enī māim et i. intelligo. n. quuz dico māz pmi subm qd est in potētia: nō subm: ex q gnatur res: et est in actu: et gnatur ex eo ē exis p se nō p accēs: hoc enī scdm subm et pmi pueniūt in B q gnātū iuenit ex eis p se: et differūt in hoc q pmi est in potētia: et scdm in actu: aut mō medio iter potētia et actū: sicut est dīpō i illo qd gnatur ex plurib; vno subro. Et dicit h: qz si ponat in gnōne māe pmi subm. i. in potētia: nō ptingit vt sit cūz mā vnum numero. et sic non accidit impossibile predictum. et idco excitauit audientem ad intelligendum ex hoc qd dicit: qz si prima materia generatur: indiget subiecto. i. primo subiecto.

Be principio autem fm spēm vtrum vnu aut plura: aut quor: aut que sunt per certitudines prime phie opus est dīrminare: ergo in illud tps apponatur. Be phisicis autem et corruptibilib; spēs in posterio demōstrādis dicem. Qz qdēs igit sunt principia: et q

Perfectio
dine oia ap
petit afflari
fz pnt. 3b
2. de a. a. c.
34. Et. z. ce.
ser. cō. 64.

Appetitus
nālis, et aia r.

Ma y ingentia
numm no rgi
uolof

De eno diti
gu se pmanē.

Exempla n
aut i doctrina
diminuat. n
i reb; n sens
bilib; q nō i
relligunt nisi
p pponēs ad
aliter visitari
pnt. vid pntē
4. ph. c. 64.
c. 6. z. 14. Et
scdo de ani
ma. 149.

Bā ē pmi
subm vniuersū
ex q fit aliqd
cū itit nō fm
accēs. 3d. z.
ph. c. c. r. vii
z. s. m. a. p. b.
tex. cō. 64.

Forma
lat i m
alie. n.
12. met
1. z. pp

a Scia
dit suū
aut qz i
fctū p
qz dem
i alia i
2. p. p. i
16. c. i
met. z.
2. de aia
19. c. 3.
meta. i
3d. 3. c

b Aliq;
Eul. i.
c. 3. z. 12
cō. 5. v
p. p. cō
que tot.

c Illa
ad pbat
corpa ci
tra ex v
forma g
trāsmut
no 3d
c. 5. i. e
li. m. c. 5
3d. 3. c.

Mora b
iter b. p.
scdm: p
vide. 3. c.
67. Et. p
de aia cō
p. b. u.

d Oē de
quor in t
p. p. p. i
et p pmi
apū me
3d. 8. f
la. p. p. u.

Libri Secundus

21

z quot numero: determinet a nob sic. Rur
sus aut aliud principiu incipientes dicamus.

Considerare aut de principio fm formaz:
vtrū sit vnu aut plura: z qd sit: z q sint pfe-
cte: est de ope prime phie. vñ opz nos expe-
ctare ad ipsam. De forma autē nālī z corru-
ptibili nos incipimus declarare z dicere: q
iam determinauimus p hunc sermonē: quē
compleuimus nunc principia esse: z que:
quot sint: z nos intendimus in hoc sermo-
ne aliud principium.

83 **C**um notificauit principia esse tria. duo p se. s. mā
z forma. z vñ p accidēs. s. p uatio: z iam declarauit
primā mām esse de pncipijs. dicit: p s d e rare atuem
de pncipio fm formā zē. i. p s d e rare at de pmo pnci-
pio formali: vtrum sit vñz aut plura: z que est suba
eius: est p pium pme phie. formaz enim alie sunt in
materijs: alie nō in materijs: vt declaratum est i hac
scia. z ideo p s d e rare de formis est duapz sciētiaruz:
qruz vna. s. nālīs p s d e rare de formis mālībuz: scdā at
de formis simplicibz abstractis a mā: z est illa scia
que cōsiderat de ente simplr. **C** Sed notādus est q
istud genus entiu: esse. s. fepatus a mā nō declaratur
nisi in hac sciētia nālī: z dicit q prima phia nūtiat
declarare entia separabilia esse: peccat. h enim entia
sunt subiecta pme phie: z declarati est in posterio-
bus analēticis: q impo- est aliqua sciam declara-
re sui subm esse: sed cōcedit ipsum esse: aut qz mani-
festus per se aut qz est demonstratum in alia sciētia.

C Vñ Auicē. peccauit maxime quū dixit q p pms
pms demonstrat p mū pncipius esse: z pcessit in hoc in
suo lib. de scia diuina p viā quā exstimaui eē neces-
sarias z cōtinentē i illa scia: z peccauit pctō manifesto.

certior enim illoz fmonū gbus vñs est in h nō per-
trāsīt ordinē sermonū pbabiliū: z iam cām inuimus
huius alibi. **C** Et peius est h qd dicit: q ista sciētia
accepta a pmo pbo qz corpa cōponi ex mā z forma:
negligēs est ne alia via ad sciētiā h nisi ex trāsmuta-
tione existēte in suba. Sed sicut dixit Ans. phs dela-
rar subam mām: que sit pfecte p cōparationē eius ad
oēs dīas entium fm q sunt entia. ergo ipossibile est
declarare ipsam esse nisi in hac scia. **C** D. o. qm iam
determinauimus p hunc sermonē zē. i. z intēdit quū
dixit: z q sint p formā z mās. z quū dixit: z quot sint:
intēdit duo p se: z tertiu p accidēs. **C** D. o. z nos iten-
dim aliud zē. i. inuit h qd vult incipere in scdō tracta-
tu de nā qd sit. **C** D. o. numeratiōe spērū causaz.

C Et forte inuit p mū pncipiu motiēs qd declarati
est in fine istius libri. omne enim de quo loquit in h
libro pncipaliter est propter illud pncipius: tūle est
primus locus: in quo nālīs inspicit alium modū eēn-
di ab illo de quo cōsiderat: z apud illū cessat: z dimi-
sit cōsideratiōē de eo vsqz ad sciam nobiliozē: que
cōsiderat de ente fm q est ens. **C** Et totum hoc est
quasi cōtrariū eius qd existimauit Auicē. qm si hic
nō demonstraret iste modus entiu. s. separabiliū nō eēt
nisi scia nālīs z doctrinalis: z iō antq nālīs existima-
bant q sciētia nālīs est prior oībz sciētys dicen-
tes q subiecta eius sunt priora oībz entibus. **C** Et
forte intēdit p aliud pncipiu aliud initium vocare:
qm pncipiu doctrine in hoc libro oīs eē a scdō tracta-
tur: hoc enā euidentius est apud me.

C Incipit scdōs qui est de principijs scientie
naturalis.

C Tractatus primus in quo ostēdetur quid
sit natura: z quot modis dicatur.

C Determinatur quid sit natura. Cap. I.

Dum que sunt: alia qdēz sūt
natura: alia vero propter alias
causas. Natura qdem sunt ani-
malia queqz z partes ipsoz z
plante: z simplicia corpora: vt
terra: z ignis: z aer: z aq: bec

eniz z hmoi a natura esse dicimus. Omnia
autem que predicta sunt: videntur differen-
tia ad nō natura existentia. Que quidē eniz
natura sunt: omnia vident habentia in seip-
sis principium motus z status: bec quidez
fm locum: illa vero fm augmētum z decre-
mētum: quedam aut fm alterationem.

C Dicamus qz entiu quedam sunt natura: z
quedā ex alijs causis. illa aut que sūt fm na-
turam sunt spēs aīalium z partes eozuz: z
species vegetabiliū z corpora simplicia: vt
terra: ignis: aqua: z aer: z ista enim similia
dicimus nō esse: z videmus q oīa ista dif-
ferūt ab eis: que nō cōstituunt per nām: qm
in vnoquoqz istozum est principiu motus
z quietis cuiusdā in loco: z cuiusdā in aug-
mento: z cuiusdā in alteratione.

Quia quuz intēdit in hoc tractatu loqui de his
que sunt quasi fundamēta z principia istius
scientie: incipit notificare naturam quid sit: z posuit
principium cōsiderationis in hoc a rebus naturali-
bus quuz sint manifestiora q natura. **C** Et dixit. di-
camus igitur zē. i. z intēdit per alias causas volum-
tatem z casum: z q. d. quoniam entium quedam sūt
ex natura: z quedā sūt ex alijs causis. Deinde nume-
rauit illa que fiunt ex natura: z dedit modū quo ista
corpora naturalia differūt a corporibz inaturalibz:
z fm quem dicantur naturalia. **C** Et dixit. z vide-
mus zē. i. z vñ quodqz entium naturalius differt ab
artificialibus in hoc: qm vñ quodqz entium natura-
liū hz in se pncipiu quo quādoqz trāsmutat: z quā-
doqz gescit: qd nō videmus in rebus artificialibus.
vñ naturalia dicunt naturalia fm hoc principium.

C Deinde numerauit modos trāsmutationis z di-
xit: quedam in loco: z in hoc collocantur quatuor ele-
menta: z hītia aīas z corpa celestia: z si principium
in istis dicatur fere equiuoce: sed tamē in descriptio-
nibus non potest quis facere plus isto. **C** Deinde. d.
z quedam in augmento: z innuit principium trāsmu-
tationis proprie in vegetabilibus z augmētū. **C** Et
quum dixit: z quedam in alteratione: intēdit trāns-
mutationem in substantia: que dicit generatio z cor-
ruptio: z trāsmutationem in qualitatem qd altera-
tio: qz vñ hoc noīe alteratio h large. z istud princi-
pium qd est in alterato simplici z trāsmutabili sim-
pliciter: est aliud a principio quod est in mobili locali-
ter z in augmēto fm gen z in generabiliū z altera

hē separari nō de
claratūz p p m
q nō declaratur
substantia

Enā qd qz en-
tiu nālīs hz i
se pncipiu in
q trāsmutat
qd nō videm
i reb artificiali-
alibz. qd i
fra. c. 13. qd i
5. pp. c. 13. qd
3. de aīa. c. 13.

a dī ex hoc
motū celli esse
nālē. s. oppo-
nit vñ velle
z. cc. c. 3.

alteratio
substantie
ex accidentibus

Formaz alie
sūt i macris
alle n. Cōsile
12. met. c. 25.
z. z. pp. 1. 26.

a Scia pce-
dit suū fūz eē
aut qz e māl
fctū p r: aut
qz dem fctū ē
i alia scia. 10
z. pp. 1. 12. c.
26. c. 12. c. 12.
met. c. 5. 30
z de aīa. 17. c.
29. c. 3 dē. 6.
met. c. 6. p.
met. c. 6. 4
30. c. 1. 4

b Alio pte
Aut. i. s. pp.
c. 3. 12. met.
c. 5. vide. z
pp. c. 73. c.
que ibi.

c Nulla ē via
ad pbandum
corpa eē ppo-
nita ex mā z
forma qz via
trāsmutatio-
nis qd sūt
c. 1. 7. 63. 10.
12. met. 5. c. 8.
3 dē. s. me.
12. c. 12. c. 12.
c. 3. 4. pp.
c. 3. 30. 3 dē p
c. 3. c. 10. ca. de sba
lia c. 10. 10.

d Qd de qlo
guit in hoc li-
bro pncipalit-
er p p mū p n
p mū motiēs
3 dē. s. pp.
ca. p mū.

• **Physicorum**

a. 185 iuent
cōp⁹ simplex
qđ alterē ex
se aut qđ gñe
sur ex se sic i
uent copus
simplex qđ
trāssit in lo
co ex se. 3dē
s. phy. c. 20.
c. 60. 3d. a.
cc. 40. 3dē
c. 2. aia. c. 50
rñ vide op¹¹
i. 7. met. c. 19.
vbi hf qđ sic ē
i mobilib⁹ in
loco ita est de
gnātib⁹ inā
sic qđ a3 mo
uent ex se in
loco i qđ d ab
alio ita ē d
gnātib⁹ c.

b^o p^ozin^m al-
teratis q^u est i
ppositis p^o i
uentri isto al
terato. s. p^on^m
mouē p^o hoc
vide. 4. celi.
24. Et. 2. de
aia. 50. 2 p^o o
generatioe ⁊
corruptione.
textu cō. 34.

bilibus cōpositis: qm̃ illud p̃ncipiū qđ est in cōpositis: est fm̃ forma: ⁊ in simplicibus est fm̃ m̃āz: sed B nōm̃ p̃ncipiū vltimū h̃c eguoc̃e p̃r m̃ā ⁊ forma. ¶ Et hoc ē ita: qm̃ nō inuenit̃ corpus simplex qđ alteret̃ ē: s̃e aut̃ qđ generet̃ ē: s̃e ficit̃ inuenit̃ corpus simplex qđ trāfferit̃ in loco ē: s̃e B p̃ncipiū vlt̃ alterat̃ionis qđ est in cōpositis pōt̃ inueniri in iplo alterato. s̃. p̃ncipiū mōuēt̃: ṽt in alteratiōe qđ est in aliā ab eis qđ adueniūt̃ corpi suo: ⁊ s̃t plantis: ⁊ iam exp̃ressit hoc Arist̃o in libro de generatiōe ⁊ corruptione.

Clectulus autē z idumētū: z si aliqđ hmoi
genus est: fm qđ quidē foritū est in predi-
catione vnaquaqz: z in q̄staz est ab arte: neqz
vniū habet impetū mutationis innatum fm
aut qđ ptingit ipse lapideis aut terreis esse:
aut mixtis ex his habent hoc tantum.

Scānum autē ⁊ vestes ⁊ alia hmoi gene-
ris: fm aut q vnusqz eoz habet nomē in-
qzum est ex artificio: non bz in se principiū
trāsmutationis oīno: sz fm q accidit eis: vt
sint ex lapide: aut terra: aut aliquo mixto ex
istis. ⁊ in hoc mō habent dignitatē ⁊ natura.

Et nō debet aliq̃s dicere q̃ scammū ⁊ idolū ⁊ vniū-
scq̃s artificialiū h̃s in se p̃ncipiū quō mouet ⁊ quie-
scitq̃s vniūq̃s artificialium fm̃ q̃ habet nomen
quō significat fm̃ q̃ est artificialē nullum habet oī
nō p̃ncipiū quō mouet. fm̃ vero q̃ accidit corō
artificialit̃q̃ suū subiectū fuit naturale habet p̃nci-
piū in se vt lapis ex quo fit idolū habet potētiā q̃
mouetur ad inferius hoc est f̃s q̃ ē naturale: mō
fm̃ q̃ est artificialē: idolū aut fm̃ q̃ est idolū nō h̃s
potētiā quā moueat: licet h̃s boīo fm̃ q̃ est bō: ⁊
vtr̃ oīa nālia fm̃ q̃ sunt naturalia. ¶ Naturalia er-
go differūt ab artificialibus in bocq̃m in nātibus ē
p̃ncipiū p̃ se in artificialibus vō nō est p̃ncipiū p̃ se.
⁊ quī declarauit q̃ nālia sunt illa ī q̃bus est p̃ncipiū
per se quo trāsmutant̃ ⁊ cessant̃ a trāsmutatione: de
monstrauit ex hoc naturam quid sit.

Est igitur natura principii alicuius et cau-
sa mouēdi et quiescendi in eo in quo est pri-
mum et p se et nō fm accidēs. Dico autem
nō fm accidēs: quoniam fiat vtiqz ipse sibi aliqs
causa sanitatis quā sit medicus: s; tamē nō
fm q̄ sanatur medicina; h; sed accidit eun-
dem medicū esse et sanari: unde et diuisunt
aliqñd abinuicē. Similiter aut et alioz vnū
qd̄qz que sunt: nullum enim ipsos habet in
seipso factionis principii: sed alia quide; in
alijs et ab exteriori vt domus et alioz ma-
nufactozum vnūquodq;. alia autē in seipsis
quidem: sed nō fm seipsa: quēcūq; autē fm
accidens sunt: cause sunt vtiqz ipsis: est igi-
tur natura quod dictum est.

Et sic nā erit principiu; aliqd ⁊ cā vt mo-
ueatur: ⁊ quiescat illud in quo est primo ⁊
p se: nō p accidēs: ⁊ dico nō p accidēs: quo-
niā bō p̄t eē cā sup̄flis? i sanari ab infirmitate:

quum fuerit medicus: sed non fm q recipit
sanitatē bz artē medicādi: sed accidit ei eidez
q fuit medicus: z recipiēs sanitatē: z ideo
forte hec duo differunt vnuz ab altero. z si
militer est in oibz alijs rebus que facte sūt:
quoniam nulla eaz ē cuius pziipii facturē ē ī
se: sed in quibusdā est in alijs: z ex inrinfie
co: vt in domo z in vnoquoqz eozūz que fi
unt manu: in quibusdā autē est in eis: s; nō p
se: z sunt cause: quas bz p accidens.

¶ Quia manifestum est p se q nālia sūt illa que hñt pñcipiū quo trāsmutat: et cessat a trāsmutatiōe p se et fm q sunt nālia: et p nām mouent et cessant et generant et corrūpunt: fuit manifestus ex hoc q nā est pñcipiū et cā quo trāsmutat illud in quo est et gescit pmo et p se nō p accēs. ¶ Et ista diffō nō ē manifestā hic: et nām cē est manifestū p se: vt post dicit Ari. et est vñū pñcipiū ex istius scier: et nō est declaradū a pmo pmo: nec est ex eis q nō sūt nota p se: vt aparet ex vbis Zūicēne: nisi intendat q pmo pbs v3 q contradicere eis q negant illud pñcipiū esse vt dicitur falsis opinionibus inductis de pms pñcipijs. ¶ Et iste homo iducit signū q ista diffō nō ē nota hic: q iam declarant in sepmo et octauo q dē motum b3 motorē. et dixit illic q nō est dubiū in hoc nisi dē corpōibus simplicib3. ¶ Et pōt ēt rōcinari sup hoc: ex hoc q dixit Ari. in 3. celi et mudi: qm elemēta hñt granitatē et leuitatē. ¶ Et hoc nō est sicut episthina. uita: qm nō dubitam3 q ista mouent ex se nō ex motore extrinsecō. 3. quantu3 elemēta: et oia corpōa mota ex se. vt rñ aut motor et eis sit aliud a motorē: pferat3 est in illo libro: et cā in hoc ē hec q. Plato opinabaf: qm b3 est aliqd q mouet fer: manifestū est q si hic esset aliqd q moueret fer: q illud cēt dignū hñe b3 nō mē nā fm hāc descriptionē. 3. 3. q dī hic q nālia sūt illa q nō mouent ex extrinsecō: manifestū est q p ad nō mouet ex extrinsecō mouet ex se: 3. vt iste motor in eis sit motū aut nō motū qm mouet: aut est ipm motor: idicē declaratiōe. ¶ Et quūq notificauit q sūt nālia. dixit: et sic nā erit pñcipiū et c. et q. d. si nālia sūt illa q hñt pñcipiū quo mouent et gescit ex se et p se nō p accēs: et nā ē illa q mouent et gescit: necesse est vt nā sit pñcipiū quo mouet et gescit: illud in quo est p se et pmo: nō p accedens. et ans esse in hoc syllo ē manifestū per se: fñm3 pñs. ¶ Et non debet aliqs dicere q ista diffinitio ppter hoc est cōclusiō demonstratiōis: qm ē dcm in pōib3 analēticis q p buis syllogisimos hypotheticos nullū ignoti declarat oino: 3. vt nūc ad 3. pñmādus illud qd ē manifestū p se: et indiger modicula inuentione: sicut vñtā diffiniō in ductiō. ¶ Et dixit pmo et p se: qm illud qd est p se: ē magis vñ q illud qd est pñmū. omne enim pñm3 est p se. et nō omne qd est p se est pñm3. vt dcm ē in posteriorib3. ¶ U. qm nauis mouetur ex pñcipio in ipsa: sed nō pñm3: sed mediāte boie. ¶ Et addit nō per accēdes ppter illud qd dixit. et accidit in gbus daz artificialib3. vt pñm3 fit i ipso scō 3. b3 q accidit gbus daz vt subm artifice in q agit: ē subm artifice i q iue nīē scia artifice: vt ars magister: qm subm eius qd agit est corpus boie fm q est b3: et ipse est subm in q inuenit: et hoc non est pñm3: sed accedens necessariū: qm nō ois bō ē aptus. vt sit medic3: ita q medic3 agit i fe-

ergo ars

Medium smoky

Janis. et Infanc. 30.

Liber Secundus

22

Artes medicie
et alie artes
sunt parate
primo et
se ut agant
in alia a
subiecto in
quo sunt.

Artes sunt
duobus modis

ergo ars medicie et alie artes sunt parate primo et se ut agant in alia a subiecto in quo sunt. Artes igitur sicut diximus sunt duobus modis. aut ars cuius principium est extrinsecum necessario. ut ars edificatoria: et alie artes: quorum subiectum in quo agit est aliud a subiecto in quo inveniuntur. ars autem medicine agit in se per accensum. Et dicitur quod sunt manu. quod per medicine cui accidit agere in subiecto est per theoretica non practica. quoniam nullus florum hominum in suo corpore. Sed est dubium de arte salutari. Sed iste sermo non est nisi de arboribus et quibus puenit actum non solum actiones: et sicut est de arte musice que est sine instrumentum. ut autem in istis principibus extrinsecis in rebus naturalibus est aliquid quod non sustinetur per naturam: per se utrumque est de eo: sed in hac scientia non considerat nisi in unoquoque generis istorum principiorum: et in eis quod accidit illis. Etiam diximus quod ista diffinitio non est vniuocum neque est equivoce: sed per se potest fieri: et in talibus principiorum est a communiori et veniendi ad propriam: sicut fecit in diffinitione motus et loci. Et sciendum est quod subiectum istius libri est natura principia naturalia: quoniam sunt contra omnes rebus naturalibus: et ideo in hoc libro non diffinit corpus neque alia: de quibus considerat naturalis: sicut fecit in principio celi et mundi.

Natura autem habet quatuor modum habere principium: et sunt hec omnia subiecta. subiectum enim est quod datur: et in subiecto est natura semper.

Quod autem habet naturam est illud quod habet tale principium: et hoc omne est subiecta. nam enim semper est subiectum aliquid in subiecto semper.

Quum descripsit naturam: inceptum describere hunc naturam. dicitur quod autem habet naturam est illud quod habet principium in se quod transmutatur ex se: cessat a transmutatione. Dicitur. dicitur. et hoc utrumque est subiecta. et natura habet naturam. et forma materia utrumque est subiecta. natura enim que dicitur de materia est subiecta: quod est subiecta natura autem que est forma est subiecta quod est subiectum sustentat per illa: et hoc intendebat quoniam dixit semper: non quod est in subiecto quod sustentat sic accensum. et ex hoc declarabitur: quod utrumque natura est subiecta. Sed videtur quod hoc cedendum est a naturali et accipit a philosopho. quod natura que dicitur de forma est subiecta: et vltimum considerare de subiecta non est proprium huic scientie. subiecta enim accensum sunt ordine entis: et per hoc est illa. propter quod ens est subiecta in actu. compositum igitur est dignius habere hoc nomen subiecta quam materia: quod est in actu et materia est in potentia: et forma est dignior habere hoc nomen subiecta quam compositum: quoniam illa est compositum in actu et materia rei est dignior causato: et oes iste propositus sunt coes et essentielles entis: et ideo ponendum hoc est in hac scientia positione.

Secundum autem naturam sunt et hec et quatuor modum in sunt per se: ut ignis ferri sursum: bene natura quidem non est: neque habet naturam: sed a natura et per naturam est.

Quod autem est per naturam cursus naturae est illud in illa quod inveniunt in istis per se. A. g. quoniam ignis habet ascendere superius: bene non est natura: neque habet naturam: sed est per naturam et per naturam cursus naturalem.

Dicitur illa autem quod sunt per naturam cursus naturalem sunt actiones et passionibus quod sunt in rebus naturalibus per se: ut motus ignis superius et terre inferius: actiones enim rebus naturalibus non sunt natura: neque natura: sed per naturam cursus naturalem.

Quid quidem igitur natura sit dictum est: et quod quidem natura et per naturam. Sicut autem est natura tentare de

monstrare ridiculum: manifestum enim est quod boni reperiuntur multa. Demerere autem manifestum a manifestum non poteris indicare: propter ipsum et non propter ipsum cogniti: quod autem coniungat hoc parti non manifestum est: syllogizant enim aliqui utique quoniam natus sit cecus de coloribus: quare necesse est boni de coloribus habere rationem: nihil autem intelligere.

Itaque igitur diximus naturam quod sit et quod est natura et per naturam cursus naturae: quod autem declarat naturam esse: de derideri. est enim manifestum quod plurimae sunt talia: et declarare manifestum per occultum est mos est: quod non potest distinguere iter illud quod est natura per se et natura palium: et non late: quoniam potest hoc accidere. possibile enim est ut aliquis delectet ratione dispositionem colorum ei qui est cecus natura: et sic sermo eius qui talem habet dispositionem est de nominibus: et nihil intelligit omnino.

Congregat illa quod declarat: et dicitur quod descriptio quod descriptio naturae est descriptio rei manifeste per se non processu in hac scientia: sic quod existimauerit: dicitur enim manifestum et natura est manifestum per se: quoniam plura entia videntur bene per naturam in se quod mouentur et gescunt ex se. Et dicitur: plura ut mihi videntur dubium est de aliquibus: utrum mouentur ex se aut ex causa extrinseca: et forte inuit per se quod existimatur quod moror in quibusdam rebus ipsi motus: ista sic dicitur: non est dubium quod mouentur ex se: vltimum non est dubium quod plura natura sunt: bene si non oia. Dicitur. dicitur. declarare manifestum est et natura. et quare declarare illud quod est manifestum per se quod accidit eis quod inueniunt declarare illud quod est manifestum per illud quod est latens: quoniam nihil est manifestum illo quod est manifestum per se. est mos est: quod non potest per suam naturam distinguere iter illud quod est manifestum per se: et illud quod est manifestum per alium. et iste modus hominum non potest philosophari nec potest. Dicitur. dicitur. non late: quoniam potest est inuenire in hominibus aliquos quorum natura sit talis: et sic rationem visitata cum istis declarationibus reperiuntur manifestum: sicut est rationem quod visitat cum ceco in declaratione colorum est. Dicitur. dicitur. sic per se quod talis habet intentionem et natura. et audient tales rationes: quod cecus est oculus vltimum cordem nihil compositum nisi uba quoniam utrumque caret virtute: quod potest prohibere illud quod intendit declarare rationem. cecus enim caret visu: quare ipse est ipsum comprehendere colores: et ille quod diminuit in natura caret virtute intellectus naturalis: quare impossibile est ipsum apprehendere ipsas primas propositiones.

Quor modis de natura.

Idem autem natura et subiecta quod natura sunt quod primum inest vnicuique non forma materia per se ipsum: ut lectuli natura lignum: statue autem es. Signum autem dicitur Antiphona: quoniam si aliquis piecerit lectum deorsum: et accipiat potentiam putrescere ut utique sit germen: si utique fieri lectum: si lignum: tamen si dicat quod per accidens est disponsibile per legem et arte: subiecta autem entem illam: que permanet hoc pariens continue.

Demerere de
manifesta per
manifesta non
poteris indica
re est per ipsum
et non per ipsum co
gniti. cōfite.
s. phy. i. c. 22.
et 26. 3d. 4.
meta. 9.

Cecus de co
loribus syllogi
zas de noib
rone habu al
bilu intelligit
6

Etide. 4. me.
com. 9.

Bodas ho
minu non po
tenuu philo
sophari.

Pro hoc vi
de scdo me.
et. c. 8. 3d.

Physicorum

Et quidā existimauerunt q natura z substantia eorū que sunt p naturā est illud primū. s. qd est in quolibet qd est nō formatuz per se. A. g. quoniā nā scamni est lignum z natura idoli est cuprum: vtrumq; enim est subiectum in materia. **D**ixit Antiphon: z signum eius est: quoniā si in terra plātaf scamnū: z fieret in eo ex putrefactione virtus z cresceret ex eo ramus: tūc illud quod generatur non erit scamnum sed lignum: q re illud. s. dispositio: qua est scānum: z ars est ei per accidens: substantia autem eius ē illud quod permanet.

Quoniam declaratur quid sit nā: z nāle. z nāliter: incipit querere finē qd modos dī nā quā prius diffiniunt. **E**t dixit: qdam existimauerūt zē. i. z qdaz opinati sunt q nā que est suba eoz que sunt p nāz est illd primū existēs in vnaquaq; rez nālius: qd est nō formatū p se. s. mā. U. g. qm natura scāni est lignum. nō figura: z natura idoli ē cuprū: nō forma: qm bec duo sunt mā z forma. **D**einde dī. Antiphon zē. i. z natura debet pmanere: sed scamnū nō pmanet: z potētia istius sermonis est potētia duoz syllogismoz: quozū vnus est in secūda figura: z cludit q scānum qd est simile forme in entibz nālibus nō est nā rei ex onab? pponibz: quaz vna est q natura pmanet: z scānus non pmanet. g. illud qd est simile scāno in rebus naturalibus nō pmanet. s. forma. ergo forma nō est nā rei. **D**einde dī. ergo illd. s. dispositio zē. i. dicunt ergo q ista dispositio q est in ligno qua est scānum est ei per accidens: q nō pmanet: suba aut scāni est lignum pmanens apud generationē. **E**t intēdebat p hoc: qm quū suba scāni apud generationē est lignum nō figura: z figura in scamno est similis forme in rebus nālibus: z lignū est simile materie. ergo suba rez nālium est mā: z qz figura nō generat sibi simile. g. forma nālis nō generat sibi simile: z intēdebat cludere ex hoc: q forme rez nālium sunt accidentia: qz mutantur: z q mā est nā: qz nō mutat z pmanet.

Si aut z hoz vnūquodq; ad alterū aliquod idē sustinuit: vt es qdē z aurū ad aquā: ofsa at z ligna ad terrā: siltz at z alioz quodlibet illā naturā ēē z subam ipsoz.

Et si dispositio vtriusq; istoz apud aliud sit ista eadem dispositio: z est sicut dispositio cupri z auri apud aquā: z dispō offis z ligni apud terram: z similiter de alijs necessē est vt illud sit natura z suba eozum.

Idest: z si dispō ligni z cupri apud aliū fuerit sicut dispositio eoz apud formā idoli. z formā scāni. U. g. sic est dispō cupri z auri apud aquā z offis z ligni respectu terre. necē est vt vltia mā istoz z siltū sit nā z suba eoz. **D**. d. z siltz de alijs zē. i. siltz pmi subz in oibus alijs rebz sicut in cupro z in ligno: est illd qd pmanet z nō trāsmutat. **D**einde dī. necesse est vt illud zē. i. subiectuz vltimū cōmune omnibus rebus naturalibus: z est illud de quo dicimus ipsum ēē nō formatū p se: vt nō formatū i respectu vniuscuiusq; spēi: z sunt materie pprie vniuscuiusq; spēiei.

Ande sane hi qdem terrā: aliq; vero ignē: aliq; aerē dicūt: qdā aut aquā: qdā nō qdam boz: sed aliq; oia bec nām esse eoz q sunt. qz eni aliq; ipoz accepit bmd: siue vnum: siue multa: bec z tāta dicit ēē oinz subaz: alia at oia passiones istoz z habitus z dispōnes.

Et id dixerūt qdaz: q nā entū est ignis: z qdā terra: z qdā aer: z qdaz aqua: z qdam ples eoz: z quidā oia. illud. n. qd existianit vnusq; eoz ēē bmd: siue vnu siue plā illd vel illa posuerunt totā subam: z q alia sunt passioēs accētes istis z dispōnes z forme.

Et qz antiqui opinabant q suba z nā entium ē vltimū subz. ideo sentētia eoz in nā entū sequit sentētiā eoz in nā cause istius: qui eniz eoz dicit q mā entū est ignis: dicit q nā oium entūz est ignis: z siltz q dicit aquā aut aerē: aut aliud elemētōz: aut plura: aut oia ipia. vnusq; eniz eoz posuit nām entūz illud qd existimauit esse huius: z opinati sunt q forme z alia existētia in ista nā sunt passiones z accidentia: z q nulla est hic suba nisi ista nā. **D**. d. illud eniz qd existimauit zē. i. illud eni qd vnusq; antiquoz existimauit esse pmi subz z primā mās oinz entū: siue vnu fuerit illud subm siue plura: illud vel illa subta dicit ēē subas oium rez: z q oia alia pter illa sūt accidentia. **E**t dixit hoc: qz tūc nōduz sciebāt eāz formā: neq; erat distincta ab alijs accētibz. sicut dixit Alex. **E**t quū dixit: z qdā terrā intēdebat cum alijs elemētis: vt dixit Parmenides: terraz z ignem nullus enim dixit solā terrā esse principium.

Et hoz quidē quodlibet ēē ppetuū: si eni esse mutationē ipis ex seipsis: alia autē fieri z corrūpti infinites. vno quidē mō natura sic dicit: prima vniūq; subiecta mā habētuz in seipsis motus principū z mutatiōis. alio aut mō forma z spēs q est fm rōnem.

Et quodcūq; istoz sit ē eternū. nō eni bēt trāsmutationē ex se: z alia generant z corrūpūnt infinites. iste igit est vnus modus fm quē dī natura. s. prima materia subiecta vniūq; eoz: in quibz ē principū motus z trāsmutationis: z dicit alio mō de creatio ne z forma que est fm rationem.

Dicit: qdaz istoz dixerit ipz ēē subz oēs pueniūt i b: q necē ē vt sit eternū: nō. n. bz trāsmutatōez ex se: qz nō bz subz vt positi ē. s. ipz ēē pmi i tractatū pcedēti: z alia q sūt i isto generat z corrūpūnt infinites successiue: z q isti crediderūt q ens dī ēē pmanēs nō trāsmutabile: z iuenerūt mām ēē talē: crediderūt eā ēē solā nāz entis. **D**. d. iste igit ē vnus modus eoz fīz qd dī nā. s. pma mā subta oibz formis: qm nō pma ē cōposita ex forma z mā: qm qz vnūq; entū bz pncipiū motus ppiū necē est ipm hēre subm ppiū pter subz cōsed ista nō est mā pura s. cōposita. ē igit bns nāz nā. **D**. d. z dī alio mō zē. i. tēdit p rōne diffōne. z dixit B: q forma cōpēdit p intellectū.

Sicut enim ars dicit quod ē fm artem z artificiosum: sic z natura quod fm naturāz dicitur

a. b. s. vltimūz
cōe oībz rebz
nālibz ē illud
qd dicunt ēē
nō formatū p
se. s. bz ppiū
vniūq; spēi
ē illd qd nō ē
formatū i res
pecu vniūq;
iusq; spēi. v.
de pñle. 3. ce.
cō. 67. z. 9.
met. xj. 12. z.
14. c. 3 dē. 12
met. co. xj. 3
dē. s. i. hoc
z. cō. sequen
t. z pīo ppy
a. cō. pīmo.

9
Zindg op
bant qd
nā entū
tūm istū
z. meta.
z. s. 8. Et
ce. c. 37. i.
z. de gēn
tione. 1. c.
Zindg op
sciebāt
formale
qz erat
cia apud
ad alijs
dēntibz
ifra in co

io
a. b. s. vltimūz
cōe oībz rebz
nālibz ē illud
qd dicunt ēē
nō formatū p
se. s. bz ppiū
vniūq; spēi
ē illd qd nō ē
formatū i res
pecu vniūq;
iusq; spēi. v.
de pñle. 3. ce.
cō. 67. z. 9.
met. xj. 12. z.
14. c. 3 dē. 12
met. co. xj. 3
dē. s. i. hoc
z. cō. sequen
t. z pīo ppy
a. cō. pīmo.

Ex hoc textu sumitur quod notatio sit ab actu. Id est in extra sequitur.

dicat et quod naturale. **C**um autem illud ad hoc dicimus habere formam artem nihil: si potentia tamen est lectulus: non dum habet speciem lectuli: neque esse formam artem: neque in his que natura subsistunt. potentia enim caro et os: neque huiusmodi subsistunt naturam priusquam accipiat speciem formam rationis: qua diffinites dicimus quid est caro: aut os: neque natura est.

Quoadmodum artificiale et artificium dicitur arte: similiter naturale et naturatum dicitur natura: et non dicimus in hoc quod habet aliquod artificiale omnino dum fuerit sciantur in potentia tamen: nisi habet formam sciantur: neque quod est hic ars: et non dicimus etiam naturam in aliqua re: quorum constitutio est per naturam quam est in potentia: ut caro aut os: non huiusmodi aliquam naturam donec recipiat illam formam que est formam rationem per quam diffinitur: et dicitur caro quod sit: et os quid sit: neque esse naturaliter.

Item Quia posuit quod natura non solum modo dicitur de materia ut antiqui opinabantur: sed de forma: inceptit declarare hoc. et dixit. quemadmodum igitur etiam. quoniam formam quod ars attribuitur artificiali et artificiato: similiter natura attribuitur naturali et naturato. scilicet quoniam quemadmodum gradus artifice est in arte: similiter gradus naturati est in natura. **C**um inceptit declarare hoc in eis. et dixit: et non dicimus etiam. et signum eius quod esse artifice in actu est per artem: naturati per naturam est: quoniam nihil dicimus esse artificiale donec habeat artem in actu: ut sciantur. non enim dicimus ipsum ias esse artificiale: aut ipsum habere artem dum fuerit sciantur in potentia: et non habuerit formam sciantur: quoniam igitur acquiescit formam sciantur: tunc dicitur habere artem et esse artificium. et similiter nihil dicimus habere naturam aut esse naturale dum fuerit in potentia: et non habuerit in actu illam naturam. **U**bi quoniam quicquid est in potentia caro aut os: non dicitur habere naturam ossis aut carnis: donec recipiat formam carnis aut ossis: per quas responderetur ad quid: et ex quo sit diffinitio.

Quare alio modo natura utique erit habentium in seipsis motus principium forma et species non separabilis ens: sed autem formam rationis: quod autem est ex his natura quidem non est: sed a natura ut homo. **E**t magis natura hec est quam materia. unum quodque enim tunc dicitur quum endelechia sit: et magis quam cum potentia.

Item Igitur modus formam quem dicimus naturam esse creationem et formam eius in quo est per principium motus: est alius ab illo modo: et ista forma est inseparabilis nisi ratione. **C**onpositum autem ex istis non est natura: sed per naturam. **U**bi quoniam huiusmodi autem est dignior materia ut sit natura. **D**e. n. dicitur esse illud quod est quum fuerit in sua perfectione: et illud tunc est dignius ei quam quum fuerit potentia.

Item **S**ed igitur hoc nomen natura quod dicitur de forma: dicitur alio modo ab eo formam quod dicitur de materia. **C**um dicitur ista forma etiam non separata a materia in se: ita quod possit esse sine materia: sed est separata a materia in se diffinitione tamen: materia autem differt a forma: sicut nunquam denudat a forma: imo quum separata a forma induit aliam: quoniam si denudaret ab omni forma: sicut prima materia: tunc quod non est in actu esset in actu. **E**t quum notificavit quod natura dicitur de forma. inceptit declarare formam esse dignior hoc quam materia. et dixit. illa autem etiam. forma. **C**um dicitur ratione super huiusmodi et dixit. os. n. etiam. os enim si dicitur simpliciter: nisi quum fuerit in sua ultia perfectione: quod est huiusmodi forma: et tunc esse dignius ei quam quum fuerit in potentia.

Amplius fit ex hoc huiusmodi: sed non lectulus ex lectulo. unde dicitur non figuram esse naturam sed lignum: quoniam si fieri utique si germinet non lectulus sed lignum. si ergo hec est ars: et forma est natura. fit enim ex homine homo.

Et et ex huiusmodi generatur huiusmodi: sicut non ex scamno sciantur: et ideo dicitur quod figura non est natura sicut lignum: nam illud quod generatur ex eo apud ramificationem non est sciantur sicut lignum: si igitur hoc est: forma et est natura: ex huiusmodi enim generatur homo.

Quam inducit rationem Antiphonitis super hoc quod materia est natura: inceptit declarare quod illud ex quo existimavit quod materia est natura: inuenit in forma naturali non artificiali: et ea reorioris eorum fuit: quod assimilabatur formam artificialem in hoc quod est non esse naturam et subiectum rei forme naturalis: illud ex quo existimaverunt naturam esse naturam: et quod natura est illud quod generatur sibi sicut per naturam. **E**t dixit etiam. et ideo videmus formam generari ex forma. ut huiusmodi ex huiusmodi: sicut huiusmodi in forma naturali non inuenit in formis artificialibus: non enim generatur sciantur ex sciantur. **C**um dicitur et ideo dicitur etiam. et quum videretur quod forme artificiales non generantur ex se ipsis: et crediderunt per huiusmodi eas non esse naturas: et existimaverunt quod forme naturales non generantur ex se ipsis: opinati sunt ut nullam formam esse naturam: et natura ita se habet ad res sicut lignum ad sciantur: quoniam ipsum solum permanet: et quod enim generatur ex ipso sciantur apud ramificationem non est sciantur: sed lignum. **C**um dicitur si igitur huiusmodi et etiam. si igitur huiusmodi et etiam. si quod natura est illa quod generatur sibi sicut forma et erit natura. huiusmodi enim generatur ex huiusmodi: sed non sciantur ex sciantur. **E**t etiam in huiusmodi quod dixit est: quum forme artificiales sunt accidentia in substantiis naturalibus: et forme naturales sunt substantie: sed forme artificiales sunt accidentia in corporibus naturalibus: tamen constituit res artificiales formam quod sunt artificiales: quoadmodum forme naturales constituit res naturales. si igitur naturalia sunt substantie: necesse est ut forme naturales sint substantie: quoadmodum quod artificialia formam quod sunt artificialia sunt accidentia: non forme artificiales sunt accidentia.

Amplius autem natura dea sic generatio via est in naturam. **H**uiusmodi enim quoadmodum medicatio dicitur non in medicina via: sicut in sanitare: necesse quidem a medicina non in medicina esse medicationem: non sic autem natura se habet ad naturam: sicut quod nascitur ex quodam quiddam ut natus sit quod nascitur: quod igitur nascitur si ex quo sicut quiddam.

Et etiam natura quod de generatione est via ad naturam: quoniam non est in huiusmodi: si est equum dicimus quod via per quam imus in medicinam non inducit ad medicinam: sicut ad sanitare: necesse enim est ut initium medici nati sit ex medicina: et non inducit ad medicinam et non est talis dispositio nature apud naturam: sicut naturam ab aliquo ad aliquid venit et naturam aliquid: ipsius

Id est differt a forma. Id est per cellam. Et per meta. et per. Si materia denudaret ab omni forma: tunc quod non est in actu esset in actu. vide. et per. et per.

Id est forma est dignior natura quam materia. Id est per cellam. et per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per. Id est per meta. et per.

igitur naturali aliquid non est illud ex quo
incipit: sed illud ad quod venit.

¶ Ista etiam ē alia rōnatio: ex qua declarat etia q
nā dīr de forma: qm hoc nomē nā dīr de generatōe q
est in via ad hoc q forma fiat: dō forma ē dignior b:
hoc enī nomē trāsmutari deruat in rebus nālīb: ab
eo ad qd est trāsmutatio: illud enī qd trāsmutatur ab
nigredine in albedinē dīr albecere non nigrescere. ⁊
similit̄ dicim⁹ q illud qd alterat dīr frigore ⁊ calore dī
calefieri ⁊ non infrigidari. ¶ D. notificauit q nālia
in hoc differūt ab artificialib: ⁊ dicit: non enim ē in
hoc rē: i. nō enī est i generabilib: p nām: sicut ē i gene
rerabilib: p artē: qm i qbusdā generabilib: p artē de
ruiat hoc vbi ab eo ex q fit trāsmutatio: i. trāsmu
tatio nō inducat ad illud. ¶ Et cā in hoc est: q trāsmu

Hoc nomen
transmutari o-
rnat in reb⁹
nālib⁹ ab eo
ad qđ ē trā-
mutatō. Idē
5. phil. c. 48.

Reynaldium
transmutatio
dnoiat a fino
ad que. Arri
ficialiū vō a
sermio a quo

Uia in rebus
gnabilib⁹ p
nām ē de spē
ei⁹ ad qđ vēit
s3 dīnt s3 ma
gie ⁊ minus.
Idē. 5. phy.
com. 9.

Primatō species ē quodāmodo.

C Natura igitur est creatio: ⁊ creatio nature
dicitur duobus modis: priuatio enim quodā
modo est forma: ytrum vero i generatione
simplici est priuatio ⁊ aliquod cōtrarium:
aut non est: perscrutandum est post.

¶ Quod declarauit q natura dē de forma: incēpit dī
uidere fm q̄ modos dē forma: t̄ dixit eā dīci duob⁹
modis: dē enim de formis pfectis in esse cū gbus nō
p̄iungitur p̄uatio: t̄ dīcī de dīminutis cū gbus cō
iungit aliqua p̄uatio: vt q̄n fīct mortis de nigredine
in albedine. albedo enī est forma cū qua non cō
iungitur p̄uatio oīno. nigredo vō ē forma cū qua cō
iungitur p̄uatio albedinis: t̄ similis videt̄ in oībus
cōtrarijs. cōtrarium igit cū quo cōiungitur alīq
p̄uatio est vnus eoz de quibus dīcī forma: forma
igit dīcī de cōtrario cui nō p̄iungit̄ p̄uatio: t̄ dīcī
de alio cōtrario cui cōiungit̄ p̄uatio. ¶ Et forte in
tēdī q̄ forma dīcī duobus modis de habitu: p̄
uatioe exīstēte i prima mā. ista enim b̄ p̄uatio quo
dāmodo nō est p̄uatio simplex: imo est sicut forma

Formaz ali
pfecta. alia d
minura .
a Semp vni
côrrarioz el
priuatio al
rius. 3d. 10
met. t. c. 15. 7
16. 7. 3d
4. meta. c. c
27. 3d de p
mo de gene
ratioe. t. c. 18
3d. ii. ce. c.
19. 3d. ii. d
gñone. c. 32
3d. 12. met. c.
xxi. idem. 5
met. c. 17. vlt

materie. Et q^z hoc manifestū est in contrarijs que sūt in qualitate: non ē manifestū qūo ē de generatione in substantia. v^{erū} cū priuatione forme subalis pū gatur contrariū aut nō dicit^r. v^{erū} autē i generatione rē. i. v^{erū} autē i generatione simpliciter inueni^r pūctū cū priuatione aliq^z contrariū: ita q^z dicat^r hoc nōmē for- ma ē de isto contrario cui iungitur ista priuatio: et o priuatione pūctū cū hoc cōtrario fin q^z est cōiuncta aut nō: p^{er}secutiū est post. i. in libro de generatione et corruptione: illuc enim declarabit q^z priatio que est in prima materia nō denudatur a p^{ri}mis contrarijs que sunt quatuor: qualitates: et q^z ista contraria sunt prima oium que generat^r et corrumpunt^r.

Tractatus scōs in quo ostendetur de qui
bus considerat scientiā naturalis.

**In hoc demonstratur quomodo differat
naturalis a mathematico. Cap. I.**

Toniam asit determinatū est
quot modis nā dicit: post hoc
speculandū est quō differt ma
thematus a physico. Et eni
plana τ firma habent physica
corpora: τ lōgitudines τ pun

cta: de quibus intendit mathematicis.

¶ Et quum determinauimus modos p^{ri}m^{os} quos dicitur natura: op^{er} nos considerare iⁿ differentia inter mathematicu^m ⁊ naturale que fit: corpora enim naturalia habent sup^{er} superficies soliditates ⁊ longitudo^{ne}s ⁊ puncta: ⁊ sunt ille: de q^{ui}b^{us} considerat mathematicus.

Dicit. ⁊ qui declarauimus nā qd sit: fm quot
modos dr: nos loq de alio pncipio etiā
naturalis: ⁊ est dare differētiā inter cōsiderationē
naturalis: ⁊ mathematicā. cōueniunt enim in cōside
ratione de eodem: quoniam corpora naturalia qd ha
bent soliditates ⁊ superficies ⁊ lineas ⁊ puncta: opz vt
cōsideratio de eis sit pars sciētiē naturalis: ⁊ qd ista
sunt subiecta geometrie: necesse ē vt si geometria sit
alia a sciētia naturali: vt ambe p̄siderent in eis duo
bus modis diuersis: aut geometria sit pars sciētiē na
turalis. ¶ Et ista p̄curatio licz p̄neat ad logica: tamen
mos est vt illud qd est cōmune oibz artib⁹
dicatur in logica: ⁊ illud qd est p̄prium vniqzqz arti
dicat⁹ in illa arte. ¶ Et quum q̄sunt differētiāz in
ter cōsiderationē naturalem ⁊ geometricā in corpo
ribz ⁊ superficiebus lineis ⁊ punctis: incipit querere
differētiā etiā inter cōsiderationē nālem ⁊ astrologi
cā. cōueniunt enī in hoc qd p̄siderāt de figura lu
ne ⁊ solis: ⁊ terre: corporum celestium.

CAmplius astrologia aut altera est aut ps
pbyfice. si enim pbyfici est qd sit sol: aut lu
na scire: accidētum aut que sunt p se nullus
incōueniens est. Et aliter quonias videntur
de nā dicentes est de figura solis ⁊ lune: ⁊
vtrū sperica sit terra ⁊ mūdus: aut non.

Et est vtrum astrologia sit alia a sciētia na-
turali: aut est pars eius: qm̄ si opz nālem sci-
re solē ⁊ lunā que sunt: ⁊ nō opz ipsuz scire
sequētia

b q pua
 alige bir
 3. d aia. c
 pite. 4. f
 49. r. u.
 b pua
 exne in p
 mā quoda
 modo nō
 puatio
 plex: imo
 cut fōma
 terie. 3 d
 mo ca. de
 stāta oib.
 simile hē
 itellctu p
 abili. c. cō.

Die an
23. April
3. April
in Str.
3. April
43. April
na com

Abstract
no est m
tū: vide
de aia. 3.

illō qđ
oib⁹ ar
cat i lo
illō qđ
vnicu
dicat
grce.

Bathe
E abstr
mā sensi
Idē. 6. r
c. il. El
let. t. c. 3
mer. t. c
si pum
nia. t. c
et pūo c
22. 7. 1
134

17 ¶ Et querendum est ē: vtrū astrologia sit alia a scia
nātia: aut sit pars eius: cōsiderāt enim de cōsid. s. de fi
guris corpōz celestiu ꝛ hellaz. cōsideratio autē ma
thematica in hoc manifesta est: cōsideratio vō natu
ralis est: qz quū cōsiderauerit de nā ꝛ solis ꝛ lune ꝛ
vniuersalr de corpōribz celestibz: ꝛ pinger cōfide
rare de accidētibz eoz: figure autē sunt accidentia
in eis: ꝛ ideo dixit. qm si opz nālem scire ꝛc. ꝛ hoc est
inopinabile: qz pbabile est q ꝛ pscrutatur de natu
ra aliquis debet pscrutari de accidētibz eius: ꝛ cū
hoc qd est pbabile est verū: ꝛ dixit. ꝛ maxime qz pro
babile est oppositū in opinabili. ¶ Et quū narratū
ipsū esse improbabile induxit opinōne famoꝝ op
positā illi: est hec: q omnes nāles cōueniūt in cōs
ideratōe de istis rebz: ꝛ dictū est q vnus modus p
babiliū est ille: in quo cōueniūt artifices: ꝛ sic famo
sitas cōgregat hic duobus modis: quoz vnus est in
ipā rer: scilicet dū est in ppositione ꝛ ptenere ipsam rē:
ꝛ est q ois artifex debet cōsiderare de accidētibz
vtrū subiect. ¶ Et quū dixit testimonium cōe. ꝛ vi
xit. ꝛ maxime: qz lequū ex hoc: aut vt astrologia sit
pars sciētie nālis: aut vt cōsideratio diuersetur in eis:
sed ipsam esse partē eius ē impossibile: ergo necesse
est vt diuersetur in cōsideratione: ꝛ ideo inceptū no
tificare modum cōsiderationis eozum.

Tercio mathematicus etiam considerat de istis: scilicet consideratio eius de eis non est secundum quod unum quodque eorum est ultimum corporum naturalium: neque consideratio eius est de accidentibus eorum: sed secundum quod accidit istis corporibus que sunt boni: et ideo abstrahit et separat ea ab eis. separantur enim in mente a motu: et in hoc non est falsum: neque accidit quod separantur falsum.

Intendit hic per mathematicam geometriā astrologum: intendit per ista in quibz cōueniunt geometria z nālis corpora z superficies: z lineas z pūcta: z dixit qd geometer nō cōsiderat de eis qz qd sūt vltima corpoz naturalis: quia vltimū qd sūt infubiecti cuius ē vltimū: z ista cōsideratio est fm qd fuit in materia: z est ppria naturali: quā sit declaratum ipsum cōsiderare de rebus fm qd sunt in materijs z mobiles. Geometer igit cōsiderat de corpore fm qd habet tres dimēiones tris: naturalis vō cōsiderat de eo fm qd iste dimēiones sunt vltima existētia in corpore trāsmutabili: z similr cōsiderat geometer de superficie qz est est superficies tris: naturalis vō fm qd est finis corporis naturalis: z similr etiā cōsiderant de lineis z pūctis. ¶ Deinde dicit qd cōsiderāt etiam de accidentibus.

Carentem autem hoc faciētes ⁊ ideas dicen
tes: p̄yfica enī abstrahunt quū minus
sint abstracta mathematica. Fiet aut vtq;
hoc manifestum: si aliquis viro: ūq; tenta
uerit dicere terminos ⁊ ipsoꝝ ⁊ accidentiū:
impar qđ enim ⁊ par: ⁊ rectū ⁊ curuū: ad
huc aut ⁊ linea ⁊ figura sine motu: caro ē
⁊ os ⁊ homo nō adducit: sed sicut nariū
fima: sed nō sicut curuū dicitur.

¶ Intendit per: dicentes formas platonem: et contin, 19
git istis separare formas naturales ratione: quia sunt
separata in esse apud eos: et manifestum est quod quicquid
separatur ab esse: separatur ratione: et non coëxistit
per existant dicentes res mathematicas separari: et
dicitur dicentes formas et cetera: et contingit dicentibus for-
mas esse: diffinire formas naturales abstractas a ma-
teria: ut facit geometria in superficie et linea: non per-
cipimus hoc quod contingit eis. ¶ Deinde dicit: separatur

Quo pſide,
ratio mathe-
matici tñarō
eiſdē reb⁹ du-
cat ad diſpō-
ſiōē diuerſarū
vide pñō cē.
cō. 32. ad finē
t. 4. phy. 72
t. 3. phi. 60.
Uñd pñō cē.
cō. pñmo.

3o. pmo.
 3o. mte
 pñdero e ma
 gis abstracta
 t reota a mñ
 qñ pñderat o
 figura simpli
 ci. 3o. mte. 3o.
 o figura fmi
 nata. s. coipe
 celesti. 3o.
 iz. meta. c.
 4.4. Idẽ. pñ
 mo. meta cõ.
 19. Et. 2. celi.
 cõ. 57.

ab p. the
vium in e
on e. adu

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

10

2

_____

Physicorum

Enim formas naturales. i. ptingit eis hoc: qz separāt formas naturales in esse a mā: quare cōtinget eis fa-
cere sūt in diffōnib? z nō papiūt. C. d. d. z in respe-
ctu mathematico: zē. i. z quū cōparantur ista z ma-
thematica: inuenietur aut nō separari oīno: aut sepa-
rari minus q̄ illa. z dicitur hoc: qz quedam forme sunt
magis sepiabiles a materia q̄ quedā. C. Deinde cer-
tificauit hoc ex diffōnib?. z dicitur. z h. potes scire zē.
z intēdit per accidentia illa de quibus geometer cō-
siderat: z hoc qd dicitur. manifestus est per se: qm quū
diffinuerimus parēz z imparē sicut dicitur. z vtrū
merum z accidentia numerū: z similitr magnitudines z
accidentia earum nō apparebit materia in diffinitōe
earūz que est causa trāsmutatiois. quū aut diffinuit
rinius carne z os z alia naturalia: statim apparebit
materia in diffōne eoz: z ideo dicitur in istis qz diffini-
unt sicut diffinitū similitas: z vniuersalr accidentia na-
turalia nō mathematica: sicut curuitas z alia. C. Et
inducit exemplū de similitate: qz manifestus est qz in
diffinitione eius accipitur natus: quūz dicitur: qz simi-
tas est natus canis: in cautare aut nō apparet mate-
ria: cautitas enim est depressio superficiē.

C. Demōstrat dē z q magis physica q̄ ma-
thematica: vt p̄spectina z armōica z astro-
logia: contrario enim quodammodo se ha-
bent cum geometria. Geometria quidē enīz
physicā lineā intēdit: sed non inquantūz
est physica: sed p̄spectiua quidē mathema-
ticā lineā: sed non inquantūz mathema-
tica: sed inquantūz est physica.

C. Et demōstrant hoc etiam qz de mathema-
ticis est propinquius sciētie naturalī: vt sciē-
tia de aspectibus z musica z astronomia.
habent enim dispositiones quodammodo cō-
uersam dispositioni geometrie. Geometer
enim considerat de lineā naturalī: sed non
fm qz est naturalis: aspectiuus autē conside-
rat de lineā mathematica non fm qz est ma-
thematica: sed fm qz est naturalis.

C. Et declarabitur qz in diffinitionibus naturalib? ap-
paret materia ex hoc: qm qd de mathematicis est p-
pinquius sciētie nālī magis pertinet ad materiam: z
magis apparet mā in diffōnibus eius. licz minus ap-
pareat qz in sciētia naturalī: vt in sciētia de aspecti-
bus z musica z astrologia. C. Et dicitur quodammodo: qm
illa que sunt in B in cōuerſa dispōne geometrie simi-
pliciter sunt diffōnes sciētie nālī. Geometria enīz cō-
siderat de magnitudinibus abstractis a mā. natura-
lis vero cōsiderat de eis f3 qz sunt in mā. aspectiuus
autē cōsiderat de lineis in dispōitōe mediā inter il-
las duas cōsideratiōes. nō enim considerat de lineā
fm qz est lineā simpliciter vt geometer: neqz fm qz ē
lineā ignea aut aerea vt nālīs: f3 qz visualis: istud
enim eē est quasi mediū inter nālē z mathematicū.
z sūt musicus cōsiderat de p̄portionib? numerabilib?
bus: nō fm qz sunt p̄portiones numerabiles: sed fm
qz sunt sonoz sensibilium. C. Et ideo quū dicitur. aspe-
ctiuus autē p̄siderat de lineā mathematica nō fm qz
est mathematica: sed fm qz est nālīs. nō debes itelli-
gere qz p̄sideratio eius est p̄sideratio nālīs: f3 intēde-
bat qz p̄sideratio ei? est. p̄pingoz p̄sideratiōi nālī.

C. In b caplo demōstrat ad que se extendat
p̄sideratio sciētie nālīs. Cap. II.

Quoniam aut natura duplīr di-
citur: species z materia: sicut
de simo qd sit intēdim? sic cō-
siderandum est: quare neqz si-
ne materia bmdī neqz fm ma-
teriam. Et enim iam z de hoc

dubitabit aliquis duplīr: qz due nāe sunt de
qua est physica: aut ex eo qd est de vtrīqz:
sed si de eo qd ex vtrīqz z circa vtrāqz.

C. Et quū nā dicitur duobus modis. s. de for-
ma z de mā: opz nos ponere p̄siderationes
de illa: sicut de simo qd sit: si p̄scrutaremur
de eo z nō ponamus p̄siderationes de reb?
naturalib? sine materia: neqz de mā f3 ma-
teriam tm. bō enīz dubitat in hoc ē z dicitur
quū nature sint due: de qbus opz nālēm p-
scrutari: z quū necesse est ipsum p̄scrutari
ri de composito ex eis: sed si necesse est ei
ipsum p̄scrutari de composito: ergo ne-
cesse est ipsum p̄scrutari de vtrōqz: vtrūz
igitur sciētia vtriusqz est eadem: aut sciē-
tia vtriusqz est separata ab alia.

C. Et quū natura dicat de forma z mā: z forma non
inuenit nisi in mā: opz naturales p̄siderare de forma
sicut de simo. f3 qz est in mā: hoc est itaqz ex fun-
damētis que ponit nālīs est qz plures forme natura-
les sunt in mā: z hoc manifestum est per se. de forma
autē naturali in qua hoc nō est manifestus per se. ista
sciētia p̄scrutatur vtrūz sit in mā vel nō: z in hoc nō
est dubiū nisi de aīa tm. C. Et quū declarauit qz opz
nālēs p̄siderare de forma fm qz est in mā: inceptit de
clarare qz hoc necesse est i oībus rebus nālīb? siue
forma fuerit substantia siue accidēs. z dicitur: non po-
namus p̄siderationē de rebus nālīb? sine mā. D. d.
neqz de mā. i. tm: sicut fecerūt nālēs quū cōsideraue-
runt de illa fm qz est vñ entium: sed debemus cōsi-
derare de illa fm qz est mā forme. p̄sideratio enī de
materia in respectu forme est p̄sideratio nālīs: z p̄si-
deratio de illa fm qz est vñ entium est p̄sideratio
p̄limi p̄li. C. Et quū narrauit qz opz naturalē consi-
derare de forma f3 qz est in mā: nō f3 qz est tm: sicut
existimauerunt quidā antiqui: z p̄siderare de mā f3
qz est subiectū forme nō in illa per se inceptit inducere
questiones accides in hoc. z dicitur. homo enī du-
bitat zē. i. z hoc qd diximus de p̄sideratione nālī de
forma z materia: qz nā dicit de vtrōqz: querendū est
de eo ab aliquo: qm si nā dicat duob? modis: de qua
igitur opz nālēm p̄scrutari: vtrū de forma aut de ma-
teria: si opz ipsum p̄scrutari de altera earum tm: aut
nō opz ipsum p̄scrutari de altera illaz: sed de compo-
sito ex eis: sed si fuerit p̄cessus qz necesse est ei p̄scru-
tari de composito: necesse erit ei p̄scrutari de vtrōqz: f3
si positum fuerit qz necesse est ei p̄scrutari de vtrōqz
nō de altero: accidet questio. s. vtrū sciētia vtriusqz
sit eadē aut diuersa. C. Et dicit b. qz existimā qz de
rebus diuersis cōsiderat sciētie diuersa. Deinde ince-
pit demōstrare illa: que faciūt dubitare i eis z p̄scru-
tari quo

Documentū.
In diffōnē
mi appz mā:
nō dēi diffō-
ne p̄cam. f3 d.
6. met. r. p. 2.
z 7 met. 34.
z 3. d. aīa. 35.
f3 dē ista hic
te. cō. xxj.
z fa argy.
Istoc idē in
dicant z ma-
thematicarū
facultatib? qz
magis sūt nā-
les.

Geometria p̄m
de lineā
app̄camus a
naturalib?

Geometria
p̄horat dē ma-
gnitudinib? ab-
tractis a mā
nālīs vero vt
sūt i mā. f3 d.
6. met. r. c. ij.
f3 dē. 3. p̄p̄.
cō. 60. r. 4.
p̄p̄. lxxij.
f3 dē p̄ dē aīa
16. r. 17. f3 dē
f3 i hoc. ij. cō.
18. f3 dē m. 3.
p̄p̄. 71. r. 3. cē
l. r. 5. r. 6.

Et istud
est p̄li.
item: z
vtrū ad

Ex
no dē
ē qz
mēd
in m
f3 dē
p̄p̄

Ex
de m
cū f
der
z cō
dē
enī
rati
f3 dē
cō. 60.
z m
p̄p̄
18. r. 4.
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄

Ex
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄
f3 dē
p̄p̄

25

Eiusdē scie
est p̄siderare
spēm: ⁊ māz
usq; ad hoc.

Eiusdē scie
est p̄siderare
spēm: ⁊ māz
usq; ad hoc.

Eiusdē scie
est p̄siderare
spēm: ⁊ māz
usq; ad hoc.

Eiusdē scie
est p̄siderare
spēm: ⁊ māz
usq; ad hoc.

a Cde ſibi
ſcia illi? ſed
ſi latuerit po-
terit demſa-
ri demſaſe
ſigni. nō aut
demoſtratio
ſimplr: neq;
demſatione
pp qd. Idē.
xij. meta. c. 5.
2 iſta hic cō-
xxvj.

b Poria mā
nō p̄t dclark
ēē p̄pē nīf p̄
signū nālē p̄
m⁹ ac motor
ipole ē vī d
clark nīf, p̄
signum nālē.
p̄fīle p̄. p̄p̄
com. vlt. 7. 8.
p̄p̄fī. cō. 3. 7.
xij. metaphy
fice cō. 5.

2. *ra* Hrgy.
 110. n. qd uis
 vltimū finis
 est: s; id qd ē
 optimū.

Finis h3 r8
nem optimi
30. j. r. cō. 3i
r. 2. me. r. cō.
8. r. 5. meta
r. cō. 3,
23

Arifto. quā
doq; arguit
ex duab; af-
firmatiuis in
feda figura:
qñ maior p-
pō pūat vtr.
ꝑb. 4. pby.
cō. 33. t. 4. 2.
ꝑb. feda. ce.
com. xxij.
Norſ ex neceſſi-
tate maioris

Physicorum

quod est finis in hoc: quoniam ultimum quod est finis est pura res ad quam veniunt generata: mors autem est post illud: vitimus quod est finis: ergo primus ultimus ad quod pervenit motus generationis est finis.

¶ Quoniam autem et faciunt artes magis, alie quidem simpliciter, alie vero operose: et vivimus tanquam per nos oibus quod sunt. Sumus enim. quodammodo et nos finis. dupliciter. n. est id cuius causa fit. dictum est autem de his in his quod de prima philosophia sunt.

¶ Et et artes faciunt magis: quodammodo simpliciter: et quodammodo per preparationem: ut sit apta operatio: nos autem vivimus illis finem quod oes sunt per nos: nos enim ipsi et sumus finis quodammodo. illud enim quod est per quod dicitur de duobus modis. et hoc dictum est in nostris sermonibus de philosophia.

¶ Hec est rationatio qua declarat quod opus naturale considerare de materia: et intendit quod artes operative habent sollicitudinem circa materiam quodammodo: quod faciunt illam finem formam ut ars edificatoria: quoniam sicut facit domum quod est forma: ita facit lateres quod sunt materia domus. quodammodo autem quod preparant materiam ad recipiendum formam: ut ars navificatoria: quoniam cum hoc quod facit formam navis: et quod scia in arte naturali est scilicet operationi in rebus artificialibus: necesse est operatio artium pendet de materia: aut finem quod faciunt illam: aut finem quod preparant illam: necesse est: ut consideratio scilicet naturalis pendeat de materia cum hoc quod considerat de forma: sed tacuit philosophus: quod intelligit ex hoc quod dicitur: et et artes et et et quod oes artes faciunt materiam: aut simpliciter: aut finem per preparationem: necesse est ut naturalis consideret de materia. scia enim. hec est scilicet operationi illic.

¶ Dicitur enim nos autem vivimus et et et ideo quod nos sumus finis oibus rebus factis ab artibus: quodammodo ad vivimus oibus. et intendebat quod finis dicitur duobus modis: aut sicut dicimus quod forma est finis materiae. et illud ad quod pervenit res est finis rei. Aut sicut dicimus quod illud cuius est res est finis rei. et finem hoc dicimus quod bonum est finis rebus creatis per ipsas. et cum notificavit quod illud: quod est autem finem finem per modum est notum cum fine. declaravit quod ita est in materia. et quod eadem est causa in philosophia.

¶ Due igitur sunt principes materiam: et cognoscere artes quod vivit: et factiva quod architectonica est. vivit et visualis architectonica quodammodo est. Differunt autem hoc quod hec species quod cognoscitiva est architectonica. alia autem ut factiva materiae. gubernator enim qualis sit species aliqua temonis cognoscit et instruit. alii autem ex quo ligno: et quibus motibus erit: in his quod igitur quod sunt finem artem nos facimus materiam propter opus: sed in physicis inest.

¶ Et artes principales materiam cognoscere illam sunt due: et de arte operosa est geometria operativa: et ideo ars operativa attribuitur et quodammodo geometrie operative: sed tamen dicitur illa. n. attribuitur geometrie operative finem quod cognoscit formam. ista autem finem quod scit materiam. gubernator enim scit formam remi quod dicitur esse: et precipit fieri remi: et ista alia scit: de quibus lignis: et quibus motibus perficit: quod autem sit pars: nos facimus materiam in illa propter illud: quod intendimus: in

rebus autem naturalibus est existens.

¶ Artes operative sunt duobus modis: aut facientes artificium: aut viventes illo: et sunt principales. quod precipit eis quod sunt sub eis operari. et cum ars quod est sub: perficit operationem: tunc principalis vivit eo quod facit: et potest aliquid dicere quod istas artes non sciunt materiam: incepit declarare quod iste etiam sciunt materiam. et ista vocat geometria operativa. **¶** Et dicitur. et artes continentur et et et cognoscere materiam non facientes ea sunt due. una autem est quod vivit. quod non facit formam: neque materiam: sed precipit illi quod est sub operari. et ista dicitur geometria operationum simpliciter: et principalis simpliciter. scia vero est quodammodo vivens. precipit. et quodammodo facit. et intendebat cum dicitur. et de arte operativa est geometria operativa. et quod dicitur. et de arte operativa est ars quod vivit. precipit. **¶** Dicitur enim. et ideo ars quod vivit et et et sit operans. tamen attribuitur geometrie operativa finem quod vivit: non finem quod facit. **¶** Et quod vivit ars est geometria operationum: incepit facere duas iter illas. et dicitur: differunt et et et. sed he due artes differunt: quoniam principalis novit formam precipit iuxta illam. et scit materiam. alia autem novit materiam: precipit circa illam tamen. forma autem facit. **¶** Deinde idem exemplum de duabus artibus: dicitur. gubernator. n. et et et ars quod vivit simpliciter quod scit vivit: quod scit ars gubernandi navem. scit enim. forma remi quod dicitur esse. et precipit ipse fieri finem illam formam. ista autem alia ars quod vivit quodammodo. et facit materia. est scit ars facienda navis. ista enim. facit formam: et scit materiam. scit enim. ex quibus lignis erit melior forma navis. et quod debet abscondi: precipit arti quod est. sub facere hoc quod non vivit oino. **¶** Et intendebat per totum hoc declarare: quod materia est nota in oibus artibus principalibus et non principalibus: cum artes sint tribus modis: aut operas simpliciter: aut vivens simpliciter: aut vivens quodammodo. et operas alio. et oes sciunt materiam. **¶** Dicitur enim. in hoc autem quod sit pars et et et. et non est opera in hoc iter arte et nam: sed ars scit facit formam facit materiam. hoc autem facit formam. non materiam cum sit existens: quod est eterna. et scit invenit in quibusdam artibus. quod materia est naturalis: quoniam ars non facit illam.

¶ Amplius eorum quod sunt ad aliquid materia est. in alia autem specie alia materia versus quod ad quoniam: est physicus et cognoscere spiritum: et quod quod est. **¶** Aut quod admodum medicum nervum. et fabrum es: versus quod quo. cuius. n. causa vivit quod quod: et circa hec quod sunt separe quod dicitur species in materia. **¶** Dicitur enim. boies gnat ex materia et sol: quod autem se habeat hec separabilis: et quod sit philosophia prime est determinare.

¶ Et et materia est de capto relationis. diversa. n. in forma diversa sunt in materia: versus quod igitur et olem pervenire in scia forme et quod dicitur. dica mus: quoniam quod admodum medicum pervenit in scia nervorum et operans cupit in scia cupit pervenit ad illud quod est vivit quod: scit est de istis et. et. n. ipse scire ea est forma abstracta: sed est cuius est in materia. boies. n. gnat ab boie et sole. dispo sit in abstracto quod sit: et quod sit: est prima philosophia.

¶ Intendit et declarare quod opus naturale considerare de forma quod considerat de materia: quoniam materia est de genere relationis. dicitur enim. in respectu forme. et scit vivit esse de forma. et igitur considerant de materia considerare de forma. et considerare de forma considerare de materia. et et materia est per formam: et olem considerant de alia considerare de illo per quod est. **¶** Et dicitur. diversa. n. in forma diversa sunt in materia. hec est rationatio: qua

¶ Hoc su mus quodammodo finis oium.

¶ Pro hoc videtur. 37. se cadit de aia.

¶ Philosophus et cherna

¶ Hoc su mus quodammodo finis oium.

z

Docum

Docum

3

¶ Hoc su mus quodammodo finis oium.

¶ Hoc su mus quodammodo finis oium.

¶ Hoc su mus quodammodo finis oium.

z6

Liber Secundus

26

boc in gnatione et corruptioe: et in omni traſi mutatione naturalis: ita q̄ cum ſcuerim⁹ p̄cipia eorum: queremus reddere ad illa vñū qd̄qz eoz de quibus crimus pſcrutari.

Et cū determinauim⁹ iſta q̄ debet pcedere hāc ſciē-
tiam: oꝝ ē pſcrutari de cauſis rerū nālū: q̄ ſunt
et quot. Et hoc eſt neceſſe: qm̄ intentio iſti⁹ pſide-
rationis de ſcia rerū nālū: eſt ſcia certificata pfecta.
Et nos nō credim⁹ ſcire aliqd pfecte: niſi cū ſcia-
mus iplū cū ſuis cauſis p̄mis: donec pueniamus ad
ſuas cauſas p̄pinquas: et hoc erit cū p̄s determina-
uimus numerū cauſarū querendarū in illo genere: q̄
ſunt: et quot ſunt: q̄ manifeſtū eſt: q̄ ſiſt debem⁹ face-
re in hac pſideratiōe nālū: ita q̄ cum p̄s ſcuerimus
cauſas cōes oibus rebus nālū: et numerus eaz: que-
remus in vnoquoqz eoz: de quib⁹ loquimur illas cau-
ſas eſſe: et cū dixit: et hoc eſt determinare ſuas p̄imas
cās intēdit: et iſta ſcia pfecta acq̄rit ab aliq̄ qm̄ prius
ſcuerit cās rei p̄s: donec pueniat ad cās ei⁹ p̄pinq̄s.

Et nō quidē igit̄ mō cauſa d̄r: ex quo ſit ali-
qd cum iſti: ſicut es ſtatue: et argētū p̄biale
et hoz genera. alio aut̄ mō ſpecies et exem-
plum: hec aut̄ rō eſt iplius qd̄ qd̄ erat eē: et
h̄mōi genera: ut eius que eſt diapason duo
ad vñū: et oīno numerus et partes que i diſ-
ſinitione. Dicamus igit̄ q̄ cauſa d̄r. vno mō
de illo: ex quo ſit res: et eſt in ea. v. g. cuprū
idoli bois: et argētūz idoli annuli: et genera
iſtoꝝ: et d̄r alio mō de forma et imagine: et
eſt rō ſignificans qd̄itatē rei et genera iſtius.
v. g. q̄ genus eius qd̄ eſt diapason: eſt p-
portio binarij ad vñū: et vñūſaliter nu-
merus et partes concludit in toto.

Et cā d̄r n̄lris modis. d̄r. n. cā mālīs. ut cuprū ido-
li et argētū annuli: et dixit: et eſt in ea: ut faciat d̄riaz iter
mām et puationē. et d̄r alio mō ſm̄ formā: ut figura et
imago in cupro. et hec eſt cā quā dat rō ſignans qd̄ita-
tem rei. ſ. diſſinitio: et dixit hoc: qz diſſōnes pponunt̄
ex forma vli q̄ eſt gen⁹: et p̄pua q̄ eſt d̄ria. Et d̄r. et
gnā iſtius. i. et d̄ria: iſta forma cōis que ponuntur in
diſſinitione: ita ſe h̄z ad p̄pua d̄riam ſicut cōe ad p-
pua. Et v. g. qm̄ forma cōis q̄ eſt q̄ſi gen⁹ p̄pinquū
ad diapason: eſt p̄portio duoz ad vñū: et gen⁹ cōclu-
dens et p̄pua ei equiuocat in arabico: et vñū eſt nūe-
rus p̄pua: et vñū eſt in forma.

Amplius. vñ p̄cipiū mutatiōis p̄imum
aut q̄tis eſt: ut p̄ſiliās cauſa: et pater filiū: et
oīno faciens facti: et commutās cōmutati.
Adhuc aut̄ quēadmodum finis. h̄c aut̄ eſt
qd̄ cūſus cauſa ut ambulādi ſanitas: p̄pter
qd̄ n. ambulare: dicimus ut ſaneſ: et dicētes
ſic opinamur assignare cauſam: et quecūqz
ſam monēte alio intermedia ſiūt finis: ut ſant
tatis macies et purgatio: aut poſitiones: aut
organa. oīa autem hec finis gratia ſunt: d̄ſ-
ferunt tamē ab inuicē: quoniam alia qd̄z ſunt
opera: alia vero organa.

Lōmen. ſup̄ phyſi.

d z

tio qua declarat q̄ mā d̄r in reſpectu forme. et q. d. et
ideo diuerſas mā p̄ diuerſitate formaz. adeo q̄ mā
ataltū eſt alia a mā aliaz ſpecierū. Et cū declara-
uit q̄ nālīs conſiderat de forma p̄ ſer: et de mā p̄p
mā: incepit querere quoniam qz pſiderare de forma. et
d̄ſſat: quoniam igit̄ et. i. ad quē igit̄ ordinem opz nālē
puenire in ſcia formaz: et nō p̄ſiſſe illū. ſ. in ſcia q̄-
ditatis: nō in ſcia ei⁹ qd̄ eſt eē: ſ. ſunt hic multi ordi-
nes formaz. ſ. abſtracte a mā: et nō abſtracte. Et d̄r
de d̄ſſat. dicam⁹ igit̄: qm̄ quēadmodū medicus et. i.
et eſt manifeſtū: qm̄ quēadmodū medic⁹ oꝝ ipm̄ pue-
nire de cognitiōe formaz exiitū in ſuo ſubro: d̄ quo
cōſiderat ut neruis et carne ad cognitiōem qd̄itans
vltimārū formaz exiitū in ſua mā nō ſepabiliū ab
ea. ſiſt oꝝ nālē puenire in cōſideratiōe de formis ad
vltimā formā p̄p quā fuit mā. v. g. ad formam ho-
minis. Et d̄r. oꝝ. n. ipz ſcire et. i. opz nālē puenire p
ſuā pſideratiōe ad formā abſtractā. ſ. vltimā: ſi eē
ei⁹ eſt in mā ante qz pueniat apd pſideratiōe de for-
ma bois: ſ. h̄o gñat ab boie et a ſole: et vñū qz eſt for-
ma in mā. Et dixit h̄ q̄ d̄ſſatendo dicentib⁹ for-
mas ſeparari: et innuendo q̄ forme nālīs ſunt in mā.
Et d̄r. Deinde dixit. diſpoſitio aut̄ in abſtracto et. i. pſi-
deratio aut̄ de diſpoſitib⁹ formaz abſtractarū ſm̄ q̄
ſunt abſtracte: et de quiditatib⁹ earū: eſt. p̄prie prime
phie: nō ſciētie nālīs. Et notādū q̄ pſideratio in
eē iſtaz formaz ē in ſcia nālū: nō in p̄ phia: ſicut exi-
ſtimat Aui. qm̄ in hac ſcia apparet iſtud gen⁹ forma-
rū eē. Deinde pſiderare de quiditatib⁹ et diſpoſitib⁹ ea-
rū et hoc eſt rectū. i. poſſibile. n. eſt aliqz ſciam vñem et
particulare declarare ſubm eē: ſue p̄ ſignus: ſue per
demonſtratiōe: qd̄ nō eſt ita in cauſis ſui ſubro: qm̄ d̄cla-
rat eas per ſignū: nō p̄ demonſtratiōes ſimplr. ſcia igit̄
nālīs pſiderat de eē formaz quoniam qz pueniat ad vlti-
mā formaz māliū et p̄imas abſtractarū: aut ad for-
mas formarū q̄ ſunt medie in eſſe inter illas: ſicut
exiſtimatur de forma hominis vltima.

Tractus tertius: in quo oſtendit ex quib⁹
cauſis demonſtrat ſcientia nālīs.

Caplm̄ in quo oſtendit neceſſitates deter-
minandi de cauſis: et determinat iplarum

Species. Caplm̄. I.
Determinatis aut̄ his cōſideran-
dus eſt de cauſis q̄ et quot nūō
ſunt: quoniam. n. ſciēdi gratia h̄
negociū eſt: ſcire autē nō ante
opinamur vñū quodqz: q̄ vñū
qz accipiamus propter quid vñū quodqz: ſ.
aut̄ eſt accipere p̄imā cauſam: manifeſtum
eſt: quoniam et nobis hoc faciendū eſt: et de
gnōne et corruptiōe: et de omni phyſica mu-
tatione: quaten⁹ ſciētes ipſoz p̄cipia redu-
cere in ipſa tentemus q̄ſi vñū qd̄qz.

His igit̄ determinatis cōſiderandū eſt de
cauſis: q̄ et quot ſunt. intentio. n. iſtius cōſi-
derationis: qz eſt ſcientia: et nos nō credim⁹
aliqd ſcire abſqz eo q̄ prius determinemus
illa ex quibus eſt: et hoc eſt ſcire ſuas cauſas
p̄imas: māſeſtū eſt: q̄ opz nos etiā facere

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Documētus
Cōſideratio
et eſt iſtaz for-
maz abſtra-
ctarū et ſcia
nālū in p̄
phia. Et d̄r. p̄
phy. cō. vñū.
Et. s. phy. cō.
3. Et. z. nie.
com. 5.

Forma bois
vñū eſt media
inter abſtra-
cta et māliā.
Et p̄pua. vñū
p̄met. cō. 39.
vñū d̄r. nō da-
ri mediū iter
abſtractum et
materiale.

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Et d̄r. diuer-
ſat p̄ diuerſi-
tate formaz.
Et d̄r. p̄ de aia
cō. 53. et. z. d̄
aia cō. 60.

Phyficorum

CEt dicit etiam illud: ex quo est principium
primi transmutatiois et actus. **A.** g. quonia
pulsus alicui est causa: sicut per filij: et vniuersaliter
agens acti: et transmutans transmutari: et dicitur
et finem finem intentum. et hoc est illud propter quid.
A. g. sanitas apud ambulationem. cum enim
dicitur: quare ambulat fortis. dicimus propter hoc
quod suum corpus sanat: et hoc dicto reddimus
causam: et sicut illa que sunt apud motum alteri
inter illud et finem interius. **A.** g. sanitas ex di
minutione et purgatione et potatione medicie
et instrumentis: quonia omnia ista intenduntur pro
pter finem: sed differunt: quonia quedam sunt
actiones: et quedam instrumenta.

29 **C**um induxit causam materiale et formale: induxit etiam
causam agentem et finalem. et dicitur: et dicitur de fine in
tento. et dicitur de causa finali: ut sanitas que est causa
exercitii: et signum eius est: quoniam cum aliquis interrogat nos
quare ambulat fortis: dicimus respondendo: propter hoc quod sit sa
nus. **C.** d. o. et sicut illa causa. et sicut omnia quorum vniuersum
est vltimum motus: eius quod est ante ipsum ex illis multis
que sunt inter primum agens et vltimum finem. et quoniam vniuersum
eorum est finis eius quod est ante: et omnia sunt propter vltimum
finem. **C.** u. g. ambulationem que est propter extenuationem: et ex
tenuatio propter sanitatem: et sicut portio medicie et flobotomia
est propter extenuationem humoris vincens in cor
pore: et hoc est propter sanitatem. **C.** d. o. quoniam omnia ista inten
dunt propter finem. et quoniam omne quod est ante finem: est propter finem. **A.**
g. quoniam ista que dicimus intendunt propter sanitatem: et dicitur: quoniam
quidam sunt actiones ut ambulationem: quidam instrumenta ut flobotomia.

De quo est ante
finem et propter
finem.

Cause quidem igitur fere tot modis dicitur. Con
tingit autem multiplex dictis causis: et multas
eiusdem causas esse non finem accens: ut statue sta
tutifica: et res non finem alterius aliquid: sed fere quod est
statua: sed non eodem modo: sed hoc quod est ut
maius illud autem sicut vnde est motus. **C.** d. o.
autem quidam et adiuuantes cause: ut laborare causa
est boni habitus et hic laborandi: sed non eo
dem modo: sed hic quod est sicut finis: ille sicut
principium motus. **C.** Amplius autem eadem
causa contraria est: que non primum causa boni est: hac
et absentem causam aliquam contrarium: ut absentia
gubernatoris navis submersionis: cuius erat
presencia causa salutis.

De ista sub
iuncta causa.

Eadem causa
contraria est.

Cisti igitur sunt modi finem quos fere dicuntur
cause: et accidit si cause sint multis modis:
ut plures cause sint vnius rei: et non per ac
cidens. **A.** g. quonia causa idoli hominis est
ars statuandi: et causa eius est cuprum: et hoc
non est alio modo: sed finem quod est statua: sed
non eodem modo sunt cause: sed hoc fere ma
teria: hoc autem finem quod est principium motus.
C. Et sunt aliqua que sunt cause sui adiuu
cem. **A.** g. quonia labor est causa bone con
sistentie corporis: et bona consistentia est causa

laboris: sed non eodem modo. bona enim est
stentia corporis est causa finem finem: labor autem
finem quod est principium motus. **C.** Et etiam idem
est causa duorum contrariorum. absentia
enim eius: cuius presencia est causa alicuius
rei: est causa sui contrarium. **A.** g. quonia ab
sentia gubernatoris est causa submersionis
navis: eius presencia erat causa salutis.

Cum numeravit modos quattuor causarum: incipit
dicere dispositiones earum: et quomodo se habent ad
causata et ad se invicem. **C.** Et dicitur quod accidit quod plu
res istarum causarum que vna sunt cause vnius rei. **A.** g.
quonia causa statue est cuprum et agens: sed duobus
modis diuersis. cuprum autem finem materiam: artifex vero vlti
mus finem agens: et similiter figura statue est causa finem
formam: et illud propter quod fuit facta est causa finem
finem. **C.** Et contingit etiam quod eadem causa est causa
duorum contrariorum: sed duabus dispositionibus diuer
sis. **A.** g. quoniam gubernator est causa saluationis navis
et submersionis. saluationis autem ipso presente. submer
sionis autem ipso absente. **C.** Cause etiam habet se ad in
uicem: ita quod vtrique duarum causarum in specie diuer
sum est causa relique: sed duobus modis diuersis. **A.**
g. quoniam labor est causa sanitatis finem agens. sanitas autem
est causa laboris finem finem: et similiter maius est causa
forme finem quod forma non potest inueniri nisi per illam:
forma autem est causa materie finem quod materia non
potest esse in actu et demonstrata nisi per illam: et preci
pue prima materia. **C.** Deinde dicitur. isti igitur sunt mo
di et dicitur. fereque possibile est inuenire aliqua que
collocantur in numero istorum quattuor modorum: ut il
la que assimilantur istis: et inueniuntur in eis: et ideo di
xit. fere. que notat dubitationes quousque declaratur
hoc per inductionem. cum fuerit declaratum finem quod mo
dos dicitur vniuersum quodque eorum. et dicitur Alexan. quod di
xit hoc ad excipiendum causas que sunt per accidens.

30

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

Liber Secundus

27

dam sunt quasi subiectus: vt partes: et quedam quasi quidditas: scz vniuersum: creatio et compositio et forma. Sperma autem et semen: et medicus et sol: et vniuersali agens: omnia sunt illud: ex quo est principium tras mutationis et quietis: et quedam sunt quasi finis intenta per alias res et bonum. illud. n. propter quid debet esse nobiliss ceterorum: et cause eorum: et non est differentia in hoc q dicamus ipsum esse bonum: aut dicam? ipsum existimari bonum.

- 3 Et cum numeravit genera causarum fm exemplum incepit notificare quomodo vnaqueqz causarum collocatur sub istis quattuor generibus. Et dixit: iste cause id est et omnis causa aut est fm materiam: aut fm formam: aut fm agens: aut fm finem. C Deinde dicit. littere enim id est. omnia enim ista sunt cause fm illud: ex quo fit generatus. syllabe enim generantur ex litteris: et similiter corpora partium consimilium composita generantur ex igne: et ex alijs elementis: et hoc intendebat cum dixit: et ignis: et similia corpora: id est et ignis: et alia elementa sunt materia corporum consimilium: que generatur ex eis. C Deinde dicit. et partes totius. i. et partes sunt totius quasi materia. C Deinde dicit. et propositiones conclusionis. id est et quoniam conclusio generatur ex propositionibus: assimulantur igitur materie. C Et omnia ista coueniunt in hoc q sunt materia fm compositionem vt littere syllabarum: et lapides domus: et quedam sunt fm alterationem: vt panis sanguinis: et quedam fm alterationem et compositionem: vt acetum et mel. optimellus: et quattuor elementa omnium compositorum: et hec duo sunt fundamenta materie. i. compositio et alteratio: et tertium compositum ex eis. Partes autem et totum posuit alium modum a compositione: vt reputo fm q intendebat partes que sunt in potentia: no que sunt in actu: aut fm q intendebat vniuersum congregatum tantum. compositio enim est congregatio propria partium. fit enim ex qualitate: et ordine: et positione. propositiones autem assimulantur materie: quia sunt in potentia conclusio et conclusio est eis quasi forma. C Deinde dicit. sed quedam sunt quasi quidditas. id est sed istarum causarum quedam est quasi demonstrans quidditatem rei: et iste inueniuntur fm numerum differentiarum: quibus differt illud: quod accipitur in quidditate: et sunt tria: vt forma vniuersi partium: et forma compositionis partium: et forma optimellis: mellis et acetis: ideo dixit vniuersum: et compositio: et forma. C Et intendit per formam que est fm alterationem: et aut sine compositione: aut cum compositione. C Et intendit per vniuersum congregationem partium tantum: et intendit per compositionem congregationem illarum trium dispositionum in partibus. s. figure: ordinis: et positionis.
- 3 Et cum numeravit causas que collocantur sub causa mali et formali: dixit. sperma autem et semē et i. et sperma aut animalium: et semen vegetabilium: et medicus sanitatis: et vniuersaliter agens acci omnia collocantur sub causa: que est principium transmutationis: et sue cessationis. C Deinde induxit genus quod est fm finem: et dixit. quedam fm finem: id est et sunt

quedam cause que sunt quasi finis intentus per operationes: et quasi bonus intentus. C Deinde induxit rationes super hoc: et dixit. illud enim propter quid et. i. quoniam illud propter quid: q est nobiliss illis que queruntur propter illud: est bonus intentus per illas res: ideo est causa omnium illarum. agens enim et materia no sunt nisi ppter finem: et similiter forme no sunt ante illam in rei veritate nisi propter vltimū finē. C Deinde dicit. et no est differentia et. id est no est differentia inter hoc q describemus ista causam: qd est bonum intentus per illa que sunt: aut illud: quod existimatur esse bonum: lz no sit bonum in rei veritate: et dixit hoc: vt descriptio sit communis rebus voluntarijs et naturalibus: quoniam vltimus intentus in rebus voluntarijs multoties videtur bonum et non est in rei veritate. intentus vero in rebus naturalibus est bonum verum.

C Determinat modos diuersarum causarum fm vnaquamqz spēm.

Cap. II.

Ause quidē igitur be et tot sunt specie. modi autem causarum numero quidem sunt multi: capitales autem et bi minores. dicuntur autem cause multipliciter et ipsarum similitum specierum prius et posterius: alterius altera: vt sanitatis medicus et artifex: et diapason duplum et numerus: et semper continentia ad vnumquodqz.

C Iste igitur sunt cause: et tot sunt species earum: modi autem causarum sunt multi: sed cum adunantur fiunt pauciores. cause enim etiam dicuntur multipliciter. dicitur enim in causis: que sunt eiusdem speciei: q vna causa est prior: aut posterior alia. A. g. quoniam causa sanitatis est medicus: et causa eius est ars: et causa eius quod est diapason est duplum: et causa eius est numerus: et similiter semper in respectu comparatio continentis ad particularia.

Intendit per modos causas que diuiduntur per accidentia: et cum notificauit q modi causarum concluduntur fm genera eorum: incepit numerare eos: et dixit. dicitur enim in causis et. id est. cause enim que sunt eiusdem speciei quattuor specierum dicuntur cause fm prius et posterius. A. g. in causis agentibus medicus et ars: medicus enim est posterior: ars aut est prior. C Et similiter in causis formalibus. A. g. quoniam forma diapason est duplus: et forma dupli est numerus: et forma numeri est quantitas: et similiter inuenitur semp proportio inter vniuersale et particulare: et hoc intendendo cum dixit: et similiter semper et. id est et similiter semper inuenitur comparatio communis ad proprium. s. quoniam commune est prius fm formam: aut fm genus proprium: et hoc accidit priori et posteriori in vnaquaqz specierum causarum. s. q prius est quasi commune ad posterius. C Et prius et posterius in materijs manifesta. vt mā p et ppinqua siue coposita sunt. C Et sicut in comen. sup phis.

Altimū iētū in reb volūtaris multoties vīdētū bonū et nō ē in rei veritate. Intentū vō. i. rebus nātūlis ē bonū ver. vīdētū p hoc. is. i. z. anacaph.

videtur bonū aliquo modo

Hor. omnia vī forma

32 Causa. Prior. Posterior.

Physicorum

finib⁹. extenuatio enim est finis exercit⁹: et finis extenuationis est sanitas.

*Causa.
Per se.
Per acci⁹.*

CAmpli⁹ aut⁹ s⁹ acci⁹s: et hor⁹ genera sicut statue: et aliter polycletus: et aliter statuam faciens: qm⁹ accidit statue facienti polycletu esse: et continentes s⁹m acci⁹s: vt si h⁹ cā sit statue: aut oīno anial. Sunt et acci⁹tiuz alie alijs longius et propius: vt si albus et musici⁹ causa dicant statue.

CEt et s⁹m acci⁹s et genera istoruz. A. g. qm⁹ cā statue est polycletus quodam mō: et alio mō faciens statue. accidit. n. artifice statue: rū q⁹ fuit polycletus: et continētia semp ill⁹ qd⁹ est accidens. A. g. qm⁹ h⁹ est cā statue: et vlr aīal et acci⁹tiuz quēdam sunt remotiora: quēdā p⁹pinquiora. A. g. quoniam albus et musici⁹ sunt causa statue.

33 **C**um declauit q⁹ in oib⁹ spēbus cārū iueniunt⁹ duo modi. s. p⁹us et poster⁹: icipit et declare alios modos cārū. s. per se et per accidens. **C** Et dixit: et s⁹m acci⁹dēs. i. et iste cāe diuidunt⁹ s⁹m acci⁹s: et genera istoruz collocant⁹ in hoc mō. A. g. cū d⁹ q⁹ polyclet⁹ fecit statue: et q⁹ artifex statue: fecit statue. hoc. n. est. p⁹ se. al. lud aut⁹ per acci⁹s: accidit. n. artifice statue: q⁹ fuit polyclet⁹: qm⁹ nō fecit statue s⁹m q⁹ est polyclet⁹: sed s⁹m hoc q⁹ h⁹z de arte statue. **C** D. o. et p⁹inētia rē. i. et illa q⁹ p⁹inēt causas: et sunt genera cāz sunt cāe per accidēs. A. g. qm⁹ h⁹ est cā statue per accidens: et vlr aīal. h⁹ aut⁹ est cā statue per accidens: q⁹ accidit artifice qui est cā per se q⁹ fuit h⁹ aut aīal. **C** Et cū narrauit q⁹ in illo qd⁹ est p⁹ acci⁹s inuenit⁹ p⁹pinquū et remotū: dedit exēplū: et dixit. A. g. dicere q⁹ alb⁹ et musici⁹ sunt cā statue. alb⁹. n. est remotius q⁹ musici⁹: licet vterq⁹ sit causa per accidens: quia album ē cōmuni⁹ homine. ergo est remotius q⁹ musici⁹.

*Cā i potētia
in actu.*

Preter oēs aīr et p⁹pie dictas et s⁹m acci⁹dēs: alie sicut potentes dñr: alie vero sicut operātes: vt edificādi domū edificator.

CEt oēs cāe que dñr cōuenienter: et que dicunt⁹ per accidēs: qdā dicunt⁹ cāe: q⁹ pñt: qdā dicunt⁹ cāe: q⁹ agunt. A. g. qm⁹ cā domus est edificatō: domū edificat.

34 **C**Et oēs cause que dicunt⁹ per se: et que dicunt⁹ p⁹ acci⁹dens et p⁹pinque: aut remote dicunt⁹ cē aut actu aut potētia. A. g. qm⁹ edificator est cā dom⁹: sed cū edificat est cā in actu: et cū nō edificat est cā in potētia. et hoc intēdebat cū dixit. A. g. qm⁹ cā dom⁹ est edificator: et i. qm⁹ cā domus est edificator: sed dñz edificat est edificator in actu: et dñz nō edificat est edificator in potētia: sed tacuit hoc: q⁹ itelligit per oppositū.

CSilr aīr dicunt⁹ et in qbus cause que sunt cause in bis que dicta sunt: vt bui⁹ statue vt statue: aut et oīo imaginis: et eris h⁹ vt eris: aut oīno mae: et in acci⁹ti⁹ silr est.

CEt s⁹m q⁹ narrauim⁹ d⁹ et in reb⁹: quarum cause sunt cāe. A. g. cā statue isti⁹ boīs: aut cā statue boīs: aut cā statue vlr: et etiam cā

istius cupi⁹: aut cā cupi⁹: aut causa materie vniuersaliter: et silr est de acci⁹ti⁹bus.

CEt sicut hoc d⁹ in causis: similiter d⁹ in causis. s. q⁹ quēdā p⁹pinqua sunt: et quēdā remota: et quēdā p⁹ se: et quēdā per acci⁹s: et hoc intēdebat cū dixit: et s⁹m q⁹ narrauim⁹ dicit⁹ etiā rē. i. et sicut ista inueniunt⁹ in causis: inueniunt⁹ in eis: quozuz sunt ille cause. s. in causis. **C** D. inducit exēplū in p⁹pinquo et remoto i causis: et dixit. A. g. causa statue rē. i. qm⁹ faciēs statue istius boīs et faciēs statue d⁹ faciēs statue boīs: et dicit⁹ faciēs statue vlr. statue igit⁹ homis buius est causatū p⁹pinquū. statue vō simpliciter est cā tum remotū. **C** Et similiter cū d⁹ q⁹ h⁹ est cā cupi⁹: aut causa materie. cupi⁹. n. est causatū p⁹pinquū: materia aut⁹ est cārū remotū. **C** D. o. et similiter de acci⁹dentibus. i. qm⁹ in causis acci⁹dentibus inuenit⁹ p⁹pinquū et remotū: sed sicut inuenit⁹ in eis per se: et b⁹ capi tulū inuenit⁹ in libro Alex. manifestus q⁹ h⁹ sit: et eodem mō d⁹ in rebus. quarū cause sunt cause. et sicut ista narrata. A. g. buius statue dicit⁹ in reb⁹ pluribus q⁹ d⁹ statue vlr: et bui⁹ cupi⁹ magis q⁹ cupi⁹: et vlr materie: et in acci⁹dentibus etiam eodem modo.

CAmplius aīr complexe et iste et ille dicunt⁹: vt non polycletus neq⁹ statuam faciens s⁹ polycletus statuam faciēs. S⁹ tñ oēs be sunt multitudine quidem sep: dicte aīr dupliciter: aut. n. sicut singulare: aut sicut genus: aut sicut acci⁹dens: aut sicut acci⁹dentis genus: aut sicut complexe be: aut sicut simpliciter dicte: omnes. n. actu operantes: aut s⁹m potētiā sunt.

CEt dicit⁹ etiā compositē istis cū illis. A. g. nō dicere polycletum: neq⁹ dicere artificem statue: s⁹ polycletū artificem statue: s⁹ oīum istorū numerus est sex. modi vero s⁹ quos dicunt⁹ sunt duo. Sunt enīz aut quasi pars: aut quasi genus: aut quasi acci⁹dens: aut q⁹ si gen⁹ acci⁹ti⁹s: aut dicere cōpositē: aut sigillat⁹: et oīa dicent⁹ aut actu: aut potētia.

CInducit hic⁹ modū causarū: et est: qm⁹ quidā istorum modoz dicunt⁹ sigillatim: et quidā compositē: et hoc intēdebat cū dixit: et dicunt⁹ etiā rē. **C** D. induxit exēplū cōpositū ex eo qd⁹ est p⁹ se: et ex eo qd⁹ est p⁹ acci⁹s. et dixit. A. g. nō d⁹ rē. i. A. g. compositus. ex eo qd⁹ est p⁹ se: et ex eo qd⁹ est p⁹ acci⁹s: nō ita q⁹ dicat⁹ q⁹ fortes est factor statue: s⁹ polycletus artifex statue: rum fecit statue. **C** Et cū numerauit s⁹m exēplum modos causaz: fecit sūmā de numero eoz: et dixit. s⁹ oīuz istorū rē. i. s⁹ ista q⁹ numerauim⁹ s⁹m differētiā: quib⁹ diuidunt⁹ sunt sex. s. s⁹m p⁹pinqatē: et remotio: nem: et p⁹ se: et p⁹ acci⁹s: et compositionem: et diuisionē et s⁹m differētiā: in qbus pueniūt sunt due. s. potētia: et actu: qm⁹ vnusquisq⁹ eoz sex est potētia et actu. erunt igit⁹ oēs modi causaz. xy. **C** D. o. aut sunt q⁹ si ps: aut q⁹ si genus: et intendit p⁹ partes q⁹ si causam p⁹pinquā: et p⁹ gen⁹ q⁹ si remotā: p⁹pinquū. n. est q⁹ si pars. i. p⁹pinquā. remotū aut⁹ est q⁹ si genus: et maxime cause q⁹ sunt s⁹m formā et s⁹m mās. **C** D. o. aut q⁹ si acci⁹s: aut q⁹ si gen⁹ acci⁹ti⁹s. i. aut q⁹ si cā q⁹ est p⁹ acci⁹s p⁹pinquū: aut q⁹ si cā q⁹ est p⁹ acci⁹s remotū: et hoc vocauit gen⁹ acci⁹ti⁹s.

CDifferūt

*Causa
Simplex
Composita*

*Ut si c.
vlt. et
laris f.
larco.*

*30.5.
ter. cō.*

Physicorum

q̄ inueniat aliquē boiem quē diligebat inuenire: s; nō cogitabat ip̄s inuenire illic: est ip̄m velle ire ad foz dicunt: z s̄līr oīa q̄ dñr fieri casu: bñt cām existentē q̄ nō est casus.

40 **C** Et p̄scrutatio de casu: de eo qd̄ est ex se: est nēcia. qd̄ aut negabāt ea eē: dicebāt qd̄ nō sunt nisi noīa rñ. h; n. vñūq̄q; eoz: q̄ dicunt fieri casu: aut ex se: cām notā cui possit attribui. **C** U. g. q̄ vadit ad foz: z iuenit illic boies: quē diligebat inuenire: s; non iuit: vt iueniret ip̄m: s; cā iueniēdi cū nō est nisi exitus a foz: aut volūtas eūdi alias: z s̄līr est de oībus alijs:

z q̄ dñr fieri casu: s; q̄ bñt cāz terminatā. **C** Et sermo ei? sic o; legi. U. g. qm̄ cā eūdi aliqū ad foruz: ita qd̄ inueniat aliqū boiem quē diligebat: s; nō cogitabat ip̄s inuenire illic: q̄ nō cogitabat inuenire ip̄m illic est qd̄ ip̄m velle ire ad foz. **C** Et iste syllus p̄ponitur sic: si casus est cā est: s; nō est cā: q̄ nō est r̄, minatus: z cā sunt terminate. g. casus nō est.

Quoniam si aliqd̄ erat fortuna incōueniens vtiq; videbāt sic z vere ē: z dubitabit vtiq; aliq; p̄p qd̄ nullus antiquoz sapientuz cās de gn̄atione z corruptione dicēs de fortuna n̄bil determinauit: sed sicut visum est n̄bil opinabant: neq; illi aliqd̄ eē a fortuna.

Et dicit: z ē si casus b̄rēt rōnē eē inopinabile z locus ambigu? q̄nō p̄bi antiqui loquētes de causis gn̄onis z corruptionis n̄bil dixerūt de casu. vñ igit q̄ illi nō tacherūt: nisi qz opinabant aliqd̄ fieri casu.

41 **C** Inducit testimoniū sup̄ hoc qd̄ casus n̄bil est: qm̄ si eē: aliq; antiquoz locut' fuisset de nā illi: s; nullus eoz fuit locutus de eo: g. nō est: z cum iduxit has duas rationes destruentes casum esse z ex se: incepit contradicere: p̄mo p̄me rationi.

S; mirabile b̄ videbāt sicut vere ē. multa. n. z sunt z fiūt a fortuna z casu q̄ nō ignozātes: quoniam ē iſerre vñūq̄q; z aliq; cāz eoz que fiunt sicut antiqua rō dixit d̄struēs fortunā z casum: tamē hoz alia quidez dicunt omnes esse a fortuna: alia nō a fortuna.

S; b̄ est mirabile. s. qd̄ p̄lā fiūt casu z ex se. z s; non ignozemus q̄nō reducūt vñūq̄q; istoz ad aliq; cām gn̄onis. vt antiq; dixerunt negātes casum: rñ oēs dicimus qd̄ r̄p̄ qd̄am fiunt casu: z quedā nō fiunt casu.

42 **C** Dicit: z mirabile est qd̄ oēs boies cōueniūt qd̄ b̄ sūt aliq; que fiūt casu: cū hoc qd̄ nullus ignozat ea reduci ad cās gn̄onis. nos. n. z illi p̄uenimus in hac diuisione entiu. i. qm̄ qdā fiūt casu: qdā nō fiūt casu.

Cū z quodāmo erit ip̄sio faciendi memoria: at nō neq; illoz aliq; opinabant esse fortunā: vt amicitia: aut litē: aut ignē: aut itellectū: aut aliqd̄ talis: incōueniēs ē igit siue nō putauerūt eē siue putātes reliquerūt: z hac aliqñ vtētes sicut Empedocles nō sp̄aerez p̄gregari sup̄ius dicit: s; vt p̄tingit. Dicit. n.

in mūdi creatiōe qd̄ sicut collisit se currens: tūc multoties aut alr: z partes anialū a fortuna ait fieri plurimas.

C S; igit oīno qd̄ illi dixissent aliqd̄ de eo: z nō viderunt ē qd̄ casus sit aliqd̄ illaz r̄p̄. s. amicitie: aut litis: aut intelligentie: aut ignis: aut alioz filiu: z malū ē si nō opinabant ip̄s eē aliqd̄ ex̄is: z malū ē ē si opinabant ip̄m eē: z n̄bil dixerūt de eo: s; fortasse vtant illis in x̄bis suis: vt fecit Empedocles: cū dixit qd̄ aer nō semp̄ ex̄cūrit ad superi? s; q̄nō cūq; sit: dicit enī cū loquit de factura mundi hec verba sic. accidit casu: vt creuit in illo tempore: z forte est alio mō: z dicit in membris aialium plura accidunt casu.

C Lū declauit qd̄ illud: qd̄ antiq; iduxerūt in negādo casus ip̄s eē vñū sup̄ b̄ qd̄ sit casus: incepit dicere ē qd̄ rō quā iduxerūt de b̄ qd̄ antiq; n̄bil locuti fuerūt de casu: nō ē rōcinatio: neq; diuinitia neq; p̄babil: sed solūmō accusatio antiq̄rū: qz d̄bebat loq; de illo z dicere: aut qd̄ n̄bil aliō ē a cās notā: aut qd̄ ē aliqd̄ aliō ab eis. **C** Et b̄ itēdebat cū dixit: opz igit oīo r̄ē. i. b̄ qd̄ antiq; dimiserūt loq; d̄ illo nō ē rōcinatio sup̄ b̄ qd̄ nō s̄is: ē accusatio eoz: qz d̄bebat dicere aliqd̄ d̄ eo **C** D. d. z nō viderūt ē r̄ē. i. casu b̄ qd̄ apper qd̄ apud eos nō est vna illaz cāz qd̄ dicūt: vt amicitie z litis apud Empedocle: z itelligētie apud Anaxagorā: aut ignis aut alioz corp̄z ap̄d eos qd̄ nō p̄cedūt nisi cās māles tñ: b̄ itēdebat cū dixit. i. amicitie r̄ē. **C** D. d. z malū ē r̄ē. i. z malū ē eos nō opinatos fuisse ip̄m eē aliqd̄ ex̄is p̄ se: s; ē vna illaz cāz: z nō nonficare b̄: sic ē ē malū opari ip̄s eē aliqd̄ aliō ab eis: z n̄bil dicere de eo oīno. **C** Deinde dixit: qd̄ apper ex̄ Empedocle z alijs. qd̄ apud eos ē aliqd̄ additū illis causis: z rōcinat sup̄ b̄ ex̄ eo qd̄ Empedocles attribuit aliq; casu: dixit. n. qd̄ p̄gregatio mūdi z ei? segregatio fuit ex̄ amicitia z litē: s; ex̄ b̄ qd̄ p̄gregatio fit i aliq; tpe p̄p̄ic: z segregatio i alio diē eē casu. z s̄līr attribuit motū aeris sup̄i? in q̄buldā t̄p̄ib?: z nō i q̄buldā casu: r̄ dicit ē qd̄ cā p̄gregatiōis ex̄ qd̄ fit caput p̄p̄ic: z p̄gregatiōis ex̄ qd̄ fit man? ē casus: z coact? ē ad b̄: qm̄ casu posuit cās p̄gregatiōis amicitia simplr: z non potuit dare cās p̄p̄ quā accidit aliq; p̄grega: z n̄ alia: z iō attribuit b̄ casu. apper igit ex̄ Empedocle ip̄s ponere casus eē aliō a suis p̄ncipijs. g. o; ip̄s dicere qd̄ sit casus.

C Sūt aut qdā qd̄ celi bui? z mūdanoz oīuz cāz affert eē casu: a casu. n. fieri volutatos z motū discernētē z statuētē i b̄sc ordinē oē.

Et quidā aliq; posuerunt cām istius celi z oīum mundanoz ex̄ se: dixerunt enim qd̄ ex̄ se fuit ex̄ circulo motus: qui distingit z cōstituit totum fm̄ hunc ordinem.

C Vult d̄struere f̄monē dicētū qd̄ casus ē cā vltima oīuz: z incepit iducere iopinabile p̄rigēs istis: z ē b̄ qd̄ ponit cās celi z oīuz entium casum z ex̄ se. et dixit: z qdā alij r̄ē. **C** D. iduxit illd̄: ex̄ qd̄ p̄tingit b̄: z dixit: dicit. n. r̄ē. i. qm̄ cum posuerūt qd̄ ex̄ se casu fuit reuolutio corp̄is celestis: z mot? g. largit alijs entibus ordinē: p̄tingit eis vt oēs cāe iuentiant i eis ex̄ casu: qd̄ enim

eniz iuent ex illo qđ iuent ex casu iuent ex casu.
C Et multū hoc admiratione dignū est dicē
 tes aialia qđē t plāras a fortuna: nec eē nec
 fieri: s; aut nām: aut intellcū eē: aut bmoī al-
 terā cāz: nō. n. qñ enenit ex semie vnoquoq; 47
 aliqd sit: s; ex tali qđē olina: ex tali aūt bō: ce-
 lū aūt t dīna oīa manifeste casu fieri: bmoī
 aūt cām nullā qualē aialū t plātātū:

C Et hoc ipm est mirabile. s. dicere in aialib;
 t vegetabilib; ea nō fieri: nec moueri casu:
 s; habēt cām aut nām: aut intelligentiā: aut
 aliud sīr: nō. n. gnātur qđlibet ex quolib; se-
 mine: aut ex spmate: s; ex hoc semine genera-
 tur olina: t ex hoc spmate generat bō: t di-
 cunt de celo t de corpib; que sunt de gene-
 re alioz corpoz diuinoy ea fieri ex se: t non
 bēre cām oīno vt aialia t vegetabilia.

C Lū induxit primū inopinabile ptingens eis indu-
 xit aliud. et dixit: hoc quod dicitur valde est mira-
 bile. s. opinari q animalia t vegetabilia: t alia que
 sunt viliora corporibus celestibus nō generant nec
 corrumpunt casu: s; ex causis terminant: aut nā: aut
 intelligentia: aut alijs causis: cuius appareat q nō qđ-
 libet genere ex quolz: t opinari cum hoc de corpo-
 ribus celestibus que sunt principia istoruz: t que eis
 largiuntur ordinē ea fieri ex se: t nō habere cām oīo
 quā animalia t vegetabilia habent.

C Et igit si sic se bz b ipz dignus est ististere:
 t bñ bz aliqd dicere de hoc ipso ad id eteni:
 eo q alr incōueniēs est q dī: ad huc incōue-
 nientius ē dicere bz: vidētes qđē in celo nibil
 casu fieri: in bis aūt q nō sunt a fortia multa
 ptingere a fortuna: t erat merito eōrio fieri.

C Si hoc est: ita erigit p se p considerationē: t re-
 ctū est log de illo aliquatūlū. Jste. n. fmo lz
 sit irrōnabilis oī mō tñ maximū inopinabile:
 ptingit ēr eis ex hoc loco. s. ex hoc q nō inue-
 niunt in celo aliqd qđ sit ex se: t inueniunt
 in eis quoz gnārio nō est casu: plura que ac-
 cidunt casu: t necesse esset p trarium.

C Quia iste sermo destruit p mū pncipiū esse: ideo in-
 duxit sermonem in forma significante q necesse est
 pericrurari de hoc. et dixit: si hoc est ita tē. t notifi-
 cat q pscrutari de hoc magis est necessarius q per-
 scrutari de nā casu: t dixit: rectū est log aliquantū-
 lum: qz ista p considerationē nō est p pta huius scētē: sicut
 dixit fingēs q ens est vni: qz iste sermo est iopina-
 bilis dixit: iste eniz sermo: lz sit tē. i. t rectū est loqui
 cum istis: qñ t si fmo eoz est irrōnabilis: maxia
 enim inopinabilia accidūt eis. s. quoniam attribuūt
 omnia que apparent in celo casu: t cū hoc q nūq;
 sentiat: neq; sentiat aliqd in eis fieri casu: t attri-
 buunt que apparent in oibus que sunt sub celo ordi-
 ni t nō casu: cū hoc q plura eoz sunt que fiunt casu
 t oiz ponēt casum esse pncipiū ponere p trarium.
C Sū aūt qđē qđ vī esse qđē cā fortunam:
 manifesta aūt bñano intellectui tāq; diuinū

qđā ens t felici. Quare p fiderādū est qđ
 sit vtrūq;: t si idē aut alterū sit t casus t for-
 tuna: t quō in determinat cas incident.

C Et alij existimauerūt q casus est aliq cā: s;
 est subtilior q vt apprehendat a mente bo-
 minis: qz est res diuina nobilis: oiz igr pscru-
 tari de vtroq; qđ sit: t vtrum casus t ex se
 sint idē aut diuersa: t quō reducuntur ad
 causas quas distinguimus.

C Cum notificauit q quidā negāt ipm esse: t quidaz
 nimū extollūt ipsuz: ita q attribuunt celos ei: cepit
 inducere tertiā sectā: t sunt illi qui cōcedūt ips esse:
 t dicunt q nullus scit quidditatē eius: s; est res diui-
 na: t tacuit istos: qz iste fmo est irrōnabilis. s. vt sit
 b cā ignorata nālter: t ē dīctio eoz est demādo
 eis qđ sit casus: t fmo ei rēsidu manifestus est p se.

C Determinat quid sit fortuna secundū ve-
 ritatem.

Cap.

II.

Rimuz qđē igr qm videmus
 alia qđē semp sīr fieri: alia aūt
 sic frequēter manifestū ē q neu-
 tri boz cā fortia dī: neq; qđēz
 ex necitate t semp: neq; ei qđ
 est sic frequēter: s; qm qđaz sīr

t extra bec: t oēs dicunt bec esse a fortuna
 manifestū q fortuna aliqd sit t casus: b. n.
 a fortuna fieri: t qā fortuna b esse scimus.

C Dicamus igit primo q nos videmus res
 qđā eē semp eodē mō: t qđā i maiori par-
 te: manifestū est igit q casus nō dī eē cā ali-
 cni istoz duoz modoz: t q casus nō est il-
 lud qđ ē neciū t semp: nec illud qđ est i ma-
 iori pre: s; qz sunt bic aliq q sūt ex istos du-
 os modos: t boies dicit ista fieri casu: ma-
 nifestū ē q casus ē aliqd t sīr ex se: scim. n.
 q qcad ē tale sit casu: t qcad sit casu ē tale.

Primo pscrutat de nā q iuent ex casu: qñ cū
 fuerit declarū b eē nās. p pta ei decla-
 bī ipz eē: t declarū post q cā ē cāta. n. sunt notoria
 apud nos cās t cepit diuidere res i aliq q sunt sp: t
 alia q sunt i maiori pre: t posuit q neuter istoz duoz
 rū modoz sit casu. **C** Et b qđ posuit manifestū ē p se:
 qñ cū posuerim q nō oīa sūt necia: seq; vt qđā sint
 polia: t pole diuidit illud qđ ē pole i maiori pre: t i
 illud qđ nō ē pole i maiori pre: t sīr ē manifestū ē q
 illa q sūt i maiori pre nō dīr fieri casu. si igr casus t
 ex se sit aliqd: necē ē vt sit i reb; q nō sūt poles i ma-
 iori pre: t ē po sīllū hypo: t pponit sic: casus aut ē i
 reb; necys aut polib; i maiori pre: aut i illis q sūt
 in minori pre: s; nō iuent i necys: n; i polib; i maio-
 ri pre. q necio iuent i eis q sūt i minori pre. **C** Deide
 iduxit testimo hoīuz: t dixit: boies dicit tē. t rōa
 nat sup b ēr ex pueris: ē ex tē ēr ista. **M**āse ē
 n. p se: q illud qđ nō ē neciū: neq; pole i maiori pre
 sit cāu: qđ sit casu nō ē neciū neq; pole i maiori pre
C S; ista q nō sūt necia: neq; polia i maiori pre qđā
 sit polia eqst t qđā i minori pre. Querādū igr vtz
 casus iuent in vtroq;: s; si existimauerim q po

47
 Et si sumit
 q nihil ē nā-
 liter ignorat.
 Jd p d gñō
 ne. cō. 19. Et
 3. de aia. c. 4.

48
 Jd p d. 43

Casus si ē in
 necys neq;
 bio q sūt vt i
 phb; J. 2.
 gnōc. c. 39
 Digressio.

40 qđlz gñā
 tur ex qz se
 mine. Jd. 8.
 pp. c. 4. 6. Et
 2. meta. c. 15.

41. pñte. 21
 cel. c. 50.
 Animalia t ve-
 getabilia sūt
 viliora corpo-
 rib; celestib;
 p hoc vide.
 2. ce. cō. 61. e
 2. cō. 50.

42. pñte. 21
 cel. c. 50.
 Animalia t ve-
 getabilia sūt
 viliora corpo-
 rib; celestib;
 p hoc vide.
 2. ce. cō. 61. e
 2. cō. 50.

43. pñte. 21
 cel. c. 50.
 Animalia t ve-
 getabilia sūt
 viliora corpo-
 rib; celestib;
 p hoc vide.
 2. ce. cō. 61. e
 2. cō. 50.

Physicorum

istis? fm̄ is est potētia sylli hypothetici diuisiui necesse est fm̄ Aristoteli. vt casus sit in vtroq; C. S. posterior res peripatetici vt narrauit Auiicē. dicunt qd casus inuenit in eis que sunt possibilis in minori pre: nō in eis que sūt equalit: bec ē snia Themistii. C. Auiicē na at dicit qd casus est in vtroq; et narrauit qd illi rōcinant sup hoc dicētes qd illa qd sunt et non sunt eq̄l: cū attribuit potētie actiue: sunt vt ambulatio et q; es. cū. n. aliq; ambulat nō dicimus qd ambulatio ei fuerit casu. neq; si quicuerit qd ges eius fuerit casu. C. Auiicē aut dicit huc sic nō est impole inuenire vnū qd dicat esse neciū in respectu alicui: et casuale in respectu alteri: et si sit erit pole in maiori pre in respectu alicui: et in minori pre in respectu alteri. C. Et quasi itendit qd ambulatio si attribuit potētie motiue in loco erit casualis: qd nō est in nā istius potētie mouere plusq; gescere: et si attribuit ad appetitū qd facit motū nō erit casualis. C. S. si B fuerit nō erit B ptingēs vt in paucioribus nāliter: neq; vt in plurib; neq; neciū: qd est inopinabile. C. Et manifestum est qd qm̄ dicimus qd ptingit mihi qd comedere per appetitū. qd ptingens equalē impossibile est vt inueniat ex eo altera duar actionū nisi ex altera causa pūcta cū eo: qm̄ neutra actio est dignior vt sit reliqua: et cū ista sit actio: nō inuenit ex eo qd est ptingens equaliter nisi ex aliq; cā extrinseca pūcta cū eo. Ista igit causa si fuerit vt in plurib; tūc illa actio nō dicit fieri casu. si puentus illius actionis ab eo fuerit in maiori parte: et si fuerit in minori parte: erit in paucioribus. cū igit actio puenit ab aliquo cōtingente per se et pmo: necessario aut est in minori parte aut in maiori a ptingente aut eq̄liter nulla actio puenit fm̄ qd est ptingēs equaliter. C. Qm̄ nā ei est natura materie nō natura forme. Actiōes igit qd non sunt necessarie neq; ptingētes vt in pluribus: necessario pueniūt in minore pre: et fm̄ hoc casus nō erit in ptingenti equalit: neq; et Arist. diuisit vnū modū actionū: in qbus inuenit casus. C. Et debes scire qd dīa iter ptingēs vt in pluribus et neciū nō est qd cōtingēs vt in plurib; hz impedimētū vt in pauciorib; et necessariū nō hz impedimētū: vt dicit Auiicē. fm̄ n. B sequit: vt oia sint nāliter necessario: imo contingēs vt in plurib; est illud: in cuius nā est possibilitas vt actio eius deficiat in minori parte. et iō inuenit illic impedimētū extrinsecū: neciū vō qd nō hz hoc in sua nā nō inuenit impedimētū illi extrinsecū. si qd nō inuenit impedimētū extrinsecū: ptingeret tūc vt possibilitas in illo esset ociosa: et si igit inuenit ei qd est necessariū impedimētū. tūc eēt impedimētū ociosum et nā nihil agit ociose. C. Et cū ptingētia dī de cā agēte et recipiēte: pscritādū est de istis pscere: dicamus igit qd pma mā est parata ad recipiēdū duo tria equalit: et iō receptio vtriusq; trior est ei nālis: et si apparz de antia pcupiscibili. ipsam eē pparatā ad actiōes trias equalit. Istud igit ptingēs nō hz cās agētes tria equalit in omni tpe. illud qd est nāle: et si nō: tūc nā ageret ociose. vñ necesse est vt ille actiōes attribuantur agēti. qd sunt aliter trior: ita hz qd in pluribus nō casu: et si eēt h aliqd qd agit et nō agit equalit: tūc nā ageret ociose. potētia. n. ad eē et nō eē eēt equalis in eo p se: et cū dicimus qd potētia ad esse in pma mā est equalis potētie ad nō eē: intendimus qd duo tria inueniunt in ea in tpiib; equalib; oppositis: vt plura eē et nō eē equalit: sed B in byeme: et B in estate: et cāp

Ob. Themistii et op. nio.

Auiicēna et Themistius.

Auerrope et Auiicēnam.

A ptingēte equaliter nulla actio puenit: qd est ptingēs equalit. vñ qd ex B soluitur rō Auiicē.

Pma mā est parata ad recipiēdū duo tria equalit. 3. d. 9. meta. 17. et. 4. et. co. 35. et. 2. de gignit. 51.

alternatio agētū bec duo ptingētia equaliter est necesse in tpiib; equalib; et actio eoz in cātis est in maiori pre: et sunt corpora celestia: et iō sunt cause eorum que sunt et nō sunt equalit. C. Appet igit ex B qd cōtingēs equalit nō inuenit in potētis agētū p se: et in potētis passiuis: et ap in eis: quaz preparatio ad receptiōē duor trior est eq̄lis: siue sit aia aut nō ani ma: in potētis aut passiuis qd digni recipiūt alteruz trior qd reliquū nō est ptingētia equalit: et tū ptingēs equalit inuenit in passiōe nō in actiōe. n. inueniunt actiōes qd sunt equalit. passiuū. n. nō erit ad actū nisi a potētia actiua: et bec est cā. qre Aristoteli. admisit in B caplo ptingens equalit. pmo aut dicēs: qd oia sunt necessaria: nullus est in metaphysica dicitur.

C. Eoz aut que sunt alia quidem ppter hoc sunt: alia qdem nō. B. aut alia quidē fm̄ propositum. alia vō non fm̄ propositum. ambo aut sunt in his que sunt propter hoc. Quare manifestū est: quoniā in his que sūt preter necessariū: et qd sicut frequēter sunt: quedā circa que cōtingit qd est ppter hoc. sunt aut ppter hoc quēcūq; ab illece tu vti qd aguntur et quēcūq; a natura.

C. Et postea illa: que sunt: quedā ppter aliud: et quedā nō: quedā enim sunt per cōgnitiōē vel voluntatē et electionē et quedā nō: sed bec duo collocantur in eis que sunt ppter aliquid. Declaratū est igitur qd in eis que sunt extra necessarium: et extra illud qd est in maiori parte: sunt aliqua in qbus possibile est inuenire aliquid: quod est propter aliud: et illa que sunt propter aliquid sunt omnia que facta sunt per cōgnitiōē: et oia que sunt a natura.

C. Et postea. Lū declarauit qd casus et ex se sūt in reb; qd sunt in minori pre: et illa qd sunt in maiori pre: qdā sūt a reb; qd nō sunt pp aliqd vt actiōes qd sunt sine cōgnitiōe: vt casus capilloz a pfricatōe barbe. h. n. fit i minori pre: et qdā sunt in minori pre: et a reb; qd sunt pp aliqd sine: et legē ex eis aliud ab illo sine: vt inuētiō debitoris in foro. h. n. est i minori pre: et fit ex itinere ad for qd sunt pp aliqd sine et cū B fecit: cepit in B fm̄ dē dēclare qd casus et ex se sunt in reb; qd sunt i minori pre qd sūt a reb; qd sunt pp aliqd cām: sed errauerūt i illa cā: et fuit inuēta ab eis alia cā. C. Et dixit: et postea rē. i. postea illa: ex qd sūt res qd sunt in minori pre: qdā sunt pp aliud et sunt actiōes: qdā sūt a cōgnitiōe et voluntate: qdā sunt nō pp aliud et sunt actiōes ociose. C. D. d. 3. B duo rē. i. 3. casu et ex se sūt ex reb; qd sūt pp aliqd: ex qd inuenit aliqd in minori pre. C. D. d. declarū ē igit rē. i. et cū sit declarū de reb; qd sūt in minori pre: qdā sūt ex reb; qd sūt pp aliqd: qdā sūt a reb; qd nō sūt pp aliqd sine: manifestū ē qd in illis qd nō sunt necia neq; ptingētia in maiori pre: inueniunt aliqd qd sunt in minori pre qd sūt a reb; qd sūt pp aliqd cām. i. pp aliqd sine. C. Et cū declarauit qd illa qd sūt in minori pre sunt duob; modis: modo. s. qd fit ex aliquo: qd est pp aliqd sine: et modo qui fit nō p aliqd sine: et qd illa qd sūt ppter aliud sunt res pfecte a nā et a cōgnitiōe: cepit dēclare qd in pmo ē casus. C. Diuisi modi

R. cap.

Causa sunt si causa eadem sunt.

Sermo cōtra qd nō est.

Expositio 49

Expositio

Constitutummodi igitur cum secundum accens fiant a fortuna dicimus esse: sicut. n. et quod est aliud quod est per seipsum est: aliud autem secundum accens: sic et causas contingit esse: ut domus quod est per seipsum causa esse edificatoria: secundum accens autem albi aut musici. Per se quod est igitur causa finita est: sed accens autem infinita: infinita autem vni accidit. Sicut igitur deum est cum in his que propter hoc fiunt: aliquid fiat: tunc dicitur a causa et a fortuna.

Constitutum igitur est tale cuius fuerit per accens dicem? ipsum fieri casu: et quemadmodum ens quod dicitur est per se: et quod dicitur per accens: sicut potest esse causa. A. g. quoniam causa essentialis domus est edificator: accidentalis vero non terminata: eides. n. potest accidere infinita: et est sicut diximus: quoniam quoniam in rebus que sunt per aliquid fuerit hoc quod narravimus: iam deesse tunc ex se et casu.

50 **C**onstitutum igitur. Et illa que sunt talia ex rebus que sunt per aliquid quod ex eis sit aliud per accens de quibus illud sit casu. Deinde dicitur: quemadmodum ens quod dicitur est per se et. i. et quemadmodum ens quod dicitur est per se: et est suba: et quod dicitur est accidens ei et est accens: sicut est de causa. i. quoniam causa quedam de causa per se: ut edificator domus: et quod dicitur per accens: ut edificator: cui accidit quod fuit musici: de n. quod musici est causa domus per accens: i. quod iuvet in causa que est per se. Et de ista inter illud quod agit casu: iter causa que est per accens ut dixerunt expositores est: quoniam causa que est per accens: ut musica: aut medicina non operatur in domo oino neque agit in illa: sed de causa per accens: quod accidit causa agere: et de illud agens per accens: quod ex eo fit aliud per accidens: non illud propter quod est: et est illud quod fit ex eo per se. **C**onstitutum de causa autem per accens et. causa que est per accens non est terminata: cum potest est ut accidat causa que est per se plurimam infinitam per accens: predestinat hoc ut notificet post quod causa agens per accens illud quod fit ex ipsa: est et causa non terminata: quoniam illa acta facta per accens potest fieri a pluribus causis diversis: iuvet. n. debitor potest esse abire ad foras: et ire ad scholas a pluribus. **C**onstitutum de causa et sic dicitur? et. et cum declarata sunt ista et exposita: manifestum est quod cum a rebus agentibus que sunt propter aliquam actionem fuerit iste modus actionis: sit ex eis per accens: et sunt causa eius agentes per accens: deum secundum hunc modum fieri casu et ex se.

Constitutum autem de ista bonorum ad invicem posterius determinanda: nunc autem hoc sit manifestum quod utraque sunt in his que sunt per hoc ut causa accipiendi argentis venit utriusque delaturus pecuniam si sciuit: venit autem non huius causa: sed accidit venire et facere reportandi hoc gratia. Hoc autem neque sicut frequenter veniens ad villam neque ex necessitate. **C**onstitutum autem finis est reportatio non in seipso carum: sed propositum et ab intellectu: et de fortuna venire. Si autem proponas et huius causa: aut semper veniens: aut si cur frequenter reportaturus non a fortuna. **C**onstitutum differentia autem que est inter hec duo in se

determinanda est post: sed in hoc loco manifestum est quod ambo collocantur in eo quod per aliquid. A. g. quoniam iste homo iret ad tales locos ut acciperet a debitore sua pecunia: si sciret hoc: sed non propter hoc iuvet ad illius locum: itio eius ad illius locum propter hoc quod accipiet suam pecuniam: fuit accens ei: et hoc erit quoniam itio eius ad illius locum non fuerit sueta ei neque necessaria: et finis. i. accipere pecuniam non est ex causis: que sunt in ipsa natura rei: sed ex causis que sunt sine voluntate et sine cognitione: et tunc de quod contingunt casu. si igitur fuerit per voluntatem: et itio illi fuerit per se semper aut in maiori parte: tunc accipere pecuniam non erit casu.

Constitutum autem iter huius duo. i. inter casum et ex se. **C**onstitutum de. i. in hoc autem loco. i. quod declaratum est ex eis est: quoniam collocantur in causis: que sunt per aliquid. i. agentibus. h. n. ita se habet ad illa: sicut genus et illud quod habet ad illa: sicut de ista est: ut sunt cause agentes per accens. **C**onstitutum de. i. dixit ex plura et dixit. A. g. et. i. et causa agentes: que sunt per aliquid esse causa alicuius per accens: et sunt illa que dicunt casu sunt sicut si aliquis habet debitor: et est in aliquo loco: quod nescit esse ibi: et si sciret tunc iret ad illius locum: accidit igitur illi homini tedere ad illius locum ad faciendum aliud: cuius consuetudo fuit ut fieret in illo loco: iste igitur debitor quod tederit ad illius locum inveniit suum debitorem in illo et accepit pecuniam ab eo: dicitur quod inuentio eius fuit casu: et manifestum est: quod cum exiit ad illius locum non intendebat accipere pecuniam: exiit igitur eius ad illius locum fuit causa acceptionis pecunie per accens: cum voluntas ei non intendebat accipere illam pecuniam: et habet intendebat cum dixerit non est ex causis que sunt in ipsa natura rei: in natura exiit ad illius locum: cum non sit consuetudo ad inveniendum debitorem illi: sed est causa per accens: cum non cogitabat neque intendebat illud: et tunc de quod acceptio pecunie est per accidens: si autem itio ei ad illius locum fuit ad hoc ut inveniit suum debitorem in illo loco: quod debitor est assuetus inveniiri illi: aut semper: aut in maiori parte: et inveniit illius tunc itio erit causa acceptionis pecunie per se: et nullus dicitur quod acceptio pecunie fuit per accens: et habet intendebat cum dixerit: si igitur fuerit per voluntatem et cetera. i. si igitur itio eius ad illius locum fuit per voluntatem ad accipiem dum illi pecuniam a debitore: quod consuetudo est ut illi accipiat pecuniam ab eo semper: aut in maiori parte: et fuerit et accepit pecuniam ab eo: tunc non dicitur quod acceptio pecunie fuit per accens: et causa utriusque est vana: et est itio: causa igitur agentes collocantur in casu: et ex anima cum fuerint cause alicuius per accidens.

Constitutum manifestum itaque quod fortuna causa sit secundum accens in his que in minori sunt secundum propositum eorum que propter hoc sunt: unde circa idem et intellectus et fortuna est: propositum enim non sine intellectu est.

Constitutum declaratum est igitur quod casus est causa per accidens in rebus que sunt voluntarie: et ex eis que sunt propter aliquid: et ideo cognitio et casus sunt in eodem: voluntas enim non est sine cognitione.

51

casu

Quid sit fortuna.

Circa idem et intellectus et fortuna veritas.

Recapit

Cause per se sunt finitae: sed cause per accidens sunt infinitae.

50

ca per accens quod est terminata. 38 p. b. co. 44. et a. pp. 11. 5. et 40.

xp

Physicorum

Sz **C** Declaratū. Hec est diffinitio casus fm q apparuit ex sermone p̄dicto: et dicitur q est causa p accis: vt distinguit inter illud et cām essentialē: et cū dicit in rebus que sunt volūtariē: intendit in reb⁹ paucioribus que sunt volūtariē: et est dñtia qua distinguit subm casus ab eo: in quo nō ptingit casus: et cū dicit ex eis que sunt ppter aliquid: distinguit inter ipm et actiōnes ociosas: per has igit tres differētiās perficiē dif-
finitio casus: et cōtentus est ad dicendū illa: que sunt volūtariē: vt distinguit casus ab eo qd fit ex se: et forte tacuit B: qz notū est q illud: qd fit ex nā in B est: sicut illud: qd fit ex volūtariē. **C** D. d. et ideo cognitio et casus sunt in eodē. i. et qz casus est causa p accis in rebus que sunt a volūtariē et ppter aliqd. id subm casus et cognitiois est idē: qm subm casus et voluntariis est idem: et voluntas nō est extra cognitionē. et similiter intelligēdū de natura. s. qz subiectum casus et rerum intentaz in eis est idem.

Volūtariū ē
et cognitiois
qd. i. z. meta.
comē. 39.

C Infinitas quidem igitur causas necesse est esse a quibus vtiqz fiat qd est a fortuna: vñ videtur fortuna infinita esse et immanifesta homini: et est vt nihil a fortuna videbitur vtiqz fieri: omnia quidem enim hec recte dicunt: quoniam rationabiliter est: quidez enī vt fit a fortuna fm accidens enim fit.

C Et cause ex quibus est illud quod est casus necesse est vt sint nō terminate: et id existimatur q casus etiam est nō terminatus: neqz manifestus homini et quodāmodo rectum est existimari q nihil sit casus: quoniam oēs isti sermones: qz sunt recti sunt necessarij in illo: est enī hic modus latens eius: quod fit casus: et qm nō fit nisi per accis.

Sz **C** Et cause q sunt casu nō sunt terminate: qz sunt cause per accidēs: et vt in pauciorib⁹: et intendebat p hoc notificare q cognitio non continet casum: et q nulla sciētia speculatiua perscrutat de illo: cum nullū ens intentū nāliter pueniat ex eo: et entia que sunt ab eo: nō possunt hēre causas terminatas. **C** D. d. necē ē vt sint nō terminare. i. in se. i. extra mentē: cū nō sint cause vt in pluribus: neqz in pauciorib⁹ eoz que fiūt ex eis. **C** D. d. et id existimat et. i. q sciētia eius est non terminata apud nos: qm ex eo q in se est non terminata: id sciētia eius est nō terminata. **C** D. d. et rectū est quodāmodo existimare et. ppter latentiā sue nature existimat ipsum nō esse: et causa latentie eius est p accidēs: et qd est per accidēs est in minori parte: et qd est in minori parte: existimatur nō esse: et hoc intēdebat cum dixit. est enī hic modus et.

Nulla scia spe-
culatiua p̄scru-
tat de ente p
accis. 3 d. 6.
meta. 10. c. 4.

C Et est causa sicut accidens fortuna: vt aut simpliciter nullius vt domus edificator: qz dem causa est: fm accidens aut tubicen: et venientes referendi argenti nō huius causa venientē infinite sunt multitudine: etenim vñ aliqd volēs et psequēs et fugiēs et visurus.

C Casus igitur est causa fm q est accidens: simpliciter aut nō est causa alicuius omni-
no. Verbi gratia: qm causa domus est edi-

ficator per se: per accidens hō musicus: et hominē ire ad aliquē locum: donec apprehendat pecuniam: absqz eo q ppter illaz pecuniam inī ad illum locū habet causas infinitas. **Sz** g. velle iuenire illic aliquē amicū: aut querere fugiētē: aut fugere querētē.

C Casus. Et casus est causa agens per accidens et non simpliciter: causa enim essentialis est vna eius: cuius est causa: cause aut per accidens sunt infinite. Verbi gratia: qm causa domus per se est edificator: per accis vō sunt infinite. **Sz** musicus et medicus: et similiter cause casus sunt infinite: ire enī ad aliquē locū vbi cōtingit inuenire debitorē: a quo apprehendit pecunia hz causas infinitas: vadit enī illuc ppter causas diuersas. Ver. g. ad querēdū aliquē amicū aut fugiēdū aliquē amicū. **C** Et iste sermo est quasi in pma figura: et vna ppositio eius est: q illud qd est casu hz causas infinitas: scdā aut q cause infinite collocant in causis que sunt per accidens: et concluditur q casus est causa per accidens: exemplū igit qd induxit de domo et edificatore: induxit ad verificandū maiore ppositionē: et exemplū qd induxit de debitorē induxit ad verificandū minorem.

54

Et est
vna et
causa
causa
causa
causa
causa

C Et dicere aliquid extra rationē fortunam recte est: ratio enim est aut eoz que semper sunt: aut eoz que sicut frequenter: fortuna aut est in his que ppter hec. Quare qm infinite que sic cause sunt et fortuna infinita est. Tamen etiam in quibusdā deficiet vtiqz aliquis: nūquid igitur cōtingentia causa vtiqz fiant fortune vt sit in terris spūs et estus: s. nō depilari: sunt aut vt sanitatis alie alijs p̄rimiores: que sunt fm accis causarum.

C Cum igitur cause que sunt fm hunc modum sunt nō terminate: casus etiam est non terminatus: s. homo dubitat in vnaquaqz earum: vtiqz cause casus sunt quecūqz cause sint ex eis: ex quibus fit aliquid casu. Verbi gratia q causa sanitatis fuit aduentus ventī et solis non euacuatio: cause enī que sūt per accidens quedam sunt propinquoze quibusdā rebus.

C Cum igitur. Hoc qd dicit manifestū est per se: quoniam cū cause fuerint nō terminate: causarū etia erit nō terminatū: s. homo pcedat q cause casus sunt nō terminate: et dubitat in causis vniuersisqz eoz que fiunt q eoz attribuit casui et q nō: qm qz cāe casus sunt cāe p accis et cāe q sūt p accis qdā sūt p̄pinque: et quedā remote: remote aut magis sunt de capitulo accidentis q p̄pinque et magis sunt p̄pinque de eo qd est per se: ideo cōsideras reuoluit se in istis causis: cū aut differentia fuerit manifesta in eis nō reuoluit. s. inter causam essentialē et accidentale: vt cum dicimus q causa sanitatis casualis est aduentus ventī et solis nō euacuatio: manifestū est enim: q aduentus ventī est causa sanitatis per accidēs: euacuatio aut per se: exemplū igit qd induxit nō est de causis que faciunt dubitare de casu: s. de eis que nō faciunt dubitare

55

dubitare

dubitare: et induxit exemplū loco secūdi modi: et quasi dicat: et causari in quibusdā dubitat: et nō possunt di-
stingui ille que sunt casu ab illis que sunt p se: et que-
dam nō: vt cū dicit q causa sanitatis fuit aduentus
venti et solis nō euacuatio. ¶ D. induxit causam du-
bitatiōis accitit in istis causis: et dixit: cause ei que
sunt p accidens et hoc est ita: qm cū in quolibet ge-
nere sunt aliqua nota nālī et aliqua ignota: et casus
est vni generū entū: accidit in eo etiā tale accidens
scz qm in eo est qd est manifestū per se ipm esse cāz:
et qd nō est manifestū per se. ¶ D. demistius vō expo-
nit hoc caplm: ita q intendebat notificare q cause
casus quedā sunt ppinque: et quedā remote: et q hoc
intendebat per exemplū dixit: vt cū dī q causa sani-
tatis fuit aduentus venti et quasi intendit q alterū
istoz est ppinquius reliquo. ¶ Et in qbusdā libris
inuenimus nō abradere caput: et fm hoc qd intendit
q cause remote que sunt per accidens nō numeran-
tur in causis casus. abradere enim caput est cā casua-
lis remota: sol aut et ven tus est cā ppinqua.

¶ **F**ortuna aut bona qdē dī cū bonuz aliqd
euenit: praua aut cum prauuz aliqd. Eufor-
tunium aut et diffortunium est cum magni
tudinē habentia sunt hec: vñ et secus parū
malū aut bonū accipere magnū vt discōtin-
gere: aut eucōtingere est: qm sicut est dicit
intellectus: qd enim est ad parū: tanqz nihil
detrahēre videtur. Amplius aut incertū
eufortunium rationabiliter est: fortuna enī
incerta est: neqz enī vt semp neqz vt frequē-
ter possibile est: que sunt a fortuna nihil.

¶ **E**t dī q casus est bonus cū finis eius fue-
rit laudabilis: et dicit q est malus quando fi-
nis eius fuit illaudabilis: et dicit bonitas ca-
sus et malicia casus: quādo isti fines fuerint
maximi: et ideo qui fere venit ad maximū
malū: aut maximū bonum: dī fortunati ca-
sus: aut infortunati. Intellectus enim pfert
res fm q sunt aut fere: illud enī qd dimini-
tur quasi nihil est: s; fortunitas casus est res
non certa: qd enim fit casu: non est semper:
neqz in maiori parte.

56 ¶ **E**t dī q casus est bonus cū fuerit laudabilis: vt cū
finis eius fuerit laudabilis: et ecōtra: bonitas aut ca-
sus est quādo illud laudabile fuerit maximū: et simi-
liter malicia casus dī quādo illud illaudabile fuerit
maximū. ¶ Et quasi intēdit q bonitas et malicia ca-
sus vñtant quādo casus fuit maximus magis q vñ-
tantur bonus casus et malus casus: et forte hoc est in
vñ hōiū. ¶ D. d. et iō qui fere venit et i. et ppter B
qd diximus q malitia et bonitas casus dicit in maxi-
mis casibus: ideo dicunt in eo q fere venit ad maxi-
mū malū: euadit ab ipso qd est fortunati casus et
qui fere venit ad maximū bonū et nō attingit ipz: dī
q est mali casus: illud enim qd est ppinquus ad ha-
bendū: et existimat oīno hēre: est apud intellectū qm
habitu: et hoc itendebat cū dixit: intellectus enī et i.
et homines tenēt illa que sunt ppinqua ad habendū:
quasi habita: q intellectus pfert res s; q sunt in se:

s; forte diminiuit in aliquo modico: et existimatur q
non diminiuit in aliquo: sicut accidit in istis rebus q
sunt ppinque ad esse: deinde impediunt a casu: intel-
lectus enī ponit eas quasi existentes. ¶ Et induxit
torū B ad demonstrandū q nō dicit maliciā et boni-
tatem casus nisi de finibus existentibus in actu: aut
de illis q sunt qm exites i actu. Deinde dixit: s; for-
tunitas casus ē nō certa res: et dixit B: ne hō decipiat
i sua vita hūana ex hō qd accidit ei d bonitate casus.

¶ **D**eterminat in quo differunt casus et for-
tuna.

Caplm.

III.

¶ **S**icut quidē igitur ambe cause
quēadmodū dictum est fm ac-
cidens et fortuna et casus in cō-
tingentibus fieri: neqz simpliciter:
neqz sicut frequēter: et co-
ruqz quēcuqz vñqz sunt ppter
aliquid. ¶ Differunt autem quoniam casus
in amplius est: qd enim est: a fortuna est et a
casu: hic aut non omnis a fortuna est: fortu-
na quidē enim et quod a fortuna est qui-
buscunqz est eucontingere vñque inerit et
omnino actus est.

¶ **C**asus igit et ex se ambe sunt cause per se
accidens in rebus cōtingentibus nō simplr
neqz vt in pluribus positoz in eis que sunt
ppter aliquid. ¶ Sed differūt qm ex se dī
de pluribus eis: de quibus dī casus: omne
enim qd est casu ex se est: et nō omne qd est
ex se est casu: casus enim et illud qd est casu
inueniuntur in rebus: in quibus potest con-
tingere bonitas casus: et vniuersaliter in re-
bus que possunt operari.

¶ **C**asus igit. Cū declarauit nām cōmunem casus
et eius est qd ex se: incipit dare differentiā
inter illa: et pmo dedit diffinitionē continentem illa.
¶ Et dixit: casus igitur et ex anī et i. et intendit per
contingentia: et per hoc q dixit nō simpliciter. i. non
illa que sunt necessaria: neqz illa que sunt in maiori
pre: sed in eis que sunt neqz necessaria neqz vt in plu-
ribus: et ex istis etiā eis que sunt ppter aliqd. ¶ De-
inde dixit: sed differūt et i. et ex se dī magis generale
q casus: omne igit qd est casu: dī esse et ex se: et qd
est ex se nō dicit esse casu: s; nō fm q illud qd est ex
se: est quasi genus eius qd est casu: sed ex se: et casus in
rei veritate sunt due spēs: quarū altera est in rebus
volūtariis: et scōa in rebus naturalibus: s; dicit vno
nominum istaz duaz speciez cōmuniter et ppter: et
est ex se: quādoqz igit significat casum in rebus nālī-
bus tñ: et qm qz significat casum in rebus naturalib;
et volūtariis: casus aut nō significat nisi illud qd fit
in rebus volūtariis tñ. ¶ D. d. casus enim et i. casus
enī significat illa: in quibus casus potest dici bonus
et sunt vniuersaliter res operatue.

¶ **E**t de necesse est circa practicā esse form-
nam. Signum aut est q videt idem esse fe-
licitati aut ppe: felicitas enī praxi qdaz est
eupraxia enī est quare quibuscuqz nō cōtin-

Felicitas q-
da praxia est ppxia hōi

Physicorum

git agere: neq; a fortuna aliquid facere.

¶ Et idem necesse est ut casus sit ex rebus que fiunt: et signum eius est: quoniam existimat quod bonitas casus et fortunitas maximorum est aliquid operatio: crescit enim in operatione: ex quo sequitur: ut quicquid non intendit operationem: impossibile est ut faciat aliquid casu.

¶ Et idem. Et quod bonitas casus inuenitur in rebus voluntariis: necesse est ut casus sit in rebus voluntariis non naturalibus. **¶** D. d. et signum eius est: quod existimat etiam et signum eius quod bonitas casus est in rebus operariis est: quoniam bonitas casus est fortunitas eorum quod maximam habet fortunitatem: fortunitas autem non est nisi in actionibus: nihil enim aliud est nisi actiones finis laudabilium: et hoc intendit bar cum dicit: inuenitur enim in operatione. **¶** Et cum declarauit quod bonitas casus est fortunitas: et fortunitas non inuenitur nisi in homine: ergo casus non inuenitur nisi in actionibus hominis voluntariis tamen: et ideo dicit post ex quo sequitur etiam: cum posuerimus quod casus inuenitur in rebus voluntariis: sequitur ut omnia que non habent voluntatem: neque intentionem: ut non habeant casum.

Fortuitas non est nisi in actionibus. 3. d. 12. meta. co. 39.

Fortuna si est in rebus alicuius rebus neque in infantibus neque in brutis.

¶ Et per hoc neque quod inanimatum nihil: neque infans neque bestia: neque facit a fortuna: quoniam non habet propositum: neque eufortuniam: neque infortuniam inest his nisi secundum similitudinem: sicut dicit Protarchus eufortunos esse lapides: ex quibus sunt gre cum honorentur: copulant autem bis perculantur: patitur autem a fortuna inest quo dāmodo et his: cum agens aliquid circa becat agat a fortuna: aliter autem non.

¶ Et propter hoc nihil agit casu aliquid illud quod non habet animam neque brutum: neque infans: quoniam non habet electionem neque habet fortunitatem casus neque infortuniam nisi secundum similitudinem secundum quod dicit Protarchus: quoniam lapides ex quibus sunt idola sunt fortunati: quia sunt gloriofi: et alij lapides incedunt super ipsos: passio enim casus est istius etiam quodāmodo quoniam aliquid agens egerit aliquid casu: alio vero modo non.

¶ Et propter. Cum declarauit quod casus est in rebus que sunt secundum cognitionem. Incipit declarare quod sequitur ex hoc ut casus non inueniatur in aliqua operariis de rebus non animatis et non habentibus cognitionem. **¶** Et dicit: per hoc etiam et per quod declaratum est quod casus est in actionibus interius manifestum est quod casus non inuenitur in rebus carerebus anima neque in animalibus brutis neque in infantibus: quia non habent cognitionem. **¶** D. d. dicitur exemplum: et dicitur et in istis non inuenitur casus: quia fortunitas aut infortunias non attribuitur alicui istorum nisi transumptiue. scilicet secundum passionem contingentes eis ex habentibus voluntatem. ut accidit quibusdam lapidibus ut fiat idola gloriofata: aut altaria: et intendebat: cum dicitur: passio autem est casus istorum. id est quoniam non habet casus in actione sed in passione: sed actiones eorum: quorum actionibus accidit casus: et sunt habentes voluntatem.

¶ Sed casus est in alijs animalibus et inanimatis ut equus casu venit: quoniam saluat est quidem veniens: non salutis autem causa ve-

nit: et tripoda casu cecidit: stat quidem enim causa sedendi: sed non causa sedendi cecidit.

¶ Et se autem est in alijs animalibus: etiam in pluribus carentibus anima. **¶** D. g. quoniam dicimus quod equus venit ex se: et saluat ex suo aduentu: sed aduentus eius ad nos non fuit propter suam salutem: et dicimus quod scānū habens pedes cecidit ex se super suos pedes ita ut sit aptus ut sedeatur quis super ipsum: sed cadere non fuit ut quis sederet super ipsum.

¶ Vult narrare quod ex se inuenitur in operationibus carentium voluntate: ut accidit equo: quem cepit inimicus quod equalis ad nos: et fugit ad nos per suum tudinem: et accidit ei saluari ex se: dicimus enim quod iste equus saluatur ex se: quia non intendebat per suum aduentum salutem: et si quis accidit ut cadat scānū super suos pedes: ita quod sit aptus ut sedeatur super ipsum: dicimus enim quod ipsum cadere super pedes fuit ex se.

¶ Quare manifestum est quod in his que simpliciter propter aliquid fiunt cum non accitis causa fiunt: quorum extra est causa: tunc a casu dicimus: a fortuna autem eorum quecūque a casu fiunt propositum in habentibus propositum.

¶ Manifestum est igitur ex hoc quod illa que sunt simpliciter et propter aliquid: cum non fuerit propter aliquid illud quod accidit ex eis ex causa extrinseca dicitur esse ex se: et quod ex istis que fiunt ex se fiunt ex habentibus voluntatem et per voluntatem dicitur esse casus.

¶ Et cum ex se est causa accitis et ex eis que sunt per aliquid manifestum est quod illa que sunt per aliquid simpliciter quoniam ex eis non fuerit illud per quod fuerint: sed ex eis fuerit aliquid quod inanimatum est. puenire ab alijs extrinsecus eentia: liter: manifestum est quod illa dicitur fieri ex se: si ista fuerint actiones habentibus cognitionem et pueniunt ex cognitione: neque dicuntur propter casus: et si fuerint actiones non habentibus cognitionem et pueniunt ex habentibus cognitionem: sed non ex cognitione dicuntur dicitur ex se. **¶** Et cum dicitur: que sunt simpliciter propter aliquid intendebat que in sua natura et sua substantia sunt propter aliquid non secundum quod: quasi intendit hic per simpliciter coitate et vniuersitate. **¶** D. d. cum non fuerint per aliquid: id est cum non sequitur illud per quod fuerint. **¶** D. d. quod autem accidit etiam: quod autem sit ex talibus ex eis: quorum cause eentiales sunt extrinsece: illud dicitur fieri ex se: cum non inueniatur a causis a quibus inanimatum est inueniri: sed a rebus a quibus non est inueniri inanimatum: et secundum hoc dicimus in istis causis quod sunt ex se.

¶ Signum autem est quod vanum est: quoniam dicitur cum non fiat quod propter aliud illius causa: ut ambulare de positionis causa est: si non fiat ambulanti: frustra dicimus ambulasse: et ambulatio vana: itaque hoc sit frustra quod aptum natum est alterius causa: cum non includat illud: cuius causa erat aptum natum: quoniam si aliquis se balnearum dicat frustra: quia non defecit sol derisio utique erit: non enim erat hoc propter illud.

¶ Et signum eius quod diximus est: quod dicitur aliquid esse ociosum quoniam aliquid quod est per aliquid non est per illud aliud

Apri manu pro
collegio illud
frustra est

Lab
inop
cucur

Documen

Quid
fra

aliis. *h. g. qm si bō ambulat ad lapidū ven-*
trem z nō lapat: dñ q ambulauerit ocioſe: z
q ei? ābulatio fuit ocioſa. h. n. eſt ocioſus. ſ.
vt illud qd inatū ē puēre ad aliū: nō puēiat
ad illud pp qd fuit: qm ſi aliq dixerit q in-
troitus i balneū fuerit ocioſus: qz ſol nō ecclī
pſat: pmo ei? erit riſibil: qm hñ fuit pp illd.

62 *Et ſignū q illud qd eſt ex ſe: iuenit a reb? q nō ſūt*
inate: vt ab eis iueniat illd qd attribuit caſu: qm ab
eis iuenit aliud caſu i loco finis itere eſt: qm iſta dñr
fieri ocioſe: ocioſus. n. dñ in reb? q ſunt pp aliud: ſz ab
eis nō iuenit illud. U. g. qm bō ābulat ad lapidū
ventrem z nō lapat: tūc. n. dñ q eius ābulatio fuit
ocioſa: illa aut q nō ſūt pp aliq cū nō ſequit ſe ad in-
uicē: nō dñr fieri ocioſe: ſi. n. aliq dixerit q introit
balnei fuerit ocioſus: qz ſol nō ecclīpſat: cēt denſibi-
lis: ecclīpſis. n. nō ſeqt introitū balnei. Et cū decla-
rauit q ocioſa eſt illa cā a qua nō iuenit eius finis:
z vult pcludere ex hoc: q ex ſe iuenit a talib? cauſis:
induxit minorē ppōnē: z eſt q ex ſe eſt fruſtra.

63 *Si igit qd automatū fm nomē eſt cū ipm*
fruſtra fiat: cecidit. n. nō pcuriēdi cā lapis ab
eo. igitur qd automatū cecidit lapis: quia cā
dñr vtiqz a quodam z percutiēdi cā.

64 *Et ſi eſt de automato. i. ex ſe: qm fm ſuū*
nomen nō eſt niſi qm fuerit automatū. i. qm
res fuerint fruſtra. h. g. qm ſi lapis ceciderit
z interfecerit: tunc ipm cadere nō fuit ad in-
terficiēdū. ex ſe igit cecidit adeo qz interfecit:
qm poſſibile eſſet vt aliq pſiceret ipz: z in-
tendiſſet ppter ipſum interficere.

65 *Dicit z ſi eſt de automato. i. ex ſe: z intēdit: qm eſt*
fruſtra: h. n. nomen deriuat apud eos ab h aduerbio
fruſtra: z dicunt qm ex ſe eſt fruſtra: z illud qd eſt fru-
ſtra eſt illud: cui? finis nō eſt ab eo. g. ex ſe ſit ex reb?
ex qb? nō iuenit eaz finis. D. d. duxit ex pſus quo
declauit q illud qd ſit ex ſe: inatū eſt iueniri p ſe ab
aliq: z dñr. U. g. qm ſi lapis ceciderit z interfecerit
boiem: h. erit ex ſe: cū lapis p ſuū deſcēſus ad iſerius
nō eſt inatū iſterficere boiem. g. h. fuit ab alio a quo
nō eſt inatū fieri: eſt. n. inatū fieri a lapide ſi aliqz hō
piecerit lapidē ad iſterficiēdū aliū boiem. Et de-
bes ſcire q res ſūt fruſtra: qm ex eis nō iuenit aliqd:
z tūc dñr fruſtra in rei veritate: z qmz iuenit ex eis
aliqd: ſed nō fuit pp illud z hoc eſt illud qd deriuat
ab h aduerbio fruſtra in idiomate grecorum.

66 *Ad hie aut ſeparatū eſt a fortuna in his q a*
nā ſunt: cum eniz fiat aliqd extra nām: tūc
a fortuna: ſz magis ab eo qd p ſe fruſtra eſt
factū eſſe dicim? Eſt aut z h alterū: bui? q
dem enim ex teri? eſt cā: illius hō iterius.

67 *Et hoc magis differt ab eo qd eſt caſu in*
reb? q ſunt per nām: cū. n. fuerit in curſu eē
nām: tūc nō dicereſſet caſu: ſz digni? dicereſſet
ex ſe: ſz bec eſt alia itērio nāc ab illa: illd. n. cā
ei? ē extrinſeca: hoc aut cā ei? eſt intrinſeca.

68 *Et diuerſitas ei? qd eſt ex ſe: ab eo qd eſt caſu magis*
appet in reb? nālīb? ſz h magis appet in nālīb? q

in hñtib? aias irrōnabiles: nālīa. n. qm currūt eē nāz
vt cū gnātū hō bñs ſex digitos: nō dicim? q h acci
dit caſu: ſz ex ſe. D. d. ſz h ē ali? mod? nāc: cā. n. illi?
eſt extrinſecus: z boies gnāri cū ſex digitis eſt ex mā.

Determinat ad qd gen? cauſe caſus z for-
tuna reducuntur. Cap. III

Quid igit ſit p ſe fruſtra: z quid
fortuna dictū eſt: z qd abinu-
cē differat. S3 modoz cāū
in qbus eſt: vñ principis mot?
vtrunqz ipſoz eſt: aut. n. eoz q
ſunt a nā cā aliqua eſt: aut eoz

que ſunt ſub intellectu cauſa ſemper eſt: ſed
eorum multitudo indeterminata eſt.

Igitur narrauimus ex ſe qd ſit: z caſus
z in quo differūt: z vtrūqz collocat ex mō
fm quē dñr cā in mō pñcēte illud ex quo eſt
principium mot?: illud. n. qd eſt p nām: aut
p cognitionē ſemp eſt cā: ſz numerus iſtoz
nō eſt numerabilis neqz determinatus.

Includit illa que iaz declarauit de caſu ex
ſe: z dñr: itam igitur narrauimus. i.
cōiter in quo differunt. i. fm vocē z fm rē z eſt decla-

ratum q vtrūqz collocat de ſpēbus cauſarū ſub ſpē
que eſt illud ex quo eſt pñ? mot? z eſt cā mouens z
agens. D. d. qd. n. ſit p nām. z. i. hoc eſt ita qm oē
qd ſit caſu: ſit aut a cā nālī: aut a cā volūtaria: cū nō
ſit h terria cā agēs alia ab iſtis duab? cāis. D. d. ſz
iſta ſūt innumerabilia z nō terminata. i. ſz cāc rei q ſit
caſu: ſz ſunt ex cāis agētib? tñ ſunt nō terminate z inu-
merabiles: qz caſus ſit ex eis p acciis z nō ſunt inate
vt ſequat ab eis niſi illud qd impeditur a caſu: z eſt
actio perueniens a natura p ſe aut a cognitione.

Ex hoc bñ
q nā z itellū
cā ſit effectia
oīuz eoz que
conſtat.

Quonia aut ſunt caſus z fortuna cāc eoz
quoz vñqz aut intellectus fiat cā: aut nā: cuz
fm acciis cā aliq fiat hōz ipſoz: nihil aut hz
acciis pñ? eſt bis q ſunt p ſe: manifeſtū eſt
q neqz p acciis cā prius eſt ea q eſt per ſe.

Nihil p acci-
dens pñ? eſt
bis q ſe p ſe.
3 d. 4. mēta.
3 d. 14. Ep?
celi. 14. r. 4.
p h. 4. 3.

Et qz ex ſe z caſus ſunt due cāc rez: qrum
cāc ſunt itellec? z nā: z eſt cā illaz earū dē
rez p acciis: z nihil qd eſt p acciis eſt prius
illo qd eſt p ſe: ita q ſit h ē neciū i cā: mani-
feſtū eſt q cā p acciis nō pcedit cām p ſe.

Quāz caſus z ex ſe ſunt due cāc. ſ. nā z itellec?: z nā
z intellectus ſunt cāc due hoc modo. ſ. fm q dicunt
cauſe caſus p acciis z nihil qd eſt per acciis eſt prius
illo qd eſt per ſe: manifeſtū eſt q cauſa que eſt p acci-
dens non eſt prior cauſa que eſt per ſe.

Poſterius itaqz eſt caſus z fortuna itelle-
ctu z natura: quare ſi qm maxime celi cauſa eſt
caſus: neceſſe eſt prius cauſam intellectum z
nām eſſe: z alioz multoz: z buius oīs.

Ex ſe igit z caſus ſunt poſteriores ab itel-
lectu z nā: ex quo ſequit ſi cauſa celi proprie
eſt ex ſe: vt neceſſario intellectus z natura
ſint due cauſe prius celi z aliaz rez.

Phyſicorum

97 ¶ Cum declarauit qd ex se 2 casus sunt posteriores in hoc qd sunt cause ab intellectu 2 nā: dixit: ex quo seq- tur si intellectus 2 nā sunt due cāe fm quas casus 2 ex se vt prius sint cause celi per se 2 aliarum prius qd celi: totum hoc est impossibile.

T Determinat q̄ cause non sunt plures q̄ q̄
sepius dicte sunt: ⁊ q̄ phisicus ex oib⁹ cau-
sis demonstrat.   Lap.   V.

Autē sunt cōq̃: ⁊ q̃ tot sunt
numero quot dīximus manife-
stum est: tot. n. fm̄ numerum p̄
pter qd̄ comprehendit: aut. n. in
q̃d̄ quid est reducit̄ p̄pter qd̄
vltimuz in imobilibus vt in mathematīcis:
in dīffōne. n. recti aut cōmensurati: aut alius
cuiusdā reducit̄ vltimū.

¶ Et manifestū est qd be sunt cāe existentes
 ⁊ qd sunt tot quot diximus: qđ enim per qre
 p̄inet istuz numez: qre enim aut reducit̃
 ad qđ est res: ⁊ est vltimū coz: ad que redu
 citur in rebus immobilib⁹. A. g. in mathema
 ticiis: nō. n. reducitur nisi ad diffinitionem
 recti: aut simetris: aut ad aliud ab istis.

Cum posuit p^{us} q^u gnā cārū sūt q̄ttor: r notifi-
cavit q^{uod} calis r fortia nō sūt alie cāe ab il-
lis: r collocat in gñe q̄d est mouē: s. in eo qd ē
accēs nō p^{er} se: reuelus ē ad certificādū cās ē q̄ttor
¶ Et dixit: r manifestū est rē. i. r declarauit q^{uod} sūt
cāe existētes: s. sunt ror quor diximus. querere. n. p
bāc p̄tione q̄re nō vīfat nisi i istis q̄ttor modis
nō in pluribus r q^{uod} vlt p̄tinet iterrogatio istū nume-
rus: cū narrauit hoc dixit: q̄re. n. aut reduciť rē. i. in
iterrogare. n. p^{er} q̄re. aut ridere ei est aut p^{er} qd est. i. f
cām formale: ista. n. cā est vltimū copā: qd puenit
iterrogatio p̄r q̄re in reb^{us} immobilib^{us}: r apud illām
cessat qd r nullo. ¶ Et itēdit p̄ res immobiles cā q̄ sūt
in mā f̄m effe: nō aut s^{ed} diffinitione: sicut est diffini-
tio in mathematicis: ista. n. p̄siderat de formis: r iō
cāe in eis sunt f̄m formā: r deinde iducit exemplū de
mathematicis: r dixit. U. g. rē. i. vbi q̄re: q̄ones acci-
tes in mathematicis: q̄m oēs reduciunt ad diffōnem
vt ad diffōnem simetri r asimetri: aut recti: aut circū-
lari: aut aliud ab istis.

Tercio in mouente primū: vt pp qd certane
runt: qm furati sunt: aut alicuius grā: vt do
minēt: aut in his q̄ fiunt materia: quot qdē
igitur cōe be: ⁊ tot sint manifestū est.

¶ Aut reducitur ad primum motorē. *U. g. q.* re pugnāt: dicitur qz deperdabātur: aut redu-
cit ad illud pp qd. *U. g.* vt regnarēt: aut re-
ducunt in rebus gnālib⁹ ad mām. appet
igif qz cause sunt quattuor ⁊ quot sunt.

69 **C** hoc qđ dixit manifestū est p se: et declaratio ad p s r
mediū p sylm dyalecticū: dyalecticus. n. ponit q in
terrogatio q qre reducit ad istos qtuor casus: ita q
h est maius p se. **C** Et smo pponit sic: ac sunt ille
que iducunt ad qre. Et illa q iducunt in response
ad qre sunt qtuor. Ergo cāe sunt qtuor. **C** Et exē

plū rñſionis ad quare ſm māz:cū dŕ:quare corrum /
pit aial:est cū dŕ:qz ppoſitū est ex pŕarays.

Cū autē cause quatuor sunt de oībus erit
physici cognoscere: ⁊ in oēs inducēs ppter
quid demonstretur physicē: materiā spēm
mouentē: ⁊ qđ est cuius cā: veniūt aut tmes
in vnā multitudine: qđ qđez enī qđē est: ⁊ qđ
cuius cā vna est: qđ vō vīmor? principiū
spē eadez est hīs: hō enim hoīem gnāt.

¶ Et qz cæ sunt quattuor opz naturalē scire
oēs ⁊ reducere qñem p quare ad illas oēs
⁊ cōpellere rēspōsiōē de eis fm cursum
nālēz. s. fm mām ⁊ formam ⁊ motorem ⁊
ppter qd. ¶ Et multotiens reducitur tria
ad vñū: qđ enim est aliquid est: ⁊ etiā illud
propter qd est: ⁊ illud ex quo primo est mo
tus est in forma: ⁊ hoc est vñum; homo. n.
generat hominem.

C De o3 nālcim dare in rñssione ad qre oēs cās qñioz: qm̄ in scīa nālī apparet māz: in quo est mā fuit oēs cās. ¶ D. o. multotiens reducū tria ad vñū. i. r. accidit in scīentia nālī vt res cās. s. agens r forma r fū nis fuit vñū f3 fūm: r ples f3 diffōnē: r accidit: qñ cū nālīs voluerit reddere cās gnōnis nō cās ge/ nerabiliz: gnō est ab equali in spē. ¶ U. g. qñ bō gnā tur ex hoīe: iō generāz qñatū fūm vñū fm formaz r forma gnāta est finis mor: māe ab agētē: sic fīta forma erit agēs r finis r forma: r qz boc nō est verū in rebz: q nō gnānt ab equali sibi in spē: neq3 in fūm: bus rez: gnābiliz: iō finis gnōnis est alia a fine gnāti vbi grā: qñ finis hoīs i gnatione est iuenire suā pñā pfectionē r finis eius fm q est ens ip3 esse in sua vl tima pfectionē: r iō dixit: r multotiens: r intēdit per illa tria agēs r fūm: r finem: sicut dīctūmus.

CEt tenetur pbyficus pñdere oino que-
cunq3 mota moueri:quecūq3 at nō:nō am-
plius pbyficis funti:nō.n.in se ipſis habentia
motū:neq3 principiā mot⁹ moueri:ſed imo-
bilia ſunt. ¶ **A**n tria negocia ſunt:bēc qdē
circa imobile:alia xō circa mobile:qēc qdē
ruptibile:quedā autē circa corruptibilia.

Et vñr oe qđ cuz mouet mouet: qđ ar nō
est ita: nō est de scia nālī: oē. 11. qđ est bñō
nō mouet: qz in eo est motus: aut principiz
motus: sed mouet qz est imobile. **E**t iō
modi scientie sunt tres. **U**nus enim cōfide-
rat de eo qđ mouet: s; est corruptibile. **S**e-
cundus autē p̄siderat de eo: qđ mouet: sed
nō est corruptibile. **T**ertius autem p̄siderat
de eo qđ nō corrumpitur neq; mouetur.

De qđ cu mouet mouet qđrū i eo qđmōr cāe cū sit
de scia nāliqđ aut mouet: s nō mouet: nā ex alio est
mōus r nō motū: r ista ē for^a abstracta mā. (¶ D. o.
nō mouet: qđ i eo ē mor^a ac. i. mouet: qđ est motū ab
alio: r nō est motū ex se. (¶ Doc. at qđ dīxit qđ modi
scie sūt tres bz qōnē. Un^a n. m. modopz trūū scie ē scia qđ
přiderat de reb^a mobilib^a: r ē scia nālis. Scōs est qđ
considerat

considerat de rebus immobilibus s3 sunt i mobilibus
z est in scia mathematica: mobilia aut corruptibilia
z mobilia icorruptibilia sunt vni⁹ scie: z io forte h no
intedit dicere modos artium speculatiua: s3 dicere
modos entiu diuersoz: de quoz vnoquoq3 oz dicere
p se ista eni gna que dixit sunt gna diuersa: z scia di
uina no pssiderat de reb⁹ abstractis tm: s3 z de rebus
extrib⁹ fm q existit: z io cum ens diuidit s3 cōsi
deratione demonstratiua: intrabit vna nā in duas ar
tes: vt pssideratio mathematici z diuini de numero:
z similr pssideratio mathematici z diuini de corpore z li
nea z superficie: h igitur que sūt diuersas diuidere artes:
sed dicere gna entiu que sūt diuersas naturaz: z cā
cōsiderant: inueniunt sicut dixit tria.

Quare pp qd in mām reducēt reddat: in
eo qd qd est: z in primū mouēs. De gnōne
aut maxime hoc mō causas pssiderat: qd po
test aliqd fiat: aut qd primū fecit: aut qd su
stinuit: z sic semper qd consequenter.

Necesse est igit vt responsio ad qre redu
cat ad mām: z ad qd est: z ad primum mo
torē: perscrutari eni de gnōtione est b mō:
ita q pssideret qd ē post qd: z qd est primum
qd egit: z qd recipit actionē: z sū pssiderat
in sequētibz vna post aliud semper.

72 Cuz dixit q nālis pssiderat de qtuor causis icēpit
pssiderari h z pus d mā. necē ē igit zc. i. z oz igit nā
lē apud interrogationē p qre: rēdere p mām z p pmū
motorē. cognitio eni gnōtis nō pssit nisi oādo has
duas cās. U. g. qm cū qrim⁹ scire gnōnē hois: pri
mo qrim⁹ et q gnatur: z a quo gnatur. C. d. d. ita q
pssiderem⁹ zc. i. cū pssiderat fuerim⁹ i aliquo genere
de istis duab⁹ causis oz pmo pssiderari d pms causis
ist⁹ entis actiuis z passiuis. D. poltea de alijs causis
fm ordinē donec pueniat ad cās rei ppinqs. scilicet
do a pmo motore z pueniendo ad vltimū motorē: z
sū incipiēdo a pma mā: z pueniēdo ad vltimā māz
ppziā illi eni: de quo pssiderat: z io oz in hoc libro p
scrutari de pma mā z pmo motore. C. d. d. z qd ē p
mū qd egit zc. i. rēpiem⁹ apud pssiderationē d istis
causis z ordinē eaz a pmo agētē z a pmo patiētē. De
inde descendemus fm psecutionē z cōtinationē do
nec perueniamus ad causas ppropinquas.

Duplicia aut sūt picipia mouētia: quozū
altex nō pphysicū ē: nō. n. bz mor⁹ picipiū in
seipso: bui⁹ aut ē si aliqd mouet qd nō mo
uet: sic ē qd z penit⁹ immobile z oiu3 pmiū.

Prima picipia sūt duo: vniū nō nāle: qm
in eo nō est pncipiū motus: z qd est tale
mouet z nō mouet vt illud qd nō mouet
aliquo mō oino: z ē pmiū oium rerum.

Cuz declarauit q oz nālez pssiderare de causis mo
tuis icēpit inducere modos eaz. Et dixit: q sunt
nālis z nō nālis: z h intēdebat cū dixit nō nālis: z in
tēdebat p hoc q b cōsideratio d qditate ist⁹ motoris
nō est nālis: s3 solūmō pssiderat de h motore: in pbā
do ipm ē tm. Et cū narrauit q iste motor nō est
nālis: dedit cām z dixit: nō. n. est in eo pncipiū mor⁹:
z iste pmo pponit sic in scda figura. Prim⁹ motor nō
bz pncipiū motus: a quo mouet. S3 motor nālis bēc

in se pncipiū motus p qd mouet. Ergo pmius motor
nō ē nālis. C. d. d. z qd ē tale zc. i. h3 motor necē ē si
fuerit ipm mouere absq3 eo q moueat: z nō ē ita d
motore nāli. Deinde exponit q intēdebat p h qd di
xit. z nō mouet. z dixit vt illd qd nō mouet aliq mō
oino: z itelligo p h qd dico: qd nō mouet. a. qd nō reci
pit motū oino nālī. Deinde iduxit scdm ppiū ist⁹
motoris. z dixit: q pmiū est oium rerū: z h necesse est
si omnes motores q sunt sub eo nō mouent nisi mo
ueant ab eo: z ipse mouet absq3 eo q moueatur.

Et qd qdez est z forma: finis. n. z cū⁹ cā
qre qm nā pp aliqd est: z banc cognoscere
oz: z penit⁹ reddendū ē pp qd: vt qz ex hoc
necē est hoc esse: hoc aut ex hoc aut simplr
est: aut sic frequēter: z si hoc bz fieri sicut ex
ppōnibus cōclusio. Et qm hoc erat qd qd
erat esse: z qz dignus est sic non simplr: sed
ad vniuscuiusq3 substantiam.

Et cōsiderat de qditate rei z creatiōe eius
qz est finis z pp qd: z qz igit nā agit: z pp
aliud oz scire hoc ē: z oz pplere rñsionē ad
qre fm oēs modos. U. g. qm ex h necē ē vt
sit h bic: z h ē ab h: aut ē simplr: aut i ma
iori pte: si eni h fuerit: necē est si fuerit futu
rū hoc. U. g. qm ex ppōnibus est pōio: z h
est qditas rei: z hic est modus nobilior non
simplr: sed fm essentiā vniuscuiusq3.

74 Dicit. z oz nāle pssiderare ē d qditate z forma rei:
forma. n. est in gnōne qsi finis: z qsi pp qd est aliqd z
qz cōcedere h fundat sup h q nā agit oē qd agit pp
aliqd sic dispō in arte: z h est maximū fundamētum
ist⁹ scie. Dixit: qz igitur nā agit pp aliqd oz scit h. i.
nālē. C. d. d. z oz pplere rñsionē zc. i. oz nāle cōplere
rñsionē apud interrogationē p qre p cām agētē z mā
lē oib⁹ modis: ex qb⁹ accidit: vt cās sint cause agētes.

Qm de gnib⁹ entiu ē q ex agētē seq⁹ actū necio:
z h est in reb⁹ eternis: z ex agētē seq⁹ actū in maio
ri pte: z h ē i reb⁹ gnālib⁹ z corruptibilib⁹. C. d. d.
z h ē ut est simplr. i. psecutio necia: z q. d. z oz nāle
attribuere cās cātis mō attributōis illaz cārū cātis
suis. U. g. qm si aliqs dixit q ex tali cā puenit tale
causatiū: oz dicere q h aut ē necio aut in maiori pte.
z ista dispō inuenit de qtuor causis i agētē z mā. i. q
cāta eaz sequunt⁹ cās i maiori pte: z h ē i agētē nālī.

Et cū notificauit h icēpit declarare modū necita
tis exitis iter ista entia z suas cās: z dixit: h eni necē
est vt sit si fuerit futuz. i. s3 ista q sequunt⁹ suas cās i
maiori pte cū fuerit pōita cē: seq⁹ necio vt cās eozū
sint. s. qm pncipia i eis sequnt⁹ vltima: z nō puerit.
U. g. qm si fuerit h necē est vt sint ppōnes z nō puer
tit. z dixit. si igit h fuerit necio: intēdebat cās z cū di
xit. si h fuerit futuz intēdebat cāta: z qsi dicat. cā. n.
necē ē vt sit si cātū fuerit necē vt sit. U. g. qm ppōes
necē ē vt sint: h ērit. C. d. d. h. n. ē qditas rei. i. ista
eni cā que cū ponat cē seq⁹ necio vt pziōra i gnōne
sint: est qditas z forma rei. cū eni fuerit forma: necē
est vt p⁹ sit mā z agēs. C. d. d. z h ē mod⁹ nobilior:
idest z forma est in reb⁹ nālīb⁹: vt ens sit in dispōne
nobiliori fm q est illud ens nō nobil⁹ simplr. nobi
lius enim in esse non est nobilior simplr. Et dixit

Cōmen. sup pbyr.
c

de gnōne cā.
i. q. r. z. m. t.
cō. 4. Et. i. z.
m. t. cō. 5.

74

Maximos
fundamētus
ist⁹ scie ē nāz
agē pp finis.
3 de cō. seq⁹
ti. z cō. 94.

In eternis
ex agētē seq⁹
actū necio. s3
i gnālib⁹ z
corruptibilib⁹
b⁹ ex agētē se
q⁹ actū i ma
iori pte: ex q
ps i etuz ē
agēs illd cō
sile. z. c. d. s3 a
oib⁹. sed vide
op⁹. i. z. m. t.
cō. 44.

Cum forma
re fuerit ne
cessē ē vt p⁹
sit mā z agēs

Physicorum

Forma non
legit nāma
nec o v o p i
nau fū ātūg.
3 dē itra cō.
97. r q ibi.

In forma
mathematica
nō repit nobi
litas: q nobi
litas nō accit
fore nū f3 q
ē finis. 3 d. 3.
met. t. c. 3. Et
vide ibi. Cō.
quō bō: ucl
legedum iū.

hoc vt notificet q forma nō sequit nām mae neces
sario vt opinati sunt antiq nāliū: s3 nā inuenit eā pp
B q ens sit in sua nā nobili: r iō forma q legē nām
entis nō est oca nobilioz vt forma mathematica: nō
enī dicitur q linee exētes a cētro circuli ad pipbe
riā sūt eāles vt circulus sit nobilioz: s3 B ptingit nāe
circuli: iō nobili? nī inuenit i formis mathematicis.
B enī. nobilitas nō accidit formis nisi f3 q ē finis.

Tractatus quintus in quo manifestat q nā
agat pp finē: r q in qbusdā neciūm non sit
ex causis priorib? inesse: q sūt mouēs r mā:
s3 ex causis posteriorib? q sūt forma r finis.
Capitulum in quo ostendit q nā est de nūero illa
rū causari q pp aliqd agūt. Cap. I.

Acendū qde igit primū: quoniā
nā cor q sūt pp hoc cārum ē:
postea dñeio quomō se beat i
pbyscis: in hac enim cām indu
cūt oēs: q qm calidū hmotap
tuz nātū est r frigidū: vniq d3
igit talis. bec ex necitate sunt r fiunt: r apta
nata sunt: r nāq3 si aliā cām dicunt qscūq3
tangētes gaudere sināt: hic qdē concordiaz
r discordia: ille xō intellectum.

Op3 nūc igit loq primo de hoc q nā est
de causis que agūt pp aliqd: deinde post lo
qmur de necio: r quō se bz in reb? nālibus q
agūt pp aliqd: oēs enī ad hāc cām reducūt:
r dicit q calidū est tale: r frigidū est tale:
r sūt vniq d3 similituz necē est vt ei gñent
ista: qm r si iponūt aliō: r qdā dīc amicitia
r litē: r qdā intelligētiāz: tñ inspicunt sicut
fulgur tñ: deinde dimittūt ipsūz r vadunt.

Quia ista ppō est maxima r fundamētuz in hac
scia r in scia diuina: qm si nālis nō pcesserit
eaz negat pncipiū finale r negat mām eē pp formā:
ex quo seqt ipm negare agēs: gnāns enī nō gnāt nisi
ppter aliqd: r sūt mouēs mouet pp aliqd: r cū seqt
forma necio mae nām nascit calis: r sic nō erit agēs:
aut si erit: erit frustra: r sūt si diuin? nō pcesserit eaz:
nō poterit pbare q de bz sollicitudinē circa ista que
sunt h. iō icēpit Arist. dicere q nā agit pp aliud: r q
ab h bz icēpe h: r postea loquet de necitate ad quam
antiq reducebāt gnōnē: vtrū sit in reb? nālib?: r quō
se bz ad cās q agūt pp aliō. **Et** B itēdebat cū dixit
r quō se bz i reb? nālib? rē. **Cō.** d. oēs. n. rē. i. oēs. n.
ātiq reducebāt rē. i. attribuebāt oia gnābilia ad istā
cām ex q inuenit necitas i reb? r ē mā: dicebāt. n. qm
ex necitate calidi r nāe fridi r būidi r sicci: necē ē i
uenire oia ista gnābilia. f. q pp h q calidū inatū est
ad mīceri cū frigido: r humidū cū sicco: necē ē vt ab
istis q litanib? inueniant oia gnābilia sine aliq cā ex
trinfeca admiscēte r dāte vnicuiq3 enti pplexionē p
priā: r sūt dicebāt: qm q calidum inatū est ascēdere
supi? r frigidū descēdere iferi? iō calicū ascēdit ad
supiora platāz fiēt flores r folia: sicut ē cū frigidūz
descēderit ad iferi? fiēt radices: r sūt faciebāt o oib?
de gb nitebant reddere cās rōnum: quēadmodum

Quō bō hē.
at sollicitudī
nes circa ista
q sūt hic. Et
de. 12. meta.
com. 57.

nitebantur in B in gnōne eoz: eadem enim est dispō
de causis gnōnis: r de causis actionum. q enim attri
buit gnātionē necessitati attribuit actiōes necessita
ti: r q attribuit eam finī intēto attribuit gnōnem finī
intēto. **Et** qz qdam istoz dicūt agēs esse in prima
gnōne mūdi nō in oibus gnōnibus. vt Empedocles
amicitiā r litē: r Anaxagoras itelligētiāz dixit: qm
r si iponūt. i. r dicimus q illi hoies reducunt oia ad
cām mālē: qz isti r si ponūt cām aliā. i. agētē: vt Em
pedocles r Anaxagoras: tamē modicum pceperūt
eam: r concesserunt eam in principio generationis:
deinde diuiderunt eam in alijs rebus.

Habet autē oppositionē qd pbibeat nām
nō. pppter hoc facere: neq3 qz melius: s3 sicut
pluit iuppiter nō vt frumētum augmētē: s3
ex necessitate: sursūz enī ductam aquā cōge
lati op3: r cōgelataz aquā deozum venire:
augeri aut cū hoc fiat accidit frumētuz. Si
mīluer si perdis frumētuz in area nō bñius
cā pluit vt perdat: s3 hoc accidit: quare qd
pbibeat: r sic ptes se habere in nā vt dentes
ex necessitate oriūt: anteriores qdem acutos
aptos ad diuidēdūz: maxillares aut latos r
vtilēs ad pterendū cibū: quoniā nō pp hoc
hoc fieri: sed simul euenire: sūt aut est r de
alijs pibus in qbus vt esse q pp hoc: vbiq3
enī oia accidūt: sicut si pp hoc fiat: bec qdēz
saluata sunt ab eo qd pp se est vniq pstantia
apte: quēcūq3 xō si sic pda sūt: quēadmo
dū Empedo. dixit bouigenas r viriperas.

Et est hic qd: dicit enim aliq3 quid probē
ber: vt nā nō. pppter aliqd agat: neq3 vt aliqd
sit nobilius: sed sicut pluuia venit a celo: nō
vt crescāt mēsses: sed ex necessitate: qd enim
ascēdit necesse est vt ifrigidef: r cum ifrigit
dāt r sit aqua r descēdit: r cū hoc fuerit
accidit vt mēsses crescāt: r eodem mō si se
mē corrūpāt in acervo: aduētus plunie nō
fuit ad hoc vt semē corrūperet: sed hoc fuit
per accēs. **Ita** nihil pbi bz vt mēbra cor
poris talem habeant dispōnem in nā. A. g.
vt dentes anteriores necessario fuerint acu
ti ad abscondēdū cibū: r molares sunt lati
ad molēdū cibū: r nō pppter hoc fuerunt:
sed hoc accidit casu: r eodez mō est de alijs
mēbris in qbus existimat esse illud. pppter qd
fuerūt. A. g. cū igit pueniūt oēs res: illa cō
ueniētia si eēt pp aliqd: illic erit salus r per
manentia: accidit. n. eis q fuerint pueniētes
actioni ex se: r illud cui non accidit hoc cor
rumpit r destruit: vt accidit in vaccis: quas
dixit Empedocles: qd qm pceperunt enim
vaccas: quaz supiora erāt hoies.

Et bec est qd. dicit enim aliq3 q nihil pbi bz q nā 76
n on

Donnes am sic dūppōm pūm

non agat ppter aliqd neq vt aliqd sit nobilius: qm
quēadmodū pluuiā videt q non venit a deo vt cres-
cant mēsses: sed ptingit necessario ex nā materiene-
cesse est enim vt vapores calidi et humidi ascendant
ad locū frigidū: et vt infrigidetur illic: et fiant aqua: et
ptingit necio vt descēdat ad inferius: et si iuenerit tri-
ticū in terra seminatū accidet ei vt crescāt mēsses: et
si iuenerit ipm in acervo corrūpet ipm: quēadmodū
aduētus pluuię nō fuit vt corrūperet triticū in acer-
uo: sicut nō fuit vt crescerēt mēsses: sed vt rēqz fuit per
accēs: et cū ita est de pluuiā cū seminētibz pibz vt
hoc q mēbra corpis sint pueniētia ad salutē corpis
sūt hui? dūpōnis in nā. i. q hoc accidet eis casu: sic ac-
cidit mēssibus crescere p pluuiā. Verbi grā. qm den-
tes necesse est in hoc vt alia saluet: vt anteriores sint
acuti: vt sint apti ad abscindendū cibū: et posteriores
lati ad molēdū cibū: sed nō ppter hoc fuerūt: s; acci-
dit eis casu ex nā materie: et eodē mō possz qd dicere
q ita est de alijs vtilitatibus mēbroz: de qbus existi-
mas q mēbra sūt ppter illas vtilitates: dicunt. U.
grā. accidit vt actiones mēbroz pueniāt hoc mō cō-
ueniētie que nō secus ē: ac si ista mēbra eēt in pu-
cipio ppter istas actiones et vtilitates: et eodē mō
aialia habebūt salutē: nō q illa cōueniētia fuerit in-
tenta: sed accidit casu. dicit: et illud cui nō accidit ca-
su iste modus cōueniētie destruet et corrūpet: vt ac-
cidit in vaccis Empedoclis. accidit enim eis hoc qd
nō oia mēbra eoz fuerint apta ad actiōes hoīs neqz
ad actiones vaccaz: et ideo cū moriebant. Et dicit
p. sed quēadmodū pluuiā rē. i. sed quēadmodū pōt
aligs dicere q pluuiā venit a celo: nō vt mēsses cre-
scent: sed de necessitate materie. Deinde dicit. q eni
ascēdit rē. i. et ex hoc pōt q opinari q pluuiā est de
necessitate. Deinde. et cū hoc fuerit rē. i. et cū aduēt?
pluuię est de necessitate materie: ergo cremētū mē-
sūz est per accidēs. Deinde dicit. et eodē mō rē. i.
apparet: qm quēadmodū pluuiā corrūpit triticū
in acervo: similr facit ipsum crescere: et q ipsum cor-
rumpere est p accidēs: necesse est vt ipsūz facere cre-
scere sit p accidēs: aduersariū enim cōcedit q ipsūz
corrūpere est p accidēs. Deinde. d. Verbi grā. i.
U. g. rē. vt anteriores dentes sint acuti nō ad abscin-
dendū cibūz sed ex necessitate materie ex qua gene-
rantur: et mole etiā sunt late ad molēdū cibum: et B
etiam accidit eis de necessitate materie: et nō fuit in-
tentū apud nām. Deinde. vbi grā. cōueniūt rē. i. Ver-
bi grā. cōueniunt vtilitates oīum mēbroz in ani-
malī generato tali pueniētia: at si esset intēta a nā: il-
lic erit salus pmanētia illius speciei aialijz: et illud
cui non accidit hoc: corrūpetur et destruet: vt accidit
vaccis Empedoclis. Deinde. d. accidit enī eis rē. id est
accidit mēbris animalium q fuerint conueniētia
actionibus ex se: et casu: nō quia mēbra fuerunt ge-
nerata propter illas vtilitates.

¶ Ratio qdēz igit qua vtiqz deficiet aliqz B
est: et si aliqz alia bmoī ē. Si ipse ē ista bunc
bre modū: bec qdēz enim et quēqz sunt a
nā: aut sp sic sunt: aut sic frequēter: s; eozū q
sūt a fortuna et p se: vano nihil: neqz enim a
fortuna: neqz casu vī pluerē multoties bye-
me: s; forte sub cane: neqz cauma sub cane:
s; si byeme. si igit a casu vidēt: aut pp hoc
ē: si nō pōt est B esse: neqz a casu: neqz p se

vano pp aliqd vtiqz erūt: at nō nā sunt bu-
lus oia: quēadmodū et ipsi firmabāt B dicē-
tes: ē itaqz q pp aliqd i bis q nā sūt et sunt.

¶ Hoc igit et hile facile facit dubitationē: et
ipole est vt sit Bmō. ista enīz mēbra et oia q
sunt p nām: sunt in eo q sunt: aut ip: aut in
maiori pre: et nihil oīo est tale eozū q gnanē
casu et ex se: ipole ē existimare q casu: mul-
tipli pluuiā in byeme: imo in ascensu canis
aut casu vlgorez calor apud ascēsum canis:
imo in byeme si fuerit calor. si igit ista ven-
tura ē: aut casu: aut pp aliqd et ipole est vt
sint casu et ex se, q necesse vt sint pp aliqd: sed
oia ista pcedūt dicētes B nēdū aliq ea neri ex
nā: necesse igitur est illud qd ē pp aliqd sit i
rebus existētibz per naturam.

¶ Cum induxit qōnem destruentiū cām finalē: in-
77
pit declarare q unpole est dicere q iste vtilitates: et
causē finales que apparēt i gnābilib? sunt ex necessi-
tate materie et casu. Et dicit: et impole ē rē. i. et im-
possibile est vt cōgregatio istaz vtilitatum in oibus
mēbris indiuidui generati sit casu. mēbra enīz et oia
que generant a nā generant in aliqua dispositione:
aut semp: aut in maiori pre: mōstruoī enim accidit
raro: et cū posuit q ista mēbra generant a nā: et q illd
qd generat a nā: generat in eadē dispōne: aut semp
aut in maiori pre: legunt q ista mēbra generant in il-
la dispōne cōueniēti in qua sunt: aut semp aut in ma-
iori parte: et omne qd sit casu et ex se si sit semp: neqz
in maiori pre: sed raro. Syllogismus igit sic compo-
nit. pueniētia que est iter mēbra: aut est semp aut in
maiori parte. Et quod ē semp aut i maiori pre nō est
casu: ergo ista pueniētia nō est casu. Deinde dicit.
si igit ista rē. i. si igit ista pueniētia aut est casu aut
a nā ppter salutē aialis: et itz apparuit ex sermone
pdicto q nō est casu: remanet vt sit ppter aliqd: et ē
salus aialis. Deinde. d. sed oia ista rē. i. qm cū pueniētia
fuerit huic pponi quā pcedūt. s. q res existētes sūt
a nā. s. hoc q res existētes sunt ppter aliqd: pcludet
in tertia figura: q qdā eoz que sunt a nā sunt ppter
aliqd: et est verū: nō enim omne qd est a nā est ppter
aliqd. Et tacuit solutiones qōnis dicte de pluuiā:
q iam nonficauit q descēsus pluuię in byeme est in
maiori parte: et apud ascēsum canis est in maiori pre:
et calor ecōtrario: ex quo sequitur necessario: vt pluuiā
sit ppter aliqd: et ē apparet ex hoc sermōe q mēsses
nō crescūt a pluuiā casu: cūz hoc sit in maiori parte:
corrūptio aut in acervo est in maiori pre: hoc q plu-
uia est de necessitate māe nō facit vt nō sit ppter ali-
quid: et si pcesserimus q uō est ppter mēsses: declara-
bit q est ppter aliud: et est eqūitas gnōnis in elemē-
tis: et si nō eēt pluuiā corrūperet mūdus. et Alexander
dicit q pluuiā nō est ppter mēsses. qm mēsses sūt ab
arte et nō a nā: sed natura cōplet multa que sunt per
artem: et ars multa que sunt per naturam.

¶ Amplius in qbuscūqz finis aliqz est hui?
cā agit qd pzi? et qd psequēter: s; sic agit sic
aptū natū est: et sicut aptū natū est sic agitur
vniqz qd: si nō aliqd ipediat: agit autē pp B
et qd aptū natū est itaqz hui? cā vt si eēt do-
Cōmen. sup. pbyth e z

Mostruoī
et qm casu
ex se raro co-
rigit. Jo. 6.
co. 45. ydē
p celijs.

Mo oē qd ē
a nā est ppter
aliquid.

Continuatur generatio
p pluuiam

Pluuiā est
ex equitatis
gnōnis i elem-
tis. vide p B
63. 4. pby.
a nā cōplet
multa q it par-
te. et ars multa
q iit p nām.
Idem infra.
165. co. 79.

Phyficorum

mus eorum que nā sunt: sic utiq; facta eēt
sicut nūc ab arte est: si aut que nā nō solum
nā: s; z arte fierēt silt utiq; fierēt fm q apta
nata sunt. pp ergo alterum alterum.

C Et illa in qbus ē finis intēra pp illū finē
agit: primū qd agit z in illa q sunt post. Et
nece est vt vnūq; eoz que agūt sic agit z
vlt est natū vt agar: z sicut est natū vt agar:
ita agit nisi ipediat: qd aut agit ppter aliqd
est natū: vt agar ppter aliqd. **E.g.** Si si
domus gñetur per nāz: tūc gñatio eius esset
sicut gñatio eius ab arte: z omne qd est per
naturam: z est per artem est eodē modo s; z
qd est natū: necesse est igitur in hoc illud qd
fuit necesse in suo compari.

78 **C** Mutatur in hoc sermōe declarare q illa que hnt fi-
nes qñ aguntur sunt ppter finem. et dixit. z ē z. i.
z etiā oia in qbus est finis intēra p aliquas actiōes:
prima que agit ex illis actiōib; agit ppter illū finē:
z actiōes que sunt post scdm ordinem sunt ppter il-
lū finē: demū addit aliam ppōnem z vult declara-
re suā cōuersam. z dixit. necesse ē vt aliqd agar z. i. qñ
aliqd agit aliqū actiōē sicut agit illam actiōē: ita
est natū vt agar illā actiōē. i. q nā eius exigit illam
actiōē. **C** Et cum posuit hoc qd intēdebat: incepit
declarare etiā ex hoc q actiō natū debet esse in maio-
ri parte. z dixit: sicut est natū z. i. qñ qui agit ali-
quam actiōē: est natū vt agar illā: ita q est natū
ad agēdū illā actiōē agit illam actiōē: aut semp
aut in maiori parte: z hoc erit qñ nequaquā impediēt
ab aliquo: z sequit ex hoc vt illud qd est natū agar:
nisi impediāt ab aliquo: z cū ponit has ppōnes. i. q
omne qd agit aliqū actiōē est natū z causatū p-
pter illā: z q omne qd est natū actiō eius est in maio-
ri parte: z aut semp: z coniungit huc q omnia nālia vi-
dentur agere ppter aliqd: sequit vt sint nata vt agit
ppter aliqd. z q hoc sit in maiori parte. **C** Et syl-
logismus sic componit. Naturalia agūt ppter aliqd.
Et omne qd agit ppter aliqd est causatū z natū ad il-
lam actiōē. Ergo nālia sunt nata ad hoc vt agāt p-
pter aliqd: z omne qd est natū agit i maiori pte. ergo
qd est nāle non agit ppter aliqd casu: sed dimittit ma-
iorem ppōnem. i. q nālia agūt ppter aliqd. **C** De-
inde incepit demonstrare q hoc apparet i arte z nā
eodem mō. i. ex istis ppōnibus: qñ q manifestū est
in arte: q illa que sunt ante finē sunt ppter finē: z iā
posuerimus cū hoc aliā ppōnem: z est sicut ē dispo-
sitiō in natura. z est q illud qd agit ppter finē: sic est
dispo in arte vt agar pp finē: apparet q nō est oīa i
hoc inter artē z nām: z q si domus gñaret a nā tunc
oia que sūt ante domū pp domū gñarent a nā: sicut
est dispo in arte: cū omne qd agit ppter aliqd est na-
tū vt agar pp aliqd: z qd est natū vt agar pp aliqd:
illud hz finē: z hoc intēdebat cū dixit. **E.g.** deide
dixit. z oē qd est p nām z. i. z cā in hoc q eadē ē dis-
positio in arte z nā in hoc est q oē qd ē gñatū p nāz
aut p artē ē fm q est natū vt sūt illud ab eo nō casu-
z cū declarauit q eadē est dispo in arte z nā induxit
pōnem sequentē ex hoc: z dixit: necesse est igit in h z. i.
oz igit iuenire i nā illd qd inuenit in arte de cā finali.
C Ino aut ars alla qdē pficit que nā nō po-

test operari: alia dō imitat: si enim que sunt
fm artē ppter hoc sunt: manifestūz qd z q
sunt fm nām. silt enim se habēt adinuicem
in his que sunt fm artem: z in his que sunt
fm naturam posteriora ad priora.

C Et vlt videm? q ars in qbusdā reb; pficit
diminutionē nāe in eis in qbus nā debilitat
ad pficiendū actiōē: z in qbusdā rebus se-
quit illaz: si igit qd agit per artē: agit ppter
aliqd: manifestū est q similr est de eo qd est
fm cursum naturale: relatio enim primorū
ad vltima est eadē in eo qd est fm artē: z in
eo q est fm cursum naturalem.

C Lūz declarauit q eadē est dispo in arte z in nā. i. in
hoc q vtūq; agit pp aliqd: iccipit pfirmare similitudi-
nem iter artē z nām in hoc: qñ si nā ageret aliqd pp
aliqd casu: tūc ars si pficeret diminutionē nāe: neq;
ars assimilaret in plurib; suis actiōib; nāe. qd enī i
natū est existerē casu: nō ē inatū existerē p itētiōē.
C U. g. qñ si sanitas pueniret a nā casu: tūc ars si cō-
pleret diminutionē nāe i hoc: ita q sanitas fieret ab
ea in maiori pte: silt si sanitas puenies ab exitu san-
guinis a narib; i ceticis eēt p accis: tūc sanitas pue-
nies a flobotomia: quā pcepit ars medicie: qz vult se
assilari nāe: pueniret p accis: qz igit ars qñq; ē loco
nāe: z ars agit pp aliqd: necesse est vt nā agar pp aliqd:
z qz ars ē segtur nām: z agit pp aliqd: necesse est vt nā
agar pp aliqd. **C** Et intēdit p pma illa que sunt ante
finē: z p postrema ipm finem: z intēdit q si pma sūt
in arte sunt p se ppter vltima: necesse est vt ita sit in
nā: imo dignius: ars enim in hoc assimilāt nāe.

C Adaxime aut manifestū in aialibus aliorū
q neq; arte neq; qñtura neq; deliberatura
faciūt: vñ dubitat qdam vtū intellectū: aut
quoddā alio opent araneē z formice z bimōi
paulatim aut sic pcedēt z in plantis appa-
rent experientia qdam facta pp finē: vt folia
pp fructus coopimentūz. Quare si nā facit
z pp hoc irūdo nidū: z aranea relā: z plāte
folia grā fructuū: z radices non sursum sed
deo: sum grā vegetādū: manifestū aut q cā
huiusmodi est in his q nā sunt z sunt.

C Et hoc apparet multūz in alijs aialibus q
agunt non per artem: neq; per rōnem z co-
gnitiōē: z iō qdam dubitat vtūm hoc qd
agūt agāt per itellm aut per aliud: vt araneē
z apes z filia: z si tu cōsideraueris videbis
in vegetabilibus nedūz in aialibus aliqua q
sunt pp aliqū vtilitatē in fine intentā. **E.g.**
qñ folia sunt ad cooperiendū fructum. Si
igit nā est pp aliqd: z pp aliqd facit irūdo
suū nidum: z tēpit aranea suā domūz: z fo-
lia sunt pp fructū in vegetabilibus: z ramu-
li radicibus: z vene oriunt ad inferius: non
ad supius qñretes cibū: manifestū est q ista
causa

Radices in vegetabilibus

Phyficorum

C Amplius necesse est semē fieri primū: sed non statim aialia: et molle nā primū qdē semen erat. Ampli? et in plātis mēst pp aliqd minus aut colligit: vtrū igit in arborib? fiat sicut bouigene: viripe? sic vitigere olivigere aut nō: incōueniens enī est: s? tamen oportet si qdem et in animalibus est.

C Et ē oīz in gnōne aialis: vt primo pcedat spma: deinde gñat: et nō gñat subito: et totū generatū primo ē spma: et ē in vegetabilibus videmus pp qd et si minus appareat: vtrū igit sicut in vaccis gñat vacca cuius supiora sūt bois: et silr in vite gñat vitis: cui? supiora sūt oliue aut nō. Hoc. n. est iopinabile: s? oporteret vt h? ēē si ita ē in animalib?.

83 **C** Dicit. Et ē: hoc ē vt mibi videt rōcinatio sup B q? gnatio aialis nō ē casu: qm cū posuerim? q? oē aial gnatus ex spmate: nō gnatur subito ex nō spmate: se quis nēcio vt gnatio ei? ex spmate sit p se et nēcio: g? gnatio ei? ex spmate nō est casu: g? sperma ē ppter aial: aut ita q? sit agens: aut mā: aut vtrūqz. **C** D. d. deinde gnatur rē. i. et nēce est vt sperma pcedat gnōnem aialis tpe: q? generet ex eo in tpe terminato: et pūus ordo eius in gnōne est sperma: et vltimus aial: et inuebat p hoc q? aial p se fit a nā: cū enī posuerim? q? aial hūis sperma nēce est vt spma pcedat ipz: sperma igit est pūnāl? aial: est igit cā ei? p se: et silr cūz pceferim? q? ex spmate nō sit subito: s? in tpe terminato: apparebit et q? gnatio ei? est mediātib? alterationibus necessariis in gnōne aialis: et q? inītiū istius motus est a re terminata. i. a spmate: et ad rē terminatam. i. aial: et p rāsit sup media terminata: et totū hoc demāuit q? gnatio ei? ex spmate ē p se. **C** D. d. et ē videm? rē. i. et nō hoc iuenit solūmō i aialib?. i. illud qd est pp cāz finalē. vt spma in aialib?: s? B ē iuenit in vegetabilib?: s? min? .i. qm in eis iuenit pp qd: et ē mā eius: et cā ei? agēs. **C** Et cū declarauit hoc fundamentū: et est q? non gnatur aliqd ab aliquo casu: et q? ita est de vegetabilib? sicut d aialib?: reuerfus est ad dīcendū Empedocle. et dicit: vtrū igit rē. i. si igit B qd dicit Empedocles ē verū: q? qdā vacca fuit cui? supiora fuerūt bois et inferiora vacce p locū a maiori: nēce est vt vitis generet: cui? supiora sint oliue. ordo enīz in aialib? magis ē q? i vegetabilib?. **C** D. d. B. n. est iopinabile. i. vt sit vitis cuius supiora sunt oliue: sed B iopinabile: sequit si posuerimus B qd Empedocles dicit de gnatione aialium. **C** Et iste sermo ē qst hypothencus pūnuus in quo destruit pūis: et pcluditur oppositū aītis: et accipit per locū a maiori: qm si hoc inuenitur in aialibus circa que maior est sollicitudo: qstō magis in vegetabilibus.

C Adhuc oportuit et in seminibus fieri quod ptingit: oīno at destruit sic dicēs: q nā qdez sunt et fm nām: natura autē sunt: quecūqz a quodam in seipsis principio cōtinue mora accedūt ad aliqū finem. In vnoquoqz autē nō idem vniciqz neqz contingens: semp tñ in eundem nisi aliqd impediatur.

C Et ē oīz vt dispō in modis spermatis et se

minum in gnōne eoz que generant ex eis sit casu: et quocūqz accidit. et vlr qui hoc dicit: destruit illud qd est p nām: et ipsam naturā: qd enim est p nām est illud qd mouet cōtinue ab aliquo principio in ipso donec cōtinuat ad finē: et nō oē principū vniuscuiusqz rei eaz que sunt p nām: hz vñū finē: neqz ē ad quēlibet finē: s? vñū principūz semp inducit ad vñum finem nisi impediatur.

84 **C** Vult et demonstrare ex dispōnib? entū q? nā agit propter aliquid. et dicit: et oīz rē. i. et si gnatio vniuscuiusqz speciei ēē casu: et casus est cā nō terminata: posibile ēē vt vna spēs gnaret a quolibet semine a qlibet nutritione elementoz: et B ē s? sensus. et q? illud pncipiū est ex pūis pncipys scie nālis: et nō oīz nālē loqui de eo cū negante ipm fm q? est nālis: s? fm q? ē pūus pbs. aut s? q? ē disputator. **C** Dicit. et vlr rē. i. et iste sermo destruit subm istius scie qd est nā: et illud qd gnatur p nām: qd enī sit p nām et a nā mouet p tūne in gnōne vniuscuiusqz entis. inceptit enīz a pncipio terminato et puenit ad finē terminatū. **C** D. d. et nō ex oī pncipio rē. i. et nō oē pncipiū hz vñū finē: ne q? gliber finis ē ab vno pncipio: qd autē gñat casu nō gnatur a nā: cū nō glieat a pncipio terminato: neqz ad finem terminatū: si igitur gnatio generet hoc mō. ergo nō est nā: neqz generant a natura: et cum posuit q? natura agit ex pncipio terminato et ad finē terminatū: et hoc nō est semp: dicit nisi impediatur.

C Ad autē est cuius cā sit: et qd est pp B fiet vtrūqz a fortuna: sicut dicim? .i. a fortuna venit extraneus et balneatus abscellit cū tanq? ppter B veniēs egerit: nō pp hoc aut venit: et B fm accēs. fortuna enim est cāriq? sunt fm accēs: quē ad modū et prius diximus: s? cū hoc semp: aut sicut frequenter fiat non fm accēs: neqz a fortuna est. In phyfis autē semp sic fit nisi aliquid impediatur.

C Et illō pp qd qñqz est casu. A. g. hospes venit casu et itrauit balneū et recessit. et dicit nūus hoc cū actio ei? quasi aduētus ei? fuerit ppter illā: s? aduētus eius nō fuit pp illā: hoc enīz est per accēs: cū casus sit de causis que sunt p accēs: vt diximus supius: si igit hoc est ex eo semp aut in maiori parte: non est p accēs: neqz casu: et res naturales semper sunt in eodē cursu: nisi abscondantur.

85 **C** Cum declarauit q? finis iuenit in rebus nālibus p semō casu: inceptit facere rememorationez de hoc qd p dicit: qm qñqz a casu inueniunt finē sed per accēs: cū sint in minori parte: fines autē existentes a nā impossibile est vt dicant fieri a casu: cum sint semp: aut in maiori parte. **C** Et dicit. U. g. rē. i. U. g. qm intrēdit gescere nobiscū: et accidit q? itrauit balneū et recessit: itroitus enīz balnei cā eius fuit bec q? intendebat gescere apud nos: est finis sue getis apud nos: sed nō geuit apud nos pp istū finē. **C** D. d. et B erit rē. i. et dicimus q? aliqd est ppter casum cū fuerim? exi: stimātes q? actio ei? quā egit. U. g. introit balnei fuit propter

Didō i aialibus magis ē q? in vegetabilibus.

Amalori

84

85

86

Phyficorum

artificialibus q̄ domus generat ita q̄ fuerit custo-
diens a calore et frigore ex necessitate: q̄ partes gra-
ues q̄ sunt in ea descendunt ex necessitate nature: gra-
uis inferius: et partes leues que sunt in ea ascendunt
de necessitate etiā ex nā leuis: et pres medie exsunt
mediocriter: vt ligna supius et lapides inferius: et ter-
ra et lutū in medio. ¶ Et ex hoc exemplo apparet q̄
natura est similis arti: q̄ enim dicit q̄ hō gnatur ex
hac creatione: q̄ necesse fuit vt partes graues q̄ sunt
in eo descenderet et leues ascenderet: est sicut q̄ dicit b
in domo: et isti nō euadunt per hūc sermonē ab eē ca-
su in gnatione entium: qm si partes graues descende-
rent in plantis et alibus ex necessitate sue nature: et
leues ascenderent: tunc puenientia actionis partium
grauū et actionis partium leuū in salute illius spēi
erit casus: b i plurib⁹ rerū nāliū videat ecouerfo.
aialia enim testea si natura nō intendisset custodias
deberet descendisse in eis pars testea.

¶ Sed tamē non sine his q̄dem facta sunt:
nō tamē ppter hoc nisi sicut ppter materiā:
h̄ causa abscondendi ipsa et saluand: similr
autē et in alijs oib⁹ in q̄buscūq̄ ppter ali-
quid est: nō sine q̄dem habētibus necessariā
naturā sunt: non tamē propter hoc: sed aut
sicut materia sunt: sed propter aliqd est: vt
ferra. b mōi enim est: q̄ talis est: et propter
hoc est: sed tamen id q̄ est cuius causa im-
possibile est fieri nisi ferrum sit: necesse igit
ferrū esse: si q̄dem ferra erit et opus ipsius:
ex suppone necessarium est: sed non sicut fi-
nis: in materia enim necessarium ē: q̄ autē
est cuius causa sit in ratione est.

¶ Et verum est certe q̄ paries non esset sine
istis: sed esse eius non fuit propter ista: nisi
intelligas per hanc ppositionē propter ma-
teriā: sed propter custodiā et salutē: et pro-
pter istas fuerūt illa: et eodem mō est de oi-
bus que sunt propter aliqd: non enim sunt
sine illis que habēt aliquā naturam necessa-
riam: sed esse eorum non propter hoc existi-
matur materia: sed ppter aliqd. ¶ A. gratia
ferra quare est talis: et dicitur vt agar aliqd
aut propter aliqd: et q̄ agit hoc: et ē pro-
pter illud non est aptum nisi sit ex ferro: ex
quo sequitur necessario vt sit ex ferro si fue-
rit ferra: et sua actio fuerit eius actio: ex po-
sitione igitur est necessitas: nō ex fine inten-
ta. necessitas enim est in materia: et illud p-
pter quid est in diffinitione.

¶ Et verus est q̄ paries nō pōt esse sine illis grauib⁹
et leuib⁹ que ita hnt se ad illū quasi mā: s̄ eē parte-
tis nō fuit pp hāc cāz que est graue et leue: nisi q̄ nō
intelligat p hāc prepōnez pp cām finālē itērā p artē:
et est custodia et salus: tūc enim erit vep dicere respō-
dendo: ad q̄re fuit paries: q̄ paries fuit pp suā cām: et
deinde dicit: et eodē mō etā: et eodē mō est de oib⁹
que gnant pp aliqū finem itentū: qm impole est vt

sit aliquid sine illis que habent nām necessariam in
esse eius: sed esse eius a tali materia. s. necessaria in
generatione sua nō facit existimare q̄ ppter mare/
riam fuit tale: sed opinand⁹ est q̄ ipsum esse tale ē
ppter aliqd: et intēdebat hoc euz dixit: sed eē ei⁹ etā.
sed ipsuz eē h mōi. s. q̄ illa sit necessaria in suo eē: nō
ppter hoc d̄ quis existimare q̄ mā est causa eē ei⁹:
sed opinādum est q̄ eē eius est ppter aliqd. ¶ Et in
libro Alex. d̄. sed non ppter ista: sed ppter mām. i. et
illa que sunt ante finē in re nō dicunt eē cause finis:
nisi fm modū fm quēz mā est causa finis: imo finis
est causa eius pncipalr. ¶ Et cū posuit q̄ significat
q̄ partes et alia corpora gnata nō gnantur ex necessi-
tate materie: s̄ mā sit necessaria in eē eius. b. i. signi-
ficat q̄ cum alijs interrogauerit: quare est aliqd: nō
rñdebitur per mām cām s̄z finales: notificauit hoc
per exemplū et dicit. U. g. qm cum alijs quesierit:
quare ferra h̄z multos dētes: et dicit vt ferret ligna:
aut propter serrationē: et nō dicit q̄ h̄z multos den-
tes: q̄ est ex ferro: s̄z ferra nō possit eē nisi ex ferro: et
hoc intēdebat cū dixit. et b̄ pp q̄ est nō est aptū etā.
s̄z hoc ppter q̄ fuit ferra nō aptetur nisi ferra sit ex
ferro. ¶ Deinde induxit illud q̄ est quasi cōclusio
istius sermonis. et dicit. sequitur igitur necessario vt sit
ex ferro etā. i. sequitur igitur ex hoc q̄ dicitur q̄ ferra
est ppter suā actionem: et q̄ actio eius nō pōt eē nisi
sit ex ferro: vt necessitas in ferra sit fm positionē: s̄z
fm positionē finis nō fm mām: et b̄ intēdebat cū di-
xit: ex positionē igit erit necessitas fm finē intētū. i.
ex positionē igit finis querenda erit necessitas māe
puenientis illi actioni: et necitas esse rerū sequētium
māz: nō q̄ esse istoz est ppter finē neq̄ q̄ finis ē ex
necessitate māe. illa enim que inueniuntur in rebus
nālib⁹ de necessitate nō ppter aliqd: vt mōis aia/
lis: sunt ppter mām: et illa que inueniunt in eis ppter
aliqd sunt ppter formā et diffōnem: et ideo nō sūt ne-
cessaria simplr. et b̄ intēdebat cū dixit. necitas enim
est in mā: ppter quid est in diffōne. ¶ Et innuebat
ppter hāc diuersitatē essentia rerum sequētis eē/
riam ex necessitate māe que non intēdunt pp aliqd:
ex quibus antiq̄ errauerūt et existimauerūt: q̄ oia q̄
accidunt rebus sunt de necessitate māe. ¶ Et b̄ cō-
ponitur in scda figura sic. Res necessarie nō intente
sunt ex materia. Et res intēte nō necessarie non sunt
ex mām. Ergo res intēte nō sunt necessarie nō intēte.
q̄ aut res intēte nō sunt ex mām manifestū est: qm res
intēte sunt ex forma: et ideo non sunt necessarie gene-
rationis: et forma nō est ppter mām: ergo res intēte
nō sunt ppter mām. ¶ Et potentia totius sermonis
predicti est in tertia figura sic. Qm in rebus genera-
bilibus iterrogat: quare gnatur: non rñdetur p cām
materiales. Et quādo i rebus gnābilibus interroga-
tur quare: rñdetur per causam finales. Ergo causa fi-
nalis est alia a causa materiali. ¶ Et oēs iste rōnes
sunt ptra eos qui nō pcedunt illud q̄ est notum per
se. si enī causa finalis sequeret necessario causaz ma-
teriale: tunc apud questionē per quare respōderet
causa materialis. hec enī ē dispositio entis necessa-
ry simplr. s. vt nō sit propter suam actionē: sed actio
eius ppter ipsuz: et iste modus necessitatis inuenitur
in rebus eternis: et ista ē necessitas simplr: quā antiq̄
estimabāt eē in rebus nālib⁹ gnābilib⁹ et corrupti-
bilibus. si igitur forme frequentē materiam de ne-
cessitate: tunc omnia essent necessaria.

¶ Est autē necessarium et in doctrinis: et in
his que

bis que fm nām sunt quodāmodo similiter
qm rectū bñōi est: necesse est triāgulū duo-
bus rectis equalē habere: sed non si boc ē il-
lud est: s; si boc nō est: neq; ille rectus est: in
bis aut que pp aliqd sunt: ecōtrario est si fi-
nis aut erit: aut est: qd est ante finē: aut erit:
aut est: si vero non: sicut ibi: cum non sit con-
clusio: principiu non erit: z hic nō est finis:
z quod est eius causa fit: principium enī ad
hoc est non actionis autē: sed animi: ibi au-
tem sunt animi: actus enim non sunt.

¶ Et necessariū est in doctrina: z in eis q fm
cursum nālez sunt quodāmo siliā: qm rectus
est tale: necesse est ut anguli z triāguli sint eq-
les duob; rectis: z nō q; fuerit tale fuit illō:
s; hoc si nō ēē tale: illud nō ēē rectū: z illa
que sunt pp aliqd: si finis intēta p illa fuerit
pns aut futura fuerit: illa ēē que sunt an erit
pnsentia aut futura: z si nō sunt quēadmo-
dum igit illic: si cōclusio non fuerit: non erit
principiu: s; bece est dispō finis: z illud pp
qd: B. n. ēē est principiu: s; nō est principium
operationis: sed cogitationis: z principium
illic est cogitatiois: q; illic nō est operatio.

89 ¶ Id est: z necitate esse in doctrina z in nālibus ē cō-
simile quodāmo. i. qm in vtroq; inuenit necitas ex
positione: z dicit: quodāmo: q; ex pōibus in doctri-
na psequunt posteriora: cōclusio q est posterior in
scia s; tpe: legē ex pōnibus que sunt piores in eē:
aut illa q sunt pōa in tpe sequunt posteriora. ¶ Et
si limdo iter illa ē: qm si pōnes fuerint: erit cōclusio
necio: z nō sequitur eō: si finis fuerit erit illa que
sunt ante finē: z in hoc aduersant hec duo: propōnes
igit fm hūc modū assimulant finē: cōclusio autē assi-
milatur eis q sunt ante finē. ¶ Et cū dicit: q; necessi-
tas est in eis pōis: inceptit declarare similitudinē: z di-
xit: qm q; rectū est tale zē. z in doctrina inuenit ali-
qd sile necio qd est in gnōne: qm ex esse pōnū seq-
tur eē cōclusiois. U. g. q; angulus extrinsecus i trian-
gulo valet duos intrinsecos sibi oppositos: z cū angu-
lo sequenti valet duos rectos: s; est cā in hoc q; anguli
trianguli sunt eqles duobus rectis: propōnes igit sūt
illa pp q est res: celo vero est illud qd est ante illud
pp qd est: intēdebat p rectū triāgulū rectoz latez:
z intēdebat per tale hoc: qd extrinsecus valet duos
intrinsecos: z cū sequente valet duos rectos. ¶ D. d.
z nō q; hoc ē tale: fuit illud tale. i. z nō q; anguli triā-
guli valēt duos rectos: est necesse ut angulus extrinsec-
us sit talis. i. qm hec nō est cā illius. ¶ D. d. sed si B nō
fuerit zē. i. si nō fuerit anguli equales duobus rectis
triāgulus nō erit rectoz latez. ¶ D. d. z illa q sunt
pp aliqd zē. i. z dispō pōis cū ppositionibus ē dispō
eoz que sunt pp aliqd: z cū illo pp qd sunt: cū n. fue-
rit finis pp que sunt in actu: erit illa in actu: si fue-
rit finis in potētia: illa erunt in potētia: s; nondū sunt
in actu: s; intēdebat cum dicit: z si nō sunt: s; s; cū
cōclusio fuerit in actu: propōnes erunt in actu: z si cō-
clusio fuerit in potētia: ppositiones erunt in potētia.
¶ Et cum declarauit q ita se habēt propōnes cū cō-

clusionē: sicut finis cū his que sunt ante finē: z dixit.
z quēadmodū illic zē. i. quēadmodū si nō fuerit pō-
sionē erit pōnes: s; si nō fuerint illa q sunt an si
nē nō erit finis: illa n. q sunt in doctrina qm finis sūt
propōnes: z illud qd est quasi illa q sunt an finē est
cōclusio. ¶ D. d. B. n. est principiu zē. i. inuenit pōnes q
sunt principiu doctrie. ¶ D. d. s; neq; principiu opatio-
nis s; cogitatiois: z pseruat se ne q; dicat q nos vide-
mus q ad qdā pncipia sequunt vltima: z iūt pncipia
doctrie: z B est pōitū in nā: z nō ad hoc est: qm
hoc nō est principiu opatiois s; principiu cogitationis:
sermo aut est de pncipis opationū: z accidit vt ex p-
ncipio cogitationis sequat illud pp qd: pñ in cogita-
tione est finis in opatioe: z finis in cogitatione est p-
ncipiu i opatione. ¶ D. d. z pñ illic zē. i. in doctria ipe-
culatina: z dixit B: q; doctrie opatiue accidit eis vt
illic sint duo pncipia: pñ. i. cogitationis z pñ opatio-
nis: z s; finis cogitationis z finis opationis.

¶ Quare si erit domus: hec necesse est fieri aut
existere: aut esse: aut oīno mām q pp hoc: vt
lateres z lapides eē si dom? nō m pp hoc est
finis: s; aut sicut mām: neq; est pp bec: oīno
tñ si nō sint nō erit: neq; domus: neq; terra:
hec qdēz nisi sint lapides: illa vero nisi sit fer-
rū: neq; n. ibi pncipia sunt nisi triāgulū duo-
bus rectis: manifestūz igit est q est neciūz i
pbyscis: q sicut mā dī z motus ipsius.

¶ Necesse est igitur: vt si domus erit: vt ista
sint necessario: aut vt sint: aut q erunt pnsen-
tia: z vlr mā que est propter aliqd. U. g. qm
lapides erunt si erit domus: sed nō propter
ista est finis intēta: sed fm q est materia: s;
illa si non fuerint: non erunt ista: domus igit-
tur non erit si lapides non fuerint: neq; fer-
ra erit si ferrum non erit: illic enim pncipia
nō erūt: z si anguli trianguli nō fuerint eq-
les duobus rectis. Manifestūz igitur q
necessarium in rebus naturalibus est illud
quod dī de materia z eius moribus.

¶ Id est: necesse est igit si domus fuerit i actu: vt illa ex
qbus dom? sit sint an domū: z itēdebat cū dixit: vt
sint necio. i. vt ista ex qbus dom? sit sint necio i esse:
aut gnāta ante gnōnem domus: z B duobus modis:
aut vt sint pntia cū ea: aut q erūt pnsentia. ¶ D. d.
z vlr mā. i. z vlr ista est dispō mām cū illo pp qd fuit
mā. ¶ D. d. U. g. i. U. g. qm lateres z lapides necesse est
vt sint si domus fuerit: s; nō ex lateribus z lapidib;
sequitur necio vt sit finis intētus. U. g. dom? neq; hēt
introtū in fine nisi fm mām. s; q mā est vna cāz
rei: cuius ē mā. ¶ D. d. z nō erit pp ista. i. z forma nō
erit p nāz: s; pāges. ¶ D. d. s; illa. i. mā. ¶ D. d. si ista
nō fuerint. i. forma z finis. ¶ D. d. illic n. zē. i. q acci-
dit ex B i gnōne ē sile ei q accidit i doctria: i doctria
enī nō erūt ppositiones si cōclusio non fuerit.
Verbi grā: qm ppositiones ex qbus declarat q an-
guli triāguli valēt duos rectos nō erunt si nō fuerit
eqles duobus rectis: z iā p dicit B: s; iterauit illud ad
rememorationem. ¶ In libro vero Alexā. neq; illic
etiam erunt pncipia si triangulus habuerit angulos

Principiu in
cogitatione ē fi-
nis i opatione:
finis i cogita-
tione ē pnci-
piu i opatione. ¶ D.
7. met. c. 23.
Et. 3. de aia
tex. cō. 49.

U. g. qm mām

90

35. b. c. 29.

Physicorum

equales duobus rectis. i. qm̄ nō sequitur qd si conclusio sit qd propositiones sint. ¶ Deinde dicitur manifestus est igitur qd necessitas in rebus nālibus notat māz et illud qd sequitur materia de motibus: nō notat for mam. i. qm̄ materia inueniatur pp formam: non for ma propter ipsam: cum non sequitur materiam.

¶ Et utreqz physico dicēde sunt cause: ma gis autē que cuius causa: causa enī bec ma terie est: sed non bec finis. Et finis qz cuius causa et principiu a diffōne a rōne est: sicut in his que sūm artem: qm̄ si domus talis est: oportet hoc fieri ex necessitate et esse: et quo niam hoc est sanitas: hoc oportet fieri ex ne cessitate et esse sic: et si hoc est homo hoc: si autem hoc et hoc.

¶ Et opz naturales intendere has duas cau sas: s; magis debet intendere causam que est ppter qd: qm̄ ista est causa māe: ipsa autem nō est finis. ppter quē et principiu est de dif finitione et rōne: sicut est in rebus que sunt p artē. Terbi grā: qm̄ qz domus est talis: neces se est ut sit hoc et hoc: qz sanitas est talis: ne cesse est ut sint hoc: et similiter qz homo est talis: necesse est ut sit hoc.

¶ Et oportet naturales reddere utrāqz cām: qz cōsti tutio rerum nālium est ex ambobus. i. ex materia: et ex illo ppter quod ē mā. ¶ D. d. s; magis d; rē. i. o; nāle sollicitari magis circa cām finālē cū pp cām fi nālem ē cā mālis: et nō pp cām mālem est cā finalis. ¶ Deinde dicitur: principiu est ex diffinitione et rō ne. i. et principiu ex quo sequitur si fuerit necessitas ma terie: est illud qd cōtinet diffinitio et forma in rebus compositis. ¶ Et intēdebat per hoc qz cū diffinitio rei fuerit posita: sequitur materia necessario in pē eius: diffinitio enim continet formam cōm et pōprian. ¶ Deinde dicitur: sicut ē i rebus artificialibus. i. Ter bi grā: qz diffinitio domus est cōtinēs cooperiēs de fendens a calore et frigore: necesse est ut sit composita ex tecto et pariete: et qz diffinitio hoīs est aīal ratio nale: necesse est ut sit cōpositū ex carne et ossē: qz diffi nitio sanitas est dispō in mēbro qua agit suā actio nem in mēbro mēte est ut ista dispositio sit cōplexio: et hoc intēdebat cū dicitur: qz domus est tale rē.

¶ Fortassis autē et in rōne est necessariū: de terminari enim opus ferradi: qm̄ divisio hmoi est: hoc autē non est: nisi habeat dentes hmoi: bi autē nō: nisi sit ferreū: sunt autē in dif finitione qdam partes ut materia.

¶ Et rectum est ut necessarium intret in dif finitione etiam: et hoc erit quādo diffinieri mus actionē ferrationis: qm̄ est scindere ta li mō qd non aptatur nisi serra habeat dentes tali mō: et hoc impossibile ē ut sit hoc mō nī si sit ex ferro: in diffinitione enim etiam que dam partes sunt quasi materia.

¶ Quia diffōnes ptinent genera et differentias: et gene ra sunt forme yniuersales: et differentie forme ppric:

et est declaratū qd materia sequitur necessario ex for ma: rectū est ut diffōnes in hac scia sint principiu ap parentie necessitatis materie: qz ex quibsdā diffi nitionibus nō solūmodo apparet cōsecutio materie: sed etiam in eis intrat mā. ¶ Dicitur: rectum est ut i gbusdā diffinitionibus nō sequitur necessarius expo sitione diffōnis: sed intrat i diffinitioe quasi pars in talibus igit diffinitionibus apparet mā quasi ps nō sūm cōsecutiones. ¶ D. d. s; n. diffinirimus rē. B est exemplū diffinitionis: in qua apparet mā: ferratio. n. qz nō cōpletur nisi p formā et materiam ferre: ideo i trat materia in diffinitione: serra enim si dixerimus ipsam esse instrumentum habens dentes: nō erit difi finitio donec dicamus ipsam esse ex ferro.

Consuetudo sicut dicitur Aris. in 2° metaphysi ce ē maxima cā ipediens a pluribus rebus manifestis p sequē admodum enīz cū hō fuerit assuetus ad aliquas actōes: s; nocet illi erit faciles illi: et credit qd sint vitales: s; rē cūz fuerit assuetus credere smones falsos a pueritia. erit illa p̄suetudo cā ad ne gādū vep manifestū: sicut qdā cū v̄sitati sunt come dere venenū in tñ qz erit eis cib: sic accidit moder nis dicētib; qz quātio fuit ex nō enter: cā istius existi mātōis fuit p̄suetudo. ¶ Et tu potes scire hoc ex b qd dicit Arist. qz oēs antiq pueniūt in hoc qd nihil ge nerat ex nihilo: et iā vidi quosdā socios dubitātes in hac gōne: tñ obuiant bulc aliq̄s tñlū i tractatu d suba orbis. ¶ Et ista mala p̄suetudo auferri pōt p hē cō suetudinē audiēdi ōria sua: quēadā igit maline acci pte p malā cōsuetudinē obuiamus p p̄suetudines habitū bonozū oppositorū illis: s; rē credere res fal sas destrui p hē cōsuetudinē rerū verarū: ista cō suetudo est ipediēs multos intellectus pfectos recipere veritates. ¶ Et iō videmus modernos loquētes di cere: qz in pncipio adiscit p̄biam: nō pōt adiscere le ges: et q pmo adiscit leges nō ei abiscendent post alie scie. et bene dixerūt: in quo. n. cōgregatur cōsuetudo et cōprehensibilis veritatis: ille nō hz impedimētū a veritate: sed impedimētū semp a falsitate: vel saltē ab eo in quo nō est veritas neqz falsitas ut in legib; sed q hz p̄suetudinē recipiēdi falsū: aptus est ut ipe diatur a veritate: quēadmodū in quo pgregat cū nu trimento panis q est cibus tēperatus cōsuetudo nutri menti: rectū est ut non ipediāt in aliqua hora ab hoc qn nutriat ab eoz: qn nō accidat ei nocumētū: sed q assuetus ē ad aliqd aliud qz ad panē: bñ pōt impedi ri a nutrimento illius. ¶ Et ex hoc mō. i. p cōsuetudi nem extimat q apologi ppositi ciuitatū corrūpunt multa pncipia nāe: et B est p assuetudines. ¶ Et ideo fides vulgi est fortior qz fides phoz: qm̄ vulgus non assuevit audire aliud: pbi autē audiunt multa: et iō qz disputatio et cōsideratio cōsequēs est oibus: corrūpiti fides vulgi: et iō quedā leges phibēt disputare. ¶ Et potest bñ videre qz opatur audire res extraneas i opinione q est p cōsuetudinē et hoc tpe: hoies. n. mul ti cū intrauerunt res speculatiuas et audierūt res ex traneas eis cū fuerint assueti statim corrūpetur opi nio: quā habuerūt ex assuetudine: et nō fuerint tñ as sueti ad istas res extraneas ut possint recipere: fuit destructa apud eos maior pars legum: et multiplicati sunt homines apud eos qui dicebantur qenodic. Et Alagel fuit maior causa huius cum suis comparas tionibus mixtis. Et diximus hoc.

¶ Incipit

Incipit liber tertius physicorum.
Tractatus primus de motu.

De diffinitione motus. Cap. I.

Motionem autem nā est principium motus et mutationis: scia autem nobis de natura est: opz non ignorare qd sit motus: necessarium est enim ignorato ipso et ignorari nām. Determinan-

tibus igitur de motu: etrandum est eodē agredi modo: et de his que consequenter sunt. vī autem motus cōtinuū esse: s; infinitū apparere primū in p̄tinuo: vñ et in diffinitibus cōtinuū p̄tingit primū indigere multoties rōne infiniti: cū infinitū diuisibile cōtinuū sit.

Quia nā est principium motus et quietis et transmutatiois: et in hac scia intēdimus nāz: o; nos narrare primo motū qd sit: deinde cū determinauerimus h; determinabim; vnū qd q; cōsequētūz s; mō: et existimā q; motus est de rebus p̄tinuis: et primo eoz q; sequuntur sciam de cōtinuo est de infinito: et iō accidet multoties cum diffinierimus cōtinuum vñ in eius diffōne infinito: illud enim quod diuisibile in infinitum est continuum.

Incipit notificare cām ppter quā p̄tingit ei log in hoc libro d; motu: et de rebus q; sequuntur motū: qm cum p̄sideratio eius est de nā: cū diffinitio est pncipiū motus et gēis: fuit necesse ei declarare s; quor modos d; mā et forma: s; p̄mū pncipiū mālē qd est pncipiū potuit declarare anteq; p̄scrutaretur de motu et accitibus motus: pncipiū aut qd est p̄mū motor nō potuit p̄scrutari d; eo nisi post p̄scrutationem de motu: et cepit hic declarare q; ex diffinitione nāe apparet q; p̄scrutatio de motu est necēia: et q; opz nālem p̄scrutari de vnaqua; illarū partium acceptariū in diffōne. **D**ixit: q; nā rē. i. et q; iā apparuit ex p̄dictis q; diffinitio nāe est principium motus et gēis. i. et transmutatiois: et nō transmutationis: et intēdimus in hoc libro p̄scrutari de nā: cū intētio huius libri sit log de rebus cōtinuis oib; rebus nālīb;: et iā locuti sumus de p̄mo pncipio qd est quasi mā oīum rerū nālīz: opz nos igit log de motu qd sit: cū de terminauerimus. i. diffinierimus motū dterminabimus post vñ qd q; eoz q; accipiunt i diffinitioe motus et que sequuntur motum. **E**t u; dixit hoc: incipit dicere illa que ita se hnt ad vñ qd q; eoz que accipiuntur i diffōne motus: et que sequuntur motū: et cū dixit hoc: incipit dicere illa q; ita se hnt ad motū: et dixit: et existimā rē. i. vñ diuisibile i diuisibilia sp; aut in aliqua diuisibilia. **D**einde incipit narrare et q; cōsideratio de cōtinuo expigit et p̄siderationē de infinito: et dixit: et p̄mū eoz rē. i. et p̄mū eoz q; apparet ex cōsideratione de p̄tinuo est p̄siderare d; infinito. **D**einde dedit cām in hoc: dixit: et ideo accidit multoties rē. i. q; infinitū cōtingit p̄tinuo: aut est oīa eius: accidit multoties q; cū diffinierimus p̄tinuū accipere in sua diffōne infinitū: cōtinuū. n. est illud qd diuisibile

in infinitū. **D**einde induxit testimoniū sup hoc et dixit: qd enīz diuisibile in infinitū est cōtinuū. i. et dixit: mus q; diffō p̄tinuū est illud qd diuisibile in infinitū: q; illud qd diuisibile in infinitū est infinitū: qd. n. predicat fūm qd q; p̄uertit est diffō. **E**t dixit: ut mibi vī accidit multoties q; ista diffō cōtinui apud dicētes ipz cōponi ex partibus indiuisibilibus nō est cōcessa: dicētes. n. q; cōtinuū cōponit ex partibus indiuisibilibus nō cōcedūt hāc diffōne. **E**t. d. v. et iō accidit p̄lib; eoz q; vñ diffōne p̄tinuū: accipere in diffōne eius in finitū. **E**t forte dixit h; q; p̄tinuū pōt hēre aliā diffinitionē vñ in qua d; p̄tinuū est illud in cuius medio pōt poni terminus cōis duabus partibus.

Adduc autem sine loco et vacuo: et tpe ipote est esse motus: manifestū igit est q; et p; p; et p; id: q; oīa sunt cōia: et vñ hoc oib; in tendendūz p̄argumētātib; de vnoquoq; istozum: posterior autem de proprijs speculario ea que de cōmunibus est.

Et cū hoc ipote est vñ motus sit si locus et tps nō fuerit: manifestū igit est q; p; hoc: et p; hoc q; ista sunt cōia oib; opz p̄scrutari de vnoquoq; eoz: p̄sideratio. n. de proprijs est post p̄siderationē de rebus cōib;.

Luz declarauimus q; ex oīa nāe apparebit q; opz nālem p̄scrutari de motu et cōsequētibus motū: et dixit: q; illoz que sequuntur motū q; sunt p̄p̄inqua substantie eius est cōtinuū: et q; infinitū segē p̄tinuū: incipit dicere et: qm q; locus et tps sequit motū i rei veritate et vacuū: dicūt qdāz nāles: opz et cōsiderare de istis tribus cū p̄sideratiōe de illis tribus p̄dictis.

Et dixit: et manifestū est igit rē. i. manifestū est igit q; ex hoc qd diximus q; ista apparet in diffōne nāe: et q; et ista sunt cōia oib; rebus nālīb;: o; nos in hoc libro loqui de istis rebus: cūz iste liber sit p̄mū liber in quo loquitur de rebus nālīb; de cōi opz loqui p̄mū q; de p̄p̄io: et ideo fuit necesse log d; istis rebus in hoc libro. **E**t hinc expressit suam intētionē in hoc libro: et illa q; sunt suba sūt istius p̄siderationis et sunt cause cōmunes et accidentia communia que apparent ex diffinitione nature.

Primū autē sicut diximus de motu: est igit aliqd q; endelechia tñ est: aliud aut potētia: et eoz q; sunt actu hoc qd q; hoc aliqd: aliud xō q; rē: aliud xō q; lē: vel aliqd alioz entis p̄dicamētōz: s; et eius qd ad aliqd: aliqd qd em fm supabundātiāz et defectū d; aliud aut fm actiū et passiūm: et oīno motiūm et mobile: motiūm enim motiūm mobilis est: et mobile a motiūo est mobile.

Et incipiemus sicut diximus de motu: et dicamus q; rez quedā sunt in p̄fectione et q; dam in potētia: et isto q; qdāz demonstratur esse hoc: et qdāz demonstrat esse huius q; rē: et qdāz demonstratur esse huius dispositionis: aut attribuitur hoc mō alicui alioz p̄dicamētōz entis: relatiūo qdāz dñr fm magis et minus: et quedam fm agens et pa-

25 fuit in qd qñ p̄uertit est diffō.

a Cōtinuum didit in infinitū. 31. cō. et q; ibi. 31. dem. 3. p̄p̄ia. rē. cō. 69.

3 dē in p̄ntio ea. d. q; rē.

Speculario de p̄p̄ijs posterior ea q; d; cōib; est.

Opz p̄mo log de cōi q; d; p̄mo. 3 dē in p̄logo suo s; p̄p̄ia. et ibi. cō. 27. et rē. 3 dē. 2. d; aia cō. 30. et ibi. c. p. 3 dē p̄ d; p̄mū. aialuz. ca. p. Et. 2. d; gnōne et corruptione textu com. 54.

b 3 dē. 3. a. p. et que ibi. Relatiūo

Cōtinuū.

Pncipiū qd est p̄mū motor nō potuit p̄scrutari nisi post p̄scrutationem de motu. 3 d; a. p̄p̄ia. 4. 5. et 6. com.

Expōsice.

3 dē p̄p̄ia. in p̄logo suo: et ibi. c. 4.

a Mor^o nō
bz ciffōnem
vnuoce deāz
fz bz p^o t po
fieri: t tales
diffōnes in
trat i arub^o
deinfatuio.
Eide pñlt. 2.
beaia. cō. 7.
30. Et. 3°. de
aia. c. 5. de dif
finuioe anie.
Et. 4. me. c.
2. Eide pñlt
s. 2. pñy. c. 3.
ō diffōne nē.
b Digressio
q̄ qñt eorum
mor^oñt i plu
ribus pñuo,

tatione: qñq3 finis trāsmutatio3is est ee supi3: ⁊ qñq3
 ē ifterus. ¶ D. d. o. aliq3 leue ⁊ aliq3 graue: forte est
 exēplū de motu i vbi. i. q3 motū in loco qñq3 mouē
 ad hoc vt sit leue ēt in actu. i. a scēdēs sup illa corpa: ⁊
 qñq3 vt sit graue in actu. i. vt sit sub alijs corporibus.
 ¶ Et forte est exēplū de gnatioe ⁊ corruptione. ele
 metā. n. trāsmutāt de grauitate i leuitate: ⁊ de leui
 tate in grauitate. ¶ D. d. necesse ē igit ē h3 tē. i. necesse est
 igit ē h3 qd dīxim⁹ vt spēs vltie motus finit tō quot
 vlt spēs rez motaz: sūt octo: vt h3 appebit. dñe. s. in
 qñq3 noquoq3 pdicameto: vtrū aut fueriat motus i alio
 pdicameto ab istis qñq3: pscrutabit in qñto.

Divisio

CO₂ autem hoc fit motus actu ab hinc ma-

¶ Et quia. Quia videmus res sensibiles esse duobus modis: aut in potentia aut in actu: sed non finem idem et eodem modo: quoniam impossibile est aliquid esse calidum in actu et calidum in potentia finem eundem modum: sed idem in respectu eiusdem quoniam est in potentia: quoniam in actu. U. g. quoniam aqua quoniam est calida in actu et quoniam calida in potentia: in respectu autem duorum est in potentia et in actu. s. in potentia respectu alterius et in actu respectu reliqui: s. sili in respectu eiusdem est duobus modis. U. g. quoniam cubus est agens in corpus finem per se panis in actu et panis ab ipso finem per se est corpus in potentia: necesse est igitur ut sint hic aliqua quoniam mouet se abinuicem: et mouet abinuicem: et per hoc duo sunt vera. scilicet agere et pati in respectu in respectu duorum non in respectu eiusdem. ¶ Deinde dicitur necesse est igitur et c. cum sint aliqua in quibus inuenitur potentia et actus in similibus: necesse est ut illud quod mouet per hunc modum ut moueatur. ¶ Et intendebat quoniam

Quicqd mo
uet nālīr mo
uet. Ydem p
pby. xi. Et. 2.
pby. 76.

8
Impole ē ve
idē smidē t
eodē mō sic i
actu t i pōa.
Idē s. pbr.
t. cō. 40. Idē
3. de aīa. c. 4.
19. Et p cap.
de sba orbia.

Physicorum.

Arif. 13. nu.
luz oino sim/
plex moueri
posse: cuius
op^m fuit pla.
etide consil.
s. phy. c. 4. o.
c. 1. 7. phy. c.
2. Et. 3. celi.
com. 28.

In. 8. phy.
a. text. c. 37.
v. q. 3. ad 1. c. 3.
10. 55.

Digit naturalr illud qd mouet fm q est in potentia moues. ¶ Deinde dixit: quidaz existimauerit qd id est sine hac determinatione. i. vt sit cōpositum de potentia et actu: sed nō est verū: sed i fine istius libri declarabitur qd hic est motor q nō mouet oino: quaz in eo nō sit aliqua potentia: et innuit Platonem.

¶ Sed potentia existētis cuz endelechia ena agar aut ipsum aut aliud inquantum mobile morus est. Dico autem hoc inquantū sic est enim es potētia statua: sed tamen nō eris endelechia: et inquantū es est motus: non enim idem est esse et potētia alicui mobili: qm si idem esset simplr: et fm rōnem esset vtiqz eris inquantū est endelechia motus: non est autē idem quēadmodum dictum est.

¶ Abotus autem eius qd est in potētia est in eo qd est: quādo illud quod est in perfectio ne agit: aut per se: aut per aliud fm q est motum: et intelligo per hoc quod dico f3 q est motum: hoc quod narrabo: cupiūz. i. est in potentia idolum: sed pfectio cupi fm q est cupiū non est motus: qdditas enī cupi: et ipsum esse motus per aliquaz potētiā non habet eandē intentionem: et si haberet eandē intētionem simpliciter: tunc etiaz in difinitione cupi esset motus: sed intētio eorum non est eadē.

¶ Quum declarauit q enela naturalia sunt in potentia et actu in similitudine: aut in duobus tēporibus in respectu eiūdem: aut in eodē tēpore respectu duoz: aut eiūdem: sed duobus modis: qd motus est in hoc genere: incepit declarare qd motus est pfectio entis fm q est in potentia nō f3 q est in actu. ¶ Et dixit: motus autē eius qd i. motus autē eius qd est in potētia: scz eius qd exir de potētia in actu iuenit in illo qd est in actu: qm illud qd ē in actu agit: et hoc est fm q est motus: et nō fm q est in actu. Verbi grā: qm cupiū est in actu cupiūz: et in potētia idolū: et perfectio cupi in actu fm q est cupiūz nō est motus: qm tunc qdditas eius esset in motu: sed actio cupi q est motus ē actio eius fm q est in potentia idolū: intendit qm quum potentia in aliqd fuerit aliud ab actu: et motus nō est pfectio rei fm q est in actu: necesse est vt sit pfectio eius f3 q est in potentia: et si motus ēē pfectio actionis: tūc qdditates rez ēēnt motus: s3 motus nō ē pfectio actionis: et qz qdditas cupi q est pfectio eius in actu nō est qd habeat potētiā ad motus: qm si hoc esset: tunc potentia et actus essent idem.

¶ Manifestum est autē et in cōtrarijs: posse quidē enim sanari: et posse laborare alteruz est: et nāqz si laborare quidē et sanari idēz esset: subm autēz et sanabile et ifirmū: siue humiditas: siue sanguis vnum et idē est: qm aut nō est idē: quēadmodū neqz color idēz et visibile: possibile inquantum est possibile endelechia manifestum q sit motus.

¶ Si intētio eoz nō est eadē vt diximus: et b

manifestus est in cōtrarijs: sanum in potētia aliud est ab infirmo in potētia f3 illū sermōnem debet habere eandē intentionē: subm enim eoz: et illud quod sanat et infirmat: siue sit humor: aut sanguis est idē: et quum hoc non sit idē sicut color et visibile nō sunt idē: manifestus est q pfectio eius qd potest aliquid fm q pot illud est motus.

¶ Et intētio actus cū potentia i re demfata nō est eadē: et si subm sit idē: et hoc est manifestum in d3z subm enī est idē et sunt in maxima diuersitate. U. g. qm hoc demonstratū est esse in potētia: sanū est aliud a dicere ipm esse in potētia infirmū: et si duo diuersa essent idē: pp hoc q subm eoz est idē: contingeret vt potētia ad infirmitatē esset eadē cum potētia ad sanitatem: et si hoc ēēnt: tunc sanitas et ifirmitas essent eadē: qm potētie rez cōtrariarū sunt d3e. ¶ Deinde dixit: fm illū sermōnem qd i. et esset necē vt si aliqua duo essent idē: qz subm est idē: qd aliqd esse sanum in potētia et ifirmū in potētia essent idē: qz subm sanitatis et infirmitatis est idē. U. g. Humor aut sanguis qd quū aliqd esse in actu et in potētia nō est idē: qz subm illius ē idē sicut color et visibile nō sunt idē: et si subm sit idē: manifestus est q pfectio eius quod potest aliqd fm q potest illud est motus: nō pfectio actionis esset motus: tunc geicēns esset motus: et tunc qdditates ipsarū rerū esset motus vt dixit.

¶ Qd quidem igit est hoc: et qd accidit tunc moueri quūz est endelechia: vel ipse et neqz prius neqz posterius ostēsum est. Cōtingit enim vnūqz operari qdem: aliqd autē nō vt edificabile et edificabile actus inquantū est edificabile edificatio est: aut enim huius est edificatio actus aut domus: s3 quūz domus fit non amplius edificabile est: edificat autē edificabile: necē est ergo edificationem esse actū: edificatio autē motus qdem est: at vero eadēz cōueniet ratio in alijs motibus.

¶ Et declaratū est q intētio motus ē bec: et q esse eius d3 esse in pfectione illius: vtrūqz enī est impossibile. i. vt actus cadat aliqua hora: et nō cadat. U. g. edificatū: pfectio. n. edificatū fm q ē edificatū ē edificatio: edificatio enī ē actio edificatū aut dom⁹: s3 quū dom⁹ est: tūc nō est edificatio: s3 necē est vt edificatio sit actio: edificatio enim est aliqz mor⁹: et iste sermo est cōueniens in ceteris motibus.

¶ Et declaratū est q diffini nō motus est ista. i. q d3 esse in actione que est in potentia dum est actio: neqz ante neqz post. ¶ Deinde dixit: vtrūqz est impossibile qd idē: et hoc necesse est q vtrūqz istorū est possibile in moto. i. vt actio sit in eo in alia hora cadens: et vt non cadat in alia: et impossibile est vt in eo sit motus anteqz actio cadat ex eo. ¶ Verbi gratia: quoniam dicimus q perfectio edificatū fm q est edificatum est edificatio que est motus edificatū non ante neqz post: ante autē impole est: qz non habet actionem que est edificatio: remanet igit vt edificatio sit: aut actio edificari

Entis nāla
sunt i pōa et
actu sū alie
ro trum mo
dorum.

Si mot⁹ ēē
pfectio actio
nis: tūc qddi
tates rez ē
fēt mot⁹. qd
inf: a com. se
quenti.

Si pot
nari et
egrotat
sentidē
ras et q
do dicit

Post
riarū
ric. Celi
celi. celi
126

Si enī
vāntu
3 dē p
ca. 7. dē
175. r.

Docum

Diffini
et igno
rātē est
pōa et
pōa et
pōa et

edificati: aut actio eius qđ iam edificatum est. U. g. domus: sed domus nō est edificatus neq; transmutatus: ergo necesse ē vt edificatio sit actio edificati: qđ est edificatū. i. fm qđ est in potētia edificatū.

Caplm in quo idirecte probat diffinitionē motus bñ assignatā p hoc qđ nō cōtingit motū aliqūe aliter diffinire. Cap. II.

Aod autem bene dictū sit manifestum ē ex qbus alijs de ipso dicunt: vt ex eo qđ nō est facile diffinire aliter ipsum: neq; enī motū ponere in alio genere potest vtiq; aliquis manifestū autē intendētibz: quēadmodum ponūt quidam ipsum alteritatem ⁊ inēqualitatem: ⁊ qđ non est dicentes esse motum: quorū nullum necessarium est moueri: nisi altera sint neq; si inēqualia: neq; si non sint.

Et declarabitur etiam hoc esse rectū ex b quod alijs dixerūt: ⁊ qđ difficile est ipsum diffinire alio mō: impossibile enim est ponere motum ⁊ transmutationē in alio genere: ⁊ iste sermo est rectus. **E**t hoc manifestū est ei qui cōsiderauerit ipsum fm qđ alijs posuerunt ipsum: dixerunt. n. qđ motus est alietas ⁊ exitis ab equalitate: ⁊ qđ nō est: ⁊ nullum illorum necesse est moueri: neq; illud quod est aliud: neq; illud quod est non equalis: neq; illud quod non est.

Dicitur ⁊ declarabitur etiam qđ hoc qđ diximus de diffōne motus est rectū qm alijs scuerit qđ alijs dixerūt de illo: ⁊ qđ sermo aduersarij nō est dīctōrius verus: dicitur: qđ difficile est rē idēst: qđ ipse est diffinire motū alio mō ab eo quo nos diffinimus ipm: qđ nullus pōt ponere motum sub alio genere ab eo: sub quo nos posuerimus ipm. **E**t qui narrat bīcepit declarare errorem alioz: ⁊ dicit: iste sermo ē rectus: rē. i. ei qđ cōsiderauerit diffōnē qua alijs diffinierūt ipm: qđ dīxerūt ipsum esse alietatē: ⁊ qđ dīxerūt ab equalitate: ⁊ qđ dīxerūt qđ nō ens: sed nullū istoz est motus: qm si ēēt: tūc qđ diceretur aliqđ istoz ēēt motū: si igit motus ēēt alietas: tūc oē aliud ēēt motus: ⁊ si ēēt exitis ab equalitate: tūc oīs exitis ab equalitate ēēt motū: ⁊ est magis remorū vt sit nō ens: qm nō ens nō transmutat. **C** D. d. ⁊ nullus istoz mouet. i. ⁊ si aliqđ istoz ēēt diffō motus: necesse ēēt qđ diceret esse aliqđ illoz ipm hēre motū.

Et debes scire qđ ista diffō nō ē manifesta p se: s; tñ dī iueniri p aliquā viā eaz in qbus iueniuntur bñ generis diffōnes: aut p viā diuīsiōis: aut p viā cōpositionis: diffōnes autē ignore nāliter necesse est vt in eis vtiq; qđ syllogizant in declarādo diffōnē ⁊ diffinitū esse: qm vtiq; fuerit ignotū: aut in declarādo qđ diffinitū est diffinitū qm diffinitū fuerit manifestū p se: ⁊ diffō ignota. Arist. igit in declarādo diffōnē mor: vtiq; tribus. i. diuīsiōne ⁊ inductione: ⁊ viā accepta a dīrio in qua declarant qđ si est ipole vt pfectio que est motus rei more sit fm qđ est in actu ē pfectio eius: s; qđ est in potētia: est dissolutio quēstiois in illo loco.

Sed neq; mutatio: neq; i hoc: neq; ex bīa magis est qđ ex oppositis: causa autē in hoc ponere qđ indeterminatus quoddā videt esse motus: alterius autē cōordinationis principia ex eo qđ sunt priuatiua indeterminata sunt: neq; enī hoc neq; tale: neq; vni ipsoz: qđ neq; alioz predicamentoz.

Et et transmutationem ire ab ista ⁊ fieri ab istis non est dignius qđ fieri ab oppositis.

Et cā pp quā posuerit motū in istis intētionibus est: qm motus vt nō hēre terminū apud quē cesset: ⁊ qđ principia alterius partē quā sit in capitulo priuationis nō habent diffinitionē: nullus. n. bonus est demonstratum esse hoc: neq; esse in hac dispositione: neq; in alijs predicamentis.

Dicitur et rē. i. ēē dicere qđ transmutatio est de nō ente ad nō ens nō est dignius qđ dicere ipsum venire de ente ad ens: videmus. n. etiā qđ transmutatio venit de forma in formā: sicut venit de alietate i alietatē: ista igit oīa sunt accidentia motui: nō qđ ista substantia motus constituitur. **E**t qui destruxit diffōnes: qbus vtebant in motu: cepit narrare cām propter quā oīs finiebant motū istis diffōnibus: ⁊ dicit: ⁊ cā rē. i. ⁊ cā propter quā isti diffiniebāt motū istis diffōnibus ē: qm motus quā sit de rebus quē nō pmanēt vt nō habere diffōnes: diffōnes. n. sunt rerū permanentiū: ⁊ qđ si haberet diffōnes: cessaret ⁊ destrueret: ⁊ qđ qđ motus vt non habere terminum apud quē cesset: vt inate sunt res pmanere apud suas diffōnes: quoz igitur existimauerunt qđ motus nō hē diffōnē: ⁊ qđ ista que sunt principia partis cōtrarie parti cēndi nō hēt diffinitionē. i. ps priuationis: existimauerūt qđ sequitur ex hoc vt motus sit sub hac pte: que est pars priuationis. **E**t potētia istius sermonis ē ex duab; affirmatiuis in scōa figura: ⁊ vtiq; ppositio est falsa: mor enim hē diffōnē vt declaratum est: ⁊ priuationes ēē quodāmodo hēt diffinitiones. **E**t itendit per partem hoc qđ pythagorici opinabant qđ principia rerū diuidunt in duas partes cōtrarias: ⁊ qđ vna ps continet magis illa opposita que sunt magis in caplo priuationis: ⁊ alia pars continet illa que sunt magis in caplo habitus: ⁊ imponebāt in vna parte decem. i. bonū ⁊ equalē ⁊ par ⁊ vni dextrū ⁊ lūmē ⁊ masculus ⁊ motum ⁊ rectum ⁊ quadratū: ⁊ opposita istoz in caplo priuationis: ⁊ qđ omnia apud istos sunt in altera istaz duaz partiū: ⁊ motus nō est in caplo entis: ergo est i caplo priuationis: que est nō equalē ⁊ aliud.

Aideri autē indeterminatū motū esse causa est: qđ neq; in potētia eozū que sunt generū: neq; in actu est ponere ipsū: neq; n. possibile est qđ itatez moueri ex necessitate: neq; quod actu quantum est.

Et cā in hoc existimauerunt qđ motus nō hē diffinitionē est: qđ ipole est ipsum poni i potētia entium: aut in actione eozū simpliciter: quod enim est in potētia aliquod quantum: non est necesse ipsum moueri: neq; illud quod est aliquod quantum in actu.

Transmutatio quoddā mō hēet diffōnē.

Si ens non transmutatur. Idē p pby. ca. 7. et te. 75. et 77.

Documētū.

Diffōnes nā it ignore necesse est vt in eis vtiq; qđ syllogizant in declarādo diffōnē ⁊ diffinitū esse: qm vtiq; fuerit ignotū: aut in declarādo qđ diffinitū est diffinitū qm diffinitū fuerit manifestū p se: ⁊ diffō ignota. Arist. igit in declarādo diffōnē mor: vtiq; tribus. i. diuīsiōne ⁊ inductione: ⁊ viā accepta a dīrio in qua declarant qđ si est ipole vt pfectio que est motus rei more sit fm qđ est in actu ē pfectio eius: s; qđ est in potētia: est dissolutio quēstiois in illo loco.

Not of mine.

a Difficultas i
cognitiōe qñ
qz pingu pp
re lateat: et h
eru pp impfe
ctionem sue
nāe: cōfite de
tpe bñ. 4. ph.
et d mīro. c.
131. Et in hoc
5. phy. cō. 56.
Et de rōne
12. mc. cō. 21.
Vide ample
de hac mā. 2.
mea. cō. 5.

Actio ag
t pat. e
qua in
duo i d
sitr e m
lore t m
Evfric
relat
pntis.

est illud p qd motor iduixit illud: qd est in potetia in actu. U. g. qm hō q est in actu facit. U. g. de sanguine mēstruoso: q est hō in potetia hoies in actu. ¶ Et i ducit hoc ad declarādū: q motor nō mouet nisi fm q est in actu: q motor mouet fm q est in potetia: ideo si motor mouet: p accūs nō fm q est motor: s motor est pfectio moti fm q est motū.

Capitulum in quo manifestat qd daz dubius ex pdictis: vtrū. s. motus sit in mouente: aut in mobili.

Capitulum.

III.

Dubius autē manifestū est q est motus in mobili: actus enī hō t ab hoc: motui aut act⁹ nō alius est: opz qdē. n. esse act⁹ vtrūqz: motū qdē. n. i ipso pos se: monēs aut in ipso opari vel agere: s est actuum mobilis: qre sū vnus vtrūqz actus: sic idē spatiū est vni ad duo: t duo ad vni t ascēdētis t descēdētis: bec enī sunt qdē vniū: rō aut nō vna: similiter est t in mouente t in moto.

Apper igit ex hoc illud in quo accidit qd: t est qm mot⁹ est in moto: t est pfectio ei⁹ qd est a motore: t actio moti nihil aliud est q hoc: bz. n. ē pfectio vtrūqz: motor. n. est motor ei⁹: qd pōt ad motū: t mouet fm q agit: t ita se bz ad motū sicut agēs: actio igit vtrūqz est eadē t eodē mō: quē ad mō dū idē spatiū in respectu duoz iter q ē vnus erit in respectu vni⁹ est duo: t sūr ascēdere t descēdere: h. n. duo sūr idē: s diffō eoꝝ nō est eodē: t eodē mō ē de motore t moto.

Et cum sit mani⁹ q motor agit p suaz formā: t s q est in actu: t motū mouet s q ē in potetia: dissoluū qd i qua dī: vtrū mot⁹ sit in mo: te: aut in moto: t apparuit ex hoc ipm ēē in moto: et ipm esse actū t pfectionē in moto: t ipole est: vt hoc sit alr: necesse est. n. vt mot⁹ sit eadē pfectio vtrūqz sēz motus t moti: t nō qd mouet sit aliud a moueri oibus modis. s. aliqd exīis in eēntia motoris: quē ad modū mot⁹ est in eēntia moti: actio. n. motoris: q est mouere est ei⁹ nō in eo: t hoc intēdebat cū dixit: motor. n. ē. i. actio. n. motoris est facere motū in alium. ¶ D. d. t ita bz se ad motū sic agēs ad patiēs. s. qm sicut actio agētis t patiētis est vna in subto: t duo in diffōne: sūr est de motore t moto: t vtrū in oib⁹ relati uis oppositis: quē ad modū. n. idē spatiū a sursum ad deorsus: qm accipit fm q est. pportio iter duo erunt idē: t qm accipitur fm q illa duo sunt opposita: tunc erūt duo: vni. n. dī super⁹ t alterū infer⁹: t h duo sūr opposita: t sūr idē mot⁹ illud spatiū dī in respectu inferioris descensus: pportio. n. est eadē: t illa duo q sunt suba pportiois sunt diuersa fm diffinitionem. ¶ Et dicit: qm quē ad modū idē spatiū ē. i. quē ad modū spatiū inter duo loca diuersa. U. g. super⁹ qm accipit fm q est pportio iter duo erit vni: t qm accipit s q illa duo sunt diuersa erit duo. ¶ D. d. t in respectu vni⁹ est duo. i. t qm accipit s respectū vni⁹ ad duo erit duo: pportio. n. pmi ad scdm est alia a p.

portioe scdm ad pmi: pportio. n. iter vni t duo est eadē s q est iter duo: t est due fm q est pportio vni⁹ ad duo qd ē dimidiū: t est alia a pportioe duoz ad vni q est dupla: t sūr ascēsus t descēsus sunt idē s q sunt mot⁹ inter duo: t sunt duo: qm in respectu superioris dī ascēsus: t in respectu inferioris dī descēsus: diffō tū nō est eadē ascēsus t descēsus: s ambo sunt idē s q subm: t fm hoc est de motore t moto: qm actio facta iter illa est eadē: s in re⁹ alteri⁹ dī mouet: t in re⁹ reliq dī moueri: t sunt valde opposita.

Clāz at defectū rōnālē: necē. n. est fortassis quēdā actū ēē actiui t passiui: binc qdēz. n. actio: illinc at passio: opus. n. t finis bz qdē actio: illi at passio. Qm igit vtrūqz sūr motus: si qdē alteri in aliquo sunt: aut. n. vtrūqz in moto: t patiēte sunt: aut in agēte sunt vtrūqz: aut actio qdē in agēte: passio at i patiēte est: si aut oꝝ t hāc actionē vocare: eq uoce: vtrūqz fuit: s si hoc est i mouēte mot⁹ erit: eadē. n. rō est in mouēte t in moto: qre aut oē monēs mouebit: aut bñs motū non mouebit. Si aut vtrūqz i moto sūr t in patiēte: t actio t passio: t doctio t doctria cū duo sint in adiscēte: pmiū qdē act⁹ vni⁹ uscuīsqz nō in vno quoqz erit: postea t in cōueniēs est p duos mot⁹: sūr moueri: qdā nāqz erūt alteratiōes due vni⁹: t i vna spēs s ipole est. S q vni⁹ erit act⁹: s irrōnabile est: t duoz t alteroz fm spēs cū dē: t vni⁹ esse act⁹: t est sigdē doctio t doctrina idē t passio t actio t docere: cū adiscere idē t agere cū pati: quare necē est oēz docētē adiscere: t agentem pati.

Et in hoc est locus qōnis logice: qm forte de necitate agētis: t actū hnt aliquā actio: nē: q dī agere: t hoc dī agi: t erit actio ipsa opatio: t pfectio: illi aut est actio: illi⁹ nō ē passio: si igit ambo sunt mot⁹: t sunt diuersi in quo igit sunt: qm aut ambo sunt in eo qd patiē: aut i eo qd agit: t trāsmutat: aut agere est in eo qd agit: t agi in eo qd patiē: t si est necē vt passio ēr dicat actio: sunt equo uoca. Si igit sit fm hoc: mot⁹ erit in eo qd mouet: eadē. n. rō dī in eo qd mouet: t mouet: t sic aut oē qd mouet: mouet: aut bz motū: t non mouet: si igit ambo sunt in eo qd mouet t patiē. s. agere t agi: t in adiscēte erūt ambo. s. docere t adiscere: prio autē actio alteri⁹ erit in vtroqz: deide iopinabile est vt moueat duob⁹ motib⁹ i sūl: impole. n. est vt due alteratiōes vni⁹ rei ducāt ad vna formā. si igit aliqz dixerit: imo est pole: dicem⁹ necē est vt actio sit vna: t impole est vt actio duoz diuersoz fm formā sit eadē: Lōmē. sup. pphs.

Passio ē in passio. 3d. 2. d. 1. c. 1. 3.

Seco. m. 7. d. 1. 7. 1.

m. 7. d. 1. 7. 1. m. 7. d. 1. 7. 1.

et necesse est si doctrina et disciplina sint idem: sicut actio et passio sunt idem: ut docere et adiscere sint idem: et agere et pati similiter: et sic docens necessario erit adiscens: et o[mn]e agens necesse est ut patiatur.

19 Et cum non distinguat dispositio de motu: dicendo quod est unum secundum subiectum: et duo sunt ratione: et fuerit hoc acceptus simpliciter. vtrum agere quod est in motore sit agere quod est in motore: aut aliud accidit quod disputatur: potest enim aliquis dicere: quoniam necesse est: aut ut actio motoris: quod est agere sit alia ab actio[n]e mori: quod est agere: aut sint idem: adeo quod hec verba agere et agi dicantur de eodem: si igitur actio illius sit alia ab actio[n]e istius: et vnicuique est motus: necesse est ut isti duo motus sint: aut in patiente: aut in agente: aut agere in motore: et agi in motore: quoniam est non potest esse nisi quod vobis actionem passionem equo[n]at: si igitur agere est in motore: et agi in motore: motus est in motore: sic est in motore: diffinitio enim quod mouet: et mouet est eadem: sed quod mouet: ex quo sequitur alterum duorum: scilicet aut quod o[mn]is motor moueat: aut quod in aliquo sit motus: et non moueatur: et si ambo fuerint in motore: adeo quod doctrina et disciplina insit sint in adiscere: per primum quod actio alteri sit in reliquo et in se: actio enim alium necesse est ut sit in se: sic eadem erit actio in duobus. Et primum quod aliud iopinabile: et est ut idem non moueat duobus motibus diuersis: et dicat ad eundem finem: si igitur aliquis dixerit forte hoc est pole dicemus: necesse est ut duo motus sint idem: et sic duo diuersa sunt forma habebunt eadem actionem: et si hoc fuerit adeo quod doctrina et disciplina fuerit eadem: sequitur ut docens adiscat o[mn]e quod docet dum docet: et adiscens doceat o[mn]e quod adiscit dum adiscit: et hoc est iopinabile. Et deinde forte non necesse est: et cum dicitur: quod logica est ista: potest enim aliquis dicere: quoniam necesse est ut actus habeat aliquam actionem propriam: et agens habeat aliquam actionem propriam: et actio agentis de agere: et actio patientis de agi: et hec due actiones sunt diuersae: et hoc intendebat cum dixerit: erit actio recta et contraria: huiusmodi quod admodum fines sunt diuersi: necesse est ut actio diuersetur. Et inquit hoc quod diuersitas in finibus est manifestior quam in actio[n]ibus. Et deinde si igitur ambo recta et contraria agere et agi sunt duo motus diuersi o[mn]ibus modis: diuersi se continent: queret aliquis in quo sunt: sunt enim in subiecto: primum enim necesse est aut ambo sint in patiente: aut in agente: aut agere sit in eo quod agit: et pati in eo quod patitur. et si alterum de nocte reliquum erit equo[n]at. Et deinde si igitur hoc fuerit sed hoc recta et contraria si igitur agere est motus ex his per se in agente: et agi est alius motus ex his per se in patiente: tunc motus iuuenit in eo quod mouet: sicut in eo quod mouet: diffinitio enim motus primum utriusque actionem. Et deinde si sic aut o[mn]e quod mouet mouetur recta et contraria per quod ponimus: quod agere est motus ex his in agente per se: non ex agente in patiente: sequitur alterum duorum: scilicet aut ut o[mn]e quod mouet moueat: aut ponere pole esse aliquid quod habet motum et non moueri: si motore: quod est valde iopinabile. Et cum destruxit hanc premissam: hoc quod agere sit in agente per se et agi insit: incipit destruere secundam premissam: et quod uterque motus sit in eo quod patitur et dicitur: si igitur ambo recta et contraria non iopinabili est: quoniam vna actio erit in duobus: si quoniam actio motoris erit in motore et in moto: quod est iopinabile. si quod doctrina sit in adiscere et docente simul. Et deinde iopinabile recta et contraria aliud iopinabile: quoniam si quis ut duo motus diuersi educat ad eundem finem: res non diuersae ducunt ad fines diuersos. Et deinde si igitur aliquis dixerit recta et contraria si igitur aliquis dixerit post hoc est pole: si quod mouere et moueri sint in ipso moto: dicemus quod actio

eorum vobis esse eadem. Et deinde si ipse est ut actio duorum recta et contraria sit dispositio motoris et moti. Et si illis sic respondet. Motores et motus sunt diuersa sunt forma. Et quod sunt diuersa sunt forma non habent eadem actionem. Ergo motor et motus non habent eadem actionem. Et dicitur: iopinabilia primum gentia huiusmodi ponitur: dicitur: et necesse est si doctrina et disciplina recta et contraria idem est si doctrina et disciplina sint eadem: quod actio et passio ponuntur eadem: necesse est ut hoc adiscat et doceat: at idem quod est valde iopinabile: ex quo sequitur ut docens adiscat necesse est o[mn]e quod docet quoniam docet: et vltimus agens erit ipse patiens: et si hoc fuerit pole opposita erunt idem.

Aut neque alteri actus in altero esse inconueniens: est enim doctrina actus docentis: in quodam tamen et non docens: sed hoc in se: neque enim vnum duobus nihil prohibet eundem esse actum: si scilicet eadem idem: ut tunica et idum metra: sed sicut est quod potentia est ad agens.

Bicam igitur: quoniam non est iopinabile ut actio insit in alio. doctrina enim est actio docentis: sed est in vno aliquo: et nihil scilicet: sed ex hoc i hoc: et nihil prohibet vna actio sit duorum: sed non ita quod additantes eorum sint eadem: sed sicut respectus eius quod potest ad illud quod agit.

Die incipit dissolvere quoniam vtrum motus sit in motore aut in moto: quod posuit quod si ponat quod actio motoris est in moto: accidit iopinabile: et est quod actio alie sit in alio: incipit declarare quod hoc non est iopinabile: nec falsum. Et dicitur: dicamus igitur recta et contraria non est ipse ut actio agentis sit in alio: est enim manifestum per se quod doctrina est actio docentis: et est in adiscere: et hoc intendebat cum dixerit: sed in aliquo vno est: id adiscere: et non dicimus quod actio agentis est in patiente sed quod abscidit ab agente: quoniam si hoc esset non esset agens: sed secundum quod est continua ex hoc in se: ab agente in patiente. Deinde incipit declarare quod ex hac pone non accidit et iopinabile: et dicitur: et nihil prohibet recta et contraria nihil prohibet et ut eadem actio sit duorum: quoniam illa actio non facit ea habere eadem additantes: si erit sicut quoniam eadem actio est duarum species. hoc quod est ipse. Et deinde si sic recta et contraria actio ex hoc si fuerit duorum non sequitur ut additas illorum duorum sit vna: est de genere relationis: sic relo eius quod potest ad illud: si quod premissa non est vna dispositio ex his iter duorum: hoc erit actiois quoniam fuerit vna sed vnum modum: et duo sunt alii modum.

Neque necesse est docentem adiscere: neque si pati et agere idem est: non tamen ratione esse vna: quod quod erat esse dicere: sic tunc et idum metra: sed sic via at thebis ad at thebas: et ab at thebis ad thebas: quod admodum deum est primum: non enim o[mn]ia eadem insunt quolvis modo idem: sed solus quod idem esse est: at hoc neque si doctio et doctrina idem: et adiscere et docere idem: sic neque si spatium vnum distans sit et distare bic illuc: et idem buc vnum et idem. Et non est et necesse ut docens sit adiscens o[mn]e: et non est iopinabile ut actio et passio sint idem: non ita quod additas earum sit eadem ut tunica et vestis: sed sic via de asia ad at thebas: et de at thebis ad asia: non enim o[mn]ia que sunt eorum: que sunt esse vnum sunt vnum: sed sunt in eis quolvis additas eadem: neque est necesse et ut doctrina et disciplina sint eadem: neque ut

Diuersitas in finibus est manifestior quam in actio[n]ibus.

Manthemy ad theonem
Savoy 117. 1. 1. 9. 2

neq; vt disciplina sit doctrina quæadmodū
spaciū iter duo: sine accipiat d hoc ad hoc:
aut de hoc ad hoc est idem.

21 **C** Et nō segit ex b qd posuim q actio motoris: et mo-
ti est eadē: vt docēs adificat oē qd docet: nō mē ipso:
babile: vt doctrina: et disciplina: et vlt actio et passio si-
gnificat idē: nō sic tunica et vestis signat idē: s; qd di-
tate: s; itelligim qd passio et actio sunt idē
s; sub: et duo s; diffōne: sic est via de asia ad arbeas
et ab arbenis ad asia: via n. est eadē: s; in respectū vni-
regiōis dī ascēsus: et in respectū alteri descēsus: vt
dixim superi.

22 **C** D. d. nō. oia rē. i. illud lopiabi-
le nō ptingit: nō oē de quo dī. b. nomē vni dī dē eo
s; b qd additas sit eadē vt vni dī de tunica et veste:
et qd. rē oīus rep s; qd dī casē vni: nō ē qd hēant
vni additā. **C** D. oīs b est rē. i. sed ista intēio de
vno nō iuenit nisi in reb: qd additas est eadē: neq;
segit ex b qd posuim q actio motoris et moti ē eadē
s; sub: s; est qd doctrina et disciplina sunt idem s; m
diffōne: neq; doctrina sit disciplina: sicut nō segit
si spaciū iter duo sit idē: vt illa duo sint idē s; diffō-
nes. i. sursum et deorsus: hoc n. impole ptingit ei: q ponit
q actio eoz est eadē s; m additā: qd igi ptingit ex
b qd accipim illud qd dī de plurib dīci de vno: et cū
distinguitur dissoluitur questio: sunt igitur vni s; m
vniū modū et diuersa s; m alium: et hoc cōuenit ei: qd
est manifestus per se appeteniz q sunt idē s; subie-
ctum: et diuersa s; m diffinitionem.

C Quid autē dicere est: neq; doctio est doctrina
neq; actio est passio idē ppe ē: s; cui sunt
hec mor: qd. n. hui in hoc: et qd b mōi ab
hoc actū esse rōne alterū est.

C Et dicam vlt qd intēio doctrine apud di-
sciplinā: et intēio actiois apud passionē nō
est eadē in rei pitate: s; s; illud p qd ista iue-
niunt est mor: dicere. n. q b ē actio b in b
est aliud a dicere q b ē actio hui ab hoc.

23 **C** Dicit: s; rē. i. et mouere et moueri sunt idem s; m
sub: qd iuenit mouere et moueri: et illud est mor.
C D. d. dicere. n. rē. i. et mouere et moueri nō sūt idē
s; qd additā: qd diffō eoz ē diuersa: mouere. n. ē actio
motoris in rē moti: moueri aut ē passio moti a mo-
tore: b intēdebat cū dixit: dicere. n. rē. i. dicere. n. qd
mouere est actio motoris in rē moti: est aliud a dīce-
re q moueri est actio moti a motore.

C Quid qdē igit moti sit: et vlt: et s; m ptem
dictū est: nō. n. manifestū est quō determi-
nabit spēz vnaq; ipsi: alteratio qdē. n. al-
terabilis s; m q est alterabile et indelectia est:
ampli asit notū q potētia actiui et passiui i-
qtrū b simplr: et itez s; m vniū qd qz: qm
edificatio: aut medicatio: eodē aut dicatur
mō: et de alijs motib singulis.

C Jaz igit dixim mor qd sit gnāl et distin-
cte: nō. n. latet quō opz diffiniri vnaquāq;
suar spēz. dī. n. q alteratio est pfectio alte-
rati s; m q est alteratū: et notū est q b dīce-
re q est pfectio agēis et acti: s; q sunt talia

simplr: et ē in picularib vt in edificatione
et i medicatiōe: et debet pōere tū s; mōne
s; hūc modū in vnoquoq; alioz motū.

24 **C** Dicit: et declaratū est: igit ex b s; mōne: que est diffō
moti vlt: et similr diffō suaz pma: spēz: nō. n. latet
quō oīs diffiniri vnaquāq; spēz pma: ex sua diffō-
ne simplr: et maxie cū sūstet sup alia diffōne: in q
dī q est pfectio moti s; q ē motū: est. n. notū: et sic
et alteratio erit pfectio alterati: et trāslatio perfectio
trāslati: et augmētatio pfectio augmētati. **C** Et dixit:
et notū q b ē dicere q pfectio agēis rē. pp qdē dī-
ctū de motū: vlt sit in motore: aut i motore: aut i vtro
qz: et itēdebat declarare q dicere ipz ē pfectionem
motoris ē notū q b dicere ipz ē pfectionē moti: que
admodū dicere ipz ē pfectionē moti ē notū q b dīce-
re ipz ē pfectionē ei: qd est in po s; q ē in po: nō
s; q ē in actu: si ista diffō magis demit suba ei:
et s; b dī q alteratio est pfectio alterati: qd ē in po
s; q ē in po: et dī q trāslatio ē pfectio trāslati s; m
q est in po. **C** D. icipit declare et q ex hac diffōne
pōt qd scire oēs diffōnes vltiaz spēz: vt edificatio
nis et medicatiōis: edificatio. n. ē pfectio edificati
s; q edificatū: s; m medicatio est pfectio medici-
nati s; q est medicatū: et s; m de alijs.

C Tractatus secundus de infinito.

C Capl in quo ondit q ad sciaz nālē pntet
determinare de infinito: et ponit opiones an-
tiquoz de ipso infinito. Cap. I.

C Quid autē de nā scia est circa
magnitudines et ipsos motū:
quorū vniū qd qz necē ē: aut ifi-
nitū: aut finitū ē: et si nō oē i-
finitū sit: aut finitū vt passio:
aut pūct. raliū. n. fortasse nul-
lū necē est in altero boz esse: puenies vtiq;
erit denā negociatē psiderare si est: aut nō
est: et si est: quid est.

C Et qz scia nālīs psiderat de qstib: et de
motū: et de tpe: et ē necesse vt vtrūq; istoz
sit: aut finitū: aut ifinitū: cū nō sit necesse in
oi vt sit finitū: aut ifinitū: sicut ē dispō d pū-
cto. qd. n. est tale: rectū est vt nō sit i altero
istoz: necesse ē ei q psiderat de nā psiderat
de infinito: vlt sit: aut nō: et si sit qd est.

C Cum ppleuit s; mōne de motu icipit loq de ifini-
to. **C** Et dixit: et qz scia nālīs psiderat d q
titatib. i. s; q sūt fines corpis nālī: et necē vt vniū
qd qz istoz sit finitū: aut ifi per se nō accētalr. i. qz
ista sunt inata hēe alterum istoz: duoz oppositoz.
C D. iduxit cās pp quā ptingit nālī psiderari de fi-
nito: aut ifinito ex psideratiōe de mēsuris et motū et
tpe: et dixit: cū nō sit necē rē. i. et oīs nālē psiderare de
finito et ifinito: pp b q psiderat de istis trib: qz non
oē qd pntet in hac arte dī finitū: aut ifinitū p se: vt
dixit de pūcto q nō est inat dīci finitū: aut ifinitū: op-
posita. n. qz po est po s; oīs: nō diuidunt s; vtz
s; m: nisi de eo qd ē inatū recipe illa: et iō dī: et rectū
est. n. rē. i. pūctus. n. et silia de reb: q nō hnt mēsuras
nō debēt ēē sub altera istaz duaz partium: adeo q
Cōmē. sup pbyll. f z

23

24

24
Māto cōfide-
rat d. qstian-
bus s; q. i. a
fines co: po-
ria nālīs. qd
et pby. c. 18. et
que ibi.

Opposita q;
rū pō ē pō s;
rioz nō dīst-
dunt s; m vtz
et finitū de
eo qd est inatū
recipe illa
pby. io. mē-
cōmē. 15.

Some plō
nis nō sūt f3
ip3 nec extra
mūdū nec i.
tra: qz nō sūt
in loco.

2
Cōra opī
ē istā An
agore: vū
p̄m p̄o ph
l. c. 35. vñ
id. l. c. 4
35 celi. p̄l
ai p̄cessun
Et p̄o de gr
te ad p̄p̄ū
Et p̄ meta.
ex. c. 16. vñ
id. l. c. 19

infinitū ēē in h̄ medio nō in alijs elntis. ¶ D. d. eo/
rū aut q̄ ponūt rē. i. eoz q̄ ponūt elta finita i nūero
z in magnitudie nullus pcedit iſi. eē illi qūt qui po
nūt elnta infinita in nūero: p̄igit eis corp' iſi. eē p̄ti/
nūū p̄ p̄ctū eltoz iſi finitūz ſui adiūce: qm̄ cū fue/
rit poſitū h̄ ēē p̄es iſinitas exiētes inſiſtēce erit vt
ex eis ſiat vniū corp' p̄tinuū h̄z p̄ctū. ¶ D. d. Ana/
xagorē. i. p̄igit Anaxagorē corp' eē p̄tinuū iſi. ex cor/
porib' iſiſinitis p̄ſiliūz p̄tiū. Demo. vō ex p̄tib' iſiſinitis
in nūō z figura: q̄s vocat radices z ſcia figuraz.

¶ Et bi qdē quāz p̄e eē ſimplr mixtā toti:
ex eo qd videt qd̄z ex quolz fieri. hinc. n. v̄
z ſiſt aliqñ oēs res affirmare eē vt h̄ caro: z
hoc oēs: z ſic qd̄z: z oia itaqz: z ſiſt iſt: p̄in/
cipiū. n. nō ſolū in vnoquoqz diſgregatiōis
ſz oīz eſt. Qm̄. n. oē qd̄ ſit ex b̄ ſit corpe:
oīz. n. gnātio p̄ter q̄ nō ſiſt: z qdā p̄in/
cipiū eē opz gnōis: hoc aut eſt vniū: qd̄ ille
vocat itellecū: itellec' aſit ex p̄incipio qd̄
daz operat itelligēs: q̄re neceſſe eſt ſiſt oia
eſſe z icipere moueri aliquādo.

¶ Qm̄ quācūqz p̄e accepſi iuenies eā m̄p̄/
tā ad modū totū: qd̄z. n. generaſt ex quolz:
v̄t iſt q̄ neceſſe eſt hoc dicere in aliq̄ hora
oia eē iſiſt. ¶ A. g. qm̄ iſta caro eſt: z iſtud oēs
eſt: z ſiſt qd̄z mēbz: oia iſt mēbz ſunt. &
ſunt inſiſt. ¶ P̄incipiū. n. in vnaquaqz rerūz
nō eſt p̄incipiū diſtōia tū: ſz cuiuſz: qm̄
q̄ illd̄ qd̄ gnāſt: gnāſt a corpe: qd̄ eſt tale: z
oē h̄is gnōnē: ſz nō ſunt inſiſt. & neceſſe eſt
vt gnātio babeat aliqđ p̄incipiū: z hoc eſt
vniū: z eſt illud qd̄ vocat itelligētā: z itelli/
gentia ab aliquo p̄incipio itelligit: ergo ne/
ceſſe eſt vt oia in aliqua hora ſint inſimul: z
vt incipiant in aliqua hora moueri.

¶ Et p̄tingit Anaxagorē corp' iſi. eē in actu ex p̄tib'
p̄tūis: q̄ dixit: qm̄ quācūqz p̄e accepſi ex mundo
iuenies eā mixtā cū q̄s: ſic eſt diſpō in toto mūdo: z
dixit h̄: q̄ opinabat qd̄ qd̄z gnāſt ex q̄s: z q̄ totum
gnāſt ex toto: z q̄ gnātur ex ſiſt nō ex p̄uatiōe: neqz
ex diſiſt. ¶ D. d. v̄t iſt rē. i. v̄t igitur q̄ p̄tūit dicēti
hūc ſimone: vt oia ſint iſiſt in aliq̄ hora. ſ. anteq̄ a to/
to diſtiguat aliqđ corpe: ſunt p̄ſiliūz p̄tiū: vt eſt
in hora in qua a toto nihil diſtiguabatur: vt dicim' in
iſtis p̄tib' ea eē tāq̄ ab eis diſtiguatur aliqđ. ¶ Et
hoc intēdebat cū dixit. U. g. rē. i. U. g. qm̄ iſta caro ē
anteq̄ ab ea diſtiguat aliqđ: z ſiſt iſtud oēs: z ſic oia
in illa hora erūt in toto: z tūc totū erit p̄poſitum ex
partib' cōſiſtib' iſiſinitis. ¶ Et cū narrauit: q̄ ex hoc
ſequitur: vt oia i aliqua hora ſint iſiſt: dixit p̄n. n. rē. i.
z hoc cōtingit q̄ neceſſariū eſt vt ſit hoc p̄n. qd̄ di/
ſtinguit res ex iūicēnō ab iſtis p̄icularib' tū: ſz a to/
to: z in alia trāſlatiōe d̄r p̄n. n. ſegregatiōis non eſt
in vnoquoqz tū: ſz totū: z eſt neceſſe vt ſit h̄c p̄n. oī
ſtinguēs ſm̄ h̄c op̄inōnē: qm̄ illud qd̄ generaſt ap̄
ipm̄ generaſt a cā exiſtēte in re: qua gnātur: z oē h̄z
gnōnē: ſz oia nō generaſt inſiſt. ḡ neceſſe eſt vt oē gnā/
tūz totale qd̄ eſt p̄n. diſtinctiōis adiūicem babeat

p̄n. agens: qd̄ Anaxagoras vocat itelligētā. i. z iſtō
p̄n. qd̄ eſt itelligētā ab initio tēporali itelligit: z ē
illa hora: in qua itellec' mundus. n. apud ipſum eſt
nouus ex quo ſequitur: vt cū itellec' iticepit diſtin/
guere: vt oia in aliqua hora ſint inſimul. ſ. anteq̄ in/
telligētia incepit diſtinguere: z ſic in toto in illa ho/
ra erant res infinite inſimul.

¶ Democrit' at̄ n̄bil alit̄ ex altero fieri p̄t
moz dicē: ſz iſt cōe ip̄z corp' oīz eē p̄icipiū
magnitudie h̄z p̄es z figuras d̄ntes.

¶ Democrit' vō nō dicit: q̄ in p̄incipijs nō
erit aliqđ ex aliquo alio: ſz ipm̄ corpus cōe
oibus videt ipm̄ eſſe diuerſiūz ſm̄ ſuas par/
tes in quātitate z figura.

¶ Dicit. Democrit' vō q̄ apud ipm̄ nullū elemētōz
generat ex eis adiūce: ſz ex partib' diuiſibilib': ſed
opināſt q̄ in corpe cōi oib': qd̄ eſt p̄poſitū ex p̄tib' i/
diuiſibilib': diuerſant ēē ſz diuerſitatē p̄tiū in quā/
titate z figura: ex quo ſequitur: vt totū apud ip̄z ſit iſi/
nitū. ſ. corp' cōe: opināſt. n. q̄ gnō eſt p̄ p̄gregationes
p̄tiū: z corruptio p̄ ſegregationē eaz: z q̄ entia diuer/
ſant ſz diuerſitatē partū in pōne z figura z ordie.

¶ Qd̄ qdē iſt p̄ueniēs ſit phyſicis hec ſpe/
culatio manifeſtū eſt ex his. ¶ Rōnabilr at̄ z
p̄icipiū ip̄z ponūt oēs: neqz. n. fruſtra poſ/
ſibile eſt ip̄z eē: neqz aliā in eē ip̄z potētiam
niſi ſic p̄icipij: oia. n. aut p̄icipiū ſunt: aut
ex p̄incipio: inſiſt aſit nō eſt p̄incipiū: eē
eniz ſinis vtiqz ip̄z. ¶ Ampli' aſit z inge/
nitū z incorruptibile ſi eſt qdā p̄incipiūz
qd̄cūqz. n. ſit neceſſe ē accēptē ſinē: z finalitas
oīs eſt corruptiōis. Quare ſicut dixim': nō
hūi' p̄incipiū: ſz hoc alioz v̄t eē z cōtinere
oia: z oia gubernare: ſicut affirmāt: q̄cūqz
nō faciſt extra iſinitū alqđ cāz: vt itellec' tū:
aut p̄cordiā: z h̄ eē diuinū. ¶ Immortale. n.
z incorruptibile eſt: ſicut affirmāt Anaximā/
dros z plurimi p̄boz.

¶ Declaratū eſt igit̄ ex hoc q̄ iſta p̄ſideratio
eſt neceſſa nālibus: z neceſſe poſuerūt oēs ip̄z
p̄incipiū: nō igit̄ fruſtra dixerūt ipm̄ eē: z
ipm̄ nō h̄e aliū gradū niſi gradū p̄incipij:
oē. n. aut eſt p̄incipiū: aut a p̄incipio: ſz iſi/
nitū nō h̄z p̄incipiū: qm̄ ſi h̄er: eē finitū: z
ſi eſt p̄incipiū iſinitū eſt: neqz gnābile: ne/
qz corruptibile: gnāſt. n. h̄z vltimū: z vlti/
mū cuiuſz gnātiōis eſt corruptio: z ſo ex/
ſtimat ſz hūc ſimone: q̄ iſtud nō habz p̄ict/
piū: ſz eſt p̄incipiū aliax rez: z p̄inet qd̄li/
bet: z regit qd̄z: vt dicit: q̄ non p̄cedit alias
cās p̄ter iſinitū: vt itelligētā: z amictiā:
z litem: z q̄ hoc eſt deus: eſt. n. imortale z
icorruptibile: ſicut dixit Anaximāndros z
plures loquētes de natura.

¶ Dicit: z declaratū eſt igit̄ ex hoc q̄ nāles dixerūt
Cōmē. ſup̄ phyſi.

Opione De
mocriti. vide
et p̄ phy. 35.
z id. 7 p̄ de
gnōnē. l. c. 7.
z idē. Et p̄ d̄
aia. l. c. 20.

De qd̄ ē aut
p̄n. ē aut ex
p̄incipio.

oia q̄libet
h̄ p̄m.

26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Physicorum

de infinito q̄ cōsideratio de illo est nāli neā: gnō. n. q̄ v̄ ēē ifinita oz nāle reddere cāz illi: r cāz ifinitā in gnābilib: in p. n. aspectu v̄ q̄ b̄ nō sit: nīsi ifinitū tū ponat p̄n^m in p̄ncipys gnōnis. ¶ D. declarauit q̄ hoc in q̄ puenit. i. iponere p̄n^m est neāz ei⁹ nāe si cō cedat ip̄z cē: r dixit: non. n. frustra rē. i. r recte posue runt ip̄z p̄n^m oēs q̄ pcesserūt ip̄m cē: necesse est. n. v̄ nō sit frustra: s̄ p̄ aliq̄ actionez: r ipole est ponere ei actionē: aut ip̄s r h̄re ordinē aliq̄ nīsi ordinēz p̄ncipy. ¶ D. cepit declarare hoc: r dixit: oē. n. aut ē p̄n^m: aut ex p̄n^m rē. i. op̄s ponere ifinitū esse ponere r ip̄m p̄n^m: q̄ ifi^m cū sit vñ entūz: r oē ens: aut est cā: aut caularū: necesse est v̄ ifinitū sit aut cā: aut cātū. ¶ D. destruxit alterā partē: r dixit: s̄ si habuerit p̄ncipū erit ifi^m: ita iuenit in libro: r si sit v̄z intēdit: q̄ si ifinitū habuerit p̄n^m: necesse est v̄ illud p̄n^m ēē sit ifinitū: q̄ ipole est: v̄t aliq̄ ifinitū iueniat ab ali quo ifinito: r sic erūt duo ifinita: r hoc nō ē pcessū: alietas. n. exigit finitatz: q̄ exigit discretione: r dis creta fm q̄ sunt discreta sunt ifinita: r v̄l v̄ de ifi nio q̄ digni⁹ est p̄n^m: q̄ illud q̄ sit ex p̄n^m: r ēē oē ba bens p̄n^m: cū illud p̄n^m ponat extrinsecū: cōtinget v̄t illd cui⁹ est p̄n^m ponat: r sit finitū in parte extra quā est aliud: r sic ifinitū erit finitū: r iō q̄ ponit q̄ ifini tū est aliqd a p̄n^m extrinsecū: p̄tinget ei neāz v̄t illd q̄ ponit ifinitū sit finitū: r si posuerit ēē ip̄m esse p̄n^m in re p̄tinget formā cē ifinitā: r māz ifinita: q̄ est ipole: r iō meli⁹ est ponere eū p̄nci^m. ¶ Et in alia trāslatiōe est. i. r ifinitū nō h̄z p̄ncipū: q̄ tunc effect finitū: r hoc est manifestū. ¶ D. declarauit q̄ si fue rit p̄n^m: sequit v̄t sit neq̄ gnābile: neq̄ corruptibile r dixit: r si fuerit p̄n^m rē. i. r neāz est v̄t gnātum ēē h̄eat finē r magnitudinē: quā cum habuerit p̄plebi⁹ gnō: quēadmodū necesse est ip̄z h̄re p̄n^m in magnitu dine ex q̄ cepit gnāri: r cū habuerit p̄n^m in finem in magnitudinē: ē finitū: r s̄līr h̄z corruptōez: v̄ltimū. n. gnōnis est p̄n^m corruptōis: r b̄ intēdebat cū dixit: r v̄lti^m rē. ¶ Et in alia trāslatiōe d̄ignō. n. h̄z p̄plemē tū neāz: r ois corruptio h̄z p̄plemētū: r itēdit q̄ ifi mot⁹ sūt finiti: r cū declauit q̄ p̄cedit ip̄z cē: ois ip̄z ponere ip̄z cē p̄nci^m: r nō gnābile neq̄ corruptibile: declauit q̄ recte op̄iati sūt illi q̄ nō p̄cedūt cāz agē: tē i b̄ q̄ posuerūt p̄n^m: r isti s̄t oēs ātig p̄ter Ana. r Empe. Ana. n. ponit cām agētē. i. intelligētā. Empe. v̄o līrē r amicitia: r b̄ itēdebat cū dixit: v̄t dīc q̄ non p̄cedit rē. v̄t intelligētā quā p̄cedit Anax. cū ifinito: aut amicitia: r lis q̄s p̄cedit Empe. s̄z v̄t mibi v̄t nō ponit ifinitū: r fmo ei⁹ in b̄ manifest⁹ est p̄ se.

Caplm in quo ponit rōnes ad oñdēdū q̄ ifinitū sit: r dem̄rat quot modis dī ifinitū: r remouet opionē ātiquoz: q̄ de ifinito nō nālīter loquebant. Lap. II.

S̄e aut aliqd ifinitū fides ex q̄nq̄ p̄tigit marie itēdētib: ex tpe: b̄. n. ifinitū. ¶ Et ex in ma gnitudinib: diuisiōe: v̄tanē. n. mathematici ifinito. ¶ Am pli⁹ sic v̄tq̄z solū nō ē deficere fieri r corrupi si ifinitū sit. ¶ Ampli⁹ iclu dēdo finitū semp ad aliqd: q̄re nece ē nullūz ēē ēminū si p̄cludēf nece ē aliez ad aliez.

¶ Et p̄tigit p̄siderātib⁹ de ifinito: credere ali qd ēē ifinitū ex q̄nq̄ reb⁹ p̄prie. s. ex tpe: r p̄s eni ē ifinitū. ¶ Et ex diuisione mēsurarū: ma thematici. n. r alij v̄tuntur in eis ifinito. ¶ Et etiā ex hoc: q̄ hoc mō est possibile q̄ nunq̄z deficiāt gnātio r corruptio. ¶ Et ēē q̄ finitūz semp finit ad aliqd: ex quo seq̄ v̄t non sit fi nis oio si est nece aliqd finiri ad aliud.

¶ Et iste q̄nq̄ rōnes sūt p̄babiles: r qdā sūt v̄e: r q̄ dā falsē: cap q̄ sūt v̄e: qdā sūt note p̄ se: r qdā nō: illa igr q̄ ē nota p̄ se: r accidit ei q̄ finit p̄ba bil: est de tpe null⁹. n. p̄t itellere tps cē finitū: neq̄ i initio: neq̄ i fine: q̄ n. p̄t itps gnāri: aut corrupi p̄ti get ei p̄dere aū illd tps tps: gnātū. n. nībil aliū est q̄ illd qd est in itātī p̄tī: r s̄līr corrupi: r istas p̄ns ne cessario exigit tps p̄teritū r futurū: r v̄l gnātū r cor ruptū est illd cui⁹ extrēa extēduntur a tpe: si igr tps ponat gnātū r corruptū: p̄tinget v̄t sit illd p̄clusū in tpe excedēte ip̄m in duab⁹ extrēmitatib⁹: r iō v̄t dīc Arist. oēs āng pueniūt q̄ tps sit eternū p̄ter p̄lōnē. ¶ Diuisio aut mēsuraz in ifi^m semp in duo media est p̄n^m maximū iter mathematicos: r v̄t ēē notūz p̄ se: s̄z q̄ p̄t q̄ magnitudines p̄ponunt ex magnitudi nib⁹ idimifibilib⁹ nō p̄cedet hāc diuisione: s̄z tū vnūz eoz q̄b⁹ destruit ista opio est b̄ p̄n^m: r destruit p̄ p̄n^m nālīa: r illic existimat q̄ b̄ dem̄fat i scia nālī. ¶ Et nō ē remotū v̄t istud p̄n^m sit notūz p̄ se: r magnitudi nes p̄poni ex idimifibilib⁹ aut diuifibilib⁹ sit ignotū nālī: s̄z cū fuerit declaratū eas nō p̄poni ex idimifibi lib⁹: tūc scia de b̄ p̄nci^m: erit certificata: seq̄. n. ex hac pōne q̄ magnitudo diuidit sp̄ in diuifibilia: v̄t dela rauit Arist. in 6°. forte igr geometer ponit b̄ p̄nci^m: r nālīs diuoluet hāc qōnē: v̄bi dicam⁹ q̄ istud p̄n^m idi get dem̄ratiōe: r b̄ erit in hac scia: r de b̄ p̄terutabi⁹ in 6°. ¶ D. v̄t ēē q̄ b̄ solū mō rē: ista est 3° rōcina tio: r ē neāz: s̄z nō est nota p̄ se: s̄z tū ē p̄cessa ei q̄ p̄ce dit gnōnē ēē ex ente: r corruptōes ēē in nō ens: r i rēdit ēē b̄ s̄z hūc solū modū. s. p̄dere ifi^m: possum⁹ di cere q̄ gnō r corru⁹ nūq̄ deficiūt: q̄ n. negat ifi^m nō p̄t dicere q̄ nūq̄ deficiūt gnō r corru⁹. ¶ 4° aut rō cinatione: r ē b̄ q̄ existimat q̄ ifi^m finit ad aliū ex ip̄s est rōcinatione famosa falsa: q̄n b̄ accidit finito.

¶ Adarie aut r magis p̄prie qd cōez facē bu bitationē oib⁹: p̄p id. n. q̄ itellectu nō ē defi cere: r nūerus ifinit⁹ v̄t ēē: r mathematice magnitudines: r qd extra celū: ifinitū aut cū sit extra r corru⁹ ifinitū v̄t ēē r mīdī: qd eni magis vacuū hic q̄ ibi: q̄ si qd ē in vno loco r vbiq̄z ēē magnitudinē: s̄līr āt r si vacuūz est r loc⁹ ifinit⁹ corru⁹ ifinitū nece est ēē: p̄ti gere. n. ab esse nībil differt in p̄petuū.

¶ Et maximūz eoz q̄ faciūt oēs dubitare r digni⁹ est existimatiōe. op̄iari. n. aliqd q̄ nō cessat: iō nūerus existimat ifinit⁹: r s̄līr mē sure mathematice: r qd ē extra celū: r si va cuūz ē ifinitū existimat corru⁹ esse ifinitū: r mīdōs ēē ifinitos: nībil. n. coget v̄t loc⁹ mī dī sit in hoc loco vacuū digni⁹ q̄ in alio loco si igr corpus est in vno loco: pole est v̄t sit in omni

Posia expō sup illo dōo r si p̄fecit.

Mō p̄t esse duo ifinita: quia alietas exigit finitatz: q̄ exigit discretione: r discreta s̄z q̄ discreta sunt finita.

Scba expō sup idem.

Deo ātig ne gauerūt cām agētē: m̄ p̄ter empedocle r Anaxagorā.

In oī loco: z cū hī fuerit vacuū z loc⁹ ifini-
tus: z necesse ē vt sit corp⁹ ifinitū: i eternis. n.
nō est dīa inter pole: z illud qd est.

32 ¶ Nec est cā q̄ facit existimare ifinitū eē: z est: qm̄
qm̄ hō opinat aliqd pole est ip̄s opinari aliud extra
illud: vñ existimat q̄ hō qd accidit in opione: segtur
nām entis. ¶ Et dicit: z facit oēs dubitare in hoc q̄
existimat ifinitū eē hoc maxie. s. opio. bec. n. est cā
in hoc q̄ existimat q̄ nūeri sunt ifinitū in additōe:
z sitr ēr mēsure: z in hō q̄ existimat q̄ ex celū est va-
cuū ifinitū: z si sit pole vt vacuū sit ifinitū: z vacuū
est illud in quo corp⁹ pōt eē pole: vt in eo sit corp⁹ ifi-
nitū z mūdī ifinitū. ¶ D. d. nihil. n. coget zē: z bec est
rōcinatio in hō q̄ ex vacuo segtur vt sint plures vno
mūdō: imo mūdī ifinitū: qm̄ nullus loc⁹ vacuū est di-
gnior: vt in eo sit mūdus q̄ alī. ¶ q̄ pole ē: vt in eo sint
mūdī ifinitū. ¶ Et pole in reb⁹ eternis: quas nō p̄ti-
net tps est neciūm: qd. n. est pole vt sit z vt nō sit est
in indiuiduis sp̄z: que cōtinent tps: z hoc intēdebat
cum dixit: in eternis. n. zē. i. qm̄ cū posuerimus hoc
esse vacuū ifinitū: aut locū ifinitū: nō segtur ex hō
ifinitus corpus esse pole: aut ipole: sed segtur ex hō
corpus ifinitus esse: z sitr cum fuerit possibile mū-
dos esse ifinitos erit neciūm: eterna. n. nō p̄tinent a
tps: z cū fuerit possibile aliqd esse de nā rerū eter-
narū illud erit necessarium nō cōtingens.

¶ Hī aut dubitationē de ifinito p̄sideratio:
z nāqz nō eē ponētib⁹ multa ipolia accidūt
z eē. Ampli⁹ aut qualr est vtz sic suba: aut
sic accēs p se alicuī nāe: aut neutrātr: s. z nibi
lomin⁹ ifinitū: z ifinita multitudine.

¶ Et certe in p̄sideratione de ifinito est qd:
qm̄ si aligs posuerit ipm̄ nō esse p̄tingerēt ei
plura ipolia: z si posuerit ipm̄ esse: quō igr̄
ponit ipm̄: vtz suba: aut q̄ in se accidit ali-
cui nāe: aut q̄ non est fm̄ alterz istoz: z siue
ifinitū ponat vnū: aut plura in nūcro.

33 ¶ Dicit: q̄ p̄siderare de ifinito iducit maximā p̄seru-
tationē: declaratus est. n. q̄ si aligs ponat ipm̄ nō eē:
p̄tingēt ei plura ipolia: eo qd est tps nō eē neqz mo-
tū: neqz diuisionē mēsuraz: neqz additōnē nūcroz:
p̄scrutādū est igr̄ quō est: vtz fm̄ q̄ est suba: aut p̄z
q̄ accidit ali nāe: aut p̄z q̄ nō est alterz istoz: idiffe-
renter: siue ponam⁹ ifinitū vnū in magnitudine infi-
nitū: aut plura ifinita in numero. s. quādo posue-
rimus q̄ ifinitum accidit ali nature.

¶ Maxie aut p̄physici p̄siderare est si est ma-
gnitudo sensibilis ifinita. ¶ P̄tīmū igr̄ deter-
minādū quot modis dī ifinitū. ¶ Ano q̄
dē igr̄ mō qd ipole est trāsrī ex eo qd non
est aptum trāsrī: vt est vtz inuisibilis. Alr̄
aut trāsrītr hīs icōsumabilem. Aut qd vtz.
Aut qd aptū natuz est hīe: nō tñ babz trāsrī
tū: aut finē. Ampli⁹ ifinitū esse: aut fm̄ ap-
pōnē: aut fm̄ diuisionē: aut vtroqz mō.

¶ Et oz nālē p̄siderare: vtz quātitas sensibi-
lis sit ifinita: oz igr̄ p̄rio determinare p̄z quot
modos dī ifinitū: vñ igr̄ eo qd est illd in quo

est impole icipi: qz nō est inatū acqri: sic dī
sonū eē inuisibilē: z dī de illo: cuius p̄cessus
nō hz finē: aut de eo: cui⁹ p̄cessus est cā la-
bore z fatigatione: z dī de illo: qd est aprū
vt p̄cedat in ipso: s. nos nō possum⁹ p̄cedere
z peruenire ad finē: z etiā dicunt modī
esse ifinitū: aut in additione: aut diuisione:
aut in vtroqz.

¶ Et opz nālēz p̄siderare: vtz sit pole vt magnitudo
sensibilis sit ifinita: aut nō: z p̄tī opz p̄scrutari de hō
fm̄ quot modos dī ifinitus. ¶ Quoz vn⁹ est illud
in quo nō pōt p̄cedi: qz nō hz lōgitudinē: neqz fini-
tam: aut ifinita: vt dī q̄ color: aut pūctus est ifinit⁹:
z iste modus p̄uationis est vt aliqd careat illo: quo
nō est inatū: neqz suū gen⁹ hīe: si habeat gen⁹: vt cūz
dī deū esse nō corpus. ¶ D. d. z dī zē. i. de illo qd hz
quātitate z lōgitudinē in actu: s. nō hz finē: z de isto
mō p̄scrutabit hīc. ¶ D. iduxit tertiū mō: z dicit:
z de illo cui⁹ p̄cessus est cū labore. i. z dī ifinitū tran-
sūptiue de illo: qd nō p̄trāsrī nisi cū labore p̄z lōg-
itudinē sp̄ty: s. hz finē: vt cū dī q̄ via lōga est ifini-
ta. ¶ D. iduxit q̄rtū modū: z dicit: z de illo qd pole
est vt in illo p̄cedat: fm̄ q̄ est quātū finitū: sed non
possum⁹ p̄trāsrī illud p̄rē extrinsecā: vt cum dī: q̄
p̄funditas maris est ifinita: z mōdus: z iste dīr ifi-
niti trāsrūptiue. ¶ D. iduxit 5m⁹ modū: z est illud qd
dī esse ifinitū fm̄ q̄ actus in eo semp̄ seruat poten-
tiā: z est illud qd pōt eē tñ nō 2m⁹ modus. s. nūerus: z
dicit: dī. n. zē. i. z iste modus ifinitū est ille qd in ad-
ditōe actōis pueniētis a re: aut passiōis in additō-
ne: aut actionis vt gnātio in passione: z diuīso mē-
surarū in p̄tes: z iste modus ifinitū manī est: q̄ est
alius a 2m⁹. s. q̄ hz quātitate in actu: s. nō hz finē.

¶ Separatū qdē igr̄ eē a sensibilib⁹ ifinitū
ip̄s aliqd ens ifinitū ipole est: si nāqz neqz
magnitudo: neqz multitudo est: suba autē
est ip̄s ifinitū: z si accēs idiuisibile erit: diuisi-
bile. n. aut magnitudo: aut multitudo erit.
si aut idiuisibile est: nō ifinitū est nisi sic vtz
inuisibilis est: s. neqz sic dicat eē affirmātes
eē ifinitū: neqz nos q̄rim⁹: s. sic trāsrībile.

¶ Hūc aut dicam⁹ q̄ ipole est vt ifinitūz sit
separatū a sensibilib⁹: z sit ex p̄ se ifinitū.
Si. n. ifinitū nō est mēsurā: neqz nūerus: s. z
est suba nō accēs: necesse est vt sit indiuisibile.
mēsurā. n. est illud qd est diuisibile z nūe-
rus: z si est indiuisibile nō est ifinitū: nisi eo
modo quo dī q̄ son⁹ est idiuisibilis: sed nō
hoc mō vtunt ifinito dicētes ipm̄ eē: nec ēt
nos p̄scrutamur de hoc mō: s. z de illo cuius
intērio est ipm̄ eē nō p̄transibile.

¶ Cū narrauit q̄ oz nālē p̄scrutari de ifinito: vtz sit 35
corp⁹ sensibilis ifinitū: aut corpora sensibilia ifinita
in actu: icēpit p̄scrutari fm̄ exercitiū disputatiūz
de ifinito qd ponit suba separata a sensibilib⁹ vt plus
res antiqui opinabant. ¶ Et dixit: nūc autem dica-
mus zē. i. qm̄ ipole est vt ifinitū sit aliqd separatū a
sensibilib⁹ demfatis fm̄ q̄ est suba: cui⁹ additas est
Lōmē. sup. p̄physi. f 4

34
Ex hoc loco
p̄tī dīr. vel
legi de p̄u-
tōis ap̄tu-
do ad gñe dī
refertū zē.

Divisibili-
tas rei & fin
q' est mensura
aut numerus.
p'de. 5. m.c.
lxx. cō. 19.

in infinito. ¶ Idem rōne destruentē infinitū po-
sitū hoc mō: dicitur qm si infinitū ē. i. qm si illa nā
que d' infinita nō sit de genere mēsure: neqz de gene-
re nūeri: s; fuerit suba p semece ē vt sit idiuisibilis:
diuisibilitas. n. rei est fin q' est mēsurā: aut numerus.
¶ Et iste sermo est in 2^a figura sic infinitū separātū
nō est numerus: neqz q' tūz: oē diuisibile est nume-
rus: aut q' tū. g. infinitū est idiuisibile. ¶ Et deide di-
xit: infinitū nō est numerus: hoc sic cōcludit. Infi-
nitū est suba. Et quātū nūerus nō est suba. Ergo i-
finitū nō est q' tū neqz numerus. ¶ Et cum declara-
uit q' fin hoc infinitū est idiuisibile inceptit declara-
re q' ex hoc seq' vt nō dicat infinitū nisi per accēs:
sicut d' de pūcto: dicitur: infinitū ē. i. cū fuerit idi-
uisibile: tūc nō dicit infinitū nisi sicut d' de illo qd
nō est inatū recipe finitātē: aut infinitatē vt punctus
et color. ¶ Et iste syls est in 2^a figura sic. Infinitus
hoc mō est idiuisibile: et infinitū vez est diuisibile.
ergo infinitū hoc mō nō est vez infinitū: q' aut infi-
nitū vez est diuisibile sic declarabit: verū infinitū. i.
illud qd est inatū dici infinitū est quantū: aut nume-
rus: oē quātū aut numerus est diuisibile. g. vez i-
finitū est diuisibile. ¶ Et cū declarauit q' cōngit ei
fin hoc q' infinitū est punctus: aut color: aut alia nā
inceptit declarare q' iste modus infiniti nō significat
nām terminatā: neqz antiq dicēs hoc infinitū esse
subaz exītē per se intēdebāt hoc: iste. n. modus non
sigt in re qd est suba magis q' qd est pūct' neqz qd
est punctus magis q' qd est color: si igitur fuerit bec
suba existēs per se: tūc illa nō dicit infinita: nisi sicut
d' punctus: et manifestū est: q' antiq nō intēdebant
hoc: ideo dicit: et nō hoc mō ē. i. sed dicēs infini-
tus: nō intēdebāt istū modū: neqz etiā perscrutatio
nostra est de tali infinito: qd est per accēs sed de illo
qd est infinitū per se: qd est quātū nō p'asibile.

¶ Si aut fin accēs est infinitum nō erit vtiqz
elintū eoz: q' sunt s; q' est infinitū: sicut neqz
inuisibile locutionis: q'uis vox sit inuisibilis.
Ampli⁹ quō ptingit aliqd esse ipm infinitū si
vere nō est et fin numerus et magnitudinem:
quoz ē p se passio qdā infinitū: adhuc. n. mi-
nus necē est ēē s; nūez et magnitudinē.
¶ Et si infinitū per accēs nō est elintū: entis
eni in eo qd est infinitū quēadmodū inuisibi-
le nō est elintū idiomatis viti: et son⁹ est inuisi-
bilitas: et ē quō est pole vt infinitū sit existēs
per se: et nūerus et mēsurā: que sūt illa qb⁹
accidit infinitum nō sunt existētia per se.

¶ Dic inceptit declarare q' si ponat ips eē subaz erit
per accēs: et sic si ponat pncipiū et elintū. ¶ Et dicit
et si infinitū ē. i. et si infinitū vt declarātū est ex b ser-
mone est fin q' est infinitū per accēs nō est elemētū
entiū in eo q' est infinitū vt antiq ponūt: sed si fuerit
elemētū: erit s; q' est suba: et son⁹ nō est elemētū di-
ctionis s; q' est inuisibilis: s; s; q' est audibilis: qd igr
existimauerūt q' ex b q' est fin⁹ et elintū: seq' vt sit
infinitū est falsum si pcesserim⁹ aliqd ē tale. i. subam
infinitū exītē per se: q' aut infinitū est suba per accēs
manifestū est: qm suba exīs per se infinita est elemē-
tū per accēs s; q' est infinita: et nullū elemētū ē ele-
mētū s; q' accidit ei aliqd. ergo in scda figura suba

infinita nō est elemētū s; q' est infinita. Prima ppō
manifesta est ex p'dcis. 2^a vo manifesta est p se. ¶ Et
cū declarauit q' s; q' ē ifi⁹ nō est fin⁹: inceptit destrue-
re aliqd ēē exīs p se ifi⁹: et dicit: et ē. i. et si ifi⁹ est
exīs p se quātō magis: vt illd cui accidit ifi⁹ sit exīs
p se. i. subz. U. g. nūerus et mēsurā: s; subm nō est exi-
stēs p se: quātō magis ifi⁹ nō erit exīs p se: et ista de-
claratio ē logica et dmonstrata quodā mō: q' aut subz
infinitū est dignū: vt sit sepatū magis q' ifi⁹: declarat
p duas ppōnes sic. Infinitū d' in subo. Et oē qd d' in
subo subm ei⁹ est magis exīs p se q' illud. g. subz
infinitū magis est exīs per se q' ifi⁹: s; q' tū et numer⁹
sunt suba ifinici. Ergo quātū et nūerus sunt magis se-
parabilia q' ifinici. Deide pponit in syllo hypotheti-
co. Si ifi⁹ ē sepatū: q' tū et nūer⁹ erunt magis sepa-
lia. Deide destruet p'as et pcludet anā. et in b sermōe
sunt duo syllicategorici. et vnus hypotheticus.

¶ Manifestū aut est q' nō ptingit esse infini-
tū: sicut actu esse: et sicut subam et pncipiū:
erit. n. qdlibet et ipm⁹ acceptū et infinitū si p'as-
ibile est: infinito esse: et infinitū idem est: si qd
suba infinitus esset et nō de subiecto esset: q're
aut idiuisibile est: aut in infinita diuisibile ē:
multa aut infinita esse idēz ipossibile ē: at p'o
sicut aeris aer p'st: sic et infinitū infiniti: si-
quidē suba est et pncipiū: ipartibile ergo et
idiuisibile est: s; ipole esse actu esse infinitū:
quantū. n. aliqd esse necesse est.

¶ Manifestū est q' ipole est infinitū sit: sicut
illa que sūt in actu: et q. suba et pncipiū: qm
necesse est: vt qd cūqz acceperis ex eo sit i-
finitū si est diuisibile: qm si infinitū est suba et
nō d' in subiecto: tūc qd ditas infiniti et infini-
tum erit idē. ergo necesse est: aut vt sit idiuis-
ibile diuisionib⁹: quaz nulla est nō ifinita:
et sic erunt plura infinita et infinitum idēz: qd
est ipossibile: quēadmodū enim pars aeris
est aer: sicut pars infiniti est infinita fin q' est
substātia et pncipiū: et sic erit indiuisibile:
sed ipossibile est vt illud qd est in actu infini-
tum sit indiuisibile: necesse enim est vt sit
aliquod quantum.

¶ Et manifestū est ex hoc qd ego dico: q' ipossibile ē
vt infinitum fin q' est infinitū sit de natura substā-
tiarum et pncipiorum existentium in actu: que non
sunt in subiecto. ¶ Deinde dicit: necesse est eniz vt
quodcūqz acceperis ē. i. quācūqz partē. ¶ Deinde
induxit causam super hoc et dicit: quoniam si infini-
tum ē. i. quoniā si infinitus fuerit substātia et nō d'
in subiecto: tunc diffinitio eius qd d' infinitus: et dif-
finitio infinitatis erunt eadem: ex quo sequit⁹ neces-
sario si fuerit diuisibile vt ponūt: vt diffinitio toti⁹
et partis sit eadem: pars enim infiniti diffinitio ois
positionis et dispositi sit eadem: necesse est etiam vt
sit infinita: diffinitio enim partium substantiarū cō-
similium partium: et diffinitio substātie sunt eadem.
U. g. quoniā pars aeris est aer: et pars aque est aqua.
¶ D. d. et sic erūt plura ē. i. et cū p'as ifinici est ifinita
erūt plura

erit plura infinita: sed ipse est ut infinitum sit magis
q̄ vnum. ¶ D. d. firmat h̄ et dicit: quoadmodum n̄
pars aeris est et c. et si necesse est ut pars infiniti sit
etiam infinita fm̄ q̄ accidit sube et principio. ¶ D. d. erit
igitur indivisibile: et cū h̄ impossibile et si fuerit di-
uisibile: est indivisibile: sed impossibile est ut aliqd qd
est in actu infinitū sit indivisibile: qd. n. est infinitū ne-
cesse est ut sit aliqua b̄ns quantitate: et sic ponit ipm̄
antig: et cū posuit qd illd qd dicitur infinitū: necesse est ut sit
quantū: incepit declarare quid sequitur ex hoc.

¶ Sed q̄ acc̄s̄ ē infinitū: s̄ si sic est dcm̄
est q̄ nō p̄tingit ip̄s dicere principius: s̄ i il-
lud cui accidit ut aerē aut p̄equare in cōne-
nienter utiqz enunciat idē dicētes: sicut py-
thagorici dicunt: simul. n. substantiam faci-
unt infinitum et partium.

¶ Per acc̄s̄ igitur ē infinitū: si igitur est fm̄
h̄c modum. It̄ dicitur q̄ ipole ē ipm̄ dici
principiū: s̄ principiū ē illd qd cui accidit: et ē
aer: aut par: apper igit q̄ iste fmo ē i opina-
bilis: cum cōueniat ei qd dicitur pythagori-
ci: dicentes enim ipm̄ ponunt infinitū sub-
stantiā: et cum hoc diuidunt ipsum.

38 ¶ Dicitur cū infinitū est q̄tū ut ponit fm̄ q̄ est in
se: tūc ē infinitū fm̄ q̄ est infinitū est per acc̄s̄: qm̄
sui esse essentiale est p̄s q̄ est q̄tū: et accidit in q̄to:
q̄ fuit infinitū. ¶ D. d. si est igit h̄ mō et c. q̄z nihil
dicitur principiū fm̄ q̄ accidit ei aliqd per acc̄s̄. ¶ Et vi-
ditur ut mihi v̄tā diximus innēdo illd qd dicitur: qm̄
si infinitū dicitur de illd qd nō inatū est recipere fini-
tate neqz infinitate: et fuerit elementū fm̄ hunc mo-
dum necesse est ut elementū sit elementū p̄ acc̄s̄:
potētia. n. illius fmonis et potētia istius quaz p̄bauit
h̄: si posuerit ipm̄ esse q̄tū est eadez potētia: qm̄
si posuerit ipm̄ esse quantū: nō fuerit oē q̄tū infi-
nitū: tūc infinitū erit acc̄s̄ quāto: et nō erit in eo p̄s
q̄ est q̄tū: et sic si q̄tū ponat elementū fm̄ q̄ ē infi-
nitū: tūc elementū erit elntū fm̄ acc̄s̄: et siue illd ac-
cidēs fuerit p̄pinqū aut remotū: si q̄tū infinitū ē ēē
acc̄s̄ essentiale q̄būdā sp̄b̄ quantū non p̄tingeret
eis ista redargutio: est. n. aliqd elntū fm̄ acc̄s̄ qm̄
illd acc̄s̄ fuerit essentiale: ut dicimus q̄ ignis et q̄
sunt elnta fm̄ primas qualitates. ¶ D. d. apper igit
ut et c. apper igit q̄ iste fmo est ip̄obabilis: cū sit
puentens ei qd dicit pythagorici: ponunt enī infinitū
ēē subam liberatā a quantitate. D. diuidunt illam.

¶ Sed fortassis hec est vniuersalis questio
magis si cōtingit infinitū et in mathematicis
esse: et in intelligibilibus et in nullā b̄nib̄ ma-
gnitudinē: nos autē itēdim⁹ et de sensibili-
bus: et de q̄bus facimus sciam: utruqz i ip̄is
est: aut nō est corp⁹ infinitū i augmētū.

¶ Sed p̄scrutatio: utruqz sit ipole ut infinitū
sit in mathematicis et intellectis q̄ nō habet
mēsurā oīno sit p̄scrutatio v̄lis: et p̄scru-
tatio nostra sit de illo qd est in sensibilibus:
et de illo quod p̄inetur in hac arte: et est cō-
siderare utrum in istis sit corpus infinitum

in augmento: aut non.

¶ Cum destruxit ut infinitum sit substantia existēs
per se denudata a quantitate: ista p̄scrutatio non
est p̄p̄ia huic sciētiē: sed est de mathematica. ¶ Di-
xit: sed p̄scrutatio et c. i. sed p̄scrutatio de v̄trū in-
uenitur infinitum in intellectis: aut in quantitate p̄s
q̄ est non in materia est sciētiē diuine: que p̄scru-
tatur de infinito in intellectis fm̄ q̄ considerat de
intellectis fm̄ q̄ sunt intellecta. s. fm̄ q̄ sunt abstra-
cta a mensura: et p̄scrutatur de infinito in mēsuris
fm̄ q̄ sunt abstracte a materia: et est principium qd
ponit mathematicis. i. infinitum esse in tribus men-
suris: possibile est enim apud ipsum lineam exire in
infinitum: et similiter superficiem et corpus: natura-
lis vero p̄scrutatur de infinito quod accidit men-
suris fm̄ q̄ sunt in materia. ¶ Et hoc intēdebat cū
dixit: et p̄scrutatio nostra est de infinito et c. i. v̄trū
sit mensura sensibilis infinita: et primo v̄trū corp⁹
sensibile infinitum sit: quoniam si hoc fuerit erit li-
nea sensibilis infinita: et superficies sensibilis infini-
ta: et quia ista sciētiā considerat de infinito quod est
in actu: et qd ē in potētia: dixit: ista sciētiā p̄inet et c.
et intēdit per augmentum additionem.

¶ Caplm̄ in quo disputatur ostēdit nō esse
infinitū sic antiquales ponebāt. Cap. III.

Rationaliter quidē igitur specu-
lātib⁹ ex h̄s videbitur nō v̄t-
q̄ esse: si enī corporis ratio q̄
planitie terminatur ē nō v̄trūqz
erit corpus infinitū: neqz intelli-
gibile: neqz sensibile.

¶ Qui autem considerat de hoc cōsideratione
logica: et istis videt qd nō est in eis: cū ratio
corporis sit ipsum esse terminatum per su-
perficie: impossibile est igit: ut aliqd corpus sit
infinitū: neqz intelligibile: neqz sensibile.

¶ Cum declarauit q̄ p̄p̄ia p̄scrutatio huic sciēti-
e est: v̄trū sit hoc corpus sensibile infini-
tum in actu: incepit destruere h̄. ¶ Et dixit: hoc enī
corpus quādoqz v̄tatur ipso fm̄ modum sermonum
dialecticarū: quādoqz fm̄ fmonēs disputatiuos. ¶ Et
iste sermo componit sic. Omne corpus cōtinetur ab
vna superficie: aut a pluribus. Et omne qd continet
ab vna superficie: aut pluribus est finitū. Ergo omne
corpus est finitū: et h̄ in p̄ma figura. ¶ Et p̄positio
dices: qd omne corpus p̄inet ab vna superficie: aut a
superficiebus declaratur sic. Omne corpus est figu-
ratū. Et omne figuratū: aut est rotundū: aut non.
Ergo omne corpus: aut est rotundū: aut nō. ¶ Sed
omne rotundū continetur ab vna superficie. Et non
rotundum continet a superficiebus finitis pluribus
vna. Ergo oē corpus p̄inet ab vna superficie aut a su-
perficiebus. ¶ Sed omne qd est tale est finitū. Ergo
omne corp⁹ est finitū. ¶ Sed qui cōcessit corp⁹ in-
finitum esse: nō concessit ip̄s habere figurā. Et h̄ vi-
detur manifestū per se: omne. n. corpus: aut habet fi-
gurā sphericā: aut nō: et ideo si posuerimus h̄ esse cor-
pus infinitū nō erit v̄z dicere ipsum esse sphericū:
aut nō sphericū: sicut nō est v̄z dicere punctū ēē spe-
ricū aut nō sp̄icū. ¶ D. d. terminatū p̄ superficie: i. ter-
minatū p̄ v̄nūquāqz superficie: aut rotundū aut rectū.

39

Alr. de me-
taphysica.P̄scrutatio
v̄trū sit ipm̄
sit i intellectu
fm̄ q̄ sunt in-
tellecta ē sciē-
tiē diuine.Nō ē corp⁹ in-
finitū: q̄ in-
telligibile: nō
sensibile. ¶
D. celi. 35.

40

Nō ē corp⁹ p̄-
tinet ab vna su-
perficie aut a
pluribus.Nō ē corp⁹ est
figuratū: s̄ op-
positū: v̄z de
celis. 3. celi.
cō. 67. et c.

Philosophicorum

De numeris non
sunt infiniti actu

Cum vero neque numerus sic est: sicut separatus et
finitus: numerabile. numerus est autem habens nume-
rum: si ergo numerabile contingit numerare:
et transire utique possibile erit infinitum.

Cum neque numerus est per se separatus et finitus: numerus
enim et illud cuius est numerus est numeratum: si igitur nume-
ratus potest numerari: potest et pervenire ad infinitum.

41 **C**um declaravit vult quod infinitum non est quantum ad partem: inceptum
declare et vult quod infinitum non est quantum ad discretum. U. g. numerus.

Cum dicitur neque numerus est: et neque est potest inveniri
numerus in actu separatus a materia: aut non separatus est infinitum: nume-
rus enim et numeratum in actu est numeratum in actu: aut est pos-
sibile ut numerus in actu sit per se: ut patet in numeris: et cum po-
suerim quod omnis numerus est numerabilis: et omnis numerabile potest
est ut numeretur: et cum posuerim quod inveniri aliquid numerus infinitum
nisi: necesse erit ut infinitum numeretur quod est impossibile: si habet numerus
infinitum. **C**um forte et ista propositio est de genere propositum no-
tatur per se. scilicet quod omnis numerus est numeratus: et quod omnis numeratus in
potestum fuerit in actu: potest est ut sit numeratum in actu: scilicet
ista propositio est contra non essentialis: quod autem infinitum impossibile
le est ut sit numeratum in actu manifestum est per se.

forte ista pro-
positio est de nu-
mero propositum not-
atur per se. scilicet
quod omnis numerus
est numeratus.

Cum philosophice autem magis considerantibus ex his
manifestum erit: neque enim propositum potest esse et infi-
nitum neque simplex compositum quod est igitur non erit
infinitum corpus: si finita sint elementa multitudinis:
necesse est enim. placet enim et equum elementa semper tria: et si
est unum eorum esse infinitum: si namque quantum ad se deficiat
quod in unoquoque corpore est potentia a poten-
tia alteri: ut si ignis finitus sit: aer autem infini-
tus: est autem equalis ignis aeri equali potentia quantum
cumque duplicatur: solus autem numerus habens: tunc ma-
nifestum est quod infinitum excedit et corrumpit finitum.

Cum autem posuit suam considerationem magis nam
lex istis declarabit: quoniam ipse est corpus infinitum
et neque compositum neque simplex: compositum
tamen si elementa fuerit finita in numero: necesse est
enim ut tria valeant sibi semper: ipse igitur est ut
unum eorum sit infinitum: si potentia quod est in aliquo il-
lorum eorum fuerit diminuta a potentia: quod est in
alio corpore per aliquam quantitatem: et ignis. U. g.
fuerit finitus: et aer fuerit infinitus: et mensu-
ra ignis fuerit multiplex: mensura aeris in po-
tentia quacumque multiplicata: manifestum est quod
infinitum excedet finitum et corrumpet ipsum.

42 **C**um destruxit per similes dialecticos inceptum destrue-
re per destructionem propria scientie naturali: quod autem ponit suam
rationem magis propria scientie naturali ex istis propositum
bit. **C**um dicitur dicere quod ipse est corpus infinitum esse propositum
tamen aut simplex: et quod dicitur signum est quod ipse est corpus naturale
est infinitum: et quoniam si fuerit: aut est propositum aut simplex: scilicet non
est propositum neque simplex: quod corpus infinitum non est. **C**um dicitur
declare ipsum esse non compositum: dicitur: si igitur fuerit infi-
nita numero et in se propositum infinitum: necesse est ut sit infinitum: aut
quod unum elementorum ex quibus componitur: aut plura uno sunt infinitum
in magnitudine: aut quod elementa ex quibus componitur sunt finita in
magnitudine: scilicet infinita in numero. **C**um dicitur destruetur ipsum
esse infinitum: quod unum eorum est infinitum in magnitudine: deinde

dicitur: si igitur elementa et in se propositum fuerit propositum ex elementis
finitis. U. g. quod aut sex: et potest est ut unum eorum sit infinitum
in magnitudine. **C**um dicitur rationem super hoc et dicitur:
necesse est enim. et iste finis est in prima figura sic. Elementa
sunt tria. Et contraria debet esse equipotentia. Ergo
elementa ex quibus componitur corpus propositum infinitum sunt
equipotentia. **C**um equipotentia ipse est ut quodam sunt
finita: et quodam infinita. Ergo elementa quod sunt in propositum ipse
est ut unum eorum sit infinitum. **C**um dicitur rationem super hoc quod ele-
menta sunt propositum: et dicitur: quoniam si propositum et in se tria quod
est in altero illo elementorum exite in magnitudine equali ali-
cui magnitudinis alteri: elementum fuerit minor propositum exite in
magnitudine equali alteri: elementum: et obliquo illa in quantitate
terminata. U. g. quod propositum in una palma ignis fuerit du-
pla propositum quod est in una palma aeris: quoniam tunc si torus ignis
fuerit finitus: et torus aer fuerit infinitus: periget necesse est ut
aer corrumpat ignem: et sic elementum finitum non observabitur
cum elementum infinitum: quod mundus corrumpet. **C**um dicitur
quod propositum terminat elementum finitum est maior propositum equali
lis illi ex infinitum: quod per aliquos dicitur quod totum elementum infinitum
corrumpit finitum: nisi posuerim quod propositum duarum partium equali
luis in quantitate sunt equalis et quantitate: id dicitur: quod idem sequi-
tur: si potentia partium equalium in quantitate sunt di-
verse in contrarietate: non enim accidit ut quodam excedat
quodam nisi quantitate finita: cum sit manifestum per se quod quanto
magis augumentatur quantitas corporis: tanto magis aug-
mentabitur propositum eius: et corpus debile habuerit quantitate
infinitam: necessario habet potentiam maiorem corporis fini-
ti maioris. **C**um dicitur iste propositum sunt manifeste per se:
nisi propositum dicitur elementa esse tria: et accepit illam: aut finis
famositate: aut cessavit: quod declarabit in hac scientia: et
hoc est rectius: quod sic contradictio erit demonstrativa
non disputativa: et cum destruxit partem dicitur: propositum
esse infinitum: quod unum elementorum ex quibus componitur:
aut plura uno sunt infinitum in quantitate: reuersus est
ad secundam partem. scilicet ut unum eorum sit infinitum.

Ex b
p mo
vnu i
est m
aliq
q: cu
corp
h: m
sum o
simpli
doc le
ligat.
eo. 53.
p hoc
com. i
corp
magi
quo

Est m
p le q
magis
cat qu
corp
magis
tabit p

Cum autem quod autem infinitum ipse est esse corpus
enim penitus habens dimensionem: infinitum autem
interminate distans est causa: quare infinitum
corpus ubique erit distans in infinitum.

Cum ipse est ut unum quod corpus sit infinitum: cor-
pus enim est illud quod habet dimensionem ad omnes par-
tes: et infinitum est illud quod habet dimensionem infini-
tam ex quo sequi ut corpus infinitum habeat dimen-
sionem infinitam ad omnes partes: et sic elementorum unum
infinitum implebit totum: ubi igitur erunt reliqua.

Cum dicitur et impossibile est et ut compositum sit infinitum: quod
unum quod elementorum ex quibus componitur est infinitum: quod
corpus est illud quod habet dimensionem in omnibus partibus: et
infinitum est illud quod habet dimensionem infinitam: ex quo se-
quitur ut corpus infinitum sit infinitum in omnibus partibus.
Cum hoc est necesse: quoniam cum aliquid fuerit propositum ex duo-
bus: necesse est ut diffinitio illius compositi sit posita ex dif-
finitionibus illorum duorum. U. g. quoniam diffinitio corporis
est illud quod expandit ad omnes partes: et diffinitio infiniti
est illud quod non habet finem: diffinitio corporis infiniti est illud quod
extendit ad omnes partes in infinitum. **C**um iste locus est verus: et
quod si unum elementorum fuerit infinitum impossibile erit ut cum ipso
sit aliud elementum finitum: medium infinitum dicitur: et sic unum elementorum
infinitum et. **C**um hoc quod dicit manifestum est ex hoc quod po-
tuit quod infinitum est infinitum in omnibus partibus dimensionibus: et
sunt sex partes: et si tenebat per omnes partes: et si nos posuiss-
mus quod

43
Cum
fuerit
tu ex
necesse
diffinitio
posita
fira ex
mib: m
duor
fira: et
co. 53.

Ex hoc patet
modum
vni finiti
nisi maius
alio modo
q: cuq: aliqd
corp⁹ fuerit
nisi qd sit
simpliciter
ex hoc loco
coligit. 3 de 3.
eo. 55. vbi in
hoc p. celi.
com. 39. qno
corp⁹ finiti
magis qd
quo non.

Ex hoc
patet
modum
vni finiti
nisi maius
alio modo
q: cuq: aliqd
corp⁹ fuerit
nisi qd sit
simpliciter
ex hoc loco
coligit. 3 de 3.
eo. 55. vbi in
hoc p. celi.
com. 39. qno
corp⁹ finiti
magis qd
quo non.

Ex hoc
patet
modum
vni finiti
nisi maius
alio modo
q: cuq: aliqd
corp⁹ fuerit
nisi qd sit
simpliciter
ex hoc loco
coligit. 3 de 3.
eo. 55. vbi in
hoc p. celi.
com. 39. qno
corp⁹ finiti
magis qd
quo non.

Ex hoc
patet
modum
vni finiti
nisi maius
alio modo
q: cuq: aliqd
corp⁹ fuerit
nisi qd sit
simpliciter
ex hoc loco
coligit. 3 de 3.
eo. 55. vbi in
hoc p. celi.
com. 39. qno
corp⁹ finiti
magis qd
quo non.

Ex hoc
patet
modum
vni finiti
nisi maius
alio modo
q: cuq: aliqd
corp⁹ fuerit
nisi qd sit
simpliciter
ex hoc loco
coligit. 3 de 3.
eo. 55. vbi in
hoc p. celi.
com. 39. qno
corp⁹ finiti
magis qd
quo non.

mus qd finiti e finiti i qda pte: ptegit in fi^m e ma
ius finiti: pole. n. eet ponere i pte in qd e ifi^m aliud cor
pus ptegit: tunc ptegitu ex duob⁹ corp⁹ib⁹ erit
magis vno corpore: tunc vtriusq: est infinitum. s. ptegit
tum t ipsum infinitum qd est impossibile.

C At xpo neq: vnu t simplex e ptegit in fi
ni corp⁹: neq: sicut dnt qda et extra elnta e
ex quo b gnant neq: simplr. Snt. n. qda q
b facit finiti: s. no aer: aut aqua: qtenus
no alia elnta corripit ab ifinito: bnt. n. adi
uice ptegit: quoz aer qd bntidus vlt frigi
dus: aq xpo frida: ignis xpo calidus: quoz si
eet vnu ifinitu: corripent la alia: nunc an
tem dicunt alteruz esse ex quo hec sunt.

C Oz aut ipole e qd ifinitu sit vnu corp⁹ sim
plex sic de clabif: boc. n. no est pole: neq: s. 3
dicere ipz e aliqd extra elnta: ex quo res ge
nerat: neq: simplr. qda. n. ponit ifinituz vt
dixim⁹: t no ponit ipz aqua aut aer: ne il
lud qd ponit ifinitu corripit alia: sunt eni
tria aduice. A. g. qm aer est fridus t aqua
bntida: t ignis calidus. t si aliqd istoz eest
ifinitu: tunc alia corripent: nunc igit di
cunt hoc esse aliqd ex quo generat ista.

44 **C** Lu destruxit qd corp⁹ ifi^m sit copostu: qz illa ex qb⁹
coponit sunt ifinita in magnitudine: cepit destruere
anq: destrueret sedaz pte de coposto ifi^m: t e illd qd
est ifi^m: qz ptes ei⁹ sit ifi^m in ipse: cepit destruere cor
pus simplex e ifinitu. **E**t dixit: qd aut ipole e t.
.i. ex hoc qd dicat: qz b itelligit duob⁹ modis: aut qz
illud corp⁹ e e⁹ 4° elnta: t ex eo gnant elnta vt qda
dicat: aut qz illd corp⁹ e vnu elntoz. 4°: dixit. n. e
pole t. t. ipole e vt corp⁹ ifinitu e: siue s. 3 ponit
res ipz e e⁹ mudu: siue supra. s. si qcuq: ponat: siue
ex: siue itra: siue vnu elntoz: siue aliud. **D**. narra
uit cas pp qua qda posuerit ipz e elnta t dixit: qda. n.
ponit ifi^m t. i. in mo in qd pot plus pnuari. s. vt sit e⁹
elnta: t fmo ei⁹ in b manifest⁹: e qm manifestu e ista
e⁹ tria: qre si vnu eoz erit ifinitu nocio corripent
reliqua: t io isti fugerunt in hoc qd sit vnu elntoz.

C Impole aut eest e b⁹ no qd ifinitu: de b. n. 2
coe qddaz dnt est: t de oi silt t igne t aq
t quolibet. S. 3 qz no est b⁹ corp⁹ sensibile
e⁹ vocata elnta: o⁹ nqz ex quo est resoluif
in hoc: qre e⁹ vtiq: hoc corp⁹ extra aere t
igne t terra t aqua: vt aut nullu bnti.

C Et ipole est aliqd esse tale nedu vt sit ifini
tu: s. 3 de b dicemus fmon⁹ e⁹ oib⁹ eode
mo aeri t aq t alijs elntis: t ipole est corp⁹
simplex e⁹ ex quo elnta generant: s. 3 nos bi
cemus in b loco in destructioe ei⁹ fmonem
e⁹ eos q ponit ipz aliud ab elntis: aut
vnu eoz: q nullu corp⁹ est tale: o⁹ n. ad illd
ex quo sit dissoluif: quapropter nece est hoc
e⁹ aliquid preter aerem t ignem t aqua t
terram: sed nos non videmus aliud.

C Lu pmitte fmon⁹ e⁹ eoz i destruendo corp⁹ simplr e⁹
tale: cepit p destruere ipz e⁹ elnta. **E**t dixit: qd nul
lu corp⁹ e tale t. i. t ipole e corp⁹ ifi^m e⁹ aliud a 4° eln
tis: t b ite debet cu dixit: tale: qm si b corp⁹ e⁹ aliud
ab elntis 4° ex qb⁹ ponere: tunc nece e⁹ cu corru
peret vt videret sensu dissolui i illd: t b n vt. **E**t
b ite debet cu dixit: quapp t. i. quapp nece e⁹ b e⁹
alias nam: in q dissolueret aer t ignis t aq t terra: t
cu destruxerit elntu simplr e⁹ e⁹ qtuoz elnta simplr:
nedu ifinitu cepit destruere vnu elntoz e⁹ ifinitu.

C Neq: igit igne neq: alioz elntoz nullu in
finitu ptegit e⁹ aliqd: oino. n. t pter id qd i
finitu sit aliqd ipsoz impossibile est esse: t si i
finitu sit: aut esse aut fieri vnuz aliqd ipsoz:
sicut Eracli. dicit oia aliq: fieri ignem.

C Et impole est vt ignis aut aliqd elntoz
sit ifinitu: qm vlt si nos dicimus qd aliqd eo
rnt est ifinitu impossibile erit vt o⁹ totu fiat:
t si sit finiti vnu eoz: vt dicit Eraclitus q
omnia fient in aliqua hora ignis.

C Dic t ipole e vt vnu elntoz sit ifi^m: qm illd elntuz
viceret totu: t totu mud⁹ tuc puerteret i illd elntuz:
vlt. n. e ipole b: si nos dixerim aliqd elntoz e⁹ ifi^m:
no vt ponit Eracli. oia e⁹ ifi^m: t opiat qd oia reuertu
tur i igne. **E**t dixit b narrado qd ista positio q se
quit si vnu elntoz fuerit ifinitu est ipoliti: si aliq
posuerit illa: nisi ponat qd aliqd elntoz est ifinitu:
vt fecit Eraclitus: sed debes scire qd ponet vnu eoz
e⁹ ifinitu: ptegit ei mudu fuisse corruptuz ne⁹io: po
net aut oia e⁹ finiti: s. 3 in aliq eoz sit po⁹ excedet
alias q exigit corruptionem alioz: vt Eracli⁹ dicit
de igne: no dicit b: sed declarabit b us declarabit
qd impossibile est munduz corrupti naturalr.

C Ad e aut ro t de vno e⁹ t b alio qd facit
e⁹ elnta pbyfici: o⁹ nqz mutat ex p⁹rio i p⁹
riuz: vt ex calido in frigidu. **D**. p. 3 autem de
omni t ex bis p⁹siderare: si ptingat aut no co
tingat corp⁹ esse infinitum sensibile.

C Et hoc id e dicimus de vno vt nales po
nunt ipm e⁹ elnta: si igit qd libet trasmutat
de p⁹rio in p⁹rii. A. g. de caliditate in frigidit
ate: t ex istis opz considerare in vnoquoqz
qtuoz elntoz vtru possit vt sit aut non.

C Cum destruxit vnuz elntoz e⁹ ifi^m. qz tuc corrup
per reliq: o⁹ n. pcedut qd elnta sunt tria: cepit nar
rare et qd illd ipole ptegit dicent⁹ ipm e⁹ extra ele
meta. s. b ptegit dicent⁹ elntu e⁹ ifi^m: nece e⁹ n. vt illd
corp⁹ extrisecut sit triu elntis fm qd ponit qd ex eo
gnant elnta: t si fuerit triu ifi^m ne⁹io corripet reli
qua. **E**t dixit: b id e t. i. t b ipole ptegit poneti
bus elntu aliqd e⁹ ifi^m: ptegit silt poneti⁹ vnu cor
pus e⁹ e⁹ elnta ifi^m: t cu narravit qd id e⁹ i b: cepit
declare b: t dixit: si igit qd b trasmutat t. i. qm si vnu
trasmutat i elnta: t o⁹ qd trasmutat d p⁹rio in p⁹rii:
nece e⁹ vt illd corp⁹ vnu sit triu elntis: quapp si ponat
tur ifi^m: ptegit illd id e⁹ qd p⁹ si vnu eltoz fuerit ifi^m:
t ipe ex p⁹lit in b fmo e⁹ maiore p⁹one t tacuit mio
rez: t clone. **D**. d. t ex istis rebuz t. i. t ex consi
deratioe de b qd elnta sunt tria: o⁹ p⁹siderare d vno
quoqz eoz: vtru sit pole vt sit finiti aut infinitu.

45

Impole est
e⁹ aliud corp⁹
extra elnta.
3 de 3. 2. d ge
neratione. ite.
com. 3.

46

47

De corp⁹ ifi^m e⁹ aliud corp⁹
extra elnta.

Phisicorum

Quod autem oino impossibile sit esse corpus infinitum sensibile ex his manifestum est: quoniam est. n. natum esse sensibile alicubi esse et locus est aliquis uniuscuiusque: et idem est prius et ois: ut totius terre et unius glebe: et ignis: et scintille: quare siquidem sit eiusdemque speciei immobile erit: aut semper movebitur: quod est impossibile est: quod. n. magis dorsus aut sursum aut aliquo: dico autem ut si gleba sit ubi ipsa movebitur: et est ubi manebit: locus enim infinitus erit sibi et cognati corporis: utrumque igitur continebit totum locum aut quoniam: quod igitur ubi mansio et motus ipsius: aut si ubique manebit: non ergo movebitur: aut si ubique movebitur non ergo stabit.

Quod autem impossibile est vltimum corpus sensibile esse infinitum ex his declarabitur: omne enim corpus sensibile habet ubi: et unumquodque habet aliquem locum: et unus locus est locus prius et totus: et quoniam locus totius terre est locus unius glebe: et locus totius ignis est locus scintille. Si igitur infinitum totum est una species: erit immobile: aut compellatur semper: sed hoc est impossibile: descendere. n. non est dignum quod ascendere: aut ire ad aliam partem: et intelligo ut si posuerint ipsam glebam: quo igitur movebitur ista et ubi gessit: locus. n. corporis quod est huius generis est infinitus: utrumque igitur occupat totum locum: et quo modo erit hoc: quod quod scit et movebitur: et ubi erit: hec autem est in omni loco quiescens et mora.

48 **C**um dicitur prope dicentibus infinitum esse corpus simplex est elata: et sicut dicentibus ipsa esse unum elementum: accipit adducere eis contra ut patet: et propositum ad hoc propositum: quod prima est: quod ois corpus sensibile habet ubi: secunda autem est quod uniuscuiusque corporis sensibilem locum prius natus in quo gessit et locum totum sunt idem natus: tertia vero est: quod ois corpus habet locum nalem et locum non nalem: et quod in nali gessit et est ipsa movebitur ad ipsam: et tamen ista tertia: quod legitur ex secunda. **C**um dicitur ista propositum. i. corpus simplex esse infinitum: et inducit ad impossibile: infinitum. n. habet unum locum infinitum: quod propter si inatu est gessere in illo ubi necesse est ut moveatur: quod non habet locum ex sui locum nalem: sicut habet corpora simplicia quod moveatur motu recto: aut movebitur semper per suas partes: quod est impossibile: et iam posuimus quod prius naturaliter movetur per totum: sed totum non habet locum distinctum naturaliter ab illo quod est ex natus: quod non habet motum: quod neque prius habebit motum: quod tunc dignum movebitur magis ad aliquam partem quam ad oppositam. **C**um dicitur huiusmodi debet cum dicitur: aut compellatur ipsa movebitur per suas partes naturaliter ad superius aut ad inferius: sed descendere non est dignum quod ascendere: sed cum in hoc est: quod non habet duo loca. s. locum nalem et inalem. **C**um dicitur si terra esset infinita: tunc gleba si haberet duo loca: in quorum uno moveretur et in reliquo quiesceret: locus. n. terre esset unum quod est infinitus: et tunc dicitur: utrumque igitur occupat totum locum. i. utrumque igitur prius implet totum locum: et si non implet: quoniam movetur et quoniam gessit. i. quoniam potest dare causam in motu prius illi corporis quoniam: et in gere illi: quoniam: et ubi gessit: et ubi movetur: quod. n. est tale habet duo loca: sed infinitum habet unum locum. **C**um dicitur autem est in omni loco et. i. ponens hoc ne-

cessario debet procedere hac divisione: quoniam aut ponet quod locus gessit est alius a loco motus: aut quod locus gessit et motus est idem: ex quo sequitur quod in eodem loco gessit et moveatur infinitum: aut ut neque gessit neque moveatur. **C**um dicitur ista propositum sunt vere in corporibus mobilibus motu recto: et in moribus quod sunt corporis ex se non ex extrinseco. **C**um dicitur corpus autem celeste quod non movetur recte non continetur in hac declaratione: et ideo ista primo non est corpus simpliciter: sed quod est non tamen in respectu ad natura corporis: non dum declarationem est utrum sit hoc corpus habens natus ex ista natus: aut non: et ideo iterat hac quoniam non est in celo et mundo: illic enim erit primo corpus simpliciter: tunc illud declarabit numerum specierum corporum simplicium. **C**um dicitur ideo potest intelligi quod corpus sensibile non quod sit sensus tactu: corpus. n. celeste est sensibile visu. s. partes eius luminose: et est non tangibile oino. **C**um dicitur declaratum est igitur ex hoc primo moveatur vltimum impossibile est corpus simplex tangibile infinitum esse: siue sit elementum: siue non.

Si autem dissimile est ois dissimiles et loci sunt et primum quod non unum corpus ois est: sed aut in tangendo postea aut finita bec erit: aut infinita species: et finita quod non esse potest: erit. n. alia quod de finita: alia pro non: si ois infinitum est ut ignis et aqua: corruptio. n. huiusmodi in se est: sicut deum est prius: et propter hoc nullus unum et infinitum ignem facit: neque terram physiologorum: sed aut aqua aut aer: aut horum medius: quod locus uniuscuiusque manifestus erat determinatus: hoc autem determinatur ad duas partes: sursum et deorsum: si autem et infinita et simplicia sunt et loci infiniti et erit elementa infinita: si autem hoc impossibile est et loci finiti sunt: et totum finitum esse necesse est: impossibile namque est non comparare locum et corpus: neque enim locus ois maior est: quod quantitas quod contingit corpus esse: sicut autem neque infinitum erit corpus: neque corpus maior est quod locus: aut enim vacuum est aliquid: aut corpus natus aptum natum est esse.

Et si totum infinitum fuerit non simile: loca eius erunt non dissimilia: et sic corpus totius non erit unum nisi secundum partem: et postea ista corpora: aut erunt finita: aut infinita in se: sed impossibile est ut sint finita: quod dicitur. n. erit finitum: et quod dicitur non: cum totum fuerit infinitum: et impossibile est ut unum elementum sit infinitum: ut ignis aut aqua: et quod est tale corruptum per contraria: et tamen nullus potest unum infinitum ignem neque terram: sed aquam aut aerem aut medius: quoniam locus utriusque est determinatus: et bec declaravit ad utrumque preter in superioribus et inferioribus: si igitur simplicia erit fuerint infinita: loca eorum erunt infinita: et sic et elementa erunt infinita: si igitur hoc sit impossibile: quod loca sunt infinita totum erit finitum: impossibile est enim ut locus non sit nisi corporis: impossibile est. n. ut locus totalis sit maior quantitate corporis: ex quo sequitur ut corpus et sit infinitum: et impossibile est et ut corpus

3d est locus totus et p. 3d infra t. c. 52.

a Corp. lectio n. cuo n. violentu

b Corp. qd p. e. ut illi in p. e. d. 32. d. 33. d. 34. d. 35. d. 36. d. 37. d. 38. d. 39. d. 40. d. 41. d. 42. d. 43. d. 44. d. 45. d. 46. d. 47. d. 48. d. 49. d. 50. d. 51. d. 52. d. 53. d. 54. d. 55. d. 56. d. 57. d. 58. d. 59. d. 60. d. 61. d. 62. d. 63. d. 64. d. 65. d. 66. d. 67. d. 68. d. 69. d. 70. d. 71. d. 72. d. 73. d. 74. d. 75. d. 76. d. 77. d. 78. d. 79. d. 80. d. 81. d. 82. d. 83. d. 84. d. 85. d. 86. d. 87. d. 88. d. 89. d. 90. d. 91. d. 92. d. 93. d. 94. d. 95. d. 96. d. 97. d. 98. d. 99. d. 100. d. 101. d. 102. d. 103. d. 104. d. 105. d. 106. d. 107. d. 108. d. 109. d. 110. d. 111. d. 112. d. 113. d. 114. d. 115. d. 116. d. 117. d. 118. d. 119. d. 120. d. 121. d. 122. d. 123. d. 124. d. 125. d. 126. d. 127. d. 128. d. 129. d. 130. d. 131. d. 132. d. 133. d. 134. d. 135. d. 136. d. 137. d. 138. d. 139. d. 140. d. 141. d. 142. d. 143. d. 144. d. 145. d. 146. d. 147. d. 148. d. 149. d. 150. d. 151. d. 152. d. 153. d. 154. d. 155. d. 156. d. 157. d. 158. d. 159. d. 160. d. 161. d. 162. d. 163. d. 164. d. 165. d. 166. d. 167. d. 168. d. 169. d. 170. d. 171. d. 172. d. 173. d. 174. d. 175. d. 176. d. 177. d. 178. d. 179. d. 180. d. 181. d. 182. d. 183. d. 184. d. 185. d. 186. d. 187. d. 188. d. 189. d. 190. d. 191. d. 192. d. 193. d. 194. d. 195. d. 196. d. 197. d. 198. d. 199. d. 200. d. 201. d. 202. d. 203. d. 204. d. 205. d. 206. d. 207. d. 208. d. 209. d. 210. d. 211. d. 212. d. 213. d. 214. d. 215. d. 216. d. 217. d. 218. d. 219. d. 220. d. 221. d. 222. d. 223. d. 224. d. 225. d. 226. d. 227. d. 228. d. 229. d. 230. d. 231. d. 232. d. 233. d. 234. d. 235. d. 236. d. 237. d. 238. d. 239. d. 240. d. 241. d. 242. d. 243. d. 244. d. 245. d. 246. d. 247. d. 248. d. 249. d. 250. d. 251. d. 252. d. 253. d. 254. d. 255. d. 256. d. 257. d. 258. d. 259. d. 260. d. 261. d. 262. d. 263. d. 264. d. 265. d. 266. d. 267. d. 268. d. 269. d. 270. d. 271. d. 272. d. 273. d. 274. d. 275. d. 276. d. 277. d. 278. d. 279. d. 280. d. 281. d. 282. d. 283. d. 284. d. 285. d. 286. d. 287. d. 288. d. 289. d. 290. d. 291. d. 292. d. 293. d. 294. d. 295. d. 296. d. 297. d. 298. d. 299. d. 300. d. 301. d. 302. d. 303. d. 304. d. 305. d. 306. d. 307. d. 308. d. 309. d. 310. d. 311. d. 312. d. 313. d. 314. d. 315. d. 316. d. 317. d. 318. d. 319. d. 320. d. 321. d. 322. d. 323. d. 324. d. 325. d. 326. d. 327. d. 328. d. 329. d. 330. d. 331. d. 332. d. 333. d. 334. d. 335. d. 336. d. 337. d. 338. d. 339. d. 340. d. 341. d. 342. d. 343. d. 344. d. 345. d. 346. d. 347. d. 348. d. 349. d. 350. d. 351. d. 352. d. 353. d. 354. d. 355. d. 356. d. 357. d. 358. d. 359. d. 360. d. 361. d. 362. d. 363. d. 364. d. 365. d. 366. d. 367. d. 368. d. 369. d. 370. d. 371. d. 372. d. 373. d. 374. d. 375. d. 376. d. 377. d. 378. d. 379. d. 380. d. 381. d. 382. d. 383. d. 384. d. 385. d. 386. d. 387. d. 388. d. 389. d. 390. d. 391. d. 392. d. 393. d. 394. d. 395. d. 396. d. 397. d. 398. d. 399. d. 400. d. 401. d. 402. d. 403. d. 404. d. 405. d. 406. d. 407. d. 408. d. 409. d. 410. d. 411. d. 412. d. 413. d. 414. d. 415. d. 416. d. 417. d. 418. d. 419. d. 420. d. 421. d. 422. d. 423. d. 424. d. 425. d. 426. d. 427. d. 428. d. 429. d. 430. d. 431. d. 432. d. 433. d. 434. d. 435. d. 436. d. 437. d. 438. d. 439. d. 440. d. 441. d. 442. d. 443. d. 444. d. 445. d. 446. d. 447. d. 448. d. 449. d. 450. d. 451. d. 452. d. 453. d. 454. d. 455. d. 456. d. 457. d. 458. d. 459. d. 460. d. 461. d. 462. d. 463. d. 464. d. 465. d. 466. d. 467. d. 468. d. 469. d. 470. d. 471. d. 472. d. 473. d. 474. d. 475. d. 476. d. 477. d. 478. d. 479. d. 480. d. 481. d. 482. d. 483. d. 484. d. 485. d. 486. d. 487. d. 488. d. 489. d. 490. d. 491. d. 492. d. 493. d. 494. d. 495. d. 496. d. 497. d. 498. d. 499. d. 500. d. 501. d. 502. d. 503. d. 504. d. 505. d. 506. d. 507. d. 508. d. 509. d. 510. d. 511. d. 512. d. 513. d. 514. d. 515. d. 516. d. 517. d. 518. d. 519. d. 520. d. 521. d. 522. d. 523. d. 524. d. 525. d. 526. d. 527. d. 528. d. 529. d. 530. d. 531. d. 532. d. 533. d. 534. d. 535. d. 536. d. 537. d. 538. d. 539. d. 540. d. 541. d. 542. d. 543. d. 544. d. 545. d. 546. d. 547. d. 548. d. 549. d. 550. d. 551. d. 552. d. 553. d. 554. d. 555. d. 556. d. 557. d. 558. d. 559. d. 560. d. 561. d. 562. d. 563. d. 564. d. 565. d. 566. d. 567. d. 568. d. 569. d. 570. d. 571. d. 572. d. 573. d. 574. d. 575. d. 576. d. 577. d. 578. d. 579. d. 580. d. 581. d. 582. d. 583. d. 584. d. 585. d. 586. d. 587. d. 588. d. 589. d. 590. d. 591. d. 592. d. 593. d. 594. d. 595. d. 596. d. 597. d. 598. d. 599. d. 600. d. 601. d. 602. d. 603. d. 604. d. 605. d. 606. d. 607. d. 608. d. 609. d. 610. d. 611. d. 612. d. 613. d. 614. d. 615. d. 616. d. 617. d. 618. d. 619. d. 620. d. 621. d. 622. d. 623. d. 624. d. 625. d. 626. d. 627. d. 628. d. 629. d. 630. d. 631. d. 632. d. 633. d. 634. d. 635. d. 636. d. 637. d. 638. d. 639. d. 640. d. 641. d. 642. d. 643. d. 644. d. 645. d. 646. d. 647. d. 648. d. 649. d. 650. d. 651. d. 652. d. 653. d. 654. d. 655. d. 656. d. 657. d. 658. d. 659. d. 660. d. 661. d. 662. d. 663. d. 664. d. 665. d. 666. d. 667. d. 668. d. 669. d. 670. d. 671. d. 672. d. 673. d. 674. d. 675. d. 676. d. 677. d. 678. d. 679. d. 680. d. 681. d. 682. d. 683. d. 684. d. 685. d. 686. d. 687. d. 688. d. 689. d. 690. d. 691. d. 692. d. 693. d. 694. d. 695. d. 696. d. 697. d. 698. d. 699. d. 700. d. 701. d. 702. d. 703. d. 704. d. 705. d. 706. d. 707. d. 708. d. 709. d. 710. d. 711. d. 712. d. 713. d. 714. d. 715. d. 716. d. 717. d. 718. d. 719. d. 720. d. 721. d. 722. d. 723. d. 724. d. 725. d. 726. d. 727. d. 728. d. 729. d. 730. d. 731. d. 732. d. 733. d. 734. d. 735. d. 736. d. 737. d. 738. d. 739. d. 740. d. 741. d. 742. d. 743. d. 744. d. 745. d. 746. d. 747. d. 748. d. 749. d. 750. d. 751. d. 752. d. 753. d. 754. d. 755. d. 756. d. 757. d. 758. d. 759. d. 760. d. 761. d. 762. d. 763. d. 764. d. 765. d. 766. d. 767. d. 768. d. 769. d. 770. d. 771. d. 772. d. 773. d. 774. d. 775. d. 776. d. 777. d. 778. d. 779. d. 780. d. 781. d. 782. d. 783. d. 784. d. 785. d. 786. d. 787. d. 788. d. 789. d. 790. d. 791. d. 792. d. 793. d. 794. d. 795. d. 796. d. 797. d. 798. d. 799. d. 800. d. 801. d. 802. d. 803. d. 804. d. 805. d. 806. d. 807. d. 808. d. 809. d. 810. d. 811. d. 812. d. 813. d. 814. d. 815. d. 816. d. 817. d. 818. d. 819. d. 820. d. 821. d. 822. d. 823. d. 824. d. 825. d. 826. d. 827. d. 828. d. 829. d. 830. d. 831. d. 832. d. 833. d. 834. d. 835. d. 836. d. 837. d. 838. d. 839. d. 840. d. 841. d. 842. d. 843. d. 844. d. 845. d. 846. d. 847. d. 848. d. 849. d. 850. d. 851. d. 852. d. 853. d. 854. d. 855. d. 856. d. 857. d. 858. d. 859. d. 860. d. 861. d. 862. d. 863. d. 864. d. 865. d. 866. d. 867. d. 868. d. 869. d. 870. d. 871. d. 872. d. 873. d. 874. d. 875. d. 876. d. 877. d. 878. d. 879. d. 880. d. 881. d. 882. d. 883. d. 884. d. 885. d. 886. d. 887. d. 888. d. 889. d. 890. d. 891. d. 892. d. 893. d. 894. d. 895. d. 896. d. 897. d. 898. d. 899. d. 900. d. 901. d. 902. d. 903. d. 904. d. 905. d. 906. d. 907. d. 908. d. 909. d. 910. d. 911. d. 912. d. 913. d. 914. d. 915. d. 916. d. 917. d. 918. d. 919. d. 920. d. 921. d. 922. d. 923. d. 924. d. 925. d. 926. d. 927. d. 928. d. 929. d. 930. d. 931. d. 932. d. 933. d. 934. d. 935. d. 936. d. 937. d. 938. d. 939. d. 940. d. 941. d. 942. d. 943. d. 944. d. 945. d. 946. d. 947. d. 948. d. 949. d. 950. d. 951. d. 952. d. 953. d. 954. d. 955. d. 956. d. 957. d. 958. d. 959. d. 960. d. 961. d. 962. d. 963. d. 964. d. 965. d. 966. d. 967. d. 968. d. 969. d. 970. d. 971. d. 972. d. 973. d. 974. d. 975. d. 976. d. 977. d. 978. d. 979. d. 980. d. 981. d. 982. d. 983. d. 984. d. 985. d. 986. d. 987. d. 988. d. 989. d. 990. d. 991. d. 992. d. 993. d. 994. d. 995. d. 996. d. 997. d. 998. d. 999. d. 1000. d. 1001. d. 1002. d. 1003. d. 1004. d. 1005. d. 1006. d. 1007. d. 1008. d. 1009. d. 1010. d. 1011. d. 1012. d. 1013. d. 1014. d. 1015. d. 1016. d. 1017. d. 1018. d. 1019. d. 1020. d. 1021. d. 1022. d. 1023. d. 1024. d. 1025. d. 1026. d. 1027. d. 1028. d. 1029. d. 1030. d. 1031. d. 1032. d. 1033. d. 1034. d. 1035. d. 1036. d. 1037. d. 1038. d. 1039. d. 1040. d. 1041. d. 1042. d. 1043. d. 1044. d. 1045. d. 1046. d. 1047. d. 1048. d. 1049. d. 1050. d. 1051. d. 1052. d. 1053. d. 1054. d. 1055. d. 1056. d. 1057. d. 1058. d. 1059. d. 1060. d. 1061. d. 1062. d. 1063. d. 1064. d. 1065. d. 1066. d. 1067. d. 1068. d. 1069. d. 1070. d. 1071. d. 1072. d. 1073. d. 1074. d. 1075. d. 1076. d. 1077. d. 1078. d. 1079. d. 1080. d. 1081. d. 1082. d. 1083. d. 1084. d. 1085. d. 1086. d. 1087. d. 1088. d. 1089. d. 1090. d. 1091. d. 1092. d. 1093. d. 1094. d. 1095. d. 1096. d. 1097. d. 1098. d. 1099. d. 1100. d. 1101. d. 1102. d. 1103. d. 1104. d. 1105. d. 1106. d. 1107. d. 1108. d. 1109. d. 1110. d. 1111. d. 1112. d. 1113. d. 1114. d. 1115. d. 1116. d. 1117. d. 1118. d. 1119. d. 1120. d. 1121. d. 1122. d. 1123. d. 1124. d. 1125. d. 1126. d. 1127. d. 1128. d. 1129. d. 1130. d. 1131. d. 1132. d. 1133. d. 1134. d. 1135. d. 1136. d. 1137. d. 1138. d. 1139. d. 1140. d. 1141. d. 1142. d. 1143. d. 1144. d. 1145. d. 1146. d. 1147. d. 1148. d. 1149. d. 1150. d. 1151. d. 1152. d. 1153. d. 1154. d. 1155. d. 1156. d. 1157. d. 1158. d. 1159. d. 1160. d. 1161. d. 1162. d. 1163. d. 1164. d. 1165. d. 1166. d. 1167. d. 1168. d. 1169. d. 1170. d. 1171. d. 1172. d. 1173. d. 1174. d. 1175. d. 1176. d. 1177. d. 1178. d. 1179. d. 1180. d. 1181. d. 1182. d. 1183. d. 1184. d. 1185. d. 1186. d. 1187. d. 1188. d. 1189. d. 1190. d. 1191. d. 1192. d. 1193. d. 1194. d. 1195. d. 1196. d. 1197. d. 1198. d. 1199. d. 1200. d. 1201. d. 1202. d. 1203. d. 1204. d. 1205. d. 1206. d. 1207. d. 1208. d. 1209. d. 1210. d. 1211. d. 1212. d. 1213. d. 1214. d. 1215. d. 1216. d. 1217. d. 1218. d. 1219. d. 1220. d. 1221. d. 1222. d. 1223. d. 1224. d. 1225. d. 1226. d. 1227. d. 1228. d. 1229. d. 1230. d. 1231. d. 1232. d. 1233. d. 1234. d. 1235. d. 1236. d. 1237. d. 1238. d. 1239. d. 1240. d. 1241. d. 1242. d. 1243. d. 1244. d. 1245. d. 1246. d. 1247. d. 1248. d. 1249. d. 1250. d. 1251. d. 1252. d. 1253. d. 1254. d. 1255. d. 1256. d. 1257. d. 1258. d. 1259. d. 1260. d. 1261. d. 1262. d. 1263. d. 1264. d. 1265. d. 1266. d. 1267. d. 1268. d. 1269. d. 1270. d. 1271. d. 1272. d. 1273. d. 1274. d. 1275. d. 1276. d. 1277. d. 1278. d. 1279. d. 1280. d. 1281. d. 1282. d. 1283. d. 1284. d. 1285. d. 1286. d. 1287. d. 1288. d. 1289. d. 1290. d. 1291. d. 1292. d. 1293. d. 1294. d. 1295. d. 1296. d. 1297. d. 1298. d. 1299. d. 1300. d. 1301. d. 1302. d. 1303. d. 1304. d. 1305. d. 1306. d. 1307. d. 1308. d. 1309. d. 1310. d. 1311. d. 1312. d. 1313. d. 1314. d. 1315. d. 1316. d. 1317. d. 1318. d. 1319. d. 1320. d. 1321. d. 1322. d. 1323. d. 1324. d. 1325. d. 1326. d. 1327. d. 1328. d. 1329. d. 1330. d. 1331. d. 1332. d. 1333. d. 1334. d. 1335. d. 1336. d. 1337. d. 1338. d. 1339. d. 1340. d. 1341. d. 1342. d. 1343. d. 1344. d. 1345. d. 1346. d. 1347. d. 1348. d. 1349. d. 1350. d. 1351. d. 1352. d. 1353. d. 1354. d. 1355. d. 1356. d. 1357. d. 1358. d. 1359. d. 1360. d. 1361. d. 1362. d. 1363. d. 1364. d. 1365. d. 1366. d. 1367. d. 1368. d. 1369. d. 1370. d. 1371. d. 1372. d. 1373. d. 1374. d. 1375. d. 1376. d. 1377. d. 1378. d. 1379. d. 1380. d. 1381. d. 1382. d. 1383. d. 1384. d. 1385. d. 1386. d. 1387. d. 1388. d. 1389. d. 1390. d. 1391. d. 1392. d. 1393. d. 1394. d. 1395. d. 1396. d. 1397. d. 1398. d. 1399. d. 1400. d.

vt corp⁹ sit malus loco: pringeret. n. ex hoc aut vacuū ēē: aut aliq⁹ corp⁹ sine loco.

49 ¶ Destruxit corpus ppositū īfinitū ēē: ita q⁹ vñū cor-
por⁹ ex q⁹ b⁹ cōponit^r aut pla vno sunt īfinita: rēma-
ner^r fm diuisione vt sit īfinitū: ita q⁹ sit cōpositū ex
corporib⁹ īfinitis in spēs: sūt finitū in magnitudine:
reuerfus ē ad destruedū hāc pte. ¶ Et dixit: si igr⁹ to-
tus ē. i. si igr⁹ totū gregatū fm ptractū ex corpib⁹
simplicib⁹ fuerit īfinitū: q⁹ illa corpa ex q⁹ b⁹ congregat^r
sunt diuisa. i. sūt diuer^r diffōnū: vt ignis r aqua:
tūc loca totū erūt diuisa: r ista ppo app^r ex b⁹: q⁹ oē
corp⁹ simplex h⁹ locū r locū nāles. ¶ D. d. r si corp⁹
totū ē. i. si ptractū dicētib⁹ h⁹ vt totū d⁹ n⁹ sit vñū: q⁹
ptinet ab vno corp⁹: s⁹ vñū s⁹ ptractū nū. ¶ Et cū
iduxit h⁹ ipobal⁹ iduxit ipole q⁹ seg^r ex hac ppo: ne:
r icipit diuisōes a pñ^r dixit. Deide h⁹ corpa rē. r vi-
xit: ad rememorationē d⁹ illo q⁹ ptractū: declarū est
enī q⁹ ipole ē corp⁹ īfinitū ēē ppositū ex corpib⁹ finitis i
for^r: nūc vñū cor⁹ aut pla fuerit īfinita i magnitudi-
ne: r si n⁹ totū erit finitū: r h⁹ itēdebat cū dixit: q⁹ dā
enī erit finitū: r q⁹ dā n⁹ i. ptractū n. dicētib⁹ corp⁹ īfinitū
gregatū ex corpib⁹ finitis i for^r: ēē: vt q⁹ dā sint fini-
ta i magnitudie: q⁹ dā n⁹ cū totū sit gregatū. ¶ D. d.
o. vt ignis r aq⁹. i. r illū īfinitū i sua magnitudie: necesse est
vt sit vñū vt ignis r aq⁹: ex q⁹ seg^r vt ipm corūpā. ¶
¶ Et ipe ponit i h⁹ fmōe q⁹ simplicia dūt ēē dñā: r
h⁹ n⁹ ē vñū: nūc de corpib⁹ q⁹ mouent^r motu recto: r h⁹
signat q⁹ pscutatio ei⁹ h⁹ ē d⁹ hac nā: qm nō appuit h⁹
altā nāz ēē. ¶ Et cū dixit q⁹ si corp⁹ īfinitū magnitudie
fuerit: necesse ē vt corūpā reliq⁹: q⁹ ē dñū: marauit q⁹
pp h⁹ fingerūt ātig h⁹ corp⁹ poni atq⁹ extremoz ele-
mētoz: itē q⁹ app^r dñetas magis s⁹ vñū mediōz:
media n. vñū qm mā extremoz: r dixit: iō nlls rē. r
itēdit p h⁹ q⁹ dixit: q⁹ loc⁹ vñū: r aq⁹. i. q⁹ ignis n⁹ h⁹
nūc leuitatē tñ q⁹ ē cā mor⁹ ad sup^r: r loc⁹ ei⁹ ē termi-
nat^r: r sūt terra n⁹ h⁹ nūc grauitatē tñ: q⁹ ē cā motus
ad īferi^r r loc⁹ ei⁹ ēē termiat^r: sūt igr⁹ valde dñā: aq⁹
aut r aer dñt vñū: q⁹ grauitatē r leuitatē: aer n. est
grauis i loco aq⁹ r i grauitatē afflat^r aq⁹ leuitatē at
afflat^r igni: r sūt dñs d⁹ aqua: est n. grauis i loco
ignis: r leuis i loco terre: r h⁹ itēdebat cū dixit: deest
nāt ad vñū: pte. i. aq⁹ r aer: r itēdebat p vñū: pte
sup^r simp^r r īferi^r simp^r. ¶ Et iduxit h⁹ ad dclandūz
q⁹ ista ppo dicēs: q⁹ dñū corūpūt dñū cū fuerit for-
tū illo: ppo pcessa ab ātig: imo dclatū ē i pñ^r īfinitū
bz: q⁹ gnō ē ex dñs: r q⁹ iter aquā r aerē n⁹ ē corp⁹ i
actu me⁹ dñatū a dñtys. i. aeris r aq⁹: a dñs. i. ca-
lo^r r frigo^r. ¶ Et forte dixit q⁹ ātig dicebat aq⁹ r ae-
rē ēē īfinita: q⁹ loca cor⁹ n⁹ sūt termiata: illū n. cuius
loc⁹ ē termiat^r: māt^r ē q⁹ ē finitū: r q⁹ loca illoz dno
rū corpoz n⁹ sūt termiata: dñerūt ea ēē īfinita: r ad-
iunat hāc expōnē h⁹ q⁹ dixit post: q⁹ loc⁹ vñū: q⁹ est
termiat^r: cū igr⁹ extrēa sint termiata q⁹to mag^r me-
dia. ¶ Deīn reuerfus ē ad id q⁹ d⁹ itēdebat declare h⁹
i. qm ipole ē corp⁹ īfinitū ēē ppositū ex corpib⁹ īfinitis
i spēs: r q⁹ lēpit hāc dclatōes a duab⁹ ppo: nūc
dicētib⁹ q⁹ si simplicia fuerit diuer^r i spēs: loca erūt
diuer^r i spēs: r q⁹ spēs loco⁹ debēt ēē s⁹ nūc spēs
corpoz simplicius: dixit: si igr⁹ simplicia rē. ¶ Et h⁹ ē
q⁹ rōcinationo p seclina n. si fuerit īfinitū necesse ē vt ppo
ita ex eis sint īfinita: aut itēdit q⁹ ex h⁹ seg^r vt mor⁹
fuit īfinitū i spēs. ¶ D. reuerfus ē ad id q⁹ d⁹ itēdebat dclā-
re: r ē q⁹ si simplicia fuerit īfinita i spēs: loca erūt īfinita
i spēs. ¶ D. destruxit pñs r pclusit opp⁹ antis: r di-

xit: si igr⁹ h⁹ ē ipole rē. i. s⁹ loca sunt īfinita i spēs: r sim-
plicia sunt finitū: r h⁹ q⁹ d⁹ destruxit māfestū ē vt post
dicet: ois n. loc⁹ aut ē sup^r aut īferi^r: aut dñra aut si-
nistrā: aut āteri^r aut posteri^r: r appebit i celo r mūdo
q⁹ loca nālia sūt sup^r r īferi^r: r illa q⁹ sunt iter ista: r
appebit ēē illic q⁹ loca sūt finitū i magnitudine: r iō
sermo d⁹ īfinitū pfectior ē illic. ¶ D. iduxit modū ex q⁹
certificat q⁹ corpa sunt s⁹ nūc loco⁹: r eqlia eis: r
q⁹ ex h⁹ seg^r: q⁹ oē corp⁹ simplex sit finitū r dixit: ipole
enī ē rē. i. ipole n. ē vt aliq⁹ loc⁹ careat corpe sibi p^r
prio: r ipole ē ē vt aliq⁹ loc⁹ excedat suū corp⁹ nāle:
aut q⁹ corp⁹ excedat suū locū: vñū nēcio locus ē eqlis
corpib⁹ oē corp⁹ ē īfinitū nēcio. ¶ Et h⁹ ē dclatio q⁹ ois
loc⁹ ē finitū i sua magnitudine: r dclarat ex eo ē q⁹ oē
corp⁹ simplex ē finitū: r iō dixit ex q⁹ seg^r: vt n⁹ sit cor-
pus īfinitū: r q⁹ si iterposuit hāc aliā dclatōes i suo fmō-
ne: q⁹ sua itērio fuit h⁹ ad dclandū: q⁹ ipole est corpa
ēē īfinitū magnitudie: īfinitū i spēs: cū dclauit h⁹ ex locis:
r tā dclauit ex eis ē q⁹ ipole ē ē corp⁹ simplex ēē īfi-
nitū i magni^r iduxit h⁹. ¶ Et sills sic pponit. De cor-
pus simplex ē i loco sibi eqli. De q⁹ ē eqli alicui ē fi-
nitū. Ergo oē corp⁹ simplex ē finitū. Infi^r n. nō d⁹ ē q⁹
le: neq⁹ mai^r: neq⁹ min^r: r h⁹ q⁹ dixit: q⁹ ipole ē vt lo-
cus sit extra corp⁹ dclaratū erit cū dclarabit vacuū
nō ēē: r sūt dclarabit ex h⁹ q⁹ impole est vt vbi ex-
dat locū: r cū sit dclaratū q⁹ loca sunt īfinita in spe-
cie: in magnitudine: q⁹ corpa sunt finitū necessario.

¶ Anaxagoras aut^r incōueniēter dicit de īfi-
niti māfione: fulcire. n. ipm seips⁹ dicit īfinitū:
tum: hoc aut^r q⁹ in seipso est: aliud enī nūc
ptinet: tāq⁹ vbi vñū aliq⁹ sit aptū natūz ēē
ibi est: hoc aut^r nō vñū est: erit enīz vñūz ali-
quid alicubi: r nō ibi aptū natū est esse.

¶ Anaxagoras aut^r dicit fmōne īnopinabile
in gete īfinitū: dicit. n. q⁹ sustētā r retinet se:
qm hoc in eo dixit: nō. n. ptinet ab alio r q⁹ si
sit inatū vt sit aliq⁹ vbi: r est hoc: s⁹ sermo
eius nō est verus: est. n. alicui⁹ vbi violēte:
nō fm q⁹ est inatū vt sit: cum fuerit in remo-
tiori loco q⁹ vt moueat ad illā fm totum.

¶ Cū destruxit vt aliq⁹ vbi sit corp⁹ īfinitū: r q⁹ ipole
est vt in eo sit gescēs: aut motū reuerfus est ad illud
q⁹ dixit Anaxa. q⁹ cā getis totū q⁹ ē mixtū: ē ipm ēē
īfinitū: r Anaxa. dicit: q⁹ si cā getis alic⁹ corpi est: q⁹
ptinet ab alio gescēte: r illud aliud ptinet ēē ab alio
gescēte nēcio: tūc cā getis totū nūc aliud ē nisi ipm
ēē īfinitū: r iō dixit q⁹ sustētā sup se r retinet se: r cum
voluit destrui fmōne ei⁹ i h⁹. ¶ Dixit. Ana. d. rē.
i. Ana. d. dat in gete īfinitū q⁹ est mixtū apud ipm
cām īopinabile: dicit. n. q⁹ cā getis ei⁹ est: q⁹ sustētā
sup se r retinet nō ab alio: qm q⁹ gescēs q⁹ ptinetur
ab alio sustētā sup illū alio: r retinet ab illo: necesse ē
q⁹ īfinitū fm q⁹ nō ptinet ab alio retineat se: r sustē-
tā sup se: r dixit: q⁹ q⁹ inatū ē rē. i. r īfinitū: q⁹ ē gescēs
p se r ptinēs totū: iō ē q⁹ aliq⁹ vbi cor⁹ q⁹ sūt h⁹ p se:
aut itēdit p h⁹ q⁹ dixit: r ē in entib⁹ tale. i. locus p se:
alia loca sunt gescētia p illud. ¶ D. d. r nō est verus
i. r sermo eius nō est verus: q⁹ qm quiescit aliquid i
aliquo loco violēte. i. quādo quiescit aliquid i
femorissimus loco: ab illo ad quē mouēt^r res natu-
raliter s⁹ totū r s⁹ ptes: r est locus nālis: r q⁹ īnter-
debat q⁹ n⁹ seg^r si ponat^r gescēs vt sit gescēs nāliter:

Sermo d⁹ īfi-
niti pfectior
est i lib. d. ce.
3 d. pmo ce.
comen. 33.1

Infiniti nō
d⁹ cāle: neq⁹
mat^r neq⁹ mā-
nūo.

Simplicia sūt
ptra h⁹ dñt
īfinitū corpi⁹
que mouent^r
motu recto.

pmo pñ. r. c.
4. r infra.

imo rectius est: vt sit quiescens violente: ponit qd ca
quiescit ei? e infinitu: qd no bz locu ad que mouet. q.
igitur caret motu violente non naturaliter.

C Si quidem igit qd maxime non mouet to
tu. In seipso naqz fulcitur: z seipso est: in
opinabile ee necesse est: sz quare no aptum
natu sit moueri: ddm est: no. n. sufficiens est
sic dicere liberari: sic. n. vtiqz z qdlibz aliud
no ee motu: sz aptu natu ee nibil. phibz: qm
z terra no feret: neqz si infinita eet ferret coer
cita tm a medio: sz qd no e aliud vbi ferat ma
nebit i medio: sz no mouet: qd no apra nata
est aliter sic: sz tm licebit vtiqz dicet qd fulcit
seipaz: si qd ee igr neqz i tra bca e cu sit infini
ta: sz qd gunitat bz: graue ar manet i medio:
sitr z infinitu maet vtiqz i seipso pp alia caz.

C Si igit est retentiu bmo retentiois: z h e iten
tio retentiois in ipso: necario e immobile: sz oz
dicet: qre no e inatu moueri: videm? n. q
terra no rasseret: neqz si eet infinita: qd est ipe
dita a motu ex medio: z no qd non bz locuz
aliu ad que vadat e gescens: sz qd inata est bz
z pot qd dicere: si igit in qere terre sic eet infi
nita no est ista ca: sz qd est grauis z graue fi
git i medio: z terra est in medio fm hunc

C Idem si igit infinitu eet retentiu nalter: z h est iteno
ei? qd dixit qd retinet se: necesse est vt sit immobile nalter
ter: siue sit finitu: siue infinitu. **C** D. d. sz oz dicet zc.
sz cu ponat qd infinitu e gescens nalter. **C** g. terra.
ops dare alia caz pter h qd e infinita in hac qere qua
bz nalter: no. n. est dfa in terra inter h qd sit finita:
aut infinita: in ddo qd mediuz est ca getis ei? finitas
eni z finitas accidit gesceti nalter: quapp ipole e
vt ex altero eoz reddat causa getis ei? qd gescit na
turaliter: infinitu eniz dignus est vt sit causa quiescis
violente: no nalis. **C** D. d. z no: qd non bz zc. i. si terra
eet infinita: adeo qd no hret locu ad que transferret:
h no eet causa getis terre in medio nalter: sed cau
sa quiescis est h qd na ei? exigit h: z possibile est dice
re in ea p hanc nam ipsam retinere se. **C** D. d. si igit
ca zc. i. si igit nullus pot dicere qd ca getis terre na
lis si eet infinita est ipsam ee infinita: sz oporteret dice
re alia cam. **C** g. ipsam esse graue: z qd graue inatu
est figi in medio: manifestu est qd nullus pot dicet qd
ca in qere infinitu nalter est ipm ee infinitu: sz oz dare
alia cam: qm si h eet tuc oe qd poneret gescens nalter
nece eet dicere qd ca getis ei? nalis e ips ee infinitu.

C Sz no qd infinitu est: z no qd fulcit ipm se
ipz: sitr at manifestu est: qd z si sit z qlibet ps
idigeat manere: sic. n. infinitu i seipso manet
se fulcens: sic z si qlz accipiat ps i seipa ma
nebit: toti? n. z pris siles sitr loci: sic terre to
tus z glebe deorsum: z ignis ois z scintil
le sursum: quare si infiniti locus in seipso est
z partis idem est: manet igit in seipso.

C Et no qd e infinitu z qd sustetat se: e necesse vt

figat p sua sustentatione: z sitr vt aliq ps ei?
figat qdlibz ps sit: que admodu igr i finitu fi
git: qd sustetat se: sitr qlibet ps ei? figit p fet
loc? n. toti? z pris e p silis i spe. **C** g. qui lo
cus toti? terre z glebe est iferi? et loc? toti?
ignis et scintille e supius: si igit infinitu bz lo
cu: ergo ps bz illu eadez: qd figitur per se.

C Idem: sz qd oit qd sustinet se: z ipm e suus loc?
qd est infinitu no pp h necesse est dicere ipm figi nalter z
fm totu: sitr cu posuerit qd aliq ps ei? figit nalter no
poterit dare caz qua dedit i toto: z dixit h: qd motu e
p se qd loc? rel e aliud a re: z qd res no pt sustetari sup
se. **C** Et cu narrauit qd h qd oit de infinito qd ipz est
suus locus no e vez: neqz de toto neqz de pte nalter i
cepit declarare qd illud qd dixerit de toto: illd ides
pungit eis i pte: z dixit: z que admodu infinitu zc. i. z
si fuerit oem de infinito ipm figi: qd ipm e suus loc?
nece est dicere in pte ipsam figi: qd est suus loc? loc?
eni totius z pris e idem. **C** Et ite debet qd si oem fue
rit de toto ipm figi: qd est suus locus: qd e infinitu: opz
et dicere h d pte: sic loc? pti erit ptes: qd e ipole:
locus. n. toti? pris est p silis in spe. **C** Et ite debet qd
loc? pris terre qm e sepaia p se est idem i spe cu loco to
tius: z sitr e dispo in alijs elntis: loc? n. que qrit gle
ba est idem i spe cu loco que qrit tota terra si eet ex
cetrui: mediu. n. mu di no diuersat fm qd mediu i re
spectu toti? z pris: sz diuersat i magnitudine z puita
te. **C** g. locus in qd est totu e maior loco i qd est ps: z sitr
loc? que qrit tot? ignis: z e vt maxie distet a medio e
idem cu eo que qrit scintilla: z sitr oz itelligere de aere
z eius pti bz: z aq z suis pti bz: sic igit itellinda est ista
ppo dicet: qd locus toti? z pris e idem: z sepe vti illa z
maxie in celo z mudo. **C** D. d. si igit infinitu zc. i. z si
ponat qd locus infiniti est ipm: z ia positu est qd ita e
de toto: sicut de pte: seqt qd pars sit loc? supph: sed h
no est vez: qd loc? toti? no e ips. **C** Et iste fmo e by
pothetic: z destruit pris: z cludit oppo? autis.

C Ino aut manifestu e: qd ipole est sic infini
tu dicere corp? z locu que ad corp? pti? iesse:
si oe corp? sensibile: aut grauitate bz aut le
uitate: z si graue qd e est: in medio bz na fer
ri: si ho leue sursum: necesse est. n. z infinitu cor
pus: impole aut est aut oe vtrolibet aut me
diu vtiqz sustinere: qd n. diuides: aut
quo infiniti erit hoc quidem sursum: illud au
tem deorsum: aut vltimu: aut medium.

C Et manifestu est vtr: qd ipole est dicere cor
pus infinitu ee: z dicere cum hoc qd corpora
bit aliq locu: cu oe corp? sensibile bz gra
uitate aut leuitate: si igit fuerit graue: graui
tas ei? nalter erit ad mediu: z si leue supi?
ex quo seqt necessario vt infinitu sit fm hoc:
z ipole est vt totu sit fm alteri istoz: neqz
vt vtraqz medietas sit fm vtraqz istozum:
ipole est. n. ipm diuidi in duo equalia: neqz
pot dicere quo qd a erit supi? z qd a ife
ri? aut qd a in altissimo: z qd a i medio.

C Ita e alia rocinatio ex q declar: qd ipole est corp?
tagibile

Finitas z in
finitas acci
dit qd scenti
naturaliter.

Terra gescit
in medio: qd
na ei? exigit
hoc. 3 de. v.
pp. 3.

q̄d possunt fieri corp̄is: et in op̄p̄sitate cū istis p̄tibus
q̄s loca nō sūt diffinitē nāl̄r: cū ita sit: r̄ infinitū ē h̄
istās dīnas p̄tū neḡ loco: q̄ nullū infinitū ē corp̄
S̄m hāc expōnē cū dicit̄: iste or̄s tē. Irēdēt q̄ lex p̄
tes: et p̄b̄ sup̄posita p̄tīb̄ corp̄is tūenit̄ in toto
mūdo: s̄ q̄ p̄tē nō r̄e ad aliud: s̄ nō ita q̄
op̄posita eaz̄ sint diffinita nāl̄r: cū p̄b̄ nō tūeniat nisi
in aīas. ¶ S̄ q̄rēt aliq̄s: cū dicit̄ diffinita ē ip̄o to
to Irēdēt in toto mūdo: tūē mīdus apud ip̄s erit ī
loco: et ī q̄r̄ lib̄i dēlabit mūdus n̄ ēē in loco: nisi
p̄ccat̄. ¶ Ad hoc aut̄ dicam̄ q̄ cū dicit̄ diffinita

Caplin in quo incipit determinare verita-
tem de infinito: et ostendit an sit infinitum
et quid sit. Cap. .IIII.

55

3 Documented

Et ad qdē igit actū corp⁹ nō sū
infinitū simpliciter manifestū
est ex his. ¶ Qd autē si nō sū
nitūz simplr multa impossibilia
accidār: manifestū est: ipis qui
qdē. n. erit qdā p̄cipiū z finis:

Magnitudo nō ē actus
infinita sꝫ pō.

Null's gñat
tpe: p hoc vi
de. s. 2. 31. Et
s. pby. t. c. 10.
quomō sit in
telligenduz.
Hid. s. cō. 31.

Ena di
mole. f.
3 po. 2
2 ponē
in 2 po.
in itell
53^m m
vide. 3.

motu: et illud quod mens accipit semper ex finito est finitum: sed est aliud ab eo quod accipit in preterito: quoniam igitur ista actio mentis fuerit in aliquo entium de ipsa esse infinitum.

Sed semper alter et alter esse: quare infinitum non oportet accipere: sicut dicitur aliquando: ut boies aut domus: sed sicut dicitur de agone quibus esse non: sicut suba quodammodo facta est: sed semper in igne aut corruptione finitum est: sed semper alter et alter: sed in magnitudinibus quodammodo permanere accepto hoc accidit: in boibus autem et tempore corruptionis pacceptis sic quod non est deficere.

Et ens de multis modis: igitur ut intelligamus infinitum: non sicut intelligimus hoc demonstratum. **A**. g. b. et domus: sed sicut de diebus et liis: cuius non est finem quod est aliquid suba igitur gnata: sed ita quod semper generatur et semper corrumpitur finitum: sed in semper generatur unus post alio: sed in mensuris erit remanere illo quod accipitur: in tempore autem et hominibus corruptionis prout unus post aliud et non habet remanentiam.

Lu declarauit modum finem quem infinitum est: et voluit declarare quomodo inuenit additio et diminutio in infinitum: reuerfus est a primo et rememoratur essentiam infiniti: distinguit actum quod est in eo: ab alijs actibus: entium sic distinguit potentiam eius ab alijs potentijs. **E**t dicit: et ens de tribus modis: actum et potentiam: et finem prout ex potentia et actu: non oportet intelligere de eadem infiniti actum demonstratum: ut hominem et domum: sed actum prout potentia: quoadmodum non oportet intelligere ex ea pura potentia: et dedit exemplum de die et liis. ista enim sunt: aut dicitur non habet esse finem quod sunt suba aliquid perfecti: sed quod semper generatur et corrumpitur. **D**. d. et si sit infinitum et infinitum semper inuenit in re quod semper generatur: et ista actio est in se infinita: licet sit in finito: sed non est finitum nisi finem quod sit successus. **E**t cum determinauit modum eendi finem quod de infinitum inceptum dare deam inter hoc quod est in mensuris: et inter hoc quod est in igne: et ita inuenit hoc superius finem alteram exponere: et dicit: sed in mensuris et in die inter infinitum quod est in diuisione mensurarum: quoniam mensura in diuisione quodammodo duarum fit permanere: in tempore vero prout corruptum per generationem scilicet.

Quod autem est finem appositione: id est quodammodo est ei quod est finem diuisione: infinitum. finem appositione sit contrarium: in quantum. diuisionem consideratur in infinitum sic appositum videtur ad indeterminatum: infinitum. magnitudine sic accipiens aliquam determinatum accipiet eadem ratione: non eandem aliquam magnitudinem ratione accipiens non transibit finitum. si vero augmenet rationes: quod quod semper eandem aliquam sit accipere magnitudinem transibit finitum: propter id quod omne finitum remouetur quolibet finitum: aliter quod igitur non est: sic autem est infinitum potentia et in diuisione: et actu autem est: sicut diem esse dicimus et agonem: et potentia est sicut materia: et non per se sicut finitum.

Quod autem est finem additione est quodammodo sicut illud quod est finem diuisione. in infinitum. non est finem additione econuerso. ex modo. non ex quo quoniam terminatum diuiditur ut preedere in infinitum: apparet additio: et est infinitum: cum. non intenderis aliquam mensuram finitum: et ex ea acciperis aliquod terminatum: deinde acciperis ex ea: etiam finem illam proportionem ad totum non finem illam mensuram non peruenies ad finitum. si autem addideris in diuisione: ita ut quod acciperis ex eo semper sit in eadem mensura peruenies. omne. non finitum consumitur per mensuram terminatum: esse. non infinitum in potentia in diuisione et in perfectione est: sicut dicitur in esse diei et esse belli: et est in potentia. quod materia non sicut ipsum finitum.

Lu declarauit illud in quo differunt infinitum in mensura: et ex generatione: et tunc inceptum declarare: in quo pruenit in infinitum in additione mensurarum et infinitum in diuisione: et in quo differunt: et declarare modum quem infinitum in diuisione est ipse: et quod potest sit in additione. **E**t dicit: quod autem est finem additione et infinitum quod est in additione mensurarum est quodammodo sic infinitum quod est in diuisione: et quod dicitur quodammodo dedit modum quem additio est sic diminutio: et dicit: infinitum. et infinitum. et in hoc est: in finitum in additione mensure non inuenit nisi quoniam additio visitat eodem de infinito quod est in diminutione. igitur additio in mensura ponit ex parte diminuta: quoadmodum. non diuisio tunc non finitum: sit additio per diuisionem: et id potest igitur intelligere ex hoc quod dicitur: infinitum. non est finem additione prout quod. modus quem assilari: et modus quem differt. **E**t cum declarauit hoc inceptum declarare modum possibile in esse finitum in diuisione: et ipse: et quoniam itellepe rit aliquis hunc modum: poterit intelligere modum potest in additione et non in additione infinitum. et dicit: et modum. et infinitum. et cum sit determinat modum finem quem potest est ut diminutio mensure sit in infinitum: apparet ex hoc modum finem quem additio est potest in infinitum quoniam additio fuerit ex parte diminuta. **D**. d. si. interderis et infinitum. et modum quem potest est infinitum esse in diuisione mensure: quoniam cum aliquis interderit aliquam mensuram terminatam et diuiderit illam in aliquam proportionem: deinde diuiderit alteram partem in illa proportionem videbit diuisionem preedere in infinitum et nunquam venire ad finem: et non accidit ita si diuiderit finem unam mensuram: et id dicitur: non per illam mensuram. igitur si diuiderit mensuram in eadem proportionem non finem eadem mensuram pruenies ad finem mensure. **D**. d. inceptum narrare modum quem diuisio prsumit mensuram: et dicit: si autem addideris et infinitum. si autem diuideris mensuram: ita quod accipias ex ea aliquam partem eque parte. et sit ex remanente et eque parte: tunc prsumes mensuram. et cum dicitur: si addideris in diuisione interdebat si posueris diuisionem crescere per eadem partem: tunc prsumes mensuram: et non preder diuisio in infinitum. **D**. d. induxit rationem super hoc. et dicit. **D**. n. finitum et infinitum. **D**. n. mensura est finita. **E**t de finitum prsumit per eadem mensuram. igitur omnis mensura prsumit per eadem mensuram. et maior est manifesta per se: minor per ex predictis: quoniam ipse est mensura infinita esse in actu. **E**t cum declarauit quod diuinitio mensure in infinitum est sitis additione. declarauit quod modum eendi in eis est unus: et dicit: esse ergo infinitum in potentia et infinitum igitur in additione et di-

inmensa est mensura

*Quo primum
um sit diuisio
bile i infinitum
et quo non videtur
de. 3. dem. 6.
p. 7. c. 6. 9.*

*Diuisio mensura
est finita. p. 1. 2.
10. meta. 1. c. 6.
3. 1. 4.*

Lomen. sup. p. 1. 1.

g

Phyficorum

minutiōe est p̄sile in hoc qd̄ est in eis in potentia sic
dī i die r̄ p̄lio: qm̄ nō sūt bellū: aut p̄liū nīf s̄z q̄ ad-
m̄iscēt cū potētia. ¶ Et cū declānt p̄uentiā eoz
in eē dedit cām in infinito. r̄ dixit r̄ est in potētia r̄c.
i. r̄ eē eius f̄m q̄ est in potentia est sile ad esse m̄ae:
nō sile forme: cēntia. n. m̄ae r̄ infiniū est in potētia.
forma at̄ r̄ finis sunt in actu: finitas igit̄ est (sile for-
me: r̄ infinitas m̄ae: vñ post declarauit q̄ infinitas est
in re f̄m m̄am r̄ finitas f̄m formā.

¶ Et f̄m appositionē: sic igit̄ infiniū poten-
tia est qd̄ idēz dicimus esse quodāmodo ei
qd̄ ē f̄m diuisionē: semp̄ qd̄ ē. n. aliqd̄ ip̄sī ē
ē accipe: nō tñ excellit oēs determinatā ma-
gnitudinē: sic i diuisiōe excellit oē determina-
tū: r̄ erit sp̄m in. q̄re alit̄ neq̄ est oē excelle-
re f̄m appositionē: neq̄ potētiā possibile ē
esse: si vere non est s̄z accidēs actu infiniū:
sicut dicunt phyficiologi extra corpus mūdi
cui⁹ suba aer: aut aliud aliqd̄ b̄mōi infiniū ē:
s̄z si nō possibile est eē infiniūz actu corpus
sensibile: sic manifestuz q̄ nec f̄m potētiāz
vriq̄ erit f̄m appositionē: s̄z aut sicut dictū
est ecōtrario: aut nullo modo.

¶ Et f̄m additionē etiam est aliqd̄ in potētia
infiniū f̄m illud quodāmodo eoz: quibus
dicimus infiniū eē in diuisione: possumus
n. semp̄ inuenire aliqd̄ excedens: s̄z nō per-
transit p̄ diuisionē oēm diuisiones termina-
tam: quēadmodū in diuisione pertransit in
diminutiōe oēm mēsurā terminatā: r̄ sem-
per sit minor r̄ impossibile est vt aliqd̄ in po-
tentia p̄rāseat per additionē oēs mēsurā nī
si corpus sit infiniū in actu: vt dicunt dicen-
tes q̄ extra mūdū est corpus infinitum in
actu hoc: sed q̄ est impossibile: manifestuz
est q̄ impossibile est etiam vt sit in potētia
f̄m additionem nisi f̄m modum quem dixi-
mus. s. ecōuerso diuisioni.

¶ Dicit. cū declarauit modū possibile in diuisione in
f̄m r̄ posuit oppōnē: qm̄ B nō declābit dōc̄ declāre
q̄ oīs mēsurā sp̄ diuidet in mēsurā diuisibile: incept
declāre modū quo additō est possibilis in mensu-
ra: et dixit. r̄ f̄m additionem r̄c. i. r̄ infiniū inueni-
t̄ in potētia in additiōe mēsure quodāmodo. s. f̄m q̄
dicimus q̄ diuisio est in infiniū: nō oibus modis. pos-
test enī q̄s imaginari q̄ possibile est accipe vñcuiq̄
mēsure mēsurā maiore illa: sicut est possibile accipe
omni mēsure mēsurā minore ipsa: r̄ hoc est possibile
apud ip̄m: s̄z additō nō est possibilis apud ipsum in
mēsurā: nisi qm̄ additū fuerit diminutū ex mēsurā: r̄
hoc itēdebat cū dixit. s. vt sit ecōuerso diminutōis.
ista. n. additō: q̄ est ex diminutione infiniū absq̄ eo
q̄ mēsurā p̄sumet: p̄tinget vt additio sit semp̄ absq̄
eo q̄ magnitudo mēsure crescat. ¶ U. g. vt diuidamus
mensurā a. b. c. d. in duo eq̄lia. ¶ D. d. addamus. a. d.
ad. c. b. deinde diuidamus a. d. in duo eq̄lia r̄ adda-
mus ip̄m illi: qm̄ sic semp̄ diuidemus. a. d. r̄ addem⁹
ip̄m. c. b. r̄ sicut. a. d. nō p̄sumit p̄ diminutionē. s̄l̄t. c.

b. non puenit p̄ additionē ad totū. a. b. mediū vt exce-
dat illud: r̄ B itēdebat cū dixit. possum⁹. n. r̄c. i. possum⁹
mus. n. in additiōe q̄ est p̄ mēsurā diminutā semp̄
inuenire mēsurā excedentē: nō q̄ p̄rāseat p̄ additio-
nē oēm mēsurā terminatā: ita q̄ ad oēm mēsurā in-
ueniam⁹ mēsurā maiore illa: sicut in diuisiōe possum⁹
mus p̄rāfire oēs mēsurā terminatā r̄ accipe minore
illa. ¶ Et cū iduxit modū possibile i additiōe r̄ ip̄s
sibiles: incept declarare q̄re est ip̄ole: r̄ dixit. r̄ ip̄ole
est r̄c. i. r̄ iste f̄mo ē hypothetic⁹ sic. Si magnitudo i
potētia p̄t eē maior oī mēsurā: possibile erit magni-
tudine in actu eē infiniū. deinde destruxit p̄is r̄ con-
clūsit oppositū aīris. Destructum aut̄ in hoc syllo-
gismo manifestū est ex p̄dictis. p̄secutio vō est mani-
festa: qm̄ si aliq̄ magnitudo b̄ret potētiā vt esset ma-
ior oī mēsurā: tūc inueniret in actu maior oī mēsurā.
r̄ si hoc esset: tūc esset hic magnitudo infiniū in actu:
qm̄ si magnitudo b̄ret nām crescendo i infiniū: tūc
esset possibile vt inueniret in actu infiniū: qd̄ nō ē ita
in diminutiōe: qm̄ possibile est diuinui in infiniū: r̄
nō accidet ip̄ole: s̄z ip̄sibile accidit: h̄ diminutio cel-
sat: qm̄ tūc aut pueniet ad magnitudinē i diuisibiles:
aut ad nihil: r̄ vtrūq̄ est ip̄ole. ¶ D. d. manifestū est
igit̄ r̄c. i. r̄ causa in hoc esse ip̄ole est: qm̄ si posuerim⁹
q̄ magnitudo p̄t crescere in infiniū: tūc infiniū ex-
ibit in actu: r̄ tūc potētia intelligeret sicut intelligit
cū dicim⁹ q̄ hoc est b̄o in potētia: cū posuerim⁹ q̄
diminutio est in infiniū nō accidet ip̄ole. r̄ cā in hoc
est: qm̄ diminutio est ire ad nihil. cū ēa est m̄a: r̄ ad-
ditio est ire ad eū: cū ēa est forma. r̄ infinitas inuenit
p̄ m̄am: sicut finitas p̄ formā. ¶ D. d. r̄ illud qd̄ est
f̄m cōuersionē diuisionis. ¶ B p̄t intelligi duob⁹ mo-
dis sibi p̄pings: quoz vn⁹ est vt illd̄ qd̄ diminuiū
ab altera duaz mēsuraz addam⁹ reliq̄: aut vt illud
qd̄ diminuiū exremo duaz mēsuraz addamus z
extremo. sic igit̄ oīs intelligere. vba Arist. in hoc loco.
¶ Sed est hic qd̄ nō modica: quēadmodū enī vñū
p̄ncipioz q̄ ponit geometre est: qm̄ p̄t ē accipe ad
oēm lineā lineā minore illa. Si l̄r etiā ponit: qm̄ pos-
sibile est accipe ad oēs lineā lineā maiore illa: addi-
tio igit̄ mēsure p̄cedet in infiniū sicut ex diminutiōe:
r̄ hoc esse possibile appet ex verbis Alfaraby super
hunc libū r̄ ex verbis Auepace. ¶ Sed si quis con-
siderauit verba Arist. videbit ip̄m dicere verum.
consideratio. n. nālis de mēsurā est s̄z q̄ ē finis r̄ exi-
stens in m̄a. cōsideratio enī geometre f̄m q̄ est ab-
stracta a m̄a: r̄ cū mēsurā cōsiderat his duob⁹ mo-
dis. inuenit f̄m dispositiones oppositas r̄ conuenien-
tes: cōuenientia enim est in hoc: qm̄ semp̄ diminui-
t̄ siue cōsideret f̄m q̄ est in m̄a: siue f̄m q̄ est in ima-
ginatione. p̄positio igit̄ geometre est: qm̄ possibile
est imaginari ad oēm lineā lineam minore illa: r̄ p̄-
positio naturalis cōueniens isti est: q̄ lineā p̄t dimi-
nui in infiniū: r̄ p̄positio geometrica dicens q̄ possi-
bile est imaginari ad oēm lineā lineā maiorem illa
est vera. naturalis vero dicens q̄ omnis lineā potest
crescere in infiniū est falsa: q̄ cōtingit ex ea magni-
tudinem esse infiniū in actu: q̄ tunc esset possibile
inueniri magnitudinē maiorem omni magnitudine.
ergo est infiniū necessario. Infiniū enim est maius
omni magnitudine. r̄ cū dicimus q̄ possibile est in-
ueniri magnitudinem maiorem omni magnitudine
intendimus inuenire magnitudinē maiorem magni-
tudinibus infiniis. ¶ Et vñuersalr additio mensu-
re qua vñtur geometre est de capitulo p̄positio

num

Entia m̄ae
r̄ infiniū est in
po. forma de
r̄ finis sūt in
actu. d̄ m̄a. vi
de phil. p̄. ca.
d̄ s̄ba oībio.

P̄t
maipe
lere e
ad im-
nonē.
edū. cō

q̄s ac
p̄o fac
ram.

q̄s ac
p̄o fac
ram.

q̄s ac
p̄o fac
ram.

q̄s ac
p̄o fac
ram.

q̄s ac
p̄o fac
ram.

Liber Tertius

50

Proposico
maintenance
fere omnes
ad imagina-
tionē. 30. 3.
ed. 6. 72.

num opinabilius que sunt. q. fundamēta geometrie
abscq. eo q. sunt ex aiaz. sicut vt cū imaginat q. figu-
re hnt positiones: q. cū punctus mouet facit lineā:
q. cū linea mouet facit superficiem: q. superficies cor-
porat: similr videtur ponere diminutionē eē semp
nō q. extra aiam est sic: sicut geometer potest acci-
pere magnitudinē cuiuslibet quantitatis: qd nō pōt
naturalis: ita geometer cum posuerit magnitudines
cuiuscūq. quantitatis pōt accipe maiore illa.

Quoniam q. plato propter bec duo infini-
ta fecit q. q. in augmentum videtur excele-
re: q. in infinitum abire neq. in decrementū:
faciens tantum duo nō vtitur duobus: ne-
q. enim numerus fm diuisionem infinitus
est. vnitās enim minima est: neq. in augmē-
tus. vsq. n. ad decē plato facit numerū.

Elig ad decē.
plo facit nūc-
rum.

Et videmus platonem propter hoc pone-
re infinitus duo: q. existimabat q. res potest
pertransire fm augmentum: q. procedere in
infinitum: q. fm diminutionem: sed posuit
illa duo: q. nō vtitur eis: in numeris enī nō
est infinitum: neq. fm diminutionem: cum
vnitas sit minima: neq. fm augmentum: nu-
merus enim peruenit ad decem.

Dicit. cū declarauit q. infinitū inuenit in dimi-
nutione simplr. q. in additione non simplr: s. in illa que
est ecōuersio diminutionis: inceptit accusare platonē:
q. equauit infinitū in vtracq. s. in additione q. dimi-
nutione. Et dicit: videmus platonē q. i. q. plato
ppter hoc q. existimauit q. infinitus pcedit in aug-
mento in infinitū. q. diminutione in infinitus: posuit
infinitū duas species in additione q. diminutione: et
induxit hoc nomē augmentum loco huius nominis
additio ad distinguendū iter propositionē naturālē
q. geometricas. deinde inceptit declarare q. cū hoc q.
errant in hoc non seruauit sua fundamēta. Et di-
xit: sed posuit q. i. sed nō conseruauit sua fundamen-
ta in hoc. s. q. ponit illa duo: q. nō dixit illa esse in nu-
meris: cū diminutio peruenit ad vnitatem q. est indi-
uisibilis: q. nō pcedit in infinitus. in additione vero
nō concedit infinitū: dicit. n. q. spēs numerorū perue-
niunt ad decem: deinde post decem iterant. i. q. opor-
tet ipsum cū opinetur q. additio in mēsurā pōt esse
in infinitus: q. additio numerorū est in specie: opinari
q. numeri crescant in specie in infinitū.

Accidit autem contrarium esse infinitum
quodq. sicut dicunt. nō enim cuius est nihil
extra: s. cuius semper aliquid extra est hoc
infinitum est. Et signum autem est: q. nan-
q. annulos infinitos dicunt: vt habentes cir-
cularionem: quozus semper aliquid est ex-
tra accipere. fm similitudinē quidem quan-
dam dicentes. non tamen proprie. opz enim
q. hoc esse: q. non aliquando idem recipit. in
circulo autem non fit sic: sed semper qd est
consequenter solum alterum.

Et infinitum debet esse econtrario ei qui
dicunt infinitum. infinitum enim non est il-

lud extra quod nihil est: s. illud ex quo sem-
per est aliquid. Et signum eius est: quo-
niam homines assueti sunt dicere in annulo
qui non habet locum gemine ipsuz esse infi-
nitus: q. semper est extra illud quod accipis
ex eo: q. in hoc quod dicunt est quedam si-
militudo: sed non vera. infinito enī necesse
est vt hoc sit in eo: q. etiam illud quod ac-
cipit ex eo non erat oino: q. hoc nō est in cir-
culo: s. aliud in eo sp est in successione.

Cum declarauit nam infinitū fm exemplū: inceptit
declarare diffinitionē eius: q. primo narrare errorem
antiquorum in hoc. et dicit: q. infinitum q. i. q. fm q.
diximus de natura infiniti: q. est fm. potentia: s. le-
quitur q. diffinitio eius sit ecōtrario ei qd dicit: dif-
finitio. n. infiniti nō est vt antiqui descriperunt. s. il-
lud extra qd nihil est: sed illud extra quod semper est
aliquid. Et signus eius est hoc q. oēs homines sunt
assueti vocare annulos: quozus gemme sunt rotunde
infinitos: q. si acceperis ex eis aliquā gēmā poteris
accipere aliā extra illā. tale exemplū recessit in isto
tpe: q. nō est notū nedū vt sit famosus: s. in tpe eius
erat famosus. D. induxit differentia inter infini-
tum. s. hoc exemplū q. verū infinitus: q. dicit: q. in hoc
qd dicit q. i. q. hoc qd dicit de hō annulis. s. eos eē in-
finitos: hōz aliquā similitudinē ad infinitū: sed nō est
verū infinitum: in infinito vō duo exigunt. s. vt hoc
qd semper inuenit ex eo aliquid ex illud sit ei nātūter nō
positione: q. illud qd inuenit ex illud sit aliquid qd
nunq. fuit pus: q. hoc nō est in circulo sicut est dispo-
sicio in gēma annuli: s. infinitū in circulo est fm itera-
tione q. reuolutionē: nō fm nouitate: q. hoc intēdebat
cū dicit: q. hoc nō erit in circulo q. i. q. in circulo non
inuenit aliquid ex illud qd acceptū est ex eo qd sit aliū
ab eo qd accipit semper: s. inuenit in eo aliquid extra il-
lud qd accipitur fm iterationē q. consecutionē. s. fm
iterationē eiusdem rei infinities.

In to infini-
to duo exigun-
tur.

Infinitum igitur hoc est cuius fm quan-
titatem accipientibus semper aliquid est acci-
pere extra: cuius autē nihil est extra: hoc est
perfectus q. totus: sic enim diffinimus totum
cui nihil abest: vt hominē totū: aut archam:
sicut autē singulare: sic q. qd est pprie: vt to-
tum cui? nihil est extra: cui? aut absentia est
extra nō omne est cum absit.

Infinitū qd.

Totū qd.

Infinitū igitur est illud: ex quo cū aliquid acci-
pitur possibile est semper accipere aliquid ex-
tra illud in quantitate. Et illud extra qd
nihil est illud est perfectus totale: sic enī dif-
finimus totum. s. q. est illud ex quo nihil est
separatus ab eo: vt dicimus totus homo q.
tota archa: q. sicut est de particularibus: ita
est in rei veritate. s. q. totus est illud extra qd
nihil est: q. illud extra qd aliquid est separa-
tum nō est totū qd cūq. sit illud separatus: si-
ue extraneus: siue nō extraneum.

Idest diffinitio igitur infiniti est illud extra qd cū
Lō mea. sup pbyfi.

8 2

Totū r pſen
aut penit? id
sūt aut sūt si-
būmice pri-
ma. vid p b.
pcc. l. c. 3.

Allm' iſt iſt
 pſectū. 3 d. p.
 xli. c. xij.

64 ¶ Dicitur totum completum quod est oppositum infiniti: aut nomina sunt synonyma aut consequentia: quod declaratur quod ad totum sequitur completum: declaratur quod ad completum sequitur finis: dicitur completum et completum non est nisi in eo quod habet complementum et quod complementum est finis: ergo completum est illud quod habet finem: quod totum est completum: et completum est illud quod habet complementum: et complementum est finis: sequitur necessarium ut totus habeat finem. ¶ D. d. ideo opinandum est etiam: quod finis sequitur totum: opinandum est quod sermo parmenidis recte est sermone Melissi. Melissus enim dicit totus esse infinitum: parmenides autem dicit totum esse finitum. ¶ D. d. non enim oportet etiam: quod non oportet ponere infinitum de sequentibus vniuersum et totum: sicut est in puerbio applicare filium cui filio inducere res et suum consimile: id dicitur non

Tercio hinc accipitur dignitate de infini-
to qd est oia corinens et omnia in seipso ha-
bens: ppter id qd habet quada similitudine
cum toto: est eni infinita magnitudinis per
fectiois materia: et qd poteria totu est: actu
vero no: diuisibile aut in diuisione et in op-
positam ei appositione: totum aut et infini-
tum: no fm se: sed fm aliud: et no corinet sed
corinetur iquatu infinitum est. unde ignotuz
est iquantum est infinitum: speciem autem
non habet materia.

C Et videmus eos distinguere. i. nobilifica
re infinitum ex hoc loco. scilicet quod continet omnes
quod iter illud et totum est similitudo aliquod. In
finitum enim est materia complementi mensu
re: in potentia vero est totum. in actu autem non
est et est diuisibile secundum diuisionem et additionem quod
est contrarium illi: et non est totum et infinitum per
se: sed per aliud: et non continet sed continetur secundum
quod est infinitum: et ideo est delatum secundum quod est
infinitum: in materia. non in forma.

65

uero diminutioni. vi. delata est in prime pactione.
 ¶ Deinde dicitur: nō est totū ṛē. i. subm recipies infinitū
 nitatē qđ est materia nō est totū neq; finitū; per se
 sed per aliud. i. per formā. ṛē est cōtēnūz in cōposito
 ex materia 2 formā: forma cōtinet illud: 2 qđ infinitū
 tum accidit materie fm qđ est mā. dicit. sed cōtinet
 fm qđ est infinitū. i. subiectū infinitū est pterū fm qđ
 est infinitū. i. fm qđ est mā. ¶ Deinde dicitur: iō est elatū
 latum ṛē. i. qđ subm recipies infinitū est conclusūz
 in toto. ideo existit in alio. i. in cōposito: 2 nō est existē
 stens per se sed fm qđ recipit infinitū. 2 hoc est f3 qđ
 est mā. 2 causa in hoc est: quia materia nō habet
 formā. nā si haberet formā esset per se b nō delata in
 alio. 2 qđ nō habet formā: iō est delata in alio. ¶ Et
 debet itelligi hoc per delatūz nō illud qđ dicit in
 subiecto: aut de subiecto. mā enī nō dicit in subiecto
 neq; de subiecto: sed delatūz accipit B loco eius qđ
 nō inuenit nisi in alio. 2 hoc est dispō 2 materie 2 dī
 spositio accidentū 2 formā: sed accidentia 2 forme
 differunt a materia in hoc qđ sunt in subiecto aut de
 subiecto- materia autē est ipsum subiectū. Intendē
 bar igit per delatū illud: in quo materia cōtinet cū
 accidentibus 2 formis. 2 qđ nō inuenit per se sed in
 aliquo

In
p
igne

Page
four.

Знорі
є в нѣ
наці: на
нѣ ієрн
ієрмн:
ноушн.

1031
p. 1031

คณบดี

cap. 1
C: 1000

66.7

3. α

9. 11

CE
2F

1913

Alio mō est
ed for. 1. c. 3.
Eide pñt p
pñt. c. 70. r.
z pñt. 30. r.
z. de alia. c. 6.
4. r.

aliquo. s. in composito. z cum aliquo. s. cum forma. s. materia inuenit per formā s. q. forma est perfectio eius. forma aut inuenit per mām fm hoc q. mā est subiectū eius. z similiter accidentia.

Ergo manifestū est q. magis in partis ratione infinitū sit q. in totius; pars. n. mā totius est; sicut es statue qm si cōtinet in sensibilib' z intelligibilib' magnū z parū oportuit pñere z intelligibilia. Inconueniens aut z impossibile est ignorā z indeterminatū continere z determinare.

Apparet ergo ex hoc q. infinitū magis est quasi pars q. quasi totū; mā. n. est pars totius; quāmodū cuprū est pars statue cupree; z si illud qd cōtinet sensibilia z intelligibilia esset magnū z parū; tūc illud cōtineret intelligibilia; sed iprobabile est z ipote vt ignorā nō terminatū pñeat terminatū.

Et si illud infinitū qd cōtinet sensibilia z intelligibilia esset magnū z parū fm sententiā plato. quorum nā nō est terminata neq. nota. tūc illud qd terminat terminatū z notū. s. intelligibilia esset nō terminatū neq. notū. z inopinabile est vt nō terminatū neq. notū terminet terminatū z notū. **E**t hoc pñgit platoni q. ipse ponit magnū z parū ē infinitū. z ponit ea terminatā res sensibiles z intelligibiles. z facit bñ in hoc q. ponit infinitū in magno et paruo; q. magnū z parū sunt fm mām; s. infinitus nō inuenit in magno nisi fm additionē mēsure que est conuersum diminutionis. z peccat in hoc q. ponit ipsum determinare totum.

Caplin in quo ex diffinitione infiniti assignat rationem omnium que de infinito dicuntur. **Caplin. V.**

Ecundum rationes aut accidit z qd est fm appositionē nō esse videri infinitū; sic vt q. oēm excellat magnitudine; in diuisione autē esse; pñet. n. sicut mā intus z infinitū. pñet aut spēs

Et recte etiā pñgit q. infinitū fm additionem videt esse impossibile pertransire oēm mensurā. fm aut diuisione; possibile; materia enim continetur intra; z est res infinita. continens autem est forma.

Lum declarauit q. mensura non crescit in infinitum z diminuit in infinitum; z q. cā in hoc q. infinitū nō est in actu est forma; z in hoc q. infinitum est in potētia est mā; inceptit declarare puenientiam eius; qd declarauit cuz ista causa. **E**t dixit. et recte ē r. i. z cū finitas acciderit rei ex forma. z infinitas ex mā. recte pñgit q. magnitudo nō possit pertransire oēm mensurā in additione; qm si hoc esset. tūc esset possibile formā inuenire infinitā. z intelligo p. hoc qd dico; qm forma est causa terminatiōis z cōtinentie. impossibile est vt ex ea accidat nō terminatio z nō cōtinentia rei habēt formā. z similr ē pñgit recte vt diminutio sit in infinitū. cā. n. diminutio

nis est mā q. est terminata nō terminas. z hoc intendebat cū dixit. mā. n. r. z q. mā est terminata ab alio nō terminata in seipso nō est impossibile vt infinitas q. est in potentia accidat ex illa nō ex forma. q. ē terminans; ex illa. n. si esset infinitum. tunc possibile esset corpus in actu ē infinitū. z vniuersaliter appareat infinitū est contrarium terminato.

Rationabiliter autē est; z vnū quidē numero esse minimū terminū. ad plus autē semper oēm excellere multitudinē. In magnitudinibus autē contrario; in minus qdē oēm excellit multitudinē; s. in maius nō ē magnitudo infinita. Causa autē q. vnū est indiuisibile cū vere vnū sit; vt homo vnus homo z nō multi; numerus autē est vno plura; z quelibet quedā. Quare necesse est stare indiuisibile; duo namq. z tria denotatiua sunt noia; similr autē z aliorū numerorū vnusquisq. In plus autē semper est intelligere; infinite. n. sunt decisiones magnitudinis; q. re potentia qdē est; actu autē nō est; s. semper excellit acceptū oēm determinatā multitudinem; s. nō separatus est hic numerus a decisione; neq. manet in infinitas; s. sit sicut z tempus z numerus temporis.

Et recte etiā numerus in pcessu ad paucitatem habet finem in pcessu ad multitudinem semper addit omni numero; z mensura est contrario. s. qm in partitatez pertransit oēm mensurā. in magnitudine autē impossibile est mensurā ē infinitas; z causa in hoc est; q. vnū est indiuisibile qdē cūq. vnū sit.

E. g. homo qui est vnus homo non plures z numerus est plures vnitates z quantitates; o. z igit ipsi cessare apud indiuisibile; duo. n. z tria sunt res; z similr vnusquisq. aliorū numerorū; pcessus autē ad multitudinem possibile est semper imaginari; qm diuisio mensure in duas medietates; z medietatis in duas medietates. pcedit in infinitum; z sic erit in potentia. in actu autē nō; s. inuenit in eo aliqd qd semper addit omni numero terminato; s. iste numerus nō separatur ab hac diuisione; neq. infinitus est aliqd permanens; sed semper generat; z similiter tempus z numerus temporis.

Cū declarauit q. recte mensura diuidit in infinitū z nō crescit; z dedit cām in hoc; inceptit declarare ē q. ex illa cā accidit in nūō dū. s. crescere in infinitū z nō diminui; cā. n. additiōis i nūō est mā; z diminutio in ea inducit ad formā vnitatis q. est indiuisibilis.

Et dixit; recte ē. i. z ppter illud qd dicimus ē diuisio numeri ad paucitatem vadit ad finē; s. versus partem multitudinis nō hz finē; s. semper potes addere omni nūō posito in infinitū. in mēsure autē est ecō

Lōmen. sup. phys.

8 3

Māter ē aug
metabilis nō
diminuitur
in infinitū
rio est de ma
gnitudine.

Et nū ē indi
uisibile cū vere
vnū sit.

diuisio in partes
eius ē pportio

Ois res est
 vna p sua for
 ma et forma
 e idumibilis
 p se. Id e. 3. p.
 de aia c. 60. 9.
 z. 53. Id e. z.
 de aia. z. 7.
 s. 9. 60. Id e.
 s. meta. t. c. 6.
 3. z. c. 7. Id e.
 s. meta. p. 15.
 p. ce. 72. Id e.
 s. me. p. vlt.
 t. 7. meta. s.
 t. 60. 37. p.
 phyl. 63.

Dicitur ptingit
 aliqd poⁿ ce
 tunc dicitur ptingit
 actu ce u.

Dignit
quæ
in er
magn
ne. i. q
se i i
auger

Polat
reb^o aut
iabilib^o
für den
disponi
für per
poluat
ē in ni
merad

Rô
 è cad
 eu m
 clinc

70 Side p
z. phy. c.
r q lb4

similiter infinitū existēs in motu est prius infinito existente in tēpore. ¶ D. d. qm̄ in mēsurā in qua sit motus. i. translatio: et intendit per mēsurā subiectū motus translationis: aut alterationis: aut augmenti: et est corpus. ¶ D. d. et of in tēpore et i. et dicitur in tēpore: qz dicit in translatione. ¶ D. d. et post dicitur et i. et hoc qd diximus: qz quedā istorum pcecedunt quedā est positum: hic et post declarabit cū dicemus vtrūqz eoz quid sit. i. motū: et tēpus. i. quomodo se habent adinuicem: qm̄ motus tam declaratus est. ¶ D. d. et causa in hoc qd omnis mēsurā et i. et declarabimus causam: ppter quā semper mēsurā diuiditur in diuisibile. ¶ Et hoc significat qd diuisio mēsure semper est nota per se: et qd causa eius indiget demonstratione: nō sicut quidam existimauit qd geometer accipit hoc esse a naturalī.

¶ Non remouet aut ratio neqz mathematica a consideratione auferens sic esse aliqd infinitū qd in actu sit: et in augmentū intrinsecabile: neqz enim nunc sic indigent infiniti: neqz vtuntur: sed solum esse quantumcūqz vtrūqz velut finitum. Abasime aut magnitudinis finem eandē inest secari rationē quātū: cūqz magnitudo sit altera: quare ad demonstrandū quidēz illo modo nihil differt: eē qd in existētiis erit magnitudinis.

¶ Et iste sermo nō destruit scientiāz mathematicoz. i. h. qd dicimus qd infinitū nō est s. qd nūqz finitur in augmento in actu: quoniam non indigent in sua scientia: hoc enim infiniti: semper enīz indigent in ea vt finitū sit quomodo voluerint: et possibile est diuidere finem diuisione maxime mēsure quāctūqz aliam mēsurā: ex quo declaratur est: qd neqz illis accidit nocuentū in demonstratione: neqz est hic aliqd cogens: vt hic sit in mēsuris.

¶ Dicitur: hoc qd dicimus qd magnitudo non pōt crescere in infinitū nullū fundamentū destruit mathematicoz: sicut qui dicit qd impossibile est magnitudinem diuidi in infinitū: destruit fundamentū mathematicoz: nō. n. indigent in sua scientia ponere qd mēsurā crevit in infinitū: s. indigent in sua scientia ponere mēsurāz in quacūqz quātitate voluerint. possunt. n. ponere mēsurā maiore celo: et cum dicunt extrahamus lineam in infinitū: intendunt vt accipiant ex ea qd voluerint. ¶ Et hoc accidit eis: qz nō considerant de mēsurā finem qd est finis corporis naturalis: s. finem qd est non in corpore oīno. ¶ D. d. et possibile est diuidere et i. vt mibi videatur: et signum eius qd geometer non indiget ponere lineam infinitam in additione est: qm̄ illud qd pōt declarari in linea maiore: et si esset maxima: potest declarari in minori linea quacūqz sit: vt diuidere lineam in aliquā pportione: et alia multa que accidunt lineis: et cū nō est differentia inter magnū et parū in hoc quo indigent: qd igit coget eos ad ponendū lineā infinitā in actu.

¶ Noniam aut causē diuise sunt quadrifariam: manifestū est: qm̄ sicut materia causa

infinitū est: et qd esse quidem ipse priuatio est: per se aut subiectum continuū et sensibile est: videtur aut et omnes a. i. sicut materia vtentes infinito: vnde et incoueniens continens facere ipsum: sed nō contentū.

¶ Et enīz causē sunt quatuor: manifestū qd infinitum est causa quasi materia: et qd quiditas eius est priuatio: et qd subiectum per se est continuū sensibile: et videmus omnes loquentes de infinito vt ipso quasi mā: et iō nō est rectū vt sit priuatio nō priuatio.

¶ Dicitur: cū gnā causaz sunt quatuor. manifestū est qd cā infiniti est mā: et qd si infinitū ponat cā: erit cā finem. ¶ qm̄ quiditas infiniti est priuatio: finis: et cā priuatio est mā: s. sub istius priuatio nō est mā abstracta a forma: s. sub p se istius priuatio est corpus priuū sensibile compositū ex mā et forma s. qd est mā: nō finem qd est formatū. ¶ D. d. et videmus oēs loquentes de infinito et i. vt platonē qd ponit ipm magnū et parū: et illos qd ponūt ipsos nōs: et cū ponūt ipsos qm̄ mā: iō necesse est vt sit priuatio nō priuatio.

¶ Caputulum in quo soluit rationes que supra posite fuerunt ad ostendendum infinitum esse.

Capitulum VI.

¶ Aliquum autē aggredi est finem quas rationes infinitum esse videtur: non solum potentia: sed sicut determinatū est: alia quidem enim ipsorum nō necessaria sunt: alia autē habent quasdam

veras contrarietates: neqz enim vt generatio nō deficiat: necessarium est infinitū esse corpus sensibile actū: contingit enim alterius corruptionem alterius generationem esse: cum omne finitum sit.

¶ Et oportet nūc narrare sermones: et quibus existimat: nō solum materia esse in potentia: sed est existens per se: quidā enim eorum sermonum nō est necessarius: et in quibusdā sunt obiectiones vere: qm̄ vt non generatio deficiat est in actu corpus infinitum sensibile: quoniam possibile est vt corruptio alterius sit generatio reliqui: totum et vtrūqz finitum.

¶ Cum numerantur quāz rōnes in probando infinitum eē: incipit demerare deceptiōes in eis.

¶ Et dicitur: o. nūc. i. et postqz diximus de mō infiniti pōtibili et impossibili: opz nos narrare sermones: ex quibz existimat qd infinitū nō est solum in potentia: s. in actu. qdā. n. illoz sermonū sunt veri: s. nō sequitur ex eis illud qd reputant sequi: et qdā sunt falsi: et hūc dictiones veras. ¶ Deinde incipit a rōcinatione qd est ex rebus veris: s. nō cōclūdit illud qd existimat: dicitur: qm̄ vt gnā nō deficiat et i. qm̄ nō qz gnā nō deficiat: est necesse corpus in actu eē infinitū sensibile: gnātū. n. qz occupat locū corrupti nō est ne

Lōmen. sup pby.

8 4

72
Et ista e
qz cā finem
mā dē sup
59. 60. 65.
67. 69.
a. Quiditas
infinitū e
tio finis: et cā
priuatio est
materia.

Documētus
se i. i. i. i.
nā. s. cō. 31.
auger.

Pol
rē. m
labi
fuit
dispo
fuit
pōt
e in
mē
dine

70
e. cō.
tu. m
dine

70
e. cō.
tu. m
dine

Physicorum

esse ex hoc qd gnatio est in infinitu locu ee infinitu: qm si loc⁹ pcessit gnatio: gnatio est factu successive in infinitu: gnatio gnatio no sit corruptio alteri: tuc nece est locu ee in infinitu: vt totu addat in potentia in infinitu: sic poterit exire in actu: sz qd hoc no est imo gnatio alicui⁹ est corruptio ei⁹: ex quo gnatio: id no sequit^r ex hoc illud: qd existimabat sequi.

C Amplius tangi z includere alteru est hoc qdē. n. ad aliqd est z cuiusdam: tangit. n. oē aliquid z finitorum alicui accidit: finitum autem nō ad aliqd est: neqz tangere tangen- tis contingentis est.

C Et et intētio practus est alia ab intētioe in finiti. practus. n. est in respectu alicui⁹: si. n. aliqd tangit aliqd: z hoc accidit quibsdaz fi- nitis. finita autē nō in respectu dicunt^r: neqz qdlibet tangit quodlibet.

74 **C** Hoc est rōcinatio: in qua dictū est qd corpus finitū finit^r p suā pūnationē cū alio corp⁹: z istud aliū cū alio: si igit^r corpa nece est vt finiant^r in aliqd: necesse est vt totū sit infinitū: z icipit declarare deceptiones in hac ratiocinatione: accipitur enim in ea loco con- tactus finitas. **C** Et dicit^r: z etiam zē. i. z istud quod sequitur in contactu non sequitur in finitate: con- tactus. n. aliud est a finitate: cōtactus. n. dicit^r in respec- tu alterius. finitas aut^r rei dicit^r in respectu sup⁹si⁹: vnde d^r qd corpus finitū est illud qd cōtinet^r ab vno termino: aut terminis que sunt sue superficies: nō su perficies corp⁹ extraneoz. **C** Et cūz declarauit qd finitas nō est practus: declarauit etiā qd nō est neces se vt omne finitū tāgāt^r: z si aliter istoz esset verū ra tiocinatio esset vera: z dixit. z hoc accidit quibsdaz finitis: z hoc. i. cōtactus accidit quibsdaz rebus fini- tis. omne. n. tāgens est finitū: sed nō omne finitū est tangēs. **C** Deinde dixit. finita aut^r zē. i. sed oē corp⁹ dicit^r in respectu alicuius: qd enim dicit^r in respectu est pars totius: z si oē corpus diceret^r in respectu ei⁹ a quo cōtinet^r z qd tāgit^r: tūc nō esset ille totū omnino z cū totū nō fuerit: nō erit pars. **C** Et ista ratiocina tio: vt mihi videt^r est cōis: cū nō sit manifestū per se hoc: sed hoc declarabit^r pprie cū fuerit declaratū qd extra mundū nō est vacuū neqz plenū. i. z nō omne tangēs hz nām tangēdi: quodlibet enī nō tangit nisi illud qd est suū totū naturaliter: nō enim quodlibet tangēs tangit quodlibet: meduz vt quodlibet sit tan- gens. **C** Et apparet qd corpus circulare nō est inatū tangere cū sit completū per se: z qd corpus rectum est natū tāgere cū sit finitū z cōpletū per aliud: z h iue nit^r in corpe circulari: z in eltris vt post declarabit^r.

Contact⁹ d^r respectu alicui⁹: sz finitas d^r i respectu sup⁹si⁹.

De tāgēs ē finitū z si oē finitū est tan- gens.

Documentū

Corp⁹ circula re nō ē inatū tāgere cū sit cōpletū p se: sz cōp⁹ rectū ē inatū tāgē cū sit plenū z finitū pal- ces. Idē. 4. p⁹ p⁹ 2. 43. a Intelligē- tie cr. dē icō- uenientia cē.

C Intelligētie aut^r credere incōueniēs est. nō enim in re abundātia z defectus est: sed in intelligentia: vniūqueqz enim nostruz vti- qz intelligit aliquis multiplicatū seipso aug- mentans in infinitum: sed non propter hoc extra vibem est: aut aliquatūlā magnitudi- nem habēs quā intelligit aliquis: sed quoniā est hoc. hoc aut^r accidit. tempus autē z mo- tus infinita sunt habemus: qm intelligentia nō pmanēre accepto: magnitudo autē neqz

diuisione: neqz intelligibili augmentatione est infinitū: sed de infinito quidem quō est: z quō nō est: z quid est: dictum est.

C Et nō est rectū etiā credere illud qd imagi- natur imaginatiōe: additio enim z diminu- tio nō erit tunc in re: sed in imaginatiōe: pōt enī quis imaginari qd vniūquqz nostrum creuit multoties in infinitū sup⁹ quātitatem in quāsum⁹: sed nō sequit^r si aliquis imagi- natur hoc in nobis: vt nos finius extra ciui- tatem: sed cūz erimus sic accidet hoc nobis tempus aut^r z mot⁹ sunt infinita: z filr ima- ginatio absqz eo qd id qd inuenit^r ex eis sit fi- rum: mēsurā aut^r neqz fm diminutionez ne- qz fm additionē per imaginationez erit infi- nita: iam igitur diximus de infinito: quō est z quomodo nō est: z quid est.

C Imaginatio facit credere infinitū in actu esse z in potētia. in vō. i. z in falso. in vō aut^r qz pole est imagi- nari infinitū in additiōe nūerōz z in diminiōe mē- sure. in falso vō qz possibile ē imaginari mēsurā cre- scere sicut diminui: in eo aut^r qd est in actu facit cre- dere vt dictū est super⁹. nō. n. possum⁹ imaginari cū mūdū nisi corp⁹ aut vacuū: z illud vacuū aut corp⁹ si ponit^r finitū: tūc nō possum⁹ imaginari cū ipz nisi aut vacuū aut corp⁹: ex quo existimat^r seg qd mū- dū est corp⁹ infinitū: aut vacuū: aut corpoz infinita: et vbi imaginat^r vacuū: pole est vt in eo sit corpus. qd si vacuū fuerit infinitū corp⁹ erit infinitū. imo necū h ē. possibile. n. vt dicit^r Arist. in eternis ē necū. **C** Et cū imaginatio facit hoc: concepit declarare qd multa sunt qd nō pōt imaginari: z multa imaginant^r qd nō sunt et dixit. z nō ē rectū et zē. i. z nō est rectū credere qd cō sequit^r imaginatiōe. augmētū. n. z diminutiō: qd pōt imaginari in reb⁹ existētib⁹: in qd⁹ ipole est additiō- nē cē aut diminutiōne: nō sequit^r imaginatiōe: imo illud qd ē in imaginatiōe nō ē nisi in anima tñ. **C** g. qm possibile est vt aliquis imaginē qd vniūquqz nostrū creuat plus sua quātitate naturali: sed nō se- quit^r ex illa imaginatiōe vt finius in hac dispositiōe magnitudinis. **C** Et dixit: sed nō sequit^r zē. forte itē dicit^r: sed si aliquis imaginē hoc in nobis. i. vt ita sim⁹ magni: adeo qd finius extra ciuitatē: nō sequit^r ex h vt finius extra ciuitatē. **C** Et forte est defect^r in lib. z sic d^r legi. z filr pōt quis imaginari nos esse cū ciui- tatem: sed nō sequit^r ex sua imaginatiōe nos cē cū ci- uitatē: sed cū fuerimus extra ciuitatē: tunc imagina- tio illius erit vera z erit accades ent^r. z hoc intende- bat cū dixit: sed cū fuerimus sic accadet h nobis. i. sz cum fuerimus extra ciuitatē accidet vt imaginatio sit talis. imaginatio. n. sequit^r ens: sed non ens imagi- nationē. **C** d. o. tps aut^r zē. i. tēpori aut^r z motu acci- dit qd sunt in se infinita. z filr imaginatio eorum: sed illud qd inuenit^r de infinito in eis nō est fixum. i. exi- stens in actu. hoc enim est iposibile: sed est successi- uum. **C** d. o. mēsurā vō zē. i. mēsurā vero nō est in- finita in additione z diminutiōe ppter hoc qd ima- ginatur diminui z crescere in infinitum: sed in hoc qd est infinita in diminutiōe conueniunt esse z ima- ginatio per accēs: z in hoc qd est infinita in additiōe nō pueniūt

Eplo

75

Docum p nā. dicit^r h. i. tādū p. tādū p. cū fm di- uisioe. sic. qd locus est nou: zē.

Physicorum

Consuetudo
fuit ap. pale
ciccoo fmoes
denfatuus
ppere. U. d
pist. r. de aia
cō. 136. r. j. 3.
met. c. pmo
vno b. j. c. 51.
d. 3. vno oppo
sitū pmo c.
c. 2. vide solo.
nē. cō. 85. p.
mi de celo.

loco: declarauit cam difficultatis q̄ est in cognitiōe
sube ei: inceptu nūerare res famosas facientes locum
esse: deinde post b̄ nūauit res famosas et q̄ faciūt diu
bitare in eē ei: vt est ei⁹ mos. in pordinādo fmoes
logicos fmoibus denfatuus q̄ h̄nt cū cognitiōe rei
dissolutionē illoz fmonū dnoz: r̄ dixit exstima⁹
q̄ manifestū est r̄. i. r̄ apper locus esse ex mutatione
fm trāslationē. i. pmutationē corpōz succedentium
in ipso: apper. n. q̄ illud vbi est aqua: q̄ recedit ab eo
succedit in illo vbi aer aut aliud corpus. vt accidit in
vase q̄ cum ab eo exat aqua succedit ei aer: aut aliud
corp⁹: r̄ b̄ intēdebat cū dixit: vbi. n. est mō aq̄ r̄. i. ap
paret. n. q̄ vbi inuenit aq̄ illic q̄ exat aq̄ ab eo sicut
exat a vase inuenit aer. ¶ D. d. r̄ forte hoc mō erit il
lic aliquod corpus aliud. i. r̄ forte fm successione ve
niet in hunc locum: in quo fuit aqua aliquod corpus
aliud ab aere. ¶ D. d. exstima⁹ igit r̄. i. scitur igitur
ex successione: cuius causa est relolutio: q̄ locus est
aliud a reb⁹ succedēb⁹ in ipm: manifestū est. n. q̄ il
lud in quo mō est aer: iā in eo erat pus aq̄: r̄ ip̄s est fi
xum r̄ recipiens successione illoz duoz corpōz: r̄ hec
duo corpora nō sunt fixa sed successiua. q̄ est aliud ne
cessario a corpib⁹ accētib⁹: r̄ b̄ qd̄ dixit cū hoc qd̄ est
famofum est notū per se. ¶ D. d. declaratū est igit
tur ex hoc r̄. i. declaratū est igit ex hac p̄sideratiōe
locū eē aliqd̄ aliud ab illis duob⁹ q̄ succedūt sibi in
illo: r̄ est illd̄ aliqd̄ ad qd̄ trāsserūt r̄ i. qd̄ succedūt sibi.

Amplius aut loci mutatiōes p̄physicorum
corpōz r̄ simpliciu: vt ignis terre r̄ taliz⁹
nō solū ostendūt q̄ aliquid sit locus: s̄ q̄
bz quādā potētiā locus: fertur. n. vnuq̄bz
in suū locū nō p̄bitat: hoc quidē sursum: il
lud p̄o deorsum. De autem sunt loci p̄es r̄
spēs sursum r̄ deorsum: r̄ reliq̄ sex distātia.

De sit loci
dno. ydes. 3.
p̄p. t. c. 54.
Et. c. c. cō.
9. 3. d. b̄ ista
et sequit.

Etiam modi trāslationis corpōz natura
liuz simpliciu. Verbi gr̄a. trāslationis ignis:
r̄ terre: r̄ similia significāt cū hoc q̄ signifi
cant locū esse aliquid: ipm habere etiam ali
quā potētiā: quodlibet eniz corp⁹ trāsserit ad
suū locū: quē bz nisi impediāt ab aliquo:
hoc igit trāsserit superius: r̄ hoc inferius: r̄
iste sunt partes loci r̄ species illius superi⁹
r̄ inferius r̄ alie partes.

4. ¶ Ex hoc apper q̄ locus est aliqd̄ ens aliud a corpōz
bus locatis: r̄ opz ex eo etiā ipm hēre potētiā nālem
cōuenientē ei qd̄ mouet ad ipm: r̄ si non: tunc corpa
nō mouent ad ipm: r̄ apparet ex eo etiā tertiu: qm̄ di
uidit in spēs dnas: r̄ hoc apparet sicut dixit ex p̄side
ratiōe modoz trāslatiōis corpōz simpliciu trāsla
tiōe nāli: vt ignis superi⁹ r̄ terra inferius: r̄ aer supra
aquā r̄ aer sub igne: apper. n. intuitibus hoc q̄ illud
qd̄ terra querit per suū motū ad inferi⁹ est locus illi
pueniēs: r̄ sicut illud qd̄ ignis querit p̄ suū motū ad su
perius. ¶ Et apparet ex hoc q̄ locus est p̄fectio mo
ri ad ip̄s: r̄ hoc intēdebat cū dixit ip̄s hēre potētiā. i.
qm̄ apparet ex motu terre ad inferi⁹ r̄ ignis supius
qd̄ querūt per istū modū vbi pueniēs sibi: que cōue
niētia nō est nisi per potētiā nālem exstentes in illo
vbi. ¶ D. d. r̄ hoc trāsserit ad inferi⁹ r̄. i. r̄ apparet ē
ex hoc: q̄ vnu corpus simplex trāsserit ad superius: r̄
aliud ad inferius: qd̄ superius r̄ inferius sunt partes

locum quas diuidit fm q̄ genus diuidit in suas dir
ferentias specificas: r̄ q. d. sunt partes loci: que sunt
species illius: r̄ addit b̄ ne aliquis intelligat per par
tes partes fm quantitatem: nō fm formam: r̄ inten
dit per sex partes sursum r̄ alia:

¶ Sicut autem bec b̄mōi nō solū ad nos: r̄ de p̄trū
r̄ sinistruz: r̄ sursum r̄ deorsum: nobis. n. nō
semp idē: sed fm positionē quocūqz verta
mur sit: vñ idē multoties de p̄trū r̄ sinistruz
est: r̄ sursum r̄ deorsum: r̄ ante r̄ retro: in
nā aut dēterminatū est deorsum vnuq̄bz
nō. n. qm̄ cōtingit sursum est: sed vbi fertur
ignis: r̄ leue aliqd̄ similiter deorsum: nō qz
p̄tingit: sed vbi habetia grauitates r̄ terrena
sunt tanq̄ nō positionē differētia solū: s̄ po
tētia: oñdūt aut r̄ mathematica: cū. n. nō sint
in loco: tñ fm positionē ad nos h̄nt de p̄trū
r̄ sinistruz: quare solū est itelligere ipsoz po
sitionē nō h̄ntia boz natura vnuq̄bz.

¶ Et ista r̄ ei filia nō sunt i respectu ad nos
scz superius r̄ inferius: r̄ de p̄trū r̄ sinistruz:
nō. n. vnu corp⁹ est vnuqz semp in respectu ad
nos: p̄. n. nō est apud nos semp vna: s̄ est
fm sitū fm motū nostrū: r̄ ideo forte idē in
nobis erit de p̄trū r̄ sinistruz: r̄ superi⁹ r̄ infe
rius: r̄ an r̄ retro: sed vnuq̄bz istoz distin
guis per nām: superius. n. nō est quilibet lo
cus: s̄ locus ad quē trāsserit ignis r̄ leue: r̄
similiter ē inferius nō quilibet locus: s̄ ille
ad quē trāsserit graue r̄ corpora terrestria.

¶ Manifestū est igitur ex hoc q̄ diuersitas
eorum nō est solūmodo in situ: sed in poten
tia: r̄ hoc significat dispositio mathematico
ruz. A. g. triagulus: qm̄ r̄ si nō sunt in loco:
tñ fm suū situm qm̄ comparant ad nos: inue
nitur in eis de p̄trū r̄ sinistruz: sed situs eo
rum est opinabilis tñ: nō quia habēt in sua
natura quodlibet actozum.

¶ Cum declarauit q̄ ex hoc qd̄ superius r̄ inferi⁹ ap
parēt apparebit natura specierū loci: r̄ superius r̄ in
ferius sunt duobus modis: alia eniz sunt que sunt in
respectu ad nos absqz eo q̄ habēt esse extra animas
in se: r̄ alia sunt que sunt habentia esse naturaliter: in
cepit declarare q̄ superius r̄ inferi⁹ que sunt species
loci naturalis nō sunt illa que sunt in resp̄u ad nos.

¶ Et dixit ista r̄ eis similia r̄. i. r̄ iste p̄es nō sunt
partes que dicūtur in respectu ad nos. ¶ D. d. pars
eniz r̄. i. pars eniz que est in respectu nō est vnu exi
stens naturaliter: sed est fm nostrū situm. i. fm illud
quod est in nobis in respectu ad nos est fm locū rei
ad nos: quonā si fuerit versus caput: erit superius: r̄
si versus pedes dicit ē inferius. ¶ D. d. r̄ ideo for
te r̄. i. quia iste partes nō sunt in se res exstētes: sed
sunt dispositiōes collate ad nos: forte accidit eidem
vt sit de p̄trū: deinde erit sinistruz p̄ mutationē nostrū
situs in resp̄u ad ip̄s: aut p̄ mutatiōez suū resp̄u ad

nos similiter accidit ei qd qñqz sit superius in respec-
tu ad nos: 2 quadoqz inferius: 2 qñqz ante: 2 qñqz re-
tro: iste. n. partes nō sunt existētes in se: s; sunt colla-
tiones dicte in respectu ad nos: 2 collatio distinguit p
transmutationē vtriusqz collator. ¶ D. d. 2 qdlibet
istoz est distinctū p nāz. i. 2 iste partes nāles nō sūt
collate ad nos: sed quelibet eaz est distincta nāliter:
superius enīz nāle nō est quelibet pars: s; pars ad quā
trāsferē ignis: 2 vlr corpus leue: 2 similr inferius nō
est quelz pars: sed pars ad quam trāsferē terra 2 vlr
corpora grauiā. ¶ D. d. declarātū est igit ex hoc rē. i.
2 declarātū est igit ex hoc qd corpora tria fm nām
mouent ad ista loca tria in loco: qñqz ista loca vel
situs nō sunt in hoc loco tñ. s; qz sunt in duob; extre-
mis vni; linee recte lōgissime: sed 2 cū hoc sunt ptra-
ria fm potētiā: res. n. quāz sube sunt siles trijs: bñt
substācias trias aliquo mō. ¶ D. d. 2 significat hoc
dispo mathematicoz. i. 2 dñtia que videt iter pres
que sunt in reb; nālīb; 2 in reb; mathematicis: qñ
mathematica nō hñt potētiā ad partē: 2 nālīa hñt
hoc. i. significat qd partes rerū nālīū nō sunt s; pos-
tionē: nec loca eoz sunt per existimationē: sicut est
dispo in reb; mathematicis: 2 sic nō esset differentia
inter corpora nālīa 2 mathematica. ¶ D. d. sed situs
eoz rē. i. sed 2 ptes existētes in corporeb; mathema-
ticis nō sunt partes existētes in eis ex intellectu: s; qz
sunt mathematica: sicut est dispo in corporib; nālī-
bus. i. qñ in eis inueniunt partes sex distincte fm na-
turā: 2 b; in anīato: i. inaiato vō nō inueniunt h; s; sūt
res que existimant in eis existimatiōe tñ: ita qd ex ani-
mā nō sunt sicut sunt in aīa. ¶ Et est intelligendūz
de b; qd dixit in eis q sunt pter supi; 2 inferi; qñ sūt
distincta nālī qd itēdebat p hoc fm q sunt pres: nō
s; q sūt vbi: qd nō est ita de supiori 2 inferiori: inueni-
ent in eis aliqz distinctū fm q est vbi: 2 s; q est ps:
2 ita exposuimus b; in caplo de infīto: vbi nūerauit
differentias loci nāles: 2 qñ intēdit q iste pres sex nō
sunt distincte in mūdo: sed in celo: fm q est aīatus.

¶ Amplius vacuū affirmātes esse locū esse
dicūt: vacuū enī vtiqz locus erit primar; cor-
porē: qd quidē igit aliqñ sit locus pter cor-
pora: 2 q omne corpus sensibile i loco per
hoc aliquis accipiat. ¶ Aīdēt autem vtiqz 2
Desiodus recte dicere faciēs primū chaos:
dicit igit primū oīz chaos factū: s; postea
terraz latā tāqz idigeret primū esse recepta-
culū bis que sunt: ppter hoc qd opīnati sūt
quēadmodū multi esse oīa vbiqz 2 in loco.
¶ Et etiā dicētes vacuū esse dicūt locūz: va-
cuū enī est locus sine corpore: ex bis igit
existimāt locus eē aliud a corporibus: 2 q
omne corpus sensibile est in loco. ¶ Et exi-
stimať qd hōme. etiā bene dixit in suis ver-
sibus: qd inane fuit primū 2 pmo eius est ta-
lis: in principio fuit inane: 2 postea terra am-
pla 2 spaciōsa: 2 dixit hoc: qz intendebat qd
primū necesse est locū esse entibus: qz existi-
mabat illud qd vulgus existimat. i. qd oīa en-
tia sunt in aliquo vbi 2 loco.

¶ Ista est tertia famosa rō ē 2 accidit ei qd fuit non
vacuū: sicut accidit duobus pcedētib; q fuerūt cū hoc
qd fuerūt famose vē etiā: dicere enīz vacuū esse: 2 q
est locus sine corpore est famo: us pp existimationē:
2 est necessariū in existimatiōe eis q generāt mūdū
fm totū. i. existimare vacuū pcedere: necesse est enīz
vt locus pcedat corpus: 2 cū totū est generatū sequit
vt vacuū pcedat generationē totius. ¶ Et ideo lo-
quētes nostre legis dicūt vacuū esse: qz generāt mū-
dum: 2 q existimatio est cōis oībus generatib; mun-
dum fm totū: ideo dixit Domerius qd inane. i. vacuū
fuit pmo rē. ¶ D. d. 2 d. hoc qz intendebat rē. i. 2 iste
versificator dixit hoc qz existimabat illd qd vulgus
existimat. s; q entia oīa idigēt loco: qz existimat: qñ
cum id qd nō est ens nō est i loco: sequit q illud qd
est ens est i loco. ¶ Et ista est qñ quarta rō famosa:
2 accidit ei qd fuit falsa: 2 hoc est vñū eozum: que mo-
uent hōmez ad dñm: hoc tñ maxime inducit ipz ad
b; existimatiōe cōis oībus. i. qd vacuū d; pcedere gene-
rationē mūdū: 2 hoc est vñū eoz qd? Aristot. destruit
corp; gnārī simplr: qñ sequeret vacuū pcedere ipz:
2 vacuū esse apud ipsum est famosum.

¶ Si autē hñt est mirabilis quidē potentia
loci: 2 prima omniūz: 2 prima oībus: siue
quo nāqz nullū alioz est: illud autē sine alijs
necesse est primūz esse: nō enim perditur lo-
cus bis: que sunt in eo: corruptis.

¶ Si igit ista est dispositio loci mirabilē ha-
bet potētiā: qñ pcedit oīa entia: illud enīz
extra qd impossibile est vt alia sint: 2 pōt eē
sine illis: necesse est vt sit primū: locus. n. nō
corrupti ē corruptiōe eius qd est in eo.

¶ Si igitur dispositio loci est talis. s; q est necessariū
in esse oīz entū vt antiqui dicebāt: mirabilē bz po-
tiā: est. n. pōt nālīter oībus entibus. alia. n. entia fm
hoc nō possunt eē sine ipso: ille vō pōt esse sine illis: 2
qd est tale est pus nālīter. ¶ Et sic d; legi: 2 pōt esse
sine illis: qñ locus nō corrupti ē corruptionem
eius qd est in eo: ergo necesse est vt sit primū. i. pōt na-
turaliter nō fm nām: sed fm tempus.

¶ At vero bz defectū si est quid est: vtrūz. n.
moles quedā corporis: aut quedā altera na-
tura. ¶ Querēdū. n. est genus ipsius primūz
distācias quidē bz tres lōgitudinis: pfundi-
tatis: 2 latitudinis: quibus determinat cor-
pus oē: impossibile autē est corpus eē locūz:
in eodē. n. vtiqz essent duo corpora. ¶ Sed in ipsum esse sunt loca dubitabilia:
querit. n. vtrū sit corp; aut alia natura: per-
scrutādū est. n. de suo genere: primo qd sit.
dicamus igitur qd locus bz tres dimēsiōes:
lōgitudinis. i. 2 latitudinis: 2 pfunditatis:
2 ista termināt quodlibet corpus: 2 est im-
possibile locū esse corpus: sequitur enīz duo
corpora esse in eodem loco.

¶ Cū iduxit rōnes famosas in esse loci: incepit num-
rare etiā res famosas negantes ipm esse. 2 dixit: sed
i ipz eē sūt loca dubitatiois. ¶ Dixit nūcrare illa

6
Vacuū eē est
famosum pp
existimatiōes
2 uētiū eis q
gnāt mūdū
fm totū.

R. eo qz iste
autē sic trijs
habent siles
duas aliquo
modo.

De loci nā
lōr lōr dñi.
del aīato: s;
inaiato nō
inueniunt eē
nāz: s; i ma-
thematicis
dispo. i. i.
34. 2. 2. cell.
tōno.

Co. 54.

Baruū est lo-
cus pmo
corporē.

7
Illud est pus
nālī qd pōt
eē sine alijs
2 alia nō sine
ipso. Idē. s.
meta. cap. 2.
p. 104.

Corpus sic mirabilē
nōn bz remmāz

ex pōtē mtr

Physicorum

et dicitur: querit. n. et i. querit. n. vtrū corpus sit adeo qd corpus sit loc? corporis. f. adeo qd sit aliqd corpus qd dicit in respectu alterius corporis: locus. n. est locus locati: aut est alia natura a corpore: quoniam pmo opz perferuari de genere sub quo collocat locus qd sit: res. n. que sunt ignorate diffinitionis perferuatū est pmo de genere earū: et post de differentia qn vtra qz pars diffinitionis fuerit ignorati eē. f. genus et diffinitionis: sicut est dispō in loco. ¶ Deinde incept pferuari de hoc: et dicitur: querit. n. dicamus igit: quoniam existimat locus eē corpus nō aliud: qm existimatur qd locus hz tres dimensiones: longitudinē. f. et latitudinē: et profundū et omne qd hz tres dimensiones est corpus: ergo locus est corpus. ¶ Deinde induxit impossibile qd sequit ex hac positioe: et dicit: sed est impossibile vt sit corpus et i. sed est impossibile locū esse corpus: contingit enim duo corpora esse in eodē loco fm penetrantē: qm contingeret vt dimensiones corporis locati penetrarent dimensiones loci: qd est ipote.

¶ Amplius si locus vere est corporis receptaculū: manifestū qm et superficiē et reliquoz terminoz: eadem. n. psonat ratio: vbi nāqz erat prius aque planities: erunt iterūz que sunt aeris: at nō dīam neqz vnā habemus pūctū et loci pūctū: quare si neqz ab hoc est locus alterū: neqz alioz nullius: neqz est aliquid pter vnūqzqz boz locus.

¶ Et etiā si corpus hz locū manifestū est qd planū etiā habet locū: et alia vltima: et qd illa eadē ratio sequit in istis: vbi. n. primo fuerunt superficies aque: illic etiā sunt superficies aeris: sed nulla differentia est apud nos inter punctū et locū puncti. si igit locus puncti nō est aliud qd punctus: ergo neqz locus alienius alioz est aliud ab eis: et locus nihil aliud est qd qd hz istorum.

¶ Ista est qm ratioe ratiocinatio per se destruet locum eē: et incept sermone a syllogismo hypothetico pūctū dicente si corpus sit locus et i. intendit per planū superficies: et per alia vltima lineā et punctū: superficies. n. est vltimū corporis. ¶ Deinde incept declarare continuationē istū syllogismi et dicit: vbi enī pmo fuerunt et i. illud enim qd sequit ex translatione in b qd corpus hz locū: ad sequit in hoc qd superficies habeat locū: et lineā: et punctū. ¶ Syllogismus sic componitur: superficies et vtr vltima corporis ita succedūt sup idē sicut corpus: et omne qd est tale est i loco. g. superficies et vltima sunt in loco: deinde induxit cōclusionē et dicit: sed nō est differentia et i. Et ista conclusio sequitur ex duobz hypotheticis: et duobz categoricis: pūctus. n. hypotheticus est: quoniam si vltima sunt in loco: punctus est in loco. ¶ Secundus vō: si punctus est in loco: locus puncti idē est cū puncto: et ista cōtinuatio declarabitur per duos syllogismos categoricos. f. locus puncti est punctus: et punctus superponitur puncto. g. punctus superponit suo loco. ¶ Deinde iungit hunc cōclusioni qd superposita sunt vnū: et sequit vt punctus et loc? et idē. ¶ Deinde induxit aliū syllogismū hypotheticū et est: si locus puncti nō fuerit aliud a puncto: nō est locus alius: et superficies. f. et linee aliud ab eo:

deinde tacuit incōueniēs: qd est: qd cū loc? rei sit res: erit res in se: qd est impossibile. ¶ Et deceptio est in b sermone famoso: qd accipit illud qd est per se in loco ei? qd est per accidēs: translatione. n. superficie: et vtr vtrū mox: et vtr successio cor? sup vbi est p accis. qd non est ita in corporibus: et iō non sequit: si corpus debet habere locū per suā translationē: vt etiam superficies habeat nisi in primo aspectu et fm samam.

¶ Quid enī forte et ponemus esse locū: neqz elementū est neqz ex elementis possunt eē bmoī habētia naturā: neqz corporeoz neqz incorporeoz magnitudinē habz locus: corpus aut nullū est: sunt aut sensibilibz corporum elementa corpora: sed ex intelligibilibz elementis nulla sit magnitudo.

¶ Quid igitur ponet locus esse: impossibile enim est vt locus sit elementū aut aliqd ex elementis: et ista est natura non de corporeis neqz de incorporeis: de corporeis aut predictum est: de incorporeis vero nō: qz habent mensurā: corpus nō nō: et elementa corporis sensibilibz sunt corpora: et ex intelligibilibz non est mensura oino.

¶ Dec est tertia ratiocinatio apparet que facit dubitare inesse locū: habet enim aliquis dicere qd si locus sit aut est elementū aut ppositū ex elementis: et vtrūqz est corpus: et locus vniuersaliter nō est de natura corpora neqz de incorporea: de corporea vō nō est: quoniam aut erit corpus: aut elementū corporis: sed nō est corpus: qz tunc essent duo corpora in eodē loco: neqz elementū corporis: nā elementū corporis est corpus neqz est etiā de natura incorporea. Verbi grā. intelligibiliū: locus. n. videt habere quantitatem et mensuram: et nihil qd est de natura incorporea hz quantitates: si locus est aliquid nō est de natura corporea aut incorporea: qd est impossibile: et per hoc qd dicit qd habet mensurā declarat qd nō est de incorporeis. ¶ Et in hoc sermone est ordo ppositus et diminutio: et sic debet legi: neqz de incorporeis: locus enī hz mensurā et incorporea que sunt intelligibilia nō habēt mensurā corporeus vō nō est etiam: qm aut est corpus aut elementū corporis et nō est corpus: neqz elementū corporis: qz elementū corporis est corpus.

¶ Amplius aut et alicuius vtrqz aliquis ponet in his que sunt causam esse locū. neqz. n. causa ipsi vna inest de quattuor: neqz enim sicut materia cor? que sunt: neqz ex ipsa constitutū est: neqz sicut spēs et rō cor? erit: neqz sicut finis: neqz mouet que sunt.

¶ Et est ppter qd oportet ponere locū entibus: non. n. est causa aliquo mō quattuor: quoniam non est quasi materia entibus: nihil enim videmus constitui per illū: neqz est et quasi forma et ratio rerū: neqz est cōplementum: neqz etiā motor qui mouet entia.

¶ Dec etiā est qm ratio que facit dubitare in loco et dicitur: etiam si locus sit existimat eē aliqua causa entū: que igit causa potest poni de quattuor causis materia

Res q sunt
ignorate diffi
nitionis pūctū
randum est
pmo de gēne
earū: et post d
dīa qm vtra
qz pars diffō
nis igitra fue
rit. f. genus et
differentia.

Omne qd hz
tres dimēio
nes ē corpus
Idē pmo cē
lū. cō. i.

materia sō nō: qm̄ ex materia est p̄stitutio enaūm
 ex loco vero nihil p̄stitutū: ⁊ B̄ intendebat eūz dixit:
 nihil enī videmus constīrui per ip̄m: s̄ per locū: neq;
 enā est in enūb; q̄si forma: qm̄ si sit esset: tūc quādo
 corpūs mota; de loco in locū corripere: ⁊ ip̄sē post
 perfecte periclitatū de hoc: s̄ ip̄m esse materia: aut
 formā: hoc n̄ existimāti est ⁊ maxime materia: deit
 de aut q; locus nō est agēs manifestū est p̄ se: ⁊ post
 declarabit q; est tāq; finis extrinseca in compositi-
 simplicibus: nō in p̄positis. ¶ Et intēdit per B̄ qd̄ d̄
 p̄t: neq; etiā est p̄plementū finis q; est forma: s̄
 in resōne: n̄ in reb; generalib; quodāmodō sunt
 forme: quodāmodō finēs: v̄ p̄dictū est: ⁊ loc' appēntie
 in hac rōne est: qm̄ loc' nō est de 'genere' p̄tingētūz.

CAmplius autē ⁊ ipse si est aliquid eorū que
sunt ⁊ alicubi est. Zenonis enī opinio que-
rit quādam rōnem: si enim omne qd est in
loco est manifestū: qm̄ ⁊ loci locus erit: ⁊
hoc in infinitum procedet.

Ceterum si est de entibus ubi est: questio enim zenonis dat aliquaz rationem. s. qd oē ens est in loco: manifestū est: quoniam locus habebit locum: ⁊ sic in infinitum.

12 **U**bi dicitur: *et hic in infinitum.*
Ubi est est quanta: est questio Zenonis et deceptio
est in ea in duobus locis in maiori: scilicet propositione dicē
te quod omne existens in aliquo est in loco: aut quod omne
ens est in loco: secunda autem est dicēs: quod locus est in ali
quo ista enim est propositio equiuoca et dicitur multiplex:
ut poset declarabit Aristoteles. locus enim est in aliquo: sed quod
accidens est in subiecto: res est in loco sicut aqua in va
se: ita aqua per se trahitur de loco: plenitudo autem est in
loco: per modum quo aliud est in aliud situm facit Aristoteles. notum.

Tamplius si corpus omne corpus est in loco sic et in omni loco corp⁹: q^{uo}d ergo dicemus de his que augmentantur: necesse eni^m simul ex his augmentari locu^m cu^m ipsis. Sed neq^{ue} maior neq^{ue} minor locus est vnicuiq^{ue}: per se quide^m. ergo non solu^m quid est: sed etiam si est dubitare necesse est.

C Et etiaꝫ quēadmodū omne corpus est in loco: ita in omni loco est corp⁹: quid igitur dicemus in rebus que crescunt: sequi enī ut locus augmentaret per sui augmentū: si locus cuiuslibet non est minus nec maior ipso: et istis igit oportet dubitare in suo esse nedum in sua quidditate.

13 **I**ta est etia dubitatio: quonia sicut epistima
q omne corpus est in loco: q nullum corpus est
locum: ita epistimatur etia q locus nō est extra cor
pus: maxime vacuo negato: cum in omni loco est
corpus: omnia loca sunt plena corporibus sibi equali
bus cū sit notū de loco q nō est minus aut maius lo
cator: quia multa corpora que sunt in loco crescunt:
necesse est vt locus crescat cū cremento cor: ex quo
sequi locū esse corpus: & sequi et vt totū augmen
tetur per augmentū vnius corporis: sic cōtingit vt
corpora penetrantur: cū numerant illa: ex quibus
accidit questio de loco: dicitur: ex istis igitur.

Capitulum quo ingrit qd fit loc⁹. Cap. II.

Glōriā autem aliud quidē fm
sc: aliud vero fm aliud dicif: fi
militer ⁊ locus quidē alius est
cōmunis in quo omnia corpo
ra sunt: alius fō ppius in quo
primo: dico aūt cōis: quoniam

quasi tu nunc sis in celo: quia in aere: bic aut
in celo ⁊ in aere: quia est in terra. Similiter
aut ⁊ in hac: q: in hoc loco qui cōtinet nihil
plūs quā te. si igitur est locus primū cōtinēs
vniū quodq; corpus terminus quidā vtiq;
erit: quare videt forma ⁊ species vniūscu-
iusq; locus esse: qd determinatur magni-
tudo ⁊ materia magnitudinis: hic enim est
vniūscuiusq; terminus.

¶ Et qꝫ quedā dicunt per se: z quedā alio modo: z locus etiā ali⁹ est cōis: z est ille in quo sunt omnia corpora z alius pprius: z est ille in quo primitus est res. Hier. grā. qm̄ te esse in celo est: qz es in aere: z es in celo z aere: qz es in terra: z s̄m bñc modū es in terra: quā es in tali loco eius qui continet te z circūdat te solū nō mal⁹: si igit locus est primū cōtinēs z omne corp⁹ s̄m qꝫ est vltimūz epistinat⁹ propter hoc qꝫ locus est forma z creatio existēs in qualibet res: per quā determinatur sua mensura z materia sue mensura: ista. n. est finis vniūsqz eorū.

Intendit adinuare opionē dicētē locū esse for
māz creatōnē z firmare ipsaz: z sibi
opionē dicētē ipsē esse māz: fecit B. qz irēdit dīcere
duab' opionib' pfectē: z maxie dicētī q' mā est loc':
exīstīmā. n. platōnē itēndere B. et dixit: qz que
dam dñr p se. tē. i. q. qdā dicunt pmo z qdā scdo. i. qz
qdā attribuiunt rei pmit: z qdā scdo. f. pp pmi z hoc
intēdebat cū dixit p se et alio mō: ista est dispō loci:
quī ali' est cōis talī. ppz: nō. n. corpus attribui locū
eo cōi nisi pp B qd attribuit pfo. ¶ U. g. qm dicere
for. ēē in mudo. est qz est in aere qz est pars mudi: z dñ
ipsē ēē i aere: qz in suo pcatō pntēte ipsē absqz eo
sit mā: aut min' ipō: cū hoc fundamētū fuerit possi
tū. f. qz loc' est vltm' rei sibi eqle exīstīmā qz locus
est forma: qm forma est vltimū rei quā pntet z ter
minat māz ei' ēt. ¶ Et deceptio in hoc fmo est du
plex: qm finis dñ de loco z forma equocē: argumē
tatio est de duab' affirmatiuis in scda figura.

T Sic ergo consideratibus locus vniuersali-
q3 spēs est: fm aut q3 videt locus esse distā-
tia magnitudinis: materia bec nāq3 altera
est magnitudine: bec aut cōtēta est sub spe-
cie ⁊ diffinita sicut sub plano ⁊ termino: est
aut bmoī mā ⁊ infinitum: cum apē remove
ant termin⁹ ⁊ passiones ⁊ species relinquif-
nihil preter materiā: vñ ⁊ Plato ⁊ locus ⁊
materiā idē dicit eē ⁊ bimeo: receptiū. n.

Locus alius
cōis ali⁹ pro
prima.

*Sofa e vltm
rei quā pūct
z terminat ma
teria ei. 3d.
z d gñōne. r.
cō. 50. 3d b
cō. sequēti z
cō. 35. 3d. 3.
ph. 59. z que
ibi.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

Physicorum

et loci unum et idem: alio vero modo ibidem dicentes receptivum: et in dictis non scriptis dogmatibus loci et receptaculum idem retulit.

Cum igitur insperimus hoc modo erit locus forma cuiuslibet rei: secundum hoc quod existimatur quod locus est dimensio que est mensura est materia: dimensio. non est aliud a magnitudine: et dimensio est illud quod continet formas: et cum determinatur illud. Verbi gratia. illud quod continet planum et ultimum: et ista est dispositio materię. et eius quod non est determinatum: cum. non auferes a materia ultimum et dispositiones nihil remanebit nisi materia. **E**t id dicit plato in thymeo: quod materia et locus sunt idem: illud enim quod recipit mutationem et locus sunt idem: sed ille disposuit illud quod recipit mutationem alio modo ab eo quo disposuit ipsum in suis optionibus que dicunt sine titulo: sed iudicavit quod locus et subiectum sunt idem.

15 **C**ult declarare quod locus est valde similis materie: et quod huius induxit: platonem ad existimandum locum esse materiam. et dixit secundum vero quod existimatur. et. qui autem existimatur quod locus est tres prime dimensiones a primo existunt in materia: nihil habet per loco nisi materiam que defert dimensiones. **C**um dicitur dimensio. non. et. causa in hoc: quoniam qui existimatur dimensiones esse locum de existimare quod materia est locus et est causa: quoniam dimensiones in se non sunt corpus determinatum: et forma est determinans dimensiones et materiam. que dat eis terminum: et ultimum. Verbi gratia. superficies continens corpus: sic existimatur quod dimensiones sunt materia: conveniunt in hoc quod determinatur a forma: et in se non sunt determinata. **C**um dicitur quoniam cum tu auferes a materia. et. est necesse ut materia sit dimensio in potentia: quoniam cum abstraheris a materia ultimum et figuram nihil remanebit in ea nisi dimensio non determinata. que est corpus in potentia: et cum saltem determinatur per ultimum. per superficies fit corpus in actu. **E**t debes scire quod vidit aristoteles quod dimensio non separatur a materia in magnitudine ne dum in esse: quoniam quando a materia auferuntur superficies nihil remanet in ea nisi dimensio: ista dimensio in ea est in potentia: et cum determinatur per superficies fit dimensio in actu. corpus: et cum auferuntur superficies: fit dimensio in potentia. ergo proprium est materie ut habeat dimensionem in potentia: et locus antequam in eo existat locatum secundum aristoteles. et in veritate est dimensio in potentia: et propter hanc similitudinem existimavit plato locum esse materiam. **E**t cum numeravit similitudines que faciunt opinari locum esse materiam dixit: et ideo dixit plato. et. propter hanc similitudinem inter locum et materiam existimavit plato locum esse materiam: ut invenitur in thymeo. dicit. non. illud quod recipit mutationem et successionem formarum: quod est materia idem est cum loco. et in hoc non differt in suis libris a se: sed sermo eius diversatur in diffinitione recipientis. **E**t narravit hanc aliquis existimet quod diversitas sermonis eius in diffinitione recipientis est opinio diversa in hoc. quod recipiens est locus apud ipsum: et dixit: sed disposuit. et. primo eius non diversus est in hoc quod illud quod recipit mutationem et successionem formarum est locus: sed diversatur

in hoc: quod in thymeo diffinitur recipiens alio modo ab eo quo diffinitur ipsum in suo libro qui de fine titulo. **E**t similitudo inter locum et materiam est: quoniam materia fundamētum est successione formarum et locus subiectum successione corporum: et ideo existimatur quod locus est materia.

Cum dicunt enim omnes aliquid esse locum: quid autem est hic solus conatus est dicere. **A**lterito autem ex his interdictibus utriusque videtur difficile esse cognoscere quid sit locus si quidem horum quodcumque est sine materia: sine species: aliter quidem. non. altissima habet speculationes: et sensu ab alijs non facile est ipsa cognoscere.

Cum omnes. non. dicunt locum esse aliquid: quid autem sit iste solus vir voluit narrare: et rectius est ut recte qui considerat ex istis existimatur ut sciat locus quid sit: si fuerit alterum istorum aut forma aut materia: quoniam considerare de ipso inducit ad considerationem ultimum: et quod cognitio istorum duorum alterum absolutum a reliquo non est facilis.

Cum declaravit similitudinem inter locum et formas et materiam: et quod huius causa in hoc quod plato posuit materiam et locum esse idem: incepit declarare quantum habebant antiqui de hoc difficultate accidentem apud considerationem de substantia loci existimantibus locum esse materiam aut formam. et dixit: omnes enim dicit locum esse aliquid. et. omnes antiqui nihil dixerunt de loco nisi ipsum esse: plato autem post illos solus que fuit narrare: quid sit locus et diffinire ipsum. **E**t cum notificavit illa que inducit ad opinandum quod quidditas loci est materia aut forma narravit difficultates considerationis de loco accidentem in hoc querentibus scire quidditatem eius hoc modo: et quasi in hoc excusat platonem et dixit: rectum est. et. qui opinatur locum esse alterum istorum. materiam aut formam rectum est ut sit difficile ei scire quid sit locus. **D**einde dedit causam in hoc: dixit: quoniam considerata. et. quoniam considerare de quidditate loci hoc modo inducit ad sciendum que sunt ultime cause eorum: materia enim et forma sunt prime principia simplicia entium: scire quidditates principiorum ultimum est difficile: et scire formam absque materia: et materiam absque forma impossibile est. **E**t intendit quod scire alterum non potest esse sine scientia alterius: et innuit non sciri ea: et cum narravit difficultatem accidentem considerantibus de quidditate loci hoc modo incepit narrare quod leviter posset sciri quod locus non est alterum istorum: ut declararet quod ista difficultas: que accidit istis in loco est accidens.

Cum vero quod impossibile sit quodlibet horum esse locum non difficile est videre: species. non. et materia non separantur a re: locum autem contingit: in quo namque aer erat et in hoc iterum aqua sicut diximus sit transmutatis ad invicem aereque et terra et alijs corporibus similiter: quare neque pars neque habitus: sed separabilis est locus ab unoquoque: et videtur bene id aliquid esse locus ut vas: est enim vas loci transmutabilis: vas autem nihil est rei.

C Scire

Nota est determinatio dimensionis et materiae. Sed primo ea. de substantia ovis.

Documentum

Nota hanc sunt termini diffinitionum terminatarum.

CScire hō q locus ipossibile est vt sit alterum istoz nō est difficile: forma. n. z materia nō separant a re ab itēione: locus hō potest separari: locus. n. in quo fuit aqua sicut dicit: erit in eo aer fm successiones: z silt de alijs corporibus: necesse est igit vt locus nō sit pars: neqz forma: sed est separatu a quolibet eoz que sunt in eo: existimatur. n. q locus est. q. vas: vas enim est locus trāslatus: z vas non est aliquid ex re.

CDicit: forma. n. z mā. rē. i. mā. n. z forma nō numerant i actu: s. rōne: vñ. n. eoz q ponit nātis ē q for nō sepat p se. s. nō mutat de mā in māz s. q corpa mutant de loco in locū: s. sepatio ei^a mā est corruptio: z cū forme nō sepat a in ā in actu: neqz mā sepat a formis z loc^o sepat. g. in scda figura loc^o non est forma. **C**Et ē qn forma nō sepat a mā. g. vtraqz est ps corpis: z locus nō est pars corpis: cū sit sepabilis. g. locus nō est alterz istoz. **C**Et dicit: existimatur enī q loc^o est. q. vas. rē. ad notificandū q manifesta est dīa p se iter collocanōe rei ad locū: z collocanōe forme ad mā: s. vtraqz collocatio demit per banc ppōne. i. dicere. n. aliqd ē in loco est: sicut dicere ē aqua in vase: z in nullo dīnt: nīl sicut dicit vas est locus trāslatus: z locus ē situs: dicere vō q figura est in scāno: z rōnālitās in hōie: est sicut forma in subo. **C**Et cū iduxit ppōnes ex quibus sequit q locus nō est mā neqz forma gnāliter inceptit terminare modū ex quo segt: q loc^o non est forma neqz mā.

CScdm igit q sepabilis est a re: sic qdēz nō est spēs: fm aut q pīner: sic vtiqz alternz a mā: vñ aut semp qd alicubi est ipz ē aliqd: z alternz esse vñ i qz ab ipso: platonē igit dōm est: si opz trāsgredientes dicere quare nō in loco z spēs z nūci sunt: si vere pīcipatū sit locus siue magnitudis z puritatis pīcipatū: siue māei sicut i thīneo scripfit.

CScdm igit q est separatus a resz hoc nō est forma: z s. q pīner fm hoc non est materia z semper existimatur in illo qd existit in loco q est aliqd: z q aliud est extra ipm: sed opz dicere platonē: si est rectū pertransire modicū in sermone: quare forme z numeri nō sunt in loco: si locus est commune siue cōmune fuerit magnū z paruum: siue mā vt vocauit ipsum in thīneo.

CScdm igit q locus sepat a re que est in eo z forma nō est separata: locus nō est forma: z fm q locus pīner illud qd est in eo: mā aut nō: non est mā: z pōt aliqz qd ē: cū locus nō pōt dici separari: nīl s. opīnōne dicentū vacuū esse: fm a dī opīnōne Aristo. nō sepat a locato: sed corūpiū p corruptionē eius: vltimū. n. aeris in quo est aq qn aq trāssert ab eo z intrat ipm aliud corp^o corūpiū illud vltimū: z sit illud: z cū ita sit ista ppō est famosa nō va. **C**Et forte est dīa iter sepōne loci: sepōne forme: z si vtraqz corūpiū: qm corūptio forme est corūptio loci: z nō segt: si locatū sepat a loco absqz eo q cor

rumpat vt locus sepat a locato absqz eo q corūpat. **C**Et cū declarauit modū ex quo apparet q locus nō est forma: z modū ex quo apparet q locus nō est materia: dicit: existimatur semp rē. i. z notum est q illud qd existit in loco aliud est a loco: z q loc^o est aliud extra illud: sed forma z mā nō sunt extra rem que est in loco: sed sunt partes ipsius. **C**Et cū cōtra dicit huic opioni ex ipsa re: inceptit dīcere ei fm vocem dicentē: z q talis pīdictio. s. que est fm fmōnem nō est necessaria: dicit. sed opz dicere rē. i. s. opz platonē dicere: si est rectū pertransire in pīdictioe rem necessariā: quare forme z numeri nō sunt in loco: contingit. n. platonē ponere q forme z numeri sūt in loco: forme enī z numeri z omnia apud ipsum habent rem cōem: z ipse vocauit locū rem cōem: z siue cōe fuerit apud ipm magnū z parū vt existimatur qd ipse dicit in quibūda libris. s. q hec duo sunt qsi mā: z q subm eoz est quasi forma: aut siue cōe apud ipsum fuerit mā. i. subm: vt existimatur in thīneo itel legere per cōe: hoc intēdebat cū dicit: siue cōe rē. i. siue res cōis apud ipm oībus entibus fuerit magnū z parū: aut siue subiectū fuerit magnū z parū contingit ei pcedere q forme sunt in loco: cum iam diffiniunt locū q est cōe z cōcessit q cōe est omnibus entibus: z hoc pīngit platonē: nīl vocauerit locū commune fm trāsumptionē: qz assimilatur materie: z sic erit diffinitio rhetorica nō demōstratiua: quocūqz mō igitur fuerit nō pōt plato vitare vitium.

CAmplius quō ferrent in suis locū: si loc^o esset mā aut spēs: ipossibile. n. est cuius non est motus neqz sursum neqz deorsum locū esse: quare querendus in bñōi est locus.

CEt ē quō transfertur res ad suū locum: si locus sit materia aut forma: impossibile. n. est. vt illd cui nō attribuitur motus neqz superius aut inferius sit locus: locus igit nō dī queri nīl in eis quibus attribuit hoc.

CPer istam rōnem declaratur q locus non est mā neqz forma: notū est enim de loco q est illud ad qd est motus naturalis: cum fuerit motū extra ipsum: vt motus lapidis ad mediū z ignis ad superius. Si militer est notū de loco q differentie eius sunt superius z inferius: z q manifestū est etiam q materie z forme nō attribuit motus: cū res nō mouet ad aliqd quod est pars ipsius: neqz etiā attribuit eis superius aut inferius: ergo neqz forma neqz materia est locus fm secundam figuram. **C**D. d. locus igitur non debet queri rē. i. locus igit nō dī queri nīl in genere entū: cui attribuit motus: z pars. s. supius z inferius.

CSi aut in seipso est locus: opz enī si vere aut forma aut materia est: erit loc^o in loco: transfmutatur enim simul cum re: z mouet z infūitum z species nō semper in eodem s. vbi vtiqz z res: quare loci erit locus.

CEt si locus est in re: z hoc necesse est si locus est forma aut materia: necesse est vt locus sit in loco: transfmutatur enī cū trāsmutatione rei: z mouet per suūz motūz: forma z iterminatū: z nō sunt semp in eodē loco: s. vbi est res. g. necesse est vt locus beat locūz.

19
Motū ē de loco q est illud ad qd motū ē nātis: cū motus fuerit extra ipsum.

nam eoz q motū ē q vñ nō sepat rē. i. s. i. m. a. r. de mā in mās s. q corpa mutant de loco in locū: s. sepatio ei^a mā est corruptio: z cū forme nō sepat a in ā in actu: neqz mā sepat a formis z loc^o sepat. g. in scda figura loc^o non est forma. **C**Et ē qn forma nō sepat a mā. g. vtraqz est ps corpis: z locus nō est pars corpis: cū sit sepabilis. g. locus nō est alterz istoz. **C**Et dicit: existimatur enī q loc^o est. q. vas. rē. ad notificandū q manifesta est dīa p se iter collocanōe rei ad locū: z collocanōe forme ad mā: s. vtraqz collocatio demit per banc ppōne. i. dicere. n. aliqd ē in loco est: sicut dicere ē aqua in vase: z in nullo dīnt: nīl sicut dicit vas est locus trāslatus: z locus ē situs: dicere vō q figura est in scāno: z rōnālitās in hōie: est sicut forma in subo. **C**Et cū iduxit ppōnes ex quibus sequit q locus nō est mā neqz forma gnāliter inceptit terminare modū ex quo segt: q loc^o non est forma neqz mā.

16
Motū ē de loco q est illud ad qd motū ē nātis: cū motus fuerit extra ipsum.

Scdm igit q est separatus a resz hoc nō est forma: z s. q pīner fm hoc non est materia z semper existimatur in illo qd existit in loco q est aliqd: z q aliud est extra ipm: sed opz dicere platonē: si est rectū pertransire modicū in sermone: quare forme z numeri nō sunt in loco: si locus est commune siue cōmune fuerit magnū z paruum: siue mā vt vocauit ipsum in thīneo.

Loc^o s. opīnōne dicentū vacuū esse: fm a dī opīnōne Aristo. nō sepat a locato: sed corūpiū p corruptionē eius: vltimū. n. aeris in quo est aq qn aq trāssert ab eo z intrat ipm aliud corp^o corūpiū illud vltimū: z sit illud: z cū ita sit ista ppō est famosa nō va. **C**Et forte est dīa iter sepōne loci: sepōne forme: z si vtraqz corūpiū: qm corūptio forme est corūptio loci: z nō segt: si locatū sepat a loco absqz eo q cor

Physicorum

20 **I**sta est 3^a rō: dicitur si loc⁹ est in rei. i. si est ps lo-
cati aut corp⁹. **C**D. d. r. h. ē nece rē. i. h. ē nece fm
ponētes locū eē formā aut māz: vtrazq. n. istarū est
ps rei locatē: h. fm q̄litate nō fm q̄ritatē. **C**D. d.
nece est ex hoc vt loc⁹ sit in loco. i. segf ex hac pōne
ipole. i. q. loc⁹ idigeat loco: qm̄ ptingit in isto loco il-
lud qd ptingit in p: ita pcederet in ifini^m: qd ē ipole:
aut dicamus ēt q. manifest^m est p se q. loc⁹ nō hz locū
¶ Et cū narrat ipole sequens ex hac pōne inceptit
declare modū ex q. ptingit ipossibile: dicit trāsmu-
tat. n. rē. i. segf. n. ex hac pōne: vt locus trāsserat per
trāslationē locati: r. d. qm̄ hz q. loc⁹ est ps rei siue for-
me nece est vt moueat p motū rei: qm̄ mā. r. forma
mouent p motū rei. **C**D. d. itermitatū. i. mā. **C**D. d.
r. nō sunt in eodē loco. i. mā. r. for⁹: i. s. vbi est res. i. cor-
pus ppositū ex mā. r. forma. **C**D. s. pōt aliq. q̄rere r.
dicere q. iste fm̄o cōponit ex pponib⁹: qm̄ p⁹ est q.
for⁹: mā. mouent p motū corp⁹ ppositū ex ambob⁹.
Scda aut est: qm̄ hz q. mouent idigēt loco. Tertia
vō est q. si altera eaz est loc⁹: nece est vt loc⁹ hēat lo-
cū. Scda aut r. 3^a sūt rē. Prima vō nō segf. n. ex ea
q. forma r. mā. sint in loco. qd nō dicit. A. p. declara-
bit. n. in 6°. q. oē trāsmutabile est corpus: r. cū ita sit
mā. igit r. forma nō mouent nisi p accis. q. si idigēt
loco est p accis: r. est ipole vt loc⁹ hēat locū p accis:
ex h. igit apper q. ista dicitio nō est vā neqz eēntia-
lis. **C**D. s. q. illud qd est p accis est duob⁹ modis. i.
semp r. raro: vt q. illd qd est semp itret quoquo mō
in nūō demōstrationū veraz nō eēntialū q. dnt demō-
strationes dyalectice: r. ista dicitio est h⁹ gnis fm̄onuz:
mā. n. r. forma i. moueant p accis. i. fm̄ q. sunt ps
moti: r. mō accitatis iuenit in eis sp. cū motū cor-
poris: ex q. segf vt iueniat in eis sp. loc⁹: i. p accis: se-
g. igit si fuerit loc⁹ vt hēat locū sp. ex nece. i. for⁹.
r. mā. i. p accis: i. s. est mā. i. s. q. loc⁹ nō hz semp
neqz p se neqz p accis: nisi sit de genere accitis qd
accidit raro: r. qm̄ acciderit vltio p̄nēti rē moueri p
motū corp⁹: aut⁹ est vlti^m: tūc igit pōt attribui loco
motus p accis: i. illud p accis est raro: ex hoc igitur
mō iste fm̄o pōt eē de nūō fm̄onū dicitū demō-
stratōz. **C** Et Alex^a. r. i. dicit qm̄ cū fuerit pōtū q. for-
ma aut mā. est loc⁹ r. loc⁹ est de q̄ritate: q. est egle ei
qd est in eo. segf q. cū trāssert vt sit egle loco in quē
trāssert: r. sic sūma erit in loco p se. loc⁹. n. q. est for⁹
aut mā. est egle corp⁹ trāslato. i. h. n. i. formā r. māz: r.
corpus est egle loco in quē trāssert: r. sic forma aut
mā. vtra eaz sit loc⁹ erit egle loco in quē corp⁹ trā-
ssert: q. est egle egle ei: r. oē qd est egle loco est in lo-
co eēntialr. **C** Et hoc qd dixit Alex^a. nō est sine du-
bitatiōe: qm̄ loc⁹ hz q. est q̄ritas nō mouet: i. locus
hz q. est loc⁹ p se est nō mobilis nāliter r. essentialr.

Bāc forā
sūt p̄res rei hz
q̄litate nō hz
q̄ritatē.

Bā r. forā
mouetur per
motum rei.
Digressio.

Solo.
Illd qd est p
accis est duo
b⁹ modis. i.
raro. Sz vi
de oppo^m. a.
pb. 2. 36. vbi
hz q. illd qd
est per accis
nō est nece
riū neqz san-
per rē.

S Alex^a.

Amplius cum ex aere aqua fiat perditus
est locus: non enim in eodem loco sit corp⁹:
quid igitur corruptio.

Et etia cum ab aere fiat aqua destruet lo-
cus: enī est possibile vt corp⁹ siēs fiat in illo
eodem loco: qd igit corruptio ipsum.

21 **I**ste fm̄o vī eē dicitio p̄p̄ia dicētib⁹ locū eē for⁹
r. intentio h⁹ fm̄ōis est talis: r. ēt cū dixerim⁹ locū eē
formā: r. posuerim⁹ aq̄ fieri ab aere: p̄git vt loc⁹ cor-
rūpat: q. est for⁹ aeris: nō. n. est pole vt aq̄ facta sit in
loco aeris: qm̄ for⁹ ei⁹ ē alia a forma aeris: iam dixi-
mus q. forma est locus: p̄git igit dicētib⁹ cū alijs

ipossibilit⁹ dare eām pp quā d⁹ locus corūpi in mo-
tu locali: sic forma corūpi i gnōne. i. cū aq̄ succedit
aeris: r. nō generat ex eo: r. maxie si loc⁹ fuerit egle: r.
accidit hoc: vt trāslatio sit corruptio. **C** Et pōt eē d.
dictio dicētib⁹ locū eē mā. i. sic intentio erit talis: r.
ēt notū est: qm̄ qm̄ ex aere demōstrato fiet aq̄ q. loc⁹ ae-
ris p̄mus corūpi p suā trāsmutationē ad locū aq̄
p̄p̄iū p̄mū. i. p suā diuersitatē in q̄ritate: ipole. n.
est vt corp⁹ fēh sit in illo eodē loco i quo fuit corp⁹:
ex quo fit: nisi aliq. dicat q. locus est ei fm̄ spēm nō
hz numerū: r. cū ita sit r. loc⁹ est mā: ptinget dicētib⁹
hoc vt mā corūpat apud corruptionē forme aeris r.
gnōnē forme aque: qd igit corūpit ipm̄: r. mā. decla-
ratū est q. neqz est gnābilis neqz corruptibilis.

Ex quibus igitur necessariū est aliquid eē
locum: r. iterum ex quibus dubitabit vtrūqz
aliq. de suba ipsi⁹ dēn est: post h. aīr acci-
piendū quot modis aliq. in aliquo dē.

Ita igit numerauimus illa ex quib⁹ appa-
ret q. locus d⁹ esse aliquid: r. illa ex quibus
dubitatur in suba r. esse eius: r. o⁹ post nar-
rare aliq. esse in alio fm̄o quot modos dē.

Cū cōpleuit fm̄ones famosos ex quib⁹ apparet lo-
cum esse aliquid: r. fm̄ones q. faciunt dubitare in suo
esset: fecit rememorationē de hoc r. narrauit illud a q.
d⁹ icipere de loco: r. est fm̄o quot modos dē aliq. esse
in alio: qm̄ istis modis determinatis apparebit mo-
dus fm̄o quē dē aliq. esse in loco: r. dissoluunt plures
qōnes accites in hoc. **C** Et dicitur in suba r. esse eius:
qm̄ dubitare in esse eius accidit apud d⁹ siderationē
r. de suba r. gdditate eius: illa. n. que existimat p̄mo
aspectū esse suba loci: q. qm̄ p̄scrutāt de eis: vñr non
esse suba eius: existimat locus nō esse aliq.

Capitū in quo p̄mittit qdā que sunt nece-
ria ad d⁹ sideratiōē q̄ritatis de loco. v. 3. quot
modis dē aliq. esse in aliquo: r. vtrūqz al-
quid possit esse in seipso: r. soluit etiam que
dam prius dubitata. **Cap. III.**

No qd ē igit mō sicut digi⁹ in
manu: r. oīno pars in toto est:
alio aut sicut totū in p̄tib⁹: non
est. n. p̄ter p̄res totū: r. alio mō
sicut bō in aniali r. oīno spēs in
genere: alio hō sic gen⁹ in spēs:

r. oīo ps spēs i spēs rōne: ad huc sicut sanitas
in calidis r. frigidis: r. omnino spēs in mā:
ad huc sicut in rege que sunt grecoz: r. oīno
motū in p̄mo motore: ampli⁹ sicut in opti-
mo: r. oīno sicut in fine: hoc est autem cui⁹
causa sit: oīum aut maxime p̄p̄ius est sicut
in vase: r. oīno in loco.

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

No qd ē igit mō sicut digi⁹ in
manu: r. oīno pars in toto est:
alio aut sicut totū in p̄tib⁹: non
est. n. p̄ter p̄res totū: r. alio mō
sicut bō in aniali r. oīno spēs in
genere: alio hō sic gen⁹ in spēs:

r. oīo ps spēs i spēs rōne: ad huc sicut sanitas
in calidis r. frigidis: r. omnino spēs in mā:
ad huc sicut in rege que sunt grecoz: r. oīno
motū in p̄mo motore: ampli⁹ sicut in opti-
mo: r. oīno sicut in fine: hoc est autem cui⁹
causa sit: oīum aut maxime p̄p̄ius est sicut
in vase: r. oīno in loco.

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi⁹ in
manu r. vñr pars in toto: r. alio mō sicut dē
totū in partib⁹: nō. n. est totū nisi p̄res ei⁹: r.
alio mō sicut bō in aniali: r. vñr sicut spēs in
genere: r. alio mō sicut gen⁹ in spēs: r. vñr ps
spēs in sua diffinitione: r. ēt sicut sanitas in re-
bus calidis

Anus igit illoz modo r. est sicut digi

b

Документы

Physicorum

cū fuerint in siml. ¶ Et ideo cū fuerint partes erit ipsum in se: vt albu in homine: qz est in corpore eius: z est in corpore eius: qz est in superficie: ipsum autē ē in hoc nō est ppter aliū: z hec duo diuersant in forma z vtrūqz hz nām z potentia aliā a nā reliq: z a potentia eius. s. superficies z albu.

25 ¶ Dicitur fm igit hunc modū zē. i. ppter hoc qd aliqd disponitur p illud: p qd disponit aliud: ppter hoc qd disponit aliqd p illud: qd inuenit in illo p. ¶ D. o. p. n. cipalit vō zē. i. qm albedo in corpore nō est pncipalit: neqz scientia in homine: s. albedo pncipalit est in superficie: z superficies in corpore: z scientia in aia. ¶ D. o. z fm ista zē. i. z in oibus inueniunt due significaciones p. i. z z. sicut in rebus. ¶ D. o. cyphus vō z vinū. i. vas aut in qd est vinū: z vinū cū fuerint separata. s. qm vinū nō fuerit in vase nō erūt partes alicui? vni us: s. erūt partes alicui? vni? cū fuerint in siml: z iō cū fuerint partes alicui? vni: erit possibile vt illud vni: qd est ppositū dicat ē in se nō pncipalit: sed qz aliqua pars eius est in alia parte: vt dicitur qd homo est albu? z hō nō est albu? nisi ppter suā partē: albedo n. est in hōie: qz est in corpore: z in corpore: qz est in superficie. ¶ D. o. ipm autē ē in hoc zē. i. superficies autē ē in corpore nō est ppter aliud: s. est ei pncipalit: s. iposibile est: vt superficies z corpus: in quo est sint idem: ita qd res inueniat p se in se: s. res inuenit p se in alio. superficies n. ¶ U. g. z corpus in quo est superficies sunt duo in forma: z vtrūqz hz nām aliā a nā reliq: z potentia aliā a pōtē: z sicut est dispositio albedinis cū superficie: albedo n. existit in superficie p se. ¶ Et cum narravit qd im possibile est aliqd ē in se: z aliqd ē in alio dī multo modis pter hūc modū: vt prius numerauit: incepit narrare: qd impossibile est aliqd ē in se aliqd mō eoz quib? dicit esse aliqd in aliquo.

¶ Neqz igit inductine cōsiderantib? nihil in seipso videmus fm nullū determinatorū: z rōne manifestū est qd impossibile est: o. z. n. vtrūqz vtrūqz ēē: vt ampborā vas: z vinū ēē vinū. vinū aut vinū z ampborā: si contin git qd ē ipm in seipso ēē: qre si qdēz maxime i alterutris ēē: ampborā qd ē accipiet vinū: nō fm qd ipsa vinū est: sed in qstū illud vinū est: z vinū ierit in ampborā: nō in qstū ampborā ipsum est: s. fm qd illa ampborā est: igit fm qd ēē qd alterū sit manifestū ē: alia nanqz rō est ei? qd ē in quo: z alia illi? qd ē i h.

¶ Et nō inuenimus aliqd esse in se aliquo mō eoz quos determinauimus: cū pcesserimus via inductiois: z declarabit etiā ex diffinitioe qd hoc est ipole: fm eniz istuz sermonē erūt ambo vtrūqz. ¶ U. g. qm doliū erit vas z vinū: z vinū erit doliū: s. sic possibile aliqd p se ē in se: si igit est possibile aliquo mō vt alter eoz sit in reliquo: doliū erit recipiens vinū nō fm qd doliū est vinū: s. fm qd vinū est vinū: z vinū erit in doliū nō fm qd doliū

est vinū sed fm qd doliū est doliū: declaratum est igit qd hec due intēiones sunt diuerse in esse: diffinitio enim eius: in quo est res est aliā a diffinitione illius: in quo est.

¶ U. g. declarauit qd ipole est dicere aliqd ē in se: fm h qd significat aquā ē in vase: incepit declarare qd iposibile ē aliqd ē in se aliquo mō eoz: fm quos dī ali quid ē in aliquo. ¶ Et dixit. nō inuenim? aliqd esse in se zē. i. z cū nos idiximus oēs modos fm quos dī aliqd ē in alio erim? certi: qd nihil est qd dī ē in se. ¶ D. narravit. qd h ē apper alio mō ab inductioe magis certe. s. fm diffōne. et dixit. z declarabitur ēē fm diffōne zē. i. z declabit ēē fm diffōne rei qd inuenit in aliquo z diffōne rei in q inuenit: qd ē ipole vt aliqd sit in se: fm n. h aliqd. ēē in se illud qd ē in aliq: z illud: in quo est aliqd: vtrūqz est reliquū: adeo qd diffō vtriusqz est diffō reliq: z est manifestū nēcio qd diffō nes eoz diuersant. ¶ D. o. U. g. vt doliū sit vas z vinū zē. i. U. g. qm ptingit dicere qd aliqd sit in se: vt vas in quo est vinū sit vas z vinū in siml: z vinū sit vas z vinū in siml: qd ē ipole. ¶ D. o. si igit ē ipole alio modo zē. i. qm si aliqd recipit aliqd per se: o. z vt nō recipiat illū nisi fm qd diffōnes eoz sūt diuerse. U. g. qm doliū nō recipit vinū nisi h qd vinū ē vinū nō fm qd est doliū: z vinū est in doliū nō fm qd doliū est vinū: sed fm qd doliū est doliū.

¶ At vō neqz fm accidēs cōtingit: siml aut duo corpora in eodez erant: ipa quoqz am ppora in seipso erit: si cui? nā receptiua est. hoc cōtingit in seipso esse: z adhuc illud cuius receptiua est: vt si vinū vini.

¶ Neqz ēē est possibile vt sit per accidēs: cōtingit enim ex hoc vt duo in siml sint in eodem: doliū eni erit in se in illud cui? nā est recipiens fuerit in se: possibile est igit vt aliqd sit in se: z etiā illud qd recipit. U. g. qm illud quod recipit vinum est vinum.

¶ Dicit. z iposibile est vt aliqd recipiat se per aliqd accidēs sibi: nisi ponat ipm recipe se eēntialr. vt declaratu est prius. ptingit eni ex h vt recipiat in se duo in siml: qm si fuerit aliqd qd beat nām: vt recipiat se per accidēs in se: possibile est vt recipiat per accidēs illud qd est in eo: quēadmodū si recipit se eēntialiter recipiat aliud in se. z sic doliū recipiet vinū z se in siml aliqua hora. ergo doliū erit doliū z vinū in siml z adunabunt: qm quādo aliquid recipit in se essentia alicuius: adunabunt due essentie necessario. z sic res recipiet se. qd ē iposibile: siue h fuerit posituz essentialiter: aut accidentaliter. i. in aliqua dispositioe. ¶ Dec est intēno istū? capituli: z dī legi sic. quonā doliū z illud qd recipit est vinum: quonā si inueniat aliquid cui? natura recipit acci dens per se: possibile est vt aliquid sit in se: z etiā illud quod recipit: sic contingit p mū iposibile: qd est aliquid recipere se. U. g. quonā recipiens erit vinū: qd est iposibile.

¶ Qd igit iposibile sit in ipso aliqd esse primo manifestuz ē: qd autē zeno opposuit qd si locus ē aliquid in aliquo erit: soluere non difficile erit: nihil aut pibet quidem in ali quo pmo

Ex isto tex-
tu z sequit
ur qd nihil
est in seipso.

Locus
aut ē sit
maius

Locum

quo primo eē locū: non tñ in illo sic in loco: s3 sicut sanitas qdē in calidis vt habitus: co-
lor aut in corpore est sicut passio: quare non
necesse est in infinitum abire.

C Manifestū est igit qd impossibile est: vt ali-
qd sit in se principalr: zeno aut ponebat qd-
nez hoc mō: z dixit: si locus est aliqd: neces-
se ē: vt sit in aliquo: ergo locus nō est. **C** Et
dissolutio illi nō est difficilis: qm̄ nihil pbi-
bet: vt locus qd pmo sit in alio: s3 nō fm̄
locū: s3 fm̄ qd sanitas est in rebus calidis s3
formā: z calidū i corpe fm̄ pōne: z corp⁹ i

C Lū declarauit fm̄ quot modos dī aliqd eē in aliq
eēntialr: ponit dissoluere ex hoc: z opinione eius in
loco qd nem genonis: z s3r sermonē dicentū locū eē
mān: aut formā. **C** Et dixit: zeno vō zē: zeno vō ne
gabat locū esse hoc mō: dicebat: n. qm̄ si locus est: ne-
cesse est: vt sit in aliq: z oē qd est in aliq: est in loco: er-
go locus est in loco: deinde reuertet interrogatio de
hoc loco scōr: sequit: vt sit in loco tertio: z sic in in-
finitū: z sic inuenient loca in actu infinita: z cū b est
ipossibile: sequitur qd locus nō sit. **C** Deinde incept
dissoluere hāc qōne: z dixit: dissolutio illius nō est
diffi: illis zē: qm̄ ppositio dicens: qd locus est in aliq
est va de p loco: s. de p corpe cōtento: z hoc intēdebat
cū dixit pncipalr: s3 dicere locū eē in aliq: nō est idēz
qd dicere corpus eē in loco: z aquā in vase: vt post de
clarabit de loco. **C** D. d. s3 sicut sanitas est in reb⁹ ca-
lidis zē: s3 locū esse in aliq est sicut forma in subro.
U. g. sicut sanitas in temperantia calidi cū frigidō: z si
cur calidū z frigidū in corpe: corpus vō in loco est si-
cut aqua in vase: termin⁹ igit medius quo zeno vte-
batur in syllogismo: nō est vn⁹: ergo nō sequit ex eo
illud qd existimauit seg. s. loca eē infinita: hoc intē-
debat cū dixit: z nō sequit ex hoc pcedi in infinitū.

Locus ē in
aliq eē loco
ma subro.

documentū

27

C Et ista solutio est possibilis fm̄ Ari. dicentē qd lo-
cus est superficies corpi pntentis: superficies. n. est for-
ma in corpe: qd vō ponit locū esse dimēiones exites
in quib⁹ disponit locatus nō pōt euadere a qōne ge-
nonis: z iō hoc est vn⁹ eoz: quib⁹ vti in destructioe
i stius opionis. s. dicētis locū eē inane z vacuū: qd est
inter superficies vasis: nō ipse superficies vasis: sed qd po-
nit locū eē in corpe: z oē corpe eē in loco: ptingit ei ne-
cessario corpa eē infinita in actu: aut ponere qd corpe
pntēs totū nō est in loco eēntialr: z bec est opi. Ari.

C Illud aut manifestū est: qd qm̄ nihil ē vas
eius: qd est in ipso: alter. n. primo: z qd est:
z in quo est: nō erit vtiqz mā: neqz spēs lo-
cus: sed alterū: illius eni aliquid hoc vtrūqz
est: z materia z forma.

C Et manifestū est: qd cū vas nō est illud qd
est in eo: cū illud qd dī principalr est aliud
ab eo: quod est in eo: locus nō est mā: neqz
forma: sed aliud. bec enim duo sunt ex re exi-
stente in eis. s. materia z forma.

C Lū ē declarauit qd impossibile est: vt aliquid sit in se
pncipalr: i. p. z eēntialr: z aliqd eē in loco dī sicut aq
dī eē in vase: incept declarare qm̄ ptingit ex hoc vt

nō sit forma: aut mā. **C** Et dixit: est manifestū zē: i.
z est manifestū p se: qm̄ cūz dī aliqd eē in loco est sic
dicere aquā eē in vase: z vas nō est aliqd ex eo qd ē
in eo: sed aliud: manifestū est qd locus nō est aliqd ex
illo qd est in eo: s3 aliud: cū sit declaratus qd illud qd
dī eē in loco eēntialr: z p est aliud ab illo qd dī eē in
eo: ergo locus nō est mā: neqz forma: mā. n. z forma
vtrūqz est pars rei qd dī eē in eis. s. corpus ppositū ex
forma z mā. **C** Et ppositio istius sermonis est in z
figura sic: locus nō est pars locati: z forma z mā sunt
ps locati: ergo locus nō est forma neqz mā.

C Caplm in quo accedit ad determinandūz
veritatem de loco zē. Cap. IIII.

L Et igit sunt opposita: quid aut
forte sit loc⁹: bunc vtiqz fiet ma-
nifestū: accipiamus aut de illo
quecūqz vident vere fm̄ ipsūz
inesse ipsi: dignū igit est locū eē
primū qdē pntēs illud: cui⁹ lo-
cus est. z nihil rei eē ampli⁹ primū neqz mī-
norez: neqz maiorē eē: ad huc neqz deficere
vnicūqz: z separabilē esse: ad huc autē oēm
locū hīe sursum z deorsūz: z fieri nā: z ma-
nere in ppris locis vniqzqz corporū. hoc
aut facere aut sursum: aut deorsum.

ferrī

C Tantū igit accidit in b de qōne: locus vō
quid sit. hoc mō apparebit: z accipiam⁹ de
illo ab eis qd existimant re hāc eē et essentialr.
dicamus igit qd oēs cōueniunt in hoc: qd lo-
cus primo pntet illud: cuius est locus: z nō
est aliquid illius. z post qd primū loc⁹ nō
est maius: aut minus illo. z ē non est: ē ali-
qd singularis: z separat ab eo: z cū hoc est
omne: de quo dī supius z inferi⁹. z vniqzqz
corporū transfertur naturalr ad illud: z
figitur in suo loco pprio. z facit hoc: aut su-
perius: aut inferius.

C Cum ppleuit sermones famosos: ex quibus appa-
ret locū eē: z fermōes q faciūt dubitare in
suo eē: z dissoluit quasdā alias dubitationes: incept cō-
siderare de nā eius ex reb⁹ eēntialibus ei q sunt ma-
nifeste p se: ex talib⁹ pōt aliq scire subz ei⁹: z solue-
re oēs qōnes accites in eo. illa vō que inueniunt in lo-
co eēntialr z p sunt sicut dixit qnqz. **C** Primū vō ē
qd locus pntet locatū: ita qd nō est aliqd de locato: z
in hoc differt a forma: forma. n. si cōtinet: tñ nō est
aliud a locato: z in hoc differt a vacuo: vacuū. n. non
pntet. **C** Scdm autē est: qm̄ locus est equalis loca-
to. **C** Tertius vō est: qm̄ locus separat a locato: z in
hoc ē differt a mā z forma: z hoc intēdebat cū dixit
z ē est ē qd cūqz singulariū: z separat ab eis. **C** Et
in libro Alex. habet loco istius: z ē nō ē aliqd sin-
gulariū: z est separatū: z hoc est magis verū: s3 nō est
notū p se de loco. illi. n. g. dicūt locū eē vacuū sepant
locū a locato: z remanet loc⁹ in actu. z Alex. exponit
hūc locū: qd Ari. intēdebat qd locus nō excedit loca-
tū: z exponit ipm̄ ē fm̄ suū modū. z dicit: qd nō acci-
dit ei hoc qd diximus. s. qd non est notū p se de loco.

illa qd corpe
int loco eē
tialr sicut quā

Lōmen. sup pphs.

b z

Physicorum

¶ Quid igit nos ponere considerationez de ce-
teris: ita qd ista sint posita nobis. ⁊ opz nos
querere: vt pscrutatio nostra sit talis. vt p il-
lam compleat locus qd sit. ita qd oēs qñes
dissoluant. ⁊ illa q existimantur eē ei sint: ⁊
apparet cum hoc causa difficultatis eius: ⁊
in questionibus accidentibus in eo: hoc igit
mō declarabit sua diffinitio melius.

Diffōnes q̄
dant qditarē
dbēt h̄re tria
p̄pa. viđ p̄. &
aia. xj. scdo d̄
aia. xij. xxvij
4. cel. scdo,
et p̄ de ania
cō. xxj.

Nō q̄rere
 loc⁹ nisi mo-
 tue aliq̄s cēt
 s; locum.

¶ Dicamus igitur quoniam sciendum est primo: quod
locus non est: per scrutandum de illo si motus non
esset in loco: pro hoc. n. epistimus celsus
propter esse in loco: quod est semper in motu: et iste
motus alius est translatio: et alius augmentus
et diminutio. res. n. transmutat secundum augmen-
tum et diminutionem. illud igitur quod hie erat trans-
latum attribuit ad ubi in se aut maius. motum
aut alium mouet per se et aliud mouetur per
accidens: et illud quod mouet per accidens aliud est quod
potest moueri per se. Verbi gratia. mensura hominis
et clauis in navi: et aliud non potest: sed semper
mouet per accidens. A. g. albedo et cognitio:
ista enim non mutant sua loca: nisi quia illa in
quibus sunt transferuntur.

Par
nid fa
fitioni
moner
Sphy-

Accina
oia q
ne fofa
impola
p se n
pollut
S. ph
u. 6. p
86.

10

10

Exi
quor
fumu
p^h3.1
r^p.8
19.2.
83.

An
 sunt
 leo z
 e ma
 scilz
 ex a
 firm
 scda
 Ide
 co. z
 bic.

Physicorum

Cōtinentes dī
de tribus.

tūc dicit q locatū est sicut aqua in vase: et q est eq
le: p̄tinentes igit dī de tribus de fine p̄tinenti: et de non
p̄tinenti: et de forma: et equalitas fallit in fine nō cō
tingenti: et est vā de p̄tinenti: et dicere aliqd eē in loco
sicut aqua in vase: est verū de fine p̄tinenti: et nō con
tingenti: et fallit in forma: et facit dīaz inter locatū eē
in corpore qd est iū vbi: et iter partē eē in toto: ergo
id de quo vē dīr ista tria p̄ncipia est finis p̄tinentis: et
p̄tinentes aqua: qd imaginat eē loc⁹ apud dicētes vā
cui eē: ergo hec tria p̄p̄ia nō vē dīr nisi de fine cō
tingenti. Et forte illud: qd p̄gregat ex eis est p̄p̄iū
fini contingenti: et conuertit de illo ita q p̄clusio sit
talis: locus est p̄tinentes et equalis: et res est in eo sic aq
in cypho: et qd h̄z istas tres dispōnes est finis contin
gens: ergo locus est finis p̄tinentis: et iō dixit post.

Capitū in quo iūestigat et assignat loci dī
finitionē p̄ genus et dīam. Cap. V.

Am igit manifestum ex his qd
est locus: forte aut̄ q̄tuor sunt
quorū necesse est vnum locū ali
qd esse: aut. n. mā ē: aut forma:
aut spaciū aliqd medium in me
dio extremorū: aut extrēa: si non

est vllum spaciū extra facti corporis magni
tudine: horū aut̄ qd nō p̄tingat tria esse mani
festū est: sed pp̄ id qd p̄tinet videt̄ forma eē:
in eodē. n. sunt extrema cōtinentis et cōtēti:
sunt qdē. n. vtrāqz termini: sed nō eiusdē: s̄
spēs qdē rei: locus aut̄ p̄tinentis corporis.

In eodē sūt
extrema p̄t
nentis et p̄tēti.

Apparet igit ex hoc: qd sit locus. sunt enī
quattuor: quorū locus dignius est vt sit ali
quis cor: est enī aut forma aut mā: aut aliq
dimensio inter fines: aut finis: si nulla est di
mensio p̄ter dimensiones corporis qd est
in re: et manifestū est q impossibile est vt lo
cus sit aliqd istorū trium: sed p̄pter cōtinen
tiam videt̄ esse forma: fines enī p̄tinentes et
cōtēti sunt īsimul: dicamus igit qm̄ sunt
ambo fines: s̄ nō fines eiusdē: s̄ forma est
finis eius quod continetur: locus vero est fi
nis corporis continētis.

35 Dicit apparet igitur ex predictis et ex hoc qd di
cam quid sit locus: loc⁹ enī si est necesse
vt sit vñ quattuor: s̄ aut materia: aut forma: aut ina
ne: aut dimensio q̄ ē iter superficies vasis: et h̄z intēdebat
cū dixit: aut dimensio iter fines: i. iter superficies p̄tinē
tes locatū: aut vt locus sit ipse superficies continētis.
C. D. d. si nulla fuerit dimensio et c. i. si nō fuerit h̄z di
mēsiōes tres separe. i. exītes p̄ se p̄ter dimēsiōes cor
poris locatū. dicētes. n. locū eē vacuū dicit̄ tres dimē
siōes eē nō i subo: qd h̄z subiciunt dimēsiōes corporis.
C. D. d. māse" ē et c. itēdit p̄ tria: formā: et mānē: et
dimēsiōes qd vñr vacuū: et ipse itēdit declare ē cū dī
structōe vniuscuiusqz istorū triū silitudinē iter vñū
qdqz cor: et locū: et vñū qdqz nō existimat locū eē: et i
cepit dare cām: ex q existimat q loc⁹ ē for: et dixit: s̄
pp̄ p̄tinentiā et c. i. s̄ pp̄ h̄z q locus existimat p̄tinere: et

for⁹ existimat p̄tinere ē. s̄ superficies corporis locatū: qz
dī in diffōne corporis qd ē illud qd cōtinet ab vna sup
ficie aut superficie. C. D. d. cepit dare dīaz iter hunc
finē: et finē q̄ ē loc⁹. et dixit. dicam⁹ igit et c. i. qm̄ sup
ficies corporis p̄tinentis et superficies corporis p̄tēti h̄z conue
niāt q sūt finis et superficies et p̄tinentiā nō sunt finis
eiusdē: qm̄ for⁹ est finis corporis et c. i. termin⁹: loc⁹ aut̄
est finis corporis continētis corpus h̄z formā.

Sed ex eo qd mutat multotiens manente
cōtinentē cōtēti et diuisum: vt ex vase aqua
ipm̄ mediū eē aliqd videt̄ spaciū: tanqz ali
quid sit p̄ter corp⁹ qd distat: hoc aut̄ nō est
sed cōtingens incidit corp⁹ eorū: que distāt:
et que se tangere apta nata sunt.

Et pp̄ hoc q cōtēti diuisum multoties
p̄tinentē mutatur p̄manēt. Et q. aq in vase
existimat q est aliq dimensio iter fines: et
q est aliqd p̄ter corpus qd transferet̄: et ni
bil est hic tale: sed cadit in ipm̄ qd libet corp⁹
quodcūqz corp⁹ sit corporis: que trāsferūt
et nihil est hic tale: et innata sunt tangi.

Cū declarauit q loc⁹ nō est forma: neqz mā: et dicit
silitudinē ex q apper q loc⁹ ē forma: et dissoluit illā:
incepit dare silitudinē: ex q apper ē q loc⁹ ē dimen
sio q̄ ē inter superficies corporis p̄tinentis extraneū. C. D. d.
dimensio q̄ est inter superficies vasis. ista. n. ē opio mā
gis apparet: qm̄ p̄mū notū ē q aliqd eē in loco ē sic
aqua in cypho: sed vtr̄ loc⁹ sit superficies cyphi: aut
inane qd itelligit iter superficies cyphi h̄z p̄tinentiā
nē: videt̄. n. q significatio vulgaris h̄z p̄ponis in qm̄
dicit̄ aliqd eē in loco: est circa vacuū: qd vulgus itel
ligit in vase: et si fuerit demonstratū q nihil ē vacuū:
tūc loc⁹ nēcio erit cōtinentes extraneū: sed qz vulg⁹ nō
p̄cepit hoc nō posuit hanc significatiōem h̄z p̄ponis
in. et iō ista opio est valde apparet: incepit igit decla
rare silitudinē sicut dixim⁹: q fecit hoies credere lo
cū eē vacuū. s̄ tres dimēsiōes q itelligunt in vase eē
subm. C. Et dixit. et q cōtēti et c. i. et qz corp⁹ qd p̄ti
net finis cōtinentes q est loc⁹ in rei veritate transferretur
q̄qz sine manētē nō trāsmutabil in quibzā reb⁹ p̄
translationē corporis vt accidit aque qm̄ trāsferet̄ a cy
pho. s̄ qm̄ superficies cyphi p̄manet sicut erat qm̄ aqua
erat in cor: existimat q loc⁹ est tale. s̄ q nō trāsferet̄
p̄ translationē locatū: iō existimat q loc⁹ est vacuū:
et dimensio q̄ est inter superficies corporis cōtinentis lo
catū: et adiunat ē h̄z existimationes hoc qz qm̄ aer
erit a vase nullum corp⁹ remanet inter superficies va
sis: sicut dicit Aristo. post. C. D. d. incepit dīcere huic
opinionē. et dixit. et nihil est hic tale et c. i. et nō sunt
hic dimensiones separe in vase: que remanent va
cūe postqz corpus separet̄ ab eis: sed cūz aliqd cor
pus separet̄ a vase statim cadit in ipsūz aliqd cor
pus quodcūqz sit aut aer aut aqua: et non est hic cor
pus qd separatur a corpore: ita q inter illa sit nō cor
pus: sed omnia corpora tangunt se: et non diuiduntur
abiniuem. et hoc apparet de cantaploza: et de alijs:
quod dixit. C. Et dicit q si essent hic dimensiones in
quas caderet corpus locatum cōtingeret vt quilibet
locus esset locus cuiuslibet corporis: et sic ignis non
esset proprium superiori: et terra inferiori. C. Et cau
sa in hoc est: quoniam in dimensionibus abstra
ctis et vacuo nō sunt differentia: quib⁹ diuerfant̄: sed
nā eaz

a In dī
fōdō
cūz et
nō
h̄z silitudinē
b̄z diuerfant̄
s̄ nā cor
p̄tinentiā
p̄tinentiā
p̄tinentiā

Laudat ex-
ponē ppud.

Physicorum

etior: qz est fundata sup hoc qz ptes sunt in loco eēn-
tialiter: et hoc sequit ex sermone eoz: et impossibile ad
qd iducit: est et manifestū. i. qz vnu trāslatū trāsfere
in locis infinitis: et fm hanc expositionē iducit aquā
in vase: vt appareat qz ptingit eis qz ps d3 eē in loco
eēntialr: sic aqua in vase est in loco eēntialr.

C Et mā aut videt vtiqz eē locus: si in quie-
scence aliqz pcederet et separato: i. p. tina-
to: sicut. n. si alteret hoc qdē vtiqz nūc albū
est: olim aut nigrū: et nūc qdē durū: olim at
molle: vñ dicimus aliqd esse mām: sic et lo-
cus p hāc quādā videt eē fantasiam: ppter
id qdē: qm q erat aer: nunc hic aqua est: lo-
cus autem qz vbi erat aer: hic est nūc aqua.

*Ma neqz di-
uisa est a re.
neqz pūnz re*

C Sed mā quidē sicut dictū est in priorib⁹
neqz diuisa est a re: neqz continet rez: locus
autem vtrunqz.

C Et existimaf qz mā ē est locus: qñ cōfide-
ratio fuerit posita fm hoc qz in quiescente est
aliquid transmutabile absqz eo qd separaf
i. remanet p. tinauū: vt in vase sit aqua: et non
mouet vas: et transmutaf aqua: et nō est se-
parata a vase: i. p. tinauū cū eo: et fiet aer abs-
qz eo qd sepa: i. remanente p. tinauū: et qñ
admodū in alteratiōe est aliqd: qd nūc ē al-
bum: et prius fuit nigrū: et qd nūc est du-
rū: et prius fuit molle: et quo dicimus māz
eē aliqd: sicut existimam⁹ locus eē hoc modo
imaginatiōis: sed illa existimam⁹ ppter hoc
qz illud qd fuit aer: est nūc aqua: locus p
existimam⁹ eē: qz vbi fuit aer: illic nūc ē aq.

C Et mā sicut dīctū⁹ sup⁹ non est sepata a
re: neqz p. tinauū ipsaz: in loco p. o ē vtrūqz.

38 **C** Cum posuit qz locus videt aliqd q. tinauū: qz nō est
aliquid tinauū. i. forma: aut materia: aut dimensio in-
ter vltima corporis cōtinentis: et dedit similitudines
que faciunt existimare vñ quodqz eoz: et primo de-
dit similitudinē que facit existimare locū esse formā
et que facit existimare locū esse vacuum: inceptit etiā
dare similitudinē que facit existimare ipsum eē ma-
teriam. **C** Et dixit: et existimaf materiam esse locū
i. et similitudo que est inter motū trāslatiōis et motū
trāsmutatiōis que est generatio et corruptio est: qñ
vtrūqz indiget aliquo: in quo fit trāsmutatio: et ideo
existimatur qz illud: in quo est trāsmutatio fm gene-
rationē et corruptionē qd est materia sit subm trāsla-
tionis. i. locus: et hoc existimaf quando aliqd corpus
trāsmutat in aliud in vbi quiescere absqz eo qz sepa-
ratur ab eo: sed remanet continuū cū illo vbi: vt aq
que in cypho que transmutatur in aere absqz eo qz
vas moueatur: et absqz eo qz aqua diuidat a vase: qñ
subiectum istius transmutatiōis est insimul cū vase:
facit existimare ipsum esse locum. **C** D. o. et quēad-
modum in alteratiōe et. i. et illud qd mouit nos ad
credendū materiā esse: et locus esse: est cōsimile: illud
enim qd mouit nos ad credendū materiā esse est sub-
iectū esse in alteratiōe: quoniam quēadmodū in altera-
tione aliquod est super qd succedūt sibi duo p. traria

U. g. albedo et nigredo et durities et molities: ita qz in
aliqua hora est album: et in alia nigrum: et similiter in
transmutatiōe que est in substantia: et est aliqd subm:
vt in transmutatiōe aque in aerem: et aeris in ignem:
et sicut existimamus per motū trāslatiōis locum
esse: locus enim ita se h3 in motū trāslatiōis sicut
materia in motū fm substantiā: et subiectū in altera-
tione: et hoc intendebat cum dixit: ita existimamus
locū esse et. **C** Et cum dedit similitudinē inter cām
facientē opinari locū esse mām: dedit differentias: et
dixit: sed illa et. id est et est differentia inter has duas
transmutatiōes: quoniam trāsmutatio qz induxit nos
ad credendū mām esse: est transmutatio⁹ que est in
substantia: transmutatio aut que induxit nos ad cre-
dendū locū esse est trāsmutatio⁹ in loco: et hoc itēde-
bat cum dixit: quoniam illud qd fuit aer est materia
aque. id est quia transmutatur et transfertur de for-
ma aeris in formā aque. **C** Deinde dixit signū de-
claratiōis qz mā est aliud a loco: et est qñ mā non
separatur a re: neqz continet ipsam: locus vō sepa-
t⁹ cōtinet. ergo in secūda figura: locus nō est mā.

C Si igitur nihil triū est locus: neqz spēs: ne-
qz materia: neqz spaciū aliqd: sed semper
est alterū p. ter id qd rei distantia: necesse ē
locum esse reliquū de quattuor cōtinentis
terminū corporis: dico aut contentūz corp⁹
qd mouetur fm loci mutatiōem.

C Et cum locus nō sit forma: neqz materia
neqz dimensio: quoniam si fuerit dimensio cō-
tinget: vt sit hec alia dimensio a dimensioe
rei translate: sequit vt locus sit residuūz. iij.
qd est vltimūz corporis cōtinentis: scilicet
qd continet corpus contentum: qd innatuūz
est moueri motū trāslatiōis.

C Cum posuit hic quattuor quasi contradictoria na-
turaliter: et destruxit tria eoz: dixit. **C** Cum igit lo-
cus et. id est quoniam si locus fuerit dimensio que est
inter superficies vasis: necesse est vt sint hic dimen-
siones separate alie a dimensioib⁹ corporis trāsla-
ti qd subicitur in loco: qd est impossibile: continget
enim ex hoc vt sint dimensiones separate: et alia im-
possibilia que dicuntur apud sermonē in destructio-
ne vacui. **C** Et iste sermo est hypotheticus diuisiū⁹
sed illa que ponuntur in eo non sunt cōtradictoria si
bi naturaliter: et ideo existimatur esse probabile. et qz
non vtitur ipso nisi ad confirmandū demonstratiō-
nem super quam sustentatus est: que est congregatiō
illoz existentiū in loco in continente: et quia cō-
uertuntur adinuicem.

C Videtur autē aliquid magnum esse et dif-
ficile accipi quidem locum: et propter id qd
apparet esse materia et forma: et propter id
quod in quiescenti et continenti sit transmu-
tatio eius quod fertur: contingere autē vide-
tur esse spaciū medium aliqd aliud a mo-
tis magnitudinibus: proficit autē et aliquid
aer apparens incorporeus esse: videtur aut
non solum terminus vasis esse locus: sed et
medium tanquā vacuum.

C Et existimaf

Et existimat qd comprehendere locū est ma-
ximum et difficile: et hoc qd apparet in eo de
materia et forma: et qd translatio translati est
in continente: et ipsum est quiescens: vñ et ap-
paret hic esse aliā dimensionē aliquā alia a
dimensionē quātitatū mobiliū: et adiunat
hoc aliquatū aer qui apparet esse non cor-
pus: et ideo facit apparere qd locus nō tantū
est vltimum vas: sed cum hoc illud quod
est in medio ita qd sit vacuum.

40 Cum promittit dare diffinitionē de loco: ex quo ap-
pareat natura loci: et per quā dissoluant qñes acci-
tes in eo: et appareat cā difficultatis in cognitiōe sub-
stantie eius: et fm quā pueniat omnibus existētiis in
loco: et iam apparuit qd pñmū pñens est illud per qd
puenit oibus existētiis in loco per se: et declarauit si-
militudinē que est inter pñens et mās et formā: et si-
militudinē ex qua existimatur locum esse mās ince-
pit declarare qd ista similitudo qd est inter pñens et ista:
est cā difficultatis cognitiōis loci. Et dixit: et exi-
stimat qd i. pp similitudinē: quā diximus eē iter ipm et
materia et formā: et pp qd qdā corpora translatā
trāsferant in pñente qesēte vt aq in cypho qesēte:
et iō existimat hē dīuēsiōes separatas iter supficies
cyphi: et ille dīuēsiōes sunt loci. s. longitudo et la-
tītudo et pfundus q imaginant illic: qñ si supficies
vasis corūperent apud exitū aque nō facerent ap-
parere qd iter supficies eē ēt inane: et iō nō existima-
tur h in colūna q trāsferit in aq de loco i locū. Et d.
3 dedit aliā cām quā nōdū dixit: et est qd aer qui est in
vase est insensibilis: et est cā fortis: qñ ppter hoc qñ
aqua extrahitur a vase: existimat qd vas est vacuum:
et dixit: et adiunat hoc et. et est sermo manifestus.

Et autēz sicut vas locus transmutabilis:
sic locus vas immobile est: vñdē qñ in moto
mouetur et mutatur intus vt flumine nauis
tanquā in vase vertit magis qñ in loco con-
tinenti: vult autē immobile esse locus: vñ oīs
magis fluuius locus est: qz omnis immobilis
est: quare continentis terminus immobilis
primum locus hoc est.

Et quē ad modū vas est locus translatus:
et similiter locus etiam est vas immobile: et iō
cum fuerit aliqd continens intra qd mouet:
et transfertur in aliquo moto. Verbi gratia.
nauis que mouetur in flumine: tunc conti-
nens apud ipsaz quasi vas nō quasi locus:
vñdē necesse est vt locus sit immobilis: et iō si
omnino fuerit flumen fm torum est digni
vt sit locus: qz torum est immobile: vltimum
igitur pñentis immobile pñmū est locus.

41 In diffinitione loci aliā dñaz ponit iter ips et vas:
et est qñ vas est pñens et mobile essentialiter: locus
vō est pñens immobile nisi per acci. Et deinde dixit:
et ideo cū fuerit aliqd pñens intrinsecum qd moue-
tur in aliquo mobili vt nauis: tūc pñens ita habebit
se apud ipm: sicut vas: nō sicut locus: i. et qz locus est
immobilis cēntialr: iō qñ locatū fuerit intra aliquod

et illud intra qd est. i. in quo est mouetur etiam: vt na-
uis que mouet intra flumen per motū fluminis: tūc
nō dicemus qd istud pñens hz se de pñento: sicut lo-
cus sed sicut vas. Et deinde dixit: qd necesse est vt lo-
cus sit immobilis: i. et si h sit māsifestū de loco necesse
est vt locus sit immobilis essentialiter. Et iō meli
est si dixerim qd flumē est loc⁹ nauis: dicere qd torū
tū est dignius hoc qñ pñens nauis: qñ flumen fm
torū est immobile: nō enim est mobile nisi fm partes.

Et significat qd locus nō mouet essentialr: sed qd
locus est illud ad qd mouetur res et quiescit in eo: et si
aliquid mouetur ad motū rē: tūc motus eius esset
ociosus: et hoc apparebit in alijs locis. Et cum de-
dit hāc differentia dedit diffinitionē in qua perficiū-
tur oēs differentie determinātes nām loci: et dixit: vlti-
mū igitur pñentis et. et intēdit per vltimū super-
ficiē cōtinentē: et per pñmū superpositā corpori: pñ-
mū igit est differentia per quā differt cōtinentis equa-
le ab inequali: et per hoc qd dixit immobilis essentialr
distinguit finis etnea a fine nāli. i. qd est situs locato.

Et propter hoc medium celi: et vltimum
ad nos circularis loci mutatiōis videtur eē:
hoc quidem sursum: illud vō deorsus: ma-
xime omnibus pprie: qz hoc semper quidēz
manet: circuli autem vltimūz similiter se ha-
bens manens est: quare qd leue est qdē ferē
sursum nā: qd vō graue est deorsus: qd q
dem est ad medim pñens deorsus est et ipz
mediū: qd vō ad vltimū sursum est et ipz vl-
timū: et pp hoc vñ planū qdā esse sicut vas
locus et cōtines: ampli⁹ simul cū re quodā-
mō est locus: simul enī fines sunt et locus.

Et propter hoc opinantur omnes homi-
nes qd mediū celi et vltimū motus circularis
est locus: hoc autē superius: hoc vero inferi⁹
principaliter: et hoc est: quoniam hoc est sem-
per permanens: et vltimū circuli est perma-
nens in eadem dispositione: cuius igitur leue
est translatabile naturaliter ad superius: et
graue ad inferius: tūc inferius est vltimūz
continens qd est versus mediū et ipsuz ine-
diū: et superius est vltimū continens qd
est versus extremū et ipsuz extremū: et iō
existimatur qd locus est aliquod planum: et
qñ est vas pñens: et etiā locus et res sunt isti-
mul: fines. n. et finitū apud ipsas sunt isti.

42 Cū posuit qd locus nō mouet cēntialr: dedit super
hoc rōne famozaz: et dixit: et ppter et. et intēdit per
mediū celi mediū mundi: et per vltimū motus circu-
laris cōtēniū orbis lune. Et d. d. hoc autē superius. i. vl-
timus mot⁹ circularis motū orbis: qd est orbis lune.
Et d. d. h vō inferi⁹: et intēdit mediū mūdi qd est locus
terre. Et dixit pñcipalr et vñ: qñ h duo loca sūt su-
peri⁹ et inferi⁹ simplr: qd nō est ita de loco aq et aeris:
loc⁹. n. aq est inferi⁹ et iō nō simplr: et similr aeris loc⁹
est superi⁹: s. nō simplr. Et d. d. qd illud est pmanēs
et intēdit mediū vñ mundi. Et d. d. sed illud est p-
manens in eadē dispositione: ad est quod non potest

Documentū

Si aliqd mo-
uet ad motū
rez: tūc mot⁹
eius eēt ocio-
sus.

42

Loc⁹ aq ē i-
feri⁹: s. nō sim-
pliciter: et lo-
cus aeris est
superius: s.
non simplr.
3 dē. 4. celi.
20.

Physicorum

Dubium.

Solo pma.
Solo scda.
Et si ppo ma
ior pueritur
possum ar
guere ex aba
bus affirma
tius in scda
figura. 3d.
supra. co. 33.
3d. et. pby.
33.

Dubia.
Solo.

In vacuo
no sit dicitur
in superius
et inferius. 3d.
et. 36. et infra
64. et. 65.
pma expō.
b. Simo i
uenit nisi qm
inuenit illud:
cui est sima.
cōsimile. j. t.
co. 107.
Scda expō.

trāfferri ad iferi? neqz ad supi? si mouetur circu
lariter. Et iste syls est ex duabus affirmatiuis in
scda figura: et pponit sic. Supi? dicitur esse fixū. Et vlti
circulatiois est fixū. Ergo supi? est vlti? circulatiois.
Et pot dicit ad h: qm qd nō est famosa nō curat
vri in hoc duab? affirmatiuis in scda figa. Et pot
dici ad hoc et q. ppo maior puerit qm addit ei b. f.
vt fixū sit in maxio supiori: qm tūc syls pponit sic.
Supi? simplr est fixū qd est in vltio supiori. Et fixū
qd est in vltio supiori ē vlti? in circulatione. Ergo
qd supi? est simplr est vlti? in circulatione: sūc dī d
iferioz. f. q. cū addit ei qd est vlti? iferioz: tūc puer
sio erit vera. Et q. vere diffōnes debent puenire
oib? spēb? rei diffinit: cepit declarare quō ista diffō
loci puenit duab? spēb? loci. f. supiori et iferioz: dicit
cū igit leue ē. i. cū igr leue trāfferi nālī supi? et trāf
fert nālīter ad finē ptenēre. g. supius est finis conti
nens. Et existimat q. ista pcto est vlti? in 3? figura
qd nō o3. Et ista ē est vlti? minor puerit vni
uersalis affirmatiua: vñ syls pponit sic in 3? figura
Supi? est id ad qd trāfferi leue nālīter. Et illd ad
qd trāfferi leue nālīter est finis vltime circulatiois
Ergo supius est finis ptenēs g. ineqat corpoz vlti?
Et sūc pcludit q. iferi? est finis aque. f. pcauū aq:
et dicit: et mediū: qm graue nō querit hunc finē. f. finē
aq nisi fm q. est mediū toti? nō fm q. est finis aq:
et si nō tūc terra moueret ad aquā vbi ē finis eius:
sicut ferrū mouet ad magnētē vbiqz fuerit: et hoc
nō sentit de aq: et fmo de b. erit pfecte in lib? de celo
et mudo: hic. n. loqz de loco cōi vlti oib? corpi? nālī
bus. Et d. d. et iō existimat q. locus est tē. et q. corpa
trāfferunt nālī ad vltia. f. ad supicies ptenēs ipa:
et gescūt in eis fm pueniētā et similitudinē necē est vt
locus vltim? sit: et q. sit vas ptenens nō inane qd est
iter vltim? nō. n. est pueniētā iter inane et corpi? neqz
in eo sunt dīe qb? diuidat in supi? et inferi. Et d. d.
et ēt loc? et forte itēdit qm loc? et locatū sunt relati
ua et relatiua sūt ista: et cū altep auferit: auferē et reli
quū et b. nō iuenit nisi in loco q. est finis. f. finis. n. nō
iuenit nisi qm iuenit illud: cui ē finis et deficit p hūc
defectū: et si locus ēt inane nō ēt necessariū in suo
ēē locatū ēē: tūc iueniret loc? sine locato. Et for
te induat per hoc rōnem qua declarat q. locus debz
esse permanēs cum permanentia corpoz in eo.

Capitulum in quo ostendit qualiter aliquid
sit in loco. Capitulum VI.

At qdē igr corpoz inest aliqd
extra corpi? ptenens ipm: hoc in
loco ē: cui nō nō: minime: vñ
si aq fiat bmoī: ptes qdem mo
uebunt ipm: ptenent. n. subin
tūc: oē aut est tanqz qd moue
bit: et tāqz nō: sicut qdē. n. totū simul locuz
nō mutat: circulariter aut mouebit: partiu
. n. hic locus est: et sursum quidē et deorsuz
nō circulo aut: quedā alia nō et deorsum et
sursum quēcūqz bñt densitatem et raritatē.
Dicamus nunc igr q. qdlibet corpus ex
tra qd est aliquid corpus qd ptenet ipsuz il
lud corpus est in loco: et qdlibet corpi? extra
qd nō est aliqd corpi? nō est in loco: et iō si po

suerim? aquā esse bmoī: tūc partes ei? ēent
mobiles: quedā. n. essent ptenētes quas daz:
ipsa nō fm totum quodāmo est mobilis: et
quodāmo imobilis: qm fm qd est totū non
transmutat in simul locū: et alio mō mouet
circulariter: iste. n. locus est locus partiu et
quedā mouent superius: et quedā inferius
non circulariter: et quedā superius: et est oē
qd habet densitatem et raritatem.

Cum declarauit q. loc? est pmiū cōtinēs: et decla
rauit pus q. nō oē corpus est ptenū: qm si
ita esset tūc ifiniū ēēt in actu: legē ex istis duob? vt
nō sit oē corpus fm totū in loco essentialiter: sed illud
ē qd est corpus: illud aut extra qd nō est corpus nō
est fm totū in loco cēntaliter: et ista est dispō toti? f.
q. nō est in loco cēntaliter: cū nihil sit ēē ipm: et iō
dicit: dicamus nūc igitur. Et d. Deinde cepit decla
rare qd legē ex hac pōne. f. q. oē ēē qd nihil est non
est in loco fm totū: et iō dicit: iō si posuerimus totū
et. i. ppter b. si posuerimus totū esse aquā: tūc aq nō
ēēt in loco fm totū: esset imobilis fm totū: tunc
partes ei? necio mouerent in loco cū ēēt ptenē: et iō
partes mudi pnt moueri modis trib? motuuz. f. qm
qdā ptes mouent circulariter: et qdā supi? et est oē in
quo est raritas vt aer rignis: et qdā iferius: et est oē
in q. densitas est: vt aqua et terra. ergo dispō in toto
manifesta ē: et nō accidit in ea qd: et sūc nō accidit qd
in ipis ptenis de nūc spaz celestiu i spa aut s? nō cō
tēta: si nō accidit ei mor? ppter: et tot? orbis q. mouet
motu diurno: accidit in eo magna qd: qm manifest? ē
ipz moueri: et cū oē motū sit in loco: necē est vt totus
orbis sit i loco. g. sumus iter duo: aut ponere q. aliqd
motū nō ē i loco: aut ponere q. loc? est inane et dūmē
sio. Et Joānes vo pp b. obedit hūc. f. locū ēē et dūmē
sione et vacuū. non finem ptenēre: vt dīc. Ap. licz apd
ipz nō possit inane separi a corpe: qm dīcētēs vacuū
ēē sunt bipartiti: alij. n. dīcūt ipm separi a corpi? et
alij nō: quoz est Joānes grāmatic? et Aristot. dīcūt:
cū b. postq. celū et aia sunt i loco p accis: et i b. dubi
tauerūt oēs expozitores. Et Themistius vo dīc rīdē
do q. corpi? celeste nō est in loco f3z totū: f3z ptes. f.
fm orbis quos ptenet maxius orbis: sic est dispō i to
to mudo: fingit. n. q. cā in b. ē: qm corpi? celeste nō est
mobile fm totū b. fm ptes: et apud ipz ptes celi sunt
in loco: qz ptenēt suas ptes: f3z corpi? altissimū. U. g.
orbis stellaz fixaz nō ptenēt ab aliquo: pcessit q. b.
corpus est in loco ppter suas partes intrinsecas tm. f.
que sunt in concauo eius: iste enīz partes mouentur
circa conuexum. f. conuexum corpoz circa quod re
uoluntur quasi circūder ipsas licet sit intra. Et b.
idē ptingit toti orbi qm mouet motu diurno. f. q. ē in
loco fm ptes q. sūt in pcauo: si dixerim? q. mor? stel
le ē ali? a motu orbis: g. meli? ē dicere q. totū corpus
celeste ē in loco sic dicim? in corpe vltio. f. f3z ptes q.
sunt i pcauo: aut dicam? ipz ēē i loco vtroqz mō. f. qz
ptes ei? sūt in loco pter vlti? et qz ptes pcaui sūt i lo
co: si posuerim? q. mor? diurn? ē toti? orbis cēntalr: et
nō stellat: et b. ē necē f3z sciaz nālē. Et i b. qd dīxit
Themistius sūt qōnes nō modice: qm quō dīc spa mo
ueri fm oēs ptes: et nō mouetur fm totū: et totū nihil
aliud ē q. ptes. Et ēt videm? Ap. i vlti? et qm loqz
de qōne scēōis d. motu spico: ponere spaz moueri f3z
to? et f3z ptes: et q. f3z to? mutat loca diuersa f3z for
tū: fm

pio alexá.

Physicorum

mouet p se neqz per accens: neqz fm partes aut totū. q nō est in loco: r vificat ipz nō moueri p se: qz ipse est vt moueat fm totū aut fm ptes: fm vō totū: qm nō mutat locū fm aut ptes: qz nō sunt diuise a toto r qz totū ē est gescēs: r hīr dicit q nō mouet p accens: illud. n. qd mouet p accens nō mouet fm ptes p accens: nisi qz motus totius est p se: r similis non est in actu: qz nō sunt distincte: neqz in potētia: qz nunqz distinguent: r pp hoc dicit precise q motus circularis nō est in loco: r q nō est trāslatio: r dicit q nō ē impossibile corp^o ēē nō in loco: locus. n. nō est corporis essentialiter: qm nō accipit in diffōne corporis neqz corp^o in diffinitione loci. Et cū locus q est finis est in pntēte nō pntēto. Et nos dicimus. ponat q nō est de necessitate corporis vt sit in loco. nō. n. est de necessitate moti vt sit in loco aut p se: aut p accens: qm cum spa nō fuerit in loco p se neqz p accens nō erit i loco r cū nō fuerit in loco: quō igit mouebit: nisi dicatur q loc^o nō est de necessitate motus: r totū hoc est ipole.

Improbā.

Sicut autē dcm est alia sunt in loco fm potentiam: alia vō fm actum: vnde cū quidez cōtinuum sit qd est similis partia fm potentia in loco partes sunt. Cum vō separata sint qdē. tūgāt aut se: sic collectio: fm actū sunt. Et res sicut diximus alie sunt in loco potētia: r alie sunt in loco actu: cū igit illud qd est p similitū partū fuerit ptinuū: ptes ei⁹ in potētia sunt in loco donec euz separant: sed erūt ptingētes vt acervus in loco in actu.

44 Cū declarauit q qdā corpora sunt in loco p se: r sūt illa ēē q est aliqd corpus cōtingēs: r quedā sunt in loco: qz ptes eoz sunt in loco: r hec est dispō corpis totius mūdū: r quedā sunt in loco per accens vt illud qd mouet circulariter: cepit declarare etiā q qdā attri buunt loco potētia r quedā actu. Et dixit: r res sicut diximus rē. i. qm corpōz aliud est in po^o in loco qz potest ēē in ipso in actu: aliud est in loco in actu. Cū igit corpora rē. i. corpora q sunt in loco in po^o sunt ptes corpis ptinuū p similitū ptiū dū fuerit ptinuū. V. g. aq: r cū ptes illius sepan^t r diuiduntur abinuicē erit in loco in actu. Et in isto fm dē ē o: do pposterus. r dō sic legi: donec cū separant erūt in loco in actu: sed erūt ptingētes sicut acervus: r intendit: s. accidit eis vt ptagant: r erit locus eoz vnū. vt acervus trinci. corpus. n. p similitū ptiū dū nō diuiditur ptes ei⁹ sunt in loco in potētia: r euz diuidit tunc ptes ei⁹ sunt in loco in actu. si igit sepan^t partes eoz erūt in locis diuersis actu: r si nō sepan^t: s. erūt ptingētes erūt in vero loco in actu: tūc erūt qst mediū iter illud qd est in potencia pura r actū parū: r intendebat declarare per hoc q totum nō est in loco actu aut potētia: r similiter celum.

Enia r celū sunt in loco p accens.

Et alia quidez per se sunt vt oē corpus: aut fm loci mutationē: aut augmētū mobile alicubi per se: celū aut sicut dcm est: nō est alicubi totū: neqz in quodā loco: si quidez nullum ipm pntet corpus: fm q aut mouetur sic r locus est paribus: altera eni ab altera habita partū est: alia vō fm accens sicut anima r celū. partes. n. in loco quodāmo-

do oēs sunt: in eo enim q circulariter sunt pntet alia aliā: vñ mouet circulariter soluz qd sursum est. oē aut nō alicubi est. **E**t dē eniz alicubi est ipsum aliquid est: r adhuc aliud quiddā oē esse extra hoc: in quo quidez cōtinet: extra aut oē r totū nibil est.

Et ē quedā p se. V. g. qm oē corp^o qd mouet fm trāslationē aut fm augmētū est p se in aliquo vbi: r celū sicut diximus nō est in aliquo vbi fm totū neqz in aliquo loco: cū nō cōtineat a corpore oino: s. fm q mouet fm hoc ptes ei⁹ bnt locūz ē ptes. n. ei⁹ sunt iseparabiles abinuicē: r quedam per accens. V. g. ania r celū. partes eni aliquo mō oēs sunt in loco: quedā. n. pntēt quasidā circulariter: r iō pars mouet circulariter: totū vō nō est in aliquo vbi. hoc. n. est in vbi quod ē in se aliqd: r indiget aliquo alio qd extra illud ē: r quod pntet illud: r nō est aliqd pter totū: r vniuersum extra totum.

Cū diuist illud: qd est in loco in actu r potētia: ice: pit etia diuidere illud in per se r per accens. et dixit: r ē quedā p se rē. i. ē qdāz corpora mobilia sunt in loco p se: r sunt illa q mouent fm rectā trāslatio nē aut fm augmētū: illa eni que mouent bis motibus pntēt ab aliquo alio extrinseco: cū sint nāliter terminata nō terminātia. Et cū declarauit ēē hāc ppōnez dicentē q oia corpora extra que est aliqd sunt in loco p se: posuit aliā: r est q celū nō pntet ab aliquo corpore oino: r ista ppō declarabit. ppe in celo r mūdō: r clausit in scda figura q celū nō est i loco p se: r est. i. fm totū. i. orbis qui mouet motu diurno s. totū: r hoc intēdebat cū dixit: r celū sicut diximus rē. iste eni sermo pntet clausione r vnā ppositiōnē. Et forte itēdit p hoc qd dixit nō est in vbi neqz est in loco idē: r erūt noia ymonima: r talis doctrina vñst ad expōnes. Et qz quedāz ptes eius pntēt ab aliquo extrinseco exceptit hoc r dixit: sed fm q mouent rē. i. s. qz ptes eius mouent r ptes ei⁹ pntēt se adinuicē dō ptes eius sunt in loco simpliciter: r est itelligēdū q lz sint simpliciter in loco: tñ ē est ei per accens. spa. n. nō est inata moueri i spe: rā: r vñ in pntente: r nō est ita de illo qd mouet motu recto: mobiliū igit quedā sunt in loco vō: quedam sunt in loco p accens: vt colores r accētia q sunt in loco: qz subm eoz est in loco: r ppe istū modū dicimus q celū est in loco per accens: sed qz aliq ps eius est in loco. i. cētrū: r illoz que sunt in loco vō quedā sunt p se: r sunt illa q mouent motu recto: r sunt p accētes qdā: r sunt spe celestes cōtētes: si ois spera celestis pter pma q bz motū ppiū est pntē: r cū induxit modū corpōz q sunt in loco p se: dixit: r qdā p accens. v. g. ania r celū. i. qm aia est in celo: qz subm ei⁹ qd est corpus est in celo: r celū fm totū est in loco: qz centz eius est in loco. Et isti sunt duo modi ei⁹ quod est per accens. s. attribuere accidēti rei illud qd attribuit rei: r attribuere toti illud qd attribuitur parti. Deinde dixit: ptes. n. rē. r inuit p hoc q celū ē in loco per accens fm totū: ptes vō eius sunt in loco vō: qdā. n. pntēt quasidā circulariter. Et dixit hoc: qz vltimus

Liber Quartus

63

ultimus orbis qz bz pprie motu diurnum siue fuerit
stellatus siue ali' no dz bfe motu ppriu preter diu-
nu. Et dixit quodammodo: qm hoc est accis ei cu cor-
pus celeste no est inatu vt sit ptenit sed ptenens est.
C. D. d. r. io ps mouet circulariter: itedit p partes
pre mudi q est totu celu: r inuit q ista ps e in loco p
accides: qd. n. no est in loco p se neqz p accis non bz
motu p se. C. Et io dixit: totu vo no est i aliquo vbi:
r itedit p totu: totu mundu: r dixit in aliquo vt con-
cludat eentialit: r accidet aliter: r q. d. totu vepz no est
oio in vbi. i. neqz p se neqz p accides. C. D. d. qm b
vbi r. i. id eni qd est in loco est in se aliqd r indiget
alio aliquo ptenere ipm: s3 extra totu nihil est ptenes
ipm: qm b nome totu significat q extra ipm no est
corpus aliqd oino: r hoc manifestus est. C. Et debes
scire qz Alii opinatur q corpus celeste no est in loco
neqz per se neqz per accides: dicit eni q motus ro-
tundus no est traslatio: sed motus in situ: r no est neces-
sariu in motu fm situs vt sit in loco. C. Et b est ptra
Aristo. r 3 vepz pmo vo qm in situ no est mor' vt de-
claratu est in 5. C. Et et qm locus est ptra situ r lace-
pus in diffone eius: quo igit hebit aliquo situ: r no
hebit locu: C. Et et manifestu est p se q mor' spere
est traslatio: r traslatio est in loco: r hoc manifestum
est in suis ptrib: qm mutat locu: tota vo spera no mu-
tat locu vt existimat. C. Et Aristot. declarat in vlti-
septe: qz spa mutat locu fm forma no f3 subm vt de-
clarabit in illo loco. C. Et existimauit Auic. q mo-
tus q mutat locu in forma no in subo est mor' i situ
r b est error manifestus: r itelligo p forma b qd tras-
feri circa pueru cetri ex pueru pfecte rotunditatis:
ad pueru perfecte rotunditatis: cu pueru diuidat in
multa pueru: quoz vnu qd qz est pfecte pueritans r
rotunditatis. Et igit vnu fm subz no fm forma: r io
traslatio corpis rotundi fm totu circa totalitate cetri
est mutatio loci fm forma eius: no fm subz: qz isti
traslationi accidit diuersitas situs. i. situs totius spe-
re ad totu centru vocauit ipsum Auic. situale: r di-
cere motu esse situale: qz mutat de situ i situ: est aliqd
qz dicere motu esse situale: qz est in ipso situ. Et b igno-
rauit Auic. aut vitiose prauit. C. Et mouit ipsuz ad
ddm b qd dixit Alex. qz orbis stellar' no est in loco
per se neqz per accis: r q iste motus no est in loco: r
q no est traslatio: r hoc totu nihil est.

C. Et propter hoc oia in celo sunt: celum. n.
quid e foras est omne: est aut locus non
celum: sed cell qdd vltimu r tangens mo-
bile corporis est termin' quiesces: r ppter
hoc quid e terra in aqua: hec in aere: hic vo
in ethere: r hic vero in celo: celum aut non
amplius in alio est.

C. Et ppter hoc oia erunt in celo: videtur. n.
qz celu est totu: r celu non est locus: sed ali-
quid ex celo: r est vltimu eius ptingens cor-
pus qd bz moueri: r ideo terra est in aqua:
r aqua in aere: r aer in ethere: r ether in ce-
lo: celum vo no est in aliquo alio.

46 C. Dicit: qm oia sunt i totu: totu est i celo. g oia erunt
in celo: r ipse induxit pcone tñ cu dixit: r pp b oia
erunt in celo: r puerione maioris pponis cu dixit: vt
det. n. qz celu est totu. r fecit b: qz puerio ei' est ma-
nifesta: r minor: ppd est manifesta: r dixit: videtur qz

deklarabit qm deklarabit qz ex celu no est aliqd cor-
pus oino. C. D. d. r celu no est locus r. i. intendit p
vltimu ptinges pcanu orbis lune: qd ptenet ignez: r
itendit p corpus qd bz moueri igne: r itedit vt mibi
vt q bz moueri ad illud: sed coeant orbis lune: r di-
xit b ne existimet q locus sit corp': r qz celu no est
loc' nisi f3 q ptenet. C. Intendebat et p hoc declara-
re q illud qd est oia in diffone loci inuenit esse pue-
nites in qtuor elemētis. r terra. n. sicut dixit inuenitur
in vlti' ag: r aq in vltimo aeris: aer et vt demtat in
celo r mudo est in vltimo ignis: r ignis in vltimo or-
bis: s3 posuit ista b pone. i. qz est ex istis no manifestu
per se: donec declaret post: r filr hoc qd dixit: celum
vo no est in aliquo deklarabit b in celo r mudo.

C. Caplm in quo ex diffinitione superius da-
ta de loco soluit dubitationes supra positas
de loco. Cap. VII.

Anifestu aut ex his: qm dubi-
tationes oes soluunt: sic vtiqz
dicto loco: neqz simul augmen-
tari necesse est locuz: neqz pun-
ctum esse locum: neqz duo cor-
pora in eodē loco: neqz spaciū
aliquod esse corporeum: corpus autem me-
ditum loci contingens est: sed no spaciuz cor-
poris: r est locus alicui no sicut in loco abie:
sed sicut terminus in finito: non eni oē: qd
est in loco est: sed mobile corpus.

C. Declaratu est ex hoc cum locus dicat hoc
modo: oēs qdnes dissoluunt: no. n. est neces-
se: qz aliquid neqz augeat per augmentum
eius in quo est: neqz vt puctus sit locus: ne-
qz vt duo corpora sint in eodē loco: neqz vt
locus sit dimensio aliqua corporalialis: sicut
est finis in finito: qm illud qd est inter locuz
est corpus qd cūqz corpus sit: no dimensio
corporis: locus vo est in vbi: non ita qz sit in
loco: sed fm q est finis in finito: qm non oē
ens est in loco: sed corpus qd bz moueri.

Cum pmissit dare diffonē loci pueniētem oibus
pncipis inētis in loco: r p quā dissoluantur
oēs qdnes accites in eo: incepit declare quō dissoluā-
tur qdnes pdicte ex hac diffone. C. Et dixit: r decla-
tu est ex b r. i. r declaratu est ex pdictis qz oēs qd-
nes ptingētes i loco dissoluunt ex hac diffone. C. D.
inceptit dissoluere vna illaz qdnu: r dixit: qm non est
necesse r. i. qm qd dices: qz si oē corp' est in loco: r i
oi loco est corpus: necesse est qm corp' augeat vt loc' au-
geat: ex quo sequit locu eē corpus: ista. n. qd dissolui-
tur hoc mō p hac diffonē: qm locus fm q est finis
accidit ei augmentu p accis fm q locus est finis cor-
poris que sunt faciliū passionis. i. aq r aeris: r qd pūm
git qm ponat augeri eentialit. i. vt ex suo augmto seg-
tur vt sit corp': qm b si segit nisi augm' eius esset p se.
C. Deinde dedit alia qdne: r dixit: neqz vt puctus ba-
beat locu: r est qd dices: qm si corpus bz locu necesse
est vt superficies beat locu: r si superficies bz locu necesse
est: vt linea beat locu: r si linea filr r pūc: ista. n. sunt
pporionalia: hoc. n. no ptingit nisi ponētib' locu cor-

Documentū

a Loc' terre
e vltimu aq.
loc' aq vlti-
mu aeris lo-
cus aeris vl-
timus ignis.
loc' ignis vl-
timus orbis.
3d. 4. cc. r.
r. 3.
b p celu. 95.
vige. 100.

Duo corpora
no pnt eē in
eodem loco.
3d. 4. c. 55.
r. 55.

47

2

Physicorum

poris ēē corpus: ponētib⁹ vō locū corpis esse vltimū
3 pñēs nō pringit bec qō. ¶ Deinde iduxit tertiam
qōnē: dixit: neq3 duo corpora erunt in eodē loco: r
ulta qō nō pringit ēē nisi ponētib⁹ locū ēē res dimē
siones: r fmoni dicēti: quī quēadmodū locus pūcti ēē
puncti: r locū suplicies est suplicies: ita pringeret vlt
loc⁹ corpis sit corp⁹: ponētib⁹ vō ip3 esse vltimū pñ
4 nēs nō prigit bec qō. ¶ D. iduxit qrtā qōnē: dixit:
neq3 vlt sit nobis aliqua dimensio in finito: illō. m. qō
est inter locū rē. i. r nō pringit nobis vt locus sit qd
dimensio que est inter vltima: illud enī qō est inter vlti
ma apud nos semp in eo est aliqd corpus nō dimē
sio abstracta a corpē: sic nō pringit nobis fm̄ hanc
exponē vt loc⁹ idigat locō: quī loc⁹ apud nos fm̄ qd
est finis est in aliquo: nō fm̄ qd aliqd est in loco: f3
qd suplicies est in corpē: r iō nō pcedit qō ens est
in loco: r h̄ intrēdebat cū dixit: locus est in vbi nō f3
qd est in loco: f3 fm̄ qd est finis in finito. i. r cū dī
cū est in vbi nō est fm̄ qd est in loco: f3 qd dī fine q
est vna suplicies: aut suplicies plures ēē i finito: cui⁹
sunt suplicies. ¶ D. d. nō. n. oē ens est i loco: i. f3 qd
entia etias sunt in subo. i. accidentia: quēdā in loco.
indiuindua substātie: r dixit: f3 corpus qd h3 moueri:
ad accipiēdū corpus mathematicū: qd nō est in loco
nisi fm̄ imaginationem.

¶ Et fertur igitur in iussu suo locum vniuersum rationabiliter: cui. n. noster: et quod tangitur non vi proprium est: et si apta natura impassibilia sunt: que non tanguntur passiva et actiua sunt adiuncte: et manet igitur natura omne in proprio loco vniuersum rationabiliter: et namque pars in toto loco sicut divisibilia pars est ad totum: ut cum aque aliquis moueat partem aut aeris.

TEt recte vnusq; dñs corporis trāfferet ad eundem locū: oē. n. qđ est pñs aliqđ et cōtingēs ipm nō est violēte vnigenēū cū eo: cum igit̃ ista fuerint ex eo qđ esse pñuū nō agūt in se adinuicē: et cū fuerint pñgentia agunt in se adinuicē: aut patient̃ in se inuicē et q̃libet rerum nālū gescit in loco sibi pprio: et hoc rectū est cū pars non gescit in toto et illud qđ est in loco disposito eius est sicut dispō par tīs diuise ad vnuerſum. **A.** g. cum aliquis motoz mouerit partē aque et aeris.

[illegible]

omne enī qđ mouet ad aliqd naturaliter nō violent: donec occurrat illi est vnigenēū cum cor: qz mobilia videntur moueri ad vltimū pntēns: et omne qđ mouet ad aliqd naturaliter est vnigenēū cū eo: vltimū igit̃ necesse est vnigenēū: sic in quolz vltimū dōcāno elementoz. f. qz aqua mouet etiā ad vltimū aeris quando aqua fuerit in suo loco pprio mundi: aut in aliquo loco violēte. ¶ D. d. cū igit̃ ista rē. i. cū igit̃ res vnigenēe fuerint cōtinuē: nō agunt in se ad inuicem: cum fuerint cōiūge agunt in se ad inuicē. ¶ D. d. in qualibet rerū rē. i. iste pmo nitiū dare causam quēctis corpōz in suis vbi naturalibus qz diffinitione locis scilicet dedit ex illo causam motionis: corporum ad sua vbi naturalia: et sermo sic componit̃. Corpuz in corpore pntēns ipse est sicut pars diuisa a toto pntino. Et omnis pars diuisa a toto cōtinuo figit̃ quādo pntinuat cū toto et quiescit apud ips. U. g. pars aque diuisa quādo mouet ad vnuerſus aque: et cōtinuat cū eo. Sequit̃ ex hoc vt corpus locatū figitur in loco pmo qđ est pars illius. ¶ Et nitiū etiaz per hunc fermonem dare cām quēctis naturalis et vltis: cum causa in quiete est eadem cum causa in motu: est similitudo: que est in cōtinentē: dixit: qđ dispositio ei est sicut dispositio partis diuerſe. rē. qz locatus qñ tāgit corpus cōtēns ipsum nō copulatur euz eo: et similitudo inter illa est vnigenēitas.

T Sicut aut aer h3 se ad aquā vt mā: hic aut
h3 se vt spēs. aq. n. mā aeris: aer actus qdaz
illi? aq. n. potētia est aer: aer autē potētia aq
est alio mō: determinādūz autē est posteriūz
de his: s3 pp tps necesse est dicere qdē: in cer
te aut nūc dcm tūc erit certū. Si igit idē est
mā ⁊ aer? aq. n. vtrūq: s3 hoc qdē potētia:
id pō actu est: h3 se vtriqz sicut pars quodā
mō ad totū: vnde ⁊ bis tactus inest. Spiritu
do autē cu3 vtraqz actu vnum fiant: ⁊ de lo
co quidē ⁊ qm est: ⁊ quid est dcm est.

CEt videt et q collatio aeris apud aqua est
q̄si m̄a: ⁊ aliud forma: aq̄ aut̄ est tanq̄ m̄a
aeris: aer x̄o est tāq̄ aligs actus illi⁹. Aqua
.n. est in potētia aer: aer x̄o est i potētia aq̄:
alio mō: ⁊ b̄ determinadū est in postremo:
s̄ necessitas cogit ad v̄m hoc in bloco. Si
lḡi sermo nō sit manifestus i hoc loco: illic
erit māifestus. Cū lḡi idē fuerit materia ⁊
cōplementū. sunt. n. ambo aqua: s̄ illud est
in potētia ⁊ hoc p̄m p̄fectionē: ⁊ ita b̄ se s̄
pars in aliquo modo apud totū: ⁊ ideo hec
duo sunt p̄tingentia: ⁊ fiunt continua quan
do fuerint ambo vnuz in actu: hoc igitur sit
dictum de loco si est: ⁊ quid est.

¶ Nisi in hoc sermone dare cām in hoc q̄ p̄tentus
est simile contententi: dicit enim q̄ contentum ita se
habet ad p̄tens sicut materia ad formā: i. quēad-
modū materia perficitur per formā ita contentum
perficit per contentens: q̄ b̄ est quasi nō manifestū
in hoc loco: dixit r̄ videz t̄: i. videz q̄ aq̄ est filis
māe: r̄ aer est similis forme: r̄ ppter banc similitudi-

hem altep pficiet p altep: sicut mā p forma. Et differunt qz pñes et pñes sunt in actu: forma et mā nō sunt in actu vtrūqz p se: pñes igit pñes assilant pñi tōti qdāmō: māe et for: qdāmō. Et qz vtrū qz vñ qñ mā relig: vtrūqz n. elemētoz ycinop ē in po: reliquit: facit positū q altep est qñ mā. f. pñ: et altep qñ for: f. pñes: igit declarare q po nō dñ in eis codē mō: et dixit: qñ n. est in po: aer rē. i. et di ximus q aq est qñ mā aeris: q aq est creata in po: pñi et p pñe: tēde vt sit aer: aer vñ qñ est i po: pp for mā māe: r qñ cā in b est: qz aer est qñ pfectio aq: r ignis aeris b. f. qz pñes est nobil: pñe fñm hoc: et altep est quasi puatio: et altep qñ forma: et altep qñ gñō: et altep qñ corruptio: et qz oia ista nō sunt māse sta in b loco dixit: et determinandū est hoc in postre mo rē. i. hoc qd dixim: qz pñes est qñ for: et pñe: tū qñ mā: nō est manifestū in hoc loco: s. accipiendū est hic p pñati quousqz declarē in alijs. s. in 4. celi mundi. (D. d. cū igit idē fuerit mā rē: vult declarare p istū fñmōz q altep eē qñ māz et altep qñ for mā: facit et credere vt altep sit sicut pars: et altep qñ totū alio mō vt oñi est sup: et dixit: cū igit idē rē. i. cū igit idē. U. g. aq fuerit ppositū ex mā et for: vtrū. qz n. dñ aq: qñ mā dñ aq i po: et for: dñ aqua in actu: manifestū est q mā est tāqz ps: et for: tanqz totum: qñ b nomē res dñ de parte in potentia: et de toto in actu: et cū ista sit dñ pñe: et pñe: manifestus est q pñes ita se bz de pñe sicut pars de toto: et ē qñ alia cā in silitudine que est iter illa. (D. d. r. iō b duo sunt pñe: et qz ista bñt se adinnice sicut pars et totū: iō sunt pñe: et sicut pñe: et pñes et pñe: qñ alterū trāsmutabit in alterum. Hoc igit sit oñi de esse loci et eius quidditate.

Tractatus secundus de vacuo.

Capitulum in quo ostendit q ad nālem spectat determinare de vacuo: et quo ordine de vacuo determinandum sit. Cap. I.

De mō accipiendū est eē phyfici pñdere de vacuo et si est aut nō: et quō est et qd est sicut et de loco. Et nāqz silem bz incredulitatē et fidē pereā q opinant: vt. n. locū quendaz et vas vacuū eē ponit dicēs: videt aīr eē plenu qdē cū bz graue: cuius receptiuum est: cūz hō pñatū est: vacuū: tāqz idē sit vacuum et plenum et locus: esse aīr ipsi nō idē est.

Et sciendū qz nālē etiā pñdere de vacuo hō mō quo de loco: et pñrari de ipso qd sit: et vtrū sit: aut nō: et quō iter illa est. p pñtas in negādo et pcedēdo illa ex hoc q pñatū mēte ex eis. Dicentes. n. vacuū eē ponunt ipm qñ aliqñ locū. Et vas qd extimā esse plenu qñ in eo est corp: receptū: et qñ caret illo est vacuū: ita q plenu et vacuū et locus sunt idē: s. eē corp nō est idem.

Cum compleuit sermonē de loco incipit loqui de vacuo et dixit: secundum est rē. i. ponere

persecutionē in ipso de tribus interrogationibus: de quibus persecutus est in loco. s. vtrū sit et qd et quale: et nālīs dñ pñdere de vacuo: qz pñit bz imaginatiōe loco et motui et alijs nālīb: et hoc mouit dicentes ipm ad hoc credēdū: et qz locus est similis vacuo: et vacuū enī apud dicēs ipsi esse est locus sine corpore: dixit: et inter illa est pñquitas: et ita inuenim in libro Alexā. in libro aut nō inuenimus q inter illa est distantia: in arabis aut pñiūt pñquitas et distantia: et forte est error scriptoris: et forte distantia est: qz alterū est verū: et alterū est falsū. (D. d. et pñrari quid sit et vtrū sit. i. et persecutari primo qd significat hoc nomē vacuū: quid est interrogatiō ad sciendū significatiōē nominis: et ista interrogatiō pcedit interrogatiōē de vtrū sit in interrogatiōibus simplicib: interrogatiō autē per quid sit que interrogat de eius diffinitione est et post interrogatiōē per vtrū: et ideo incipit ab interrogatiōe p qd sit: et post induxit interrogatiōē per vtrū: et dixit: et pñrari rē. i. vtrū sit aut nō sit: et si sit quō est. Et forte in hoc sermone est odo pñtermissa: qz legat sit: et opz pmo persecutari de vacuo vtrū sit: aut nō: et si sit: quid sit et quale. (D. d. dicentes enī vacuū rē. hic dat cām ppter quā oñ naturalē pñdere de vacuo: et q. d. et cā in hoc q nālīs dñ considerare de vacuo est: qñ dicentes vacuum esse: credūt ipsum esse sicut locus est vas: et cū aliqñ corpus est in eo est plenum: et cū caret illo corpore est vacuū: ita q pñgit istis vt locus et plenu et vacuū sint idē fñm subiectu: et diuersa fñm diffinitionē. s. q cū nihil fuerit in eo dicitur vacuū et ecōtrario: be. n. due dispositiōes sunt opñte: si fuerit pñderatū in respectu eius qd subiectu in eo dicitur locus: cū igit dixit idē intendit fñm subiectum. (D. d. sed esse eorū nō est idē. i. fñm diffinitionem: vacuum enim et locus sunt idem bz subm: et duo secundum diffinitionem.

Incipe aut opz pñderatiōē accipiēs ea que dicūt affirmātes eē: et iter que dicunt nō affirmātes esse: et tercio cōes opiniones de ipsis. Alij qdē igit mōstrare tentantes qz nō est: nō qz boies volūt dicere vacuū hoc arguūt: s. peccātes dicūt sicut Anax. et q eo dē mō argumētātes. Demōstrāt. n. q aliqd sit aer litigātes p tres et demōstrātes q fortis sit aer: et accipientes in elepsydris. Alij aut homines volunt vacuum esse spaciū in quo nullum est corpus sensibile.

Et oñ nos ponere principiū pñderatiōis et narremus qd dicūt in b opinātes ipm eē: et qd dicūt et opinātes ipm nō eē: et et res cognitas in eo. dicamus igit q illi q nitunt pñbare ipz nō eē: nō pñdicit ei q boies intēdūt per hoc nomē vacuū: s. et qd ipsi intēdūt p hoc nomē peccādo: vt Anax. q iuit sua via pñdictione. Probāt. n. aerē eē aliqd p pñfionē vtrū inflati: et videt p b q aer bz hō rē: et p clusione ei in instris que dñr cantaploze: boies. n. intēdūt cū dicūt vacuū dīmēfiones in qua nō est corpus sensibile oīno:

Pris expō
Et qd nois
perdu qñes
fict i herro
gatiōib: fñm
plicib: qdē
j. c. d. 57.

Secūda expō

Hinc sumit
aliqñ eē idem
sbo et dñfione
difficta. qdē
j. c. d. 57. et
s. i. a. 14. et q
ibi. vide b. j.
c. d. 61. et 59. et
104. et 105. et
111.

Phyficorum

si **C**um pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Picipiū p-
scrutatiois nā-
lis ē pponere
fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹
demfatiuis:
z fmoēs eoz
q ponūt va-
cuū. i. qd
destruit ipz
sūt tales: z
maxie fmoēs
eoz q ponūt
ipz.

Mora cāz q-
re qñ ouīcū
sup⁹ clypīe
dīre clādīf
nō fluit aq.

Non est dīa
inter vacuūz
z corpus ma-
th. m. i. cūm
cūm vtūq3
sūt tres dīme-
asīōes abstr-
cte a mā. **C**
hic. j. c. 76.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Aut q ponē-
tes vacuū
ex īstīabāt
qz oēs eoz
pus. **C** dē. j. c.
co. 57.

itēdūt p dīmeasīōes tres dīmeasīōes. **C** D. o. z iō vide-
bant zē. i. z qz opinabant q vacuū est illd: in quo nō
est aliqd sensibile: z aer est īsensibilis: crediderūt q
illa q sūt plena aere iunt vacua. **C** D. o. nō igr o3 zē.
i. z cū sit declarātū fm opionē eoz q signātūz hui⁹
nois vacuū apud eos est dīmeasīō: in q nō est corpus
sensibile: nō o3 volētes dīcere huic opionī vera dī-
ctioē declarare q aer est aliqd corp⁹: s3 declarare q
nō sūt hic dīmeasīōes pter dīmeasīōes corpōz expi⁹
tū in eīsmēq3 separe f3 opionē dīcētū q vacuū iue-
nīf ex oīa corpa z p se neq3 expiētes oēs in actu i cor-
porib⁹ z si non separent a corpōzib⁹: s3 inuīt a corpōzib⁹
ita q nullū corp⁹ sit pīnuū in rei vtare nīst fm sen-
sum: s3 in oīb⁹ corpōzib⁹ iunt foramina plena vacuo: vt
Democrit⁹ z Leucipp⁹ itēdunt z multa aly loquen-
tū d nā. **C** D. o. neq3 ē aliqd ex corp⁹ totale zē. i. z f3
hoc destruet ēt opio dīcētū q ex mūdū est vacuūz
īfīnītū: z q in corpe totū nō ē vacuū: z itēdebat de-
clarare q cū destruerēt signātū h⁹nois vacuūz de-
struentur oēs opionēes dīcte de vacuo: quī at vult
destruere vacuū per hoc q aer est corp⁹: nō destruet
nīst vñ opionēē particularem de vacuo.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Cum pñ pscrutatiois nālis ē pponere fmoēs dīale-
ticos fmoīb⁹ demfatiuis: z fmoēs eoz q ponūt va-
cuū: z q destruit ipz sūt tales: z maxie fmoēs eoz q
ponūt ipz. **C** Dixit: z o3 nos ponere zē. i. z ponam⁹ p.
pscrutatioē de luo eē p pma cognita q nālīr hēmus
in ipo: deide icepit dicere rōnes eoz q negāt ipm eē
z accusat eos: qz nō dīxerūt ei. f. q signāt b nomen
vacuū: ita q dīctio eoz esset dīctio vlis: s3 dīxe-
rūt dīctioē pīculari. f. q qdā eoz estimauerūt va-
cuū eē: z est aer iusibilis: z b itēdebat cū dīxit: z nō
dīxerūt zē. i. qñ nō dīxerūt ei qd signāt b nomē
vacuū. vt o3 in dīctioīb⁹ demfatiuis: s3 dīxerūt itē
tīōi pīculari quā ipsi intellexerūt p b nomē vacuū:
aut opinabant ipm eē vacuū. i. aere: z b sic dīxit: qz
expmēbāt vtres iūlatos: donec sentīat p tactū expi⁹
aeris ab eis: z declarabāt p b q aer nō ē vacuū: sed
corp⁹: z sīlr faciebāt de itroitu aeris in cātaploris. b
n. in īstrū qñ sup⁹ claudīf nō fuit aq ab inferiori
cū sup⁹ apīf fluit: z b accidit nēcīo ex itroitu aerī
in ipm īstrū. g. qñ aq exīr ab eo nō remāet vacuū:
s3 succedit aer: z b qd dīctū nō destruit nāz vacuū: s3
destruit solūmō vt aer sit vacuū: z dīces vacuū esse
pōt dicere qz ē dīspūz in corpōzib⁹ nō separāt ab eis:
z qd est ēr separāt ex mūdū: z iō ista dīctio fuit pī-
cularis. **C** Deide idūxit dīscriptioē vacuū apō dīce-
tes ipm eē cui o3 resīstī. z dīxit. hoies vō itēdūt zē. i.
itēdūt hoies dīcētes vacuūz eē z dīxit: corp⁹ sensibile
ad accipēdū corpus mathematicū. nō. n. est dīa in-
ter vacuū z corpus mathematicū: cūm vtūq3 sine
tres dīmeasīōes abstracte a materia.

Suo
pua
cē
nō
loco
hīc
est
mū-
tū
pū
fū-
lo-
co
mū
cor-
pōz
mū-
tū
cū
lō-
cū
mū-
tū

Suo
pua
cē
nō
loco
hīc
est
mū-
tū
pū
fū-
lo-
co
mū
cor-
pōz
mū-
tū
cū
lō-
cū
mū-
tū

Suo
pua
cē
nō
loco
hīc
est
mū-
tū
pū
fū-
lo-
co
mū
cor-
pōz
mū-
tū
cū
lō-
cū
mū-
tū

Suo
pua
cē
nō
loco
hīc
est
mū-
tū
pū
fū-
lo-
co
mū
cor-
pōz
mū-
tū
cū
lō-
cū
mū-
tū

nis localis: sed motus localis est. ergo vacuū est: vel si motus est: vacuū est: si motus est: ergo vacuū est. Et qz cōtinuatio nō est manifesta: inceptū induce re rōnes eoz in cōtinuatione: dicitur existimā. n. qz impossibile est tē. i. existimā. n. qz vacuū sequi ex motu: qz vacuū nō est: motus nō est. ¶ D. d. plenū. n. nō pōt recipere aliqd. i. existimā. qz si mor. ē. vacuū est: qm motū mouet in aliquo recipere ipm: et illud aut est vacuū: aut corp. si corpus: tūc corpus recipit corp. et erūt duo corpora in eodē loco: qd est impossibi- le: et cū impossibile est vt recipies sit corp. ē. vacuū. ¶ Deinde addidit huic impossibili iprobabilitates statiz: dicitur: et multa corpora tē. i. et si sit possibile duo corpora esse in eodē loco: possibile est plura corpora ēē in eodē loco: nō. n. pōt aliquis dicere: qz est dīa iter b qz vnū corpus recipit duo corpora: aut plura cor- pora: et qz p illā differētiā non est sicut fuit dictū. ¶ qz illud: qd cōtingit in duob. corporib. cōtingat in plurib. ¶ D. d. et cū ita sit possibile est tē. i. et cū sit possibile vt multa corpora subiciant in eodē loco: possibile est vt maximū corp. subiciat in loco mini- mi corporis: vt qz mundus subiciat in loco sinapis: possibile est corp. maximū diuidi in minima corpora equalia corpori minimo: qz oia penetrant in loco minimi corporis. ¶ Deinde iduxit aliud impossibile et qd sequit ex b. dicitur: qz si possibile est tē. i. qz in- ēqua fient equalia. i. maximum subici in minimo: et sic deficiet excessus.

¶ Abellius quidez igit dēmonstrat qz omne sit immobile ex bis. si enīz monebitur aliquid necesse est dicit esse vacuū: vacuū autēz non est eorum que sunt.

¶ Abellius igit declarat ex b qz totūz non mouetur: dicit: qm si mouet: necesse ē vt sit vacuū: sed vacuū non est.

¶ Dicitur et melissus cū obedit ad vacuū ēē si motus est et vacuū apud ipm nō est: igit dicit totū nō moue- ri: et cecidit in peius vacuo: qz negat motū esse.

¶ Quod i qdē igit modo ex bis dēmonstrat qz aliquid est vacuū: alio xō mō qz videtur quedā coeūtia et calcantia: vt vlnū dicit cū vtrib. recipit dolia: tanqz in ea que sunt va- cua coeūtie densato corpore. Ampli. et aug- mētū vt fieri oib. p vacuū: alimētū qdē. n. corp. ēē: duo autē corpora ipole sit esse.

¶ Iste igit est vnus modus: ex quo declarat vacuū esse aliqd. et ali. modus ē: qz nos vi- demus res qz cōgregant adinuicē et conden- sant: dicitur. A. g. vlnū: dolia. n. occupāt ipz ch albu in exēplari: et hoc significat hic ēē lo- ca vacua ad qz corp. cōgregat qn densat: et ēt augmētū oēs boiēs existimāt ipm ēē me- diante vacuo. Bicut. n. qz nutrimentū ē cor- pus: et ipole est vt duo corpora sint in sil.

¶ Cū declarant qz vnū eoz: ex qbus pbāt vacuū ēē est mor. trāslatiōis. dicit et qz ex dēitate pbāt et va- cuū: dicit. n. qz vnum corpus vt cōstringit et fieri mi- nusqz erat: et si vacuū nō ēēt tringeret vt partes eius inuicē penetrarēt quod est impossibile. ¶ Deinde

inducit tertiā rōnē. et dicitur: et augmētū tē. i. qm nu- trimentū: qz est corp. adueniens corpori nutritibili: et penetrās ipm: necesse est vt in corpore nutritibili sint foramina vacua: in qb. itrat cib. qm si nō ēēt illic foramina: cōtingeret corp. penetrari. ¶ De igit sūt tres rōnes: quarū vna est ex motu trāslatiōis. et scda ex densitate et raritate. et tertia ex nutrimento: et impos- sibile qd sequit ex eis b. existimationē ē vnū. i. corp. penetrari: et rōcinatio ex vtrib. est pncularis: et redu- citur ad rōnem ex densitate et raritate.

¶ Testimoniū autē et qd est decinere faciunt qz m aque recipit: qz vāz vas vacuum esset. Esse autēz et pythagorici affirmauerūt va- cuū et ingredi ipm in celo ex infinito spiritu tanqz respiranti. Et b esse vacuū qd deter- minat naturas rerū tanqz sit vacuū separatio quedā eoz q sūt cōsequēter et dēterminatio: et hoc in numeris esse primū. Vacuū enīz dēterminare naturam ipsorum.

¶ Et testatur apud eos hoc qd accidit cine- ri. recipit enīz ex qua tantū qz vāz: in quo erat cinis. Et pythagorici dicebāt vacuum esse et quod per anbelitū itrat celū. celum. n. attrahit ipm cum hoc quod attrahit quādo anbelabat ex spiritu infinito. Et vacuū etiaz est illud: qd distinguit inter nās: qm vacuū est distinctio et dēterminatio inter cōsequen- tia: dicunt et hoc primo inuenit in nūeris: va- cuū enīz apud eos distinguit nām eoz.

¶ Et hoc est alia rō particularis et inducūt ipsas p te- stimonio dicētes vacuū esse. dicit. n. qz idem vas tātu caput de aqua: quādo est plenū cinere: qz caput de aqua quādo est vacuū: et b nō sum expert. et si est si- cut dicit: nō bz alias cām nisi qz aqua corrūpit a ci- nere: aut fin totū. si dixerimus qz inter ptes cineris oēs nō est aer diuisus: qz ex eo nō remaneat in eo nisi qualitas tūc: aut corrūpant ex eo partes aliqz et aer qui est mixt. cū cinere succedunt ex eo ptes ali- que: et dissolunt a cinere alie partes: et b est verius.

¶ Et signū eius est: qm quando cinis exprimit ex it quedā pars aque ab eo: et nō tota: quādo cinis defic- cat: reuertit minor qz erat. ¶ Et pythagorici iduce- bant quartā rōnem vniuersalē: dicebāt. n. qz cā diui- sionis entū cōsequentiū. i. nō cōtingētū est vacuū: et dicebāt: qm si diuisio est: vacuū est: sed diuisio est. ergo vacuū est. ¶ D. d. et pythagorici dixerūt vacuū ēē. i. et pythagorici opinabant vacuū esse penetrans totūz mundū per anbelitū et nō separātū: cū mūdis anbelat a spū infinito. i. vacuo. ¶ Deinde iduxit aliaz rōnē ex distinctiōe qz inuenit in reb. sequētib. et dicit. et ē illud: qd distinguit iter nās tē. i. et vacuū ē illud: qd distinguit iter nās distinctas apud eos. est. n. apud eos cā distinctiōis et dēterminatiōis pntiū. et b pmo iue- nit in nūeris. i. et qz pns pmo inuenit in nūeris: et me- diate nūero inuenit in alijs entib. dixerūt qz vacuū est illud: qd distinguit nās nūeror. et post distinguit nās rez per distinctiōē nature nūeror.

¶ In quo ostendit cōmunes opiniones bo- nimum de vacuo. Cap. II.

Lōmen. sug pbyfi.

Teriaro

56

4. rō pncu- lario.

Propter qd est qz vas pie- nū cinere nū recipit b. qz. qz recipit si vacuū ēēt.

Quarta rō vltio pythago- riciū.

Quinta rō

Si duo cor- pora cōt in eodē loco pos- sibile est vt vnum cor- pus subiciat loco minimi corporis: vt qz mundus subiciat loco sinapis.

Si duo cor- pora cōt in eodē loco pos- sibile est vt vnum cor- pus subiciat loco minimi corporis: vt qz mundus subiciat loco sinapis.

54. Melissus dicit i p. qz vacuū negat motū esse.

Quo corpa ipole ēē.

55. Scda rō

Physicorum

De vacuo

Ex quibus quidēz igit alij dicūt esse: alij nō dicūt fere tot z bñ sunt. At quale autēz se bz opz accipe quid nomen significat. videt aut vacuū locus esse in quo nihil est: hui⁹ autē cā est:

qz qd est: corpus esse opinant. omne at corpus in loco est: vacuū aut in quo loco nullū corpus est: quare sic vbi nō est corp⁹: nihil est hic: corpus aut opinant esse qd tāgitur: bñ oīa aut est qd bz gravitatē z leuitatē. accidit ergo ex syllogismo hoc est vacuum in quo nullū grane aut leue. hec quidē igit: sicut dixim⁹ prius ex syllo accidit: icōueniēs aut est si pūctū vacuū sit: oī. n. locū vacuūz eē: in quo loco corp⁹ sit spaciū qd tāgit.

Ista igit z alia fere sunt per que rōcinant dicētes vacuū esse: z negātes ipm: z est necesse declarare qz istoz est verū scire significatū hui⁹ noīis z existimat qz vacuū est loc⁹ in quo nihil est: z cā in hoc ē: qz existimat qz ens ē corpus: z qz oē corpus ē in loco: z qz vacuūz ē locus: in quo non ē corpus: sequit igit qz si aliqd vbi fuerit: in quo non ē corp⁹: qz nihil sit illi oīno: z existimant ēt qz oē corp⁹ ē tangibile: z illud: qd ē tale: ē illud: qd bz gravitatem z leuitatem. ergo sequitur ex hoc qz vacuūz sit illud: in quo nō ē gravitas aut leuitas. Ista igit sicut diximus superius sequunt fīm rōnē: sed ē inopinabile: vt punctus sit vacuūz: qm sequit vt sit loc⁹: z illud est: in quo ē dimēsiō corp⁹is tangibilis.

57 **Dicit** hoc igit qd narravim⁹ est fere tot⁹ fimo p/banau vacuū eē: z iprobantū: z necesse est illi qz irēdit dēclarare qz istoz est neciū scire qd significat hoc nomē vacuū. Et dicit b: qz pñ pīcruta nōis p vtrū simplex. s. vtrū aliqd sit: aut non: ē expōnere nomē p sermone ppositū ex aliquo qd est tanqz gen⁹: z alio qd est tanqz dīa. Deinde queret si illd gen⁹ ē illi dīa: si fuerit verificabilē illd qstū. z si nō: vt declaratū est in posteriorib⁹. D. d. z existimantū ē qz vacuū est locus: in quo nihil ē. i. existimat bz opīnionē corp⁹: p b nomē vacuū significat apd eos locū: in quo nihil est. D. d. z cā in hoc est zē. i. qm opīnabānt: qz oē ens ē corp⁹: z qz oē corp⁹ ē in loco: qz vacuū est loc⁹: in quo nō ē corp⁹: ex quo seqt qz vacuūz ē illud: in qz nō ē corp⁹. z existimat qz oē corp⁹ ē tāgitale zē. i. z qz ponūt qz vacuū ē illud: in qz nō est corpus: z ponūt ēt qz oē corp⁹ ē tāgitale: z qz tāgitale bz gravitatē: aut leuitatē: seqt qz vacuū sit illud: in qz nō ē gravitas: aut leuitas. D. d. ista igitur zē. i. ista igit iopinabilia sequunt eis qz exponunt b nomē vacuū tali expōne. s. qz ptingit eis qz vacuū sit aliqd in quo nō est gravitas aut leuitas. D. d. dixit vñ inopinabi iū cōtingētū hui⁹ pōnitōr: dixit: sed ē iopinabile vt pūctus sit vacuū zē. i. qd euz ptingit eis qz vacuū sit illud: in quo nō est grane aut leue: z hec est

descriptio vacuū. z descriptio pueritū sup descriptūz: erit verū qz illd: in quo nō ē grane aut leue ē vacuū: ergo pūct⁹ ē vacuū: sed in pūcto nō ē grane aut leue. ergo pūct⁹ ē vacuū. si igit pūct⁹ est vacuū: z vacuū ē loc⁹. ergo pūct⁹ est loc⁹. sed loc⁹ est diuisibilis: cū i co est dimēsiō corp⁹is tāgitilis: z pūct⁹ est indiuisibilis: qd ē incōueniēs: z b intēdebat cū dixit: qm necesse ē vt sit loc⁹ zē. i. qm sequit ex b qz pūct⁹ ē vacuū: z vacuū est loc⁹ apud eos vt pūct⁹ sit loc⁹: z loc⁹ apud eos est illud: in quo est dimēsiō corp⁹is tāgitilis: ex qz seqt vt dimēsiōes subiciant in pūcto. i. diuisibile indiuisibile: z b ptingit eis: qz negatio: p quā disposuerūt vacuū: est negatio vīs per quā nō itelligit nā terminata. s. cū dicit: qz est locus: in quo nō est corp⁹. b enī est vtrū de colore z de pūcto: z iō illi qui dicit ipz ē dimēsiō: in quo nō ē corp⁹ nō ptingit eis b iopinabile: qm dicere ipz ē locū: in quo nō est corp⁹: nō significat nām terminatā: sicut significat apud dicētes ipm esse dimēsiō: in qua nō est corpus.

C Siquidē igit videt dīci vacuū vno quidēz modo: nō plēnū sensibili corpore fīm tactū: sensibile aut fīm tactum ē gravitatē bñs vel leuitatē. vnde z si dubitauerit aliqz qz vtrūz dicat si habeat hoc spaciū colorē: aut sonū: vtrū vacuū an nō: aut manifestum est siquidē corpus accipiat qd tangit vacuum esse: si vero non: minime.

C Et etiā videmus: qz vacuūz dicit vno mō illud: qd non est plēnū corpore sensibili fīm tactū: z sensibile fīm tactū ē illud: qd habet gravitatē aut leuitatē: quid igit dicunt. si aliqz interrogauerit eos: z dixerit: si dimēsiō recipit colorē: aut sonū qm percutit: vtrū sit vacuum: aut non: sed ē manifestum qz si recipit corpus tangibile: est vacuū: z si nō recipit: non.

C Lū destruxit descriptionē dicēte vacuū eē locū in quo nō est corp⁹: reuertit ad alias descriptiones. Et dixit: z videm⁹ qz vacuū dī vno mō zē. i. z vīdemus qz vacuū describit multis modis. Quoz vn⁹ est: qz est dimēsiō nō plēna corpore sensibili bz tactū. D. d. z sensibile bz tactū zē. i. z ptingit illis ex b qz vacuū sit dimēsiō: in qz nō ē gravitas: aut leuitas tñ: z iō dixit: qd igit dicit zē. i. z dōm est dicētib⁹ b: qm ista dimēsiō recipit colorē z sonū: vtrū sit vacuū aut nō. si vacuū: tūc vacuū erit vñ entū sensibiliū non itelligibiliū: qd nō dicit. si aut nō vacuū: tūc vacuū nō ē illd: in quo nō ē corp⁹ tāgitale tñ: sed in quo nō est qūtas tāgitilis neqz color neqz son⁹. D. d. s. est manifestū zē. i. s. debet addere in diffōne qz ē illd in quo nō ē corp⁹ tāgitale: z recipit illd. nō. n. seqt vt illud: in qz nō ē corp⁹ tāgitale sit vacuū: cū celū sit bz. s. qz est illd: in qz nō ē qūtas tāgitilis. D. d. dixit Alex. z in alio lib. loco ē: in qz dicit: qd nō est plēnū corp⁹ tāgitale: ē qd ē plēnū corp⁹ tāgitale: fīm b itēdūt p illud aerē: aer. n. apud illud ē tāgitale p tactum tñ z apud eos est vacuū: z iō crediderūt ipm eē tāgitale p tactū tñ z ipz b dīxit eis post cū dixit: qm cū recipit alias qūitates a tāgitilib⁹: vtrū remāet vacuū: aut nō. si igit remāet destruet descriptio. si nō remāet: tūc vacuū recipiet qūitates in loco corp⁹is.

C Alio

Principia p. scruatōis p. vtrū simplex. s. vtrū aliqd sit: aut nō: est expōnere nomē p sermone cōpōnitū ex aliqz qd ē tanqz gen⁹. et alio qd est tāquā dīa. cōstīle sup. a. cō. 50.

Uia Arg
Qui gde
loci hoc
asserat et
nō recte d
ta, vi pz,

Pro existia
tur qd loc⁹ e
ma⁹ sunt idema
p⁹file. s. 2. 16.

Quo intell
dem cōe. v3.
gi mā nūp
est demfatu3
in actu.

1

1

1

60

[illegible]

Abor⁹ in lo
co coegit di
cētes locū eē
aliquid aliud a
corpib⁹ q̄ su
biiciunt i co.

6i

Crediderūt
 āng locum t
 mōu dī d

63 subm. 30
8.2.50. r in

fra. 65.
 Por^o illis
 qd iduxit ho

nunc ad cre-
dendū locus
est & vacuum

Physicorum

Prima expō.

lationis mobiliū: manifestus est de causis sensibili-
bus. et dicitur. et hoc manifestū ē in cursu rē. et itēdit per
corpa pētinua pēgētia: ista. n. qm̄ mouent cedunt sibi
adinuicē: et si nō: ipēdret mor. et itēdit p corpa hūi-
da motū ptiū aq̄ et aeris: pres. n. istoz mouent qm̄ ce-
dūt sibi in loco adinuicē: et silt ista corpa cedūt in lo-
co nātr reb⁹ q̄ mouent in eis. s. mobili⁹ in aq̄ et aere.
¶ Et forte itēdit p h qd dicit in cursu corpoz pti-
nuoz: corpa mobilia sūm pres sicut aq̄ et aer. et per h
qd dicit: et silt in cursu corpoz hūidoz itēdit qd hoc
manifestū ē etiā in cursu corpoz hūidoz. s. qm̄ mor⁹
eoz est p motus rep: in qbus mouent.

Secunda expō.

Augmētari
pigit non so-
lū ingrediēte
aliquo. s. ex
alteratiōe.

¶ Cōtingit autē et densari nō in vacuum: sed
p pēa qd ea q̄ sunt illabunt: vt aq̄ collisa aere
cui inest: et augmētari nō solum ingrediēte
aliquo: sed et alteratione: vt si epa q̄ fiat aer:
oīno autē et q̄ est de augmēto rō: et in cinere
diffuse aq̄ ipsa seipaz ipēdit: aut. n. nō auge-
tur qdls: aut nō in corpe: aut contingit duo
corpa in eodē esse: dubitationē igit cōez vo-
lūt soluere: s. nō vacuū demonstrat sic ē: aut
oē eē corp⁹ necūm vacuū si penit⁹ augef: et
augef p vacuū: eadē. n. rō et in cinere ē.

¶ Et pole est et corp⁹ pdesari nō ad vacuū:
sed qd illud: qd ē in eo dissoluit et exiit ab eo.
¶ A. g. qm̄ qn̄ aq̄ dissoluit et exiit ab ea aer qui
est in ea: et pole est corp⁹ augeri: qd aliqd in-
trat ipm̄ tm̄: s. augef p alterationē ē. ¶ A. g.
qn̄ aer gnatur ex aq̄ et vlr pmo de augmen-
to et pmo de aq̄ q̄ fundit in cinere destruit
se adinuicē: qm̄ aut nūl augef: aut angmē-
tū ei⁹ nō fiet p corp⁹: aut duo corpa pgregē-
tur in loco. ¶ Ipsi igit p h qd dicit: nō decla-
rāt vacuū ēē: sed q̄runt dissoluere qd ē cōez
nobis et illis: et iō oīz ēt vt corp⁹ sit vacuum
cū totū augef: et augmētū sit mediāte vā-
cuo: et hoc idē dicimus de cinere.

¶ Cū declarauit qd nō sequit: si mor⁹ sit vt vacuū sit
vt pbates vacuū ēē existimauerūt: icipit et declara-
re qd neq̄ ēt seq̄ ex dēitate et raritate. neq̄ ex ang-
mēto et diminutiōe. ¶ Et dicit: et pole est corp⁹ pde-
sari nō ad vacuū: et pole est existimari qd corpa cō-
densent sine eo qd vacuū sit ipositū in ipso: et h itelli-
git vt a corpe dēfātō dissoluunt qdā pres et exēunt
ab eo: et sic pstringunt pres residue ad loca illaz par-
tiū: et sic corp⁹ fiet minoris q̄tatis absq̄ eo qd imagi-
nēf qd iter pres ei⁹ sūt foramina vacua: ad q̄ pstringi-
tur pres ei⁹ apud dēitātē. ¶ U. g. qd aq̄ expm̄it
reuerit in minore q̄tātē: qd pres aerē mixte cūz
ea dissoluunt ab ea. et silt in lana et filtro: et ēt pole qd
dēfātō accidat nō pp exiitū ptiū: s. ex alterationē tm̄:
qn̄ corp⁹ maioris q̄tatis trāffert in minore q̄tātē:
et silt pole ēt est vt magnitudo ei⁹ crescat absq̄ eo
qd admisceat ei aliqd extrinsecū: vt aq̄ q̄ trāsmutat
in aerē: et h intēdebat cū dicit: et pole ē corp⁹ augeri: et
qd h dī augmētū trāspūne: augmētū. n. i rei veritatē
nō ē nisi in aiato: et p aliqd extrinsecū. et dēclare quō
sit augmētū vep: manifestū ipertinēs ē h: icipit dēcla-

Augmētū in
reb⁹ iālat of
trāspūne.
augmētū. n. i
rei veritatē nō
ē nisi i aiato
corpe. Et dī p
h p. ce. p. 23.

rare qd qd d augmēto nō dissoluit ex pōstīōe vacui
sed remanet sup illos sic remanet in h loco sup nos.
et dicit. et vlr rē. i. et vlr qd de augmēto: et de aq̄ q̄ sum-
dit in cinere remanet: et ponat vacuū. Cōtinget. n. si
corp⁹ augef p itrouitū alteri⁹ corpi in ipz et augmētū
ē in oib⁹ pnb⁹ augmētabilis p itrouitū alicui⁹ extrinse-
ci: nō possum⁹ dicere qd oēs pres corpous sūt vacuū:
qm̄ si ita ēt: nō ēt illic corporeitas oīno. qd rema-
net supra illos sic sup nos: sum⁹ igit iter tria: qm̄ ang-
mētū nō negabim⁹ ēē: aut negabim⁹ ipz fieri p addi-
tāmētū corpi extrinsecū: aut si pcellerim⁹ hēbim⁹ p
poli corp⁹ penetrare corp⁹. ¶ D. o. ipsi igit. et p h qd
dicit rē. i. et maxi⁹ qd faciūt ē q̄rere a nobis dare cām
augmētū nō aliud: qm̄ cū declauim⁹ qd vacuū nō suf-
ficat et dare cāz augmētū. oīz nos dare cāz illi. deinde
notificauit quō remanebat sup eos: et dicit: et oīz ēt vt
totū corp⁹ rē. i. et nec ē vt totū corp⁹ sit vacuū si po-
suerim⁹ ipz angri p oēs pres: et augmētū sit p itrouitū
ptiū corpi: qd ē ex extrinsecū in locis vacuis augmē-
tati: qm̄ corp⁹ ipz nō augmētāt in oib⁹ pnb⁹: s. in q̄
bus dā: qm̄ addunt in eo pres qd an nō erāt: et h ad-
ditio nō augmētū. ¶ D. o. et h idē dicim⁹ de cinere. i.
qd pōstīōe vacui ēt nō dissoluit qd de cinere: nūl to-
tū vas ēt vacuū: qm̄ cū fuerit pōlitū qd tm̄ caput de
aq̄ cū cinere sicut sine aq̄: vacuū qd est in cinere ē
min⁹ necio qd inane totū vas: remanebit qd.

¶ Cōstendit vacuum non esse ex parte mo-
tus.

Capitulum. III.

¶ Quod qdē igit et ex qb⁹ demō-
strāt vacuum soluere facile sit
manifestū est. ¶ Qm̄ autē non
est vacuū sic diuisū sicut qdā
dicūt: dicem⁹ iterū. si. n. vniū-
cuiusq̄ loci mutatio aliq̄ sim-
pliciti corpoz qdā nā ē: vt ignis qdē sursum:
terre autē deorsū: et ad mediū: manifestum
est qd nō vacuū erit causa loci mutatiōis: cu-
tus igit causa erit vacuū: videt enim cā esse
motus sūm locū: hui⁹ autē nō est.

¶ Manifestū est igit qd sermo eoz d vacuo
destrui facilis est ex illis reb⁹ qb⁹ pbāt ipm̄
esse: et nos narrauimus prius qd nō est h va-
cuū separātū: vt qdāz dicit. dicamus igit qm̄
cū vniq̄ dōz corpoz simpliciū hēat aliquaz
trāslatiōē. ¶ A. g. ignis superi⁹: et terra infe-
rius et ad mediū: manifestū ē qd nō ē rectū vt
vacuū sit cā trāslatiōis. Quis igit motus:
pōt aliqd dicere qd vacuū est ei⁹ cā: cūz nō exi-
stinet qd sit causa alicuius vbi motus in lo-
co: et nō est causa nisi istius motus.

¶ Idēst. manifestū est igit qd pmo eoz in pbando
vacuū p motū destruit ex ipso motu: appa-
ret. n. qd ex motu nō segt vacuū ēē: imo ex ipso destrui-
tur vacuū. ¶ Et dicit. dicam⁹ igit rē. i. appet ex isto
fmo qd nō itēdit in eo destruiere vacuū: vt pmissit in
pno sermonis. i. destruiere rōnē eoz de vacuo. destrui-
tio. n. adueniēs sup rōnē eoz fuit destructio cōfēcti-
tiōis: quā existīabāt esse inter motū et vacuū. iste vō
fmo est destructio ei⁹ qd vacuū sit cā mot⁹: s. finē qd
igit

igit in p̄mis sermonib⁹ declarauit q̄ vacuū nō ē cā
formalis mor⁹: et in h̄ f̄mone declarauit q̄ nō ē cā fi
nalis. Et f̄mo syllogisticus cōponit sic. Si vacuum
fuerit cā mor⁹ f̄m q̄ loc⁹ est nobis cā ei⁹ q̄ trāslatio
alia est ad sup̄: et alia ad iferi⁹: et si fuerit cā diuifio
nis trāslatiois erūt diuerse nāe nō p̄filiis: sed ē p̄filiis
nāe. q̄ nō ē cā trāslatiois. et cū nō fuerit cā trāslatio
nis: nō erit cā mor⁹ f̄m finē. ¶ S̄ cā quā ipsi dicūt
de vacuo nō ē ista: qm̄ cā quā ipsi fingebāt d̄ vacuo
q̄ est cā nālis. cā p̄ quā aptat⁹ mor⁹: et iō incepit post
declarare q̄ ipole ē motū fieri in vacuo: et erūngunt
ipm̄ cē cāz leuitatis: et plenū cāz grauitatis. ¶ Et ap
parer ex h̄ f̄mōe b̄i q̄ vacuū nō ē loc⁹: qm̄ si vacuū
eēt loc⁹: i q̄ nō erit corp⁹ et trāfferet ad ip̄s corp⁹: eēt
in eo sup̄: et iferi⁹: et in eo nō sūt sup̄: et iferi⁹: q̄ in eo
nō est loc⁹: et cū nō fuerit loc⁹ nō erit ens: qm̄ i d̄ ifō
ne ei⁹ d̄ q̄ ē loc⁹: et h̄ itēdebat p̄ h̄c f̄mōe: et f̄mo
ei⁹ erit talis: manifestū ē q̄ vacuū cū nō fuerit loc⁹
ad quē trāfferunt corpa nālī non erit ens: et forte qz
f̄mo p̄tinet duas p̄nes insit p̄misit in p̄m f̄mōis p̄u
mā p̄ner: et p̄pauit in ip̄o f̄mōe scdām p̄ner: et d̄mō
strauit p̄ h̄ q̄ f̄mo p̄tinet duas p̄nes insit. et h̄ f̄z sūt
morē in abbreviatōe. ¶ D̄. d̄. q̄s igit mor⁹ rē. et cū
sit declaratio q̄ nō ē cā mor⁹ q̄ existimaf q̄ ē digni⁹
vt vacuū sit cā ei⁹. f̄mōe trāslatiois. segē vt nō sit
cā alicui⁹ mor⁹ oino: et cū nō fuerit cā illi⁹ nō segē ex
positōe mor⁹ vacuū eē: et d̄rio. f̄mōe vacuū nō ē. ¶ Et
Alex. exponit hūc f̄mōe ita: q̄ si nā sit cā trāslatio
nis corpoꝝ nālīū: vacuū nō est cā trāslatiois: et cū nō
fuerit cā trāslatiois nō erit cā alicui⁹: et cū nō fuerit cā
alicui⁹: nō erit ens oino. et ista d̄dictio est p̄pua ponē
tibus vacuū: qz est causa agens trāslatiois ad sup̄ius
nō ponētib⁹ ipm̄ cām mālēm trāslationis.

¶ Amplius si vacuū ē aliqd vt loc⁹ p̄uuar⁹
corpe cuz sit vacuū q̄mō mouebit⁹ ip̄osituz
in ip̄o corp⁹: nō. n. iā in oē: eadē at rō et ad lo
cuz eē aliqd opinātes sepatuz in quē ferēq̄
ferē: q̄mō nāq̄ mouebit⁹ posituz: aut mane
bit sursum et deorsuz: et de vacuo conuenit
eadē rō merito: vacuū. n. locuz faciunt esse
dicētes: et q̄mō iā inerit: aut in loco: aut i va
cuo. nō. n. accidit cuz totuz sit posituz: sic in
sepatō loco et sufferēte corpe. ps. n. nisi scōz
suz ponant⁹ nō erit in loco: et in toto. ampli⁹
at si nō loc⁹ neqz vacuū erit.

¶ Et si vacuū sit sic loc⁹ cōe corpi: cū fue
rit positū in vacuo aliqd corp⁹: quo igit at
trahit⁹: ipole. n. est vt attrahat⁹ ad ip̄m totū.
et p̄ h̄c eūdē f̄mōe p̄dicet illis q̄ existimāt
locū eē aliqd sepatū ad q̄ fiet et trāslatio.
q̄rē igit ab eis q̄mō sit attractio corpi pos
ti in eo: aut ges ei⁹: et q̄rē de sup̄iori et iferio
ri sicut fuit q̄stū in vacuo. necesse est enī vt
f̄mo de illo sit sicut f̄mo de vacuo: dicētes
enī vacuū eē ponunt ip̄s locuz: et q̄rē et q̄rē
erit aliqd in loco aut in vacuo: hoc enīz non
adaprat q̄m totuz illi⁹ rei fuerit posituz in lo
co sepatō: et illd corp⁹ totale fuerit pmanēs.

¶ pars. n. si nō ponat⁹ p se: nō erit in loco: et in
suo toto: et si loc⁹ nō fuerit nō erit vacuū.

¶ Hec est scda declaratio q̄ vacuū sepatū nō ē et d̄t a
p̄: qm̄ in p̄ posuit vacuū eē nō p̄filiū: p̄uū et q̄ in eo
nō ē po⁹ filis moto. ita q̄ motū attrahat⁹ ad ip̄s ex il
la po⁹: sicut attrahit⁹ ad p̄mēs sibi p̄pūū in h̄ vo. q.
p̄cedit q̄ i vacuo ē po⁹ filis moto. et q̄ motū attrahi
tur ad illā: et cū h̄ fuerit positū. et fuerit māifestū q̄
si in vacuo sit po⁹ ē p̄filiis: necesse ē cū idē corpi fuerit
positū in vacuo: aut nō moueat oino p̄p̄ eqlitātē at
tractiois ex q̄lz p̄te eqlr: aut vt moueat f̄m totū ad
loca tria: aut diuidat⁹: et ipm̄ f̄z totū moueri ad loca
tria ē ipole: et ip̄s ēr gescere in oī loco ē ipole: et diui
sio ei⁹ ēr nō sentit. Et ip̄s exp̄sit in h̄ f̄mōe p̄mā
istatū diuifionū et tacuit duas: qz itelligunt ex dictis.
¶ Et forte p̄ter⁹ ē in hac diuifioe: et erit arg⁹ p se. f̄.
qm̄ mor⁹ nālī fuerit p̄siderat⁹ in eo tū. q. d. et arg⁹
z⁹ ē: qm̄ cū posuerim⁹ q̄ h̄ nomē vacuū significat lo
cū corpi: et posuerim⁹ ip̄s f̄z q̄ ē loc⁹ h̄fē po⁹ p quā
attrahunt⁹ ad ip̄s corpa q̄ gescūt in eo nālī cū fuerit
in eo: et mouent⁹ ad illud cū fuerit ex ad modū ei⁹ q̄d
sentit de loco: et posuerim⁹ i h̄ vacuo aliqd corp⁹: nō
poterim⁹ dicere ip̄s moueri nālī p attractionē ei⁹ a
p̄rinēte: sic dicim⁹ h̄ de loco. segē. n. ex h̄ vt idē corp⁹
f̄z totū moueat ad loca tria. ¶ Et Alex. exp̄oit hūc
f̄mōe ita q̄ illū: q̄d segē i eo: nō segē nisi q̄ vacuū
ponit⁹ ifinitū: sic segē in 3o vt mor⁹ nō sit i corpe ifini
to: et cogit ip̄s ad h̄ q̄ exp̄o nra existimaf q̄ Arist. di
ceret cā post p rōne alia ab ista. ¶ D̄. d̄. et p hūc cum
dē f̄mōe rē. i. et illud q̄d p̄git dicētib⁹ vacuū eē ex
h̄. f̄. qm̄ in eo nō erit sup̄: et iferi⁹: nālī: neqz aliqd p̄p
q̄d eadē res gescūt in alio loco et moueat i alio: p̄git
idē ponētib⁹ locū eē dimēfioes sepatas a mā. ¶ D̄.
d̄. q̄rē igit ab eis. i. qm̄ cū itrogant⁹ de cā q̄rē qdā
corpa mouent⁹ in aliq loco et gescūt in alio loco non
p̄t dare cām: dimēfioes. n. qm̄ abstrahunt⁹ a mā nō
habebūt po⁹: ne dū vt h̄eant potētā nō p̄similis: ita
q̄ faciāt q̄rē in aliquo loco: et motuz in alio: et filr ēr
qm̄ itrogant⁹ de d̄ntuz q̄b⁹ loc⁹ diuidit⁹ in sup̄: et
iferi⁹: nō possent dare aliqd ex dimēfioib⁹: et totū h̄
est triū ei q̄d accidit dicētib⁹ locū eē vltimū p̄rinēs.

¶ Et cū declauit q̄ idē ip̄osibile cōtingit dicētib⁹
locū esse dimēfioes: et dicētib⁹ vacuū: dedit cāz in h̄:
et dixit. necesse est. n. rē. i. et h̄ ip̄osibile cōtingit vtrifq̄
qm̄ ambo ponit⁹ vacuū et locū eē dimēfioes: qm̄ nō
differit apud eos nisi f̄z modū. f̄. qz cū accipit⁹ f̄z q̄
in eo existit corp⁹ d̄r loc⁹: et cū accipit⁹ f̄m q̄ in eo nō
est corp⁹ d̄r vacuū. ¶ D̄. induxit aliud inopinabile
cōe eis: et dixit: q̄rē q̄mō rē. i. et dicētes q̄ dimēfioes
sunt loc⁹ et vacuū. nō p̄t dare cām: ex q̄ corp⁹ f̄z totū
est in loco p se: et f̄z p̄tes in loco per accūs: māifestuz
est. n. q̄ cū pars nō fuerit sepatā a toto q̄ nō erit in
loco p se: sed in toto: et h̄ itēdebat cū dixit. h̄. n. nō
aptat⁹ rē. i. et itrogant⁹ et q̄mō aliqd f̄m totum ē in
loco p se: et f̄m partes in loco per accūs: cū posuerit
dimēfioes sepatas esse locū et vacuū. hoc. n. nō ada
ptat⁹ cū res f̄m totū fuerit posita in loco q̄ ē dimēfio
nes sepatas et illud corp⁹ totale fuerit pmanēs in
sua dispōne nō cōruptū diuidēdo se in suas p̄tes. ps
enī cū nō ponit⁹ sepatā a toto nō est in loco p se: et in
toto: et f̄m h̄ segē vt dispositio de toto et p̄te sit eades
f̄. q̄ vtraqz sit in loco p se: et h̄ p̄dictū est in cap⁹ de
loco. ¶ D̄. d̄. neqz ēr si loc⁹ nō fuerit nō erit vacuū. f̄.
neqz ēr si locus nō fuerit: cū est dimēfio sepatā erit

Lōmen. sup̄ p̄fili.

65

Expō auct.

Expō Alex.

Dimēfioes
qm̄ abstrahū
tur i h̄i po
tētā ne dūm
vt h̄eant po
tētā i p̄fili
Et d̄ p̄fili su
p̄a. p. 48.

Vacuū et lo
cū apud anti
q̄s nō d̄nt nisi
f̄m modum.
p̄ d̄m. d̄. 50.
et 61.

Pars cū nō
ponit⁹ sepatā
a toto nō ē in
loco p se. sed
in toto.

Vacuū ē p̄fili
mālī. d̄ d̄
p̄. 65. et 42.
S̄ p̄mō oppo
sitū. p. 48.
et h̄z q̄ in
vacuo nō est
iā vniuersa
neqz diuersa
Documētū.

Expō Alex.

Pars nisi
scōz p̄t
nō erit in lo
co sed i toto.

Physicorum

vacuū: vacuum. n. aut est p̄uatio oīuz rez: demōstra-
 taz. f. deces p̄dicamentoz: aut est dimēſio ſeparata.
 ¶ Dixit Alex. ⁊ i qbusdā libris nō iuenit ex b capi-
 tulo. ſ. ex poſtreimo niſi b qd dixit. interrogatur quō
 aliquid erit in vacuo ⁊ ſcdz b iſte ſmo nō erit ratio
 per ſe ſed cōiunctus ſermoni p̄dicto.

¶ Accidit aut dicētib⁹ vacuū eē tanq̄ neciū:
 ſi vere eēt mor⁹ p̄riū magis eē: ſi aliq̄s inten-
 dat nō cōtingere moueri nihil ſi ſit vacuum:
 ſicut. n. pp ſile dī: es terrā geſcere: ſic ⁊ in
 vacuo neceſſe eſt geſcere: nō enī ē quo ma-
 gis ⁊ min⁹ mouebitur: ſm enim q̄ vacuus
 eſt nō habet differentiam.

¶ Et cōtingit dicētib⁹ vacuū eē necio ſi fue-
 rit motus p̄riū ei: qd dicitur: ſi aliq̄s p̄ſcruta-
 tus fuerit p̄fecte de b. ſ. qm̄ poſſibile eſt ali-
 qd moueri ſi vacuū fuerit: quēadmodū igi⁹
 dixerūt illi q̄ fecerūt terraz geſcere. ppter ſi-
 militudinez: ita neceſſe eſt etia⁹ quieſcere in
 vacuo: quoniā nō erit vbi: ad qd motus ſit
 dignior ⁊ remotior: quoniā ſm q̄ ē vacuus
 non eſt in eo differentia.

66 ¶ Cū narravit qd ex ipſa rōne eoz ipſoz ba⁹ rō: ice-
 pit narrare ē qd ex illo eodē ipſoz ba⁹ cōcluſio eoz. ſ.
 illud: ex quo nixi ſūt p̄bare ipm̄ ſ. moriū. ¶ Et dixit:
 ⁊ p̄tingit dicētib⁹ ⁊c. i. ⁊ illis q̄ exiſtimāt vacuū eſſe
 qd ſeq̄t ex motu necio p̄tingit p̄riū ei qd dicitur. ſ. qd
 fuerit vacuū nō erit mor⁹. ¶ D. inceptit nūerare ar-
 gumēta: ex qb⁹ apparet qd ſi fuerit vacuū nō erit mo-
 tus: ⁊ dixit: quēadmodū igi⁹ ⁊c. i. p̄mū igi⁹ eoz qd cō-
 tingit iſtis eſt: qd vacuū eſt p̄ſentē eſt vt in eo
 ſit geſ nō mor⁹: qm̄ ſi poſuerim⁹ ipm̄ h̄re potētiā at-
 tractiua. ſeq̄t vt ſit ſm̄ eqliatē: ex quo ſeq̄t vt motū
 geſcat vbiq̄z ponat: ſicut dixerūt fingētes qd cū in
 gete terre eſt: qd circūferētia orbis attrahit eā ex oī-
 bus pnb⁹ eqliatē: nō intēdebat verificare ſm̄onez
 iſtoz de terra: ſed intēdebat qd cū fuerit poſitū in cō-
 tinēte potētiā attractiua cōtingit vt res poſta ge-
 ſcat in medio. ¶ Et forte intendit qd p̄tingit iſtis de
 inopinabili ſile ei qd p̄tingit illis: qm̄ quēadmodū
 p̄tingit illis: qd oē corp⁹ poſitū in medio d̄z geſcere in
 eo: adeo qd ignis ē ita: p̄tingit iſtis vt corp⁹ vbiq̄z
 ponat in vacuo geſcant. ¶ D. d. qm̄ nō eſt vbi ⁊c. i.
 qm̄ qd eſt p̄ſimilis nō erit vbi qd ē mor⁹ digni⁹ attra-
 ctioe ⁊ remoti⁹ ſimply q̄ illud: ex quo ē mor⁹: cū in
 vacuo nō ſint d̄ſe qbus diuidat in ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹: ⁊
 duo extrema diſtāta ſimply nō inueniunt niſi in ſu-
 periori ⁊ inferiori: ex quo ſequit vt omne motū poſi-
 tum in eo quieſcat vbiq̄z ponatur.

¶ Prīmū qdē igi⁹ qm̄ oīs mor⁹ aut violen-
 tus aut ſm̄ nām eſt: neceſſe aut ē ſiqdē vere
 eſt violentus: eſſe ⁊ eū qd eſt ſm̄ nām: violē-
 tus. n. extra nām poſterior ē eo qd eſt ſm̄ na-
 turā: qre ſi nō ſm̄ nām in eſt vnicuiq̄z p̄byſi-
 coz mor⁹: co: poz neqz alioz erit mor⁹ neqz
 vnius. At ſo mor⁹ ſm̄ nām quō erit in va-
 cuo cū nec vna ſit d̄ſia ſm̄ vacuū ⁊ iſinitū:
 ſm̄ qdē enī qd iſinitū eſt nihil erit ſurſus aut

deorſus neqz mediū. ſm̄ aut qd vacuū eſt ni-
 hil differēs ē deorſus ⁊ ſurſum: ſicut. n. nul-
 lius neqz vna eſt d̄ſia: ſic ⁊ illi⁹ qd nō ē: va-
 cuū aut cū nō ſit aliq̄d p̄uatio v̄r eē: loci at
 nām mutatio differēs ē: qre erūt q̄ ſi nā d̄ſia:
 aut igi⁹ nō in eſt nā vllō mō ⁊ nulla loci mu-
 tatio eſt: aut ſi hoc eſt nō eſt vacuū.

¶ Et poſtea oīs mor⁹ aut ē violentus aut nā-
 lis: ⁊ ſequit neceſſario ſi mor⁹ violēt⁹ ſit vt
 ē nālis ſit: mor⁹. n. violēt⁹ eſt extra nālez: ⁊
 mor⁹ qd eſt extra nālē eſt poſt nālē motum.
 ergo ſequit ſi vnūquodqz coꝝpoꝝ nālū nō
 habuerit nālē motū: vt nō beat aliq̄d alioz
 motuum: quō igi⁹ eſt poſſibile vt motus ſit
 nālū. Et in vacuo nō eſt ſupius d̄ſia: ⁊ eſt iſi-
 nitū: ſm̄. n. qd eſt iſinitū nō eſt in eo ſupius
 neqz inferi⁹ neqz mediū oīno: ⁊ ſm̄ qd ē va-
 cuū nō differt in eo ſupius ab inferiori: quē-
 admodū igi⁹ in nībilo nō ē oīno diuerſitas:
 ſit ē in illo qd nō eſt ens: ⁊ vacuū eſt aliq̄d
 nō ens ⁊ p̄uatio: hoc. n. exiſtimāt de illo.
 ſ. tranſlatio nālū ē diuerſa. ḡ hec eſt diuerſi-
 tas nālū: eſt igi⁹ altez duoz: aut nulla tranſ-
 latio nālū ē oīno alicui⁹: ſed ad aliquā p̄rē: aut
 ſi eſt bic tranſlatio nālū: nō eſt vacuū.

¶ Hec eſt alia declaratio. ⁊ p̄ma ſuaz p̄pōnūz eſt qd
 oīs motus aut eſt nālū: aut violentus. ⁊c. nām: ⁊ eſt
 manifesta per ſe. ſcda aut eſt qd oē hīs motū ex nāz
 bz motū nālē: ⁊ iſta eſt ē manifesta per ſe. qd n. eſt
 extra nām intelligit in reſpectu ei⁹ qd nō ē eſt nām: ⁊
 exiſtimāt qd Ari. declarauit hāc p̄pōnē p̄ b qd dixit:
 mor⁹. n. violēt⁹ ⁊c. ſ. qm̄ diſpō i b ē ſic diſpō in babi-
 tu ⁊ p̄uatio: qm̄ habi⁹ ē poꝝ p̄uatio ē re qd caret ba-
 bitu. ⁊ hec p̄pō vt mihi v̄r nō p̄cedit ab Alio. ⁊ ē fa-
 ctitas in illo. ¶ Et cū poſuit has duas p̄pōnes. con-
 cluſit qd illud: qd mouet in vacuo necio mouet mo-
 tu nālū: ⁊ ſi nō nō mouet: qm̄ cū p̄tingit p̄pōni dicē-
 ti qd corp⁹ mouet aut nālū: aut violētē qd motū i va-
 cuo eſt corp⁹: cōcluſit in p̄ figura qd motū in vacuo
 aut mouet nālū: aut violētē: cū p̄tingit hūc qd illd
 qd mouet violente: mouet nālū: cōcluſit ē qd corpus
 qd mouet in vacuo mouet nālū: ⁊ cū fuerit verūz
 qd oē qd mouet violētē mouet nālū: ſequitur vt illd
 qd nō mouet nālū nō moueat oīno. ¶ Et b ē eſt. q.
 ſyllogiſm⁹ inducēs ad icōueniēs: in forma illi⁹ idu-
 xit ſuū ſm̄onē: cū dixit. ergo cū vnūquodqz coꝝpoꝝ ⁊c.
 ⁊ cūz verificauit qd corp⁹ qd mouet in vacuo d̄z mo-
 ueri motū nālū. i. cepit deſtruere vt aliq̄d corp⁹ in va-
 cuo moueat motū nālū: ⁊ in vacuo nō eſt ſuperi⁹ oīo.
 ⁊ ille ſermo eſt in ſcda figura ſic. Omne qd mouetur
 nālū motū mouet in aliquo: in quo ē ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹.
 Et in vacuo nō ē ſuperi⁹ oīno. Ergo illd: qd mouetur
 motū nālū nō mouet in vacuo. ¶ D. i. cepit deſtare qd
 in vacuo nō ē ſup⁹ neqz iſer⁹: ⁊ dixit: ⁊ eſt iſinitū. i.
 qm̄ vacuū ē iſinitū: ⁊ iſinitū nō bz ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹.
 ergo vacuū nō bz ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹ qd nō eſt mediūz
 totius. ¶ Et cū declarauit qd in vacuo non ē ſuperi⁹
 ⁊ inferi⁹: qd eſt iſinitū: uncepit declarare ē b alio
 mō ⁊

Pila expō.

Solo.

In vacuo ſi
 ſunt d̄ſe qb⁹
 diuidat in ſu-
 per⁹ ⁊ inferi⁹.
 B dē. ſ. p. 42.
 ⁊ ibi ⁊ p̄ dē. j.
 ⁊ ⁊c. ſeq̄.

Oīs motus
 aut violentus
 aut nālū.
 Si mor⁹
 lēt⁹ ē nālū
 ⁊c. i. p̄mū
 qd eſt vacuū
 nō eſt mor⁹
 ⁊c. i. p̄mū

Alii
 dicunt
 quod
 nālū
 nō eſt
 motus
 ⁊c. i. p̄mū

67
 Oīs motus
 aut violentus
 aut nālū.
 Si mor⁹
 lēt⁹ ē nālū
 ⁊c. i. p̄mū
 qd eſt vacuū
 nō eſt mor⁹
 ⁊c. i. p̄mū

Ex
 d̄ſe
 autē
 p̄uatio
 nō eſt
 motus
 ⁊c. i. p̄mū
 qd eſt vacuū
 nō eſt mor⁹
 ⁊c. i. p̄mū

69
Ed in motu
nāli ē cāi ge
te nāli. ꝛ ꝛ ꝛ
ē alitudo pū
nētiē ad pte
tū. Ꝛdē. 6. 2.
36. et. 43. et
48.

Physicorum

ergo sequitur vt illud: qd mouetur in eo expellatur ad omnes partes.

70 **C**onsta est alia rōnatio qua nitit̃ destruere vacuus esse per motū violentū. plures enī mori apud expulsiōē expellētis erit in aliqua parte et nō in alia ppter diuersitatē partū in diuersa aptatōē. qz mouet ad partē que ē magis apta: adeo qz p motū nālē mouet ppter aptatiōē sū motū naturales: vt accidit in aīub: vt moueat ad inferius qm nō inuenit exitū ad superius. **C** Et dicit qz ponētes vacuū ponūt ipz: qz existimāt ipm adaptari motū et si ita esset nō cēt h aliqua pars magis adaptata qz alia. Et totum h con- tingit dicentibz vacuū esse separātū: qbus intēdit in hoc s̃mone dīcere. dicentibus vō ipm eē nō separātū nō ptingit h: sed ipositū in corpōibz. isti enī possunt ponere superi⁹ et inferius et vtr̃ mediū p qd fiant mo- tus corpōz simpliciu. **C** D. v. ergo necesse est et. ergo necesse est vt illud: qd mouetur in eo expellat̃ ad oēs ptes eq̃litr: sic nullū motus mouebit ppter aptatio- ne ad aliquas partē aliam ab ea: ad quam expellens expellit: qd nō sentit̃ in pluribus mobilibz. **C** Et in libro Alex. h caplm inuenit̃. et ē existimāt qz trans- latio est nunc in vacuo. ppter aptatiōē: et hoc in va- cuo est eodē mō ex oībus partibz. q illud qd mouet̃ in eo expellitur ad oēs partes. i. qz si vacuum est cā translationis ppter aptatiōē sicut fingūt dicētes ipm eē: necesse ē vt illud: qd mouet̃ in eo moueat̃ ad oēs ptes: qm aptatio est in oībz equaliter. et h in infinitis: qz vacuū est īfinitū apud eos. **C** Et maxima ē dīa- iter pōere qz aptatio ē necēia i eē mori: et ponere ipz eē cāz agentē motū. si igit̃ posuerim qz aptatio ē de necitate mori. expō erit illa quā dixim: et si posueri- mus qz aptatio est cā agēs mori. expō erit Alexā. sed erit destructio nō s̃m rē in se: s̃ h̃ s̃mone corp. apta- tio enī est de necessitate mori nō cā agēs.

Aptatio ē de
necitate mo-
ri et nō causa
agēs motū.

Constendit vacuum non esse ex parte velo- citatis.

Capitulum. III.

Absplius autē et ex his manife-
stum est qd dicit̃: videmus enī
idem graue et leue et corp⁹ ve-
loci⁹ ferri ppter duas causas:
aut in differendo per qd vt per
aquā: aut per terraz: aut aere:z
aut in differēdo qd fertur si alia sint eadem
ppter excellentiam grauitatis: aut leuitatis:
hoc quidē igitur per qd fert̃ causa est q̃ ipe-
dit: maxima quidem qd contra fert̃: postea
aīr et manens: magis aut qd non facile diui-
dit̃: h̃mōi aut pingui⁹ est. Id aut in quo ē. a.
mouebit̃ per. b. qd aīr in quo est. c. tēpus. p
ipm at. d. cū sit subtilius: in quo. e. tps si eq̃-
lis lōgitudo est ipfi. b. q̃ est ipfi⁹. d. s̃z analo-
giam ipedientis corpōis. sit. n. b. quidē aq̃.
d. vero aer. quanto ergo subtilius est aer aq̃
et incorpōalins: rāto citius. a. per. d. moue-
tur qz per. b. h̃z ergo eandē ratiōē s̃m quā
vere distat̃ aer ab aqua velocitas ad veloci-
tatē: quare si duplt̃ subtile est in duplicitem

Ad duplices
cāz velocitatē
et tarditatis i
motū.

porē qd est ipm. b. transibit. a. qz. d. et erit in
quo est. c. tempus duplex eo: in quo est. e. et
semp iam quātociqz sit incorpōali⁹ et mi-
nus impeditiū et bene diuisibilis per qd
fertur citius mouebit̃. vacuū aut nullaz h̃z
rōnem qua excellatur a corpōe: sicut neqz
nihil ad numez. si enī q̃tuor excellūt tria in
nūero: pluribz aut duo: et adhuc vnū pluri-
bus qz dnoibz: nihil aut habet nō ampli⁹ ra-
tionez qua excellant. necesse enim est diuidi
excellens in excellētiā: et in id qd excellitur.
quare igit̃ erit quattuor quantūcūqz excel-
lunt et nihil: vnde neqz linea punctū excellit
nisi componatur ex punctis: similiter autē et
et vacuum ad plenum nihil possibile est ha-
bere rationem. ergo neqz ad motū.

C Et apparet et hoc qd dīctimus hoc mō: vi-
demus enī idem corpus velociari in motū
ppter alterū duoz. aut ppter hoc qz illud
mediante quo mouet̃ diuersat̃. **A**g. vi mo-
tus eius sit in aqua: aut in terra: aut in aere:
aut in igne: aut qz motū diuersat̃: si igit̃ alia
fuerit eadē ex differētiā grauitatis et leuita-
tis: illud mediante quo erit mori erit cā. im-
pedit enī motus: aut multū quando motus
illius fuerit prius motui eius qd mouet̃ in
eo: aut minus qm ēt fuerit q̃scens: et magis
qm nō fuerit facilis diuisiōis: et qd est tale ē
illud: in quo ē spissitudo: expellat̃ igit̃ corp⁹
a. mediatē. b. in tēpore. c. mediatē. d. et qd ē
subtilius in tēpore. h. in lōgitudine ex. a. eq̃lī
longitudini ex. c. s. corp⁹ ipediens: et intētio
illius est: qm. b. sit aqua: et d. sit aer. et quā-
to aer est subtilior aq̃: et leuioris corpōe ita-
tis: tanto. a. expellitur mediantē. d. velocius
qz mediantē. b. et sit ppositio velocitatis ad
velocitatez sicut ppositio excessus aeris sup
aquā: ita qz si fuerit duplt̃ in subtilitate: p-
transibit spaciū. b. in duplo tēpore: in quo
pertransit spaciū. d. et erit tēpus. c. duplum
tēpore. b. et quanto magis fuerit illud me-
diatē quo erit motus leuioris corpōe itatis
et minoris resistentie: sed facilioris diuisiō-
nis: rāto magis expulsio erit semp velocior.
vacuū s̃o nullā h̃z cōparatiōē ad corp⁹ p
quā corpus excedat ipm: quēadmodū nul-
lam h̃z cōparatiōē illud: qd nō dicit̃ vnum
oīno ad illū: qd dicit̃ nūer⁹. q̃tuor. n. si exce-
dūt tria per vnū excedūt duo per magis: et
excedūt vnū per magis ad nō vnū: vnū s̃o
nullā h̃z ppositiōez quo excedit ipm: exce-
dēs. n. diuidit̃ neciō in eo: qd excedit et aug-
mentū:

Hic dī-
ct̃ excellē-
tia qd ex-
cellit̃.

De
medi-
a dī-
mor.

et sic ignis et aer

no dīparat

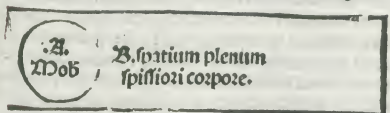
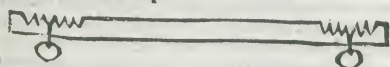
Liber Quartus

69

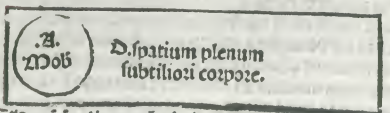
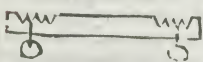
metas: g. quatuor dividunt in b. duo: i. excessus: z. et in n. vnu: z. ideo linea et no. excedit p. ctu: cu. no. coponit ex p. ctis: z. s. l. et vacu. no. bz. ad plen. p. portione: ergo neq. etiam motus erit in eo.

¶ Demonstratio exemplaris ostendit q. talis est p. portio motus ad motum in velocitate qualis est p. portio medij ad medium in subtilitate.

L. Tempus.

E. Tempus.

¶ Dec. e. et alia dem. ratio: in q. declarat q. ipse e. motu fieri mediate vacuo sepato. ¶ Et dixit: z. appz. z. i. z. b. q. d. diximus. s. q. ipse e. vt motus fiat in vacuo appet. ex b. q. n. videm. corpa graua diuersari i. motu fm. velocitate z. tarditate p. duo: q. n. si corpus fuerit id. aut fuerint duo e. q. l. in declinatione: diuersitas erit fm. illud: in quo mouent. ¶ U. g. q. n. id. corp. veloci. mouet in aere q. in aq. z. s. l. duo corpa e. q. l. i. grauitate z. figura z. magnitudine. si aut corpa fuerit diuersa z. mouent i. vno medio. tuc diuersitas in motu erit p. diuersitate i. grauitate z. leuitate. s. q. graui. illoz. erit velocius. ¶ Et cu. declarant banc ppone. s. q. ca. velocitatis z. tarditatis in corpib. mobilib. est: aut diuersitas medij in spissitudine z. tenuitate: z. diuersitas corporum in grauitate z. leuitate dixit. si igit alia fuerit eade. i. q. n. si alia exstia i. corpib. bus facientia velocitate z. tarditate: vt diuersitas corpor. in grauitate z. figura z. magnitudine fuerint eade in duob. corpib. no. diuersis: z. videm. q. illd. q. d. mouet i. aere: mouet veloci. illo q. d. e. in aq. mani. e. q. ca. diuersitatis mot. e. illud mediate quo e. mot. z. s. l. est et in eode corpe. s. cu. videmus q. mot. ei. in corpe subtiliori est velocior q. mot. ei. in corpe spissiori. ¶ D. d. cam. pp. qua. accidit hoc medio z. dixit: q. ipedit multu. z. i. z. ca. tarditatis est: q. n. illud me. diate q. erit mot. resistet rei mot. z. b. resistes diuersat fm. magis z. minus. resistet. n. multu. q. n. me. mouet motu d. r. i. o. ei. q. d. mouet in eo: z. resistet minus q. n. fuerit gescs. ¶ D. d. z. magis z. i. z. me. q. d. resistit p. suu. motu ad d. r. i. a. p. resistit magis q. d. fuerit difficilis diuisiois z. passiois. diuersitas igit medior. in istis duab. cais. s. i. difficultate z. facilitate resistetie: aut mot. aut genis eoz. e. ca. in diuersitate mot. eius. de moti. aut mobilu. p. s. l. i. u. ¶ D. narrat q. d. e. difficultis diuisiois z. dixit: z. illud in q. e. multa spissitudo. ¶ Et cu. p. posuit hac ppone. i. cepit vti hac doctri

Diuersitas medior. e. ca. in diuersitate mot. z. i.

na p. l. i. a. s. z. d. i. x. i. t. expellat q. z. i. p. onat igit. a. cor. p. q. d. mouet i. medio: z. me. in q. mouet ponat. b. z. t. p. s. in q. mouet sit. c. p. o. a. t. et mouet. a. i. alio me. subtiliori p. z. s. l. d. z. t. p. s. a. n. q. mouet. a. in b. me. s. l. b. z. p. o. a. t. a. moueri ex duobus medijs p. duo spacia e. q. l. i. a. s. e. x. b. grossiori: z. ex. d. subtiliori. segt. igit vt t. p. s. i. q. p. r. a. s. i. t. bec. duo spacia diuerset. notu. e. n. q. veloci. p. r. a. n. s. i. t. id. e. spaci. i. m. i. o. r. i. t. p. e. z. q. z. ca. velocitatis z. tarditatis duob. morib. e. diuersitas medior. in tenuitate z. spissitudine: segt. vt p. p. o. r. t. p. s. ad t. p. s. sit sic. p. p. o. r. t. s. i. t. u. d. i. s. q. e. in altero me. ad illa. q. e. in alio: z. s. l. r. p. p. o. r. t. i. o. mot. ad motu. ¶ Et cu. dedit ex. et de l. i. s. d. e. d. i. t. ex. de materijs vt dem. ratio sit manifestior: z. q. d. vt diminutu. i. vno ex. apperit in alio: z. dixit. iteno illi. e. z. t. U. g. p. o. a. t. i. loco. b. q. d. e. mediu. grossi. aq. z. i. loco. c. q. d. e. mediu. subtili. aere: q. n. igit magis aer e. subtili. aq. z. m. i. o. r. i. s. resistet. s. r. e. mot. z. t. a. r. d. i. o. magis erit velocitas mot. a. i. eo q. i. aq. p. p. o. r. t. i. o. igit velocitatis ad velocitate erit sic. p. p. o. r. t. i. o. excessus subtilitatis aeris sup. subtilitate aq. z. i. o. dixit. erit p. p. o. r. t. i. o. velocitatis ad velocitate z. t. a. s. e. q. u. i. t. igit ex istis pponeb. vt p. p. o. r. t. i. o. velocitatis mot. a. i. n. b. ad motu ei. in. d. sit sic. p. p. o. r. t. i. o. excessus subtilitatis aeris sup. subtilitate aq. ¶ D. d. i. t. a. q. si fuerit duplu. z. i. t. a. q. sequit si p. s. i. e. r. i. m. q. aer e. duplu. ad aq. i. subtilitate. vt res mota i. aq. p. r. a. s. i. t. a. t. spaci. e. q. l. i. a. s. spacio q. d. p. r. a. s. i. t. i. a. e. i. t. p. e. duplo ad t. p. s. in q. p. r. a. s. i. t. i. p. s. in aere. T. p. s. igit q. d. e. c. z. e. i. l. l. d. i. q. p. r. a. s. i. t. spaci. res mota i. corpe spissiori: z. i. e. duplu. ad t. p. s. b. i. q. d. mouet p. spaci. e. q. l. i. a. s. i. cor. pore subtiliori q. d. e. c. t. a. r. d. i. o. n. i. p. p. r. a. s. i. t. id. e. spaci. i. l. o. g. i. o. r. i. t. p. e. z. l. z. no. exp. s. i. t. hac p. p. o. r. t. i. o. n. e. z. i. t. e. l. l. e. c. t. a. t. n. e. e. x. p. i. o. s. f. m. o. d. e. ¶ D. d. o. t. q. d. o. magis fuerit illud mediate q. z. t. b. e. t. m. a. n. i. e. s. t. p. s. e. ¶ Et cu. posuit bas ppones p. u. x. i. t. et alia ppone. z. dixit. vacu. vo. nulla bz. ppone i. subtilitate ad subtilitate corporis me. quo sit mot. z. cu. dixit. nulla bz. ppone ad cor. i. t. r. e. d. i. t. z. vacu. nulla bz. ppone q. cor. p. me. excessit vacu. U. g. i. subtilitate. in vacuo. n. no. e. subtilitas q. d. i. c. a. t. e. e. s. t. u. b. i. l. i. t. i. g. n. e. U. g. aut aere. ¶ D. d. i. q. u. e. ad modu. no. bz. ppone z. i. t. e. r. vacu. z. cor. p. me. no. e. p. p. o. r. t. i. o. cu. i. vacuo no. e. subtilitas: z. e. i. l. l. u. d. s. z. q. d. p. p. a. n. t. me. dia adiuice i. subtilitate z. spissitudine: que ad modu. no. e. p. p. a. t. i. o. neq. p. p. o. r. t. i. o. i. e. o. q. d. no. e. vnu. ad illud q. d. e. n. u. m. e. r. u. s. n. u. m. e. r. i. n. p. p. a. n. t. adiuice: q. d. c. o. i. c. a. n. t. in vno: z. v. l. t. o. i. a. d. u. o. q. no. c. o. i. c. a. t. i. e. a. d. e. n. a. no. h. i. t. p. p. o. n. e. a. d. i. u. i. c. e. z. b. i. t. e. d. e. b. a. t. cu. dixit. si igit 4. excedit tria z. i. z. n. u. m. e. r. i. excedit se adiuice p. vnitates i. q. b. c. o. i. c. a. t. i. l. l. u. d. a. u. t. i. n. q. no. e. vnu. nulla bz. ppone ad n. u. m. e. r. u. m. z. s. l. r. i. l. l. d. i. n. q. no. e. subtilitas nulla bz. ppone ad cor. p. o. r. a. h. i. t. i. a. subtilitate. diuersa. n. fm. magis z. minus ne. c. a. r. i. o. c. o. i. c. a. n. t. in eade. n. a. ¶ D. d. i. o. vnu. vo. z. i. q. d. aut fuerit ex entibus in quo no. inuenit vnu. non bz. p. p. o. r. t. i. o. n. e. m. ad illud: in quo est vnu. qua. exstiat iter illa excessus. ¶ Deinde d. i. excedes. n. z. i. l. l. u. d. e. n. i. m. q. d. d. i. c. a. t. excedere aliquid necessario diuidit in illud quod excedit: z. in id per quod excedit. Verbi gratia: quia quattuor excedunt duo: necesse est vt diuidant in duo q. b. excedunt: z. in quo que excedit: cum igit fuerit aliquod q. d. non diuidit in aliquod z. fuerit aliud q. d. diuidit in ipm: non dicet q. illud q. d. diuidit in illud excedit illud q. d. no. diuidit. ¶ U. g. q. n. quattuor no. dicit excedere aliquid: in quo no. est vnu: q. n. si excederet. tuc quattuor diuidunt in excessus: z. in illud: in quo no. est vnu: q. d. est impote. z. hoc i. t. e. d. e. b. a. t. cu. dixit: ergo necesse est vt q. m. i. o. r. diuidan

Si post ex. plu. d. l. i. s. i. o. ad ducat ex. m. plu. de mate. r. i. s. i. o. d. m. a. n. i. f. e. r. i. t. e. r. i. t. m. a. n. i. f. e. r. i. o. r. i. o. r.

¶ I. t. o. o. i. a. d. u. o. q. no. c. o. i. c. a. t. i. e. a. d. e. n. a. no. h. i. t. p. p. o. n. e. a. d. i. u. i. c. e. z. b. i. t. e. d. e. b. a. t. cu. dixit. si igit 4. excedit tria z. i. z. n. u. m. e. r. i. excedit se adiuice p. vnitates i. q. b. c. o. i. c. a. t. i. l. l. u. d. a. u. t. i. n. q. no. e. vnu. nulla bz. ppone ad n. u. m. e. r. u. m. z. s. l. r. i. l. l. d. i. n. q. no. e. subtilitas nulla bz. ppone ad cor. p. o. r. a. h. i. t. i. a. subtilitate. diuersa. n. fm. magis z. minus ne. c. a. r. i. o. c. o. i. c. a. n. t. in eade. n. a. ¶ D. d. i. o. vnu. vo. z. i. q. d. aut fuerit ex entibus in quo no. inuenit vnu. non bz. p. p. o. r. t. i. o. n. e. m. ad illud: in quo est vnu. qua. exstiat iter illa excessus. ¶ Deinde d. i. excedes. n. z. i. l. l. u. d. e. n. i. m. q. d. d. i. c. a. t. excedere aliquid necessario diuidit in illud quod excedit: z. in id per quod excedit. Verbi gratia: quia quattuor excedunt duo: necesse est vt diuidant in duo q. b. excedunt: z. in quo que excedit: cum igit fuerit aliquod q. d. non diuidit in aliquod z. fuerit aliud q. d. diuidit in ipm: non dicet q. illud q. d. diuidit in illud excedit illud q. d. no. diuidit. ¶ U. g. q. n. quattuor no. dicit excedere aliquid: in quo no. est vnu: q. n. si excederet. tuc quattuor diuidunt in excessus: z. in illud: in quo no. est vnu: q. d. est impote. z. hoc i. t. e. d. e. b. a. t. cu. dixit: ergo necesse est vt q. m. i. o. r. diuidan

Physicorum

tur et i. qm necesse est ut quattuor diuidant in illud p
qd excedit illud: in q no e vnu: in illud: in quo no
est vnu. Et q: pportio qua itedit declarare e cois
numeris et alijs: et dedit exēplū de nūeris: vult ēt da
re exēplū de magnitudinib: et dixit: linea n. nō exce
dit punctū. i. et pp b nō inuenit pportio iter lineā et pū
ctū qua pueniat excessus: qm si ita eēt: tūc excedēs
et res excessa eēt ptes linee: et sic linea cōponeret ex
pūctis: qd post declarabit eē ipole. Et cū declara
uit hāc ppōne dicit: qd excedēs aliqd opz diuidi
in excessum et in re excessaz: et vacuū nō diuidit in il
lud p qd excedit corpus: cū in eo nō est subtilitas: de
dit cōclusionē: que sequit ex hoc: est q vacuū nō hz
pporcionē ad plenum: qua dicat excedere plenum in
subtilitate et dixit: et sū etia vacuum. Et iste syllogis
mus est et in scda figurā: qd subtilitas est minor p
positio. Et cū declarauit hanc pōne dedit ipole qd
sequit ex ea si aliquid moueat in vacuo: et dixit: ergo
neqz motus erit in eo. i. et cū vacuū nō hz pporcionē
ad plenum in subtilitate: et ponit aliquid moueri in
eo sequit ex hoc q motus in vacuo nō hz pporcionē
ad motum in pleno: et sic erit motus indiuisibilis
in tpe diuisibili. i. instanti: qd ē ipole: vt post declara
bit: q: hoc accepit p constanti: qd declarat in sexto
scz q omnis motus est i tēpore et motus diuisibilis.
Quēpace aut bī mouit h qōne. dicit. n. q nō seg
tur vt pportio motus eiusdē lapidis in aqua ad mo
tus eius in aere sit sicut pportio spissitudinis aque ad
spissitudinē aeris: nisi mor lapidis esset in tpe: pp b
q mouet in medio: et si b eēt ptingeret vt nullus mo
tus eēt in tpe nisi pp ipediēs: mediū. n. vt ipedire rē
motā: et si ita eēt: tūc corpa celestia mouerent in istā
tēcū nullū mediū ipediēs sit illis: et dicit q pportio
subtilitatis aq ad subtilitatē aeris ē sic pportio tar
ditatis accētis motui i aq ad tarditatē accētē ei in
aere: et h sunt vba eius in 7° sui libri: dicit: et ista res
stētia: q est inter plenu et corp^o qd mouet in eo est il
la iter quā et potētiam vacui fecit Aristō. pporcionē
in qto: et nō ē sicut existimat de ei^o opione: pportio
n. aq ad aerē in spissitudine nō ē sicut pportio mor
lapidis in aq ad motus ei^o in aere: s. pportio potētē
cōtinuitatis aq ad potētā cōtinuitatis aeris ē sic: p
portio tarditatis accētis rei mote ex illo: in quo mo
uet. Et cū aq ad tarditatē accētē ei qm mouet in
aere: qm si eēt sicut existimauerūt aliq. tūc mor nā
lis eēt violētus. ergo si illi nō eēt resistētia quō eēt
motus: necesse est. n. vt eēt in instāti. quid ergo dicit
de motu circulari: et illic nō est resistētia: qm illic nō
est diuisio oīno. nā locus circuli idē ē simplr: nō ita
qz enacuāt vnus locus et alius implet: necesse ē igit
vt motus circularis sit in instanti: s. nos videmus in
eo maximā tarditatē: vt i motu stellaz fixaz: et ma
ximā velocitatē vt in motu diurno: et hoc nō est nisi
pp distātiā motoris in nobilitate a moto: cū igit fue
rit nobilior. tūc illud qd mouet ab eo: erit veloci^o: et
cū motor fuerit minoris nobilitatis erit ppinquior
moto: et tūc mor^o erit tardior: et h sunt vba ei^o. Et
si b qd dixit pcedat. tūc demōstratio Aristō. erit falsa:
qm si pportio subtilitatis mediū ad subtilitatē alte
ri^o mediū est sic pportio tarditatis accētis moto i al
tero corp^o ad tarditatē accētē ei i alio: nō sic pportio
ipsi^o motus: nō segit vt illud qd mouet in vacuo mo
uet in instāti: qm tūc nō auferē ab eo nisi tarditas:
qd accidit ei pp mediū et remanet ei mor^o nālis: et oīs
mor^o ē in tpe. g illud qd mouet i vacuo mouet in tpe

Sexto phy.
l. c. 50. r. 3.
Digressio
mota ab aue
pace nāquid
que simplex
moueret i nō
tpe dato va
cuo et ei^o opt
mo.

Improbatio
opionis aue
pace.

neōio et motu diuisibili: et nullus sequit ipole. h igit
ē qd Auepace. Nos aut dicam q manifest^o ē p: e
q si cā eglitatis rez motaz pueniētū in declinatio
ne et figura et magnitudine qm mouent i vno medio:
aut in duob^o medijs eglib^o in tenuitate et grossitudi
ne ē eglitas mediū: mani^o ē q diuersitas ei^o in tenui
tate fm magis et min^o ē cā diuersitatis mor^o in velo
citate et tarditate: et q ista diuersitas: aut cā ē diuersi
tas mediū: segit eēntialr subtilitatē. i. q augmētū illi^o
diuersitatis segit augmētū subtilitatis: et diminutio il
lius diminutionē illius. g mani^o ē q pportio motuū
ad pporcionē mediū et cā in spissitudine et tenuita
te: et iste pporciones sunt manifeste p se. i. q cum fue
rint duo mota eglia in granitate et figura et magnitu
dine: et moueant i vno medio: q mor^o eoz erit eglis
in velocitate: et q vtūqz pūst egle spaciū i tpe egl
liz cū duo media fuerint diuersa i tenuitate: q mo
tus eoz diuersabit diuersitate pporcionalit: et vlr ma
nifestū ē q cā diuersitatis et eglitatis motuū est di
uersitas et eglitas pporciōis motoris ad rē motā: cū
igit fuerint duo motores et duo mota: et pporcio alte
ri^o motoris ad altez motū fuerit sicut pporcio reliq
motoris ad reliqui motū. tūc duo mor^o erūt eglis i
velocitate: et cū pporcio diuersabit diuersabit mor^o
fm illā pporcionē. Et b idē est in motibus violē
tis et nālib^o: s. in violētis cū duo motores fuerint egl
les in p^o diuersitas erit pp impediēs: in nālib^o vō di
uersitas: aut eglitas ē pp diuersitate: aut eglitate p
porcionis motoris ad rē motā: et non sequit vt in eis
sit eglitas apud equalitatē mouētū in p^o qm ppor
tio diuersat: sic nō sequit b i violētis qm impediēs
diuersat: qm impediēs diuersabit pporcio: iste igit
sunt ppōnes manifeste p se. Et si b eēt: sicut dicit
Auepace. i. q in talib^o motib^o nō erit pportio motus
ad motū: sic pportio spissitudis ad spissitudinē: s. sic
pporcio tarditatis ad tarditatē: ptingeret b in oib^o
motib^o violētis: ita q illud dēm i vltio septimi. i. q
cū aliqd corp^o mouerit aliud corp^o p aliqd spaciū in
aliquo tpe qd mouebit medietatē illi^o corp^o p illud
spaciū i medietate illi^o tps eēt falsus: ptingeret. n. fm
Auepace vt pportio tps ad tps nō eēt nisi sic ppor
tio tarditatis ad tarditates. Et cā ist^o erroris fuit
existimare q tarditas et velocitas sunt motus addi
ti motui et diminuti ab eo: sic linea q addit lineā: aut
diminuit ab ea: cū igit existimatur q velocitas ē ad
ditio sup motū nālē: et tarditas diminutio: et cā istius
additiōis et diminutiōis fuerit resistētia: sequit ex b vt
pporcio resistētis ad resistēs sit sic pportio tardita
tis ad tarditatē: nō sic pportio mor^o ad motū: qm qm
qntitatib^o pporciōalib^o addit eadē qntitas: aut dimi
nuit nō remāebūt pporciōales: et Auepace existimauit
q mor^o sensibilis ē illud qd remanet ex motu nālē: et
existimauit q mor^o nālis ē qst vna mēsurā: ex q dimi
nunt due mēsurē s. pporciōes aliāz duāz qntitatū:
et vidit q cū b accidit i qntitatib^o: nō segit vt pporcio
diminuti ad diminutū sit sic pporcio remanētis ad re
manēs: et existimauit q accidit motui nālī pp ipediēs
aliq diminutio fm pporcionē ipediētis ad ipediēs:
et existimauit sic dixim^o q mor^o sensibilis ē illud qd re
manet ex motu nālī post diminutiōes: sic remāet ex
magnitudine p diminutiōes: et iō iudicauit q nō segit
vt pportio motus sensibilis ad motū sensibile sit sic
pporcio ipediētis ad impediēs: s. sicut pportio tar
ditatis ad tarditatē: sicut nō sequit in qntitatib^o: que
diminunt in aliq pporciōe vt residuū sit in illa p
porcione

Opl. 210

Alt. ppor
tione

Alt. mō
e q cā p
fina et
tia mō
diuisiō
litas p
nō mō
ad res mō

Alt. mō
mō nāl
violētis

Alt. mō

Alt. mō

Alt. mō

Alt. mō

Alt. mō

Alt. mō

portione s; differunt: quādo ex q̄tate mathema-
tica diminuitur aliqua q̄titas in actu remanet resi-
duū q̄tatis in actu: et quando motui nāli accidit di-
minutio. tunc motus naturalis nō habebit esse nisi
in potētia. ḡ tunc motus sensibilis nō erit nisi mor-
nō naturalis qui est diminutio ex motu nāli: nō mo-
tus naturalis cui accidit diminutio: et similiter cum
aliquo motu mouet̄ velocius motu naturali. tūc nō
erit illic motus naturalis et additio: s; additio tantū.
verūtāme dicimus q̄ proportio tarditatis ad tardi-
tate est sicut p̄portio impediētis ad impediēs. vt di-
cit Auepace: s; nō est illic aliquid nisi tarditas: et ista
questio est sophisticata: s; est difficilis: q̄ est fm̄ cōmu-
nicationes: q̄m̄ quia motus assimilatur linee existima-
tur q̄ illud quod contingit in linea p̄tingit in motu.

Epilogus

¶ Declaratū est igit̄ ex hoc sermone q̄ p̄portio im-
pedientis ad impediēs est sicut p̄portio motus ad
motū: et hoc ē in motibus violentis quādo motor̄ fue-
rit idem: et siue impediēti fuerit ex medio: aut ex
ipso motor̄: et q̄ hoc diuersat̄ in motib; nālib; fm̄ di-
uersitatē p̄portionū: que sunt iter motores et res mo-
tas: cū nullū sit hoc impediēs: s; fm̄ diuersitatē p̄-
portionis excessus potētie motoris sup̄ res motā ad
excessus potētie secūdi motoris sup̄ res motā. ¶ Et
q̄ret aliq; cū posuerimus q̄ iste mot̄ erit in medio
impedit̄ a medio nō sequit̄: si p̄cesserim; q̄ p̄por-
tio motū: que sunt in medio adiuncte est sicut p̄-
portio impediētis ad impediēs: vt q̄m̄ idē motum
mouet̄ in vacuo moueat̄ motu idiuisibili et in istan-
ti: s; sequit̄ necessario: vt moueat̄ in tpe: cuius p̄por-
tio ad tpe: in quo mouet̄ in medio: sit sicut p̄portio
excessus potētie motoris sup̄ res motā fm̄ q̄ est
mota t̄m̄. s; absq; eo q̄ illic sit impediēs extrinsecus
ad excessum potētie motoris sup̄ res motā fm̄ q̄ est
impedita. vnde existimat̄ etia; q̄ s; concedant̄ ille
p̄positiones q̄bus vltus est: t̄m̄ nō inducet ad impole
ad q̄m̄ n̄r̄t̄ inducere. ¶ Et ad hoc ē dōm̄: q̄ isti mo-
tus qui sunt corporū simplicium mediātibus aqua et
aere: nō sunt motus impediti a medio: vt apparet in
primo aspectu: q̄m̄ si ita eēt: tunc essent hi motus na-
turales qui nōdum inuēti sunt: neq; inueniēti: nisi
eēt pole hec corpora moueri sine medio: q̄ est ipso-
fibilis: nisi vacuū eēt. ¶ Et causa in hoc ē: q̄ ista mo-
ta indigēt medio: quoniam res mota necessario d;̄
habere cum motore aliquā resistētiā: quā potētia
motoris excedat potētiā illius: et hoc est in motib;
nālib;: et si non: tunc quilib; motor̄ moueret quod-
lib; corpus: et ppter diuersitatē istū p̄portionis: que
est ex resistētia inter motorē et rem motā simpliciter
uersat̄ motus corporū celestium vt q̄dā sunt veloci-
ra quib; dā: et p̄ hanc resistētiā motor̄ non mouet̄ res
motā nisi q̄m̄ potētia eius excedat potētiā rei mo-
te. b̄ res enī mota v̄r̄ sit similis quodāmodo moto-
ri et p̄traria alio modo. ¶ Et hoc intelligit̄ de nobi-
litate quā dicit Auepace in corporib; celestibus: mo-
tor̄ enim cuius potētia est excedens est nobilior mo-
tor̄: cuius potētia est minor: in excessu: et manifestus
est q̄ ista resistētia inuenit̄ iter motorē et res motā:
quādo res mota fuerit distincta p̄ se: sicut est disposi-
tio in corporib; celestibus. ¶ in elementis v̄o res mo-
ta est in potētia et motor̄ in actu cum sint composita
ex p̄ma mā et formis simplicib;: et motor̄ est forma: et
res mota est mā: et q̄ hec corpora nō distinguunt̄ in
res motā et motorē in actu: in ipse est ea moueri sine
medio. ¶ Et Aristote. declarauit: q̄ ppter hoc fuit

necesse illa nō moueri ex se in s̄ istius libri. Si igit̄
h duo corpora simplicia mouerent̄ sine medio nō eēt
h resistētia iter motorē et res motā: imo nō eēt h res
mota oīno eēntialit̄: et si h; p̄tingeret vt nō mouerent̄
in tpe: et in q̄s motor̄: ex h igit̄ dixit Arist. q̄ si h cor-
pora mouerent̄ in vacuo sequer̄ vt mouerent̄ motu
idiuisibili in tpe idiuisibili: ponēdo h corpora moueri
in medio ē nāle eis: et cā in hoc q̄ moueant̄: nō si-
cut existimat̄ q̄ sunt mota ex se nō motu nāli: sicut
existimaunt Auepace. ¶ Auepace igit̄ fecit dubitare
in h s̄mone in duob; locis. Unus eorū est: in quo di-
cit q̄ p̄portio mot̄ ad motū nō est sicut p̄portio sp̄s
situdinis medij ad sp̄situdinē medij. Scos aut̄ est q̄
isti mot̄ sunt ipediti ex medio et non nāles: et nullus
puēit aī ip̄s ad istas q̄ones: et iō p̄fundit̄ erat iste su-
p̄ alios. ¶ Et in exēplari a q̄ scripsim; inuenim; q̄dā
foliū p̄ se et scriptū erat h. Nos aut̄ dicam; q̄ necē
est q̄ iter motorē et rem motā sit resistētia. motor̄. n.
mouet̄ res motā: fm̄ q̄ ē s̄rius: et res mota mouet̄ ab
illo fm̄ q̄ est filius: et oīs mot̄ erit fm̄ excessus poten-
tie motoris sup̄ res motā: et diuersitas motū i velo-
citate et tarditate ē fm̄ hāc p̄portionē: q̄ ē iter duas
potētiās: et ista resistētia aut̄ erit ex ipso moto q̄m̄ il-
lud q̄ mouet̄ ex se voluntate diuidit̄ in motorē in
actu et res motā in actu: sicut est dispō in animalib; et in
corpib; celestib;: aut̄ erit ex ipso medio: in q̄ mouet̄:
et h̄ erit q̄m̄ res mota nō diuidit̄ i motorē et res motā
in actu: sicut est dispō ēt in corpib; simplicib;: aut̄ re-
sistētia erit ex vtroq; s; ex re mota et ex medio: sic est
dispō i animalib; q̄ mouent̄ i aq̄ illa aut̄ in q̄b; res mo-
ta ex se diuidit̄ in motorē in actu et res motā in actu
nō necio indigēt medio: s; si fuerit erit per accidēs.
illa aut̄ q̄ mouent̄ ex se: q̄ nō diuidunt̄ in motore et
res motā in actu necio indigēt medio: et h sunt corpora
grauia et leuia et si nō: mouerent̄ non in tpe: cūz nihil
sit actu illic q̄ resistat p̄ motu: et est impole ēt vt
hēant̄ mot̄ nāles: et sunt semp̄ ipedita: et iō p̄tingit q̄
cū posuerimus ista moueri in vacuo vt moueat̄ nō
in tpe: et vt motus grauis et grauior̄ sit eglis in ve-
locitate: q̄ ē ipole: q̄ igit̄ existimaunt Auepace. est q̄
ista simplicia h̄nt motus nāles sine medio.

Lex. cōmē.
26. 29. 30. 31.
et 32.

Si elementa
mouerent̄ in
vacuo moue-
rent̄ in ista.
Idem infra.
ca. 74. et 8.
p̄p̄. lxxxij.

Lauo mag
de Auepace
byspano.

Resistētia in
motu nāli q̄m̄
q̄ est ex ipso
moto et q̄m̄
est ex ipso me-
dio et q̄m̄ ex
p̄te vtriusq;
resp̄ctū dūct̄
loq̄r̄.

¶ Sed si per subtilissimū in tanto tali q̄ fer-
tur per vacuum omne; exuperat rōnem: sit
enim. 3. vacuum. equale autem magnitudi-
ne his: que sunt. b. z. d. a. ergo si transibit. 3.
et mouebitur in quodam quide; tempore:
in quo est. i. sed in minori q̄m̄ in quo est. c. et
hanc habebit rationem vacuum ad plenu;
sed in tanto tpe quātum in quo est. i. ipsum
d. a. transibit. t. transibit aut̄ si sit subtilitate
differens ab aere: in quo est. 3. fm̄ hanc pro-
portionem quā habet tempus: in quo est. e.
ad tpe: in quo est. i. Si enim sit tanto subtri-
lius corpus: in quo est. 3. ipso. d. q̄rum exu-
perat. e. ipm̄. i. e. cōuerso transibit velocitate
in tanto q̄tum. i. ipsuz exuperat. 3. q̄ est: in
quo est. a. si ferat̄. si ergo nullū sit corp;: in
quo est. 3. adhuc veloci;: sed erat: in quo est
3. i. quare in equali tpe trānsibit q̄d; plenu;
et vacuum sed impossibile est.

Obiectio

Solo

¶ Res mota
necio q̄ sit
cum motore
aliquā resistē-
tiā: q̄m̄ mo-
tor̄ excedat
potētiā illius.
¶ Res mo-
tor̄ v̄r̄ ē filius
illius motū:
motū. et p̄ria
motū.
¶ Res a quo
ita p̄eant̄ re-
sistētiā in mo-
tu locali.
¶ In elemē-
tis res mota ē in
potētia et motor̄
in actu cū
sint composita
ex p̄ma mā et
formis simplicib;
et motor̄ est
forma et res
motā est mā.
¶ Res a quo
ita p̄eant̄ re-
sistētiā in mo-
tu locali.
¶ In elemē-
tis res mota ē in
potētia et motor̄
in actu cū
sint composita
ex p̄ma mā et
formis simplicib;
et motor̄ est
forma et res
motā est mā.

Physicorum

Sed si res mota mouetur mediante sub-
tilissimo corpore in tanto tempore per tantum spa-
cium. tunc mediante vacuo erit ab omni com-
paratione. sit igitur. 3. vacuum: et sit equale
.b. si igitur. a. pertransit vacuum et mouetur in
aliquo tempore. f. in tempore. k. si est breuius
tempore. b. tunc ista. pportio non erit propor-
tio vacui pleni pertransit igitur. a. in tempo-
re equali. k. per spaciū. b. et pertransit et f. m.
pproportionalitate: que est iter tps. b. et tps. k.
aliquid addens in subtilitate super aerem qui
est. b. quoniam si. 3. fuerit corpus subtilius q̄
.b. f. m. excessum. b. super. k. tunc pertransit. 3.
in velocitate erit in tpe equali. k. si a. mouetur.
si igitur in. 3. non fuerit corpus. tunc mor. a. in
eo erit velocior: sed erat in. k. ergo sequitur
ut pertransitus eius per ipsum sit in tempo-
re equali: siue fuerit plenum: siue vacuum:
quod est impossibile.

72
Abbreuiatio
rationis pluri-
textus.

Ista etiam est alia declaratio ad pfirmāduz: quoniam
si aduersarius non pcessit nobis impole qd sequitur
ex sermone predicto: quod est motus esse indiuisibi-
lem et in tempore indiuisibili et dixit: imo motus qui
est in vacuo est in tpe: demonstrabim. ei qd ex h. seg-
tur impole qd non potest pcedi: et h. erit ponendo qd idē
motum mouetur per spaciū equale in vacuo et pleno.
ubi gra. in aere: cum igitur posuerim. ipm moueri p h.
duo spacia equalia: quoz alter. ē in vacuo et reliquū
in aere in duobus temporibus: manifestū est qd tps. in
quo ptransit spaciū qd ē in vacuo erit breuius: qm in
vacuo nō est resistentia: hoc igitur tempus minus habet
bebit aliam proportionē terminatam ad hoc tempus
maius: et manifestū est. qd si nos imaginari fuerimus
corpus subtilius aere f. additionē tps. maioris sup
tempus minus: manifestum est qd istud motus per-
transit in corpore subtiliori spaciū equale tempo-
re: in quo ptransit ipm in vacuo: cum posuerimus
qd proportio temporis ad tempus est: sicut pportio subti-
litaris alterius medij ad subtilitatem reliqui medij: et
sic idē motū ptransit spaciū equale in tpe equa-
li mediante vacuo et mediante pleno. hoc igitur est de
demonstratio ei in hoc loco. Et dixit: si si omnis res
mota. et. i. qm si posuerimus qd res mota mouetur in
aliquo corpore subtilissimo: et mouetur et in vacuo: ne-
cessario mouetur in vacuo velocius: et tunc proposuit
hanc ppositionē inceptit iducere ppositiones inducē-
tes ad inconueniēs et dixit. sit igitur. 3. vacuū. et. i. sit igi-
tur spaciū in vacuo. 3. et sit equale spacio. b. qd est in
aere. Et deinde dixit. si igitur. a. ptransit vacuū. et. i. a.
igitur qd est res mota si ptransit hoc spaciū qd est in
vacuo. scz. 3. et pcesserimus ipz moueri in eo in aliquo
tpe: sit igitur illud tps. k. et est manifestus qd hoc tempus
est breuius tpe. b. in quo. a. mouetur in spacio. b. qd est
in aere. motum. n. in vacuo est velocior moto in aere:
et tunc ita sit. tunc pportio tps. k. ad tempus. b. est sicut
pportio motus. a. in vacuo ad motus ei in aere: et h.
intendebat cū dixit. tunc ista. pportio erit sicut pportio
vacui ad pleni. Et d. ptransit igitur. a. et. i. et cū. ppor-
tio tps. b. ad tps. k. est pportio motus g. est in vacuo
ad motū g. est in aere. ponat igitur. q. a. qd est motum

Expō. sic.

moueat in tpe eqli. k. et est illud: in quo mouetur in va-
cuo spaciū equale spacio vacui et aeris i. corpore subti-
liori aere: et sit illud spaciū. 3. et manifestū qd pertransi-
bit istud spaciū f. m. pportione tps. k. ad tps. b. cū po-
suerim. qd corp. in quo ē spaciū. 3. est subtilior aere f. 3.
portione tps. b. ad tps. k. i. qm ptransit spaciū. 3. ad
tps. k. qd ptransit in eo in vacuo: et h. intendebat cū
dixit: et ptransit et f. m. pportio alitatem. et. i. et ē ipole
ips ptransire h. spaciū. f. 3. f. m. pportio tps. mor. in
vacuo ad tps. mor. in aere cū posuerim. h. corp. in
quo ē spaciū. 3. mai. in subtilitate aere. f. qd tps. b. est
mai. tpe. k. sicut pportio tps. mor. in vacuo ad tps.
motus in aere: et h. intendebat cū dixit: qm si. 3. et. i. si
igitur corp. imaginatus. f. 3. sit subtilior. b. f. aere f. m. ex-
cessum tps. b. et est illud: in quo. a. mouetur in vacuo p
illud spaciū terminatū sup tps. k. et est illud: in quo. a.
mouetur in vacuo p illud spaciū. tunc a. ptransit spaciū
cū. 3. et velocitate in tpe equali ei: in quo ptransit
illud spaciū i. vacuo: qd ē tps. k. si posuerimus. a. mo-
ueri in vacuo. Et deinde inceptit declarare impole qd
sequitur ex hoc et dixit. si igitur in. 3. nō fuerit corpus. i. si
posuerimus qd in vacuo nō est corpus oino: manifestū
est qd motus. a. erit in eo velocior qd motus ei in
corpore qd posuimus subtilius aere f. m. pportiones
tps. mor. a. in aere ad tps. mor. ei in vacuo: s. iam
declaramus qd motus eius mediante vacuo et corpo-
re subtiliori est eqli: qd ē in eodē tpe: qd est incon-
ueniēs. motus. n. in vacuo d. ē velocior. Et Aristoteli
iduxit hanc demonstrationē scdm pp. h. qd scilicet de
qone accipit pme demonstrationē: qm in pponibus huius
demonstrationis nō est dubitandū nisi in. p. pone di-
cēte: qd possibile est imaginari corpus: cuius pportio
in subtilitate ad aere sit sicut pportio tps. in quo ē
motus. U. g. in aere: aut in igne ad tps. motus in va-
cuo: d. n. qd ista ppositio ē falsa impossibilis: nō fal-
sa possibilis: impole. n. est inueniri ex animā corpus
subtilius igne. g. impossibile qd existimabat seg non
sequitur: qm tunc potest dici qd illud impole sequitur ex pō-
ne falsa nō ex pposito. Et v. qd ita ē de subtilitate
et spissitudine: sicut est de diuisione linee et supficies:
qm quēadmodū linea f. m. qd est linea potest diuidi in
infinītū: qd ē impole f. m. qd est linea terrestris: aut
igne: ita de subtilitate potest intelligi pcessus in infin-
tū ex sua natura. f. f. m. qd est subtilitas simpliciter
nō f. m. qd est subtilitas corporis mobilis: et f. m. h. bec
ppositio posita est falsa possibilis f. m. qd fuit posita:
et ex falso possibili nō sequitur falsus impossibile: et h.
modo declarationis multotiens vtitur Ari. et etiam
Plato: et est vera declaratio: quoniam non ponit fal-
sum in eo f. m. qd est falsum impossibile: sed secundū
qd est falsum possibile.

A manifestū est igitur: quia si fuerit aliquod
tempus: in quo per vacuum aliquod ferretur:
accidit hoc impossibile: in equali enim acci-
piet et qd pleni est transire aliquid et vacuū:
erit enim aliquod analogū corpus alterum
ad alterum: ut tempus ad tempus: sicut in
capitulo est dicere ostēsa accidentis causa:
quia motus quidem ad motum omnis est
pportio: in tempore enim est: temporis autē
omnis est ad tempus finitis utriusque: vacui
autem ad plenum non est.

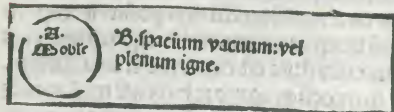
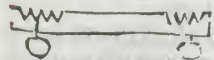
Apparet

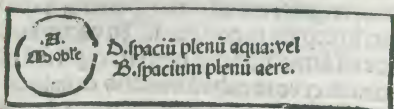
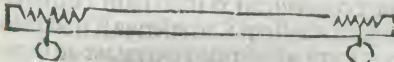
C Apparet igitur quod si fuerit hoc aliquod tempus: in quo aliquid expellat et vacuo erit impossibile: quoniam inuenit aliquid quod pertransit in tempore equali: siue plenum siue vacuum fuerit aliud in comparatione corporis: sicut tempus habebit proportionem ad tempus: et dico hoc quod causa eius quod sequitur ex hoc est manifesta: et est quod quilibet motus habet ad quolibet motum aliquam proportionem: motus enim est in tempore: et omne tempus habet proportionem ad omne tempus cum fuerint finita: sed vacuum aut plenum non habent proportionem.

Demonstratio dicens ad impossibile probans non esse possibile proportionem esse inter motum: qui sit per vacuum: et qui sit per plenum.

I. Tempus.

E. Tempus.

73 **C** Dic inducit summam eius quod dixit in hac demonstratione. et dicitur manifestum est igitur ex hoc quod si fuerit positus aliquod tempus: in quo aliquid mouetur in vacuo: prout impole quod est aliquid pertransire in equali tempore spacium equale in vacuo et pleno. Et cum ei quod sequitur ex hoc est quod possibile est imaginari corpus: cuius proportio ad corpus mediante pleno et mediante vacuo posuerimus aliquid moueri per idem spacium in aliquo tempore. sicut proportio temporis in quo aliquid mouetur per illud spacium mediante corpore posito primo ad tempus in quo mouetur per illud mediante vacuo: ex quo sequitur aliquid moueri per idem spacium in aliquo tempore mediante vacuo et pleno: quod est impossibile. **C. D. o. r. v. l. r. e. i. q. d. s. e. g. e. r. e. i. a. v. l. r. p. p. d. n. e. s. e. x. q. d. s. e. q. u. i. t. h. i. m. p. o. l. e. s. u. n. t. d. u. e. q. u. a. z. a. l. t. e. r. a. e. q. u. i. g. l. i. b. z. m. o. t. u. s. h. z. p. p. o. r. t. i. o. n. e. a. d. q. u. e. l. i. b. z. m. o. t. u. m. q. u. i. g. l. i. b. z. e. s. t. i. n. t. e. p. e. r. q. d. l. i. b. z. t. p. s. h. z. p. p. o. r. t. i. o. n. e. s. a. d. q. d. l. i. b. z. t. p. s. c. u. f. u. e. r. i. t. f. i. n. i. t. a. A. l. t. e. r. a. a. u. t. e. s. t. q. v. a. c. u. u. i. n. o. n. h. z. p. p. o. r. t. i. o. n. e. a. d. p. l. e. n. u. m. c. u. z. i. g. i. t. p. u. n. g. a. t. b. i. s. d. u. a. b. u. s. p. p. o. r. t. i. o. n. i. b. u. s. m. o. t. u. e. s. t. i. n. v. a. c. u. o. s. e. g. u. i. t. a. l. t. e. r. p. d. u. o. r. u. m. a. u. t. q. m. o. t. u. s. i. n. v. a. c. u. o. e. s. t. n. o. i. n. t. e. p. e. c. u. m. p. o. s. u. e. r. i. m. u. s. q. c. a. u. s. a. e. i. u. s. q. m. o. t. u. s. e. s. t. i. n. t. e. p. e. s. t. p. l. e. n. u. m. m. e. d. i. a. t. e. q. u. o. f. i. t. m. o. t. u. s. a. u. t. q. i. l. l. u. d. m. o. t. u. m. m. o. u. e. a. t. p. e. r. i. d. e. m. s. p. a. c. i. u. i. n. e. o. d. e. t. e. p. e. m. e. d. i. a. t. e. v. a. c. u. o. t. p. l. e. n. o.**

C Secundum quidem igitur quod differunt per que feruntur hoc prout: si quidem eorum que feruntur

per excellentiam hec sunt. Videmus enim maiorem impetum habere aut gravitatis: aut lenitatis. si quidem alia sunt se habent figuris citius lata per equale spatium finitum et secundum rationem quam habent magnitudines ad invicem. Quare et per vacuum: sed impole est: propter quod. n. cum ferretur velocius. In plenis quidem enim ex necessitate est. velocius enim dividit fortitudine maius: aut enim figura dividit: aut impetu quem habet quod ferretur: aut proiectum: eque velocia ergo omnia erunt: sed impossibile est.

C Hoc igitur contingit corporibus ex diversitate ex illo: mediante quo fit motus: ex successione aut corporum mobilium: hoc quod narrabo: dicamus quod videmus corpora: quod sunt magis ponderosa siue gravia siue levia: cum fuerint in alijs dispositionibus in capitulo figure eodem modo moueri in equali loco velocius secundum proportionem corporum ad invicem. ergo sequitur ut talis sit dispositio corporum in vacuo etiam: sed hoc est impole: quoniam non potest aliquid dicere: quod de eis expellitur in eo velocius: quoniam hoc in pleno est necessarium. quod. n. est fortius velocius dividit illud: illud enim quod mouetur: aut illud quod cecidit: aut per suam figuram dividit: aut per suum pondus: ex quo sequitur ut motus omnium corporum sit equalis in velocitate: quod est impossibile.

74 **C** Cum induxit duas demonstrationes acceptas ex diversitate medij: in quo corpora simplicia mouentur: vult inducere demonstrationem acceptam ex diversitate potentiarum motuorum: que sunt in corporibus simplicibus. **C** Et dicitur: hoc igitur contingit etiam. hoc igitur impole contingit huic positioni ex proportionibus acceptis ex diversitate corporum mobilium in velocitate et tarditate secundum illud mediate quo fit motus. **C. D. o. f. m. v. o. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. e. c. o. r. p. o. r. u. m. m. o. b. i. l. i. u. r. e. i. q. d. a. t. p. r. i. n. g. i. t. h. u. i. c. p. o. s. i. t. i. o. n. i. e. x. p. p. o. n. i. b. u. s. a. c. c. e. p. t. i. s. e. x. d. i. v. e. r. s. i. t. a. t. e. c. o. r. p. o. r. u. m. m. o. b. i. l. i. u. i. n. v. e. l. o. c. i. t. a. t. e. t. t. a. r. d. i. t. a. t. e. f. m. i. l. l. u. d. m. e. d. i. a. t. e. q. u. o. f. i. t. m. o. t. u. s. **C. D. o. f. m. v. o. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. e. c. o. r. p. o. r. u. m. m. o. b. i. l. i. u. r. e. i. q. d. a. t. p. r. i. n. g. i. t. h. u. i. c. p. o. s. i. t. i. o. n. i. e. x. p. p. o. n. i. b. u. s. a. c. c. e. p. t. i. s. e. x. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. e. c. o. r. p. o. r. u. m. m. o. b. i. l. i. u. i. n. v. e. l. o. c. i. t. a. t. e. t. t. a. r. d. i. t. a. t. e. f. m. p. o. t. e. n. t. i. a. s. c. o. r. p. o. r. u. m. m. o. t. u. a. s. e. s. t. h. o. c. q. u. o. d. n. a. r. r. a. b. o. **C. D. o. d. i. c. a. m. u. s. i. g. i. t. e. t. i. a. m. a. n. u. f. e. s. t. u. n. e. s. t. p. e. q. c. o. r. p. o. r. a. q. u. e. s. u. n. t. m. a. i. o. r. i. s. d. e. c. l. i. n. a. t. i. o. n. i. s. s. i. u. e. f. u. e. r. i. n. t. l. e. v. i. a. s. i. u. e. g. r. a. v. i. a. c. u. f. u. e. r. i. n. t. e. q. l. i. a. i. n. f. i. g. u. r. a. t. m. a. g. n. i. t. u. d. i. e. t. m. o. d. o. s. u. n. t. v. e. l. o. c. i. o. r. i. s. m. o. t. u. s. q. u. i. l. l. a. q. u. e. s. u. n. t. m. i. n. o. r. i. s. d. e. c. l. i. n. a. t. i. o. n. i. s. t. q. u. i. l. l. u. d. q. u. o. d. e. s. t. m. a. i. o. r. i. s. d. e. c. l. i. n. a. t. i. o. n. i. s. p. e. r. t. r. a. n. s. i. t. i. d. e. m. s. p. a. c. i. u. m. i. n. m. i. n. o. r. i. t. e. m. p. o. r. e. i. l. l. o. i. n. q. u. o. p. e. r. t. r. a. n. s. i. t. i. p. m. i. l. l. u. d. q. u. o. d. e. m. i. n. o. r. i. s. d. e. c. l. i. n. a. t. i. o. n. i. s. t. q. u. o. p. r. o. p. o. r. t. i. o. t. e. m. p. o. r. i. s. a. d. t. p. a. e. r. i. t. i. f. i. c. i. t. p. p. o. r. t. i. o. p. o. t. m. o. t. u. e. a. d. p. o. t. e. n. t. i. a. m. m. o. t. u. a. i. t. a. t. e. q. u. o. s. i. p. o. s. u. e. r. i. m. u. s. d. u. o. c. o. r. p. a. e. q. l. i. a. i. f. i. g. u. r. a. t. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. r. g. r. a. v. i. t. a. s. v. n. i. f. u. e. r. i. t. d. u. p. l. a. a. d. g. r. a. v. i. t. a. t. e. a. l. t. e. r. i. u. s. t. u. c. i. l. l. u. d. q. u. o. d. e. m. i. n. o. r. i. s. g. r. a. v. i. t. a. t. i. s. m. o. u. e. b. i. t. p. s. p. a. c. i. u. i. d. u. p. l. o. t. p. e. a. d. t. p. s. i. n. q. u. o. m. o. u. e. t. i. n. i. l. l. o. g. r. a. v. i. u. s. **C. D. o. s. e. g. e. r. e. t. i. a. t. m. a. n. i. f. e. s. t. u. s. f. i. t. p. e. q. c. o. r. p. o. r. u. m. g. r. a. v. i. u. s. e. v. e. l. o. c. i. o. r. i. s. m. o. t. u. s. t. h. a. c. c. i. d. i. t. p. p. m. e. d. i. u. s. q. u. o. d. r. e. s. i. s. t. i. t. m. o. t. u. r. e. q. u. i. s. i. l. l. i. c. n. o. e. e. t. m. e. n. o. e. e. t. i. l. l. i. c. r. e. s. i. s. t. e. r. i. t. a. c. u. m. p. o. s. u. e. r. i. m. u. s. g. r. a. v. i. u. s. m. o. u. e. r. i. i. n. v. a. c. u. o. n. o. e. n. e. c. e. v. t. s. i. t. v. e. l. o. c. i. i. l. l. o. q. u. o. d. e. m. i. n. o. r. i. s. g. r. a. v. i. t. a. t. i. s. q. u. i. n. o. e. r. i. t. i. l. l. i. c. e. i. e. x. q. g. r. a. v. i. u. s. e. x. p. e. l. l. e. t. v. e. l. o. c. i. u. s. e. x. q. u. o. s. e. g. u. i. t. v. t. m. o. t. u. s. c. o. r. p. o. r. u. m.********

75 **C** n. corpora: siue gravia: siue levia fuerint equalia i figura magnitudinis et modo sunt velocius motus illa que sunt minoris declinationis: et quod illud quod est maioris declinationis pertransit idem spacium in minori tempore illo: in quo pertransit ipsum illud quod est minoris declinationis: et quod proportio temporis ad tempus erit sicut proportio potentie ad potentiam motuum: ita quod si posuerimus duo corpora equalia i figura et magnitudinis: et gravitas vni fuerit dupla ad gravitatem alterius: tunc illud quod est minoris gravitatis movebitur per spacium i duplo tempore ad tempus in quo mouetur in illo gravius. **C. D. o. s. e. g. e. r. e. t. i. a. t. m. a. n. i. f. e. s. t. u. s. f. i. t. p. e. q. c. o. r. p. o. r. u. m. g. r. a. v. i. u. s. e. v. e. l. o. c. i. o. r. i. s. m. o. t. u. s. t. h. a. c. c. i. d. i. t. p. p. m. e. d. i. u. s. q. u. o. d. r. e. s. i. s. t. i. t. m. o. t. u. r. e. q. u. i. s. i. l. l. i. c. n. o. e. e. t. m. e. n. o. e. e. t. i. l. l. i. c. r. e. s. i. s. t. e. r. i. t. a. c. u. m. p. o. s. u. e. r. i. m. u. s. g. r. a. v. i. u. s. m. o. u. e. r. i. i. n. v. a. c. u. o. n. o. e. n. e. c. e. v. t. s. i. t. v. e. l. o. c. i. i. l. l. o. q. u. o. d. e. m. i. n. o. r. i. s. g. r. a. v. i. t. a. t. i. s. q. u. i. n. o. e. r. i. t. i. l. l. i. c. e. i. e. x. q. g. r. a. v. i. u. s. e. x. p. e. l. l. e. t. v. e. l. o. c. i. u. s. e. x. q. u. o. s. e. g. u. i. t. v. t. m. o. t. u. s. c. o. r. p. o. r. u. m.**

Physicorum

25.71. nō solummodo sit equalis: sed non in tēpore vt declara-
uimus. **C** Et cū declarauit qd impossibile est dare cāz
diuersitatis motorū diuersorū in declinatōe ⁊ veloci-
tate ⁊ tarditate ex vacuo: incepit declarare qd cā illi
manifesta ē ex pleno: ⁊ dixit: hoc. n. i pleno ⁊ ē. ⁊ gra-
uius ēē velocius mor⁹ necessariū ē cū mor⁹ ei⁹ fue-
rit in pleno: ⁊ cā in h est: qm illud qd est maioris de-
clinatōis est forti⁹ ⁊ citius diuidit plenū: ⁊ sū illud
qd ē acutioris figure leui⁹ diuidit aerē. **C** D. d. illud
n. qd mouet ⁊ ē. i. corp⁹. n. qd mouet in medio: aut ce-
dit ab eo: diuidit mediū: aut p gravitatē tū: aut p de-
clinatōnē. s. qm id qd ē acutioris figure diuidit citi⁹
⁊ sū graui⁹: aut p vtrūq. **C** D. d. ex q seq⁹ ⁊ ē. i. ⁊ itē
dit in vacuo: ⁊ ex h ipoli itelligunt duo. s. q oia sint
ēqila in velocitate. s. mor⁹ grauioris ⁊ minoris graui-
tatis: ⁊ cū h erit in tpe: aut sit cū h nō in tpe. Si igit
posuerim⁹ q illud qd seq⁹ est ipm ēē nō in tpe: tunc
impole qd itēdit ⁊ cludere: accidit in eo qstio Anapa
ce quā iā dissoluit⁹. ⁊ si dixerim⁹ q ipole qd itēdit
h Arist. ēvt illd qd est maioris grauitatis nō ē veloci-
tatis: euadetur ab illa qōne. **C** Sz pōt aliqs dicere
forte ex hoc nō accidit impole: qm h nō accidit gra-
ui ⁊ leui: nisi qz sunt impedita a motu nāli. **C** Sed
nūto ad hoc est respōsio predicta. s. qm graue ⁊ leue
nō impediunt a medio: in quo mouet: neqz mor⁹ eius
in medio est violentus: sed naturalis.

Illud qd est
acutioris fi-
gure leui⁹ di-
uidit aerē.

Obiectio

Solo

Quod quidez igitur si vacuum sit accidat
contrarium. quapropter quidā probant di-
centes esse vacuum ex dictis manifestū est:
opinant quidez igit vacuum ēē: si vere erit fm
locum motus discretus fm se: hoc autē idez
est ei quod est dicere locum esse aliquid se-
paratum: sed q hoc sit impossibile esse di-
ctum est prius.

Portet igitur q si vacuum fuerit: sequitur
contrariū ei ppter qd ponunt vacuum distin-
ctum dicentes ipsum ēē: existimāt. n. vacu-
um esse si motus in loco sit distinctus per se
⁊ hoc est dicere locū esse aliqd separatū: ⁊
iam posuimus hoc esse impossibile.

75 **D**icit: manifestū est igit ex his demonstrationib⁹ q
si vacuum fuerit: ptingit dñū illud qd coegit dicētes
vacuum ēē dicere ipm. s. motus ēē: existimabāt. n. q si
mor⁹ ēē: vacuum foret: cū dixit distinctū p se: intēdit
q isti nō opinant admisceri cū corpib⁹. sicut opinat
alia secta dicētū vacuum ēē. **C** D. d. ⁊ h ē dicere ⁊ ē. i.
⁊ dicere vacuum ēē sepatū nihil aliud est qz dicere lo-
cū ēē dimēssiones separatas: qd iam destruximus.

Et per se aut piderantibus videbitur vti-
qz dictū vacuum sicut vere vacuum: sicut enim
in aqua si apponat aliquis cubum distabit
tanta aqua quantus est cubus: sic ⁊ in aere:
sed sensui imāifestus est: ⁊ semp igit in oī
corpore habent trāsmutationē in quātū est
aptum natū trāsmutari: necesse est nisi co-
eat trāsmutari: aut deorsus semper: si de-
orsum in motus est sicut est terre: siue sursum
sicut est ignis: aut in vtrāq: aut quale aliqd
sit ipositu: in vacuo aut hoc impossibile ē: nul-

Si in aq ap-
ponat aliquis cu-
bum: distabit
tanta aq qntus
est cubus.

lum enim corpus est: sed per vacuum equale
spacium transire videtur: qd vere prius in
vacuo erat: tanqz si aqua prius non cederet
ligneo cubo: neqz aer: sed oia transirent per
ipsum: at nō ⁊ cubus hz magnitudinē tan-
tam qstaz cōtinet vacuum: q si calidū est: aut
frigidū: aut graue: aut leue: nihilomin⁹ alte-
rum inesse ab omnib⁹ passionib⁹ est: ⁊ si nō
diuisibile sit ab illis: dico aut corpus lignei
cubi. Quare ⁊ si separet ab oib⁹ alijs: ⁊ ne-
qz leue: neqz graue sit continebit equale spa-
cium: ⁊ in eadez erit: que est ⁊ loci ⁊ vacui
parte equali sibi ipsi: quid ergo distabit cor-
pus cubi ab equali vacuo ⁊ loco: ⁊ si duo
huiusmodi sunt simul pp qd nō qlibet in eo
dem erit. Annū quidem igitur hoc incon-
ueniens: ⁊ impossibile est.

Et cū aliquis fuerit pscrutatus de vacuo
inueniet ipsum in rei veritate esse vacuum: si-
cut dicit: quēdmōdū siqs posuerit corp⁹ cu-
bitū in aqua: ⁊ euacuabit de aqua quantū cor-
pus cubitū: ita est de aere: ⁊ si later sensum.
⁊ in quocūqz corpore habente trāssationes
ponatur. necesse est igit etia si nō congregetur
⁊ condenseretur vt trāsseratur quō in na-
tū est trāsserri. s. ad inferius si trāssatio
eius fuerit ad inferius vt terra: aut ad supe-
rius: vt ignis: aut ad vtrāqz partem: ⁊ quō
fuerit corpus: in quo ponit. In vacuo autē
hoc est impossibile: qz non est corp⁹: sed pe-
netrabit ex eo in cubitū dimēssio equalis di-
mēssioni eius: ⁊ illa dimēssio erit prius in
vacuo: ⁊ similis ēē dispositio si aq nō cederet cu-
bito: qd est ligni: neqz aeris: sed irarer ips⁹:
sed cubitū habet quantitātē: sicut est qstiaz
vacui qd occupat: ⁊ hoc siue fuerit calid⁹
siue frigid⁹: siue graue: siue leue: eēnia ei⁹
est alia ab oib⁹ accidentib⁹ suis: ⁊ si non sit
separata. s. corpus cubitū: qd ex ligno si ima-
ginet esse separatū ab omnib⁹ alijs rebus:
⁊ non fuerit leue: neqz graue: tamē occupa-
bit vacuum ēqle sibi: ⁊ erit in parte loci ⁊ va-
cui equale ipsi. Que igit erit differētia inter
corpus cubitū ⁊ vacuum: aut locum equa-
lez illi: ⁊ si fuerit possibile vt duo sint in bac
dispositione: quid igitur prohibet vt in eo-
dez loco sint quot posuerimus in numero.
hoc igitur est vnum capitulum de impossi-
bili ⁊ inopinabili.

Cū ppleuit destructionē vacui ex motu reuersus ē
ad destructionē vacui ex sua nā s⁹ quā ponit ips⁹ ēē
s. s⁹ quā recipit corpa. **E**t dicit cū aliqs fuerit p-
scrutatus. i. ⁊ cū aliqs pscrutatus fuerit de vacuo vtrū
sit aut

Si corp⁹
dū ab eo
lignū
bilib⁹
fuerit
adbu
le sp
nebu
vt corp⁹
trem
abstr
loco
co. 4. 7.
de g
4. 4. 3.
op
ut. 4. 3.

Impos-
sibilitatē
corporū
nā ei⁹ ē
a termi-
natiōe
ac
sibi

Liber Quartus

72

fit aut nō inueniet ipm eē vacuū ab eē. s. ipm eē pua
tionē purā: q̄ nulla ē vtilitas in ponēdo ipm in re/
bus nālibus. ¶ Deinde incepit inducere p̄pōnes ex
q̄b⁹ sequit impole si vacuū fuerit et dixit: qm̄ quēdā
modus si aliq̄s rē. i. qm̄ apparet sensu q̄ si aliq̄s po/
fuerit corpus cubitū in aqua cederet aq̄ et funderetur
in alium locū quātū est corpus cubitū: ita necesse est
vt accidat in aere qm̄ in eo fuerit positū corpus cubi/
tū: s. b̄ lateat sensus: et b̄ manifestū ē p̄ se. ¶ D. d. et cū
corpus h̄is. i. et vlr manifestū est p̄ se q̄d cūq̄ corpus
inatu est trāsseri qm̄ in eo fuerit positū aliq̄d corp⁹
necesse est vt si illud corp⁹ nō p̄deset et p̄gregetur ad
se: necesse est vt trāsseret et cederet in loco q̄tū est illud
corp⁹: aut vbi inatu est trāsseri nāliter. si igit̄ terra
trāsseret ad inferiū: s. ignis ad sup⁹: si aer aut aq̄ aut
vtrāq̄ ad vtrāq̄ p̄tē: qm̄ cūq̄ aq̄ fuerit in loco terre.
tūc trāsseret ad sup⁹: et cū in loco aeris ad inferi⁹: et
aer qm̄ ē in loco aq̄ ad sup⁹: et cū in loco ignis ad
inferi⁹: s. b̄ intēdebat cū dixit ad vtrāq̄ p̄tē: et si cor/
pus in quo subiacet cubitum fuerit aer aut aq̄: et vlr
corpus in quo cōgregant̄ h̄ duo. s. grauitas et leuitas.
¶ Et cū declarauit q̄ oē corpus in quo polis ē mo/
tus pole ē vt in eo subiacet aliq̄d corp⁹. U. g. cubitū
aut ita q̄ illud corp⁹ p̄deset q̄tū est corp⁹ cubitū: aut
vt trāsseret: incepit declarare et q̄ sicut p̄tingit b̄ in oi
corpe h̄ite translationē. s. vt corpus: in quo subiacet
moueat: ita sequit̄ in corpe q̄d subiacet cuiusq̄ mo/
di sit et dixit: et q̄o fuerit corp⁹: q̄d ponit̄ i eo: et cū de/
clarauit hanc p̄pōnē dicēte: q̄ oē corpus q̄d subiacet
tur in aliquo loco facit trāsseri de corpe exite in il
lo loco q̄tū est eius corpus: aut fm̄ p̄densationē: aut
fm̄ trālationē: incepit declarare b̄ eē ipole in vacuo
fm̄ q̄ ē corpus simplex. s. qm̄ impole ē vt trāsseret:
q̄ est tres dimēssiones separe et dixit in vacuo vō rē.
i. vacuū vō impole est vt p̄deset: aut moueat: q̄ nō
est corpus nāle: et iō s. cubitū. U. g. subiacet in eo: ne
cesse ē vt trāsseret dimēssiones vacui. s. longitudo et
latitudo et p̄fundū equales dimēssionibus trib⁹ cubi/
ti: necesse est vt penetrēt in dimēssionib⁹ ipsius cubi/
ti. ¶ D. d. s. penetrabunt ex eo cubitū: i. s. penetra/
bit ex vacuo in cubito positū i illo dimēssio eqliis di/
mēssioni eius. s. q̄ dimēssiones cubiti penetrabunt
dimēssiones vacui. ¶ Deinde. d. et illa dimēssio fuit p̄
vacuum: et ista dimēssio: q̄ penetrat ē cubitum nō est
nisi p̄ vacui nām: cum vacuū nihil aliud sit q̄ dimē/
ssiones separe. ¶ D. d. et sic eēt dispō rē. i. et s. p̄rin/
git in aq̄ et in aere qm̄ in eis subiaceret corp⁹ cubitū. s.
q̄ si nō cederet in loco: p̄tingeret duo corpora pene/
trari. s. corpus cubitū et corpus aque: aut aeris: et b̄ in/
tēdebat cum dixit: penetraret in ipm. s. et contingē/
ret in aere: aut aq̄ q̄ penetrarent in cubitū. ¶ Et q̄
pole est existimari q̄ corpus subiacet in eodē loco est
impole in corporibus nālib⁹ h̄itib⁹ grauitatē et leni/
tatē nō fm̄ q̄ h̄it tres dimēssiones tū: dixit: s. cubi/
tum ē b̄ rē: et hoc q̄ cubitū d̄z b̄re in vacuo dimē/
ssionē eqliēz quā occupet. i. inane equale q̄d occupet:
ita q̄ dimēssiones penetrant se adinuicē. s. dimensio/
nes cubiti in dimēssiones vacui non est fm̄ q̄ ē cubi/
tus calidū: aut frigidū: aut grauior: aut leuior: s. b̄ ex
sua eēntia. s. ex sua nā. eēntia. n. eius ē alia a suis acci/
dentibus: s. b̄ ipole ē vt separent ab eo in eēss. i. imagi/
nationē tū. ¶ Et dixit b̄ ad declarādū q̄ impolitas
penetratiōis corpōz accidit eis ex suis terminis ma/
thematicis nō ex suis accitib⁹ sensibilib⁹. ¶ Et cū
declarauit q̄ hoc est necē in cubito ex nā dimensio/
num: incepit declarare q̄ nō est d̄ntia inter vacuū
et cubitum qm̄ ab eo abstrahunt̄ accitū eius in ima/
ginationē. vacuū. n. nihil aliud est q̄ corp⁹ abstractus
ab accitib⁹ in imaginationē: et dixit: et si imaginemur
separatū. i. et si cubitū imaginemur separatū ab alijs acci/
dentibus: necesse est vt occupet de vacuo dimensionem
equalem sibi: sicut est necē cū nō fuerit separatū ab
accidentib⁹. ¶ D. d. que igit̄ erit d̄ntia rē. i. et cū cubi/
tum ligneū fuerit abstractus in imaginatione ab ac/
cidentibus: nulla erit d̄ntia in accidentibus inter ipsum
et vacuum: cum vtrūq̄ sit tunc dimēssiones separe
ab accitibus. ¶ D. d. et si fuerit pole vt sint duo rē.
i. et si fuerit pole vt duo corpa b̄ penetrarent fm̄ di/
mēssiones: ita q̄ subiacent in vno loco quid prohibz
vt in eodem loco subiacantur multa corpora infini/
ta: quod est inopabile.

¶ Amplius aut manifestū est: q̄ hoc cubus
habet transmutatus quod et omnia alia cor
pora habent: quare si hoc a loco nihil differ
ret: quid opz facere locum in corporib⁹ ex
tra vniuersumq̄ corpus si ipassibile est cor
pus. nihil enim confert si alterum circa ipm
equale spacium b̄mōi sit.

¶ Manifestum est etiā q̄ cubitum habebit
qm̄ trāsseret etiā illud q̄d habent oia corpo
ra: si ergo nulla differētia est inter hoc et lo
cū: ad quid igitur ponetur corpus habere
locum nisi dimēssiones cuiuslibet corp⁹: cūz
dimēssiones non recipiant passionem: non
enim est vtilitas vt in circuitu eius sit alia di
mensio b̄mōi equalis ei.

¶ Dicit et manifestū est et q̄ cubitū h̄z qm̄ subiacet in
loco illud q̄d h̄it oia corpa. s. tres dimēssiones: et est il
lud idē q̄d isti ponunt in vacuo. si igit̄ nulla est d̄ntia
inter dimēssiones cubiti et dimēssiones vacui: q̄d est
locus apud illos. q̄d igit̄ coget ad dicēdū q̄ corpo
ra h̄it dimēssiones: in q̄bus subiacuntur p̄ter suas di
mēssiones et absolutas a passione. i. ab accidentibus:
et hoc intēdebat cum dicit: cum corpus non recipiat
passionem. ¶ Et intēdebat per hoc q̄ corpa indi/
gent dimēssionibus sed non duobus modis dimēssio
num. i. dimēssionib⁹ quib⁹ p̄stituat̄: et dimēssionib⁹ in
q̄bus subiaciatur. non enim est necessitas vt habeat
corpus dimēssiones p̄ter dimēssiones suis ipsius: et si
ita eēt. tunc inuenirent dimēssiones infinite: qm̄ dimē/
ssiones indigerēt dimēssionibus: in quibus subiacerē/
tur. ¶ D. d. nō. n. est rē. i. que igit̄ est necessitas ad po
nēdū hic eē dimēssiones p̄ter dimēssiones corpo
ris. cū. n. b̄ sit accusatio et nulla est accusatio in ponē/
do h̄ eē dimēssionē extrinsecā p̄tinentē corp⁹ eqli illi:
q̄ est locus. ¶ Et intēdebat p̄ b̄ inuenire q̄ eqlias lo/
ci non est eqlias dimēssionū: s. eqlias p̄tinentis: qm̄
ex hoc q̄ locus est eqlias: et eqli est dimēssiones: existi/
mauerunt locus eē dimēssiones: et modus deceptiōis
in hoc est equocatio in hoc nomine equalitas.

¶ Amplius opz manifestū ē quale vacuū
sit in his que mouent̄. nūc aut̄ nusquā infra
mūdū. aer. n. aliquid est: nō videtur aut̄ ne/
q̄z si in aqua essent pisces ferrei. tactu enī sit
discretio illius: quod tangitur.

a. Cū corp⁹
cubiti fuerit
abstractus in
imaginatione
ab accitibus
nā la erit d̄ntia
inter ipsz in ac
cidentib⁹ et va
cuū: cū vtrū
q̄z sit tres di
mēssiones sepa
te a mō. Adē
sup. cō. s. i.
b. Si duo cō
pora p̄nt eē i
eodē loco et
infinita possēt
eē i eodē loco
p̄ntē. s. text. c.
55. 3 d̄z infra
text. cō. 77.

Documentū.

Nō est necē
tas vt corp⁹
h̄at dimēssio
nes p̄ter d̄nti
fines suis p̄
et ita eēt. et
inuenirent di
mēssiones infi
nite.

Documentū.

Tactu sit di
cretio illius
q̄d tangitur.

Phyficorum

Et etiā opz vt manifestet nobis residuus vacui in mobilibz: sed hoc nō videm⁹ in aliquo intra munduz. aer. n. est aliqd existens lz reputet nihil eē: z filr existimat de aqua: z si spissitudo esset frustū ferri: indicare. n. de tangibili est per sensum tactus.

78

Dicit z si eēt sic dicētes vacuū eē fingūt. s. vacuū eē separatū extra mūdū: in quo mūdus existit: oportet vt appareat nobis aliqd residuū ex eo: lz nihil ex eo sentim⁹ intra mūdū: aer. n. sentit fm tactū esse corp⁹: z si fm visum existimet nihil eē cū nō habeat colorē: z visus cōprehēdit coloratā. **D. d. v. z** si spissitudo eēt zē. i. z filr reputaret si spissitudo eius eēt in duritie ferri: indicare enī de tangibili non est p sensum visus: sed per sensum tactus.

Caplin in quo ondīt nō esse vacuū corporibus inditum.

Caplin. V.

Quod igit nō sit separatū vacuum ex his manifestum est.

Sunt autē qdā q per rarū z densum opinant manifestū esse q sit vacuū. si qdem. n. rarū z densum nō est: nihil coire neqz

inculcari pole est. si vero hoc nō sit: aut oī nō mor⁹ nō erit: aut vniuersum fluctuabit: sicut dixit Anst⁹: aut equale sempē mutare aerē z aquā: dico at sic: vt si ex aqua cyathi fact⁹ ē aer: simul ex equali aere tantū de aqua fieri: aut vacuū eē ex necessitate: pculcari. n. z extendi non aliter contingit.

Ex his igit declarabit vacuū separatū non esse: z qdam existimauerūt q ex raro z denso apparet vacuum esse: qm si rarū nō esset z densum: nihil congregaret z condensaret: z si hoc non esset: aut nō esset motus omnino: aut vniuersum moueret: sicut dixit Arist⁹ medras: aut aqua z aer transmutarent equaliter. s. si ex vna vncia aque fit aer: pole ē ex illo aere fieri aut tū de aqua: aut vacuū esse: impole. n. est pstringi: z expandi alio modo ab istis.

79

Cum destruxit vacuum eē ex motu: z declarauit q si mor⁹ est vacuū nō est: z fuit pcurat⁹ post hoc de nā vacui: z declarauit q ipole est ipz recipere corpus: ex quo oēs existimauerūt ipm eē. s. ex receptione corporis: z isti sunt illi q dixerūt vacuū eē separatū: reuersus est etiā ad dicētes vacuū eē ibi in corporibz: z penetrās illa z icipit inducere rōnes corp⁹. **E**t dixit: z qdā existimāt. i. que admodū dicētes vacuum eē separatū mouebant ad hoc ex motu: filr dicētes vacuū eē penetrās in corpore dixerūt h ex h q senserūt de raritate z densitate in corp⁹ bus: dicūt. n. q si in corporibz nō eēt raritas z densitas: impossibile eēt vt corpa pgregarent in se z fierent minoris q̄tatis: aut reficerēt: z eēt maioris q̄tatis: z ^a hec ppō ē vera. s. dicēs h eē densū z rarū: que sunt cā in hoc: q idē corp⁹ qnqz minora ē z qnqz fit mai⁹.

Aer f3 tactū sentit eē corp⁹: puz: z si f3 visus existimet nihil eē cum nō heat colorē: z visus cōprehēdit coloratā. **E**nde p h scō de aia. c. 67. **E**t de consile de edore. scō d aia. cō. 97. **E**t in lib. de sensu z sensato.

^a **H**ec ppō ē vna. s. dicēs hoc eē densū z rarū: q sunt cā in hoc q idē corp⁹ qnqz minora ē z qnqz fit mai⁹.

maius. **C. d. d.** aut nō erit mor⁹ zē. i. z cū nō fuerit h pgregatio z pstrictio ad minore q̄tate: seqt vnum trium. s. aut q nō erit motus. s. generatio: aut motus translationis rect⁹: aut totū moueat: aut si fuerit gnatio: necesse ē vt gnatio sit eq̄lis. s. q si ex aq transmutat aliq q̄tate aeris: vt in illa hora transmutet aq in illa eadē q̄tate: qm si nō: mouebit totū. **E**t hoc qd dixerūt manifestū est p se. **Nos. n. iā** posuimus q corp⁹ nō subicit in corpore nisi qm corp⁹ pstringit. s. corpus in quo subicit: aut trāssert a suo loco: cū igit corpus generat a corpore: z gnātū fuerit maioris q̄tatis q illud ex quo gnāt. **C. g. ex** vna vncia aq: cuius magnitudo est pedalis gnāt aeris: cui⁹ q̄tate est bipedalis. seqt. n. ex hoc: aut vt corp⁹ pdeset in se: aut p̄nē expellat corpa vicināria z p̄nētia ipm: z h et expellant alia p̄nētia donec tot⁹ mūdus expellat: aut in illa hora genere aq ex aere i alio loco eq̄lis illi acri q gnātū h ex aq. **C. d. d.** aut vacuū eē: lz nō seqt ab ablātōe istoz appositoz: lz ex iterēptōe istoz se quē vt sit densitas: z ex densitate vt fingūt seqt vacuū eē. q ista appositā q noīauerūt h sunt supflua: lz iten debāt declare vacuū eē ex densitate z raritate: z si in tēdebāt declare densitatē z raritatē: eē. tūc sylus corū erit manifest⁹: qm tūc cōponeret sic: si vacuū nō ē: neqz densitas z raritas est. **E**t si densitas z raritas non est: nō erit mor⁹ rectus nisi corpa penetrarent: aut totū expellat: aut moueat: neqz ē gnatio erit nisi eq̄lis ter: lz densitas z raritas sūt. **D**eceptio in hoc syllo ē in hoc q existimāt q densitas z raritas nō p̄nt eē nisi p vacuū. **C. d. d.** impole ē. n. pstringi zē. i. qm si fuerit ipole vt sit pstrictio: necesse ē vt aliq istoz modoz sit polis. s. aut vt nō sit gnatio: aut vt totū moueat: aut vt gnātū: z illud in q gnāt: sūt eq̄lia in q̄tate.

Si qdem igit dicere rarū multa vacua habens separata manifestū est: q si neqz vacuū ptingit eē separabile: sicut locū hntem aliq spaciū sui ipsius: neqz rarum sic.

Et si intelligūt p raz illud in quo sint foramina multa vacua existētia p se: manifestū est igit q si fuerit per se impole: vt vacuum sit exis per se: sicut est impole etiam vt loc⁹ sit habens dimensionem per se: impole etiā est vt sit rarum hoc modo.

Cū cōpleuit rōnes corp⁹ icipit ptradidere eis. et dixit: z si intelligūt zē. i. z cū raz apud eos ē illud: in q sunt multa foramina vacua p se: iter corp⁹ raz manifestū ē q nō est oīa iter hāc pōnē z ponere vacuū existere p se. **S**i igit ipole est vacuū eē exis p se: cū sit ipole dimēsiōne eē sepatā p se: manifestū ē q ē ipole foramina eē in corpa vacua. **C. d. d.** manifestū ē igit zē. z appert ex hoc: q vult destruere vacuū eē alio mō a p̄dicto: in p̄dicto. n. destruxit vacuū eē ex penetratio ne dimēsiōnū inices: z h p̄tigit ē in raro qd est tale: cū aut dixit h que admodū est ipole aliq dimēsiōnes existere p se: vult destruere ipz alio mō: dimēsiōnes. n. sunt vltia z vlt accitū: q nō p̄nt existere p se: z vlt q ista destructio est destructio vacui fm qd est vacuū: destructio aut p̄dicta ē fm q ponūt ipz recipere corpora: z necesse est vt q dicit foramina esse vacua dicat vacuū esse separatū: q foramina hnt tres dimēsiōnes. s. lōgitudinē z latitudinē z p̄fundum. **C** Si aut

Pria c
Sola ex

a qd qd
un aliud
un actor
hoc ē vt
tact ad i
ad que a
vlt ipm
q̄to illi
dam sit. v
cāno. 7. p

C Si autem non sit separabile: sed tamen inest aliqd vacuius minus qdē impole est: ptingit autem prius non ois motus eam eē vacuū: s; ei⁹ q sursum est: rariū enī leue: vñ ignē rap eē dicūt: postea cā motus nō sit vacuū: sicut in quo est: sed sicut vtres in eo qd feruntur ipsi sursum ferunt p̄tinuū: sic vacuū sursum fert: et ē qualr pot esse motus vacui: aut locus vacui. vacui enī sit vacuum in qd fert.

C Si igit non fuerit ex his p se: sed in eo fuerit aliqd subm: tūc dicere hoc erit minus in impossibilitate: sed ptingit ei primo vt vacuū non sit causa cuiuslibet motus: s; cā motus ad superius: rap. n. est leue. t iō dñt q ignis est cor⁹ rariū: deinde ptingit ei et vt vacuū sit cā motus: nō ita q sit in eo: s; sicut vtres p suū motū ad supius mouet illd qd pēdet ex eis ad supius: ita vacuū mouet ad sup⁹: s; qūo est possibile vt vacuum aut locus habeat trāslationez: tūc enim vacuū aut locus habebit locum ad quē trāsseratur.

8 i **C** Dicit: sed dicere vacuū nō existere p se: s; eē possitū in corpibus minus est distās a possibilitate q dicere vacuū eē sepatum: apparet enī q nō ptingit istis dicere dimēiones eē sepatas: cū ponāt eas nō absolutas a corpibus: s; si posuerūt ipm esse in corpibus rariū: q sit mixtū cū eis. nō exñs in actu ptingit dimēiones penetrari. f. vacui et corporis: si posuerint ipm sicut foramina vacui: ptingit eis dimēiones eē exñtes p se. **C** Videt igit q cū dixit: si igit nō fuerit exñtes p se. intēdebat: si igit nō posuerint ips exñstēs p se: sed mixtū oīno: tūc sermo erit eoz magis sufficiēs: qz nō ptingit eis dimēionē eē sepatāz.

8 i a expō.

8 i b expō.

C Et forte intēdit et q dicere vacuū esse foramina vacua in corpe vacuo: qd est nō sepatū est minus ipole q dicere vacuū eē sepatū: qz illi sermoni congingit multa impossibilia ex motu in loco: isti aut sermoni nō ptingit illa impossibilia: vñ vt min⁹ impole: et iō post idupit impole p̄p̄uū hūic: et dixit: s; tñ ptingit ei rē. i. dicētes vacuū esse nō sepatū a corpib⁹ nō dant ex eo cām cuiuslibet motus: s; motus leuis tñ: isti enim dicūt q leue est illud: in quo est multus vacuū: et q cā leuitatis ei⁹ est vacuum. **C** Et cū dixit q isti dicūt q vacuū est cā motus leuis tñ: et p̄p̄i mo ptingit eis q hoc qd dicūt d vacuo nō est eōe oī motui. **C** D. v. ptingit rē. i. ptingit istis vt vacuum nō sit cā motus ita q sit locus: vt opinabant hñtes p̄mā opinionē: s; vacuū est cā motus: ita q est motor sicut vtres mouet rē ligatā cū eis ad supius: s; filr vacuū mixtū cū corpe leui mouet ips ad supius. **C** D.

8 i c expō.

8 i d expō.

8 i e expō.

8 i f expō.

8 i g expō.

8 i h expō.

8 i i expō.

8 i j expō.

8 i k expō.

8 i l expō.

8 i m expō.

8 i n expō.

8 i o expō.

8 i p expō.

8 i q expō.

8 i r expō.

8 i s expō.

8 i t expō.

vt vacuū habeat trāslationē aut locus: si posuerim⁹ q vacuū est locus. vt ponūt dicētes vacuū esse.

C Amplius autem et qūo in graui assignāt ferri deorsum et manifestū vtiqz est q qūto rariū et magis vacuū sit sursum fert: et oīno si sit vacuū velocissime vtiqz fert: fortasse autem et hoc ipole est moueri: rō aut eadē: qm sicut in vacuo sine motu sunt omnia: sic et vacuū quidem est quod sine motu. incomparabiles enim sunt velocitates.

C Et et p qd rōcinant in descensu grauis ad inferius: et manifestū est et si qūto magis res fuerit rara et vacua: tūto magis attrahit ad supius q qū fuerit vacuū pfectū: tūc mot⁹ ei⁹ erit valde velocissim⁹: dignius est igit vt sit impole vt moueat: et eadē est rōcinatio in hoc q omnia nō habēt motū in vacuo: et in hoc q vacuū non mouet: qm inter qūtares velocitatis nō est comparatio.

C Dicit: et ptingit istis B: qm euz dixerint q cā leuitas est vacuū nō pnt dicere q sit cā grauitas: qm si dixerint ipm esse plenū: ptingit vt nō inueniat graue simplr neqz leue simplr: s; graui⁹ et leuius: vt dñt est in quarto celi et mūdī: illic enī dicitū est istis pfecte.

82

Tex. cō. 26.

27. inde.

C Deinde induxit et aliud iopinabile: et dixit: et manifestū est et rē. i. qm si rap est illd: qd penetrat vacuū et vacuū est cā motus ad sup⁹: manifestū est q qūto corpus fuerit magis rariū: tūto magis mouebit velocius ad supius: qz erit maioris vacuitatis. ptingit igit necessārio: vt cū aliqua duo mora: ex istis fuerint diuerfa in velocitate et tarditate: vt pportio motus alterius ad motū reliqui sit sicut pportio raritatis ad raritātē: cū igit imaginari fuerimus vacuū moueri: tūc illic nō erit pportio: vñ necesse est vt motus eius sit idiuisibilis: et i tpe idiuisibili. **C** Et iō dixit: dign⁹ est igit rē. i. dign⁹ est vt sit pole et moueat. f. vacuū: qz sequit vt motus ei⁹ sit nō i tpe: si nō fuerit p̄cel sum nobis q motus vacui est nō in tpe: p̄babim⁹ q pole est inueniri aliqd motū cōpositū ex vacuo et pleno: qd p̄rāsīt cū solo vacuo idē spatiū i eodē tpe: qd est valde iopinabile. **C** Et vlt ipole qd ptingit istis est simile ipoli ptingēti dicētibz vacuū eē cām motus simplr: et iō dixit: et rōcinatio ē eadē rē. i. ipole ptingēs dicētibz vacuū esse cām trāslationis ad superius est sile ipoli qd ptingit dicētibz vacuum eē cām motus in loco: nō est enī pparatio iter id qd mouet in vacuo solo: et illud qd mouet in pleno apud dicētes vacuū esse cām trāslatiōis ad supius. ita q ē vbi: nec iter illd: qd mouet cui admiscet vacuū: et ipz vacuū apd dicētes vacuū eē cāz trāslatiōis ad sup⁹ ita q ē motor plen⁹ et cū ptingit istis duob⁹ fmonib⁹ vt iter velocitates nō sit pportio: et q vacuū mouet nō in tpe: ptinget be due demfationes siles que ptingunt illis. f. demfationi inducenti ad B q motus sit nō in tpe: et demfationi inducēti ad B q idem motū moueat in vacuo et pleno eodem spatio in eodem tēpore: ptingit enim istis q plenū et vacuum moueant eodem spatio in eodem tempore. **C** De igit due rationes sicut dixit sunt eadem fm similitudinē: et terminus medius in eis est idem fm genus.

Lōmen. sup. phis.

k

Phyſicorum

De gnatio in
eleng sit eqlr
in eodē tpe i
locl diuersis.
Uis. z. phy.
com. 77.

Conmaria generosa

q̄ mā nō est separta: s̄ q̄ditas ei⁹ est aliud: ⁊ est eadē in numero coloris. U. g. ⁊ caliditas ⁊ frigiditatis ⁊ corpus ē magnus ⁊ paruum h̄z eadēz mām ⁊ signū ei⁹ est h̄ q̄ narabo: qm̄ cū ei⁹ aqua sit aer: tūc eadēz mā nō recipit additionē alterius: sed illud q̄d est in potentia sit in actu: ⁊ s̄līr gnātur aqua ex aere: ⁊ sic trāsfert q̄nq̄z de paruitate in magnitudine: ⁊ q̄nq̄z de magnitudine in paruitate: ⁊ eodem mō ē ipse aer q̄nq̄z sit in minorē corpore: q̄nq̄z in maiorē: mā enim que est in potentia sit vtrūq̄z: quēadmodū ipsa eadēz trāsfere de calido in frigidū: ⁊ de frigido in calidū: q̄d erat in potentia: sic ē venit de caliditate in magis calidū absq̄ eo q̄ in ea fiat aliq̄d calidum q̄d ante nō erat: aqua enim non erat minoris caliditatis: quēadmodū si incuruauer̄ arcū circuli maximū quousq̄z ipse fiat idē nō alius circuli p̄ur: nō erit illic aliq̄d in quo fiet incuruatio q̄d ante nō fuit curuū: sed rectū: qm̄ minus ē maiorē nō est carētia nec p̄t inueniri ex flāma alia q̄ritas: in qua non est caliditas aut albedo: ⁊ s̄līr est de caliditate que est ante calidum ⁊ caliditate que est in postremo: magnitudo igitur ⁊ paruitas corporis sensibilis non est: q̄ mā recipit additionē ⁊ expandit: sed q̄ mā est vtrūq̄z in potentia: ergo necesse est vt densum ⁊ rarum sint idem: ⁊ materia eorum eadē: ⁊ dēsum est graue ⁊ rarum est leue.

84. Cūz inducit q̄stiones que faciūt dicētes vacuū eē cōcedere hoc: ⁊ iam destruxit nām vacuū: incept hic dissoluere questionē dicentē impōle rap̄ aut densū esse sine vacuo: declarādo q̄d hoc est alia causa rari ⁊ densi a vacuo: ⁊ incept p̄ponere ad hoc q̄d vult dicere p̄pōnes declaratas in p̄mo ist⁹ libz. Cū dixit. Nos autē dicamus tē. i. nos autē p̄ponamus ad hoc q̄ volumus dicere de nā rari ⁊ densi fundamenta que iam declarauimus. Cūq̄z p̄mū est q̄ oia p̄traria. U. g. calidū ⁊ frigidū ⁊ alia tria h̄nt eandē mām recipiētem illa alternatim. Cū s̄cōm autē est q̄ generatū est aliq̄d inuentū in actu ex illo ex eo q̄d est in potentia nō in actu: ⁊ intērio illius est q̄ calidū generatū est calidū in actu ex calido i potentia nō in actu: ⁊ hoc itēdebat cū dixit: ⁊ q̄ gnatio tē. i. q̄n gnatio ē trāsmutatio ex eo q̄d est aliq̄d in potentia: i. hoc q̄d sit illud in actu. Cū tērnus vō est q̄d de mā nō separtur ab altero cōtrario: cum hoc q̄ q̄ditas eius est aliud a q̄ditate p̄trarioz. Cū quartum autē est q̄d est idem in numero albi ⁊ nigri: ⁊ calidi ⁊ frigidū s̄z q̄nq̄z recipit calidū ⁊ q̄nq̄z frigidū. Cū cum posuit bas p̄pōnes. * ⁊ est manifestū q̄ rari ⁊ densum sunt p̄traria in q̄ritate: cū trāslatio corporis de raritate in densitate est trāslatio de maiorē q̄ritate in minorē ⁊ ecōuerso: sequit ex hoc vt mā densi ⁊ rari sit eadem: q̄ idem corpus trāsfert de minorē q̄ritate in maiorē. nō aliqua q̄ritate in actu adueniēte ei ex

qua sit maior: sed sit maior ex eo q̄d est aliq̄d nō ex illo q̄d est in actu: ⁊ s̄līr q̄ sit minus nō exeat ab eo p̄tes in actu sed mā: tunc denudat a termino maioris q̄ritatis ⁊ recipit terminū minoris: eodē mō quo recipit calidū ⁊ frigidū ⁊ alia tria. Cū hoc māise. stum est: cū illis p̄pōnibus cōiungēt q̄ densum ⁊ rarū sunt tria: ⁊ maxime p̄pōm dicēt q̄ mā recipit cōtraria ex eo q̄d est in potentia p̄traria: nō actu: q̄d est eadē amboz p̄trarioz: ⁊ hoc intēdebat cum dixit post: ⁊ corpus ē magnū ⁊ parū habet eandē mām. Cū d. o. signū eius est tē. ⁊ hoc nō est p̄ncipiū demonstrationis: sed p̄firmatio p̄pōnis dicētis q̄ mā p̄trarioz est eadē. est enī sermo exēplaris: ⁊ q̄. d. ⁊ manifestū est ex h̄ q̄ corpus magnū ⁊ parū h̄nt eandē mām fm̄ h̄ q̄ magnū ⁊ parū sunt tria: ⁊ dēū est q̄ p̄traria h̄nt eandē mām: ⁊ signū eius est ē h̄ q̄ narabo. Cū deinde incept inducere signū sup̄ h̄ q̄d cōcluit ex p̄pōnibus positū. i. q̄ mā eundē corpus q̄d trāsfert de magnitudine in paruitate q̄nq̄z: ⁊ q̄nq̄z ecōuerso est eadē: ⁊ trāslatio ei⁹ ad magnitudines nō fit p̄tribus extrinsecis aduenientibus ad foramina: neq̄ trāslatio ei⁹ de magnitudine ad paruitate est p̄trib⁹ ex eundibus ab illis foraminib⁹: ex quo p̄stringunt illa foramina: ⁊ sit corpus minoris q̄ritatis. Cū dixit. qm̄ q̄ ex aliqua aqua sit aer tē. i. qm̄ cū sit manifestum in gnōne q̄ cū aliq̄d corpus maioris q̄ritatis gnātur ex eo p̄ q̄ritatis minoris. U. g. aer ex aqua tūc mā recipiēs formā aque recipit maiorē q̄ritatez post minorē nullo extrinsecō adueniente quo aer sit maioris q̄ritatis: sed illud q̄d est in potentia maioris q̄ritatis. i. mā sit in actu maioris q̄ritatis nullo extrinsecō in actu adueniēte. Cū d. o. ⁊ s̄līr sit aq̄ ex aere. i. ⁊ s̄līr q̄ aq̄ sit ex aere: igit q̄nq̄z trāsfert de magnitudine in paruitate nullo exeunte: ⁊ q̄nq̄z ecōuerso nullo addito. Cū cū de clauit h̄ de gnōne: in qua ē manifestū: incept notificare q̄d hoc est pole dia in calens vel rari vt densi absq̄ eo q̄ sit necesse ponere vacuū esse: ⁊ dixit: eodē mō ipse aer tē. i. fm̄ hunc modū quē dixim⁹ q̄ accidit in gnōne: accidit ē in ipsa alteratione in eodē corpore: aer enim. U. g. q̄nq̄z minorat sine aliquo exeunte: ⁊ q̄nq̄z sit maior: ex hoc accidit ei de calore: nullo adueniēte extrinsecō: s̄z q̄ mā ei⁹ nāluter recipit vtrāq̄z q̄ritate: maiorē. i. ⁊ minorē: bāc q̄nq̄z ⁊ bāc q̄nq̄z sine aliqua q̄ritate in actu addita aut diminuta quēadmodū nāluter recipit q̄nq̄z caliditate: ⁊ q̄nq̄z frigiditate. Cū hoc q̄d dixit: manifestū est in volys suis ex multo: qm̄ multū sit maioris q̄ritatis nullo extrinsecō adueniēte: ⁊ vlr māifestum est in aere: qm̄ rarefit ex calore ⁊ p̄densat ex frigore. Cū cū assimilauit q̄ritatem minorē fieri ex maiorē ⁊ ecōuerso: h̄ calor sit ex frigido aut econuerso: ⁊ existimat q̄ iter h̄ duo est tria: p̄t enī aliq̄d dicere q̄ caliditate fieri ex frigiditate ⁊ ecōuerso: nō est sicut q̄ritate maiorē fieri ex minorē: aut ecōuerso: qm̄ ipole est imaginari q̄ caliditas augmētēt ex frigiditate cū sint tria: ⁊ est pole imaginari magnus augmētari ex p̄trib⁹ p̄uis additis: magnū igit ⁊ parū s̄z sint opposita: pole est imaginari altēz augmētari ex alio: nō est ita de tria que sūt in q̄ritate: ⁊ cū p̄ceperit bāc obiectionē. Cū dixit. ⁊ veniet de caliditate in caliditate tē. i. s̄z sicut dicimus q̄ mā veniet de hac caliditate de m̄fata ad maiorē caliditate nullū p̄trib⁹ calidis in actu adueniētib⁹. i. corpib⁹ calidis: s̄z trāsferrunt in maiorē caliditate ex intentione ipsius qualitatis: ⁊ s̄līr mā trāsfertur de minorē q̄ritate in

Lōmen. sup̄ phys.

k z

In magnitudine eius non manifestum est

Conte p̄ca. de h̄a orbia.

Physicorum

maiozem nulla q̄titate in actu adueniēte: etiam p̄p̄t
aligs querere q̄ caliditas crescit ex caliditate adue-
niente extrinseca: o3 igit̄ vt ita sit de q̄titate: dicam⁹
igit̄ q̄ additio caloris agēis in calores corpis nō est
fm̄ additionē pris in toto ⁊ vlr̄ p̄ns m̄a in m̄a: s3
fm̄ additionē agēis in passiones patiens. s3 q̄n cal-
lor agēis vigorabit̄ crescat calor patiens nō fm̄ ad-
ditionē p̄tū calidaz extrinsecaz cū ad patientē nō
trāsserat aliq̄ ps ab agēte. ¶ Et oīa est iter illa: qm̄
caliditas sit ab alia caliditate in actu ⁹ qd nō inueniē
in q̄titate. s3 q̄ nō sit p̄ aliā q̄titate fm̄ vias gnōis:
cū nō sit q̄titas de potētys actiuis: s3 segunt potētias
actiuas ⁊ opationes eaz. s3 calidū ⁊ frigidū. Stende-
bat igit̄ q̄ caliditas nō crescit ex alia caliditate fm̄
trāssationē: ⁊ hoc in alteratiōe de debilitate in vigo-
re: ⁊ s̄l̄r est dispō in trāssatione corpis de pua q̄tita-
te in magnā: aut ecōuerso. ¶ Et q̄z b̄ ē graue imagi-
nari. s3 aliqd̄ crescere sine q̄titate extrinseca adueniē-
te: aut diminui ēt sine q̄titate recedēte: v̄sus est in b̄
exēplo ⁹ rhetorico: ⁊ tali v̄tē in istis locis pp̄ difficul-
tate imaginādi. ⁊ dixit: aqua enī erat minoris calidi-
tatis ⁊c. i. ⁊ hoc q̄ aqua est mō minoris caliditatis: ⁊
postea fit maioris in q̄libet pte suaz p̄tū nō in par-
tibus aliq̄bus. pp̄tū: s̄l̄r est arcu circuli: cū incur-
uat̄ fit maioris incuruatiōis in q̄libz ptem: ita q̄ ali-
que ptes recte erāt in eo q̄ fuit maioris incuruatiōis:
s3 in q̄libz p̄tū ei⁹ recipit incuruatiōē: ⁊ b̄ intēdebat
cū dixit: nō fuit b̄ aliqd̄ in quo fit incuruatio ⁊c. i. qm̄
incuruatio nō ē scā in eo in aliq̄b⁹ p̄tib⁹ ⁊ nō in alijs.
U. g. vt alijs dicat q̄ ptes recte q̄ erāt in arcu incur-
uabant. ¶ D. d. minus enī ex maiori nō est caren-
tia ⁊c. i. qm̄ trāsmutatio corpōis de magnitudine in
puitatē nō fit p̄ carentiā p̄tū exēptū a foraminib⁹
vt fingūt dicētes vacuū eē: qm̄ si ita eēt: ptingeret vt
corpus calidū nō eēt calidū fm̄ oēs ptes ⁊ s̄l̄r albū:
s3 solūmō eēt calidū fm̄ ipa foramina: illud autē qd
iteriaceret inter ea ⁊ ipa foramina nō disponit̄ p̄ aliqd̄
ex b̄ qd est ipolē: ⁊ b̄ intēdebat cū dixit: ⁊ nō p̄t inue-
niri ex flāma ⁊c. i. sed q̄s ps flāme ignis q̄ existimat̄
esse in fine raritatis h3 caliditate eā: uter: ⁊ s̄l̄r est de
oib⁹ calidis: s3 dedit exēplū de flāma pp̄ suā raritātē
⁊ hoc itēdebat cū dixit: ⁊ s̄l̄r est de calore ⁊c. i. q̄ cre-
scit ex pmo. s3 qm̄ est in oib⁹ p̄tib⁹. ¶ Et itēdebat p̄
hoc q̄ densitas ⁊ raritas sunt in oib⁹ p̄tib⁹ rei: ⁊ hoc
significat q̄ nō sunt ex foraminib⁹. ¶ D. d. ⁊ magni-
tudo igit̄ ⁊ puitas ⁊c. declaratiū ē igit̄ ex b̄ q̄ magni-
tudo ⁊ puitas q̄ inueniunt̄ in codē corpe sensibili nō
fuit ita q̄ m̄a qm̄ trāsserit̄ i magnitudine recipit ad-
ditionē corpōz qm̄ foramina expādunt̄: neq3 p̄strin-
gunt̄ foramina qm̄ trāsserit̄ ad puitatē: sed cā in b̄ est
qm̄ m̄a est i potētia magnū ⁊ puitatē: cū declarauit q̄
trāssatio corpis de puitate in magnitudine: ecōuer-
so nō fit ex foraminib⁹ vacuis i corpe q̄ q̄q3 p̄strin-
gunt̄ ⁊ fit corpus min⁹: q̄q3 ampliānt̄ ⁊ fit mai⁹ si-
ue fuerint stricta apud exitū corpōz ⁊ ampla apd̄ i-
troitū corpōz: vt opinant̄ dicētes vacuū nō eē sepa-
tum: aut strictura ⁊ ampliatio in eis fuerit sine itro-
itu ⁊ exitu corpōz: vt opinant̄ in densitate dicētes va-
cuū eē separatū: ⁊ cū declarauit b̄ de puitate ⁊ magni-
tudine: densum ⁊ rarū nihil aliud est q̄ idē corpus
trāsserit̄ de puo in magnū: ⁊ ecōuerso: ⁊ d. necē ē q̄
vt rap ⁊ densum ⁊c. i. ⁊ cū b̄ declaratiū sit: necē est vt
corp⁹ qd q̄q3 adensat̄ ⁊ q̄q3 rarefit̄: sit idem absq3
eo q̄ accidat additio ex itroitu corpōz extrinsecōz:
⁊ diminutio ex exitu p̄tū: s3 qd eadē m̄a recipit q̄q3

maiozem q̄titate: ⁊ q̄q3 minores. ¶ D. d. ⁊ densum
est graue: ⁊ rap ē leue: p̄t itendere d̄ctionē istozū:
segunt. n. fm̄ sermonē eoz vt leue sit graui⁹: q̄ in eo
sunt ptes plures: ⁊ densum sit leui⁹ q̄ in eo sunt ptes
pauciores. ¶ Et p̄t itelligi qm̄ quēadmodū m̄a re-
cipit graue ⁊ leue ⁊ est in potētia vtrūq3 nullo graui
aut leui adueniēte in actui: ita est de raro ⁊ denso: cūq3
vtrūq3 sequatur suum comparem.

¶ Ampli⁹ sicut circuli circulatio cōducta in
minus nō accepit aliud p̄causū: s3 qd erat in-
necū: sic t̄gnis: q̄ si aliq3 accipiat oē calidū
est: sic ⁊ oīs p̄gregatio est corruptio ipsius
materiei. Duo. n. sunt in vtroq3 dēso ⁊ ra-
ro. graue enī ⁊ durū densa vidēt̄ eē: p̄tius
⁊o rara leueq3 ⁊ molle. Bissonant aut̄ gra-
ue ⁊ durū in plumbo ⁊ ferro.

¶ Et ēt quēadmodū arcus circuli qm̄ cōgre-
gat̄ ⁊ fit minor: nihil fit in eo qd non accidit
ei. s3 incuruatio: s3 b̄ qd bēbat p̄gregat̄: ⁊ qd
cūq3 accipit ab igne ē calidū: ita q̄ de toro:
p̄gregatio enī ⁊ segregatio sunt eiūsdē m̄a
sunt enīn hec dno q̄ fuit ex vtroq3 ex denso
⁊ raro: graue enīn ⁊ durū existimat̄ eē den-
sa: ⁊ leue ⁊ molle rara: grauias enīz ⁊ du-
rities segregant̄ in plumbo ⁊ ferro.

¶ Idēst: ⁊ quēadmodū idē arcus circuli aliq̄ recipit
minore incuruatiōē: ⁊ q̄q3 maiores absq3 eo q̄ in
eo fiat aliqd̄ qd ante nō fuit: s3 illud qd erat in eo: s3
incuruatio aliq̄ inueniē maior aliq̄ minor: ⁊ addi-
tio incuruatiōis in eo nō est in aliqua parte: ⁊ nō in
alia: sed q̄cumq3 ptem accepit inuenies incuruatio-
nem additā in ea: quēadmodū quelibet ps ignis est
calida. ¶ D. d. ⁊ s̄l̄r est de toto. i. in b̄ q̄ aliq̄ ē den-
sus ⁊ est p̄gregatiū: aliq̄ rarū: ⁊ est segregatiū. s3 qd de-
sitas ⁊ raritas est in q̄s pte illi⁹. ¶ Et inuit̄ p̄ b̄ pec-
catiū qd accidit dicētib⁹: q̄ densitas ⁊ raritas sunt ex
p̄strictione ⁊ ampliatiōe foraminū: qm̄ fm̄ b̄ nō q̄s
ps corpis recipit dēstatē ⁊ raritatē: ⁊ ē manifestū p̄
se qd dēsus est dēsus fm̄ oēs ptes ⁊ s̄l̄r rarū. ¶ D. d.
cōgregatio enī ⁊ segregatio ⁊c. i. gnatio enīn ⁊ corru-
ptio apud nos q̄s antiq̄ vocabāt segregatiōē ⁊ p̄gre-
gatiōē sunt eiūsdē m̄a: ⁊ nō fm̄ p̄gregatiōē p̄tūz
⁊ segregatiōē partiūz aliaz: ⁊ additio ⁊ diminutio.
¶ D. d. sunt. n. duo ⁊c. i. qm̄ b̄ duo sequunt̄ dēsum ⁊
rap: dēsus vō sequit̄ graue ⁊ durū: rap aut̄ segunt̄ le-
ue ⁊ molle. ¶ Et intēdebat p̄ hoc inuere q̄ densitas
⁊ raritas nō sunt de essentia q̄tatis qm̄ si eēt: tūc
sequerent̄ ex eis iste q̄tates p̄trarie. ¶ D. d. s3 gra-
uitas ⁊ durities ⁊c. i. s3 in q̄busdā corpib⁹ sepan̄t gra-
uitas ⁊ durities ⁊ nō sequunt̄ densum: sed aliqd̄ gra-
uius inueniē magis rarū: vt in plūbo ⁊ ferro: plūbum
enīn est grauius ferro: ⁊ est magis rarum.

¶ Et p̄dictis igit̄ manifestum est q̄ neq3 di-
cretū est vacuum neq3 simplr̄ neq3 in raro
neq3 in potētia est: nisi aliq3 velit vocare va-
cuū cām illi⁹ qd ferit̄: sic aut̄ grauias: aut̄ le-
uitas m̄a h̄mōi erit vacuū: dēsum ⁊ rap fm̄
hāc p̄tate moris actiua sunt: fm̄ aut̄ durū
⁊ molle passiōis ⁊ nō passiōis receptiua:
⁊ nō

Aditio ca-
lons agēis i
calore cōp̄o
nō ē s3 addi-
tiōē p̄tū in
toto ⁊ vlr̄ p̄
m̄a in m̄a: s3
s3 additiōē
agēis i passio-
nē patiens. s3
q̄n calō a-
gēis vigora-
bit̄ crescat ca-
lō patiens. s3
p̄tēnti⁹ i
tēntiōē nō h̄e-
ri p̄ additio-
nē p̄tū gra-
uiat̄ ad p̄tēz
gradualē.

aditio oppo-
sitio de q̄titate
cō. 30.

b̄ d̄ctas
nō ē d̄ctas
actiuis: s3 se-
quitur poten-
tias actiuas
opōitōe eaz.

c̄ Exēpt̄ rhe-
toricis v̄tē
Et i. locis i
qd ē difficul-
tas imaginā-
di. Constat p̄
p̄tē. cō. 31. ⁊
que ibi.

Quelibz po-
tētia ignis
q̄ existimat̄
eē siue rari-
tatis h3 cali-
ditates q̄l̄r.
Et d̄ p̄tē in
com. sequēti.

P̄tēnti⁹
Densum
leue fac-
it d̄ctas
recepti-
ua m̄a
na sed
ratione

In r̄ctas
Densum
leue fac-
it d̄ctas
recepti-
ua m̄a
na sed
ratione

Si corp⁹ i
est translat-
um mol-
tissimo ei
facit in col-
uere. s3
p̄tē. cō. 31.
⁊ s3 p̄tē. cō. 31.

Densum
leue fac-
it d̄ctas
recepti-
ua m̄a
na sed
ratione

Densum
leue fac-
it d̄ctas
recepti-
ua m̄a
na sed
ratione

In r. 11. 12.
Bisanti
inuenitur p
textus. et
credit text
istū sup
esse.

11

Phia facta
ex rōnib⁹ lo-
gic⁹ ē cōnea.
Pro b̄ vide
co 70. p̄mū
celi.
a Ep̄o cēma
nifellū ē p̄sc.

b Plea anti
quoz pceder
bat ipa ee iss
niti e ipm ee
pi pter ptonē
g gñabar ipz
3de. s. ppy.
tex. cō. 10.
c Enna suc
cessiva n hnt
ee ppleniz e
niaz: 3 e e
rui3 pplec ex
acroe aie i eo
qd ē i eis ee
aiani. Cōste
d motu bfi
tra cō. 104. s
ifra cō. 109. s
motu i repo
re idē bpo.

Enna
ta stilla
eē nībil f
aia. Cōfi
fra cō. 131.

Phisicorum

Derogatio
est mēsurare
totū: qz o3 to
roz ex pibus
cōponi.

bil cum sit diuifibile: ipfum aut nūc non est
ps: mēfurat enī ps qz cōponi o3 totū ex pī
bus: tps aut nō vī cōponi ex ipfis nūc.

Et cu3 oē habens ptes necesse ē cum fue
rit: vt oēs sue ptes sint: aut quedaz: sed tps
quedam ptes iam fuerunt z nō sunt: z que
dam sunt future z nō sunt. g nulla earū ē nō
tēpus bz ptes: instans nō non ē ps: quoniā
ps mēfurat: z ē necesse vt totū pponat ex suis
ptib⁹: s3 tps existimat nō pponi ex istatib⁹.

89 Iste fmo ē est logicus z facit dubitare de tpe: z cō
ponit sic. Omne hīs ptes necesse est vt ptes ei⁹ sint
oēs infimul: aut qdaz si fuerit ens: z tps bz ptes: qua
rū nulla inuenit in actu. g tps nō est. Et ipse veri
ficauit ppōne dicētes: q nulla ps tps inuenit in actu
p duas ppōnes: quaz. Una est: q ex tpe nihil inuenit
in actu nisi instās: z ista est manifesta p se. Scdā autē
est q instās nō est pars tps: g ex tpe nulla pars inue
nit in actu. Et ipse verificat ppōne dicētes: q in
stās nō est ps tps: sic. Dis ps mēfurat: z instans non
mēfurat. g instās nō est ps. Vel sic. Partes pponunt
totū. Et instātia nō pponit tps. g instās nō est ps tē
poris: z ista ppō declarabit pfecte in sexto.

Ex tpe nihil
inuenit i actu
nisi instās: z h
est manifestū
per se

instans nō
ē p tempus

Tex. c. 10. xj.
z inde.

Amplius aut ipm nunc qd videt determi
nare pteritū z futurū vtz vñū z idē semp p
manet aut aliud z aliud nō facile est scire: si
qdē semp alterū z alterē ē: nulla aut ps eoz
que sunt in tpe alia: z alia ps simul ē que nō
ptineat: alia nō cōtineat: sicut minus tēpus
sub pluri: ipsum aut nūc qd mō non ē: prius
qz fuit necesse corūpi aliqñ: q ipsa qdē nūc
simul adinuicē nō erūt: corruptūz aut eē ne
cesse est semp prius. In eodē igit qdē corru
ptū esse ipossibile ē propter id qd nūc est. In
alio autē nunc corūpi prius nunc non ptin
git. Sic enim ipossibile se habere adinuicēz
ipsa nunc vt punctū cū puncto. Sigdē igit
in eo qd ē cōsequenter nō corūpitur: sed in
alio: in medijs nunc que sunt ifinita sīlī erit:
hoc autem ipossibile est.

instans nō cō
tinuū ē in pte

Et ē difficile ad sciendū hoc. f. vtruz in
stans qd vī distinguere inter pteritū z fu
turū sit idē pmanēs semp: aut ē vnus post
aliud: quoniā si semp vnū fuerit post aliū z
ex tēpore nō aliqua ps que sit z alia pars in
simul: nisi altera sit pnta z altera continēs
vt: minus tps in maiori: tūc instās qd nō est
nunc: z fuit prius necesse est z ipm corūpi:
z ipossibile est vt corruptio eius sit qñ fuit:
quoniā tunc erat ens: z ipossibile est vt pri⁹
instans corūpatur in posterius instāis: im
pole enī est vt duo istātia copulent quēad
modū nō ptinuānt duo puncta: z si nō cor
rumpitur in illo qd est post: sed in alio: tunc

inuenit in istatibus: que sunt iter illa que sunt
infinita: z infimul: qd est ipossibile.

90 Cū induxit fmones dubitabiles de tpe iduxit etiā
sermōnes dubitabiles de instanti. Et dixit: z est diffi
cile z. i. z est difficile de istatī qd est distinguēs iter
pteritū tps z futurū scire: vtrū ip sit idē. spns z pteru
tus: aut sunt plura succedētia. i. vnū post aliud. Et
cū posuit q instātia necesse est vt sint vnū numero aut
plura: icipit pus iducere iopinabilia ptinētia si fue
runt plura numero: z dixit: qñ si semp fuerit vnus p⁹
aliud z. i. z si instātia fuerint plura succedētia: z est
ipole vt ex tpe inueniant duo ifimul. f. due ptes aut
duo instātia: qñ instātia nō numerant nisi p nume
rationē tps: cū sint vltima tps: segt necio vt instās
qd nō est nūc z iaz fuit in pterito corūpat. D. d.
z ex tpe nō est aliqua ps z. i. itēdit p pte illū qd con
tinet instās z tps: qñ pars tps in rei veritate nō est
instās sed tps. Et cū posuit hāc ppōne. f. qñ ex tē
pore nō inueniunt duo instātia ifimul: qñ ex eo non
inueniunt due ptes ifimul nisi in vna earū accipiat
ptinēs scdaz. U. g. sicut diximus q talis mēsis est in
tali anno: z talis dies est in tali mēse: h nō nocet in
vltimate illi⁹ ppōne: ex pte h ne aliqñ existimet ipz
ignorare illud: qñ in instatī nō imaginat ptinēs z cō
tentū: z cū posuit q in tēpore nō inueniunt duo instā
tia ifimul: segt necio vt pus instās corūpat: z dixit: in
stās enī qd nō est nūc z. i. instās enī qd nō est nūc z
fuit in pterito necio est nūc corūptus eē. Deinde
icipit iducere qdones ptinētes ex h: z dixit: z ipole
est vt corruptio ei⁹ z. i. z est corūptū: necesse ē vt cor
ruptio ei⁹ sit in tpe: cu3 omne corūptū sit h: z ipole
est vt corruptio ei⁹ sit in instatī pti: qñ tūc nō inue
nit nisi ipm: z sic erit in se corūptū qd est ipole: z h
itēdebat cū dixit: hora q est nūc. Et cū declarauit
q instās ipole est vt corūpat in instatī pti: aut i se
ipo: qñ pns idē est cū corūpto: icipit declarare ē q
ipole est vt corūpat in instatī futuro: z dixit: z ipole
est vt pus instās corūpat in posteriori z. i. qñ cū
posuerim⁹ q instās corūpit in istatī futuro ptinget
vt illud instās ptinuet cū corūta q fuit eē ptinuet cū
sua corruptio: z erit instās in quo est aliud ab instā
tia: in quo corūpit: z post declarabimus q instās nō
ptinuet cū instatī: sicut neqz pūctus cū pūcto. D. d.
d. z si nō corūpit in illo qd est post z. i. z si nō corū
pit in illō: ita q sit cōtinuū cū eo corūpet in instatī
qd est post qd nō est ptinuū cū eo: qñ iter qlibz duo
instātia est tps: ex quo segtur vt illud instās inueniat
in illo tpe: z oē tps diuidit in instātia ifinita: ex quo
segtur vt instās corūptū inueniat in instatibus ifini
tis. f. cū eis ifimul: qd est ipole: z sīlī est ipole: ipsuz
poni corūptū in instatī qd est ante: qñ tunc erit cor
ruptū anteqz sit: ista questio dissoluet post.

Paraphrasi
rei dicitur q
ē instās qd
qdē scdaz

At nō neqz nunc semp manere idē pole ē
nulli⁹. n. diuifibilis finiti vn⁹ terminus: neqz
si in vno sit ptinuū: neqz in pla: ipm qñ nūc
terminus est: z tps est accipe finitū.

Et ipossibile est vt idē sit semp permanēs
quoniā nullū finitū diuifibile bz vnū finē:
neqz si fuerit ptinuū i vna pte: neqz si fuerit
ptinuū in plurib⁹ vna parte: s3 instās ē finis:
z possibile est inuenire tēpus finitū.

Cū destruxit q instātia sunt plura: icipit destruere q
q instans

Ex
oe
fug
mor
ro

q̄ instans sit idē: qm̄ si instans fuerit aut erit vnum
aut plura: cū h̄ duo destruūt: destruūt infās esse.
¶ C. Et d. ipole est ē vt sit idē tē. n. z ipole est ē vt sit
ens ita q̄ sit idē semp̄ pmanēs. ¶ Et signū eius est
q̄ nō inuenit finitū aliq̄ p̄mū b̄is vñū fines: sed
salte duo gbus sit finitū: neq̄ si fuerit cōtinuum in
vna p̄e: vt linea: qm̄ linea b̄s duos fines t̄t: neq̄ si
fuerit p̄mū in pluribz vna p̄e: vt sup̄icies: z co
pus: corpus. n. b̄z f̄t fines: z sup̄icies quattuor. ¶ C. d.
d. i. instās est finis: z pole est inueni t̄ps finitū: ista ē
p̄pō minor vltius figure. Et iste f̄mo componit sic.
Instās est finis alicuꝝ finitū. Et n̄bil q̄ ē finis alicu
ius finitū est vñū. ḡ instās nō est vñū.

C Amplius si simul est fm ipso: z neq; prius
neq; posterius in eodē cō z ipso nunc est: z
si q; prius aut posterius in ipso sunt nunc: si-
mul erunt que in millesimū fuerāt annum:
cū bis que sunt hodie: z neq; prius neq; po-
sterius: z nihil aliud alio.

CEt si in incerto eandem in rege non ante neq;
post est ut sint in eodem instanti: deinde illud
qđ est ante: et illud qđ est post sunt in eodez
instanti demarso: tunc illud qđ fuit transacto
millesimo: et qđ est bodie sunt ismi: et neu-
trum pcedit reliquū: aut est post illud.

[illegible]

Caplm in quo disputatiue ingrit quid sit
tempus. Caplm. II.

C De his igitur quae sunt ipsi tot opposita sunt.

alijs ipsam speram: qm̄ circula-
tionis est pars quedā: illa aut̄ circulatio no-
est: pars enim circulationis est que accipitur:
sed nō circulatio est. Amplius aut̄ si plures
eēt celi: eēt similis tempus cuiuslibet ipsoꝝ
motus: quare multa tempora simul.
Cista igit̄ sunt dubitabilia de reb⁹ que inne-

Item igitur que diximus sunt quodones que faciunt dubitari
re in esse temporis accepti ex rebus extrinsecis in tempore
ut diximus de esse temporis de esse perpetui et futurum: que
consideratione extrinsece in istis rebus puenit dubitatio in
suo esse. ¶ Dico. et ipsum est quod sit recte a seare et ipsi quod sit
et que sit nunc si pcellerimus ipsum esse tempus latere: est
hoc manifestus est: quoniam nullus predecessorum dixit de eo
aliquid rectum. ¶ Dico. et quod ad hoc videtur recte. et intendit per
motum totius resolutione totius preteriti. ¶ Deinde induxit
inopinabile contingens dicentibus resolutione totius
ipse motu diurnum: et dicitur pars temporis sit tempus recte. et
iste sermo destruitur leuiter. dicentibus tempus esse resolu-
tionem completam: quoniam pars temporis resolutionis diurne
est tempus: per dies et noctes: et pars resolutionis non est resolu-
tione: et si tempus esset tota resolutio tunc pars resolutionis
esset resolutione. ¶ Dico. inceptum adducere et secundam contra-
dictionem: et est contra istam opinionem: et opinionem dicentium
quod tempus est motus totius celi: et presens sunt presens tempus:
est opinio plato. et est sufficienter omnibus alijs: et dicitur:
et si celi essent recte. et si tempus esset motus celi cuiuslibet
eius esset tempus: ex quo sequeretur plura tempus esse infinitum
si enim tempus essent celi: tunc ipsa essent multa secundum nume-
rum celorum: si igitur essent plures celi: ut dicitur antea dicen-
tes plures mundos essent: tunc necesse esset in motu cuiuslibet
eorum esse tempus: ex quo sequeretur plura tempus esse infinitum:
est impossibile. ¶ Et ista ratione conponitur ex pro-
positione dubitabili: et alia que fit impossibile nisi per
imaginationem: et est illa: in qua ponitur plures celos esse:
et cum ista sit: potest aliquid dicere quod illud falsum quod sequitur
ex ista heremone et est plura tempus esse infinitum non sequitur ex
positione eius quod tempus esset motus celi: et per ipse eius quod
est plures celos esse vno: quod est falsum et impossibile. ¶ Sed
ista declaratio est alteri modum: cum fuerint duo ponit
sequentia se complere: et posuerim aliquid esse ipsum preedictum
aut disponi ut disponeret per preedictum: necesse sequetur
consequens: et si tempus illud disponi per preedictum. ¶ Ubi
quoniam dies sequitur ortu solis: manifestum est quod in quacumque
hora ponemus solis ortum: sequetur tunc diem esse: et solis
ortu in illa hora sit impossibile: si autem omne quod ponitur
volare: sequitur ut habeat alas: et si impossibile ipsum vo-
lare: et quod tempus et celi sunt frequentia fieri: ut ponit ad-
uersarius dicens tempus esse motum celi: necesse est si
posuerimus plures celos esse ut sint plura tempus: et plura
tempus esse est impossibile. et id ex quo sequitur hoc ipse
est impossibile: est tempus esse motum celi.

Torius aut spera visa est quidem dicentibus esse tempus: qz in tēpore oia sunt: et in torius spera: est autēz stultius qđ dicif qđ et qđ est de hoc impossibilia considerare.

T Et quidam dixerit tempus esse speram totius: et existimauerit hoc quia omnia sunt in tempore: et sunt in mundi spera: et iste sermo est ma-

Lōmen. sup phyl.

K 4

Nullus ꝑde
cessor dixit d
tēꝑe aliquod
recom.

201 pressio.

Solution.

Ex B sum: E
aliquā pñam
neciaz eē: cu
mo m̄ aīo cē
pñs ē ipolia
Conite. 7.
pb.cō.2. Et
6.pb.cō.78.

gis vnnus q̄ indigeat probatione.

94 Cum destruxit sermonem dicentius tēpus esse reuoluntionē totius celi: cepit inducere alia opintiones debiliores: et est opinio dicentium q̄ tēpus est spera totius: et iduxit rōnem eoz: dicebant enī q̄ oia sunt in spera totius: et oia sunt in tēpore: ergo tps est spera totius. Et decipiebant in hoc q̄ due affirmatiue nō cōcludūt in scōa figura: et ē dicere oia esse in tēpore et in spera mūdi nō significat idem: et sic sermo eoz ē in falsis ppōnibus et figure incōstantis: et q̄ conclusio eoz est iprobabilis p se: et syllogismus eoz est falsus fm formaz et mām: dixit: et iste sermo ē. Et q̄ magis sufficiens istaz opionū triū de tpe ē fmo dicentū ipm eē motū: reuerſus ē ad 3dicedū huic opioni.

Due affirmatiue nō cōcludūt in scōa figura. Et dicitur in mutatione in z. ph. c. xliij. Et in 3 q̄ro cō. 33. et xliij.

Quā autē vī marie motus ē et mutatio q̄ dā corpus: h̄ p̄siderādū est: vniuscuiusq̄ q̄ dē igit mutatio et mor⁹ in ipso mutatio ē solū: aut vbi foras sit ē ipm q̄ mouet et trāsmutatio: tps autē sūt et vbiq̄ et apud oia est.

Et q̄ existimat q̄ dignū est vī sit mor⁹ et trāsmutatio. opz nos intendere hec i p̄scrutacione et p̄sideracione: dicamus igit q̄ trāsmutatio est in oī q̄ trāsmutat: et motus ei⁹ est in ipso trāsmutato tāq̄: et vbi fuerit illud motū: tēpus est eodem mō in omni loco: et apud q̄libet: et in respectu cuiuslibet.

95 Tps ipole ē vī imaginē nūc cū motu. Et in hoc sermone sunt p̄positiōes: quarū vna est: q̄ Dis trāsmutatio et ois motus est in moto. Et omne motū est in aliquo vbi. ergo ois motus est in aliquo vbi: et q̄ plura mota sunt in plurib⁹ vbi: sequitur vī plures motus sint in pluribus vbi. Deinde cōtingit huic hāc ppōnem dicentē: q̄ tps est vñū in omni loco: et apud q̄libet et in respectu cuiuslibet: et cōcludit in scōa figura q̄ motus nō est tps sic: mor⁹ nō est vñus in oī loco et apud q̄libet: et tps est vñū in oī loco et apud q̄libet: q̄ motus nō est tēpus.

Amplius autē mutatio q̄dem ois velocior aut tardior est tps aut nō est: tardus. n. et velocior tēpe determinat: velocior q̄dem in pauco multū mouet: tardum autē q̄ in multo paucū: tps autē non determinat tpe: neq̄ quo q̄rum aliquid est neq̄ quo quale.

Velox et tardū tpe determinantur.

Et ē ois trāsmutatio est velocior aut tardior: et tps nō est tale: velocior. n. et tardus diffiniunt p tps: velocior enī est illud: q̄ est multū in tpe breui: et tardus est illud: q̄ est modicū in tpe longo: et tps nō diffinit p tps: neq̄ fm q̄ est q̄rū: neq̄ fm q̄ est quale.

96 Ista est scōa p̄dictionis: et p̄tinet q̄tuor ppōnes: quaz tres sunt manifeste p se: et quarta declarabit p duas illaz: cū igit p̄positio conclusio ex duab⁹ p̄iungit ad tertiā manifestā p se sequit⁹ conclusio: compositio eaz est sic. Velox et tardū in motibus diffiniunt per tps. Sed tps nō diffinit p tps: q̄ in scōa figura in tpe nō est velocitas et tarditas. Sed in omni motu ē ve-

locitas et tarditas: q̄ in scōa figura: tps nō est motus. Et dixit: velocior enī est illud q̄ est multū et c. velocior enī est illud q̄ p̄trāsīt longū spatiū in tpe breui: et tardū est illud q̄ p̄trāsīt breue spatiū in longo tpe: et cū dixit: et tps nō diffinit p tps et c. nō itēdit q̄ in tēpore quodāmodō est q̄rū et quodāmodō ē quale: q̄m tps est q̄rū nō quale: sed itēdit q̄ ipole est vī aliq̄s diffiniat tps p tps: neq̄ fm quale: si breuē quale: neq̄ f3 q̄rum vī in motu diffiniunt. s. q̄m velocitas et tarditas que sunt in eo sunt quale: et diffiniunt p tps: et sūt q̄rum q̄ est in eo diffinit per tps: cūz dī q̄ magnus motus est in tpe magno: et parvus in paruo.

Tps est q̄rū et nō q̄le.

Quod q̄dē igit nō est motus manifestus est: nihil autē differat nobis dicere in p̄nti motū aut mutationē: at nō neq̄ sine motu enim tēpus est: cū nō nihil ipsi mutamur fm itel ligentiā: aut latet trāsmutates: non videt nobis fieri tps: sicut neq̄ q̄ in sardo fabulatur dormire apud heroes cū exp̄giscunt: copulant autē primū nūc posteriori nūc et faciunt vñū remonētes pp̄ insensibilitatē mediū: tan q̄ igit si nō ē ē mediū alterz nūc: h̄ vñū et idē nō ē ē tps: sic et q̄m latet alterz ē nō vī mediū ē ē tps. Si igit et nō opinari ē ē tps: tūc accedit nobis nō diffinim⁹: nec vñā mutationē: s3 in vno idimūbili vī aīa manere. Cū āt sentim⁹ et determinam⁹: tūc dicimus fieri tps.

Cū nō p̄nt mutamur intelligam⁹ aut latet trāsmutates vī nobis tēpus.

Manifestū est igit q̄ nō est motus: et non est dīa in hoc iter motū et trāsmutationē: sed nō est ē extra motū: q̄m si nos nō fuerimus trāsmutati in nra mente: aut fuerimus trāsmutati: s3 nō p̄ceperimus: nō reputabimus tēpus ē ē: vī dicī in apologis de somno q̄ accidit diuinis in insula rhodos: sc3 q̄ nō p̄ceperunt cum surrexerūt a somno se dormiuisse: et cōiunxerunt instans p̄cedens somnū ad scōm instās: et fecerūt ipsa vñuz: et abstulerūt illud q̄ fuit iter: q̄ nō p̄ceperunt ipsum: quē admodū igit si instans non esset diuersum: sed idem nō esset tps: similis et si esset diuersum et non p̄cepissem⁹ nos nō reputarem⁹ tēpus iter illa duo istātia. Si gl̄ nos comprehenderimus determinare trāsmutationē oīno: sed existimauerim⁹ nos existere in eadem dispositiōe idimūbili: tunc accidet nobis existimare tēpus non esse et cum senserimus trāsmutationē terminatam: tunc dicemus tempus fuisse.

Dormiunt op̄tūle ac tps occurrunt.

Cum declarauit q̄ tps nō est motus: cepit inuere ipm sequi motū et accidere ei. Et dixit manifestū est igit et c. i. et h̄ noīe motus vñmur i hac p̄scrutacōe large. scāq̄ symonimo cū h̄ noīe trāsmutatio: ita q̄ ex hac declaratione h̄ declarat q̄ tps nō est aliq̄d generū q̄tuor motū. Et d. o. s3 nō ē ē motū et c. i. sed apparet p se q̄ ipole est vī tps sit sine motu: et h̄ manifestū est q̄m cū nos nō intellexerimus motū: aut itellexerimus

97

leperimus: et post tradiderimus obliuioni non sciemus
 tps. neq; pprehendimus tps oino: et h itendebat euz
 dixit: no trāsmutabimur nos in nra mēte: et no ppre-
 hendimus trāsmutationē. ¶ Cū sicut existimauit
 Sal. Sal. enim credidit q Arist. intendebat q nos
 no cōprehendimus tps nisi cū mouemur: qm p ima-
 ginationē cōprehendimus motū: et q h est signū q
 tps no est extra motū: et cū Sal. existimauerit h dī-
 xit Arist. et dixit q multoties pprehendimus res ge-
 scentes et mouemur: euz ois imaginatio sit motus: vt
 qm pprehendimus polos mūdi et cētrū. ¶ S; Arist.
 no itendebat nisi q nos no sentimus tps qm no sen-
 timus motū: et q tps no imaginat sine motu: et mo-
 tus pōt imaginari extra tps significat h q motus p-
 cedit tps nāliter: et q tps accidit motui: s; sunt conse-
 quētia se pplete. ¶ Et cum dixit q no sentit mo-
 tū no sentit tps dedit testimoniū de h qd dī de illis
 q dormierūt multis annis et no pceperūt: isti enī cū
 existimauerunt q instās pcedens suū somnū est in-
 stans scdm aut ppe ipm: q no pceperunt motū iter
 illa: existimauerūt q no dormierūt aut q n dormie-
 rūt modicū. ¶ D. d. quēdam modū igit rē. et h qd di-
 xit significat q tps hz esse extra aiām: et sermo eius
 intellectus est p se. s; q quēdam modū si instans fuerit
 idē no fiet tēpus oio: similis si reputauerimus tps eē
 idem reputabimus tps fieri: sicut accidit illis homi-
 nib; quos dixit: et forte erat illi quos Mahumet nu-
 merant in alcorano. ¶ D. d. si igit nos cōprehende-
 rimus tē. qm cū nos pceperimus neq; imaginane-
 rimus motū determinatū. s; finitū in duo extrema:
 sed existimauerim; q nullus motus est factus in no-
 bis neq; in alijs: et q non sumus in esse diuissibili:
 tūc accidet nobis no sentire tps. ¶ Et hoc qd dixit
 multo tiens accidit dormiētib; multū etiā: et etiā
 q faciunt opus delectabile sit tps eis breue: q de-
 lectatio pbiēt eos cōprehēdere motum et econtrario
 eis qui laborant: et ideo dixit verificato:.

¶ Cū manifestum ē q no est sine motu nec mu-
 tationē tps: q igit neq; motus neq; sine mo-
 tu tps est manifestū est: accipiedūz aut qm
 iam querim; qd est tps ab hinc incipere qd
 sit motus. simul enim motus sentimus: et tē-
 pus: et enim si sint tenebre et nihil per corp;
 patiamur: motus aut qdam in aia sit subito
 simul fieri qdā tps: at vero cum tps videt
 fieri aliqd simul et motus fieri aliqd videt:
 quare et motus aliqd esse ipsum.

¶ Cū manifestū est igit q tps no est extra mo-
 tū et trāsmutationē: manifestū est igit q tps
 no est motus: neq; extra motū: et euz nra in-
 tētio est diffinire tps ponemus pīmū cōsi-
 derationis ex hoc loco: cōsideremus igitur
 quid sit de motu: qm si fuerimus in obscu-
 ro et nihil acciderit nostris corp; poribus: sed
 in aianā acciderit aliq; motus: statim repu-
 tabit tps fieri: et si sit et euz sciuerimus aliqd
 tps fieri statim reputabimus aliqd motus
 fieri: ex quo sequit q tps aut ē motus: aut
 aliqd motus: et cum non sit motus: sequit

necessario vt sit aliqd motus.

¶ Cū declarauit q tps no est motus: neq; extra mo-
 tum notificauit h et dixit q necesse est ex ex h vt sit
 accidens motui: et cū intētio est h scire qd sit tps: op;
 pus pscrutari q accitū motus sit tps: accitū enim
 motus sunt multa: et q tps no sentit nisi euz sentire
 aliqd motū demstratū fm q sentiant cū motu mltā
 accidētia ei; sensibilia: qm si ita eēt ptingeret vt tps
 multiplicaret fm multiplicationē motus: et si polue-
 rimus ipm seq aliqd motū ppiū. U. g. motus cor-
 poris celestis. tūc qui no fenserit in aliqua hora ipm
 no sentiet tps: aut no sentiet ipm oino: vt dicit pla-
 de icarceratis a pueritia sub terra. s; q si no pprehen-
 dere nisi p pprehēsiōē alicuius motus sensibilis.
 U. g. motus celi: tunc isti incarcerationati no sentier: tps
 q nūq; fenserūt motū corporis celestis: et idē dixit: qm
 infimul sentim; motū et tps rē. i. qm sentire tps non
 est p sentire aliqd motū cōphēsus p aliqd sensus.
 Nos enī sentimus tps existēdo in obscuo abiq; eo
 q accidat sensib; nris aliq; motus: et h no est nisi q
 sentimus motū in nra aia qualēcūq; qm cū fuerim;
 imaginati in aia nostra aliqd motū: statim pprehē-
 dem; tps. ¶ Et in h qd dicit ē qd no pna: qm si tps
 no segtur aliqd motū exitem extra aiām: s; segtur
 motū imaginatiōis: et imaginatio no hz eē extra ani-
 mā qd igit dicit Arist. post ipm sequi motū corporis
 celestis: et dat sup pnuationē motus ex pnuatione
 tps. ¶ Et ē si segtur motus corporis celestis: ptinget
 vt cecus non pcpiat tps q nūq; pcpit motum celi.
 ¶ Et ē si segtur oēm motū: ptinget et vt tps multi-
 plicet p multiplicationē motui: qd est ipole: apparz
 igit q tps aut no hz esse extra aiām: aut si hz segtur
 oēm motū: et si multiplicabit p multiplicationē mo-
 tum: aut sequet vnum motū: et sic q no sentit illum
 motū no sentit tps: qd est ipossibile. ¶ Nos at dica-
 mus qm si nos sentire tps est apud sentire quēlibet
 motū: et apud imaginari qlibz trāsmutationē: mani-
 festū est. Nos s; sentire tps apd sentire quēlibz mo-
 tum pmo et essentialr ipossibile est: qm si ita eēt: p-
 teret vt tps multiplicaret p multiplicationē sensibi-
 lium imo motū imaginabiliū: si aut sentire tps per
 sentire quēlibz motū no fuerit pmo et eēntialr: s; pp
 h qz cū sentimus quēcūq; motū sentimus illū vnū
 motū cui accidet tps: no accidet qd predicta. s; q qui
 no sentiet illū motū vnū no sentiet tps: qm ille mo-
 tus videt sentiri qm sentit qcuq; motus siue fuerit
 imaginatus siue exis. ¶ Et apparet qm qz intuebiē
 h qd tps sentit eēntialr et pmo: qm nos sentimus nos
 esse in eē moto: et h sentire. s; nos esse in esse moto erit
 qm imaginati fuerimus quēcūq; motū: qm cum fue-
 rim; in eē diuissibili in trāsmutationē qd est instās
 no fiet tps: neq; reputabimus ipm fieri: cū aut fueri-
 mus in eē diuissibili hz trāsmutationē et no pcepim;
 nos esse in eē trāsmutabili no pcpimus oino tps: si
 aut pcepimus nos esse in eē trāsmutabili: statim p-
 ciem; tps: et h manifestū est: et nos eē in esse trāsmuta-
 bili sentit p se: nos enī sentim; q instās in quo icepi-
 mus scribere hūc smonē est aliqd ab illo: in q fuit cō-
 plētus: motus igit q cū sentit: sentit pmo et eēntialr:
 tps est mot; ex q sentim; nos eē in eē trāsmutabili et
 no trāsmutari: q sum; in h eē. Nos igit eē in eē trā-
 mutabili sentit sic dixim; cū fenserim; quēcūq; mo-
 tum: sentire igit nos eē in eē trāsmutabili est illd ex
 quo segtur nos sentire tps pmo: et manifestum est q
 nos no sentim; nos eē i eē trāsmutabili: nisi ex trā-

98

tempo pmo
sentimur

Digressio q
quē vtrū tps
psegrm oēm
motū: et p ar-
guat q si p-
quatur motū
imaginatiōis.
D; no sequit
motus corp;
celeste.
D; no sequit
oēs motū.

Solutio.

Abotus qui
cū sentit sen-
tit p et eēntia-
liter ipa est
mot; ex q sen-
tim; nos esse
in eē trāsmu-
tabili.

Physicorum

Si pole esset
celū gescere
pole et nos
et mēē nō trāf
mutabili.

Quo sit itel-
ligendus fmo
Aristo.

Quicqd co-
mētāto scri-
ptū de tpe se-
cutus ē expo-
sitor: s; hic
non.

a. Nec ē vt
tpe aut sit mo-
tus aut pūo
motum. s; qz
tpe nō appz i
diffōne mot?
declat q nō
est cā et. s; re-
māet vt sit ac-
cidēs. Cōtūc
s. pp. cō. 10.
Et. 1. 2. mēta.
cō. 2. 3. Ides
5. phz. cō. 3.
r. 55.

Propter id
q magnitudo
et pūna est
et mot? est cō-
tinuus.
Pūus et po-
sterius i loco
pūū sunt.

mutatione celi: et si esset pole ipm gescere: esset pole
nos esse in esse nō trāsmutabil: s; h est ipole. g. necē
est vt sentiat hūc motū q nō sentit motū corpis cele-
stis. s; p vīus s; dormiētes sentiūt ipm postq surgūt
a sōno ex h q rememorāt motus imaginationis in
somno: cū aut sōnus fuerit pfundus: nō fuerint re-
memorātes aliquā imaginationē sōni: neq; aliquā
trāsmutationē: tūc nō papiūt tps: in q dormiuerūt.
Cōd igit d; itelligi ex sermōe Aristō. in q dicit: q
cū nos nō fuerim? trāsmutari: nō est q cū motus
nō fuerit factus aut fuerit factus: s; cū nos nō pcepi-
mus nō reputābimus tps fieri: s; cū nos nō fuerim?
trāsmutati in nobis: metipis: qz sum? in eē indistibi-
li s; trāsmutationē qd est instās: aut fuerim? in esse
diuisibili s; trāsmutationē: s; cū nō papiūt? h repu-
tabim? tps nō fieri: s; vna reputatio est vera: alce-
ra nō est vera: pcepere enī hāc trāsmutationē est illa
res quā segē pcepere tps eēntialr: cū tps accidat hūc
trāsmutationi: r id coactus fuit Arist. ad hec vba: s; cū
dixit: cū nos nō fuerim? trāsmutati in nobis: me-
tipis: nō dixit loco ei? cū nō fuerit trāsmutatio: aut
fuerit: s; nō cōprehendim? ipas: vt apper ex expo-
sitoribus. C Et in hoc ē peccauit Hal. q intellexit q
Aristo. intēdebat p hoc qd dixit cū nos nō fuerim?
trāsmutati in nobis: metipis q nos nō pprehendim?
tps: cū nō fuerim? moti p imaginationē. Sunt enī
tres intentiones. Quāz vna est: q nos nō papiūmus
tps nisi qm fuerim? moti in aia nra: hoc exstima-
uit Hal: r est corrupta p se. Scda aut est: q nos nō p-
cipimus tps nisi cū pceperim? aliquē motū qmāq;
sit: h est pcepere p accūs. Tertia vō est q nos nō p-
cipim? motū neq; tps: nisi cū pceperim? nos trāsmu-
tari: qz sumus in eē trāsmutabili: r ista pceptio est p-
ceptio quā segē tps eēntialr: r non accidit ei aliqua
qd. C Et vba Aristō. manifesta sunt s; hāc trētionē:
vt cū dixit. si igit nos nō pprehēderim? determināre
rē. i. r fm hūc modū possumus ponere tps sequi mo-
tus corpis celestis: r q sentit tps q nūq; sentit corp?
celestē: r ideo oēs pueniūt in hoc q tps sequit motū
celi: r ista qd nūq; potuit dilucidari mihi nisi post
nūgnū tps: r qgd scripsi de tpe secutus sum. expo-
sitor: sed hic nō. C Et cū numerāuit q tps sentit
qm motus sentit: dixit: r silr ē rē. r intēdebat p hoc
declarare q tps r iste motus sequunt se adinuicem
pfecte. s. motus q cū sentit: sentit tps pmo r essentia
liter: r cū declarāuit q tps nō pprehēdit nisi p cō-
prehēssione istius motus. s. pprehēssio p itellm: r q tps
nō est motus: icipit narrare q ex hoc segē vt sit acci-
dens isti motui: r dixit: necē est igit vt tps rē. i. r cum
vex est q tps r motus psequunt se in eē: necē est vt
sit aliter duoz. s. aut vt tps? sit ipse motus aut aliqd
psequens motū. C Deide icipit ipius esse motū. ergo
sequitur vt sit aliqd motus aut psequens: aut causa:
qm cū sequitur ipius aut erit prius aut posterius: s;
qz tps nō apparet in diffōne motus: declarā q non
est cā eius: ergo remanet vt sit accidens.

Cōd qdē igitur mouet: mouet ex quodaz
in qddā: r ois magnitudo cōtinua est: segt
magnitudine motus. C Propter id enī q
magnitudo cōtinua est r motus erit conti-
nuus. Quātus pō motus est: tantū r tps
vī fieri. C Prius autē r posterius in loco
pūmz sunt: bec qdē iam positione sunt de-

terminata: qm aut in magnitudine pūmū r
vltimū est: necesse est in motu eē pri? r po-
sterius pportionalia bis que sunt ibi: ar pō
in tpe est prius r poster? pp id qd sequit sp
alter? ipsoz: est aut prius r poster? ipsoz in
motu: qd qdem aliqū cū sit motus est eē: m
ipsoz alterum est r nō motus.

C Et motū mouet de aliquo in aliqd: r ois
mēsurā est pūna: ideo motus sequit mē-
surā: r qm mēsurā est pūna: iō motus ē
pūnus: r qz motus ē est pūnus tps etiā
erit pūnū: qm fm motū existimā semper
tps esse: r prius r posterius sunt pūmo in
qitate: sed hic sunt in situ: r qz prius r po-
sterius sunt in qūatitate: necē est vt prius r
poster? sint in motu ē fm q illic: r in tēpe
ē sunt pri? r posterius: qm sequūt se ad
inuicēz semp: r ē prius r posterius sunt in
motu: s; pō q sunt in aliqua hora sunt mo-
tus in eēntia: aut sunt aliqd a motu.

C Id est r vñū? accūtū mot? est pūnatio: r cā in h
est: qz illud p qd est motus r est mēsurā est pūnū: r
motū ē est tale. C Et intēdit p h qd dixit de aliquo
in aliqd de vbi in vbi inter que est mēsurā: r qz ois
mēsurā est pūna: segit vt motū moueat p pūnū
r cūz motū mouet p pūnū motus ei? erit pūnus.
C Et intēdit h p motū trāslatū. C Et qz apparet q
dispo tps de motu est sicut dispo mot? de cōtinuo p
qd est motus: r tps est pūnū: segit vt cā pūna-
tionis eius sit pūnatio motus: quēadmodū cā cōti-
nuatōis motus ē mēsurā supra quā est motus. C D.
o. qm scdm rē. i. r signū ei? q cōtinuatio accidit ei ex
cōtinuatiōe motus: s; qz tps rēpos segit ē
quātitate motus. s; qz est equalis ei. C Et cū decla-
rauit q pūnatio est in motu ex pūnatiōe quātita-
tis p quā est motus: r q cōtinuatio motus est causa
pūnatiōis: r intēdebat declarare q qm mo-
tus accipit cōtinuus tēpus erit cōtinuus: r si diuisus:
tēpus erit diuisum icipit ē iducere aliqd accidens.
C Et dixit r prius? r posterius rē. i. r qz prius r po-
sterius inueniunt in mēsurā: in qua sit motus pmo: r
est illa que est in situ: necē est vt i motu inueniant
prius r poster?: r si nō habeat situs qm pō mot? que
est in pte mēsure pūo fm inītiū: ex quo est motus
necesse est vt sit pō: motu q est i pte psequēte mēsu-
rā. C D. o. r in tpe ē rē. i. r ex hoc q pūus r poster?
inueniunt in pūb? motus segit vt inueniant ē in ipo
tēpore. C Et cū declarāuit h r vult declarare q tps
est pūus? r poster? in motu: r iā posuerit q tps differt
a motu: icipit primo declarare q prius r posterius
que sunt in motu hnt qditate aliāz a qditate motus:
s; sint cū motu idē in subiecto. C Et ē pūus? r poste-
rius in motu rē. i. r itēdit p h qd dixit: i aliqua hora. i.
scdm subiectus: r q. d. r etiam de fundamētis ponē-
dis ad hoc qd querimus scire supra illa que posuim?
est: qm prius r posterius cum fuerint accepta scōs q
sunt in subiecto: tūc erūt partes motus: cum aut fue-
rint cōsiderata fm diffōnem r qditate: tūc pūus r po-
sterius erit aliqd a motu: qm motus est in qūitate: r
prius r posterius sunt in numero.

C Et vero

¶ At hō tps cognoscimus cū diffinim⁹ mo-
tum prius ⁊ posteri⁹ determinātes: ⁊ tūc di-
cimus fieri tps: qm̄ prioris ⁊ posterioris in
motu sensu pcpimus: determinamus autē
motū accipiendo aliud ⁊ aliud ipm ⁊ me-
diū ipsoꝝ ⁊ altez: cū enī altera extrema me-
diū intelligimus ⁊ dicit aia ipsa nūc duo: hoc
quidē prius illud hō posterius: tunc ⁊ hoc
dicimus esse tēpus: determinatum aut ipso
nunc tēpus esse videtur vt supponat.

¶ Et tps ē nō scimus nisi motu determina-
to p prius ⁊ posteri⁹: ⁊ tūc dicimus tps
esse cū senserimus prius ⁊ posteri⁹ in mo-
tu: ⁊ nos determinauim⁹ illa vidēdo illa di-
uersa: ita qd iter illa sit aliud: qm̄ cū videm⁹
p intellim duo extrema: ⁊ indicauerit aia qd
altez instās est prius: ⁊ altez est posteri⁹:
tunc dicimus esse tps: qm̄ hoc qd mō diffi-
nimus existimat esse tempus.

100 ¶ Cum pposuit qd tps sentit pmo ⁊ essentiali cū sen-
serimus motū in quo sentim⁹ nos trāsmutari. i. ē in
esse trāsmutabili: ⁊ posuerim⁹ qd mor⁹ fm qd est mo-
tus iuenit in eo p⁹ ⁊ posteri⁹: sicut inuenit in eo pti-
natio: qd cētia p⁹ ⁊ posteri⁹ est alia ab essen-
tia motus: vult iungere huic aliud notū de tpe ē: ⁊
est qd nos pcpere tps ex pceptiōe motus nō est ex p-
ceptiōe mor⁹: s⁹ qd ē mor⁹. i. mor⁹ in quo sumus trā-
smutari: s⁹ determinam⁹ in imaginatione aliqua ptes
illi⁹ determinatā: ⁊ B erit cū senserim⁹ duo instātia
p⁹ ⁊ posteri⁹: qm̄ iste mor⁹ nō diuidit p instātia nisi
in nra mēte: ⁊ nō determinat nobis aliq ps ei⁹ deter-
miatā: nisi qm̄ diuiserim⁹ motū p duo instātia: quēad-
linea nō determinat nisi qm̄ iter duo puncta fuerit q
funt vltima eius: quēadmodū igit puncta sunt vltia
lineaz terminatā illas ex qb⁹ accidit eis numeratio
ita instātia sunt vltia ptiū illi⁹: motus: ⁊ sunt cā in B
qd nūerat. ¶ Et B itēdebat cū dixit: ⁊ scim⁹ tps ⁊c. i.

z ⁊ nos cognoscim⁹ tps qm̄ determinam⁹ hūc motū p
instās p⁹ ⁊ posteri⁹: determinatio. n. mor⁹ erit p deter-
minationē instātis p⁹ ⁊ posteri⁹: quēadmodū
determinatio lineaz erit p duo pūcta. ¶ Et signū ei⁹
est: qm̄ qd pcpit vnū instās nō pcpit tps: sicut accidit
dinis. ¶ Et cū declarauit qd determinatio mor⁹ erit
p determinationē duoz instātiū saltē: cepit declara-
re quō determinat p duo instātia: ⁊ dixit: ⁊ nos determi-
nabim⁹ illa ⁊c. i. determinat p duo instātia qm̄ videm⁹
illa duo instātia ēē diuersa: ⁊ B erit qm̄ videm⁹ iter illa
ēē aliō diuisus ab eis: sicut est dispō in determinatione
duoz pūctoz: B. n. nō erit nisi qm̄ imagiati fuerimus
aliq⁹ certū. i. lineā: qd aut abstulerim⁹ lineā qd ē iter
duo pūcta tūc duo pūcta fierēt vnū: ⁊ sifl ē de duob⁹
istātib⁹. ¶ D. fecit sumā de B: ⁊ dixit: B erit qm̄ vi-
derim⁹ ⁊c. ⁊ dixit: altez p⁹ ⁊ altez posteri⁹: qm̄ si
imagiati fuerim⁹ duo instātia insifl nō fiet motus. i. si
diuiserim⁹ motū p duo instātia: qd altez nō est p⁹
reliq⁹ ⁊ si sit falsa imaginatio. ¶ D. d. B. n. qd mō dif-
finiūim⁹ ⁊c. i. ⁊ segt ex B fmone qd motus diuisus p
duo instātia: quoz altez est p⁹ ⁊ altez est posteri⁹: ⁊
est ipsoꝝ tps. s⁹ qd est diuisus. ¶ Et ppo istius fmō-
nis est sic. Ad motū terminat ad duo instātia. Et qd

terminatur ad duo instātia est tps. Igit motus s⁹ qd
terminat ab his duob⁹ instātib⁹ ē tps: ⁊ dixit: ⁊ ponat
ita: qd post declarabit magis.

¶ Qm̄ qdē igit tanq vnū ipm nūc sentimus:
nō aut sicut prius ⁊ posteri⁹ in motu: aut sic
idē qdē prioris ⁊ posterioris alicui⁹ non vī
tps fieri: nullā qdē: neqz motus: s⁹ cū prius
⁊ posteri⁹ ē tūc dicim⁹ tps: B. n. est tps nu-
merus motus fm p⁹ ⁊ posteri⁹. ¶ Hō qd tps
mor⁹ est: s⁹ idē fm qd numez bz motus.

Diff. 10.

¶ Cū igit senserimus aliqd quasi in eodem
instāti: ⁊ nō pceperimus in motu p⁹ ⁊ po-
steri⁹: aut senserimus ipm vnū vnus non
ita qd sit prius ⁊ posteri⁹ nō reputabimus
ipsum fieri in tēpore: cū nō habeat motū: ⁊
cū senserimus p⁹ ⁊ posteri⁹: tūc dicimus
tps esse: fm hoc igit tps est nūeratio nūeri
motus fm p⁹ ⁊ posteri⁹: tps igit nō est mo-
tus: s⁹ quodā mō est numerus motus.

¶ Cum intrēdit declarare tēpus esse numerus motus
fm prius ⁊ posteri⁹ ex B qd nos sentimus motū cū
diuiserimus ipsum saltē per duo instātia p⁹ ⁊ po-
steri⁹: ista via est aliqd iuenire p aliud inactum: ⁊
ista via est diminuta nisi iungat ei⁹ via ablationis:
scz iueniendo causas ⁊ diffinitiones rez: reuersus est
ad vtendū via ablationis. ¶ Et dixit: cū igit senserim⁹
aliqd ⁊c. i. ⁊ quēadmodū nō sentimus aliqd ēē
in tēpore nisi cū senserimus ipsum saltē esse in duob⁹
instātib⁹ p⁹ ⁊ posteri⁹: ita cū senserimus aliqd
esse in eodem instāti: aut fuerimus imaginati duo
instātia esse insimul: nō reputabimus tempus fie-
ri. ¶ D. d. cū nō habeat motū. i. qm̄ cū fuerit imagi-
natū vnū instās nūc: aut duo instātia insifl nō imagina-
bimur motū: ⁊ sic non imaginabimur tempus oīno.

101

In iueniēdo
causā diffinē
rez ex alijs i-
ueniēdo ē via di-
minuta nisi co-
iungat ei⁹ via
ablationis.

¶ Et ex B potes videre qd ipse intendit per hūc mo-
tū nō quēlibet motū sed motū: per quem videmus
res quiescentes esse in trāsmutatiōe eterna: ⁊ q. trāsla-
tas: qd sunt in trāslatabili. ¶ Et cū verificauerit per
hāc viā qd ista est substantia temporis: ista via mul-
titiēs vnt Ari. ⁊ Alfarabius reprehēdat illā: iduxit
diffinē tēporis: ⁊ dixit. fm h igit tēpus est numera-
re numez motus ⁊c. i. manifestū est igit ex hoc fmō-
ne qd diffō tēporis est numerare numez motus fm
p⁹ ⁊ posteri⁹. i. pprehensio numerati motus: ⁊ B est
numerus eius: qm̄ qm̄ numeramus numerū motus q
fit ex diuisiōe eius per instātia p⁹ ⁊ posteri⁹: tūc
fit tēpus: ergo tēpus nihil aliud est qd numeratio nu-
meri motus q fit in eo ex diuisiōe ei⁹ fm p⁹ ⁊ poste-
ri⁹ instātiū: ⁊ qd tps sit apud diuisiōne motus p in-
stantia: ⁊ B sequit necessario numeratio: ⁊ iō numer⁹
motus est tanq genus in hac diffōne: ⁊ fm p⁹ ⁊ po-
steri⁹ tanq dīa. ¶ D. d. tempus igit nō est motus:
s⁹ quodā mō est numerus mor⁹. i. s⁹ fm p⁹ ⁊ poste-
ri⁹ est numerus motus. i. numerat motus per suas
partes p⁹ ⁊ posteri⁹: fm qd sunt p⁹ ⁊ poste-
ri⁹ nō fm qd sunt insimul. ¶ Dixit Alex. ⁊ nō est
intelligendū ex hoc qd dixit in diffōne tps qd est nu-
merus motus fm p⁹ ⁊ posteri⁹ ex B qd tps nūerat
motū: sed oz intelligi ex B qd tps est numerus prio-
ris ⁊ posterioris existentiū in motu: ⁊ in libro Alex.
nō est numerare nūez motus: s⁹ nūerus motus: diffō

Document.

3

Expo Alex.

4

Physicorum

igit in qua nō est dubitatio est dicere: q̄ tps est nū-
ratiū priozis ⁊ posterioris exītiū in motu.

C Signum est aut plus quidem enim ⁊ mi-
nus iudicamus numero: motum autem vt
plurē: ⁊ minozē tempore. Numerus itaqz
qdam tēpus est: qm̄ autem numerus est du-
plex: ⁊ nāqz qd numeramus ⁊ numerabile
numērū dicimus ⁊ quo numeramus qdē.
Tps autē qd nūerat ⁊ nō quo nūeram⁹: est
aut altē ⁊ quo numeram⁹: ⁊ qd numerat.

Et signū eius est hoc qd narrabo: qm̄ nos
determinauimus per numerum magis ⁊
minus: ⁊ per tempus determinauimus mo-
tum magis ⁊ minus: tempus igitur est ali-
quis numerus: ⁊ cum numerus est duob⁹
modis: dicimus enim numēz illud qd nūe-
ratur: ⁊ numeratum: ⁊ illud per qd nūe-
rat: tempus est illd qd numeratur: nō illud
p qd numeratur: ⁊ illud qd numeratur est
aliud ab illo: per quod numeratur.

ioz

Cum posuit q̄ genus tps est nūerus motus dedit
signū de h̄ hoc mō: per tempus determinat magis ⁊
min⁹ ex motu: omne p qd determinat magis ⁊ mi-
nus ex aliquo est numerus illius: q̄ tēpus est nūerus
eius p qd determinat. Deinde pūgit hūc q̄ tps
determinat p plus ⁊ posterius motus. g in tertia: tps
est numerus motus fm plus ⁊ posterius: ⁊ pp conuer-
sionē affirmatiue in eo vniuersalis est necesse vt illd
p qd determinat magis ⁊ minus ex aliquo sit aliqs
numerus: qm̄ illud p qd determinat magis ⁊ minus
simplr est numerus simplr: qm̄ si illud qd est calidū
simplr est ignis simplr illud: qd est aliqd caliduz est
aliqs ignis: ⁊ qz omne p qd numerant oia aut est nu-
merus simplr: ⁊ hoc est numeras nō numeratū eē-
tialiter: aut aliqs numerus alcius generis: ⁊ hoc ac-
cidit vt sit numerans quodā mō ⁊ numeratum alio
mō: ⁊ ista sunt que numerant p vnitates exīstentes
in illo genere nō per vnitate simplices: ⁊ tps est in h̄
genere. s. q̄ est numerans ⁊ numeratum: inceptit de-
clarare hoc: et dixit: ⁊ cū numeras ⁊ c. i. ⁊ cum nume-
rus est duob⁹ modis. s. numeras tñ nō numeratus: ⁊
numeras numeratū: ⁊ dixit. Nos enī dicimus nume-
rum ⁊ c. i. ⁊ numerus est duob⁹ modis: qz nos dicim⁹
numēz illud per qd numerat aliqd genus ⁊ in se est
nūeratū nō numeras. Et quod numerat tps in actu:
⁊ est numeratū in potētia anteq̄ nūeret illud: vt ex-
ponit Alex⁹. Et vocamus numēz ēt illd p qd nūe-
rant oia: ⁊ h̄ ē numeras nō numeratū oio eēntialr.
Deinde inceptit declarare q̄ numerus acceptus i
diffōne tēporis nō est numerus simplr: s. de genere
numeri: cui accidit q̄ fuit numeratus: ⁊ dixit: tēpus
enim ⁊ c. i. ⁊ cū dicimus q̄ tps est numerus: intēdim⁹
numēz q̄ numerat non illud p qd numerat simplr
qd est numerus nō numeratū. Et pōt aliqs dicere
q̄ si intēdebat p numēz acceptū in diffōne tps nu-
meratū. s. plus ⁊ poster⁹ in motu: qre nō dixit q̄ tps
est numeratū motus loco eius qd dixit q̄ est nume-
rus motus. Dicam⁹ igit q̄ h̄ qd tps numerat mo-
tus ⁊ mēsurat illud est ei eēntialr: ⁊ q̄ h̄ mō assimi-
lat numero simplr: ipm̄ autē esse nūeratū p aliqd est

Nūerus du-
plex est nūe-
rans ⁊ nume-
ratus.

Si illd qd est
calidū simplr
est ignis sim-
plr illd qd ē
aliqd calidū
ē aliqs ignis

Numerus s.
Numer. sumit
triplr.

Obiectio.

Solutio.

per accēs. s. q̄ accidit tēpori ēt mēsurari ⁊ numerari
aut p accēs simplr: aut p motum: motus enī accidit
mēsurare tps: vt dicem⁹ post. Et Themist⁹ expo-
nit h̄ numēz p nūerato: ⁊ nō cōsiderat h̄ qd dixim⁹.
Qm̄ vero numerus motus est tanq̄ genus tps: ma-
nifestū est: numerus enī motus ali⁹ est priū motus
fm q̄ sunt isimul: ⁊ ali⁹ est fm q̄ in eis inueni⁹ pri⁹ ⁊
posterius. i. numerus pōris ⁊ posterioris exītiū in
motu: ⁊ manifestū est q̄ tps sit qm̄ motus numerat p
plus ⁊ posterius. g tps necio est numerus pōris ⁊ po-
sterioris exītiū in motu. Et itelligēdū est ex h̄
q̄ dicim⁹ ipm̄ ēē numēz motus. i. numēz cuiuslibet
motus: cū sit ipōssibile imaginari ipm̄ nisi fm q̄ nu-
merat motū: ⁊ id dī q̄ est numerus motus. Et in-
telligēdū est plus ⁊ poster⁹ plus ⁊ posterius exītiū in
motu p cui⁹ esse inueni⁹ tps priū: ⁊ ille p quē in-
telligimus nos trāsmutari. i. nos ēē in esse trāsmuta-
bili: ⁊ q. d. tps est numerus cuiuslibet motus p plus ⁊
posterius q̄ sunt in motu: in quo sentimus nos ēē in
ēē trāsmutabili: qm̄ si esse tps ēē p ēē pōris ⁊ poste-
rioris in quolibet motu: tēpus multiplicaret per
multiplicationē motuū: aut non dīet ēē nisi solū mō
in mēre: s. ex h̄ q̄ est numerus oīuz motuū hoc mō
nō sequit ipm̄ multiplicari p multiplicationem mo-
tuū: vt post declarat Bris. Et Alex⁹ dicit q̄ h̄ qd
dicat nūerus motus p plus ⁊ poster⁹ nō est itelligēdū
ips ēē nūeratū p numerū priū mot⁹ pōz ⁊ posterio-
rū: neqz numerus eaz: sed numerus pōris ⁊ posterio-
ris in motu. i. numeratū eoz: ⁊ per hoc distinguit nā
tēporis a nā motus fm diffinitionem.

Capit⁹ i quo dīerminat dīpōnsē. Ca. III.

Sicut motus semper ali⁹ sic
⁊ tēpus. Simul autē ⁊ tempus
omne idem ē: ipsum enī nunc
idem est: quod quidēz erat. esse
autem ipsi alterum est.

Sed quēadmodū motus ē ip̄ vnus post
aliū ita ē tps. Tps nō ēē isil ē idē: quonā i-
stans ē idē cū fuerit: fm autē ēē diuersat.

Idest quēadmodū mot⁹ nō inueniunt ptes ei⁹ in si
mul: s. q̄libet ps aut iam defecit: aut nō dū
venit ita est tps. Et intēdebat p h̄ dissoluere qd/
nem p dīctā in ēē tps dicētes: q̄ si tps est: necesse est vt
oēs ptes eius aut quedā sint isimul: s. nō est ita: po-
nit igit h̄ q̄ rectū est dicere q̄ ptes eius inueniunt q̄
daz post alias nō isimul: sicut ē dīpō in ptrib⁹. s. qm̄
qdam inueniunt p alias. Deinde dedit ofiaz iter
tps ⁊ motū: ne existimēz q̄ tps ē motus: ⁊ dixit: tēp⁹
vō ēē isimul est idē. i. s. motus dīr a tpe: qm̄ motus
nō est idē apud illa: que mouent isimul: ⁊ tēpus est
idez illis que sunt in tpe isimul. Et cā in h̄ q̄ tē-
pus est idem: qm̄ in stās qd est agens tēpus est idem
in omni motu cū fuerit demōstratū: s. ēē eius diuer
satur. s. per prioritatem ⁊ posterioritatem.

Ipsū autem nūc mēsurat tēpus fm q̄
est prius ⁊ posterius: ip̄sū aut nūc ē qdēz
sicut idem: ē vero sicut nō idēz: fm quidem
enim q̄ in alio ⁊ alio ē: alterū ē: hoc aut erat
ip̄sū nūc: in quātū aut qdēz ens ē ip̄sū nūc
idē ē. Sequitur enī sicut dīctū ē magnitudi-
nem motus: hūc autē tēpus sicut dīctum⁹:
⁊ similiter

Tēpori eē-
nale ē nūe-
re ⁊ mēsurare
motū: s. accē-
ei numerat
aut mēsurat
qdē ita ē
uz. i. s.

Documē-
p. i. m.

Sēm.

Doct
qd me
loci m
qd id q
aliqui

Expō

ioz

z filr lam punctu id qd fert quo motum co-
gnoscimus: z p^{ri} in ipso z posterius. Hoc
aut qdez qd cuqz ens est idē est: aut punctu
eni aut lapis: aut aliqd bmo ē: rōne aut alte-
rū est: sicut sophyste accipit aliter. Corri-
cū in theatro ēē: z Corricū in foro: z q b
lam in eo q alibi z alibi est aliter: id autē qd
fert sequit ipm nūc sic rps motu: eo eni qd
fert cognoscim⁹ prius z posterius in motu
fm aut q numerabile est prius z posterius
ipm nūc est: qre in bis qd ē est cū est ipm
nūc est idē: p^{ri} aut z posterius est qd i mo-
tu ē: z in ipso ē aliter: fm eni q numerabile
est p^{ri} z poster⁹ est ipsuz nūc: z motu aut
maxime hoc ē. Et motus eni pp id qd mo-
uet: z loci mutatio pp id qd fert aliqd est:
motus aut nō est. Et qdē igit sicut idēz p^{ri}
mū qd nūc dē semp: est aut sicut nō idem: z
nāqz est similr qd fertur.

¶ Et instans mēsurat tps bz q terminat illd
p p^{ri} z poster⁹. Et potes dicere q instans
quodāmo est idē z quodāmo nō: qm fm q
est vnu post aliud est diuersuz: z hec est rō
instātis: fm qd q instans est in aliqua hora
est idē. Quātitate eni sic dīxim⁹ sequit mo-
tus: z motu sequit tps: sic dīxim⁹: z bz hūc
modū trāslatio sequit trāslatū: z est illud p
qd cognoscit motus z p^{ri} z poster⁹ in co:
z trāslatū fm q est in aliqua hora est idem.
Est eni aut punctus aut lapis: aut aliud si-
mile: fm aut comparationē diuersat: sicut
sophyste dicunt q for. diuersat cū fuerit in
domo z cū fuerit in foro: qm ipm esse in lo-
cis diuersis facit diuersitatem: z instās seq-
tur trāslatū sicut tempus sequit motū: qm
p trāslatū cognoscim⁹ p^{ri} z poster⁹ in mo-
tu: z fm q prius z posterius sūt numeratū
est instās. Et filr ē fm q instās est in aliqua
hora est idē: qm p^{ri} z poster⁹ sūt in motu:
in esse qd diuersat: qm fm q prius z poste-
rius est numeratū est instās: z bz pprie ē ma-
gis cognitū. Abotus enim cognoscit prem-
motā: z trāslatio p trāslatū: qm trāslatū est
aliqd demarātū: z motus nō est ita. Instās
igit quodāmo est. q. idē semp: z quodāmo
nō est. q. idem: qm trāslatū est tale.

io4 ¶ Cū hō dissoluere qōnem dictā de instanti dicentē
quō dī instans esse vnu aut plura. ¶ Et d. z instans
mēsurat tps z i. z instās est cā in mēsuratōne tps:
qm diuidit motū in pus z poster⁹: z hō ē diuisio ipsi⁹
tps: qm cū diuiserimus tps p instātia: accidet in eo
pus z poster⁹. Lā igit in mēsuratōne tps est instās:
quēadmodū cā in mēsuratōne lineę sunt puncta.

¶ D. d. z potes dicere z i. z instās quodāmo est idē
z quodāmo diuersuz: z iō dissoluit qd predicta: qm il-
la qd accidit ex hō q instans accipit vnu aut pla sim-
pliciter: cum igit accipit vnu quodāmo: z plura alio-
mo dissoluet qd. ¶ Deinde exponit istos duos mo-
dos: z dicit: bz eni q est in alio: z alio est diuersum
z i. qm instās fm q accidit ei vt sit idē in reb⁹ diuer-
sis: vt vnu indiuiduū qd inuenit in plurib⁹ locis est
diuersuz vt for. ēē in foro aliud est ab ipso ēē in domo.

¶ D. d. z hō instātis. z nā instātis est in diuersita-
te: qm fm numeratū in quo est rōne est numeratū: z
bz subm est idē. ¶ D. d. fm vō q instās est in eodem
subo est idē. bz subz: z dicit: in aliq hora in loco eius
qd est in subiecto: sicut fecit in foro z posterioz: quia
subm est in aliqua hora: z q. d. bz aut q est in aliquo
vno est vnu: qz est in aliquo z est in vna hora: z trans-
latū est idē: z exposito bz ēē talis: qz instans nō est i
aliqua hora. Et fmo componit sic instans est in aliq
exite in dīpositionib⁹ diuersis: qd est tale est vnu
fm subm z duo fm rōne. g. instās est vnu in subo: z
duo rōne. ¶ D. d. qūtarē enim z i. z cā in hoc q in-
stās est tale est hō qd dicam: itaqz eni p dīximus q mo-
tus seqtur qūtarē in hoc q sit cōtinuus: qm pūua-
tio z alia: que bz fm q est qūtarē pūua sunt in eo
ex mēsuratō: filr tempus etiam seqtur motum: z bz
hunc modū trāslatio sequitur trāslatū z tēpus
instans: qm instans agit tempus sicut trāslatū trās-
lationē: z punctus mēsurat: vt geometre dicunt: cū
mouetur facit mēsuratū: z cum ista sequuntur seie ad
inuicem: necesse est etiā vt agentia ista cōsequantur
seinuicem: z sic instans sequitur trāslatū: sicut instās
sequitur trāslationē agentēz dimēlionem: que ad
modū sequitur motus dimēlionē. ¶ Deinde dicit:
z est illud p qd cognoscit motus z i. trāslatū cum
hō qd agit motū est notius qz motus: cū per ipsum co-
gnoscitur motus: z pus: z posterius que sunt in eo sūt
per illud: ipsum enim ēē motū facit ipius esse in lo-
cis diuersis: z ipsum esse in locis diuersis dat p^{ri}bus
motus p^{ri}oritātē z posteriozitatē: z filr instās est no-
tius in tempore. ¶ Deinde inceptit declarare q trās-
latum est vnu fm subiectū z plura fm diffinitionēz

z dicit: z trāslatū fm q est z i. z trāslatū fm q
est in vno subiecto continuo nō est idem: z dicit: loco
eius in aliqua hora: qm cum idem indiuiduū corru-
pitur z postea reuertit erunt duo nō idē: vt post de-
clarabitur. ¶ D. d. aut punctus z i. U. g. q trāslatū
sit aut vnu punctus: vt imaginantur geometre: aut
vnu lapis: aut aliud. ¶ Et cū declarauit q transla-
tum est idem fm q est nō corruptibile neqz gnābi-
le. s. qd cū trāslatū corripit⁹ z postea reuertit⁹ erit
trāslatū: inceptit declarare modū: bz quē est diuersuz:
z dicit: fm vō comparationē. i. z cū trāslatū accipit⁹
per se erit vnum: z cum accipit in respectu ad loca
diuersa: in quibus est apud suā translationem erit di-
uersuz bz p^{ri}oritātē z posteriozitatē: z accidit ei nume-
rus: vt sophyste dicit q for. est aliud in foro ab ipso i
domo. ergo for. est idem z aliud. ¶ Et intendit q si
nō esset hō aliqua pluralitas nō possent sophyste acci-
pere ēē ipm pla simplr: z dōm est eis q for. est idem
quodāmo z est fm subm z diuersuz alio modo. i. fm
diffinitionem. ¶ Et cum posuit q trāslatū est tale:
inceptit narrare q instās sequit trāslatū: z dicit: z
instans seqt trāslatū z i. z trāslatū qd agit motus
est cā in esse instātis qd agit tēpus: quēadmodū tps
sequit motū. s. qz motus est cā eius qz est subz illius

¶ Hā instātis ē
eadē subo z
rōne dīsticta.
bz dē instāte.
cō. i. s. i.

¶ Hō ē in aliq
exite i dīpo-
sitiōib⁹ diuersis
est vnum fm
subiectum z
duo bz rōne.

z

Phyficorum

quæadmodum magnitudo est causa motus: quoniam est subiectus motus. **C** D. d. signum super B: dicitur quoniam per translationem et. i. et signum eius est: quoniam ex cognitione translationis prioris et posterioris cognoscitur prius et posterius in motu: et per B quod translationis prius et posterius est numeratum erit istas numeratum: et inuit quod est translationis est causa in esse instantis: et numeratio eius est causa in numeratione istius. **C** Et cum declarauit quod translationis est unum finem subiectum et plura sunt rationes. scilicet per positam et posterioritatem: et instantis est per quod translationis est et numeratum finem quod translationis est numeratum: itendit percludere ex B quod instantis est idem per subiectum et plura finem diffinitionis. i. per positam et posterioritatem: et dicitur: si sit et. i. et cum instantis est per eam translationis et numerat per numerationem illius: et iam posuimus quod translationis est unum finem subiectum et plura finem diffinitionis: ita dicitur et in instanti: quoniam finem quod est in uno subiecto per idem: quoniam ipse est prius et posterius in motu. i. quoniam instantis prius et posterius in motu est idem: quod translationis et numeratum est idem: et est numeratum: quod translationis numerat. **C** Deinde iterauit causam in B et dicitur: quoniam finem quod prius est numeratum est instantis. i. et causa in hoc est illud quod diximus. scilicet quoniam esse instantis et numeratio eius est ex B quod translationis numerat. scilicet multiplicat per prius et posterius. **C** D. d. et B proprie est notum. i. translationis cum B quod est prius instanti in esse est et notius apud nos. **C** D. d. motus. n. cognoscitur et. i. ut mihi videtur: quoniam cum motus est notus motu quod est demonstratum: et motus non est demonstratus. scilicet gregat in finem scilicet mensuratur: et motus est notus: tunc sequitur quod translationis quod agit motum sit notus instanti: cuius proportio ad tempus est sic proportio translationis ad motum. **C** Deinde fecit rememorationem de B quod declarauit: et dicitur: instantis igitur et. i. declaratum est igitur ex B sermone quod instantis quodammodo est quasi idem et nunquam transmutabile: et quodammodo est transmutabile et multiplicabile: et causa in B est: quod translationis est tale: et per hoc dissoluetur quod de instanti predicta.

C Manifestum est autem quod nisi tempus sit ipsum nunc non erit utique: siquidem ipsum nunc non erit: tempus non erit. Simul enim sunt sicut id quod fertur et loci mutatio: sic numerus quod est et quod fertur et qui est loci mutationis. Tempus quidem enim est loci mutationis numerus: ipsum autem nunc est sicut quod fertur: ut unitas est numeri: et continuum latius tempus est ipsum nunc: et diuiditur finem ipsum nunc: sequitur autem et hoc ad loci mutationem et ad id quod fertur. Et motus enim et loci mutatio una cum quo fertur: quod unum et non quod est et namque si deficiat scilicet non ratione: et namque determinat priores et posteriores motum hoc: sequitur autem hoc quodammodo ad punctum. Et punctum enim perituum quo dammodo longitudinem et determinat: est enim huiusmodi quod principium: illius autem finis.

C Et manifestum est et quod cum non fuerit tempus non erit instantis: et cum non fuerit instantis non erit tempus. Quæadmodum igitur translationis et translationis sunt insimul: si numerus translationis et numerus translationis sunt insimul. Numerus. n. translationis est tempus: et istans est numerus translationis: ut unitas est de numero: tempus. n. est continuum per instantis: et diuisus per instantis: et hoc sequitur

translationem et translationis. Adornus. n. et translationis sunt idem translationis si fuerit idem non ita quod sit in aliqua hora: hoc. n. deficit intentione. Et hoc etiam distinguit prius et posterius in motu: et hoc est sequitur punctus quodammodo. Punctus enim perituum longitudinem et diuidit illa: est enim principium et finis huius.

C Cum declarauit quod instantis est unum quodammodo et plura alio modo: vult declarare subiectum eius: quid sit: et inquit per B declarando quod instantis et tempus consequuntur se in esse. **C** Et dicitur: manifestum et. Deinde dedit causam in hoc: et dicitur: quæadmodum igitur translationis et. i. et causa in hoc quod instantis et tempus sunt insimul: est: quoniam instantis est numerus translationis: et tempus est numerus translationis et numerus translationis et numerus translationis sunt insimul: quod translationis et translationis sunt insimul. **C** Deinde. d. et instantis est numerus translationis et. i. et instantis quod est numerus translationis: ita se habet de tempore: sicut unitas de numero. **C** Deinde dedit modum finem quem instantis assignat unitati: et modum in quo differt et dicitur: tempus enim est perituum et. i. sed tempus perituum per instantis et diuiditur per ipsum per unitatem: et diuiditur numerus: sed non perituum: et instantis perituum tempus: cum accipitur pro termino communis duobus temporibus: sicut punctus accipitur ultimam commune duabus lineis: et diuidit illud quod accipitur pro principio futuri et fine preteriti: ut post declarabit bene. **C** Et cum narrauit quod tempus est unum finem quod est continuum: dedit causam in hoc: et dicitur: hoc sequitur et. i. et perituum in tempore ipsius esse unum sequitur translationem et translationis. scilicet quod causa in hoc est: quoniam translationis: cui accidit tempus est una et continua: et causa in hoc quod ista translationis est perituum est: quod est unum translationis non translationis existens in aliqua hora et non in alia: quoniam translationis quod deficit in esse in aliqua hora deficit motum esse. scilicet quod perituum in aliqua hora perituum motus: et si sit in alia hora: h. n. diminuit intentionem. i. quoniam motus est unum et continuum cum fuerit unum translationis non deficiens in translatione in aliqua hora: quoniam si tempus esset in translatione deficiente in aliqua hora: tunc tempus deficeret in aliqua hora: et sic tempus esset in tempore: et ex hoc apparet continuatio motus: cui accidit tempus: et quod nunquam deficiat. **C** D. d. et hoc et diuidit prius et posterius et. i. et instantis diuidit prius et posterius in motu: quoniam per illud diuidit motus per posterius: et ita actio instantis sequitur actionem puncti. scilicet quod ista actio que est diuidere et distinguere est puncti principalis et instantis secundario. **C** Et dicitur quodammodo quod punctus in actu inuenitur super lineam: et instantis inuenitur in potentia in motu: cum sit impossibile demonstrari unum instantis bis. **C** Deinde dicitur: punctus enim perituum longitudinem et. i. quoniam punctus perituum lineam cum intelligitur differentia communis: et diuidit illa: cum intelligitur principium unius linee et finis alterius linee. **C** Et hoc intendebat cum dicitur: erit principium istius et finis illius. i. ista actio puncti erit quod accipitur principium istius linee: et finis alterius linee ex duabus lineis perituum per illud punctum: et si sit de instanti. scilicet quoniam diuidit tempus: et continuat ipsum etiam.

C Sed cum quidem sic accipiat aliquis tantum quod duobus utens uno: necesse est stare: si quod dem erit principium et finis ipsum punctum: scilicet ipsum nunc per id quod mouetur: quod fertur semper alterum

Bora est motus quod est demonstratum: et motus non est demonstratus. scilicet gregat in finem scilicet mensuratur ipsum. Constat supra. c. d. 88.

Tps est continuum per instantis et diuisus per instantis.

Tps perituum per instantis et diuiditur per ipsum per unitatem: et diuiditur numerus: sed non perituum: et instantis perituum tempus: cum accipitur pro termino communis duobus temporibus: sicut punctus accipitur ultimam commune duabus lineis: et diuidit illud quod accipitur pro principio futuri et fine preteriti: ut post declarabit bene.

Tps motus perituum per instantis et diuiditur per ipsum per unitatem: et diuiditur numerus: sed non perituum: et instantis perituum tempus: cum accipitur pro termino communis duobus temporibus: sicut punctus accipitur ultimam commune duabus lineis: et diuidit illud quod accipitur pro principio futuri et fine preteriti: ut post declarabit bene.

Punctus in actu inuenitur super lineam: et instantis inuenitur in potentia in motu: cum sit impossibile demonstrari unum instantis bis.

Tps est continuum per instantis et diuisus per instantis.

alterum est: quare numerus tempus est non sicut ipse punctus: quod est principium et finis. sed sicut ultima ipse magis et non sicut partes: propter quod deum est. Adhuc enim punctum totum quod duobus videtur. ergo quiescere accidit.

Sed cum fuerit acceptus hoc hoc modo ita quod unus punctus accipiat pro duobus: necesse est cessare ut idem punctus sit principium et finis: instantis vero quod translatum semper mouet diuersas: tempus igitur est numerus non sicut attributus eidem puncto: quod est principium et finis: sed sicut duo fines unius linee non sicut partes ex dictis. Punctus enim medius accipit pro duobus: ita quod quies est necessaria ei.

Cum assimilaui instantem in tempore unitati in numero: et dedit differentiam inter illas: deinde assimilaui illud puncto: cui magis assimilat quod unitati: incepit dare differentiam inter illam et punctum. et dixit. Sed cum fuerit hoc acceptum. et sic instantis dicitur a puncto: quoniam cum instantis fuerit acceptus sic punctus accipit. si quod pole sit ipse bis demonstrari sic est pole punctum bis demonstrari: et ideo necesse est tempus quiescere non moueri: quod est impossibile.

Et cum dixit: ita quod unus punctus accipiat pro duobus: intendit quod illud quod est in eo quasi unus punctus accipiat in linea bis. principium et finis: et hoc intendebat cum dixit: duobus punctus. bis: ex quo sequitur ut habeat situm: sicut linea: et ut sit quiescens. Et cum narrauit quod si instantis fuerit imaginatum in tempore secundum quod imaginatur punctus in linea: quiescere ad modum puncti: sequitur impossibile quod est tempus sequi ad quiescens.

Deinde dicitur: cum ex qua fuit hoc necesse in puncto: et dixit: cum punctus sit principium et finis. et est necesse ut iste punctus sit in actu: cum sit principium alicuius in actu: et demonstrari: et finis alterius et existentis in actu: instantis vero est finis deficientis: et principium deficientis. si preterit et futuri. Et cum narrauit quod instantis in hoc differt a puncto dedit eam in hoc: et dixit: instantis vero est. id est instantis non potest demonstrari bis: quod sequitur translatum quod semper mouetur: unde necesse est ipsum diuersari: adeo quod instantis quod demonstrat in secula sit aliud a demonstrato in prima: et cum dedit differentiam inter punctum et instantem ex qua accidit ut numeratio linee sit a puncto et numeratio motus a tempore: incepit narrare hoc punctus. non est causa numeri linee: quoadmodum instantis est causa numeri temporis: sed punctus secundum quod est quiescens est causa numeri linee in quantum accipitur principium unius linee et finis scilicet: instantis vero quod est impole ipsum quiescere est ipole ut sit causa numeri temporis hoc modo. si idem instantis demonstratur: ita quod sit finis perit et principium futuri: quoniam si ita esset: tunc esset pole idem instantis demonstrari bis: et hoc accidit in instanti cum fuerit imaginatum sicut punctus: et fuerim imaginari tempus sicut linea: et ideo necesse est ut in stans mensuret tempus saltem per duo instantia prius et posterius: et ambo sint fines eiusdem temporis: quod admodum duo puncta sunt fines eiusdem linee. Et ideo dixit Aristoteles superius: quod si non preperimus multiplicationem instantis: non percipiemus tempus. Et Theophrastus vero videtur procedere tempus percipi ad perceptionem unius instantis: quoniam assimilat instantem puncto: et sicut unus punctus sufficit in numeratione li-

nee. si in diuisione eius saltem in duos: ita est instantis: et hoc erit quando imaginatur pars prior motus in illo instanti et posterior eo: et hoc erit in tribus instantibus presentibus. Et ideo non est sicut existimauimus: esset possibile unum instantem demonstrari bis: et non esset possibile: nisi tempus haberet situm. Et dixit: tempus igitur numerus est. et tempus igitur est numerus attributus motui propter instantem: non est sicut numerus qui attribuitur linee: ex hoc quod idem tempus accipitur principium et finis: sed secundum quod instantis accipit duo eiusdem temporis. si unum principium eius et alterum finis: et hoc intendebat cum dixit: sed sicut duos fines eiusdem linee. Deinde dixit: non sicut partes. et ex dictis post. si quod punctus et instantis sunt indiuisibiles: et non sunt partes eorum in quibus sunt. Deinde dixit: punctus. non. et sic dicitur eam propter quam est possibile idem punctum accipi principium unius linee et finem alterius: et quoniam punctus demonstrat bis: ita quod propter hoc accidit ei necesse ges: et est ipole in instanti: quoniam sequeret ex hoc ut instantis quiesceret: quod est ipole: quod sequitur translatum.

Et adhuc manifestum quod nulla pars ipsum nunc temporis est: neque diuisione motus: sicut neque puncta linee: linee autem due partes unius sunt: secundum igitur quod terminus est ipsum nunc: non est tempus sed accidit: sed vero quod numerat numerus. Termini quidem ipsius eius solum sunt: cuius sunt termini: numerus autem qui est horum equorum decem: et alibi est.

Et quod manifestum est quod instantis non est pars temporis: neque diuisione pars motus: quod ad modum punctus non est pars linee: sed due linee sunt partes unius linee: et sic instantis secundum quod est finis non est tempus sed accidens quod accidit ei: secundum autem quod numerat est numerus: quoniam fines sunt fines illius solius: cuius sunt fines. Numerus vero ut denarius sicut dixi de uno unitas: sic dicit de decem denarius: ut idem denarius est istorum equorum decem demonstratorum et aliorum.

Et cum dedit orationem inter numerum tempus ab instanti et numerum linee a puncto: incepit declarare et quod instantis non est pars temporis: et dixit: quod manifestum est. et sic. et quod manifestum est quod instantis non est pars temporis: quod est oratio inter motus priorem et posteriorem: et oratio que est inter duos motus. si priorem et posteriorem non est pars motus. et instantis non est pars temporis. Deinde dicitur: punctus. et sic. cum sit oratio inter duas lineas. Deinde dicitur: due linee. et sic. sed due partes linee quod punctus diuidit: sunt ille due linee non punctus: ut declarabitur in sexto perfecte: ubi declarabitur quod omne tempus est semper diuisibile: et quod instantis est indiuisibile. Deinde dicitur: instantis igitur secundum quod est finis. et sic. vult declarare quod cum hoc quod instantis non est pars temporis est accidens ei. instantis est quod est finis in motu non est tempus: sed ipsum esse finem est accidens ei. Deinde dicitur: secundum autem quod numerat. et sic. secundum autem quod diuidit tempus est numerus. Deinde dicitur: fines. non. et sic. declarat eam propter quam instantis non est instantis secundum quod est finis alicuius demonstrari: et est secundum quod est numerus: et est quoniam fines sunt in eo: cuius sunt fines et instantis non inuenit in aliquo proprio: et non in alio sicut est dispositio in numero: unde dicitur est in diuisione eius: quod est numerus translatus.

Improbare

3

Improbare

Termini illi non solum sunt eius termini: sed et termini illi.

107

Fines sunt in eo cuius sunt fines. Ita dicitur supra co. 4. 2. et infra co. 1. 2.

Ter. co. 100. Spino dixit.

Physicorum

Capitulum in quo ex diffinitione redditur rationem
corum: que dicuntur de tempore. Cap. III.

Quod quidem igitur tempus numerus
motus est prius et posterius sit:
et continuus continui namque ma-
nifestum est. Et ad idem autem
numerus est: quod simpliciter quidem
dualitas est. Quidam autem numerus est: quod
est quidem sic: est autem tanquam non est: ut linee
minimus quidem multitudinem est duo aut
unus: magnitudine autem non est minimus: quod
enim dividitur omnis linea: quare et sicut et tempus:
minimum enim secundum numerum est unum aut
duo: secundum autem magnitudinem non est.

Manifestum est igitur quod tempus est numerus
motus secundum prius et posterius: et quod est conti-
nuum cuius sit numerus prout: et habemus
accipere numerum minimum de ipso simpliciter. Quod
autem est alius numerus: potest quodammodo inue-
niri numerum. et alio modo impossibile. U. g. quoniam
minimum linee est una linea aut due: in men-
sura vero non habet minimum: quoniam omnis linea di-
viditur semper: et similiter est de tempore et: quoniam mini-
mum tempus in numero est. U. g. aut unum tempus
aut duo tempora: in mensura vero non est.

Cum deditur diffinitio inter numerum acceptum in diffinitione
temporis et numerum simpliciter: et numerum quod est in ista
diffinitione: quod est causa in numeratione prioris et posterioris: quod
admodum numerus quod est puncta est causa in numeratio-
ne linee: per lineas vult inducere accedentia quod numerus
acceptus in diffinitione temporis differt a numero simpliciter: et
dixit: manifestum est igitur. i. quoniam est numerus motus non
secundum mensuram accipit illud habens partes terminales: sed quod accipit
illud habens partes partes et posteriores. Et fecit reme-
morationem de hoc in hoc loco per hoc quod vult considerare de
accidentibus temporis: et id dixit: et quod est prout. i. et apparet
ex hac diffinitione quod prout cum sit numerus prout. i. s.
motus: et quod est numerus continuus: non est numerus
simpliciter deditur diffinitio inter numerum simpliciter in hoc quod pau-
citas inuenitur in eo et iter numerum alicuius: ut ascendat
ad modum quo inuenitur in eo paucitas et multitudo.
Et d. et habemus accipere et. i. et in numero simpliciter
inuenitur minimum. U. g. duo aut unum si intellexerimus
per minimum illud quod est indivisibile. s. unitatem. Et
cum declaravit quod in numero simpliciter possibile est inue-
nire minimum et indivisibile. s. unitatem declaravit quod
numerus alicuius est contrarius: et quodammodo inue-
nitur in eo minimum et quodammodo non: et dixit: quod autem est
alius numerus et. i. illud autem quod est numerus alicuius:
possibile est quod est numerus unitatum indivisibilium
in illo genere inueniri minimum eius: et quod est nume-
rus alicuius cui accidit divisio in infinitum non inuenitur
in eo minimum. D. d. U. g. linea et. i. quoniam cum linea ac-
cipiatur secundum quod est numerus mensurans et numeratus: tunc
minimum eius erit aut una linea si intelligitur per minimum
illud quod non est divisibile in illa mensura. s. per quod men-
suratur numerus illius linee: et illud quod est ex eo. q.
unitas aut due linee: si intelligitur per minimum prima

multitudo numeri: duo enim sunt homines. s. quoniam sunt mi-
nima multitudo numeralis. Et cum declaravit quod
accidit ei secundum quod est numerus ut ex eo inueniatur mini-
mum illis duobus modis: quibus inuenitur in numero: in-
cepit declarare quod secundum quod est mensura: et non numerus
simpliciter accidit ei et ut in eo non inueniatur minimum: et est
divisibile in duo naturam: et dixit mensura et. i. quoniam non di-
viditur in indivisibile sicut dividitur numerus: et hoc de-
clarabit in sexto huius libri. Et cum declaravit quod in
continuo quodammodo inveniuntur prout numero et quo-
dammodo prout prout: et hoc erit cum numeratur: et tempus fuerit
continuum: conclusit ex hoc quod tempus est hominem: et dixit: sicut est
de tempore. i. et quod tempus est prout: necesse est ut in eo inue-
niatur minimum quodammodo et alio modo non inveniatur. secundum
igitur quod numeratur inuenitur in eo minimum et est unum tempus
per quod numeratur: aut duo tempora: secundum autem quod est me-
sura non inveniuntur in eo minimum.

Manifestum est autem per quod tardum quidem et
velox non dicitur: multum autem aut paucum: et breue et
longum: secundum enim quod continuus est longum et bre-
ue: secundum autem quod numerus multum et paucum.
Velox autem et tardum non est. Non enim numerus
quo numeramus velox et tardus ullus est.
Manifestum est igitur: quod in eo non dicitur velox et
tardum: et dicitur in eo multum et paucum: et longum et
breue: secundum autem quod est prout est longum et bre-
ue: secundum autem quod est numerus est multum et paucum
Velox vero sicut tardum non est: quoniam neque numerus
per quem numeratur est velox aut tardum oino.

Dicitur dat tria prout tempore: quorum unum est quod non est
velox aut tardum. Et secundum autem est quoniam potest dici mul-
tum et paucum quod est prout numero. Tercium autem est
quoniam est longum et breue: quod est prout prout prout: et
hoc potest dici quod est prout. i. quod sequitur prout: multum
vero et paucum potest dici secundum quod est numerus: velox autem et
tardum non potest dici quod est numerus: et numerus non potest
disponi per aliter istos oppositos: et prout sunt falsi:
in eo quod non est subum prout eis quod non accidit in prout
rus. Et quereret aliquis: si tempus quodammodo est prout
quodammodo discretum: quare diffinitum est per discretum cum
dicitur ipsum esse numerum. Dicamus igitur ad hoc quod ex me-
tem non est nisi motus: et motus et tempus non sunt nisi quoniam
mens dividit motum in prius et posterius: et hoc est intentio
motus. i. motum esse numeratum. ergo suba temporis que est
in eo. q. forma est numerus: et quod est in eo. q. materia est
motus prout: quoniam non est numerus simpliciter: sed nume-
rus motus: prout igitur accidit ei gratia materia: et discre-
tio. s. numerus gratia forme: et est prout ex duobus. Et
tatis. s. discreta et prout: ista prout accidit men-
suris quoniam dividuntur: et consideratio quod est in decimo. Eu-
clidis est de magnitudinibus: in illo enim tractatu co-
siderat de magnitudinibus secundum quod sunt numerus.

Item autem ubique est sicut: et prius autem et po-
sterius non idem: quod et mutatio quidem una prius:
facta autem et futura altera. Tempus autem nume-
rus est. Non quo numeratur: sed quod numera-
mus: vel numeratus. Hoc autem accipit prius
et posterius semper altera: ipsa enim nunc et al-
tera sunt. Est autem numerus unus quidem
et idem: qui est centum equorum: et qui est centum
hominum

Ex co. 4.
inde.
3

109
Ex co. 4.
tempus.

2
Dubitatio.
Solutio.
Tempus est motus
et huiusmodi quod
mensuratur
motum in prius et
posterius. Et
hinc sapientia
et. i. quod
a. Illud quod
in ista quod
quod forma
numerus et
lud quod
ma et
communis.

2
Posterior
rue motus
non numerus
numerus.

2
Posterior
rue motus
non numerus
numerus.

hominū: quoz aut numerus est altera sūt:
vt equi ab hominibus.

C Et in oī loco qd vere est infil est idēz pri⁹
aut z posteri⁹ nō est idē: qm̄ trāsmutatio ē
p̄no nō est idē. **D** aut sūt z erit: est diuer/
sum: z tps nō numerus est: p̄ quē numera/
tur: sed numerus numerat: p̄tingit huic vt
prius z posterius ex eo sint semp diuerfa:
qm̄ instantia sunt diuerfa. Et numerus cētū
equoz: z nūer⁹ cētū boiūz ē idē: illa sūt quo
rum est hic: sūt diuerfa: qz sunt eq z boies.

ii. **C** Nūc in hoc sermone narrare accitū q̄ accidit
tpi fm̄ qd est numer⁹: z accitū: qd⁹ differt a numero
fz qd nō est numer⁹: simplr: fz numer⁹ nūerat⁹. **C** Et
dixit: in oī loco zē. i. z in oī loco illud qd accipit de
tpe p̄is z in actu est idē: z nō multiplicat⁹ p̄ multi/
plicationē moroz: aut motū: cū sit nūer⁹ coz: z nu/
merus nō multiplicat⁹ p̄ multiplicationē numeratū.

2. **C** Et cū declarauit b qd accidit tpi fz qd ē nūer⁹: ice/
pit ē declarare qd accidit ei fz qd est nūeratū. i. nūer⁹
mor⁹: z nō nūer⁹ simplr: z dixit: pus at z posteri⁹ zē. i.
pus at z posteri⁹ tps sunt idē fm̄ subm: fz est diuer/
sum fz diffinitionē: z hoc nō accidit i nūero simplr:
fz b accidit tpi: qz tps ē nūer⁹ trāsmutati z trāsmu/
tati est idē fz diffinitionē z subm: prius vō z poste/
rius diuerfant⁹ fz diffōnē. i. in p̄tate z posteriori/
tate: vt dicitur sup̄ius. **C** **D**. d. tps ē nūer⁹ zē. i. in/
tendebat declarare p̄ hoc qd ex hoc mō accidit ei di/
uerfitas i p̄terito z futuro: vlt in p̄tē z posteriori:
z hoc est equale instati z tpi: iō dixit post: z p̄git
hoc zē. i. a seg⁹ ex hoc qd tps est numer⁹ z numeratū
i. numer⁹ mor⁹: vt pus ex eo z posteri⁹ diuerfenē
fm̄ diffinitionē: fz sint vni fz subm. **C** **D**. d. instan/
tia. n. sūt diuerfa. i. fz p̄tate z posterioritate. **D**. d.

3. numerus. i. boiūz zē declarauit ex b: qm̄ est p̄prius
nūero simplr b qd nō multiplicat⁹ p̄ multiplicationē
suoz subtoz: z qd subtra multiplicat⁹: z qd illd qd est
nūer⁹ quodā mō z numeratū alio: sicut est di/po/
sitio in tpe: accidit ei vtrūqz. i. multiplicari p̄ multi/
plicationē subtr: adunari p̄ formā. i. fm̄ qd est nūe/
rus: ex b mō pus z posteri⁹ in tpe sūt idē in oībus
motibus nō multiplicata p̄ multiplicationē coz: sic
est di/po in instati. **C** Et cā in b est: qm̄ est pus z po/
steri⁹ in motu p̄tenti totū: iō oīa sunt in tempo/
re: qz sunt in spha mundi: vnde quidā existimaue/
runt tempus esse speram: aut mundum.

C Amplius aut sic p̄tingit motū esse ipm̄ z
vni itēz z iterūz: sic z tps p̄tingit vt annū:
aut ver: aut autumnū.

C Et ē sicut est possibile: vt idē motus itere/
tur iterum post aliū: silr est hoc pole etiam
in tpe. **A**. g. byeme: z ver: z autumnus.

C Declarat hoc qd accidit tpi illd: qd accidit motui
circulari: z hoc demonstrat ips seq motū circulare:
nō motū rectū: motus. n. g. p̄t iterari itēz post aliū
est idē cū circulari: z adduxit fm̄onē fz modū fm̄o/
nis dicētis cām eius qd est tps circularē. Et qsi aliqz
diceret: qūo est pole tps reuolui. Et tūc dicit illi: qz
declaratū est itēz seq motū: z quēadmodū pole est
eūdē motū reuolui i se. i. circularē: silr tps. **A**. g. bye

mē: z autū: z estatē: z ver: qm̄ vniūqz reuolui.

C Non solū aut motū tempore metimur:
sed motū tempus qd diffinit adiuicē. Tem/
pus quidem enīz determinat motū: cum sit
numerus ipsius: motus aut tps: z dicim⁹
multū z paucū tempus motū mensurāte:
sicut z numerabilib⁹ nūerū. vt vno equoz
numerus. Numero enim equozūz multi/
tudines cognoscimus: iterū aut vno equoz
numerus ipsuz: silr aut est in tempore z in
motu: tempore quidē enīz motū: motu aut
tempus mensuramus.

C Et nō solūmodo motus mēsurat p̄ tps:
sed tps per motū etiā: qm̄ vtrūqz determi/
nat reliquū. Per tempus enim determinat⁹
motus: qz est numerus illius: z qnqz etiam
tempus p̄ motū: dicimus. n. temp⁹ magnus
z parū nos mensurando ipm̄ per motū:
quēadmodū etiā p̄ numeratū terminamus.

A. g. qm̄ qnqz notificamus numerū istozū
equozūz per vniū equū illoz: quēadmodū
igit p̄ numerū notificamus numerū equo/
rum: z per vniū equū etiā notificamus illuz
numerus: ita est et de tpe z motu: mensu/
ramus. n. tps p̄ motū: z motū p̄ tps etiam.

C Qz suba tps ē aliqz numer⁹: z actio nūeri ē mēsu/
rare: iō actio sube tps est mēsurare motū: z qz nūer⁹
accidit ei p̄ accis ipa nūerari p̄ nūeratū: z iō p̄git
tpe ē p̄ accis ipm̄ mēsurari p̄ motū. **C** Et dixit: z nō
solūmō zē. i. z intelligēdū est ex hoc qd tps mēsurat
motū qd b est cēntiale ei: z ex hoc qd motus mēsu/
rat tps qd est accides ei. **C** Et cū narratū qd vtrūqz
mēsurat reliquū b mō quo diximus: dedit cāz in b:
z dixit: qm̄ vtrūqz zē. i. z necē est vt vtrūqz mēsuret
reliquū: qz vtrūqz paucitas: z multitudo determi/
nat i eo p̄ reliquū: z oē qd determinat p̄ aliū est mē/
suratū p̄ illd. **C** **D**. distitit hoc: z d. p̄ tps. n. zē. i. p̄ tps
vō determinat mor⁹ essentialr: qm̄ suba tps est nūe/
rus motus: z qz determinatio tps p̄ motū est p̄ acci/
dens: dixit: z qnqz zē. i. z demonstrat p̄ b qd dixit qnqz
qd hoc raro accidit: z est p̄ accis. **C** **D**. declarauit
hoc: z dixit: dicimus. n. zē. i. z nos cōprehēdimus tps
esse magnū: cū nos cōprehēdimus qd motus quem
sequit tps est magn⁹. **C** **D**. declarauit modū ex quo
accidit tpi mēsurari p̄ motū: z est modus ex quo ac/
cidit nūerato mēsurare nūerū: z dixit: qm̄ mēsurat⁹
p̄ motū zē. i. z accidit nobis mēsurare tps p̄ motū: si/
cut accidit nobis numerare p̄ nūeratū in aliq̄ ho: a
ipm̄ numerū: z rectū sit nūerare nūeratū p̄ nūerū:
fz cū dubitam⁹ de nūero: tūc nūeram⁹ ipz p̄ nūeratū:
vt accidit nūerantib⁹ qm̄ signāt nuōs digitz: z acci/
dit nobis sicut dixit nūerare nūez istoz equoz per
vniū equū istoz qm̄ dubitauerim⁹ de nūero illoz: qm̄
pus cognoscimus p̄ nūez nūez equoz: z cū dubita/
mus de nūero illoz: cognoscim⁹ hoc p̄ ipsos equos.

C Et qz p̄portionalitas in hoc inter nūez z nūe/
ratū z motū z tps est. i. in hoc qd vtrūqz nūerat
reliquū eo mō quo dixim⁹. qm̄ vniū nūerat alterū
cēntialr: z alter nūerat illd p̄ accis. d. quēadmodū

Comēta. sup̄ p̄bri.

115 solū mo/
tū tpe mēsu/
ram⁹ fz etiā
motū ipz.

112.

Tpi p̄ accis
p̄tingit ipz
mēsurari.
Dē. s. com.
102. Et. j. u3.

2.

23 rectū sit
nūerare nūe/
ratū p̄ nūez.
cū cū dubita/
mus de nūe/
tūc nūeram⁹
ipm̄ p̄ nūera/
tum.

Physicorum

igitur cognoscim⁹ p⁹ numez⁹ zē. i. quēdā modū igit⁹ p⁹
numerū icimus numeratū: sic scimus numerū illoz⁹
equoq⁹ p⁹ numez⁹: cū numerus eo fuerit cognit⁹: si
p⁹ numeratū qd⁹ est equus vnus scimus numerū illo
ruz⁹ zū accidit nobis dubitare: aut errare in nūero
illoz⁹: ita est de tpe cū motu: accidit nobis vt nū
rū nuerat⁹ p⁹ nueratū sit p⁹ accit⁹: qm̄ nō facim⁹ hoc
semp⁹ in p⁹: hūc facimus hoc in mēsuratōe nūera
ti p⁹ numerū: is facimus b⁹ p⁹ accit⁹: s. qd⁹ illū qd⁹ est no
tūis apud nos nālī est numerus: z⁹ ignorat⁹ nālīter ē
nueratū: sic semp⁹ p⁹ notus qd⁹ est nuer⁹: scim⁹ late
tus qd⁹ est nueratū: z⁹ si post hanc cognitionē accidit
nobis errare: aut dubitare in nūero: tūc reuertimur
z⁹ scim⁹ numerū p⁹ ipsū numeratū: z⁹ fm̄ hoc est itel
ligēdū de numero z⁹ numerato z⁹ motu z⁹ tempore. s.
in hoc qd⁹ vt ruz⁹ numerat reliquū.

TEt h̄ rōnabiliter accidit: imitat̄. n. magnitu-
dinem motus: hunc aut̄ tps̄ in eo q̄ t̄ q̄ti-
tates ⁊ cōtinua ⁊ discreta sunt. Propter. n.
magnitudinem esse h̄mōi motus hoc suffi-
ciet: ppter aut̄ motus ⁊ tps̄ mēsuramus ⁊
magnitudinē motus ⁊ motū magnitudinē.
Adultam enī dicimus esse viā si p̄cessus
multus: ⁊ hunc multū si viā multa: ⁊ tem-
pus si motus: ⁊ motum si tps̄.

T Et recte sequitur hoc: quoniam motus sequitur quantitate: et tempus sequitur motum: quod est de quantitate: et est de diuisibilitate: quoniam finis quod mensura est talis: motus est talis: et quod motus est talis: tempus est tale: et est mensura mensuratur per motum: et motus per mensuram. **Bi**cinum .n. via est longa: quoniam cursus fuerit longus: et bicinum cursus est longus: quoniam via fuerit longa: et bicinus de tempore finis motus: et de motu finis tempus.

¶ Et recte p̄tigit vt t̄ps mēsurat motū: qm̄ quēdam dīo motus seq̄t mēsurā in b̄ q̄o ē: et de quāto ⁊ de cōtinuo ⁊ diuisibilib̄. s̄. qm̄ ista cē in motu est p̄ illa esse in mēsurā: s̄. t̄ps seq̄t motū in habēdo ista. s̄. q̄ est q̄ntū discretū qdā mō ⁊ p̄tinuū alio mō. i. q̄ ista sū in eo p̄ hoc q̄ sunt in motu. **¶** Et b̄ irēdebat cū dīx̄it: qm̄ f̄m q̄ mēsurā est talis rē. i. qm̄ f̄z q̄ mēsurā est b̄z p̄tinuūōis ⁊ discretūōis ⁊ q̄ntitatē: ⁊ q̄ mot⁹ ē b̄z de q̄ntitate ⁊ discretiōe ⁊ cōtinuūatē: ⁊ q̄ mot⁹ ē b̄z de p̄tinuūōe aut discretiōe. i. d̄ t̄ps est b̄z. **¶** Et intēdebat p̄ b̄ declarare q̄ cā in hoc q̄ accidit t̄p̄. s̄. q̄ mēsurat per motū est: q̄ motus est cā in esse eius f̄m q̄ est subm̄ illius: ⁊ it̄ accidit ei cā fuerit imāginatū ipm̄ esse mēsurā extēsam p̄ extēsiōē motus mēsurari p̄ motū f̄m inodū quō mēsurat motū: ⁊ differit: qm̄ motū mēsurare ipm̄ est accidēs motui: t̄ps vō mēsurare motū est illi cēntiale: cū cēntia ei⁹ sit mēsurare motū. **¶** Et q̄ disp̄ō t̄pis in b̄ cū motu est: sicut dispositiō motus cū mēsurā. s̄. qm̄ mēsurā esse est cā in esse mot⁹: narrauit q̄ s̄. accidit q̄ntitatē: ⁊ ē cū motu de mēsuratiōe vtriusq̄ ⁊ reliquo sicut accidit tēpori cū motu: ⁊ dixit: ⁊ etiā mēsurā mēsuratur p̄ motū rē. **¶** D. d. ⁊ dicamus de t̄p̄ f̄m motū. i. ⁊ mēsuramus t̄ps p̄ motū. **¶** Sed sciendū est q̄ suba motus nō est in mēsuratiōe spacy sicut suba t̄pis est in mēsuratiōe motus.

Motū men-
surare tps est
accūs motui
sz tps mēsu-
rare motū est
illi cēntiales;
cū cēntia ei⁹
sit mēsurare
motū. 3d. 5.
com. 102. iii.
t. j. 133.
Documentū

Capitulum in quo comparat tempus ad motum et ad alia que sunt in ipso. Cap. V.

Coniam autē ipſus eſt meſurū mo-
tus ⁊ eius qđ mouetur: meſu-
rat autē motū in determinando
quēdā motū qui meſurabit to-
tum: ſicut longitudinem cubitū
in determinādo aliquā magni-
tudinem que remeſtitur toti: ⁊ eſt motui in
tempore eſſe meſurari tempore: ⁊ ipſum
⁊ eſſe ipſius: ſimul enim motū ⁊ eſſe mor-
meſuratur: ⁊ hoc eſt ipſi in tempore eſſe me-
ſurari ipſius eſſe.

TEt quia tempus mensurat motum ⁊ mo-
ueri: ⁊ motus mensurat quando per illud
terminatur aliquis motus: per quem nume-
ratur totus motus: sicut per cubitū nūera-
mus longū quando per ipsū terminamus
aliquā mensurā p quā mensurat totū. Abso-
tū enim esse in tempore est: qz tps mensurat
essentiā eius: qm mensurat in finem motū ⁊
essentiā eius: ⁊ intentio eius qd est in tēpore
est: qz numerat essentiā eius.

Intendit narrare quō dō q̄ trāsmutabilia sūt
in tēpore: et incepit a motu cū manifest
sit se hz ad tps. ¶ Et dicitur q̄ tps rēci: q̄ tps est
illud p qd mēsurat motus: qm̄ nos mensuram^{us} mo
tum: ita q̄ per tps determinamus aliq̄ partē motus
s. qm̄ p aliq̄ partē terminatā tps terminamus ali
quā partē terminatā mor^{is}. s. equalē ei: et post p illam
partē mensuramus totū motū. U. g. cū dixerim^{us} q̄
iste motus fuerit in gnis hoīs. ista n. mēsuratū mo
tus est qm̄ acceperimus ynā horā z determinaveri
mus per illā aliquā partē motus equalē ei: et post per
illā partē mēsuramus alias partes mor^{is} sicut accipi
mus ynū cubitū z terminamus p ipm̄ aliq̄ partē il
lius qd volumus nūerare: et post mēsuramus ipsius p
illā partē cognatā: quēadmodū igit̄ cubitus h̄ est no
tior apud nos q̄ illud qd mēsurat p cubitū: ita
pars tēporis d̄ est notior q̄ motus mensuratus per
tps: z ista pars tps d̄ sciri per notoriē motū z p̄io
rem illor̄ q̄ est motus diurn^{us} vt post dicit. ¶ D. d.
illud qd seq̄r ex hoc z est: qd dicere motū esse m. tpe
est idē cū dicere tps mēsurare illū motū: h̄ est itē
tio eius qd dicimus q̄ numeratū est in numero: z d.
motū. n. esse in tempore z cū ita sit de mō mēsu
rationis motus a tēpore: q̄ intentio eius qd dicimus
q̄ motus est in tpe: est q̄ mor^{is} mēsurat p tps. s. qm̄
mēsurat ipm̄ in esse ipsius: b̄ tps vō mēsurat de
motu vtrūq̄z. s. quāntat̄ z efficit: hoc accidit motui:
q̄ nō est ens fm̄ om̄es suas partes in actu: sicut est di
spositio in mensura: et forte hoc intendebat cū d. mē
surat in tpe. ¶ D. d. z intentio ei^{us} qd est in tpe z cū
intentio eius qd dicimus q̄ oīs mor^{is} est in tpe nihil
aliud est q̄ hoc qd tps mēsurat esse eius.

Manifestū autē est q̄ z in alijs: hoc est in
tpe eē ipsoz eē mēsrari sub tēpore: in tem-
pore enim esse duoz aliez est: vnū. quidem
esse tunc

esse tūc qñ tps est: aliter autē sicut qdaz dicitur: mus: qñ in nūero sūt: hoc autē significat aut ē sicut ptes nūeri et passiones: et oīo qdem qñ nūeri est aliqd: aut qñ est nūerus ipius: qñ autē nūerus tps est: ipm qdē nūc et pñus et posterius et qñqz sunt bñi sic in tpe sūt sicut in nūero vñtas et supfluitas et par. Hec qdē. n. numeri aliqd: illa vñt tps aliqd sunt: res autē sicut in nūero in tpe sunt: si autē hoc ē pñent sub nūero: sic qñ sūt in loco sub loco.

C Manifestū ē qñ de alijs itēto eius qñ sunt in tpe est qñ tps nūerat qditate eoz: qñ aliqd ē in tpe bz duas intētiōes: quarū vna est vt aliqd sit cū tps fuerit: et alia sicut dicitur de qbusdā rebz qñ sunt in nūero: et si iste sermo significat aut illud qd est qñ pñ numeri: aut accēs ei: et vñ aliqd attributū numero: aut qñ bz nūerū. Et qñ tps est nūer: instās pñ et posterius et alia sicut sūt in tpe sic vñtas in nūero: et par et ipar: ista. n. attribuunt nūero et illa tps: et res sunt in tpe sicut sunt in nūero. Et cū ita sit: nūerus pñet illas: sicut locus pñet illud qd est in loco.

iis. **C** D. manifestū est ē: qñ intēto eius qñ alia sunt in tpe est: qñ tps mēsurat essentia illoz. ē ē eoz: et qñ attributo illoz tēpo est fm qñ tps pñet illa ad modū eius qñ nūer: pñet nūerātū. **C** Et cū posuit b postēdo inceptit declarare illud: et d. qñ aliqd esse in tpe bz duas intētiōes. ē. i. b apparet: qñ dicere aliqd ē in tpe bz alteri istaz duaz itētiōnū. Quarum vna ē vt tps sit pñctū cū ē eius: ita qñ sit aliqd ab eo nō pñctū cū eo: s. separātū tñ in eē. s. vt inter illa nō sit ligatio: nisi in esse eoz in simul. Scda autē intētiō est: vt intēto ei: qñ dicitur aliqd ē in tpe est aliqd ē in nūero. **C** Et facit hāc diuisionē bimēbrem: qñ notū ē qñ ens attribuit tps fm qñ est pñctū ei nō fm qñ accipit in diffōne rei tanqz ps illius: neqz qñ res accipiat in diffōne illius: et cū tps sit pñctū nō remanet vt attribuat ei illud qd ē in tpe: nisi aut sicut nūerātū attribuit nūero: aut sicut aliqd attribuit illi qd existit cū eo: s. aliqd possit dicere: qñ ad huc est ista terna pars possibilis: qñ ē attributio pñs rei ad rē: et accēs illi ad ipam rē: et iō itaz cito post induxit illā: qñ diuisit aliqd attribui nūero cum. d. et iste fmo rē. sed apper vñ qñ sūtētatus est in hac declaratione sup b qd pus declarauit. s. qñ tps est aliqd nūerus: et illa qñ iduxit sūt ad pñmādū. **C** Et cū posuit: qñ res attribuit tps altero duoz modoz: aut sic res qñ inuenit in nūero attribuit nūero: aut sicut illud est pñctū alicui in eē ad ipm: cui pñngit: reuerfus est ad diuidendū ipm: qd est aliqd ē in nūero. et d. et iste fmo significat rē. i. Et intendit pñ prem illud qd est in numero. qñ pñs et dñe. Et per accēs pñā essentia: et per attributū illud: qd est cōe accēsibus. Et intendit per b qd dixit: aut qñ bz nūerū b. s. aut qd attribuit ei: ita qñ sit nūerātū ab eo: ita qñ ipz sit nūer: illi: et d. et res attribuit nūero aut sic aliqd qd accipit in diffōne numeri: aut sic aliqd in cui diffōne accipit nūer: s. accēs cēntia: aut sicut ea: quoz

vtūqz accipit in diffōne alteri: et sunt correlatiua: qñ sūt in nūo: vt duplā et diuidiū: aut sicut numeratū attribuit ei: et hoc est sile attributioni pñctūs ad cōtentū. **C** Et cū posuit hoc: inceptit narrare qd inuenit ex istis in tpe: s. hoc nō fuerit intēto ei: qñ intēto eius sūt declarare qño attribuunt tps res existētes in tpe: s. vidit qñ cū fuerit declaratū: qñ sūt illa qñ sunt de tpe: sicut partes nūeri de nūero: et accēs ei: declarabit ex hoc qñ attributio rez tps est alia. **C** Et d. et qñ tps rē. i. et qñ tps est numerus: necesse est vt in eo sint et aliqd qñ ita sint in eo sicut vñtas et par de nūo: et sunt instantia qñ multiplicanē pñus et posterius: vt declaratū est pus: pñctio. n. istaz ad tps est silis pñctio: diffōne nūeri ad nūer: et hoc intēdebat cū dixit: ista. n. attribuunt nūero rē. **C** Et cū posuit qñ tps est nūer: et qñ illa qñ attribuunt nūero sūt duobus modis: aut de nā nūeri: aut nūerata: qñ pñet numerus: et est declaratū qñ illa qñ sunt in tpe: sicut ista: qñ sunt de nā nūeri: sūt alia ab eis: qñ sunt in tpe: pñctio ex hoc qñ illa qñ sūt in tpe attribuunt tps bz qñ nūerātū attribuit nūero. **C** Et dixit: et res sunt in tpe rē. et forte induxit cito hanc pñctōē anqz destrueret terna diuisionē: qñ est vna diuisionū syllogismi: qñ iā declaratū est: qñ tps est nūer: et cū ita sit illa qñ attribuunt ei sunt duobus modis: aut pñs: aut accēs ei: aut nūerata ab eoz: qñ illa qñ tant ex eo qñ pñs et accēs: aut sunt alia ab eis: qñ dicunt ē in tpe: sequit vt illa qñ dicunt ē in tpe: attribuunt ei fm qñ nūerātū attribuit nūero: et qñ induxit terna diuisionē ad cōfirmandū: nō qñ est necia in hoc syllogismo. **C** D. d. numerus. n. pñet illas rē. i. et qñ res sunt in tpe sicut nūerata in nūero: et numerus cōtinet numerata fm modū similitudinis: fm quē locus pñet locatū: necesse est vt tps contineat numerata.

C Manifestū autē est: qñ nō est in tpe ē qñ tps est: sicut neqz in motu esse: neqz in loco qñ motus et locus est: si. n. erit qñ est in alio: qñ. n. miliū est: et celū: s. hoc qdem accidit: illud autē necesse est consequi: et ei qd est in tpe ē qd dā tps: qñ et illud est: et ei qd est in motu ē quando morum.

C Et est manifestū qñ intēto eius qñ aliqd est in tpe nō ē qñ aliqd sit cū tps fuerit: quē admodū intēto eius qñ est aliqd ē in motu nō est vt ipm sit: cū fuerit motus: neqz intēto eius qd est aliqd ē in loco est vt ipm sit cū fuerit locus: qñ si aliqd ē in loco bz hanc intētiōē: necesse est vt oīa sint in quolibet: et celū in milio: qñ cū vñū granūz milij fuerit: celū erit ē: s. pñccidēs. Necius vero est: vt semp sequat aliqd ē in tpe: aliqd tps ē: cum illud fuerit: aut sequat aliqd in motu ē: motum ē in illa hora.

C Cū diuisit attributionē rerū tps in attributionem pñctiōis: et in attributionē rei ad nūer: et diuisit attributionē rei ad numerū in duo: quoz vñū est attributionē rerū cēntia: qñ sunt in nūero ad nūer: et aliud attributionē est numeratū ad nūer: et declarauit que sunt illa: qñ ita attribuunt tps sicut res cēntiales

Cōmēta. sup. phyf.

il6
Continuatio

Phyſicorū

Expô lfe,

atque bunt nūō:cū tps sit nūer:festinat: r posuit
q pporio entū q sunt in tpe ad pporio scit pporio
nūerati ad nūerū anteq destrueret r 3m diuisio-
nē. ¶ Et fecit hoc sicut diximus:qz celo erat verifi-
cata ei ppter hoc q declarauit prius de tpe:qñ est
aligs numer?: r cū fecit hoc intendebat p plere pma
rōnē a q incepit: r tō reuersus est ad destruedū pma
diuisiōnē: q incepit s̄monē. ¶ Et dixit: manifestū
est: rē.i. qñ cū manifestū est p se: q dicere aliqd esse
in tpe est sic dicere aliqd ēē in motu: i. in moto: r est
manifestū p se: q aliqd esse in motu nō est intentio
ei: qd est qñ mō fuerit: ergo nec est: vt intentio ei?
q aliqd sit in tpe non sit vt cū fuerit: erit tēpus r qz
pporito est aliau? ad tps est silis pporioni ēē eius
ad locū: r est manifestū q res nō attribuit locū ita
q erit cū fuerit locū: iō nec ē vt ita attribuat tpi:
r iō dixit post: neqz intentio rē. ¶ Et cū dedit nōmē
ad destruedū vt aliqd attribuat loco attributione
pūmeriōis: incepit pfirmare rōnē suā inducēdo ad
inopinabile sequēs hāc positionē in loco: i. dicere q
intentio ei? qd est aliqd ēē in loco est q cū fuerit lo-
cus: erit res: r dixit: qñ si intentio ei? qd est aliqd ēē i
loco rē.i. qñ si intentio ei? qd est aliqd ēē in loco est
vt sit qñ locus fuerit: tunc intentio ei? nō erit nisi b
q locus rei sit oē q cū fuerit: erit res s̄m pūmerio-
nē nō s̄m entia: cū ita sit cōiūctiōes sunt plures:
tūc idē erit in plurib? infinitis: r magis inopinabile
est: q si locus est illd qd cū fuerit: erit res: qñ illū
fuerit: erit celū: tūc seq vt celū sit in milio. (¶ D. d.
s. 3 est p accidēs. i. s. ista psecutio est p accidēs. i. di-
cere q cū fuerit illū: erit celū: s̄ filr dicere q cum
fuerit tps: erit hō: r cū fuerit homo: erit tps. (¶ D. d.
necius vō est rē. i. psecutio aut necia est: vt semp se-
quat ēē ex ēē aliau? i tpe cē tps ppy illi rei nō ēē
tps simplr: s̄ filr psecutio necia mō: qz ēē aliauus
qd est in motu nō est psecutio simplr. s. qz aliqd
fuerit: erit motus simplr: s̄ psecutio necia in b ēy
q aliqd fuerit: erit motus ppyus ei. (¶ Et intende-
bat p hoc declarare differentiā inter psecutiōnē eēn-
tialē r accidentalem: dicere. n. aliqd esse in tpe ppyo
sibi est dicere q cū fuerit: erit ppter hoc illud tps
pzyū ei. ista igit est psecutio necia: r nō est differē-
tia inter dicere q aliqd est in tpe: aut dicere q cum
fuerit tps: erit illud qd est in illo tempore.

Документный

Quā autē est sicut in numero: ita in tpe: ac-
cipiatur aliqd plus tpe omni qd est tpe:
vnde necesse est oia ea: q̄ sunt in tpe contineri
sub tpe: sicut ⁊ alia quęcūq; in aliquo sunt:
vt q̄ sunt in loco sub loco: ⁊ partiam aliquid
sub tpe: sicut ⁊ dicere ꝑsumimus: qz tabefa-
cit tps: ⁊ fenscutunt oia sub tpe: ⁊ obliuiscit̃
tur ꝑpter tps: s; nō didicit: neq; nouū factū
est: neq; bonū. Corruptiois. n. causa per se
tps est. Numerus. n. motus est. Abotus
autē distare facit qd est. Quare manifestum
est: qz que sunt semp̄m q̄ semp̄ sunt nō sūt
in tempore. Ad. n. p̄tinent sub tpe: neq; mē
suratur ēē ip̄os sub tpe. Signū autē huius
est q̄ neq; patiuntur nibil a tempore: sicut
que nullo modo sunt in tempore.

Corruptio
cā p se tps est
Abor⁹ dista
re fac qd est
Semper
ua non sunt i
tempore.

C Et si res non inuenit in tpe nisi fm q est in nūcro: possibile est inuenire tpus maius tpe cuiuslibet existentis in tpe. Unde nece est vt oia existentia in tpe contineantur a tpe: sicut alia existentia in aliquo: vt locus cōtinet rez que ē in loco. **T**ps igit oporat aliqd in istis oibz rebus: vt sumus assueti dicere q tempus inducit senectutem: et corrumpit oia: et facit obliuisci oia: et nō dicimus ipsuz doce re: et renouare: et meliorare. **T**ps. n. per se dignus est vt sit cā corruptionis: qz est nūcrus mortis: et mortis aufert ens. **A**banifestuz est igitur ex hoc q res eterne sz q sunt res eterne inesse nō sunt in tpe: qz tps nō cōtinet illas: neqz mensurat ecclia illaruz. **E**t signum eius est: qz nō oporat in eis oīno: sicut illud quod nō est in tempore.

¶ Intēdit in hoc caplo dare differētia inter illa: que
nō sunt in tpe:z que sunt. Et dicar: qd aliqd non est
ē: ē ille fmo pponit sc. Qd qd est tpe: est in co:ve
nueratū in aliq nūero. Et oē qd ē in aliq nūero nūe
rus excedit ipm in duob: extremis. Ergo oē qd est
in tpe tps excedit ipm ex duob: extremis. ¶ Et ma
ior ppositio in hoc finone. L. dicens q res est in tpe
sic nueratū in nūero est manifestā p se ex declaratis:
z silr minor. ¶ D. d. vii. necē est ē: .vii. necē. est vt
oia ptineant a tpe:z tps excedat illa. ¶ Et intēdit p
B qd. o. sicē illa exētia in aliq. s. sicē oia q attributū
tur alicui ptinenti. U. s. hie attribuit: aliqd loco:z
vt aqua vas: locus. n. ptinet locatū: z vas aqua: silr
tps ē exētia in illo: nūc vt nueratū. ¶ D. d. tps
igī operat ē: tps igit fm q ptinet illa exētia in
ipso: z sequit in hoc ptinēs operas qd est motus. to:
tius. necesse est dicere tps opari in res exētes in ipso
passione corruptionis: z oīs oēs puenit in hoc q tps
inducit senectutē z corruptionē ad oia: z nō dicunt
ipm renouare: docere. ¶ D. d. cāi ppter quā attri
buit ē corruptio z nō gnāto: z vt vtrūq inueniāt
in ipso: q sequit motū circularē: z dixit: tps. n. p. ē ē: .i.
z hoies attribuit ē corruptionē: nō gnationē: quā
cū tps attribuit p se opationi: digni: vt vt attribuit
opationi q inuenit cētralr in re quā sequit tps. i. in
motu: z motus nālier in se hz vt p ipm auferat res
a sua sub:z ista ablatio inducit p se corruptionē rei:
lz inducit gnationē in rebus gnātis p accidēs. ° ex
motu igit inuenit gnatio p accidēs: z corruptio p se: z
ex tpe inuenit vtrūq p accidēs: lz gnatio p accidēs
accidētis: tps. n. accidit in quo accidit gnatio ex mo
tu: z sequit ex illo in quo inuenit corruptio p se. cor
ruptio igit attribuit ē qsi scōrario: gnatio qsi p ac
cidētis purū. ¶ Et cū declarant q illa q sunt in tpe
sunt illa q tps excedit ex vtrāq parte: declarant ex
hoc q res eterne nō sunt in tpe: sic. Tps nō ptinet
res eteras. Et ptinet res exētes in tpe. Ergo res
eterne nō sunt in tpe. ¶ D. d. z signū eius ē: .i. idēit
hoc ad pfirmadū ex hoc q apparet sensui: intēdit
p res eteras corpa celestia: apparet. n. sensui q tps
nō operat in eis: lz oia q sūt in tpe tps operat in eis.
ergo res eterne nō sunt in tpe. ¶ D. d. sicē illd qd nō
est in tpe: z inuit separata a mā: corpa. n. celestia
lz nō sunt in tpe fm q tps nō ptinet illa: nī sunt coe

2da or⁹ ad
 in schizy per
 ipm anter
 res a sua lib
 stanna. Ede
 m op^m. j. i. l.
 c. 128. r. u. s.
 phy. c. 6. 9.
 a 2da m^o
 iuenit g^o p
 acc^o s^o r^o co
 ruptio p^o s^o
 ex tpe iuenit
 vtrūq^o p^o s^o
 d^o c^o s^o g^o p
 acc^o s^o acc^o
 corruptio s^o
 ict ei q^o h
 cū dario. 2da
 idē. j. 128.

Corpa celestia in tpe. qd est in motu est coequis
cu ee tps: coexistencia qd ita res aut
separe no hnt pntencia: neqz coexistencia: iō dixit: sic
illud qd no est in tpe. i. in aliquo modo.

¶ Qm aut tps mensuratio motus est: erit et
quietis metrum fm accidens. ¶ Is. n. quies
in tpe est. ¶ Non. n. sicut q in motu est necesse
moueri: sic et qd in tpe. ¶ Non. n. motus tps
est: sed numerus motus. ¶ In numero autem
motus contingit esse et quiescens. ¶ Non. n. oē
immobile quiescit: sed priuatiū motu: apriū aut
natum moueri: sicut dictum est in prioribz.

¶ Est aut in numero est et quēdā numerum
rei: et mensurari esse ipsius numero: in quo
est: quare si in tpe et sub tpe est. ¶ Absurda
bit aut tps qd mouetur et quiescens: fm q
hoc qd mouet: illud qd quiescens est: motu. n.
ipso mensurabit: et quēdā fm q qdā qdā.

¶ Et cū tps mensuret motu: mensurat etiam
quietē: ois. n. quies est in tpe. ¶ Qm nō oē qd
est in motu: necesse q moueat: sicut qd est
in tpe: tps. n. non est motus: s. numerus mo-
tus: et rectus est ut quiescens sit in numero
motus: et nō oē qd mouet: necesse est ut ge-
scat: s. oē qd innatū est moueri: et caret mo-
tu: sicut diximus supius. ¶ Est aut alicuius in
numero est ut illud habeat aliquē numeru:
et q essentia illius mensuretur a numero in
quo est: et et alicuius etiam in tpe est: ut men-
suret a tpe: et tps mensurat rem motam
sz q est res mota: et mensurat quiescens sz
q est quiescens: mensurat. n. motum: et ge-
tem quotus est: et quota est.

¶ Cū declarauit q illa q existit in tpe: sūt in tpe sz
q illa sunt in nūero: oē qd est in nūero mensurat
ab illo nūero. ¶ Necesse est: ut oia existētia in tpe me-
surent a tpe. et qz tps est numerus motus: necesse est
ut mensuret res existētes in ipso fm q sunt motus:
aut in actu: et sunt res motus: aut in potentia: et sunt ge-
scētes: et qz manifestius mensurat res motas qz ge-
scētes: et rō est in eis eadē. dicitur cū tps mensurat
motu mensurat etiam quietē. ¶ D. narrat quō assimi-
lantur: et. d. ois enī ges i tpe est. et necesse est ut dispo-
sitio motus in s sit sicut dispositio quietis: qm ges
dicitur esse in tempore fm modū quē dicimus mo-
tum esse in tpe. s. fm q mensurat a tpe: et qz aliq
pōt dicere q res sunt in tempore fm q sunt motus: et
quiescens est priuatiū moto. ergo quiescens nō est in
tempore fm q est gescens: ideo dixit: qm nō omne
qd est in motu. et. i. et nō dī aliquis dicere q res non
est in tempore: nisi sit mota: qm quēadmodū illd qd
est in motu. i. in re mota est sicut dispositio nostra cū
motu totius nō ptingit in eo q sit motus: ita est di-
positio in rebus que sunt in tempore. i. qm sequitur
in eis ut sint motus. ¶ D. cepit declarare q tempus
est dignius hoc q motus. qz nō est motus: sed nū-
rus motus: et. d. tps enim nō est motus. et. i. et tps est
dignius in hoc q motus. i. ut in eo inueniat quiescens:

quoniam tempus nō est motus: sed numerus motus: et
possibile est ut quiescens inueniatur in numero mo-
tus: cum sit possibile ut inueniatur in motu: sed et. i.
in numero motus est dignius. ¶ Et qz quiescens di-
citur transumptiue ut dicitur: qz poli sunt quiescentes
et dicuntur vere in eis que innata sunt moueri essentiali-
ter: et quies que est in tempore est vera quies: inceptit
declarare hoc ne in eo cadat deceptio: et dixit: et non
omne motu necesse ē ut quiescat. et. i. et nō omne ens
necesse est ut disponat per quietē: s. solū modo illa
que innata sunt moueri centialiter: et ideo dicimus
q corpora quiescunt: et nō dicimus q punctus est ge-
scens: cū nō sit unat? moueri: et similis dispositio est
in omnibus accidentibus: et cū talis fuerit expositio:
tunc cum dixit: et nō omne motu intendit: et nō omne
ens nisi sit error in libro. ¶ Et forte vult notificare
modum motus rerū que recipiunt motu quandoqz
et quierem quādoqz: et sunt mota que innata sunt ca-
rere motu: et quasi dicat: et nō omne motu necesse est
ut quiescat: s. quiescit ex motis illud qd naturaliter
habet moueri: sed caret motu apud quietem: et sic in-
uenit que mota: et que quiescentia sunt in tempore: et q
nō sunt: mota enim temp nō sunt in tpe: ut ois
et similis quiescentia ut terra: cū tps nō excedat ipsa.

¶ Et cum narrat q quies mensurat per tempus
sicut motus mensuratur: qm modus quo dicimus q
quiescens est in tempore: est idem cum modo quo di-
cimus q motum est in tempore: et q nō sequitur ut
omne qd est in tempore sit motu: quēadmodū nō se-
quitur ut illd qd est in motu sit motu: imo illud qd est
in tempore est remotius ab hoc: qm tempus non est
motus s. numerus motus: et cū sit possibile ut quie-
scens sit in motu: dignius est ut inueniatur in numero
motus: et cū narrat etiam q quiescentia: que sunt in
tpe sunt mota: que carent motu: inceptit demonstrare
ex predictis q necesse est ex predictis ut tps mensu-
ret quiescens. ¶ Et dixit: et sicut diximus superius
et. i. et cū posuerimus illud qd declaratum est. pus. i. qz
esse alicuius in numero est ut illd qd est in numero
hbeat aliquē numeru: qui mensuret essentiam eius: et
cum posuerimus: q esse alicuius in tempore est esse
eius in numero: manifestus est: qz ex hoc pcludit q
esse alicuius in tpe est ut tps mensuret essentia eius.
¶ Et ipse expresse maiorē ppositionē et pclusionē:
et tacuit minorem: qz est manifesta: et cū cōcluit: qz oē
qd est in tempore mensurat a tpe: et quiescens est
in tempore: cōcluit ex hoc q quiescens mensurat
a tempore: et similis motu. Et qz ista cōclusio est ma-
nifesta: et similis minor ppositio in s. mone B: dimisit
minorem ppositionē: et cōrētus est inducere modum
mensurationis motus et quietis a tempore: qm dicere
modū cōclusionis hz in se cōclusionē: s. nō expresse:
et ideo induxit modū cōclusionis. s. modū mensura-
tionis quiens et motus a tpe: et hoc fecit fm abbrevia-
tionē. ¶ Et dixit post. s. postqz induxit cōclusionem
dicentē: q omne qd est in tempore mensurat per tē-
pus: et tēpus mensurat rem motam. et. i. et cum sit de-
claratum ex hoc sermone q tēpus mensurat motus
et quietem: ergo mensurat rem motam fm q res est
motus: et quiescentem fm q est quiescens nō sz q est
motus: et quia quies est priuatio motus et priuationes ter-
minant in respectu habitū et mēsurant: necesse est
ut mensuratio quietis a tpe: nūbi aliud sit q mē-
surare priuationē motus: ergo mēsurat motu et eius
priuationē: et s. in tpe: et dixit: ergo mēsurat mo-

Lōmēta. sup. phy. s.

1 3

¶ Necesse alia
transumptiue si
cut ē qz po-
log. alia. d. a.
p. h. vide. . .
celi. cō. 4.

¶ P. a. expō.

et in 6. 7.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

¶ S. d. a. expō.

Phisicor

Tha mensu-
rat motu p^o z
eentia: r ge
te scdo z per
accis. Ides
j. co. 130.

In tpe ee est
mensurari tpe
Ides. s. i. co.
114.

tum z quietez quata sunt. i. mensurat motus quous
est z puuatione eius: mensurat igit motu p^o z eentia
liter: z quiete scdo z p accis fm q^o est puatio motus
sicut accidit in coprehensione habituu z puationis:
visus. n. coprehedit albu p^o ser: nigrū p accis fm q^o
est puatio albi: s. i. r de oib^o habitib^o z puationib^o.

Quare qd mouet nō simplr erit mēsurā-
bile sub tpe fm q^o qstū aliqd est: s. s. q^o mo-
tus ipsius qstus est: quare qstūqz neqz mo-
uent neqz quiescūt: nō erūt in tpe: in tpe qui-
dem esse est mensurari tempore: tēpus autē
motus z quietis mensuratio est.

Adotū igit nō simplr mensurat a tpe: sed
fm q^o motus eius est quantus. ergo necesse
est vt illud qd minime monetur: neqz qescit
nō sit in tpe: intentio. n. eius qd est aliqd esse
in tpe est ipsum mensurari per tēpus: z tps
est mensura motus z quietis.

Cuz posuerat q^o res eterne nō mensurant a tpe: qz
nō excedit illas: z declarauit et q^o tps mensurat mo-
tum z quietē: nūc etiā declarare ex hoc q^o illa q^o nō
mouent neqz quiescūt nō sunt in tpe: z q^o hoc nō ap-
paret donec declare q^o tps nō mensurat entia q^o ex-
cedit: nisi fm q^o sunt mota: aut quiescētia tū. **¶** Di-
xit. motū igit nō simplr mensurat a tpe: z cū pside-
rati fuerit mēsuratiōe moti a tpe apparebit q^o nō
mensurat rē motā fm q^o est mota simplr. U. g. suba
aut qstū: aut quale: aut aliud modoz eēndi: s. fm q^o
motū est in pōcamēto passionis: sed motū s. q^o est
motū est in pōcamēto. s. fm quātitatez accidentem
motui: z hoc intēdebat cū dixit: s. fm q^o motus ei^o
est quantus. Et est manifestū q^o cū nō mēsurat rē
motā fm q^o est mota simplr: sed fm qstūatē accide-
tem motui: dignius est ipsum nō mēsurare aliqd s. q^o
q^o est ens: z s. i. r est intelligēdū de quiescente: qm nō
mensurat ipsum nisi fm q^o existimat in eo quātitas
nō fm q^o est quiescens simplr: quātitas in quiescen-
te existimat existimatione quietis in respectu mot^o.

Et cū declarauit q^o tempus mensurat ens fm q^o
est motū: aut quiescens nō simplr: sed fm quātita-
tem accidentem motui z quieti: sequit ex hoc vt qd
mouet nō sit in tempore: z hoc fm conuersionē per
cōtrapositionē: qm hec ppositio: omne qd mensurat
a t^o mpoze est aut quiescens: aut motū: conuertit sic.
omne qd nō mouet: neqz quiescit: nō mensurat a tē-
pore: z q^o ppositio: cuius conuersionē per ptrapositi-
onē accepit est dicens: q^o omne qd est in tempore est
aut motū: aut quiescens: incepit declarare hanc pro-
positionē ex predictis de suba temporis: notificando
causam: ppter quā tempus mensurat motū z quietē
tū. **¶** Et dixit: intentio enī eius qd est aliqd ee in tē-
pore rē. z signus eius q^o omne qd est in tempore est
motū: aut quiescēs est: qm manifestū est per se: q^o di-
cere aliqd esse in tēpore est q^o tempus mēsuret illd:
z qz ipsum tēpus est mensura motus z quietis: z mē-
surans debet esse de genere mēsurati: sequitur vt oē
qd mensurat a tempore mēsuret fm q^o est motus:
aut quiescens: linea enim mensuratur per lineam: z
corpus per corpus: z superficies per superficiem: z
hoc manifestum est. Sed induxit hanc rationem:
quoniam cum crescunt cause cum scientia: tunc scie-
tia erit perfectior.

Mensuratio
oz ee d gene-
re mēsurati.
Ides. io. mc.
i. c. 4. Ides h
j. i. c. 133. cum
crescat cause
cū scia. tunc
scia erit pfe-
ctior rē.

Ides de puer
nōne p pposi-
tionem.

Manifestum igitur est: quoniam neqz qd
nō est erit omne in tēpore: vt quēcūqz nō cō-
tingunt aliter esse sicut diametrum ee lateri
simetrum. Omnino enim si mensura qui-
dem est tempus motus per se: alioruz autē
fm accidens: manifestum est q^o quozū esse
mensurat: bis omnibus erit esse in quiete z
in motu. Quēcūqz quidem igitur corru-
ptibilia z generabilia sunt: z omnino que-
cūqz aliquando quidem sunt: aliquando
vero nō: necesse est in tempore esse. Est enī
tempus qdā plus qd excellit esse ipsozū
z mensurat substantiam. Eozum autē que
nō sunt: quēcūqz quidem cōtinet tempus:
alia quidem erant: vt homerus aliquando
erat: alia vero erunt: vt futurozū aliquod:
z tempus vtraqz ptingit: z si ad ambo vtra-
qz: z erant: z erunt. Quozum autem nō cō-
tinet nequaqz: neqz erit: neqz est: neqz erat.
Sunt autem bndi eozum que nō sunt quo-
rumcūqz opposita sunt semper: vt sine-
tron esse diametron semper est: z non erit
hoc in tempore. ergo neqz sinetron: vnde
non semper est: quoniam contrarium est ei:
quod semper est: quozumcūqz contrariuz
aut non semper est: bec aut possunt z esse z
nō esse: est gnatio z corruptio ipsoz.

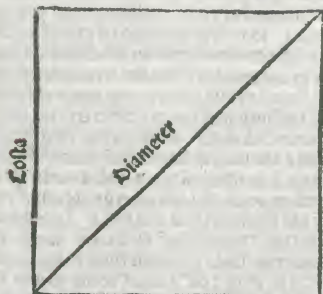
Quēcūqz
corruptibilia
z generabilia
oio qūqz
qū fūt: aliqd
qū nō necesse
in tpe ee.

Et manifestum est q^o nō est: nō omne etiā
est in tempore. Aer. g. illud quod impossi-
bile est vt sit aliter: vt diametrum esse sine-
trum coste: quoniam si vniuersaliter tem-
pus est mensura motus per se: z mensurat
alia per accidens: manifestum est q^o omne
cuius mensurat essentiam: essentia omnis il-
lius erit in hoc quod mouetur: aut q^o mor^o
sit in eo primo. Omne igitur corruptibile:
aut generabile: z vniuersaliter omne quod
est in aliqua hora: z nō est in alia: necesse est
vt sit in tempore: est enim aliquod tempus
quod excedit essentiam istarum rerū z quā-
titatem substantiarum que sunt in ea. Non
ens vero illud quod ex eo a tempore termi-
natur aliud iam fuit: vt homerus qui iam
fuit in aliqua hora: z aliud erit vt quedam
futura: z tempus continet vtrūqz modū
si ex vtralibet parte insperetis: z q^o ex non
ente nō determinatur a tempore nunqz fuit:
neqz est: neqz erit: z illa que sunt talia: sunt
illa quozum opposita sunt semper necessa-
rio. A. g. vt diametrum esse sinetrum sem-
per est: hoc igitur non erit in tempore: neqz
sinetrum: z ideo est non ens semper: qz est
contrarium

Quādo
corrupti
mensur
et dua
causa.

praria et qd est semp ens. Illa quoque
praria non sunt semp pnt ee et no ee: et gnd:
et corruptio semp est isto.

izo ¶ Quid ens est duobus modis ens semp: et ens non semp:
per: et non ens etiam est duobus modis: non ens semp:
et non ens non semp: est iam declaratus qd tempus non
mensurat ens semp: sed mensurat ex eo illud cuius
esse non semp est: inceptit etiam declarare hic qd tps non
mensurat non ens sp: illud cui non esse non est semp.
¶ Et dicit: manifestum est et. i. manifestum igit qd
illud qd est non ens non sunt eius duo modi in tpe: qm
modus eius qui est non ens semp non est in tempore
quodammodum modus entis: qd semp non est in tempore:
et illud qd est semp non ens: sed illud qd impossibile
est: ut sit aliter ab eo modo quo est. U. g. ut diameter
sit sinuiter coste. ¶ Et cum narravit qd tps non men-
surat illud qd est non ens semp: inceptit dare causam
propter quam tps mensurat illud qd mensurat per se: et
per accidens: et ex hoc apparet impossibilitas men-
surationis eius ad illud qd sequitur mensurationes
illius simpliciter: qm illud qd non mensurat per se neqz
per accidens non mensurat illud oino. ¶ Et dicit: qm
si vlt et. i. hoc qd dicimus de mensuratione aut non
mensuratione puationis a tpe: apparet ex predictis
de mensuratione entis ab eo: qm si vlt tps mensurat
de entibus p se motu: et mensurat alia entia p accis. i.
qz pugnunt cu motu: manifestum est qd o cu? ce men-
surat tps mensurat ips: fm qd e motu: aut fm qd e imobi-
le: illud aut qd non pot moueri: ce a? no mensurat a tpe.
¶ Et cu declarat qd tps mensurat de entib? illis: in q
e motu: aut pot ee i eo dicit: o igit corruptibile et. i.
o igit qd fuerit corruptibile: aut gnabile: vlt illud
cui tpa i suo ee et no ee sunt terminata: nece e vt ee ei?
et no ee ei? sunt i tpe: qz ee motu? e pole i no ee ei?: et no
est ita in eo qd no ens semp: qm puationes isto: cu
sunt pssiderate i subto ppinq eis sunt terminata p tpus.
¶ Et qm ite debet notificare qd iste mod? entiu e ille
cui? ee et no ee mensurat tps: no illa: cui? ee et no ee sunt
sp: et qz gnabilia et corruptibilia mensurat a tpe duab?
de causis: qz vna e: qz sunt motu: aut mobilia. et at e:
qz tps excedit illa i vtraqz pte: et ia dedit cas p^m i B
et mo iduxit scdas. ¶ Et dicit: est. n. tps et. i. et ee gnabi-
lita et no ee determinat a tpe: qz excedit ee eo: et
ee subap: q inata sunt: vt in eis iueniant ista: qm p B
qd excedit ee subap: excedit tpa puatiois eo: qm
tpa puationu rez terminant p tpa subap: suoz ppi-
quoz: in quib? est possibilitas essendi illaruz rerum.

U. g. qm puatio for. qd pcedit sui ee terminat p tps
qm accipit i respectu subti pping ei. U. g. ex quo sper-
ma adiegebat cu sanguine mestruo: cu aut puatio
ei? accipit in respectu politans ei? in pma ma iuenie-
tur ifinita in pterito: et silr puatio ei? qm puat res in
pterito est ifinita in futuro: fm hoc igit si dicat i istis
qd tps terminat puatione eo: et vnu modu. n. sicut
iam dixim? no est pole vt tps mensuret sui no eem:
si in respectu subti terminat: et hec est puatio: que pre-
cedit ee. i. cu quo pugnif possibilitas entie: puatio
eo: que est post ee cu no pugnif cum ea possibilitas
eendi scdo. et hoc no est nisi in reb? reciprocat: non
mensurat p tps oino: illud aut per qd mensurat ee ali-
cuius scdo: et sunt illa que reciprocant tepora suaz p
uationu: sunt terminata per tps: vt quando aqua gene-
rat ex aere: et aer ex aqua: et suba rez gnabiles et corru-
ptibiles. i. ppinq inuit cu dicit: et quantitate subarum
in gbus sunt: qm puationes rez terminataz sunt in
substantis: in gbus iueniunt res. ¶ Et cu declarat
qd tps non mensurat illa: quoz puatio est semp: qz non
mensurat puatione alicui? nisi in respectu sui ee: et ista
nuqz habebunt ee: id tepus non mensurat no ee eo: qz
hoc qd tps et no excedit ee eo: et declarat cu hoc
qd tps mensurat entia fm qd sunt mobilia motu nouo
et corruptibili: inceptit et iducere scds modu puatioz
et sunt illa: que possunt mensurari a tpe: et dicit: ens
vero et. i. modus vo no entis: in quo dicimus qd tps
mensurat sua puatione: nece est ipm ee: aut in pterito:
vt Homerus: aut in futuro: vt egyptis. i. et alia futu-
ra: et est nece in puatis: q terminant a tpe: vt sint in
pterito aut futuro: qd puatio no imaginat nisi in re-
spectu ei? cui? est puatio: et id cum et terminat a tpe
erit p respectu ei? ad tps entie illius rei puat: et id
sequitur: vt o cu? no ee est terminatu vt sit aut in pre-
terito: aut in futuro. ¶ D. o. et tpus pmet et. i. et tpus
continet istos duos modos essendi. i. qd iam fuit: et qd
erit: si ex vtralius parte inspereris. i. ex futuro: aut pre-
terito. ¶ Et ite debet inuere p hoc qd ca in hoc qd tep?
terminat puationes istaz rez: ita qd possum? dicere:
q tot ani sunt elapsi a tpe egyptis: est hoc qd hoc tps
terminat illa: et id dicit post: et qd est ex no ente no de-
terminat a tpe. i. et illud: qd e no ens: qd determinat
a tpe: est et. i. o no entia: qd no determinat a tpe: non
ens. n. qd determinat a tpe: est illud: qd fuit: aut erit: no
ens aut: qd no determinat a tpe: est illud qd nuqz fuit
aut erit neqz est mo: et qz iste modus no entis dft ab
illo mo alio in hoc qd oppositu illi? iuenit qnqz et op-
positu illi? iuenit qnqz: et oppositu illi? iuenit semp
dicit: et q sunt talia et. i. et est ppiu buic generi pu-
ationis hoc qd oppositu ei? est semp: vt diametrum ee
sinuetru coste: diametru. n. ee assinetru e semp: et id
ipsum ee sinuetru et no ens semp nunqz e. ¶ D. o. et
hoc no e in tepore: neqz sinuetru. i. et ipius ee assine-
truz no e in tpe: qz e neccum: neqz et ipm ee sinuetru
est in tpe: qz e oppositu ad assinetru. ¶ D. o. et id est
no ens semp. i. et id diametru ee sinuetru e no ens sp
qz est Bui ei? qd e ens semp. i. ad assinetru. ¶ Et cu
narravit qd illa: q sunt semp puata sunt illa: qz B
ria sunt semp: et sunt illa: quoz ee: et no ee non termi-
nat tps: narravit qd scds modus puationis est opo-
situs istis: et dicit: illa aut quozu cotraria et. i. puata
aut quoz pcaria et. i. puata aut quoz cotraria non
sunt semp possunt ee quadoqz et no ee quadoqz eo
trario alio modo puatiois: et generatio et corruptio
sunt semper hoc modo entium.

Lometa. sup pbya.

l 4

no qd puo
sone potu-
mi vt in subo
ppinq vel in
subo remoto.
Et id pnt p
celi. co. 12c.

Primo non
imaginat nisi
in respectu ei?
cui? est puo.
Idem. d. co.
119. et 121.

Gnabilia et
corruptibilia
mensurant a
ne duab? de
causa.

Capitulum in quo ostendit de nunc: et quomodo per comparationem ad ipsum nunc aliqua diuersimode sunt rationis. v.3. oliz id nunc quodam et sub bito prius et posterius. Cap. VI.

Primum autem nunc est continuatio temporis sicut dictum est prius: continuatur enim tempus preteritum et futurum: et omnino terminus temporis est. Est enim huius quodam principium: illius autem finis sed hoc non est: sicut in linea in puncto manente manifestum. Diuiditur autem potentia: in quodam quidem huius est semper alterum ipsum nunc: in quodam autem copulatur semper idem est: sicut est in mathematicis lineis. Huius enim semper idem punctum intellectum est. Diuidentia enim semper aliud est: secundum autem quod vnus idem penitus est: sic et ipsum nunc aliud quidem temporis diuisio secundum potentiam est: aliud autem terminus et vnus est: autem idem et secundum idem diuisio: et vnus est: esse autem non est idem.

Instantis vero est copulatio temporis sicut dictum est: copulatur enim tempus preteritum cum futuro: et est extremum temporis: quod est principium cuiusdam partis: et finis cuiusdam. Sed hoc non est manifestum sicut est in puncto quando finitur: et ipsum instantis est punctus potentia: et secundum quod instans est tale: semper est aliud ab alio: et secundum quod ligatur semper est idem: et quodammodo igitur in lineis mathematicis punctus acceptus in eis in imaginatione non semper est idem: quoniam eius diuiserimus lineam per illam erunt diuersa: secundum vero quod est vnum est necio idem: et si etiam instantis est quodammodo diuersum temporis in potentia: et quodammodo extremum: et adunatio duorum temporum: et adunatio: et diuisio sunt idem in eodem: eorumque non est eadem.

izi
Supra. r. cō.
104. et infra.

Cum narravit prius quod instantis in tempore est tempus punctus: et quomodo est vnus et multus: reuertitur et hic: et complet intentionem in eo: quod intendit dare modum quo assimilatur puncto: et quo differt. Et dixit: instantis vero est copulatio temporis et instantis est causa in hoc: quod tempus preteritum est copulatum cum futuro non diuisum ab eo: et est eadem causa in hoc quod preteritum diuiditur a futuro: quoniam per hoc quod est differentia vel terminus eorum: est causa continuationis preteriti cum futuro. Et dicitur: extremum temporis: id est extremum duorum temporum: futuri namque secundum quod est principium: preteriti autem secundum quod est finis. Et quia punctus in hoc est sicut instantis. In hoc quod copulatur lineam secundum quod est terminus eorum duarum lineis insimul: diuidit illam secundum quod est finis vnius: et principium alterius: dedit differentiam in hoc inter instantis et punctum: dixit: sed hoc non est manifestum et idem: sed hoc diuisio: que est in instanti. secundum quod est principium futuri: et finis preteriti: et similiter copulatio non est ma-

nifestus: sicut est in puncto. Et causa in hoc est: quoniam punctus acceptus in linea est fixus demonstratus bis: et instans non est fixus: neque demonstratus bis. Et dicitur: et instans est punctus ex potentia: id est instans quod est non fixus: ideo est in potentia: et punctus quod est fixus est in actu: et sic instans secundum veram similitudinem est punctus in potentia. Et dicitur: et secundum quod instans est tale et idem: secundum quod instans ligatur tempus: et diuidit illud quando accipitur secundum quod ens diuides est duo secundum terminos: est enim principium futuri et finis preteriti: et principium est aliud a fine secundum diffinitionem: et secundum quod est differentia vel terminus communis est idem. Et hoc intendebat cum dixit: et secundum quod ligatur est idem. Et quod hoc manifestum est in puncto cum lineis quod in instanti cum tempore. Quodammodo igitur cum lineis mathematicis et idem: quoniam non erit idem oibus modis. Idem est idem vno modo: et duo alio modo. Et dedit modum qui non sunt idem: dixit: quoniam cum diuiserimus lineam et idem: quoniam cum diuiserimus lineam per ipsam: erit finis vnius lineae: et principium alterius: et sic secundum quod est principium et finis ab ipso secundum quod est finis. Et dicitur: et idem: et vnum et idem: et vnum punctus non est in eo diuersitas: et intendit quod vnus punctus per se est duo secundum rationem: et secundum quod est duo diuidit lineam: et secundum quod est vnus copulatur illam. Et cum declarauit hoc de puncto cum linea: incipit declarare hoc de instanti cum tempore: dixit: si instantis est quodammodo et idem: similiter instantis quodammodo est diuides tempus in potentia non in actu in preteritum et futurum: et est modus secundum quem est duo. secundum quod est principium vnius et finis alterius: et alio modo est exemplum eorum ambobus: quod facit illa adunatio: et est modus secundum quem est vnus: ita est vnus in potentia. Et dicitur: diuisio et adunatio sunt idem in eodem: et idem diuisio et adunatio sunt vnius essentie secundum vero essentiam et diffinitionem: et differunt: quoniam diffinitiones eorum sunt contrarie: ista diuisio: que accipit puncto est diuisio relatiua non in eius subiecta: quoniam punctus non diuiditur: sed solummodo diuiditur secundum quod est principium in respectu: et finis in respectu.

Hoc quidem igitur sic de ipsorum nunc: aliud autem cum tempore quod est huiusmodi prope sit: ut veniet nunc: quod hodie veniet: venit nunc: quod hodie veniet: huius in illon fecit non sit nunc: neque diuisum fecit est nunc: et tamen primum tempus in huiusmodi: huius quod non prope est.

Quedam igitur de in eis instans sic: et quedam dicitur alio modo in tempore propter quod isti: sicut dicimus. Sortes veniet nunc. id est veniet hodie: et veniet nunc. id est veniet hodie: bellum vero quod fuit in illon: non est nunc: quoniam tempus sit ipsi primum: quoniam tempus est non est propter quod.

Cum declarauit: quod instans est illud quod ita se habet ad tempus sicut punctus ad lineam: et hoc nomen instantis visitatur transumptiue de tempore propter quod huius: instanti vero: et de illo quod continet ipsum ex utraque parte notificauit hoc ne aliquis existimaret: quod verum instans est diuisibile. Et dixit: quedam igitur et idem: quedam igitur attribuunt huius instanti vero: et quedam attribuuntur tempori propter quod isti quod tempus notat noie vero instantis: et dicimus. Sortes veniet nunc: in hoc instanti intendendo quod veniet hodie: aut in tempore: propter quod vero instanti. Et dicitur: bellum vero quod fuit in illon et idem: bellum vero quod fuit in illon non dicitur esse nunc: sed hoc tempus idem sit continuum cum vero instanti: in quo fuit bellum: quoniam hoc tempus non est propter quod illi instanti vero.

Ipsum

Punctus accipitur
punctus in linea
demonstratus bis
et instans non est
fixus: ideo est in
potentia: et punctus
quod est fixus est
in actu.

Et dicitur: et idem
et vnum et idem
et vnum punctus
non est in eo
diuersitas: et
intendit quod vnus
punctus per se
est duo secundum
rationem: et
secundum quod
est duo diuidit
lineam: et
secundum quod
est vnus copulatur
illam.

Diuisio est
relatiua non in
eius subiecta:
quoniam punctus
non diuiditur:
sed solummodo
diuiditur secundum
quod est principium
in respectu: et
finis in respectu.

122

Ipsuz autē tempus determinatū ad prius tūc est: ut tūc destructa ē troia: et tūc erat diluviū: opz enim intercludi ad ipsuz nūc: erit ergo quantū aliquod ab hoc tēpore: et in illud aliqd: et ab hoc ad preteritū.

Quando xō ē tempus terminatum apud instans precedens. U. g. quando fuit capra Iliōn: et quādo fuit diluviū: qm̄ necesse est ut finiat apud instās presens: quādo igit futurūz. est aliqua mensura temporis inter futurū: et illud quādo preteritū: est mēsurā tēporis instās nūc et preteritū.

13 **C**ult in hoc sermone exponere dictōes vītatās: q̄ significat intēctōes exīstentes in tpe: ut qm̄ et ecce et paulo ante: et cepit a quādo cū sit famosius. **E**t dicitur: quādo vō est tps terminatū apud instās pcedēs id est hec aut dictio qm̄ significat tps terminare quāritatis p istās pcedēs: qd est pncipiū illi? facti de quo interrogat: et instās posterī: qd est finis illi? facti: qm̄ illud tps nōt fuerit distātie ab instāti pnti. **C**d. d. necesse est. n. ut finiat apud instās. i. necesse est. n. ut finiat tps de quo interrogat p qm̄. i. determinat per qm̄ instās presens. i. distātia est ab eo. U. g. cum dicit quādo fuit capra Iliōn: et dicit in tali die mensis: talis anni: dies. i. terminat p mēsem: et mēsem per annum: et ānus per suā distātia ab instāti pnti: et sic dies in qua capiebat terminat p instās: qd est pncipiū: et instās: qd est finis: et per suā distātia ab instāti pnti: 13 sīlī si capto fuerit in qnqz horis aut sex: tunc ille hōe terminat per tria instantia. **C**d. d. qm̄ igit futurū et. i. quādo futurū est quantitas iter duo instātia: futurū. i. qd est ante factū: et futurū qd est post. **C**d. d. et qm̄ preteritū est q̄ntitatis tps iter futurū nūc et preteritū. Et intēdit inter futurū qd est post factū: et preteritū: qd est ant tps: hoc tps terminatus per duo instātia: est terminatū p pīens instans.

Si xō neqz tēpus ē qd non sit tunc: omne erit tēpus finitū: aut igit deficiet: aut nō: si qd semp ē motus. Aliud igit aut multoties est idem: qm̄ manifestum ē sicut motus sic et tēpus ē. Si quidē enim et vnus et idē motus sit aliquādo: erit tempus vnus et idēz. Si autem nō: non erit.

Si igitur nō ē tēpus nisi sit quando. ergo omne tēpus ē finitū: vtrū igitur tēpus deficiet aut nō: amplius vtrūz ē vnū post aliud: aut vtrū ē idē iteratū: dicamus igitur: qm̄ dispositio temporis in hoc ē sicut dispositio motus: si igit motus ē in aliqua hora idē: et tēpus erit idē: et si nō: tps erit bmoī.

14 **C**uz declarauit qm̄ est tps determinatū p instās pcedēs et instans posterius terminatū rem factāz: et est terminatū etiā per suā distātia ab instāti pnti: cepit querere de tpe: vtrū sit finitū aut nō. **E**t dicitur: si igit et. i. si igit omne tps pōt iduci in rāione ad quādo: et oē qd pōt reduci in respōsōe ad quādo est terminatū. ergo oē tps est determinatū: et oē determinatū est finitū. qd tps est finitū: et vnaqz

partū tēporis est finita: querēdus est: vtrū illud: qd est pgregatū ex partib' finitis est finitū: aut infinitū existimat igit qd cōpositū ex partib' finitis est finitū: et ideo dicit post. si igit et. i. vtrūz igit tps et. i. si oē tps qd accipit pars tēporis totalis est finitū: querēdū est vtrū dispositio in vniuerso tpe est sicut dispositio in pibus. i. vtrū vniuersum tps est finitū: quēadmodū quēlibet pars eius est finitū: et si oē tps est finitū deficit suū esse et non pīnuat: et hoc intendebat cū dicit: vtrū tps deficit: aut non. i. an deficiat esse sūm genus. **C**d. d. et vtrū est idē et. i. et si nō deficiat esse vtrū est hoc. ppter qd tps sit vnū post illud: ita qd infinitas tēporis sit. ppter generationem et corruptionem ppetuā in partibus. sicut est dispositio in motibus psequētibz et in diuidis generabilibus: aut est idem: sed iteratū infinites p qd corpus spencū mouet circulariter. **S**ed voluit expūnere qd impossibile est tps deficere: licet post dicat hoc: quonā hoc manifestū est per se qd enī deficit: deficiat in aliquo tpe et si tempus deficit tūc erit tps aliud a tpe deficiente: et ideo nullus pōt auferre tps absq eo quin ponat aliquod tempus: imo qui auferat tēpus ponet ipsum necessario: et cū impossibile est auferre tempus: remanet periclitari: vtrū tempus acgrat eternitatem ex successione: aut ex reciprocatione: qz tēpus segit motū dicitur: si igit motus et. i. si igit fuerit possibile iuenire aliquē motū vnū circularēz q sit cā in oibus motib': tūc erit idē in oibus motibus tēpus circularē et. i. si fuerit possibile iuenire aliquē motū perpetuū licet psequēte successum: tēpora erunt successiua: et erit ipole iueniri idem tps reciprocāt: sed succedēs et successiua.

Quonā autē ipsum nunc finis et principū tps ē: sed nō eiusdem: s; pteriti qdē finis: principū aut futurū: habebit sicut circulus et in eodē quodāmodo ambitū et planū: sic et tēpus in principio et fine: et iam hoc videtur semp alterū. Nō enim eiusdēz principū et finalitas ipsum nūc: simul enim ē et s; idē opposita eēt: et nō deficiet itaqz tps: semp enim in principio ē.

Et qz instās ē principū et finis temporis: sed nō eiusdē tps: s; ē finis preteriti temporis et principū tēporis futuri: ideo dispositio eius ē: sicut dispositio circuli quēadmodū igit in circulo gibbositas et pcauitas sūt idem subiecto quodāmodo: similiter tēpus etia ē semp in principio et fine: et ideo existimatur semp aliud vnū post aliud: qm̄ instans nō ē principū et finis eiusdē temporis: quonā si ita esset: tunc duo cōtraria eēt in eodem insimul. ergo nō deficiet: quoniam semp est in principio.

Cū q̄sinit vtrū tps sit ppetuū pp hoc qd est idē: aut ppter hoc qd est successiua: et narrat: qd dispō in B in tpe segit dispōnē i motū: cepit inuere modū ex q̄ certificat qd tps est ppetuū et circularē: et qd ppetuū est ei ex hoc mō. **E**t dicitur: qz instās et. i. et qz instās s; suā subz et suā nāz est finis tps pteriti et pnti.

Documentis

Null' p'au-
terre tempus
absq eo qui
ponat aliqd
tpe. Et dicitur
mūc. s. p'p'p.
et. c. 10. et. 11.

Physicorum

Portimagine
uari pūct' q
sit pūctū li
nee t n̄ finis
alteri' linee:
t cō. Mō aut
inīas. Idez
6. p̄p̄. cō. ii.

capitulum futuri: et hoc non est in respectu eiusdem temporis: legatur verum dispositio eius sit sicut dispositio puncti quod est in circulo: non puncti quod est in linea recta post imaginari principium linee abique eo quod sit finis linee alterius et sit post imaginari finis linee abique eo quod sit principium alterius. In istis vero finem quod est prius non potest imaginari nisi distinguas iter duo temporum. scilicet peritum et futurum ubique quod ponat in tempore. si lineam ponas in millesimo peritum: totumque in millesimo futurum: sicut est dispositio in puncto: quod ponit in circulo ubique quod ponat. ¶ Et cum fuerit principium huius quod tempus sequitur in sua ipsa species motus: est declaratum: quod in omni instanti: quod iuenit principium est et finis: et ostendit: in quod iuenit finis est principium et ista est dispositio linee circularis cum puncto imaginato in ea necesse sequitur motum circuli. est igitur motus circularis continuus eternus: per post declarabitur. ¶ Et cum narravit: quod instans est principium et finis duorum quorum ex quo existimat: quod instans est diuisibile: aut quod contraria iueniunt in eodem: quod quaedam modus in circulo gibbositas et concavitas etc.: quaedam modum in circulo gibbositas et concavitas sunt idem indiuisibile et circulus subum gibbositatis et concavitas est idem indiuisibile: et est linea circularitatis instans quod est positum principium et finis est in se indiuisibilis: est indiuisibile in respectu duorum. Et interdebatur quoniam quaedam modum non legatur ex hoc quod posuimus: quod linea circularitatis habet gibbositatem et concavitatem: verum iter gibbositatem et concavitatem sit aliquod diuisibile. ¶ Verum linea sit diuisibilis latitudinem: dicitur est dispositio in instanti. scilicet quoniam non sequitur ex hoc quod sit principium et finis: verum sit diuisibile. ¶ Dicitur: quod videtur existimat semper etc.: quod instans diuidit tempus preteritum a futuro: quod est finis illius et principium istius: existimat quod tempus sunt multa et sunt vnum post aliud: et non est ita: quoniam si istas diuidit tempus quodammodo tamen copulat ipsum alio modo: verum post declarabitur. ¶ Dicitur: quod dicitur tempus etc.: quod de tempore non demonstratur nisi istans tantum. ¶ quod illud: quod est ex eo non est nisi instans tantum: et non est ita: quod demonstrat bis etc.: hoc est per futurum et finis peritum: ergo esse tempus est semper in principio et finis: et quod instans diuidit illud existimat esse vnum post aliud. ¶ Deinde dicitur instans non est principium etc.: et est necesse: verum sit semper et nunquam deficient quod instans est principium et finis: et ipse est verum sit per finem eiusdem temporis. ¶ Et eadem parte: quod in ea est tale id est per principium et finis eiusdem quod modo: quod est impossibile: et cum instans non fuerit principium et finis eiusdem temporis. ¶ Et preteritum aut futurum: sed duorum temporum: quorum vnum est preteritum et alterum futurum. ergo tempus nunquam deficientur illud: quod est ex eo est istas: et instans semper est principium temporis: finis temporis: et hoc interdebatur quod dicitur: tempus igitur semper est in principio.

Cipsum aut iam ppe est presenti nuncato-
mo pars futuri temporis: quādo vadis ias:
q? prope est tēpus in quo furuz est: ⁊ pteri-
titēpos per se qñ nō procul ē ab ipso nunc:
quādo vadis ias iui. **A**lton autē iam destrui
nō dicimus: q? pcul multū est ab ipso nūc.

Ecce nō ē pars tēporis futuri propinqua
in stātū pñti idimifibili. A.g. quādo ambula-
bis ecce. i. tps in quo est ambulādū iam ve-
nit: ⁊ tēporis prereriti illud: qđ nō est remo-
tum ab instanti. A.g. quādo ambulauit ec-

ce iam ambulauit: et non dicimus q̄ Illon
ecce capra est: quoniam captio eius fuit val
de remota ab instanti.

¶ Cū descēpsit qñ ⁊ soluit qōnē accūtē ex eo in tpe: **iz6**
 īcepit ē dēclarare qd signat h̄ dictio ecce. ¶ Et o. q.
 ista dictio signat p̄tē tps. p̄pinq. uo īnstāti. s̄. idūi
 sibilis: ⁊ iudicī in r̄fōdē ad qñ. pars. n. aut erit in tpe
 futuro: aut ī p̄terito. U. g. sic dixit in futuro dicere
 qñ ābulabit Sox. ⁊ r̄idēf ecce ābulat. s. qñ fuit p̄p̄
 quō īstāt: in quo fuit interrogat⁹ p̄ h̄c dictiōnē qñ: ⁊
 in p̄terito dicere qñ ābulauit Sox. ecce iaz ābulauit
 qñ ābulatio fuit p̄p̄nq̄ īstāt: in quo fuit interrogatū.
 Et sig. ei⁹: q. h̄ dictio nō signat tps remōti ad īnstā
 ti p̄nti est: B. q. nō r̄idēf p̄ illā ad cūcūgatiōē per
 qñ in reb⁹ remōtis ad īstāti p̄nti. v. g. cū dī qñ fuit ca
 pra Zion: qñ tūc nō dī ecce iā fuit capta ilon.

Tripsum autem modo quod prope presenti nunc est pars preteriti: ut quando veniens: modo: si sit tempus proximus presenti nunc. Olim autem procul est. Repente autem quod in sensibili tempore est propter paruitatem.

¶ Et paulo ante est etiā propinquus instanti
presenti: s; est pars tēporis p̄teriti. A. g. q.
venisti: ⁊ respondetur paulo ante: quādo il-
la hora fuerit propinqua instanti. P̄idem
antez ⁊ antiquitus significat tempus remo-
tuz. Subito significat illud: quod sit in tem-
pore non sensibili.

C Signata istaz oius dictionu sunt qñ spēs eoz: qñ si
gnificat hec dictio qñ: oia n. sunt qñ. i. idemut in rñ
sione ad quādo: pauloañ igit̃ ficit dixit est quādo
pñquū est instāti pñfērit: nō est pars tēpōis pñe
terit: quod non est in ecce: quātom est pars pñterit
ti: r futuri. pñpina instāti. Verbi. qñ: dicere sicut oñ
xi: quādo venit. **S**oz: r nō dēf pauloañ: qñ aduē
sus fuerit pñpinqus instāti pñri: pñdē vō r anteq
us significat: vt dixit qñ remorū est ab instāti pñri
r sunt partes tēpōis pñterit. **D**einde dicit: subito
aut̃ significat aliqd esse in tēpōe insensibili. in tē
pōe valde velociatē: qñ ante nescitū illud fieri: qñ
subito habet in hec duo.

Utatio aut ois a natura remo-
tius est. In tēpore autē omnia
fiunt ⁊ corrūpūnt: vnde ⁊ alij
quidē sapiētissimum dicebant.

Pythagoricus autē paron pe-
nitus indisciplinabile: qz obliu-
t dicēs rectius. Manifestū igit
oriōis magis erit per se causa
t dictū est prius. destructiūz
p se est: gnōis autē et ipsi eē fm
gnū aut sufficiēs ē: qz sit quidez
oneatur quodāmodo ipsum: et
pūtur autem: et cum nibil mone-
picere maxime cōsueuimus sub
pionem. At vero neqz hanc tē
d accidit in tempore fieri: et bāc
mutationē

mutationem. Quid quidem igitur tempus est:
et quid est: et quot modis dicitur ipsum nunc: et
quid ipsum tunc: et quid modo: et quid iam:
et quid olim: et quid repente dictum est.

¶ Et ois trāsmutatio nāliter ē auferēs: z in tpe gnātur z corūpīf oē: qđ gnātur z corūpīf: z iō qđā attribuit ipm maxie sciētīe pythagorici nō attribuit ipz maxime igno rantie: qđ facit tradi obliuioni: z bñ dixerūt. Admāfestum est igit: qđ per se digni⁹ est: vt sit causa corūptiōis qđ causa generatiōis: vt diximus superius. Trāsmutatio enīz per se est auferēs. generatiōis nō z eē est per acci dēs. Et qđ significat hoc pfecte est: quoniā nilil generat quā moueat aliquo modo motus: sed pōt aliquid corūpī: z sinō mo ueatur: z hoc pprie: z hoc sumus assueti di cere corūptiōē factā ex tēpore: sed tamen auctori nō est tēpus: sed sequitur vt trāsmu tatio ipsius sit in tempore. Jam igitur narra uimus tempus eē: z quid sit: z hz quot mo dos dicitur: z instans quid sit: z quādo qđ sit: z paulo ante: z ecce: z subito.

modo qui corripuit ex se. si qui causa corripens in eo est in senescitudo: quod illud: cui? corripuit attribuit. tēpo: est corripuit: quod corripuit ex se ppter latentiā sine cā. [Et dixit: hoc pprie tē: dixit hoc: ratio eius est ppria gubnā corruptibilib: et in initio sermonis dixit ex pte: quod corripuit attribuit tēpo: ri simplr: et ideo declarat aucto: illud: quod fuit accepti simplr est pculare: et ideo qui mortuus est gladio nō dō corripit ex tēpo: et qui mortuus est ex vita humana cōpleta dī: eius corripuit est ex tēpo: re: et tēpus est nō est transmutatio: aut transmutatio est illud: cui attribuit p se corruptio. tēpo: vō attribuit: quod sequit transmutatio: et ideo declarat hoc: dixit: sed aucto: illius tē: i. s. illud: quod agit corruptionē rei nō est tēpus: sed tēpus sequit agere corruptionē rei essentialiter: est transmutatio: quoniam necesse est tē transmutatio sit in tēpo: [Et c. s. declarauit ista de tēpo: fecit rememorationē tūi mās de hoc qd declarat: dixit: i. igit narrauim: tē: i. ias igit narrauim: tē ipsi. d. solui. qd nō accidens in eius esse: et declarauimus post substantiam eius qd est: quod habet modos. [D. d. s. istans quid sit tē, id est determinauimus has dictiones.

Is autē nobis sic determinatis
manifestū est: qz oēm mutatio-
nez: ⁊ oē qd mouet: necesse est
moueri in tēpoze: velocius enī
⁊ tardi⁹ s; oēm est mutationē:

De qđ mo-
uet nece ē un-
ipe moueri.

¶ *Et tardi⁹ s⁹ oēm est mutatiōē in oibus enī sic videtur. Bico autē velocitū mutatiū prius trāsmutans in subiectū sū idē spatiū z regularē motū ei⁹ qđ mouet: vt in loci mutatiōē: sī vtracq sū circuliatiōē mouent: aut vtracq sū rectiz. Sū autē est z in alijs. Et xpo prius in tēpo re est: pri⁹ enim z posterius dicimus sū ad ipm nūc distantiā: ipm autē nūc termin⁹ p̄teritū z futurū est: quare qm ipsa nūc in tēpo e sunt: z prius z posterius in tēpo re crunt. In quo enī est ipm nūc: z ipsius nūc ypo stasis: ecōtrario autē dī pri⁹ z posterio⁹: z sū p̄teritū tps z sū futurū. In p̄terito qđ enī prius dicimus: qđ longius est ab ipō nūc: posterius autē qđ p̄ope ē. In futuro quidē prius quod p̄puius ē: posterius autē qđ p̄cul ē: quare quomā prius in tēpo re ē. Et ad oēm autē motū sequit̄ pri⁹ manifestū ē: qđ oīs mutatio: z oīs motus in tpe sunt.*

Præter po
steri⁹ sunt in
tempore

Et cum iam determinauimus hec hoc modo: manifestum ē: qd ois tñsmutatio: ⁊ ois motus ē in tēpore. Velocius enī ⁊ tardius inueniunt in omni tñsmutatioē: qm̄ hoc manifestū ē in omni tñsmutatioē: ⁊ itelligo cū dico aliqd ē velocius motus illud: qd p̄ceat qd in tñsmutatioē rem̄ int̄r in eadē dīmēsiōe: ⁊ inequali motu. Verbi gratia, in tñslatione: vt duo mora moueantur in

5. Ne vi er.

germano gl.-

128
Die transmu-
tationär au-
ferstehaz trans-
mutati i q̄cū
q̄ sp̄ fuerit
transmutatio
nisi in loco.
3dē. 8. phy.
lc. 59.

Si transmea
no attribuat
tū aliq mo-
do essentiali
dignū ē: t. p.
pūqu' ut at-
tribuat ei cor-
ruptio qđ gnō
pro hoc vide
ē. cō. ii. 7.

Esse non est
genialit i ali
gente nisi ex
causa agente
ignante que
e aut nā aut
aia aut itelle
tuo esse aut
fioe gnate ex
transmutatōe
predēte: qd of
gnō est p ac
tidne rē.

Corruptio
duplex ab i-
ntrinseco & ab
extrinseco.

Physicorum

Finis rei
est de nā re.
Idē. 6. ppy.
xxij.
a Trāsmu-
tionē sub-
nōtē vā-
tanōnē nā
equocē. Idē
6. ppy. xxij.
6. ppy. 652

Et querendū est quomodo dispositio tēporis est apud animas: et quare homines dicunt: quod tempus est in quolibet in terra: et in mari: et in celo. Viciamus igitur quod tempus est accidens motui: et forma eius cum sit numerus illius: et ista omnia inata sunt moueri: omnia enim sunt in loco. Et tēpus et motus in potētia euz eo: quod est in potētia: et quod est in actu euz eo: quod est in actu.

130 Perscrutatur hic de tempore de duobus.

Quorū vnum est quomodo est dispositio tēporis inesse. si habz esse extra animā sicut ē in aia: ita quod si aia nō ē: ēē tps: aut si aia nō ēē: nō ēē tps nisi in po: quā admodū numerus nō est nisi aia sit: nisi in potētia. Et hoc intēdebat cū dixit: quō est dispositio tē. Questio autē secunda est: quare tps iuenit in quolibet: siue quiescēt: siue motu. Nos. n. cōprehēdimus tps in terra: et in mari: et in celo: sicut dixit: et tps est accidēs motui: vnde necesse est: vt nō inueniatur nisi in mobilibus: et hoc intēdebat cū dixit: quare hoies dicunt. Et hoc intēdebat per terram quiescēt: et per celū motū: et quasi dicat: et quare homines dicūt: quod tps ita est in quiescēt sicut in moto.

2 Cū inceptū solvere secūda qōnē: dixit. Dicamus igit quod tps est. i. tēpus existit in terra et mari et celo: quod est accidēs motui et forma eius: cū sit numerus illi. si. quā numerus est accidēs nūerati: cū tēpus est nūerū rerū mobiliū et numerus inuenitur in numerato: et ista oia. terra celū et mare naturaliter hīc moueri necesse est vt tps inueniatur in eis. Sed sciēdū est quod nō eodē ordine iuenit in istis: quā pmo inuenitur in celo: iuenit in alijs motis: scdō ppter hoc quod iuenitur in celo: iuenit etiā in quiescēt ppter hoc quod iuenit in moto. Cū sunt enī oia in loco. i. et cā in h. q. ista: in g. iuenit tps inata sunt moueri est eē eoz in loco: oē. n. qd ē in loco: inatū est moueri: qz est corpus. Cū d. a. tps et motū: et i. qd est ex istis reb' motū in po: et illud: qd est geles tps iuenit in eo in po: et qd est motū in actu tps iuenit in eo in actu.

3 Attrum autē cū non sit anima: erit tūc tempus: aut nō subtrahit vtiqz aliquis. impossibīle enīz cū sit nūerantez esse aliqū: impossibīle est nūerabile aliquod esse: quare est manifestū quod non numerus est. Numerus enīz est: aut quo numeratur: aut nūerabile. Si autēz nihil aliud aptum natum est qd anima numerare vel anime intellectus: impossibīle est tempus esse cū nō sit anima. Si autēz hoc quod aliquādo cū sit tempus est: vt si contingit motū esse sine anima: prius autē et posterius in motu sunt: tempus autēz bec sunt fm quod numerabilia sunt.

4 Et queritur etiā: vtiqz est possibile quod tēpus sit lz anima non sit: aut est impossibīle: dicamus igit: quod cū numerans nō fuerit: numerare nō erit. Ergo manifestū est: quod numerus etiāz non erit. Numerus enīz est aut numeratus: aut illud per quod numeratur: et euz

nihil inatū sit numerare preter animas: et de anima intellectus: impossibile est: vt tempus sit cum anima nō fuerit: nisi fuerit ex illo quod cū fuerit erit tempus. V. g. quoniam possibile est vt motus sit ab i. qz eo quod sit anima: et quod prius et posterius sunt in motu: et quod tempus est bec duo fm quod sunt numerata.

5 Cū dissoluit secundā qōnē reuerfus est ad pma. i. dixit: et querēdum est etiāz: vtrum sit possibile tē. id est et querit de tēpo: vtrum inueniatur extra animā: sicut est in aia: et sic erit: nō cōprehēdatur ab aia: si posuerimus animā deficere: sicut erit si apprehēdatur ab aia: et ista est dispositio entū naturalitū: aut est impossibile vt sit in actu: nisi anima sit. Cū inceptū declarare hoc: dixit: dicamus igitur: quod numerans nō fuerit: ergo numerare nō erit. i. et euz res numeras: que est aia nō fuerit: tunc numerare: quod est actio rei numeratis nō erit. Cū d. manifestū est igit: quod numerus tē. i. et euz numerare: quod est actio numerantis nō fuerit: manifestū est: quod numerus nō erit: numerus enīz aut est numeratū: aut actio numerantis in numerato. i. illud per quod numerat nūmerans: et hoc intēdebat: vt mihi videt: cum dixit: aut illud per quod numerat. i. aut illud per quod numerat nūmerans: cū manifestū est: quod numeris nō est numeratū: ergo est actio numeratis in nūerato: et est manifestū: quod cū numeras nō fuerit: actio eius non erit. Cū d. et cū nihil inatū sit tē. i. et cū sit declaratū: quod cū numeras nō fuerit nō erit numerus: et est impossibile aliquid aliud numerare preter animā et de aia intellectus: manifestū est: quod si aia nō fuerit: non erit numerus: et cum numerus nō fuerit: nō erit tempus.

6 Et quia esse numeri in aia nō est omnibus modis eē in aia: b quoniam si ita esset: esset fictū et falsū vt chimera et hircoceruus: sed eē eius extra mētē est in potētia ppter subiectū propriū: et esse eius in aia est in actu. Iquādo anima egerit illā actionē i subiecto preparato ad recipiēdum illā actionē: que dicitur numerus. Dixit enīz: nisi ex illo sit tē. i. et cū nō fuerit anima non erit tempus: nisi aliquis dicat: quod erit: et si anima nō fuerit ex illo: quod cū fuerit in actu tempus erit in potētia: et hoc est ppter suū subiectū ppter. s. motus: aut motū. Et hoc intēdebat euz dicit: v. g. quā possibile est vt motus sit ab i. qz eo: quod aia sit. i. motus erit: et si anima nō erit: et h. qz prius et posterius sunt in eo nūerata in po: est tps in po: et h. qz sunt nūerata in actu est tps in actu: tps igit in actu nō erit nisi aia sit: in potētia vō erit: lz aia nō sit. Cū d. et quod prius et posterius sunt in motu. i. et non potest aliquis dicere quod tempus est: et si anima nō erit nisi quia motus est: et si aia non fuerit: et sicut sunt in eo prius et posterius: et tēpus nihil aliud est qd prius et posterius in motu: sed fm quod sunt numerata: et ideo indiget in hoc quod sit in actu anima. s. fm quod est prius et posterius numerata. Et quasi per hoc quod dixit: et tempus est bec duo h. qz sunt numerata: innuit quod tempus diminuitur ab eo ex esse perfecto extra animas: hoc: quod numeratur ab anima tantū: secundū igitur hūc modum dicitur tempus habere esse extra animā simile perfecto: et si nō sit perfectus. Et ista perscrutatio de tempore magis est philosophica qd naturalis: sed induxit ipsam in hoc loco: quia est causa in ipsum latere: scz quia est diminutum in se.

Dispo entū
nūm ē ea ba
bre cētis ab
aia nō pphē
danē. Idem
s. cō. 98.

a Et nūtri
aia nō ē oib'
modis: s. in
aia ē in actu
et ē aia in
potētia.
b Ex hoc su
mit quod omne
ens i aia cui
nihil corru
det i re fig
mentum.

Tps in actu
nō erit nisi aia
sit: hōc vō in
pō erit: lz aia
nō sit.

a Latentia
tēpo ē: qz est
ens diminiū
in seipso de
motu. s. ppter
cōmē. 15.

Physicorum

132 ¶ Et cū declarauit de suba t̃pis: q̃ est nūerus motus

diffinitioe

3. **Quarta**

diffōne cuiuslibet motus: sequit̃ vt multiplicet̃ per multiplicatiōē motuū: sicut est dīspō in albedie: z alijs accidētib⁹: que multiplicant̃ p multiplicatiōē subiecti. Si autē posuerimus q̃ dīspō eius cūz motu vno est dīspō sequētis: in cuius diffōne accipit̃ illud ad qd̃ sequit̃: z cū alijs motibus: sicut dīspō numeri cū nūerato: dissoluet̃ qd̃r iā declarauim⁹ p̃i⁹: q̃ nos p̃cipim⁹ t̃ps qm̃ p̃cipim⁹ motū p̃ quē sentim⁹ nos esse in trāsmutatiōē p̃mua: z ē mor⁹ circularis. T̃ps igit̃ sequit̃ hūc motū: z iste mor⁹ accipit̃ in diffōne ei⁹: z ip̃s mēsurat illū nō s̃z q̃ nūerus mēsurat nūeratus: s̃z s̃z q̃ mēsurat aliqd̃: qd̃ ē forma in re: alios vō motus mēsurat s̃z q̃ nūerus mēsurat nūeratu. s̃z nūeratu nō accipit̃ in diffōne nūeri: p̃ hoc igit̃ dissolut̃ qd̃ t̃hemit̃: z alioz. Et hoc manifestū est ex s̃mo ne ei⁹: z p̃ p̃t̃ dēfīre ex s̃z: q̃ t̃ps est p̃tinuū p̃tinuitate mor⁹ ex s̃z: q̃ t̃ps est reciprocū reciprocatiōē mor⁹. ¶ D. d. sed forte alter erit veloz z c. i. sed forte erit alter veloz: z alter tardus: z nō hēbunt t̃ps egle s̃z sit idē. ¶ D. d. z forte alter erit z c. i. inuit⁹: q̃ nō solū mō mēsurat mor⁹: q̃ sūt iūst̃ ei⁹ dē sp̃e: s̃z ē q̃ sūt sp̃e: diuerſarū. ¶ D. d. t̃ps vō eoz z c. i. z dīspō i t̃pe duoz motuū diuerſoz in sp̃e: in s̃z q̃ t̃ps eoz est idē z egle si mor⁹ fuerit egle: aut diuerſus s̃m magis z min⁹: si mor⁹ fuerit diuerſus s̃z magis z min⁹ est sicut dīspō in motib⁹: q̃ sunt vnius generis.

¶ Quoniam autē loci mutatio z h̃s circularis. Numerat̃ autē vñquodq̃ vno quodaz p̃i mo: vnitates vnitatis: equi vero equo: sic z t̃ps tēpore quodā finito. Mensurat̃ autē sicut diximus tēpus motu z motus tēpore. Hoc autē est qz sub terminato motu tēporis mensurat̃ motus quantitatis z tēporis. Si igit̃ prima mensura omniū p̃mox circularis est regularis mensura maxime: qz numerus h̃mōi notissim⁹ est. Alteratio qdem igit̃ neqz augmentatio: neqz generatio non sunt regulares: loci autē mutatio est. Vñ z videt̃ temp⁹ esse sperē motus: qz hoc mēsurant̃ z alij motus: z tempus hoc motu. Propter hoc autē qd̃ z cōfuetū est dici accidit. Sicut enim circulū esse humanas res: z aliorū motuū habentū naturalem z generationem z corruptionem. Hoc autē est: qz hec omnia tēpore iudicant̃: z accipiunt finem z principiū: sicut si s̃m quandam circulationem fir. Et enim temp⁹ ip̃m esse videt̃ circulus qdā: hoc autē iterū videt̃ ob hoc qz h̃mōi in loco mutationis mēsurā est: z mēsurat̃ ip̃s subiectum ab huiusmodi. Quare dicere rerū eē que sūt circulū: dicere est tēp⁹ esse quēdam circulū. Hoc autē est: qz mensurat̃ circularione. Extra enīz metrū nihil aliud videt̃ eē qd̃ mēsurat̃: s̃z aut multa metra totū.

¶ Et hec: qz est trāslatio ex qua est mor⁹ circularis: z vnaqueqz rerū numeratur per ali quid sui generis: qm̃ vnitates numeratur p

vnitates: z equi per equū. Similiter t̃ps ne cesse est vt mensuret̃ per aliqd̃ temp⁹ terminatum. Sed t̃ps: sicut diximus: mēsuratur per motū: z motus per temp⁹: quoniam tēpus mor⁹ terminat̃ mensurat̃ quantitē motus z quantitē temporis. Et cū per primaz mēsuram mēsurēt̃ omnia: que sunt vni⁹ generis: digni⁹ motuū vt sit mēsurans est motus circularis equalis: qm̃ numerus isti⁹ motus est notior numerozū: z motus alteratiuus non est equalis: neqz motus augmenti neqz mor⁹ generationis. Trāslatio vero aliqua est egle: z ideo existimat̃: qz t̃ps est motus sperē: qm̃ per istū motū mēsurant̃ isti ceteri mor⁹ z tēpus. Et ideo mos est dicere qz dispositiōes hominū currunt s̃z circuli: vt cū homines dicunt rotā infortunij: z s̃līr alia que habet motū naturālē z generationē z corruptionē. Et hoc dicitur: qz oīa experi metant̃ per tempus: z in eo desinunt z incipiunt: quasi eēnt currētia per aliquā rotam. Ipsuz enī t̃ps existimat̃ esse circulus: z hoc existimat̃ etiā: qz mēsurat motū: qd̃ est tale. Dicere igit̃ qz res: que sunt in gnatione currunt super circulū est dicere: qz t̃ps est circulus: z intētiō eius est: qm̃ t̃pus mēsurat motū circularē: z quoniam mēsurā nihil aliud est q̃ mensurans mensuratum: p̃ter hoc qz totū est plures mensure vna.

¶ Cum declarauit qz t̃ps numerat quēlibz motū: ice pit declarare tempus primū eē ex hoc qz motus est primus. ¶ Et dixit: qz aut h̃ est trāslatio z c. i. z quia hec est trāslatio: in qua inuenit̃ trāslatio circularis: q̃ est p̃ter ceteris motib⁹: z t̃ps sequit̃ istā ēē: z vnaqueqz rerū numerat̃ p aliqd̃ sue sp̃e. V. g. qm̃ vnitates in numero numerant̃ p vnitates: eē numerant̃ per vñ equū: necesse est: vt t̃ps etiā numeret̃ p aliquod tēpus notum z terminatum naturaliter. ¶ Et d. in p̃cedēti: qz hic est motus translationis z circularis quoniam cum fuerit positum: qz tēpus est numerus cui inſlibet mor⁹: z fuerit positum: qz hic est prior mor⁹ ceteris motibus: sequit̃ vt tēpus istius mor⁹ sit prius ceteris tēporibus z numerans illa. ¶ Et cum declarauit: qz necesse est vt sit hoc primū tēpus: icepit declarare p qd̃ p̃t hoc t̃ps determinari: z d. s̃z t̃ps: sicut dixim⁹ mēsurat̃ p motum z c. i. s̃z t̃ps: qd̃ est p̃ mēsurans debz eē terminatū p motum: cū iam diximus: qz tēpus mēsuratur p motum: licz sit mēsuratio accidentalis: z qz motus mēsuratur p tēpus primo z cēntaliter: quoniam p tēpus motus terminat̃ p̃t mensurari quātitas motus z quātitas tēporis. s̃z per tēpus istius motus p̃mi mēsurat̃ quātitas totius tēporis: z quātitas motuū. ¶ Et cū declarauit: qz istud t̃ps terminat̃ p motum: icepit declarare p quē motus: z d. i. z cum p̃ma mēsurā z c. i. z cum manifestū est: qz p̃ma mensura z idiuisibilis in aliquo genere est illud per quod mensurantur omnia: que sunt in illo genere: dignus motuum: vt suū tēpus sit primum tempus est

134

Unaqz rerū
nūerat̃ p ali-
qd̃ sue sp̃e.
V. g. d. s. c. i. u.
z i. o. mēta.
tex. cō. 4.

Mēsuratio
ip̃s p motus
ē accidental. c. 3
qz ē cēntal.
V. g. d. s. p̃mē.
102. u. z. 13.

Solo.

Cō. 29.

Tēpus seq̃
motū circularē
diuinit⁹: z
de motus su-
m̃t i diffōne
ei⁹: ip̃s mē-
surat nō s̃z q̃
nūer⁹ mēsu-
rat nūeratu.
S̃z s̃m qz ali-
qd̃ mensurat̃
qd̃ est totū in
re. S̃z oppo-
nit̃ vt sentire
ista cō. 133.

134

134

Alit̃ ang
m̃tatio z ge-
neratio non
sūt regulares.
loci autē muta-
tiō regularis
est p̃t.

Unaqz rerū
mēsurat̃ per
aliqd̃ sui ge-
neris.

Phyficorum

Prima mē-
ra corā q̄ sit i
aliq̄ gñe ē in
diuisibilibus in
illo gñe. 3d.
to. mē. l. c. 3.
r. a. c. 4. r. 6.
pdy. c. 64. r.
2. c. c. 1. p. 28.

Dubium.

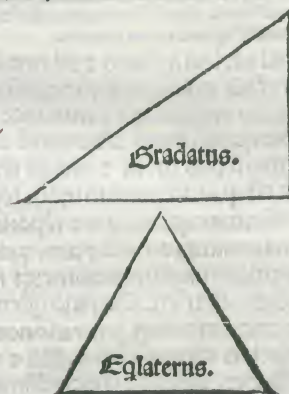
Solo.

2.

3.

motus circularis equalis: et B est ita q̄ iste motus est
prior motui: vt post declarabimus: et est primus na-
turaliter et velocior. 3d. p̄m̄ t̄pus est istius motus: qm̄
prima mēsurā talis est: q̄ nō diuidit in illo genere.
Deinde induxit rōnē sup B. d. qm̄ numerus istius
motus rē. i. et prima mēsurā v̄z ēē notior: et sylls cōpo-
nit sic. Numerus motus circularis est notior. Et no-
tius in oī numerato est prima mēsurā. Ergo numerus
motus circularis est primus numerus numerorū oīum
motuū. Deinde declarauit q̄ motus alteratiui et
motus gnōnis et corruptionis sunt valde remoti ab
B q̄ t̄ps sit nūerus corā: qm̄ t̄ps ē ēq̄le: vñ segē vt se
quat motū equalē nō variabile in velocitate et tar-
ditate: et dixit: et motus alterationis rē. Et sylls com-
ponit sic. Numerus ceterorū motuū est nūerus mo-
tuū nō equaliū. Et t̄ps est nūerus eq̄lis motus. Ergo
t̄ps nō est numerus aliorū motuū: et cū nō est nume-
rus aliorū corā: digni est vt p̄us numerus ei⁹ iueniat
exēplū istorū motuū. D. d. trāslatio v̄o aliq̄ ē ēq̄-
lis. id est motus aut trāslationis pote est vt sit eq̄lis: et
iō existimat q̄ p̄m̄ t̄ps est numerus motus totius. s.
diurni. s. q̄ iste motus est motus trāslatiōis: et q̄ p̄ illū
mēsurat ceteri motus et cetera t̄pa: et B m̄aifm̄ ē d̄ istis
motib⁹: iō oēs pueniūt q̄ t̄ps mēsurat p̄ illū. Et
aligs pōt q̄rere: qm̄ nos videmus q̄ prima mēsurā in
rebus mēsuratis est duob⁹ modis: aut mēsurā q̄ d̄
vniuoce cū mēsuratis in illo genere: aut p̄ncipalr et
secario. totū igit t̄ps cum p̄mo t̄pe mēsuratē cuius
modi est istorū duorū modorū. Dicamus igit q̄ si
t̄ps sequeret oēm motū: tūc p̄m̄ t̄ps cū alijs tēpori-
bus diceret p̄ncipalr. s. qm̄ mēsurat: quēadmodum
motū quē sequit: d̄ cū alijs motib⁹ p̄ncipalr: si aut
t̄ps totū sequit motū corā: totū tūc p̄m̄ t̄ps
erit oēm cū alijs alio t̄pe qd̄ mēsurat vniuoce: sicut est
dispositio in vnitāte cū numeris: qd̄ nō est ita de p̄.
numerante cū alijs numeratib⁹. fm̄ hoc igitur est
intelligēdus iste locus. Et cū dedit demonstratio-
nē sup hoc induxit res famosas fm̄ suis morē. r. d. et
iō mos est dicere rē. i. et hoc qd̄ hoies dicunt q̄ rota
infortunū trāsluit sup aliq̄: q̄ p̄cipiūt q̄ cā infor-
tūny est motus circularis: aut sequēs motū circula-
rē: qd̄ ē t̄ps. D. d. et silr alia rē. i. qm̄ oia attribuit
circulo et t̄pi. D. d. et B d̄ rē. i. et illa q̄ gnāt et cor-
rūpūnt d̄nr reuolui et reciprocari: q̄ oia transmuta-
ta numerant p̄ t̄ps et in eodē desinūt et incipiūt: et q̄
t̄ps existimat ēē circuli: iō illa que numerant p̄ t̄ps
existimant currere sup circuli. s. quasi ēēt circuli.
D. d. et existimat hoc rē. i. et existimat q̄ t̄ps ē cir-
culus: qm̄ mēsurat motū qui est circularis: et q̄ mē-
surat etiā per motū circularē. Et cū declarauit B
fecit summā de illo: et d. dicere igit rē. i. cū igit vul-
gus. d. q̄ res que sunt in gnatione currunt sup rotas
dicunt B q̄ trāslutant p̄ t̄ps. et tēpus apud eos est
circulus. D. d. et intentio ei⁹ est rē. i. et tempus apd̄
eos est circulus: q̄ t̄ps mēsurat motū circulem:
et mēsurat per motū circularē. et mēsurā in quol⁹
nō est extra genus mēsurati: sed totū mēsuratum
est plures mēsure. U. g. qm̄ vñ nō est aliud a nūe-
ro: sed numerus plures vnitates: et cum mēsurans et
mēsuratū sunt vnius generis: et mēsurans t̄ps est
circulare. q̄ t̄ps est circularē: et hoc existimat rē. et qm̄
aliquis quēreret: quare existimat q̄ cū t̄ps mēsurā
nerit motū circulem: et fuerit mēsuratū etiā per
motū circulem q̄ erit circularis: et d. q̄ existima-
tur q̄ mēsurans et mēsuratū debent esse vñ gñis.

Dicitur aut recte et q̄ numerus qdem est
idē et oīū et canū si equalis vterq̄ sit. De-
cem aut nō idē neq̄ decē eadē sunt: sicut ne
q̄ trianguli idē q̄ est eq̄latus et gradatus:
et tñ figura eadē est: q̄ vtraq̄ trianguli sunt
3d. n. d̄ a quo non differt d̄ia: s̄z nō a quo
differt: vt triagulus a triangulo d̄ia differt.
Alteri qdē. n. triaguli sunt: a figura aut non
s̄z in ipsius diuisione et vna. Figura. n. alia
qdē b̄mōi ē circuli. Alia v̄o b̄mōi triaguli.
Ihuus alia qdē b̄mōi eq̄latus: alia vero
b̄mōi et gradati. Figura qdē igit eadem et
hec: triagulus. n. est triaguli: aut nō idē est.
Et numerus iaz similr. Nō. n. differt a nu-
mero differentia numerus boz. Decē autē
nō idē est. In qbus. n. dicif differunt: bec
quidem enim canes: alia v̄o equi. Et de
tempore qdem ipso: et de circa ipsuz p̄p̄le-
tatibus hac intentione dictum est.

Et bñ d̄ etiā q̄ numerus boīum et nume-
rus canū est idē: cū vterq̄ numerus fuerit
aliq̄ eq̄lis. Et d̄ q̄ denarius numerus nō est
idē neq̄ decē res sunt eedē: quēadmodum
triagulus equaliū et diuersorū latez nō sunt
idē: s̄z sit eadē figura: q̄ ambo sūt trianguli.
Dicif. n. aliqd esse idē qm̄ nō differt in diffe-
rentia: et d̄ ēē diuersuz qm̄ d̄ia ei⁹ fuerit di-
uersa. U. g. triangulus: qm̄ triaguli diuer-
si differūt in d̄ia eius: in figura v̄o nō diffe-
runt: sed collocant in eadez diuisione. Qm̄
figura illa que est talis est circulus: et illa q̄
est talis est triangulus: et triagulus ille q̄ est
talis est equaliū laterū: et ille qui est talis est
diuersorū latez. Et triaguli est eadē figura:
et nō est eadē intentio in numero. Et numer⁹
ēē est idē: et nō diuersat in reb⁹ numeralibus
in differentia

3d. n. d̄ a quo
nō differt

Alia
p̄m̄ rē
cat: s̄z
ā sum
aplic

U. g.
d̄ia
diuer
d̄ia

Physicorum

accidens: aut gratia partis: aut qz mouetur per se. sed Arist. nō indiget in hoc loco diuidere motū per se in hoc qnto: sed in septimo et octauo faciet hoc et cōtē tus est ex his tribus modis. s. motū per accidēs: et motū fm partē: et motū per se ad declarādū qz sermo eius nō est nisi de moto per se: qm nulla ars confide rat de moto per accidēs. ¶ D. d. et est motū per aliūz motū. i. et etiā mouet per se motū alio a motū trāsla tionis: vt illud qd mouet fm alterationē. et qz altera tio dicit quasi equinoce. d. et de alteratione etiā rē. i. et illud qd significat h nōmē alteratio qd est trāsmu tatio ad sanitatē ē aliū ab illo qd significat h nōmē alteratio qd est trāsmutatio ad caliditatē.

¶ Est aut in mouente filr: aliud qdēz. n. fm accēs mouet: aliud hō fm partē: in eo qz b aliqua. Aliud hō per seipsz primū: vt medi cus qdē sanat. manus aut percutit.

¶ Et ita est de motore: qm alius mouet per accidēs: et aliū mouet: qz pars eius mouet: et alius mouet per se primo. A. g. medicus sanat: et manū percutere.

¶ Cū declarant qz morū diuidit in illos tres modos declarat et qz in motore inueniuntur illi tres modi. s. motor per se. U. g. medicus sanare aliū ab infirmita te. Et motor per accidēs. U. g. musicus sanat se: qm ac cidit musico vt sit medicus: aut medicus sanans se. medicus enī nō sanat per se nisi aliud: cum res artifi ciales nō agant in semit per accēs. ecōtrario. n. ei qd dictū est in diffōne nature. Aliud autē dī mouere: qz pars eius mouet: et vt cū diximus for. mouet h pon dus: nō moueat nisi manu tm. ¶ D. d. et manū pec tere. h est exēplū de illo qd mouet fm partē. s. fortes pauter: nō percutiat nisi manu: aut dicere manu percutere: nō percutiat nisi pars eius.

Res arti
ficialis si agit
i semit pacci
dēs. ¶ d. d. 2.
ph. co. p. 1. 3.
et 3. de anima.
et 16.

¶ Cū aut est aliqd mouēs primū: est aut et aliqd qd mouet: adhuc in quo tps: et pre ter hec ex quo et in qd. Omnis. n. motus a quodā in qddā. Alex. n. est qd primū mo uet: et in qd mouet: et ex quo: vt lignū et ca lidū: et frigidū. Hōz aut aliud quidē mobi le est: aliud vero in qd: aliud ex quo. Ador autem manifestum qz in ligno: non in specie autem est: neqz. n. mouet neqz mouetur spe cies: aut locus: aut quantum hoc.

Spēs nō mo
uet nō mouet

¶ Et qz est hic aliquis motor primo: et ali quid motū primo: et cuz hoc aliqd in quo est motus. s. tps: et preter ista aliqd ex quo est: et aliqd ad qd est. Omnis. n. mor est ex aliquo: et ad aliqd: illud qd primo mo uetur est aliud ab illo ad qd mouet: et ab il lo ex quo mouetur. A. g. quoniam lignū est aliud a calido: et frigidū: et primūz istozum est motū: et fm est illud: ad qd est motus: et tertū est illud ex quo est motus. Adanife stum est igitur ex hoc qz motus in ligno non est forma. forma. n. non mouetur neqz mo uet: neqz locus: neqz talis quantitas.

¶ Cum dixit illud qd est per se ab illo qd ē per ac cidēs in motore et moto: inceptit nūerare pna motus ad declarādū qd eoz est qd attribuit mor per se. et vt ex h veniat ad nūerādū spēs mor. ¶ Et dixit. et qz est hoc rē. i. et qz in omni motu inueniunt qnqz. s. Motor per se et motū per se. Et hoc intēdebat cum dixit. pmo. pmū. n. est qnqz synonimū ei qd ē per se: et qnqz dicit magis pprie: et est id qd mouet non pp aliū motore. ¶ Et filr pmū motū dī his duobz mo dis. s. de illo qd est per se: et de illo qd mouet per se: nō qz in eo est alia pars: que est pmū motū i ipso: sed h intēdebat per motū pmū illud qd est per se simplr. Tertū vo est illud sicut dixit in quo est motus. s. tē pus. Et quartū illud ex quo est motus. Et quintūz illud ad qd est motus. ¶ Et h est ita qm ois mor est a motore. et in motu. et in tēpore. et ab aliquo. et in ali quid. oem vero motū cē a motore est positū h et de clarabit in pncipio septimi. ¶ Et filr oem motus cē in tpe declarabit et perfecte in sexto: l3 modicū inde declarati sit in caplo d tempore. ¶ Cū aut omnis motus nālis rectus est ex aliquo et in aliqd: manife stum per se in motu alterationis: et augmēt: et transla tionis recte: l3 existimet qz ipse perscrutabit de h in alio loco: et videt qz ipse ponit h ista h3 qz sunt famo sa: et post perscrutabit perfecte de eis. ¶ D. d. motus enī pmo est aliqd rē. i. et illud qd mouet per se mani festū est ipm esse aliud ab illo ad quod mouet: et ista alteras est ei pmo et eēntialiter: per accēs vo nō ē re motum: vt illud qd mouet: et illud ad qd est motus: sint idēs. et filr est de illo ex quo est motus. s. qz est aliud a moto. ¶ D. d. U. g. qm lignū rē. i. qm lignū est illud qd mouetur in alteratione: et illud ad qd est alteratio est calidū et frigidū: et lignū est aliud a cali do aut frigidū. ¶ D. d. et pmū istoz ē motū rē. i. illud existis qd magis disponitur per motū est res mota: et sequit ipm illud ad qd est motus: cū illud sit finis motus: et sequit ista illud ex quo est motus: cuz ab h separatur res mota et transfertur ab eo. ¶ Primū igit istoz et dignius in motu est res mota. s. subiectū mo tus. Deinde illud ad qd est motus. Deinde illud ex quo est motus. Iste igitur ordo est istaz causarū ex quibus cōstituit motus: mor enī cōstituit in substā tia eius ex istis tribz causis. s. de causis existentibz in eo nō extrinsecis: et ideo nō nūerant motore aut tē pus: qz tēpus est de accidentibz eius: et motor de cau sis extrinsecis. ¶ Et cuz posuit ista dixit: manifestū est igitur qz motus est in ligno rē. i. et cum motus est aliud ab eo ad quod est motus et est forma: manife stum est qz motus est in moto: nō in illo ad qd ē mo tus: et est forma. ¶ Et hoc manifestū est per se. U. g. quoniam calefactio est in corpore calefacto: non in ca lore qui est finis calefactionis. et similiter trāslatio est in trāslato: nō in superiori aut inferiori que sunt fi nes trāslati: et quātitas que est finis augmētati: non est in ea augmētū: et ideo illud ad quod est motus: est aliud a moto per se. ¶ D. d. forma enīz nō mouet neqz mouet: et intēdit formā subalē q est finis motus gnōis: et qūitates q sūt fines mor alterōnis. ¶ D. d. n3 tal qūitas: et intēdit qūitātē: ad quā pūit mor aug mēt et diminutōis. ¶ D. d. fōme. n. nō mouet n3 mo uent. i. qm motor et motus ē cōpositū ex mā et for: et declarū ē i 3. qz motus ē in moto nō in motore.

¶ Sed est mouens qd mouet in qd mouetur. Adagis aut in qd qz ex quo mouet de nominatur

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū est
p. 1. c. 1. 4.
p. 1. c. 1. 4.
infra. 4. p.
et 1. 1. 1.

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

¶ Cū aut
est finitū
et qd ē p
qūis dī m
gis propo

nominaur mutatio: unde corruptio in non esse mutatio ē: quia ex esse mutatur quod corrum-
pit: et generatio in esse quia ex non esse.

Sed hic est motor: et motus: et ad quod est motus. Transmutatio enim magis nominatur ab illo ad quod est motus non ab illo ex quo ē motus: et ideo corruptio est transmutatio ad nos ens: et si corruptum transmutatur ex aliquo ente: et generatio est transmutatio ad ens: et si transmutaretur a non ente: et ita numeravimus motum quid sit superius.

Idest sed si sunt motor et motus: ex quo: et ad quod: et motus est in aliquo istos preterquam in re mota: si non motus est acceptus ab illo ad quod est motus: non ab illo ex quo est motus: et ideo motus ex ente in non ens dicitur corruptio: quoniam non ens est corruptum et non denominatur a nomine eius ex quo est. si ab ente: et si intendebat cum dicitur: ideo corruptum dicitur. et motus qui dicitur generatio dicitur: quia est transmutatio ad illud quod est ens et generativus: licet transmutaretur de non ente: id est incipiat ex eo.

Quid quidē igitur motus sit dictus ē prius. Species autem et locus et passiones in que moventur que moventur in mobiliis sunt: ut scientia et calor. Et hic dubitabit aliquis si passiones motus sunt sicut albedo que passio est: erit. n. in motu mutatio. Sed fortassis non est albedo motus sed albedo. Et est autem et in illis et quod est secundum accidens: et quod est secundum partem: et secundum aliud: et quod primo est: et non secundum aliud: ut quod sit album in id quod intelligitur numeratur secundum accides. Color. n. accidit intelligi. In colore autem quia pars albi coloris est: et in europā quia pars europe atbenae sunt. In albu autem colore per se. Quomodo quidē igitur per se movetur: et quōdāmodo per se movetur: et quōdāmodo ipsum primum in movente: et in eo quod movetur manifestum est: et quod motus non est in specie: sed in eo quod movetur et mobili secundum actum sit.

Et iam narravimus motum quid sit superius: et forme et passiones: et qualitates: et loci: ad quē moventur res more non moventur. U. g. scientia et calor. Sed hic est questio: in passionibus forte sunt motus: et albedo est passio: et sic transmutatio ad illā est transmutatio ad motum. Et ad hoc dicendum est quod dignius est ut albedificatio sit motus non albedo. Et in illis etiam est illud quod est per accidens: et illud quod est secundum partem: et illud quod est primo: non per aliud. U. g. quoniam transmutatio albedificati ad intellectum est transmutatio per accidens: intelligere. n. est accidens coloris: et transmutatio eius ad colorem: quia albus est

pars coloris: et similiter transferretur ad europā quando transferretur ad atbenas: quia Atbene sunt pars europe: transmutatio vero eius ad colorem album est per se. Declaratum est igitur quomodo est motor per se: et quomodo per accidens: et quōdāmodo per aliud: et quomodo erit esse primo in motore et in moto: et est declaratum quod motus non est in forma: sed in moto: et est motus in actu.

Et quia iam narravimus prius motum quid sit: et diffinitum: et quod est perfectio moti secundum quod est motus: manifestum est quod forma et est illud ad quod est motus in generatione est immobilis: et sunt passiones quae sunt id ad quod est motus in alteratione: et sunt loci: et est illud ad quod est motus in translatione: motus. n. non est perfectio alicuius istos. Deinde dedit exemplum de qualitate et dixit U. g. scientia et calor. quoniam iste passiones non moventur per motum alterationis cum sunt fines eius. C. d. d. sed hoc est quod dicitur: et quia passiones dividuntur. si secundum magis et minus. et propter transmutationem sequere illas: ex illis manifestum quod albedo est motus: et sic motus ad illā erit motus ad motum. et quia manifestum est quod albedo est forma quiescens immobilis: et qui fingit ipsam moveri: non est loquendum cum eo in hac scientia. C. d. d. sed dignius est ut albedificatio sit motus non albedo. sed apparet per se quod albedificatio est motus non albedo: ad quā est motus albedificationis. Et quia accidit ei ad quod est motor ut in eo inveniat illud quod est per se: et illud quod est per accidens: et illud quod est secundum partem. narravit hic aliquis deciperetur. et d. et in illis dicitur: et in illo ad quod est motus: invenitur etiam illi tres modi quos numeravimus in motore et moto. U. g. in illo ad quod est transmutatio per accidens et transmutatio albi ad B quod sit intellectus. si ad hoc quod intelligat ab homine: quoniam hoc est albi per accidens: cum illud quod albedificat non habet materiam ut transmutetur ad B ut sit intellectum nunc per accidens: et B intendebat cum dicitur. intelligi. n. d. i. quoniam intelligi est accidens quod accidit ei quod transmutatur ad colorem et est album. Et exemplum eius quod dicitur transmutari gratia partis est: ut cum dicimus B album demōstratum transmutari ad colorari: quoniam non dicitur colorari: nisi quia transmutatur ad partem coloris. si ad aliquā speciem eius: et hoc intendebat cum dicitur. transmutatio eius ad colorem d. i. et cum dicimus albus colorari dicimus B quia transmutatur ad partem coloris: et ē albedo. C. d. d. dicit exemplum de motu translationis. et dixit. transferretur ad europā: quia transferretur ad atbenas. i. et dicimus aliquid transferri ad aliquē locum: quia transferretur ad partem illius rei. cui attribuitur translatio. U. g. ut cum dicimus quod for. transferretur ad hispaniā: non transferretur nisi ad cordubā. C. d. d. transmutatio vero ei ad colorem album est per se. i. et cum dicimus de aliquo alterato in colore transmutari de nigro ad album est per se: et etiam cum dicimus ipsum transferri ab hispania ad cordubā est per se. Et cum declaravit ista perfecit sermonem inuēdo summam de his que declaravit ut est mos in sermonibus demonstrativis: et dixit. declaratum est igitur ex hoc sermone: quomodo attribuitur motor ei ad quod est secundum ipsius motum: et secundum accides: et secundum partem: et similiter declaratum quomodo moveri attribuitur motori per se: et per accidens: et secundum partem: et quomodo mouere attribuitur etiam motori per se et per accidens et secundum partem.

Conueni. sup. phys.

m z

Qui fingit
formas moueri
non ē amplius
loquendum cum
eo in hac scientia.
3 d. 4. pp.
c. 17. vide c. 3.
ad finem.

Mos ē in
nucleo istius
hinc quod declaratum
sit in primis
demonstrativis.

Physicorum

Etia declaratu est cu hoc q motus nō ē per se in eo ad qd est motus. i. forma. ¶ Et intelligit h per for-
man: forma substantialē: et qualitatē: et quantitatem: et
vbi: et vtiur ea in h loco large sicut fecit pmo: et qnq;
vtrū ea pprie: vt cum dixit: forma. n. non mouet nec
locus et. et qm in hoc loco vtrū forma pro passionib;
et subiectis: et quādoq; vtrū ea magis pprie: vt cu. d.
forme et passionē: et loc. et. qnq; igit vtrū forma lar-
ge: et qnq; pro subiectis trū. ¶ D. d. et qd etiā pmo et.
et intendit h per pmo pmo et essentialē f3 q declarā-
tum est in posterioribus analitici.

¶ Scdm quidē igit accidēs mutatio bimit-
ta. In oibus enī ē: et semp: et omni. Quod
nō nō fm accidēs est: nō est in omnibus sed
in cōtrarijs. et medijs: et in cōtradictōe: bu-
ius aut fides ex inductiōe est. Et media aut
mutat: vtrū. n. ipso sicut qd est cōtrarij ad
vtrūq;. Est. n. quodāmodo mediū vltima.
vnde et hoc ad illa: et illa ad hoc quodāmo
dicunt cōtraria: vt vox media grauis ad vl-
timam: subtilis ad extremā: et fuscum albū
ad nigrum: et nigrum ad album.

¶ Transmutatio vero per accidēs omitten-
da est: q; est in quolibet et est semp necessa-
rio. Qd autē nō est per accidēs: nō est in quo-
libet: sed in cōtrarijs: et inter illa: et in cōtra-
dictorijs et hoc credit ex inductiōe. Trans-
mutatio. n. est ex medio: qm ita se habet ad
vtrūq; extremitatē sicut cōtrarij. Abediū
enim quodāmodo est duo extrema: et ideo di-
cunt cū cōparatur ad illa: et cū illa cōparan-
tur ad illud: sicut dicunt cōtraria. v. g. qm
neuma quod dicit mediū in respectu iora
dicit acutus: et in respectu ita dicit graue: et
color pallidus in respectu nigri dicit albus:
et in respectu albi dicitur niger.

¶ Cum declarauit q; ois motus constituit per qnq;
i. motore: et motum: et illud ex quo est: et illud ad qd
est: et illud in quo est: etiaz declarauit q; vni quodq;
istoz quattuor attribuit motui aut p se: aut per acci-
dens. i. motore: et motui et illud ad quod: et illud ex quo:
incept declarare q; nō est considerandus de illo qd
est per accidēs: cum hoc nō sit de arte demō. ratūa.

¶ Et dixit. transmutatio vero per accidēs et. i. illud
aut qd attribuit istis rebus per accidēs dimittē-
dus est: q; nō habet subiectū determinatū. ¶ D. d. et
est semp necessario. i. transmutatio que est per acci-
dens inuenit infinita in eadem re: qm idem corpus
pōt dici ipsum nō euadere a transmutatiōe per acci-
dens. U. g. q; albefiat. D. bumefiat. D. transferatur.
deinde calefiat. et qd est infinitus et nō habet naturā
terminatam: nō cōtinet a sciētia: neq; est pars artis
demonstratiue. ¶ Et intendit h per accidēs illud
qd est cōmune ei qd est per accidēs: et ei quod est fm
partem. ¶ Et cum declarauit q; in illo qd est per ac-
cidēs nō considerat aliqua ars: et dedit cam in hoc:
et dixit. qd aut nō est per accidēs et. i. et transmuta-
tio cuius natura subiecti est essentialiter terminata

nō est nisi in cōtrarijs: aut in illis que sunt inter con-
traria: aut in cōtradictorijs. ¶ Et intendit h per con-
tradictoria illa que opponunt fm affirmationem et
negationē: et per cōtraria: que dicunt pprie vt dicū
est in lib. categoricor. ¶ D. d. et h credit ex indu-
ctione. et hoc certificat. i. q; omnis motus est de con-
trario in cōtrariū: aut de cōtrario in mediū: aut de
medio in cōtrariū: aut de nō esse in esse: aut de esse in
nō esse ex inductiōe. ¶ D. d. transmutatio enī erit ex
medio et. i. et cā in h q; transmutatio est ex medio et
ad mediū est: qm mediū est cōtrariū vtriusq; extremo
fm q; extrema sunt cōtraria. ¶ Et cū narrauit q; cā
in transmutatiōe ex medio et ad mediū est q; me-
diū est cōtrariū vtriusq; extremo: dedit etiā cām in
hoc: et dixit. mediū. n. est quodāmodo et. i. et cā in h est
qm in medio sunt duo extrema in media dispositio-
ne: fm vero q; in eo iunctiū duo extrema in media
dispositiōe: fm h vtrūq; extremū ē cōtrariū simpli-
cibus duob;. ¶ U. g. color pallidus est mediū inter
albū et nigrū: que sunt duo extrema: et in eo est albe-
do et nigredo. i. quodā modo potētiē. fm igit q; h3 in
se de albedine in potētia est cōtrariū nigredini: que
est in actu: et fm illud qd h3 in se de nigredine modo
medio inter actū et potētiā: est cōtrariū albedini in
actu qd est f3 extremū. Cū igit ppō dicens q; trans-
mutatio est de cōtrarijs in tria fuerit intellecta: ita q;
h nō ē cōtrariū dē de illo de quo intelligit maius et
minus. i. illud qd est in potētia: tunc nō indiget ista
exceptione: et verificabitur q; omnis transmutatio ē
de cōtrario in cōtrariū. ¶ Deinde dicit. mediū. n.
est quodāmodo duo extrema: et intendit esse mediū
inter actum et potētiā sicut diximus.

¶ Noniam aut ois mutatio est a
quodā in quiddā: manifestat
et vtrūq; nomen post aliud enī
altq; et aliud quidē prius aliū
aut mōstrat posteri; et muta-
bit mutās qdrisarie. Aut. n. ex
subto in subiectū. aut ex subiecto in non sub-
iectum: aut ex non subiecto in subiectū aut
ex non subiecto in non subiectum. Bico autē
subiectum ex affirmatione monstratum: q;
necesse est ex his que dicta sunt tres ē mu-
tationes. i. ex subiecto in subiectū: et ex sub-
iecto in nō subiectū: et ex nō subiecto in sub-
iectū. Que. n. est ex nō subiecto in non sub-
iectum nō est mutatio: ppter hoc q; non est
fm cōtra positionem. Acq; n. cōtradictio:
neq; cōtraria est. ex nō subiecto quidem igit
mutatio in subiectū fm cōtradictionē gene-
ratio est. Alia quidem simplr simplex. Alia
vero quedā cniūsdā: vt ex non albo in albus
generatio quidem huius est. Que vero ex
nō esse simplr in substantiam est: generatio
simplr est: fm quā fieri et nō fieri simplr di-
cimus. Que nō ex subiecto in nō subm cor-
ruptio est. Simplr qdē que ex substantia in
nō esse est. Quedā aut est q; ē in oppositam
negationem

Sofa qnq;
vitat large et
qnq; pprie.

Abediū q;
dāno ē extre-
ma.

¶ Motus cōsti-
tuit per qnq;
qd quo int. v.
de sup. p. 3.

¶ Qd ē infinitū
et nō h3 nām
fm. natā nō cō-
tinet a sciētia: nō
ē p sciē de-
monstratiue. ¶ De
6. met. i. c. 6.

¶ Dico motus
d. pmo i. pmo
p. 3. p. 4. p. 5.

¶ In medio
duo extrema
media dispositio
ne qd qd sit
intelligit. v.
de cō. p. 4.
p. 5. p. 6. p. 7.
to. met. p. 3.
et. n. met. p. 3.

¶ Mutatio ex
subto i. subm.
ex subto in nō
subm ex non
subto in subm.

¶ Distinguo
corroz i
rādo q;
causio.

¶ Generatio
Alia simplr
Alia fm qd.

¶ Generatio
ex in eadē
dispositiōe
ille non
transmuta

A decorative initial letter 'B' in a square frame, featuring two large eyes.

m 3

Physicorum

subiecto in subiectu: et est illa que est in substantia dici-
tur generatio simpliciter: quod est in ente simpliciter: non
in aliquo ente: et que est de non ente aliquo in aliquo
ens: et est accis: dicitur generatio aliqua non generatio
simpliciter: quod est in aliquo ente. non in ente simpliciter.
¶ Deinde dicitur transmutatio verum de nihilo et de transmutatio
de non ente simpliciter: et de non substantia aliquid in ens
simpliciter: et in aliqua substantia est generatio sim-
pliciter: et transmutatio simpliciter. ¶ Deinde dicitur trans-
mutatio vero de subiecto in non subiectu et de transmu-
tatio vero de ente in non ens est duobus modis etiam:
quoniam si transmutatio fuerit in essentia individui
demonstratur. Individui substantie: donec fiat illud
non individui dicitur corruptio simpliciter: cum autem
fuerit in aliquo accidente donec fiat non illud acci-
dens dicitur aliqua corruptio non corruptio simpliciter:
Intelligendum igitur in hoc loco per negationem
privationem: que non est propria alicui subiecto: et per
affirmationem esse.

Subs. motus
est in actu.

¶ Si igitur quod non est dicitur multipliciter:
quia neque quod est secundum compositionem et di-
visionem contingit moveri: neque quod est secundum po-
tentiam: quod est quod est simpliciter secundum actum
oppositum est. Hoc quidem enim non al-
bum: aut non bonum: tamen contingit move-
ri secundum accidens: erit enim homo non albus.
¶ Quod autem simpliciter non hoc aliquid est
nullo modo movetur: impossibile enim quod non
est moveri. Si autem hoc: et generationem
motum esse impossibile erit: sit enim quod non
est. Sic enim et quod ex non ente maxime secundum
accidens sit: sed tamen verum est dicere quod
est: quod non est de eo quod sit simpliciter. Si-
militer autem et quiescere: hoc igitur accidit
inconvenienter. Et si omne quod movetur in lo-
co est: quod autem non est: non est in loco: esset
enim alicubi: neque tam corruptio motus est:
contrarium quidem enim motui motus: aut
quies. Corruptio autem generationi contraria est.

¶ Et dicamus nunc quod non ens cum dicitur plu-
ribus modis illud quod dicitur ex eo secundum com-
positionem et divisionem impossibile est ut
sit motum neque illud quod dicitur secundum poten-
tiam: et est illud quod est oppositum ei quod
est simpliciter in actu. Quoniam non album:
aut non bonum potest esse alio modo motum
per accidens: quoniam possibile est ut non al-
bum sit homo. Illud autem quod est simplici-
ter non ens: et non est demonstratum: impos-
sibile est ut moveatur: quoniam non ens impos-
sibile est ut moveatur: et cum ita sit: impos-
sibile est illud quod generatur. Quoniam si il-
lud quod est per accidens proprie non ens: est
illud quod generatur. Tamen verum dicitur

quod non ens est in generatione simpliciter: et similiter
est de quiete. et tale inopinabile sequitur ex his:
quod omne motus est in loco: quoniam quod non est non
est in loco: quoniam si fuerit in loco est in aliquo
ubi: neque corruptio etiam est motus: corruptio
enim est contraria: aut motus: aut quies cor-
ruptio est contraria generationi et quieti.

¶ Cum declaravit quod genera transmutationum sunt tria. scilicet
de subiecto in subiectum: et de non subiecto in subiectum: et de subie-
cto in non subiectum: et est illud quod generationem et corruptio: quoniam
generatio et corruptio numeratur in una specie spiritus
transmutationis: sicut aliquis motus numeratur de superio-
riori in inferius: et de inferiori in superius in una specie: et
est translatio recta: et sicut transmutatio de albedine
in nigredinem et conversio numeratur in una specie altera-
tionis: incipit declarare quod transmutatio quod est de sub-
iecto in non subiectum: aut conversio: non est motus. scilicet quod non
est transmutatio non de illa: et de illa que est de sub-
iecto in subiectum vniuocum: neque quod est vniuocum. sicut est in
eis que continentur sub eadem diffinitione principaliter et
secundario. ¶ Et incipit et dicitur: et dicam nunc quod non
ens est. et quod non ens dicitur tribus modis. Quorum unus est
secundum compositionem. id est affirmationem et negationem. U. g.
chymica non est natura. ¶ Sed vero est ut cum dicimus
in individuo substantie demonstrato esse non ens et est
ens in potentia quod est oppositum ei quod est in actu ens: et
per se. ¶ Tertius est ut cum dicimus in individuo acci-
dens ipsum esse non ens. U. g. non albus et non coloratus: et hoc
est non ens non simpliciter: sed non ens aliquid: quod igitur ex
istis dicitur secundum compositionem et divisionem. scilicet quod falsitas in
eo est secundum compositionem aut divisionem. scilicet affirmationem et
negationem. manifestum est quod impossibile est in eo ut sit
transmutatum: quod autem est non ens aliquid. U. g. non ens al-
bum possibile est moveri per accis. U. g. quoniam homo non
albus sit albus: quoniam non fit albus per se nisi ex nigro non
ex non albo nisi per accidens: non albus enim non transmu-
tatur secundum quod est non albus: quod autem transmutatur de non ente
simpliciter in aliquod ens simpliciter et est generatio quo est in sub-
stantia: non inuenitur in eo transmutatio omnino: secundum quod res
inuenitur in subiecto: quoniam subiectum transmutationis in eo
est in potentia. et ideo impossibile est transmutari per se: aut
per accidens. non ens vero non simpliciter possibile est ut mo-
ueatur: quoniam subiectum transmutationis in eo est in actu: et
illud ad quod est transmutatio: et cum motus attribuitur
ei secundum quod est ens: erit essentialiter: et cum attribuitur ei secundum
aliter: erit per accis. Privatio enim non transmutatur:
sed transmutatur subiectum privationis: cum fuerit existens in
actu: et idem demonstratur in duabus extremis. ¶ Deinde dicitur: et quod
non ens movetur etiam de non ente illud quod dicitur de ente in
potentia: quod est oppositum enti in actu: quoniam transmuta-
tum est ens in actu necessario. ¶ Deinde dicitur: non albus
enim et non bonum et non ens simpliciter ens in actu
U. g. non albus: et non bonum est ens in actu: et possibile
moveri per accidens: essentialiter vero non. scilicet secundum quod non
ens. ¶ Deinde dicitur: quoniam possibile est ut non albus sit
homo et idem et est possibile ut hoc transmutetur: quod non
albus est ens in actu. U. g. homo non homo vero non est
ens in actu: sed in potentia. ¶ Deinde dicitur: illud autem
quod simpliciter non est et idem illud autem quod non potest demonstra-
ri: quod ens non est simpliciter: impossibile est moveri omnino
per se aut per accidens. quoniam non esse non movetur per se: et
nihil

Et de p. d. l. c. 6.

Non ens est
in modo.
Id est in ma-
t. c. 6. u.

Albus p. l. c. 6.
ex nigro: non
autem ex albo
nisi per acci-
dens. vide p. l. c. 6.
et 7. u.

In non
simpliciter
p. l. c. 6. u.

Docet

Et de g.
l. c. 6. u.
na. si
mutat
est
Id est
p. l. c. 6. u.
et 7. u.
et 8. u.
et 9. u.
et 10. u.
et 11. u.
et 12. u.
et 13. u.
et 14. u.
et 15. u.
et 16. u.
et 17. u.
et 18. u.
et 19. u.
et 20. u.

incepta substantia. Et dixit in suba vero. Et in suba vero non est motus: quoniam omnis motus est de uno ad unum: sed suba non est una substantia: ut dicitur in predicamentis. Et intendit hic per tria: tria mediata: quorum utrumque est forma et habitus: et hinc media. Sed quoniam hic quod dicitur in libro perigeneseos quod ignis est trius aqua: et terra aeri. Et Alex. dicit ad hoc quod dicitur in libro predicamentorum est de substantiis quod sunt compositae. ex forma et materia in libro de generatione loquitur de simplicibus scilicet de formis tantum: que sunt in potentia in prima materia. Et ista solutio non sufficit in hoc quod est dictum: hinc quod est dictum hoc quod in suba non est transmutatio quod non habet trius est sermo ponens quod in suba non est trietas secundum formam aut subiectum: si in suba esset trietas secundum formam non secundum subiectum: tunc sermo Aristotelis non esset verus in hoc loco. Et opinandum est quod sube simplices sunt tria secundum suas quantitates et proprias quantitates in eis non sunt subiecta si assimilant substantias: quoniam impossibile est ut aliud in aliquo sit de aliquo predicamento: et in alio de alio: ita quod si sit in huius de qualitate: et in igne de substantia: sed est in igne proprius subiectus: ita accipit in diffinitione loco dicitur: et in aliis compositis remota a suba: utrum igitur sit necium dicere quod sube quatuor propriae sunt tria debere esse tria: aut dicere quod non sequitur nisi ut solutio sunt duersa: et considerandi: sed non hoc. Tu igitur persequeris quod in suba est trietas: tunc sermo Aristotelis non erit verus: et utrumque sequitur ex hoc quod in suba sit motus: sicut existimant Alex. adeo quod dicitur suba in forma et subiectum. Et hoc cessat: quod prima simplicia sunt tria secundum formas et non tria secundum materiam: quoniam quocumque fuerint posite sube tria non sequitur ex hoc: ut in eis sit motus. Quoniam si ponantur tria secundum formas tantum non erit in eis motus: quod subiectum eorum est in potentia sic esse tria secundum utrumque. secundum formam et subiectum non esset in eis transmutatio nec motus: non enim sequitur si posuerimus quod in suba sit trietas ut in ea sit motus. Et cum Themistius credidit hanc conclusionem: respondit quod ignis non transmutatur ad aquam nisi per medium. Et est sermo valde debilis: cum hoc quod est Aristotelis in libro de generatione et corruptione: quoniam cum posuerimus quod in suba est trietas: quod ignis est peritius aqua: et ipsius transmutatur ad aquam: et non destruit hoc dicere sermonem dicens quod ignis transmutatur in aquam per medium: quod ista est dispositio triorum mediatorum. si quod motus non est nisi in istis: ergo inquestio non dissolveretur secundum quod existimavit Themistius dissolui: neque secundum quod existimavit Alex. Et quoniam non sequitur oino: quoniam non sequitur si dixerimus quod in illo in quo non est trietas non est motus: ut in illo in quo est trietas sit motus: in ponendo igitur quod in substantia est peritetas nihil malum est plusquam destruere iudicium Aristotelis: et quoniam procedatur quod in suba est trietas: destruetur signus Aristotelis: quare solutiones Alex. et Themistius non valent. Et ista demonstratio qua declaravit quod in suba non est motus fundat super hoc quod in suba non est trietas: et quod motus est in triis. Et forte ista declaratio est famosa: illa qua sustentatur est: illa qua dicitur: si transmutatio que est in suba est generatio et corruptio: et generatio et corruptio non sunt motus: quod sunt in illo quod est in potentia non in actu et motus est in actu. Et hoc quod narramus de Alex. est dictum in expositione eius in libro de generatione: et idem in expositione sua hic illud quod nos dicimus de nobis: si quod elementa non sunt tria nisi secundum quantitates non secundum formas: et eramus leti in hoc. Et cum declaravit quod in suba non est motus: declaravit et quod in relatione non est motus: quoniam illud quod transmutatur ad relationem transmutatur se gessit per transmutationes sui correlatiui.

U. g. quoniam columna que est in dextro for. vertitur ad finem stru. quoniam for. transferret in loco: transmutatio igitur in columna est per accensum: transmutatio vero relatiui quod est in forte hinc sit per se: sequitur utrumque motum. scilicet translationem in loco: et intentionem debet cum dicitur: quoniam quicquid transmutatur alter per correlatiuum. Et d. d. motus igitur eorum est per accensum: in illo vero quod non transmutatur manifestum est: et in illo autem quod transmutatur: transmutatio per quam est relatiui est per accensum: quod relatio quod accidit ei est per suam transmutationem in loco per accensum. Est igitur utrumque per accensum: alterius vero quod est gessit: reliquum quod movetur motu diuerso a transmutatione accideret ei: quoniam sequitur suam translationem in loco: ipsum esse in dextro aut in sinistro colune. Et d. d. neque in actione et passione. Et intendit per actionem illud quod est coe actioni agentis: siue fuerit agens verum motum aut aliquam transmutationem quod non sunt motus: et si in intentione per passionem: et ideo induxit post destructiones: et dixit: neque motoris aut motus: et quasi dicitur quod actio et passio non habent motus neque motoris et motus: neque generati et generatis: ut transmutantis et transmutati: quoniam motus non habet motum: neque transmutatio habet transmutationem nisi utrumque. Deinde inceptit declarare hoc: et dixit.

Primum quidem enim contingit dupliciter motus esse motus: aut sicut subiecti ut homo mouetur: quia ex albo in nigrum mutatur: sic et motus: aut calefit aut frigescit: aut locum mutat: aut augetur: aut diminuitur: hoc autem impossibile est: non enim subiectorum aliquid est mutatio.

Primo vero non est possibile ut motus habeat motum nisi altero duorum modorum: aut ita quod sit subiectum. Verbi gratia: quod homo mouetur: quia transmutatur de albedine in nigredinem: aut quod calefit: aut infrigidatur: aut mutat locum: aut augmentatur: aut diminuitur: sic dicitur in motu: sed hoc est impossibile: quoniam transmutatio non est de rebus subiectis.

Quod motus habet motum intelligitur duobus modis: aut ita quod motus sit subiectus motui secundum quod res mota est subiecta motui: aut ita quod motus habeat motum. in indigeat ad hoc quod sit motus precedentis: ut ens generatus indigeat motu generationis: et impossibile est imaginari ut motus habeat motum nisi altero istorum duorum modorum: inceptit persequari de prima diuisione. Et dixit: aut ita quod motus sit subiectum. id est aut ita quod motus sit subiectus motui: ita quod dicatur quod motus mouetur per motum existentem in ipso: sicut dicitur quod homo mouetur: quia transmutatur de albedine in nigredinem: aut de frigore in calorem: aut de loco in locum: aut de diminutione in augmentum: aut econuerso. Deinde d. sicut dicitur in motu. si secundum hunc igitur modum dicitur quod motus mouetur. si quod transmutatur et movetur per alium motum sicut diximus hoc in re subiecta motui. si secundum moueri. Et d. sed hoc est impossibile. id est sed hoc quod motus sit subiectum motui: manifestum est quod est impossibile: quoniam si motus esset subiectum motui: tunc motus recipiet motum et quietem: quoniam illud quod inatum est moueri innatus est quiescere et impossibile est ut motus recipiat quietem: quoniam motus est peritius quieti.

Physicorum

ex hoc igitur apparetur quod impossibile est ut in motu sit motus: aut scilicet ut motus sit sub motu.

CAut in mutando aliquod subiectum ex mutatione in alteram speciem: ut homo ex egritudine in sanitatem. Sed neque hoc possibile est nisi secundum accedens. Hic enim motus ex alia specie in aliam mutatio est: et generatio autem et corruptio similiter: preter quod bequidem sunt in opposita sic: motus autem non similiter. Similiter igitur mutabitur ex sanitate in egritudinem: et ex hac ipsa mutatione in aliam. Manifestum autem quod cum infirmetur mutatus est in quolibet. Contingit enim quiescere et amplius in non contingere semper. Et illa ex quodam in quodam alterum est. Quare et opposita erit sanatio: sed secundum quod accidit ut si ex recordatione in oblivionem mutatur quoniam cui inest illud mutat aliquando in scientiam aliquando vero in sanitatem.

CAlius vero modus est ut sit aliud subiectum cui accidit transmutatio: et transferatur ad alias formas. Verbi gratia: homo de egritudine in sanitatem: et hoc etiam non est possibile in motu per accidens: ipse enim motus est translatio de aliquo in aliquid aliud. Generatio enim et corruptio sunt tales: preter hoc quod motus ad opposita est in hoc quodammodo: et in hoc alio modo. Transmutatur igitur transmutatur de egritudine in sanitatem: et cum hoc de hac transmutatione in aliam. Manifestum est igitur quod transmutatio eius cum fuerit ad egritudinem: erit ad aliquam transmutationem quecumque sit: quoniam possibile est quiescere: et etiam possibile est ut semper transmutetur non ad quolibet transmutationem: sed illa transmutatio est de aliquo in aliud: et quandoque erit in oppositum: et est sanitas per accedens. Verbi gratia. Quoniam transmutatio de rememoratione ad oblivionem est transmutatio accedens illi qui habet illam transmutationem. Quandoque igitur transmutatur ad scientiam: et quandoque transmutatur ad sanitatem.

CQuoniam destruxit primum modum incepit destruere secundum qui est ut motus fiat a motu aliquo ad motum. Et dixit alius vero modus scilicet i. modus vero secundum quod impossibile est imaginari quod motus habet motum: non quod motus sit subiectum motui: sed quod illic sit aliud subiectum ex quo sit motus ad motum: sicut homo movetur de egritudine ad sanitatem: et quasi dicat ita quod aliud subiectum sit ab ipso motu: cui subiecto accidat transmutatio: et transferatur de motu in motum: sicut subiectum transferatur de una forma in aliam formam: ut homo de egritudine in sanitatem. **C**D. d. et

hoc est impossibile scilicet i. et non est possibile ut motus sit: quatuor essentialiter alium motum sicut forme quiescentes sequuntur motui: sed si hoc fuerit erit per accedens. scilicet ut esse motus sit perfectio eius quod est in potentia: ita quod motus sit perfectio motus: quemadmodum forme quiescentes sunt perfectio motus. **C**Et cum narravit quod hoc est impossibile nisi per accedens: dedit causas super B: et dixit: ipse enim motus scilicet i. et hoc est impossibile in motu essentialiter: quia motus est translatio rerum existentium de forma quiescente in formam quiescentem. unde sequitur ut translatio non indigeat translatione nisi per accedens. **C**D. d. gnatio. n. et corruptio sunt tales. i. et hoc sequitur de hoc i. vero motu: scilicet est de gnatione et corruptione quoniam impossibile est ut gnatio habeat gnationem: aut corruptio corruptionem. **C**D. d. per hoc quod motus scilicet i. et inter motum et gnationem et corruptionem non est differentia: preter hoc quod generatio et corruptio sunt in oppositione alia ab oppositione in qua est motus. scilicet quoniam gnatio et corruptio sunt de non esse in esse: et esse in non esse: alii motus sunt de esse contrario in esse contrario: hic non facit differentiam in hoc quod sit impossibile transmutationem habere transmutationem: et motum habere motum essentialiter. **C**Et cum narravit quod gnatio et corruptio in hoc sunt tanquam motus: incepit inducere impossibilia sequentia hac positione: et dixit: erit igitur transmutatio de sanitate in egritudinem: et cum hoc de hac transmutatione in aliam. i. et cum transmutatio transmutatur in aliam transmutationem: et transmutatio quoniam transmutatur est in re ad quam transmutatur manifestum est quod si illud quod transmutatur de sanitate in egritudinem transmutatur in aliam transmutationem: erit in duabus transmutationibus insimul. i. in egritudine et in transmutatione ad quam transmutatur. Omne enim quod transmutatur de aliquo in aliquid dum movetur semper separatur a parte illius ex quo movetur: et accipit partem illius ad quam movetur. **C**Deinde dixit: manifestum est igitur scilicet i. et cum posuerimus quod illud quod movetur de sanitate in egritudinem est in duabus transmutationibus insimul. i. transmutatione ad egritudinem: et in transmutatione ad transmutationem: ad quam transmutatur: manifestum est quod quoniam transmutatur ad egritudinem: transmutatur cum hoc ad quolibet transmutationem: cum sit fuerit positio dicentis quod omnis transmutatio est a transmutatione sine determinatione. **C**Deinde induxit id quod sequitur ex hoc: et dixit: quoniam impossibile est quiescere. i. et cum transmutatur de sanitate in egritudinem: et transmutatur cum hoc a quolibet transmutatione: pole est ipsius transmutari ad privationem transmutationis: sic erit simul transmutatum ad egritudinem: et non transmutatum insimul: quod est impossibile. **C**Deinde induxit aliud impossibile: et dixit: pole est scilicet i. et etiam possibile est scilicet hoc ut transmutatur transmutetur: scilicet non ad quolibet: sed ad oppositum: quoniam transmutatio essentialiter est de opposito in oppositum: et sic sequitur ut res transmutetur duabus transmutationibus oppositis insimul: adeo quod illud quod transmutatur de sanitate in egritudinem dum transmutatur: transmutatur de egritudine in sanitatem: et hoc quia accidit transmutationi transmutari ad contrarium. **C**U. g. quoniam transmutatio de rememoratione ad oblivionem existimat privari cum transmutatione que est de oblivione ad rememorationem: scilicet per accedens. U. g. quoniam transmutatio de memoria alicuius in intentionis et oblivionis eius est transmutatio accedens illi rei cuius est illa intentio. **C**Deinde dixit: quando igitur transmutatur ad scientiam scilicet i. id est sed hoc quod est mos dicere quod translatio est de transmutatione tria ad transmutationem

U. g. motus non se quod essentialiter alium: scilicet si si fuerit erit per accedens. Hic si fecit declarare non est per se. pp. co. 7. l.

De quod transmutatur de alio in aliud movetur semper a parte illius ex quo movetur: et accipit partem illius ad quam movetur. pp. co. 7. l.

U. g. transmutatio de memoria alicuius in intentionis et oblivionis eius est transmutatio accedens illi rei cuius est illa intentio. pp. co. 7. l.

nem triam: vt dicitur de memoria est transmutatio ad obliuionem: nō est essentialis: s; b; accidit pp transmutatum: qm̄ sicut transmutat aliqui ad sciam: et aliqui ad sanitate: ita accidit transmutari qm̄q; de obliuioe ad scientia: et de egritudine ad sanitatem: et qm̄q; de scia: et qm̄q; ad sciam: et qm̄q; de sanitate: et qm̄q; ad sanitatem: nō ita q; transmutatio que est de sanitate i egritudine est essentialiter: i. copulata: sed inter illa est quies: quoniam si hoc non esset: sequeretur vt moueretur duobus modis oppositis insimul.

C Amplius aut in infinitum vadit si erit mutationis mutatio: et generationis generatio. Necesse igitur est esse primas si vltima erit: vt si simpliciter generatio fiebat aliquando: et qd fit fiebat. Quare nondum erat tūc qd fit simpliciter: sed aliquid cum fit: et factum est iam: et iterum fiebat hoc aliquando: quia nondum erat tūc qd fit. Quoniam autem infinitum non est primum: non erit quidem vltimum. Quare neq; habitū: neq; fieri igitur: neq; moueri posse est: neq; mutari nibil.

Et etiam hoc procedit in infinitum si transmutatio h; transmutationem: et gnatio generationem: qm̄ necesse est vt sit prius si posterius est futurū. A. g. qm̄ si gnatio simpliciter fuerit: erit generatio in aliqua hora: generatio enim generabat: ex quo sequitur: vt generatio nondum sit simpliciter generata: s; cū fuerit generata: tunc existet generata: et iam fuit etiam generata in aliqua hora. Ex quo sequitur vt generatio non fuerit generata: et cū infinita non habent primum: impossibile est primum esse. Ergo impossibile est psequens esse. Ergo impossibile est fm̄ boc aliquid generari: et aliquid moneri.

Cū declarauit q; transmutatio nō pōt transmutari ad transmutationē nisi p accide: qm̄ transmutatio eētia liter est de quiescente ad gescēte: et intelligo hic per quiescētem illud quod caret transmutatione siue i lo: co: siue in alio: incepit inducere impossibilia contingētia huic positioni: si aliquis posuerit ipsam essentiali. Et dixit: et etiam hoc procedit in infinitum. i. et si transmutatio sequitur transmutationē pcedēte eētia: cōtingit vt ante hāc transmutationē demonstratā sint transmutationes infinite. C. d. d. necesse est. n. vt pū sit tē. i. et cōtingit huic opinioni vt ante transmutationē demonstratā sint transmutationes infinite: q; nece est cū aī transmutationē fuerit transmutatio: et posuimus transmutationē posterioz eē in actu vt prior transmutatio sit actu ante: et b; intēdebat cū dixit: et vt pū sit et cū posterius fuerit futurū. i. cū posterius fuerit: erit prius. C. d. d. U. g. tē. i. tē. i. d. p hūc sermonē dstruere gnationē hūc gnationē: et vlt motum habere motū et fundat super duas propōnes. Quaru; altera ē q; res generata cū fuerit in generatione nōdum est illa res gnata. U. g. qm̄ homo cū fuerit in gnatione nōdū est homo: et hoc manifestū est per se. C. d. d. aut est q; cum generatio simplr fuerit generata tunc generat. Si igitur aliquis posuerit q; generatio generat sicut

generatur indiuiduum sube: sequitur ex pma propōsitione vt gnatio nō sit dum gnatur: sicut hō nō est hō dum gnatur: et sequitur ex secūda: q; cū gnatio simplr existeret cōpleta nō erit: q; positiū est ipsam generari cū fuerit: et ipsa nō eē cū gnatur: ex quo sequitur: vt non sit in codē instanti: qd est unpolē. Impossibile igitur sequitur ex hoc qd positiū? q; gnatio h; generationē. C. Et cū dixit. U. g. qm̄ si generatio tē. i. n. rēdit. U. g. qm̄ si gnatio simplr existit gnata in actu i aliqua hora cū gnāt. C. d. d. necesse est igitur ex b; tē. i. d. est necesse est igitur vt gnatio simplr duz gnatur nō sit gnata pfecte. C. d. d. sed cū fuerit gnata tē. i. sed cum fuerit gnatio: tunc inueniē gnatum: sed ante hoc bec gnatio que est generata in alio tēpore gnabatur: et hoc intēdebat cum dixit: et hoc ē gnabāt in aliqua hora. C. d. d. ergo necesse est tē. i. ergo nece est vt generatio simplr nondū sit. s; in illa hora in qua est: qd est unpolē: et vt apparet non induxit hoc exēplū. nī si ad destruedus hāc opinionē ex hoc q; cōtingit ei. s. infinitū esse: nī cōtinet aliā destructionē: cū b; quod dat exēplicationē quā intēdit. C. Et ideo reuersus est ad declarādum illā pma destructionē: et dixit: et cū infinita tē. i. et cū ante transmutationē demonstratā in actu est alia transmutatio: et aī illa alia: et b; est eētia: liter: tūc inueniē transmutationes infinite: et cū infinita nō hūt primū: igitur iste transmutationes nō hūt primā: et cū pma transmutatio non est: nō erit pū: qm̄ primū est necessariū in eē sequenti: et cū sequens nō erit: nō erit ista transmutatio pū: qd est unpolē. Ergo ante transmutationē nō est transmutatio essentiali: per accidens vō est neciuz. s; q; ante oēm transmutationē sit transmutatio. qm̄ necesse est hoc vt sit hic vnus motus eternus q; sit cā q; ante oēm motū factum sit motus: vt declaratiū est in octauo. C. Et q; moderni nō distinguūt illud qd est p se: et illud qd est p accis: exīstimauerunt qd sequitur ex b; q; si hō semp gnatur ab hoīe: et primum nō fuerit: postremū non erit. C. Et non est ita: quoniam primum est: et est sol: et intelligentia operās. Dominem autem generari ab hoīe in infinitum est verū per accidens non per se.

C Amplius eiusdem motus cōtrarius est: et adhuc qes et generatio et corruptio. Quare et quod sit: cum fiat quod sit: tunc corruptiō. Neq; n. cum mox sit: neq; posterius. Esse enim opz qd corrumpitur. Et etiam motus per contrarium erit eiusdem rei: et quies etiam et generatio: et corruptio. Si igitur tunc generatio est generata quando generatur: quando igitur corrumpitur: quoniam impossibile est vt generetur et corrumpatur duz generatur. Neq; in postremo: quoniam corruptum indiget vt generetur necessario.

Idest hoc qd dixit: et tē. fundat sup tres ppōnes. i. 4. Quaz vna est q; res mota in rebus q; mouent motibus oppositis est eadē. U. g. qm̄ id qd mouet in loco idē est cū illo qd gescit: et s; illud qd gnatur: idē est cum eo qd corrumpit. C. d. d. aut ppositio ē q; oē gnabile est corruptibile: et hoc apparet p inductionē et declarabit pfecte in p celi et mundi. Tertia vero est q; corruptū nō corrumpitur dū gnatur: neq; res mota gescit dum mouet. Cum igitur posuerimus q;

hic pfecte pma denotat destructionem.

infinite nō hūt primū: igitur iste transmutationes nō hūt primā: et cū pma transmutatio non est: nō erit pū: qm̄ primū est necessariū in eē sequenti: et cū sequens nō erit: nō erit ista transmutatio pū: qd est unpolē.

a. d. d. transmutationē essentiali nō ē transmutatio eētia: liter p accis: qd ē neciuz. C. d. d. et cū p se: et illud qd est p accis: exīstimauerunt qd sequitur ex b; q; si hō semp gnatur ab hoīe: et primum nō fuerit: postremū non erit. C. Et non est ita: quoniam primum est: et est sol: et intelligentia operās. Dominem autem generari ab hoīe in infinitum est verū per accidens non per se.

Et opz illud qd corrumpit.

Cū infinita nō sit pma non erit vltima.

Res generata cū fuerit in gnatione nōdū est illa res gnata. U. g. qm̄ homo cū fuerit in gnatione nōdū est homo: et hoc manifestū est per se. C. d. d. aut est q; cum generatio simplr fuerit generata tunc generat. Si igitur aliquis posuerit q; generatio generat sicut

quod generatur vō dū est

Physicorum

Impole ē
rū recipe su
um dū. 3d
p pō cō. 5l. 7
q ibi. Et a. de
gnāōe. t. c. 6.
s que ibi.

gnatio h3 gnatione: sequitur ut beat corruptione: et cus habnerit corruptione: legē ut ipsa gnatio recipiat corruptione: et sic dū recipit suū dūm: qd est impole. ¶ D. d. si gnatio tūc rē. i. si igit gnā dūz gnā est generatū nō corruptū. s. qz nō pōt corūpi apud gnatio nem: qū igit corūpiū gnātū si h3 gnatione. ¶ Qm impole est corūpi apud gnatione: neq3 qū cōpletur gnatio qm corūpiū est ipsū gnātū. s. qz gnātū ē sub3 corruptionis: si igit gnatio corūpiū: tūc dūm erit sub3 sui dūy: et hoc intēdebat cū dixit: neq3 i postremo rē. i. qz res corrupta indiget ut illa sit gnāta: et ut sit gnāta: et ut sit in eadem hora cum corruptione.

¶ Amplius oportet mām subesse z ei quod sit z mutanti. Que igit erit materia sicut alterabile: ut corpus: aut aia. Sicaliqd qd sit motus: aut generatio.

¶ Et etiā gnātū trāsmutatuz indiget ut beat mām subiectā: q igit est ista mā: qm quēadmodū alteratū est corpus aut aia: ita gnātū est aliquid motus aut generatio.

15 ¶ Ista est alia ratiocinatio: est: qm si trāsmutatio ē gnatio: oē gnātum h3 mās: nece est ut trāsmutatio beat mām subiectā: et illa mā ē q disponit p illā trāsmutatione sicut corpus aut aia disponit p trāsmutatione: cū trāsmutatio fuerit in eis. Et dixit: q igitur est ista mā. i. mā trāsmutatiois que est genus in quo est trāsmutatio: nō mā in qua est trāsmutatio. s. q est de alio genere a genere trāsmutatiois: si trāsmutatio fuerit trāsmutata. ¶ D. d. quēadmodū igitur alteratur rē. i. quēadmodū igit trāsmutatiois in suba sub3 est aut corpus aut aia: sūtr sub3 gnatiois si generat. s. genus in quo est gnatio o3 esse aliqd aliud: aut mor? vlr gūq3 aut gnatio. Ut igit hoc noie alteratio p trāsmutatione in suba: sed nō pro trāsmutatione in qualitate: nō gnatio nō ē de suba: qm si nō yteretur hic pro trāsmutatione in suba: sed pro trāsmutatioe in qualitate tunc gnatio nō erit de suba. Et quasi intēdit declarare p hūc sermonē q impolia cōtingētia ponētibus q motus h3 motū: ita q motus sit subm motui eadē ptingūt ponētib3 q mor? h3 motū: ita q subm sit aliud: qm segē ex hac pōne ut mor? moueat: sicut segē ex pma: qm sicut in trāsmutatione de albedine i nigredine segē ut nigredo sit trāsmutata: sūtr si gen? moti in quo est fuerit motus: segē ut mor? moueat: et si nō ponat q mor? est subm motui: ut pōsuimus in p mō. Et B est ita qm sub3 mor? intelligitur duobus modis. Quorū vnus est illud in quo est motus. s. corpus motus: et fm B intelligit pūus modus in hoc q corpus moueat. s. in B q motus sit subm motui sicut corpus ē subm ei. Sed vero modus est genus i quo ē motus. s. qualitas trāsmutabilis: aut substantia: aut qritas: aut vbi: hoc. n. est subiectum motui est alio mō: et ex B modo ē segitur ut motus moueat si motus habeat motū: ita q subm eius sit aliū a subiecto motus: et iste est secūds modus.

¶ Et itez aliqd in qd mouet. Oportet enim aliqd esse huius ex hoc in hoc motu: nō motum aut generationem. Sūtr autem z quō erit: nō. n. erit doctrina: que doctrine generatio. Quare nec generationis generatio: neq3 quedam cuiusdam.

¶ Et etiā illud igitur ad qd est motus quid est: nece est enim ut motus huius demōstrati sit de hoc in hoc aliqd nō motus: et cus hoc impole est hoc intelligi quō sit: impole enim est ut scia fiat scientia: ergo generatio non h3 generationes omnino.

¶ Dicit et si posuerimus q mor? h3 gnatione: qd igitur est illud ad qd gnāt mor? qm nece est ut motus rei sit de B in B: et ut illud ex quo ē mor?: et ad qd est motus sit aliud a motu: et cus posuerimus q mor? h3 gnatione: tūc illud ad qd ē motus et ex quo est mor? erit motus: qd nō est intelligibile. s. quō scia sit scia: et motus sit motus. Qm gnātum est illud: qd nō dūz est in actu pfecto. qd est in via gnationis: nā si esset in actu: nō ēt illic gnatio: qm gnatio est exius ei? qd ē in pō in actu: et est esse nō cōpletū: si igit mor? haberet gnatione: tūc ēt rei in via gnationis ēt ēt eius pfecte in actu: et sic res q est iaz cōpleta gnāta gnāretur: et hoc intēdebat cum dixit: qm impole est: ut scia fiat scia. i. qm sicut est impole ut scia fiat scia: ita ē impossibile ut generatio generetur.

¶ Amplius si tres spēs sunt motus: barū aliam quam nece est esse subiectam naturam: et in quaz mouetur: loci igitur mutationem alterari aut ferri. Omnino aut quoniam qd mouetur oē mouetur triplr: aut in eo qd est fm accidens: aut q pars aliqua: aut quia per se fm accidēs solum cōtingit mutare mutationem: ut qm sanus sit currat: aut discat: hoc aut fm accidens dimisimus olim.

¶ Et etiam si species motus sunt tres: nece est ut natura subiecta isti sit vna earum: et sūtr illud ad quod mouetur: et sic translatio alterabitur: aut transfertur. Et vlr cuin omne motum mouetur tribus modis: aut per accidens: aut fm partem: aut per se: possibile est ut transmutatio trāsmutet. A. g. ut infirmus ecce adhuc iam medicinas: aut addi scit: et tam dimisimus superius loqui de trāsmutatione per accidens.

¶ Cū dixit q si mor? h3 motū segē ut mor? moueat. 17 iccepit dicere inopinabile ptingēs in. B. et dixit: etiam si spēs mor? sunt tres rē. i. et si in pōdicamēto mor? fuerit mor? s. q mā mor? sit mor?: sicut mā alteratio nis est in q̄litate: et mā translationis est in vbi: iam declaratū est prius q spēs mor? sunt tres trāslatio: et alteratio: et diminutio: nece est si mor? est in motu sicut alteratio in q̄litate: trāslatio in vbi: ut idē mor? sit aut in sua spē: aut in alia: si sua: segē ut trāslatio trāsserat: et alteratio alteretur: qd est iopinabile: si in alia: sequit ut trāslatio alteret: et alteratio transferratur: qd est magis inopinabile. ¶ D. d. nece est ut nā subiecta rē. i. intēdit per nām subiectam gen? in quo est motus. i. nece ē ut mā subiecta isti motui sit vn? motui: et sūtr nece est ut iste mor? est qsi forma in hac materia sit vn? trium motui: et B itēdebat cū dixit: et sūtr illud ad qd mouetur. i. et sūtr ē nece: ut forma istius mor? sit vn? trium motui: et accipit illū ad qd

Gnatio ē ei
tus ei? qd ē
pōt accipit
est esse nō cō
pleum.

triba
motu

triba
motu

Documētū.

Subm mot?
itcltr duob?
modis.

Illud ad qd e
mor est d na
mor. 3d. 8.
c. 9. Et 3. pp.
com. 4.

Documenti.

De qd habz
motu fz pre
pole e vt mo
tus sit i loco.
qz qd dicit
difficiliorum.
3d. 8. c. 9. p.
c. 10.

De qd
qd e
qd e
qd e

De qd est in
motu p dca
mentu.

De qd est in
motu p dca
mentu.

ad qd mouet loco motus: qz illud ad qd e motus: est
de na motus. ¶ D. d. 2. vlr. 2. et ite dicitur declarare quo
sequitur vt motus sit a motu p accis: manifestu est. n.
qz hoc est pns motum generatus: et apparet i pns octa-
uit: quasi dicat: qz omne motum mouet aut per se:
aut p accis: et declaratum est qz motus non est ex mo-
tu p se necesse est vt mor fiat a motu p accis. ¶ Et ta-
tem: pole est vt motus sit in toto: qz cu pars diuidit
fit totu: si igit eest pole vt motus moueret fm prem:
eet pole vt moueret fm totu: et cu est impole vt mo-
tus moueat p se: aut fm prez: est pole p accis: imo
apparebit qz est necium. i. vt ante oem trasmutatio-
nem sit trasmutatio. ¶ Deinde dicit. U. g. 2. i. U. g.
vt trasmutatio egri de egritudine in sciam: bec. n. est
trasmutatio ex trasmutatione per accidens: et silr qz
trasmutatur de egritudine in disciplinam.

¶ Quia aut neqz substantie: neqz ad aliquid:
neqz ipsius facere et pati relinquit fm qua-
le et qstum et vbi motum esse soluz: in vno-
quoqz enim horz est p rarietas. Adotus qui
de igit fm quale alteratio sit: buic. n. alludit
comune nome. Bico aut quale non in sub-
stantia. Et naqz differetia quale est. Sed qd
passiuus est fm q dicitur pati aut impassibi-
le esse. Qui vero fm qstum est fm comune
quidem inominatus est fm vtruzqz: aut aug-
mentum aut decrementum. Qui qdem est
in pfectam magnitudinem augmetuz est: q
vero ex hac decrementum. Qui aut fm lo-
cum et fm propriu: et comune: inominatus
est. Si aut loci mutatio vocata qd coe est:
qz dicitur ferri bec sola proprie: cu no in
seipsis sit stare mutabibus locu: et qdcunqz
non ipsa seipsa mouent fm locum.

¶ Et cu motus non est sube neqz relationis:
neqz actionis: neqz passionis: remanet vt sit
in quantitate et in qualitate et vbi tui: quonias
in vnoquoqz istoz est cotrarietas. ¶ Ado-
tus igitur in qualitate sit alteratio: quoniam
hoc nomen p iunctum est cu qz qualitate vlr. Et
intelligo per quale non omne illud qd est in
substantia: quoniam differetia etiam est qua-
litas: sed qualitas que attribuitur passioni: et
est illa p quam dicitur aliquid pati: aut non pati.
¶ Adotus autem i quantitate vlr non nomi-
natur: vnum aut eozum dicitur augmentu:
aut diminutio. Adotus vero ad magnitudi-
nem completam dicitur augmentum. et mo-
tus ex hac dicitur diminutio. Adotus vero
in loco vniuersaliter et proprie no nominat.
Dicatur igitur traslatio: licet traslatio non
dicatur vere nisi de illis rebus tantum que
mutant loca: et non habent quiescere: et que
non mouent se in loco.

¶ Ista est q qua interdu qm cu posuit q mor inuenit
in tribus pdicamentis: et declarauit q no inuenitur in
suba neqz in relatione: neqz in actioe: aut passione: se-
quitur vt solu modo sit in istis tribus. Et dicit: qm in
vnoquoqz istoz est dicitur: et inuit vlr h q ca vlr pp
qua est pole vt motus solu mo sit in his tribus predi-
camentis est qz dicitur existunt in eis: bec. n. necessaria
ca est in esse eoz. Et dicit: motus igit i qualitate 2.
i. et vocetur intentio vlr q est motu in quale altera-
tio: qm hoc nomen positu est vlr oibus motibus qui
sunt in qualitate: et interdu p hoc qd dicitur p iunctum. i. po-
situz ad placitu. ¶ D. d. 2. intelligo p qle no illud qd
est suba 2. i. intelligo p qualitate in qua inuenitur
iste mor: no qz qualitate q e i pdicamento sube. U. g. dicitur
q sunt qz qualitates subales: sed spem qualitatibus cui attri-
buit passio aut passibile: et h ite debet cu dicitur: et illa
p qua dicitur aliqd pati: aut no pati: et ite debet gen: et h o
pdicamento qz qualitates passibiles et potetia nales: et ipote-
tia: qm p h qd dicitur pati: p iunctum duo gna sit: p iunctum ge-
nus passiuu et gen: qd dicitur ipoteetia nales: et p h qd dicitur
no pati inuit p oam nales. ¶ Et dicit h fm p i-
deratione largis: sicut posuit gnationem p in diffone:
qm in septimo isti libri declarabit q mor alteratio
nis no inuenit in pdicamento qz qualitates: nisi in gne qz qua-
litas passiuu fm tactu gustu et visu: na iste qz qualitates re-
cipiunt magis et minus: et no est ita de qualitatibus q
sunt in aia: et in aia: et in qz qualitate que est fm quanta-
tem: alla aut que dicitur fm potetia et ipoteetiam nales est
p iunctum passiuu: et vlr q in ea est motus: et in septimo
p iunctum de h: sed fm verba eius in h loco appa-
ret q fm ea inuenit motus. ¶ D. d. 2. motus in qz qua-
litate 2. i. et motus cois q est in pdicamento qz qualitates. i. q
p iunctum duas spes no hz nome: s altera duaz spes dicitur
augm: et reliqz diminutio. ¶ D. d. 2. mor i loco 2. i. qz
tentio cois oibus motibus q sunt i loco: est et illa q e
taqz gen: istu mor: et no hz nome. ¶ Et ite dicit p p iunctum
motu q ita se bz ad huc motu gnale sicut spes: et h e
fm idioma grecor. ¶ D. d. dicit igit traslatio. i. nos
aut vocemus illud qd inuenit in spibus istius motus
traslatione. ¶ Et qz h nome traslatio dicitur in idioma:
te eoz de eis q mouent in loco: q no hnt cessare in eo
ex se. i. q mouent violente: et de corpibus ipsis simplici-
bus narrauit h et dicit: traslatio 2. i. l. traslatio in
nro idiomate dicat vere de reb: q mutant sua loca: et
no hnt cessare ex se cu sint in aia. ¶ D. d. 2. q si mo-
uent se in loco: et forte addidit h: qz h nome traslatio
apud eos dicebat de motibus violens tui: qm corpa
quattuor simplicia existimatur mouere se i loco: sed
no hnt gescere ex se. ¶ Et forte h nome traslatio
apud eos dicebat de omni qd mouet in loco pter qz
de hntib: aia: corpa. n. simplicia no mouet se i loco
nisi p accis: et illa q mouet se in loco sunt aia: fm h
igr aia: sunt illa q gescut ex se: et cu dicitur: qz iste due
dispones no inuenit i eis o qz dicitur h nome traslatio
apud eos: demonstrat qz h nome traslatio apud eos di-
cebat de no aia: siue moueant nali aut violente.

¶ Que aut est in eadez spe mutatio in magis
et in minus alteratio est: aut enim ex contra-
rio: aut in cotrarium motus est: aut simplici-
ter: aut sic. In minus quidem enim cum sit
in contrariuz dicitur mutare: in magis autē
tanqz ex contrario in ipsum. Differt enim ni-
bil fz quid mutare: aut simpliciter: nisi q sic

is

Ca vlr pto.
pter quas est
pole vt mor
solu mo sit in
trib: pdicame-
tis e qz dicitur
existit i eis.

Documenti.

7. ph. 2. c. 14.
v. 3. ad. c. 20.

Deinde c. 14.

7. ph. cur de

odoe no se-

cu metionez.

Et ue sit qz

tas in quatu-

litate. Elide. 7.

ph. c. 15.

In. 7. pteru.

tabit vlr i 2.

spe qz qualitas

motus. Elide

calce. c. 20. 7.

ph. p hoc.

Pns. xpo.

a. Lo: pa qua

tus simplicia

existimatur mo-
ue se i loco: s

no hnt gescere

ex se. Elid co

sile. 2. ph. c. 6.

p. Et qz ibi. vi

de clarus p

hoc c. 20. 9.

ph. vi. 2.

b. Secunda.

c. Lo: pa sim

plicita no mo-
uet se in loco

nisi p accis.

Phisicorum

Indigebit tria esse. Magis autem et minus est in quo plus aut minus tria insunt: aut non.

Et transmutatio etiam que est in eadem specie in magis et minus est alteratio: quoniam est motus: aut ex contrario: aut ad contrarium: aut simpliciter: aut quodammodo. Transmutatio igitur cuius est ad minus dicitur quod res transmutatur ad contrarium: et si ad maius dicitur quod transmutatur ad illas ex contrario. Quoniam nam non est differentia inter hoc quod res transmutetur quodammodo: et simpliciter nisi in hoc quod duo contraria necesse est ut sint existens quodammodo. Et magis et minus sunt: ut contrarium existens: aut non existens: sit quodammodo magis et minus.

Cum posuit quod motus sunt de tria in tria: et quod latet hanc nos videmus eadem spiritum transmutari de filio in filio: ut cum albus transmutatur ad magis albus: aut nigrum ad magis nigrum: inceptum dissolvere. Et dicitur: transmutatio est tria: et transmutatio non solum modo quod est de spiritum tria est alteratio: ut albus in nigrum: sed transmutatio quod est in eadem specie spiritum magis et minus: ut albus in magis albus et nigrum. **D**icitur inceptum declarare quod ista transmutatio quod est in eadem specie est de tria in tria: dicitur quoniam est motus tria: et dicitur quod ista transmutatio est motus de contrario in tria: aut simpliciter: aut quodammodo: et iste motus si quod est in eadem specie est de tria in tria: quodammodo. Et intendit quoniam quod sequetur si ois motus esset de tria in tria simpliciter: aut inveniatur duobus modis: in respectu extremitatum et in medio non prout quod sitio. Et cum narravit quod motus quod est in eadem specie est de aliquo contrario in aliquod contrarium: inceptum declarare: et dicitur: cum transmutatio fuerit ad minus tria: et in transmutatione que est in eadem specie inveniatur magis et minus ex contrario: et cum igitur transmutatio fuerit de magis in maius dicitur transmutari ad contrarium: quoniam non sit minus nisi ex mixture contrario. **U**bi quoniam id quod est magis albus quod transmutatur ad minus albus de transmutari ad aliquod nigrum: cum e converso de transmutari ad aliquod albus. **D**icitur non est enim tria tria: et hoc est necesse quod non est differentia inter hoc quod res transmutetur quodammodo non simpliciter: quod transmutetur simpliciter in hoc quod utraque transmutatio indiget: ut sit de contrario in tria: nisi in hoc quod in transmutatione simpliciter duo contraria sunt contraria extrema simpliciter: et in transmutatione quodammodo sunt tria quodammodo. Et hoc intendebat cum dicitur: sed in tria tria: sed contraria in transmutatione que est simpliciter sunt contraria in ea existentia simpliciter: et in transmutatione quodammodo sunt tria quodammodo: et hoc intendebat cum dicitur: sed in tria tria: sed contraria in transmutatione que est quodammodo sunt contraria in ea quodammodo: et quasi per hoc dat causam quam quodammodo transmutatio est de contrariis simpliciter: et quodammodo de aliquibus triis. **D**icitur magis et minus tria: et quasi dicitur: magis et minus est ut tria aut medium dicerentur spiritum minus et magis.

Quod quidem igitur bi tres soli motus sint ex his manifestum est. Immobile autem est quod oino impossibile est moveri: sicut sonus est inuisibilis. Et quod multo tempore vix movetur:

aut quod tarde incipit: quod dicitur graniter moveri. Et quod aptum naturae est moveri et possibile: non movetur autem tunc cum aptum naturae est: et ubi: et sic: quod quidem quiescere voco immobilem solum. Contrarium. n. quies motui est: quare et privatio est susceptiva.

Declaratum est igitur ex hoc quod ultres sunt motus tria. **E**t immobile est illud quod non potest moveri oino. **U**bi. g. sonus est inuisibilis. Et illud quod movetur tarde et difficile est illud quod dicitur difficilis motus. Et illud quod innatum est moveri: et potest moveri oino: sed non movetur in illa hora in qua innatum est: et ubi innatum est: et sicut est innatum. Et hoc solum inter alia imota dicitur quod scens: et quies est contraria motui.

Dicitur vult et declarare quid sit quies que opponitur motui in rei veritate: et inceptum sermonem in declarando hoc spiritum quod modos dicitur immobile. Et dicitur: et immobile est illud quod non potest moveri tria: et immobile dicitur multis modis: de enim immobile illud cuius species non est inata recipere motum: ut dicitur quod sonus est inuisibilis: quod non est inatus ut videtur. **D**icitur de illud quod movetur tarde tria: et ut dicitur immobile et etiam illud quod difficile movetur et tarde: et isti duo modi dicuntur immobile transumptive. Et Alexander dicitur: quod illud quod est tardi motus est aliud ab illo quod est difficilis motus: quoniam illud quod est difficilis motus: est illud quod incipit tarde: non illud quod movetur tarde. **D**icitur de illud quod est innatus tria: id est dicitur immobile tertio modo illud quod habet naturam ut moveatur: sed non movetur in illa hora: in qua innatum est moveri: et in loco in quo innatum est moveri: et quando cessat a motu quod innatum est moveri: et hoc intendebat cum dicitur: et ubi est innatum tria: id est in loco in quo innatum est moveri: et potest moveri illo motu: quo innatum est moveri: quiescens enim in rei veritate est hoc. Illud quod caret motu in tempore in quo innatum est moveri: et in loco in quo innatum est moveri: et in dispositione motus spiritum quam innatum est moveri. **S**ed ista quies videtur esse rei mote ex se: et quies violenta non quies naturalis. Quiescens enim naturaliter est illud quod caret motu in loco in quo non est innatum moveri. **S**ed forte contentus est a descriptione quietis per hoc quod est manifestius et notius: et intendit declarare quod quiescens in rei veritate: illud quod opponitur vero motui: et illud quod caret motu vero: et tacet descriptionem aliorum modorum: quoniam quietis enim naturaliter innatus est moveri in alia hora. **E**t potest intelligi hic de inato et possibili illud quod est commune violento et naturaliter. Terra enim cum quiescit in suo loco naturali caret etiam cum illo quod innatum est habere violentum ex motu: et in loco in quo innata est habere violentum. **M**otum violentum et in tempore spiritum ista descriptio erit communis omni quiescenti: et id intelligendum est per quietem privationem motus dicti de tribus modis quod sunt motus in rei veritate. **D**icitur de hoc solum tria: id est et hoc postremum eius quod de immobile est illud quod dicitur quiescens in rei veritate: et est id quod dicitur esse contrarium vero motui.

Quid

Mo sit mixtio
nisi ex mixtio
n. tria. Sed
in art. c. 43.
Sed vide op
positus. et ce.
co. 15.

In transmuta
tione simpli
tria sunt sim
plices et in trans
mutatione quod
dammodo sunt
tria quodammodo.
Sed de co. 6.
Et infra. co.
32.

Immobile
dicitur.

Quies est
privatio motus
et quiescens

In
dist
gust
rupi
omn
bui

Et
ne m
ta n
cio
de g
quod
et ib
fata
bit
v. 67
mo el
13. 15
et rem

De motu.

Solo pmo.

Solo scito.

Quid
et cap
sore n

Quid quidem igitur est motus et quid quies et quot mutationes et quales motus: manifestum est ex dictis.

Tractatus secundus de unitate et diuersitate motus in suas species.

Capitulum in quo permittit quasdam diffinitiones necessarias ad sequentia. Cap. I.

Est hec autem dicamus quid est simul et separatim: et quid est tangere: et quid est medium: et quid consequenter: et quid habere: et quid continuum: et in qualibet re vnumquodque horum esse aptum natum sit.

Manifestum est igitur ex his dictis quid est motus: et quid est quies: et quot sunt transmutationes. Dicamus nunc igitur quid est simul: et quid est separatim: et quid est seg: et quid est succedere: et continuari: et vnumquodque horum in quibus inatum est inueniri.

Declaratum est igitur ex dictis quid est motus in rei veritate: et quot est diffinitio motus predicta in tertio: quoniam illic non distigit iter generatione et corruptione et alios motus: habuit declaratum quod illa diffinitio non est simpliciter nisi de illis tribus: perfectio enim que accepta est in diffinitione motus que est in genere non inuenitur in transmutatione que est in generatione. Et quoniam in ea non est perfectio diminuta de genere eius ad quod est motus: in genere perfectio non completur: causa in hoc est quoniam forma est indivisibilis: et quod generatio est de non esse. Et dicitur et quid est quies: quies opposita vero motui. Et dicitur et quot sunt transmutationes: transmutationes que non sunt motus que inueniuntur in substantia et in alijs predicamentis preter tria. Et intendit quod in hoc sermone distinctio vera transmutatione a vero motu. Et quod in hoc sermone declarata sunt hec dicta: inceptum habet querere secundum descriptionem: et sermones facientes scire illa que accidunt motui ut fiat preparatio ad illud quod vult perscrutari de natura primi. Et dicitur: dicamus nunc et dicamus igitur nunc intentionem eius quod dicimus corpus esse insimul et separatim et continua et prius: quod est intentio illius propositionis: inter que est necessaria in motibus. Et dicitur et vnumquodque istorum et cum exponimus istas intentiones declarabimus subiecta per prius vnicuique eorum. Vnde quoniam cum fuerit declaratus quid est continuatio: declarabitur que sunt res continuæ: et que sunt res non continuæ: si sit de alijs.

Simul quod igitur dicuntur hec esse secundum locum quæcunque vno loco sunt primo. Separatim autem quæcunque sunt in altero. Tangere autem quod vltima simul. Ad medium vero in quod aptum natum est primum perungere mutans: quod vltimum mutat secundum naturam primum mutandum. In minimis autem est medium in tribus vltimis: quod demum mutationis contrarium est.

Dicimus igitur simul in loco in rebus que sunt in eodem loco. scilicet in primo loco. Et dicimus separatim in rebus que sunt in locis diuersis. Et dico contigua dum extrema sunt in simul. Et dico inter intelligendo illud ad quod primo transmutatio est innata ire antequam eat ad illud ad quod postremo transmutatur: cui transmutatio eius fuerit secundum cursum naturalem et continua: et inter saltim inuenitur in tribus: finis enim transmutationis est contrarium.

Simul de multis modis ut dictum est in libro de predictis cameteris: sed hic intendit describere de illis illud modum quod est secundum locum. Et intendit per primum locum primum proprium quod non est locus medietate alio. Et dicitur in eodem loco: quod si continentia fuerint duo erunt in duobus locis: non in eodem loco. Et quod separata sunt opposita eis que sunt insimul inceptum describere illa: et dicitur: et dico separata in rebus que sunt in locis diuersis. Diuersis scilicet demonstratione. scilicet multis non vno. Et dicitur et dico contigua et inter. Præterea sunt corpora: quod vltima sunt. scilicet superficies insimul: quod iter illas non est corpus extraneum: et hoc est præterea naturæ: contiguatio vero mathematica est in magnitudinibus quod vltima supponunt. Si igitur fuerint corpora: supponunt superficies eorum præterea et si superficies supponunt linee: et si linee supponunt puncta: si dicimus quod punctus supponitur puncto. Sed hic non intendit mathematicam: quoniam in mathematicis duo vltima reuertuntur in vnum: et sic assimilantur continuo. In naturalibus vero duo vltima remanent duo demonstrata: et ideo dicitur: dum extremitates sunt insimul. et res præterea sunt: quarum vltima que sunt in actu sunt insimul: et dicuntur contigua sicut dicitur duo vltima sunt insimul: et hoc significat quod contiguatio significat hanc intentionem. Et per simul intendit illa que sunt in loco: et secundum hoc erit in loco per accedens: quoniam vltima non sunt in loco essentiali. Et dicitur et dico inter et inter. Et iter est illud ad quod transmutatio transmutatur primo: antequam transmutetur in illud in quod transmutatur postremo. Et istud non est primum eius ad quod transmutatur transmutatum cum non transmutatur ad ipsum per suam transmutationem ad aliud nisi si motus habet motum: sed cum motus non habet motum sicut prædicamus: et motum quoniam est in illo ex quo est motus: dicitur nondum transmutari: et cum fuerit in illo ad quod dicitur iam transmutari et desinere in transmutatione: ergo non dicitur transmutari nisi quando fuerit inter. Et inter necessarium est de natura eius ad quod est motus: quoniam si motus fuerit in loco inter erit locus: scilicet primus locus ad quem motum mouetur: et similiter si motus fuerit in qualitate: tunc inter erit prima qualitas ad quam transmutatur transmutatum: quoniam antequam necesse est ut sit hic primus locus: et quomodo est primus apparet ex hoc quod diximus quod motus non habet motum. Et dicitur: quod necesse est ut motus sit secundum cursum naturalem: quoniam si non fuerit secundum cursum naturalem: possibile est ut quiescat interim. et tunc inter erit ipsum ad quod: et ideo dicitur: duo fuerit continua. Et dicitur et inter est saltim in tribus: id est in duobus: contrariis et medio: quoniam si medium non fuerit: non erit inter. Et deinde dicitur: finis enim transmutationis est contrarium. id est inter inuenitur in tribus quoniam si finis et principium transmutationis sunt duo contraria: et inter illa est aliquid. scilicet inter contraria.

zz
Capitulum aspe
multimo.

Contigua

In mathe.
mancio est coi
tactu. Id est
4. p. p. r. c. d.
76. Et p. d. ge
nerat. 44

In mathe.
mancio est coi
tactu. Id est
4. p. p. r. c. d.
76. Et p. d. ge
nerat. 44

Mediu est
natura quod
motus.

que in
sumur

inter que
est natura
medium

Physicorum

Quid prius.

Continue autem mouetur quod nihil: aut paucissimum deficit rei non tempore: et aut statim: aut post hypoten. i. primam sonare ultimam: sed rei in qua mouetur. Hoc autem et in his que sunt secundum locum: et in alijs mutationibus manifestum est.

Et illud quod mouetur secundum primum inuentionem est illud quod non deficit oino: et saltim in illa intentione: in qua est motus: non in tempore. Quoniam nihil prohibet deficere: et statim euenire neu-
ma quod dicitur. **B**am cum neuare quod dicitur sit. nos enim intelligimus per hoc intentionem in qua est motus. Et hoc manifestum est in transmutationibus que sunt in loco: et in alijs transmutationibus.

Cum accepit in diffinitione eius quod est iter primum inuentionem motus: accepit exponere primum inuentionem in motu. et dicitur illud quod mouetur. et illud quod mouetur secundum primum inuentionem sic describitur: quoniam est illud quod non deficit oino secundum intentionem et secundum tempus: si defecerit secundum intentionem erit paucum: secundum tempus deficit secundum intentionem quod non deficit secundum illud: quoniam placita mota non deficiunt secundum tempus: et motus eorum non est primum: ut quod inducit neu-
ma quod dicitur. **B**am post neu-
ma quod dicitur sit. iste. n. non deficiunt secundum tempus: et deficiunt secundum motum: quoniam neu-
ma quod dicitur. **B**am est aliud in intentione a neu-
ma quod dicitur sit. et in primum non posuit necio ut non deficiat oino in intentione: quia parua mota primum deficiunt aliquantulum in intentione: ut aialia quod ambulat illa aut quod natat: aut volant non deficiunt in intentione oino. **C**um dicitur. nos. n. intelligimus per illam intentionem in qua est motus. et nos describimus primum inuentionem hac descriptione: quod cum diximus motum primum: intelligimus primum inuentionem intentionis in qua est motus rei motus. si quoniam si motus eius fuerit in loco: primum inuentionem erit in loco: et si in alteratione: primum inuentionem erit in alteratione. **C**um dicitur. et manifestum est in transmutationibus que sunt in loco: et in alijs transmutationibus. i. quoniam primum inuentionem eis est in intentione in qua est transmutatio.

Contrarium autem secundum locum est secundum rectitudinem distans plurimum: minima enim finita: metrum autem finitum est.

Et contrarium in loco est distantissimum in rectitudine: quoniam minima linea recta est finita: et finitum est paruum.

24. Quid de loco. me-
ta. 13.

Distancia maxima et minima non diffinitur nisi per lineas rectas. 3. de 3. 4. 5. 6. 7.

Linee arcuales sunt infinitae. 3. de 3. 27.

Cum posuit quod ois motus est de tria in tria: accepit notificare que sunt tria in loco. et dixit: et tria in loco. et tria in loco sunt illa iter quod est maxima distantia recta: et ista sunt suprema et inferiora simpliciter: et dixit: rectitudine: quod distantia maxima et minima non diffinitur nisi per lineas rectas: et si non potest esse ponere iter quilibet duo puncta distantias infinitas arcuales diuersas. **E**t si ite debet: cum dixit: quoniam minima linea recta est finita. i. quoniam minima linea recta posita iter duas distantias est vna: et si ite debet cum dixit finita: et quod minima lineaeducta iter duo puncta est recta: necesse est ut maxima linea in mundo cuius vnum finis est suprema simpliciter et est inferiora simpliciter diffinita per rectam: quoniam si est finita. i. vna. Linee autem arcuales sunt infinitae: et ideo non inuenit maxima linea: neque minima. **C**um dicitur. et finitum est paruum: ite dicitur per finitum rectum: quoniam inter duo

puncta non cadit ex eo nisi vnum tantum: ite dicitur per paruum breue. i. et linea recta est breuissima lineaeducta iter duo opposita: et ista linea est mensura cum mensura sit minima.

Consequenter autem est quod cum post primum solus sit: aut positione: aut specie: aut aliquo alio sic determinatur: nullum medium est eorum quod sunt in eodem genere et cuius consequenter est. **B**icogit ut linea linee secundum quod sunt linee: aut unitatis unitas secundum quod sunt unitates: aut domus domus. Aliud autem nihil prohibet esse medium. **C**onsequenter. n. aliquid est primum: ac posterius aliquid est. **N**on. n. primum vnum ex duobus: neque nona luna scilicet primum: sed bec illi.

Et dico sequi in illo quod est post principium: aut in situ: aut forma: aut in alia intentione: et cum hoc fuerit positum: non erit inter illa aliquod illius generis. **U**.g. aut linea aut linea neque sequantur lineam: aut unitas aut unitates sequantur unitatem: aut sequatur domus domum. Et nihil prohibet inter bec duo sit aliquid non illiusmodi. Sequens enim est sequens in aliquo priori: et in aliquo posteriori. **N**on enim vnum sequitur duo: neque non vnum sequitur noctem futuram: sed ista sequuntur illam.

Et dico sequitur. et. i. et dicitur sequi in re quod est post alia: que est quasi principium: aut in situ: ut cum dicimus domum sequi aliquam domum: aut in forma specifica. **U**.g. animal ambulans sequitur hominem. **E**t intendit per aliam intentionem sequens secundum naturam. **U**.g. quod duas lineas sequitur unitatem et trinitas qualiter: et ut cum dicimus: quod in sermonibus narratio sequitur problemum: et existimatur quod sub hoc collocatur sequens secundum placitum: et est oppositum eius: est secundum naturam. **C**um deinde dicitur: et cum hoc fuerit positum. et. i. et est necesse ut inter bec duo quod dicuntur sequi non sit aliquid sui generis. i. ut inter lineas priores non sit linea: iter domus consequenter non sit domus: et nihil prohibet ut iter illa sit aliquid alterius generis. **U**.g. inter domos consequenter sit aliquid: quod non est domus. **C**um dicitur. sequens enim est sequens. et. i. sequens enim est sequens aliquod procedens ipsum sui generis: et ipsum est posterius ab eo. Consequentia igitur sunt illa in quibus sunt prius et posterius: aut in situ: aut in specie: id est in natura et sequens est posterius non prius: unde nullus dicit quod vnum sequitur duo: et non vnum sequitur futuram noctem: sed e contrario.

Habitum autem est quod primum est cum tagat. **Q**uoniam autem ois mutatio in oppositis est: opposita autem tria et secundum directionem sunt: directionis autem nihil medium manifestum est quod in tria erit medium. **C**onsequenter autem est quod de habitu aliquid est. **B**icogit autem esse primum cum ideo fiat: et vnum vtrumque terminum eorum quod tagant: et sic significat nomen cotinuum. **H**oc autem esse non potest: cum duo sint ultima.

Et se succedere illud quod est prius et tan-
gens: et quod ois transmutatio est in oppositis: et opposita

Linea recta est breuissima lineeducta iter duo opposita. 3. de 3. 27.

Quid prius.

Cum dicitur quod vnum sequitur duo: et non vnum sequitur futuram noctem: sed ista sequuntur illam.

Quid prius.

Consequenter autem est quod in tria erit medium. 3. de 3. 27.

Docet

opposita sunt contraria et contradictoria: et inter contradictoria non est medium manifestum est quod inter est in contrariis. Continuum vero est quodammodo sese: sed dico continuum quando ultimum versus in quo tangunt se fuerit idem: et fuerint continuas: sicut quod significat hoc nomen. Quod est impossibile: si ultima fuerint duo.

²⁶ Dicitur sese: sese est illud in quo inuenitur prius et posterius: in quo ultima sunt insimul: quoniam hoc nomen sese significat consecutionem et tactum insimul: significat igitur duo: et ideo dicitur sese est illud quod est prius et tangens: quoniam tangencia sunt de seibus diversis: sese vero sunt eiusdem speciei sicut prius. Continuum inceptum declarare ubi inuenitur inter: dicitur quod inter inuenitur in contrariis mediatis: et propter hoc impossibile est ut motus sit in contradictoriis: aut in duobus in mediatis: et sermo eius in hoc manifestus est. Continuum vero est illud continuum aut sunt sese: quorum ultima adunantur apud contactum: et sunt unum: et in hoc differt continuum a sese. Continuum est quod significat hoc nomen: in rebus naturalibus et artificialibus: in naturalibus vero dicimus quod continua sunt illa quorum ultima sunt unum naturaliter: ut in membris primis. Continuum est in artificialibus quod ultima eorum sunt unum per artificium. In mathematicis vero dicimus continuum quod ultimam unum imaginatur esse eodem eorum: quod est eodem duabus lineis: et linea duabus superficiebus: et ista continuatio non est naturalis: hic intendimus describere continuationem naturalem. Continuum quod est impossibile est: et impossibile est ut continuatio sit duorum continuorum: quando ultima eorum non fuerint adunata: et hec est differentia inter sese et continuum.

Sed hoc determinato: manifestum est: quod in his est quod continuum est: quod quibus unum aliquod aptum natum est fieri secundum primum. Et sicut aliquando fit continuum unum: sic et totum enim erit: ut aut penetratione: aut conclatione aut collatione: aut tactu: aut insertu.

Manifestum est igitur quod continuatio est in rebus: que inata sunt ut ex eis sit unum per consecutionem. Et quemadmodum copulatum sit unum quoadmodum similiter totum sit unum. Verbi gratia per applicationem: et conclusionem: et per contactum: et per consolidationem.

²⁷ Cum diffinitur continua quod sunt illa que inata sunt ut ultima eorum sunt unum: dicitur manifestum est igitur ex hac descriptione quod continuatio est in rebus que inate sunt ut ex eis sit unum per actionem: aut per ligamentum: aut per applicationem: aut per consolidationem: illa autem in quibus non apta non habent continuationem. Continuum quod est quodammodo copulatum est: et quodammodo copulatum sit in aliquo horum unum: sicut aduentionem ultimorum: aut per ligamentum: aut per aliud. Si utrumque continuorum sit unum quod illud non fuerit ultimum eodem iter illa: quod ultimam destruit. Continuum igitur iter dicitur quodammodo sese transierunt de cessatione ad primum: et iter illa transierunt de primum ad adunationem.

Manifestum autem est quod primum primum est: primum quod est. Necesse est primum esse. Quod primum autem non est tangere: unum et in prioribus ratione primum

est: ut in uis: tactus autem non est. Et si quod primum est necesse est tangere. Si hoc tangit nodum continuum est. Non enim necesse est unum esse ipsorum ultima si sunt. Sed si unum sunt: necesse est et simul esse: quare ultimus insertus secundum generationem est. Necesse est enim tangere si adunata erunt ultima. Contacta autem non omnia adunata sunt: in quibus autem non est tactus: manifestum est quod non est consertus in his.

Manifestum est etiam quod primum istorum est sequi: tangens enim necessario sequitur: sed non omne quod sequitur est tangens: et ideo sequi inuenitur et in principis in ratione. Et in numeris: tangere autem non est in eis. Et quod est continuum necessario tangit: et quod est tangens nodum est continuum: quoniam non est necesse ut extremitates eorum sint unum: si fuerint insimul: sed si fuerint unum: erunt insimul: unde sequitur ut adunatio sit postrema omnium eorum in esse. illa enim quorum extremitates sunt adunata: necesse est ut sint se tangencia: et tangencia non necesse sunt adunata: et illa in quibus non est praeclusus: manifestum est quod in eis non est continuatio: neque adunatio.

Intendit per primum primum naturaliter: quoniam omne tangens est sequens. Continuum non omne sequens est tangens: cum sequens non fuerit: non erit tangens. et hec est dispositio primum naturaliter. Continuum cum narratur quod non omne quod sequitur tangit: dicitur ideo sequi inuenitur in principis in ratione. et intendit per principia in ratione principia in diffinitione: quoniam inuenitur in pluribus rebus: et in eis non inuenitur contactus: ut est dispositio in numeris. Continuum intendebat quoniam hoc est quod si genus: et genus est primum in ratione. Continuum cum declaratur quod sequens praedicat naturaliter tangens: declaratur et quod tangens praedicat naturaliter continuum. omne continuum est tangens: et non conuertitur quoniam non sequitur ut omnia tangencia adunentur secundum ultimam. Continuum intendebat cum dicitur quoniam non est necesse ut extremitates eorum sint unum: si fuerint insimul. quoniam non sequitur si ultima eorum fuerint insimul: ut sint unum ita quod omne tangens sit continuum. Continuum si si extremitates est. si sequitur eodem modo. quoniam si fuerit continua. si extrema eorum fuerint unum: necesse est quod aut fuerint praeclusa. si extrema eorum fuerint insimul. quoniam necesse est ut primum sit primum praeclusum: et post praeclusionem: et tunc primum. Continuum quod adunatio est quoniam ultimam eorum quod est iter duo continua destruit. et hoc accidit necesse post conclusionem. Necesse est igitur quod est adunatum primum sit primum: et omne primum primum sit primum: et non sequitur ut omne congruum sit primum: medium sit adunatum: et non sequitur si sit ut omne continuum sit adunatum: cum consecutio non fuerit continuatio non erit: sed cum continuatio non fuerit adunatio non erit: ergo hec quatuor praedicunt se ad invicem secundum ordinem naturaliter.

Quare si est unitas et punctum quodammodo dicitur se parata non possibile est esse unitatem et punctum idem. his quidem enim est tangere: unitatem autem primum. Et hoc quod est congruum est medium. Dis enim linea medium punctorum est. barum autem non est necesse: nullum enim medium est dualitatis et unitatis.

Comē. sup. phys.

n

Adunatio est quod ultimam eorum quod est iter duo continua destruit. et hoc accidit necesse post conclusionem. Necesse est igitur quod est adunatum primum sit primum: et omne primum primum sit primum: et non sequitur ut omne congruum sit primum: medium sit adunatum: et non sequitur si sit ut omne continuum sit adunatum: cum consecutio non fuerit continuatio non erit: sed cum continuatio non fuerit adunatio non erit: ergo hec quatuor praedicunt se ad invicem secundum ordinem naturaliter.

Physicorum

CSequitur igitur ex hoc quod si sunt hec puncta: et unitas absoluta: ut dicunt: impossibile erit ut unitas et punctus sint idem. quoniam punctus habet tangere: et unitates vero sequi habet se ad invicem. Et inter puncta potest esse aliquid: quoniam omnis linea est inter duo puncta. d. translatio ita cecidit in greco: et videtur mihi quod deberet dicere. quod inter omnia duo puncta est linea: unitates vero non habent necesse: quoniam inter unitates: et dualitatem non est aliquid.

29 Et cum sequi sit aliud a tangere: necesse est si fuerint puncta et unitas existentia per se: ut dicunt dicentes puncta esse elementa corporum: ut punctus sit aliud ab unitate. Puncta enim possunt tangere. Imaginari punctus tangere punctum: sic est possibile imaginari corpus componi ex eis: unitates vero possunt sequi et non tangere. hoc quod dixit est secundum opinionem eorum: quoniam ex sexto declarabit quod impossibile est punctum tangere punctum.

Puncta dicitur
et punctum
unitatem.

Puncta expō.

Expositio
ipsum.

Secunda dicitur.

Puncta expō.
bona.

Secunda in
critica.

Et forte intēdit per hoc quod dixit quod punctum tangere punctum. Et forte tangunt sese super punctum: et non est ita in unitatibus. Et si exponit rhe mistius huc locum: Alex. exponit hic tactum pro suppositione. Et d. d. inter puncta et unitates. hoc est differentia vera inter puncta et unitates. quoniam inter unitatem et unitatem non est aliquid: et inter punctum et punctum est linea: et ideo dicitur quod differentia est inter unitatem et punctum: et verum sit aliquid indivisibile: et est quod unitas non habet situm: et punctus habet: quod est in aliquo loco demonstrato linee in extremo: aut medio. Et d. d. omnis linea est inter duo puncta. inter quolibet duo puncta est linea secundum quod puncta sunt in una ultima linea. Et dixit: ut mihi videtur: quod iter puncta potest esse aliquid: dicentes puncta esse habere per possibile iter illa non esse aliquid: sed non negavit hoc esse possibile sicut negavit ipsum de unitatibus. Et videtur mihi quod induxit pueras propositis intente. dicentes quod inter quolibet duo puncta est linea: quod nondum apparuit: et cōversa eius est manifesta: et est quod omnis linea est inter duo puncta: quoniam cum cōcedat quod omnis linea est inter duo puncta: pueri particularis scilicet inter aliquod duo puncta est linea: et cum cōcedat quod omnis linea est inter duo puncta: declarabit quod inter quolibet duo puncta possibile est ut sit linea: quoniam si fuerit impossibile: non erit verum dicere: quod omnis linea est inter duo puncta: quoniam cum fuerit verum hoc: quod nulla duo puncta sunt iter quod est linea: erit vera pueria eius: quod est nulla linea est iter duo puncta: quod est falsum manifeste: hoc est apud me illud quod intendit Ari. quapropter dimisit hanc propositionem: et accepit pueras: sed translator existimet: quod hic fuit error in libro greco: et intelligendum est hic per lineam lineam finitam.

Quid quidem igitur est simul: et extra: et quid tangere: et quid medium: et quid consequenter: et quid habitum: et quid cōtinuum: et in quolibet unum quodque eorum inest: dictum est.

Et iam igitur posuimus quid est esse insimul: et separatim: et tangere: et inter: et sequi: et sese: et continuum: et in quibus invenitur unumquodque istorum.

30 Dicitur quod ex hoc quod declaratum est ex descriptionibus utarum: declarabit in quibus inveniunt. Et queret aliquis quoniam esse insimul est tangere: quoniam omnia primum sunt

insimul: et omnia quod sunt insimul in loco sunt primum: et si est dispositio in sese. Et d. d. est igitur adhuc ut videtur quod si esse insimul et tangere sunt idem secundum subiectum: tunc sunt duo secundum diffinitionem: quoniam esse insimul opponitur ad esse solū: et tangere non opponitur ad esse solū: sed ad esse separatū. Et in diffinitione eius non apparet locus: sed in diffinitione eius quod est esse insimul apparet locus. Et sese autem separat a primum. quoniam sese est primum et sequens. et se et etiam potest esse corpus: et potest esse non corpus. U. g. motus aut tempus. motus enim est sese ad motum: et tempus ad tempus. sed tempus non tangit tempus: quoniam contigua necessario sunt magnitudines. in naturalibus vero est corpus. in mathematicis autem potest esse linea. aut superficies: sed omne contiguum in mathematicis est continuum.

Capitulum in quo procedit ad tractandum de unitate et diversitate motus. Cap. II.

Hus autem motus dicitur multipliciter: unum quod dicitur n. multipliciter dicitur: genere quod dicitur igitur unitas est secundum figuras predicamentum. loci mutationem quod dicitur n. omni loci mutationi genere una est. alteratio autem a loci mutatione altera genere est. Specie autem unus est: cum genere unus: et individua specie sit: ut coloris quod dicitur sunt differentie. Hic igitur alius specie denigratio et dealbatio. Hic autem dealbatio omni dealbationi idem secundum speciem erit. Et omnis denigratio omni denigratiōi: albedini autem non amplius: nisi specie una dealbatio albedini omni. Si autem sunt quod dicitur quod genere simul et species sunt: manifestum est quod specie unus erit. simpliciter autem unus specie non: ut doctrinario: si scietia quod dicitur est species existimationis: genus autem scietiarum aliarum.

Et unus motus dicitur multis modis: quoniam unum dicitur multis modis. unus igitur in genere est secundum figuras predicamentum: quoniam quoniam translatio comparat ad aliquam translationem quocumque sit eentia unum in genere. Alteratio vero est alia a translatione in genere: et unum in specie est quoniam fuerit unus in genere. Deinde fuerit idem specie quod non dividit. U. g. quoniam color est multis modis: et nigricatio est alia ab albificatione in specie: et si omnis albificatio cōvenit in specie omni albificationi: et omnis nigricatio omni nigricatiōi: albificatio vero non connenit: et ideo albificatio cum omni albificatione comparat per illam unum in specie. Cōvenientes igitur in genere et specie insimul: manifestum est quod sunt unus motus in specie. Quod autem sit simpliciter unus motus in specie non. U. g. quoniam disciplina sit scia: quoniam est species considerationis et genus. sc. scietiarum. U. g. grammatice et geometrie et ceterarum scientiarum.

In hoc

In hoc caplo inceptit dicere qz quor modos dicitur motus vnus: qm hoc est vtile: et ne cessariu de perscrutatione de motu: vtru sit etern: aut non. Et dicitur: vnus motus dicitur multis modis. i. et vnus motus dicitur multiplici: qz vnus dicitur et multipliciter: motus. n. dicitur vnus fm genus: et est ille qui est vnus fm formam alicuius pdicamento: in qbus sit. i. qz coi cat in vno pdicamento pdicamento: in qbus iuenit motus. U. g. traslatio ad superius: cu coparat ad traslationes ad inferius: qm est fm genus vnus: in quo est motus in loco. s. in pdicamento vbi: et hoc intendebat cu dixit. i. qm ois traslatio qm comparat ad alia traslatione diuersas in forma: tunc due traslationes iueniuntur vnu in gne. (C. D. d. alteratio vo rca. et hoc manifestu est: qm pdicamentu alteratiois. s. qualitatatis: alio est a pdicamento traslationis qd est vbi. (C. D. d. et vnus in specie rca. i. et dicitur vnus scdo mo. s. sps: et vnus motus in specie est: qm duo motus fuerint vnus in genere: et vnus in vltima specie que no diuidit in alias sps. (C. D. d. U. g. rca. i. et ca ppter qua qda motus sunt diuersi fm spem: et qda puenientes fm spem est diuersitas ei: ad qd est motus in specie: aut puenientia ei in specie. U. g. qz colores qui sunt fines motuum qui sunt in colorib: sunt multi modi: ideo motus q sunt in coloribus diuersi in specie sunt diuersi in specie: et qui sunt in puenientib: in specie: sunt puenientes in specie. U. g. qm nigricatio qz est ire ad nigredine: et albeficatio est ire ad albedine: et nigredo differt ab albedine in specie: ideo nigricatio q est motus ad nigredine differt ab albeficatione in specie q est motus ad albedine: et qz hec albedo puenit in specie cu hac alia albedine demonstrata: ideo hec albeficatio conuenit cu hac albeficatione i sps. (C. D. d. albeficatioi vo no conuenit. i. motus vo qui est in albedine no conuenit in specie ei q est in nigredine: qz nigredo differt ab albedine in specie. (C. D. d. puenientes igit rca. i. manifestu est igit q cu diximus: q ois motus pueniens in specie est conueniens in genere: no sequit vt ois motus conueniens in genere i specie. i. vni in genere et specie sit vnus motus in specie simplr: qm quedas sps sunt que sunt genera. (C. D. d. U. g. et cu disciplina fuerit scia rca. i. et vnus motus i genere et specie no est vnus in specie simplr. s. qz scia ad disciplinam est sps coprehensionis: cu coprehensio quedam est disciplina. i. ex disciplina: et quedam no ex disciplina: et cu hoc q dixit species est genus pluriu scientiaru disciplinaru.

Subabit aut aliqz si vnus specie motus sit: cu ex eode in ide idem mutet: vt vnu punctum ex hoc loco in hunc locu iteru et iteru. Si autem hoc est: erit circularis rectitudini eadem et volutio ambulationi.

Et est hic locus questionis. i. quando ides transfertur de vno loco ad alium. Ver. gra. quando idem punctus transfert de hoc loco in hunc locu vna vice post alia: vtruz ille motus est vnus in specie: qm si ita fuerit: tunc motus circularis pueniet motui recto: et tunc volutio conueniet ambulationi.

Quia posuit q motus q sunt vnus in specie: sunt illi: qbus illud ad qd motu mouet est idem in specie: et no existimat q isti motus sunt conuenientes fm spem: s. motus qui mouet de eode in ide: sed in temporibus

diuersis: induxit questionem sup hoc. Et dixit. et est hic locus questionis. i. et querit qm aliquid idem transferi de eode loco in eundem locum multoties. Verbi gratia. de puncto. b. ad punctu. c. vtru isti motus nmerent in illis qui sunt ides sps aut no: qm si ponat q motus qui fuerit de vno puncto ad vnu punctu sunt conuenientes in specie: et est possibile vt motu moueat de eode puncto ad idem punctu motu recto et motu circulari: cotingit ex hoc vt motus circularis et rectus sunt ides sps: qd est ipse. et si ponat q sunt ides numero cotingit vt tps eoz sit ides numero: qd est impossibile. (C. Et cu induxit qone inceptit dissoluere illam.

Aut determinatu est id in quo est: si alteru est specie: qm alter motus est. Circularis autem a recto alterum specie est. Genere qdes igit et specie motus vnus sic est.

Ad hoc igit dicamus qm iam determinamus: q illud in quo est motus: cu fuerit in sps: motus erit aliud in sps. Et aliud circularis est et aliud specie a recto. Scdm hoc igit dicit q motus est vnus in genere et sps.

Quia motus recti diuersant fm illud ex quo: et ad qd et in motu circulari no est ex quo et ad qd: et dicitur in diffinitione motus qui est idem i specie q ille in quo illud ex quo: et illud ad qd sunt idem in specie in numero plura fm tps. (C. U. g. motus qui est ex eode puncto ad idem punctu: aut plures motus cadentes inter duo puncta in teporib: diuersis accidet qsto pdicta: qm possibile est vt inter duo puncta demonstrata sit motus circularis et rectus. et si sit possibile est vt iter duo loca puenientia alijs duobus locis cadat duo motus: vnus rectus et alius circularis. et sic accidet questio. (C. Cu igit in diffinitione dicat loco eius qd est ad qd et ex quo: illud qd est in quo est motus. s. qd idem motus in specie est ille in quo idem in quo est motus est ides in specie: dissoluet questio qm duo motus qui sunt ex eodem loco ad eundem locu: quoz vnus est rectus et alius circularis no erunt in eode. s. per idem: qm rectus erit per lineam recta. et circularis per rotundas. et circularis est aliud a recto in specie. (C. Et ideo dixit. Dicamus igitur qm iam determinamus q illud in quo est motus cum fuerit aliud in specie motus erit aliud in specie. (C. D. d. et circularis est aliud a recto specie. i. et isti diffinitioni eiusdem motus in sps non cotingit questio: qm illud in quo est motus rectus: est aliud ab illo in quo est circularis econtrario prime diffinitioni.

Simpliciter autem vnus motus est qui substantia quidem vnus et numero est: quis autem bmo sit manifestus est diuidentibus. (C. Trianguli enim sunt fm numeru circa que dicimur motum vnu qd. et in quo et quando. Bico autem qd quoniamz necesse est esse aliqd qd mouet vt bonine aut aurum. Et in aliquo hoc moueri: vt in loco aut in passione. Et quando in tempore enim omne mouetur.

Et dicitur q motus est vnus simpliciter cum fuerit vnus in se et in numero. Et declaratur quis motus est iste motus fm diuisionem. (C. Illa enim in quib: dicitur motus

Comē. sup. phyf.

Circularis a recto alterum specie est.

33. Hic respicitur ad illud quod dicitur in principio.

Et solo solo.

Et si dicitur quod est motus.

Et si dicitur quod est motus.

sunt tria; res: et quo est: et quādo. Et incir-
tio eius est: quoniam necesse est ut sit hic aliqđ
motus. U. g. homo: aut aurum. Et ut mo-
tus istius rei sit in aliquo. U. g. in loco: aut
in passione. Et ut sit quandoq;: quoniam
omne qđ mouetur: mouetur in tempore.

34 Omne qd mouetur mouetur in tempore.
 ¶ Cū declaratur qd est idē motus genere ⁊ specie: in-
 cepit declarare quid est idem motus simplr. Et vi-
 detur fieri idem in scilicet in sua subar: dixit: ⁊ in nūo:
 qm motus qui est idē in suba: alibi est genere: ⁊ ali⁹
 species: ⁊ alius nūo: ⁊ innuit qd diuisio qua vsus est in
 motu: est diuisio in suba eius: qm illud qd significat
 hoc nōmē vnū: ē eētia: ⁊ quiditas in istis rebus est
 idē. ¶ D. dixit. ⁊ declarat ⁊ c. i. ⁊ sūm diuisione mo⁹
 in motus qui cōueniūt ⁊ differūt in rebus tribus: ex
 quib⁹ p̄stuiuit motus declarabit qd est motus vnus
 in nūo. ¶ Et cū narratū qd ex ista via pōt declarari
 quid est vnus motus in nūo: inceptit declarare hoc: ⁊
 dixit: illa. n. in quib⁹ est motus ⁊ c. i. illa. n. ex quibus
 p̄stuiuit motus sunt tria: res motar: res in qua ē mo-
 tus. U. g. vbi in translatione qd est genus: in quo est
 motus: ⁊ hoc intēdebat cū dixit: ⁊ res in qua est: ⁊ in-
 tendit qd tps: qm ex istis trib⁹ fit in motus. ¶ Et cū
 numerat ista tria: ex quib⁹ p̄stuiuit motus: dixit: ⁊
 intētio eius est ⁊ c. i. ⁊ hoc est itaqm manifestus est qd
 sepe necesse est vt in o motu sit aliquid morū. U. g. ho-
 mo ⁊ frustū aurī: vt motus sit in aliquo. U. g. in lo-
 co: aut qualitate: ⁊ intendit p̄ illud in quo est motus
 mānē motus: in qua est motus scilicet formā: ⁊ hoc ma-
 nifestū est qd nō mouet: ⁊ hoc distinctū est apud per-
 seruationē eius: qd ē verū motus h⁹ motus. ¶ D. d. ⁊
 vt sit qm. i. in tpe: ⁊ hoc declarabit in 6⁹ ⁊ existimā⁹
 qd aliquatū: ⁊ ex eo declaratū est in fermō dē tpe.

Illud qd figit
h nomen vna
et cenna et q
duras in illis
reb⁹ est idem
vid colise. 4.
mca. i. 23.

Mor pñi
 tuit ex trib⁹
 .f. re mora: il
 lo i q̄ e mor⁹:
 ⁊ ip̄e ⁊ oppo
 ſit. o. ſ. 2. 3.
 vbi dixit q̄
 mor⁹ nō pñi
 tuit ex ip̄e: q̄
 ip̄e e d̄ acc̄n
 ub⁹ mor⁹. in
 vñ pñit⁹ ſen
 tēd huc in
 o. pñ. l. c. 64.

**Ad vitam
naturalem
nos ita reg-
nabitur.**

Quorum autem trium genere quidem; aut specie esse vnum est in re: in qua mouetur: habitum autem erat in tempore. Simpliciter autem vnum esse in omnibus bis est. Et naq; in quo est vnum oportet esse 7 indiuisibile: vt speciem. Et qd est aliquado vnus tempus: 7 nō deficiens. Et qd mouet vnu esse nō fm accidens: vt album nigrum fieri: 7 coriscum ambulare: vnum autem est 7 coriscus 7 album: sed fm accidens. Neq; comune: esset enim duos homines simul sari fm candem (anitarum): vt opthalmie: sed nō vnus hic est: sed specie vnus est.

Et motum esse idem in genere: aut specie
est ex istis rebus; in quibus est motus: et se-
quitur hoc ut sit in tempore: aut vno: aut
pluribus. Ipsum autem esse eundem sim-
pliciter est in omnibus istis. Illud enim in
quo est motus: debet esse vnum. scilicet indi-
uiduum demonstratum. A. g. in specie. Et
quando. A. g. quoniam tempus debet esse
vnum sine defectu. Et motum debet esse
vnum non per accidens. A. g. ut albus niger
fiat: et for. ambulat: et albus et for. sunt idē:

sed per accidens: neq; commune: quoniam
possibile est vt homo sanetur vna sanitate
ab ophtalmia oculi: sed iste motus non est
vnus nisi in specie.

Cum declarauit quid est motus vnus in genere ⁊ in specie: ⁊ declarauit qd vnus motus simpliciter: igitur per diuisionem eius in illa: ex quibus fit motus: ⁊ notificauit illa esse tria: incept declarare quando motus erit vnus in genere: ⁊ in specie: ⁊ in numero fm illa. Et dixit: ⁊ motum esse vnum in genere ⁊ specie ⁊ c. i. motus erit vnus in genere: aut in specie fm illud in quo est motus ⁊ motus. ¶ Et dimittit diuisionem quas inuinit in motu: qz iam est declarata: quoniam anteq inciperet ad declarandus istos motus fm convenientiam ⁊ diuersitatem eorum in istis rebus deberet incipere a diuisione: dicendo qz omnis motus aut nō conuenit in aliquo istorum: aut cōuenit in quibundam: aut in omnibus. Deinde conuenientes aut sunt conuenientes in genere: aut fm species: aut fm numeris: sed quia hoc intelligitur ex hoc qd dixit: est manifestū per se: incept determinare species eius: ⁊ numerare diuisiones viles ad sciendum fm quot modos dicitur vnus motus. ¶ Et dixit: ⁊ vnū motū esse in genere ⁊ c. i. ⁊ motus est vnus in genere: aut in specie fm illud: in quo est motus. i. in natura in qua est motus: quoniam si illa natura fuerit vna fm genus. U. g. a. qualitas: aut vbi motus erit vnus fm genus: ⁊ si illa natura fuerit vna fm species: motus erit vnus fm species. ¶ U. g. vt duo motus sint albificatio ⁊ nigricatio: aut translatio. ¶ Et qz hō motus vnus in genere: aut vnus in specie non est necesse vt sit vnus fm tempus: dixit: ⁊ sequit tempus hoc. i. accidit hō motibus vt sint in tempore: aut vno: aut pluribus vno. f. qd nō est necesse in esse eiusmodi motus in genere: aut in specie fm qd est vnus in eis: vt sint in vno tempore: sed hoc sequitur: accidit naturae motus fm qd est motus. f. vt sit in tempore. non qd motus qd dicitur per tempus. ¶ Et cū declarauit dispositionem essentialē: qua motus est vnus in genere: aut in specie ab accidentalī. i. a dispositio: nec accidentalī: incept declarare illa que sunt necessaria in esse eiusdem motus simpliciter qui est vnus fm numerum. ¶ Et dixit: ipsū autem esse vnum simpliciter ⁊ c. i. motum autem esse vnum simpliciter est vt sit vnus simpliciter: ⁊ in omnibus istis tribus. f. vt sit vnus motus numero in moto: ⁊ in eo in quo est motus: ⁊ in tēpore. ° ¶ Deinde incept declarare hoc: incept ab illo in quo est motus: ⁊ dixit illud in quo est motus ⁊ c. i. ⁊ hoc est ita: qz si motus est vnus numero: necesse est vt illa natura: in qua est motus sit vna numero. f. indiuiduum demonstratū species illius nature: ⁊ hoc intendebat cum dixit. U. g. in specie. i. U. g. aliquod indiuiduum indiuiduorum specie illius: in quo est motus. ¶ Et cum narrauit qd est necesse in vno motu fm numeris: vt illud in quo est motus. f. materia motus sit vnum numero: incept declarare etiam qd necesse est qd tempus sit vnum numero. ¶ Et dixit: ⁊ quando ⁊ c. i. etiam necesse est vt tps sit vnum nūc sine defectu. i. qd in ipsū nō cadat quies: sed erit continuus: quoniam tunc nō esset vnus motus: qd tempus eius nō eēt vnum. ° quoniam illud in quo est motus lz sit vnum numero: similiter res mota si mouebitur in temporibus diuersis: tunc motus eius non erit vnus in numero. ¶ Deinde in-

Occurrit
cite obiecti
q̄ aliq̄ poss
dicē dī. fuit
se dūmūm.

Mō ē necē
 ēē cuiusmodi
 mori in gēte
 aut in spē fm
 qd ē vñ i co
 vt sit i vno iē
 potest fā
 cidu nā. mo
 tus fm qd
 mori. i. vñ i
 tpe nō qmō
 ius q dicit
 fpo. vñ dicit
 6. cō. 5. 4.
 vñ cō pō
 que tibi.

Mōnē
 Si cor
 qñ reu
 vūz u
 motus
 poſſē
 tuenr ē
 S3 vid
 poſiti. c
 dēn vī
 laſ.
 Expō
 niſt. j.

duplex tertius necessarius: et est qd res mota debet esse una numero: et hoc essentialiter: non accidentaliter: et dicitur: et motus est unum non per accidens et c. et in hoc qd motus sit unus in numero: necesse est qd res mota sit una in numero non per accidens: qm si fuerit una per accidens: tunc erit possibile: vt moueat duobus moribus insimul in eodem tempore. ¶ U. g. qm albus et fortis sunt idem per accidens qm accidit qd fortis sit albus: et ideo possibile est hoc unum per accidens moueri duobus moribus insimul: vt niger fiat qm qd est albus et ambulet qm qd est fortis. ¶ Deinde dicitur: neqz comune: et intendit illud in quo est motus: qm cum declaratur: qd necesse est vt illud in quo est motus: et etia tempus sint unus in numero: vult declarare qd tempus ee unum numero non sufficit in hoc: qd motus sit unus numero: cum illud in quo est motus fuerit comune non unum numero: et quasi dicit: et impossibile est si illud in quo est motus fuerit comune: vt motus sit unus numero: et tempus sit unus numero: qm possibile est vt duo homines insimul sanentur ex vna infirmitate in specie in vno tempore: et sanatio eorum non erit una in numero: sed in specie: et motus quo mouetur: et tempus sit idem.

¶ Socratem autem fm alterationem eandem alterari specie in alio autem tempore: et iterum in alio. Siquidem contingit corruptum iterum fieri unum numero: erit et hic vnus. Si vero non: idem quidem species: vnus autem numero non.

¶ Si autem fortis alteratur eadem alteratione in specie: sed hoc in aliquo tempore. Deinde iterum in alio tempore. sed si possibile est vt illud quod tam corruptum est reuertatur: et fiat unum in numero: tunc motus possibile est: vt sit etia vnus. et si illud fuerit impossibile: motus erit ille idem: sed non vnus.

¶ Hoc est questio circa hoc qd dictus est: qd in hoc qd motus sit vnus numero: necesse est vt tempus sit vnus numero: qm pot alibi dicere: qd eundem motum mouetur eodem motu in specie vna vice post altera. et plures. ¶ U. g. gra. vt modo moueat: deinde quiescat: et de reuertat ad illum motum quo mouebatur prius: qm ille motus scdus et primus sunt vnus in numero: eodem modo in generatide qd cu idem indiuidu corruptum: deinde reuertit: et sunt vnus in numero. ¶ Et ideo dicitur: si aut fortis et c. sed cu posuerimus qd fortis mouet in aliquo vno iteru post pma vicem. U. g. alteratur iteru post aliud aut transferit: tunc si corruptu quando reuertit est unum in numero motus fortis: et reuertit postqz quies iteruenit est vnus: et si illud non fuerit: hoc non erit: et hoc intendebat cu dixit: si igit possibile est et c. i. motus fortis qui fuit modo: et post reuertitur: possibile est vt sit vnus: et ideo dixit post: si igit illud fuerit impossibile et c. hoc igit est vnus eorum que possunt intelligi ex hac questione. ¶ Et forte intendit per hac questione venire ad questionem de motu continuo. quomodo motus est continuus cu hoc qd in omni motu quedam pars corrumpit et quedam generat: et cu corruptum non reuertit: non est hic vnus motus in numero et fm hac expositione est cum dixit: tunc motus possibile erit vt sit: intendit: si igit est possibile vt illud qd est

corruptum reuertat: et fiat unum in numero: possibile erit vt sit hic vnus motus in numero. et si illud fuerit impossibile: non erit hic vnus motus in numero: sed impossibile est vt generatum et corruptum sint idem numero. ergo impossibile est vt vnus motus sit in numero: vt si sit vnus subiecti numero: et in eodem: et continuo: et hoc erit finis huius questionis. Si autem cōcesserimus qd illud qd generat post corruptionem est unum numero: non sequitur vt motus continuo sit vnus motus: tunc sed et motus inter quos est quies: cum subiectum eorum fuerit unum numero: et illud in quo est motus fuerit etia unum numero. ¶ Et videtur si ista questio intelligatur de motu continuo: qd distincta inter pres motum continuum. et motus qui reuertunt iteru post alium sit bec. i. qd generatum et corruptum in istis moribus vtriusqz distinguatur a reliquo per quietem interiacentem: in motu vero continuo generatum non distinguatur a corrupto neqz demonstrat: sed est unum: possibile est igit dicere fm hoc qd motus continuo est vnus numero: sed modo magis diminuto qd modo quo dicimus in re quiescente ipam ee vnā fm numeru. et si intendit per huc sermonem dubitare de motu qui est iteru post pma: dissolutio est manifesta: cu fuerit cōcessus qd generatum et corruptum non sunt idem in numero. et hoc manifestu est per se. et illud qd dixit post: significat qd non intendit nisi querere de motu continuo. qm dicat. si igit posuerimus qd fortis transferat iteru post pma: si fuerit possibile: vt illud qd est corruptum reuertat: et fiat unum in numero: tunc motus iteratus pot esse vnus in numero nedu continuus. et sic est intelligendus iste locus. et sic non accidet qstio valoris in hoc: qd cu aliqd fuerit corruptum et post reuertat: qd non est idem in numero. ¶ Et qd ita est dixit. si aut fortis et c. i. sed cu posuerim qd fortis mouet in aliquo vno iteru post aliud. U. g. qd alteret aut transferat iteru post aliud tunc si illud qd ita est corruptum reuertat et fiat idem in numero: tunc motus fortis qui heri fuit: reuertet idem: qd est impossibile. ¶ Et forte ista expō est difficilior: et manifestius est ex vbiis et hoc qd ipse intendit declarare: qd necesse est in hoc qd vnus motus sit qd tempus sit vnus: sed fecit quoniam de continuo: aut forte intendit vtriusqz: qm ex illis que dicit post apparet: qd ipse fecit questionem de continuo: quoniam due questiones sunt similes.

¶ Habere aut dubitationem huius simile: et est vtriusque vna sanitas et oio habet et passiones subiecte sint in corporibus: moueri namque videntur habitus et fluentia. si igit eadem et vna qd diluculo: et nunc est sanitas: quare non et cum non deficiens accipiat iterum sanitatem: et hoc et illa vna numero erit.

¶ Et est etia questio similis istis: vtriusque sanitas est eadem: et vtriusque forme et passiones sunt in corporibus in suis subiectis: qm nos inuenimus illud qd habent ex hoc in eis du mouentur et fluunt. si igit sanitas que fuit in mane: et que est nunc: est eadem: quare sanitas que fuit et destruitur et post reuertit illa et ista non sunt eadem in numero.

¶ Quia questio predicta fundatur super hoc. i. vtrius generatum postqz corruptum sit idem in numero cu corrupto: et fuit positum qd si fuerit idem in numero: continuo get vt motus qd fuit fortis: hodie et qui fuit heri sint idem in numero: et si posuerimus qd est aliud: continget vt

Comē. sup. phis.

3

Ado potest
vnus motus
nunc cu pma
motus conti
nue corrumpi
pantur.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Paula expō.

30

Physicorum

nō sit vn^o mot^{us} in nūero: inceptū dicere q^{uod} talis q^{uod} accidit in formis quiescentibus: q^{uod} sunt in transmutato. Et dicitur: est q^{uod} rē. i. r. est q^{uod} similis q^{uod} dicitur d^{icitur} motu vno in numero: r^{atio} de formis: r^{atio} vlt^{ima} de passionib^{us} q^{uod} sunt in corporibus q^{uod} sunt in suis subijs: vtrum sint eadem dum corpus fuerit idē: aut nō sunt eadē si corpus deferens non fuerit idē: s. multiplicare fm^{ul} multiplicationē corporū: aut quō est. Nos. n. videm^{us} hanc formā exitem in corporibus r^{atio} corpus moneri. i. trāsmutari r^{atio} fluere semp^{er}: vnde necesse est vt ita sit iⁿ formis q^{uod} sunt iⁿ istis corporibus: cū sunt in suba corporū trāsmutabiliū: si igit^{ur} sanitas q^{uod} fuit hodie for^{ma}. r^{atio} q^{uod} fuit beri sit eadē in nūo: necesse est vt sanitas q^{uod} est eius: deinde destrui: deinde reuerti: sit eadē in nūo: r^{atio} si hoc est inopinabile: necesse est vt nō sit hic eadē forma iⁿ nūo. ¶ D. d. vtrū sanitas est eadē. i. iⁿ nūo. s. q^{uod} fuit beri in for^{ma}. r^{atio} q^{uod} est hodie. ¶ D. d. vtrū rē. i. r. hoc p^{er}scrutatio vlt^{ima} fundat sup^{er} hoc. s. vtrū forme r^{atio} passionē exstant in suba corporis: q^{uod} si ita fuerit necesse est vt illud q^{uod} inuenit iⁿ corporibus motis r^{atio} fluentibus moueatur r^{atio} fluat: vñ sequitur vt forme moueant^{ur} r^{atio} fluat: r^{atio} si forme fluunt: r^{atio} sunt eadē in nūo necesse est vt for^{ma} q^{uod} fuit beri: deinde reuertit^{ur} hodie postq^{uod} corruptū sit eadē in nūo: r^{atio} hoc cōtingit in eodē motu: q^{uod} dictum est q^{uod} necesse est vt submⁱⁿ eius sit idē nūo: si igit^{ur} nō est bec eadē forma in nūo: ergo neq^{ue} idē mot^{us} nūo.

¶ Eadem enim ratio est nisi q^{uod} in actum differunt: q^{uod} siquidē duo sunt idem hic sicut numero vnus: r^{atio} habitus eē necesse ē. ¶ Tunc. n. numero actus vnus numero: si vero habitus vnus est: fortassis non alicui videbitur vnus r^{atio} actus esse. Cum enim p^{er}uenerit ambulare: non amplius est bec ambulatio. Iterū autē ambulare erit: si igit^{ur} vnus r^{atio} idem est contingit r^{atio} idem corrumpi r^{atio} esse multotiens. De quidem igit^{ur} sunt dubitationes extra que nunc est intentionem.

¶ Quoniam eadem ratio est in hoc: p^{er}ter hoc. s. in quo differunt: quoniam due actiones: r^{atio} si sint due ex illo eodem necesse est vt forme etiā sint sicut ille due in numero: quoniam eadem actio in numero est eiusdem in numero: r^{atio} si forma fuerit eadem: dignius ē vt nullus existimet q^{uod} actio etiam est eadem. Quoniam homo cum cessauit ab ambulare non erit tunc illud apud ipsum ambulatio: r^{atio} cū reuertitur r^{atio} ambulat: tunc erit ambulatio: si igit^{ur} ambulatio est eadem: possibile est vt idem corrumpatur r^{atio} generetur multotiens. s. q^{uod} iste questionē sunt extrinsece ab hac p^{er}scrutatio.

38
Cōuenientia
inter q^{uod}ones.

Probō ē.

¶ Cū narrat q^{uod} in hoc q^{uod} forme et sunt eadē in nūo accidit q^{uod} sitis ei q^{uod} accidit ex hoc in eis de motibus iⁿ nūo: r^{atio} dedit similitudinē inter ista: inceptū dare differentiam. ¶ Et dicit: q^{uod} eadē ratio est rē. i. in hoc q^{uod} cōtingit in formis: r^{atio} in ipsis motibus. quoniam si forma iterata est eadē motus qui est h^{ic} est idē: r^{atio} si forma q^{uod} est h^{ic} est plus vna motus q^{uod} est h^{ic} erūt plures vno: r^{atio}

sit ecōtrario. Et si forma q^{uod} h^{ic} p^{er}tinuū eē fuerit vna: cū hoc q^{uod} suū submⁱⁿ est semp^{er} in trāsmutatio: ita motus p^{er}tinuū in eē erit vn^{us} in nūo: cū hoc q^{uod} suum submⁱⁿ demitratū est trāsmutatus. ¶ Et si ille q^{uod} est h^{ic} fuerit plusq^{uam} vnus: forme q^{uod} sunt h^{ic} erūt plures. ¶ Et igit^{ur} inter motus r^{atio} formas est ista similitudo manifestans est differentia inter motus r^{atio} formas in q^{uod}onibus accidentibus in eis: p^{er}terq^{uod} in hoc q^{uod} adunatio iⁿ motibus r^{atio} formis nō est iⁿ rebus p^{er}tinuū. ¶ Q^{uod} cum actio. s. mot^{us} fuerit eadē sequit^{ur} vt forme subte illius actionis sint eadē: r^{atio} si forma agēs illā. Et cū forma fuerit eadē nō seguit^{ur} vt motus sit idē: q^{uod} cū for^{ma} ambulat hodie r^{atio} ambulat beri subz est idē: r^{atio} motus sunt plures: r^{atio} si ab eadē forma inueniunt^{ur} plures actiōes iⁿ t^{em}p^{or}ibus diuersis. ¶ Si igit^{ur} diceret p^{er}terq^{uod} in hoc q^{uod} differunt: q^{uod} actio cū fuerit vna forma erit vna: cū forma fuerit vna: nō seguit^{ur} vt actio sit vna: tūc sermo eē manifestus p^{er} se: dicit^{ur} p^{er}terq^{uod} rē. ¶ Et iste sermo vt apparet nō est verus: q^{uod} nō seguit^{ur} cū actiones fuerint plures in nūo vt forme subte illi^{us} actiōis sint plures in nūo: neq^{ue} forme agētes: neq^{ue} sequit^{ur} ad hoc q^{uod} si eadem actio in nūo p^{er}uenit ab eadem forma: aut est in eadē forma q^{uod} necesse est vt plures actiones inueniant^{ur}: aut a plurib^{us} formis: aut in plurib^{us} formis nisi esset verū q^{uod} posset p^{er}ueni p^{er}secutio a destructione antecedētis. ¶ Si ista differentia v^{er}is sit iter hoc q^{uod} accidit in p^{er} aspectu: existimat^{ur}. n. q^{uod} vnus motus in nūo fuerit vni^{us} sub nūo q^{uod} sequit^{ur} q^{uod} plures motus sunt pluriū subtop: existimat^{ur} tū q^{uod} nō ex eadē forma: aut in eadē forma est eadē actio. Et sic iste sermo h^{ic} duas d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} s. s. h^{ic} q^{uod} accidit in p^{er} aspectu: d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} fin ipsas rem: r^{atio} iō dicit^{ur} digni^{us} ē igit^{ur} vt nullus rē. i. r. d^{icitur} ferēt ita iter illa est: q^{uod} cū actiōes fuerint plures existimat^{ur} q^{uod} necesse est vt forme sint plures: q^{uod} existimat^{ur} q^{uod} cū eadē actio fuerit ab eadē forma q^{uod} sequit^{ur} plures actiōes eē a pluribus formis: r^{atio} nullus existimat^{ur} q^{uod} cū forma fuerit eadē q^{uod} necesse est vt actio q^{uod} p^{er}uenit ex ea: aut q^{uod} ē in ea sit eadē. Iste. n. h^{ic} demonstrat^{ur} q^{uod} cessat ab ambulatione nō p^{er}uenit ex eo ambulatio: r^{atio} q^{uod} reuertit^{ur} ad ambulationē: tūc p^{er}uenit scda ambulatio. ¶ Et forte intendit. s. est d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} inter hoc q^{uod} seguit^{ur} ex hoc fm^{ul} similitudinē: r^{atio} fm^{ul} ipsam rem: q^{uod} si similitudine q^{uod} est iter motus r^{atio} formas: sequit^{ur} q^{uod} cū posuerimus plures motus eē sequit^{ur} plures formas eē: sed nō est necesse: q^{uod} idē motus ē eiusdē forme: r^{atio} eadē forma nō est idē mot^{us}. ¶ Et forte intendit p^{er} duas actiones duas passionē: q^{uod} cū passionē fuerint due seguit^{ur} vt forme sint due: q^{uod} nō sequit^{ur} in actiōe: r^{atio} q^{uod} si intendit dare d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} in hoc iter actionē r^{atio} passionē: r^{atio} sup^{er} hac expōnē est sustinēdū. ¶ Et cū scripserā hoc nō: cū inspererā librum Alex. in hoc caplo: r^{atio} post inueni ipm^{um} dicere p^{ro}p^{ri}uū huic: dicit. n. q^{uod} actio dicta in h^{ic} loco dicta est equoce: r^{atio} Ari. intendebat p^{er} actionē cū dicit^{ur} q^{uod} actiōes si fuerint due rē. i. submⁱⁿ actiōis. r^{atio} q^{uod} d. q^{uod} si subz actiōis fuerint due: segit^{ur} q^{uod} forme sint due. D. declarauit hoc: r^{atio} dicit^{ur} q^{uod} eadē actio in nūo est eiusdē in nūo: r^{atio} hoc est ita: q^{uod} vñ submⁱⁿ in nūo ē vni^{us} forme. ¶ Et dedit rōnē sup^{er} hac expōnē: r^{atio} dicit de hoc q^{uod} inuenit in gbuldā libris loco istius sic: s. d^{icitur} ferūt: q^{uod} si fuerint due in nūo necesse est vt forme sint sic: r^{atio} nō dicit^{ur} actionē. Deinde reuersus est ad p^{ro}p^{ri}uū q^{uod} nem: r^{atio} dicit^{ur} si igit^{ur} ambulatio rē. i. si igit^{ur} ambulatio for^{ma}. beri r^{atio} ambulatio hodie est eadē: possibile est vt aliqd idē generet^{ur} r^{atio} corrupta multotiens: r^{atio} dicat ipm^{um} eē idē q^{uod} est valde inopinabile. ¶ Et q^{uod} q^{uod} dices q^{uod} modo

Prima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Secunda cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Tercia cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Quarta cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Quinta cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Sexta cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Septima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Octava cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Nonima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Decima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Undecima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

Dodecima cōp^{ar}atio
d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur} d^{icitur}

modo forme sunt eedē et corpora sunt semp in trans-
mutatōe: nō ē huius scia: aut huius loci: dixit: s; iste
qōnes rē. i. et propter hāc qōnē dixerūt qdā antiq; q
nō est bec scia nēcia: q oia sunt i trāsmutatione: et ē
sermo sophisticus: vñ loquētes i lege Nabumeti di-
cunt q accidentia non remanent p duo tpa: et inten-
dunt q oia sunt mota preter subam.

¶ Quoniam autē cōtinuus est ois motus: sim-
plicitē quidē vñū necesse est cōtinuus esse:
siquidē ois diuisibilis est: et si pñuū vnus.
Non enim fiet ois. cōtinuus omni sicut ne-
q; aliud nulluz contingentē contingens: sed
quozh vñū sunt extrema. Ultima autē aliozū
nō sunt quidē: alioz aut sunt: sed spē differē-
tia: et equiuoca sunt: qāo nāq; tangēt: aut fi-
et vltimū lineē vñū et ambulationis.

¶ Et q; ois motus est cōtinuus: ideo mo-
tus qui est simplr vnus debet esse pñuus:
cū ois motus est diuisibilis: et si motus fue-
rit cōtinuus erit vnus: qm nō ois motus ē
cōtinuus cū omni motu. Quēadmodum
in alijs nō quilibet continuatur cū quolibz:
sed illa quozh vltima sunt vñū. Et quedam
nō hñt vltima: et quedā habēt: sed in forma
sūt equoca. Quoniam ipole ē vt vltimū lineē
tangat vltimum ambulationis: et fiant vñū.

¶ Cū declarauit q vnus motus in nūō ē motus qui ē
in eodē in nūō. et in eodē in tpe: et inducit qōnes sup
hoc ante p dāre rōnē pp quā necesse est i hoc q mo-
tus sit vnus in nūō: vt tps sit vñū: et subm sit vñū: et ē
q; est cōtinuus. Et dixit: q ois motus rē. i. et q; ois
motus est pñuus: q ois motus est diuisibilis: necesse ē vt
vnus motus in nūō sit pñuus: et cū declarauit q oēs
motus sunt de nā pñuus: dixit: si igit fuerit motus con-
tinuus: rē. i. si igit motus q ē vñū: sub nūō et in eadē re
nūō habuit ptes pñuas: tūc erit vñū: et si ptes ei nō
fuerit pñue: nō erit vñū: et cā in b q qdāz motus sunt
q nō sunt pñui est: qm nō ois motus pñuatur euz
quolibet motu quēadmoduz ipole est in alijs q sunt
de spēbus pñui pñuatur: ita q qdāz pñuatur cū qli-
bet: qm si ita eēt: tūc oia eēt pñua: s; pñua sunt il-
la quoz vltia pñt eē vñū: et hoc intēdebat cum dixit:
quēadmodū in alijs rē. i. ipole est vt qlibet motus cōtinuef
cū qlibet motus sit est ipole qdlibet pñuatur cū qli-
bet. **¶** Deinde induxit determinationē p quā res fue-
rint pñue et dixit: illa quoz vltima sunt vñū. i. en-
tia pñua sūt illa quoz vltima pñt eē vñū: s; i corpo-
ribus nālibus pñuatio fit qm duo vltia fuerit vnus
absq; eo q vltimuz eōe q ē vñū corūpat: et filr est
pñuatio i magnitudib; mathematicis: diffiniuntur
enī q sunt illa q pñt recipere vltimū cōer: filr vñ ē in
motib; et sic cū dixit: illa quoz vltia sunt vñū iten-
dit aut in imaginatiōe: hoc est i motib; et i tpe: et in
magnitudib; qm ista scia pñsiderat ē de istis qdāmo-
do: aut in eē: et ē h in corpibus nālib; pñuus: sicut est
vñū in mētib; aialū solidatis. **¶** D. d. cāz pp quā
qdā entia recipiūt pñuationē et qdā nō: dixit: et q
dā nō hñt vltia rē. i. et cū pñua sunt illa quoz vlti-
ma sunt vñū: vt q cā i b q nō oia sunt pñua est: q
nō oia entia hñt vltima: sicut est vñū in nūis: neq;

oia entia hñt vltia pñt pñuari: neq; ē in imagi-
natiōe: qm qdam entia hñt vltima diueria i forma:
de qbus hoc nomē vltimū dñ equoce: et hoc intende-
bat cum dixit: sed sunt in forma equoca. **¶** D. d. qm
ipossibile est vt vltimū lineē tāgar rē. i. et ipossibile ē
dicere q vltimū lineē tāgar vltimū ābulatiōis cum
magnitudo tāgar motū: qm vltimū ē cā dñ equoce.

¶ Habiti quidē igit sunt et qui neq; idē spe-
cie: neq; idem genere sunt. **¶** Turrens. n. ali-
quis statim febricitabit: et vt lāpas ex diffu-
sione loci mutatio est habita: cōtinua autem
nō. **¶** Poniē. n. cōtinuū quoz vltima vñū
sunt. Quare habiti et pñr sūt quo tpe conti-
nuū est. **¶** Cōtinuus autē est quo motus. **¶** Hoc
autē est cū vñū vltimū fiat ambobus.

¶ Dicamus ergo q motus sesei erit et si non
cōueniēt in specie aut in genere. **¶** A. g. q bō
currit et febricitat statim: et sic motus can-
dele successiuus est translatio sesei: cōtin-
a vero nō: positū est enīz cōtinuū in reb; qua-
rum vltima sunt vñū. i. isti igit motus sunt
sesei et cōsequentes: q; tempus eoz est con-
tinuum: et cōtinuatio tēporis est per conti-
nuationem motus. Et hoc erit quādo vlti-
mum amborum fuerit vñū.

¶ Cū descripsit motus cōtinuos incepit post dicere
motus seseos. **¶** Et dixit: et dicamus rē. i. et motus di-
cuntur sesei s; nō cōueniant in specie aut in genere:
sed est necesse solūmodo vt vltima eoz sint istī. s.
vt interim non sit quies vt dictū est in descriptōe re-
rū seseiarū simpliciter: siue fuerint motus aut alia.
¶ Et cū induxit hoc dedit duo exēpla: vñū de moti-
bus seseis diuersis in genere: et aliud in motib; seseis
cōuenientib; in specie. **¶** Et dixit: A. g. bō currit rē.
idest exēplū motū seseiorū nō cōuenientū est q bō
currat: et statim accidit ei febricitatio. **¶** Et exēplūz
seseiorū cōuenientū in specie est cādela que intrat
manus hoīum vna post alia. **¶** Deinde dixit conti-
nua vero nō rē. idest isti motus et similia non dicū-
tur cōtinua: qm positum est q cōtinua sunt illa: que
possunt habere vltimū cōer: sed isti nō possunt habere
vltimū cōer. In illis autē que diuersant fm speciez
manifestū est q vltima eoz sunt diueria. In eis autē
que cōueniunt in specie: vt motus candele de vna ma-
nu in alteram est seseus: q; quies nō interponit et p-
uatur cōtinuatio in rei veritate: q; motū nō ē vñū.
¶ Deinde dixit: isti igit motus sunt sesei et cōsequē-
tes: quia tēpus eoz est cōtinuū. idest et motus sesei di-
cuntur sesei et cōsequi quia tēpus eoz est cōtinuum in
rei veritate: aut existimā esse cōtinuū quia nō iter-
ponitur illis quies sensibilis: et in rei veritate non est
cōtinuū: nisi quādo instās in quo fuit vltimū pñui
motus in eo erit vñū secundū motus: vt motus mor-
tis qui sequitur motū vite: isti sunt sesei in rei veri-
tate. i. quoz tēpus est cōtinuū in rei vitate. **¶** D. d. et
tps eoz est cōtinuū rē. i. et tēpus motus cōtinui per
se est cōtinuū per continuationē motū cadentiū in
ipsū: et hoc erit quādo vltima illoz motū fuerint
vñū: vt mihi videt: et cōtinuatio tps motū seseiorū
est fm q imaginat et vltima eoz sunt vñū.

Comē. sup pbyfi.

n 4

40

In illis q di-
uerfant tpe
manifestū est
q vltima eoz
sunt diueria.

Documenti
 Mor qd
 vn^o i specie e
 por nalt m
 eu q e vn^o i
 nu^o: e tlt e
 disp^o motu
 vni^o i gne cu
 motu vno i
 sp^e. e motu
 vni^o i nu^o cu
 motu cu^o p^o
 e vn^o.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

Phyficozumi

3ta est dipo
nio accitū
sepabilius. i.
q. iueniunt
i qis ipse qn-
qz z no iue-
niunt qnqz i
quidā ipse
bus zc.

loz z tardus sint spēs eius est: qz velocitas z tarditas
sequitur vnuquēqz modū motus: ista est dipo ac-
cidētū sepabilius. i. q. inueniunt in qlibet spē qnqz z
no iueniunt qnqz in qbusdā speciebus. ¶ D. d. ergo
neqz grauitas zc. i. z signū ei q. velocitas z tarditas
non sunt dīc mor^{ta} ita q. p. illas diuidant in spēs est:
qm graue z leue qm duo illoz mouent ad eūdē locū:
z aliter est graui⁹ aut leui⁹ reliquo: tūc alterum necio
erit velocius reliquo: z motus eoz est idē in specie:
quonā mouent ad locū terre: tūc motus grauioris
erit velocior: z vterqz est motus ad mediū: z si mouē-
tur ad locū ignis: tūc motus leuioris erit velocior. z
vterqz est idē motus in spē: z est motus a medio: z b
itēdebat cū dixit. U. g. iducēs terram ad terrā zc. i. z
U. g. mor⁹ q. iducit terrā ad terrā aut motus q. iducit
ignē ad ignē. U. g. mor⁹ ad mediū: aut a medio.

C Anus qdē igit irregularis est quo est pti-
nuns: minus autē qd quidē reflexio motui
accidit: hic aut minus cōmixtio semper con-
trarij est. Si aut oēm vnu ptingit regulare
esse z nō: nō erunt qui non sū spēm habiti
sunt ipsi vnus z continuus. Quō enim erit
regularis ex alteratione compositus z loci
mutatione: indiget enim conuenire.

Et dicamus q. motus diuersus est vnus
cū fuerit ptiunus: sed est in hoc minus: z b
accidit translationi sū tortuositate: z min⁹
semper est per mitiones ptiunz. Si igit oīs
motus vnus possibile est vt sit sū equalita-
tez aut inequalitatez: possibile est vt motus
sefens nō sū spēs idē motus ptiunus. Quā
impossibile est vt motus compositus ex al-
teratione z translatione sit equalis: qm necē
est si esset equalis vt superponeretur sibi.

Et dicamus zc. i. apper q. motus diuersus sū velo-
citate z tarditate ē vnū nūro cū fuerit ptiun⁹: sed in
vnitate est in dispoīe minor: z eq̄lis in b in dispoī-
tione pfectiori. ¶ D. d. z b accitū trāslatiōi sū tortuo-
sitate. i. z hoc q. vnus motus nūro q. necario ē ineq̄-
lis accidit trāslatiōi q. est p. lineā rectā necessario. i. q.
nō est vnū in nūro. ¶ Deinde dedit cām pp. quā mo-
tus inequalis nō est vnū s. cōpositus: z dixit: z minus
est p. mitionē ptiunz. i. z cū motus ineq̄lis fuerit mo-
tus magis diminutus: in caplo eiusdē mor⁹ nūro: z
diminutū in oī genere est diminutū p. mitionē ptiunz
seq̄ vt motus ineq̄lis sit cōpositus ex ptiunz: z sic nō
est vnus in rei veritate. ¶ Et cūz narrat q. motus
ineq̄lis est ineq̄lis p. mitionē ptiunz z mixtio est possi-
bilis in oī motu sū q. est motus dixit: qm oīs mor⁹
vnus zc. i. z cū ita sit possibile est vt oīs motus sit eq̄-
tis z inequalis. ¶ Sed querit quō ista ppō ē vltis:
z declaratū est in celo z mūdo: q. motus corporis ce-
lestis nullā bz i se diuersitatē. ¶ Et ad hoc dicēdū ē
q. hoc ptiunū est corpus celestis sū q. celeste: nō
iquatū motū: z sūmo i hoc loco est de motu nō sū
q. est motus alicuius corporis. ¶ Et cūz narrat q.
vnus mor⁹ nūro recipit eq̄litate z ineq̄litate: incipit
declarare ex hoc q. motus sefens nō pti ptiunari: z di-
xit: z impossibile est zc. i. z impossibile est vt ex moribus
sefens nō puenientib⁹ in spē fiat vnus motus cōtinu⁹.

3ta in⁹ semp
ē p. mitionē
contrarij.

Diminutū i
oī gite est di-
minutū per
mitionē pti-
unz. i. d. d. m. s.
cō. 19.

3ta z c. c. c.
18. z c. 39.
Digressio q.
qrit vnu oīs
motus possit
ē irregularis.
a. Sēmo i b
loco ē de mo-
tu sū q. est
mor⁹ alicui⁹
corporis.

qm motus ptiunus recipit equalitatem: z qd recipit
equalitatem recipit superpones: z motus cōpositus ex
trāslatiōe z alteratiōe nō recipit eq̄litate. ¶ Et iste
sermo est in scda figura: z q. iste componit ex duab⁹
ppōnibus quarū affirmatiua declarata est: az ince-
pit declarare secū dā: z dixit: qm si esset equalis necē
esset vt supponeret. i. z signū eius q. motus composi-
tus ex spēs diuersis nō pōt recipere equalitatem ē:
qz motus qui pti recipere equalitatem sunt quoz par-
tes pti superponi sibi adinucē: z motus diuersi sū
spēm nō supponunt sibi: qz impossibile est vt trāsla-
tio superponatur aliationi: aut augmentus trāsla-
tioni: z iste sermo est in secunda figura.

Tractatus tertius in quo determinat de p-
rietate motuum z quietis.

C De prietate motuum.

Cap. I.

Mplus autē determinandus est
q̄lis motus est ptiunus motui: z
de mansione eodez modo: sed
p̄mo determinandū est: vnus
p̄tiunus motus sit q. est ex eodem
ei q. est in idē: vt q. est ex sanita-
te: ei q. est in sanitatez vt gñatio z corruptio
videt⁹: aut q. est ex ptiunz vt q. est ex sanitate:
ei qui est ex egritudine: aut qui est in ptiunz vt
qui est in sanitate: ei qui est in egritudinem:
aut q. est ex ptiunz q. ē i ptiunz: vt q. est ex san-
tate: ei q. est in egritudine: aut q. est ex ptiunz
in ptiunz. ei q. est ex ptiunz in ptiunz: vt q. ē
ex sanitate i egritudinem: ei qui est ex egritudi-
ne in sanitate: necesse est enim aut vnū quen-
dam horum esse modorum: aut plures: nō
enim est aliter contraponere.

Et determinandū est etiā quō motus est
p̄tiun⁹ cui z de quiete etiam hoc modo: sed
p̄mo dōm ē vtz mor⁹ de aliq̄ est p̄tiun⁹ motui
ad ipm. U. g. vtrū mor⁹ de sanitate ē p̄tiun⁹
us motui ad sanitatez: z sū q. existimat de
generatione z corruptiōe: aut q. sunt ex p̄tiunz
rjz. v. g. q. motus ad sanitate est p̄tiun⁹ mo-
tui ad egritudinem: aut ad p̄tiunz. v. g. q. mo-
tus ad sanitate est p̄tiun⁹ motui ad egritu-
dinē: aut motus de p̄tiunz in suū p̄tiunz ē
cōtrarij motui de hoc p̄tiunz in illō. v. g.
q. motus de sanitate in egritudinem est cōtra-
rius motui de egritudinem in sanitatez. Quo-
niam necesse est vt sit vnus istorum modo-
rum: aut plures vno: oppositio enīz impos-
sibile est vt sit alio modo.

Cum declarauit quis motus est vnus motus in
numero in rei veritate incipit declarare b
motu z quiete duo. i. q. motus sunt ptiunz: z qui non:
z etiā que duarū quietū ptiunz cū motu. i. quies
in eo ex quo est motus: z ges in eo ad qd est: est p̄tiun⁹
ruius motus: hoc intendebat cum dixit: z de quiete
etiā

46

Physicorum

inuenit in eis nisi fm q sunt ex rebus dñs: sed sermo de hoc rē. i. in fine istius sermōis. ¶ Deinde inceptit declarare: q nō pōt alijs dicere q contrarietas motuū ē s; illud ad qd est accedens: r fm illud ex quo est per se: r dixit: imo translatio rē. i. imo magis est existimādū q trāslatio motuū ad p̄raria est causa in cōtrarietate motuū: q; translatio de contrarijs. ¶ Dedit rōne sup hoc: r dixit: ista translatio rē. i. r tā in hoc est: q; trāslatio rei mote de contrario a quo mouet est separatio ab illo: r trāslatio eius ad cōtrarium ad qd mouet est receptio r acquisitio: r hoc ē ita: q; motus nihil aliud est q; acgrere partē post aliam: ex illo ad qd res mota mouet: donec acgrat illud ad qd mouet pfecte: r tūc cessat: r cum motus dñ esse cōtrarius motui aliquo isto: dignius est vt sit contrarius fm illud qd acgrit: r qd perficitur: nō fm illud a quo separatur: qm illud a quo separatur nō est p̄ substatie eius: sed est accedēs ei: r illud qd acgrit est pars substantie: r cum ita sit: q; motus aut sunt cōtrary fm illud ad quod: r nō fm illud ex quo: aut erunt cōtrary magis fm hunc modū. ¶ Dedit aliā rōcinatio nem: r dixit: glibet notatur rē. i. r q; substantia mor est de natura ei: ad qd est: nō eius ex quo est: id motus denoiatur ab illo ad qd est: cu; dñ q; motus de albedine ad nigredinē est nigrificatio nō albificatio: r sicut dñ q; illud qd mouet de egritudine ad sanitatem: est ip̄s sanari nō infirmari. Et cū posuit istos quinq; modos: r posuit q; impossibile est vt motus sint contrary fm dñrietatem eius ex quo ad illud ad qd: r posuit q; dignius est vt sint cōtrary fm illud ad qd: q; fm illud ex quo: r nō p̄tse dixit sermōe in hoc: dixit: remanet igit rē. i. r cū destructi sunt duo illorum modoz remanēt tres. s. vt motus sint dñy aut fm translatiōem eoz ad cōtraria: aut ex dñys aut fm vtrūq; q; ¶ D. d. r rectū est vt illud qd mouet rē. i. r bñ aparet ex dictis q; necesse est vt oīa duo mota que mouentur ad dñria moueant ex dñys: r dixit hoc: q; trāsmutationes q; sunt ad dñria sunt motus in rei vitate. s. de subiecto dñio in subiectū dñri: qd non est ita de alijs trāsmutationibus. s. q; sunt de affirmatione i negatione: r de negatione in affirmatione: r iste sunt cōtrarie fm hoc q; altera est ex illo ad qd est alia: vt generatio r corruptio. Et cū posuit q; motus q; sunt ad dñria necesse est vt sint ex dñys fm q; sunt motus: r intendebat declarare ex h; q; motus dñy sunt dñy s; vtrūq; q; s. fm dñrietate eius ex quo ad illud ex quo: r fm dñrietatem eius ad qd ad illud ad qd: r iam declarauit q; motus q; dicuntur esse dñy fm dñrietatem eius ex q; ad illud ad qd sunt idē motus: r q; nō est necesse p̄ hoc r rectū vt dicant dñy: inceptit p̄mo declarare de motibus: qui ponuntur cōtrary fm vtrūq; q; nō contingit eis illud impossibile: qd contingit p̄mo modo: scz vt sit idē i numero: r fecit h; ne alijs existimet: q; in hac positioe segtur illud impossibile qd cōtingit i p̄. s. in hoc q; motus est cōtrarius motui fm illud ex quo r fm illud ad qd. ¶ Et dixit: sed forte cēntia rē. i. sed essentia duoz motuū q; ponuntur p̄trary fm cōtrarietatem eoz ex quo sunt r fm cōtrarietate eoz ad qd sunt: nō segtur ex hoc vt duo motus sint vnus. sicut segtur si ponetur cōtrary per cōtrarietate eius ex quo ad illud ad qd: qm motus ad sanitatē ex egritudine nō idē est cum motu de sanitatē ad egritudinem: sed sunt duo. ¶ D. inceptit dare causam: propter quā necesse est vt motus cōtrary sint dñy per vtrumq; q; s. fm illud ex quo: r fm illud ad quod.

¶ Hoc nihil aliud ē q; acgrere p̄tē post aliam ex illo ad quod res mota mouet donec acquirat illud pfecte. ¶ D. m. r. p̄. c. 4. ¶ D. d. h. cō. 54. a. ¶ Illud a q; se p̄t motus nō ē p̄t s; b; ei: s; ē accedēs ei sed oppositū dixit. cō. 3.

¶ Qm aut differt mutatio a motu: ex quodā enim subiecto in qdāz mutatio est: motus igitur q est ex cōtrario in cōtrarijs ei: qui ex contrario est in p̄trarijs: motus contrarius est. ¶ Et qui est ex sanitatē in egritudine ei: qui est ex egritudine in sanitatē.

¶ Et q; transmutatio differt a motu in hoc: qm motus est trāsmutatio de subiecto i subiectum: motus igitur cōtrarius de contrario in cōtrariū. ¶ U. g. de sanitatē in egritudinem ē p̄trarius motui de egritudine in sanitatē.

¶ Dicit: r q; trāsmutatio differt a motu in hoc q; motus est trāsmutatio de subiecto dñio in subiectū dñri: vt de claratū est in p̄n̄s tractatus. Trāsmutatio aut est de nō subiecto i subiectum: r de subiecto in nō subiectum: necesse est vt motus dñy sint dñy fm illud ex quo: r illud ad qd ambo: qm eos esse de dñio in eis essentia est: quēadmodū ipsos esse ad dñri ē eis cēntia: r cū vtrūq; ē eis cēntia: ita: res dñie sunt dñie p̄ dñias r disponēs dñias necesse est vt motus cōtrary sint p̄trary p̄ istas duas dispositiōes. s. per cōtrarietate eius ex quo: r eius ad qd: s; magis sint cōtrary fm illud ad quod.

¶ Manifestū est aut r ex inductione qualia vident cōtraria esse: egrotari enim ip̄s sanari: r ip̄s addiscere decipi: permutatus vero non per ipsum: in cōtraria enim: sicut enī sciētia est: sic r in deceptione: r per ipsuz habere r per alium: r sursum motus ei q est deorsum: contraria enim bec sunt in longitudine: r qui est ad dextram ei qui est ad sinistram: contraria enim bec sunt in latitudine: r qui est ante ei qui est retro: contraria enim bec sunt in altitudine.

¶ Et declaratū est fm inductionez que intētiōes existimantur esse contrarie. ¶ Hos enim videmus q; cōtrarijs eius qd est hominem sanari: est ipsum infirmari: r ipsuz addiscere ē p̄trariū ad ipsuz male scire nō ex se: qm hic est motus ad cōtraria: quēadmodū possibile est acquirere sciētiā ex se: r ex alio: r similiter pōt decipi ex se r ex alio. Et translatio ad superius est p̄traria trāslatiōi ad inferius: quoniā bec duo sunt cōtraria in longitudine. Et trāslatio ad dextrum est cōtraria trāslatiōi ad sinistru: que sunt contraria in latitudine. Et trāslatio ad anterius est contraria trāslatiōi ad posterius: que sunt etiā contraria in altitudine.

¶ Cū declarauit rōne q; motus sunt cōtrary: r fm qd sunt dñy: inceptit declarare q; fm inductionē ē app̄ hoc. Et dixit: ex inductione ē rē. i. intēdit p̄ intētiōnes motus aut fines motuū. ¶ D. d. nos enim videmus rē. qm ex inductiōe apparet q; motus dñy sunt illi: qui sunt ex dñys r ad p̄traria. ¶ U. g. motus ex egritudine in sanitatē: qm manifestū ē p̄ se q; ē dñi illi: q; ē de sanitatē

¶ Bonus qd ex dñio in dñri r cū q; ē dñio in dñys primo est.

49
L. c. 7.

¶ Sursum deorsum sunt motus in longitudine.

¶ Dextra sinistram in latitudine.

¶ Anterius posterius in altitudine.

¶ Cū declarauit rōne q; motus sunt cōtrary: r fm qd sunt dñy: inceptit declarare q; fm inductionē ē app̄ hoc. Et dixit: ex inductione ē rē. i. intēdit p̄ intētiōnes motus aut fines motuū. ¶ D. d. nos enim videmus rē. qm ex inductiōe apparet q; motus dñy sunt illi: qui sunt ex dñys r ad p̄traria. ¶ U. g. motus ex egritudine in sanitatē: qm manifestū ē p̄ se q; ē dñi illi: q; ē de sanitatē

de sanitate in egritudine: et similiter descendere est contrarius ad ascendere: et trium est augeri ad diminui. **C**D. d. r. addiscere et. i. r. h. r. e. d. i. s. p. o. i. m. o. t. u. s. r. y. s. a. i. e. f. q. m. p. i. d. u. c. t. i. o. n. e. s. i. q. m. e. t. a. p. p. e. t. b. o. c. r. d. i. x. i. t. q. d. r. y. s. u. n. t. e. x. d. r. y. s. r. a. d. d. i. c. e. r. e. v. t. a. d. d. i. c. e. r. e. r. d. e. c. i. p. i. q. s. u. n. t. d. r. i. a. f. m. o. t. u. s. d. e. s. c. i. e. n. t. i. a. f. a. l. s. a. a. d. v. e. r. a. e. s. t. d. r. i. m. o. t. u. s. d. e. v. e. r. o. a. d. f. a. l. s. u. m. s. q. z. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. c. e. n. t. i. a. l. i. d. e. s. c. i. a. a. d. e. r. r. o. r. e. e. s. t. e. x. d. e. c. e. p. t. i. o. n. e. s. i. l. i. r. e. x. e. r. r. o. r. e. a. d. s. c. i. a. z. t. u. c. a. d. d. i. c. e. r. e. e. s. t. d. r. i. u. a. d. e. r. r. a. r. e. e. x. a. l. i. o. n. o. n. e. x. s. e. i. c. u. z. b. o. n. o. e. r. r. e. t. e. x. s. e. i. s. e. x. a. l. i. o. s. i. c. a. d. d. i. c. i. t. e. x. a. l. i. o. n. o. n. e. x. s. e. i. r. i. o. d. i. x. i. t. n. o. e. x. s. e. n. t. a. d. i. x. i. t. A. l. e. x. **C** Et p. o. t. i. t. e. l. l. i. g. i. s. i. c. q. s. c. i. a. q. u. e. e. s. t. e. x. a. l. i. o. o. p. p. o. n. i. t. e. r. r. o. r. i. q. e. s. t. e. x. a. l. i. o. r. q. e. s. t. e. x. i. p. s. a. a. i. a. o. p. p. o. n. i. t. i. l. l. i. q. e. s. t. e. x. i. p. s. a. a. i. a. r. t. e. s. t. a. t. u. r. b. u. i. c. b. o. c. q. d. d. i. x. i. t. p. o. s. t. r. q. u. e. a. d. m. o. d. u. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. r. e. **C** D. d. r. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. a. d. s. u. p. i. u. s. r. e. i. b. o. c. e. s. t. p. i. d. u. c. t. i. o. n. e. p. q. u. a. v. u. l. t. d. e. c. l. a. r. a. r. e. q. m. o. t. u. s. d. r. y. s. u. n. t. d. r. y. s. i. l. l. u. d. e. x. q. u. o. r. e. f. m. i. l. l. u. d. a. d. q. d. r. i. o. d. z. l. e. g. i. c. o. n. t. i. n. u. u. c. u. b. o. c. q. d. d. i. x. i. t. n. o. s. n. v. i. d. e. m. u. s. r. e. t. e. t. c. u. m. d. e. c. l. a. r. a. u. i. t. q. d. u. o. m. o. t. u. s. q. s. u. n. t. i. n. l. o. n. g. i. t. u. d. i. n. e. s. u. n. t. c. o. n. t. r. a. r. y. s. f. m. i. l. l. u. d. e. x. q. u. o. r. i. l. l. u. d. a. d. q. u. o. d. n. o. t. i. f. i. c. a. u. i. t. e. t. q. u. i. t. a. e. s. t. d. e. m. o. t. u. s. q. u. i. s. u. n. t. i. n. l. a. t. i. t. u. d. i. n. e. r. p. r. o. f. u. n. d. o. r. d. i. x. i. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. a. d. d. e. x. t. r. u. r. e. t. e. r. m. o. e. i. u. s. e. s. t. m. a. n. i. f. e. s. t.

C Qui autem est in contrariis solus non est motus: sed mutatio: ut fieri album non ex quodam: qui bus autem non est contrarius: qui est ex ipso ei quod est ipsum mutatio contraria est: unde gnatio corruptio tria est: et remotio acceptio. Ideo autem mutationes quod motus autem non sunt.

C Tres autem ad contrarium non est motus: sed translatio. A. g. gnatio albi non est aliquo: omne igitur quod non habet contrarium sua iteratio ex seipso ad seipsum sunt transmutationes contrarie: et ideo gnatio est contraria corruptioni: et denudatio forme est contraria forme investitioni: et ista iteratio sunt modi transmutationis non motus.

C Tres autem ad contrarium qui accipit finem quod est ex non contrario non est motus: sed transmutatio: est. n. i. r. e. d. e. n. o. e. s. t. f. e. a. d. e. e. r. e. s. t. d. e. c. l. a. r. a. t. u. q. d. h. n. o. e. s. t. m. o. t. u. s. U. g. q. a. l. b. u. m. g. e. n. e. r. a. t. n. o. e. x. n. i. g. r. o. s. e. d. e. x. n. o. a. l. b. o. q. m. g. e. n. e. r. a. t. i. o. a. l. b. i. q. m. a. c. c. i. p. i. t. f. i. n. q. a. c. c. i. d. i. t. e. i. q. d. f. u. i. t. e. x. n. o. a. l. b. o. e. s. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. o. m. o. t. u. s. E. t. i. n. t. e. n. d. e. b. a. t. d. e. c. l. a. r. a. r. e. e. x. b. o. c. o. e. q. d. g. n. a. t. u. r. e. x. n. o. c. o. n. t. r. a. r. i. o. n. o. e. s. t. m. o. t. u. s. n. o. n. q. a. l. b. u. g. e. n. e. r. a. t. e. x. n. o. c. o. n. t. r. a. r. i. o. q. m. o. m. n. e. a. l. b. u. g. e. n. e. r. a. t. e. x. n. i. g. r. o. a. u. t. e. x. m. e. d. y. s. s. e. d. c. u. p. s. i. d. e. r. a. t. f. i. n. b. o. c. q. a. c. c. i. d. i. t. n. i. g. r. o. q. d. f. u. i. t. n. o. a. l. b. u. e. s. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. o. m. o. t. u. s. s. e. d. b. o. c. e. s. t. e. i. p. e. r. a. c. c. i. d. i. s. n. o. p. e. r. s. e. T. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. a. u. t. q. u. e. e. s. t. d. e. c. o. n. t. r. a. r. i. o. n. o. o. m. n. i. n. o. e. s. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. p. e. r. s. e. r. n. o. i. n. u. e. n. i. t. i. n. e. a. d. i. n. e. t. a. s. f. i. n. e. s. s. e. n. i. s. i. f. f. i. n. v. n. u. i. q. m. a. c. c. i. p. i. t. q. d. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. e. x. i. l. l. o. r. a. d. i. l. l. u. d. E. t. b. o. c. i. n. t. e. n. d. e. b. a. t. c. u. d. i. x. i. t. o. m. n. e. i. g. i. t. u. r. q. u. o. d. n. o. h. a. b. e. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. r. e. i. o. m. n. e. e. n. s. q. u. o. d. n. o. h. a. b. e. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. e. i. u. s. c. u. i. u. s. p. r. i. n. c. i. p. i. u. s. e. s. t. e. x. s. e. i. p. s. o. r. e. s. t. c. o. r. r. u. p. t. i. o. e. i. u. s. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. e. i. u. s. a. d. s. e. i. p. s. u. m. r. e. s. t. g. e. n. e. r. a. t. i. o. e. i. u. s. s. u. n. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. e. s. c. o. n. t. r. a. r. i. e. i. n. b. i. s. d. u. o. b. u. s. g. e. n. e. r. i. b. u. s. e. c. o. n. t. r. a. r. i. o. d. e. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. e. q. e. s. t. m. o. t. u. s. i. n. r. e. i. v. e. r. i. t. a. t. e. r. e. t. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. q. u. e. e. s. t. i. n. r. e. b. u. s. q. u. e. h. a. b. e. t. c. o. n. t. r. a. r. i. a. **C** D. d. r. i. d. e. o. g. e. n. e. r. a. t. i. o. r. e. i. p. s. o. r. e. p. r. o. p. t. e. r. b. o. c. f. i. g. n. i. l. l. u. d. q. d. n. o. n. h. a. b. e. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. c. o. n. t. r. a. r. i. u. t. r. a. n. s. m. u. t. a. t. i. o. n. e. s. c. o. n. t. r. a. r. i. e. i. n. e. o. s. u. n. t. d. e. r. e. i. i. p. s. a. z. r. e. m. i. d. e. o. g. e. n. e. r. a. t. i. o. e. s. t. c. o. n. t. r. a. r. i. a. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. i. c. o. n. t. r. a. r. i. e. t. a. s. a. c. c. i. p. i. t. u. r. b. i. c. e. x. v. n. o. e. x. t. r. e. m. o. f. i. n. d. i. v. e. r. s. u. m.

respectum ad aliud: quod contrarius est aliquid ens: et in hac transmutatione non esset nisi in vno extremo. In generatione autem in fine: corruptio vero in principio. Et intendit in hoc sermone declarare hoc quod apparet in generatione et corruptio non nocet ei quod apparet ex inductione. scilicet quod motus contrarius sunt de contrariis et ad contraria cum generatio et corruptio non sunt motus.

C Qui autem in mediis motus sunt: quibuscumque contrariis est medius: tanquam in contraria quodammodo ponendi sunt: sicut enim contrarius videtur medio motus in utraque utriusque mutatur: ut ex fusco quidem in albu tanquam ex nigro: et ex albo in fusco tanquam in nigro ex nigro autem in fusco tanquam in albo fusco: medius autem ad utrumque dicitur quodammodo utrumque utrumque: sicut dicitur est prius. Abotus quidem igitur motui contrarius est sic: qui ex contrario in contrarium et: qui ex contrario in contrarium.

C Abotus vero ad illud quod est inter contraria et in contrariis huiusmodi interponendi sunt tanquam illi qui sunt ad contrarium quodammodo: quoniam apud motus iter est quasi contrarius apud transmutationem utriuslibet sit transmutatio. Aer. g. quoniam transmutatio de viridi in albu viride notatur quasi nigru: et sicut transmutatio de albo in viride: et transmutatio de nigro in viride nominatur quasi i albu. Abediu. n. de quodammodo utrumque extremum quando comparatur ad utrumque extremum: ut diximus superius: et sic hoc motus erit contrarius motui: quando fuerit de contrario in contrarium.

C Cum posuit quod motus contrarius sunt illi qui sunt de rebus contrariis et ad res contrarias: et accidit in hoc questione in motibus qui sunt de extremis in media incipit declarare quod illi motus sunt ad media finem illud quod habet de dieritate ad extremum ex quo incipit motus. Et dicitur: motus vero tanquam motus vero qui pueniunt ad vnu mediorum qui sunt inter illud ex quo est motus: et illud ad quod est motus debet reputari de spe motus qui est de contrario in contrarium quodammodo non simpliciter. Et dicitur: in contrariis huiusmodi inter: quod non sunt huiusmodi motus de contrariis in tria qui non huiusmodi inter: quoniam hoc declaratum est in principio istius tractatus: sed quod motus vero qui sunt ad illud quod est inter contraria quod accidit in contrariis huiusmodi interponendi sunt de nudo motus qui sunt ad contraria quodammodo. Et dicitur: tanquam ad contraria quodammodo: quod medius est contrarius utriusque extremum non simpliciter sicut aliter extremum est trium reliquorum: sed medius est contrarius utriusque per illud quod est in eo de reliquo extremo et contrarietas eius differt a dieritate extremi in hoc: quoniam trium in eo. scilicet vnu extremum non est in sua ultima perfectione sicut est in ipso extremo. **C** D. d. quoniam apud motus tanquam causa in hoc quod motus qui sunt ad inter sunt ad contrarium quodammodo est: quoniam interest de motibus puenientibus ad ipsum quasi contrarium apud transmutationem eius ad utrumque extremum: quoniam inter est trius utriusque extremum: quod utrumque extremum inuenitur in eo non perfecte. Aer. g. quoniam in transmutatione que fit de viridi in al-

Documentus

Medius est
quodammodo utriusque
extremus.
3 d. c. 1. c. 6.

Medius est
triun utriusque
extremus non
simpliciter aliter
extremum
quia est triun reliquorum
3 d. c. 54.

Medius est
triun utriusque
extremus: quod
utriusque extre
mi fuerit in
eo non perfecte.
3 d. c. 5. c. 2.
19. Et d. 10.
meta. 6. c. 23.
12. meta. 6. p.
p. 56. c. 2. de
aia. p. 5. c. 105

rietas: et in gete etiā dicitur esse cōtrarietas. ¶ D. d. et nō sunt nisi in cōtrariis. i. et quies nō est cōtraria quieti: nisi q. d. que quies sunt in cōtrariis: quēadmodū mori nō est cōtrarius motui: nisi q. d. sunt de cōtrariis et in cōtraria. ¶ D. d. ver. g. q. quies ē. i. q. quies in sanitate est p. raria quieti in egritudine: q. m. sanitas est cōtraria egritudine et est cōtraria ipsi motui: q. possibile est ut sit cōtraria motui de egritudine in sanitate: cū ges ad quā puenit mori dignior est ut sit pfectio motus q. ut sit cōtraria: hoc intēdebat cū dixit: q. m. impossibile est motui. i. q. m. impossibile est ut ges que est in sanitate sit p. raria motui qui est ad sanitatē: q. m. dignius est ut motus de egritudine ad sanitatem sit via ad sanitatē. Et hoc est ita: q. m. motus est de genere pfectionis ad quā puenit: sed est pfectio diminuta: q. est cōiuncta cū potētia: et est vltime pfectionis est in gete: si igitur motus de egritudine in sanitate est ad quietē in sanitate: necesse est ut motus de egritudine in sanitate sit facies quietē in sanitate. i. q. m. i. eo inuenit vna pars post alia quietis ad quam puenit sicut inuenit in eo vna pars post alia habitus ad quā puenit: et q. subtilitas motus est de genere quietis ad quā puenit: et illa que diuersantur f. m. magis et minus nō sunt cōtraria: ergo quies ad quā puenit motus nō est cōtraria motui: sed finis eius: ergo quies que est in eo ex quo est motus est cōtraria motui: et ē illa que corrumpitur per generationes motus: non ges que generat paulatim p generationē motus. Et ex hoc declarabitur q. ges que est in re: ad quam est motus est cōtraria quieti que est in eo ex quo ē motus. Q. m. cum motus est cōtrarius quieti in eo ex quo est motus: et quies ad quā est motus generatur cū motu. Et ergo ista quies est cōtraria gen in eo ex quo est motus. Et intēdebat cū dixit: q. m. illud quod generatur cū illo motu ē. i. q. m. quies que generatur cum generatione motus necessario est cōtraria quieti: ex qua est motus: cū ista ges destruitur per generationē mori. ¶ D. d. impossibile. n. est ut ges in albedine ē. i. q. ges in altero nō corrumpitur per generationē quietis in reliquo. i. q. ges in albedine non generat per corruptionem quietis in sanitate: et similiter quies in sanitate non generat per corruptionē quietis in albedine.

¶ Quibuslibet aut nō sunt cōtraria: boni mutatio quidē est opposita: que ē ex ipso ei que est in ipsum: motus autē non est: ut que est ex esse ei que est in esse: quies quidē boni non est: imutatio autē est: et siquidem aliquid erit subiectus que in esse est imutatio ei q. est i. nō esse cōtraria erit: si vero non est aliquid ei quod non est: dubitabit aliquis cui sit cōtraria que est in esse imutatio an quies: si at hoc est aut non omnis quies motui est cōtraria: aut generatio aut corruptio mori sunt. Abscissum est igitur q. quies non dicenda est si non et hic motus: simile autem aliquid est et imutatio. Cōtraria autē est: aut nulli aut ei que est in nō esse: aut corruptioni. Nec enim ex ipsa est: generatio autem in ipsam.

¶ Intentiones vō in quibus nō est contrarietas: et sunt que transmutationē oppositā habent. i. transmutationē que est de aliquo opposito transmutationi que peruenit ad illud: motū autē nō habet. Verbi gratia: quoniam transmutatio ex esse est opposita transmutationi ad nō esse. Quoniam in intentionibus istis nō est quies: sed illud qd est in eis est priuatio transmutationis: si nō ens fuerit aliquod subiectus. A. g. q. m. si transmutatio deficit in ente transmutatio deficit in nō ente: si igitur nō ens nihil fuerit ambiget hō: et non videtur q. priuatio transmutationis in ente: et quies in eo sit cōtraria alicui. Et si hoc fuerit: tūc aut non omnis quies est cōtraria motui: aut generatio et corruptio sunt motus: sed est manifestum q. nō dicitur quies sed simile ei: et priuatio transmutationis aut nō est cōtraria alicui: aut est p. raria corruptioni: q. m. corruptio ex illa sit: generatio autē ad illam.

¶ Cum declarauit q. quies est cōtraria motui: vult p. rari de eodē in transmutatione. i. vtrū in transmutatione est ges opposita transmutationi: sicut est in motu: aut nō est ges. Et dixit intentiones vō ē. i. transmutationes vō q. sunt in intentionibus: in quibus nō est trietas. ¶ D. d. et sunt ille q. ē. i. transmutationes vō q. sunt in intentionibus in quibus non est trietas sunt ille q. hinc transmutationes oppositas. ¶ Deinde exposuit hoc: et dixit. i. ē. i. q. transmutatio q. est de aliquo est opposita in illo genere transmutationi que puenit ad illud. ¶ D. d. motū vō non hinc. i. et in istis intentionibus in quibus nō est trietas nō est mori: necdū ut sint trietas illo modo quo motus sunt tri. ¶ D. d. exēplū: et dixit. A. g. q. m. transmutatio de ē. i. et exēplū ei q. d. est transmutatio sit opposita transmutationi. i. q. ex illo ex quo est altera transmutatio ad idē sit reliq. est transmutatio de esse in nō ēē: que est corruptio: et transmutatio de nō esse in ēē que est gnatio: et ista transmutatio nō est opposita p. illud ad qd: et si ēē opponit ad nō ēē: q. nō est h. motus exis p. se oppositus alij motui: q. transmutatio de nō ēē est p. accēs: et transmutatio de subro. i. de tria est p. se: aut ē p. p. q. ut sit p. se: et transmutatio vō subro qd deficit tria ex illo tria ad suū tria est p. se: et hoc nō inuenit in gnatione et corruptione. Et cū narrauit q. trietas in talibus transmutationibus est fin q. transmutatio vna in eis est ad illud: ex quo est scda transmutatio: cū esse in istis duabus transmutationibus nō est nisi in altero extremo: incepit narrare q. ē. nō inuenit in talibus transmutationibus ges tria getis sicut inuenitur i. motibus: neq. ē. ges est tria transmutationi. ¶ D. d. q. m. in istis intentionibus ē. i. in istis. n. intentionibus: in q. b. ē. gnatio et corruptio: nō est ges oīno: sed est in eis puatio transmutationis: et h. erit si posuerimus q. nō ens ex quo est gnatio: et aliud ad qd ē corruptio est aliqd actū q. m. si hoc posuerimus: tūc erit illic duo nō esse: et puatio in nō ente ē. q. posuerimus ipm esse aliqd et puatio in ente. Puatio igitur que est in ente si posuerimus ipsam esse gete: sequitur ut sit cōtraria puationi transmutationis que est in nō ente ē eadē cū puatione transmutationis que est in ente: et sic inter illas non erit cōtranetas oīno: q. m. quies in eo ad quod est motus nō est cōtraria quieti in eo ex

Transmutatio
nō ē nō ēē est
p. accēs: et
transmutatio
de tria ē p. se.
3 d. 5. a. 2. 5.

Documentus

Ad hoc q. d. de
p. rariis
ad quā pue-
nit est p. rari-
o dimittit
q. est cōiuncta
q. p. rari et ut
ime p. rari
mō ē in gete.
3 d. 5. co. 9.
2. 47. 3 d. 5.
3 d. 5. co. 4.

Physicorum

quoniam si sunt in duobus dyis. ¶ D. d. si igitur non ens non fuerit et si igitur non ens non fuerit sublimis: impositum est imaginari quod putatio transmutatiois que est in ente: est ges: quoniam impossibile est imaginari ipsam esse tria motui: neque putatio existimat esse ges: quoniam si non ens non est aliud: non erit illic putatio quod posset imaginari: quod est quies opposita geti quod non est in ente: neque imagiat quod ultra putatio quod est in ente et est ges opposita transmutatiois ex eo: quoniam transmutatio ex eo non est motus: et ois ges est tria motui aut geti. Si igitur posuerimus ipsam esse getez tunc erimus iter duo: aut ponemus quod non ois geti oppositum motus: aut dicemus quod gnō et corruptio sunt motus: et utrumque est impossibile. ¶ D. d. si est manifestum et si quoniam non est ges in rei veritate: et cum non fuerit ges in rei veritate: sed putatio transmutatiois: dissoluetur quod dices quod non ois ges est tria motui: aut tria geti: quoniam hec in rei veritate non est ges sed filius geti. ¶ D. d. aut non erit tria alicui oino: i. et ultra putatio quod est quies secundum similitudinem opinandum est: aut quod non est tria alicui oio: aut quod est tria transmutatiois: que est corruptio: quoniam ex eo est principium motus corruptionis.

Capitulum in quo mouet dubitationes qualdam circa premissa. Cap. III.

Abita bñt aſt aliq̃s q̃re in mutatione qdē fm loci ſunt: et fm nām: et extra nām: et quietes: et motus: in alijs aſt non: vt alteratio hec qdē fm nām: illa aſt extra nām: nūbil. n. magis ſanatio aut egrotatio fm nām: aut extra nām: neqz de albario aut denigratio: ſiſt aſt et in augmento et decremēto: neqz adinuicē hi cōtrarij fm nām ſunt et extra nām: neqz augmentum et decremēto. Et in gnōne et corruptione eadez rō eſt: neqz gnō qdē fm nām: corruptio aſt extra nām: ſenescere. n. fm nām eſt: neqz generationē videmus aliaz quidez fm naturam: aliam vero extra naturam.

¶ Et querit bō quare in transmutatioe in loco ſunt modi motuſ: et modi getis nāles: et nō nāles: qd nō eſt in alijs modis transmutatiois. ¶ A. g. in alteratione. ſ. ita quod alia eſſet naturalis et alia innālis: quoniam boiem ſanari: aut iſſimari: neutruz eſt dignius vt ſit nālis: aut nō nālis: neqz albificatio: neqz nigrificatio: et fm hoc eſt de augmento et diminutione: quoniam prietas iſtoz duoz nō eſt fm nām: et extra nām. ergo augmentum nō eſt cōtrariū augmento. Et iſte idē fm dicitur de generatione et corruptione: quoniam gnatio nō eſt nālis: et corruptio innaturalis: quod boiem ſenescere eſt naturale: et et nō inuenimus aliquā generationem naturalem et aliam innālem.

¶ Cum narrat q motus ſunt dyi in ſpē: et q ges ē tria cui motus: et cui geti: et in morbo in vbi inuenit prietas fm nām: et in nām: et ſiſt de gete: incepti pſcrutari vtrū in ceteris motibus dyis inueniat bñt

motus dyetatis. et dixit: et qrit bō et i. qre in trāſſatione in loco inueniunt duo modi. ſ. nālis et innālis: quoniam mor lapidis ad ſupius eſt violētus et inferi eodetrario. ſ. nālis: et ſiſt inuenit d eade gete in ſpē: quoniam ges iſeri eſt tria geti ſup: quoniam ges iſerius eſt nālis ter: et ſupius innālis: et ſiſt ges iſerius eſt corporis iſerius nālis: et inferi innālis. Querit igit qre in loco inueniuntur duo modi dyi bō: et nō aliaz generibz motuſ dyoz. ¶ A. g. in alteratione: quoniam nō poſſumus dicere quod alia eſt nālis et alia innālis. ¶ A. g. boiem ſanari et boies iſſimari: nō. n. exiſtimat quod hoc eſt nāle: et hoc eſt innaturale. ſ. in eade ſpē. ¶ A. g. boiem egrotare. ¶ Et hoc itendebat cū dixit: quoniam boies ſanari aut egrotare et. i. quoniam neutra iſtaruz diſpōnū eſt dignior vt ſit nālis alicui: et ſiſt eſt de albificatione aut nigrificatione. i. quoniam nulla albificatio: aut nigrificatio ē dignior: vt ſit magis nālis q̃ alia. ¶ Et cum narrat quod in pmo aſpectu nō inuenit in modis alterationis ille motus dyetatis geti: ſecit quod nālis etiā i mori augmētū: et dixit: et fm hūc modū eſt etiā de augmēto et diminutione. ſ. quod de augmēto nō inuenit aliud nāle et aliud violētū: et ſiſt in gnōne et corruptione: quoniam boiem ſenescere eſt via ad corruptionē: ſed teneat nō diuidit in nāles et innāles. Et ſiſt inueniētere eſt via ad gnationē: ſi in exiſtimat quod illud eſt nāle et aliud innaturale.

¶ Aut ſi ē qd violētia ſit extra nām: et tūc corruptio erit corruptio dyetatis: que violenta ē vt q̃ extra nām eſt ei que fm nām. Ergo naturale et gnōnes quedā ſunt violēte et nō moderate: quod p̃trarie ſunt que ſunt fm nām. Et augmēta ſunt violēta et decremēta: vt augmēta q̃ velociter p̃pter alimētū pubeſcētūz ſunt: et critica cito aduēta et nō cōſtricta.

¶ Dicim⁹ igit quod ſi id qd ſit violēter extra naturā: tūc aliqua corruptio eſt tria alicui corruptioni. ſ. corruptio violēta que ſit extra naturā corruptioni naturali. Sūit igit modi generationis violenti: et generatio non eſt menſurata aliqua meſuratione. Et ſi igit cōtraria eiſmodi gnōnis nālis: et erūt modi augmenti violēti: et modi diminutiois. ¶ A. g. augmentū puberū p̃pter luxū in cōmeltione: et ſemen luxurioſum: cuius corpus impinguitur et non condensatur.

¶ Cū narrat quod in pmo aſpectu exiſtimat quod in vna ſpē motuſ g ſunt in alteratione: et g ſunt in augmento et diminutione: et vtr in alijs transmutatioibz nō inuenit trietas ſicut i motibus g ſunt in loco. incepti narrare quod hoc accidit in p aſpectu: cū hoc bñ p̃ſideratur apper quod in vnaquaqz ſpē iſtoz inuenit trietas ſz nām et nō nām: ſi hoc fuerit: poſſibile erit vt in ſpēbz op̃poſitis inueniat trietas hoc mō. Et dixit: dicam⁹ igitur et i. quoniam ſi hic fuerit corruptio violēta: qd ē violētus eſt ex nām: ſequitur vt ſit tria corruptio corruptio nī. Et cū in hoc ſyllo hypothetico poſit aſſerit p̃clo quod corruptio erit tria corruptiois: et b eſt illud qd intēdebat declarare. ¶ Deinde declarant quō prius ſequitur aſſerit dixit: corruptio. ſ. violēta et i. qz corruptio violēta eſt extra nām: qd eſt ex nām eſt tria nāli. ergo corruptio nālis et violenta ſūt trie. Et cū narrat quod .

Subjunctive.

Solution.

Tot sūt spēs
 sanitatū quorū
 sūt spēs egrorū
 mūnūs: s; nō
 pūnomina.
 Idē h; ipse
 colliger. ca.
 f. 2.3. cc. c. 18

in case
of a
second.

T Sed quomodo erit hoc in alteratione: dica-
mus igitur: qd filr est de illa. Qm possibile e
vt sint aliqua ex ea violentia. A. g. quoniam
quidē hoies euadunt ab egritudine non in
die critica: z quidā in die critica: illi igr sunt
alterati non nāliter: isti autē naturaliter: z sic
corruptio est cōtraria corruptioni non gene-
rationi z nihil pibet hoc: quoniā possibile
est vt altera corruptio sit p̄r̄sistibilis: z alia
delectabil. Et erit corruptio h̄ia corruptiōi
nō simplr: sed cū altera corruptio fuerit ta-
lis dispōis: z alia talis dispōis.

158 ¶ Cum declarauit q̄ in gñatōe ⁊ corruptiōe ⁊ aug-
mento inuenit cōtrarietas: inceptit declarare q̄ sūt
est in alteratiōe: ⁊ q̄ latet in alteratiōe magis q̄ in
generatiōe ⁊ corruptiōe. dicit. s̄ quomodo erit hoc
in alteratiōe. ¶ D. dicit. dicamus igitur. i. q̄ in vno
motu in specie inuenit cōtrarietas in alteratiōe: sicut
in gñatōe ⁊ corruptiōe ⁊ augmento ⁊ diminutione.
¶ D. d. qñ possibile ē ⁊ ē. i. qñ possibile ē vt quedaz
alterati alterentur violēter: ⁊ qdā nō violēte. U. g.
in alteratiōe in infirmoꝝ de egritudine in sanitates: qñ
quedam est in die critica ⁊ est alteratiō nālis: ⁊ que-
dā non in die critica: ⁊ hec est alteratiō immaturalis.
¶ D. d. illi igit sūt alterati ⁊ ē. i. ille cui accidit crisis
nō in die critica: vt i. sexta. ¶ D. d. isti ā ⁊ ē. i. quibus
accidit in die critica. U. g. i. septime. ¶ Et q̄ hoc nō

Die corrup-
prio ẽ p̃stilla
bil'neçio: sed
violẽta ẽ ma
gis cõrrip̃ta-
bilis.

¶ Cōm hoc igitur qđ narrauimus vniuer
saliter erūt modi motuū: ⁊ modi quietis cō
trarij. A.g. quoniā superi⁹ ex hoc est p̄trari
um inferio⁹: ⁊ quoniā h̄ duo sūt h̄ia in loco:
⁊ iste due intētiōes vniuersali sunt dignio
res principalī. Quoniā illud qđ trāsfertur
nāliter superius est ignis: ⁊ inferius est ter
ra. Et trāsfariōes sunt eorū h̄ie: ⁊ loc⁹ ignis
est superius nāliter: ⁊ loc⁹ ei⁹ est inferi⁹ extra
nām. Et naturale est h̄ium innāli.

¶ Sic facit rememoracionē de modis predictis. Et
quos motus sunt cōtrarij: quies est contraria: Et dat
exemplū de boc: qđ iam declarauit. qđ motuū 3iōriū
quidā sunt diuersi in specie: isti sunt cōtrarij 3iō for
mas: qđ sunt ad cōtrariā: ex prarijs: 3iōi: et sunt
cōtrarij fm nām et nō nām in respectu eiusde: isti
sunt idē in spē: et sunt cōtrarij fm nō nām: et nāz tñ:
Quies uero declarauit est de illa: qđ 3iū in eo motu
est quies que est in eo ex quo est motus: nō quies que
est in eo ad qđ est motus: et qđ due quietes cōtrarie sūt
quies in eo ex quo: et qies in eo ad qđ. ¶ Et dixit. fm
igitur boc qđ narrauimus. et. et intēdit per modos mo
tuū duos modos motuū cōtrariōz. 3iōi. 3iōi. diuer
sorum in specie: et cōuenientium in specie: 3iōi. 3iōi. 3iōi
nām et nō nām: intēdit per modos quietis quietes
que est cōtraria motui: et quali dicit. fm hunc igitur
modū: qđ narrauimus erunt motuū motuū prarij:
motuū quietis cōtrariū motib⁹ et quietib⁹ ipsis. ¶ Di
xit exēpla fm spēm in translatione. et dixit. U. qđ
nām superius. et. U. qđ superius est 3iū in inferio
ri in loco: ideo illud qđ transferit nāliuer superius est

Physicorum

Contrarietas
p. et principaliter
invenitur nisi in
eodem quod sit in lo-
co. Idem. x.
meta. c. 13.

contrariū ad inferius trāslato nāli: et ideo trāslatio
est cōtraria trāslatiōi. ¶ D. d. et iste due itētiōes. et
intēdit vt mibi vt q. iste due cōtrarietates sunt il-
le q. dicunt ōria pncipaliter cū diffō ōrioz que est
q. ōria sunt illa que maxime distant: nō inuenit pnci-
mo et pncipaliter nisi in eis q. sunt in loco. ¶ Deinde
dī in qualitate fm similitudinem. Et forte intēdit
q. ōrietatem esse supius simplr: et inferius simplici-
ter est dignius q. vt sit in inferiori et supiori nō simpli-
citer sed in respectu: vt in loco aeris: et loco aque: et for-
te ppter hoc dicitur illud igit qd trāssert nāliter supe-
rius. i. simplr. Et hoc caplm diminutū est in qbusdas
libris: et in libro Alex. inuenit sic. ista igitur sunt sicut
pncipaliter et pmo. et Alex. exponit hec vba duob' mo-
dis: dicit. n. q. cū dicit ista inuit illa q. dispositū prius
per motus et quietes ōrias. i. ista q. hnt istas intentio-
nes pncipalr et essentialr: ista expositio nō conuenit
verbis Aristo. fm q. accidit nobis. Et secunda expo-
sitiō ē propinqua nostre. ¶ D. d. et trāslationes eoz
sunt ōrie. i. et q. sunt ōrienō trāslationes eoz sunt
ōrie. ¶ D. d. et locus ignis est supius et. et intēdit vt
mibi vt q. isti duo motus. i. ad supius et ad inferius qm
imaginatur fm q. sunt duoz corpouz nāliter. U. g.
ignis et terre: tunc vterq. erit pterius reliquo: fm il-
lud ad quod mouetur nāliter: et accipiunt fm q.
sunt vnus corpis. U. g. ignis aut terre: tunc alter erit
contrarius reliquo fm nām et non naturā. U. g. mo-
tus lapidis ad inferius et superius.

¶ Et quietes aut simlir: que nāq. est sursum
quies qui est desuper in deorsum motui cō-
traria est. Fit aut terre illa quidem quies ex-
tra nām: motus aut hic fm nām: quare mo-
tui quies contraria est: que est extra naturā:
ei qui est fm nām eiusdem. Et motus enim
eiusdem contrarius sic est. Alia quidem enī
fm nām ipsorum est sursum aut deorsum:
alia autem extra naturam.

¶ Et silr etiam est de modis quietis: quoniā
quies superius est pteraria motui de superio-
ri ad inferius. Et si quies illic erit terre extra
naturam: et iste motus erit naturalis: quies
igitur cōtraria motui est quies q. est extra na-
turam motui nāli in eadem re. Abotus. n. q.
est in eadem re nō est in eo cōtrarietas nisi b
modo: quoniā alius est ei naturalis: aut ille
qui est ad superius: aut ille qui est ad inferi?
et alius non naturalis.

¶ Cum narrat q. motus pterary sunt illi q. sunt ōry
fm illud ad qd et illud ex quo: vt supius et inferius in
motib' corpouz simplicia et accidit q. in eadē re oppo-
nunt sibi isti duo motus fm nām et nō nām: inceptit
narrare q. quies est ōria motui in eadez re hoc mō.
¶ Et dicit: silr et. i. et quēadmodū duo motus i ea-
dez re q. sunt ad loca ōria sunt ōry: q. sunt ad loca cō-
traria: et q. alter est nālis et reliquus nō nālis: ita ē de
ōrietate getis ad motū in eadē re. i. q. quies q. est in
ōrio loco in quo est quies ad quam est motus: et q. si
motus fuerit naturalis illi re: erit quies non nālis.
Verbi grā: qm quies superius est pteraria motui a su-
periori ad inferius: si igitur quiescens fuit illic terra. i.

superius erit fm violētiā: et tunc motus ex illo loco
erit nālis: et si quiescens fuerit illic ignis: tunc ges erit
naturalis: et motus ex eo erit violētus. ¶ D. d. q. ges
igitur et. i. et quies cōtraria motui nāli est quies vio-
lenta que est extra nām: et dicit: in eadem re: q. quies
supius est pteraria motui de superiori simplr: quies
et simplr superius est ōria quieti in inferiori non b
nām et nō nām: fm q. ambe sunt nāles duobus pter-
arys. ¶ Et quasi intēdit declarare q. dīpō contrarie-
tatis existētis in eadē re est fm nām et nō nām: et siue
fuerit cōtrarietas in motu aut in motu et gere: et ideo
dicit: qm motus qui est et. i. qm motus nō est ōrys
motui in respectu eiusdē nisi fm modū: quo ges i ea-
dem re est cōtraria motui: et quies pteraria quieti: nō
fm modū quo motus q. sunt in pluribus vna spē sūt
cōtrary: et getes que sunt in pluribus vna spē: qm isti
sunt cōtrary: q. sunt ex ōrys et ad ōria et cōtrariōrū.
Et debes scire q. intēdebat declarare: qm quēadmo-
dum vni motui in numero accidit ōrietas fm nām et
non nām: ita est de motibus ōrys in specie in res-
pectu eiusdē. i. q. accidit eis ōrietas fm nām: et nō nām
vt motus ad supius et ad inferius: qm in respectu ter-
re: aut ignis alter est nālis: et alter nō naturalis: et silr
est de contrarietate quietis ad motum. i. quietis ex q.
est motus: sed q. ista contrarietas nō imaginatur ni-
si in eadem re: non accidit vt ambe sunt nāles sicut
accidit in duobus motibus in specie contrarys: quan-
do accipiuntur in respectu duoz diuersorū: vt motus
ignis ad superius: et terre ad inferius: qm sunt contra-
rys naturales: et iste ignis et iste terre.

¶ Habet aut dubitationes si est omnis quie-
tis que non semper est generatio: et ipsa hoc
ipsum stare. Absentis igitur extra naturā:
vt terre sursum erit generatio. Cum ergo se-
rebat sursum violentia stetit: sed qd semp
stat videtur ferri velocius. Qd autē violen-
tia est contrarium est: non factus ergo quie-
scens erit quiescens. Amplius videtur stare
positum: aut omnino esse in ipsi? locum fer-
ri aut accidere simul.

¶ Et est hic locus questionis: quoniā si oīs
quies nō est semper generata cū nō est: dein-
de est: et generatio eius est cessatio: tunc ges
rei quiescit non naturaliter. U. g. quies terre
superius habebit generationē: quoniā illud
qd transfertur superius violēte cessabit: sed
illud qd cessat semp existimabitur qd trāsla-
tio est velocior: et qd transfertur violente est
econtrario: erit igitur quiescens absq. eo q.
quiescat: et existimatur et q. dicere aliqd cel-
sare: aut est dicere q. trāssertur vlr ad locū
quem habet: aut vt sequatur in simul.

¶ Et est questio: vtrū quies violēta habeat generatio-
nes: quoniā si quies violēta nō est semper: et omnis
quies que nō est semp ē generata: necesse est vt ges
violēta sit generata: et intelligo p generationē quie-
tem factā cum motu: et hoc intēdebat cū dicit: qm si
omnis quies et. i. qm si omnis quies nō est semp qm
modo nō ē. Deinde erit: necesse est vt quies violēta
habeat

habeat generationē: et intelligo per cessationē ire ad cessandū. Et cū declarauit qd ex hoc sermone sequitur qd ges violenta est generata. scilicet facta ex motu violento: induxit impossibile qd sequitur ex hoc: et dixit: illud enī qd transferri superius violēte cessabit. i. sed si posuerimus qd ges violēta habet generationes sicut hz quies nālis sequitur ex hoc vt illud qd transferri violēte transferat vt cesset: sicut illud qd mouet nāliter. Et d. d. illud qd cessat rē. i. sed illud qd cessat hz qd cessatio eius generat. i. fit ex motu naturali apparet qd translatio eius erit velocior quādo appropinquat loco in quo innatū est cessare: sicut ē dispositio i. motu nāliter: et motū violētū est cōtrario. i. qm̄ omnis motus ē remissior qm̄ appropinquat loco cū quo cessat: ideo motus eius nō est ppter quietē: et cū ita sit cessatio eius nō erit gnāta et sic quiescet ita qd nunq̄s venit ad quietē. Et hoc intēdebat cuz dixit. gerit quiescens rē. i. et illud qd mouetur violēte nō mouetur vt cesset: tunc illud qd mouet erit gescēs absq̄ eo qd ges eius generet: qd est impossibile. Et d. d. ex istimatur rē. i. apparet qd cuz dicimus aliqd cessare intēdimus atq̄ duoz: aut ire ad cessandū et trāferri ad ipm̄: aut qd motus et ges sunt infimul: aut qd ges est separabilis a motu: aut generata cuz motu: et hec duo nō inueniunt in illo qd gescit violēte: ergo necesse est vt illud qd gescit violēte nō veniat ad gescendū: et sic quies eius non habebit generationem.

Et habet autē et dubitationem si cōtraria est quies: que est hic: qui hic est motu: cū enim moueat ex hoc. aut reiciat: adhuc videtur habere qd abiectus est. Quare si bec quies cōtraria est ei: qui hic est in p̄rariū motu: simul erunt tria: aut sic quiescit: aut adhuc manet. Et minno autē ei qd mouet aliqd quidē ibi: aliqd autē ē in qd mutat. vñ et magis mor? motu prius est q̄ quies.

Et est questio: vtrū quies hic est cōtraria motu ex hoc qm̄ quando mouetur aliqd ab aliquo et separat ab eo: existimat qd in eo est illud a quo separat. Si igitur ista quies est cōtraria motu: ex hoc erunt duo cōtraria infimul. Et ad hoc autē dicamus qm̄ et si adhuc est quiescens: quies eius est quodāmodo: et vniuersalr motū quoddā ē illic: et quoddā in eo ad qd trāsmutat: qm̄ motus dignior est vt sit prius motu q̄ quies.

Et est questio de hoc qd posuimus p̄s. i. qd quies q̄ est in re ex qua est motus est cōtraria motu ex hac quiete vt posuimus p̄s. Deinde induxit questionē. et dixit: quoniam quādo aliqd mouet rē. i. apparet enim qd quādo aliqd mouet de aliqua re et separat ab eo aliqd qd est in eo de illa re: a qua separatur. i. dum mouet: quoniam quādo separat ab eo totalr: tunc perficitur motus: et nihil remanet in eo de illo a quo mouetur. Et cum posuit qd quādo aliqd inceptit moueri qd adhuc est quiescens in eo ex quo mouetur. dixit. si igitur ista quies rē. i. si igitur res mota est quiescens in illo ex quo mouet dum mouet: et quies est cōtraria motu: tunc in re mota inueniunt duo cōtraria infimul. i. quies et motus. Et cum induxit hanc que-

stionē inceptit dissoluere eā. et dixit. ad hoc autē dicamus rē. i. et questio nō cōtingit nisi ex hoc qd accipimus ipm̄ quiescens simplr in eo ex quo mouet et nō est in eo quiescēs nisi quodāmodo. Et deinde declarauit hunc modū quis est: et dixit: motu enim quoddā est illic rē. i. et cū omne motū ē diuisibile vt post declarabitur: tunc motū nō est quiescēs in eo ex quo mouetur nisi fm̄ partes: nō hz totū: ad est simplr: quoniam duz mouetur quedā pars eius est in eo ex quo mouetur: et quedā pars in eo ad qd mouet: et sic nō sequitur vt duo cōtraria inueniant in eodē subiecto. Et cū cōcessit in hac questioe qd quies ē cōtraria motu: in cepit etiā declarare: qd quies nō est nisi puatio mor? et qd cōtrariū in rei veritate motu est motus oppositus ei: ideo possibile est vt quies et mor? inueniant in duab? partibus motu: et nō est possibile vt duo motus cōtrarij inueniant in duab? partib? eius: sed necessario ipediunt se adinuicē. Et ideo dixit: quoniam motus dignior est rē. i. et quia motus pot cōgredi cum quiete in eadē re mota: et nō cuz motu cōtrarij: neq̄ in duabus partibus diuersis. Et sciendum est qd quies cōiuncta cū motu nō est distincta a motu: id est in pte distincta: qm̄ sequitur ex hoc vt aliqd moueret in aliqua parte: et quiesceret in alia: cū nō est distincta: ergo est in potētia nō in actu.

Et de motu quidem et quiete quomodo uterq̄ vnum sunt: et que contrarie quibusdam dictum est.

Iam igitur narrauimus de motu et quiete quomodo uterq̄ est vnus: et quomodo cōtrariantur sibi.

De motu quomodo est vnus ita dixit: et de quiete autē innuēdo per ipm̄ motū: sic etiā quies erit vna tribus modis. i. vna genere: et vna specie: et vna numero: et illa: que sunt necessaria in vnoquoq̄ istorum: sunt illa que sunt necessaria in motu.

Dubitabit autē: vtrū quis et de stare: si et quicūq̄ preter naturam mor? bis est quies opposita. si quidē igitur nō erit incōueniens manet enī violētia: quare quiescēs aliquid erit nō semp sine fieri: sed palā qd erit: sicut enim mouetur preter naturam: et quiescit vtiq̄ aliquid preter naturam.

Et queret homo etiā de cessatioe: vtrum omnes motus qui sunt extra naturā habent quietem oppositā. Quoniam si hoc nō fuerit erit inopinabile: quoniam tunc remanebit res in violentia: et erit aliquid: qd nunquā quiescet sine generatione. ergo manifestū est qd habet. Qm̄ quēadmodū res: que mouetur extra naturam: quiescet extra naturam.

Ista est p̄ma questio: quā induxit p̄s: et nō inuenit in quibusdam libris. et forte iterauit eam ad cōplendum sermonē: quoniam in illo sermone negauit vt ges que est extra naturā beat generationē. ergo est semper: qd est inopinabile: et quies que est extra naturā videtur fieri per sensum semp: dissoluit igit hanc questionem ita qd generatio dicit de illo: et de quiete naturali multipliciter. Et dixit: et queret homo rē. i. Comē. sup. p̄p̄si.

a De motu ē diuibile. 3 de 6. pp. t. c. 3. z. 39. 4. s. 1. p̄ d. a. t. c. 67. 2. 5. m. t. c. 18. 3. d. s. pp. t. c. 4. o. 2. 4. 6. b. 6. pp. cō. 2. 1. 32. 2. uies nō ē nisi puatio mor? et p̄rui in rei vna cōmuni ē mor? op. polit? ei. 3. d. 6. cō. s.

Documentū

63

In trāslatōe dīcānti nō re perit illd qd fēq̄ ab illo tex. vtiq̄ ita sit nē. et ē dicit vt fūghuē vt i. 61. 62. 1. 63. tex. cōnotari pōt. 13 qz cū trāslatōe vul gata et i. arabico. iō iscrē dū esse mudi- catur.

64

Quino et qd mouet aliqd qd ibi. aliqd nō est in qd mutat.

et queret homo sicut diximus de cessatio: que est ire ad cessandū in motib⁹ qui sunt extra nām: ytrum habent quietē intentas sicut habet motus nāles. Et nō intendit per quietē oppositā quietē de qua dixit prius qd est cōtraria motui. i. quietem in eo ex quo: sed intendebat quietē ad quā est motus: et dixit: opponit large. Et cū narravit qd questio est de quietis eē nō naturalis: que est motui naturalium dixit: igit nō habet hoc erit inopinabile. i. si igitur nō hnt quietem vt dictū est prius: qd nō habet generationes: erit inopinabile: apparet enī sensui qd hic sūt aliqua que quiescunt violēte et nō naturaliter: et hoc intendebat cum dixit: qm̄ aliquid remanet in violētia. i. qm̄ apparet sensui qd aliquid quiescit in loco per violētiā. Et dicit: et sicerit aliquid qd nunq̄ gescit sine generatione. i. et nullū inopinabile est maius q̄ ponere qd quies violenta est facta: et non habet generationes. Deinde dicit: manifestū est igit qd hz rē. i. et cum quies violēta ē motui postq̄ nō fuit per sensus: manifestum est qd habet generationes: sed generatio in hac quiete nō habz eandē intētiōē cū generatione in quiete naturali: et hoc fuit negatū in sermone p̄dicto a motis nō naturalib⁹: s. ista quies fit a motu qd est extra naturā: et modo quo iste mot⁹: qui est extra nām inuenit in corpore. i. qm̄ quēadmodū iste mot⁹ est a causa extrinseca violenta: similr quies violenta inuenit post istum modū sicut quies naturalis: que est a causa que est in re: inuenit post motū naturales qui ē in re a natura: id est a causa existēte in re. Et hoc intendebat cum dixit: quēadmodū illud qd mouetur extra nām rē. id est et quies est ei fm̄ qd est motus: quēadmodū quies est in re fm̄ qd est motus naturalis. i. qm̄ sicut motus dicitur multipliciter de naturali et violēto: ita est de quiete nāli et violenta: et q̄stio accidit ex hoc qd ponebant vniuersa.

Quonia autem est quibuscūq̄ motus fm̄ naturam et p̄ter naturam: puta ignis qui sursum fm̄ naturam: qui autem deorsum p̄ter naturā: ytrum hic cōtrarius: aut qui terre: bec enim fertur fm̄ nām deorsum. Aut palam quia ambo sed nō eodē modo: sed qui quidē fm̄ nām: fm̄ naturā existēti: eius aut qui ipsi⁹ qui sursum ignis: ei qui deorsum: vt fm̄ naturam existēs p̄ter naturā existēti: sicut autē et in mansionib⁹. Forte aut quieti mot⁹ aliquaten⁹ opponit: cum enim moueat ex hoc et abijciat adhuc videt habere qd abijciat. Quare si ipsa quies cōtraria ei qui hinc in cōtrariū motui: simul existūt cōtraria: si aliquatenus quiescit aut adhuc manet: totaliter aut eius qd mouet: hoc quidem ibi: hoc autē in qd mutatur. Propter qd et magis motus motui cōtrariū q̄ quies. Quis qdē igit motus simpliciter vnus dictū est: et de motu quidē et quiete quomō vterq̄ vnus et qui cōtrarij quibuscūq̄ dictum est.

Et qd quedā habet motū naturales et quedam extra nām. Verbi gratia. qm̄ ignis habet motum ad superius naturalem: et ad in

ferius innaturalē: querēdū est: vtrū iste est cōtrarius illi: aut motui terre: qm̄ terra mouetur naturaliter ad inferius. Dicamus igitur qm̄ vtrunq̄ istorum est vtrum: sed non eodē modo: sed motus naturales sunt cōtrarij p̄trarietate naturali: et ipso igne est cōtrarius motus ad superius motui ad inferius fm̄ naturam et nō nām: et fm̄ hunc modum sunt cōtrarij modi quietis: et dignū est vt quies sit opposita motui.

Et qd quedā habet motū nālem: et nō nālem: et motus nō nālis est nālis alteri corpori. U. g. qm̄ terra hz motū nālem. i. ad inferius et nō nāle. i. ad superius: hz motū nālem ad superius: et non naturalē. i. ad inferius: et iste qui est ad inferius est nālis terre. Queren dum est igit quis istorū motuū est dīus vni motui naturali. i. vtrū cōtrarius oppositū ei est fm̄ qd naturalis alteri: aut fm̄ qd est nō naturalis illi qd hz motū nālem. Verbi g. vtrum motus cōtrarius motui terre ad inferius est motus terre ad superius: qd est violentus terre: aut motus ad superius qui est naturalis igni. Et ipse dicit: qd vtrūq̄ est verus. i. qd vterq̄ motus est cōtrarius motui nāli: sed duobus modis diuersis. i. fm̄ qd est naturalis alteri: et fm̄ qd est non naturalis ipsi. U. g. quoniam iam motus ignis naturalis ad superius est cōtrarius motui terre ad inferius: fm̄ qd est nālis terre: et motui ignis ad inferius fm̄ qd est nō nālis igni. Deinde dicit: et fm̄ hunc modum est de modis quietis. i. qm̄ vna quies naturalis habz duas gentes cōtrarias. i. quietem illius rei extra naturam et quietem naturalem alteri. U. g. qm̄ quies terre inferius est naturalis terre: et quies superius terre est p̄traria huic quieti fm̄ nām: ignis vero est cōtrarius huic quieti fm̄ qd res naturalis est dīa alicui rei naturali: et similiter quies ignis superius hz duas quietes cōtrarias. i. quietem inferius violentam et quietem terre inferius nāliter. Et qd notificauit qd quies nō opponitur motui in rei veritate: sed fm̄ p̄uationem et habitū: notificauit hic qd quodāmodo opponuntur hz nō sicut motus opponitur motui.

Aristoteles stagyrice textus lib. vj. 3. motu.

Tractatus primus in quo determinat quater diuidat mot⁹ in partes q̄tratiuas.

ostendit nullum continuum ex indiuisibilibus cōponi.

Capitulum I.

Autem continuū et qd tangit: et cōsequēter sicut diffinitum est prius: cōtinua quidē quorū vltima sunt vnū: que vero tanguntur quorū vltima sūt simul: consequēter aut quorū nihil est medium primi generis: impossibile est ex indiuisibilibus esse aliquid cōtinuum: vt lineam esse ex punctis. Si vero linea quidē cōtinuū est: punctū aut indiuisibile: neq̄ enim vnū sunt vltima punctorum. Non enim est hoc qd vltimū punctorum aliud aliq̄d: illud aut aliqua pars indiuisibilis. Neq̄ si sunt vltima: non enim

Quies si opponitur motui in rei veritate: fm̄ p̄uationem et habitū. Supra. 6. 34.

Continuum ex indiuisibilibus et ipse est.

Impartibile
est vltimū.

enim quidem vltimū nihil impartibilis: aliter enim est vltimum: et cuius est vltimū.

C Si cōtinuū: et cōtiguū: et cōsequens sunt fm q̄ determinauimus prius. s. q̄ continua sunt quoz vltima sunt vnum: et cōtigua sūt quoz vltima sunt insimul: et cōsequētia se adinuicē sunt illa: iter que nō est aliquid sui generis: impossibile est vt aliq̄ cōtinuū sit cōpositū ex indiuisibilibus. **C** A. g. vt linea sit cōtinua: et punctus sit indiuisibilis: et linea sit cōposita ex punctis: cū linea cōtinua: et punctus indiuisibilis: qm̄ punctus nō habz vltimū: qm̄ indiuisibile nō habz partē vltimā: et aliam partē vltimā: neq̄ habent vltima insimul. **N**ō enim non habet partē: non habet vltimū omnino: nam vltimū est aliud ab eo: cuius est vltimum.

Iste tractatus sicut dixit Alex. sequē gntus cum in p̄ncipio eius vtatur illis descriptionibus quas posuit in quinto istius rerum cōtinuū et cōtiguū et cōsequētiū. **E**t dicit. si illa que dicta sunt de diffinitione cōtinui et cōtiguū: consequentis sunt vera. s. q̄ cōtinua sūt illa: quoz vltima sūt vni: et cōtigua sunt illa: quoz vltima sunt insimul: cōsequētia sunt illa: inter que nō est aliquid sui generis: impossibile est vt aliq̄ cōtinuū cōponat ex indiuisibilibus. **E**t cū posuit hoc et positio antecēdit ē manifesta ex hoc qd̄ dixit in gnto: et cōsecutio nō est manifesta per se: incipit declarare eā. **P**unctus enī nō habz vltimū et vltimū. **E**t iste sermo cōponit sic in secūda figura. Omnia ex gbus cōponit p̄tinuū diuidunt in vltima et in habēs vltimū: vltimū enī est vltimū alicuius rei. Et punctus nō diuidit in bec duo. Ergo cōtinuū nō componit ex p̄ctis et vniuer saliter ex diuisibilibus. **E**t etiā anteq̄ cōtinuū cōtinuetur: necesse est vt cōtiguū. Et cōtigua etiā diuidunt in vltimū et in habēs vltimū. Puncta autē nō. Ergo ex punctis nō cōponit linea: neq̄ ex lineis superficies: neq̄ ex superficiebus corpus. **C** D. d. qm̄ qd̄ non diuiditur nō habet partē. **E**t qm̄ omne indiuisibile nō bz duas p̄es diuersas: quarū vna est vltimum: et alia illud qd̄ habz vltimū. **E**t in hoc syllogismo nō expressit nisi minozē p̄positionē et pertran sit maiorē: q̄ est manifesta. **C** D. d. neq̄ hnt vltima insimul: q̄ cōtigua debent hēre: cōtinua enī sicut diximus cōtiguabunt anteq̄ continentur.

Amplius necesse est aut p̄tinua eē p̄cta: aut tangētia se adinuicē: ex quib⁹ est p̄tinuū: eadē aut ratio est et in oib⁹ indiuisibilibus: et cōtinua quidē nō erūt p̄pter p̄dictā rōnez. Tangit aut omne: aut totū totum: aut pars partē: aut totū pars. **Q**m̄ aut impartibile est indiuisibile: necesse est totū tangere totum. Totū aut totū tangēs nō est cōtinuū. Cōtinuū enim bz hoc quidē aliam: illud vero aliam partē: et diuidit in sic diuisibilia et loco discreta. At vero neq̄ cōsequenter inerit

p̄ctus puncto: aut ipm̄ nūc ipsi nunc: vt ex bis sit lōgitudo ipsa. Cōsequēter. n. ē quoz nullū est mediū p̄tinuū. P̄ctoz aut semp est mediū linea: et ipsoz nunc est tps.

Et sequit̄ necessario vt ista p̄cta sint aut cōtigua aut cōtinua. s. puncta: ex quib⁹ sit cōtinuū: et iste sermo seq̄t in omni indiuisibili. Sed impossibile est vt p̄cta sint continua ex punctis: et cōtiguatio sit: aut ita q̄ aliq̄ cōtiguū fm totum: aut aliqua pars eius cōtiguū cum aliqua parte alterius: aut aliqua pars cū toto. Et q̄ indiuisibile nō bz p̄tem: sequit̄ vt cōtiguū fm totum. Et cum ali quod totū cōtiguabit cum aliquo toto: non fiet ex hoc cōtinuū: qm̄ cōtinuum bz partes diuersas adinuicē et diuidit in bmoī p̄es et segregatas in loco. Et impossibile est etiā vt punctus sequat̄ punctū aut instās instans: ita q̄ ex eis fiat lōgitudo et tps: p̄na enī sūt illa: inter que nihil est vniūgenū: et inter que liber duo puncta semp est linea: et inter q̄libet duo instātia semp est tēpus.

Iste est secūda syllogism⁹ et cōponit sic. si p̄tinuū cōponit ex indiuisibilibus. **U**. g. punctis: necesse est cum cōtinuū cōponit ex illis: vt sint aut p̄tinua: aut cōtigua: aut cōsequētia. **D**einde exceptit ea esse cōtinua ex illo qd̄ declarauit in demonstratiōe p̄cta: et hoc intendebat cum dixit: impossibile est vt puncta sint cōtinua ex punctis. **D**einde declarauit q̄ impossibile est etiā q̄ puncta sint cōtigua: et dixit: cōtiguatio. **E**t quasi dicit: et cū nō sunt p̄tinua remanet vt sint aut cōtigua aut cōsequētia: sed si fuerint cōtigua: necesse est vt vniū cōtiguū cum alio fm totū aut fm partes: aut vniū fm totū et aliud fm partē. **D**einde incipit destruere vniūquodq̄ istoz triū: et dixit: cū illud qd̄ nō diuidit nō bz partē. **E**t i. sed q̄ illud qd̄ est indiuisibile nō bz partē: impossibile est imaginari aliq̄ istoz modoz trium. nisi illum qui est fm totū: qm̄ duo modi residui cōtiguatōis si inueniunt nisi in habētib⁹ partē: et indiuisibile non bz partē: et iste sermo ē in secūda figura. **E**t cū posuit q̄ si fuerint cōtigua necesse est vt cōtiguū fm totū: induxit impossibile qd̄ sequit̄ ex hoc: et dixit: cū aliq̄ totū cōtiguabit. **E**t i. sed cōtiguatio rei fm totū cū alia re fm totum est suppositio et ex suppositiōe si sit magnitudo que ante nō erat: neq̄ aliq̄ habens partes: vnde ex suppositiōe linee super lineas nō fit magnitudo in latitudine: cū nō superponat nisi ex parte latitudinis fm q̄ est linea indiuisibilis: et sicut suppositio superficieū nō facit pfundū: et q̄ punctus est indiuisibilis in omni parte: nō facit aliquid hīs partes: et cōtinuū habz partes. **E**t cōpositio istius sermonis est sic i secūda figura. Cōtinuū fit ex reb⁹: ex quarū cōtinuatiōe fiet magnitudo: et est id qd̄ habet partes. Et oē indiuisibile nō fit ex sua cōtinuatiōe magnitudo neq̄ aliq̄ habēs p̄es cū continuat: qm̄ cōtinuatio et cōtiguatio eius nihil aliud est q̄ suppositio. Ergo cōtinuū nō cōponit ex indiuisibili: et hoc intendebat cum dixit: qm̄ cōtinuum habet partes di

Comē. sup p̄phys.

Ex suppone
indiuisibilis fm
indiuisibile ex
p̄e q̄ ē indiuisibile non fit
diuisibile.

Physicozom

uersas adiuuicem. i. z superpositus nō bz ptes. ¶ D.
d. z diuidit in bz partes zc. i. z cōtinuū diuidit i bz
pres: nō solūmō in mēte: s. in loco: aut intendit non
3 in q̄litate sed in quāritate. ¶ Et cū destruxit p̄tinuū
cōponi ex idiuisibilib⁹ fm cōtinuationē aut p̄tigua-
tionē: z aliquis p̄teruā possit dicere illud cōponi ex
illis fm cōsecutionē: inceptit destruere istū modū cō-
positionis: z dicit: impossibile est ēt vt p̄ctus p̄sequat
punctū zc. z iste sermo etiā cōponit in secūda figura
sic. Et cōsequētia sunt illa inter q̄ nihil ē vnigenēū.
Sed iter p̄cta z instāta semp aliud est vnigenēū. s.
p̄cta z instāta. Ergo cōtinuū nō cōponit ex p̄seqnti-
bus: z declarabit q̄ iter quelibz duo p̄cta est linea
ex hoc qz p̄ctus nō p̄tiguat cū p̄cto: z hoc declara-
tum ex partibus istius syllogismi: ex hoc qz p̄cta
ipossibile est vt separent a linea: z hoc manifestū est
ex hoc qz p̄cta sūt vltima lineē: z destruxit illū mo-
dum ad cōfirmādū qm̄ notū est per se qz p̄tinuū nō
cōponit ex cōsequētib⁹: qz p̄sequētia sunt nō p̄ti-
gua: z inter illa est aliqd̄ etherogeneū: z ipossibile est
vt vnū fm cōtiguatōnē cōponat ex diuersis in spē:
z ēt ipossibile est imaginari qz inter p̄sequētia sit va-
cuū: qm̄ vacuū iam destructū est: z etiā istud vacuū
aut est idiuisibile: aut diuisibile. Si diuisibile: tūc il-
le p̄tes idiuisibiles erūt vltima elus: z tūc cōtiguū
cōponet ex vacuo. Si aut̄ idiuisibile: z partes sunt
idiuisibiles: tūc ex eis nō fit diuisibile.

Enā qd̄s bl
uidit in ea ex
qb⁹ p̄ponit.

¶ Amplius aut̄ diuideretur in idiuisibilia si
quidē ex qbus est vtrūqz i ipsa diuiditur: s. z
nullū est cōtinuū in ipartibilia diuisibile.
Aliud aut̄ genus nō pōt esse mediū p̄ctoz
z ipsoz nūc nullū. Si nāqz est manifestum
qz aut etiā diuisibile aut idiuisibile est. Et si
diuisibile aut i diuisibilia: aut in semp diuisi-
bilia: hoc aut̄ est p̄tinuū. Manifestū aut̄ est
qz oē cōtinuū diuisibile in semp diuisibilia:
si enī in idiuisibilia diuideretur p̄tinuū: esset
idiuisibile indiuisibili cōtractū. Enā enī vlti-
mū: z que tangūt cōtinuū est.

¶ Et etiā si ita esset: tūc diuideretur i idiuisi-
bile cū i illa ex qb⁹ cōponitur vtrūqz diuidi-
tur. Sz iā hēam⁹ qz nullū cōtinuū diuidi-
tur i aliqd̄ nō habens partes: z ipossibile est
vt inter hec duo sit mediū genus. Res enī
est aut idiuisibilis aut diuisibilis: si diuisibi-
lis: aut diuiditur i idiuisibile: aut in diuisibi-
le semp: z hoc est cōtinuū. Et manifestū ē
ē: qz oē p̄tinuū diuiditur semp in diuisibile.
Cōtinuū. n. si diuiditur i idiuisibile: tūc indi-
uisibile p̄tinuatur cū idiuisibili: quonā par-
tes cōtinuū sunt cōtinue: z sunt vnum.

3 ¶ Nec est quasi alia declaratio sup hoc qz p̄tinuū nō
cōponit ex idiuisibilib⁹: z iste declaratiōes sūt q̄i
abūdantes: z ipse p̄cedit ex hoc ad declarādū qz p̄ti-
nuū diuidit semp i diuisibilia. ¶ Et dicit. z ēt si ita
esset zc. i. cū ēt manifestū ē: qz si cōtinuū ēt cōposi-
tum ex idiuisibilib⁹: tūc p̄tinuū diuideret in idiuisi-
bile. i. tūc diuisio eius pueniret ad p̄tes idiuisibiles:
cūz omne cōpositum diuidit: z in minima eozum ex

quibus cōponit: z hoc intēdebat cū dicit: cum in illa
ex quib⁹ cōponit zc. i. qm̄ cū posuerim⁹ duas p̄tes: qz
rum vtrāqz cōponit ex duab⁹ partib⁹ indiuisibilib⁹:
tūc vtrāqz diuidit in idiuisibile: cū illa ex quib⁹ p̄po-
nit vtrāqz pars in illa diuidit. ¶ Et cū iduxit syllo-
gismū hypoteticū in quo dicit: qz si ita ēt zc. d. in-
duxit categoricū ad pbandū cōsecutionē in hoc syl-
logismo: in quo dicit: cū illa ex qbus cōponit zc. de-
struxit cōsequēs ad pcludendū oppositū p̄cedētis
z est qz cōtinuū nō diuidit in idiuisibile: z hoc fecit
innuēdo qz ista sunt manifesta ex p̄dictis: z dicit: sed
iam declarauim⁹ qz nullū p̄tinuū zc. i. qm̄ si diuide-
ret in idiuisibile: tūc indiuisibile haberet partes: z
tūc illud qd̄ poneret indiuisibile ēt diuisibile: z cūz
dicit: qz cōtinuū nō diuidit in idiuisibile: inceptit de-
clarare qz ex hoc sequit vt cōtinuū diuidat semp in
diuisibile: z dicit: ipossibile est vt iter hec duo sit me-
diū gen⁹ zc. i. iter diuisibile z idiuisibile. ¶ D. d. qm̄
res aut̄ est idiuisibilis zc. i. qm̄ ois res necessario aut
recipit diuisionē: aut nō recipit: z si recipit diuisionē
sicut est dispositio in p̄tinuū: aut diuidit in idiuisibi-
le: aut in semp diuisibile. ¶ D. d. z p̄tinuū zc. i. z
ista est descriptio cōtinui. s. qz est illud qd̄ semp diui-
dit in diuisibile: vt apper ēt ex b sermone. D. decla-
rauit quō sequit hoc ex b sermone: iterauit ipz velle
magis manifestū: z dicit: manifestū ēt ēt zc. i. z ma-
nifestū est ex fm̄de p̄dicto: cū posuerim⁹ qz iter illud
qd̄ diuidit in idiuisibile z in diuisibile nō ēt medius
qz oē cōtinuū semp diuidit i diuisibile: qm̄ si diuida-
tur i idiuisibile: tūc aliqd̄ idiuisibile p̄tiguat cū aliq̄
idiuisibili: qm̄ p̄tinuū sūt p̄tiguat: declarū ē qz idiu-
isibile nō p̄tiguat cū idiuisibili: qz cōtigua sūt illa q̄
hūt vltima alia a se: vt apper qz sūt diuisibilia.

Et p̄ponit
diuidit cū
nima cor ex
qb⁹ p̄tinuū
ponit. Sicut
infra cū u.

Et cō-
tinuū
p̄tinuū
p̄tinuū
p̄tinuū
p̄tinuū
p̄tinuū

¶ Eiusdem autem rōnis est z magnitudinē
z tps z motū ex indiuisibilibus componi:
z diuidi in idiuisibilia: aut nūc.

¶ Et ratio eadem est in magnitudine z tem-
pore z motu. s. quoniam sunt composita ex
indiuisibilibus: z qd̄ diuiduntur in idiuisi-
bilia: aut qz nullum eozum est tale.

¶ Dicit: z rō eadē est in b in trib⁹ spēbus cōtinui. s. in
magnitudine z motu z tpe: qm̄ illud qd̄ contingit in
aliquo eoz cōtingit in reliquis. s. qz si vnū fuerit idi-
uisibile sequit vt reliqua sint idiuisibilia. s. cōposita
ex idiuisibilib⁹. Et si fuerit vnū cōpositū ex diuisi-
bilib⁹: sequit vt reliqua sint talia. ¶ Et cū dicit qz
eadē ratio est in eis: inceptit declarare hoc esse ipossi-
bile in motu ad declarādū b esse ipossibile i magni-
tudine: z inceptit p̄us declarare qz si magnitudo cōpo-
nit ex idiuisibilib⁹: cōtingit vt reliq̄ sint talia.

¶ Manifestū aut̄ ex his: si enim magnitudo
ex idiuisibilib⁹ p̄ponitur: z mot⁹ qz hui⁹ ex cā
lib⁹ erit motib⁹ idiuisibilib⁹: vt si ipa. a. b. c.
ex. a. b. c. est idiuisibilib⁹: mot⁹ in quo. d. b. z.
fm̄ quē motū est ipz. k. in spacio qd̄ ē. a. b. c.
vnaquāqz partē bz indiuisibilem.

¶ Et hoc declarabitur ex b qd̄ narrabo: quo-
niā si magnitudo cōponatur ex idiuisibilib⁹:
tūc mot⁹ ist⁹ ēt erit cōposit⁹ ex motib⁹ eq̄lib⁹
indiuisibilib⁹. A. g. quonā si magnitudo. s.
a. b. c.

Et p̄ponit
do tps eoz
z aut̄ dicit
sūt qm̄ dicit
uidit p̄tinuū

Si magni-
tudo ex idiu-
isibilib⁹ p̄ponit
z motu

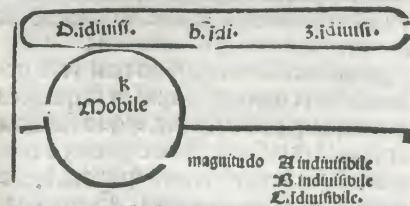
Impos-
sibile si
ita mo

a. b. c. fuerit cōposita ex partibus indiuisibilibus. a. b. c. tunc mor⁹ per illam. d. b. 3. quo mouebitur. k. per longitudinē. a. b. c. quelibet pars eius erit indiuisibilis.

C Quare declarare q^d si magnitudo cōponat ex indiuisibilibus: necesse est et vt mor⁹ cōponat ex indiuisibilibus. d. cū h declarauerit: iducet iposibile sequēs ex hoc q^d mor⁹ sit cōposit⁹ ex indiuisibilibus: ex quo declarabit q^d neq³ magnitudo ē cōposita ex indiuisibilibus: hēc est eius itēio. **C** Et manifestū ē q^d si magnitudo fuerit cōposita ex indiuisibilibus: q^d mor⁹ ē erit cōposit⁹ ex indiuisibilibus: qm cā cōtinuatiōis motus est cōtinuatio magnitudinis: q^d mor⁹ est ēq³lis magnitudini: et partes eius partib⁹ uti⁹. **C** Et q^d hoc est manifestū p se: p⁹ tū ē in hac declaratiōe solo exēplo: et posuit magnitudinē hāc. a. b. c. cōpositā ex trib⁹ magnitudinibus indiuisibilib⁹. i. a. b. c. cū ita fuerit: manifestū est q^d motus per magnitudinē a. b. c. erit ēq³lis ei. silt⁹ ptes partib⁹: ponat igit⁹ sicut dixit. motū. d. b. 3. p magnitudinē a. b. c. et manifestū q^d tot⁹ motus. d. b. 3. erit ēq³lis magnitudini. a. b. c. et ptes partib⁹: erunt igit⁹ tres ptes mor⁹. h. d. 3. equalis trib⁹ ptrib⁹ magnitudinibus a. b. c. et ptes. a. b. c. sunt indiuisibiles. q^d ptes. d. b. 3. sūt indiuisibiles: sic erit pars. d. ēq³lis parti. a. et b. pti. b. et c. pti. c. et q^d magnitudines sūt indiuisibiles: motus erit indiuisibilis. **C** Et cū dclauit q^d cū magnitudo fuerit cōposita ex indiuisibilibus: q^d motus erit cōpositus ex indiuisibilibus: declarauit et q^d cū motus fuerit indiuisibilis: res mota etiam erit indiuisibilis. i. k.

C Demōstratio pbans q^d ptes motus corrident ptribus magnitudinis. **Motus.**

C Si igit⁹ pntis motus necesse est moueri per aliquā partem: et si mouet aliqd ad esse motum et mouere erit ex indiuisibilib⁹: fm quidē igit⁹. a. motus est ipm. k. motu quo. d. mouetur: fm vero. b. mouet motu quo ipz b. et fm. c. quo ipsum. 3.

C Si igit⁹ necesse est cū motus fuerit vt aliquid moueat: et cū aliquid mouet vt mor⁹ sit: necesse est vt motū cōpositū ex indiuisibilib⁹. k. igit⁹ mouetur perfecte. a. motu. d. et per b. motu. b. et per c. similiter motu. 3.

C Cū posuit q^d cū fuerit motus: necesse est vt res mota sit. et iam posuerat q^d mota q^d sunt sup magnitudinē indiuisibile sūt indiuisibilia: sequit⁹ vt isti mor⁹ indiuisibiles habeāt rē motā. nā ois mor⁹ inuenit⁹ in motu: et q^d isti mor⁹ sunt indiuisibiles necesse ē vt res mota sit indiuisibilis: iposibile ē vt motū sit maius motu. **C** Et induxit hūc fermonez in forma syllogismi hypothetici: et dixit. si igit⁹ rē. i. si igit⁹ necesse est cum

fuerit motus vt res mota sit: et posuerim⁹ mor⁹ indiuisibiles per magnitudinē indiuisibiles: et res mota non est maior motu neq³ magnitudinē: per quā mouetur necesse est vt res mota pmo sit indiuisibilis: ex quo sequit⁹ vt mota cōposita sint cōposita ex indiuisibilibus. i. mota nō pmo. **C** D. dicit exēplū: et dixit. k. igit⁹ mouet⁹ rē. i. k. igit⁹ qd est res mota mouet⁹ per. a. indiuisibile qd est pars. a. c. motu indiuisibili qui est pars. d. 3. i. motu. d. et mouetur per. b. qd est pars magnitudinis motu. b. et mouetur per partē indiuisibile que est c. motu indiuisibili qd est etiā. k. igit⁹ qd est res mota: necesse est indiuisibilis.

C Si igit⁹ necesse ē qd mouetur vñ et vbi nō simul moueri: et motū cē quo mouit qñ mouit: vt si thebas aliq³ it: iposibile est silt⁹ ire thebas: et itū esse thebas: fm. a. quidem igit⁹ ipartibilē motū ē ipm. k. fm q^d ipm. d. motus aderat. Quare siquidē posteri⁹ deueniret q^d veniret: diuisibile vtiq³ erit. a. Luz enim veniret: neq³ quiescebat: neq³ transierat: sed mediū erat. Si aut⁹ simul veniret et venit veniens cum venit: ventum ibi erit: et motum esse vbi mouetur.

C Si igit⁹ necesse ē i motu de vbi in vbi vt nō insimul moueatur: et iam ē motū ad illū ad qd mouebatur. A. g. quoniam si aliq³ ambulat ad aliquā ciuitatē: iposibile ē vt insimul ambulet ad illam ciuitatē: et iam ambulauit ad illam ciuitatē et in motu. k. per spaciū. d. qd non habet partem: fuit motus existens c. d. ergo necesse est si motum nō pertransit spaciū nisi postq^d mouetur per illam: vt sit diuisibile: quoniam duz mouetur per illud spaciū: iposibile est vt sit quiescēs: aut pertransit illud: sed est in dispōne media. Et si insimul sunt pertransire et pertransisse: tūc ambulans dum ambulat iam ambulauit: et peruenit ad illud qd intrēdebat: et mouebatur ad illud quo mouetur.

C Cū declarauit q^d cū magnitudo fuerit indiuisibilis necesse est vt mor⁹ sit indiuisibilis et motio. i. passio sit indiuisibilis: et silt⁹ motū cū cōtinuatiōis motus ē cōtinuatio magnitudinis: i cepit declarare iposibile qd accedit ex hoc q^d motū sit indiuisibile: et sup magnitudinē indiuisibile. et dixit. si igit⁹ rē. i. si igit⁹ necesse est vt in oī motu de loco in locū vt nō insil moueat: et perficiat motū: et pueniat ad locū quo mouebat dū mouet: qm mor⁹ inuenit⁹ anteq³ mor⁹ pficiat. **C** Et cū posuit q^d ipole est vt res mota moueat isil: et q^d iā pfecit motū. i. q^d in eodē istāti sūt vā hōuonā istans in quo mouet⁹ p magnitudinē est aliud ab istāti in q^d pficiat motus: dicit exēplū de b. et dixit. A. g. rē. i. qm istas in quo dī ambulare ē aliud ab istāti i q^d dī ambulare: et cū posuit hāc ppōnē q^d manifesta p se: cōiūgit ei ppōnē quā intrēdebat dīstruere. et dixit. et in motu. k. rē. i. et cū declarauit ē q^d iposibile ē vt res mota insil ptransit spaciū: et q^d iā ptransiuit ipm: et fuit posuit q^d motū. k. qd ē indiuisibile p spaciū. a. qd ē indiuisibile. Comē. sup pbyfi.

Impole ē at
ire thebas et
itū cē thebas

Physicorum

ibile bz motu existere. s. qui est pars motus. d. b. s. g. necesse e vt istud spaciū sit diuisibile qd e ppositus: ergo impossibile e vt motus idiuuibilis sit per spaciū idiuuibile. ¶ Et cu posuit in hoc finde q qñ. k. mouet per spaciū. a. b. c. est qd e cōpositū ex magnitudinibz idiuuibilibz qd bz motū per pte. a. idiuuibile: et pōt aliq dicere q. k. nō bz motū exirez nisi p totaz magnitudinē: nō per ptesancepit declarare q cuz fuerit motū per totā magnitudinē: seqt vt beat motū p vnāquāqz partiu: dixit: qñ dū mouet rē. i. et necesse e vt motū. k. beat motū exirez p vnāquāqz illaz priū idiuuibilū: qz motū. k. dū mouet p illud spaciū qd est. a. b. c. impossibile est vt qescat in vnāquāqz illarū partiu: sed necesse est vt moueat p vnāquāqz eaz.

Motū dūz mouet nō ē i eo ex q neqz in eo ad qd: s. ut vtrūqz qd. j. i. c. 32. qd. j. p. 7.

¶ 4. 62.

Si hō qdō ambulat ad balneum ē i balneo motus ei ē ociosus.

¶ Motū enī dū mouet nō est in eo ex quo neqz in eo ad qd: sed sicut dixit inter vtrūqz. ¶ Et eūz declarauit q motū idiuuibile per vnāquāqz partiu idiuuibilū facit motū: dixit: si igit insit rē. i. si igit istō motum mouebat per vnāquāqz illaz partiu idiuuibilū: necesse est fm hoc q vnāquāqz eaz est idiuuibilis vt insit perāscat: et q iaz perāscit. s. q istans in q dī ipm perāscire eā sit idē cū istanti in quo dī ipm perāscit: et hoc legē necessario pp hoc q magnitudo r motus sunt idiuuibiles. ¶ Deinde iduxit inopinabile qd est in hoc: et dixit: si igit insit rē. i. et ex quo sequit vt ambulans dicat vere iā ambulasse in loco in quo ambulat et in loco in quo vere dī iam ambulasse: dicat vere iā ambulasse in loco in quo ambulat: et sic motus eius erit ociosus: qñ si homo quādo ambulat ad balneū est i balneo: motus ei est ociosus: et similiter si ambulat ad balneum: quando est in balneo.

Si vero fm totūz. a. b. c. moueat aliqd: et motus quo mouet. d. b. z. est: fm asit ipartibilem. a. nihil mouet: sed motus ē: erit vtrūqz morus non ex moribz sed ex momentis: et motum esse aliquid non motum: fm. a. enī transiit non transiens. Quare erit aliquid transiitum esse non aliquando iens vel transiens: hanc enim transiit: non transiens hanc.

Et si aliqd mouet per spaciūz. a. b. c. morus quo mouet est. d. b. z. sed nihil mouet oīno per. b. qd nō bz partē: et est pars. a. sed iā mouebat: motus igit erit cōpositus nō ex moribus: et aliqd mouet: et iam mouebat absqz eo q semp mouebat. Jam enī perāscit per spaciū. a. absqz eo q sitiens. Est igit aliquid qd iam ambulauit absqz eo q in oī hora ambulabat. Jā enī ambulauit per hoc spaciūz absqz eo q fuit ambulans in b spacio. id est in oīni qd innatum est moueri.

Cū induxit impossibile qd sequit ex hoc q motū idiuuibile beat motū per vnāquāqz partiu idiuuibilū et aduersari forte nō pcedit hoc: iaz declarauit ipz incept: iducere impossibile qd seqt: si nō fuerit motū p vnāquāqz eaz: et ē illud qd sequit ex ipa re: pigit enī ei vt morus per magnitudinē idiuuibile sit cōpositus ex finibz motū: non ex moribz: et est aliqd ipole: aut pcedit q mouet per vnāquāqz priū: et tūc pigit impossibile pdictū. ¶ Et dixit: et si aliqd mouet p spaciūz rē. i. et si posuerimus q aliqd idiuuibile mouet

per totū spaciū. a. b. c. absqz eo q mouebat per vnāquāqz partiu idiuuibilū. a. b. c. sequit vt motus per hanc totā magnitudinē sit cōpositus ex moribz. d. b. z. ¶ D. d. sed nihil oīno mouet rē. i. et cū motus p totā magnitudinē. a. b. c. fuerit cōpositus ex motu q est per magnitudinē. a. et per magnitudinē. b. et per magnitudinē. c. et nihil oīno mouet p aliqd qd nō bz partes: sed nō vere dī de illo qd mouet in vnāquāqz illaz partiu idiuuibilū nisi ipm iam fuisse. i. pscere motus et pscere nō mouet: ex quo sequit vt morus q est per magnitudinē cōposita ex idiuuibilibz sit cōpositus ex vltimis motū: nō ex moribz: sed ex getibz: et fm b erit aliqd qd iā mouebat absqz eo qd prius mouet. ¶ Et intēdebat hoc cū dixit: et erit aliqd motū et iaz mouebat rē. i. cōtingit enī in moro per magnitudinē. a. idiuuibile vt moueat per illaz absqz eo q in alia hora iussit ad ipsas. ¶ D. iduxit exēplū impossibilitatis in hoc: et dixit: erit igit aliqd rē. sequit enī ex hac pōtione: vt sit aliqd qd iaz ambulauit per aliqd spaciū absqz eo q in aliqua hora esset ambulans ad ipz: qd est valde impossibile. ¶ D. d. s. i oī qd innatū ē moueri rē. i. b necesse est in oīni qd innatū est moueri. s. vt nō vere dicat q iaz est motus: nisi postq mouet. s. q b est iopinabile in oī qd innatū est moueri. s. dicere q iam est motū absqz eo q prius mouebatur.

Si igitur necesse est aut quiescere: aut moueri oē: quiescit aut per vnūquodqz eorū q sunt. a. b. c. Ergo est aliqd cōtinue quiescēs simul: et qd mouetur: per totam enī. a. b. c. mouebat. k. et quiescebat fm quālibz ptem quare et per oēm. Et siquidē idiuuibilia: q sunt. d. b. z. morus sunt: motū psciente cōtingit vtrūqz nō moueri: sed qescere. Si autē nō sūt motus: motū non ex moribus esse.

Si igit necesse ē in quolibet: aut vt sit qescens: aut vt moueat: sequit vt sit quiescēs in vnāquāqz partiu. a. b. c. ex quo sequitur vt aliqd sit insimul cōtinue quietus et moueat. ¶ Quā est motū in toto spacio. a. b. c. et quiescēs in vnāquāqz partiu. Ergo est qescens in toto: et si partes motus. d. b. z. idiuuibiles sunt motus possibile est vt motus sit et nihil mouetur: sed est quiescens. Et si non fuerit motus: possibile est vt motus nō sit cōpositus ex moribus.

Hic cōgregat pdicta et vult inducere ipole qd seqt ex oibz diuisibilibz qd vsus est in destructione eius: qd morus sit idiuuibilis: aut cōpositus ex idiuuibilibz. ¶ Et abbreviatio istius syllogismi est talis. Si oīs res necesse est vt sit aut qescēs aut mota: tūc motū. k. idiuuibile per spaciū. a. b. c. quoz vnūquāqz est idiuuibile: aut est motū per vnāquāqz partiu. a. b. c. aut qescēs: et iaz est motū: et ipole est vt moueat: qñ qñ aliquid fuerit in idiuuibilibz: dī iaz esse motū: ex quo sequit vt aut insimul moueatur: et iam est motum: aut vt sit motum absqz eo qd prius mouebat: et totum hoc est impossibile. Et si non fuerit motum in aliqua hora per vnāquāqz partiu. a. b. c. necesse est vt sit quiescēs in vnāquāqz eaz: qñ si innatū est moueri et nō mouet: erit quiescēs. Et sic motus per magnitudinē. a. b. c. est cōpositus.

Inopabile est i oī qd innatū ē moueri. s. vt nō vere dicat q iaz est motus: nisi postq mouet. s. q b est iopinabile in oī qd innatū est moueri. s. dicere q iam est motū absqz eo q prius mouebatur.

Si b ē innatū moueri et nō mouet: erit quiescēs.

positus ex quiete: et erit gescēs in tota magnitudine: cū est gescēs in ynaquaq; partiū. S; positiū ē ipsum moueri p totā magnitudinē: qd est incōueniēs. Et cū declarauit impole qd segt ex b q morū sit gescēs in ynaquaq; partiū magnitudinis idiuissibilis: declarat i pole qd segt ex b q sit morū: et dicit: si ptes motus d.b.3. et i. impole erit vt morū sit sine moro: ipole. n. ē vt morū moueat p idiuissibile: et vlt p equale sibi: cū fuerit diuissibile: medū cū fuerit idiuissibile: et cū non fuerit motū erit gescēs. (D. d. pole ē vt sit morū: cōpositus nō ē morū: s; aut ex getib; aut ex yltimis motuū: et totū h est impole. Et cū destruxit pns in h syllogismo quē primo posuit dicere q si magnitudo fuerit idiuissibilis q morū erit idiuissibilis: i. cōpositus ex idiuissibilib; pclusit oppositū pcedentis: et est q magnitudo nō est cōposita ex idiuissibilib; (Et iste sermo cōponitur ex syllogismis hypotheticis: quoru primus est. Qd si magnitudo fuerit idiuissibilis: morū erit idiuissibilis. (Secūs aut est. Qd si morū fuerit idiuissibilis: morū erit idiuissibile. (Tertio est. Qd si morū fuerit idiuissibile: tūc morū isinulā est motū: et mouet: aut motus erit cōpositus ex getibus.

Si autē necesse est longitudini et motui idiuissibile esse tēpus et cōponi ex ipis nūc entibus idiuissibilibus. Si. n. ois diuissibilis est in minori tpe aut equali velox transibit minore: diuissibile erit et tps. Si aut tps diuissibilis est in quo fert aliqd per ipz. a. et que est ipsum. a. erit diuissibile.

Et ad modū longitudinis et morū: necio se quis vt tps sit idiuissibilis: et ppositū ex istatibus que sunt idiuissibilia. Si igit hoc fuerit diuissibile: et illud qd est equalis velocitatis ptransit in minori tpe p min^o spaciū. tūc tps erit diuissibile. Et si tps in quo illud mouet p spaciū. a. fuerit diuissibilis: tūc spaciū qd est pars. a. erit diuissibile.

Cū declarauit q magnitudo nō est idiuissibilis: qm si fuerit idiuissibilis: morū erit idiuissibilis: et si motus erit idiuissibilis: morū nō erit: icipit declarare q sit declarabit et ex tpe et. i. q cū fuerit positiū q magnitudo est idiuissibilis: ptingit in tpe illud qd ptingit in motū. i. vt sit idiuissibilis: ex quo accidit vt nō sit velocius et tardius: vt post dicit. (Et hoc itēdebat cū dicit: ad modū et. i. et sicut ptingit i lōgitudine et motū q si lōgitudō fuerit idiuissibilis segt vt morū sit idiuissibilis. Si tūc ptingit i lōgitudine et tpe. i. q cū lōgitudō p quā est morū fuerit idiuissibilis: segt vt tps et sit idiuissibile. i. ppositū ex istatib; q sūt idiuissibilia. (Et cū narrauit q cū magnitudo fuerit pposita ex idiuissibilib; segt vt tps sit cōpositū ex idiuissibilib;: icipit declarare quō segt q si alterz fuerit diuissibilis: reliquus erit diuissibilis: qm h declarato declarabit dū. et. d. si igit fuerit diuissibile et. i. si igit magnitudo p quā est morū fuerit diuissibilis: et nō tū p se: q illd qd ē equalis velocitatis si ptransit p aliquā magnitudinē i aliq tpe necesse est vt ptransit p quādā pte illius magnitudinis in quod i illi tps: qm cū magnitudo fuerit diuissibilis: necesse ē vt tps sit diuissibilis. nā cū posuerim magnitudinē diuissibile p quā mouet idē motū i aliquo tpe pole est moueat p medietatē illi in medietate illi.

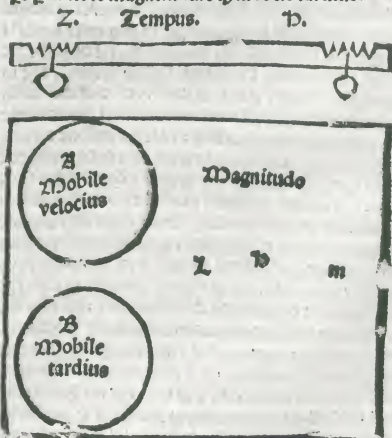
temporis: et sic tempus diuidetur necessario: tū dicit: et illud quod est equalis velocitatis ptransit et. i. intendit conuersum. i. q illud quod est equalis velocitatis ptransit spaciū minus in tempore minori: et ppter h verificabit q cū magnitudo diuidit: tēpus diuidetur. (Et forte erat error in scriptura: qm in libro Alex. inuenimus loco istius: et in minori equalis motus ptransit minus: et in minori magnitudine illud qd est equalis motus ptransit p tps minus. (Et forte cū declarauit q cū magnitudo fuerit diuissibilis tps erit diuissibilis: declarauit et conuersum qd intendit: et q cū tēpus fuerit diuissibilis: magnitudo erit diuissibilis: et hoc manifestū est ex hoc qm cū motus qd est equalis velocitatis mouet per aliquā magnitudinem: cū diuidit tempus diuidit magnitudinem: et cū declarauit q si tēpus fuerit diuissibilis: magnitudo erit diuissibilis: fuit declaratus q si magnitudo fuerit idiuissibilis: tempus erit idiuissibilis: quoniam destructo consequenti sequitur oppositum pcedentis: et in hoc capitulo intendebat declarare habitudinem que est inter spaciū et tempus sicut est dispositio inter spaciū et motum.

Capitulum in quo ostendit q ad diuisionem magnitudinis sequitur diuisio temporis et conuerso.

Capitulum. 11.

Quoniam autē ois magnitudo in magnitudines diuissibilis: ostendit: suz est enim quoniam ipole ē ex atomis continuū esse aliquod. Magnitudo autē ois continuā: necesse est velocius in eqli tpe. maius et in minori plus mouet: sicut diuisiunt qdā ipm velocius. Sit. n. ipz i quo. a. eo in quo. b. velocius. Quoniam igit velocius qd mutat in quo tpe ipm. a. mutat ē ab ipo c. in ipsuz. d. scz in tpe. 3. b. in hoc ipm. b. nō erit iuxta ipsuz. d. h. deficient. Quare in equali tpe plus abibit velocius.

Demonstratio q mobile velocius moueat in eqli tpe p maiore magnitudinē q mobile tardius.

Physicoz

Quis magni-
tudo est diuisi-
bilis magnitudi-
nis.

Velocius i equi-
li tpe pertransit
maius spaciū.

Et cū ois magnitudo est diuisibilis in ma-
gnitudines. na declaratum est q̄ impoſe est
vt magnitudo componat̄ ex diuisibilibus.
Et ois magnitudo est continua: neceſſe eſt
vt velocius in equali tēpore cū motu tardio-
ri moueat̄ per maius: ⁊ in minoꝝ tpe per
equale: vt qdā dīterminat̄ veloci⁹: ſit igit̄. a.
veloci⁹ q̄. b. qm̄ velocius eſt illud qd̄ citius
mutatur: ⁊ tempus in quo mutatur. a. de. c.
in. d. ⁊ ſit. 3. b. non pōt in eo. b. peruenire ad
d. ergo in equali tēpore velocius pertransit
per maius ſpaciū.

Item declarauit q̄ magnitudo ⁊ tempus ſequun-
tur ſe in diuisibilitate ⁊ in indiuisibilitate: ⁊ tēdit de-
clarare q̄ per velocius ⁊ tardius que ſunt infinitus in
motu: apparet q̄ tempus eſt diuisibile: q̄ magnitu-
do eſt diuisibilis ſemp: ⁊ qui auferit diuisibilitatem a
tempore ⁊ a magnitudine: auferit velocitatē ⁊ tardu-
tatem. ſ. ponit velociffimum: quo nihil eſt velocius: ⁊
tardiſſimum: quo nihil eſt tardius. Et dixit: ⁊ cum
omnis magnitudo diuidit̄ in magnitudinem. i. diui-
ſibilem. **E**t d. nam declaratum eſt. ⁊ c. qm̄ omne cō-
poſitum diuidit̄ in ea ex quibus cōpoſit̄: ⁊ eſt declara-
tus q̄ impoſe eſt vt aliqua magnitudo cōponat̄ ex i-
diuisibilib⁹. a. manifeſtus eſt q̄ omnis magnitudo di-
uidit̄ in magnitudinem. i. diuiſibilem: qm̄ nō ē illic
nili diuiſibile aut indiuiſibile: ⁊ cū poſuit q̄ ois ma-
gnitudo diuidit̄ in magnitudinem diuiſibilem dixit: ⁊
omnis magnitudo eſt continua. ſ. ſeq̄ ex hoc: q̄ ois ma-
gnitudo diuidit̄ in continuum. **E**t cū poſuit q̄ om-
nis magnitudo diuidit̄ in continuum: loco precedē-
tis i hoc ſyllogiſmo induxit p̄iſ ⁊ dixit: neceſſe ē velo-
cius ⁊ c. ⁊ cū magnitudo diuidit̄ ſemp in diuiſibile
⁊ tps: igit̄ vt veloci⁹ ⁊ tardu⁹ ſit vt qdā dīterminat̄: ve-
loci⁹. n. ſi in reſpectu tardioris: ⁊ eſt illud qd̄ p̄aſſit
in tpe equi tps p̄aſſit⁹ tardioris mai⁹ ſpaciū. imo p̄-
aſſit mai⁹ ē i minoꝝ tpe: ⁊ eſt p̄aſſit equi. **E**t itē
debat p̄ q̄ cū veloci⁹ hēat has tres diſpoſiōes: mani-
feſtū eſt q̄ p̄aſſit ſpaciū p̄ qd̄ mouet tardu⁹ i minoꝝ
tpe: ⁊ p̄aſſit tardu⁹ in tpe equi motu velocius p̄ mi-
nus ſpaciū. Si igit̄ magnitudo nō diuideret̄ in re di-
uiſibile: nō eē poſſibile: cū veloci⁹ moueret̄ p̄ magni-
tudine indiuiſibile in aliquo tpe: vt moueret̄ tardu⁹ i
illo tpe: qm̄ tūc diuideret̄ illud qd̄ nō eſt diuiſibile: ⁊
ſic deſtrueret̄ diſſo tardioris: ⁊ eſt q̄ mouet̄ i tpe in
quo mouet̄ veloci⁹ p̄ ſpaciū min⁹: ⁊ cū deſtruit̄ diſſo
tardioris: deſtruet̄ diſſo velocius: ⁊ eſt q̄ mouet̄ i tpe
equi p̄ maiore magnitudine: ⁊ tacuit diſſo tardio-
ris: q̄ itelligit̄ ex diſſo velocius ⁊ dixit: mouet̄ i
minoꝝ tpe p̄ ſpaciū mai⁹: vt appeat̄ ex eo magis: ⁊ cū
minoꝝ tpe mouet̄ p̄ ſpaciū mai⁹: quāto magis moue-
bit̄ in eo p̄ ſpaciū equale. **E**t cū declarauit q̄ ponē-
do magnitudinē eē cōpoſitā ex diuiſibilib⁹: verifica-
bunt̄ diſſo qd̄ diſſinit̄ veloci⁹ ⁊ tardu⁹: icepit̄ decla-
rare ſ. ⁊ p̄mo declarare q̄ veloci⁹ p̄transit̄ in equi tpe
mai⁹ ſpaciū: ⁊ dixit igit̄. a. ⁊ c. i. ponant̄ igit̄ duo mo-
ta ſc3. a. ⁊ b. ⁊ ſit. a. velocius. b. ⁊ moueat̄ p̄ ſpaciū. c. d.
⁊ qz veloci⁹. ſ. a. puenit ad. d. i minoꝝ tpe q̄ tps i quo
puenit. b. qd̄ ē tardius: qd̄ ē velocius translationis
ſit b. tps. 3. b. manifeſtū ē q̄ in b. tpe nō puenit tar-
dius de. c. ad. d. ergo neceſſario mouebit̄ p̄ minus ſpa-
ciū q̄ ſpaciū. c. d. ſit igit̄. c. k. g. veloci⁹ ē illud qd̄ ſemp

mouet̄ in equi tpe p̄ ſpaciū mai⁹: ⁊ tardu⁹ p̄ ſpaciū mi-
nus. **E**t cū declarauit hoc p̄ exēplū: incept̄ decla-
rare etiā: q̄ in minoꝝ tempore mouet̄ per maius ſpa-
ciū: ⁊ eſt ſecunda demonſtratio.

At vero ⁊ in minoꝝ plus. In quo. n. ipſus
a. factum eſt iuxta ipſm. d. ipſum. b. erit iux-
ta. k. l. qd̄ tardius ē. Ergo quoniā ipſ. a. ad
ipſm. d. factū eſt in oī in quo eſt. 3. b. tpe: ad
ipſm. r. erit i minoꝝ b. ⁊ erit i quo. 3. l. Ipſus
qd̄ igit̄. c. t. qd̄ trāſibit̄ ipſm. a. mai⁹ ē ipſo. c.
k. Tēpus aut̄ qd̄ eſt. 3. l. min⁹ eſt cū eo qd̄ ē
3. k. quare in minoꝝ abibit̄ maius.

Et etiā in minoꝝ tpe p̄aſſit mai⁹. Pona-
tur igit̄ q̄ in tpe in quo. a. puenit ad. d. pue-
nit. b. qd̄ eſt tardius ad. k. Et qz. a. puenit
ad. d. in toto tpe. 3. b. Peruentus ergo eius
ad. r. erit in minoꝝ b. tpe: ſit igit̄ in tpe. 3. l. b.
igit̄ p̄aſſit. c. k. i tpe. 3. b. ⁊ a. p̄transit̄. c. t. in
3. l. ergo illud qd̄ p̄aſſit. a. eſt in mai⁹ q̄. c. k. ⁊
tps. 3. l. eſt minus q̄ totū. 3. l. b. ergo i mino-
ri tempore p̄transit̄ maius.

Demonſtratio q̄ mobile velocius p̄aſſeat maiores
magnitudines in minoꝝ tpe: q̄ tardius mobile.

Ult declarare etiā exēplū quo ſequit̄ q̄ omne ve-
locius p̄aſſeat in minoꝝ tēpore ſpaciū maius po-
nēdo q̄ velocius eſt. a. ⁊ tardius. b. ⁊ velocius moue-
tur p̄ lōgitudinē. c. d. in tpe. 3. b. tardius igit̄ ſc3. b. per-
trāſit in hoc tpe diuiſione minoꝝ q̄. c. d. ſit igit̄. c. k. ⁊
ponamus igit̄ q̄ velocius qd̄ mouet̄ per longitudi-
nem maiore. c. k. minoꝝ. c. d. ⁊ ſit lōgitudō. c. k. ⁊ ma-
niſeſtū eſt igit̄ q̄ p̄transibit̄ illam in minoꝝ tēpo-
re q̄ tempus in quo p̄aſſuit totum. c. d. ſ. tēpus. 3. b.
ſit igit̄ hoc tēpus. 3. l. ergo. a. velocius p̄transit̄ in tpe
3. l. qd̄ eſt min⁹ tpe. 3. b. ſpaciū. c. k. qd̄ eſt mai⁹ ſpa-
ciū. c. k. qd̄ p̄aſſuit tardius in tpe. 3. l. b. mai⁹ ⁊ b. itē
debat declarare cum dixit: ergo puentus eius ad. c. ⁊
cum itendit puentū. a. de. c. ad. r. qd̄ eſt poſitū iter. k. ⁊
d. ita q̄ magnitudo. c. k. ſit mai⁹. k. t. ⁊ min⁹. c. d. ⁊ p̄-
trāſitus eius in illa erit in minoꝝ tpe q̄ ſit tēpus in
quo veloci⁹ puenit. de. c. ad. d. ⁊ tardu⁹ de. c. ad. k. ⁊ ſer-
mo reſiduus

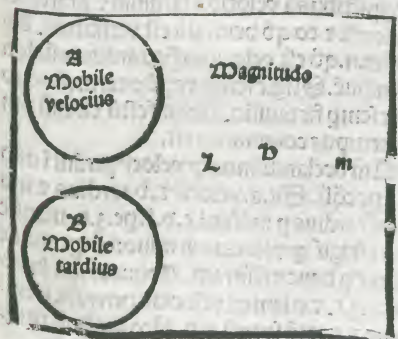
mo reliquus ē manifestus. Et ex hoc manifestū ē qd necesse est vt magnitudo diuidatur temp i diuisibi-
lia quēadmodū cū fuerit positū q magnitudo est ta-
lis: seqt vt velocius ⁊ tardius sint talia. S3 pma con-
secutio est cōsecutio precedētis ex posteriori. Secun-
da vero est posterioris a priori: ⁊ id in hac declaratio-
ne nō est cōtrarietas vt existimāt qdam.

C Manifestum autem est ex his ⁊ q velocius in minoꝝ tempore abibit equale. Qm quidem enim maiorem in minoꝝ trāsit tar-
diori. Ipsum autem fm seipsum acceptum in pluri tempore maiorem minoꝝ: vt que est
l.m. ea que est l.n. plus vtiqz erit tempus quod est. 3. b. in quo ipsum. a. trāsit. l. m. qd quod est. 3. q. in quo trāsit ipm. l. n. Quare si qd est. 3. q. tps minus est in eo qd est. 3. b. in quo qd tardius est trāsit ipm. l. n. ⁊ qd est 3. f. tps min⁹ est in quo est. 3. b. ipso. n. 3. q. minus est: minoꝝ aut min⁹: ⁊ ipsum min⁹ est. Quare in minoꝝ mouebit equale.

C Et apparet etiā ex hoc q velocius in minoꝝ tpe trāsit spaciū equale. Qm cum per trāsit spaciū longius in minoꝝ tpe q sit tps in quo ptransit illud tardius. Cum accipit per se. tunc ptransibit spaciū longius in ma-
iori tēpore q tempus in quo ptransibit bre-
uius spaciū. A. g. q spaciū. l. m. est longius spacio. l. n. ⁊ tps. 3. b. in quo ptransit spaciū. l. n. est maius tpe. 3. q. in quo ptransit spaciū. l. m. Ex quo sequit q si tps. 3. q. fuerit mi-
nus tempore. 3. b. in quo tardius ptransit spaciū. l. n. vt. 3. f. sit minus tpe. 3. b. qm est minus tpe. 3. q. ⁊ qd est minus minoꝝ: est etiā min⁹. Ergo necesse est vt moueatur in tempore minoꝝ equaliter.

C Demonstratio q mobile veloci⁹ moueat p equalē magnitudinē in minoꝝ tpe q mobile tardius.

Z. S. Tps. Q. D.

C Vult et declarare q velocius ptransit in tpe minoꝝ i3 spaciū egale. Qm cū ptransit i tpe minoꝝ spaciū mai⁹ q illd qd ptransit tardi⁹: necesse est vt ptransit spaciū qd ptransit tardi⁹ i minoꝝ tpe q tps i quo ptransiuit mai⁹ spaciū: ⁊ qd ē min⁹ minoꝝ ē min⁹ necio. Et dixit qm cū ptransit ⁊ i. qm cū velocius ptransit lōgi⁹ spa-
ciū i minoꝝ tpe q tps i quo ptransiuit illud tardius: vt declaratu ē tūc cū veloci⁹ accipit p se: ⁊ fuerit pside-
ratū qd ptransit vtrūqz spaciū. spaciū qd ptransit tardi⁹: ⁊ spaciū qd ē mai⁹ illo. s. q veloci⁹ ptransit i mi-
noꝝ tpe: tūc ptransibit spaciū qd ē mai⁹ in tpe maiori tpe in quo ptransiuit spaciū breui⁹. s. p. qd mouebat tardi⁹: ⁊ qd mai⁹ istoz duoz tēpōz ē min⁹ tpe in q tar-
di⁹ ptransit illd spaciū terminatū: manifestū ē qd ē mi-
nus tps tpe maiori: ⁊ est illud in q ptransit veloci⁹ bre-
uius spaciū. s. spaciū p qd mouet tardius ē min⁹ mul-
tū q tps i q ptransit illd tardius. C. D. d. U. g. ⁊. i. po-
nat igit spaciū. l. m. lōgi⁹ spacio. l. n. ⁊ ponat tps. 3. b. i q tardius ptransit spaciū. l. n. ⁊ tps. 3. q. in quo velocius ptransit spaciū. l. m. mai⁹ ⁊ min⁹ q tps. 3. b. vt pns de-
claratū est: ⁊ cū posuit duo spacia ineqalia: posuit q ve-
locius mouet p maiore lōgitudinē in minoꝝ tpe q sit tps in quo mouet tardius p minoꝝ lōgitudinē: ⁊ accepit loco spacy maioris. l. m. ⁊ minoris. l. n. ⁊ loco tps maioris. 3. b. ⁊ minoris. 3. q. dixit: g si tps. 3. q. ⁊. i. segtur g q si tps. 3. q. in quo veloci⁹ mouet p maiore magnitudinē q ē magnitudo. l. m. fuerit min⁹ tpe. 3. b. i q tardius mouet p minoꝝ magnitudinē. s. p spa-
ciū. l. n. vt tps in q velocius mouet p min⁹ spaciū. l. n. ⁊ sit tps. 3. f. sit min⁹ multū q tps i quo tardius p-
transiuit h spaciū. l. m. ⁊ est tps. 3. b. qd necesse erit mi-
nus tpe. 3. q. cū idē motū mouet p minus spaciū i mi-
noꝝ tpe. Ergo tps. 3. f. in q velocius mouet p spaciū p qd mouet tardius: est min⁹ necio tpe in q mouet p magnitudinē maiore hac magnitudinē. Et i3 posui-
mus q istud tps ē minus tpe in quo tardi⁹ mouet p minoꝝ magnitudinē. Ergo tps in q velocius mouet p minoꝝ magnitudinē ē minus multū q tps in quo tardi⁹ mouet p hac magnitudinē. C. D. d. segtur igit vt moueat in minoꝝ tēpore equalit. i. declaratu ē igitur ex hoc: q possibile est in velociori: vt perran-
seat spaciū equale et p quod tardius mouet in tēpo-
re minoꝝ: ⁊ hoc intendebatur.

C Amplius autem si omne necesse est aut in equali: aut in minoꝝ: aut in pluri moueri: ⁊ qd quidē in pluri tardius est: qd afit in equa-
li eque velox: velocius afit non est equaliter velox neqz tardi⁹ neqz vtiqz in pluri aut eq-
li mouetur ipsum velocius. Relinquit igit in minoꝝ tempore trāfire velocius. Quare necesse est ⁊ equalē magnitudinem in mino-
ri tempore transire velocius.

C Et etiā si omne motū necesse ē vt mouea-
tur aut in tēpore equali: aut in minoꝝ: aut in maiori: ⁊ illud qd mouet in tempore equa-
li est equale in velocitate: ⁊ velocius non est equalis velocitatis: neqz tardius. Imposse est vt velocius moueat i equali: aut maiori tempore. Ergo remanet vt velocius trāseat in minoꝝ tempore.

hic cōmē-
ta-
toz inuit ap-
pāri fignitū.
Alide pntē. a.
p. c. 33. qd
p. b. i. tra. cō.
15. Et pmo d.
ia. cō. 11.

Veloci⁹ i tpe
minoꝝ ptransi-
tū equale.

Phyſicorum

14 **H**ec est alia declaratio q̄ velocius p̄trāſit ſpaciū egle in minori tpe: r cōpō eius ē talis. Quelibet duo mota q̄ p̄trāſeūt idē ſpaciū: quoz atqz est velocius reliquo: nece ē vt velocius p̄trāſeat illud ſpaciū: aut in egle tpe: p̄trāſtus tardioris: aut i minori: aut in maiori. Ss impole est vt velocius p̄trāſeat illud in maiori tpe: qm̄ illud qd mouet in maiori tpe ē tardius. Et ſi ſit ē est impole vt p̄trāſeat illud in egle tpe. Et cū velocius nō mouet p̄ illud ſpaciū i maiori tpe neqz in equali neqz mouetur in minore.

De qd mor
uſ couenit
veloci mone
rē r tardius.

unde mo
rē in
tpe
r qd
mō

Cū autē ois motus in tpe est: r in oi tpe poſſibile est moueri. Omne autē qd mouet conuenit r velocius moueri r tardius. In omni tēpore aut erit velocius r tardius moueri. Nec at cū ſint: neceſſe est r tps p̄tinuū eſſe. Bico aut continuum diuiſibile in ſemper diuiſibilia: bmo enim ſuppoſito continuo: neceſſe est continuum eſſe.

Et qz ois mor⁹ est in tpe: r i oi tpe pōt eſſe mor⁹. Et oē motus pole est vt moueat velocius r tardius: ergo in oi tpe est mor⁹ tardior r velocior. Et cū ita ſit: neceſſe est vt tēpus ſit p̄tinuū: r intelligo p̄tinuū diuiſibile ſemp in diuiſibile. Continuum. n. cū tali mō est poſitū: neceſt vt tps ſit p̄tinuum.

15 **C**ū prius declarauit qz ſi magnitudo fuerit diuiſibilis in infinitū: qz veloci⁹ r tardior⁹ in infinitū: vult declarare eōuerſo: r ē illud qd itēdit in h ſermone: r ē qz ex h qz veloci⁹ r tardior⁹ p̄trāſeūt in infinitū ſeq̄ qz magnitudo ſemp diuidet i diuiſibile: r poſt declarauit: qz ſi magnitudo fuerit diuiſibilis qz velocius r tardior⁹ erūt diuiſibilia i infinitum: qz diuiſibilitas magnitudinis ē cā i diuiſibilitate velocitatis r tarditatis i infinitū: r velocitas r tarditas ſūt ſigna diuiſibilitatis: r ſi ſigna diuiſibilia ſūt illa q̄ p̄uertit cū ſuis cauſis. ſ. qz cū ponat cā ſeq̄ ſignū r cōpō: r id iceptū p̄ declarare p̄ſecutionē ſigni ex cā. deide p̄ſecutio 3 cāe ex ſigno. **E**t dixit: r qz declaratuū est qz ois mor⁹ ē i tpe: r ē manifeſtū p̄ſe: qz i oi tpe pōt eē motus: r qz oē motū aliq̄ motu pōt moueri velocius illo motu poſtior: neqz cader in aliq̄ pte illi⁹ tps: r cū h fuerit poſitū: ſ. qz in oi tpe pōt eē mor⁹ velocior motu poſtior: ita qz ſit in pte illius: nece ē vt tps ſit p̄tinuū. Quā aut ois motus ē i tpe: declaratuū est i ſermōe de tpe: qm̄ in oi motu est p̄us r poſterius. Et p̄us r poſterius ſūt i tpe: Ergo ois mor⁹ ē in tpe: r h declarabit poſt. Et idē hāc p̄pōne. ſ. qz ois mor⁹ est in tpe: r non est p̄ter hāc p̄ne quā itēdebat p̄ duas p̄pōnes q̄ vt ſufficiunt ad illā p̄ne. ſ. dicētes: qz in oi tpe pōt eſſe motus: r qz ois mor⁹ pōt eē velocior: qm̄ ex h ſeq̄ qz i oi tpe pōt eē mor⁹ velocior r tardior: ſz qz pōt aliqz dicere ē ſi p̄cedamus qz i oi tpe pōt eē motus velocior: ſed ille mor⁹ velocior cader nō i tpe ſz i iſtāt: id idiget p̄uerſiōe. ſ. qz ois mor⁹ ē in tpe. **E**t q̄rit de hac p̄pōne dicēte qz oē motū p̄t moueri motu velociori ſuo motu. Nā declaratuū ē qz mor⁹ motoz nāliū itēminatū est velocitate r tarditate. Et celū impole ē vt ſit velocus: vt poſt declarabit. Ergo p̄pō qz ponit h polis est impolis. Ad h aut dicamus qz oē motū fm̄ qz est motus pole est vt moueat motu velociori ſuo motu fm̄ qz est motus. Et cā in hoc ē: qm̄ motus est de cō-

Signa dmo
ſtratiua ſt il
la q̄ cōherant
cum ſuo cau
ſa ſ. qz cū po
nat cā ſeq̄ ſi
gnum r econ
uerſio.

a Digreſſio q̄
q̄rit vtruz oē
motū p̄t mo
ueri motu ve
lociori ſuo
motu.
b z. ce. c. 39.
Soluto.
c De motuz
pole ē vt mo
r⁹ erit velo
cior: qz motu
r⁹ qz mor⁹.
p̄ſe. ſ. p̄. c.
45.

tinuo: r velocitas q̄ est in motu est ſiſis diuiſibilitati in p̄tinuo. Quēadmodū igitur diuiſibilitas p̄cedit i p̄tinuo in infinitū: ſiſt velocitas in motu: qm̄ ſi velocitas ſinitur i motu ſz qz est mor⁹: cēt pole motū fieri in iſtāt: r forte p̄p h dixit p̄us: qz ois mor⁹ ē in tpe: r ſic iſta p̄pō ē polis ſ. ſe: impolis p̄ acciſis. ſ. qz accidit motui: qd ſuit i reb⁹ nālib⁹. i. mālib⁹. Cū igit p̄in- cta fuerit huic p̄pōni p̄pōni q̄ dubitaſ r p̄cludetur impole: ſciē qz illud impole nō ſeq̄ ex poli fm̄ qz ē poſſibile. **E**t Alex. r̄idet huic qd i duobus modis. Primo qz corpa celeſtia fm̄ qz motus eoz est volum- tarius p̄t moueri veloci⁹: r ſi nō mouent: quēadmo- dū boni p̄t moueri ad nō bonum: ſz non moueātur. **S**ecūdo r̄iſto est qz iſta polis nō p̄det a moto ſz a motu: ois. n. mor⁹ poſt⁹ in aliq̄ moto pole ē: vt ima- ginet in alio moto velocior r tardior: h impoſſibi- le est in eodē moto: cum motus ois moti est termina- tus. Nos aut dicamus qz bec est reſpōſio Eudem⁹: r est conſiderandum in h qz dixit corpa celeſtia p̄t moueri velocius. **E**t cū poſuit hāc p̄pōne: ince- pit declarare quō accidit ſi tps r magnitudo fuerint compoſita ex indiuiſibilibus: vt velocitas r tarditas nō p̄cedant in infinitum: r dicit: cōtinuum. n. cum fuerit tale: neceſſe est vt tps ſit cōtinuum. i. qm̄ cum continuum ponatur h r tempus etiam fuerit h: ſe- quitur vt tempus ſit continuum.

Quoniam enim oſtēſum est qz velocius in minori tēpore tranſibit equale: ſit quideſ in quo est. a. velocius: qd autem est in quo est. b. tardius: r ſit motū tardius qd est. c. d. per magnitudinē in qua est. 3. b. tempore. **A**banifeſtum est igitur qz velocius in mino- ri qz hoc mouebitur per eandem magnitudi- nem. Et ſit motū. a. in quo cūz. 3. r. Iterum autez quoniam. a. qd est velocius in eo qd est 3. r. tranſiit totam magnitudinē que est. c. d. ipſum tardius in eodem tempore minore tranſibit. Sit igitur in quo est. c. k. Quoniam aut tardius qd est ipſuz. b. in eo quod est. 3. t. tempore: ipſam que est. c. k. tranſiit: velo- cius in minori tranſit. Quare iterum diuide- tur qd est. t. 3. temp⁹: bec aut diuiſio r. c. k. magnitudo diuidetur fm̄ eandem rationē. **S**i vero magnitudo. Et tps hoc ſemp erit accipiētib⁹ a velociori tardius: r a tardiori veloci⁹: r eo qd demōſtrātū est vtentibus. **S**i uidet. n. qd est velocius tps: tardius aut lon- gitudinē. **S**i igit ſemp vez ē p̄uertit: cōuerſo aut ſemp ſit diuiſio. **A**banifeſtū est qm̄ om- ne tempus continuum est.

Cū declarauimus qz veloci⁹ p̄trāſit i mio- ri tpe egle. **S**it. a. veloci⁹ r. b. tardius r mo- ueat tardius p̄ mēſurā. c. d. i tpe. 3. b. manife- ſtū est igit qz velocius in minori tpe moue- batur p̄ banc mēſuram. **A**boueat igit in tē- pore. 3. t. r etiam qz velocius p̄trāſit i tē- pore. 3. t. totū ſpaciū. c. d. Ideo tardius p̄trā- ſit in tpe

Aliq̄ p̄pō
ē polis p̄t
ipolis p̄t
dno.

Diſt p̄t
erit ſe
p̄t. con
t. 3.

Diſt. vult
mō r ſit i
maginu
ſe. 3. r
p̄. 4. r
cā. 74.

fit i tpe. 3. t. minus spaciū q̄ spaciū. c. d. Sit
igit spaciū. c. k. z q̄ tardī scz. b. prāsit i tpe
3. t. spaciū. c. k. id veloci prāsit illd i miori:
ex quo seq̄ vt tps. 3. t. sit diuibile: z cū fuerit
diuibile: tūc magnitudo. c. k. erit et diuibi
lis f3 illā pportionez. z si magnitudo fuerit
diuibilis: tps et erit diuibilis. Et b seq̄ sp
si trālati fuerim? d veloci? i tardī? z econ
uerso. Nā veloci? diuidit tps: z tardī? ma
gnitudinē. Et cū ista reflexio sp ē xā: z cū b
vstiat: sp seq̄ diuibilis: manifestū est q̄
omne tps necesse est vt sit continuum.
C Demonstratio q̄ sit diuidit tps z magnitudo.

Z. Tempus. Z. D.

16 Cū posuit q̄ veloci? prāsit magnitudinē quā prā
sit tardī? i miori tpe: z q̄ tardī? prāsit i illo tpe: quo
prāsit veloci? magnitudinē minorem magnitudinē
quā prāsit veloci? z q̄ velocitas z tarditas pcedūt
in infinitū: clausit ex b q̄ diuibilitas i magnitudie z
tpe pcedūt p diuisione tps a velocior: z magnitudi
nis a tardior: i infinitū: z cū diuisio ē i eis sp: z b ē dif
fō ptnui: necesse ē vt magnitudo z tps sint ptnui. C Et
deklarauit b ponēdo q̄ tardī? mouet p aliquā magni
tudinē terminatā i tpe terminato: z q̄ veloci? mouet p
illā i tpe miori tpe i q̄ mouet tardī? z cū posuerim? q̄ tardī?
uidit tps in q̄ mouet tardī? z cū posuerim? q̄ tardī?
mouet i b tpe i quo mouet veloci? p illā magnitudi
nē terminatā: nō ē dubiū q̄ mouebit p magnitudinē
minore illā: z si nō: tūc tardī? z veloci? mouerent in
eodē tpe p eadē magnitudinē: z cū tardī? mouet in
tpe i quo veloci? prāsit minore magnitudinē: necio
diuidet magnitudinē. Cū igit posuerim? q̄ velocius
mouet p illā magnitudinē p quā tardī? mouet: prā
sit ipas et i miori tpe q̄ min? tps. f3 tps i quo mo
uet p illā magnitudinē. Et cū posuerim? et q̄ tardī?
mouet i b tpe p illā magnitudinē: quā mouet ve
loci? necio mouet p magnitudinē minore illā miori.
z sic in infinitū sp veloci? diuidit tps: z tardī? diuidit
magnitudinē. C Arist. vñ in b lris vt sit b magis
manifestū: z fmo ei? b ē manifestū: z itēdit p reflexio
nē hic: q̄ veloci? semp diuidit tps: z tardī? magnitu

16. Cū posuit
tūc sp dīg
būc coll. 16.
16.

20. vñ i b
mouet hoc
magis mōre
f3. 3. vt op
p. 4. p. 7.
16.

dinem: z q̄ b est quasi circulare z reciprocum.
C Silr at manifestū q̄ magnitudo ois cōti
nua ē: p eadē. n. z eq̄les diuisiones tpsq̄ z
magnitudo diuidit. Ampli? at ex p̄suetis rō
nib? dici manifestū ē: q̄ si tps qdē ptnuū ē
q̄ z magnitudo. Si qdē i medio tpe mediū
trāsit: z simplr i miori min? eedē nāq̄ diui
siones tps z magnitudinis sunt.

Eedē sūt di
uisiones tps z
magnitudinis.

C Et cū ois magnitudo ē ptnua: qm̄ eis
dē p̄tib? z eq̄lib? diuidit tps z magnitudo.
Et b apper ex b q̄ hoies sūt assueti ad bōm
f. q̄ si tps fuerit ptnuū: magnitudo et erit
ptnua. Cū dicūt q̄ i medietate tps prāsit
medietatē spaciū: z vlr prāsit in minori tpe
minus spaciū. Partes enim eedēz ponunt
temporis z magnitudinis.

C Cū declarauit q̄ magnitudo z tps sūt ptnui: dic. 17
appet q̄ magnitudo ē ptnua ex tpe: magnitudo. n. z
tps i diuibilitate sūt i eadē dispōne. Appet. n. q̄ tps
z magnitudo diuidunt eadē z eq̄lib? p̄tib? q̄ cū ali
qd morū prāsit p aliquā magnitudinē i aliq̄ tpe: p
trāsit i medietate illi? tps medietatē illi? magnitudi
dis: z i medietate illi? medietatis medietatē illi? me
diatatis. Si igit medietates pcedūt i tpe i infinitū: q̄
est ptnuū: vt qdā dicūt: b necio pcedūt i magnitudi
die i infinitū: qm̄ ptes i eis sūt eedē i mōd z pportioe.

C Caplm in quo ostēdit q̄ finitū z infinitū
sūt inueniunt i magnitudie z tpe. Cap. III.

z si qdēq̄ infinitum est z al
terū z sicut alterum z alterum
est: vt si qdēz in vltimis infini
tum est tps: z longitudo in vlti
mis. Si vero diuisione z lōgl
itudo. Si autē in vtrifq̄ tps: in
vtrifq̄ z longitudo.

C Et cum alterz fuerit infinitum: reliquūz erit
infinitū: z sicut dispō alterius in hoc erit di
spōitio reliqui. A. g. q̄ si tps fm̄ vltima est
infinitū: z etiā longitudo fm̄ vltima erit infi
nita. Et si tps fm̄ diuisionē erit infinitū: et lō
gitudo fm̄ diuisionem erit infinita. Et si tps
vtrōq̄ modo fuerit infinitū: z et magnitudo
vtrōq̄ modo erit infinita.

C Dicit z tps z magnitudo sequūt se aduicē oib? mō
is dis q̄ dñr infinita. A. g. q̄ si tps fuerit infinitū ex duo
bus extremis: lōgitudo et erit infinita ex duob? extre
mis. Et si tps et fuerit infinitum fm̄ diuisionē: lōgitu
do et erit infinita f3 diuisionem. Et si tps fuerit infini
tū vtrōq̄ mō. f. acto. i. in duob? extremis: aut altero z
fm̄ diuisionē: tūc lōgitudo et erit infinita vtrōq̄ mō.

C Ande z zenonis rō fallum opinat q̄ non
est posse infinita prānsire aut tangere infinita
fm̄ vnumq̄q̄z in finito tpe. C Dupliciter
enim dicūt z longitudo z tēpus infinitum:
z omnino omne ptnuū: aut fm̄ diuissio

Cōm diu
sionem.

Physicorum

Infini-
tum.

Secm extre-
ma.

nem: aut in ultimis. Infinitis qdes igitur hz
quantitatez nō contingit sese tangere infinito
tempore: eis aut que sunt fm diuisionem con-
tingit. Et nāqz ipm tps sic infinitū est. Quare
z infinito tempore z nō finito accidit transi-
ri infinitū z tangere infinita ipsis infinitis z
non finitis. Neqz iam infinitū potest in fini-
to tempore transire: neqz in infinito tempore
transire: neqz in infinito finitum. Sed si q-
dem tempus infinitū sit: z magnitudo erit
infinita. Et si magnitudo: z tps.

¶ Et iō sermo zenonis est sermo in quo acci-
pitur falsus: z est: q impole est vt infinitū
peranseatur aut vt infinita ptingatur fm idi-
uidua in tpe finito. Quoniam lōgitudō z tem-
pus z vlr omne continuū dicitur infinitum
duobus modis: aut fm diuisionē: aut hz vl-
tima. Qd aut est infinitū impole est: vt tēgat
in tēpore finito. Qd aut est infinitum fm di-
uisionem: pole est vt tangat: quoniam tps eo-
dem modo est infinitū: vñ hec esse est vt infi-
nitū pteat in infinito nō in finito: z vt infini-
ta tēgat infinita nō finita. Impole est igitur
vt infinita pteat in tpe finito: aut vt fi-
nitum pteat in tpe infinito.

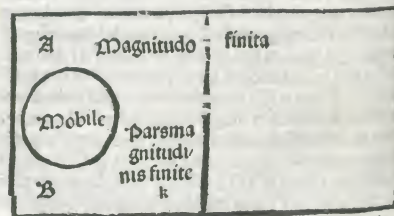
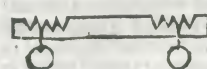
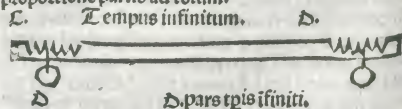
¶ Dicitur qz tps z magnitudo psequant se adinicez
fm modos: qbus dicunt infinita: aut finita: z h dicunt
multis modis: non hū dicit zeno in suis pponib⁹ q-
posuit in destrucōe mor⁹: dicit n. q magnitudo p quā
est mor⁹: diuidit in duo: z vtrqz in duo: sic in infini-
tū ptingit: q cū aliqd mouet d extremo spacy finiti:
impole ē vt pueniat ad extremū spacy positi: qz pteat
sit magnitudines infinitas. ¶ Et h itēdebat cū dicit:
z est q ipole est tē. z ex h apparet q sermo zenonis
in destrucōe mor⁹: collocat in eo falsus: ē q si mo-
tus fuerit: pole est vt motū pteat spaciū infinitū: ita
q vnū idiuidū tēgat idiuidua magnitudinis infinita
in tpe infinito. ¶ D. o. qm lōgitudō z tps tē. i. z ser-
mo zenonis ē corrupt⁹: qz lōgitudō z tps: z vlr oē con-
tinuū vident dici infinita duob⁹ modis: aut fm diu-
sionē aut fm extrema. i. i actur: h itēdebat cū dicit:
fm aut vltima: qd aut est infinitū ex extremis: ipole ē
vt motū in eo tēgat magnitudines infinitas i tpe fini-
to: h itēdebat cū dicit: infinitū vō ipole ē vt tēgat in
tpe finito: qd aut vt infinitū fm diuisionē z finitū fm
extrema: pole est vt motū i eo tēgat ptes spacy infini-
tas fm diuisionē in tpe infinito fm diuisionē. ¶ Et h
itēdebat cū dicit: qd aut est infinitū hz diuisionē tē.
i. magnitudo aut infinita fm diuisionē: pole est vt ea
tēgat motū magnitudines infinitas hz diuisionē i tpe
infinito hz diuisionē: z finito hz extrema. Si igit acci-
pisset finitū i magnitudine z tpe eodē mō: tunc fmo
ei⁹ eēt ver⁹: zeno igit decipit i argumētatiōe: qz vtrū
noie eguoco. ¶ Et q ista dicitio ē dicitio fm ser-
monē nō hz rē: qz Ari. pcedit i h sz: z ē q motū pteat
sit d magnitudie p quā mouet per ptes infinitas. De
ex h legē vepz: z ē q si pteat magnitudines infinitas
pateat eas i tpe infinito: z sic destruit conclusio eius di-
cēs q pteat magnitudines infinitas in tpe finito. In

Documentū

octauo vō dicit ei fm rē: ē q nō pteat medietas
tes infinitas. ¶ D. d. necesse ē igit q infinitū pteat tē. i.
legē igit ex h qd dicitur q infinitū quocūqz mō acci-
piat siue hz extrema siue hz diuisionē pteat d tpe
infinito. hz si magnitudo fuerit infinita fm extrema: z
tps sit rē: si hz diuisionē: z sit tps si vt infinitū pteat
seat in finito vt zeno fingit. ¶ D. d. z vt infinita tēgat
tē. i. z illd qd legē ē vt motū tēgat spaciū infinita fm
diuisionē i tps⁹ infinitis fm diuisionē: nō infinitis hz
extrema: vt existimauit zeno. ¶ D. o. ipole igit ē vt
pateat tē. i. manifestū est igit q ipole ē vt pateat
spaciū infinitum in tpe finito: qm itelligit de infinito i
spacio z in tēpore eodē modo: z etiā pateat spaciū
finitum in tempore infinito.

¶ Si enim magnitudo finita: in qua est. a. b.
Tps aut infinitum in quo ē. c. d. Accipiat
igitur tēporis aliqd finitū in quo est. h. In
hoc ergo trāsibit aliqd magnitudinis. Et
sit qd transicum est in quo est. b. k. hoc autē
aut mēsurabit qd est: in quo est. a. b. aut de-
ficiet: aut excellit: differt enīz nībil. Sed n.
semp equalē ei que est in. b. k. magnitudi-
nez in equali tempore trāsibit: hoc aut mē-
surat totum: finitū erit omne tps in quo trā-
sibit. In eqlia. n. diuidetur sic z magnitudo.
¶ Et si magnitudo fuerit finita: tps etiā erit
finitū. Sit igitur magnitudo finita. a. b. z tē-
pus infinitū. c. d. z ex tempore accipiat
quod finitum z sit. b. d. in hoc igitur tēpore
ptransit quāda partē illius spacy: sit igitur
b. k. z ista pars aut est equalis. a. b. aut mē-
nor aut maior. Si igitur magnitudo fuerit
equalis: scilz. b. k. pteat in tēpore equali: z
ista magnitudo est equalis toti: necesse ē vt
totū tps i quo pteat sit finitū: diuidetur. n.
per partes equales magnitudini.

¶ Demonstratio pma p quā pbat: q si magnitudo est
finita q tps est finitum: sumit hec demonstratio ex
proportionē partis ad totum.

¶ Vult

De qđ cōsu
muta mēsu
ratōe finiti ē
finitū. Idē p
p. c. 37.

Σκ. χρδ.

Physicorum

tps: sicut illa ps magnitudinis mēsurat totā magnitudinē. Et cū ita sit necesse est qd tps in quo ptransit totā magnitudinē sit finitū. Et cū posuerit pponēs ex qb legē: vt oīs magnitudo ptransēat in tpe finito: vna earū fuit qdā magnitudines ptransēant in tpe finito: aduersariū forte nō pcedet hāc: icepit declarare illā: d. r. apper. r. i. r. apper. qd ps magnitudinis necesse est vt ptransēat i tpe finito: qm cū posuerim tps finitū ex altero extremo: est extremū in quo icepit motū moueri: r. posuerim qd motū incepit moueri in extremo istū tps: r. ex extremo illū magnitudinis: r. ptransiunt ex illo aliquā pte: manifestū est qd ptransiuit istā pte in tpe finito: nā notū est p se qd in minori tpe ptransit ps: qd tps i quo ptransit totū: r. min⁹ qd finitū est finitū nēcio. D. d. ergo necesse est vt sit finitū. r. i. qm cū posuerimus tps finitū ex altero extremo. i. ex vltio: ex quo motū icepit ptransire spaciū: posuerimus ipm ptransire ptes magnitudinis r. totū tps ptes distiguet p duo vltima. i. vltimū ex quo motū icepit moueri ex extremo magnitudinis: r. vltimū. i. ad qd puenit motū ad vltimā pte magnitudinis: r. posuit tps finitū ex altero extremo: qm difficile ē: aut ipse ima ginarē: qd aliqd motū ptransēat magnitudinē finitā ex vtroq; extremo tpe finito r. n. ex vtroq; extremo: nā illud tps manifestū est qd est finitū ex extremo i quo icepit motū moueri: r. ex extremo magnitudinis.

Eadem autē demonstratio est r. si lōgitudo qdē ifinita sit: tps aut finitū. Manifestū igitur ex dictis est qd neq; linea: neq; planū: neq; oīno nullum continuorum erit atom⁹: non solum ppter qd id nunc dictum est: sed r. qd diuidi atom⁹ accidit.

Et ista eadem demonstratio sequitur si magnitudo fuerit infinita: r. tempus finitū. Manifestum est igitur ex dictis qd neq; linea: neq; superficies: neq; aliqd continuū ē indiuisibile. Et declaratio illius est ex hoc quod nūc diximus: r. ex hoc qd sequitur: qd indiuisibile sit diuisibile.

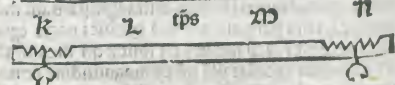
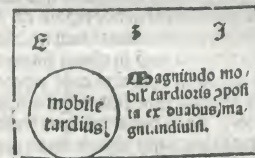
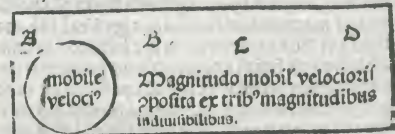
Idest demonstratio p quā declarat qd impole est vt spaciū finitū ptransēat i tpe ifinito: p illā eādē declarationē qd ipole ē ē vt aliqd motū ptransēat magnitudinē ifinitā i tpe finito: qm qm idē motū ptransibit illas magnitudinem ifinitā in tpe finito: nēcio ptransibit pte illius magnitudinis i pte illi tps: r. illa ps psumet totū tps r. mēsurat illud cū fuerit finitū: r. i tps: e q; libus finitis ptransit motū magnitudines eqles hz nūmex tēpōz: ex qd sequitur vt tota magnitudo sit finita. D. d. manifestum est igitur ex dictis r. i. declaratū est igitur ex dictis: qd impole est vt aliqd ptiū cōpōnat ex indiuisibilibus. U. g. linea aut superficies: aut corpus: aut tps: aut mot⁹. D. d. r. declaratio illi r. i. ex demonstrationib⁹ pdictis: illa. n. ex quibus declarauit qd magnitudines nō sunt indiuisibiles sunt tria gnā: q; rum vnus est ex nā ptiū: r. ptiū. Scdm autē est ex nā moti: r. mot⁹. Tertiu aut ex nā velocioris r. tardioris. Et ipse vult ēt iducere aliā dñfationez ex nā velocioris r. tardioris: in qd declarat qd ponit magnitudinē indiuisibile: ptinget ei qd velocior nō diuidat: r. hoc intēdebat cū dixit: r. qd sequitur vt indiuisibile sit diuisibile. i. r. hoc apparet ēt fm qd declarabitur: qm sequitur vt indiuisibile sit diuisibile.

Motus ē p se
q i mion tpe
ptransit pe: qd
tpe i q ptransi
tur totū: r. mi
n⁹ qd finitū ē
finitū nēcio.

Illa ex qb
dñf. declara
uit qd magni
tudines nō sit
indiuisibiles
sūt tria gnā.

Qm autē in omni tpe velocius r. tardius est: velocius aut plus ttransit in equali tpe: cōtingit aut r. duplicem r. hemioliam ttransire lōgitudinē. Sit. n. hēc ratio velocis. Adducatur igitur velocius fm hemioliam in eodem tpe: r. diuidant magnitudines: que qdēz velocioris sunt in quo est. a. b. c. d. in tres atomos. Que vero sunt tardioris in duos in qbus sunt. e. z. i. Itaqz r. tēpus diuidet in tria atomos. Equale enī in equali tpe ptransibit. Diuidat igitur tēpus in ea que sunt. k. l. m. n. Iterum autem qm tardius deductū est per e. z. i. r. tps separabitur in gemina. Diuidet ergo atom⁹ r. impartibile: nō. n. in atomo ttransit sed in pluri. Manifestum ergo est qd nībil ptiū ē impartibile.

Demonstratio qd nullum continuum est compositum ex indiuisibilibus.

Qm qd in omni tpe inuenitur velocius r. tardius: r. velocius ptransit maius in equali tpe: r. ptransire lōgitudinē duplam lōgitudinis: aut equalē r. dimidiam: r. contrigit ex hoc vt velocitas sit in hac ppositione. Ponat igitur qd velocius ptransēat equalem r. dimidiam illius qd ptransit alterū in equali tpe: r. diuidam mēsuras velocioris: scilz. a. b. c. in tria indiuisibilia: r. mēsuras tardioris in duo: scilz. b. z. ergo necesse est ēt vt tps diuidatur in tria tēpōra indiuisibilia. Absurda enim equalis ptransit in tempore equali. Diuidemus igitur tēpus in. q. m. n. Et etiam qd tardius ptransit spaciū. b. z. necesse est ēt vt tps diuidat in duo equalia. Ergo diuiditur illud quod est indiuisibile: qm ptransitus eius non erit in tpe indiuisibili: sed in maiori qd tps velocioris. Manifestū est igitur qd nullum continuum est indiuisibile.

Ista declaratio

Veloci⁹ i d
i tpe maius
spaciū ptransi
bit.

Ista declaratio
est qd velocius
ptransit maius
spaciū in equali
tempore.

23 **C**ita declaratio fundat sup ppones: quaz vna est: qd velocius pertransit in equali tpe maius spatium qd illud qd prastit tardius: et cu ita sit: velocius et tardius sunt multis modis: possibile est vt cum posuerimus qd aliqd tardius mouet p aliqd spatium i aliquo tpe inuenire aliqd velocius qd mouet illo tpe p equali et dimidiu illius spatij: et qd mori prastit medietatez spatij p qd mouet in medietate illius tps. **E**t cuz declarauit hoc posuit aliqd tardius qd mouet p aliqd spatium copositu ex duabus partibus indiuisibilibus in aliquo tpe: et posuit aliqd velocius moueri i illo tpe per equali et dimidiu illius spatij: et hoc possibile est: vnde necesse est vt spatium: p qd mouet velocius coponat ex tribus partibus indiuisibilibus: cum ppositio trium et duoz sit sexgaltera: et qd tepus in quo peransit magnitudo est equali magnitudini: et diuisibile in ptes equales numero partibus qbus diuidit magnitudo: vt declaratu est ex pdicta demonstratione: segtur vt illud tepus in quo velocius prastit magnitudinem pposita ex tribus magnitudinibus indiuisibilibus: sit etia copositus ex tribus partibus indiuisibilibus. **E**t qd tardius prastit in h tpe magnitudinem pposita ex magnitudinibz indiuisibilibz pertransibit medietate illius magnitudinis coposite ex duabz partibus indiuisibilibus in medietate illi tps. **E**t qd istud tps coponit ex tribus partibus indiuisibilibus: segtur vt prastat illa in tpe et dimidia tps: et sic diuidit indiuisibile. **E**t h incidebat cu dixit: et qd tardius et. qm tardius prastit medietatez spatij h. 3. qm notu est qd cu aliqd notu prastit aliqd spatium in aliquo tpe qd prastit medietatez illius spatij in medietate illius tps. **E**t et si posuerim? h motu tardius moueri p totu spatium: p qd velocius mouet pertransibit illud in maiori tpe: et mouebit in medietate illius tps per medietatez illius spatij ppositi ex tribus partibus indiuisibilibus. **E**t sic diuidit indiuisibile: et hoc incidebat cu dixit: qm prastitus ei? no erit in tpe equali tpe maiori nedu vt sit in tpe indiuisibili.

Capitulum in quo ostedit q indiuisibile tps est ipsum nunc: et q in ipso nunc no continet e motum neq quietem. **Cap. III**

Necesse auit est et ipsum nunc qd no fm aliter: sed p se et primum deum indiuisibile et in omni tempore h esse. **E**tenim aliqd vltimu eius qd est scilicet cuius sup hoc nihil futuri est. **E**t iteru futuri est cuius sup hoc nihil est illius qd factu est. **Q**d vtriqz diuinus vtriusqz esse terminum.

Et necesse est vt instans et qd non dicitur p aliqd: sed p se et principaliter vt sit indiuisibile. **E**t qd est in toto tpe vniu vno mo. **E**st eni vltimu ei? qd fuit et nihil ex eo est futuri. **E**t est vltimu futuri et nihil ex eo est ei? qd fuit. **E**t h est qd diximus q est extremu vtriusqz.

Ault declarare q instans qd dicitur finis preteriti et principii futuri: est vnu indiuisibile fm subz: sed est diuisibile fm ratione. scilicet q vltimu preteriti no est aliqd in subito a principio futuri. **E**t qd instans in rei veritate dicitur de illo qd no diuiditur: oino: dicitur transumptiue de

tps b: eni in cuius medio est hoc instans: qd vulgus appellat tps pris. **E**t h tps in rei veritate pponit ex duobz tpsibus. scilicet preterito et futuro. **C** Dixit: et necesse est vt instans et. scilicet pternado se ab isto tpe: de quo dicitur in istis no principaliter. **C** D. narravit qd vtriusqz instans necesse est vt sit indiuisibile: et vt sit vnu in toto tpe. **E**t cu narravit qd necesse est vt sit vnum indiuisibile: cepit declarare hoc: et dixit: est eni vltimu et. i. et necesse est vt sit indiuisibile: qd est vltimu finis tps preteriti et no est ps tps futuri: et est et p n tps futuri: et no est ps tps preteriti. **C** D. d. et h est qd diximus: et. i. et istud instans est illud de q diximus cu locuti fuimus de tpe q est extremu tps preteriti et futuri. scilicet finis preteriti et p n futuri.

Hoc auit si demonstraret: qm b est p se et fm ipsum siml manifestu erit q indiuisibile est.

Et cu declaratu est in h q est tale et q est vnum appet cu hoc q est indiuisibile.

C Dixit: et cu declaratu est qd vtriusqz instans est tale: scilicet qd no est ps tps preteriti aut futuri: manifestu est qd est vnu: et qd cu h est indiuisibile. **E**t no intedit qd cu fuerit declaratu qd est vnu appetit p mediu qd est indiuisibile: qm scire ipsum ee vnu: et scire ips ee indiuisibile est i eode ordine: et io dixit: apparebit cu h: na aliqs pot dicere: et si pcedam? qd istas ee indiuisibile: tunc no pcedem? qd ee vnu: s. duo: vnu finis preteriti: et scdm p n erit futuri: et ambo sunt indiuisibilia. **L**uz igit appet qd est vnu declabit cu h qd est indiuisibile fm dualitate. **H**oc igit qd declarauit h de indiuisibilitate est aliud ab illo qd declarauit in tpe: et fundat sup duo fundamenta: quoz vnu est qd istas no est ps preteriti aut futuri. **S**cdm vo est qd indiuisibile no p nuaa cu indiuisibili. **E**t cu narravit qd cuz instans fuerit tale: necesse est vt sit vnu no diuisibile i duo: na declaratu est qd in se no est diuisibile: sed qm hic qd no diuidit in duo: et io inceptit declarare hoc: et dixit.

Necesse est igit id est esse ipsum nunc qd vltimu vtriusqz tpsibus est. **S**i eni alteru est: p se queter no erit alteru alteri: pp id qd no est p nuaa ex ipartibilibus. **S**i aut seorsum est vtriusqz: iter mediu erit tempus. **O**mne eni p nuaa h est. **Q**uare erit vniuocum medio terminoz. **A**t vero si tepus mediu est diuisibile erit: omne enim tepus ostensu est qd diuisibile sit. **Q**uare et diuisibile est ipsum nunc. **S**i aut diuisibile est ipsum nunc est aliquid qd factu est in futuro: et futurum in eo quod factu est: fm qd enim diuidet hoc de terminat preteritum et futurum tempus.

Necesse est vt instans qd est vltimu duoz tepoz sit vnu. **Q**uoniam si fuerit vnu post aliud: impossibile est vt vnu sequat aliud: qm tunc continuum erit copositu ex indiuisibilibus. **E**t si vtriusqz fuerit separatuz a reliquo: tunc iter illa erit tps. **Q**uoniam hec erit dispo cuiuslibz contrariu. **E**rgo necesse est vt iter duo extrema sit aliqd vnigenitu: sed si iter duo extrema fuerit tps: diuidit. na declaratu est qd de tps est diuisibile: et sic instans erit diuisibile: et si in-

Com. sup phys.

p

Instas de re et transumptiue. 3. d. j. 54.

a. 2. pa. p. i. rei veritate coponit ex duobz tpsibus. i. p. n. rito et futuro.

25

Scire istas ee vnu et scire istas ee indiuisibile ee i eode ordine. p. h. vide com. 3. q. 1. m. c.

24. Instas de indiuisibile fm subz: et diuisibile fm ratione. 3. d. 4. pp. com. 1. d.

Phyficorum

stans fuerit diuisibile: sequitur vt aliqd pte-
ritū sit i futuro: z aliqd ex futuro sit i pte-
ritū. Qm vbi hoc distinguit illic est differē-
tia inter preteritū tempus z futurum.

26. ¶ Et cū hoc sit declaratiū necessario sequit vt instās
qd est finis pteriti z pncipiū futuri sit idē indiuisibi-
le: nisi fm diffōne tñ. ¶ Et cū narrat vt est vnus
deducit rōnem sup hoc: dicit: qm si fuerit vnum post
aliud zc. i. qm si finis pteriti fuerit vnum instans: z
pncipiū futuri fuerit aliud instās: necesse est aut vt
instās sequat instās z tangat ipm: aut vt alterū non
tangat reliquū: sed ipole est vt alterū rāgar reliquū:
qm tunc cōtinuū esset cōpositū ex indiuisibilibus: qd
est impole: z etiam impole est vt alterū sit separāt a
reliquo non tangēs: qm tunc segtur vt iter illa sit rē-
pus: nā ipole est vt cōtinuū sit cōpositus ex segrega-
tis: iter que ipole est vt sit aliqd etherogeneū: z hoc
itendebat cū dixit: qm hoc est dispō cuiuslibet conti-
nuū zc. i. qm in omni cōtinuo: necesse est vt iter duo
vltima posita sit aliqd d genere illoz duoz vltimo-
rū. Si igit fuerint posita necesse est vt iter illa sit li-
nea: z si superficies: necesse est vt inter illas sit corpus:
z si linea: necesse est vt iter illa sit superficies: z si istā-
tia: necesse est vt iter illa sit tempus. Vltima enī nō
inueniunt nisi in habētibz vltima. s. q. puncta non
sunt nisi in linea: z instantia in tēpore. Et impole est
vt cōtinuus cōponat nō ex suo genere: aut ex rebus
separatis: z etiam impole est vt vltima segregentur.
¶ Dicit: sed si iter duo extrema fuerit tēpus zc. i.
nam posita est q instās est indiuisibile: qm nō est ps
tēporis pteriti aut futuri. ¶ Deinde induxit impole
qd sequit si fuerit diuisibile: z dicit: z si instās fuerit
diuisibile zc. i. qm instās si ponat tēpus diuidet per
verū istās in pteritū z futurū: qz est terminus iter
pteriti: que est in eo sit futura: qz distinguit ab vltio
qd est iter tēpus pteritū: z instans qd diuisibile. Et
similr sequitur vt pars futura sit pterita: qm erūt
illic tria vltima. s. vltimū p qd diuidit instans: vlti-
mū per qd ptiuat cum pterito: z vltimū p qd conti-
nuat cū futuro. Et vniuersalr cum illud tps accipit
fm q est post pteritū erit futurū: z cū accipit fm q
est ante futurū erit pteritū: z sīl ptes eius: qm cū di-
uidit in duo diuidit in pteritū z futurū: z vtrūqz est
pteritū z futurum insimul: qd est impossibile.

¶ Simul aut z nō per se erit hoc nūc: s. fm
alterū: diuisio enī nō fm ipsum est. Adhuc
autē ipsius nunc hoc quidē factū erit: illud
autē futurū: z nō semp idē factū est z futu-
rū. Itaqz itaqz ipsum nunc idem est simul:
multiplex enim diuisibile est tempus.

¶ Et erit cū hoc istās nō illud qd est p se: s. z
idem qd alio mō. Diuisio enī nō est ei in se.
Et cū hoc instās nō hz quandā partem pte-
ritam z quandā futurā: z qd est vnum nō
fuit z erit. Et instans non erit idē: tempus
enī diuiditur in multis diuisionibus.

27. ¶ Cū declarauit q vnū impossibilū ptingentiū pone-
tibz q instās est tps: est vt sit ps futuri pterita: z ps
pteriti sit futura. Incepit iducet aliqd ipole. ¶ Et di-
xit: erit cū B instās nō illō qd est p se. i. z cū B instās

nō est instās qd est p se pmo z pncipalr: s. illō qd dī-
fm similitudinē. ¶ D. o. diuisio enī zc. i. ista ipolia cō-
tingūt ponētibz q istās est tps: qz diuisio nō est in
eētia. i. in nā instāis nisi p accēs: cū sit termin' iter
pteritū z futurū. ¶ D. induxit et aliud ipole: z dixit:
z cū B zc. i. z et segt tertiū ipole: si istās fuerit tps. i.
vt qdā ps instās sit pterita: z qdā sit futura: z vni-
qdā ps nō est futura: z qdā pterita. nā vtrūqz ps nō
est: z ipole est vt vnu ens componat ex duobus non
entibus. ¶ Deinde iduxit quartā rōnē: z dixit: z in-
stās nō erit idē. i. z impole est si istās fuerit tempus
vt sit indiuisibile. nam omne tps est diuisibile.

¶ Quare si hoc ipole est necesse ipm nūc: necesse
est idē esse ei qd in vtroqz est nūc. At pō si
idē est: manifestū q est indiuisibile. Si enī
diuisibile est iterū ptinget eadē que z prius.

¶ Cū igit ista sunt impossibilia: necesse est vt in-
stās sit idē. s. instās qd est in vtroqz. Sed si
fuerit idem manifestū est q est etiam indiui-
sibile. Quonā si fuerit diuisibile sequatur
ex hoc etiā illa que prius sequebantur.

¶ Dum declarauit pmo q instās impole est vt diui-
datur in indiuisibile. ¶ Deinde declarauit scdo q i-
pole est et vt diuidat in diuisibile. ¶ Dixit: cū igit
ista sunt impossibilia zc. i. z ista impossibilia pdicta se-
quant ponētes q instās est diuisibile: siue indiuisibi-
le: necesse est vt instās sit idē. s. instans cōe vtrūqz tpi
pterito z futuro: hoc intendebat cū dixit. instās
qd est in vtroqz. i. instans qd est dīa cōis vtrūqz tpi.
¶ Et cū declarauit q necesse est vt sit idē: qd est indiui-
sibile: declarauit et puerfz. s. q cū fuerit idē segtur
vt sit indiuisibile: z qm incedebat q puerfio est mani-
festa per se: z ipsum esse indiuisibile non est manife-
stū per se. z ideo dixit: sed si fuerit vnum zc.

¶ Qd qdē igit sit aliqd in tpe indiuisibile qd
dicimus eē ipsum nūc: manifestū est ex his
que dicta sunt. Qd aut nūc in ipso nūc mo-
uetur ex his manifestū est. Si nāqz est con-
tingit z velocius moueri in ipso nūc z tar-
dius. Si igit ipm nunc in quo enī moueat:
aut veloci? in ipso p a. b. Ergo tardius i ipso
p minore q sit a. b. mouebit vt p a. c. Qm
autē tardius in toto ipso nūc mouet p a. c. velo-
cius in minori qz hoc mouebit. Quare diuisi-
det ipm nūc: s. erat indiuisibile. Nō ergo est
moueri in ipso nunc.

¶ Declaratū est igit ex dcis q in tpe ē aliqd
indiuisibile qd dī instās: z nos declarauim?
prius q nūc mouet in hoc instanti. Si igit
pole est vt moueat velocius z tardius. Si
igit instās enī z moueat in illo aliqd velo-
cius p spatiū a. b. z tardius mouebit in illo
p minus spatiū q p spatiū a. b. A. g. spatiū
a. c. Si igit tardius in toto instanti mouet p
spatiū a. c. tūc velocius mouebit per min?
An segt vt instans sit diuisibile. Sz est idi-
uisibile. g. ipole est vt aliqd moueat i istāti.

¶ Demonstratio

In omni cō-
tinuo necesse ē
vt iter duo vl-
tia posita sit
aliqd de gēre
illozū con-
tinuū.

Diuisio non
est i eētia.
in nā instāis
nisi p accēs:
qd quo sit in-
telligēdū. vt
de 4. pph.
cōm. 12.

28.

De moue
in ipso nūc
fuerit.

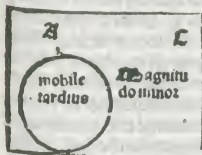
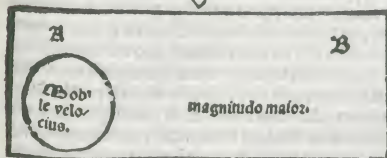
Quid
iter.

In ipso
nūc ē
nūc m
uget.

a. Bm
nō dī q
nūc qm
nūc el
pseuer
nō mōt
pōt. 4
2. us.
nūc istā
tō. 67.
174

Demotio ostendens qd in ipso nunc motus est nō p̄t.
Nunc temporis.

29 Cū declarauit qd instans est indiuisibile: vult declarare qd impole est vt motus fiat in instanti declaratione pfecta: pponit ad hoc qd in qualibet pte tps: in qua motus pōt fieri pole est vt duo mota moueantur: vnū velocius ⁊ aliud tardius. Cū igit hoc fuerit positū ⁊ posuerim⁹ duo mota vnū veloci⁹ ⁊ aliud tardius moueri in instā p aliqd spaciū: nō est dubius qd tardius moueat in illo p spaciū minus. Et cū posuerimus qd velocius mouebit p illud spaciū min⁹: ⁊ motū velocius mouet p spaciū min⁹ in minori tēpore. Manifestū est qd velocius p̄asibit h spaciū in tpe minori instā: qd est p̄ra positū. Et sermo eius in h caplo est manifestus: ⁊ iā declarū est qd impossibile est vt motus fiat in instāi ex predictis. s. qd oē velocius pole est ponere velocius ipso. Qm̄ non pōt aliqd dicere qd illud quo nihil est veloci⁹ est illud qd mouet in instāi: illud quo nihil est tardius est illud qd mouet p magnitudinē indiuisibile: ⁊ si hoc eēt nō eēt pporio iter illū motū ⁊ alios motus. s. qd in maxima velocitate ⁊ maxima tarditate: qd nō est pporio iter lineā ⁊ punctum. Notum est p se qd motus sunt pporcionales fm velocius ⁊ tardius.

At vero neq̄ gescere. Quiescere enī diximus aptum natum moueri quod non mouetur: quādo aptum natum est ⁊ quo ⁊ sic. Quare: qm̄ in ipso nūc nihil aptū natū est moueri: manifestū est qd neq̄ quiescere.

Neq̄ ēt pole gescere: qm̄ iā diximus qd ges nō dī nisi in eo quo inatum est moueri: cū nō mouet qm̄ inatū est moueri: ⁊ quō inatū est moueri: ⁊ quo est. Et qd ipole est aliqd inatū ē moueri in instāi: manifestū ē qd nihil oīno est inatum gescere in eo.

Cum declarauit qd impole est motū fieri in instanti: vult declarare qd similr est in gete: ⁊ pōtuit qd gescens nō dī quiescere: nisi quādo fm suā naturā ⁊ locū ⁊ tēpus fuerit inatū moueri: ⁊ nō mouet. Et hoc intēdebat cum dixit: qm̄ iam diximus qd ges ⁊. ⁊ intēdebat cum dixit: in eo quod inatū est moueri: in eo qd habet naturā recipiēdi motum. Et cū dixit: quādo intēdit in tēpore in quo inatū ē moueri.

Et cum dixit: in quo inatum est: intēdit ⁊ ad locū quo inatum est moueri. Et cum dī fm quē inatū est: intēdit: cū fuerit in ea dispōne qua inatū est moueri. Et cū p̄posuit qd gescens est illud qd inatū est moueri in tēpore in quo est inatū: ⁊ ad locū in quo est inatū: ⁊ similr in alijs dispōnibus dixit: qd igit impossibile est ⁊. Et consecutio istius sermonis est manifesta: qm̄ qd gescens nō gescit: nisi in tēpore in quo inatū est moueri: ⁊ instā nō est tps in quo pōt aliqd moueri: concluditur in scda figura qd tempus in quo aliquid quiescit non est instans.

Amplius si idē qdē nūc in vtriq̄ tēpibus est: ptingit asit hoc qdē moueri: illud autē gescere p totū. Qd autē mouet in tpe ⁊ toto: in quolibet mouebit bñ fm qd aptū natū est moueri: ⁊ gescens s̄lr gescit: conuincit idē simul gescere ⁊ moueri. Idē. n. vltimū temporū vtrozūq̄ ipsum nunc.

Et etiā si instans est idē in vtroq̄ tēpore: ⁊ est pole vt fm aliqd totū moueat in altero ⁊ gescat. Et illud qd mouet fm totū in aliquo tpe mouet in quolibz loco demotato locor: in qbus inatū est vt motus fiat: ⁊ qd gescit s̄lr gescit illo modo. Sequitur nēcio vt idē sit motum: ⁊ gescēs. nam instans idē est vltimū duozū temporū.

Ista est alia declaratio: ⁊ tēcio est: qm̄ qd motus mouet in tpe ⁊ quiescit in alio: instans qd diuidit hec duo tēpora est idē: vt predictū est: ⁊ oīs pars in qua demonstratur res mota in tēpore in quo mouet est mota in ea: ⁊ oīs pars in qua demonstratur res gescens in tēpore: in quo gescit est in ea gescēs: si dispōsitio motus in instāi qd diuidit hec duo tēpora. s. tps quietis ⁊ tēpus motus sit ista dispōsitio: sequit vt in hoc instāi sit gescens ⁊ motū in simul: qd est cōmune vtriq̄ tēpori: ⁊ illud quod mouetur in vno tēpore est quiescens in toto vel in oibus partibus ⁊ in toto alterius est motū. Si igit quiescit in hac pte cōmuni necessario mouebit in ea: ex quo sequit vt illud sit in instāi gescens in motū in simul. Et deinde dixit. ⁊ ēt si instā ⁊. i. cū posuerimus qd instā est idē: vt declaratū est: ⁊ cōmune vtriq̄ tēpori: ⁊ est pole vt illud moueat fm totū in altero duozū temporū qd diuidit instā: ⁊ gescit in altero. Et cū posuerit hāc ppōnez cōiungit ei aliam ⁊ dixit: ⁊ illud qd mouet fm totū ⁊. i. ⁊ omne totū qd mouet ⁊ totū in toto aliquo tēpore necessario mouet in qualibz pte illi⁹ temporis: cum sit positū ipsum moueri in omnibz partibus eius. s. qd motus eius est possibilis in qualibet parte tēporis in quo mouet fm totum. Et similr qd gescit est gescens in oibus partibus tēporis: in quo gescit. Et cū posuit hāc ppōnez quasi p̄cedētes: quāz vna est qd instā est cōmune duobz tēporibus in simul: ⁊ est vnū indiuisibile. Et scda est: qd possibile est vt illud fm totū moueat in vno tēpore fm totū: ⁊ gescat in alio. s. in duobz tēporibz que diuidit instans cōmune. Et tertia est qd in qualibet parte tēporis in quo res mota mouet est mota: ⁊ in qualibet parte tēporis in quo gescit est gescens: indigit conseq̄s ⁊ dixit: sequit necessario ⁊. ⁊ ista cōsecutio manifesta est: qm̄ cū istā fuerit cōmune vtriq̄ tēpori

Com. sup. phyl.

p z

tabile id qd
soluz i tribus
pntis e tras.
mutabile.

... : अलक्ष.

1808

३. अथ

1. Ca^{2+} and Mg^{2+}

1

1

BR 111022

Carraño

Erasmus

no 210

com. 1.291

Since the
the 1st of

118. 3. 36.

10

10

100

10

10

10

10

10

1

Ter motus ē diuisibilis duobꝫ modis: vnꝫ
est itꝑe: ⁊ alitꝫ ptes moti. A.g. qm̃ cū m
uef a. b. c. mouet fꝫ totū ps a. b. ⁊ mouebit
ē sit ps. b. c. Si itꝫ motus pꝫ a. b. d. b.
⁊ motus b. c. b. 3. Erit itꝫ d. b. 3. motꝫ par
tiū a. b. c. Añ necesse ē vt totus motus, d. b.
3. sit motus magnitudinis a. b. c. Cū vtrꝫ
pars ēꝫ moueat vno motu illoꝝ: ⁊ neutra
moueaf hoc motu toto: vñ necesse ē vt iste
motus totus sit istius totius magnitudinis.

Quid pmuz
in gnatione.
Vinia po
ignus e tima
ta. Idē. j cō.
91. Id. 6 ph.
44. Idē pio
ph. 36. 37. 2
38. Idē. 2. d
aia. 41. r. 97
Idē. 7. ph
cō. 2. r in. 8.
ph. 6. Et in
pcc. u6. Idē
hifra. c. 49.
r. 59. Et ter
tio celi. cō. 9.

Bonus ē di-
uisibilis duplī
vz. ad diuio-
nē mobilis ⁊
ad diuisionē
temporis.

p 3

Physicorum

CPrima demonstratio ostendens qd motus diuidi-
tur fm diuisionem mobilis.

D. pars. 10. pars. 3

3 Cū declarauit qd oē morū ē diuisibile: fuit necē vt diuisibilitas accidat motui sūm tps ⁊ hz motū. Inceperit notificare b. ¶ Et dixit: motus ē diuisibilis duobus modis vtz ⁊ trēdit p pres motū ptes q mouet de pñ spaty vsq ad finē: sūr est itelligēdū de pñtō morū hz pñtōnē pñū: qm ista pñtō offē a pñtō elī hz pñtōnē rpiis. ¶ D. iduxit exēp ⁊ dixit. U. g. tē. i. qm vt aq ista pñū mouebit de initio spaty vsq ad finē sic totū mouet. ¶ D. do. sit igit mor⁹ tē. i. ⁊ cū fuerit necē vt vtraqz ps. scilz a. b. ⁊ b. c. moueaf apud motū totū p. a. b. c. necē est vt vtraqz ps a. b. ⁊ b. c. bēat motū. Sit igit d. b. mor⁹ ptes a. b. ⁊ b. c. mor⁹ b. c. erit igit mor⁹ cōposit⁹ ex duob⁹ morib⁹ d. b. ⁊ b. c. ¶ D. d. vñ necē est tē. i. vñ necē ē vt iste tot⁹ mor⁹ q est cōposit⁹ ex duob⁹ motib⁹ pñū d. b. ⁊ b. c. sit mor⁹ magnitudis a. b. c. cui⁹ ptes sūt a. b. ⁊ b. c. ¶ D. dedit cāz bñ⁹ plectutiōis: dixit: cū vtraqz ps tē. i. ⁊ cū in b ē qm tota magnitudo a. b. c. nō dicit moueri nisi cum vtraqz ps ei⁹ mouebit vno motu: tē. i. tēdebāt cū dīxat cū vtraqz ps tē. i. cū declarauit q aliqd nō of moueri sūm totū nisi cū qlibz suaz pñū moueaf motu vno: tē dixit neutra moueaf tē. i. ⁊ q motus quē bz tota magnitudo nō est rei nisi cū ptes ei⁹ fuerint motu: tē ipse vt mor⁹ tot⁹ attribuat pñfegē vt motus tot⁹ sit oīus pñtū. Nā ipse est vt mor⁹ alici⁹ attribuat alij ab eo qd mouet illo motu. ¶ Et intēdit in declaratione ei⁹ qd est mor⁹ partū sit motus totius declarē ex hoc q mor⁹ tot⁹ ē sit diuisibilis: ē diuisibilitate motū q iste mod⁹ diuisibilitatē est ali⁹ ab eo quē habet sūm tps extēsiōis: cū tēpore

Et idem.

C Ampli?at si ois mor? alicui? ē: tot? aut mo-
tus q est in quo ē d. b. 3. neq? prius ē neutre:
ptis vtraq? eni ē. Neq? alteri? nulli?. Quis
eni totus toti? ⁊ ptes prii sūt. Ptes alit
ipsius d. b. 3. sūt ipsaz q sūt a. b. c. ⁊ nullaz
aliaz. Plurimū. n. nō erat vn? mor? ⁊ vtiqz
totus mor? est ipsius a. b. c. magnitudinis.

C Et ēt si ois mor? ē alicui? ⁊ mor? d. b. 3. ē
neutri? ptis. Quā vtraq? ps ē ps ptis. Non
alteri? oio. Quā illd cui? est totus ē toti? mo-
tus: ptes motus sūt prii ei?. Et ptes ei? sūt
prii a. b. c. nō alteri? oio. Quā si vnus mo-
tus nō est plū vno. Nece est vt iste motus
totus etiam sit magnitudinis a. b. c.

¶ Ista est alia demfatio quodāmo ⁊ pfirmat pdictā 34.
 alio mō. ¶ Et dixit ⁊ ē ⁊ ē. si oīs mor⁹ ē moti ⁊ mo-
 tus cōposit⁹ ex morib⁹ priū. U. g. mor⁹ d. b. ⁊ g. est cō-
 posit⁹ ex morib⁹ d. b. ⁊ b. ⁊ g. sunt ptium a. b. ⁊ b. c. ⁊
 nō est alteri⁹ pris ist⁹ mori. nec ē est ⁊ tor⁹ sic tori⁹.

¶ Sz anteq̃ iduceret exēplū incepit ṽsificare hoc qđ
posuit in pcedēti. f. qđ motus cōgregat ex p̃rib⁹ mo-
ti cū nō fuerit alterci p̃tū moti: nec ē vt sit tot⁹ mo-
ti. Et h̃ acceptū fuit in p̃o demōstratiōe p̃ manifestor:
dixit: q̃m ṽraaq; ps ē ps rē. i. motus cōgregat ex mo-
tu p̃tis nō ē vn⁹ p̃tū: qm̃ q̃libz ps bz p̃tes illi⁹ mor⁹:
et ipole est vt mor⁹ cōgregat ex motib⁹ istaz p̃tū sit
vn⁹ istaz p̃tū: ita qđ totū r ps sint ei⁹ idē qđ nec est
vt sit tot⁹. ¶ D. idixit aliū f̃monē ex qđ seq̃ ista
p̃ma p̃secutiō: r dixit qm̃ illō cū⁹ tot⁹ rē. i. qm̃ nō
est dubiū in h̃. f. qđ p̃tes mor⁹ cū⁹ totū est tot⁹ moti
sūt p̃tū moti: s; ē dubiū de p̃uerso. f. qđ mor⁹ qui est
p̃tū moti ē mor⁹ tot⁹. s. i. ois p̃tū. Sz dicim⁹ qđ ista
p̃uersio ē va: qm̃ cū fuerit ipole vt p̃tes sint alterius
rei a p̃rib⁹ moti: nec ē vt mor⁹ tot⁹ sit cōgregat ex
motib⁹ p̃tū: qm̃ si h̃ nō fuerit: tū mor⁹ tot⁹ erit ma-
gis ṽsifcāz id qđ cōgregat ex motib⁹ p̃tū: et sic erūt p̃-
tes mor⁹ tot⁹ i p̃rib⁹ tot⁹ in aliqđ alio a p̃rib⁹ tot⁹. si
mor⁹ ei⁹ qđ cōgregat ex p̃rib⁹ fuerit magi p̃claris qđ
mor⁹ tot⁹. ¶ Et h̃ iēdebat cū dixit: qm̃ si vn⁹ mor⁹
nō fuerit rē. i. qm̃ si p̃tes mor⁹ n̄ fuerit nisi p̃tū
tot⁹ cū sit ipole vt vn⁹ mor⁹ sit plūz ṽo moto: nec ē
est vt mor⁹ cōgregat ex motib⁹ p̃tū sit mor⁹ totius:
quēdam modū p̃tes mor⁹ tot⁹ sūt p̃tūz moti. f. qđ ista
ppō p̃uertit. ¶ Et ista declaratiō est ṽsifcāz in eis qđ
ṽtū i sine octau. f. qđ mor⁹ i finit⁹ nō ē cōpis finiti.

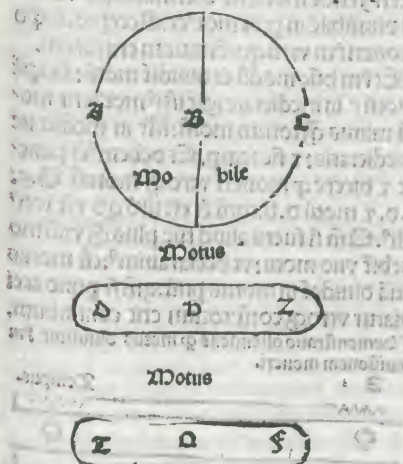
T Ampli⁹ aſit ſi qdē eſt toti⁹ ali⁹ mortu⁹ vt in quo. t. f. remouebit ab eo q ſit vtrariq; parti⁹ mortu⁹. Hi ſcī eſq; erāt hi⁹ q ſūt d. b. 3. vni⁹ mor⁹. Quare ſi toti⁹ qdēz diuidet q eſt t. f. in parti⁹ mor⁹ eſq; erit q ē t. f. ei⁹ eſt d. 3. Si xpo deficit aliq; vt qdēz eſt q. f. q nullu⁹ eſt mortu⁹: neq; eniq; toti⁹: neq; parti⁹: pp id qd vni⁹ vnus eſt: neq; alteri⁹ nullu⁹. Lōt nu⁹s enī mortu⁹ ē primu⁹ qz quoz ſidā. Si ſcī aſit eſt ⁊ ſi expellat ſz diuiſionē. Quare ſi b ipſo eſt: neceſſe eſtē motū ēē ⁊ equalē. Idēz quidem igitur diuiſio ſm parti⁹ mortu⁹ eſt: ⁊ neceſſe eſt omni⁹ eſſe partibilē ipſam.

¶ Et ē si morus totius magnitudinis sit alius ab
 isto. A. g. r. f. diuidet ex eo q morus vtriusq
 prius: z erūt isti duo eqles duobus moribus d
 b. 3. qm vnus bz vnus mortis. Ergo necesse est si
 morus. r. f. totus diuidat in duos morus prius:
 vt morus. r. f. sit eqlis duobus moribus d. 3. Si
 igitur diminuitur aliquid. A. g. ps. q. f. tūc ista ps
 nō est alicuius oino. Nā iste morus nō est totus
 neq prius: qm vnus nō bz nisi vnus mortum.
 Neq est alteri oino: qm morus prius est
 vt prius. Et sicut ē si addet apud diuisionē
 rem. Nā necesse est si hoc est ipote vt sit idē
 equalis illi. Ergo ista diuisio est sz parres:
 z necessario inuenitur in omni partibili.

Demratio

Demonstratio tertia ostendens idem qd supra.

35 **I**sta est tertia declaratio: et dicitur si motus totius magnitudinis fuerit alius. i. al^o a motu copposito ex duob^o motibus p^{ri}us magnitudinis d. b. z. U. g. a. motus. t. f. Deinde. d. diuidit^o ex eo r. a. q. n. magnitudo qua diuidit^o in duas p^{re}sequeles. scz. a. b. z. b. c. r. posuimus d. b. motu a. b. z. b. z. motu b. c. si posuerimus q^o mot^o istius totius magnitudinis. scz. a. b. c. r. ali^o a moto p^{re}gregato ex d. b. b. z. g. sunt motus p^{ri}us illius scz. a. b. b. c. Uerbi g^{ra}. motus t. f. nece est vt iste motus t. f. diuidat^o in duos mot^o. i. in motu v^{er}iusq^{ue} partiu magnitudinis. scz. a. b. b. c. q. n. cu totu mouet partes mouebunt. Et d. d. z. erunt isti duo r. i. erunt isti duo motus in quos diuidit^o motus t. f. que posuimus est aliu motu a motu d. z. eglez duob^o motib^o in quos diuidit^o motus d. z. scz. mot^o d. b. z. z. cu isti duo mot^o fuerint eglez est. i. motus duaz^o magnitudinu. g. sunt vnus motus idest scz. q^o motus t. f. erit mot^o d. b. z. motus. q. f. erit motus b. z. q. n. ipole est vt vna magnitudo bea^t nisi vnu motu. i. magnitudo a. b. z. magnitudo b. c. z. sunt p^{re}sequeles magnitudinis. Et b. inten debat cu dixit q. n. vnu bz vnu motu. i. cu fuerit motus t. q. q. f. que sunt p^{re}sequeles motus t. f. eglez duob^o motib^o d. b. b. z. q. sunt p^{re}sequeles motui d. z. z. p^{re}sequeles t. q. z. d. b. sunt vni^o magnitudinis. scz. magnitudinis a. b. z. sunt eglez. z. motus q. f. z. b. z. sunt vni^o magnitudinis. Et scz b. c. z. sunt eglez z. vna magnitudo no bz nisi vnu motu. g. motus t. q. f. est idest cu motu d. b. z. motus q. f. est idest cu motu b. z. Et cu declarauit b. dixit. g. nece est si mot^o t. f. r. i. z. cu motus t. f. que posuimus aliu a motu d. z. z. posuerim^o q^o motus magnitudinis diuiditur in duas p^{re}sequeles motus d. z. que sunt p^{re}sequeles a. b. b. c. nece est vt motus t. f. sit eglez motui d. z. z. cu sunt eglez z. sunt in vna magnitudine. ergo sunt idest. cu vnu motu no bea^t nisi vnu motu. Et cum voluit p^{ro}firmare eos est eglez dixit. si igit^o diminuit r. i. z. totus motus t. f. si diminuit^o a toto moto d. z. ruc ni bil iuenit cui attribuat^o iste motus diminutus. neq^{ue} toti neq^{ue} p^{ri}o^{ri} v^{er}o. qz illud qd diminuit^o ab b. motu est motus partiu. aut qz mot^o diminutus est ille qui diuidit^o in oes. scz. p^{re}sequeles motu. i. ideo dixit. si igit^o diminuit r. i. z. ista pars diminuta a motu non iuenit ali. quid de magnitudine cui attribuat^o nisi est p^{ro}le vt

vna magnitudo haberet plus q^{uam} vnus motus: vnde imple est vt hec diminutio attribuat^o alicui oio toti aut partiu^o totu z. p^{re}sequeles motus alios ab istis. d. d. neq^{ue} alterius oio r. i. z. ista diminutio q^{ue} est in motu ipole est vt attribuat^o aly moto a toto z. a p^{re}sequeles qm ipole est vt diminutio existes in moto istius magnitudinis attribuat^o aly moto: qm cu duo mota fuerit diuersa abiacet^o: tuc motus eoz no erit p^{ro}tinuus: z cu non fuerit p^{ro}tinuus no erit vnus. Et d. d. z. similiter r. i. z. si r. i. mot^o addens no erit alicui^o motu oio: qz addidit sup p^{re}sequeles motu: z qz vnu motus no bz nisi vnu motu: z vlt^o seq^{ue} vt motus sit p^{re}sequeles z no sit. Ad ruc aut no esse p^{re}sequeles est: qz motus totius diuisus est in oes partes: z diminuit^o ex eo iste motus. Ip^{ro}p^{ri}us vo est partis est: qm iaz posuimus p^{ri}mo q^{uod} est vnus motu p^{ri}us: qm p^{ri}llu excedit illud quod p^{re}gregatur ex motibus partium motuum totius positum.

Alius aut^{em} fm tps est: qm ois mot^o est in tpe: tps aut^{em} o^{mn}is diuisibilis est. in minori at^{em} minor mot^o est: nece est at^{em} diuidi mot^o fm tps.

Ista igit^o diuisio est fm p^{re}sequeles: z nece est vt sit in oi p^{re}ibili. Et alia diuisio est fm tps: qm ois motus est in tpe. Et o^{mn}is tps est diuisibilis: z mot^o in minori tpe est minor: z seq^{ue}tur necessario vt ois motus sit diuisibilis fm tps.

Cum declarauit q^{uod} motus est diuisibilis fm diuisibilitatem motu: vult declarare ipsius esse diuisibiles fm diuisibilitate t^{em}p^{or}is. Et syllogismu coponit sic. Ois motus est in t^{em}p^{or}e: z b. declaratu est. Et t^{em}p^{us} o^{mn}is est diuisibilis: z hoc eti^{am} declaratu est z existi. ma^{xi} qd seq^{ue}rit^{ur} ex b q^{uod} ois motus est diuisibilis: sed no est ita donec p^{ro}bet^{ur} q^{uod} ois motus est in tpe sibi egle. Et id. d. r. mot^o est in tpe minori minor: qm si b no est est p^{ro}le motu est id iuisibilis: z t^{em}p^{us} diuisibilis: vnde nece est dicere q^{uod} ois motus est in t^{em}p^{or}e egle. Et o^{mn}is t^{em}p^{us} est diuisibilis: ergo ois mot^o est diuisibilis: ergo diuisibilitas motus est fm motu z fm tps. Et qz diuisibilitas in eo est diuersa: qz motus sunt in q^{ui}b^{us} diuersis: i. cepit rememore hoc: z dixit: nece est vt sit in omni partibilis: potest itelligi subm motus no diuisio eius per rez mota fm q^{uod} est res mota: qm hoc declaratu est. Et itelligo per subm motus illud in quo est. U. g^{ra}. locu in motu locali: z Alexan. dicit: z omne motum habet motum.

Cum aut^{em} o^{mn}is qd mouet^{ur} in aliquo mouet^{ur} z quoda tpe: z ois motu est mot^o: nece est easde diuisioes est tps: z motus: z ipsius mouet^{ur}: z qd mouet^{ur}: z in quo motus est. Sz no ois s^{it} r. i. in q^{ui}b^{us} mot^o est: sz q^{ui}z qd fm se ipsius: q^{ui}z est fm acc^{us}us. Accipiat^{ur} eni tps in quo mouet^{ur} in quo sita. z motus in quo b. si igit^o protu in oi tpe est motu in medio p^{ri}mo: noz: z itez hoc diuisio p^{ro} minori b: z sic sp. Si r. i. aut^{em} z si motus diuisibilis sit: z tps diuisibilis. Si eni p^{ro} totu in omni p^{ro} media i medio: z iterum p^{ro} minorem in minori.

Et qz o^{mn}is motu mouet^{ur} in aliquo tpe: z ois motus bz motu: nece est vt tps: z motus: z motu z motio: z illud in quo est motus: Com. sup phis. p 4

Cu duo mota fuerint diuersa abiacet^o mot^o eoz no erit continuus. B. des 5° phis. tex. co. 34. 41. z 4. phis. 105.

Nece est easde diuisioes t^{em}p^{or}is z motus: z ipsius mouet^{ur}: z qd mouet^{ur}: z in quo mouet^{ur}.

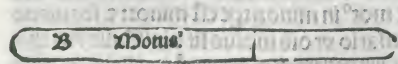
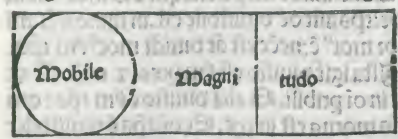
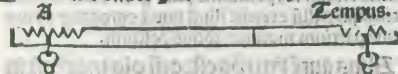
Simotus diuisibilis z t^{em}p^{us} diuisibilis.

Physicorum

babeant eandē diuisionē: preter hoc q̄ non sunt eodē mō in oibus rebus in q̄bus ē motus: s; sunt q̄rtatis eēntialr: ⁊ q̄litaris per accidēs. S; igit̄ tps in quo est mot⁹ a. ⁊ motus sit b. si igit̄ iste totus mot⁹ ē in hoc toto tpe: ille q̄ erit in medietate erit minor: ⁊ cū hoc diuidet̄ iste erit minor. Eodē mō si motus etiā erit diuisibilis: ⁊ tps etiā erit diuisibilis: qm̄ si in toto est totus: medietas erit in medietate. Deinde minor in minor.

¶ Demonstratio ostēdens q̄ mot⁹ diuidit̄ s; diuisionē tps.

37 ¶ Et q̄ omne motus mouetur in aliquo. aut in vbi aut in q̄le: aut in q̄to: ois mot⁹ est in istis trib⁹. s; in moto: ⁊ in eo i quo est mot⁹ ⁊ in tpe. ¶ Et vñ mibi q̄ illud q̄ facit in textu ē meli⁹ q̄ correctio Alexi. qm̄ si posuerim⁹ q̄ tps ⁊ mot⁹ ⁊ gen⁹ in quo est mot⁹ haberet mot⁹: sequet̄ necio vñ tps sit diuisibilis: mot⁹ ⁊ motio: qm̄ si ista hnt motū aliquē: ⁊ oē q̄ hnt motū est diuisibilis: pcludet̄ ex h q̄ oia ista sint diuisibilia: qd̄ nō pcludit̄ si posuerim⁹ q̄ oē motū hz motū.

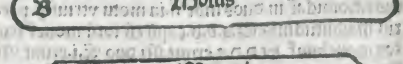
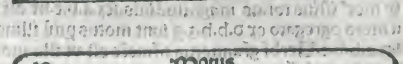
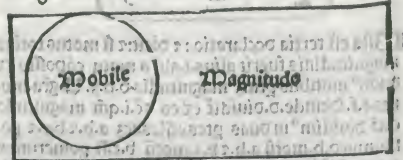
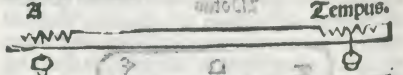
¶ Et cū dixit q̄ motus attribuit̄ vnicuiq; istorum erius corpoꝝ. d. necesse est vt tēpus ⁊ motus ⁊ motio ⁊ motū ⁊ tē. ⁊ cū motus dī esse in illo in quo mouet̄ ⁊ in tēpoꝝ ⁊ in moto: necesse est vt ista diuidat̄ p diuisiones eāles. s; q̄ medietates mot⁹ sit in medietate tēpoꝝ: ⁊ in medietate eius in quo est motus ⁊ in medietate moti: s; filr de medietate medietatis: ⁊ sic in infinitū. ¶ D. d. preter hoc ⁊ c. ⁊ s; motus ⁊ illud in quo est motus ⁊ tēpus diuidat̄ diuisionibus equalibus: nō diuisio in illo in quo est motus non attribuit̄ ei in quo est motus eodē mō: sed attribuit̄ motū in quāitate p se: cū diuisio sit essentialis quātitat̄: ⁊ attribuit̄ motū in q̄litate per accidēs. ¶ Et intelligendum est h de quāitate cum motu augmētū ⁊ diminutionis ⁊ motu locali: locus enim numeratur in quāto: ⁊ accidet ei diuisio essentialis. ¶ Deinde induxit exemplū de lris. Et sermo ei⁹ in hoc est manifestus: ⁊ intētio eius est si posuerimus q̄ aligs tot⁹ motus est i aliquo toto tpe medietas erit in medietate: ⁊ vñ minor in minor: ⁊ sic motus diuidit̄ p diuisionē tps: filr tps diuidit̄ per diuisionē motus.

¶ Eodē aut̄ mō ⁊ ip̄s moueri diuidet̄: sit. n. in quo est c. ip̄s moueri: s; igit̄ mediū motū minor ē toto: ⁊ itez s; medietas mediū: ⁊ sic sp. Est aut̄ ⁊ ponēt̄ s; vñ q̄ motū ip̄m moueri vt s; c. d. ⁊ d. b. dicere q̄ totū erit s; totū. Si nāq; aliq; plus: erit ip̄s mo-

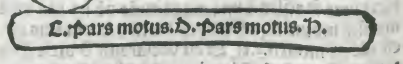
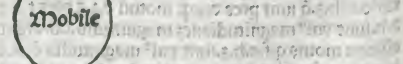
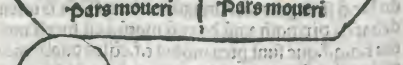
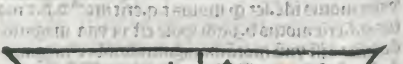
ueri s; eadē mot⁹: sic determinanlm⁹: ⁊ motū diuisibile in priū mot⁹ eē. Accepto. n. ip̄o moueri s; vñ q̄: cōtinuum erit totum.

¶ Et s; hūc modū ē diuidit̄ mot⁹: sit igit̄ motū c. in medietate igit̄ ist⁹ mot⁹ erit motū minus q̄ totum mot⁹: filr in medietate medietatis: ⁊ sic semp. Et debem⁹ ⁊ ponere ⁊ dicere q̄ moueri vñ q̄ motus. ¶ A. g. c. d. ⁊ motū d. b. totū ē est ill⁹ qd̄ est tot⁹ illi⁹. ¶ Qm̄ si fuerit aliud tūc plus q̄ vñ mo uebit̄ vno motu: vt declarauim⁹: cū motus etiā diuidat̄ in motus ptiā: qm̄ si ptiā accipiat̄ vñ q̄ geozū: totum erit continuum.

¶ Demonstratio ostēdens q̄ motus diuiditur s; diuisionem moueri.

¶ Demonstratio ostēdens q̄ moueri diuiditur s; diuisionem motus.

¶ Cum declarauit q̄o motus ⁊ tēpus diuidunt̄ diuisionibus equalibus: vñ declarare ē q̄o ipsa motio etiā diuidit̄ per diuisionē motus. i. motio moti. ¶ Et dixit: s; hūc modū etiā diuidit̄ motio. i. cū posuerimus q̄ tota motio est totius motus: manifestū est q̄ motū etiā diuidit̄ p diuisionē mot⁹. s; q̄ medietas motus erit medietatis moti qd̄ p̄st̄ spatū de initio vsq; ad finē: qm̄ iste partes sunt ille p quas diuidit̄ totus motus: vt dēn est: nō partes q̄ sunt s; diuisionē tps. ¶ D. d. si igit̄ tota motio ⁊ c. i. q̄ pars moti que mouet̄ p medietate istius motus de initio spatū ad finē erit necessario motus minor q̄ illud qd̄ mouet̄ toto motu: ⁊ illud qd̄ mouetur in medietate illius necessario erit minus. D. d. Et debemus

Diuisio est essentialis q̄nta n. 3. d. 5. me. 16. ⁊ 3. cc. 7.

L. o. nūcra tur in quāto. 3. d. 5. me. 16. ⁊ 3. cc. 7.

De p̄t motu nūcra tur in quāto. 3. d. 5. me. 16. ⁊ 3. cc. 7.

demus et ponere et. i. debemus et dicere quod po-
luerimus duas motus ytriusque motum quod sunt par-
tes unius motus. U. g. motiones que est motus c. d. z
motionem que est motus d. b. dico quod tota motio que
est aggregatum motionis duorum motus est tota motio
quod est totus motus quod aggregat ex duobus motibus. c. d. d. b.
Deinde idem demstratione: et dicitur quod si fuerit ali-
quod et. i. quod si tota motio quod aggregat ex duobus motio-
nibus quod duarum sunt partium motus: fuit alia a motione
que est totus motus et fuerint partes motionis quod est to-
tus motus: ut narraui motus motionis partium motus: tunc
plus quod una motio erit unum motus: quod unaqueque par-
te habebit duos motus: motum superius: et motus quod est par-
tem motus: totus non posset esse quod partes motus totum spatium
sunt partium motus. d. d. ut declarauimus et. i. ut declara-
uimus quod motus diuiditur in partes: motus partium in partes
motuum totum. d. d. quod cum accipiat motio et. i. quod cum
motio accipiat ytriusque partium motum. i. auferat finis
quod imaginat iter illas: tunc motus erit partium: et tota mo-
tio erit partium et una: cum finis imaginat erit plures.

C Si autem demstrabitur et longitudo diuisibilis:
et omne illud quod in quo est mutatio: per quod
dam quod per accidens. Quod enim mutatur est diuisibi-
le: uno enim diuisio omnia diuidunt. Et in ipso
finita esse aut infinita: sicut se habet de omnibus.
Secundum autem magis est diuidi omnia: et infinita
esse ab ipso mutare. Ab eo enim inest mutatio
diuisibile et infinitum. Diuisibile quidem igitur
ostensum est prius. Infinitum autem in
sequentibus erit manifestum.

Et eodem modo declarabitur quod longitudo diuidi-
tur: et vltimum quod in quo est transmutatio finis quod
da diuiditur per accidens. Transmutatum est diuisi-
bile: quod cum vni diuiditur omnia diuidunt. Et
in hoc quod diuisio eorum sunt finite aut infinite:
eodem modo est de omnibus eis. Sed necesse est propter:
ut omnia ista sint diuisibilia: et ut diuisio sit in-
finita eorum propter transmutatum. Quoniam cum intelligis
transmutatum statim intelligis diuisionem: et quod est
infinitum. Diuisio autem in eo declarata est supe-
rius. Ipsa autem esse infinita declarabitur post.

Dicitur et eodem modo declarabitur quod spatium quod est mo-
tus in vbi diuiditur per diuisionem motus: et vltimum quod edica-
tum in quo inuenitur transmutatio inuenitur in eo diuisibili-
tas: sed in quibusdam per se. in quantitate: et in quibusdam per ac-
cidens. in quantitate: et transmutatio quod est in vbi nume-
rat in quantitate. d. d. quod transmutatum est diuisibile. i.
et diuisibilitas accedit transmutationi per transmutatum:
quod omne transmutatum est diuisibile essentialiter: ut decla-
ratum est: et sunt etiam in accidentibus diuisio. i. quod si vnum
erit diuisibile omnia erunt diuisibilia. i. quod si vnum ponatur
diuisibile declarabitur quod alia sunt diuisibilia. d. d. et in
hoc quod diuisiones et. i. et illud quod pringit in vno de su-
perioribus aut infinitate: contingit in alijs. d. d. et segit propter
ut omnia ista sint diuisibilia et. i. et necesse est ut motus et
partes et motus sint diuisibilia in infinitum: et vltimum ut sint co-
tinua: quod transmutatum est diuisibile et de non continuo. b
Cum autem in hoc quod partes sit partium est motus esse partium: et
ca in hoc quod motus sit continuus est: quod motus est conti-
nuum. d. d. quod cum intelligeris transmutatum et.

idest. quod si tu intellexeris transmutationem statim intelli-
ges diuisibilitatem in infinitum: diuisibilitatem autem quod trans-
mutatum non intelligit esse in transmutatione: nisi quod ima-
ginatur esse in eo ex quo in eo ad quod. ipsa vero esse infinita
deklarabitur post: cum declarabitur quod quod transmutatur
prius transmutabatur: et omne quod transmutatur prius
transmutabatur: et sic in infinitum.

Determinat de ordine partium motus: et pri-
mo an sit partium in motu. Cap. II.

Coniam autem omne quod mutatur ex
quodam in aliquid mutatur: necesse
est quod mutatur cum partium muta-
tum est esse in quo mutatur est.
Quod mutatur enim ex quo mutatur
distat aut deficit ipsum: et aut
ides mutari est et deficere: aut sequitur ad mu-
tari ipsum deficere. Nam quod est mutatum esse
defecisse: sicut enim vtriusque se habet ad vtriusque.

Et quod omnis transmutatio est de aliquo: et in
aliquid: necesse est ut illud quod transmutatur quod est in
principio transmutationis est in illo in quo trans-
mutatur: transmutatum enim remouetur ab eo
a quo transmutatur: et separatur ab eo: ita quod trans-
mutatio et separatio sunt idem: aut separatio sequitur
transmutationem: necesse est ut illud quod transmu-
tatur separet: quod eodem modo se habet ad invicem.

Autem declarare quod transmutatum in initio trans-
mutationis est in transmutatum esse non transmu-
tatum: quod hec duo sunt opposita. Et item dicitur per trans-
mutationem: transmutationem que est de quorum transmu-
tationibus. i. suba et vbi: et quod et. i. dicitur: de aliquo
in aliquid. i. de aliquo in quo est generis: et in aliquid in quo
est generis. d. d. necesse est et. i. et cum omnis transmutatio
est de aliquo et in aliquid: iter quod est transmutatio: inter
prima transmutationem et generis que est in eo ex quo non est
medium: necesse est ut transmutatum primo cum transmutatur re-
cedat ab eo a quo transmutatur: et veniat ad illud ad quod
transmutatur primo: non secundo: quod cum separatur a genere quod est
in eo ex quo: statim veniet ad partem ad quod est transmu-
tatio necesse. d. d. et transmutatio et separatio et. i. trans-
mutatum primo cum transmutatur separatur ab eo a quo trans-
mutatur in istam: aut quod separatio et transmutatio sunt idem:
aut quod sequuntur se. Et non curat in hoc quod est cum sit
manifestum eas esse in se. Et cum posuerit hoc dicitur:
necesse est ut illud quod transmutatur et. i. et cum transmutatio et
separatio sint prima sequatur ut illud quod transmutatur ab aliquid
separet ab illo: et quod iter generis i eo ex quo: et in initium ei?
ad quod est transmutatio: non est medium: segit ut cum trans-
mutatur separet a genere sit in eodem initio ei? ad quod trans-
mutatio est necesse cum eodem modo beat se. i. quod cum transmu-
tatio fuerit separatio erit et reuerso.

Cum ergo una mutationum est finis dictio-
nem cum mutatur est ab eo quod non est in esse:
deficit non ens: est igitur in esse. Quoniam enim
necesse est esse: aut non esse. Manifestum igitur
est quod in mutatione finis dictio nem quod mu-
tatum est erit in quo mutatur est. Si autem in
hoc et in alijs est. Sicut enim in vna et alijs est.

Transmutatum
non igitur esse
in transmuta-
tionem: si quod
imaginatur esse
in eo ex quo
in eo ad quod.
Et. i. p. 15
16. 47. 54.
Idem. 3. p. 17.
com. 4.
Idem mutatur
cum primo ma-
tatur est: est in
eo in quod mu-
tatum est.

40

De p. in q.
mutatio inue-
nitur in motu
aut in eo in
quo vel per se
vel per accidens.
Idem. 3. p. 17.
a. Transmuta-
tio quod est in vbi
narratur in
tate. ex quod
p. 17. et vbi
mutatur.
d. ca in hoc
quod sit con-
tinuus et motus
et. i. p. 17.
motus non est
motus in eo
transmutatione.
Idem. 3. p. 17.

Et qz vna trāsmutationūz est illa q̄ est fm̄ p̄dictoria qm̄ aliqd trāsmutat de nō ente in ens: tūc separat a nō ente: erit igit in ente. Qm̄ necesse ē vt oē aut sit ens: aut non sit ens. Declaratū est igit qz in trāsmutatione h̄z cōdictoria illud qd trāsmutat erit in illo in quo trāsmutat. Et si hoc erit necessarius in hac trāsmutatioe necessarius est etiā in alijs trāsmutationib⁹. Bispositio enīz in vno mō trāsmutationū est sicut in alijs modis.

Uult declarare qz B qd dñ est de trāsmutationib⁹ vtrū manifestū est p se in trāsmutatioe q̄ d trāsmutatio pncipalr: et est illa q̄ est de affirmatiua in negatiua: et de negatiua in affirmatiua: que dñ gñatio et corruptio. Et dixit: qz vna trāsmutationūz ē. i. qz B nōmē trāsmutatio dñ pñ de ea q̄ est de nō ente in ens: et de ente in non ens: vt dñ est in gnto: et est manifestū in hac trāsmutatioe qz nō h̄z mediū: qz cū aliqd trāsmutat a nō ente statim sepat a non ente: vñ necesse est vt sit in ente: qz nō est mediū iter ens et nō ens. Et cū dixit qz ista ē intēto manifesta est in trāsmutatione que est in suba: dixit: et si hoc est necessarius in hac trāsmutatioe ē. Et B qz declarit nō est declaratio exēplaris: s̄ est declaratio ad dirigēdus p̄siderationē: nō qz B declarat in alijs trāsmutationib⁹ fm̄ qz declarat illud qd est ignotū nātr a noto: s̄ fm̄ qz declarat illd qd est minoris latētie: eo qd est ignotū nātr: p̄ illud qd est manifestius. Et fm̄ hunc modū vltat in descriptionibus et diffōnib⁹ via diuisionis et exēplificatiōis. Qm̄ termin⁹ medi⁹ in istis ē idē: et est qz illd qd trāsmutat statim sepat ab eo a quo trāsmutat: et venit ad illd ad qd trāsmutat: cū nō sit mediū iter illd a quo trāsmutat: p̄ illd ad qd trāsmutat: s̄ B appet magis in trāsmutatioe q̄ est i suba cū illic nō est mediū iter illd a quo: et illd postremū ad qd ē trāsmutatio: s̄ p̄ mediū est in alijs trāsmutationib⁹: qm̄ illd ad qd in hac trāsmutatioe. Ista igit trāsmutatio in duob⁹ extremis h̄z dispōnes sicut est dispositio alia: trāsmutationū iter illud a quo et illud ad quod primo venit trāsmutatum.

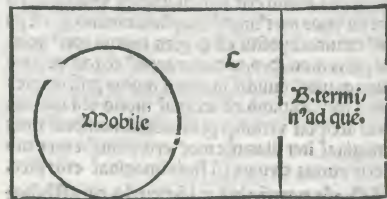
a. l. c. 7. r. 8. b. nō est mediū iter ens et nō ens. Op. positiū p̄ p̄p. 78. r. 12. me. cōm. 17. Nota qz in descriptionib⁹ et diffōnib⁹ vltat via diuisionis et exēplificatiōis. Et cū p̄ p̄p. 78. r. 12. me. cōm. 17. Et cū p̄ p̄p. 78. r. 12. me. cōm. 17.

Ad idem.

Ampli⁹ et fm̄ vnāquāqz accipietib⁹ manifestū est: si qdē necesse est qd mutatz est esse alicubi: aut ex quo mutatz est: aut i aliquo. Qm̄ autē ex quo mutatz est deficit. necesse est autē eē alicubi: aut in b: aut i alio erit. Si qdē in alio vt in ipso c. qd in ipm̄ b. mutatz est iterū ex c. mutat in b. nō enī erit habitum ipsi b. mutatio enī cōtinua est. Quare qd mutatz est qm̄ mutatz est mutat in qd mutatz est. Hoc autē ipole: necesse ē quod mutatum est esse in hoc in quod mutatum est.

Et ē hoc apparet illi qz p̄siderauerit vnū quēqz modū trāsmutationū: cū sit necium qz oē qd trāsmutat sit in aliquo vbi: aut in aliqua re. Qm̄ cū separat ab illo a quo trāsmutat: necesse est vt sit in aliquo vbi: aut i aliqua re: aut in hoc. Si igit illud qd trāsmutat ad b. est in alio. U. g. in c. semp. ē trāsmutatum de c. ad b. qm̄ c. nō est p̄tinuū ad b. et trāsmutatio est p̄tinua. Tñ necesse est vt illud qd iā trāsmutat cū trāsmutat ē semp. trāsmutet ad illud ad qd trāsmutat: qd est ipole. Ergo necesse est vt illud qd iā trāsmutat sit in illo ad qd trāsmutatur.

Demonstratio probans qz illud qd mutatum est: est in eo in quod mutatum est.

Cū declarauit B oīfuer: post fm̄ exēplificatiōes vult etiā declarare B dūcēdo ad incōueniens. Et dixit: et ē. i. et nō solūmō appet hoc i alijs trāsmutationib⁹: ex hoc qd appet in trāsmutatioe que est in suba: sed hoc appet verisim̄ in oībus trāsmutationib⁹: qm̄ oē trāsmutatū cū trāsmutat venit in aliū ab eo a quo trāsmutat: aut vbi: aut aliū: aut q̄le: aut q̄m̄. Et d. qm̄ cū sepat ab illo ē. i. et qd diximus necesse est: qm̄ cū trāsmutatū sepat ab eo a quo trāsmutat necesse est vt sit in aliquo: illud aut erit ad qd est trāsmutatio p̄mo: aut erit aliū ab eo ad qd est trāsmutatio nō p̄mo. Et cū dixit: aut i hoc: intēdit illud ad qd trāsmutatū trāsmutatur p̄mo. Et cū dixit: aut in alio: intēdit ab eo ad qd est trāsmutatio nō p̄mo: qd est mediū in trāsmutationib⁹ h̄nt⁹ mediū: aut illud ad qd est trāsmutatio postremo in trāsmutationib⁹ q̄ sunt fm̄ p̄tinuū vbi habitū. Et cū dixit: cū trāsmutatū sepat ab eo a quo trāsmutat: et est in aliquo aut in illo ad qd est trāsmutatio p̄mo: aut in alio: dixit: igit illd qd trāsmutat ad b. ē. i. ponat igit aliqd trāsmutatū separi ab eo a quo trāsmutat et venire ad illd ad qd trāsmutatio est p̄mo et sit b. et ponat qz cū B trāsmutatū trāsmutet ad b. qd est in alio. U. g. in c. sequit necesse rio vt semp. in c. trāsmutet ad b. et vt in b. sit iāz trāsmutatū. Deinde dedit cām in B et dixit: qm̄ c. non est cōtinuus ad b. ē. i. et necesse est vt sit in c. p̄tinue trāsmutatiois: qz c. nō est cōtinuus ad b. vt trāsmutatū sit in eo gescē: et cū in c. nō fuerit gescē: necesse rio est in eo trāsmutatū. Et cū declarauit B de: dit ip̄osibile qd segtur si trāsmutatū fuerit in aliā alio ab eo ad qd est trāsmutatio p̄mo: et dixit: necesse est vt illud qd iā trāsmutatū est ē. i. ergo necesse est vt trāsmutatū trāsmutet semp. ad illud ad qd iāz trāsmutabat: et cū posuit qz est in p̄mo a quo trāsmutatur: sequit vt trāsmutet ad illud ad qd trāsmutabat: et sic ambulat ad aliquē locū est in illo loco dū ambulat ad ipsum: et cū cōtingit ei in hoc ip̄osibile: sequit: vt trāsmutatū in p̄mo cū trāsmutat sit iā trāsmutatū: qm̄ segt si B nō fuerit vt trāsmutatū trāsmutet ad illd in quo est: et trāssert ad illd in quo est aut transfertur cum translatur est: et sic p̄teritum erit futurū. Et cū declarauit ip̄osibile qd segtur hoc: dedit cōclusionē que est p̄dictoria ip̄osibilr:

factu cu fa-
ctu est bz e-
corruptum
ca corruptu
bz no e-

fibili: dicitur ergo necesse est ut illud qd transmutat
sit in illo ad quod transmutatur prima.

C Manifestu igitur est qd factu cu factu est
erit: qd corruptu est cu corruptu est non
erit. Antuer salr asit dictu est qd de oi muta-
tione: qd maxime est manifestu in ea que est
bz p dictione. Qd qde igit qd mutatu est: cu
mutatu est primu in illo est: manifestu est.

C Manifestu est igit qd illud qd fuit est eni
fuit ens: qd illud qd corruptu no e ens. Qm
iaz dixim? vtr in oi transmutatione: qd mani-
festu e in ea q est fm p contradictione. Mani-
festu est igit qd illud qd transmutatu e in ini-
tio transmutationis est in illo ad qd transmutat.

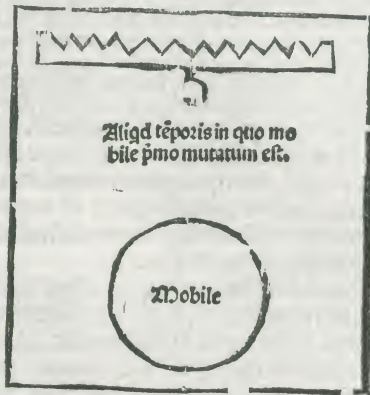
43. **C** Vult notificare qd hoc qd intendebat declarare est
manifestu in transmutatione: que est in p contradictione
ex declaratione: que continet alias transmutationes. Et
si manifestu est in hac transmutatione. i. que fit fm
co contradictione: qm hoc est manifestu p se: in alijs p
mediu. **C** Et quasi dicit: manifestu est igit in alijs
transmutationibus qd illud qd ia transmutatu est in ini-
tio transmutationis est in illo ad qd transmutat: que ad-
modu apparet in hac transmutatione: que est fm p di-
ctione: bz hoc fit manifestu in hac transmutatione.
C D. o. manifestu est igit qd manifestu est igit qd
illud qd generat est ens in initio cu fuerit in ente q
separat a no ente: qd illud qd corruptu in initio
eius cu corruptu est in no ente: qd hoc intendebat cu
dixit: qd illud qd corruptu no est ens. **C** D. o. iam igit
diximus vtr in omni transmutatione. i. iaz declaravi-
mus hoc: bz fit manifestu in transmutatione in sub-
stantia: qd causa in hoc est: qd non habet medium.

C In quo aut primo mutatu est qd mutatu
est necesse e atomu ee. Bico at primu qd no p
alteru aliquid ipsi? ee bz fit. Sit igit divisibile
qd est a. c. qd dividat bz b. si qdes igit in a. b.
mutat est aut itez in b. c. no vtrqz in prio qd
est a. c. qd mutatu est erit. Si at transmutat
in vtroqz: necesse est eni in vtroqz transmutatu
esse aut transmutari: qd vtrqz i toto transmuta-
bit: sed erat mutatu. Eade ro aut est qd si: in
hoc qdem mutat: in hoc aut mutatum est.
Erit enim aliquid primo prius: quare no erit
vtrqz divisibile in quo mutatum est.

C Et illud in quo fuit transmutatum in initio
transmutationis: necesse est ut sit indivisibile. Et
itelligo p initu illud qd e tale: no pp bz q aliud
est tale. Sit g a. c. divisibile: qd dividat in b.
si igit transmutat in a. b. qd in b. c. tuc initium
transmutationis no erit in a. c. Qm in vtroqz
aut transmutatu e: aut adhuc transmutat. vtr
necesse est ut in toto transmutet: bz ia transmuta-
tu est. Et ista eadez rocinatio seqz si aliquid p
parte transmutet: qd pzo parte transmutatum
est. Qm sequit ut sit prius primo: vtr necesse
est ut idem in quo est res non sit divisibile;

C Demonstratio ostendens qd id in quo aliquid p mutatu est
no e ips: neqz aliquid divisibile: sz istans q indivisibile.

A B C

C Cu declaravit qd in initio ei? qd transmutat res tras
mutabilis venit in illud in q transmutat: vult declare
qd initu illi? in qd e transmutatio e indivisibile. **C** Et
dixit: illud in quo qd ia illud in quo transmutatu erit in
initio transmutationis: necesse e ut sit indivisibile: qd fit id
ad qd puenit: qd hoc est ca in b q finis q pn? transmu-
tationis sunt indivisibilia. **C** Et cu dixit qd initu eius
in qd transmutatu transmutat q finis ei? qd ee indivi-
sibile expoluit illud qd itedit: qd dixit q itelligo p p? qd i.
q itelligo p pmu illud qd of transmutatu: no qd aliq p
ei? e talis pmu. n. e illud qd no p dicit d aliq p aliud.
C D. cepit declare qd pmu qd tale qd ee indivisibile:
q dixit: sit igit a. c. i. dico qd initu ei? in qd transmu-
tat qd ee indivisibile: si aut sit divisibile q fit a. c. qd di-
vidat i b. dico igit qd si magnitudo a. b. fuerit divi-
sibilis: necesse e ut transmutatu sit transmutatu i vtraqz
pre a. b. c. aut adhuc transmutet. Si at transmutatu e
in vtraqz pre: tuc transmutatio ei? i a. b. c. toto no erit
pma. Sz positu e ita: qd est icouenies. Et si i vtraqz
adhuc transmutet qd no est transmutatu ptinget ut i to-
to transmutet. Sz positu est ips ia transmutatu esse.
C Et b itedebat cu dixit: si igit transmutatu. i. si igit
transmutatu i vtraqz pre a. b. c. no ve of ia ee transmu-
tatu: qm seqz ex eo ut no sit initu transmutationis: sz
semp transmutat: g necesse e ut sit in toto. sin a. c. sp tras
mutat: qd necesse e ut sit in vtroqz: aut ve dicat sp tras
mutat: aut ia transmutatu ee. Si igit no ve of ia tras
mutatu ee: necesse est ut in vtraqz transmutet: g i toto e
tale. i. transmutari. Et positu e qd i toto transmutat: g i
eode sp transmutat: qd est transmutatu isit: qd est ipole.
C Et abbreviatio h? demonstratio e tal. Necesse e ut illud
qd transmutat in tota magnitudine sit i vtraqz pre. i.
cu e i altera pre: aut nodu transmutat: aut ia transmu-
ratu e: aut sp transmutat. Si at nodu transmutat: g est
gescies i oib? pnb? magnitudinis: qd i toto ia transmutat:
q b e icouenies. Et si ia transmutatu e i vtraqz: tuc in
magnitudine ia transmutatu e no in p: si i eis sp tras
mutet: g in a. b. c. toto transmutat. Sz positu e ia tras
mutatu ee: g i eode transmutat: qd ia transmutatu: qd b
est ipole. **C** Sz Ap. tacuit ditione dicere: qd i vtraqz
erit gescies: qd e manifestu: qd ia vtrqz e i bac ppone i
initio b? tractat. **C** D. o. ista eadez rocinatio se? qd i.

44.

Abbreviatio
rationis.

et istud ipse sequitur et si posuerimus ipsum in una parte transmutatum esse et in alia adhuc transmutari. U. g. in parte a. b. i. a. transmutatum esse: et i. pte b. c. adhuc transmutari: quoniam ratio in b. eadem est. i. q. legat ut illud quod positum est primum non sit primum. ¶ D. d. q. necesse est ut illud quod est i. segat igitur ex b. finem ut illud quod est initium: in quo est transmutatio non sit diuisibile: neque ultimum eius quo est transmutatio. ¶ Et intelligendum est hoc et in tpe transmutationis. i. q. initium eius est diuisibile: et quod non est tpe. s. i. t. a. s. ¶ Manifestum igitur quod et quod corruptum est et quod factum est in arthomo: b. quod corruptum: hoc autem factum est. ¶ Et autem in quo primo mutatum est dupliciter: aliud quod in quo primo perfecta est mutatio: tunc enim vix est dicere quod mutatum est: aliud vero in quo primo cepit mutari.

In tunc transmutatio est diuisibile.

De factis et corruptis est in diuisibile.

¶ Manifestum est igitur quod illud quod corruptum est et quod factum est in diuisibile. Et hoc quod dicimus initium eius in quo est transmutatio est duobus modis. Quorum unum est illud in quo perficitur transmutatio: quoniam tunc dicitur vere aliquid transmutatum esse. Alius vero est illud in quo incepit transmutatio.

45

Forma est diuisibilis. 3 de 3 ph. co. 66.

Documentum.

Non intelligitur hoc magis quod hoc nec equum magis quod equus: nec scilicet albedo magis quod albedo.

De alio vltimo motu et non primum.

De motu.

¶ Ista demonstratio predicta est in transmutationibus diuisibilibus: que sunt per se et fine transmutationes. U. g. generatio et corruptio sunt in forma: et forma est diuisibilis. Manifestum est igitur de eis quod iste transmutationes sunt in rebus diuisibilibus. ¶ D. d. manifestum est igitur et manifestum est igitur quod illud quod corruptum est corruptum in diuisibile: illud quod factum est in diuisibile. ¶ Et non interdictum quod hoc appareat ex predicta demonstratione. nam generatio et corruptio non sunt diuisibiles ita quod habeant per se et fine: sed forte transmutatio sit nos ad hoc quod deum est prius quod generatio et corruptio sunt fines transmutationis. Et declaratum est hoc quod finis transmutationis est diuisibilis. ¶ Et intelligo per transmutationem illud cuius finis est generatio et corruptio. i. transmutationem alterationis: et generatio est finis alterationis et non est transmutatio: s. est sequens transmutationem: quod non videtur in magis et minus: quod non intelligitur hoc esse magis quod hoc: neque equus est magis quod equus: sicut intelligitur albedo magis quod albedo: et id generatio et corruptio non sunt motus: neque existunt per se sed sequuntur motum: et id forte intendit per diuisibile in genere et corruptione formae. ¶ D. d. et hoc quod diximus et hoc quod dixit hoc: quod non est locutus nisi in per se: quoniam demonstratio super ea eadem est: et forte hoc nomen primum in idiomate eorum significat per se et fine.

¶ Secundum quod igitur finem mutationis quod primum dicitur existit et est: primum. n. perficitur mutationem et est mutationis finis: quod omnino est diuisibile et est per se id quod finis. Quod autem principium omnino non est. n. principium est mutationis: neque in quo primo quod mutabitur. Sit enim primum in quo sunt a. d. b. igitur diuisibile non est: accidit enim habita esse ipsa nunc: amplius si i. c. a. tpe omnino quiescit: ponatur. n. quiescit et i. a. quiescit. Quare si impartibile est. a. d. similiter quiescit et mutatum est. In a. quod enim quiescit. d. autem mutatum est.

¶ Primum vero quod dicitur per se complementum transmutationis est ex ipso per se: quoniam potest esse ut perficiatur

transmutatio: et vltimum transmutationis est illud quod iam declarauimus esse diuisibile: quod est finis. Primum vero quod dicitur per principium non est ens omnino: quoniam transmutatio non habebit principium: neque erit ex ipso tpe aliquid in quo transmutetur res. Sit igitur primum a. d. istud igitur primum non est diuisibile: quoniam sequitur in omni diuisibili ut instantia sint seque. Et est si in tpe toto c. a. fuerit quiescens ponemus ipsum esse quiescens in a. et sequitur igitur si a. d. fuerit quiescens et diuisibile: ut sit quiescens et iam transmutatum simul. Quoniam in a. erit quiescens et in d. erit iam transmutatum.

De fine in diuisibilis.

¶ Tunc declarauit quod in principio eius quod transmutatur: separabilis eo in quo transmutatur: venit in illud in quo primo transmutatur: et quod initium et finis transmutationis sunt diuisibiles: vult declarare quod initium transmutationis non est in actu: sed in potentia: et similiter initium eius in quo est transmutatio non est in actu: sed in potentia: finis autem transmutationis in actu est et demonstrato: et si finis eius in quo est transmutatio. Quoniam si est necesse ut transmutatum in initio transmutationis sit in illo in quo transmutatur. Et non transmutatur nisi in diuisibili: et initium eius in quo transmutatur est diuisibile. Sequitur ut non transmutatur in initio transmutationis. Et cum in transmutato non inuenitur transmutatio nisi sit iam transmutatum: manifestum est quod transmutatio non habet principium nisi transmutatio esset composita ex diuisibilibus: et tunc similiter. Ergo istud principium necessarium est in potentia: et est illud de quo declaratum est in fine predicto ipsum esse diuisibile. ¶ Et expositores dubitabant in hoc quod existimabant quod isti sermones sunt contradictorii. i. dicentes quod est diuisibile: et dicentes quod non est ens: non sunt contradictorii nisi esset declaratum quod non est ens omnino. Sed non fuit declaratum nisi quod est non ens in actu: et hoc ignorat omnes expositores in hoc loco: ideo inuenimus Alexan. transulisse declarationem ad tempus: hoc quod declarauit quod initium transmutationis est diuisibile. ¶ Deinde dupliciter esse non ens: forte intendit per hoc quod declarauit ipsum esse diuisibile: ipsum esse non ens in actu: et quasi dicitur si istud principium fuerit ens in actu necesse est ut sit diuisibile. ¶ Deinde declarauit quod si fuerit diuisibile: necesse est ut non sit ens: et si ponatur esse accidit impossibile: et iste modus declarationis est modus verus. ¶ Expositores autem non fecerunt differentiationem iter sermonum de principio et fine in hac intentione: et dixerunt quomodo motus habebit finem et non habebit principium: et hoc quod existimauerunt de hoc est in per aspectu a deceptione. ¶ Deinde dupliciter vult et hoc quod dicitur de fine transmutationis: et fine eius in quo est transmutatio est existens in actu: et potest demonstrari.

¶ Et cum narrauit hoc dedit causam et dicitur: quoniam possibile est ut perficiatur et hoc est ita: quod transmutatum potest perfici in sua transmutatione: et perfectio transmutationis est res existens in actu sicut alie perfectio nes: et demonstrata magis quod in vno instanti. ¶ Et hoc manifestum est in omni transmutatione: quoniam perfectio in vbi est superius: et in qualitate est albus et niger: et in quantitate est quantitas terminata. Ista igitur inquit sunt in actu: ideo finis in eis quod est diuisibilis et est vltimum transmutationis est ens in actu: principium vero transmutationis quod non est principium alicuius permanentis: sicut est dispositum in principio linee: et illud quod est ei in actu est ipsa transmutatio: et in

Perfectio mutationis res existens in actu: et alie perfectio nes demonstrata magis quod in vno instanti.

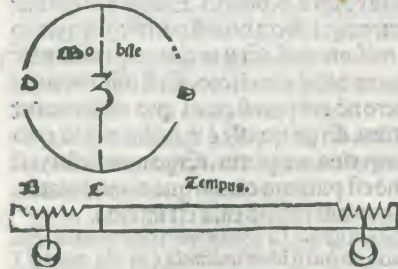
47

Physicorum

aliud minus prius: et sic semper: unde necesse est ut in transmutato non sit aliquid omnino quod sit primum eius quod transmutatur.

Demonstratio secunda ostendens idem quod supra sumpta ex parte mobilis.

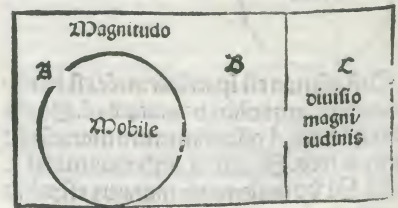
48.

Uult declarare et quod transmutatio non est aliqua pars que sit primum eius quod transmutatur. id est quod ante ipsum non est alia pars que dicatur transmutari: quoniam autem transmutatio est pars manifestum est ex predictis. nam si transmutabile est divisibile: quoniam si in ista divisione non inuenitur pars prima: manifestum est ex hoc quod est declaratum: quod transmutatio et tempus et transmutatio omnia sunt de natura primi: et quod primum semper dividitur in divisibile. Et quod divisibilitas moti est manifestum: ex divisibilitate eius in quo mouetur: incepit declarare quod si est hoc primum transmutatum: tunc esset prima longitudo: et primum tempus: sed quod B est manifestum in tempore. **Dixit** nec sit ex illo quod transmutatum est et cetera. neque in transmutato inuenitur pars que sit primum et quod transmutatur. **D.** posuit transmutatum de hoc: et posuit primum illud per d. 3. ut declararet ducendo ad contentiones: quod ista pars non est primum: et dixit d. 3. et cetera. et quod aliquis potest dicere quod ista pars non est prima: sed est tempus quod est transmutatum est divisibile: dixit quoniam ista declarauimus quod omne transmutabile est divisibile. Et cum posuit B: et ista declarauit quod omne transmutatum transmutatur in tempore: necesse est ut ista pars transmutetur in tempore: et dixit: et tempus in quo transmutatur sit b. c. i. et cum declarauit quod ista transmutatio est in tempore: sit igitur illud tempus per d. 3. transmutatur b. c. **D.** d. si igitur d. 3. et cetera. scilicet per transmutatum: quod posuimus per d. 3. quod transmutatur: tunc in medietate istius tempus erit illud quod transmutatur de illa parte minus. Quoniam illud quod transmutatur in minori tempore est minus. sed in eadem velocitate. Et erit transmutatio: que est in medietate istius autem transmutationis: que est in toto illo tempore que posita est prima: et sic erit prima. Et quod tempus dividitur in medietates in infinitum: necesse est ut dividatur in minus: et minus in minori finem divisionem tempus in infinitum. Et sit in prius et in prius prior: et sic in infinitum: cum declarauit quod transmutatum non habet primum: dixit: necesse est igitur et cetera. sicut est necesse in ipsa transmutatione: et in eo in quo est transmutatio.

Supra 31.

Quod igitur neque in eo quod mutatur: neque in quo mutatur tempore nihil prius: sit manifestum est ex his que prius dicta sunt. Ipsius autem quod mutatur: aut finem quod mutatur: non etiam similiter se habebit. Tria namque sunt que dicuntur finem mutationem. Ad mutatur. Et in quo. Et in quod mutatur: ut homo: Tempus: et album. Homo quidem igitur et tempus diuisibilia sunt. De albo autem alia ratio est: propter id quod finem accidens omnia diuisibilia sunt: cui enim accidit album: aut quale illud diuisibile est. Quoniam quocumque diuiduntur finem seipsa diuisibilia: et non finem accidens: neque in his erit primum ut in magnitudinibus. Sit enim in quo est a. b. magnitudo: motus autem sit ex b. in c. primum. Igitur si quidem id diuisibile est b. c. in partibile in partibile erit coniunctum. Si vero diuisibile: erit aliquod ipsi c. prius in quo mutatum est: et illo iterum aliud: et sic semper: propter id quod nullo modo deficit diuisio. Quare non est primum in quod mutatum est. Similiter autem est et in quantitate mutationis: et hoc enim in continuo est. Manifestum igitur est: quod in sola mutatione quod est finem quantitate primum id diuisibile per se esse. Manifestum est igitur ex dictis quod neque ex transmutato: neque ex tempore: in quo est transmutatio est aliquod omnino quod sit primum. Et illud ipsum in quo est transmutatio non habet tale dispendium. Sunt enim tria que sufficiunt in transmutatione. scilicet transmutatum: et illud in quo est transmutatio: et ad quod. A. g. homo: et tempus: et album. Homo vero et tempus sunt diuisibilia. Sermo autem de albo est alius a sermone de istis: sed omnia sunt diuisibilia per accidentia. Illud enim cui accidit album et quale est diuisibile. In illis autem omnibus que dicuntur diuisi per se non per accidentia: non est et primum. A. g. in magnitudinibus. Sit igitur a. b. c. magnitudo: et moueatur de a. ad b. primo motu. Si igitur a. b. fuit indiuisibile: tunc in partibile sequitur in partibile. Et si fuerit diuisibile tunc erit aliquod ante b. in quod cecidit transmutatio: et ante illud aliud: et sic semper. Quoniam non euadet a diuisione aliquo modo: non est hoc primum eius in quod cadit transmutatio. Et similiter de transmutatione quantitate: quoniam ista transmutatio est et in continuo. Ergo manifestum est quod in motu in qualitate sola inrer alios motus potest esse indiuisibile per se.

Demonstratio tertia ostendens idem quod supra sumpta ex parte magnitudinis.

Dicitur:

49 **C** Dicitur manifestus est igitur ex predictis quod non est aliquid primum. scilicet diuisibile ex transmutatione: neque ex tpe in quo fit transmutatio. **F** m quod est transmutatio: et **f** m quod est tps: neque p se: neque p accis. **C** D. d. et illud tps et ite dicit illud in qd est gen⁹ transmutatio: et dicitur: **B** qm transmutabilia sunt qdam: in gbus no inuenit^r pmi per accis. s. q sunt in qualitate. In eis autem que sunt in vbi: et qm no inuenit primum oino: neque per se: neque per accidens. **C** Et cu narravit quod dicitur in eo in qua est transmutatio in b no est sicut dicitur i transmutato: et tempore. ideo exponere b et dicitur: sunt enim tria et. i. sunt. n. tria in transmutatione et sunt illa: et ite dicit per illud in quo est transmutatio tps: et per illud ad qd est transmutatio genus motus. **U**. g. b. q albescit: qm sunt in eo tria: h. tps: et color albus: et dicitur: motu qui est in qlitate: notificando quod in isto non inuenitur pmi per accidens. s. in eo ad qd etiam motus: non in motu: neque in tpe: et hoc in te debet: cu dicitur: homo vo et. i. homo vo qd est transmutatio in hoc motu: et tps in quo est motus: no habet primum oino: neque p se: neque p accis: q sunt diuisibilia p se. **A**lbus vo et s. h. de rebus ad quas fit transmutatio in qlitate non hnt tale dictionem: qm ista non diuidunt per se. s. qualitates: sed p accidens. **C** D. o. sed oia sunt diuisibilia p accis. i. oes qlitates. **C** D. narravit quo diuidunt^r p accis: et dicitur: illud eni et cui accidit albu et. i. albu vo et vlr qualitates sunt diuisibilia: q sunt in corpe qd est diuisibile per se. **C** Et cu narravit quod diuisibilia ex istis trib⁹ qda sunt qd semp diuidunt^r p se. s. tps: et transmutatio. Et quedam sunt quoz qda diuidunt^r p se: et qda p accis: et est illud ad qd est transmutatio: narravit quod in illo qd diuidit^r p se in istis no inuenitur pmi p se: et in illo qd diuidit^r p accis inuenit^r pmi p se: et no p accis: et dicitur in illis at oib⁹ et. i. in transmutato: et tpe: et transmutatione: q est in vbi et qm ista sunt diuisibilia p se. **C** Et cu narravit quod istis si inuenit^r b⁹ diuisibile iterant sua demeritione sup ista diuisibilia: cu in declarationibus predictis non distinguit^r illud qd diuidit^r p se ab illo qd diuidit^r p accis. **C** Et dicitur: s. igit a. b. c. et. i. s. igit spatium p qd motu mouet^r pmi spatium a. b. c. et motus ei⁹ ex a. ad b. sit primus mor⁹. **C** D. o. si igit a. b. c. et. i. s. igit a. b. qd est ex spatio p⁹ ei⁹ p qd sit pmi mor⁹ fuerit magnitudo diuisibilis: tunc motus p illud erit indiuisibilis: et sic indiuisibile seg⁹ indiuisibile: et sic magnitudo et motus erunt ppositi ex indiuisibilib⁹: qd est ipole. **C** D. o. et si fuerit diuisibile et. i. si igit spatium a. b. fuerit diuisibile: tunc erit hoc spatium an spatium a. b. in qd cecidit transmutatio anteq⁹ caderet in spatium a. b. **U**. g. medietas spatii a. b. et s. h. se q⁹ ante transmutationem: q est in medietate istius spatii sit minor transmutatio: et illa que sit in medietate istius medietatis: et sic pcedit in finitu. **C** D. o. g. hic no est pmi et. i. in motu locali. **C** D. o. et s. h. est de transmutatione qntatis. i. augm⁹ et diminutio. **C** Et cu in b est quod transmutatio in qto est transmutatio in ptnuo p se: et dicitur est quod continuu semp diuidit^r in diuisibile et transmutationi in qlitate. s. q: no est in ptnuo. **C** D. o. manifestu e igit quod in motu et. i. et ipole est vt in co sit pmi indiuisibile p se: et si sit diuisibile p accis: et b est ita: q⁹ minimus color est terminatus p se: que ad modum minima forma est terminata. s. q minimu ei⁹ qd p⁹ et e coloratum in actu est terminatum: que ad modum minimu eius qd p⁹ et e aliqd demeratum e terminatum. **U**. g. qm minima qd est terminata: et s. h. d. alyz corpb⁹ simpli⁹ et ppo⁹.

C Laplin in quo ostendit quo ea que sunt in motu precedunt seinuicem et c. **Cap. III.**

Coniam autem omne quod mutatur in tempore mutatur. **B** autem in tempore mutari et sicut in primo: et sicut in altero vt in anno: et sic die mutatur. **I**n quo primo tempore: et mutatur quod mutatur. **E**t in quolibet huius necesse mutari. **A** manifestu igitur ex diffone. primum. n. sic diximus. **Q**uia omne quod transmutatur transmutatur in tempore. **E**t dicitur aliqd transmutari in tempore: quod est primum tempus in quo transmutatur: et quod transmutatur in aliquo eius. **U**. g. qm dicitur aliqd transmutari in tali anno: quod transmutatur in aliqua die illius anni. **Q**ui primum tempus in quo transmutatur transmutatur: necesse est vt in qualibet parte illius transmutetur. **E**t hoc manifestus est ex eius diffone: quoniam hoc intelligimus per primum.

Cum declarauit quod motus non habet principium: neque illud in quo est motus: neque tps vult declarare quod illud quod transmutatur est prius transmutatur. **E**t dicitur: quod o⁹ transmutatur et. i. vt declaratum est superius. **C** D. o. et dicitur aliqd transmutari et. i. et manifestu e p se: quod dicitur aliqd transmutari in aliquo tpe: quod illud tps est minimum tps in quo potest transmutari: et h⁹ intendebat cu dicitur: quod est pmi tps et. i. qm o⁹ quod attribuit^r rei non p se: sed p⁹ est pmi illi⁹ rei: vt declaratum est alibi: et quod transmutatio no attribuit^r tpi eqli ei⁹: quod inuenit^r in tpe minori ipso: no necesse est: vt istud tps sit pmi illi⁹ transmutari: e contrario de tpe quod excedit transmutationem. sed quod no e pmi: qm transmutatio no attribuit^r ei⁹ missi gra sue ptis: et h⁹ intendebat cu dicitur: quod transmutatur in alio. i. et attribuit^r et transmutatio tpi: quod transmutatur in alio: cu tps cui attribuit^r excedit idem tps equale ei. **C** D. o. **U**. g. et. i. **U**. g. qm bellu fuit in tali anno: quod fuit in tali die illius anni: vbi attributio ei⁹ ad annum no est p⁹. **C** D. o. qm pmi tps et. i. et cu res habuit tps pmi in quo transmutatur: necesse est vt in qlibet parte illius temporis inueniatur illa res transmutari: qm b est manifestu ex diffone pmi: qm pmi est tps equale transmutationi: cui transmutatio no attribuit^r gra partis. **E**rgo necesse est in toto: qm ois transmutatio que attribuit^r tempori: necesse e vt attribuat^r ei: aut propter partem: aut ppter totum: sed primo no attribuit^r propter partem: ergo propter totum.

Sed ex his manifestum est: sit enim in quo primo mouet^r quod mouet^r 3. b. c. et diuidatur in b. **O**mne enim tempus diuisibile est in 3. b. tempore: aut mouet^r: aut no mouet^r: et iterum in b. c. s. h. **S**i qdem igit in neutro mouet^r: gescit itaq⁹ in omni: mouet^r eni in nullo hui⁹ quod mouet^r ipole. **S**i vo in altero solu mouetur non vtriq⁹ in primo mouetur: quod est 3. c. **S**im eni vtriq⁹ motus est. **N**ecessario est igitur in quolibet ipsius 3. c. motum esse.

Omne quod mutatur in tempore mutatur.

Datur min⁹ mu tps i quo aliquid potest transmutari.

Qualitates
sunt diuisibiles
per se et per
accidens.
Sed per se
non sunt
diuisibiles
per se.

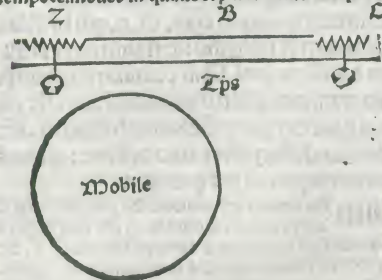
Minimus
color est
terminatus
per se: quod
ad modum
minima
forma est
terminata.
Sed minimus
color non est
terminatus
per se: quod
ad modum
minima
forma est
terminata.

Physicorum

C Et hoc apparet et ex hoc quod narrabimus. Sit igitur tempus in quo motus mouetur primo 3. c. et diuidatur in b. Si igitur omne tempus est diuisibile. Et motus autem in tempore 3. b. c. mouetur: aut non mouetur: et si sit in duobus temporibus 3. b. c. Si autem non mouetur in altero eorum: ergo quiescit in hoc toto tempore. Nam ipse est ut sit motus: et non moueat in altera partium 3. b. c. Et si mouetur in altero eorum tamen: tunc tempus 3. c. non est primum tempus in quo mouetur. Nam motus est in utroque eorum. Ergo necesse est ut moueat in quolibet parte.

C Demonstratio probans quod id quod mouetur primo in aliquo tempore: mouetur in qualibet parte illius temporis.

Si dicitur: et hoc apparet ex hoc quod dico: quoniam cum primum tempus fuerit demonstratum. U. g. tempus 3. c. et fuerit diuisum in duo in b. cum omne tempus sit diuisibile: et illud quod mouetur necesse est primum quibus dicimus non habere partem. **C** D. o. scilicet transmutatum et moueri in 3. c. quod est positum primum aut non moueri: manifestum est quod non est quiescens in eo: ergo mouetur. **C** Et cum posuerit quod in hoc tempore necesse est ut sit motus in toto: et quod aduersari non preponere ipsi in eo quiescens: dixit: et si sit et tunc et si sit iterrogabimur a duersariis et dicemus ei quod istud motum quod tu concedis moueri in tempore 3. c. aut concedis et ipsum moueri in utraque parte eius: aut quiescere in utraque: aut moueri in altera: aut quiescere in reliqua. **C** D. o. si igitur non mouetur tunc. i. que sunt partes magnitudinis cum sit impole: ut ea sit quiescens: et quasi dicitur quod si fuerit quiescens in utraque parte magnitudinis sequitur maximum ipole. si ut aliquid moueat per aliquid et quiescat in omnibus partibus eius. **C** Et cum destruxit ipsum quiescere in utraque parte: destruxit etiam ipsum quiescere in altera et moueri in reliqua: et dixit: si mouetur in altera tamen. i. tunc tempus aggregatum ex istis duobus temporibus non erit tempus primum: sed positum est primum. **C** Et si est ita: quod primum est illud in cuius omnibus partibus est motus: et hoc intendebat cum dixit: motus est in utraque. i. quoniam necesse est cum sit primum: ut motus sit in utraque parte eius. **C** Et cum destruxit ista duo contradictiones concludit tertium: et dixit: igitur necesse est tunc et hoc manifestum est.

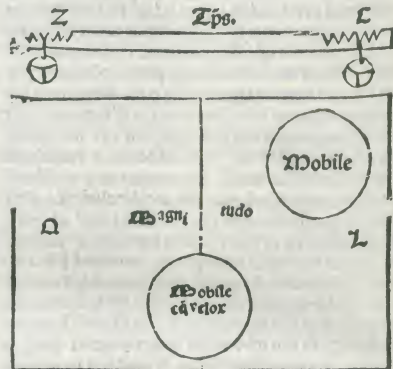
Prima tps est illa in cuius omnibus partibus est motus.

Omne moueri preedit mutatum esse.

C Et scito autem hoc: manifestum est quod omne quod mouetur necesse est motum esse prius. Si enim in 3. c. primo tempore per q. l. motus est magnitudinis. In medietate quod eque velociter mouetur: et simul inceptus est in medietate est motus. Si autem eque velox motus est aliquid in eodem tempore. Et alterum necesse per eandem motum esse magni-

tudine. Quare est motus prius quod mouetur. **C** Hoc quod declarato manifestum est quod omne quod mouetur necesse est mouebatur prius. Nam si moueat per spatium q. l. in tempore 3. c. quod est primum tempus. Tunc equale ei in velocitate motus: et incipiens cum ipso moueri: mouebitur per medietatem in medietate. Si igitur illud quod est equale ei in velocitate moueat per aliquid in hoc tempore: necesse est aliud etiam mouebitur per illud spatium. Nam necesse est ut illud quod mouetur iam mouebatur.

C Demonstratio prima probans quod omne moueri preedit mutatum esse.

C Et cum hoc sit declaratum. si illud quod mouetur in primo tempore necesse est moueri in omnibus partibus illius temporis. Manifestum est ex hoc quod in quolibet instanti ante quodlibet instantans in quo demum moueri sit motus. **C** Deinde incipit declarare hanc persequutionem: et dixit: quoniam si mouetur tunc. i. U. g. quoniam si aliquid motus moueat per aliquid spatium in aliquo tempore. U. g. per spatium q. l. in tempore 3. c. et illud tempus fuerit primum illi motus. Tunc si posuerimus aliquid quod motus eque in velocitate incipere cum illo moueri in medietate illius temporis tamen: necesse est ut pertranseat medietatem illius spatii. **C** Deinde dixit. si igitur mouetur per aliquid tunc. i. si igitur motus quod est eque in velocitate motus toto posito pertranseat illud spatium terminatum in illo tempore terminato pertranseat aliquam partem magnitudinis in aliqua parte illius temporis positum: necesse est ut primum motum quod pertranseat pertranseat spatium per quod finem motum mouebatur antequam pertranseat totum spatium. **C** D. o. igitur necesse est ut primum motum demonstratum quod mouetur in ultimo spatii quod prius mouebatur. i. conpleuit motus quo mouebatur illud quod est equale ei in velocitate in quadam parte illius temporis: et si si posuerimus primum motum demonstratum in ultimo spatii per quod finem motus mouebatur: sequitur quod prius mouebatur: nam illud spatium diuiditur in duas medietates: et possumus ponere aliquid motus eque ei in velocitate pertranseat illud in medietate illius temporis et sic in infinitum. **C** Et causa in hoc est: quod magnitudo et tempus diuiduntur in infinitum: unde necesse est ut ante quodlibet ultimum in quo res mota demonstratur: moueat. Sed ipse versus est in hac declaratione secundo moto: quod est manifestum. Nam aduersarius potest concedere ipsum pertranseat totum spatium: sed non pertranseat medietatem

Pertransire
medietates
pertransire
in actu
m. j. c. 37.

medietate anteq̃ pranseat totū: cū prāsire medie-
tate sit prāsire in potētia nō in actu: et ideo videtur scō
moto: et posuit ipsum prāsire in actu: qm̃ hoc nō pōt
aduerari negare. Et cū pcessit hic ēē spaciū qd per-
transit motū equale ei in velocitate: in quadā parte
illius tps: necio pcedet qd p^m motū qm̃ mouet p to-
tū spaciū prāsibit illud spaciū qd prāsuit illud qd
est equale ei in velocitate. s. illud quod mouetur in
minori illo tempore.

C Amplius autē si in oī tpe qd est. 3. c. mo-
tum ēē dicimus: aut oīno in quolibet tpe in
accipiēdo vltimū ipsius tps nunc. Hoc. n.
determinatū est: et mediū ipsoz nūc tps est
et in alijs dicitur similis motū ēē. Medietatis
autē vltimūz diuisio est. Quare et in medio
motū erit: et oīno in quolibet partiū. Sem-
per. n. simul p^m diuisione tps est determi-
natus ab ipsis nūc. Si igit omne tps diuisi-
bile est: mediū autē ipsoz nūc tps est: omne
quod mutatur infinite mutatum est.

C Et etiā si dicit aliquid moueri in tpe. 3. c. to-
tum: et vlt in aliquo tpe qd cūqz sit: cū acce-
perimus instans qd est vltimūz eius. Quā
hoc determinat illud: et inter duo instantia
est tps: et in alijs instantibus dī in eo qd mo-
uet ipz iā moueri. Et vltimū medietatis est
differentia. Necesse est vt in medietate etiā
moueat: et vlt in quolibet parte: qm̃ cū casu
diuisionis determinatur tps per instantia.
Cum igitur omne tps est diuisibile: et inter
duo instantia est tps: necesse est vt omne qd
transmutatur: transmutetur in infinitum.

C Ita declaratio est alia: qd p^m est ex spacio: et ista ex
tpe. Et dicit: et est aliud signū: qm̃ nō dicim⁹ ali-
qd moueri in aliq tpe nisi cū accepim⁹ instā: qd est
finis transmutationis: et instās est p^m et: qm̃ p hoc
duo instantia determinat tps: in quo ē transmutatio.
Sed tacuit instās qd est p^m: qz h intellectū est: nā oē
tps finitū nō fit finitū: nisi accipiēdo illud inter duo
instantia: et ideo dixit: et inter duo instantia est tps. i. cū po-
suerim⁹ qd oē tps terminat p duo instantia: et inter qz
duo instantia est tps vt declarātū est: et posuerim⁹ qd
finis medietatis istius tps: in quo motus totū mo-
uetur. tps. 3. c. terminat ab instāti qd est dīa inter
istas duas medietates. Manifestū est qd cū motum
fuerit in hoc instāti. s. qd diuidit hoc tps in duas me-
dietates dicitur vere iā motū esse: et in alia medietate
moueri: qd illd qd mouet iā motū est. Et sicut cū diuise
rim⁹ illā medietate in duas medietates: tunc in alia
medietate vere dicitur moueri. qz et in dīa qd est iter
duas medietates ipm iā ēē motū: et sicut in medietate
medietatis: sic in infinitū. qd oē qd mouet iā mouebi-
tur. Et h itēdebat cū dixit: et finis medietatis est
dīa. i. istās qd ē finis alteri⁹ medietatis: et p^m scō
est dīa iter has duas medietates. qd necesse est vt motū
in p^m medietate dicat iā motū ēē: et alia dicat moue-
ri: qd anteq̃ moueat iā mouebat. Et d. d. et vlt. et. i. qm̃
qz ps tps cū accipiat p^m diuidi i duas medietates et
motū i vltia medietate dī moueri: et alia dī iā motū

esse. Si igit diuisio tps in medietates pcedit in infi-
nitū: ergo oē qd mouet necessario mouebat. Et
hoc itēdebat cū dixit: et cū oē tps sit diuisibile et. i.
et vlt cū posuerimus qd oē tps est diuisibile per istā-
tia inter quolibet duo instantia est tps: et q ista diui-
sio pcedit in tēpore demonstrato in infinitū: et qd in
quolibet instanti transmutatū dicit iā esse transmu-
tatum: et in quolibz tēpore dicit transmutari necessa-
rio aut illud transmutabat infinites.

C Amplius autē si cōtinue qd mutat et non
corripit neqz pausat a mutatiōe: aut muta-
ri: aut mutati esse: necesse est in quolibet: in
ipso aut nūc nō est mutari: necesse mutatum
esse p^m vniūquodqz ipsoz nunc. Quare si
ipsa infinita nunc sunt: necesse est omne qd
mutatur infinite mutatum esse.

C Et etiā si oē qd transmutat cōtinue ab qz
eo qd corrumpat: aut cessat transmutari: aut
transmutat: aut iā transmutatū est necessa-
rio in quacūqz parte accepta fuerit ex eo: et
sit impossibile aliquid transmutari in instanti.
Necesse est vt in vnoquoqz instanti sit iāz
transmutatū: et si instantia sint infinita.

C Nec est declaratio qm̃ vni⁹ pponit quib⁹ vsus est
in p^m dicto sermōe. s. dicitur qd in quolz instāti dī trās-
mutatū iāz ēē transmutatū. Et declaratio eius ē ta-
lis. s. qd transmutatū cōtinua transmutatiōe oū trās-
mutat dī in tpe in quo iāz transmutat ipz ēē transmu-
tatū in quacūqz pte tps demonstrat. Et oē tps diui-
dit in tpa determinatā illa tpa infinita: et ē ipole ipz
transmutari in istātib⁹: qm̃ i istāti nō fit transmutatio.
ergo necesse ē vt in istāti sit iam transmutatus: et si in-
stantia sint infinita seq̃ vt illud qd transmutat sit trās-
mutatū iā infinites. Et d. d. aut transmutat aut iam
transmutatū est et. i. qm̃ oē transmutatū transmutatiōe
p^mina dī in quolz tps ēē transmutatū et transmutari.
et cū posuit hāc p^mone et iāz p^mixerat qd oē tps ē diui-
sibile in tpa infinita: et in istāti infinita dicit: et ē ipole
aliquid transmutari in istāti et. i. et si in istāti nō dī trās-
mutari. qd necesse ē dīci iā ēē transmutatū: et h ē ita: qz
oīs pars tps in quo ē mot⁹ necio attribuit ei motū.
Et qz ipole est ipm attribui istātib⁹. s. transmutari in
eis remāet vt attribuat eis ita qd sit iā transmutatū.
Qm̃ si hoc nō fuerit nō habet attributionez ad istas
pres. Sed posuit ē ipm attribui oib⁹ p^mib⁹ tps diuisi-
bilib⁹ et idiuisibilib⁹: et h ē ipole. Et vocare h in-
stans partem est trāsumptiue: et itēdebat qd qz istās
est dīa inter tps p^mū et scōm: manifestū est qd oē qd
mouetur in secundo tempore iāz motū est in tēpore
qd est inter illud et p^mū.

C Nō solū aut qd mutat necesse ē mutatus ēē:
sed et mutati necesse p^m mutari. Et n. qd
ex quodā in quodā mutati ēē: et in tpe mu-
tati ēē. Si. n. in ipso nūc ex a. in b. mutati. qz
in ipso qd ē nūc in quo est in ipso a. nō muta-
ti est. Simul. n. ēē in ipso a. et in b. Et d. n.
mutati est cū mutati ēē: qd nō ē in hoc: ostē-
sus ē p^m. Si nō in alio ē: in medio est tps.
Non enim conuncta erant ipsa nunc.

Comē. sup p^mib⁹.

Vocare istā
partem totū est
trāsumptiue.
vide. 5. c. 14.

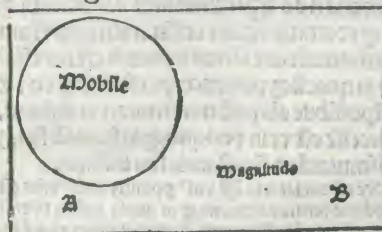

Physicorum

De mutatis
precessibus
mutari.

Et non solummodo illud quod transmutatur est
necesse ut iam sit transmutatum: sed etiam illud
quod est transmutatum ad aliquid necesse est quod prius
transmutabatur. Quia omne quod transmutatum
est de aliquo in aliquid transmutatum est in tempore.
Sic igitur aliquid transmutatur de a. in b. ergo
necesse est ut in instanti in quo est in a. non sit
iam transmutatum. Quia erit in a. et in b. Nam
iam declaravimus superius: quod illud quod transmu-
tatum est non est in b. sed in alio. Ergo inter
illa est tempus. Quia instantia non sunt secula.

Demonstratio probas quod opus quod omne quod movetur moveatur in
tempore. nunc temporis.

Cum declaravit quod omne quod transmutatur iam prius transmu-
tatum est: vult declarare quod prius. scilicet quod omne quod trans-
mutatum est prius etiam transmutabatur. Et ideo dixit:
et non solummodo etiam. quia hoc similiter est in eis. Deinde
deinceps declarare hoc: et dixit: omne enim quod trans-
mutatum est etiam. et ista propositio declarata est. scilicet quod omne
transmutatum est in tempore: et cum posuit hoc posuit transmu-
tatum aliquid de aliquo terminato in aliquid termina-
tum quod est prius eius ad quod transmutatur. Ubi de a. in b.
et dixit: sic igitur aliquid etiam. de aliquo contrario. scilicet ad co-
trarium: ad quod primo fit transmutatio. inter que non est
medius: ut declaratum est superius: quod illud quod transmu-
tatur primo cum transmutatur est in illo ad quod non in illo
ex quo: et hoc intendebat cum dixit: est. in a. etiam. est enim
in instanti alio ab instanti in quo est in b. quia decla-
ratum est quod illud quod transmutatur non est in b. in eo ex
quo est transmutatio. Cuius si igitur fuerit in alio etiam.
id est si igitur fuerit in eo ex quo in alio instanti ab eo
quo est in eo ad quod tunc inter illa erit tempus: et in b
tempore movebitur necessario: et omne quod dicitur iam
motu esse de prius moveri: quod admodum illud quod
transmutatur dicitur prius fuisse transmutatum.

Quoniam igitur in tempore mutatur est:
tempus autem omne divisibile in medio aliud
est mutatur. Et iterum in illius medio aliud
et sic semper. Quare mutabitur prius.

Et et quod transmutatum est in tempore: et omne
tempus est divisibile. In medietate eius erit
transmutatio: et et in medietate illius medie-
tatis transmutatur aliud: et sic semper. Quare ne-
cesse est quod prius transmutabitur.

Pec est alia declaratio: et est quod si omne transmuta-
tur transmutatur in tempore: omne tempus est divisibile:
tunc in medietate illius temporis dicitur transmuta-

tum transmutari: et tunc dicitur ipsum iam esse transmu-
tatum in medietate illius medietatis: et similiter quod
fuerit in medietate illius medietatis dicitur transmu-
tari: et in medietate medietatis illius medietatis ipsius
esse transmutatum: et sic in infinitum: ergo illud quod trans-
mutatur iam est transmutatum.

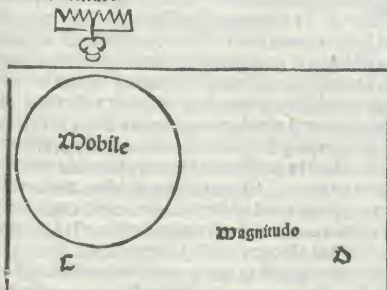
Amplius autem in magnitudine manife-
stus est: quod dicitur propter id quod continua
est magnitudo in qua mutatur quod mutat.
Sic enim mutatur ex c. in d. quod mutat ur.
Si quidem ergo indivisibile est ipsum c. d.
impartibile est impartibilis coniunctus. Quo-
ntiam autem hoc impossibile est: necesse est
magnitudinem esse quod interest: et in infinitum
esse indivisibile. Quare si in illa mutatur
prius: necesse est ergo omne quod mutatur
est mutari prius.

Et etiam declaratum est hoc manifeste in
magnitudine. Magnitudo enim est conti-
nua: et est illud in quo transmutatum transmu-
tatur. Transmutatur igitur aliquid de c. in d. Et
necesse est sic c. d. est indivisibile: ut illud quod
est indivisibile sequatur indivisibile. Sed hoc est im-
possibile. Ergo inter illa est magnitudo: et est
divisibile in infinitum. Ergo transmutaba-
tur antequam transmutaretur de c. ad d. Unde
necesse est ut omne quod transmutatum est
prius transmutabatur.

Cum declaravit quod omne transmutatum transmutatur an-
tequam transmutaretur: quia omne transmutatum est in tempore: et omne
tempus est divisibile in infinitum: declaravit hoc idem per
magnitudinem. Et dixit: declaratum est b. etiam. et decla-
ratum est illud quod declaravimus per tempus per magnitudi-
nem: hoc est in transmutato in loco: et in quantitate: et
ista declaratio est manifestior. Quia magnitudo est ma-
nifestior in hoc quod transmutatio fit talis: sed non est ita
in tempore. Et Alex. dicit quod non intendit quod declaratio
est ex magnitudine est manifestior: quia illa que est ex
tempore: cum utrumque sit continuum. Sed intendebat quod declara-
tio que est in motu: quod quantitas est manifestior: quia qui
sunt in qualitate: et verba Alex. sunt ista: et diximus
declarabitur magis in spatio: nam spatio in quo transmu-
tatum transmutatur est primum. Cuius d. transmutatur igitur ali-
quid etiam. ponatur igitur aliquid transmutari per aliquam magni-
tudinem de c. ad d. legatur igitur ut si iter punctum c. et d. non
fuerit linea divisibilis: ut indivisibile tangat indivisi-
bile: quod est impossibile. Cuius d. necesse est ergo ut in-
ter illa sit magnitudo. et cum sit impossibile indivisibile
sequi indivisibile: necesse est ut iter ultimum indivisibile
ex quo motus movetur et indivisibile ad quod movetur: sit
magnitudo divisibilis in infinitum: et cum posuit hoc di-
xit: transmutatur etiam. et cum iter c. et d. sit magnitudo
semper divisibilis: et in quibus magnitudine eorum transmuta-
tur transmutatur: necesse est quod transmutatur antequam transmu-
tetur de c. in d. Et si sit segit in o. ultimo ultimo quibus
divisibilis. scilicet quod necesse est quod ipsum transmutatur antequam trans-
mutatur sit in ipso. Antequam pertransit illam magnitudi-
nem. Unde necesse est ut dixit: quod illud quod iam transmutatur
est prius transmutatur. Quia si hoc non esset: tunc ine-
niratur finis transmutationis sine transmutatione: et sic
inugiretur

inueniretur finis sine eo cuius est finis: quod est impossibile. b. Nihil enim dicitur iam transmutatum esse nisi cum fuerit in ultimo transmutationis. C. Demonstratio probans quod ante omne mutatum esse precedit mutari.

C. Eadem. n. demonstratio est in non continuis ut in huius: et in predictio: accipiemus. n. tempus in quo mutatum est: et iter eadem dicemus. Quare necesse est mutatum esse mutari prius: et quod mutatum est: et est ipso mutari mutatum esse prius: ipso autem mutatum esse mutari: et nullo modo propter huius primis. Cuius autem hoc est: non esse impartibile impartibili punctum. In infinito. n. diuisio est sic in his quod augmetantur et minuuntur lineis.

C. Sequitur igitur necio ut illud quod iam transmutatum est prius transmutabatur. Quia demonstratio eadem est in eo quod non est primum omnino. A. g. in huius et in predictio. Accipiemus. n. tempus in quo transmutatum est: et dicemus et hoc idem. Ergo necesse est ut illud quod transmutatum est ita transmutabatur. Illud igitur quod transmutatum est prius erat transmutatum: et quod transmutatum fuit prius transmutabatur. Et impossibile est aliquo modo inuenire primum. Et causa huius est: quod ipse est impartibile sequi impartibile. Nam diuisio est in infinitum: sicut in lineis: quod adduntur et minuuntur.

58 C. Idem manifestum est igitur ex hac demonstratione quod visum in transmutato scilicet quantitate: quod est transmutatum simpliciter transmutabatur antequam sit transmutatum: siue in quantitate: siue in qualitate: aut in substantia. Demonstratio. n. quod visum in transmutato est: propter quod potest in alio: et eadem est demonstratio in transmutatione in qualitate et in substantia. Quia non est omnia aliquid iter duas demonstrationes: sic diximus declarationem quod visum in magnitudine: et in quantitate transferretur ad tempus: cum est transmutatum sit in tempore. C. D. D. V. g. in huius et predictio: et iter per huius: transmutationem in qualitate: et per predictio: transmutationem in substantia: quod est de affirmativa in negatiua: et eodem. C. D. D. accipimus. n. tempus etiam: et transferamus illam demonstrationem ad tempus: ponendo quod visum quod istos transmutet in tempore: quod est tempus est per diuisibilitatem. C. Et omnia iter hanc demonstrationem quam inuenit: quod visum est in his duabus transmutationibus: ex tempore: et duas demonstrationes a quibus incepit loqui in hac declaratione: quod sunt et ex tempore: et ille due declarationes fuerunt coe omnes transmutationis: et ista est quod sit his duabus transmutationibus. C. D. D. g. necesse est etiam: duo quanta: quod iter debet declarare: quod transmutatum est prius transmutabatur: et quod illud quod transmutatum est prius transmutatum est. C. D. D. illud igitur quod transmutatum est etiam: sequitur ex istis duabus: quod omnia istas in quod demonstratur transmutatum transmutari necio antequam illa transmutationem erat transmutatum: adeo quod ipse est repere initium transmutationis: scilicet antequam transmutationem est transmutatio in infinitum. C. in. po. C. D. D. et ipse est in aliquid modo iucire per. i. iucire per transmutationem demonstratur in actu. C. D. D. et causa in huius est etiam: et causa in huius est: quod magnitudo et motus tempus si proponitur ex diuisibilitatibus: quoniam si motus diuideretur in diuisibiles: tunc esset illic per motus: et per magnitudo et per tempus. C. D. D. diuisio. n. est infinita quoad motum in lineis: quod adduntur et minuuntur. i. quod procedit in additione et diminutione in infinitum: b. ut declaratur est in 3o.

mutatum est prius transmutabatur: et quod illud quod transmutatum est prius transmutatum est. C. D. D. illud igitur quod transmutatum est etiam: sequitur ex istis duabus: quod omnia istas in quod demonstratur transmutatum transmutari necio antequam illa transmutationem erat transmutatum: adeo quod ipse est repere initium transmutationis: scilicet antequam transmutationem est transmutatio in infinitum. C. in. po. C. D. D. et ipse est in aliquid modo iucire per. i. iucire per transmutationem demonstratur in actu. C. D. D. et causa in huius est etiam: et causa in huius est: quod magnitudo et motus tempus si proponitur ex diuisibilitatibus: quoniam si motus diuideretur in diuisibiles: tunc esset illic per motus: et per magnitudo et per tempus. C. D. D. diuisio. n. est infinita quoad motum in lineis: quod adduntur et minuuntur. i. quod procedit in additione et diminutione in infinitum: b. ut declaratur est in 3o.

C. Manifestum est igitur: quoniam quod factum est necesse est fieri prius: et quod sit factum esse: quod sit diuisibilia et continua sunt. Nam si sit semper quod sit semper est: scilicet aliud aliquid: ut illi aliquid: sic domus fundamur. Si autem in eo quod corruptum est: et in eo quod corruptum est: motus. n. est et quod sit: et quod corruptum sit in infinitum quod dicitur sit primum. Et non est neque fieri: nisi aliquid sit factum prius: neque factum esse: nisi fiat aliquid. Si autem et in corruptum et corruptum esse: semper. n. est ipso corruptum corruptum esse prius: corruptum autem esse corruptum. Manifestum igitur: quod quod factum est necesse est fieri prius: et quod sit factum esse. Quia. n. magnitudo et omne tempus semper diuisibilia sunt. Quare in quocumque sit aliquid non est utique sicut primum.

C. Et manifestum est quod illud quod gnatum est necesse est quod prius gnabatur: et quod gnatum prius gnatum fuit: et quod est ex hoc diuisibile et continuum. Sed non semper erit illud quod gnatum: scilicet aliud. A. g. quod illi ut fundamentum ex domo. Et eodem modo est de eo quod corruptum est: et quod corruptum est. Est. n. necio in eo quod gnatur et corruptum aliquid in infinitum cum sit primum. Ergo ipse est aliquid gnatum quod prius gnabatur. Et aliquid quod iam gnatum sit non prius gnatum. Et si sit de eo quod corruptum est: et quod corruptum est: semper. n. inuenimus antequam res corrupta sit corrupta: et antequam sit corrupta corrupta erat. Ergo manifestum est quod illud quod gnatur est: necesse est quod gnabatur: et illud quod gnatur: necesse est quod sit gnatum: omnis. n. magnitudo et omne tempus semper sunt diuisibilia. Ex quo sequitur quod illud in quo gnatur ipse est ut sit ita quod sit primum.

C. Cum declauit quod omne quod transmutabatur in magnitudine prius fuit transmutatum: et omne quod fuit transmutatum prius transmutabatur. propter declarationem: et declauit in transmutatione quantitas: et sub declaratione eodem: vult declarare in declaratione propter de gnatione: quod gnatum est in magnitudine: scilicet differunt: ut dicitur per magnitudinem: ex quibus gnatum gnatur: sunt diuerse in specie: sunt in motu locali: et augmeto eodem in specie: et diuerse in numero. C. Et dicitur: et quod est ex huius diuisibile et continuum: i. et omne quod est ex gnatum.

Comē. sup. phis. q. 2

Si motus diuideretur in diuisibiles: tunc esset illic per motus: et per magnitudo et per tempus. b. Terio per. aer. co. 59. et idem.

Quod quod factum est necesse est fieri prius: et quod corruptum sit in infinitum quod dicitur sit primum.

Partes magnitudinis ex quibus gnatum generatur sunt diuerse in specie: b. videtur. 4. c. 6. 46.

¶ Si aliqd ge
nerat ex aliq
vicario ex sē

Et quia omne motus mouetur in tempo-
re: et in maiori tempore mouetur per mai-
us spatium. Impossibile est ut in tempore in-
finito moueatur motu finito: sine eo quod mo-
tus sit idem semper: et erit motum quod mo-
uetur quoddam illius motus: sed mouetur
ipso toto in eo toto. Quoniam manifestus
est quod si aliquid fuerit equalis velocitatis in
motu: necesse est quod per finitum moueatur
in infinito. Quoniam si cum eo fuerit acce-
pta aliqua pars que mensuret ipsum totum
mouebit per illud totum in tempore equa-

In istis
pore impo
ē mouerina
gnitudine in
simam.

Nisi
 fuerit
 mot' e
 no pot
 g'mot'
 m' tge

Eposicion
pro^a fin
magnitud
etiam eq
estimata m
no. y de
zo. r. l. f
scd. scd.

li. Ergo si ille partes omnes fuerit finite et
quartitas cuiuslibet earum: et numerus omnium:
necesse est ut tempus etiam sit finitum. Quia
numerus eius erit finitum tempus partis: cum fuerit
duplicatum per numerum partium.

Iam declaravit hoc cum declaravit quod omnis magnitudo et
omne tempus est divisibile secundum illam declarationem illic
itaque accipias: et ideo vult perscrutari de hoc non declaratio qua
vult esse illic non distinguat iter motus equalis et diuer-
sum: et iter diuisiones finiti et infiniti. Et dicitur: et quod
omne motum mouet in tempore: et incipit ab hoc: si hoc non pos-
sit: quod omnis motus est in tempore non poterit dicere:
quod omnis motus finitum est in tempore finitum: cum sit impossi-
bile apud ipsos motum esse non in tempore: hoc manifestum est per se.
Et cum induxit hanc propositionem quod si preterit precedentis: induxit
alia preterit: est cum in persequente est quod volunt declarare:
et dicitur: et in maiori tempore et cum posuit hoc dicitur: quod im-
possibile est et cetera. Et posuit hoc ad rationem: et dicitur: sine eo quod
motus et cetera. Impossibile est ut motus moueat in tempore infinitum
vno motu: nisi ille motus fuerit semper: infinitus in tempore
in tempore infinitum: illud quod est impossibile est ut sit motus
infinitus. Et dicitur: et erit motus non quod mouet et cetera. si il-
lud motum non attribuat tempori finitum: quod est vnum: et
mouet in quodam illius motus finitum: hoc finitum perpe-
tuitate. Et addit hanc ad rationem perueniendo se a cor-
pore celestium: quod mouet quodam motu finitum in quodam tem-
pore infinitum: et ideo addit hoc: et dicitur: mouet et cetera. et finitum
illud motum: de quo dicimus: quod impossibile est ut mouea-
tur motu finitum in tempore infinitum: non de hoc in com-
muni intelligendo quod mouet toto motu in toto illi tempore. Et
cum induxit in hoc finem illud quod est quod si preterit. Et dicitur:
induxit pro incipit declarare continuationem et dicitur: quod manifestum
est et cetera. quod manifestum est: quod illud motum aut
erit equalis velocitatis: aut diuerse: si equalis declara-
bitur ex hoc quod dicitur: quod non mouet motu finitum nisi in tem-
pore finitum. Et narravit quomodo sequitur hoc et dicitur: quod
cum fuerit accepta et cetera. quod cum posuerim aliquid moueri
in motu terminato per spatium terminatum. Ubi per spatium
habetur: et deinde acceperim ex hoc spatium partem: manife-
stum est: quod preterit illam partem in preterit tempore in quo preterit
fuit totum spatium: et quod cum preterit illud idem spatium: per-
trahendo omnes illas partes equalis in quas spatium est diui-
sum: quod est preterit eas in tempore equalibus: quorum numerus
est: sicut illarum partium. Cum necesse sit ut numerus tem-
poris sit sicut numerus partium spatium: et ut tempora sint equalia:
quod partes sunt equalis: et motus est equalis. Et dicitur: et
necesse est si ille partes et cetera. et cum necesse sit ut numerus
partium temporis in quo totum motum mouet sit finitum:
et utraque pars est finita: cum sint equalis partibus spatium
et partes spatium sunt finitae: necesse est ut tempus positum ex il-
lis partibus finitis sit finitum. Nam positum ex partibus fini-
tis in magnitudine et numero equalibus est finitum ne-
cessario. Et dicitur: quod numerus eorum et cetera. quod numerus
partium: que sunt duples partis spatium mensuratis illud
sit numerus duplo partis temporis in quo pertrahit
uerunt illud spatium. et quod si in spatio fuerit decuplus
illi partes: et in tempore erit decuplus partis in qua
motum pertrahit partes spatium.

Sed si non sit eque velociter differt nihil:
sit enim in quo a. b. spatium finitum: quod motum sit
in infinito tempore: et tempus infinitum in quo c. d.
Si igitur necesse est per alterum altero motum

esse: hoc autem manifestum est tempore in prioribus
et posteriori alterum est totum. Semper enim
in pluri alterum est motum esse: siue eque velo-
citer mutetur: siue non eque velociter mutetur: siue
intredatur motus: siue remittatur: siue ma-
neat nihil minus. Accipiat igitur aliquid a. b.
spatium quod sit a. b. quod mensurat a. b. Hoc itaque
infinitum in quodam factum est tempore. In infini-
to, non potest esse. Omne enim in infinito est
et iterum alterum iam si accipiamus quantum est
a. b. necesse est in finito tempore esse. Omne
enim est in infinito: et sic accipiens: quoniam infini-
ti quod nulla pars est que mensurat. Impossi-
bile enim infinitum esse ex finitis: et equalibus: et
inequalibus. Propter id quod mensurantur
finita multitudine et magnitudine a quodam
vno: siue equalia sint siue unequalia. Finita autem
magnitudine nihil minus. Spacium autem finitum
tantis que sunt a. b. mensuratur. ergo in
finito tempore a. b. mouetur. Si autem et in
quiete. Quare neque fieri neque corrumpi: pos-
sibile est semper aliquid vnum et idem.

Et si etiam fuerit equalis velocitatis non est
in hoc differentia. Sit igitur a. b. longitudo per
quam est motus finita. et sit per quam res mo-
uetur in infinito. et sit tempus infinitum c. d. Cum
igitur necesse est ut quodam motu moueat ante
quodam. Et hoc manifestum est. Quia prior et
posterior ex tempore mouetur vnum post
aliud. Quia in maiori semper motum est ali-
ud a precedenti: siue transmutatio eius fue-
rit equalis in velocitate aut non equalis: et
siue motus eius augmētetur: aut diminua-
tur: et non minus si remanet in eadem dispo-
sitione. Accipiat igitur ex longitudine a. b.
aliqua pars et sit a. b. que mensuretur a. b. Ista
igitur pars in quo tempore fuit de tempore infi-
nito: quoniam impossibile est ut sit infinitum: quoniam tota
mensurat in infinito. Et si est acceperim aliam
partem finitam mensuram a. b. necesse est ut sit in
tempore finito: quod totum fuit in infinito. Et sic
fecerimus in eis: quod acceperimus ex eo. Quia
ex infinito non est aliqua pars omni ad quam me-
suretur. Quia infinitum impossibile est ut sit com-
positum ex finitis equalibus aut unequalibus. Et
cum finita fuerint numerus aut magnitudo:
mensurabit illa vnum: siue fuerint equalia et non
minus: siue fuerint unequalia postquam fuerint
terminata in magnitudine saltem. Et longitu-
do finita est longitudo: que mensuratur ab
aliqua mensura: ut a. b. Ergo in tempore finito
necesse est ad illud moueri per longitudinem

Comē. sup. phys.

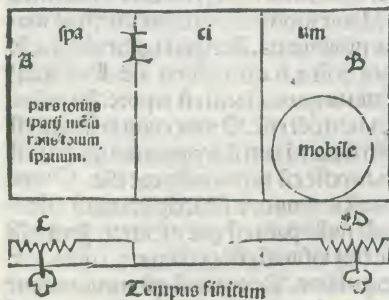
q 3

Infinitum nul-
la est pars me-
surans ipsum.
Impossibile est
infinitum componi
ex finitis equali-
bus vel inequali-
bus.

Phyficorum

a.b. Et filr est de quiete. Unde sequit q i-
possibile est idem gnari z coruipi semp.
Demostro pban q si magnitudo est finita q
tempus ifinitu esse no potest.

61 Cū declarant q impossibile ē vt spatū finitū prā-
seat in tpe ifinito in moto eq̄lis velocitatis. ¶ Dic
q filr est in motu ineq̄lis velocitatis zc. i. i. idifferē-
ter: siue motū fuerit eq̄lis velocitatis: siue nō. ¶ D.
īcepit declarare b: z dixit: sit igr a.b. zc. i. sit igr lon-
gitudō finita p quā est vn' mot' finit'. q est in tpe ifi-
nito lōgitudō a.b. zc. i. sit tps ifinitū tps c.d. ¶ Deinde
pposuit ad b declarādū ppōnē neciāz in hac p̄dca
declariōe: s. nō p̄dicit cā pus p̄fidēdo quēz cōside-
rantē h̄e cā in mēte: z dixit: cū necē est zc. i. z cū b
posuerim' z p̄iūxerim' ei aliā ppōnē notam: z est q
necē est vt i eodē motu qddā moneat an qddā. v.g.
in motu q̄litaris qddā pres an qddāz in quātitate q
dā pres q̄litaris an qddāz in vbi filr. s. q motū mo-
nebit qbusdā p̄tib' mot' an qddā. ¶ Et nō itēdit p-
tes rei q̄ est subz mor'. s. iduindū sube motū: qm̄ b
nō est vep de eo in oib' motib': q qdāz pres ei p̄ce-
dūt qddāz b. n. non vep nisi in q̄litate: z filr in gnāto
dissiliū p̄tiū: in motu vō localit' aut motu augmēti
nō. ¶ Partes. n. istoz motū sunt in toto moto quēad
moduz tot' mot' est in toto. ¶ S. z mot' b. duplex
subm. s. gen' p̄dicamētoz: in quo est motus: z subam
subiectā illi generi: z vtrūqz dī ēē mor'. ¶ Intelligen-
dū est hic p motū nāz subiectā motū: nō iduindūz
sube deferēs illud. ¶ C. d. o. illud ex q̄ apper b p̄fe-
cte: z dixit: b manifestū est zc. i. z b q motū qddāz
est post qddā manifestū est. nā in tpe p̄oū erit p̄ius
ei: z in posteriori posteri: qm̄ qz tps bz p̄i' z poste-
rius qd motū in eo bz p̄i' posteri. ¶ C. d. o. qm̄ i ma-
iori zc. i. qm̄ in maiori tpe erit motū aliud a p̄oū: qd
est in mīori tpe: siue fuerit eq̄le in velocitate: aut in-
eq̄le: z dixit b: qz b ppō est vā in vtrāqz declaratiōe. s.
in declarare hoc de moto q ē eq̄lis velocitatis: z di-
uerse velocitatis. ¶ C. Et qz illud qd est diuerse ve-
locitatis iuenit trib' modis: aut crescē: aut dimini-
tur: aut vtroqz mō: z b est ineq̄le in eis. s. cū b q par-
tes moti sint qdā an qddā: dixit: z si mor' ei' zc. i. z b
q qdā pres p̄cedūt qddā: iuenit ēt in diuersis b mō
diuersitatis nō min' q̄ ineq̄lib'. Et filr est intelligē
dū b si q̄qz crescēt: q̄qz diminiut. ¶ Et cum di-
xit: cū necē est vt qddā moti an qddā: deinde acci-
dit ei declarare hoc iduixit p̄is: z dixit: accipiat igr
ex lōgitudine a. b. aliqz ps. i. lōgitudō quā b posuit: z
q. d. z cū posuerim' lōgitudinē finitā. s. a. b. in tpe fi-
nito. s. c. d. z fuerit positi nobis q qdā pres motus: z
moti p̄cedūt qddā: accipiamus ex hac lōgitudine q̄

possum'. s. a. b. aliquā partē mēsurantē illā: z sic. a. b.
C. d. o. illa igr ps zc. i. ista igr ps mēsurās: i quo tpe
tpis ifinitū sunt accepta. Nā ipole est vt tps sit ifini-
tus. s. tps: in quo motū prāsit hāc p̄te: qm̄ totū istud
spatiū prāsit in tpe ifinito. S. z ipole vt ps z totū
prāseant in eodē tpe. ¶ C. d. o. z si accepim' ēt zc. i. si
igr accepim' ex illo spatio aliā p̄te eq̄le p̄ti a. b. quāz
posuim' mēsurare spatiū: necē est vt motū prāseat
hāc p̄te: ēt i tpe finito. Nā iā posuim' motū prāfire
ipsaz in tpe ifinito. Et indifferēter: siue posuerim' q
mor' ei' p̄ hāc zc. i. p̄te: fuerit velocior: aut tardior qz
mor' ei' p̄ aliā p̄te: aut eq̄l. ¶ C. d. o. si igr accepim' zc.
i. si filr si diuisim' zc. i. mēsurā eq̄le p̄m: seq̄ vt motū
prāseat illā in tpe finito. Et cū sic fecerim' in diui-
sione p̄sumet' spatiū: z p̄gregabit ex p̄tib' in q̄s di-
uidit illud spatiū nūerus terminat' finit': z ex t̄pib'
in quoz vnoquoqz prāsit vnāquāqz illaz p̄tiū spa-
ty: z qd p̄ponit ex finitis est finitus. Et necē est qz q
tps in quo b prāsit totū spatiū est finitū necio: z b
intēdebat cū dixit: cū sic fecerim' zc. i. z filr cūz fe-
cerimus diuidēdo spatiū: necē est tps diuidi in par-
tes eq̄les in nūo p̄tib' spaty. Et si pres tēpōz nō fue-
rint eq̄les in serz erit tps p̄gregatū finitus: qm̄ posui-
bile mēsurari p partē ei' z ifinitū nullā bz partē a q̄
mēsuret'. Nā ifinitū ipole est cōponi ex finitis eq̄li-
bus: aut ineq̄lib'. Et iā posuim' q istud tps cōponit
ex finitis. ¶ C. d. o. cū finita fuerint nūerus zc. i. z cūz
nūerus z magnitudo q p̄ponunt ex finitis mēsuran-
tur ab vno: siue fuerit eq̄lis: siue ineq̄lis. ¶ Et ordi-
natio istaz p̄pōnū est talis. Qm̄ p̄m posuit q ifinitū
ipossibile est mēsurari a sua p̄te. ¶ C. d. o. dedit cām in
hoc: z est qz ifinitū nō p̄ponit ex finitis eq̄libus: aut
ineq̄lib'. ¶ C. d. o. induxit aliā ppōnē: z est q magnitu-
do finita: aut nūerus finit' p̄nt mēsurari a sua p̄te:
siue magnitudo: aut nūerus p̄ponant ex equalib':
aut ineq̄libus. ¶ Et sic syllogism' p̄ponit in scda li-
gura tali mō. Tps in quo motū prāsit hoc spatis
pōt mēsurari a sua p̄te: cū sit positi ex p̄tib' finitis
lz nō eq̄lib'. Et tps ifinitum nō pōt mēsurari ex sua
p̄te. Ergo tps in quo motū ineq̄lis velocitatis prā-
sit spatiū finitū nō est ifinitū: z hoc est incōueniēs.
Ipe aut v̄ q̄si nō ordinare istū syllogismū hoc mō:
sz posuit post has duas ppōnes: qz longitudinō in quo
trāsmutat' trāsmutatū mēsurat a sua p̄te. z hoc intē-
debat cū dixit: z lōgitudinō finita mēsurat ab aliqua
mēsurā: vt a. b. ¶ C. d. o. qz in tpe finito zc. i. qm̄ cū ista
trāsmutatio mēsuret a sua p̄te. ¶ Et filr tps i quo
est mor' p mēsurā magnitudinis ex reb' finitis. Tē-
pus igr in quo trāsmutatio fit mēsurat a sua p̄te. Et
q̄qd mēsurat a sua p̄te est finitū. Ergo hoc tps est
finitū. ¶ C. d. o. dixit: filr de gnōne. s. qm̄ ipole ē aliq̄d
gnāri gnōne finita in tpe ifinito. Gnōtio. n. est trā-
smutatio in magnitudinē: z iō potētia istī declarati-
onis est vis declaratiōis: q cōis est modis oīz trans-
mutationū. s. qm̄o: sunt. n. corpa. ¶ Et in libro Joā-
nis loco hui' dictōis gnōtio ponebat hec dictio ges.
Et si b fuerit tūc intentio erit q ita est de gere in b
sicut de motu. Qm̄ cū ges sit p̄uatio motus q inatus
est existerē in gescēte: z motus finitus ipossibile est
vt sit in tpe ifinito. Ergo z ges finita ipossibile est
vt sit in tpe ifinito: dixit Joānes: z qdā intelligunt
h per getē ire ad getē: z dixerūt hoc: nā ges non de-
terminat nisi p tps. ¶ C. d. o. ex quo seq̄ q ipossibi-
le est zc. i. qm̄ gnō z corruptio: qz finitē videntur. Et
trāsmutatio finita est in tpe finito. Ergo nihil gnāē
semp: aut

Documentū

Alō ē vep in
o. motu q q
dā pres ei' p̄-
cedūt qddā am
nū i q̄litate.
Et in gnāto
dissiliū p̄tiū:
sz nō i motu
localit' neqz i
motu augmē-
ti: p̄tes. n. istoz
motū sit in toto moto
quēadmodū
tot' mot' ē in
toto.
a. b. c. d. o. bz
duplex ibi.

b. qz qd ē
diuerse velo-
citat' o iuenit
trib' modis.

Et d. cōponit
ex finitis eq̄-
libus. z c. d. o.
cō. d. o. z ibi.

Infinitū ip-
pole ē p̄poni
ex finitis eq̄-
libus: aut ineq̄-
libus.

Infinitū ip-
pole est mē-
surari a sua p̄-
te.

Quicqd mē-
suratur a sua
p̄te finitū est.

semper aut corrupti semper aut iterum quod cum fuerit possit aliquid transmutari transmutatione finita in tempore infinito: tunc illud gnabitur et corruptum in simul semper cum neutra transmutatio habeat tempus proprium. Et cum fuerit declaratum impossibile esse transmutationem finitam esse in tempore infinito sequitur ut nullus idem generetur et corruptus in simul semper. Et non iterum quod hoc esse impossibile: quod declaratur per hoc quod primum est impossibile. Nam hoc esse impossibile manifestius est quam illud esse impossibile quod acceptum est in declaratione istius. Sed in duxit ipse hoc modo inuendit aliud impossibile coniungens huic: et est gnabile et corruptibile semper gnari et corrupti in simul. et quod dicitur cum hec positio fuerit verificata auferit impossibile coniungens: et dicitur ei: ex quo apparet confirmatio istius sermonis sicut apparet destructio sue contradictorie.

Eadem autem ratio: et quod neque in finito tempore infinitum possibile est moueri: neque quiescere: neque in quod regulariter mouetur: nec quod irregulariter. Accepta. nam quadam parte quod metietur totum tempus: in hac aliquid transibit magnitudinis et notanda in omni. notanda: et iterum in equali alia: et in vnoquoque sicut: siue equalis est: siue in equalis ei quod est a principio. differt autem nihil si sola sit finita vnaqueque: manifestum. nam quod diuisio temporis in infinitum non auferitur finita diuisio facta: et quanto: et eo quod tot modis. Quare non transiit in finito tempore infinito. Nihil autem differt magnitudines in altera: aut in vtraque esse infinitum. eadem. nam ratio est.

Et eadem ratione ratiocinatur ad hoc quod impossibile est et infinitum moueri in tempore finito: aut quiescere: siue motus fuerit equalis: aut diuersus. Nam cum accipietur aliqua pars quod mensuratur totum tempus: tunc in illa parte mouebitur palmarum parte illius spatii non protulit. Per totum. nam mouetur in toto tempore. Et in equali mouebitur etiam palam partem et in vnaqueque partium sicut: siue fuerit equalis precedenti: aut in equalis. Nulla enim est distantia in hoc solam quod vnaqueque illarum partium sit finita. Tunc manifestum est quod cum tempus presumitur non presumitur infinitum. Partitio enim est finita in mensura et in numero. Ergo nihil mouetur per infinitum in tempore finito. Et nulla differentia est siue illa mensura fuerit finita altera parte: aut infinita vtraque. Quoniam eadem est ratio.

Cum declarauit quod impossibile est aliquid infinitum moueri per spatium finitum in tempore infinito: declarat etiam quod impossibile est ut aliquid infinitum moueatur in tempore finito. nam necessarium est ut infinitum moueatur per spatium infinitum: quod sequitur aliquod pertransire spatium infinitum in tempore infinito: et hoc est conuersum eius quod prius declarauit esse impossibile. aliquid pertransire spatium finitum in tempore finito. Et quod hec duo sunt similia: et eadem est declaratio in eis. aliquid moueri per spatium finitum in tempore finito: aut aliquid moueri per spatium in-

finitum in tempore finito. Nam illud quod illic fecimus diuidendo spatium finitum ex quo sequitur tempus esse finitum: faciemus hic diuidendo tempus: et sequitur spatium esse finitum. Et idem dicitur et ista eadem ratio est. quoniam impossibile est infinitum moueri in tempore finito: sequitur. nam ipsum moueri per spatium infinitum in tempore finito. Et dicitur quod cum accipiat aliquod prout est. id est et demonstratio illius: quoniam cum posuerimus motum infinitum in tempore finito: et acceperimus aliquam partem illius tempore: tunc motum mouet in illa per aliquam partem spatii. Nam impossibile est ut per idem spatium moueatur in parte et in toto tempore. Et dicitur et in equali et mouebitur per aliam partem et idem. deinde si posuerimus ipsum moueri in aliam partem tempus equalis prout parti mensuranti: deinde in tempore: deinde in quod sit in vnaqueque partium tempus do: nec tempus consumatur: tunc aggregabuntur ex hoc spatia finita mensura et numero: et indifferenter siue motus eius in illis partibus fuerit equalis: aut diuersus. Et iterum intenderat cum dixit: siue fuerit equalis precedenti: aut in equalis. siue motus eius in secunda parte fuerit equalis motui eius in prima: aut in equalis. Quoniam non est distantia inter ista quod sit equalis aut in equalis in illis temporibus equalibus: cum vnaqueque partium spatii quod motum pertransit in illis temporibus fuerit finita: quoniam congregati erit finitum: id est motus non sit equalis in se. Et dicitur ex quo manifestum est et idem manifestum est igitur ex his quod cum tempus presumatur per motum illius: motus per vnaqueque partium equalium parti mensuranti quod illud per quod mouetur non consumatur: nam infinitum mouetur per spatium infinitum. Et dicitur partitio enim est finita. et declaratum est superius: quoniam necesse est spatium per quod est motus consumi. nam partes omnes per quas motum mouet in illo tempore sunt finite mensura et numero. si quoniam vnaqueque est finita in se: et numerus eius est finitus: sed posuitur est eas esse infinitas: hoc est impossibile. Et deinde dixit. si infinitum non mouetur in tempore finito. id est declaratum est igitur ex hoc quod aliquid infinitum non mouetur in tempore finito: quoniam sequitur ex hoc ut aliquid infinitum moueatur per spatium finitum: et sic aliquid mouetur per spatium finitum in tempore finito: quod est impossibile. Debes scire quod ex hoc apparet quod impossibile est infinitum moueri omnino. nam quod non mouetur in tempore finito necesse est ipsum moueri semper temporibus finitis per continuationem et perpetuitatem. Et dicitur et nulla est distantia et idem. quoniam sequitur motum pertransire spatium infinitum in tempore finito. dico ergo quod sequitur ex hoc ut motus eius sit in toto tempore vnus. id est motus infinitus.

Demons tratis autem his. manifestum est quod neque finita magnitudine infinitum contingit transire in finito tempore. propter eandem causam. In parte enim temporis finitum transibit: et in vnoquoque sicut. Quare in omni finitum.

Hoc quidem declarato manifestum est esse impossibile etiam magnitudinem finitam pertransire infinitum in tempore finito. Propter illam eandem causam. si quoniam in parte temporis pertransit finitum: et in vnaqueque partium similiter. Ergo in toto pertransibit finitum.

Cum declarauit quod impossibile est aliquid finitum pertransire spatium finitum in tempore infinito: neque aliquid infinitum in tempore finito. Dixit: quod ex his prout conuersus prout esse impossibile: quod est aliquid finitum pertransire magnitudinem finitam in tempore finito. Nam cum tempus diuidetur in partes equalis: statim spatium sicut finitum illarum numerum: siue motus fuerit equalis aut in equalis: ex quo sequitur spatium esse finitum. Et dicitur per illud Comē. sup. phys. 9 4

Documenti
Impole est
num moue
ri omnino.

Physicorum

lam eandē cām. i. r. hoc manifestū est ex illa eadē p.
pōne qua vñ fuimus in p̄dictis declaratiōib⁹. i. dicit
te q̄ in pte t̄p̄is mouebit p̄ pte sp̄atū finitū. Impos-
sibile. n. est totū r. partē p̄trāsire in eodē tpe. ¶ D. d.
r. s̄it in vna q̄q; p̄tū. i. p̄tū t̄p̄is eq̄liū p̄me. ¶ D. d.
ergo r. in toto r. i. ergo necesse est vt motū p̄transeat
in toto tpe finito sp̄atū finitū.

Cū aut finitū nō p̄trāsibit infinitū finito tē-
pore manifestū est: sic neq; infinitū finitū.
Si nāq; infinitū finitū necesse est: r. finitū infi-
nitū trāsire. Nihil. n. differt q̄d̄z eē q̄d̄ mo-
uet: vtrobiz. n. finitū p̄trāsibit infinitū. Lh
eni moueat infinitū in quo ē a. erit aliqd̄ ip̄s⁹
fm b. finitū vt c. d. r. itez aliud: r. aliud: r.
semp sic. Quare s̄it accidit infinitū motū eē
per finitū: r. finitū transire infinitū. Neq; n.
fortassis pole ē aliter infinitū mutare finitū:
q̄ p̄ finitū transeat infinitū: aut ita q̄ ferat:
aut metat. Quare qm̄ hoc impossibile est: nō
trāsibit infinitū finitū.

Et cū finitū nō p̄trāseat infinitū in tpe fini-
to: manifestū est p̄ se: q̄ neq; etiā infinitū p̄-
trāsire finitū: si. n. infinitū p̄trāsire finitū: necesse
est finitū p̄trāsire infinitū: qm̄ cū mouet infinitū.
i. a. tūc q̄d̄d̄ eius erit in b. finito. A. g. c.
d. aut erit ē aliud ex eo post aliqd̄: r. sic sem-
per: ex quo sequitur vt infinitū moueat per fini-
tū: r. finitū p̄trāseat infinitū: qm̄ vñ mibi q̄
ip̄ole est infinitū moueri per finitū alio mō:
nisi vt finitū p̄trāseat infinitū: aut cursu: aut
mēsuratiōe: r. cū sit hoc impossibile: est ip̄os-
sibile infinitū p̄trāsire finitū.

Demonstratio p̄bans q̄ mobile infinitū nō p̄t per-
trāsire magnitudinē finitā in tpe finito.

64 ¶ Hoc est 4^a q̄stū: r. est q̄ motū infinitū nō p̄t per-
trāsire sp̄atū finitū sicut declaratū est: qm̄ ip̄osibi-
le est moueri tpe finito. ¶ Et dicit: r. cum finitū r.
r. modus p̄tinuatiōis in eo est: qm̄ q̄ declaratū est si

nitū nō p̄trāsire sp̄atū infinitū in tpe finito: declaratū
est ip̄us nō p̄trāsire finitū oio. Nā si p̄transtuerit p̄-
trāsibit in tpe: q̄d̄ tā deliquit: q̄d̄ est tale est finitū: r. cū
declaratū sit q̄ finitū nō p̄trāsire oio sp̄atū infinitū:
manifestū est q̄ motū infinitū nō p̄trāsibit sp̄atū fi-
nitū. ¶ D. dedit rōnē sup̄ hanc p̄tinuatiōē: r. dixit:
qm̄ si infinitū p̄trāsibit finitū r. i. r. declaratū est ip̄s
nō p̄trāsire illud: qm̄ si finitū p̄trāsibit infinitū: p̄tran-
sibit illud in tpe finito: s̄ declaratū est ip̄s nō p̄trāsire
re illud in tpe finito: q̄ oio nō p̄trāsibit illud. ¶ D. 3
inducit exemplificatiōē q̄ certificat b: r. dixit: qm̄ i-
nitū. i. a. moueat r. i. r. ista p̄secutio est vā: q̄ cum po-
suerim⁹ q̄ infinitū p̄trāsire sp̄atū finitū. i. a. tūc q̄d̄d̄
infinitū erit in hoc sp̄atio q̄d̄ est b. r. erit hoc q̄d̄d̄ eq̄le
huic sp̄atio: sit igit̄ hoc q̄d̄d̄ c. d. Et cū posuit q̄ ne-
cesse est vt ps finitū motū infinitū sit in sp̄atio finito p̄
q̄d̄ mouet: r. vt illa ps sit eq̄lis sp̄atio finito: r. dixit: r.
erit ē aliud r. i. r. necesse est cū istud motū infinitū
transferat: vt illa ps ei⁹ sit eq̄lis sp̄atio p̄ q̄d̄ mouet
alia a p̄ pte: r. p̄ scōz ē r. p̄s: sic temp. ¶ D. d. ex q̄
segt̄ r. i. qm̄ q̄ sp̄atū supponit rei motū: est min⁹ mē-
surat̄ maius: necesse est cū motū fuerit maius sp̄atio vt
mēsurat̄ motū: r. cū motū fuerit min⁹ sp̄atio necesse
est vt motū mēsurat̄ sp̄atū: r. nō erit oīa iter b q̄ i.
finitū p̄transeat sp̄atū finitū: r. inter hoc q̄ finitū
p̄transeat sp̄atū infinitū: q̄d̄ est impossibile. i. s̄
qm̄ in moto infinito necesse est mēsurari per sp̄atū
finitū: r. moto finito mēsurare sp̄atū infinitū: qm̄
nulla differētia est in hoc q̄ mēsurat̄ sp̄atū: s̄ mēsu-
rans in moto finito per sp̄atū infinitū est motū: r. mē-
suras motū infinitū per sp̄atū finitū est quiescēs. 4

Deide p̄firmat hoc: r. dixit qm̄ mibi vt r. i. qm̄
impossibile est imaginari q̄ motū infinitū per-
transeat fm̄ totū finitū: alio mō ab eo quo imaginat̄
q̄ motū finitū p̄transeat sp̄atū finitū. Si igit̄ hoc
fuerit ip̄osellud erit ip̄ole. i. fm̄ q̄ imaginat̄ ip̄m p̄-
trāsire illud cursu: aut mēsuratiōe. ¶ Et idūxit hoc
distinguitiū: aut qm̄ motū finitū cū p̄transtuerit sp̄a-
tū infinitū p̄transtibit illud cursu: r. cum motū infini-
tū p̄transtuerit sp̄atū finitū: p̄transtibit illud
mēsuratiōe non cursu. r. non est differētia inter
istos duos p̄trāsitus in hoc q̄ ip̄osibile sequatur.

Et vero neq; infinitū in finito tempore
transibit infinitū: si. n. infinitū r. finitū: i. est
eni in infinito finitū. Amplius aut r. tpe acce-
pto eadēz est demonstratiō.

Neq; infinitū p̄trāsire in tpe finito infinitū:
qm̄ si p̄trāsire infinitū: p̄trāsibit ē finitū. qm̄ in
infinito est finitū: cū ē cōsideratū fuerit de b
fm̄ t̄p̄s: s̄it p̄uenit ex demonstratiōe.

Hec est gnta declaratiō: r. est de illo q̄d̄ remanet ex
diuisione. i. vt motū infinitū moueatur tempore fini-
to: quoniā illud q̄d̄ est tale: aut mouetur per sp̄atū
infinitū: aut finitū. i. vt moueatur infinitū per in-
finitū in tēpore finito. ¶ Et dixit: quoniā si p̄tran-
stuerit infinitū p̄trāsibit etiā finitū. i. quoniā cum
positū sit infinitū p̄transtire sp̄atū finitū in tēpo-
re infinito: necesse est vt finitū p̄transeat sp̄atū in-
finitū in tēpore finito: q̄d̄ est impossibile: vt decla-
ratū est. ¶ D. d. quoniā in infinito est finitū: id est
r. necesse est cum infinitū p̄transtuerit infinitū
in tempore finito: vt finitū p̄transeat infinitū:
quoniā in infinito p̄transtio est pars finita neces-
sario: que

fario: que pertransit spatium infinitum in tempore finito. Deinde dicitur: et cum consideratum fuerit quod tempus est id est prouenit etiam demonstratio: ex qua declaratum est: quod impossibile est infinitum moueri tempore finito: et illa demonstratio est per diuisionem temporis: quoniam per diuisiones temporis diuiditur spatium. Si igitur tempus fuerit finitum et spatium erit finitum: et positum est ipsum esse infinitum: hoc est impossibile.

¶ Quia autem neque finitum infinitum transiit: neque infinitum finitum: neque infinitum in finito tempore mouetur: manifestum est quod neque motus est infinitus in finito tempore: quod non dicitur motus aut magnitudinem infinitam facere: necesse enim siquidem infinitum alterius: et alterius infinitum esse. ois enim loci mutatio in loco est.

¶ Et cum sit ipse finitum moueri per infinitum: aut infinitum per finitum: aut infinitum in tempore finito. Manifestum est quod motus infinitus non erit in tempore finito. non enim est differentia inter hoc quod motus sit finitus: aut magnitudinem: nam necesse est si alterum fuerit infinitum ut reliquum sit infinitum. Quoniam omnis translatio est in loco.

66 ¶ Cum declarauit quod ipse est aliquid finitum moueri per spatium infinitum in tempore finito: aut aliquid infinitum in tempore finito: sue spatium fuerit finitum: aut non fuerit: declaratur ipse esse ut motus finitum sit in tempore finito. Quia si autem erit per spatium aut per motum: si autem per spatium: tunc aliquid infinitum mouebitur per spatium infinitum in tempore finito. si vero in finitas in motu fuerit per motum: tunc aliquid infinitum mouebitur in tempore finito: aut per magnitudinem finitum: aut infinitum: si destructa sunt. et destructum est aliquid motus infinitum esse in tempore finito: et hoc iridebat declarare superius: ipse uero per hanc fundameto in 7°. Et dicitur: et cum sit ipse finitum: et cum sit declaratum: quoniam ipse est motum finitum pertransire spatium infinitum in tempore finito: aut motum finitum spatium finitum vel finitum in tempore finito: manifestum est ex hoc quoniam ipse est ut motus finitum sit in tempore finito. Deinde declarauit per questionem: dicitur: non enim est differentia inter cum sit ipse ut motum finitum moueat per spatium infinitum in tempore finito: aut motum finitum in tempore finito manifestum est: quoniam ipse est ut motus finitum sit in tempore finito: quoniam si fuerit infinitum: aut erit per magnitudinem infinitam: aut motum infinitum. Sed huiusmodi duo sunt ipse: si motus erit: ut motus finitum sit in tempore finito. Et dicitur: non enim est differentia inter cum non sit differentia sue ponatur quod motus finitum sit in tempore finito: aut quod magnitudo infinita mouetur in tempore finito. Et dicitur: quoniam necesse est inter cum necesse est si motus fuerit infinitum: ut magnitudo sit infinita: aut illa per quam est motus: aut illa quod mouetur: et si alterum istorum fuerit infinitum: motus erit infinitus. Et dicitur: ois enim translatio est in loco: et ista est per seculo est in motu locali: si quoniam cum fuerit positum quod motus in loco est infinitus: necesse erit magnitudo infinita: aut illa per quam est motus: aut locus et motus simul. Si si alterum istorum fuerit infinitum: motus erit infinitus: si cum motum fuerit infinitum: spatium erit infinitum: et non uertitur. Et utrum autem si augmentum fuerit infinitum: magnitudo erit infinita. Si si alteratio fuerit infinita: alteratum erit infinitum. Considerandum est: et non apparet sicut in translatione: et dixit post: ois enim translatio non est in loco: ut opinandum quod hoc nomine motus uerum in hac declaratione proprie: in loco: in uero isto tractatus declarabit simpliciter: quoniam ipse est quod aliquis motus quatuor motuum sit infinitus per translationem circulem.

¶ Determinat de his que pertinent ad diuisionem quietis. Cap. V.

¶ Quoniam autem ois aut mouetur aut quiescit: quod aptum natum est: quoniam aptum est: et quo: et sic: necesse est omne quod stat cum stat moueri. si enim non mouetur quiescit: sed non contingit quiescere quiescens.

¶ Et quod ois aut mouetur aut quiescit. si quod inatum est et quo: et per quod: necesse est ut cessans cessat moueri: nam si oino non mouetur quiescit: et ipse est ut quiescens sicut tendat ad quiescere.

¶ Cum declarauit prius quod neque in motu: neque in per tempore 67°

quod supponit motum non inuenit per naturaliter. si per motum: aut per tempus motus tempus semper sunt diuisibilia: uult nunc declarare: quod ita est in re ad quiescere: et in ipse quiescit sicut in motu. si quoniam non inuenit per quiescens in re quiescens: neque per tempus: quod est per tempus: in quo quiescens quiescit. si tempus equis gerit: si neque inuenit per tempus in quo motum uadit ad quiescere: quod est cessatio. Et incipit declarare per hoc in cessante. Et dicitur: quod ois tempus et quod ois de quo uere dicitur ipsum esse aut quiescens: aut motum est illud quod inatum est recipe motum et quiescere: est in loco in quo inatum est recipe motum et quiescere: et in dispoone per quam inatum est recipe motum et quiescere: dicitur: quod inatum est moueri. nam illud quod non inatum moueri. si per punctum non dicitur quiescere aut moueri. Et dicitur: et quo: nam illud quo mouetur: mouetur in re diuisibili: cum fuerit in instanti non dicitur quiescere neque moueri. Et dicitur: per quod: ut distingueret iter illud quod mouetur in per: et illud quod mouetur in actu. si res mota esse in per aut in actu. Si enim fuerit in per erit mota in per: et erit inata moueri in potestatem: si in actu in actu. Vel dicitur hoc distinguendo iter motum quo res mota inata est moueri: iter illud quo non est inata moueri: est euidens. Et cum posuit hoc quasi per deus dicitur: necesse est ut cessans tempus. si necesse est in cessante quod inuenit in eo quod mouetur: aut quiescat non in eo quod semper mouetur: ut cum cessare: tunc dicatur moueri cum sit ipse dicere tunc ipse quiescere. nam cum cessat iridebit quiescere: et ipse est ut illud quod iridebit ad quiescere sit quiescens.

¶ Hoc autem demonstrato manifestum est quod in tempore necesse est stare: quod enim mouetur in tempore mouetur: quod stat ostensum est esse quod mouetur: quare necesse est in tempore stare.

¶ Hoc quidem declarato manifestum est quod cessans cessat in tempore. Cum motus moueat in tempore: et sit declaratum quod cessans est motus. si necesse est ipsum cessare in tempore.

¶ Dicitur: quod ois cessans est motus: et ois motus est in tempore. si ois cessans est in tempore: minor autem declarata est: quoniam cessans est illud quod inatum est moueri: aut quiescens non est sine altero. Ergo ois cessans aut est motus aut quiescens: si non quiescens. nam cessans iridebit quiescere: et quod iridebit aliquid non est in illo. si cessans non est quiescens. si ois cessans est motus.

¶ Amplius autem si velocius aut tardius in tempore disicimus: stare enim est velocius et tardius.

¶ Et etiam non dicitur velocius et tardius nisi in tempore: cessatio est velocius et tardius.

¶ Dicitur: omne cessans est aut velocius aut tardius. Et 69

Dispoone
quiescit et mo
u. Et dicitur: 4.
per. r. c. us. 2
h. 5. r. 30.

Pria exp.

Secda exp.

De qd stat
stat in tpe.

Motus infini
tus non est in
tempore 26.

motus
infinitus
non est in
tempore

motus

Documentum

In hoc 6. 7.
Et dicitur: 93.

Physicorum

omne velocius aut tardius est in tempore: ergo omne cessans est in tempore.

C In quo autem tempore primo quod stat et statum: in quolibet bimodo necesse est statum. Divisio. n. tpe si quidem in neutra partium stat neque in toto: quare non utriusque stat quod statum: si vero in altera non in primo toto statum est: finem enim utrumque in hoc statum: sicut dicitur: et in eo quod mouetur prius: sicut autem quod mouetur non est in quo primo mouetur: sic utriusque neque in quo stat quod stat.

Sicut quod mouetur non est in quo primo mouetur: sic utriusque neque in quo stat quod stat.

Et primum tempus in quo cessans cessat necesse est in quolibet eius cessat: nam si illud tempus dividatur in duo: tunc si in neutra parte cessat: neque in toto cessabit: cessans non cessat: si in altera parte cessat: ergo non totum est primus eius in quo cessat: quoniam cessat in alio: et est illa pars ut dicitur de moto: quod admodum ergo in moto non est aliquod primum in quo mouetur: si neque in cessante est aliquod primum in quo cessat.

Lu declarant quod cessans cessat in tempore: vult declarare quod non est primum tempus in quo cessat: et videtur quod cessans sit idem cum moto omnimodo: sed non est verum: sed motus et cessans sunt idem finem subiectum: duo finem modus: corpus. n. cum accipiat finem quod habet quietem de quiete: scilicet: cum accipiat finem quod habet quietem transmutatam dicitur motus: et quod transmutat in quietem vadit ad quietem immobile finem hoc dicitur motus. Motus igitur est motus finem quod transmutat in aliam quietem: et transferet in ea ad finem finem quod finis est complementum terminum illius motus. U. g. finem quod transmutat de albedine imperfecta in nigredinem: est autem cessans finem quod transferet ad getem: et quod ges accedit complementum ad quod est motus: id cessatio accedit moto: ideo sunt unum finem subiectum: et duo finem modus.

Alia officia.

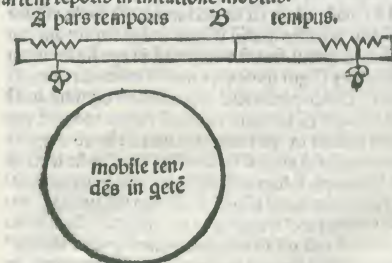
Aut dicamus quod est cessans finem parte habitam et motus finem parte habitam. Dicitur: tempus igitur primum. et. i. et necesse est ut cessans dicat cessare in quolibet parte temporis quod est eque cessanti. Omne. n. tempus est divisibile. Deinde incipit declarare: et dicitur: tempus. n. si dividatur in duo. et. i. et necesse est ut cessans cesset in quolibet parte temporis: si illud tempus dividatur in duo equalia: cum ope tempus sit divisibile: tunc cessans aut non cessabit in aliqua parte: et sic non cessabit in toto illo tempore quod est positum: aut cessabit in altera tantum: et sic illud tempus non erit primum: cum non de cessare in omni quod cessat in aliqua parte eius: et hoc intendebat cum dixit: non erit totum primum in quo cessat. et. i. et sequitur hanc positionem ut non sit illud tempus totum quod est compositum ex duabus partibus primum in quo cessans cessat. D. d. cessabit. n. in alio et est illa pars. i. quoniam si positum fuerit quod cessans cesset in aliqua parte primum tempus: tunc illud tempus non erit primum: quoniam cessat in alio antequam cessaret in illo tempore: et illud aliud est aliud ab alia parte posita: et sic illud tempus non erit primum: et intendit per hoc quod dixit: et illa pars: parte primum temporis in quo positum fuerit cessans. D. d. ut dictus est de moto. i. quoniam declaratio eadem est in eis: nam cum posuerimus primum tempus in quo motus mouetur: et divisimus illud tempus in duo: et processerimus hac via demonstrationis: sequitur ut in hoc non inueniatur primum equalis: et id dixit: quemadmodum igitur in moto et. i. quemadmodum

igitur in moto non inuenitur ex tempore aliquod primum in quo incipit moveri: similiter neque in cessante inuenitur aliquod primum in quo incipit cessare.

Non enim in ipso moveri neque statum aliquid est primum: sit. n. in quo primo statum: in quo est a. b. hoc quod est impartibile non contingit esse. Motus. n. non est in impartibili: propter id quod motus est aliquid ipsius: quod autem statum: demonstratum est esse quod mouetur. At si si divisibile est in quolibet ipsius partium statum: hoc enim oppositum est prius: quod in quo statum primo in quolibet ipsius statum: quoniam ergo ipse est in quo primo statum: et non atomum est: omne autem ipse in infinita partibile non erit in quo primo statum.

Quoniam neque ex motu ex cessante est aliquid primum: et demonstratio illius sit illud in quo primo erit cessans a. b. impossibile est igitur hoc esse indivisibile. Motus enim non sit in indivisibili: nam erit illud et iam ex ipso mouetur. Et declaratum est quod cessans est motus: et si fuerit divisibile erit cessans in quacunque parte eius: nam hoc declaratum: quoniam cum fuerit aliquid in quo erit primo cessans: tunc erit in quacunque parte illius: et quod illud in quo erit primo cessans: est tempus non indivisibile: omne. n. tempus est divisibile in infinitum: ergo nihil est in quo primo erit cessatio.

Demonstratio ostendens quod non est accipere primum partem temporis in institutione mobilis.

Lu declarant in sermone repetit declarationem per exemplum. Et dicitur: quoniam non ex moto neque ex cessante et. i. quoniam neque motus neque cessans habet primum partem motus aut cessatio: nam si hoc esset tunc motus et tempus et utriusque componerentur ex indivisibilibus. D. d. sit igitur illud in quo et. i. sit igitur primum tempus in quo erit prima cessatio a. b. D. d. et ipse est ut sit sit indivisibile. i. primum tempus in quo ponitur prima cessatio a. b. D. d. motus. n. non est in altera. i. et diximus quod illud primum tempus necesse est ut sit divisibile: quoniam iam declaratum est quod ope cessans est motus et quod motus non sit in aliquo indivisibili: quoniam per receptionem et accedens motus esset eadem: sic per animum fuit ex se: et fuit antequam esset: hoc intendebat cum dixit: iam erit aliquid et iam mouetur ex seipso. nam legi ex B quod aliquid mouetur ex seipso: et B est sile ei quod dixit in initio istius tractatus: quoniam si motus esset indivisibile: tunc res cum mouetur iam esset mota et cum

a. b. non sit in alio: quoniam indivisibile: quoniam per receptionem et accedens esset eadem.

mota & cū motus sit diuisibilis: necesse est ut illud in q
est motus sit diuisibile. s. tēpus & loc^o. ¶ D. d. & si fue
rit diuisibile & c. i. & si istud p^mū tps fuerit diuisibile
ut sum^o coacti p^m rōnē: tūc cessans erit cessans i q^{lib}z
pte ei⁹: sic i toto: & sic erit cessā i medie⁹: sic i toto: &
in medietate medietatis sic in medietate: & sic i ist^o:
& hoc ē impo⁹: & sic nō p^rigeret ut an cessandōz esset
cessatio: & an motū eēt motū i infinitū qd ē ipole: qm
fm B nō fieret mor⁹: s. B igit^r itellndū ē B. ¶ D. d.
qm B declarū est & c. i. tēdit h p^m tps eqle: & ē illd q
vrit h p^m in declarando q^m initū cessatiōis nō hz
p^m tps: & q. d. & q^m declaratū est q^m i q^{lib}z pre tps eq
lis cessatiōi cessabit cessans: necesse ē ut nō sit tps p^m in
quo icepit cessare: & B tēdebat euz dixit: & q^m illd in
quo est & c. i. nō iuenit aliqd p^mū in quo erit p^m cessa
tio. s. neq⁹ ex ipso tpe: neq⁹ ex loco in quo est cessatio:
neq⁹ ex ipsa cessatiōe: & continuatio p^mis cum pce
dente in hoc sermone manifesta est ex predictis.

¶ Neq⁹ igit^r quiescēs cū primū genit est: in
ipartibili qdē enī nō genit pp id qd non est
motus in atomis: in quo aut^r est quiescere &
moueri: tūc. n. dicim⁹ quiescēt qm & quo ap^ru
natū ē moueri: nō mouet qd ap^ru natū est.
¶ Neq⁹ quiescēs etiā quiescit in primo tpe:
qm nō quiescit in diuisibili: motus. n. nō sit
in diuisibili: & in illo in quo est ges in ipo
est motus: declaratūz est enī qm tūc d^r ali
quid gescere: cū illud qd inatū ē moueri nō
mouetur in eo in quo inatū est moueri.

73 ¶ Cū declarauit q^m neq⁹ motū neq⁹ cessans hz p^muz:
vult ostendere B ē in gescēte: & dixit: neq⁹ ē gescēs hz
tps p^m in q^m gescit. ¶ Deide dedit cāz & dixit: qm aut^r
nō gescit in diuisibili. i. cū sit ipole ipm gescere in
tpe diuisibili cū mor⁹ sit i diuisibili & c. i. & necesse ē
ut quies non sit in diuisibili p^ropter duo quorum
alter p^r est: qm mor⁹ ipole est ut sit in diuisibili: & hoc
demonstratū est: alter vō est q^m illud ex tpe in q^m mor⁹ p^r
ē in illo pōt esse ges: illud in quo mor⁹ nō pōt esse
neq⁹ pōt ēt ges eē i eo. ¶ Deide icepit declarare B:
& dixit: declaratū est. n. & c. i. & necesse ē ut aliqd. nō pos
sit gescere nisi in eo in q^m pōt moueri: q^m describim⁹
gescēs qd est gescēs pncipaly & vere & nō trāsumpti
ue: qd est inatū moueri cū nō mouet in illo in quo ē
inatū moueri. s. tpe & loco: & iō necesse ē ut oē quiescēs
gescat in tpe & loco: & si eēt pole aliqd gescere i istāti
in q^m est ipole moueri: tūc diceret^r gescens: sicut d^r q^m
pūctus ē gescēs. s. p figurā. ¶ Et sylls pponit sic: oē
gescēs gescit in eo in q^m inatū est moueri: & illud in q^m
inatū ē moueri est diuisibile: qd oē gescēs gescit in di
uisibili: & cū sit declaratū ipz gescere i diuisibili: decla
rabit^r q^m ges gescētis nō hz p^mū tps p^m illā demonstra
tionē per quā fuit B declaratū in cessante & moto.

¶ Amplius aut^r idē dicimus gescere: cū silt
se hēat nunc ut prius: tāq^m nō vno tunc quo
dam indicātes: s. duob⁹ minimis: quare non
erit in quo gescit ipartibile: s. nō partibile:
tps vtiq⁹ erit: & in qualibet istaz partiū gē
scit: eodem. n. modo demonstrabit^r quo & in
priorib⁹: quare nullū primū erit: hec aut^r cā
est: q^m quiescit qdē & mouet oē in tpe: tps

aut^r nō ē primū: neq⁹ magnitudo neq⁹ oīno
nullū p^mū: oē enī in infinita partibile.

¶ Et etiā dicimus aliquid quiescere cū eo
dem mō fuerit nunc & prius: quasi non cōsi
deramus ipsum fm vnū: sed saltē fm duo:
vñ necesse est ut illud in quo est quies nō sit
indiuisibile: si igitur fuerit diuisibile necesse
est ut sit tps: & ut sit gescēs in quacūq⁹ par
te eius: qm hoc declarabit^r p illud idē: p qd
declaratūz fuit prius: ergo non est hoc pri
mū: & causa in hoc est: qm oē qd gescit aut
mouetur: quiescit aut mouet in tpe: & nō ē
primū tps neq⁹ prima magnitudo & vniuer
saliter non est primū cōtinuum. Quoniam
qdēq⁹ talium est diuisibile in infinitum.

¶ Dec est secūda declaratiō: qm quies nō hz p^mūz
tēpus in quo quiescēs gescit p^mo. ¶ Et dicit^r etiā
dicimus & c. i. & etiā manifestū est q^m tūc dicimus ali
quid quiescere cū fuerit in eodē statu: & in hoc istāti
& in alio istāti pcedēti: & saltē in duob⁹ instantib⁹: &
causa in hoc est q^m motū aut quiescēs nō inueniunt^r
in actu: nisi in eo q^m est in actu tēporis. s. i po tpe: nō
in istāti: qm istās est in potētia: & q^m hec est actio aie
in gescēte: qm aia tunc intelligit quietē: quādo itel
lexerit idē corpus in eodē statu: saltē in duob⁹ instā
tibus dixit: quasi nō cōsideramus & c. i. & videm⁹ qm
qui non cōsiderat neq⁹ intelligit rem per vnū: sed p
duo. i. per duo instātia: & q^m quiescere nō intelligitur &
cōprehēdit^r nisi comprehendēdo duo instātia: & de
claratū ē q^m iter quelibet duo instātia est tēpus: necesse
est ut omne quiescens quiescat in tēpore: & oē tēpus
est diuisibile: ideo dixit post. vñ necesse est ut illd in
quo est quies & c. i. vñ necesse est ut pars temporis in
qua est ges nō sit indiuisibilis. U. g. instās sed diuisi
bilis. ¶ D. d. si igit^r fuerit diuisibile: necesse est ut sit
tēpus. i. si igit^r fuerit diuisibile in duo instanti: & inter
quellibet duo instantia est tēpus: necesse ē ut ges sit in
tēpore. ¶ D. d. & ut sit gescēs in qualibet pre eius. i.
& si illud in quo est ges sit tps: & oē tps est diuisibile in
tēpore: necesse est ut sit gescens in quacūq⁹ parte ac
cipiat^r de illo tēpore: ex quo declarabit^r q^m quiescens
nō hz p^mū tps per illā eādē demonstratiōē p quā
declaratū fuit hoc in motu & cessante: & hoc intende
bat cum dixit: hoc. n. declarabit^r & c. i. ¶ Et cū declara
uit hoc reperit p^rclusionē & dixit: quap^ropter necesse
est p^mū nō esse. i. p^mū tēpus: deinde dedit causas in
hoc in moto & quiescēte: & dixit: & causa in hoc ē quo
niā & c. i. sciēdū q^m ista causa in gescēte nō ē vera: nā
diuisibilitas tps est causa ut gescens nō habeat pri
mā quietē: in moto aut^r tēpus nō est causa huius: sed
p^rcomitat^r causam: & cā in hoc q^m motū est tale. s. non
habēs p^mū motū est: qm motū est p^rtinua magnitu
do: & in magnitudine cōtinua: sicut diximus. Ita. n.
prioritas est ipossibilis in istis trib⁹ p^rpter continua
tionē: & p^rtinuatio in istis p^mo inuenit^r in magnitudi
ne: & p^rpter magnitudines inuenit^r in motu: & p^m mo
tū in tpe: tps ergo p^mo caret eo q^m motus caret illo:
motus vō caret illo: eo q^m magnitudo caret illo ē.

¶ Quā aut^r oē qd mouet in tpe mouet: & ex
quodā in qdā mutaf^r in quo tpe mouet

73

et in q. 118.

et quoniam de deus
p^rter ga non nymmo

et in q. 118.

Etia nie itel
ligit qeē qm
tellexerit id
corp⁹ i eodē
statu saltē in
duob⁹ instāti
bus. p^rle v
de de tpe. 4.
physico. 100.
& 106.

Cōtinuatio p^r
inuenit in ma
gnitudie: & p
ipaz in motu
& p^rmotuz in
tpe. 38. d. c.
5. & 7. & 39.

Phisicorum

fm se: et nō quo in illi^o aliquo ipole est tunc fm aliqd esse primū qd mouet: gescere eni est q in ipso est tps eē qd dā: et ipm et prius vnaquāq: sic eni dicimus gescere cū i alio et in alio ipsoz nunc vepz dicere sit: q in quo est hoc et ipm et pres sunt: si aut hoc est gescere: nō ptingit qd mutat fm aliqd eē totū fm primū tps. Tps. n. diuisibile oē: qre in alia et in alia ipsius pre erit verū dicere q in eodē sit et ipm et pres: si vero nō sic est: s3 in vno solo est nūc nō erit tps nullū fm aliqd: s3 fm terminū tps: in ipso aut nūc est terminus qdē semp fm aliqd manēs: nō tñ quiescit: neq. n. moueri neqz gescere est in ipso nūc: s3 nō moueri qdē vepz est in ipso nūc et eē fm aliqd. In tpe aut nō ptingit eē gescēs fm aliqd. Accidit. n. quod ferē quiescere.

Et q: oē motū mouet in tpe et trāsmutat de aliquo in aliqd: iō tps in quo mouet per se: nō qz est in qdam pre illins tps: ipossibile ē vt motū sit in aliquo ei^o: qm pmanētia alicui^o et vniuersusqz suoz priū in eadē re i aliquo tpe: qm sic dicimus aliqd gescē. f. cū in instāti post aliud instās erit vepz dicere illud manere et suas pres in aliquo: et cū hoc sit ges: ipole est vt illud qd trāsmutat aliquo mō trāsmutatiois sit fm totū in primo tpe in aliquo. Pā oē tps est diuisibile: necesse est igit vt vepz in vna parte pallas diuidi in eadē dispōne: et cum hoc nō sit ita: s3 hoc est in vno instāti tantū instātiū. g. nullus motus trāsmutatiois erit i tpe oīno s3 in extremo tps: nā in instāti pole est vt res sit pmanēs aliquo mō: gescēs aut nō: ipossibile est enim in instāti motum aut qetē fieri: sed dicere motū nō esse in instāti est vepz: et q aliquid est in eo quodāmodo in tempore: aut impole vt sit fm q est in quiete.

Impole ē in instāti motū aut qetē: s3 sic: et c.

74 Cūtr declarare q trāsmutatio nō ē in eo in q trāsmutat in tpe oīo: neqz in pmo tpe in quo trāsmutatur. s. eqli trāsmutatio: neqz in aliq pre elius: s3 est in trāsmutatioe in instāti. U. g. qm trāslatū p magnitudinē nō ē in magnitudine in pmo tpe: neqz in pre ei^o: sed in instāti: et dicit: qz oē motū et c. et qz declaratiū est q oē motū mouet in tpe: et q trāsmutat de aliq in aliqd pmanētio tps i quo motū mouet p se. s. primū tps qd ē cāle motui ei^o i quo motū nō dī moueri gā pīs ipole ē vt motū sit in illo in quo mouet: s3 i h tpe aut i aliq pre illi^o. C. d. iduxit ipole qd se quit ex opposito b^o positiois: et dixit: qm pmanētia alicui^o et c. i. et ipole ē vt trāsmutatio sit i re i q trāsmutat in tpe pme trāsmutatiois neqz in pre illi^o: qm si trāsmutatio fuerit in ipsa trāsmutatioe in tpe: sequet vt ipz et sue pres sint in eadē dispōne in illo tēpore i quo dī ē in trāsmutatioe: et aliqd esse fm oēs suas

pres in eodē statu est gescere: et sic trāsmutatum erit gescēs i trāsmutatioe nō trāsmutatum. C. d. expōuit hoc magis: et dixit: qm sic dicimus et c. i. qm cū dicim^o aliqd gescere: nihil aliud intēdimus qz vt in plus qz in vno instāti sit in eodē statu siue aliqua mutatioe.

C. d. et cū b sit ges: et cū b ipole. s. motū eē gescens apd trāsmutatioe ei^o: ipole est vt in trāsmutato ali quo mō trāsmutatiois vt trāsmutatio sit i eo s3 oēs suas pres i aliquo tpe. In tpe pme trāsmutationis: aut in aliq pre ei^o. C. Et cū notificauit: qm necesse ē cū trāsmutatio fuerit in trāsmutatioe in tpe: vt fm oēs pres sit i simul in tpe: qm hoc est ppiū eius qd est in aliq tpe: et qd est tale est gescēs in illo in quo est: in ce pit declarare causas ppter quas necesse est vt illud qd iuenit i tpe iueniat in corz sue pres eodem mō: et dicit omne eniz tps ē diuisibile et c. i. et necesse est vt illud qd iuenit in tpe iueniat: et sue pres eodem modo plusqz in vno instāti: qm oē qd iuenit in tpe ex istis iuenit i diuisibilitate: cū oē tps sit diuisibilis: et oē qd iuenit in tpe diuisibili fm plus et poster^o: necesse est vt vepz sit dicere d eo in vnaquāqz pre pmi tps: in quo ē q s3 oēs pres est in eadē dispōne: et qd est tale: est gescēs. C. d. et cū iā nō fuerit et c. i. et cū sit impole vt trāsmutatio sit in eadē trāsmutatioe in instāti post aliud: nā hoc est gescēs: necesse est vt trāsmutatio sit in trāsmutatioe i instāti nō i tpe. C. d. g. nullus motus trāsmutatiois ē i tpe s3 in extremo tps. C. d. et cū ita sit nō erit trāsmutatio aliq mō trāsmutatiois qd sit in tpe: sed erit in trāsmutatioe d initio ad finem in instāti. C. d. qm i instāti pole est et c. i. et ex ista positio ne nō seqt p^o ipole: nā trāsmutatio cū ponat in trāsmutatioe i instāti: tūc positū est aliqd ens in eo ita q nō sit gescēs: ens. n. i instāti nō ē ens i eo: ita q sit gescēs: neqz motū: s3 tali mō eēdi in quo hoc duo s3 ia falsa sunt. Et si dicat ges erit equoc: et b itendebat cū dixit: qm i instāti pole est et c. i. et d. i. s3 dicere aliqd esse in instāti in aliq quodāmodo: nō est neqz motus neqz ges ē vepz. C. d. et tpe vō et c. i. et vlt apparet q motū in motu: ipole ē vt sit in tpe fm motū. quo dī vt gescens sit in tpe. C. Et hec declaratio est cōis in oibus trāsmutatioib^o: et nulla dubitatio accidit ex eo in motu: eo q pmanētio in motu locali est manifesta p se: et qz ipole est imaginari aliq partem eius existere subito: in ceteris autē moribus est qstio nō parna: videt. n. q aliquas partes eorum existunt subito: et q continuatio non est manifesta in eis: et nos pscrutabimur de hoc sollicite als.

Aligd et h oēs suos pres i eodē statu ē gescere

Eno in instāti nō est ens i eo: ita q sit gescēs: neqz motū: s3 tali mō eēdi in quo hoc duo s3 ia falsa sunt. Et si dicat ges erit equoc: et b itendebat cū dixit: qm i instāti pole est et c. i. et d. i. s3 dicere aliqd esse in instāti in aliq quodāmodo: nō est neqz motus neqz ges ē vepz. C. d. et tpe vō et c. i. et vlt apparet q motū in motu: ipole ē vt sit in tpe fm motū. quo dī vt gescens sit in tpe. C. Et hec declaratio est cōis in oibus trāsmutatioib^o: et nulla dubitatio accidit ex eo in motu: eo q pmanētio in motu locali est manifesta p se: et qz ipole est imaginari aliq partem eius existere subito: in ceteris autē moribus est qstio nō parna: videt. n. q aliquas partes eorum existunt subito: et q continuatio non est manifesta in eis: et nos pscrutabimur de hoc sollicite als.

Cōtinuatio in motu locali ē manifesta p se: sed in ceteris moribus ē qstio nō parna: videt. n. q aliquas partes eorum existunt subito: et q continuatio non est manifesta in eis: et nos pscrutabimur de hoc sollicite als.

C. Tractatus tertius in quo excludit quedā: ex qbus errabāt nōnulli antiq circa motū et c.

C. Solut rationes Zenonis negantis totaliter motum esse. Cap. I.

Eratlocinat autē Zeno et paralogizat: si eniz semp dicit gescit oē: aut mouet cuz sit fm equalē. Est autēz semper quod fertur in ipso nunc: immobile esse sagittam que fertur.

C. Zeno vō fallit in argumēto. dicit eni qm omne est in aliquo sibi equali. aut quiescit. aut mouet in eo. et trāslatū semp est in instāti. ergo sagitta trāslata non mouet.

Et Zeno

75 Et zeno cū equocatione vtrā in illo quo vult de
struere motū. s. qz motū p magnitudi-
nē est in istā in lōgitudine eq̄li sibi: dō argumentū
et est sophisticū. (D. d. d. n. r. c. i. d. n. q. motū ē
z p̄mū qd dīz corp⁹ eū fuerit in vbi sibi eq̄li aut poi-
net in eo gescēs aut motū: s. impossibile est poni in lō-
gitudine sibi eq̄li motū: g est gescēs in eo. (D. idur-
pit minores: p̄pōnē z dīxī: z trāslatū semp est in istā
ti. i. z est motū p se q trāslatū ē in istā in lōgitudine
eq̄li sibi. (Et cum iduxit has duas p̄pōnes iduxit
p̄clōnes z dīxī: g sagitta rē. i. cū trāslatū est in longi-
tudine sibi equali: z omne qd est tale est quiescens:
ergo z trāslatū: z si esset velocissimū omniū. U. g.
sagitta est immobilis: ergo nihil est motus.

Hoc autem falsum est: non enim compo-
nitur tempus ex ipsa nunc indivisibilibus:
sicut nec alia magnitudo vlla.

Sed hoc est falsum: ips enim nō compo-
nitur ex instantibus indivisibilibus: simili-
ter neqz aliqua altarum magnitudinum.

76 (Qz ips nō p̄pōnī ex istātib⁹: cū in istātib⁹ non
sit mot⁹ neqz ges: z qz trāslatū i istātib⁹ nō est gescēs: g
nō est lōgitudine sibi eq̄li nisi in potētia: nō in actu.
(Et cā in b est qm istātib⁹ nō est in actu in tpe: z iō
motūz nō est in lōgitudine sibi eq̄li nisi in potētia: z sic
nō seqt vt sit gescens: z iō dīxī: s. b est falsus rē. i. z
ista qd p̄ringeret si istātib⁹ in actu eēt in tpe: ita qz tps
esset p̄positū ex istātib⁹: qm tunc nō eēt mot⁹ oīno.
(Deceptio igit est in p̄pōne dicente: qd qd est in
lōgitudine sibi eq̄li est gescēs: b. n. est verū in illo qd
est in lōgitudine sibi equali in actu: non in po: z res
mota est in lōgitudine sibi eq̄li in potētia: z iō cū mo-
uef p magnitudinē nō describit p̄ctū z motū: z qz
p̄rāsit spātū necesse est mēsurare illd: z qz mēsurat il-
lud: necesse est vt sit ex eo in longitudine sibi equa-
li: nam mēsurans est b: g cum potētia non distīn-
guatur ab actu accidit questio Zenonis.

**Quattuor aut sunt rōnes de motu Zeno-
nis hīres difficultatē solūtib⁹.** Prima q-
dē de eo qd nō mot⁹: p̄p hoc qz p̄mū i me-
diatate opz accedere qd fert qz ad finem: de
qua distīnctus in p̄ioribus rōnibus.

**Et rōnes Zenonis in motu q difficile sol-
uunt sunt qtuor:** prima aut ē qm mot⁹ non
est: qz trāslatū dīz puenire ad medietatē spa-
tij aīqz ad finē: z iā determinauimus hoc.

77 Cū fuit coactus ad dissoluēdū qōnē Zenonis i mo-
tu iduxit qōnes illius in motū: dīxit eas ēē qtuor.
Prima aut est q si mot⁹ sic necesse ē vt trāslatū p̄rā-
seat medietatē magnitudis aī totū: z medietates il-
lius medietatis aī illā: z sic in ifi. (Uī necesse ē ips p-
trāsire medietates. s. magnitudines ifinitas: in tpe fi-
nito: qd ē ipole. (Et iā determinauim⁹ b supi: s. il-
lic dīxīmus ei b fmonē: z post dīxī: f m ipsaz rē.

Scda aut vocata achilles. Est antez hoc:
q tardius nequaquā iungetur currēs a ve-
locissimo: ante autē necesse est ire psequēs:
vnde mouit fugiens: quare semper aliquid
habere necesse est tardius.

Scda aut est que dī achilles: z est qm tar-

**dissimū in cursu nō p̄rattigla velocissimo
in cursu: nā necesse est vt querens pueniat
aī ad locū a quo fugiēs separatus: vñ neces-
se est vt semp tardius bēat aliquē excessus.**

78 (Ista dubitatio est talis si mot⁹ sit: tūc velocissimū
nō poterit attigere tardissimū. Sī igit velocissimū
equus z tardissimū tortuca: z nō est dubiū qn bēant
aliquā p̄portiones i motū: sit igit vna ps centū: z po-
nat q iter equū z tortucā est vna leuca: equus igit i
tpe in quo trāsit illam leucā p̄rtrāsibit tortuca cen-
tesimā partem illius leuce: z equus etiā in tpe i quo
p̄rtrāsibit illā p̄tez centesimā: p̄rtrāsibit tortuca par-
tem centesimā illius p̄tis: z equus etiā in tpe in q
p̄rāsit hāc p̄tez: p̄rtrāsibit etiā tortuca p̄te cētesimāz
ill⁹ p̄tis: z sic in ifinitū: z sic equus nūqz p̄rigeret tor-
tucā. (Et hoc intēdebat cū dīxī: qm necesse est vt q-
rens rē. i. qm necesse est vt fugiens semp excedat que-
rens aliquē excessu notaro a primo excessu. s. q si p̄i-
mus excessus erit quartū spātū: tūc secundus excesi-
sus erit quartū illius q̄rī: z tertius quartus ist⁹ q̄r-
tū: z sic in ifinitū: z cū iste excessus semp est diuisibi-
lis in ifinitum nūqz querens perueniet ad fugiens:
sed hoc est falsum: ergo motus non est.

**Est autem z hec eadem ratio decidēda in
duo.** Differt autē in diuidendo z nō i duo
acceptam magnitudinē: non qdem igit con-
iungi tardius accidit ex rōne: firantē ad idē
in duo decisio. in vtrūqz. n. accidit nō attige-
re ad terminum diuisa quodāmodo magni-
tudine: sed apponitur in hoc: qz neqz velo-
cissimū cū tragedia dictum est in psequē-
do tardius: quare necesse est solonez ēē eā-
dem: velle aut q p̄cedens nō iungat falsum
est: cū enim p̄cedit nō iungēt: sed tū p̄sige-
tur si qdem indigebit trāsire finitū. Ide quī-
dem igitur rationes due sunt.

**Et ista est eadez rōcinatio illa in qua vsus
est in mediatōe: sed differūt: qm diuisio hic
magnitudinis excedētis nō erit in duo me-
dia. Et ista rōcinatio seqtur ex illo eodez ex
quo sequitur rōcinatio: que fit p̄z mediatio-
nez: seqtur in vtraqz rōne nō puenire ad ex-
tremū p diuisiones magnitudis aliquo mō
diuisionis: sed additū est in ista: q non perue-
nit ad illud neqz id qd est valde velocissimū
querēdo illud qd est valde tardissimū. Vñ
necesse est eādē esse solonē in vtraqz qōne.
Hoc aut qd affirmant q p̄cedens nō attin-
git est falsum: qm cū sit p̄cedens tunc nō
attigitur: sed attingitur: si dederit finitū p-
transire. Ide igitur sunt due rationes.**

79 (Idest z ista rōcinatio z ipsa in qua cōcludit q mo-
tus non peruenit ad extremum spātū: qz p̄rtransit
medietates ifinitas sunt eodem genere aut specie.
(D. d. s. differūt rē. i. qm diuisio in p̄ma rōne ē p̄z
medietatē. s. in medietate ipsius magnitudinis. Dic
autem diuisio ifinita est fm excessum: qui est inter

Quo pueni-
ant z differūt
ille due ratio-
nes Zenonis.

Physicorum

duo mota: et non est secundum medietatem: sed est diuisio nomi-
nata a proportione que est inter motum velocis et tardi: ut
declaramus: et ista ratiocinatio sequitur. et. i. si diuisio
ne que accipit in utraque in infinitum in magnitudine:
sequitur. n. in utraque ratiocinatio non pueniri ad extre-
mum. et. i. quoniam quoadmodum in ratione medij sequitur ut mo-
tum non pueniat ad extremum spatij: ita hoc sequitur ut
velocius non pueniat ad ultimum in quo est tardius.
Et dicitur aliquo modo diuisio: quoniam ois diuisio qua
magnitudo diuiditur est infinita: ut dictum est in primo de
infinito. Et d. o. sed additum est ista. et. i. si prius acceptum
in hoc syllo est aliud a parte in primo allic. n. fuit. dicitur
quod si motus sit: sequitur ut nullum motum pertransit ali-
quod spatium: hic autem dicitur quod si motus sit: sequitur velocissimum nunquam
attingere tardissimum. Et d. o. ex quo necesse est ut visio-
lunio. et. i. et cum prius est in eis idem ex quo accidit de-
ceptioni: necesse est ut dissolutio rationis sit eadem in eis. i.
in hoc quod post dicitur: quoniam motum non pertransit medietas
res in actu in spatio: et hoc manifestum est ex dictis quod mo-
tus est in spatio in instanti. Et d. o. b. autem quod affirmat
ut. et. i. hoc autem quod probatur ex hoc quod dicitur: quod prius
non attingit est falsum: ita quod fere equocant in arabibus:
quoniam et si non attingit dum pcedit necessario cum fuerit pce-
dens et elongabit spatium attinget: cum cõcesserit quod mo-
tum pertransit spatium. Quoniam cum hoc fuerit positum et ve-
loci: mouetur per maius spatium in tempore equali: necesse est
ut velocius moueatur in tempore motus tardioris per spatium
excedens spatium tardioris secundum quoniam distant. Quoniam secundum
velocitatem eius minorat spatium excedens: donec
perficiatur sicut perficitur spatium per quod motum mo-
uetur: cum igitur cõcesserimus quod motus pertransit
spatium: sequitur ut velocius attingat tardum.

Tertio.

Tertia autem que nunc dicta est: quoniam sagitta quod
fertur sterit: accidit secundum quod accipit tempus componi
ex ipsa nunc: non dato enim hoc non erit syllogismus.

Tertia autem ratiocinatio est quam iam diximus
in hoc loco: quoniam sagitta transfertur et est quile
scens: et ista sequitur ex hoc quod compositum tem-
pus ex instantibus: si enim hoc non concedatur
nihil concluditur ex syllogismo.

80

Dicitur: tertia ratio ratiocinatio est illa quam induximus in
initio istius sermonis: ex qua apparet sagittam gescere dum
transfertur. Et d. o. et ista sequitur. et. i. ut quod ista ratiocinatio
hoc sequitur: quod opinatus est quod tempus componitur ex instantibus
quod si esset instantia essent in actu: et si hoc esset et esset positum quod
illud quod mouetur per aliquam magnitudinem est in eo in instanti:
pertingeret motum gescere in magnitudine. Et d. o. si. n.
hoc non pcedat. et. i. hoc quod dicitur manifestum est.

Quarta ro

Quarta autem ratiocinatio est ex his que in sta-
dio mouentur ex similitudine equalium magnitudi-
num iuxta equalia: horum quidam a fine stadij:
illoz autem a medio equali velocitate. In quo
accidere opinatur eadem tempus duplici medijs.

Quarta ratio ratiocinatio est quam posuit in
magnitudinibus equalibus: que mouentur con-
tra magnitudines equalis sibi motu contra-
rio: ita quod ille moueatur a fine stadij: he vero a
medio: motu equali in velocitate. Ex quo
ut sequitur quod tempus dimidium sit equale duplo.

Si

Ista deceptio fundatur super hoc: quod si motus sit tunc

mota equalia in velocitate non pertransibunt in eam
li tempore spatium equale. Sed in eodem tempore vi-
detur pertransire unum spatium et suum duplum: et post
declarat hanc deceptionem. Et dicitur: quoniam posuit
in magnitudinibus. et. i. quoniam accepit ex magnitudi-
nibus equalibus: quorum utrumque mouetur motu equa-
li contrario motui reliqui in spatio equali. Et d. o. ita
quod ille moueatur. et. i. et tunc cõtingit in istis magni-
tudinibus equalibus que mouentur: sicut homines mo-
uentur in stadio: ut altera videatur sensu moueri in co-
des tempore per idem spatium: et suum duplum: aut altera mo-
ueatur per spatium duplum ei per quod reliqua mouetur. Cum
posuerimus magnitudines: quarum due sunt equalis
stadio et oes sunt equalis: et posuerimus quod alie due i
cipiunt moueri in ordine a medio stadij: et alie due i
piant moueri ab initio stadij: in ordine ad partem triam
ei ad quas alie mouentur. Hoc. n. posito apparet duas
magnitudines equalis esse in velocitate: quoniam altera i
eodem tempore pertransit duplum ei quod pertransit reliqua ut
declarat post. Et d. o. ex quo ut sequitur. et. i. et ex hoc
desequitur quod tempus dimidium sit eadem sub duplo: quoniam
posuerimus quod idem motus equalis velocitatis pertransit
magnitudines equalis in tempore equali: et quod pertransit
duplum spatium in tempore duplo: et illud quod mouetur ex his
magnitudinibus ut pertransire unum spatium et suum du-
plum in eodem tempore: sequitur si retinentes fuerimus hoc quod
motum pertransit duplum spatium in duplo tempore: ut duplus
temporis sit equale suo dimidio: hoc intendebat cum di-
xit: ut tempus dimidium sit equale duplo: si sequitur ex hoc
ut tempus dimidium sit equale suo duplo.

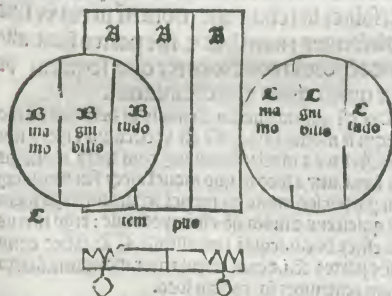
Est autem deceptio in eo quod dicitur quod hoc est mo-
uetur: illud autem extra gescit: equalis magnitu-
dine volens equali velocitate secundum equale fie-
ri tempus: hoc autem falsum est: ut sint equalis
stades magnitudines in quibus sunt a. a. a. alie
autem in quibus sunt ipsa b. b. b. incipientes a me-
dio ipsoz a. que equalis secundum numerum et ma-
gnitudinem sunt: alie autem in quibus ipsa c. c. c. ab
ultimo b. equalis his sunt numero et ma-
gnitudine: et eque veloces ipsa b. Cõtingit
igitur primum b. simul cum ultimo a. esse: et primum
c. ab initio eorum que mouentur: accidit autem ipsum
c. iuxta oia a. a. a. transire ipsum b. ad media a. quod
re medium erit tempus. Equale. n. utrumque erit ad
vnum quod dicitur. Simul autem accidit ipsum b. ad oia
c. c. c. transactum esse: simul enim est primum c. et pri-
mum b. in pertransitis ultimis equali tempore ad vnum
quod dicitur factus ipsoz b. b. b. quod est ipsoz
a. a. a. ut dicitur ex eo quod ambo in equali tempore
re circa a. a. fieri: ratio quidem igitur hec est:
accidit autem ad dictam falsitatem.

Et deceptio in ratione accidit: quod posuit quod al-
terum eorum quod sunt equalis velocitatis mouetur ad
præ motum: reliquum autem ad præ gescit per eadem
mensuram: et hoc est falsum. A. g. sint magnitu-
dines a. a. equalis gescit. Et magnitudines
b. b. equalis istis numero et quantitate: et sit ini-
tium motus eorum a medio illarum magnitu-
dinum. f.

diminum. s. a. a. Et magnitudines c. sint equales istis numero et quantitate et velocitate. Et si initium motus eorum ad fines magnitudinum b. b. Cum igitur iste magnitudines moueantur contra inuicem: necesse erit ut prima magnitudo magnitudinum b. perueniat ad finem illi. cum peruentu prime magnitudinis magnitudinum c. ad finem eius. Et necesse erit c. pertransire per oes magnitudines b. et b. transire per dimidia eorum. Ex quo sequitur ut tempus sit dimidium: nam utriusque dimidiorum magnitudinum equale est utriusque eorum contra que mouetur: cum quo sequitur ut b. b. pertransiret per oes magnitudines c. in simul enim peruenit prima magnitudo magnitudinum c. et prima magnitudo magnitudinum b. ad finem contrarium. Et sic tempus dicitur in eius pertransitu per magnitudines c. erit equale tempore in pertransitu eius per magnitudines a. quod transeunt per magnitudines a. in tempore equali. Ratio hoc bec est: et patet ex falso predicto.

¶ Demonstratio quod si magnitudo mouetur in oppositum mobilis: mobile in minori tempore eam pertransibit. Magnitudo stans.

¶ Idem et deceptio accidit in hoc: quod necesse est. si ut alterum duorum motorum equalium in velocitate mouetur per quiescentes: reliquum autem per motum ad contrariam partem: ideo necesse est hoc in duobus motis equalibus in velocitate: quod utriusque mouetur per quiescentes magnitudines. Quia in his necesse est ut pertransiret spatium equale in tempore equali: et ipse deceptus videtur quod illud quod contingit in duobus motibus: que mouentur per rem quiescentem contingit similiter in eis quorum unum mouetur per rem quiescentem: reliquum autem per rem motam: et bec deceptio est secundum quod et simpliciter. Deinde idem exemplum: plus: et dixit. U. g. et c. ponatur igitur due magnitudines equales continue quiescentes. U. g. a. a. et sint alie due magnitudines equales istis duabus magnitudinibus: et sint ordinate in motum: quod sint et tunc et mouentur per has duas magnitudines: imaginando quod prima illarum erat quiescens per primam magnitudinem a. a. deinde incepit moueri. Et sic erit motus istarum duarum magnitudinum: incipiens a medio duarum magnitudinum quiescentium: et sint iste due magnitudines b. b. Et sic prima magnitudinum b. ante motum super primam magnitudinem

magnitudinum a. et sic initium motus istarum duarum magnitudinum erit a medio duarum magnitudinum quiescentium. ¶ D. d. et magnitudinis c. et c. sint alie due magnitudines continue et moueantur ordinarie et patet sint c. c. equales duabus magnitudinibus b. b. et quantitate et velocitate: et sit initium motus eorum ex magnitudinibus b. b. motis ad triam partem ad quam mouentur magnitudines c. c. ¶ D. d. cum igitur mouentur iste magnitudines et c. cum igitur magnitudines b. b. moueantur a duobus mediis magnitudinum a. a. et magnitudines c. c. moueantur a fine magnitudinum b. b. motu contrario motui magnitudinum b. b. et equali ei in velocitate: necesse est ut prima magnitudo magnitudinum b. et est illa que mouetur ex duobus mediis magnitudinum a. a. quiescentium perueniat ad finem magnitudinum a. cum peruenit prime magnitudinis et magnitudinum c. ad finem magnitudinum b. b. ut si generaliter assignauimus. Nam in tpe in quo prima magnitudinum b. b. pertransit aliam magnitudinem magnitudinum a. a. quiescentium: in eo pertransit prima magnitudinum c. c. duas magnitudines b. b. cum moueantur ad triam motui magnitudinum c. c. motu equali motui magnitudinum b. b. et magnitudines sunt equales. ¶ D. d. et necesse erit ut c. transiret et c. quod c. pertransit per magnitudines b. b. in tpe in quo c. pertransit per medietatem magnitudinum duarum a. a. et due magnitudines b. b. sunt equales duabus magnitudinibus a. a. necesse est ut c. transiret per duas magnitudines b. b. de magnitudinibus autem a. a. non transiret nisi per medietatem tunc et hoc in tpe equali. ¶ Deinde dicitur: ex quo sequitur ut tempus sit dimidium. et ergo necesse est ut tps in quo c. pertransit per magnitudinem a. a. sedas sit medietas tps in quo c. pertransit per duas magnitudines b. b. cum due magnitudines b. b. sint dupli magnitudinis a. a. sedas. ¶ Et hoc intendebat cum dixit: quod utriusque duorum modorum magnitudinum et c. quod simul perueniat magnitudo prima magnitudinum c. ad finem magnitudinis a. a. sedas: perueniat prima magnitudo magnitudinum c. ad finem duarum magnitudinum triarum. s. magnitudinum b. b. quod sunt equales et equalis motus. ¶ D. d. et sic erit tempus et c. ex quo sequitur ut fingit si motus sit ut c. pertransit per magnitudines b. b. in tpe equali transiret et per alteram duarum magnitudinum a. a. quod altera duarum magnitudinum a. a. dimidium duarum magnitudinum c. c. necesse est ut pertransiret illam in medietate istius tps: et sic medietas tps erit equalis toti. ¶ Et cum perpleuit hac ratione dicitur: et hoc est et contingit ex falso predicto. i. nam propter dices: quod duo mota equalia in velocitate pertransiret spatium equali non est: nisi cum hac determinatione. s. ut illud quod est motus sit quiescens. Si autem motus falsus erit: propter ergo illud quod verum est: sed quod existit inuenit esse verum simpliciter.

¶ Neque igitur secundum mutationem in contradictionem nullum nobis erit impossibile: ut si ex albo mutatur in non album: et in neutro est. Tanquam ergo neque album erit neque non album: non enim si non totum in quolibet est non dicitur album aut non album: album enim aut non album dicitur: non quo totum sit huiusmodi: sed quo plures aut magis proprie partes: non idem aliter est non esse in hoc: et non esse in hoc totum: sicut autem et in esse et in non esse et in alijs: que secundum contradictionem sunt: erunt quidem. n. ex necessitate in altero oppositorum: in neutro autem non totum semper.

Propositio dices quod duo mota equalia in velocitate pertransiret equalia spatia et c. quod illud quod est motus fuerit quiescens.

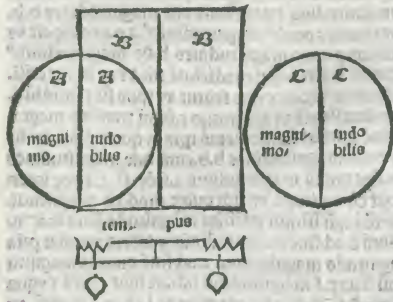
Album et non album dicitur non quo totum sit huiusmodi: sed quo plures aut magis proprie partes habet.

Physicorum

Consequenter etiam contingit nobis impossibile omnino ex transmutatione que est in contradictoria. **U**.g. quoniam si aliquid transmutatur de albo in non albu: non est in altero eorum: et sic neque erit albu aut non albu: quoniam non si per totum non fuerit aliquid in altero eorum quodcumque sit non dicitur esse albu aut non albu. **D**icimus enim aliquid esse album aut non albu: non quod totum est tale: sed quod maxime partes eius et plures sunt tales: et introitus in hoc quod aliquid sit tale est eadem introitus in hoc quod aliquid totum sit tale: et per hoc est etiam de ente et de non ente: et de alijs que dicuntur per contradictionem. **Q**uoniam necesse est ut res sit in altero eorum. **Q**uod per totum non est alterum eorum.

Demonstratio quod si magnitudo moueatur in oppositum mobilis: mobile in minori tempore pertransibit. **M**agnitudo stans.

Sed ista quod est questio per se in esse motus per quod non est. **E**t coposito eius est talis: si transmutatio sit de non esse in esse: aut de esse in non esse: necesse est ut transmutatio sit: transmutatur aut erit in esse: aut non esse: aut in utroque: sed impossibile est ipsum esse in non esse: cum non dum est nedum ut sit transmutatur: et impole est ipsum transmutari in esse: nam esse est quod quoquo modo: similiter: et impole est et ut sit ens et non ens in simul: et cum hec tria sint impossibilia: ergo impole est transmutatione fieri de non esse in esse: aut e contrario. **E**t dixit: neque ut sit de non esse in esse quodammodo. **D**ixit: quod non est dissolutio eius: et dixit: **U**.g. etiam non sequitur si illud quod transmutatur in albedine dum transmutatur: neque est albu neque est non albu ut neutrum sit simpliciter: hoc enim est impole: sed illud quod sequitur est ut dum transmutatio est sit per quandam partem albu: et per aliam non albu: et per hoc non sequitur impole. **E**t hoc intendebat cum dixit: quoniam si per totum non fuerit aliquid etiam quoniam si aliquid non fuerit per totum in altero duorum oppositorum: non sequitur ipsum non disponi ab utroque opposito in duobus partibus diuersis: sed sequitur ipsum non disponi ab utroque opposito in simul et simpliciter: quod cum non fuerit verum aliquid esse albu: et non albu totaliter: non erit verum ipsum esse albu et non albu in simul: nam erit verum ipsum esse albu in parte: et non albu in alia parte: et hoc intendebat.

cum dixit: dicimus. **n. r. c.** **E**t hoc firmavit hoc et dixit: et non est introitus in hoc quod aliquid sit tale etiam et dicere aliquid esse tale per partem: et ipsum esse tale per totum: non est idem. **I**mpossibile enim non accidit nisi cum aliquid dicitur contraria habere in simul per totum: per partem vero non est impossibile. **E**t dixit: et per hoc est de ente et non esse. **I**tem dissolutio est eadem in eis. **E**t dixit: quoniam necesse est etiam per intelligi: quoniam necesse est ut aliquid sit in altero duorum oppositorum: et est quoniam illud per totum non est in uno eorum. **U**el potest intelligi: quoniam necesse est ut duo opposita sint in aliquo in simul: cum neutrum sit in ipso toto: et quod non est necesse quod in aliquo sit alterum oppositorum: cum in eo toto sit alterum eorum: per igitur prima expositione erit hoc dictio altero superflua: per autem secundam diminuit a suis verbis negatio ita quod sic legatur. **Q**uoniam necesse est ut non sit aliquid in altero duorum oppositorum: cum illud totum non fuerit in altero eorum. **A**ut in istis verbis forte est inuolutio: ita quod sic debet legi: quoniam aliquid necesse est ut sit in altero duorum oppositorum: cum totum fuerit in altero eorum: et ipsum non per totum in bona transmutationis est in altero eorum: et ista expositio est euidentior.

Similiter autem in circulo et in sphaera et omnino que in ipsis mouentur: quod accideret ipsa quiescere. **I**n eodem enim loco per tempus quoddam sunt et ipsa et partes. **Q**uare quiescet simul et mouebuntur.

Et etiam necesse est in circulo et sphaera: et vniuersaliter in rebus que mouentur in eis ut sint quiescentes: nam hec et sue partes sunt aliquo tempore in eodem loco: ex quo sequitur ut sint quiescentes et mote in simul.

Hec est quinta questio Zenonis in destruendo motum: quoniam si motus sit: necesse est ut circulus et sphaera sint quiescentes et moti in simul: nam cum sphaera mouetur non separatur a loco in quo mouetur: neque per totum: neque per partes: sed omne quod mouetur separatur: ergo sphaera est quiescens et mota: quod est impossibile: ergo motus non est: ex hoc enim sequitur impossibile. **E**t dixit: hec enim et sue partes etiam et cum circulariter moueantur. **I**tem circa suum centrum: et in eodem loco.

Primo: quid enim partes non sunt in eodem nullo tempore. **P**ostea et totum semper mutatur in alterum: non enim eadem est ab ipso a. accepta circulatio que est ab ipso b. et c. et ab alijs vnoquoque signorum: nisi sicut musculus homo: et homo quod accidit. **Q**uare mutatur semper ab altera in alteram: et nequaquam quiescit. **E**odem autem modo et in sphaera et in alijs que in seipsis mouentur.

Ad hoc dicamus primo: quoniam partes non retinent eundem locum aliquo tempore omnino. **D**einde totum et transfertur semper ad aliud ab eo in quo erat: arcus enim qui accipit: cuius principium est a puncto a. non est idem cum arcu: cuius principium est a puncto b. aut a puncto c. aut ab aliquo alio puncto: nisi sic musculus et homo sunt homo: quod accidit: unde necesse est ut vnus eorum dem

arcuum

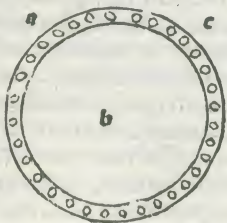
Liber Sextus

129

arcuum transferatur alter ad alterum semper et nunquam quiescat: et similiter de spera etiam: et de alijs: que in eis mouentur.

¶ Demonstratio quod totum ex circulo transferretur sicut transferuntur partes.

85 ¶ Cum iduxit quoniam senonis in spera et circulo incepit dissolvere et dixit illud: ad hoc autem diximus et. i. dicat igitur in dissolutio istius quoniam. primo vero quod si quod posuit per presens eius sunt in separabiles ab eodem loco est falsum. ¶ D. d. deinde totum transferretur et. id est scilicet deo vocem quoniam totum ex spera et circulo transferretur sicut transferuntur partes: transferretur enim de aliquo in aliud ab eo in quo erat. ¶ Et cum narrauit hoc de spera et de circulo incepit declarare hoc in circulo ut transferretur de circulo ad speram: et dixit. arcus enim et. i. necesse est ut totus circulus transferatur apud motum circa centrum de alio in aliud. Quoniam si imaginari fuerint. m. ita puncta esse in puncto eiusdem circuli: tunc ille circulus diuidetur per illa puncta in multos circulos. Quis enim punctus positus in circulo describit circulum alium ab eo: que describit alius punctus. f. quod numerus circuloz erit secundum numerum punctoz. et cum ita sit tunc circulus cum transferretur in eodem cauo: aut super conuexum circuli transferretur de circulo in circulum diuersum ab eo ratione. et si sunt idem subiecto: et cum isti circuli qui sunt in rotundo in quem est translatio secundum numerum circuloz qui sunt in rotundo quod transferretur. necesse est ut circulus transferatur de circulo in circulum. ergo circulus transferretur secundum totum de loco in locum diuersum secundum formam: et non sit diuersus secundum materiam: et si sit de spera. spera. n. diuiditur in speras infinitas per lineas que imaginantur in circuli ferentia exiutes a polo ad polum. f. medietates circuloz. Nam iste medietates diuidunt speram in multas speras sicut puncta diuidunt circulos. ¶ D. d. arcus enim et. i. intendit per arcum: arcum completum circuli. i. quoniam circuli sicut diximus diuidit per puncta in multos circulos secundum numerum punctoz. ¶ D. d. nisi sic multus circulus et. i. et circulus quem diuidit alius punctus non dicitur idem numero nisi sicut dicitur quod hoc et multus sunt idem in numero. i. quod accidit eis quod fuerint idem non per se. ¶ D. n. et multus sunt idem secundum substantiam: et quod est idem secundum substantiam est idem per accidens: idem enim in rei veritate est idem secundum formam. et si sit circuli quos puncta diuidit. f. que imaginantur in eodem circulo sunt idem per accidens: quod subiectum eorum est idem: et sunt plures quod forme eorum sunt plures. si igitur illud quod mouetur in loco necesse est ipsi mutare locum: locus autem differt a loco: aut per se tamen aut per se: et per accidens. ¶ Necesse est ut de motum mutet locum: aut secundum formam. i. sicut est in spera: aut forma et subiecto si autem est in eis que mouentur motu recto. seno autem cum viderit speram non mutare locum per accidens existimauit ipsas non mutare illud per se ex quo dixit speram gesce re. ¶ Alucet. vero quod non distinxit alietatem que est in loco per se: ab ea que est per accidens. f. alietatem que est secundum subiectum: non secundum formam: et concessit speram moueri: coactum est appellare motum spera motum in situ. Unde niti-

tur ut dictum est sanare egritudinem per maius egrum: declaratum est. n. quod in predicamento situs non est motus: quod est ad aliquid: et illud quod est ad aliquid est indiuisibile. Si igitur intendebat quod iste motus est in predicamento positionis: quod est in ipsa positione: quod spera transferretur de positione in aliam: erit verum: sed tamen motus eius non erit in positione: sed de positione in aliam: et hoc inuenit de translationis in loco recte: quoniam transferuntur de pone in aliam aut diuersam secundum numerum aut secundum speciem: spera autem transferretur de positione in aliam diuersam secundum numerum: quod igitur utile dedit nobis cum dixit quod iste motus est in situ: nisi intendebat quod illud quod mouetur hoc motu non diuersatur secundum situm. ¶ Doc. n. proprium est huic motui: sed tamen non sequitur ex hoc quod motus eius est in situ: nam iste sermo valde est sophisticus. ¶ D. d. ergo necesse est ut vnus arcum et. i. ergo necesse est ut vnus arcum perfectus circuli: quem describit aliquis punctus transferatur semper ab actu completo circuli cui supponitur ad alium arcum completum etiam: deinde de illo ad alium: et si sit do nec reuertatur ad arcum completum: a quo est separatus. Et tunc vnus arcum transferretur secundum totum: quod transferretur de vno arcu ad alium. Et forte intendit: ergo necesse est ut vnus arcus transferatur semper per translationem alterius arcus sequentis ad aliam sequentem: et hoc est apparetius. ¶ D. d. et similiter de de spera et. i. et transferretur secundum totum ut diximus in circulo.

¶ Ostendit quod indiuisibile non mouetur contra Democritum qui ponebat atomos moueri per se. Capitulum. II.

Stentis autem bis dicimus quod imparabile non contingit moueri nisi secundum accens: ut in corpore moto aut magnitudine in quod est: sicut si in navi moueatur a nautis motus: aut pars totius a motu. impartibile autem dico quod est secundum quantitate indiuisibile: et namque partium motus alteri sunt secundum partes et totius motus: videbit autem aliquis in spera maxime differentiam. Non enim eadem velocitas erit ipsorum que sunt iuxta centrum: et que extra et quod totum sunt: sicut non vni semper ex parte motu. Sicut igitur dicebam sic quod contingit moueri impartibile sicut in navi sedens nauti eunte. Per se enim non contingit.

¶ Hoc quidem declarato dicendum est quod indiuisibile moueri impossibile est nisi per accidens. ¶ A. g. cum corpus aut magnitudo mouetur per illud in quo est. Et illud quod est in navi per cursum nautis: aut sicut pars mouetur per motum totius. ¶ Et dico indiuisibile illud quod non diuiditur in quantitate: quoniam motus partium etiam sunt diuersi secundum ipsas partes: et secundum motum totum: et ista diuersitas sicut in spera proprie: velocitas eius enim quod vicinat centro: et eius quod est extra: et velocitas eiusdem ipsius: non est eadem velocitas: ac si motus non esset vni. Est igitur ut diximus: secundum vero hunc modum possi-

Lomen. sup. phis.

Sic contingit moueri impartibile sicut in navi sedens.

In spera velocitas eius quod vicinat centro et eius quod est extra: non est eadem velocitas.

¶ Quid est idem per accidens. Idem enim in rei veritate est idem secundum substantiam. et si sit circuli quos puncta diuidit. f. que imaginantur in eodem circulo sunt idem per accidens: quod subiectum eorum est idem: et sunt plures quod forme eorum sunt plures. si igitur illud quod mouetur in loco necesse est ipsi mutare locum: locus autem differt a loco: aut per se tamen aut per se: et per accidens. ¶ Necesse est ut de motum mutet locum: aut secundum formam. i. sicut est in spera: aut forma et subiecto si autem est in eis que mouentur motu recto. seno autem cum viderit speram non mutare locum per accidens existimauit ipsas non mutare illud per se ex quo dixit speram gesce re. ¶ Alucet. vero quod non distinxit alietatem que est in loco per se: ab ea que est per accidens. f. alietatem que est secundum subiectum: non secundum formam: et concessit speram moueri: coactum est appellare motum spera motum in situ. Unde niti-

Physicorum

bile ē vt impartibile moueatur. s. fm quem mouentur sedentes in nauī cū nauis currit: per se autem impossibile est.

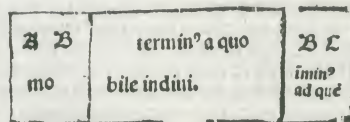
Cum induxit qñes zemonis in motu vult declarare q idiuisibile non mouet nisi p accñs: deinde ostēdit motū q est p accñs. Et dixit. U. g. rē. i. z vnū eoz q dicitur moueri est cū sint in re mota vt illi q sunt in nauī dicuntur moueri: s. p se gēcāt: z vlt vt dī q pars mouet p motū totius. Et qz idiuisibile dī illud cuius genus nō est receptiuū diuisionis: z illd cuius genus recipit diuisionē: h aut principalr dī impartibile z idiuisibile: dixit: z dico idiuisibile rē. qñ h dī idiuisibile principalr de quo vult b declarare ipsuz eē immobile: z qz dixit q illud qd mouet p accñs sicut ē mot⁹ pñū p motū totius: s. iter motus p accñs z motū partū p motū totius ē oīa. C. d. dicit illas z dixit: motus. n. partū rē. i. z signū eius q motus partū p motū totū nō est mot⁹ pure p accñs ē: qz mot⁹ partū differt a motu totius: z ipsi a se inuicem. Et intēdebat vt mibi vī: qñ si motus earū esset per accñs a motu totius nō differret a toto in suo motu: neqz a seipsis abinueniē: nā corpa q mouētur p se sunt b. Et cū iduxit h inceptit declarare in quo moto aparet h: z dixit: ista diuersitas rē. i. qz ille q magis vicinā ē cētro p̄tēit minores circulos circulis qz p̄tēit p̄tes q magis vicinā ē cētro ferētē z in tpe equali necesse ē vt p̄tes p̄p̄ngozes cētro sint tardiores: z remotiores velociores. C. d. v. z velocitas ipsi/ us rē. i. neqz velocitas totius spere z velocitas partū est eadē velocitas. C. p̄t aut aliqz dicere q h nō inuenit nisi in motu circulari: recto vō mot⁹ partū sunt eāles: s. hī mot⁹ totū in eo est eālis motui partū. C. s. forte dicit in h q p̄tes spere vidētur moueri p se magis q illud qd mouet recte: cum spa vī pmanere fm totū z moueri fm p̄tes: s. nō est vep vt declaratum est: sed fm totū mouet: z cū declaratū est q p̄tes spere nō mouent per se q̄to magis partes eius qd est recti mot⁹ nō mouebunt p se. Et quā si intēdit p̄gregare h duo: quoz vnū est notificare q motus partū p motū totius nō est p accñs pure: neqz per se principalr: partes. n. nō mouētur per se: qz mouētur in moto in quo cōueniunt cū accñsibus z for mis q nō sunt inata moueri p se: z cum declaratū est q accñtia z forme mouētur p accidens p motus subiecti: z p̄tes sunt tales: vīus est q p̄tes mouent p accñs: z h apper ex verbis Arist. i. d. exceptis istis modū mot⁹: z iduxit exē^m exēnum ab vno illoz z dixit: pole est vt impartibile rē. i. māifestū ē q mot⁹ p̄tū p motū copis est h. C. d. v. p se autē ipole est rē. i. est motus aut idiuisibile per se: pmo ipole est.

Conterur. n. ex. a. b. in b. c. siue ex magnitudine in magnitudine siue ex specie in spem siue fm dictionē: tps aut sit in quo pmo mutatur. d. ergo necesse est ipm fz q mutat tps aut in a. b. esse: aut in b. c. aut aliqd qdēz buius in hoc: aliud aut in altero: omne enī qd mutat sic se habuit: in vtroqz qdēz igit non erit aliquid ipsius: partibile enīz ē: at vero neqz in b. c. mutatū enim erit: cōcessum aut est mutari: reliquit igit ipm qdē in a. b. esse fz qd mutat tps: quiescet ergo. in eodē enīz

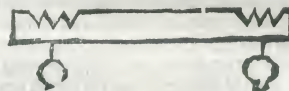
fm tps esse quoddam quiescere est.

Ponat igit ipm transferri de a. b. in b. c. siue de magnitudine in magnitudinem: siue de forma in formā: siue fm cōtradictionē. Et sit tps in quo pmo transferri. d. Necesse est igitur vt in tpe in quo trāssertur sit aut in a. b. aut in b. c. Aut qddā est in hoc: z qd dā in hoc: declaratum est enī q bec est dīspōsīto cū in sūbz qd transmutatur. Impossibile est igitur vt quiddā eius sit in vtroqz. Quoniam tunc erit diuisibile. Neqz etiam in b. c. Quā tunc erit iam translatū: sed postū est transferri. Remanet igitur vt sit i a. b. in tēpore in quo trāssertur. Erit igitur quiescēs. Quoniam iam declarauimus q manere in eodem aliquo tempore quies est.

Conmōstratio q impossibile ē impartibile p se moueri.

Tempus d

Ponat igit vt trāsmutet aut in loco. U. g. de b. in c. aut in augmēto z diminutiōe. U. g. de minore magnitudine in maiore: aut in q̄litate. z hoc intēdebat cū dixit: de forma in formā: aut in substantia: z hoc intēdebat per dictionē. C. d. d. sit tps rē. i. itēdit p a. b. illud ex quo mouet siue fuerit vbi q̄le: aut q̄tū: aut substantia: z intēdit per b. c. illud ad qd transmutat: z q. d. necesse est igit vt trāsmutatū i tpe in quo transmutat: sit aut in eo ex quo trāsmutat: aut in eo ad qd: aut quiddā in eo ex quo: z qddā in eo ad qd. C. d. d. declaratū ē. n. rē. i. declaratū est enī cū declarauimus q omne motū est diuisibile q de moto qd mouet quedā pars eius ē in eo ex quo: z quedā in eo ad qd. C. Et cū posuit hoc fundamētū dixit: ipossibile est igit. vt qddā eius sit in vtroqz qñ tunc erit diuisibile. i. qd est cōpositū. C. Deinde declarauit hoc fm rememorationē: z dixit: neqz etiā in b. c. qñ tunc erit iam translatū: sed postū est transferri. i. z ipossibile est dū mouet vt sit in eo ad qd. i. in b. c. qñ tunc cōplebit mot⁹: s. ipz positiū ē ad huc moueri. C. d. d. remanet igit vt sit in a. b. in tpe in quo transferri. i. si igit nō fuerit in eo ad qd est motus. i. i. b. c. remanet vt sit in eo ex quo est mot⁹. i. in a. b. in tpe in quo mouet. C. d. iduxit ipossibile qd sequit ex hoc: z dixit: erit igit quiescēs. qñ iam declarauimus q manere in eodē aliquo tpe quies ē. i. si motū dūz mouet fuerit in eo ex quo: tunc erit quiescēs z motū insit. ipm enim esse in eo ex quo est in tpe: z iāz declarauimus q omne qd est in aliquo tēpore. i. dēmonstratū i actu est in eo quiescēs: z sic dū mouet erit quiescēs: qd est impole

Indiuisibile
nō mouet nisi
p accñs.
Indiuisibile
duplex.

Caullatio.

Solutio.

Partes non
mouent p se:
qz mouent in
moto in q cō
ueniūt cū ac
cidētib⁹: z for
mis q nō sunt
inata moueri
p se: vidē p̄te
3. p̄b. 2. p. z
4. p̄b. 3. z p
d. a. c. 37. z
6. p̄b. 27.
D. d. p̄tū
p cōp⁹ ē p ac
cidētia z ipole
ē q sit p se: vī
de op. 2. c. c.
c. 14. vbi hz
q p̄tū idiu
sibiles nō cō
nūter neqz
accētrātr dī
tur quiescēs
vel motus.

supra 20

in b. c. nō erit
in a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.

impossibile: et cum destruxit hec duo remanet tertium: et est ut quedam pars eius sit in eo ex quo: quedam in eo ad quod: non in actu sed in instanti: quoniam tunc esset gressus non motus: et cum quedam pars eius fuerit in eo ex quo et quedam in eo ad quod necessario diuiditur: quod est contra positum: positum enim est ipsum esse indiuisibile.

¶ Quare non contingit ipartibile moueri neque oino mutari. Solu. n. sic esset ipse motus: si tempus esset ex ipsis nunc. Semper enim in ipso nunc est motum esse et mutari. Quare moueri quidem nequaquam est: motum autem semper esse est. Hoc autem quod impossibile sit ostensum est per hoc: neque enim ex ipsis nunc est tempus neque linea ex punctis: neque motus ex momentis est: nihil enim aliud facit hoc dicens aut motus ex indiuisibilibus sicut si tempus ex ipsis nunc: aut magnitudinem ex punctis.

¶ Impossibile est igitur ipartibile moueri aut transmutari oino. Posset enim hoc modo moueri. scilicet si tempus componeret ex instantibus. Quoniam semper moueret et transmutaret in instantibus: et sic nunquam moueret et esset iam motum. Et iam declarauimus hoc esse impossibile. Tempus enim non componitur ex instantibus: neque linea ex punctis neque motus ex finibus. Dicitur enim hoc nihil magis dicitur quam quod motus componitur ex partibus indiuisibilibus: ac si diceret quod tempus componitur ex instantibus: et longitudo ex punctis.

¶ Cui declarauit quod indiuisibile non mouetur: uult dare causam in hoc: est quod tempus et motus et magnitudo sunt partium: quod hoc non esset possibile nisi tempus componeret ex instantibus: et motus ex finibus: motusque magnitudo ex punctis: et hoc intendebat cum dixit. posset enim moueri. **¶** Sed dicitur semper non moueri. et hoc enim sequeret ut motus semper transiret de instanti ad instantem: et de magnitudine indiuisibili ad magnitudinem indiuisibilem. Motus enim indiuisibilis tunc esset si esset in magnitudine indiuisibili in tempore indiuisibili: et esset motus compositus ex finibus motuum. **¶** Deinde induxit ipole: quod sequitur ex hoc: dixit semper enim moueret in instanti et si ita esset tunc motus iam esset motus et transmutatus absque eo quod aut moueret. et tunc finis motus esset sine motu: nam motus qui est in tempore indiuisibili necesse est ut sit indiuisibilis: et sic esset finis motus et in fine motus motus iam esset motus: hoc intendebat cum dixit: et sic nunquam moueret. **¶** Sed dicitur dicens enim hoc et dicitur non motus esse indiuisibile contingit ei dicere quod motus componitur ex motibus indiuisibilibus: et quod magnitudo componitur ex punctis. **¶** Et hoc quod dixit manifestum est: quoniam causa in continuatione motus est hoc quod motus est de natura continui: hoc est causa etiam in hoc quod tempus sit de natura continui.

¶ Amplius autem ex his manifestum est: quod neque punctum neque aliud indiuisibile nullum contingit moueri. Dicitur enim quod mouetur impossibile prius maius moueri ipsis: quam aut equale: aut minus. Si igitur hoc manifestum est quod punctum

minus aut equale mouebitur primum. Quoniam autem indiuisibile est: impossibile est minus moueri prius. Equale ergo ipsis. Quare erit linea ex punctis: semper enim per equalem motum omnem lineam punctum mensurabit. Si autem hoc impossibile est et moueri in indiuisibile impossibile.

¶ Et apparet et ex dictis quoniam impossibile est punctum moueri neque aliud indiuisibile. Dicitur enim motum ipole est moueri per spatium maius ipso antequam moueat aut per equele aut per minus. Ergo manifestum est et quod cum punctus mouetur prius mouebitur: aut per minus seipso aut per equale. Sed punctus est indiuisibilis: ergo non mouebitur per minus: ergo mouebitur per equale: quapropter linea componetur ex punctis: nam cum punctus semper moueatur per equale mensurabit totam lineam. Sed hoc est impossibile: ergo et impossibile est indiuisibile moueri.

¶ Nec est alia declaratio a praedicta in prima. ut si eiusdem propositionibus quibus prius est: cum declarauit quod omne motus est diuisibilis: et declarauit per eas inducendo ad impossibile: declarauit. scilicet quod omne quod non diuiditur non mouetur: et si apparet per questionem per oppositionem: quod si omne motus est diuisibilis: quod omne quod non diuiditur non mouetur secundum Aristotelem. intendit in omnibus que declarauit nam re: de qua loquitur non res accidentales. **¶** Quia per hoc non bene dixit. fingit enim quod diuisibilitas quam negauit a motu et alia a diuisibilitate quam dedit motui: et quod illa diuisibilitas quam illic declarauit est diuisibilitas continui secundum illud ex quo et secundum illud ad quod: iam determinauimus. **¶** Superius.

¶ Nec autem declaratio fundata est super propositiones alias. Quoniam una est quod impossibile est aliquid pertransire spatium maius ipso quam prius pertrahat aut equele aut minus. **¶** Posuit quod punctus impossibile est ut pertrahat minus se antequam moueat per maius: ex quo sequitur ipse moueri per equele: et hoc sequitur lineas componi ex punctis: quod est falsum: impossibile ergo illud ex quo sequitur et impossibile. **¶** Quod autem si indiuisibile mouetur per equele: linea erit composita ex punctis manifestum est: quoniam motus tunc pertransit spatium quoniam mensurat illud per se. Si igitur indiuisibile mensurat lineam quam pertransit: ergo mensurat illam per puncta contigua que sunt partes illius: et quod est tale uidetur componi ex punctis. **¶** Et hoc quod dixit necesse est: et si non pertingeret quod zenonis. Nam si motus esset indiuisibilis et moueretur per indiuisibilia. scilicet per puncta: et puncta in linea sunt infinita: necessario sequitur nunquam motum peruenire ad finem spatii: et ista conclusio hic est alio modo ab eo a quo videtur ea zenon.

¶ Amplius autem si omne in tempore mouetur: in ipso autem nunc nihil: omne autem tempus diuisibile: erit utique aliquid tempus minus quolibet eorum que mouentur: in quo mouetur quantum ipsum est. Hoc quidem igitur omne erit tempus in quo mouetur: propter id quod omne in tempore mouetur. Tempus autem omne diuisibile esse ostensum est prius: si ergo punctus mouetur aliquid

Comen. sup. phys.

r z

Et in hoc quod
motus continui
est motus
de natura
continui. 3o. 8.
et 5. 1. ubi

erit tēpus minus in quo ipsum motum est.
sed impossibile est: in minori enī minus ne-
cessē est moveri: quare erit indivisibile diui-
sibile in minus: sicut τ tps in tēpus: solum
enī dividere ē iparabile τ idiuisibile: si ēēt
in ipso nunc moveri possibile arbomo: eius-
dem. n. rōnis est in ipso nūc moveri: τ indi-
uiduum aliquod moveri.

Tercia declaratio est etiam quod omne tempus est diuisibile, si aut punctum mouetur: erit tempus minus tempore in quo mouetur secundum illud: sed hoc est impossibile. nam illud quod mouetur in tempore minori: necesse est ut sit minus. ergo indiuisibile erit diuisibile in minus secundum proportionem illius tempore ad istud: quoniam hoc solummodo posset impartibile in diuisibile moueri. si est possibile impartibile moueri in instanti. Res enim eadem est in hoc quod motus sit in instanti: et in hoc quod indiuisibile moueatur.

Eadē ē rōi
 B q mor⁹ fiat
 in istā tī B
 q idimibile
 moucat zē.

90 **C**ec est tertia declaratio q̄ oē indiuisibile nō mouetur ⁊ fundat super hoc qđ narrabo. Primo āt ponit q̄ oē qđ mouet mouet in tpe. Deinde q̄ oē tps ē diuisibile in tpa. Ergo oē motu mouet i tpe diuisibili in tpa. Deinde posuit q̄ oē tps qđ est pars repositis motu mouet in eo per spaciū minus spacio per qđ mouet in toto reposit: ex quo claudit q̄ omne motu mouet in reposit in partib⁹ illius repositis per minore magnitudinē. D. posuit q̄ oē motū in aliquo tpe per spaciū equale sue magnitudinē mouet in partib⁹ illius tps per minus sua magnitudinē: ex quo seq̄r vt omne motu sit diuisibile. ¶ Et dicit. ⁊ declaratio est q̄ oē tps est diuisibile. si igit punctus moueat erit h tps minus tpe in quo punctus mouet per spaciū eq̄le sue magnitudinē: qđ ē impossibile. ¶ D. d. qđ. n. mouet minus ⁊c. id est ⁊ hoc sequit̄: q̄ ias posuim⁹ q̄ oē qđ mouet in tpe minori tpe in quo mouet aliqđ eq̄le magnitudinē eius: necesse est vt moueat in eo per aliqđ minus magnitudinē eius. Si igit punct⁹ mouet in tpe minori tpe in quo mouet equale cōtingit ipm esse diuisibile fm pportione repositis in quo mouet equale ei: ⁊ ad tps qđ est minus. ¶ In hoc igit syllogismo nō expressit nisi duas ppōnes quarū vna est: q̄ oē tps est diuisibile. Scda aut q̄ cū motū mouet in minou tpe mouet per min⁹ q̄ per qđ mouet in maiori tpe: ⁊ dimisit ppositiōne dicēte q̄ in oī reposit per fieri mouet: s̄c̄r dimisit cōclusiōes quas nos exposuimus superius. ¶ Deinde dicit: quoniam hoc volummodo ⁊c. id est ⁊ quia sequitur ex hoc vt nō sit tempus minus tempore: in quo punct⁹ mouetur per aliquod sibi equale: ex quo non sequitur impossibilit̄. ¶ Deinde dicit: eades enī etiā ratio ⁊c. id est quoniam vtriq̄ sequitur ad reliquū s̄c̄r. quoniam posito aliquo indiuisibili moueri sequitur motus esse in instanti. ⁊ similiter posito q̄ motus sit in instanti sequitur indiuisibile moueri.

Posito aliq
indivisibili
moveri seqt
motu eē in i
stā. 7 posito
q mot⁹ sit in
istā seqt in
divisibilemo
veri.

Constendit q nulla mutatio est in sinistra con-
 tra Iheracitum qui posuit omnia moveri
 semper.   **Capitulum.**   **II.**

Ratio aut nō est neq; vna in-
finita. Omnis enī ē ex quodā
in quidā: ⁊ que est in contradic-
tione: ⁊ que est in contrarijs.
Quare eorum que sunt fm cō-
tradictionēz affirmatio vel ne-
gatio terminus est: vt generationis quidem
esse: corruptionis aut nō ēē. Eorū autē que
sunt in contrarijs contraria. Hec enim vlti-
ma sunt mutatiōis: quare ⁊ alterationis om-
nis: ex cōtrarijs aut qbusdam est alteratio: si
militer aut augmenti ⁊ decrementi est: aug-
menti quidez terminus est qui est fm natu-
ram propriam perfecte magnitudinis. De-
crementi autem qui est ab hac remōio.

Transmutatio oino non est in infinitum
semper. Itaqz eniz declarauimus qd tñsmuta
tio est de aliquo in aliquid: aut in cōradicto
rijs: aut in contrarijs. In contradictorijs ve
ro fines erūt affirmatio ⁊ negatio. v.g. quo
niam finis generationis est esse: corruptiōis
vero finis non esse: in contrarijs vero fines
sunt duo cōtraria: hic eni duo sunt extrema
tñsmutatiōis: sunt igitur fines omnis altera
tionis: alteratio eniz fit ex trijs: ⁊ p̄m hoc ⁊
augmenti ⁊ diminutionis erūt: finis. n. aug
menti est peruenire ad perfectā quantitatem
propriā rei. Finis vero diminutionis ē ma
xime distare ab hac dispositione.

¶ Intendit declarare qd nullus quattuor motus ē in finitis. neqz ex vtroqz extremo. neqz extremo ad qd est motus pter trāstationē circularē. poſſita. n. in finitate ex vtroqz extremo nō ſeguit poſſibile. Et dicitur nulla tranſmutatio eſt in finitis. et intrēdit hic p. tranſmutatiōne modos quattuor motus. ¶ D. d. iā. nō declarauimus. iā in initio quinti. ¶ D. d. aut in p. rarys. Et intrēdit per ſtria oppoſita que inueniunt in altera. tione que dicuntur ſtria principalē et p. p. rarys. q. inueniunt in augmento et diminutio. ſ. magnū et parū. ¶ D. d. in cōtrarys vero fines erunt ſtria. i. que dicuntur p. p. rarys. ¶ D. d. et fm hoc augmētū et diminutionis erunt fines. i. quōtā maximū augmentū et maxima diminutio erūt fines eorum. Omne. n. generabile na. turale bz aliquam quātitatē nāliter in initio genera. tionis et fine. et iſta quātitas bz extrema et mediū. U. g. quoniam quātitates embzionū ſunt terminate. ſcs minimi embzionis. et maximi embzionis. et ſi quātitates boiū ſunt terminate. ſ. maximi et minimi. v. n. de ipole eſt augeri in infinitū. aut diminui. Nā ſi trā fuerit quātitatē nāle in diminutione. et in additiōe ſtatim corrumpetur ens. Actio enim cuiuslibet entis perficitur per quātitatē et qualitatē terminate. ſicut eſt diſpoſitio in entibus artificialibus.

CLoci autē mutatio sic quidē non erit finita:
nec. n. omnis in contrarijs est: sed qm̄ possi-
bile est decidi sic in eo q̄ nō contingit decidi.

Quis est
minus
magni.

Cor
iloco
nific
muta
igba
éma
35.5
9.9.8
16.7.1
12.5.3
e Zri
er an
recta,
rio,

91 Null' morē
infinit' per
morus circu-
laret. Idē.
cō. 94.

3rd
couple

Contraria in
oluerando
tria pncip
luer et pncip
vide p. 5. 4.
celi. 60. 36.

181r o
 pole e
 mutar
 e i p z i
 trā m i
 3 d e p
 58. 2. 3
 619. 2.
 4. 334

De gñe
nāle h3 aliq
Gñatē nāle
t mīo gñe
nīo t hñe d
īsta quāda
h3 exīrema t
mēdiūz. vīde
pñt. q. 2. 36
t que ibi

Physicorum

fit possibile vt vnus motus fit infinitus: et si nō recte.
¶ Et dicitur: sed cōsiderandū est et sic sed pīderādū
est: vt nūllus motus vnus fit infinitus: aut aliquis
vnus motus fit infinitus. Qd. n. declarātū est esse im
possibile est i motibus rectis. ¶ Et cū inducāt illud
de quo periclitādus est hic dicitur: aut nō vnus nū
bil pōibet vt hoc sit. i. aut iste mot' nō fuerit vn'
sed fessennū possibile vt sequi ex hocimo in octa
uo istius libri declarabit hoc esse possibile. ¶ D. d.
qm̄ hoc modo erit in tēpore principiū motus: vt mi
hi vt qm̄ hoc modo pōt esse in tēpore qd̄ semp̄ fuit
z erit motus factus: et si nō tunc ois motus esset
et nū: et hoc ē accidēs motui. ¶ D. d. sed nō vnus: idest
qr̄ motus cōgregati ex pluribus vno motu istius nō
est vnus. sille qui est finitus: cum iste non est vnus
infinitus: non erit vnus: et hoc declaratū est ex illo qd̄
dictum est in vno motu in gnto istius libri. ¶ D. d.
ctificē qd̄ fuerit vnus et sic sed cū pōuerimus vnum
motū: possibile est vt sit infinitus p̄ter trāslatiōē
circularem: ex qua nō sequitur possibile: imo decla
rabitur in octauo hoc esse necessarium.

Aristotelis stagirite textus libri septimi.

Tractatus primus in quo probat qd omne
qd mouet: mouet ab altero ⁊ qd est primus
motus ⁊ primus motor.

Determinat qd omne qd mouet; mouetur
ab aliquo. Laplin. I.

Caplm. I.

¶ Ne quod mouetur necesse ē
ab aliquo moueri: si quidem igit
in seipso non habet principium
motus: manifestum est quod ab al-
tero mouetur: aliud. n. erit mo-
uens. Si autem in seipso accipiat

a. b. qđ mouetur fim se non quo bonuz aliqd
mouetur. Prīmū quidē igitur opinari. a. b.
a seipso moueri ppter id qđ totū mouet : ⁊
a nullo exterioruz simile est: sicut aliqs. d. e.
mouente. e. ⁊. ⁊ ipso moto opinetur. d. e. ⁊. a
seipso moueri ppter id quod non uidetur
vtrum ab vtro moueatur ⁊ vtrum ipsuz. d.
e. ab. e. ⁊. aut. e. ⁊. a. d. e. moueatur.

Totus motus necessario mouetur ab aliquo: si autem principii motus non fuerit ex ipso manifestum est ipsum moueri ab alio. Nam motor eius erit aliud: si autem principium motus huius fuerit ex ipso accipitur p. f. e. z sit. a. b. ita q. moueatur: non q. aliquid ex eo mouetur. Scimus igitur primo si fuerim⁹ imaginari q. a. b. non mouetur ab aliquo: q. fin totum mouetur: z motus eius nō est ab aliquo extrinseco: ex quo aliquis est opinat⁹ cum. d. b. mouet. b. z. z mouetur q. d. z. non mouetur ab aliquo: quod nō sit quod mouet: z quid mouetur: vtrum. z. b. mouetur. a. d. b. aut. d. b. a. z. b.

i ¶ In hoc tractatu incipit perscrutari ytrū omne mo-

tum habeat motore. cū appareat sensui aliquid moueri ex se ab eo qd diffugiat: motor: a moto sensu: vt in quatuor elementis: quidā dicunt qd ista demonstratio quā iduxit in hoc tractatu nō est vā: adeo qd Gal. fecit in hoc tractatu in quo nūc declarare corruptio nem istius demonstracionis: qdā expositores dicunt qd illud qd declarauit in initio istius tractat^{us} ē superfluum: cū hoc sit declaratu pfectius in octauo: rē cō siderabimus bi in hoc. ¶ Et dicit. oē motorz rē. hoc qd dicit^{ur}: qd rerū motari alia mouet ex se: rē alia mouet ab extrinsecu in gbus manifestz ex moueri motore dicit. si aut pncipiū mot^{us} rē. i. mota autē qd mouent ab aliquo extrinsecu: nō ex se manifestū ēt ipsa moueri ab alio. motu. n. eo. pparet esse aliud vt mot^{us} lapidis a baculo: r. baculi a manu. ¶ D. d. si aut pncipiū mot^{us} rē. i. mota vō qd vidēt moueri ex se nō ex extrinsecu: sunt illa de quib^{us} iudicamus dēla rare ipa moueri a motore alio. ponat igit tale motū moueri per se: non per partē eius. i. moueri fīm totū: nō qd pars eius moueret totū. Illud enī qd mouet fīm totū qd pars eius motū totū: est motū per accēssū vt motus corporis totius aialis per motū caloris na turalis aut muscular: motū enī pūm per se in aiali bus est cor qd nō mouetur fīm totū: qd pars eius mo uet se: r. mouet totū. r. hoc est intelligendū ex hoc qd dicit^{ur}: moueat. a. b. nō qd aliqd ex eo mouet. ¶ Et dicit hoc quia istud motū de quo vult perferatū. i. qd mouet per se: debet esse motū fīm totū nō fīm par tem vt dictū est in pncipio quinti qd rei moti gddas attribuitur motui: qd pars eius mouet tū. reliquum aut mouetur ab ista parte. qm bī intellectus fecit Gal. r. multos hoies errare in intētiōe huius demonstra tionis. r. existimauerūt qd ex istis ppōnibus pposui tis hic nō seguit illud qd intēdebāt pcludere. ¶ Et cū iduxit genus motū in quo est dubitatio: r. deter minationes qd vō esse in moto: de quo vult declarare ipm habere motore r. est ipm nō moueri fīm totū: qd pars eius mouet se: r. motū totū cū tale cōpositū est ex plurib^{us} vno moto: pscrutatio aut est h de vno mo to simplicī. ¶ Et dicit. dicam^{us} igit pmo rē. i. dicam^{us}. ergo qd existimare hic ēt aliqua que mouēt se: ppter hoc qd pparet sensui nō ēt sufficiens. nā illa qd vidēt moueri fīm totum r. sunt cōtinua: pnt diuidi in duas partes motore. i. r. motū: r. existimat^{us} qd moto: in eis nō est distinctio a moto. U. g. vt fit motor in illa rē d. b. r. motū. b. 3. r. d. 3. totū motū mouet ex se qd quod existimat^{us} qd totū motū se: r. d. 3. nō sentit verū vni eorū moueat reliquū: r. cū iduxit cām qua accidit homini dubitare in gbusdas motis: r. existima re ipsam moueri ex se sine motore: incipit declarare qd omne motum habet pxiūm motore. ¶

C Amplius qđ a seipſo mouet nullo modo
 pauſabit cū mouetur: in ſtādo aliquid alte-
 rum qđ mouetur: neceſſe eſt ergo ſi aliquid
 pauſat qđ mouetur: in ſtando aliqđ alteruz
 hoc ab altero moueri: hoc autem maniſeſto
 facto neceſſe eſt omne qđ mouet cum diui-
 ſibile ſit moueri ab aliquo. Quoniam enim re-
 ceptum eſt. a. b. eſſe qđ mouetur diuiſibile
 erit: diuiſaſ igitur in. c. neceſſe ē igitur. b. c.
 quieſcente quieſcere z. a. b. ¶ Si enim non
 accipiaſ moueri. b. c. igit quieſcente mouet
 yriq3

Aotā^m
 se i aialib⁹
 cor. 3. dē. i. c.
 4. 1. 6. pp. 59
 2. 3. d. aia. 55
 2. 2. ce. ar. op.
 positum p. oc
 ania. 37. r. u
 d. g. se. p. ede.
 5. pp. 1. c. p. m.

utiq; b. a. nō ergo per seipsum mouet. a. b. sed cōcessum est per se moueri p̄mū; manifestū igit q̄. b. c. quiescēte quiescet. a. b. tunc pausabit qd̄ mouet: sed si aliqd̄ in gescendo aliud stat t̄ pausat moueri: hoc ab altero mouetur: manifestū igitur q̄ omne qd̄ mouetur ab alio mouetur: t̄ non a se: diuisibile quidem est omne quod mouetur: t̄ parte quiescente t̄ totum.

¶ Et dico etiā q̄ omne qd̄ non mouetur ab aliquo nō cessat a motu si aliqd̄ aliud cesset. Unde necesse est q̄ oē qd̄ cessat a motu per cessationē alterius mouetur ab alio. Qm̄ hoc si fuerit manifestū: necesse erit q̄ omne motū cū sit diuisibile moueatur ab aliquo. Qm̄ cum videmus a. b. moueri necesse est ut sit diuisibile. Qm̄ iam declarauimus q̄ omne motus est diuisibile. Diuidat igit in c. ergo necesse est si. c. b. quiescit ut. a. c. quiescat. si. a. nō quiescit moueat. ergo. c. b. quiescit t̄. c. a. mouetur. Ergo. a. b. nō mouet p se: sed posita est ip̄s moueri per se. ergo declaratus est q̄ cū. c. b. quiescit gescit. b. a. etiā a motu: sed cū fuerit aliqd̄ qd̄ gescit a motu per geres alterius illud mouet ab illo necessario. Ergo manifestū est q̄ oē motus mouet ab aliquo: nā oē motus ē diuisibile: t̄ cum pars quiescit totū quiescet.

¶ Quia manifestū est q̄ oē qd̄ nō mouet ab aliquo nō cessat per cessationē alius: qm̄ nō gescit nisi a se: t̄ cū posuit hanc p̄positionē. i. dicentē q̄ omne qd̄ nō mouet ab aliquo oīno nō cessat a suo motu per cessationē alterius: t̄ B per se nō per accēs: t̄ siue cessatio alterius fuerit per quietē: aut per corruptionē sequitur per cōuersionē per cōtrāpositionē q̄ oē qd̄ cessat per cessationē alterius a motu mouet ab alio. ¶ Et hoc intendebat cū dixit. ergo necesse est si aliqd̄ cessat a suo motu t̄. i. t̄ siue illud per cuius cessationē: aut per cuius corruptionē cessat motū fuerit ip̄e motor aut aliqd̄ ex quo segitur quies: aut corruptio motoris: t̄ cū posuit q̄ omne qd̄ gescit per geres alterius essentialr mouet ab alio: t̄ si illud per cuius quietē gescit nō sit motor: s̄ aliqd̄ ex cui⁹ quiete segitur geres motoris: aut eius corruptio: qm̄ omne qd̄ cessat essentialiter per cessationē alterius necesse est ut illud alterius sit: aut ip̄e motor: aut aliqd̄ ex cuius quiete sequitur quies motoris: aut corruptio motoris: si autem hoc nō fuerit erit gescens ab alio per accēs. ¶ D. d. qm̄ si B fuerit manifestū t̄. i. t̄ cū posita sit q̄ q̄cqd̄ gescit p geres alterius mouet ab alio: t̄ est declaratum q̄ omne motū est diuisibile: apparet ex hoc q̄ omne motū mouet ab alio. ¶ Deinde incepit narrare modum p̄secutiōis: dixit: qm̄ cū videmus a. b. moueri t̄. i. id est qm̄ cū posuerimus p̄mū t̄ per se. i. nō per aliquā partē in ip̄o: necesse est ut illud p̄mū sit diuisibile. nam declaratum est q̄ oē motus est diuisibile. ¶ D. d. diuidat i. c. i. t̄ cū oē motū est diuisibile: diuidat igit p̄mū motū qd̄ ponimus in puncto. c. necesse

est igit cum imaginati fuerimus ex hoc moto q̄ est aliqua pars quiescens. U. g. c. b. necesse est ut totū gescat. i. a. b. i. qm̄ cū ps. c. b. quiescit: gescit pars. a. c. t̄ cū pars quiescit: necesse est ut totū gescat. ¶ Et cū posuit q̄ necesse est ut istud motū gescat cū generit aliqua pars ei⁹: incepit declarare hoc ducēdo ad icōueniens. Et dixit. si igit nō gauerit t̄. i. si igitur tota magnitudo. a. b. nō gauerit cū generit pars. c. b. tunc pars. a. c. mouebit post getē. c. b. t̄ sic illud motus nō erit motū p̄mū t̄ per se: sed erit motū per illā partē que remansit mota post getē partis gescētis: sed posita est p̄mū motū: t̄ icōueniens ē. ¶ Et hoc qd̄ dixit q̄ motū ex quo gescit aliqua pars t̄ corrūpit: t̄ reliqua remanet mota nō est p̄mū motū: est manifestus per se: cum cōcedat hic esse p̄mū motū: est manifestum per se hic esse p̄mū motū h̄s. ¶ Et ista p̄ponēs ignorauit Sal. t̄ alij qui nō intellexerūt hanc demōstrationē: exstimauerūt enī q̄ illud qd̄ mouet p se: nō sequit cum aliqua pars eius generit: ut totus gescat: sed sequit ut remaneat motū per partē nō p̄ totum: q̄ intellexerūt hic per motū per se: illud qd̄ op̄ ponitur moto per accēs nō moto per partē ei⁹. Et q̄ hoc intellexerūt per motū per se: ideo nō fuit necesse apud eos: cum in hoc moto quiescit aliq̄ pars eius ut residuū quiescat: t̄ ideo nō apparuit eis modus declaratiōis quem Arist. intēdebat in hoc loco.

¶ Et necesse est hic esse p̄ma mota q̄ corpora nālia nō diuidunt in infinitū in eo q̄ sunt corpora nālia. U. g. qm̄ p̄mū motus in igne est minima pars q̄ pot esse ignis in actu: t̄ s̄ p̄mū motū caloris naturalis animalis est ē minima pars: que pot mouere illud animal: manifestū est in hoc modo motus mori: q̄ cū fuerit imaginatū q̄ pars eius gescit totus gescit. cum igit fuerit declaratū q̄ cū pars p̄mū moti quiescit statim totus quiescit: t̄ omne qd̄ gescit a motu per quietem alterius necessario mouet ab alio. Concludit in p̄ma figura q̄ p̄mū motū est motū per aliud: t̄ quia omne motū ex se necesse est si ip̄m non fuerit p̄mū ut in eo sit p̄mū motum. sequit ut omne motū ex se habeat motores: t̄ in hoc erat dubiū de elementis. In alibus vero manifestū est q̄ motor differt a moto. Declaratū est igit ex B sermone: q̄ ista demōstratio est vera: t̄ qd̄ est de genere signor certorum. I. nō sit de genere demonstrationū simplicium. ¶ Et p̄t quis dicere q̄ p̄positiones: que v̄itate sunt in ea nō sunt v̄les omni moto ex se cū in corpore celesti i. possibile est dicere q̄ cū gauerit pars gescit totū: cū imaginari B sit impossibile. ista aut demōstratio fundata est super B q̄ partē quiescere in omni moto est possibile: qd̄ est impossibile in corpore celesti: t̄ s̄ in aia quā Pla. ponit mouere se. ¶ Ad B aut dicendū est q̄ partē gescere corporis: de quibus demōstratum est: qm̄ impossibile est ut cor rumpant: aut gescat: quodammodo est possibile: quodammodo impossibile: est enī possibile fm q̄ est corpus. Impossibile est aut fm q̄ est aliqd̄ corpus. U. g. neq; leue neq; graue. Et q̄ cōsideratio hec est de corpore fm q̄ est corpus cū motum fm q̄ est motū est corpus: id illud qd̄ posita est hic est possibile. Ergo possibilitas h̄ non dat corpori celesti nisi modo possibili: t̄ sciendū est q̄ multa necessaria sequunt per se multa possibilia: t̄ p̄pter B est possibile in signis ut p̄ponēs eorū sint cōposite ex possibilib⁹ t̄ necessariis: sed tū necesse est ut maiores sint necessarie: qm̄ B modo cōtingit q̄ conclusio sit necessaria sicut in hac demōstratione t̄ plures de-

Comē. sup p̄p̄si.

Digressio in
quodammodo
Sal. t̄ alioz
nō itellētiū
dīmōne d̄p̄.

Corpa nālia
nō diuidunt
i. s̄ in eo
q̄ sunt corpa
nālia. I. d. 6.
p̄p̄. 3. t̄ ubi
distat.

Dubium.

Solutio.

Corp⁹ cele-
ste pot gescē
in ip̄m corp⁹
nō at in ip̄m
aliqd̄ corp⁹.
vide in fili de
velocitate mo-
t⁹. 6. p̄ c. 1. 3.
t̄ d̄ regularita-
te t̄ diuersita-
te motus. 5.
p̄. 4. 5. t̄ de
gñōne tere
nō gñōne. 2.
c. c. 10. 4.

Phyficorum

Propositi
syllit ducens
ad incouenies
alie fut cathe
gore alie hy
pothetice. vi.
de p. p. d. d.
fule i digres
sione p. p. de
syllit hypo
thetice.
a. d. d. p. p.
4. p. p. c. 7. d.
8. p. p. c. 7. d.

monstrationes sexti istius libri sunt h3. ¶ S3 dispo
luto super qua sustendū est in hoc loco est: qm ppo
sitionū syllogismi inducētis ad incouenies alie iunt
cathegorice alie hypothetice. ¶ Hypothetice autem
sunt duobus modis: ē. n. modus: in quo pcedēs ē pos
sibile: aut necessariū: si psecutio sit necessaria. U. g. si
sol ascendit dies est: et in hoc ponit pcedēs et cōcludi
tur pns: aut destruit oppositū psequens. ¶ Est ali
modus in quo pcedens est impossibile: in B semper de
struit cōsequēs: et nunq̄ ponit anis: sed talibz pposi
tionibz vtunt in syllogismo ducēte ad incoueniens.
Cū igit dixerimus q si corpus celeste: qz si pars eius
quieuerit totū qescet: necessario mouet ab alio: ē cō
secutio vera: ac si dicerem q si lapis volat: h3 alas:
lz lapidē volare sit impossibile: quē ad modū corp⁹ cele
ste impossibile est vt pars eius quiescat. Sed cū posue
rimus celum moueri ex se: sequit necessario opposi
tum pcedentis illius cōtinnuatiōis qd est p. p. qe
re: ita q totū non quiescat: ac si ponemus aliud ex
quo sequeretur q id qd volat nō h3 alas. U. g. si pone
rimus q volante esset retentibile in aere per se.

¶ Stendit q est primus motus et primus
motor. Capitulum. II.

¶ Quia aut omne qd mouetur
ab aliquo mouet: necesse est oē
qd mouetur in loco moueri ab
alio. Et mouet igit ab altero
qm et ipm mouet: et iterum B
ab altero: neqz in infinitū abi
bit: sed stabit alicubi: et erit quidem aliquid
qd primo causa erit motus.

¶ Quia motus mouet ab aliquo necesse est
vt oē motus in loco moueat ab alio: et mo
tor mouet ab aliquo alio: h3 nō ē in infinitū.
Immo necesse est qescere apud aliqd:
erit igit aliqd primū: qd est causa motus.

De motio q
mouet ab ex
trinsico mā
festū ē q mo
uet ab alio: et
italia sit q mo
uet h3 gñōnē
et corruptiōē
et augmētū: et
alterōnē. sed
qd d. augmē
to et alterōnē
cōpositiōnē q
ab intrinsico
mouetur. 2.
p. p. c. p. 7. d.
a. i. a. c. 50. cō
dita expō.
2. ue sit rō
logica. v. d. p.
ce. c. 70. 2. 4.
p. p. c. 70. 2. 4.
p. p. c. 70.

¶ Cum declarauit q oē motū mouetur ex aliquo:
qm de motis que mouent ex extrinsico ma
nifestū est: et sunt oia que mouent fm generationē: et
corruptionē: et augmētū: et alterationē: et quedaz que
mouent in translationē: et declarātū est per hunc ser
monē: q illa que mouent in translationē nō ab aliquo
extrinsico necessario mouent ex alio: id vniuersali
tas istius pponis vera est: et est q oē transmutabile
transmutat ab alio. ¶ Deinde accepit hanc pponēz
in declarando q omne motum in loco mouetur ab
alio: h3 hoc sit declarātū: euz declarauit vniuersali
tem maioris ppositionis quā incepit in hoc sermo
ne. ¶ Et dixit: et qz motum ē. et qz translatū in loco
transmutat omne transmutatū transmutat ab alio:
necesse est vt omne translatū transferatur ab alio.
¶ Sed ista declaratio sicut diximus ē logica: et vti
et ad confirmandum: nam ppositio dicens q omne
transmutatū transmutatur ab aliquo verificata est
nobis: qz quedā est manifesta per se: et quedaz est de
monstrata. in translatū. Ergo nihil est concludere
translatū mediāte illa ppositione: sed sicut diximus
vtrū illa ad confirmandum. ¶ Et pōt intelligi sic: et
quia primus motum in loco ex se declarātū est q non
mouetur nisi ab alio: necesse est vt omne motum in
loco mouetur. et hoc est euidentius. ¶ Et cum de

clarauit hanc ppositionē. s. q omne translatū in lo
co mouet ab alio: siue fuerit in illo moto: siue extra
dixit: et motor mouetur ab alio et. a. et cum omne mo
tus in loco mouet ab alio: si illud aliud fuerit extra
necessario nō mouet nisi moueat. hoc enim motum
est de corporibus mouētibz alia corpora fm trāsla
tione: et ipse verificabit hanc ppositionē post: cum
igitur motor extrinsicus in loco nō mouet nisi mo
ueatur: et omne motū mouet a motore: necesse est si
motor extrinsicus mouet etiā a motore extrinsico:
vt B nō pcedat in infinitū: sed perueniat motus ad
motū qd mouetur nō a motore extrinsico: sed a mo
tore intrinsico. ¶ Et B intēdebat cū dixit: sed neces
se est vt cesset apud aliqd et. a. necesse est vt perue
niat in corporibz que mouet se adinmicē in loco: aut
mouentur a motore q nō mouet per se: et iste necesse
est vt sit in pmo moto: nō extra illud: aut intēdit q
necesse est vt hoc perueniat ad aliqd motū ex se. p
ncipiū in eo nō ex extrinsico: qm vtrūqz istorū se
quitur ex demonstratione dicenda.

¶ Si enim nō est: sed in infinitū procedet: sit
a. quidē enīz qd ab ipso. b. mouetur. b. vero
ab ipso. c. c. autēz ab ipso. d. et hoc modo in
infinitū descendat. Quoniam igit simul mo
uens et ipm qd mouet manifestū est q si
mul mouebunt et. a. et. b. Quia aut omne qd
mouetur ab alio mouetur: necesse est. a. et
b. Cum enim mouebitur. b. mouetur. et. a.
et cum mouetur. a. ipsum. c. et euz. c. ipm. d.
Erit igit simul motus qui est. a. et. c. et re
liquoz vniuersulqz: et accipere. igit ipsoz
vniqz qd poterimus: et nam si vniqz qd ab
vnoquoqz simul mouet: nihilomin⁹ vnus
nūero vniuersulqz motus est: et nō infinit
tus in vltimis. quoniam qdēn omne qd mo
uet ex quodā in quiddā mouetur.

¶ Si igit nō sit ita sed hoc qd posuim⁹ pce
dit in infinitum: moueat. a. et. b. et. c. et
c. et. d. et sic in infinitum: et qz in simul mo
uet motū cum motore: manifestū est q in si
mul mouebunt. a. et. b. quando. n. b. mouet
a. mouet. et. qn. b. mouet. c. mouetur: et qn
mouet. c. d. mouetur: et sic motus. a. et. b. et
ceteroz erit in simul: possumus enīz accipe
vniqz qd istorū motū: si vniqz qd eoz
mouet ab vnoquoqz: hoc non nocet in hoc
q motus vniuersulqz eoz sit vnus in nūe
ro: et nō sit infinitus apud vltimā: nā omne
motū ab aliquo et ad aliquid mouetur.

¶ Id est ponamus igitur motū mouentia se adinmicē
ex extrinsico: et procedat hoc in infinitū. U. g. a. mo
ueri ex. b. et. b. moueri ex. c. cum sit impossibile moue
re. a. nisi moueatur. et. c. etiā ex. d. cum impossibile est
c. mouere. d. nisi moueatur fm q est motor extrinse
cus. s. corpus: et ponamus hoc pcedere in infinitum.
¶ Et cum posuit illud qd nō dicitur destruere: incepit
ponere veras ppositiones: que cum coniungantur
B posito

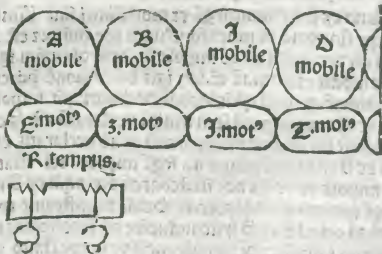

Cor e p^m mo
ni aialib⁹ lz
Salien⁹ ne
get illnd. Uir
de. S. cō. p.

¶ Doc totū declaratū est in qnto: s; iterauit illud hic ad rememorādū: ⁊ abbreviatio ei⁹ est q; mor⁹ aut est

Slide p b. 5.
p b. r. c. 34. 2
44

Demonstratio ostēdens q̄ non proceditur in infinitum in mouentibus ⁊ motis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
415/D/1

Physicorum

tiū. c. 2. q. 1. d. 2. sic i infinitū: ponat igit q. mor. a. sit b. mot. b. sit 3. 2. mot. c. sit. q. 2. mot. d. sit. t. 2. sic in infinitū: cū pole sit nobis accipe vnuqueqz istoz motuū. (C. d. d. 2. tps i q. mouet. a. sit. g. i. 2. ponat q. tps i q. mouet. a. q. d. est primū motū sit tps terminatū: cuius mor. a. sit mor. terminatus. U. g. 2. cū posuit b. dixit. s. 3. declaratū ē q. in eodē tpe tē. i. ex quo seq. vt mor. infiniti. f. mor. b. 3. q. t. 2. ceteroz in infinitū sint in tpe finito. f. in tpe. g. in quo motū est p. motū. f. a. (C. d. de exp. sit modū psecutōis: 2. dixit: nā declaratū est: qm in tpe tē. i. 2. necesse est cū ista mota sint infinita cū vnu eoz moueat. U. g. postremū i tpe terminato vt mor. infinitus sit in tpe finito: qz iaz posuimus q. i eodem tpe in quo posuim. vnu eoz moueri i eo mouebunt oia cū eoz quo seq. vt mor. infiniti sint i tpe finito: 2. dixit: nā mor. eoz oiz aut erit eq. lis motū. a. aut maior tē. i. 2. b. seq. ponēdo q. mor. vniūscuiuslibet eoz est maior: motū. a. primū: aut eq. lis ei aut minor. Sed qz impole est vt motus moti sit minor: motū. a. q. mouet: 2. pōt ē maior: dixit: nā mor. eoz motū tē. nos autē dixim. q. nō est oia in b. siue ponat maior: aut minor: 3. nō possit minor: poni: 2. b. necesse ē si pcesserimus q. oia motus ē diuisibilis: 2. qz illud qd seq. ex hoc fermone est q. motus infiniti sūt in tpe infinito: nō motus infinitus in tpe finito qd declaratum est esse impole in sexto dixit.

C Si quidez igitur videtur demonstrari qd est a principio: non tñ demonstratur ppter id quod nulluz inconueniens accidit: cōtingit cum infinito tempore infinitum motum esse: non eundem autem: sed alterum 2. alterum multis 2. infinitis motis: sicut accidit: 2. in his que sunt nunc.

C Secundū igitur hūc modū existimat q. illud qd inredebatur ex principio declaratum est: sed nō est declaratū: qz ex dictis nō seqtur improbable: nā impossibile est vt in tpe finito sint motus infiniti: ita q. nō sit vnus motus: sed motus pter aliū: cū fuerint multa q. mouent 2. infinita: 2. hoc accidit in istis motis: in quibus loquimur.

7 Quia ex b. fermone seq. vt mor. infiniti sint i simul in tpe finito: nō vt mor. infiniti sit in tpe finito: 2. est illud qd declaratū est ē impole in sexto dixit: fm igit hūc modū existimat tē. i. 3. igit hūc fermone pdictū existimat q. illud qd inredebatur declarari: qm impole est vt ista mota pcedat in infinitū declaratū est: s. 3. cū b. fuerit bñ p. sideratū: apparebit q. nō declaratū est: nā ex b. syllo que iduxit nō seq. impole i rei vitare: s. 3. impole vt vñ. Et hoc inredebatur cū dixit: qm ex b. nō seq. improbable. i. ipole. (C. d. de idē d. mōstrauit q. illud qd pcludit ex b. syllo inducere ad inconueniens est pole nō impole: 2. dixit: pole. n. est vt in tpe finito tē. i. pole. n. ē vt in tpe finito sint mor. infiniti i simul: ita q. pgregatū ex eis nō sit vn. mor. s. 3. vnusqz eoz differat a reliquo: ita q. sint multa infinita: quoz vnu qd qz moueat p se singulari: 2. oia moneant i tpe equali: b. n. pole. Et ē illud qd pcludit iste fmo pdictus nō ipole vt videbat. (C. d. d. 2. b. accidit tē. i. vt vnu qd qz eoz. i. i finitoy postoy moueat motū p. p. 2. oia i simul: qd est pole nō ipole: vt vt in p. aspectu.

C Sed si qd mouet primū fm locū 2. corporeales motus est: necesse est tangi 2. continuū esse moueri: sicut videmus in omnibus hoc contingere. Erīt enī ex omnibus vnu ipsuz omne aut continuum esse. Hoc igit cōtingēs accipiat: 2. sit magnitudo: aut p. inuū quo est. a. b. c. d. Huius autem motus est. e. 3. i. t. Differt autem nihil: aut finitam aut infinitā esse magnitudinem. Similiter autem in finito tempore quod est. k. mouebitur autem finitum aut infinitum. Horum autē fm vtrūqz impossibile est.

C Sed si motor primo motu corporali est: necesse est vt cōtingetur cuius moto aut cōtinuetur cū eo: quēadmodū hoc videtur cōtingere in oibus. Ergo necesse est vt cōgregatum ex oibus istis sit vnū 2. continuum: accipiat igitur qd cūq. sit possibile: 2. sit vna magnitudo continua. a. b. c. d. 2. motus eius. b. 3. q. f. Er non est oia inter hoc q. sit finitus aut infinitus. Est enī in tempore finito. f. g. eodē modo siue fuerit finitus aut infinitus: qd est impossibile vtroqz modo.

C Niti addere in fermone illud ex quo seq. impole 8 in illo syllo iducere ad icōueniens: 2. est qz iste magnitudines sūt vna magnitudo aut s. 3. vna p. inuatiōe: aut s. 3. p. inuatiōe. Nā cū fuerit vna magnitudo: habebūt vnu motū: qm cū fuerit positiū q. ista magnitudo pgregata ex eis ē infinita: tūc mor. erit i finitū. Et cū fuerit positiū q. vnu eoz mouet in tpe terminato: 2. oia mouent i simul: pole ē vt moueant i illo tpe terminato. i. finito p magnitudinē finitā. Et qz magnitudo infinita d. 3. moueri motū i finito: necesse est ex b. vt mor. infiniti sit i tpe finito: qd ē illud qd declaratum est in sexto. (C. d. d. 3. si motor p. tē. i. sed si illud qd p. mouet postremū motū. f. a. fuerit corpus: necesse est vt iste motor cū mouet aut p. gat postremū motū. f. b. sicut videm. b. in corpib. discretis q. mouet se adiūicē i loco. i. qm nō mouet se adiūicē nisi cū p. inuatiōe: aut iste motor sit p. inuatiōe cū moto: sic videm. b. i mēbris aialū. U. g. vt choide q. mouet manū: 2. musculū g. mouet chordas. (C. d. d. sic videm. p. inuatiōe i oib. i. 2. b. qd diximus de moto p. p. quo p. cū postremo moto est p. 2. p. inuatiōe eis sicut est p. inuatiōe oib. f. 3. q. posuim. ea ēē corpa infinita: q. mouet se adiūicē. (C. d. d. g. necesse ē vt pgregatū ex istis tē. i. 2. cū seq. i istis oib. corpib. q. mouet se adiūicē vt sint in tpe mor. aut cōtigua: aut p. inuatiōe ē vt illud qd pgregat ex istis i tpe mor. sit vna magnitudo aut fm p. inuatiōe: aut s. 3. p. inuatiōe. (C. d. d. accipiam. igit. a. ponat igit q. vtrūlibz istoz sit pole cū illd qd seq. ex vtrūlibz sit illud. f. q. ista corpa mota 2. mouētia sint vnu s. 3. p. inuatiōe aut p. inuatiōe: 2. q. mor. eoz ē vn. eodē mō. (C. d. d. 2. sit vna magnitudo tē. i. ponat igit magnitudō p. gre. ex istis: aut vna s. 3. p. inuatiōe aut fm p. inuatiōe vt sit magni. q. pgregat ex magnitudinibus a. b. c. d. qz mor. ē. b. 3. q. t. (C. d. d. 2. nō ē oia tē. i. 2. cū posuerimus q. iste magnitudines sunt tales 2. mouet vnu eoz. U. g. postremū i tpe. g. necesse ē vt oia moueat

tur

tur in simul quasi vna magnitudo in hoc posito tpe finito. Et siue posuerim qd iste magnitudines sunt finite aut infinite: consecutio eade erit. i. sed cum posuerimus ipsas esse infinitas ptinget impossibile: et vt vnus mor' infinite sit in tēpore finito. ¶ D. d. qd est impossibile vtroq; modo. i. siue fuerit vnu fm cōtinuationem: aut fm ptinguonem.

C Manifestum igit qd stabit aliquādo et nō in infinitis abibit: qd semper est ab altero: sed erit aliquid qd p̄mo mouebit. Nihil autem differat concessio quodaz hoc demonstrare. Contingenti enim concessio nullum inconueniens poterit accidere. Prīmū igitur mouens non sicut qd est cuius causa h̄ vnde est principium motus est simul cu; eo qd mouetur. Simul autē dico qd nihil ipso rum medium est motus. Hoc enim in omni moto et mouente est.

C Manifestū est igitur qd generatio cessabit in aliqua hora: et nō durabit in infinitum: sed erit hic aliquod primū qd mouetur. Et nō accidit huic demonstrationi diminutio: qd non sequit nisi a positione eius qd ponitur. Positum enim si sit possibile non debet sequi ex eo aliquod impossibile. Et primum motus non est tale: quia est illud propter quod: sed illud quod est primus motor quia ex eo est principium motus est ei locus ex loco eius qd mouetur ab eo. Et dico ex loco. i. qd est inter ea nō est medium: qm̄ hoc cōmune est omni moto et motori.

9. ¶ Cum declarauit qd impossibile est vt mota et mouētia sint h̄: qd necesse est ea peruenire ad primū motum: qd nō mouet ab aliquo extrinseco: sed ex se: declarauit hoc. et dixit: manifestum est igitur qd motus ab alio gescet in aliqua hora et. i. manifestū ē igitur ex hoc qd mor' g sentit h̄ in istis corporib' q mouentur a se: nō sentit primū motū ex eis necessario gescet apud primū motū ex se qd nō indiget motore alio ex se. ¶ D. d. et nō accit huic demonstrationi diminutio et. i. et non accidit isti demonstrationi diminutio: qm̄ impole nō sequit in ea nisi ex opposito qm̄ illi pōnes vere iuncte opposito qm̄ non sunt necessarie sed possibiles. Nā si oppositū quesiti eēt possibile: et ppositiones iuncte eēt possibile: tūc nullū accideret impole. Impossibile enī nō accidet ex possibile: et itendit h̄ per improbabile impole. ¶ D. d. et qd primus motū et. i. ita inuenit in exemplar: et itendit sic: et sicut nō accidet huic declarationi diminutio: qm̄ motus: ad quē induxit est primus fm̄ illud ex quo ē motus: non primum ad qd est mor' et est fere manifestum per se: et nō ptingit vt sit in loco ex primo moto ex eo sicut contingit in eo fm̄ qd mouet motus ex eo quasi agens: et signus eius est h̄ qd dixit post: illud qd est prim' motor fm̄ qd ex eo et. ¶ Et forte h̄ ē error scriptoris qui debebat ponere loco huius motū h̄ nomē motor: et tūc itēno erit talis: et qd primus motor ad quē iduxit sermonē ipm̄ et nō motū nō ē motor fm̄ finē. Et tunc itēno istius sermonis ē notū.

care qd ex hoc sermone nō declarat: vtrūq; iste primus motor sit motor quasi agens et finis in simul: aut motor fm̄ finis sit aliud a motore in eo fm̄ agens et dixit h̄: qd ista nō dū sunt declarata de hoc p motore: et ipse declarabit ea in octauo: h̄ aut itendit declarare h̄ ē primū motū: et primū motore: vñ i principio octauo ponit qd h̄ est primus motus et primū motū: et pscrutabit de hoc motu vtrū sit eternus: aut gnātus. Et id qd dicit qd ista declaratio est supflua. nā illa qd ē in octauo sufficit: vt fecit Themistius peccat. Intētiōes. n. diuerse sunt. Hoc. n. qd declaratiū est h̄ pponit et qd declaratiū ē illic. i. motū eternū et: et illud qd dictū ē in octauo est quō est dispō i pmo motore. Et id p̄cefit in eternitate motus p duas vias: quaz pma est ex pmo motore: et scō ex p̄sideratiōe de nā eo: qd mouetur ex se: et est magis p̄p̄ia. ¶ D. d. illud qd est primus motor. i. et nō itelligo hic p primū motorem nisi illud quod dī pmo: qd locus eius ex quo est principius sui motus est locus ei' qd mouet ex eo: et hoc manifestum est in moto ex se. i. qm̄ locus eius ex quo incipit mor' est locus moti: et accidet hoc qd iste motor: nō est corpus sed forma in corpore. Lū igit attribuat loco: nō attribuit nisi loco eius qd mouetur ex eo: et id dixit: et dico locū et. i. et dico qd locus eozū est idem. i. qd inter illa nō est medium qm̄ cū iter motore et motū nō fuerit aliud motū: tūc loc' eozū erit vn' necessario. ¶ D. d. hoc. n. cōmune est. i. vt mibi vñ qd oīs motor et motum inter que nō est mediū sunt cōmunia. i. in hoc qd locus eozū est vnus: et si primus motor q nō est corpus nō est in loco: sed cu; attribuit loco non attribuit nisi loco moti. Non. n. ē in loco nisi qd motū ex eo est in loco: cū sit forma in moto: et hoc erit si itelle xerimus hic p primū motū nō potētiā que est in potremo motore: s̄ si itelle xerim' ipm̄ primū motū: tūc primus motor et motū ex eo sine medio erūt in loco: qd sunt in simul in eodē loco: illa enī que sunt in simul in loco attribuuntur eidem loco.

Tractatus secundus in quo probat quedā que in superioribus supposuerat.

Probat qd mouens est cōtinuum vel ptinguū mobili.

Cap. I.

Moniam aut tres sunt motus fm̄ locum et fm̄ qualitatem: et fm̄ quāritatē: necesse est esse ea que mouent tria. Quod qdem est fm̄ locū loci mutatio. Qd vero fm̄ qualitatem alteratio.

Qd autem fm̄ quāritatē augmentum et decrementum. Primum igit de loci mutatione dicamus. Hic enim primus motus est. Omne igit qd fert: aut etiā ipsum a seipso mouetur: aut ab altero. Si enī a seipso manifestū est qd in seipso mouente existente simul mouēs: et qd mouet erit et nullū ipsoz medium. ¶ Qd aut ab alio mouetur quādrarie dī: qui enim sunt ab altero motus: quatuor sūt: pulsio: tractio: vectio: vertigo. Et nāq; alios oēs in hos necesse est ptingere. Pulsiois qdem igit alia qdem impul-

Inuenit h̄ themistius.

Quo demsa no septimū dī serat a dīa tione octau. Et id et. in. 4. et. 6. 15.

Hoc' local est prim' motum.

Qd ab alio mouet: vt p̄ pulsione. tractiōe. vectiōe. et. in. 4. et. 6. 15.

Exigēt eo cō nullū in dīa tione po tū accide- rit.

Ida expō.

Ida expō.

Physicorum

no dicitur: alia autem expulsio. Impulsio quidem igitur est: cum mouens ei quod mouetur non deficit. Expulsio autem cum deficit expellens. Vectio autem in tribus erit motibus. Quod. n. vehitur non sibi se mouet: sed sibi accidens. In eo enim quod est: in eo quod mouetur: aut super id quod mouetur mouetur ipsum. Vehens autem mouetur: aut pulsus aut tractus: aut vertigine ductus. Manifestum igitur quod vectio in tribus erit motibus. Tractio autem est: aut etiam cum ad ipsum: vel ad alterum velocius sit motus trahentis inseparatus ab eo quod trahitur. Et namque ad ipsum est tractio: et ad alterum: et reliqui tractus idem specie in hos reducuntur: ut inspiratio: expiratio: et spulatio: et quicquid corporum emissum: aut receptum sunt ut speculo et irradiatio. Aliud quidem. n. ipsorum congregatio: alio vero disgregatio. Et ois igitur motus qui est sibi locus congregatio et disgregatio est. Vectio autem componitur ex tractu et pulsione. hec. n. pellit mouens: illud autem trahit. Manifestum igitur quod si quod est simul pellens et trahens cum eo quod trahitur et pellit nullum est medium eius quod mouetur et mouens. Hoc autem manifestum est ex dictis. Pulsio. n. aut a seipso: aut ab alio ad aliud motus est. Tractus autem aut ab alio motus ad seipsum: aut ad aliud est: amplius enim in proiectis. Proiectio autem quando velocius motus sit in eo quod sibi naturam fertur fortiori facta impulsione. Et hoc factotandem accidit ferri quousque velocius fortior sit motus: quod fert. Manifestum igitur quoniam quod mouetur et mouens simul sunt: et nullum ipsum: medium est.

Et si ista h3
ut statio h3
receptio h3
neutrū h3.

Mouens et
motū sūt sūt.

Et cum motus sunt tres. s. in loco: i. qualitate: in quantitate: necesse est et ut mota sint tria. Motor igitur in loco est translatio: et in qualitate est alteratio: et in quantitate est augmentum et diminutio. Et primo loquimur de translatione: est enim primus motus. Dicamus ergo quod omne translatus aut ipsum mouetur ex se: aut ex alio. Si ex se: manifestus est esse motor eius sit in eo quod motor et motus erit in eo insimul: et inter illa non erit medium oino. Motor autem eorum que mouentur ex alio est quatuor modis: attractio: et expulsio: et latio: et inuolutio: alij enim motus reducuntur ad istos. De expulsione vero est ductio: et ex eo est electio. Ductio vero est quoniam motor non separatus a moto. Electio vero quoniam efficiens separatur. Latio autem est in tribus motibus: et latius

non est per se: sed mouetur quod est in moto: aut super motum. Deferens autem mouetur aut expulsiue: aut attractiue: aut circulariter: manifestum est igitur quod latio est in tribus motibus. Attractio vero est aut quoniam attrahens attrahit ad se: aut ad aliud: cum motus attrahentis cum singulariter est sit velocius quam motus attracti. attractio. n. de attrahere quandoque est ad se: et quandoque ad aliud. Et alij modi attractionis sunt eiusdem modi: ad hoc duo reducuntur anhelitus et expiratio: et expulsiue: et percussio: percursorile et percursorale: illud est segregare: hic autem est congregare. Circulario autem est composita ex expulsione et attractione. Motor enim expellit quiddam et attrahit quiddam. Manifestum est igitur quod si expellens et attrahens fuerint cum expulso et attracto: quod iter motorem et motum non erit medium. Et hoc declarabitur ex hoc: ex quo declarauimus habere intentiones. Electio. n. siue motus quod est aut dicatur ab aliquo: aut dicatur ab aliquo ad aliud: et attractio est una intentio et est attractio. Et prolectio est quoniam motus translati fuerit velocius motu nature. Quoniam per expulsionem fit fortior. Et necesse est ut translatus non cesset moueri illo motu donec motus eius fiat fortior. Manifestum est igitur quod inter motorem et motum non est medium.

Intendit in hoc capitulo declarare quod nullum medium est inter motorem et motum. Et illud quod mouetur ab eo: neque plenum: neque vacuum: et quod ei motus est cum moto: et hoc necium est in demonstratione predicta: et est maximum fundamentum in pluribus rebus naturalium. Est enim necium in predicta demonstratione: nam impossibile est imaginari ex illis magnitudinibus fieri unam magnitudinem infinitam sibi tractum: nisi concedatur quod iter motorem et motum ab eo non est medium. Et quod intendit declarare hoc videtur in omni moto: incipit narrare genera mobilia. Et dixit quod mobilia sunt tria genera: nam genera motuum sunt tria: ut declaratum est in quanto: et forte tacuit generationem: quoniam manifestum est in ea magis quam in alijs. s. quod generatio est cum generato. Sed in pluribus translationibus est dubium: utrum motor trahat motum: aut non: et sicut in multis motoribus sibi alteratione ut in magnete. Et cum narrauit modos mobilitatis incipit de translatione et dixit: et primo loquimur de idest declarando quod inter motorem in loco: et illud quod mouetur ab eo non est medium imo sunt insimul et incipit in hoc diuidendo motum in loco in illud quod mouetur ex se et illud quod mouetur ex alio extrinseco: et posuit quod illud quod mouetur ex se: manifestum est in eo quod motor est insit cum moto: cum declaratum sit ipsum habere motum rem existentem in eo: et quod nihil mouetur se: et dixit: si igitur motum ex se mouetur et hoc necesse est cum posuerimus quod in eo est motor alius a moto ut declaratum est in initio istius tractatus. Deinde reuertens est ad illud quod mouetur ex extrinseco: et nunc declarat rebus diuidendo species motionis ex extrinseco et dixit: motus. n.

atq. e. subitū
rta

Motor
est
motus
motus

io.

Est manifestum
fundamentum
in pluribus
rebus
naturalibus
quod iter motorem
et motum
ab eo non est
medium

Est manifestum
attractio

Motor
est
motus
motus

tus.n.eop q mouet ex alio rē. Deinde iduxit rōne ex q apparet q oē qd mouet i loco reducū ad bec gila qtuor:naz oēs motiones reducū ad ista.i. r posset gscire q ipēs mutationum oēs reducū ad bec q tuor:qñ cū iducenē videbunt reduci ad aliqđ istoz generum. ¶ U.g. qñ eductio r eiecio reducatur ad expulsiōe:z differet in b:qñ in ductiōe motor n separaf a moto ab initio mor'vīqz ad finē in eiecio ne aut sepaf. Et qz acceptū latōne vno mō illoz q tuor:z est p accūs dīcat:latio vō rē.i. r iō latū dī mō tū p accūs:qz iuenit in vnoquoqz trū q sūt mota in loco p se:z oē qd mouet:qz ē in moto dī moueri p ac cūs:z iō dīcat:n.mouet nisi qz ē in moto aut sup motū. ¶ D.d. dīferēs vō rē.i. r dīxim'p delatū mo uet in vnoquoqz istoz trū motū:z ē sup deferens: nā deferēs aut mouet expulsiōe:aut attractiōe: aut circulations: cū nō sit vñ'ali' mod' motiōis. Et i rei veritate circulations est cōposita vt ipse dīcat ex expul siōe r attractiōe:z sic motiōes simplices sūt due ex pulsiō r attractiō:z tū nō seqt ex b q mor' simplices sūt duo:imo mor' circularis est magis simplex qz ce teri. ¶ Et nō itelligit p deferēs attrahens:aut expel lēs:aut gtrās:z expulsiō r attractiō r circulari. ¶ D. d. q attractiō ē duob' modis rē. r b māifestū est: sed attractiō q ē i reb' nālīb' est attrahere aliqd ad se: in volūtarijs at iuenit vtrūqz. ¶ D. d. r ad b duo redū citur anbelatio r ispiratio rē. i. qñ anbelatio ē attra ctiō: expiratio est expulsiō. vñ r expiratio est cōposi ta ex duob' motib' expulsiōe r attractiōe. ¶ D. d. r p cussio rē. i. qñ pussio p altez istoz duoz istoz ē segregatio: r segregatio ē expulsiō: r gregatio est at tractiō: r vñ mibi q itēdit op' r extōis cū sua manūz suo pede. ¶ D. d. circulari vō ē cōposita rē. i. circū latio vō q fit ex circulante. ¶ D. d. motor. n. expellit qddā rē. r cū posuit q oē mouere aut ē expeller: aut attrahere: aut cōpositū ex istis: ostēdit q si fuerit de claratū cū b q nō ē mediū iter expellēs r attrahēs: r iter expulsiō r attractiō: r legur ex b q nō ē mediū iter aliqñ motorē: r illud qd mouetur ab eo. Et si illis tal ē. Oīs motor i loco ē aut expellēs: aut attra hens. Et nullum mediū est iter expellēs r attrahēs: expulsiō r attractiō: ergo nullū mediū ē iter aliqñ motorē r illud qd mouetur ab eo. Et b itēdebat cūz dīcat: manifestū est igit q si expellēs r attrahēs fue rit rē. ¶ Et cū dīxit: q cū fuerit declaratū statiz de clarabit q iter motorē r motū nō est mediū: i cepit declarare b i spēb' expellētis r attrahētis: r dīxit: r b declaratū rē. i. r declaratū q i oib' spēb' morio / nus q sunt sub expulsiōe r attractiōe motor tāgit motū ex b q declaratūm' de illis itentionib'. ¶ Et dīxit b vt mibi vñ: qñ b apparēt' est in expellente r attrahēte qñ i alijs spēb' q collocant sub istis. Et ē in expellēte manifestū qñ in attrahēte: r incept ex pone re itētiōes ei': r dīxit eiecio. n. rē. i. r signū ei' qd in ter eyciēs r eieciū nō est mediū ē: qñ eiecio siue vi cas q ē mor' ab aliqđ. i. ab eyciēte: aut dicas q ē mor' ab aliqđ in aliqđ. i. ab eyciēte i aliqđ qd ē eiecio: aut qñ oēqz dīxeris i descriptiōe eieciōis: māifestū ē q eyciēs i eo ē a pncipio cū eiecio. ¶ S. z qñ qñ eyciēns sepaf ab eiecio: r eieciū remanet motū: ex quo vñ q eyciēs nō est tūc motor: r aer q nālīter mouet ex se: cū mouet ex alio vt dīcet i celo r mū. ¶ D. d. r attractiō ē vna itētiō r ē tiratio: forte itēdit decla rare p hoc q attrahēs ē cū attractiō: qñ cū attractiō sit tiratio: r tirās sit cū tirato: nec ē vt attrahēs sit cum

attracto. ¶ Et forte itēdit declarare q tiratio est at tractio: r declaratū ē q attrahēs r attractū isūnī sūt. ergo r tirās cum tirato. Et pma itētiō ē māifestior. nā tirās ē cū tirato māifest' est q attrahēs ē cū attractiō: cū multa vñ attrahere abiqz eo q tangant vt magnetes: r exstīmat q vñ attractiō in plan tis r anīalīb' ē talis: r dīximus q scōa itētiō pot ēē: qñ in hoc q attractiō reducā ad tiratiōe est laten tia: r qñ b hāc expōne voluit notificare: q tiratio ē de attractiōe. ¶ Ad hoc aut qd qñ: qñ pla attrahē tia vñ attrahere sine tractu r sine motu. ¶ Dōm ē q bec dī attractiō equoce. attractiō. n. in rei veritate est illa in q attrahēs mouet cū attractiō: r b qñ attra ctiū ad ipz nō fuerit gescēs. nec ē. n. vt mor' attrahē tis sit velocior q mor' attractiō: r b iuenit in vñalīb' voluntarijs. r iuenit in pluribus vñalīb' nālīb'us: vitalīb' r iō posita sunt fila in mēbris aīaliū. Attra ctiō aut i qua attrahēs ē gescēs r attractiō motū nō est attractiō in rei vitate: s. z attractū mouet ex se ad attrahens vt pīcat se: vīlapis mouet ad inferius r ignis ad sup'. Et sīlīr opz b itelligere d motu ferri ad magnetē: r nutrīmeti ad mēbra. U.g. d motu san guinis ad supiora corpis: r vñ nutrīmenti arborz ad supiora eoz. ¶ S. z dīa iter ista r illa q mouet ad locū pīuū: qñ illa mouet ad locū siue fuerit pīuū quus aut remot'. Nutrīmetā vō non mouent ad nu trīendū nisi cūz fuerint in aliqđ dispōne de nutrīto: r sīlīr ferz nō mouet ad magnetē nisi cū fuerit i aliqđ qūitate de magnetē. Et iō qñ magnes fricat cū alio amittit virtutē: nā ferrū tūc nō acgrit de lapide in al la dispōne qūitate: p quā inatū ē moueri p se ad lapi dē: r b manifest' ē i ambra q attrahit paleā qñ calcit. Ergo iste modus motiōis si dicat attractiō nō inten debat ab Ari. i b noie attractiō: cū collocet i bis que mouent ex se. ¶ D. d. pīectio erit rē. i. qñ trāsferens motū trāslatū ad grē ad quā mouet nālīr mouet mo tu velocior suo motū nālī. U.g. pīectio lapidis ad i ferus. ¶ D. d. r nec ē est vt trāslatū nō cesset. rē. i. dō: nec motus ei' nālīs fiat velocior fm hāc expōitiōe non erit ista pīectio cōis oībus modis pīectiōis. In pīectiōe. n. in q motus pīectiōis est 5 motū nālēz pīecti non erit motus trāslatū velocior suo motū nālī: sed 3 rius ei. Vñ potest quis itelligere ex hoc ser mone aliquod cōe vtrīqz: ita q ex hoc quod dīxit: et pīectio erit qñ motus trāslatū fuerit velocior mo tu naturalī: itelligatur foroz. Si igitur fuerit 3 rius vincet: r si cōueniens addet ei: r ideo dīxit: quonā expulsiō sit fortior: motus enim expellentis in vñro qz modo est fortior motu expulsiō: r siue motus expul si cōueniat motui expellentis: aut sit ei contrarijs: r sic itelligetur residuum.

¶ At vero neqz alterati neqz alterātis nullū est mediū. Hoc aut ex iductiōe manifestūz. In omnib' enim accidit simul esse alterans qd vltimū est r primum qd alterat. Quale enim alterat in eo qd sensibile est. Sensibi lia sunt qbus differunt cor:pora adinulcem: vt granitas: leuitas: durities: mollities: so nus: non sonus: albedo: nigredo: dulcedo: amaritudo: humiditas: siccitas: densitas: ra ritas: r borum media. Sīlīr r alia que sub sensu sūt: quoz ē calor: r frīg': r lenitas: r

Scōa expō.

Lōpato ex ponū adinul cem.

Dīgessio q qñ vñ i oī attractiōe at trahēs attra hat cūz motū r tractu. Soluio.

Attractio du plex.

Id de motu ferri ad ma g. etc. r nutrī menti ad mē bra.

In pīectiōe i q motus pī ectiōis ē 5 mo tū nālē. pīecti nō erit mot' trāslatū velo cior suo mo tu nālī rē.

In oī altera tiōe alterādo ē al cū alterat.

De qd mo uet ē i mo to vt moueri tūc.

Id de motu ferri ad ma g. etc. r nutrī menti ad mē bra.

Id de motu ferri ad ma g. etc. r nutrī menti ad mē bra.

Id de motu ferri ad ma g. etc. r nutrī menti ad mē bra.

Id de motu ferri ad ma g. etc. r nutrī menti ad mē bra.

Physicorum

asperitas. Nec enim sunt passionibus subiecte qualitates. His enim differunt sensibilia corporum: aut secundum aliquid horum maius et minus: et in pariendo aliquid eorum: calefacta enim et frigefacta: aut dulces facta: aut amaricata: aut secundum aliud aliquid predictorum. Sicut et animata corporum: et inaiata. et animatorum quocumque partium inaiata sunt.

Cumque etiam iter alterans et alteratum est medium: et hoc declarabit per inductionem. In omnibus enim alterationibus necesse est ut primum alteratum et primum alterans sint insimul. Breviter enim. n. alteratum non alteratur nisi quod est sensibile. Per sensibile enim differunt corpora a se invicem. U. g. gravitate: et levitate: duritie et mollietate: albedine et nigredine: dulcedine et amaritudine: humiditate et siccitate: densitate et raritate: et eis que sunt inter ista: quoniam per ista differunt corpora sensibilia: aut secundum magis et minus in aliquo istorum: aut secundum quod patiuntur aliquod istorum. Corpora enim aiata: et sicut inanimata: et illud quod est ex partibus animatoz non aiatur: quando calefacta sunt: aut ifrigidata: aut amarificata: aut dulces facta: aut passa ali qua predictorum alterata sunt.

ii.
a Qualitates
attributae al
terationi alie
prie alie sede
b Dic ut di
ce q raritas
et densitas no
sunt nisi a ca
lido et a frigi
do.
c Densitas n al
teratur nisi fm
q est sensibile
et fz q e i ca.
Qualitas non
i ca. pntis.
d Dicit copo
ra pntia pnt
sunt i sensibili
b p qnq sen
sus ex q vide
tur velle offi
as elioz esse
qlitates et p
pna q sunt ibi
sane. Sz vi
de oppo^m. s.
phy. c. 10. et 8
me. c. 5.
e Dicitur et
levitas sunt
nuerate in ta
ctu ex q patz
q sunt qlitates
Sz vide op
positio. 2 d a
nima. c. 109.
Abi. d. q sunt
fle. 2. s. mera.
is. d. q sunt q
ntates.

Cum declaravit quod omnis motor motu locali ita quod sit causa agens: non est medium iter illud quod movetur et illud quod movetur ab eo: vult declarare etiam hoc in alteratione. Et quod qualitates attributae alterationi alie sunt primum: ut caliditas: frigiditas: humiditas: et siccitas: et alie secundae et sunt ille que fiunt ex istis. U. g. densitas et raris: et color et sapor. Et quod hoc non apparet inductione nisi decedat quod iste sedes fiunt ex primis: deinde ponat per inductionem quod primum non fiat nisi motor tamen motu. U. g. calefactio calefactum: cepit dicere quod sequitur ex hoc: si aliquid corpus densetur ut densans tamen ipsi secundum quod ifrigiditas tamen ifrigidatum. Et sicut illud quod rarefit ut rarefactio te secundum quod est calefactio: et sic dicitur de densitate et de densitate. n. affert quoniam in hoc quod potest aliquis dicere quod non est necesse: ut illud quod densatur non densetur donec rarefactio ab alio densetur: et adhuc densum non alteratur nisi secundum quod est sensibile: et secundum quod est in caplo qualitatis non in caplo positionis. Et cum sit in capitulo qualitatis tunc principium motoris erit aut a caliditate: aut a frigiditate: et caliditas et frigiditas sunt principia alterationis: et alterans necesse est cum alterato. **C**um dicitur et sensibilia sunt et ita dedit corpora sensibilia primum. **O**mnis enim istorum sunt in sensibilibus per quod sensus: et prima sensibilia sunt primum qualitates active earum: sunt caliditas: et humiditas: et frigiditas: et siccitas. **E**t quod intendit syllogizare quod densum et raris sunt qualitates: non positiones: sic densum et raris sunt ultime dicitur corporum sensibilia: et dicitur corporum consilium sunt sensibiles: ergo densitas et raris sunt de qualitate: et gravitas et levitas: sunt numerate in tactu et sicut durities et mollietates: et sonus et silentium in auditu: et albedo et nigredo in visu: et dulcedo et amaritudo in gustu: et voluit numerare eas ut appareat per inductionem quod ynaque earum non coaptetur:

nisi per alterationem: et in alteratione alterans semper est cum alterato. **C**um dicitur aut ita quod patet aliquid istorum: et quod omnia corpora mota non dixerant nisi patiendo secundum aliquam istarum qualitatium: siue corpora fuerint aiata aut inaiata: et dicitur hic: quod corpus non agit aliquam istarum qualitatium: nisi quod disponit per illa. **E**t cum posuit quod iste sunt dicitur sensibilia: et sunt manifestum in omnibus quod indiget in hoc quod patet secundum ynaque istarum qualitatium: ut calefactio aut ifrigidatio secundum quod calefactio et ifrigidatio tamen calefactio et ifrigidatio: verificavit illud quod ite debet declarare: et est quod omne alterans tamen alteratum: et ite debet cum dicitur corpora. n. aiata et inaiata. et necesse est ut isti sint modi alterationis: quod omne corpus aiatur aut inaiatur non dicitur alterari: nisi cum calefit aut ifrigidatur: aut patet secundum aliquam istarum qualitatium: quas numerantur per quod sensibilia.

Et ipsi autem sensus alterantur: patiuntur enim. Actus enim istorum motus est per corpus patiente aliquid sensu. Secundum quocumque igitur alterantur inanimata et animata secundum omnia haec alterantur. Secundum quocumque autem alterantur aiata non secundum hoc alterantur inaiata. Secundum enim sensus non alterantur. Et la ter cum alterantur inaiata. Nihil enim prohibet et animata latere cum alterantur: cum non secundum sensum accidunt. Quod est alterationis. ipsius. Si quidem igitur sensibiles sunt passionibus: omnis per hoc alteratio est. Hoc autem manifestum est quod patiens et passio simul et hoc nullum est medium. Unice enim aer est primum: aer autem primum corpus: et sic superficies quidem ad lumen terminatur: lumen autem ad visum. Sicut autem et auditus et odoratus ad movens ipsa primum. Eodem autem modo et simul et gustus sapor est.

Et ipsi etiam sensus alterantur quod patiuntur. Actio enim eorum est motus. Et omne secundum quod alterantur inanimata: per illud etiam alterantur animata. Sed non per omne illud per quod animata alterantur alterantur inaiata. Non enim alterantur per sensus. Et cum accidunt etiam ut alteratione illorum sit sine sensibilibus non percipiuntur alteratione. Et cum passionibus praecedunt tamen forme erunt sensibiles et mediis formis erit alteratio. Ergo manifestum est quod faciens passionem: et patiens in simul sunt: et inter illa non est medium. Aer enim est primum et corpus est primum aeris: et superficies sequitur lumen: et lumen visum: et secundum hunc modum etiam auditus et tactus sequuntur primum motoris: et sicut gustans et gustus.

Cum declaravit quod in omnibus alterationibus apparet quod iter alterationis et alteratum non est medium et existat quod sensus patiuntur quodammodo modorum sensibilibus quod alterat eos: vult declarare in istis et quod necesse est ut alterans et alteratum primum sint sensibilia. **E**t dicitur ipsi et sensus alterantur. et in sensibilibus etiam inveniuntur aliquid alterationis quodammodo. **C**um dicitur autem agunt scilicet

¶ Hic sunt d
nubus passi
us accitio.
38.2. de aia
38.5. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2

¶ Hic sunt d
nubus passi
us accitio.
38.2. de aia
38.5. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2
38.3. 59. 2

scz qm actio eoz est mor. s. mouere nō moueri: pa
ti nō agere. Sūt de virtutibus passiuis: nō actiuis. Et
cū narrat q in sensib' inuenitur modus alteratio
nis alius a modo alterationis que est in ipsis sensibi
lib'. cū ista alteratio sit corporalis: ista spiritalis: vt
declaratū est in libro de aia: narrat q res aia te
alterant per duas alterationes istas. i. spirituales exi
stēte in sensib' et corporales exiēte in sensibilib'. Inaia
ta autē nō alterantur nisi altero genere tñ. Et dixit
z oē p qd alterantē rē. i. z cā in hoc est qm aia te
rant p sensus et p nō sensus: inaiata autē alterant p nō
sensus tñ cū nō bēant sensus. ¶ D. d. z cū accit. et. i.
z accidet aia te alterari sine sensib': tūc alteratio nō cō
prehēdet neq; pceptē quēdam modū inaiata nō com
prehēdūt h' q nō ē ita qm alterant h' sensus: qm tūc
cōprehēdem' alterationē. ¶ D. d. z cū passiones pce
dūt rē. i. z cū passiones pcedūt sēsus et mediā q sūt in
ter sensus et qūitates sensibiles: tūc qūitates erūt sensibi
les. i. cōprehēdibiles a sēsu. ¶ Et itēdebat p h' q pas
sio cōis est nāe in h' q sensus cōprehēdat sensibilia:
sz i cōi passioe declaratū ē q alteratō ē cū alteratō: g
nece ē vt passio sēsu sit h' s. i. g iter eos z iter postre
mū agēs nō sit mediū: z q alteratō i eis sit cū altera
to. ¶ D. d. z mediātib' formis rē. i. z mediātib' qūita
tib' sensibilib': z existētib' in corpore qd seqt' sensus al
terabunt sensus. ¶ Et cū declarauit hūc fmonē di
xit: ergo manifestū rē. i. z inēdit p faciēti passioe
qūitate q est in corpore tāgentē in istis sensus: p passio
ne passioe exiēte i istis. ¶ D. d. aer. n. ē pūmū rē. i. z
nō d' aligis dubitare de sensib' q mouent a sensibilibi
bus de remoto vt in visu: color. n. mouet aerem: z aer
mouet sensum: aer. n. pūmū est cū sensu z corpus sē
sibile pūctū est cū aere. ¶ D. d. z superficies rē. i. z su
pificies in q est color tāgit corp' illuminatū. s. aerē lu
minatū: z aer illuminat' tāgit visuū z accipit hūc lu
men loco illuminatū: z itēdit p illuminatū d'aphanū i
actu nō illuminatū ex se. ¶ D. d. z h' hūc modū eni
am rē. i. z itēdit p pūmū motore in auditu motū q ē i
aere q pcutit pcauū auris in olfactu vero ē odor pue
niens ad nares. ¶ D. d. z sū rē. i. z ita ē de sensib' q
rūz sensibilia sunt separata sicut de sensib' quoz sen
sibilia sunt tāgētia. U. g. in gustu z tactu. In sensibus
enim quoz ista tāgūt sensibilia: nō ē vbiū in h' si
cut est in eis q sunt separati a sensibilib'. ¶ Et cū de
clarauit q iter motore z motū pūmū in alteratione
nō est mediū: neq; in ipsis sensib': si vocat' alteratio:
incepit declarare hoc in augmento: z dixit.

¶ Similiter autē z in inaiatis z in insensibili
bus. Et quod augetur z augēs. Appositio
enim qdam est augmentū: qz simul sunt: z
qd auget: z augēs: z decremētū. Decremē
ti autē causa ablatio qdam est. Abanifestum
igī est q mouentis vltimi z primi qd mo
uetur nullum est medium fm medium mo
uentis: z eius quod mouetur.

¶ Et similiter est de augente z augibilis: aug
mētum est additio: z sic augmētans z aug
mētatum erunt simul. Et similiter diminu
tio z subtractio. Abanifestum est igī q in
ter postremum motum z pūmū motorem
nō est aliud medium.

¶ Dicit: z sū r declarabit q inter agumentans z aug. i3
mētati nō est mediū. Augmētū. n. ē additio augmē
tati: sz iter illud cui addit: z illud qd addit nō est me
diū: z h' manifestū est: vñ nece est q augumentans z
augmētati sint infimul: z sū r de diminutione. Dimi
natio enim est subtractio diminuti: z subtractus ne
cessario est cū in illo a quo subtrahit. ¶ D. d. z mani
festū est igī q iter rē. i. z vocat' ipsū pūmū motore. i.
qz mouet sine medio: nō qz est pūmū nāl. z in qbus
dam libris dicit: manifestū est igī q inter postremū
motorem z pūmū motū nō aliqd est oio: z inēdit q
inter pūmū motū a motore: z illud nō est aliqd: siue
motore fuerit pūmū aut postremus. s. q pūmū mo
tum ab aliquo motore mouetur fm tactum.

¶ Probat q omnis alteratio sit in sensibili
bus z in parte aie sensitua. Cap. II.

¶ Quoniam autem que alterantur
omnia alterant a sensibilibus: z
solum horū alteratio est: quecū
qz fm se dicuntur pari ab his ex
his cōsiderabimus.

¶ Quoniam autē omne quod
alterat alteratur a sensibilibus: z q alteratio
est istoz soloz: z illoz q recipiunt passiones
ab istis sciet ex hoc qd narrabimus.

¶ Incepit h' pseruari de hoc q mor' alteratōis ē de
pūmū qūitatis in genere qūitatis passiuē. ¶ Et
dixit: qm aut omne qd alterat rē. qm autē omne qd
mouet motu alteratiuo mouet i genere sensibilibi. i.
in tāgibilibi: aut in sapore: aut in calore. ¶ Et cōfide
rādū est: verū iste modus inuentat i oib' sensibilibi:
aut in qbusdā. Et est manifestū q ista alteratio inueni
tur in pma d'rietate que ē in tactu. s. calidi z fri. z sic.
z hu. Et sū r vt ēē i d'rys sequētibz ista. U. g. duritie:
mollitie. Sz tñ pmo ē in pms qūitatis. In istis autē
scdo z mediātibz pms z sū r in gustu. In sonis autē
videt q alteratio de graui in leue est modo equoco
cū istis: cū sonus sit passio facta i aere a pūssioe cor
poz. In olfactib' vō qūitates manifeste sunt: sz d'ria la
tent in eis: vt dictū est in libro de aia: z cū ita sit cum
dixit: alterant a sensibilibi: itelligēdū ē ab oib' sensi
bilibi si itelleperim' vltitaz: sin autē exapiemus so
nos. ¶ D. d. z q alteratio ē istoz solozū. i. z manife
stū ē q mor' alterationis ē istius generis tñ de pūi
camēto qūitatis. ¶ D. d. z eozū que recipiūt istas qūi
tates ab alijs p se nō p accitio. q. d. q iste motus attri
buit qualitatibus q sunt in hoc genere: z rebus que
recipiunt per se istas qualitates.

¶ Altorum enim maxime si aliquis itelligat
in figuris: z in formis: z habitudinibus: z
horū remotionibus z acceptionibus: vi
det q est alteratio. Non est autem neq; in
his: sed sunt bec: cum quedam alterantur.
Bensata enim: aut rarefacta: aut cum sit ca
lida aut frigida materia: alteratio enim non
est. Ex quo quidem est forma statue: nō dī
cimus formam: neq; ex quo figura pyrami
dis est aut lecti: sed denominātes hoc. Hoc
qd ē enūm: illud vero cereuz: aliud vero li

Documētū.

In pms qūi
tatis est p z
pūcipalit' alte
ratio in scdo
at ē mediāti
bus pms.

z. de aia tēx.
cō. 21.

¶ Hic sunt d
nubus passi
us accitio.

Phyſicorum

gnum. Quod autem alteratur es dicimus. Humidum enim esse es dicimus; aut calidum; aut forte. Et non solum sic; sed humidum et calidum es equivoce dicentes passioni mathematicam. Quia ergo ex quo quidem forma et figura et quod factum est equivoce non dicunt cum si quis quod sunt ex illo. Que autem alterant cum passionibus equivoce dicunt; manifestum est quod in solum sensibilibus alteratio est.

Thecimus igitur de alteratione quod proprie videtur esse inter alias qualitates in figuris et formis: et vestit eas et denudat. Et non etiam sunt in istis: sed ista fiunt quando aliqua alterantur. Quando enim materia densatur et rarefit et calefit aut infrigidat. Alteratio vero non: quoniam id ex quo fit forma idoli non dicimus ipsum esse formam: neque illud ex quo fit figura: aut figura lecti dicitur esse figura. Sed de noiantur nomina ut dicimus in illo quod est cupreum. In hoc autem cereniz: et in alio lignum. In alterato vero dicimus illud. Dicitur enim in cupro quod est humidum: aut calidum: aut durum. Et hoc non in eis: sed dicimus quod humidum et quod calidus est cupreus. Et sunt communia in nomine propter hoc quod materia recipit passionem. Cum igitur ex quo fit forma aut figura facta non habet communicationem in nomine cum figuris ex quibus facte sunt. Alteratum autem peruenit in nomine cum passionibus ex quibus alteratur. Ad manifestum est quod in solis sensibilibus est alteratio.

15. ¶ Cū voluit declarare q̄ transmutatio que d̄ altera
tio nō inuenit̄ de generib⁹ qualitatz⁹ quatuor: nisi
gñe sensibilit̄: r̄ si q̄s videbit̄ cū eē in alio gñe digni⁹
est vt sit in genere q̄latis existētis in q̄litate: r̄ for
mis que sunt ī aiato fm̄ q̄ est aiato. Incepit declarare
re b̄ hic q̄ nō inuenit̄ in istis generib⁹: ex quo appe
bit q̄ cū ī istis nō ignētiā: quāto magis in ceteris ge
nerib⁹ q̄latis. ¶ Et dixit: dicamus igit̄ de alteratio
ne r̄ cū q̄l̄ sit transmutatio q̄ d̄ alteratio fuerit ī alio
genere p̄ter gen⁹ q̄latis passiuaz⁹: existimatio ē ipas
eē in figuris q̄ sunt in genere q̄latis: q̄ ē in q̄litate:
fm̄ q̄ est q̄litas: r̄ in formis q̄ sūt ī aiā r̄ aiato qd̄ ē
aliō gen⁹. ¶ C. d. r̄ velt̄ r̄ d̄ nudare. i. r̄ d̄ aliqd̄ al
teri qm̄ recipit aliquā istaz⁹ figuraz⁹: r̄ qm̄ d̄ nudat̄ ob
ea. ¶ Et itēdebat declarare q̄ mot⁹ alterationis sit
existimatio eē in istis reb⁹ existimatio apud gnationē r̄
3. corruptionē eaz⁹: nō qm̄ sunt fixę. ¶ Et cū declarauit
q̄ nullus existimatio alterationē ē in aliquo genere
q̄latis: nisi sit in istis duob⁹: incepit declarare q̄ nō
inuenit̄ in istis duob⁹: r̄ dixit: s̄ ista sunt q̄ alterat̄
aliq̄. r̄ ī istis duob⁹ generib⁹ nō inuenit̄ alteratio. Sz̄
gnatio r̄ existētium in istis duob⁹ generib⁹ sequit̄
v̄rā alterationē: nō q̄ alteratio existit in eis sicut ī
reb⁹ q̄ alterant̄ in rei veritate. ¶ Et b̄ itēdebat cū
dixit: ista sunt r̄ cū s̄ ista q̄litas sūt q̄ alterat̄
ille q̄ sunt q̄litas alterabiles in rei veritate. ¶ C. d.

ide narravit quō accidit b: r dixit qm mā dēfāz rēi.
z gnatio formaz r figuraz sequit alterationē mae:
aut quādo pēnfāz r rarefit fm vidētēz q raritas z
densitas sunt causē gnationis r corruptionis: aut qā
calefit aut ifrigidat fm q est verū in leita yr mibi
vidēt est itelligendz iste locus. Densitas enim r ra-
ritas sunt apud rerum qualitates frequētes calidum
r frigiduz. Densitas enī nil aliud est nisi transmuta-
tio alicui⁹ ad minōrē magnitudinē: raritas ad ma-
iōrē. Antiq⁹ vero dicebāt q densitas est restrictio
poroz coipozum r raritas expansio: r q hec due sunt
causē gnationis: cuz gnatio apud eos fit pgregatio r
segregatio: r hoc bene pcessum illi est coipozū habē-
tib⁹ poros: nō sunt cā gnatiois r corruptionis yr fin-
gebāt: s; sequunt⁹ gnatiōē r corruptionē. ¶ D. d. al-
terano vero nō. i. q aut gnatio figuratum r formaz
fit alterano impōse est: materic cuz que recipiūt for-
mas nō dicunt⁹ forme. U. g. qm cupz nō d⁹ idolu⁹.
qz cupzo nō dāf hoc nomē neq; ligno b nomē lect⁹.
¶ D. d. neq; illd ē q fit figura rēi. neq; illnd ē q
fit figura z est cēra d⁹ figura z s; ill lignū nō d⁹ lect⁹.
neq; ēt ecōuerfo. i. q forma noiet a noie mae. U. g.
yr lect⁹ dicāf lignū. ¶ D. d. s; bnoiat rēi. forme l⁹
nō noiet a noie mae tñ denoiat⁹ yr cū d⁹ idolu⁹
est cupreum nō cupzū. ¶ Et cū possit q figure r for-
mē q sunt in aia z alio nō noiant a noie mae: s; de-
noiant: icēpit narrare q nō est ita in alteratiōē: d⁹
xit: alteratū vero rē. illd aut qd recipit alterationē
notāf a noie ē⁹ in qd alterat⁹ yr cū d⁹ cupzū qd al-
terat ad caliditē: aut ad frigiditē: est calidū: aut
frigidū: s; cupzū qd alterat ad aliquā figurā nō d⁹ il
la figura. U. g. yr cupzū fit triāgū. ¶ D. d. alteratū
vero d⁹ illnd. i. qm subiectū alteratiōis denoiat a qli-
tate q est in alteratōe: dicim⁹ n. frigidū r humidū i
tēdēdo subz frigiditatis r humiditatis: cū dixit b.
¶ D. d. cām r dixit: r sunt cōia in noie rē. z subm z
accūs cōicāt in codē noie: qz subz nō exit a sua suba
exīte accēte sicut subm recipiēti formas exit a sua
suba exīte ēte formaz: hec ē d⁹ ita iter formaz r accūs.
¶ Deide idixit s; illm super hoc r dixit cum igitur
ex quo fit forma rē. z compositio istius sermonis est
in feba figura sic. Illa que recipiūt formas nō cō-
municant in nomine in rebus alteratis. Sed altera-
bilis cōmunicat in noie cum passiombz. Ergo illa
que recipiūt formas nō sunt alterabilia.

TAmplius et aliter dicere inconueniens est. dicere enim hominem alteratum esse et domum accipientem sine ridiculu[m] est. Si pfectionem domus refectione: aut laterationem dicimus alterationem esse: laterata autem domo: aut cooperta alterari domum.

¶ Et ptingit etſa inopinabile hoc modo. Vi-
cere enim hominē alterari ⁊ domum altera-
ri cuꝝ completur ⁊ perficitur eſt deſiſibile.
Quoniaꝝ ſi dixerimus qꝫ perfectio domꝫ q̃
eſt cooperire cū tegulis: ⁊ facere tegulaꝝ eſt
alteratio. Dicemus qꝫ cum domus eſt coo-
perta ⁊ fuerint tegule qꝫ alteratur.

Ciste ē alius sermo in quo declarat q̄ figurarum ge-
neratio nō est alteratio: et si aligs posuerit q̄ gene-
ratio figurarū est alteratio: priget ei ponere q̄ gnatio
in substantia

Figura ē q̄li
tas ī cōnitate
fm q̄ est cōti
tas.

Desiras er
ritas sūt q̄l
tates isēquē
tes frigidit
calidū. Sed
vide oppo
p̄meta. c. 15.
Et i p̄nos c
ō q̄litate vbi
d. q̄ sūt i p̄u
to hū. Et i
cō. 64. q̄r.
ph. d. q̄ sunt
q̄ritates. Et
in. s. ph. 77.
d. q̄ ē clari
rarificari sūt
mor? localē.

Eac q'red
plut foras nō
diur forme cō
simile. 7. mē
34. 7. 34.

Substancia
a sua substancia
te acceitue
Nim recipies
formaz extra
sua substancia
fusa. Ideo
phy. 1. 3. ex
cap de sua
bis. Et. 2. de
gia. co. 8.

Subject

Soluto.

वि. वि. वि. वि. वि.

17

Ad cū re-
latū dī re-
spectu extre-
mū,

De qđ itellr
i respū alte
ri⁹ est ad ali

chritudo.
Dulchritudo
é pprio
inter mēbra

T.c.io,

6ms

Unūqđqđ rē
maxie p̄fām
est: cū attingit
p̄p̄e v̄tutē: tūc
maxie est
p̄m hūmānū.

is

10 11

Physicorum

nō sit alteratio. Et cū posuit q̄ virtutes sunt p̄fectio: et inrēdit declarare q̄ p̄fectio nō ē alteratio: ideo p̄t declarare p̄pōnē p̄ quā declarā: b̄: et q̄ p̄fectio nō est diuisibilis: alteratio autē ē in re diuisibili f̄m magis et min⁹: vt dictū est in quinto de motu. s. q̄ nō inuenit nisi in rebus diuisibilib⁹: et dixit: qm̄ vnaq̄ qz rep̄ ē p̄fecta i illo tpe: in quo puenit et ē. et p̄fectio est indiuisibilis: qm̄ aliqd nō sit p̄fectus nisi in tpe in quo puenit ad p̄fectionē: et causa in b̄ q̄ istud tps est indiuisibile est: qm̄ illud qd puenit in illa hora ē indiuisibile: et est p̄fectio qz ē finis rei nālis: et finis ē in diuisibilis. ¶ D. d. et erit in fine rei nālis. i. et ens erit in eo i fine rei nālis: et cū hora in qua inuenit p̄fectio est indiuisibilis: et est declaratū q̄ ois mor⁹ est in diuisibili manifestū ē q̄ alteratio nō ē in p̄fectioe. ¶ Et cū posuit q̄ p̄fectio est in fine rei nālis: et q̄ finis rei nālis est indiuisibilis: incipit dēmonstrare b̄ in circulo cū b̄ manifestū sit in eo. s. qm̄ est p̄fectio indiuisibilis nō ē in circulo magis q̄ circulo: et dixit: quēadmodū circulus et ē. et p̄fectio rep̄ nāliū est indiuisibilis qz sunt i fine nō ante: sicut est dīpō in circulo. Quia p̄fectio eius est qm̄ fuerit in fine: nō enī est circulus ante finē. et q. d. et p̄fectioes sunt indiuisibiles: qz p̄fectiones sunt siles p̄fectio i circulo: quēadmodū circulus non est circulus ante finem. Si res est in alijs p̄fectionibus. ¶ Et cū declarauit q̄ virtus est indiuisibilis: declarauit hoc ē in virtio. et d. et virtiū et ē. et virtiū est separatio et remotio ab illo fine indiuisibili: et cuius iste finis est indiuisibilis: ergo et illud qd distat ab eo maxime est indiuisibile: et sic nō est mediū inter virtutem et virtiū. Notus autē est in eis: inter que est medium: vt declaratum est in quinto: et totus hoc in intellectu est ex suis verbis potentialiter.

¶ Fit quidē igitur cum quiddā alteratur: et acceptio virtutis et remotio malitie: alteratio tñ horum neutriū est. Quia autē nō alteret aliquid horū manifestū est. Virtus quidem enim aut ipassibilitas quēdā est: aut passibilis est sic. Alacritas aut passibilis est: aut contraria passio est virtuti. Et hoc totum est q̄ morale virtutez in voluptatibus et tristitijs esse accidit. Aut. n. f̄m actū est: qd est voluptatis: aut per memoriā: aut spem. Si qdē igit f̄m actū est: sensus est cā. Si hō per memoriam: aut per spem ab ipso est: aut enī in sunt qualia passi sumus: reminiscēb⁹ voluptatis: aut qualia patiemur speratibus.

¶ Et diminutio a virtute et denudatio a virtio sunt quādo aliquid alterat. Sed neutriū est alteratio. Et signū eius q̄ aliqua alterantur manifestū est. Virtus enī est aut irreprehensibilis passionū: aut receptio earum tali modo. Virtus autē est receptio passionū contrario modo illi: quo virtus recepit eas. Et vniuersaliter accidit q̄ virtus moralis sit in modis voluptatis et tristitie. Voluptas enī aut est actus: aut p̄ rememorationē: aut spe. Eius autem qd est actus cā est sensus. Illud

aut qd est per rememorationē: aut per spem erit f̄m hoc. Voluptas. n. accidit nobis aut p̄ rememorationē eius: qd habuimus ex ea. aut per spem ad illud qd habēdū est.

¶ Cū declarauit q̄ in q̄litate: q̄ est in q̄ntitate nō ē alteratio: et q̄ gnatio et p̄fectio alteratio: et declarauit q̄ in virtutib⁹ aie nō est alteratio: vult declarare: q̄ sequuntur alterationē: qd nō fecit in formis corporalib⁹: qz manifestū ē eas seg alterationē. ¶ Et dixit: et diminutio et ē. id est et virtiū et vt f̄m a rebus alterationis: s. factio eaz in se nō ē alteratio: cū sint indiuisibiles: vt declarū ē.

¶ Deinde dixit signū sup b̄: et dixit: et signū: q̄ aliq̄ alterant manifestū est: quoz alterationē seg factio virtutū et virtioz. ¶ Virt⁹. n. aut est p̄hibicio vitiōsi a receptioe passionū corporalū: aut ē receptio passionum nō terminator: quocūqz fuerit: necesse est vt sequantur passionē. Si aut fuerit medie in passioe: sicut. n. ē verum. manifestū est qm̄ sequuntur medius in passione. Ipsa. n. passio corporalis erit p̄ alterationē: et ipa alteratio: et s̄lī si seg ipassibilitatē. Prohibitio. n. a passione praua erit p̄ passionē: et illi passioi praua.

¶ Et cū dixit: et vt seg alterationē cū seg passio: nē: et passio ē alteratio: dixit hoc ē in virtio: et dixit: virtiū aut est et ē. i. virtiū aut seg receptionē passionū: q̄ sunt due passionib⁹: qz sequuntur virtutes. ¶ Sed qm̄ ē quo dī: q̄ vt seg passionē laudabilem et virtiū passio: nē illaudabilem: et passio laudabilis et illaudabilis se: quuntur virtutē et virtiū. ¶ Virt⁹. n. est habit⁹ p̄ quez patē passionē laudabilem: et virtiū est habitus p̄ que patē passionē illaudabilem. ¶ Ad hoc aut dōm est: q̄ isti duo habit⁹ acgrunt p̄suetudine passionū laudabiliū aut illaudabiliū. Ergo ex p̄tina eoz p̄fecte necesse seg passionē. Et cū sit declaratū q̄ vt et virtiū sequuntur passionē: et declaratū: q̄ passio ē alteratio: seg ex b̄ q̄ virt⁹ et virtiū sequuntur alterationē. ¶ D. d. et vt accidit et ē. i. et vt moralis est i voluptabili et tristabili. s. in q̄redo voluptabile: et fugiēdo tristabile s. qz opz et qm̄ opz: et tēdebat p̄ b̄ dicere q̄ virtus seg passionē. Nā q̄rere voluptabile et fugere tristabile sequuntur passionem. Et s̄lī s̄ponit sic. ¶ Virt⁹ inuenit in cōtrastabili et voluptabili. Et tristabile et voluptabile sequuntur passionē. Ergo virtus segtur passionē. Et similr declarabit per hūc s̄lī in virtio. Et qz voluptabile aliud est in p̄terito: et aliud in futuro: declarauit hoc et d. voluptas enī aut est in actu et ē. et tendit per actū tps p̄s: et per rememorationē p̄teritiū: et per spem futurū. Et qz vniūquisqz istoz trū modoz voluptatis p̄p̄ius est alicui virtuti virtuti ante: dixit: eius vō que est in actu cā est sensus. i. voluptatis enī: que est in actu causa est: qz comprehendit sensū q̄ est in actu. Et eius q̄ est p̄ spem cā est sensus: s. de sensu q̄ est in potētia: ille q̄ iam exiuit in actu p̄p̄ius est virtuti rememorationē: ille q̄ futurus est imaginatiue. Delectamur. n. p̄ rememorationē: qm̄ imaginatiū sum⁹ illō rememoratū. q. i. existit in actu. Et s̄lī est de sperato. Nā igit p̄cedent a sensu: et dīp̄t: voluptas. n. accidit nobis et ē. ¶ Et q. intēdebat p̄ b̄ confirmare: q̄ voluptas sit a passioe: que sit a sensibili: et quia voluptatio est p̄ spatu: et illō qd f̄iedū ē p̄t hic fieri p̄clū sio. s. q̄ voluptas seg passionē a sensibili. Quā necesse est si voluptas sit passio: aut seg passionē: vt facta sit a passione sensibili: cū sit positū: q̄ passiones f̄iāt a sensibilib⁹ et insensibilib⁹. Et ideo dissoluit qd nē narrando: q̄ voluptas in p̄terito et futuro est sensibile

s. p̄p̄. i. c. 10.

¶ Perfectio ē indiuisibilis: qz ē finis rei nālis: et finis est indiuisibilis. ¶ D. d. et ē. s. p̄p̄. i. c. 4. 6.

¶ Bonus et ē cū q̄ h̄it mediu p̄s et ē. s. p̄p̄. i. c. 2. 2.

¶ Virtutibus

¶ Solutio

¶ Delectamur p̄ rememorationē: qm̄ imaginatiū sum⁹ illō rememoratū. q. i. existit in actu.

Liber Septimus

138

sibile in potentia: et quod comprehendit sensibilibus in potentia et in actu sequitur eam necessario passio.

CAt vero neque in intellectuina parte anime est alteratio. Sciens enim maxime ad aliquid obiectum: hoc autem manifestum est. Secundum enim nullam potentiam in motibus factum est: quod est scire: sed existente quodam. Ex ea enim que est secundum partes experientia universalis accipimus sciam. Neque igitur actus generatio est: nisi aliquis respectio: neque tactus generationes dicat. Idemmodi enim est actus. Que autem ex principio est acceptio scientie non est generatio: neque alteratio. In quiescendo namque et sedendo anima sciens fit et prudens. Sicut igitur neque cum dormiens surgat aliquis: aut ebrius pauset: aut infirmus ordinetur factus est sciens: quousque prius non poterat uti: et secundum sciam agere. Sed mutata perturbatio et in statu reuolvente intellectu inerat potentia ad scientie congruitatem. Idemmodi igitur aliquid fit: et quod est ex principio in scia existens. Turbatio enim quies quedam est restitutio. Neque igitur infantes possunt adscere: neque indicant sensibus: sed in sensibus multa enim turbatio circa hos et motus. Statuer autem et pausat: turbatio aliquando quies namque: aliquando autem ab alijs. In utroque autem bis alterari aliquid accidit sicut cum surgat: et fiat vigilans ad actum. Ab manifestum igitur quantum ipsum alteratio in sensibilibus est: et in sensibili parte anime: et in alio nullo nisi secundum accidens.

CNeque in parte distinguere de anima est alteratio. Sciens enim et cognoscens dignius dicitur de caplo ad aliquid: et hoc manifestum est. Quia cognitio non est in cognoscere: ita quod aliqua potentia potest moueri: sed cum aliquid fuerit. Quia per experientiam rerum particularium comparamus cognitionem mutabilem. Neque intellectus est et generatio. Nisi quis dicat quod videre et sentire est generatio: et quod tale est. Intelligere et acquirere cognitionem in principio non est generatio: neque alteratio. Homo enim fit sciens: et intelligens quia anima eius gescit et firmat. Quoadmodum igitur homo quia expergegit a somno: aut quia deinebria: aut quia fuit infirmus non debet fieri sciens. Licet prius non habebat potentiam utendi scientia: neque operandi eam. Deinde postquam recessit illa conturbatio et quiescit intellectus inuenit in eo ista potentia que fit: ita est in eo: quod inuenit in principio in dispoitione cognitionis. Cognitio enim est quies et rectitudo. Neque pueri et prius adscere: aut educare in sensibus sicut plurimum annorum. Nam

conturbatio et motus in pueris est multa. Et ista conturbatio rectificat et cessat quedam a natura: et quedam in alijs rebus: ut a disciplina et a similibus. Et in istis duobus necesse est: ut aliquid alteretur: sicut est dispositio eius: quod expergegit a somno: et est somnus apud actum. Manifestum est igitur quod alteratio est in sensibilibus: et in parte sensibili anime: in alijs autem non nisi per accidens.

Cum declarauit quod in parte rationabili operatiua non est transmutatio: vult declarare: quod neque in parte comprehendit una anima fit transmutatio: neque alteratio. Et dicitur: neque in parte distinguere: et iterum per partem distinguere comprehendere: et est ut sensibilibus et imaginatiua: et rationabilis. Et dicitur: cognoscens enim dignus est et signum eius: quod generatio istorum ut est de genere rationis: et maxime partis rationabilis. Et n. dignus: ut existimet eum de caplo ad aliquid quod de qualitate: et intendit eum comprehendere in nobis non est aliquid factum in se: sed in respectu ad nos. Nam anima fuerit parata ad recipiendum illas apprehensiones: ut ferrum parat per similitudinem ad recipiendum lucem: et alios colores et formas: non quod apprehensiones generentur in se: quod ante non erat. Et hoc quod dixit manifestum est in intellectu quod in alijs virtutibus comprehendit: et ideo dicitur: cognoscens enim et. Sed intendebat per cognoscens intellectum. Et forte intendit per cognoscens omnes virtutes apprehensas: et entis comparatio inter illas: ad alias presens anime non rationabiles: sed morales. Et dicitur: et hoc manifestum est et. Nam cognitio non fit in cognoscere: ita quod per cognoscens fit transmutata: sed fit quia aliud aliquid transmutat: sicut est dispositio in omnibus rebus. U. g. in columna. Columna enim non transmutat in se: quod de sinistra posita est in dextram: sed aliud. U. g. Sol. Et si est dispositio in factione cognitionis: quia hoc non fit ita quod per cognoscens transmutet: sed quod aliud transmutat: et est illud in respectu cuius obiectum illa cognitio. Et cum narravit: quod cognitio fit in nobis non ita quod pars cognoscens transmutet: sed aliud dicitur: quod est illud aliud: et dicitur: quia experientia et. Nam cognitio fit in nobis quia transmutat per receptionem particularium et considerationem eorum: quia cum consideramus particularia fit ex his cognitio vultus in nobis secundum relationem ad illa. Nam cum apud nos fit ex aliquo speculius quod unum particulare: statim fit in nobis species vultus absque eo quod in ipsa fiat transmutatio. Et dicitur: neque intellectus et. Et ad omnem quod intelligere est generatio non habet viam ad dicendum hoc nisi dicat: quod videre et vult sentire est generatio. Et dicitur hoc: quod proportio intellectus ad intellectum est sicut proportio sensus ad sensum. Si igitur aliquid dixerit: quod factio istorum est passio et transmutatio sed quod sequitur alterationem secundum quod est via generatio: potest dicere hoc in intellectu. qui autem non dicit hoc in sensibilibus minus dicit in intellectu. Dicitur enim probare quod cognitio fit in nobis sine generatio per rationes probabiles: et dicitur: et acquisitio cognitionis et. et iterum ad partem non habet rememorationem. Et dicitur: homo enim et. et necesse est ut cognitio fiat in nobis sine generatio: quia vultus est: quod homo non fit cognoscens nisi quia generet et rectificata fuerint accitua anime apud separationem a pueritia. Et intendit quod scia non est in pueritia in actu: sed accitua appetibilia: et vult humores: ut dicitur Plato impediri pueri: et ideo assimilauit ipsi dormienti: et ebrius: et infirmus: et dicitur: quoadmodum igitur homo et. et quoadmodum qui homo fuerit dormiens et expergegit et re-

Cometa. sup. phy.

an gescido
in sapientia

Op. me. io.
co. xxi.
a. Scia et co
gnitio digni
e vult i ca
ad aliqd q
i qitate p hoc
vide. s. meta.
co. 20.

L. p. d. e. a.
m. p. u. e. l. a.
fit ex hoc co
vult in nobis
g. d. e. i. z. me.
c. 4. et i fine
scdo postet.

Proportio
intellectus ad intel
lectum est sicut p
portio sensus
ad sensum.
g. d. e. 3. d. a. i.
L. c. 3.

Homo g
in pueritia
non bñ d. q. d. m.

f. z

Physicorum

Нот

rata in sua subſta:manifeſtū eſt:q̃ q̃ audiuerit iſta ſi-
gna nō dubitabit in hoc:q̃ eſt nō trāſmutata in ſua
ſubſta:ſed remāebit ei ſc̃da poſſibilitates.ſi in nobis: nō
q̃ bec ſit opinio eius:ſed uidebatur demōſtrare vin-
iſtius opinionis:Ut cū hō ſeuerit illa ſigna habebit p̃
ipſibilitē:vt ſit alterata in ſua ſubſta: nō remāebit
ei cognitio niſi inter duas alias iternōies. ¶ R̃ d̃. ma-
niſeſtū eſt igiſ de alteratōe tē. ⁊ itendit per ſenſibi-
lia tāgibilia: ⁊ colores: ⁊ ſapores: ⁊ odores: ⁊ per partē
ſenſibile aie paſſiones factas in uirtute cōcupiſci-
bili:quas ſequunt paſſiones corporales:vt rubor uere-
cundia: ⁊ palloꝝ timorē. Et vocant hanc partē corpo-
rale:q̃ indiget corpore: ⁊ ideo nullus exiſtitat:q̃ il-
la pars aie pōt ſeparari. ¶ Sed querit hic quare ta-
cuit hic ſpēs qualitatē:que oſt potētia ⁊ ipōtētia nā-
lis. Et Alcy. dicit: q̃ iaz declarātū eſt vtrq̃: nō eſt q̃
litas: ⁊ itēdit vt mihi videt: q̃ res agūt per ſuas for-
mas: ⁊ paritūt per materias: ⁊ forme ⁊ mīe ſunt ſub-
ſtantie neceſſario. ¶ Et forte itendit: q̃ declarātū
eſt: vniuerſaliter: q̃ nō eſt qualitas alterabilis: quo-
niā eſt forma: ⁊ declarātū eſt: q̃ forme nō ſunt alte-
rata: ſed ſequunt alteratōnem.

¶ Quidit q mot⁹ sūt pabiles ad inicé. La. I.

Babitabit autem aliquis utrum
est morus ois omni cōparabi-
lis aut nō. Si igitur est ois cōpa-
rabilis: et equaliter veloci est: q-
uod in equali tpe per equalē spaciū
mouetur. Erit ergo circulario

quidē equalis recto ⁊ maloꝝ ⁊ mīoꝝ. Am-
plius autē alteratio ⁊ loci mutatio eq̄lis est:
cū in equali tēpore aliud quidē alteret̃: aliō
vero ducaf. Erit ergo eq̄lis passio lōgitudi-
ni: sed hoc ipossibile est. Si ergo cū in eq̄li
tpe fm̄ equalē moueaf: tūc eq̄līter velox ē.
Eq̄lis autē nō est passio ois lōgitudini. Qua-
re nō erit alteratio loci mutatioi eq̄lis: neqꝫ
mīoꝝ. Quare nō ois cōparabilis est.

T Et querit̃ vtz mot⁹ coniungē cum motu
aut nō. Qm̃ si oēs motus cōiungunt̃ sibi:
⁊ cōuenientia in velocitate sūt illa q̃ in tpe
ēq̃li mouēt̃ per equalē: tūc aliquis motus
circularis erit equalis recto. Ergo aliquis
motus circularis erit maior: aut minor illo:
⁊ alteratio ⁊ translatio erunt ēq̃les cū in tpe
equali hoc alterat̃: ⁊ hoc mutat̃ locū. Ergo
passio erit equalis lōgitudine: sed hoc ipos
sibile. Qm̃ tunc velocitas est ēq̃lis qm̃ duo
p̃transcunt̃ in ēq̃li tpe aliqd̃ equalē. S; pas-
sio ⁊ lōgitudo non sunt equalēs: ergo neq;⁹
alteratio ⁊ translatio sunt ēq̃les. Itēq; vna
minor est alia. Unde necesse est vt non oīs mo-
tus cōiungat̃ cūz omni motu.

Ita si e op
tri. s. iede
bat demit
vi d i s t i o p
nis.

De
cularis
qualis
Idem
6129.

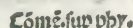
substant

Gold, B.C.

Uide de h
mā Huc
me. 619.

De fin
le adin
funtilla
bus ine
equalit

23 Cum dixit qd vltim est qd inter motu circulari et rectu est coparatio fm velocitate et tarditate: sicut accidit hoc in motib⁹ rectis cu oēs sint in loco: incipit declarare quo sequit si dicantur velociores et tardiores vt dicant eqles. Et iterum fm oem a ca pte. et dicit: si igit aliq dixerit qd i. si igit aliq dixerit qd nece est: vt in qbuslibz duob⁹ motib⁹ positis in loco vt alter sit velocior et alter tardior. Qm oēs duo mot⁹ diuersi in loco alter est maior: alter minor: et cu magnitudo et puitas inueniant in eis: ergo velocitas et tarditas. q et eqalitas. oē. n. in quo pot esse veloci⁹ et tardius: pot esse equale. Et cu posuit: qd oēs duo motus in loco possibile est vt alter sit maior et reliqu⁹ minor. et oē in quo inuenit velocitas et tarditas inuenit eqle. Et posuit qd mot⁹ rect⁹ et circularis fm qd ambo sunt in loco inuenit in eis magis et minus: vel velocitas et tarditas: pclusit qd in motu recto et circulari inuenit velocius et tardius: ergo et equale. Et qd ad certu cadu pponē dicit: qd oē in quo inuenit velocius et tardius inuenit in eo equale: melius est vti exēplificatione dixit: qm si aliqd motu mouet in tpe. a. et i. ponat igit qd aliquod motu circulari. U. g. b. mouet in tpe. a. motu velocior qd mot⁹ alteri⁹ moti: qd mouetur in co. U. g. c. ergo nece est vt velocius pertrahat spatii equale et qd pertrahit tardius in tpe minori: talis enim est diff⁹ velocioris. De dicit: ergo nece est qd i. et cu sit positi qd velocius est illd qd in minori tpe pertrahit equale spatii: erit etia velocius et tardius: qd illud qd mouet in minori tpe per equale spatii est velocius: et ite debet per b verificari: re diff⁹ et cu fuerit pinctu huius: qd motu circulari pot esse velocius aut tardius: recto: cōcludit ex hoc qd motu circulari et rectu mouent per spatii equale in minori tpe. Et hoc intendebat cu dixit: ex quo sequit vt tps. i. et legē cu posuerit: qd motu circulari. i. b. est veloci⁹ qd motu. c. et mota sunt in eode tpe. i. in. a. vt. b. circulari perficiat circulu in tpe. tps. a. in quo toto cōpleuit. c. linea recta. Et sic possibile est vt aliud motu per lineā rectā sit veloci⁹ qd motu. c. ita qd velocitas sui motus ad motu. c. erit sicut velocitas motus. b. ad motu. c. Ex quo sequit vt mot⁹ rectus sit equalis circulari: et hoc intendebat cōcludere: vt videt: et dimisit cōclusionē: qd bene apparet ex p. positionib⁹: quas iduxit. Deinde induxit inopinabile: qd opponitur huic cōclusioni.

Et vero si sunt coparabilia: accidit mō dicitur. i. equale esse rectu circulari: sed non coparabilia sunt: neq ergo motus. Sed quecunqz nō equiuoca coparabilia sunt: vt qre non coparabilia: vtruz acutius stilus: aut vinuz: aut vltima. Quia nāq equiuoca sunt nō coparantur. Sed vltima ci que est iuxta vltimam comparabilis est: quoniam idem accidit acutum in vtrifq. ergo non idem velox et hic et ibi. Multo autem minus est in altera ratione et loci mutatione.

Sed si cōiungunt cōtinget illud: qd prius diximus. i. qd linea recta sit equalis circulari: sed nō cōiungunt: neq cōiungunt etia motus. Sed omnia que nō sunt vniuoca nō cōiunguntur. Verbi gratia. dicere quare ista nō

cōiungunt. i. est acutius perforans: aut vltimum: aut neuma: qd dicitur vita. Dicimus qd ista sunt equiuoca: et ideo nō cōiungunt. Sed neuma qd dicit vita nō cōiungunt cu neumate qd dicit amara vita: qd acumē in eis habet eandē rationē. Et forte velocitas: hic nō est velocitas illic: et hoc dignius est in alteratione et translatione.

Luz iduxit sermonē ex quo existimat: qd motus rectus est pportionalis motui circulari reuerius ē ad improbabile: quod ptingit huic positioni. et dicit: sed si pungant et i. et sequit: qd mot⁹ rectus nō hz rectitudinē nisi ppter magnitudinē rectā: sicut mot⁹ circularis ppter magnitudinē circularē. Si igit mot⁹ rectus sit equalis motui circulari: ptingit necessario vt magnitudo recta sit equalis circulari: ergo supponant. Sed notū est qd linea recta nō supponit circulari: et nece est vt illa: que mēsurat se ad iuncē: vt si perponant sibi ad iuncē: et dicit illd qd dixim⁹ pus: et per se nō dicit pus: qd sequit ex hac positione: vt linea recta sit equalis circulari: qm hoc sequit ex illo qd sequit ex pma positione. i. vt qd motus circularis pungat cu motu recto: est vt motus circularis sit equalis recto. Qm si ex hoc qd ponit: qd duo isti motus cōiungunt: sequit vt sint equalēs. Et ex hoc qd sunt equalēs sequit: vt magnitudo recta sit eqles circulari. Deinde dicit: s. non cōiungunt. i. non habent pportionē iter se: qd nō supponunt sibi. Deinde neg etia motus cōiungunt. i. et cu iter magnitudines nō est pportio: ergo neq inter motus. Deinde dicit: cam quare non pungunt: et dicit: qd oia: que non sunt vniuoca nō pungunt. Deinde iduxit exēplū de equo: et dicit. U. g. et i. quoniam si aliquis querit: utique non est coparatio inter acumē et vltimū perforantis et vltimū et neumatū acuti: qd dicit acuti acuto. Dicit: qd hoc nomen acumē dicit in eis equiuoce in istrumēto: ratio eius est abscondere ligna in vino autem pungere linguā: in neumate vero percutere aut dictum foriter. Deinde. d. forte velocitas hic et i. id est et forte hoc verbum velocitas dictum de motu circulari: et de motu recto: est etia equiuocum: et dicit forte: qd nō ita apparet equiuocatio i eo: sicut in hoc nomine acumen. Et quia hoc apparētius est in velocitate: que dicit de alteratione dicit: et dignius est et i. et cum dicimus: qd hoc nōmē velocitatis equiuoce dicit de motu circulari et recto: quantius magis dicit equiuoce de alteratione et translatione.

Aut primū quidē hoc nō veruz est: qd si nō sint equiuoca coparabilia sunt. Adultū enī idē significat in aqua et in aere: et nō sunt coparabilia. Si aut nō: duplum qdem idem: duo enim ad vnuz: et nō sunt comparabilia. Et pot quis dicere primo vero qd iste sermo nō est verus. i. qd illa que nō sunt equiuoca cōiungunt. Hoc. n. nōmē magnuz dicit hē eandē rōnē in aqua et aere: et nō cōiungunt. Deinde si nō fuerit hoc necessario duplum erit in eadem ratiōe. Est enim proportio binarij ad vnum: et non cōiunguntur.

Cum posuit: qd illa que nō sunt vniuoca nō cōiunguntur

Quicquid nō equiuoca coparabilia sunt.

24

De recto no hz rectitudinem nisi ppter magnitudinē rectā: sicut mot⁹ circularis ppter magnitudinē circularē.

Velocitas et motus dicitur equiuoce: qd nō sunt vniuoca: qd nō sunt comparabilia.

guntur: inceptit dubitare sup hoc. et dixit: potest aliquis obijcere nobis in declaratiōe et: qd' nōr' circularis nō p'ungit cū recto. Primo vero in ppōne dicente: qd' illa: que nō sunt equoeca sunt p'portionalia: nō. n. oia vniuoca sunt p'portionalia. U. g. qm' b' nomen magnū eadē h'z rōnē in aqua et aere. Sed aqua nō p'ungit cū aere: cū sint diuersa duab' differētijs p'trarijs: et ē duplū eadē h'z rōnē: nūb' n. aliud est qd' p'portio binarij ad vnū: et nō oia: q' sunt dupla p'ungunt. Cū. n. istud mel sit duplū ist' acet' tū iter mel et acetū nō est p'paratio: et hoc intēdebat euz dixit: est enim p'portio et adest diffinitio enīz duplū est p'portio binarij ad vnū: vniuoca autē sunt illa: quorum diffinitio est eadem: et nō coniunguntur: sicut illa: que sunt dupla adinueniē.

¶ Aut et in his eadē rō: et nāq' multū equocum est. S'z quorūdam errōnes equiuoce. Et si dicat aliquis qd' multum tantū est. Et ad huc: et si aliqd' aliquid tantū ē et q'le equocum ē. Et vnū aut si p'tingit statz equiuocum ē. Si autē et hec et duo.

¶ Ad hoc aut dicam' qd' sermo de istis duobus idē est. Abagnū. n. ē est de equocis: s'z quorūdam nominū diffōnes etiā sunt equiuoce. U. g. qm' si aliq' dixerit: qd' magnū est illud: qd' est talis quātitatis: et talis excessus et qd' duplū est equale bis. Tunc dicere est talis quātitas: et equale erit equocū. Et dicere etiā vnū est equocum necessario. Et si vnū est tale: et binarius ē erit tale.

26 ¶ Cum dubitant in p'positione dicent: qd' vniuoca sunt p'ungibilia: qm' multū et paucū sunt vniuoca: euz habeant eadē diffōnes: tamē nō cōiungunt in oibus: que dicuntur multa et pauca: et s'z de duplo et dimidio dicit dissolūtiō: qd' ista et similia nō sunt vniuoca vera. Vniuoca enīz sunt illa: quorū diffinitioes sunt eadē voce et rōne. Diffinitiones autē istoz sunt eadē fm voce et diuersē fm rationes. ¶ Et dixit: ad hoc aut dicamus et ad hoc autē dicamus qd' dissolutio in istis duobus: de quibus induximus exēplū est p'ma dissolutio: quā dixim' in causa eoz: que nō cōiungunt: et est quia sunt equiuoca. Equiuocorū enī alia sunt: quoz diffinitioes sunt diuersē voce et rōne. Alia vero sunt quoz diffinitioes sunt equiuoce: sicut nota eoz: et hoc intēdebat cum dixit: sed quorūdam etiā diffinitiones sunt equiuoce. i. et ista de quibus dubitamus sunt h'z: et hoc qd' diffinitiones eoz sunt equiuoce facit existimari ea esse eadē in ratiōe sicut est dispositio in multo et paucio: et duplo et dimidio. Et cū dixit: diffinitioes istoz sunt equiuoce declarauit hoc: et dixit. U. g. et. i. et hoc qd' diffōnes istoz sunt equiuoce apparet: qm' si aliquis dixerit in diffōne magni: qd' est talis quātitatis: tunc hoc nomen quantitas erit equiuocū: et s'z cum dixerit in diffinitioe dupli: qd' est equale bis: tunc hoc nō ē q'le erit equiuocum. ¶ Et cum narrauit: qd' ista nomina sunt equiuoca in hac diffinitione: narrauit etiā qd' in diffinitione etiā dicente: qd' est illud: cuius p'portio ad illud: cuius est duplū est sicut p'portio binarij ad vnū: est etiā equiuocatio: et dixit: et vnū etiā est equiuocum. i. qd' accipitur in diffinitione dupli: et hoc nō

men vnū est equiuocū: ergo et binarius erit etiā equiuocū. ¶ Sed notādum est qd' non sunt equiuoca puras: sed de modo equiuocorū: que dicunt ambigua.

Eguocorum
aliud purum
aliud ambiguum.

¶ Quare vniuocorū alia quidez cōparabilia sunt: alia vero nō: siquidem vna est natura. Aut qz sunt in alio primo susceptiuo. Equi igitur et canis cōparabilia sunt: vtrū albus. In quo enim primo. s. superficies et magnitudo similiter. Aqua autem et vox non. In alio nāq' subiecto sunt.

¶ Et si hoc nō fuerit ita: quare quedā cōiunguntur et quedā non: et natura eoz est eadem. Et pōt aliquis dicere qd' hoc est: quoniam inuenire hoc in primo recipiēte est diuersum. Equus enim et canis cōiunguntur in ratione fm quā dicitur: vtrum sit albus. Illud enim in quo primo inueniē est idēz. s. superficies: et similiter cōiungunt in magnitudine. Aqua enim et sonus non cōiunguntur: quia sunt in diuerso.

27 ¶ Et si dissolutio in magno et duplo non sit sicut diximus: et fuerit vniuoca accidet ambiguitas. quare qd' dam vniuoca p'ungunt fm magis et minus: et quedā nō cōiungunt: et naturā ratiōis quā signant vniuoca habent eadē: et dixit hoc: quia notū est per se: qd' oia vniuoca debent cōiungi s'z omnia: ex qbus cōtinuatur. ¶ Deinde inceptit contradicere huic questioni: et dixit: et pōt aliquis dicere et idēz et pōt aliquis dissoluere hanc questionē: quoniam magnū et parū et duplum et dimidiū: et si sint vniuoca: ut nō p'ungibilia: et ecōtra alijs vniuocis per accidens. s. ppter recipiens: quoniam illud: qd' significat hoc nō ē magnū et duplum nō diuersatur in se: sed s'z diuersitate recipiens. Si igit' acciderit istis diuersitas: erit ppter recipiens. Ista igitur nō cōiunguntur: quoniam subiectum eoz est diuersum: et cōiungunt: quia eandem habent rationē. ¶ Deinde induxit exēplū super b: et dixit: equus igit' et canis et. i. illa: in qbus accidet: vt sint cōiungibilia fm q' sunt vniuoca: et cōiungibilia fm q' sunt equiuoca. s. fm subiectis eoz sunt sicut equus albus: et canis albus: qui cōiungunt fm albedinem. Dicitur enim qd' alter est albus: reliquo: albedo enim in eis eadē habz rationē: nāz illud: in quo inueniē albedo: est idēz. s. superficies. ¶ Et intēdebat qd' ista cōiungunt fm illud: qd' est vniuocum in eis: et est color albus: et nō cōiungunt fm subiectum remorū coloris: et est equus et canis. Et s'z est dispositio de magno et paruo in eis: et hoc intēdebat euz dixit: et similiter coniungunt in magnitudine. idēz qz magnitudo in eis est eadē. ¶ Deinde dicit: aq' aut et. idēz vt mibi videt: aqua aut et sonus non cōiunguntur: cū ratio magnitudinis in eis est diuersus in se. s. cum dicimus aqua magna et sonus magnus. Et hoc nomen coniunctio quo vtitur in rei veritate est continuatio: ita qd' ex istis sit vnū.

¶ Aut manifestum est: qd' erit sic omnia vnū facere. In aliquo autem est vnumquodqz dicere esse quod erit idēz: et equale: et dulce: et album: sed in alio.

Comē. sup pby. f 4

Physicorum

Dicamus aut in hoc: qm̄ manifestū est si hoc fuerit tale: possibile erit: vt oīa ponant idem ⁊ dicant si vniūq; eorū est in alio: quā alio ab eo: in quo est aliud: ⁊ seq̄ egle erit idem: ⁊ dulce ⁊ albu. S; illud in quo est hoc: est aliud ab eo in quo est hoc.

28 ¶ Vult dubitare i scda solutiōe quā dixit de magno
p paruo: vbi dixit qd sunt vniuocari: accidit eis: vt
nō cōiungant ppter diuersitatē recipiētes: sed fē
cōiungant. ¶ Et dixit: dicam igit̃ in hoc tē. i. f. d.
cam: qm̃ manifestū est si posuerim talia ex rebꝫ v
niuocis: q̃ ptingit ex hoc: vt oia sint idē pter hoc qd
canis: q̃ vniuocqz eoz est in aliq̃ alio ab eo in quo
est reliquū. Et intēdebat q̃ quedā vniuoca diuersan
tur s̃m subm. ¶ U. g. colo: Si igit̃ posuerimus: q̃ ma
gnū p paruz et talia equiuoca nō diuersant nisi s̃m
subiectū: cōiungit vt oia sint vniuocari: sic equale ha
bebit eandē rōnez in numeris p magnitudine n tpe.
¶ Et intēdebat q̃ cū fuerit concessum: q̃ eozū que
sunt alia diuersant s̃m subm tantū p cōuenientē in
fē: alia cōueniunt s̃m vt rōz qz: q̃ nō est hic alia di
uersitatē: in vniuociu inueniunt istū diu modū. Ne
cessē est vt oia sint vniuoca nisi ponant h̃ esse aliq̃ q̃
diuersant in vtroz: s̃ in rōnez: in subto rōnis: ita q̃
nō pueniant in aliquoz: tale non est.

TAmplius susceptius cuiuslibet accidentis
nō cōtingēs est. Sed vnum vnus primus.
Sic igit nō solis opz cōparabilia nō equivo
ca esse: sed nō habere differētiā neq; in qd:
neq; in quo est. Vico autē sicut color habet
diuisionē: nō ergo comparabile est s; hoc:
vt vtrum coloratum magis sit album q̄s ni
grum. Hec enim non comparantur fm ali
quam colorem: sed inquantus est color: sed
fm albedinem. Sic circa motum eque ve
lor est qd; i equali rēpoze mouetur per equa
le rante longitudinis in tali.

Tercia primuz recipiens nō est quodcūq3
vnum: sed est vnu qđ recipit vnum. Et non
sufficit vt cōiungibilis: qz equalia vocant̃ in
arabico p̃traria: nō sint equinoca tantuz: sed
cum hoc indigent: vt inter illa non sit dīser-
sitās: neq3 in ratione: neq3 in eo in quo sunt.
Terbi gratia: quoniam in colore accidit di-
uisio: ergo in hoc nō coniunguntur duo: ita
qđ dicatur: vtrū sit magis coloratum: nō in-
telligendo: vtrum sit magis in eodem colo-
re: sed in capitulo coloris: ⁊ coniunguntur
s̃m albedinem. Et sic dicimus etiam in mo-
tu: quoniam est etiam cōueniens in velocita-
te cum in tēpore equali pertransuerit spa-
tium equale talis quantitatē.

29 Cum perscrutatus est de hoc. Inter quos motus iue-
nitur cōparatio fm magis ⁊ minus: ⁊ declarauit: q
motus diuersi in genere nō cōiungunt. vt velocitas
⁊ carditas in translatione ⁊ alteratione: ⁊ dubitauit

in moribus cōueniētibz in genere ⁊ diuersis in spē:
vt motus rectus ⁊ circularis. Et declarant qd nō cō-
iunguntur ppter hocq illa: qd cōiungunt oportet
vt nō habeant nomina equiuoca: neqz in recipiente
incepit dicere hoc. ¶ Et dicitur etiā p^r recipies ⁊ ē:
⁊ hoc qd dicitur ē: qd eadē res inuenit in subiectis di-
uerfis nō est vez: qm̄ si ita esset: tunc idē reciperet a
quocūqz: ⁊ sic nō essent hⁱ materie p^r p^rioe: p^rioe
naturalibz: neqz preparatio p^ria. Et ideo necesse ē
vt vnus transmutati transmutati sit vnū subiectū
necessario. s. propinquū: ex quo videtur qd gen^o nō ē
subiectū p^r p^rioe formari. ¶ Et deinde dicitur: nō
sufficit ⁊ ē: ⁊ nō sufficit in rebus: in qbus inuenitur
cōiunctio vt nō sint equiuoca: sed vt etiā nō diuer-
sentur in rōne: neqz in subiecto p^r p^rioe: iste sunt
vltime spēz. Illa autē que cōueniunt in rōne genera-
liz: diuersantur in differentis ⁊ subiectis p^r p^rioe:
color qui est vnū qd generale: sed diuersantur fm̄
differētiā: ⁊ fm̄ subiectū p^r p^rioe: vniūqz differē-
tie nō cōiungunt: ⁊ hoc intēdebat cū dixit. U. qm̄
in colore ⁊ ē. i. qm̄ color: nō cōiungitur qz colore fm̄
qd est color tñ: qm̄ color diuidit p^r differētiā attri-
butas colorū diuisiūz: iste differentie sunt diuerse
fm̄ formas ⁊ subiectū: nisi cōparatio cadat inter illa
duo in eadem specie coloris: qm̄ in istis pōt esse p^r-
paratio ⁊ cōiunctio. U. g. in duobus albis. Quoniam p^r-
sibile est dicere alterū ēē albius reliquo: aut similis:
hoc intēdebat cū dixit: nō intelligēdo ⁊ ē: illa que
cōueniunt in colore: qui est genus ⁊ diuersantur p^r dif-
ferētiā. U. g. albi ⁊ nigri nō cōparantur ordinicez
ita qd dicat qd hoc est magis coloratū qz hoc sine eo
q cōparatio cadat iter illa in eodē colore. Quoniam
tunc cōparatio erit vera: nāz idē color in spē est idēz
in forma ⁊ subiecto. ¶ C. d. sed in capitulo coloris. i.
⁊ diximus: qd cōparatio inter illa nō est vera in ge-
nere coloris: nō in specie. ⁊ ideo dixit: ⁊ cōiungunt
fm̄ albi ⁊ ⁊ iungunt quādo accipiunt fm̄ qd sunt
in eadē spē. U. g. in albedine. ¶ Et cū verificatū ē:
sunt cōiungibilia: que sunt ea que cōueniunt in ra-
tione ⁊ subiecto declarant: qd motus qui p^rungunt
debēt esse bⁱ: qd nō dicūt eos esse equales: nisi con-
ueniant in rōne motus: ⁊ in subiecto motus qd est
magnitudo. ¶ C. d. ⁊ sūt vicini in motu ⁊ ē: intē-
debat per hoc qd impossibile est de quātitatibz esse cō-
les nisi rectas tñ: aut circulares tñ. s. que sunt eius-
dem spēciū: iste sibi superponant: ideo dicimus qd
quātitates curue nō equabunt nisi sint eiusdē curu-
li. Qd autē dicunt geometre qd linea recta est breuissi-
ma linea ducta inter duo puncta dⁱ large. Et equali-
tas dicitur de eis fere equiuoce. Et similiter hoc qd
dicunt: qd circūferētia alicuius circuli est equalis fi-
gure polygonice. ¶ Dicitur: qd geometre decipiunt in fi-
gura: possibile est existimare lineam rectam: que in-
curuetur: ⁊ fiat circularis: ⁊ quia hoc accidit in men-
te attribuit hoc proprie geometre.

¶ Si vero aliud quidem alteratus est: aliud autem ductum: equalis ergo hec alteratio: ⁊ similiter velox loci mutatio: sed inconueniens est. Causa autem est: quia motus habet species. Quare si qua in equali tempore ducta equali longitudine eque velocia: erit equalis rectis ⁊ circularis. Altru ergo causa sit quia loci mutatio generatur: aut quia loca
mota est

Necesse e
 vni⁹ transmu
 tari transmu
 tu su vna
 ne cio. s. ppia
 qua. pte. a.
 pp. c. 46. c. 9.
 meta. a. c. x.
 i. z. 3. dem. 9.
 met. i. c. i. z. 1.
 i. z. meta. a.

Documentum
Zinipolē ē
Hēlātāb' ē
ē qles nūi
cras tū : an
circulare
z qd dicitur
geometre
linea recta
breuissima
nea oncta
ter duo pun
ctoz of larg
z filr h q
cūt q circ
ferentia ali
circuli cū
lio alicui
gure polig
me.

nea est gēdis. Tempus quidem enim semper atomo idem specie. Aut quia simul illa specie differūt: et loci enim mutatio species habet siquidem illud species habeat in quo mouetur. Amplius autem si per quod ut si per pedes ambulatio: si ale volatio aut nō. Sed in figuris loci mutatio alia est. Quare que in equali tempore sū eandē magnitudinem monētur eque velocia. Sed idē indifferens spēs: et moneri indifferens specie.

C Si igitur aliquis dixerit: quod quando in ista longitudine demonstrata hoc alteratur: hoc vero transfertur: ergo ipsa alteratio conuenit in velocitate cum translatione. Dicemus quod hoc est improbabile: et causa in hoc est: quia motus habet spēs. Ergo necesse est si illa que mutant in tempore equali longitudines quales sint equalis velocitatis. ut motus rectus sit equalis motui circulari. Utrum igitur est causa: quod translatio est genus: aut quod linea est genus: et posito enim semper due species est indiuisibile. Dicamus igitur in hoc quod hec duo sunt in simul: scilicet diuersitas in specie. Translatio enim habet species: quod illud per quod sit iste motus habet species. Et forte erit hoc cum fuerint eius per quod sit motus. Verbi gratia: quoniam quod habet pedes motus eius est ambulatio: et quod habet alas motus eius est volatio. Sed nō est ita. si quoniam motus translationis non diuersatur in specie propter diuersitates instrumenti: sed translatio erit in hoc diuersa sicut figuras. Ergo necesse est: ut illa que in tempore equali mouentur per idē spatium sint equalis velocitatis. Et dico illud idem in quo nō est diuersitas in spēs: neque in motu.

30 **C** Quia definitio motui equalis est pertransire in tpe equali spatium equale. si idem in spēs reuersus est etiam ad dubitandum super hanc diffinitionem: ex qua sequitur: ut alteratio sit equalis translationi. Quia posset inueniri aliquod translatio in aliqua longitudine demonstrata: et aliqua alteratio in illa eadē longitudine: ex quo sequitur ut alteratio sit equalis translationi: quod sunt diuersae in specie. et hoc intendebat cum dixit: si igitur aliquis dixerit et. Deinde iduxit causam ex qua accidit inaequalitas in motu: et est: quod sunt diuersae in spēs necdum in genere: et id dixit: et causa in hoc est. **C** D. d. g. necesse est si illa quod mutant et. i. g. necesse est si in duobus motibus puenientibus in velocitate nō determinet: ut eiusdem spēs sint: quod nō erit nisi motus sint eiusdem spēs: illud per quod est motus eiusdem spēs. Sed solummodo dicat quod equalia in velocitate sunt illa: quod in tpe equali praesentibus longitudines equalis sine aliquo determinatione: necesse est ut motus nō sint equalis: et si nō tunc motus circularis et rectus eent equalis. Et sicut cum posuerimus puenientiam in eo: in quo sunt motus in spēs: et nō posuerimus puenientiam duorum ipsorum motuum. Et si

accidit cum duo motus fuerint eiusdem generis: ut pueniant in spēs per puenientiam eius: per quod sunt in spēs: et ut diuersent per diuersitatem eius: ut accidit motui circulari et recto. **C** D. d. v. igitur sit causa et. i. v. igitur est causa in hoc quod translatio circularis nō sit equalis translationi recte. Utrum hoc quod translatio est genus: et circularis et recta sunt spēs eius: aut si quod linea est genus: et circularis et recta sunt spēs eius? **C** D. d. t. p. n. et. i. t. p. n. est idē in spēs: et ipse est existimari ipse esse causam in diuersitate translationis recte ad circulare: et intendebat ut mihi ut per duas spēs eius pteritum et futurum. **C** D. d. dicam? igitur quod hoc est in his et. i. dicam? igitur quod hec. s. diuersitas motus recti et circularis sit ex ambobus istis. s. ex diuersitate eius per quod est motus in spēs et diuersitate ipsius motus. Et quod causa in diuersitate motus circularis a recto in spēs est diuersitas magnitudinis recte a circulari in spēs: dicitur: translatio. n. h. spēs et. i. s. translatio est spēs: quod magnitudo per quam est motus est spēs. **C** D. d. et forte erit et. i. et forte existimat: quod diuersitas translationis in spēs est per diuersitatem istorum: quibus sit translatio est spēs. U. g. quoniam ambulatio differt a volatione ut videtur: ista quod sit ambulatio differt ab instrumentis quibus sit volatio. s. pedes ab alis. **C** D. d. s. nō est ita. s. hoc quod existimat nō est verum: quoniam cum fuerit bene consideratum: apparet quod translatio nō differt in spēs per diuersitatem instrumenti: quo sit translatio. Diuersitas enim instrumenti facit in translatione diuersitatem figure. Diuersitas autem que est in figura nō est sicut differentias substantiales rei. Figura enim est figura. n. est figura nō est figura nō est figura nō est figura n. est qualitas. **C** D. d. c. 6. 16.

Diuersitas que est in figura nō est figura nō est figura n. est qualitas. **C** D. d. c. 6. 16.

C Quare hic considerandum est: quod sit definitio motus. Et significat ratio hoc quod genus nō vni aliquid est. Sed iuxta hoc latet multa. Suntque equiuocande alie quidem multum distantes: alie vero habentes quandam similitudinem. Alie vero prime: aut genere: aut similitudine. Quia nō videntur equiuocationes esse cum sint. Quia igitur altera est spēs: aut si eadem in alio: aut alia in alio: aut alia in eodem. Aut quod terminus est: aut quo discernimus quod id sit albus: et dulce. Aut aliud: quod in alio videtur alterum: aut quia omnino non idem.

Genus non est vni aliquid: et iuxta hoc latet multa.

C Et ideo considerandum est diuersitas in motu quod sit. Et iste sermo significat: quod genus nō est idē. Et deceptio inuenit ex hoc loco in pluribus absque eo quod participat. Equuocorum autem alia distant multum: alia autem in eis est quod ambiguitas: et alia sunt propinqua: aut in genere aut in comparatione. Et ideo nō existimatur illud quod est huiusmodi de equiuocis: quod sunt talia: et quod sunt talia. Quando igitur erit species diuersa: verum quando eadem fuerint in alio: sicut quando aliud fuerit in alio. Et quod est terminus illi. Terminus eius est distinguere et

Equiuocorum

multiplex diuinitas

Physicorum

perferuari: vtrum albu sit idē: z vtrū dulce sit idē: aut diuerfatū: qz inuenitur in alio aut quia vniuerfaliter nō est idem.

31 ¶ Cum narravit q equalia sunt pueniētia in spē motus: z in eo: in quo est motus: z scire hoc est difficile. dixit: z ideo pſiderandū est zē. i. z iō pſiderandū est qd sit diuerſitas ſpecifica i motu. ¶ D. d. z iſte fmo zē. i. z iſte fmo i diſſōne ē fmo q ſignificat p ſe q genus in q est mor? ē diuerſus: z h qd dicit māiſtū ē: qm diſſō q notificat: q illa de qb? dī ſunt diuerſa: ē diſſō: que declarat q genus illarum rerum est diuerſus: z hoc cōmune est oībus equiuocis. U. g. quia diſſunctiones eorū: de quibus dicitur hoc nomen canis ſunt diuerſe: videt q illa ſunt diuerſa in genere. Si igit hoc fuerit māiſtū per ſerūc erit māiſtū per ſe: q h nōmē canis dī equoce de illis: de qb? dī. Sed qz hoc nō apparet per ſe ex diſſinitionib? in oī materia accidit errare in hoc in plurib?. ¶ Et ideo dixit: z deceptio accidit zē. i. z diſſinitiones quorūdam faciunt opinari: q nā eorū est eadem: vnde epi ſtimant eſſe vniuoca z nō ſunt. ¶ Et cū narravit q in diſſōnibus nō est ſufficientia dare in oī loco: q genus est diuerſus: aut nō diuerſum. in cepit declarare in quibus locis apparet hoc ex diſſōnibus māiſte: z in quibus nō: z dixit: quocorū aut zē. i. equocorū aut alia ſunt diuerſa in ſecalia ſunt maxie diuerſa in ſe: z in iſtis nō later ex diſſōnibus: qd nōmē est equiuocū. In alijs vero est qdam ambiguitas z later ali quantulū. Sed tamē ſunt ppinqua illis. Alia vō ſūt valde ppinqua: aut in genere: aut in cōparatione. Et qz iſte tertius modus later valde: dixit: z iō nō exiſti māiſtū zē. i. p ambiguitatē iſtius modi equocorū fuit iudiciū: qd eorū est de mō vniuocorū fm exiſtimatio nē incertā: z hoc intendebat cū dixit: q ſunt talia: z q talia. i. q ſunt equoca: z q vniuoca. ¶ D. d. qn iſt zē. i. dicit cū iſta ambiguitas in diuerſitate ſpēs ſit p p pinquitatē naturāz ipſaz: qn iſt erit ſpēs diuerſa a ſpēs. i. qn iſt erunt due nature ambigue due ſpēs: vtrū quādo eadez fuerint in diuerſis: aut quādo diuerſa fuerint ſz formā z ſubm: z hoc intendebat cum dixit: ſed cū fuerit aliud in alio. ¶ D. d. z que est diſſinitio illi? zē. i. z cū iſta ambiguitas est in eis: q igit est diſſinitio eorū: que pueniūt in ſpēs. i. z diſſinitio eorū cum diſpoſitio in eis ambigua ſit: vtrū ſint idē: aut diuerſus: z hoc nō ſit māiſtū p ſe pſcrutādūz est de illo: vtrū ſit idē aut nō. U. g. de albo: vtrum ſit idē in oīb?: de qb? dī albus: et ſilr dulce: vtrū ſit idēz etiā in omnib? de gbus dī dulce. ¶ Et intendebat qz est ars inducēs ad cognitionē cōueniētiē: z diuerſitatis in ſpēs cū nō fuerint māiſte per ſe ſz regulas datas in 7? topicorū: vbi ſunt dati loci de eodez aut diuerſo. ¶ D. d. aut diuerſat: qz inueniūt zē. i. qm perſcrutandū est: vtrū ſit idem aut diuerſus: qz est in ſubiectis diuerſis: aut qz est diuerſum in ſe: z quia exiſtimat: qz cauſe diuerſitatis ſunt plures iſtis duabus cauſis: dixit: aut qz vtrū nō est illud.

¶ De alteratiōe aut quō est equaliter velox alterata alteri. Si ergo eſt ipſum ſanari alterari: cum hoc quidem velociter: aliud autē tarde ſanatum eſſe: z ſimul quosdāz. Quare erit alteratiō equaliter velox: in equali. n. tēpore alteratum eſt. Sed qd alteratum eſt

equale eſt: equale autē nō hic dicitur: ſed ſicut in quāritate equalitas ita hic ſimilitudo. Sed ſit idēz qd mutatur in equali tēpore eque velox. Atqz ergo in quo eſt paſſio: aut paſſionem oportet comparare. Hic quidez igitur neceſſe eſt: qz ſanitas eadem ſit accipere: que neqz magis: neqz minūz: ſed ſimiliter eſt. Si autēz alia paſſio ſit: qua alteratur qd ſit album z qd ſanatur. bis idēz nihil neqz equalē: neqz ſimile. Aut iam hec ſpecies faciunt alterationis: z non eſt vna: ſicut neqz loci mutatio. Quare conſiderandum eſt quot ſunt ſpecies alterationis: z quot loci mutationis. Si quidem igitur que mouentur differunt ſpecie: quorūz ſunt motus ſz ipſa: z non fm accidens z motus ſpecie diſferunt. Si vero genere genere. Si autem numero numero.

¶ Et cōſiderandum eſt de alteratione quomodo vna erit equalis alteri. Dicamus igitur q ſi acquiſitio ſanitatis ē alteratiō: z ſit poſſibile iſtud ſanari velociter: z iſtud tarde: z duo ſanantur iſimul: ergo aliqua alteratiō erit equalis in velocitate: quia ſunt in equali tēpore. Sed qd igit alterat: equalitas enim nō dicitur hic: ſed illud in quo dicitur de quāritate equalitas: dicit in eo hic ſimilitudo. Sit igitur equalitas i velocitate in eis que tranſmutantur eadem tranſmutatione in equali tēpore. In vtroqz igitur querenda eſt coniunctio in re: in qua eſt paſſio: aut in ipſa paſſione. Hic autem poſſumus accipere eandē ſanitatem. quia nō eſt addēs: neqz diminuta: ſed eſt eodē modo. Si autē fuerit diuerſum: vt cum dicimus alterari: z in eo qd acquirat albedinē: z in eo qd acquirat ſanitatē: z hoc nō eſt idem: neqz equalē: neqz ſimile. Sed ex iſtis nunc ſi ſpēs alteratiōnis: z non eſt eadē alteratiō: quē admodum nō eſt eadē tranſlatio. Et ideo ſciendū quot ſunt ſpēs alteratiōnis: z ſpēs tranſlationis. Si igitur mota fuerint diuerſa in ſpēs. ſ. que habēt motus eſſentialiter non accidētaliter. Tunc motus eorūz etiā erunt ſeparati in ſpecie. Et ſi fuerint diuerſa in genere: in genere: z ſi in numero in numero.

¶ Cum declarauit q tranſlatio eſt eqlis: alicui tranſlationi vult qzere hoc etiā in motu alterationis. ¶ Et dixit: z pſiderādū eſt zē. i. z pſiderādū eſt de alteratione: quō equalitas imaginat in ea cum pūctio nō imagineſt in motib?: niſi p equalitatē: z dixit hoc: qz equalitas eſt p pūctiōnē nō qualitati. ¶ D. d. dicamus igit: q ſi acquiſitio ſanitatis zē. i. qm cūz fuerit poſitū

¶ Raro idē
cōgnitiō
nē cōueniē
tiē z diuerſi
tatis in ſpēs
duo zē.

¶ Illud qd in
quāritate eſt
equalitas in
quāritate eſt
aliquando.

¶ R. qd
motus
mōtū
mōtū

¶ D. d.

Ep̃s ē extrin
secū a rē t nō
legē ex cōlita
te ei' cōlitas
mōrū.

Subj altera
tio est qđ
necessario.

Regla ad co
moiceduz g
mor sunt ad
mccm 2gabi
lea.

100

Cum Britas
sibi fuerit di-
uersa; diuul-
bit passio ne-
cessario.

Documents

In pñidera-
tiõe eqũitatis
pñecte in alte-
ratiõe h̄ duo
exigunt̄. s. iñi-
tudo passio-
nis ⁊ equali-
tas sũti.

Physicorum

34. **C**um declarauit illa q̄ exigunt in p̄iunctioe alteratio-
nis et modū p̄siderādi: vult declarare h̄ filr in motu
gnōnis. s. q̄ p̄iungunt de eis: et nō p̄iungunt. **E**t
dixit: p̄siderādū est de gnōne et corruptione et. i.
quō dī gnōtio equalis gnōni: et dixit hoc: scito modo
ēq̄litaris sciētur p̄iunctio: euz equalitas sit p̄p̄iū cō
iunctiois. **C**D. d. et forte erit hoc et. i. et forte sufficit
in hoc q̄ generatio sit equalis generationi: vt sint in
reporē eqli: et vt sit idē idiuisibile in spē non in gene-
re: vt aial: euz aial sit diuisibile in spē. **C**D. d. et erit
velocior et. i. in talib' istis gnōnib': que sunt in eadē
spē dī in eis: q̄ yna est velocior altera: cū non fuerit
in eqli tpe. **C**D. d. nō. n. habem' nomē et. i. p̄tenti su-
mus in diffōne velocioris et eqli in gnōne ad hoc:
q̄ due gnōnes pueniētes in spē et in reporē nomē nō
h̄nt: sicut h̄nt qualitates in tpe et spē: et est similitudo
et dissimilitudo in diuersis: et equalitas in puenienti-
bus in quantitate: et equalitas in diuersis. **C**D. d. et si
suba est numerus et. i. et pueniētia duar' subap' gene-
rabiliū nō h̄nt nomen n̄t sube diuersent' fm nume-
ros: fm q̄ sunt p̄posite ex numeris: vt gda' antig' di-
cebat: qm̄ si hoc fuerit: possem' dicere in substantiis:
q̄ qda' sunt maioris numeri: aut minoris de numeris
cōueniētib' in spē. **E**t intēdebat q̄ si substantie
sunt numeritunc cōiungibilia in substantia sunt con-
ueniētia in spē numerali et incōiungibilia sunt diuer-
sa s. magis et minus. **C**D. d. s. illud qd est cōe et. i. s.
illud qd est cōe substantiis nō h̄nt nomē: neqz passio: q̄
est p̄p̄ia eis. s. q̄ nō iuenit nomē cōueniētib' ex eis:
neqz diuersis: sicut hoc inuenitur in eis: in q̄ diuer-
santur in qualitate: et in quibus conueniunt. Illa au-
tem: que diuersantur in qualitate dicuntur fortiora et
debiliora. In quantitate vero maiora et minora: con-
ueniētia autem in qualitate dicuntur consimilia: in
quantitate vero equalia.

Equalitas ē
pp̄iū cōpa
rationis.

Cōueniētia
i quitate dīr
p̄p̄ia et i q̄n-
tate equalia.
34. 5. n. 6. 32.

Cōstēdit quomō motus comparētur ad in-
uicem. **Cap. II.**

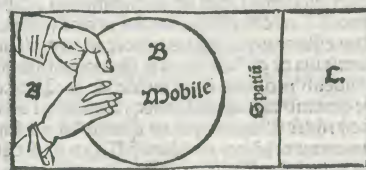

Noniam autē motus mouet
semp aliquid: et i aliquo: et vsqz
ad aliquid. **D**ico autē i aliquo:
q̄ in tpe: vsqz autē ad aliquid
q̄ ad q̄tam aliquaz longitudi-
nē: semp. n. simul mouet et mo-
uetur. **Q**uare quātum aliquid erit qd motus
est in quāto. **S**i igitur. a. qd est mouens. b.
aut qd mouet: quātūcūqz autē mota longitu-
do est. c. in quātūcūqz est tpe in quo est. d.
In equali ergo tpe eqli potētia i quo est. a.
medietatē ipsi. b. p̄ duplicationem ipsi. c.
mouebit: p̄ ipm̄ abt. c. in medietate ipsi. d.
sic enim erit analogia.

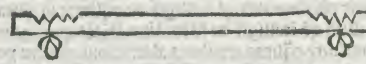
Et q̄ motor semp mouet aliquid qd est in
aliquo: et mouet ad aliquid. **E**t dico i aliquo
s. in tpe: et dico ad aliquid. i. ad aliquam men-
suraz longitudinis. **S**emp. n. mouet et mo-
uetur. **E**rgo necesse est vt illud a quo moue-
tur sit aliquid quātum et in quanto. **S**i ergo
motor fuerit. a. et motum. b. et lōgītudo. c.
et tps in quo mouet. d. **T**ūc potētia equa-

lis scz. a. mouebit in tpe equali dimidiū. b.
p̄ duplū spaciū. c. et mouebit ipm̄ p̄ longitū-
dinem. c. qm̄ hoc modo erit finita.

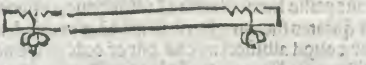
Demōstratio ostēdēs: q̄ si aliq potētia mouet ali-
qd mobile p̄ aliqd spaciū in aliq tpe: medietatē illi
mobilis mouebit eadē vt eqli potētia p̄ duplū spa-
tiū in eodē tpe: vel p̄ idē spaciū in medietate tps.
Potētia mouens.

D. Tempus.

Medietas tps ipsius. D.

Cum cōpleuit sermonē in distinguēdo mot' cōiungibiles a motib' nō p̄iungibilib': vult declarare alia
pp̄ia motori in moto. **P**rimo vō q̄ ois motor q̄ mo-
uet aliquid motū p̄ aliqd spaciū in aliq tpe mouet di-
midii illi: moti in illo tpe p̄ duplū illius spaciū: mo-
uet ips p̄ illud spaciū in dimidio illius tps. **E**t di-
xit: q̄ motor et. i. motor extrinsecus q̄ est corp': nō ē
ille q̄ est v̄tus in corpe: et h̄ manifestū est ex h̄ qd di-
cit: semp. n. mouet et mouet. **M**otor enī q̄ qm̄ mouet
mouet est corp' necior: iō dixit: necē ē vt illd p̄ qd
mouet sit aliqd q̄tū. i. spaciū terminatū: et in q̄to. i. in
tpe terminatū: et h̄ accidit motori fm̄ q̄ est corp' aut
v̄t in corpe. **C**D. d. si igr' motor fuerit. a. i. ponat' igr'
in loco motoris. a. et in loco moti. b. et in loco spaciū. c.
et in loco tps: in q̄ mouet p̄ illd spaciū. d. **D**ico q̄ ois
motor: cui potētia est eqli isti motori. s. a. mouet i h̄
tpe dimidiū. b. qd ē motū p̄ duplū ist' spaciū: qd ē c.
et mouet ips p̄ totū istud spaciū in medietate tps. d.
CD. d. qm̄ h̄ nō erit finita. i. potētia motoris. **E**t h̄
est ita q̄ velocitas pp̄ia vnicuiqz motui segt' excelsi-
us potētie motoris sup potētia moti: et iō cū diuise-
rimus motū: cōtingit necessario: vt p̄portio potētie
motoris ad motū sit dupla illius p̄portio: et sic ve-
locitas erit dupla ad illam velocitatem. **E**rgo moue-
bitur illo tempore per duplū illius spaciū: et in dimi-
dio ei' p̄ totū spaciū: et hoc cōe est in oī motore: cui
potētia est finita. **U**trū vō hoc sit cōe et potētys mo-
uentib' nō corporalib' si aliqd sit tale h̄z qōnes diffi-
cilem

Velocitas
pp̄ia vnicuiqz
motui segt'
excelsus
potētie motoris
sup potētiam
moti.

Dubium

Physicorum

igitur quod viginti et noue largiuntur de preparatione est illud quod vltimum motor extrahet in actu. Et sicut est de mina mili. Et dicitur: id est primo Zenonis non est verum: et est quod vnum granum mili quicquid sit qui cadit facit sonum. id est non quod motus: quoniam potest motoris est terminata. Et cum potest motoris est terminata. id est potest quod potest mouere vnum quod primum non mouet in tempore oio qui cadit. Ergo primo Zenonis non est verum in hoc: quod fingit quod quod granum mili dicitur facere sonum. Et dicitur: id est non ipse est verum non moueat in tempore oio ille aerem quem mouet tota mina qui cadet. id est quoniam ipse est dicere: quod vna quod primum non mouet in tempore oio qui cadet in aerem per quem transit motus ex quo audit sonus: sicut audit a mina. id est quod non mouet ipse in actu motus facit sonum: et si vna quod primum largit aeri ad recipiendum sonum preparationem: quoniam primum non habet. Et dicitur: id est neque per se. id est quoniam vna quod primum motoris non dicitur per se singulariter mouere: neque per se cum addit aliis partibus mouet totum. Vnde trigessimus viri dicitur: quod ista pars non est iter alias partes esse fortiori in motu nisi per preparationem procederet in moto. Et dicitur: id est nihil enim aliud est. Aut ite dicitur quod cum pars est in continuo: nihil est in actu: sed est in potestate in toto. Aut ite dicitur quod pars non mouet in actu: sed mouet in potestate in toto.

C Si vero duo et vtriusque horum aut vtriusque mouet tantum in tanto: et potest esse composita compositum ex granis: equali mouebunt longitudine: et in equali tempore. Sicut namque est secundum analogum numerum.

Et si fuerint duo: quorum vtriusque mouet vnum: et vtriusque mouet per tale spacium in tali tempore. Huc potest esse congregare mouebunt congregati ex duobus ponderibus per equalem longitudinem in equali tempore. Sunt enim proportionalia. Et iste sermo distinguendus est: ita quod considerandum est in eo: et fit due intentiones.

38 **D**ec est alia intentio a predicta: et est quod cum duo mouentia diuersa vtriusque mouet aliquod pondus per eque spatium in equali tempore: tunc due potest esse motus congregare mouebunt congregati ex duobus ponderibus per illud spatium in illo tempore: et hoc erit quod equaliter mouet duo pondera diuersa in spatio et tempore: aut diuersa in spatio. Vnde quod alterum mouet vna arrona in vna hora per medietatem vnius leuce: et aliud mouet duas arronas in vna hora per vna leuca: non segit cum duo motores fuerint congregati: et arrona fuerit congregata: ut moueant ab eis illa hora: neque per vna leuca neque per dimidiam. Quoniam proportio est quod congregat ex duobus ponderibus ad duo pondera non est sicut proportio soli potest esse ad vnum pondus. Cum autem spatium fuerit vnum et tempus vnum: et proportio est quod congregat ex duobus ponderibus motibus ad duo pondera mota erit eade proportio: siue potest esse pondus et potest esse motor: conueniat autem diuersa. Vnde quoniam si aliquis motor habet aliquam proportionem ad aliquod motum: et alius motor: cuius potest esse ista eadem proportio ad potest esse pondus: quo mouet ab eo. Declaratum est in libro elementum: tunc proportio eius ad oes est sicut proportio vnius ad vna. Et dicitur: id est primo distinguendus est. Et sic inuenit in geometria libris: et ite dicitur quod cum duo motores mouent aliquod pondus per aliquod spatium: quod potest esse cum diuiserim motores: et diuiserim pondus: ita quod proportio vtriusque partis ad vtriusque motorem sit sicut proportio totum ad totum: quod proportio motus remanebit eadem: secundum proportionem est

verum: secundum quod existimat: quod in quolibet illoz duorum: id dicitur: ut mihi videretur: quod considerandum est: videmus. id est quod duo et tres homines mouent congregati: quod non potest sunt mouere secundum segregationem.

C Si igitur in alteratione et in augmento: aliquid enim est augere quidem: aliquid autem: et quod augere. In quanto autem tempore et quantum aliud quidem augere: aliud non augetur. Et alterans quidem et quod alterat: similiter aliquid et quantum: secundum enim magis et minus alterata sunt: et in quanto tempore. In duplo autem duplum: et duplum in duplo. Albedinum autem in medio tempore: aut in medio medius: aut in equali duplum. Si autem alterans aut augens quantum in tempore quanto augeat: aut alterat: non necesse est et in medius in medio: et in medio medius. Sed nihil si pertingit augmentabit: aut alterabit: sicut et in gradu.

Et secundum hoc est de alteratione et in augmento. Est enim aliquid quod augere: et alterans etiam sicut est alteratum. Et secundum aliquam quantitatem in additione et diminutione erit alteratio. Et in aliquo quantitate tripliciter in duplo erit duplum: et duplum erit in duplo. Et que est in tempore equali est duplum. Si igitur alterans et augmentans augmentat et alterat tantum in tali tempore. Non est necesse ut medietas etiam faciat hoc in medietate: aut in medietate agat medietas: et forte accidit ut non alteret omnino: aut ut non augeat: sicut diximus in pondere.

39 **N**ult declarare: quod oia: quod dicitur de moto et motore in loco sunt vera in augmento et alteratione. et dicitur: similiter de alteratione. id est oia: quod dicta sunt de moto et motore in loco. id est quod duplum motoris mouet illud motus per illud spatium in dimidio illi tempore: aut per duplum illi spatium in illo tempore: et quod motor mouet dimidium moti per illud spatium in dimidio illi tempore. Et cum motor diuidit in duo equalia: et motus in duo equalia: motus erit idem in velocitate: oia accidunt sicut in augmento et alterato. Et cum narravit hoc dedit causas: id est est enim aliquid quod augere: et aliquid quod augere: et in aliquo tempore hoc augere: et hoc augere. id est ita est de augmento sicut de translatione: quoniam est aliquid quod augere: et est motus in loco: et aliquid quod augere: et est motus in loco: et tempus in quo fit iste motus: et quantitas in quo est. Et dicitur: et alterans sicut et. id est quod eadem modum augens et augmentatum est aliquid quod terminat potest esse sicut alterans et alteratum sunt terminata: et hoc excessus potest esse alterans super potest esse alteratum: erit velocitas alterationis: et quantitas tempore in quo est alterationis. id est quod si duo sequuntur proportionem iter alterans et alteratum. Si igitur proportio fuerit magna: velocitas erit magna: et tempus breue: et est. Et dicitur: et in duplo duplum. id est in tempore in quo aliquid passio in aliquo alterato ab aliquo alterate in duplo eius erit in duplum illius passionis. Et dicitur: et duplum in duplo. id est alterationis: que est duplo ad alterationem positam ab aliquo alterante duplum eius erit in duplo illius temporis: est conuersum pmet: et intendebat declarare quod sunt proportionales. Et dicitur: si igitur alterans et. id est si omne alterans et augmentans alterat

Physicorum

Appet qd cō
 stantia entū
 nālūz ⁊ illd
 qd ē i eis qñ
 vita est motū
 eē. pncipium
 .n. mor^o dōi/
 b⁹ mobilib⁹ ē
 sic aīa d reb⁹
 viuis. Et d p
 b scdo celi
 t.c. 64.

Digressio q̄
q̄ritur Ari.
q̄o pcedat de
motu s̄s gen⁹
vel de motu
celi.

Scda expō
texti⁹ f3 auer
rois opionē.

[illegible]

tus cōtinens mundū: aut primi motus si sint plures
vno sint facti de nouo: ita autem eos nō hnt motus
oio: ita q mor⁹ pp hoc sit nouus fm gen⁹. Et oia ince
perūt moueri postq̃ nūbil mouebat. Aut prim⁹ mo
tus: quia p̃tinet oia exisēs in pmo: moto: aut in p̃mis
motis: si fuerit plures vno motu: sit etern⁹: q nūq̃ ces
sante nec cessabit⁹: est sicut dixit: q̃t vltia eoz q̃
stiaunt p nāz. ¶ Et dixit ipse declarationē d̃ diffi
nitū mor⁹ p̃dicta ad ostēdēdū tale mor⁹ cōnō q̃
idixit diffōne mor⁹ ad declarandū: q̃ an oēm motus
est mor⁹: sicut credidit Algharabī⁹ et alij. Perferuta
tio nō h̃t irēdē ēt vltis totū mūdō: nō ēē vcz f̃
opione Aris⁹ vr an motū p̃tinet totū sit mor⁹: aut an
trāsmutatōē: q̃ ēē p̃ma trāsmutatō: sit trāsmuta
tio. Galis igit fuit hoc exīstīmatō illoz. h. n. ē p̃tīay
laris: ē vcz de motu p̃cularib⁹: quos p̃tinet mor
tus vltis f̃z q̃ h̃ segē motū vlem. Nō qz h̃ exisit in
eis p̃ et ēēntialr: q̃ h̃ apud ipm ipole ēē vr appēbit
post. Nō igit p̃oneret eternā p̃mutatōē exisētē in
istis motib⁹ p̃ accis signū ad eternā p̃tinuatōē exi
stēē in ipso pmo motu aut p̃mis cū hoc nō dū decla
ratū ēē hic de eis. f. eos ēē tales p̃ accis: et h̃ manife
stum ēē: p̃t declarabit magis.

T Si igitur contingit aliquādo non moueri
dupliciter necesse est hoc accidere aut enim
sicut Anaxagoras dixit. Inquit. nulle simul
omnibus existentibus 7 quiescentibus in istius
tēpore motū facere intellectus 7 disgrega
re. Aut sicut Empedocles in parte moue
ri: 7 iterū quiescere. Aboueri qdem cū ami
citiā ex multis faciat vniū. Aut cū discordia
multa ex vno. Quiescere autē i multis iter
medijs tēporibus dicens sic. Inquātū quid
dem ex pluribus vnum dixit aptū fieri. In
quātū aut iterum ex vno geminato plura
perficiunt. Sic quidē fuit res 7 nullo mo
do ipsius est vnum seculum. Sic autē per
mutantur neq; simul perficiuntur. Sic autē
semp sunt inuicibiles fm circulum. Nec enī
q sic permutatur: ab hinc itaq; dicere ipm
opinandum est.

Si igitur possibile est in aliqua hora nihil
moueri: necesse est hoc accidere duobus mo-
dis. Aut sicut dicit Anaxagoras: qui dixit
q^d omnia fuerint in simul ⁊ gescūt tēpore
infinito: ⁊ intelligit fecit in eis motum
⁊ distinxit ea. Aut sic dicit Empedocles: q^d
quandoq^{ue} mouent: ⁊ qñq^{ue} gescūt. Adouē-
tur enim qñ amicitia fecit de pluribus vnū:
aut qñ lis fecit de vno plura. Et gescūt in tē-
poribus: que sunt interim. Lū dicit sūm aūt
q^d vnū inatum est oriū ex pluribus: ⁊ q^d cō-
pletum est vnū: rarificant ex eo plura: sūm
hunc modum generant: ⁊ sic nō erit sūm eis
eternū: sūm vero q^d hec duo mutantur ⁊ nō
finitū cū hoc: sūm hunc modū semp nō
uctur

nentur circulariter. Intelligentium enim est
ex hoc quod dicitur: secundum hoc quod hec duo. scilicet secundum hoc
quod hec duo transmutantur.

2. Quia divisionis facit duos modos i hoc quod posuit
quod motu. scilicet totum deficit ab entibus: quos modos anti-
qui dicebant. scilicet aut quod mundus fuit ex rebus? gescitibus
tpe infinito. scilicet non transmutabilibus: et quod post corruptetur
tali modo quod oia erunt gescitibus tpe infinito: ut Anaxago-
ra opinabatur: aut quod entia gescant in aliquo hora: et in aliquo
mouentur: ut videbat Empedocles. induxit sermonem utriusque
istorum: et tacuit opinionem Platonis de mundo: qui dicit
mundum esse generatum: sed non corruptibilem: quod non dicit
quod oia non erant gescitibus ante generationem mundi: sed
quod mouebantur motu iordinato: et quod deus induxit ipsa ad or-
dinem: sicut ipse dicit. Et hoc quod narravit de Anaxa-
go: qui dicebat quod oia erant simul interdit per oia corpora
construuntur: quod opinabatur esse elementa mundi: et interdit per
hoc quod dicitur: erant in simul: quod erant latetia in mixto in-
finito: opinabatur. scilicet tria existere in simul in illo mixto
tpe infinito: quod post incipit intellectus: quod est deus apud
ipsos distinguere ea ex mixto: et extrahere ea de lati-
tatione in actu: et iam dicitur ei in istis libris. Empedocles
vero generat mundum ex quatuor elementis: quod habet per rebus
materialibus: res autem agere sunt apud ipsos due: ad congre-
gandum hec elementa: facere ea unum amicitia: ad segre-
gandum illa. Mundus igitur corrumpitur quando elementa
adunantur per amicitiam: et generatur quando multiplicatio
fit per litetiam. partes vero mundi possunt generari apud
ipsum et ut mihi videtur ex amicitia: et corrumpuntur ex
litetia. Et si partes existentes in iduinduo segregantur: et
distincte segregantur per litetiam: ideo ut mihi videtur: quod
in spera celesti non sunt partes diuerse: non est in ea
lis apud ipsam: sed componitur apud ipsam ex amicitia
et elementis: et habet ipsas per deo. Et hoc quod nar-
rauit de Empedocle: quod quandoque mouebantur: interdit quat-
tuor elementa: et interdit per quietem tempus in quo mun-
dus est corruptus: per motum tempus in quo mun-
dus generatur est et ens. Et deus mouetur enim quando-
que amicitia et in apud corruptionem: aut generationem mundi.
Et deus gescit in tempore que sunt interim: et interdit
per unam quietem hoc quod est post corruptionem mundi: per
cundam non potest interdere nisi post generationem mundi. Sed quod
mundus apud suum esse mouetur: remanet tempus non interdere
per quietem in hac dispositione nisi corruptionem mori? vltis
quo est generatio totius mundi. Et cum induxit opiniones
Empedocles in generationem et corruptionem mundi: induxit ista illi:
et dicit narrando: secundum autem et in secundum autem quod mundus genera-
tur quique et corrumpitur quique motus non erit etiam unum: cum
interim fiat gescitibus secundum hoc quod hec duo semper succedunt
sibi: motus erit eternus: et vocauit ipsum circulariter: quod
partes mundi quique dissoluantur: et quique ligantur ex quo
segitur ipsum habere duas quietes: quietem post congre-
gationem: et quietem post segregationem.

Considerandum igitur est de hoc quod se habet. Pre-
opere enim est non solum ad naturam considerationem
scire dicere: sed ad sciendum de principio primo.

Et oportet nos considerare de hoc quo-
tiusque sciendum quod est. Hoc enim non tantum est
vile in vere sciendo aliquid in scientia natu-
rali tantum: sed etiam potest in via inducente ad
considerationem de primo principio.

3. Dicitur: et nos considerare de hac intentione in motu:

hec. n. percuratio non tantum est utilis in scientia naturali tantum: sed in
scientia diuina: et hoc intendebat cum dicitur in via. i. in ar-
te. Diuinus enim accipit prima principia mouentia a
naturalia: et nullam habet viam ad demonstrandum
esse primum motorem: nisi accipiat ipsum pro constanti
a naturali. Et quod existimauit Auicenna quod diuinus
debet monstrare primum principium esse est falsum: et
via eius quam finxit ipsum inuenisse eam: qua videtur esse in
suo libro: et similiter Algazel sequens ipsum: est via te-
nuius et non est demonstratiua. Quia nos autem de hoc fe-
cimus tractatum singulares super hoc: quod voluerit accipere
questiones accedentes in ea: videat hoc ex lib. Algazelis
plures enim quas induxit contra alios vere sunt.

Incipiemus enim primum et ex diffinitis pri-
a nobis in physicis. Dicimus igitur motum esse
endelechiam. i. actum mobilis secundum quod est mobi-
le. Necesse est existere res possibiles mo-
ueri secundum unumquemque motum. Et sine motus
diffinitione omnis vti que consistitur necessariu
esse motus possibile moueri secundum unumquemque
motum: ut alterari quidem alterabile: ferri autem
quod est secundum locum mutabile. Quare oportet
prius combustibile esse quam comburi: et co-
bustum quam comburere.

Incipiamus igitur ex predictis in quibus predi-
cimus distinctionem et determinationem in ar-
tibus: et nos incipiemus in rebus determinati-
tis prius in rebus naturalibus. Dicamus
igitur quod motus est actus eius: quod in actu est mo-
ueri secundum quod innatum est moueri. Necesse est
igitur illa esse in quorum potentia est moueri uno-
quoque motu. Et sine hac diffinitione omnes
hoies concedunt quod non est necesse moueri
nisi illud quod potest moueri: et hoc necesse est
in unoquoque motu. Et g. quod non alteratur nisi
illud quod innatus est alterari: nec transferri nisi
illud quod innatus est transferri in loco. Necesse
est igitur ut res sit innata comburi prius antequam
comburat: et comburere antequam comburatur.

Idest incipiamus igitur primo a rebus que mos est
ut determinentur in initis artium que sunt. quod princi-
pia earum: et incipiamus ex istis in hac scientia a re-
bus quarum diffinitiones determinauimus ex rebus
naturalibus. Et incepit ponere ad hoc propositio-
nem notam: et est. Omne quod est postquam non fuit: neces-
se est ipsum fuisse ante in potentia: et quod motus gene-
ratus talis est. scilicet quod omne quod mouetur postquam non
mouebatur: necesse est ut ante esset possibile ut mo-
ueretur. Et induxit ad hoc certificandum duos mo-
dos: quorum unus est ex hoc quod declaratum est de dif-
finitione motus. Et secundus ex inductione. Et di-
xit: dicamus igitur quod motus et in. dicamus igitur: quod
cum declaratum est in tertio istius libri: quod altera dif-
finitionum motus est endelechia moti: scilicet quod est mo-
tum: id est et endelechia eius quod innatus est moueri:
necesse est ut res mobiles sint ante motum in uno-
quoque generum motuum. Et cum res mobiles fue-
runt ante motum: tunc potentia ad motum erit ante
motum. super physicis.

Diuinus acci-
pit prima prin-
cipia mouentia a na-
turalia: et nullam
habet viam ad
demonstrandum
esse primum
motorem: nisi
accipiat ipsum
pro constanti
a naturali.

Ex diffinitione
motus.

Ex inductione

4. Expō
pharabū.

De quod est
postquam non fuit
necesse est ipsum
fuisse ante in
potentia. Id est
g. me. t. c. 13. c.
3. de anima. t. c.
20. 27. et 12.
met. t. c. 32.

etc. q. h. s.
fuit huius
possibile

hic oppo-
nit opinione
anar. in p.
p. 32.
Plato dixit
mundum esse
nisi in corru-
ptibile. Id est
t. c. 10. g. d.
p. 37. ss.

Quatuor ele-
menta sunt
in malis: et
in amicis.
Istae sunt
agere. Id est
p. 30. et 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.
Id est p. 31.

Digressio.
Mobile p.
cedet tpe mo
tu duob⁹ mo
dis pot⁹ cotin
gere.

Error. 304.
grammatici: p
q vide et. 4.
celi. co. 25.
a Erro alio
rur arguit 3
illos.

Digredit 3
leges ponit
tes creatioes.
targt ex mo
tu diffone.
b Impole
aliquid ens
gnari a moto
in po. 4. g. a
p. ma fm q
pntelligi nu
da ab oi sofa
medi gnet ex
ne. c. Oppon
ta. 5. pby. co.
s. 4. p. de gno
ne. t. co. 23. r.
24. r. 2. 2. aia
co. 4. 2. p. ph.
co. 4. 2. p. ca. d
lba oibis rē.

Ex signato
sermonio.
a. Contrariū
nō mut at in
fui 3. 2. 1. 3. d
p. pby. 4. 2. si.
54. 57. 3. de
5. pby. 7. r. 8.
co. 2. p. d. gno
ne. 47.
e. 2. 1. 2. antr.
f. 2. 1. 2. gnetū
saraceniop.
g. 2. 1. 2. 3. d.
h. 2. 1. 2. 3. d. nō
posse agē ali
qd ipole non
dē ē dimi
rio: 3. dicere
ipō facere ali
qd ipole te
posse facē est
deceptio rē.

motum. Et intelligendum est ex hoc q motu est prius tpe motu duob⁹ modis. Quoz vnus est vt motus in quo est potētia sit alteri⁹ speciei a specie moti: in quo est ipse motus. Secundus est vt illud mobile: in quo est potētia ad motu sit motu in actu. s. q motu in potētia est idem numero euz moto in actu. Primus aut modus luenit in duob⁹. s. in motu gnōnis r corruptionis: r in morib⁹ trāslationis: que ē cor porū simpliciū. Motus. n. cui⁹ gnatio est finis complementū: suū subm est illud ex quo est gnatio: r silt est de corruptione. Subm vō motus trāslatiōis ele. mētozū: in quo est potētia pcedēs hunc motu in tpe est corpus ex quo est gnatio elemēti. U. g. qz quādo ignis generat fm totū statim habet: vbi qd est supe ri⁹ 3z totū: r dū generat pars singula illius statiz ba bet singulā partē illius vbi. Potentia igit istius mo tus nō est in subo: qd est ignis in actu: sed in subo in quo generat ignis. U. g. ligno combusto: aut oleo in flāmato. Et hoc ignoauit Joannes grāmaticus: r existimauit q qdā potentiarū iuenit cū illo ad qd est potētia. Et decepti alios in hac potētiā esse cōiunctā cū forma ignis: q est in actu p potētiā: que est pūcta cū ea: qz violentat ab aliquo qū generat nec moueat superi⁹. Et ista potētia est alia a nāli cū sit violēta. Naturalis aut impossibile est vt sint pluncta cū forma ignis. s. potētiā: q est in igne ad mo tum supius. Et si hoc cētū: tunc duo cōtraria essent in eodē subo: r in eodē tpe. s. potētia motis: r motus in simul: qd est ipole. Et hoc manifestū est: r ex hac diffōne motus apparet bñ impossibile ēē generatio: nē ēē ex nō ēē puro. Gnatio. n. est mor⁹: r est necēsi rē motā ēē in actu ad ēē motus: b r iō impossibile est ali qd ens gnari a moto qd est in potētia ens tñi. U. g. a p⁹ mā 3z q pot itelligi nuda a forma neduz vt ge neres ex nō ēē. Et Et apparet hoc idē ex signifi cato hui⁹ sermonis hoc gnari ex hoc. U. g. album fie ri ex nigro. 3. r vlt 3zū ex 3zōnō est dicere q ipm 3zū mutat in suū 3zū. Illā. n. albedinē fieri nigre dinē ipole est: aut ipm calozē frigi. Illud igit qd im possibile est trāsmutari in subm gnatiū: est illud ex quo est gnatio: r illud est subm ptrary. Et cū ita sit r nō ēē est vñū 3zōz: ipole est eius nāz mutari in ēē: ergo impossibile est aliqd generari ex eo nisi per acci dens: idco dī q dies fit ex nocte. i. post recessum no ctis: r frigidū ex calozē. i. post calozem. Et igit necēsi aliqd cū quo adūgit nō ēē ex quo fit gnatio cēntia liter: r hoc notū ē per se. Et Et ātūq oēs pueniūt in hoc. Loquentes aut saraceni hñt pro possibili aliqd gnari ex nihilo: r negant hoc pñ. Et causa erroris corū fuit hec q sentitur q multa cōprehēsi bilū visu generant ex reb⁹ incōprehensibilib⁹ visu. U. g. ignis ex aere: r sic imaginatur pmo aspectu pos sibile ēē aliqd gnari ex nihilo. Vultus. n. nō intelli git de nō cēniss illud qd nō pphēditur visu: r sic ac cipiunt rem assimilatā rei loco vere rei: r existimāt impole ēē possibile. Et nitūtur ad cōfirmandū hoc ex hoc q mos est dicere: q subm ēē necessariū agēti. s. subz ex quo fit gnatio est diminutio agētis. Et oia ista sē existimatiōes vulgares valde suf ficiētes fm cursuz: fm quē nutriūtur homies in eis: nō fm sermōes sufficiētes. Agens. n. nō posse age re aliqd ipole: nō dī ēē diminutio: 3z dicere ipm fac cere aliqd ipole: r posse facere est deceptio. Et cū declaratū hoc fundamētum: dicamus: r qz hoc nite bātur declarare. s. q potētia motus est prioz tēpore

motus: est manifestū sine diffinitione motus. Et di xit: r sine hac diffinitione rē. i. r sine diffinitione mo tus: apparet etiā ex inductione: q nō mouetur illud qd anteq⁹ moueret non erat possibile moueri. Quo niā si nō esset possibile moueri nō mouetur. U. g. a q non alterat nisi illud qd possibile erat alterari: r silt nō mouet nisi illud qd ante erat possibile moue ri in loco. Et intelligēdus est de hac intētiōne du os modos potētie. s. que inuenitur in ipso moto: r q iuenit in mā moti. Dicitur necēsi est igit rē. i. necēsi est igit vt potētia ad illud qd generatur existat in ea ante ipsuz generatū. U. g. q illud qd cōbūritur: r fit ignis inatū erat pburū anq⁹ pburet. Et ista poten tia nō tñi pcedit passiōē existentem in passiuo fm tempus: sed etiaz pcedit fm tempus virtutes agē tem in agente. Qd enim combūrit inatū erat ante combūreret: ideo onne agens qd potest agere quā doqz: r quādoqz nō: necēsiario inuenit quādoqz po tentiā: r quādoqz non. Et omnia ista sunt necessariā r vera. Et hoc qd dicunt loquentes nostre legis: imo inuoluentes q possibile est prouenire actiones nouam. s. postq nō fuerit tempore infinito ab agēte antiquo absq eo q illic sit causa: que fecit illd agēs agere in aliqua hora magis qz in alia: est fmo sophi sticus r deceptus. Dico fm hanc expositionem intellexit Alphara. r alij hoc caplm. s. q induxit diffi nitionē motus ad declarandū potētiā esse ante actum: r hoc nō est propriū motui fm q est motus: sed est propriū nouo facto fm q est nouū factū. s. vt potētia r posse noui pcedat ipsum fm tempus. Se cundū aut nostrā expositionē induxit diffinitionem motus ad declarandū q motus est in moto: qm cūz dictū sit in diffinitione eius q est endelechia mori: necesse est vt sit in moto. Omnis enim perfectio necesse est vt sit in re qua perficitur. Et fm hoc i uenimus Alexan. in suo libro de principijs inducere diffinitionē motus: ad declarandū motum esse eter num. Et hoc qd dixit: sine hac diffinitione rē. hoc decepti homines in hoc: r existimauerunt ipsum de clarare potētiā esse ante actū in tempore: r ipse in tēdebat dicere q non dī moueri nisi illud in cui⁹ nā est mor⁹. s. corp⁹ mobile: r qd nō inuenit in imobil.

Ergo r hoc necessariū est: aut facta aliqñ cū nō essent prius: aut ppetua esse.

Ista etiam necesse est: aut vt non sint talia nisi in aliqua hora absq eo q talia erāt: aut vt sint talia eterne.

Dicitur ista igitur sensibilia necesse ē: aut vt nō sint sicut videt. s. q qdaz semp mouentur: quedā semp quiescūt: aut semp succedunt sibi hec duo in aliqua hora. s. motus r quies absq eo q ante illā ēent hui⁹ dispositionis: sed omnia erant quiescētia. Deide inceperunt ab aliquo moueri fm q modo sentiunt: aut semper fuerunt fm q modo sentiunt. Et cūz dixit: q hoc est quēredus primo: incepit declarare ipz. Dico q hec est expositio vera: dixit: r quia apparuit iam prima mota esse: aut primūz motum: qd est causa in motib⁹ eo: que mouetur quādoqz ex istis rebuz: que sunt hic: r quiescūt quādoqz. Et nūq ap paret q ista mota quiescūt: neqz i aliqua hora. s. cor pora celestia: considerandū est vtrum fuerint istius dispositionis in aliqua hora. s. ipa esse primo mote: aut semp fuerint illius dispositionis. s. mota eterne. Et dixit

Hom e hoc dēntio rē facer
aliqua nō est diminiutio pūtie

Quid pot
quiescūt
3. me. 2. 1. 2.

Auer. 304.
Potētiā ge
pcedē a. 1. 2.
n. ē pphēsi
tūz qz fm
tūz qz motu
sed de motu.

Dio pñm
necēsi ē
re qd dicit.

Alphara

Auer. 304.

Expositio
motus ab
motu

¶ Et dixit hoc: qz declaratus est in principio septimi impossibile esse corpus mouere corpus in infinitum: ideo necesse est mundū habere primū motū: aut primā motā: si nō inueniretur magnitudo infinita in actu: 7 inueniret motū infinitū pertransire in tpe finito spatiū infinitū: vt declaratu est in pñ^o septimi.

¶ Si quidem igitur factū est mobilū vnū: qd qz. Necessarium est prius accepta: aliaz mutationē factam esse. Et motum finē quē factū est possibile motū eē: aut moueri.

¶ Si igitur vnūquodqz mobilium nō mouetur: nisi postqz in sua potentia erit vt moueretur. Necesse est vt ante trāsmutationē dictā fuisset alia trāsmutatio: 7 motus in quo fuit posse moueri: aut mouere.

¶ Si igitur hoc qd narrauimus qz omne motū 7 omne mouēs necesse est vt anteqz inueniat moueri 7 moueri in actu: vt inueniat mouere: aut moueri in potentia: 7 posuerim⁹ qz ista potentia 7 posse est nouū. Necesse est qz ante primū motū quē posuimus pñus est al⁹ motus per quē fuit posse pcedēs primū motū qui positus fuit primus. Posse enim qd pcedit motū fieri de nouo necessario pcedit motū: sed iā posuimus ipsū primū: 7 hoc est incoueniens. Et similiter accidit in trāsmutationē: per quā fuit posse si posuerim⁹ ipsam esse primā. qm sequitur vt potentia ad ipsam pcedat ipsam finē tēpus: 7 qz ista potentia sit facta ex trāsmutatione. **¶** Et qd apparet ex hoc sermōe est qz necesse vt ante illū motū qd ponitur primū est alius motus. Sed nō sequitur ex hoc vt secundus motus succedat antecedeni statim: sed sequi vt sequitur ipsū iterpollari. 7 qz inter illos sit tēpus quietis: in quo inueniebatur posse. **¶** Cum autem dixerimus qz possibile nō erit in actu nisi per aliquid in actu: 7 per motū: necesse est illos motus eē. 7 succedentes. 7 qz nullū tēpus sit extra motū: 7 si esset in fine paruitatis. Adotōr enīz mouet ipsū in tēpore: in quo mouet 7 nō alius nisi qz ante nō habebat dispositionē qua possibile erat ipm mouere: 7 cum perfecta erat in eo ipsa dispositio tunc incipit mouere. Et ista dispositio: aut est in ipso motore: aut in moto: aut in vtroqz: 7 est: aut qz motor nō fuit: 7 tēpus fuit: aut qz fuit: sed diminuebat ab ipso dispositio per quas mouet: 7 hoc est aut ppter aliquā dispositionē in eo: aut ppter dispositionē in moto: aut sicut distātia 7 impedimētū. Et iste tres dispositiones forte deficiunt plures earū: aut vna in moto: 7 hoc erit causa qz motor nō moueat. Ergo necesse est vt ipsū mouere succedat motui pcedēti. 7 qz incipit in mouere sit finis motionis antecedenis ipsū. Et mouere istud pcedens: aut fuit in moto: aut in motore: aut in extrinseco. 7 aut gnō: aut alteratio eoz: aut in vtroqz: aut dispositio in altero eoz: aut in vtroqz: aut appropinquatio in loco: aut recessus impedimētū. Ergo necesse est qz ante trāsmutationē esset trāsmutatio: aut trāsmutatio nō pñua per quā trāsmutatu fuit possibile vt trāsmutaret: aut trāsmutatio continua cū ea: qz quā trāsmutatus fuit trāsmutans postqz fuit in posse. **¶** Et forte tacuit hūc modū qz appet ex sedo p diuidēte: qd post iducet: 7 est qz aliquis dicat qz posse qd pcedit primū motū est antiquū: nō f3 qz ponit ipz di-centes mūdū fieri postqz nō fuit in aliqz hora. **¶** Et forte tacuit ipm: qz nō idiget eo in hac declaratione.

¶ Si autē que sunt pceat motu semp p nō existēte: irrationabile quidē videt 7 in sciētiis. At vero magis ingreditibus hoc necessarium est accidere. Si enim alijs quidem mobilib⁹ existentib⁹: alijs autē motibus aliqñ quidē erit aliqd primū mouēs. Hoc autē qz mouetur aliquando: aliqñ autē nihil: sed quiescit: opz ergo hoc mutari prius. Erat enim aliquid causa quietis. Quies enīz priuatio motus est. Quare ante primāz mutationem erit mutatio prior.

¶ Et si in preterito semp fuerit talis dispositio: sed nō fuit motus. Apparebit ex isto ipso sermone cū fuerit cōsideratus ipm nō habere modū: 7 hoc apparet manifeste: 7 sequitur in ea magna iprobabilitas quādo inuestigauerit quis bene. Quā si illa que innata sūt mouere: 7 illa que innata sunt moueri sint. Et qñqz erit hic prim⁹ motor: 7 erit h⁹ motus: 7 quādoqz nō erit vtrūqz: 7 quies. Necesse est vt in hac dispositione ante illū sit trāsmutatio. Quies enim aliquā habuit cām. Itaz quies est priuatio motus. Quapropter necesse est vt ante primāz trāsmutationē sit trāsmutatio pcedens.

¶ Quia hoc qd posuit in hoc qñto qñ fundamētum sup qd fundauit pōmōstrationē est hic esse qz hic est pñ⁹ mor⁹: 7 p⁹ motū: 7 p⁹ mouens. U. g. mor⁹ celestis primus: 7 illū qd mouet hoc motū: qd mouet h⁹ motū: vt declaratu est in septimo 7 qñto. 7 qz aut motus nō est mor⁹ eēntialr. Incipit pseruari vtrūqz mor⁹ qui est hui⁹ dispositionis posset esse primus finē tēpus et fm nām: aut nō posset esse nisi f3 nām tñ. 7 qz semper fuit 7 erit. **¶** Deinde posuit pscrutatioē suaz de hoc in reb⁹ mons: 7 dixit qz illū qd mouet pmo motu tēporali si sit h⁹ mor⁹ tēporalis hui⁹ dispositionis: necesse est: aut vt sit generatu aut eternus. 7 qz semp fuit 7 erit. Sed mor⁹ ei⁹ prim⁹ fuit tēporalis. si igitur fuit generatu: tūc ante primū motū tēporalē fuit al⁹ motus: 7 sic ille mor⁹ qui fuit positus pñ⁹ nō est primus: nec tēpore: nec nā. Adotus. n. ante quē est mor⁹ nō est prim⁹: neqz f3 tēpus: neqz f3 nā: 7 si motum fuerit eternū: 7 primus motus quo mouet fuerit pñ⁹ in tēpore. 7 qz moueat post quietē infinitā: necesse ē qz cū motor sit eternus: 7 motū sit eternū: 7 nulla cā sit agēs: qz istud motus sit quiescēs in aliqua hora: 7 motū in alia: necesse est vt nō gescat: 7 vt nō moueat: cū eādē habeat pportionē ad motū: 7 ad priuationē motus. Quapropter necesse est illic esse causaz agēre motore qz moueat postqz nō moueat: 7 rē motā vt moueat postqz nō moueat. Aut cāz facientes vtrūqz 7 erit cā: aut per eius ablationē: aut per eius absentia. Et quomodocūqz fiat: necesse est vt ante illū motū positu primū motū sit alius mor⁹: 7 sic non erit prim⁹: sicut fuit positus: neqz f3 tēpus: neqz fm nāz. Ergo necesse est vt sit hic prim⁹ motus naturalr qui semper fuerit: 7 motum tale: 7 motor talis si non fuit fm tēpus: 7 qz nō sit hic motus primus alio mō

Lōmē. sup pbyst.

t z

quies

quod est impossibile. Et similiter declarabitur quod semper erit.
Et inducere hanc expositionem per verba Aristotelis non est difficile. Immo ista expositio est qua non potest esse verior: et non debet aliquis dicere quod per motum temporalem est motus generis. Motus generis non est motus: sed finis motus: et impossibile est ut sit primus. Nam iste motus est motus alteratiuus: et primus motus debet esse eternus: et declaratur in ultimo sexti: quod ipse est ut motus eternus sit nisi motus circularis.

Et si generis non est motus: sed finis motus. 38. 6. p. 37. 32. 4. 5. p. 37. 60. 9.

Alia quidem mouent singulariter: alia autem et per contrarios motus: ut ignis quidem calefacit: frigefacit autem non. Scientia autem contrariis videtur esse una. Videtur quidem igitur: et ibi aliquid similitudo esse. Frigidum autem calefacit conuersum quodammodo et ambiens: sicut peccat voluntarius sciens quando e contrario virtutis scientia. Si igitur quicquid possibile sunt facere: aut pati: aut mouere: aut moueri. Mouere autem non penitus possibile sunt: sed si sic se habent et proxima alterutris sunt. Quare cum promouantur: aliud autem mouetur. Et cum inest tanquam esse hoc quidem motum: aliud vero mobile.

frigus calidum
et contrarium
sua est contraria

Scientia calidum
et contrarium
sua est contraria

Et quedam mouent singulariter: et quedam mouent duos motus insimul. U. g. quoniam ignis calefacit et non infrigidat. Cogitatio vero estimatur esse duorum contrariorum eadem. Sed apparet etiam illic aliquid simile hoc modo. Frigus enim quandoque calefacit: quandoque reuertitur quoque modo. Sicut sciens peccat quandoque quandoque virtutis sua scientia peruerse. Sed non omnia que possunt agere: aut pati: aut mouere: aut moueri: necessario possunt hoc. Sed quando fuerint talis dispositionis: aut quando fuerint vicinantis sibi adinueniem. Ita quod quando fuerint vicinantis sibi: hoc mouebit: et hoc mouebitur. Et cui fuerint in illa dispositione: in qua hoc innatum est mouere: et hoc innatum est moueri.

Cum posuit quod cum quies est alia a motu. Et quod cum fuerit posuit aliquid motum postquam non mouebatur: quod necesse est ut auferat quies. Et quod ablatio illi est transmutatio: aut sequens transmutationem. Et est manifestum hic esse aliquid: quod faciunt duo tria insimul: apparet in eis motus rationalis. Incipit declarare hoc: et nititur dissolvere questionem accedente in eo. Et dicitur: quedam mouentur: apparet quod quidam mouentur motu singulari tantum. Vnde duo motus motum contrarium: quod quidam mouentur duobus motibus insimul. In huius diuersis. Illa autem quod mouentur motu tantum: non habent potentiam ad tria sunt illa: quod mouentur per virtutes naturales in eis. U. g. ignis quod calefacit tantum et non infrigidat. Et naturaliter: et non quod infrigidat et non calefacit. Illa autem quod habent potentiam ad tria sunt virtutes scientes. Et debet esse. Et hoc intendebat cum

Illam quod mouentur motu tantum: non habent potentiam ad tria sunt illa: quod mouentur per virtutes naturales in eis. U. g. ignis quod calefacit tantum et non infrigidat. Et naturaliter: et non quod infrigidat et non calefacit. Illa autem quod habent potentiam ad tria sunt virtutes scientes. Et debet esse. Et hoc intendebat cum

dixit: cognitio vero tria. Virtutes autem rationales videntur habere posse ad tria. Et intendit hic per hanc operationem existimare: quod cum ab omnibus: aut a pluribus: et quod virtutes naturales agunt alterum tria: et quod reliquum per accidens dicitur: apparet tria. In virtutibus naturalibus est aliquid simile: et quod inuenitur in virtutibus rationabilibus de hoc. Si quod agunt tria: quod altera actio est virtutis naturalis per se: et reliqua per accedens. In virtutibus autem rationabilibus due actiones tria sunt essentialiter. Et cum notificauit quod virtutes naturales habent hoc: dedit exemplum: et dicitur: frigus enim tria: et intendit per hoc quod dicitur reuertitur: hoc quod calor exis in re reuertitur de extrinseco in intrinsecum per frigus: ex quo accidit quod illud ens calefacit modo accedens: hoc intendebat cum dicitur: quoque modo. Et quia iste motus transmutationis: quod est per accidens sit ex virtutibus rationabilibus: sicut sit ex virtutibus naturalibus notificauit hoc: dicitur: quod ad modum sciens tria. Quod frigidum calefacere per accedens est simile peccato artificis qui errauerit circa tria: et iste est ille qui virtutis sua scientia peruerse. Si qui virtutis sua scientia tria ei quod deberet virtutis. Et forte idcirco hoc post illud quod intendebat declarare de improbabilitate contingere ponentibus omnia fuisse quiescentia tunc in finem: per alterum duorum: aut ad declarandum quod si fuerit posuit: quod omnia erant quiescentia: deinde incepit moueri: quod non seguitur in omnibus hoc. Vt cum motus sit alia a quiescentia: et cum motus illius cause sit aliud a causa quiescentis eius: sicut sequebatur in initio sermonis. Existimatur enim quod hoc non contingit nisi in motoribus: quod agunt calorem tria duorum tantum. In virtutibus autem quod agunt duo tria insimul: non contingit ut cum quies non sit causa motus: cum illud quod agit quiescentem in istis virtutibus: est illud quod agit motum. Sed contingit hoc in quibusdam cum ille qui ponit hunc sermonem non possit ponere omnia de genere virtutis: que agunt tria. Et finem hoc dedit rationem ad hanc questionem dicendo: non omnia que possunt tria: et ponens hunc sermonem: et dicens hanc rationem non potest dicere hoc in omnibus: cum plures rerum non sint rationales: sed plures rerum que mouentur: mouentur non recipiunt mouere et moueri: nisi cum fuerint in aliqua dispositione ex extrinseco: et reperiuntur quiescere: cum fuerint ex extrinseco in tria illi dispositionis in qua erant in qua mouebantur et mouentur. Et hoc intendebat cum dicitur: sed cum fuerit talis dispositionis tria: sed reperiuntur naturalis res naturales ea que sunt inata mouere et moueri: postquam erant non mouentur: aut mouentur: nisi aut quod diminuebatur ex eis dispositionis per quam mouentur: hoc mouentur: aut quod distat ab inueniuntur: aut quod illic est aliquid impedimentum. Cum igitur virtutis quod fuerit in dispositione qua hoc mouet et hoc mouetur: et fuerit propinquum vni aliquid: non fuerit illic impedimentum: necesse erit ut hoc moueat: et hoc moueatur. Sed adhuc remanet eadem questio: potest enim aliquis dicere quod primus motor totius est ex habentibus virtutes rationales: et quod habentia virtutes rationales incipiunt mouere post quiescentem: et quiescere post motum: absque eo quod officiat dispositioni per quam hoc mouetur: et hoc mouetur: et absque eo quod deficiat appropinquatio in tempore quiescentis: sic totus erit quiescens per gentem istam: motoris: et cum incepit totus moueri: et erit omnia mouentia et mota extrinseca reducta ad tales motorem. Secundum igitur hanc expositionem forte dimisit dissolutionem istius questionis versus post cum aperte dicit hanc questionem: et per hanc expositionem est intelligendum: sed non omnia: hoc quod intelligitur de particulari negatiua: per hoc quod dicitur: sed cum fuerint talis dispositionis: intelligitur de particulari affirmatiua.

Et secundum

Secunda autem expositio est ut intelligatur ex hoc quod dixit: sed non omnia: hoc quod intelligitur de vniuersali negatiua: et quasi diceret quod non omnia possunt moueri postquam non mouerit: absque eo quod illuc sit causa facta: que sit causa si aliquid eorum: que inata sunt mouere fuerit mouens in actu: et eorum que sunt innata moueri fuerit motus in actu. Et secundum hoc sermo eius erit vniuersalis in omnibus virtutibus motiuis. scilicet rationalibus et irrationalibus et hoc manifestum. Quoniam autem rationales non quiescunt quandoque: et mouentur quandoque: nisi propter reuolutionem transmutationum factam in eis ex extrinseco: aut in anima: aut in corpore: manifestum est: quod plerique loquimur de hoc post. Quando enim animal mouetur postquam non mouebatur: necesse est ut in eo sit appetitus: qui non erat: aut illa concupiscentia: aut appetitus non fuerit nisi per transmutationem precedentem ab aliquo ente extra animam: et hoc erit quando illud ens fecerit aliquam passionem in corpore eius: ex qua fiet concupiscentia: que non erat antea: aut appetitus. Et ex concupiscentia illius entis: aut ex passione huius concupiscentie nisi ab eo accideret ei imaginatio: et scilicet: et appetitus qui ante non erat: et concupiscentia motus: que ante non erat. Si autem posuerimus ipsos in omnibus suis dispositionibus existens in ipso et extrinsecus in dispositione entis idem cuius ipso in dispositione motus. Tunc necesse est quod non sit dignus mouere in aliquo hora quod quiescat: et sic aut non quiescat neque mouebitur: aut quiescat et mouebitur insimul: quod est impossibile: quoniam cum proportio illius quod habet potentiam agendi duo tria fuerit eadem non faciet alterum illorum: et ideo cum sit impossibile in talibus istis virtutibus eandem proportionem esse inter duas actiones trias: ideo impossibile fuit ut eent extra ambo. Ubi ut animal esset ex motu et quiete. Et quod dicitur loquens nostre legis voluntatem impedire de actione entis noui in aliquo hora: ita quod illud ens fiat apud potentiam illius horae absque eo: ut fiat illic transmutatio est primo non intelligibilis. Voluntas enim cum fuerit ad inueniendum aliquod ens in aliquo hora: necesse est ut in volente fiat in illa hora concupiscentia in agere: que non erat antea: illa est causa propinqua ad agendum in illa hora: et non antea. Et causa illius concupiscentie est presentia temporis: et presentia temporis: que non erat ante est transmutatio necessario: aut sequens transmutationem. Concupiscentia igitur facta per presentiam temporis est transmutatio extra transmutationem: ante igitur transmutationem: que est posita prima est alia transmutatio: et non potest homo sanus fugere hanc fidem estimatione presente.

Si igitur non semper motus est tunc manifestus est quod non sic se habebat sicut possibilis: hoc quidem moueri: illud vero mouere: sed oportuit mutari alterum ipsorum. Necesse enim in his que sunt ad aliquid accidere: ut si duplicem non est: nunc autem est mutari duplicem si non utrumque: alterum. Erat ergo quedam mutatio prior prima.

Si igitur non fuerint semper mota: manifestum est quod non erant illius dispositionis in qua hoc poterat mouere et hoc moueri: scilicet alterum eorum transmutatur. Necesse est enim hoc sequi in eis: que sunt in capso ad aliquid. Tunc gratia quod si hoc non fuerit duplicem istius et

est modo: necesse est transmutationem esse. Et si non in utroque: in altero. Quapropter necesse est ut primam transmutationem precedat transmutatio.

Si igitur non fuerint entia preterita: que semper mouebantur: sed in aliquo tempore fuerint: quiescentes: aut finiti: aut infiniti: manifestum est quod in tempore illius entis non erant in dispositione: in qua possibile erat ut motor moueret: et motum moueret. Et cum ita sit: et postea venerunt ad dispositionem: in qua motor mouet in actu: et motum mouetur in actu: manifestum est quod illud impedimentum iam ablatum est: ex quo necesse est quod alter eorum: aut utrumque transmutetur. Et hoc intendebat cum dixit: scilicet transmutatur alter: cum posuit quod necesse est in motore: et in moto cum fuerint mutata ex dispositione: in qua non fuit motus ad dispositionem: in qua est motus: quod necesse est ut illi motor: aut moto accidat transmutatio: aut utrumque: aut per accidens: aut essentialiter. Incipit declarare B. Et dixit: necesse est n. r. i. et hoc necesse est: quod motor et motus sunt in capso ad aliquid: et cum in aliquo tempore hoc non moueret: et hoc non moueretur: et post hoc mouerit et illud moueret: manifestum est quod iter illa fuit facta relictio: que non fuit ante: et omnis relictio sequitur transmutationem. Ergo necesse est ut ante relationem positam sit aliquod transmutatio in motore: aut in moto: aut in utroque: aut in extrinseco. Ubi quod sit illic aliquod impedimentum quod auferri post: et hoc intendebat cum dixit: necesse est igitur ut sit transmutatio r. i. D. d. et quod propter necesse est ut prima transmutationem precedat transmutatio. Et hec demonstratio quam duxit est vltima in omni motore: siue in virtute rationali: siue in non rationali: et hoc duxit nos ad exponenda verba eius sicut prius exposuimus. Et opus nos percurari in hoc loco quod intendit per hunc sermonem. Utrum intendit quod motus per genus semper fuit: aut intendit hoc esse motum eternum vnum in specie. Est enim in hoc aliquod difficultas: quoniam si intendit declarare quod motus non deficit per genus in aliqua hora: existimatur quod impossibile est ipsum continuari secundum genus secundum quemcunque modum fuerit positus. Sed sunt positiones impossibiles: et possibiles quedam: et hoc quod est possibile est illud quod necesseario sequitur ex istis proportionibus: quas posuit B. scilicet potestiam precedere actum secundum tempus: et hoc est illud quod intendit de hac intentione diminutus: et ideo videmus Alpharabium in suo libro de entibus transmutabilibus non enumerare modos: in quibus possibile est motum precedere motum alium: et hoc in motore et in moto. D. d. declarasse quod possibile est: et quod impossibile est: quod possibile est necesseario secundum distinctionem motus. Et hoc erit opus Alpharaby: quasi oblemus ad illud quod declarauit Ari. hic: scilicet Aristoteles fecerit illud quod fecit Alpharabius in secundo libro de generatione. In illo enim libro declarauit quod liter est impossibile omni motum precedere motum: et quod est impossibile. Et sic sermo eius in hoc libro est diminutus et concipitur post. Aut dicamus quod Aristoteles non intendit per hanc declarationem declarare quod impossibile est mundum esse in aliqua hora extra vnum motum: sed declarare quod mundus impossibile est ut sit extra motum secundum genus. Et quod inuenit omne motum precedere motum est alia quod. Et secundum hoc videtur quod si intendere dicere secundum modum dicendum motum deficere in aliquo hora non perbare motum esse eternum. Et forte et intendit per hunc sermonem perbare mundum esse semper per hanc dispositionem in quo est motus. Quoniam cum posuerimus quod ista ordinatio est naturalis: et quod impossibile est mundum habere alias ordinationem preter

comensurabilem physice.

motus et
moti si i ca
ad aliqd.

Motor et
moti si i ca
ad aliqd.

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

Dispositio
quod transmu
tatione

istū. s. q. oēs motus reducunt ad eozp^u celestē: q. p. pingas eozp^u ad quāda res: r. sua remōio a quibūda est ca: pp. quā qda mouēt qñqz: r. qda qeūt qñqz. Et pp. quā oēs motū segtur mor^u. Et est declarātū q. iposibile est motū deficere in aliq. boza. Et q. q. manifestum est q. mūdus semp fuit: r. erit in hac dispōne. Qm̄ si deficeret nō deficeret nisi per qetē: nō p mutatiōē ad aliā formā. Et cū impossibile sit ipm̄ mutari ad aliā formā: aut gescere: necesse est vt mor^u corporū: q. sunt eterni motus: qe fuit semp in motū sint in hac dispōne semp in p^u erito r. futuro. Qm̄ si gesceret totū nūbī aliud eēt cā gētis eius nisi gēs eoz. Quēadmodū cā mor^u eoz: q. mouēt qñqz. r. gētis eoz: q. qeūt qñqz. nūbī aliud est nisi motus eoz semp in p. pingate r. distātia. Si igit pōssibile eēt corpoza celestia gescere: necesse est vt essent pars alterius mūdū: r. vt eēt h. alia corpoza: q. mouerent circulariter: q. eēt cā gētis istoz qñqz: r. motū istoz qñqz: s. m. hoc ergo posuimus intelligere hunc locū. ¶ Et q. hoc apparuit mihi post longā pserutiōē est q. ex hoc q. hoc idcupit apparere motū vñū cōtinuū p mū eternū esse: cū adiunctū fuerit hoc q. declarātū est: hoc. s. q. nō est hic motus p mūs nouus illi q. declarātū est in 7°. s. q. si est necesse: vt in motis in lo co sit p mū motū r. p mū motor: q. necesse est vt iste p mū motor: r. istū p mū motū semp fuerit in hac dispōne. s. hoc mouere: r. hoc moueri. Qm̄ si fuerit positiū ipm̄ icipere mouere in aliq. boza: ptingeret ipm̄ pcedere motus pziōr: r. sic hoc q. hoc fuit positiū qd ipse fuit pzi mūs motor nō fuit vep. Et cū hic fuerit motor: q. semp mouet: tū erit hic motū: q. semp mouet. s. q. etiā est eternū. Et si nō cōtingeret vt ante p mū motor eēt motus pziōr illo. s. si posuerim^u illū qd mouetur ab eo generari: aut transmutari aliquo modo trāsmutatiōis: nisi ēm motū in loco: r. cū hic fuerit motū eternū hic est mot^u etern^u. Et maxie cū ad iūctum fuerit hic duabus p pōnib^u hoc q. d. apparet sen sui. s. q. oēs motus reducunt ad motū locale q. iste motus est pziōr eis nāliter. Et bene pōt hoc apparere gñaliter. s. hoc esse transmutatiōē pziūā necessārio: qm̄ cū necesse est hic esse transmutatiōē p mū nāliter: est pōssibile transmutatiōē pziām natūraliter: r. si est pōssibile transmutatiōē pziām esse in tempore nouam. Necesse est hic esse vnam transmutatiōē continuam: qe est causa in hoc q. ante omne transmutatiōē est transmutatio.

Adhuc autē prius ⁊ posterius q̄uo erunt
tempore nō existente. Aut tempus si nō sit
motus. Si igit̄ tēpus est numerus motus:
aut motus quidā. Si quidem tempus semp
est: necesse est motū perpetuū ēē. At vero
de tempore extra vñ: simul itelligi vident̄
omnes. Ingenitū enī dicunt: ⁊ ppter hoc
Democritus demonstrat tanq̄ impossibi
lia omnia ēē facta. Tempus enim impossi
bile est ēē factū. Plato aut̄ ipsum generat
solus. Simul enī ipsum cū celo factū ēē:
celum autem factum dicit.

Cictū est hic quō pōt eē pri⁹ ⁊ posterius
si tempus nō sit. Et quō erit tempus si mo-
tus nō sit. Si igit tempus est numerus mo-

tus: aut aliquid? motus: tunc tempus si fuerit eternū: necesse est vt motus sit eternus. Sed videmus omnes preter vnū cōuenire in hoc de tēpore. Dicunt enim ipsum eē nō generatū. i. nō nouū: ⁊ p hoc declarat. Democritus impossibile omnia esse generata: dixit: q̄ tempus est nō generatū. Plato vero generat ipsū. Dicit enim ipsū ⁊ generari cū celo: ⁊ q̄ celū est generatū ⁊ nouū.

¶ Et declarauit qd ex diffinitione motus apparet: qd motus est eternus: dicitur: qd hoc idem enī apparet in tempore. Omne enī generatū necesse est vt suū nō eē pcedat ipm: r qdō pōt aliqz intelligere pūus: r pōsterius: tps nō sit. Tps nō facit pūus r pōsteri: n̄ rebus: que nō mouent. In reb' autē que mouent p' r pōsteri: exisit p' se. Et cum posuit qd p' r pōsteri: nō erit si tps nō fuerit: r qd nouū nō erit si p' r pōsterius nō fuerit. Sequar ex hoc qd nouū nō erit si tps nō fuerit. Et cū apparuit ei qd nouū nō erit nisi tps sit: r tps nō pōt eē nisi mot' sit: p hoc qd declaratum est: qd tps est nūerus mot' f3 p' r pōsteri. Incipit declarare qd necesse est si tps sit eternū vt mot' sit etern'. I. cū tps est nūerus: r dicitur: igit tps est nūerus motus. Et ista cōsecutio est manifesta ex diffōne tpis declarata in 4° isti libri: r pōt declarari ex ipsā nā tpis. Est nō mot' p se: qd tps aut est mot' aut seguit motu: r dicitur: aut alicui' mot': qd nō curat in hoc loco: siue tps sit mot': siue nūerus alicui' motus. Et cū verificauit cōsecutionē in hoc syllogis: mo: incipit idncere opiones anquorū: r dicit: siue videmus oēs pter ynnū tē: i. sermo eius in hoc itellectus p se: r apparet: qd antiq pcepiebāt tps eē eternus: s3 nō pcepiebāt ipm seg motu: r iō dicit Demo: critus dādo rōnez qd ipossibile est vt oia eēnt gnāta: ex hoc qd tps est nā rep: r nō eē gnātū: r si antiqui pcepissent qd tps nō eēet ex motū: credidissent motū esse eternū. Platoni aut accidit cōtrariū: qd accidit antiquis: cōcessit enī tps sequi motū cūliū nō cōcessit ipsum esse eternū: sed generatū.

T Si igitur impossibile est 7 intelligere tem
pus sine ipso nunc: nunc autē est medietas
quedā: 7 principii 7 finē habēs simul: pri
ncipium quidē futuri temporis: finem prete
riti. Tūc necesse est semper eē tempus. Al
timus enī finiti accepti temporis in aliquo
ipso: nūc nūc erit. Nihil enim est accipere in
tempore preter nunc. Quare qm̄ est princi
pium: 7 finis ip̄m nūc: necesse est in ip̄s 9 vtra
q3 eē tempus. At vero si tempus est:
manifestū est: q3 necesse eē: 7 motus. Si
quidē tēpus est passio quedā motus.

Et etiaꝫ si ipſſibile eſt vt ſit tempus: aut vt intelligat extra inſtans: ⁊ inſtans eſt medium eſt mediũ: ⁊ eſt principiũ: ⁊ finis. ſed principiũ tempoꝝ futuri: ⁊ finis tempoꝝ pꝛeteriti: neceſſe eſt vt tempus ſit eternum. Qm̃ ſi fuerit acceptũ vltimũ tempus poſt qđ nō eſt tempus: neceſſe eſt vt ſit in aliqua

hora. Quia impossibile est ut in tpe sit aliquid oino nisi instans. Et quia instans est principium et finis: necesse est ut ex utraque parte sit tps. Et si ex utraque parte sit tps: manifestum est ut motus sit etiam. Tempus enim est aliquid quod accidentium motus.

¶ Cui declarauit quod necesse est si tps sit ut sit morus. scilicet morus cuius nuncius est tps: igitur declarare tps esse eternum: et posuit ad hoc duas propositiones. **¶** Quarum una est quod instans nuncius inuenitur nisi in tpe. **¶** Et quod ipse est tps esse extra instans. **¶** Et cum in hoc est: quod instans facit tps: et ideo quod non percipit ad minimum duo instans non percipit tps. **¶** Et ideo cum posuit quod ipse est tps esse extra instans: et cum posuit est: posuit est tps: prout hic aliam propositionem: scilicet quod instans est per se finis perit: et ista propositio est manifesta per se. Instans enim est aliquid quod accipit intellectus per viam iter perit: et futurum: scilicet per posterum in motu. Et cum in instans est ista: manifestum est quod ipse est imaginari instans quod non est finis perit: et per se futurum. **¶** Et cum in hoc est: quod nihil inuenitur de tpe in actu nisi instans. **¶** Et cum hoc ipse est demonstrari: sicut demonstrat punctus: quod cum demas transit statim. **¶** Et nullus potest imaginari instans esse per se futurum absque eo quod sit finis tps perit: aut finis perit absque eo quod sit per se futurum: nisi extimet tps existere. quod linea recta: et imorari in hoc est superfluum. **¶** Et cum posuit istas esse per se finem: igitur declarare quod legat ex hoc: ut tps sit eternus. **¶** Et dixit: scilicet n. tps ultimi post quod non est tps cum fuerit acceptus: necesse est ut sit in gubidam instans. scilicet quia per tps an quod aduersari? dicit non esse tps: necesse est ut sit in instans: et sicut finis postquam aduersari? fingit non esse tps: necesse est ut sit in instans: et sic necio an tps erit tps: post tps tps. **¶** D. d. ipse est n. tps. et necesse est ut extremitas tps sit in instans: quod ipse est inuenire ex tpe aliquid in actu nisi instans. **¶** Et verificatio quoniam est: quia necesse est si instans fuerit acceptus: aut demas in actu: sicut demas punctus: aut non demas. **¶** Si demas destruitur non tps: morus enim destruitur necesse est si fuerit ipse ipse demonstrari nisi in motu: necesse est ut an ipse sit morus. Et si non: tunc erit acceptus: quod necesse est tunc erit quod punctus non instans. **¶** Et vlt de quod diuidit motum: necesse est ut an ipse sit morus: et post ipse sit morus. **¶** Et cum posuit quod extremitas tps quod ponitur gnari: aut corrupti: necesse est ut sit in instans: dixit: si igitur instans tps. si igitur extremitas tps quod ponitur gnari et nouum. scilicet quod an ipse non est tps: et instans est per se finis futuri et finis perit: necesse est ut ex duobus terminis ad ipse ponatur tps: et sic an ipse erit tps et post ipse tps. **¶** D. d. si igitur fuerit. si igitur ex istis duobus terminis ad ipse fuit tps: manifestum est tps. et cum declaratum sit quod in duobus terminis cuiuslibet instans sit tps: et tps est per se et parabile a motu. Manifestum est quod in duobus terminis cuiuslibet instans est morus. Ergo morus est eternus necio. **¶** Et forte scit de hac demonstratione B quod morus eternus est morus diurnus. Declaratum est. n. i. 4. quod tps non legat per se et entia nisi hic motus.

¶ Eadem autem res est de eo quod incorruptibilis sit morus: scilicet n. in eo quod fiat morus accidit prior quodammodo mutatione prior: sic per posterio re posteriori. Non enim si quod fecit quod mouet: et quod est mobile: ut quod coburnit: et quod coburnibile est. Coniungit enim coburnibile esse quod

non comburitur: neque motus et mouens. **¶** Et iste idem sermo dicit in hoc quod morus non corrumpitur. Quia sicut coniungit dicitur motus generari: ut transmutatio aliquid cedat primas transmutatione. Ita coniungit hic ut aliquid transmutatio sit post vltima transmutatione. Quia aliquid cessare a motu et cessare ab hoc quod inatus est moueri non sunt in se. U. g. ut perburat: et ut sit inatus coburni. Quia impossibile est ut sit innatus coburni absque eo quod coburnat. Neque et aliquid cessare ab hoc ut sit innatus mouere et cessare a mouere erunt in se.

¶ Idem et illud quod fuit declaratum: quod per morus est eternus et non gnari declarabit ipse non corrumpi. **¶** Quia sicut coniungit expositione et quod per morus sit nouus: ut non sit per morus. Scilicet an ipse sit transmutatio per: sicut perit si posuerim quod per morus corrumpitur: ut post corruptione per morus sit morus. **¶** Manifestum est quod si per morus corrumpitur: quod post ipse non erit morus: quod admodum non erat an. si posuerim ipse gnari erit an motus: et si corrumpi erit post. **¶** D. d. igitur declarare quod coniungit ut post corruptione per morus sit alius morus. **¶** Et dixit quia cessare aliquid tps. an si per morus generit quiete: in qua ipse erit ut illud quod mouebat moueat post. **¶** Necesse est ut post quod motus fiat in eo aliquid visum quod faciat ipse non moueri post. **¶** Et ista visum necio est morus aut aliquid sequens motum. et sic post ipse motus erit morus: quod est impossibile. **¶** Et sicut si cessauerit per morus motor: a mouere: coniungit ut an ipse sit alius motor: qui dedit ei dispositione per quam fuit impossibile: ut moueret postquam erat possibile.

¶ Et corruptibile igitur indigebit corrumpi ut corrumpatur: et hoc corruptum iterum posterum. **¶** Et corruptio. n. mutatio quodammodo est. Si igitur ipse est manifestum est quod per per morus. Sed non aliquid quod erat: aliquid quod non. Et namque hoc assimilatur sic dicere: figmento magis.

¶ Et et necesse est ut corruptus corrumpatur quod corrumpitur: et quod illud quod corrumpitur istud corrumpatur et postquam corrumpitur illud. Corruptio. n. est aliquid transmutatio. Et si ipse est ipse declarabit quod morus est eternus: et quod non est quicquid et quicquid non. Et quod primo dicitur B magis assimilatur stulto.

¶ Cui declarauit quod per aut per morus necesse est ut semper fuerint: per B quod illud quod mouet illo motu: aut illa quod mouetur illis motibus si motus eorum fuerit noui absque eo quod prederet eos morus: necesse est aliter duorum: aut illud quod mouet illo motu sit gnari aut eternus: et manifestum est: quod si fuerit gnari: necesse est ut an per motus sit alius morus: et an illi alius: et cum per non erit non erit vltimus. Et si illud quod mouet per motus fuerit eternus: et postea gnari suus morus postquam non fuit: necesse est ut an per motus sit morus: et an per motor sit motor: quod est impossibile. **¶** Et cum declarauit B: vult declarare per ista via quod ipse est ut morus vltimus sit: ita quod post illud non moueat aliquid per eandem via per quam declarauit ut per morus sit per: sed tps ceteris motibus. Illud. n. quod mouet hoc motus vltimus: necesse est ut sit aut eternus: aut corruptibile. Si corruptibile habet corruptus: et re-

Lom. sup. p. 11.

4

uerteret qđ de isto corūpēte: ut sit eternū: aut habz corūpēs. Si igit est corūpibile erit necesse ut sic pcedat in infinitū: qđ est ipse. Ergo necesse est ut il lud qđ mouet vltio motu sit eternū. Si igit fuerit eternus: motor illius sit eternus reuerteret qđ in eo: qua de eā motor eternus: et motū eternus semp fuerit in hac dispoñe. hoc mouere et hoc moueri: et postea cessauerūt a motu postqz fuerūt in motu tpe infinito. Ergo illic est necius ut aī p^m motū: et p^mā re motaz et p^m motorē sit mot^{us} p^mior: et motor p^mior: et motū p^mior qđ est impossibile. Et facit hoc p^m diuidēs vltimū de duob^{us} p^m diuidētib^{us} sup^{er} qđ fundauit hāc demonstratiōe: cū iaz induxerat ipsū in gnōne motus. Et tū completit hoc in positiōe eius: qđ illud qđ mouetur hoc motu vltimo est corūpibile: est illud qđ abbreuiabit in pōne eius: qđ illud qđ mouet p^m motū ē gnātū. s. qđ aī generās est generās: et pcedit sic in infinitū. Et ideo completit hūc p^monē dicēdo: et cūz hoc fuerit impossibile: manifestū est tē. C. D. d. et necesse est ut corūpens tē. i. si aliqz posuerit qđ illud qđ mouet vltimo motu est corūpibile: et illud qđ corūperit ipsū est corūpibile ab alio corūpēte: et il lud ab alio pcedet sic in infinitū: qđ est impossibile. Ergo necesse est ut illud qđ mouet vltimo motu sit eternū: et cū fuerit motū eternū: et motor eternus: necesse est ut motus illi sit icorūpibilis: sicut fuit ingnābilis. et si nō: qua de cā cessabit a motu illd qđ semp fuit in motu: ista expositio est vera.

C Silrañt et dicere qđ aptū natū esse est sic: et hoc o3 opinari ēē principii: sicut vī Empedoclem vtiqz dicere qđ tenere et mouere amicitia in parte et discordia inest rebus ex necessitate: quiescere autē mediū.

C Et pmo dicentiū hoc magis assimilat figmento: et silr eius qui dixit qđ sic d3 currere nā rerū. Et qui existimauit qđ principii est illud de quo diximus ipsum ēē: p^m qđ fecit similitudinez Empedocles de dñio amicitie: et litis hui^{us} qñqz: et hui^{us} qñqz qđ mouet res necio: et quies existit interz in tpe.

14 **C** Id est pmo dicentiū qđ mot^{us} nō fuit aī: et postea fuit est silis sermonib^{us} fictis: et silr sermo dicentiū qđ ges et trāsmutatio succedūt sibi in oib^{us} entib^{us}: et qđ nā totius entis moti facit b^{on}ū qđ est aliqd qđ sit cā illi^{us} est. s. sermo fingētū. Et silr sermo dicentiū sermo nē similē sermoni Empedoclis: qđ p^mā p^m qđ est necessariū ad eē: aut p^mā p^m traria facit altep^{er} dñio in aliqua hora. Et nō facit altep^{er} absqz eo qđ illic nō sit cā cogēs ipsz ad b^{on}ū. Qz p^m nō h3 cāz est pmo silis ēē figmento. Ex isto pmo ēē puenit ut mot^{us} sit sine motore. Et cū dixit: et qđ existimauit qđ p^mā ēē. et intēdit nāles existimātes qđ p^mā p^mā gnāns entia pole est in eo p^m qđ est p^mā silis. s. p^mā Empe. qđ posuit p^mā entii amicitia et litē: p^mā silitudinē amicitie et litis exētib^{us} in hoib^{us}. s. qđ eadmoduz amicitia cōgregat hoies: litis aut segregat in entib^{us} sūt ēē duo silia istis. s. amicitia nālis et odium nāle. Ita qđ qñqz mouet altep^{er} qñqz reliquū ad dñū ēē: ad qđ p^mā mouebat. Et ges ē in tpe qđ est iter has duas actiōes dñias absqz eo qđ illic sit causa cogens amicitia agere in vna hora: et li rem agere in alia: cū sint principia necessarie actiōnis et essentie. Et iste sermo est etiā similis figmē

to. sequitur. n. ex eo ut motus sit sine motore.

C Fortassis aut et vñū principii faciētes sicut Anaxagoras sic vtiqz dicerent. At vero nihil inordinatū est eoz qđ nā et p^m nām sunt. Natura. n. cā ois ordinationis est. finitum aut ad infinitū nullā rationē h3. Ordinatione autē ois ratio est. In infinito autē tpe quiescere: et postea motū ēē aliqñ: hui^{us} aut neqz vñā differētiā ēē: quare nūc magis qđ prius. Neqz iterū aliqñ ordinationē habere nō iam nāe est opus. Aut. n. simplr se h3 qđ est nāe: et nō aliqñ quides sic: aliqñ vero aliter: ut ignis qui fertur sursum: nō aliqñ quidem sic: aliqñ nō: aut rōnē h3 qđ nō est simpliciter. Quare dignius est sicut Empedocles. et si alter aliqz dixit sic se habere in parte quiescere oē et moueri iterū. Ordinationes enim tam quādā h3 hmoi. Sed hoc op3 obcentē nō affirmare solū: sed cām ipsius dicere: et nō apponere nihil: neqz velle dignitatem irrationabile: s3 aut inductionē: aut demonstrationē ferre. Hoc eniz nō sunt cause posite: neqz in hoc erūt amicitie: neqz inimicitie ēē. Sed huius quidē cōgregare: illius vero disgregare. Si vero determinetur qđ est in parte dicendū est: in qbus sic sunt: sicut qz est aliqd qđ cōgregat homines amicitia: et fugiunt inimici adinuicēz. Hoc enim supponit et in toto ēē: videt eniz in qbusdā sic. Qđ aut est: et per equalia tempora indiget aliqua ratione. Omnia autē existimare principium esse hoc sufficiens: qđ semp est: aut sic: aut sic: non recte se opinari habet in quo Democritus reducit de natura causas qđ sic: et prius factū est: ipsius autē semper noluit principii querere dicens in quibusdam recte. Quod autē in oibus nō recte: et trigonū eniz semp habet duobus rectis angulos equales: sed tñ est aliqua perpetuitas hmoi altera causa. Principiorū igit nō est altera causa: sed perpetua sunt. Quod quidē igitur nullū tps era: neqz erit qñ motus nō erat: aut nō erit tāta dicta sunt.

C Et forte ēē qđ ponit principii vñū: sic Anaxagoras rōcināt tali rōne. Et nihil oino nāle: aut currens cursu nāle est sine ordine. Natura enim est cā ordinis in oī in quo est. Et nō est de actiōe nāe aliquo mō vī oīa sint quiescētia tempore infinito et post moueant qñqz. Et nulla dñia est in hoc oīo faciens qđ motus sit magis nūc qđ aī. Et nullus ordo erit in hoc aliquo modo. Quod enim

Nihil loci
tas ē eoz
a nā et p^m
nā ē cā
ordinatiō
sunt ad
niti nulla
ratio.

Principiorū
nō ēē altera
causa.

Non oportet affirmare
p^mā hāc accere.

Hancvra est cā ordinis

enim

enim currit fin naturā: aut erit vni⁹ modi:
ita q^d nō sit quādoq; tale: z qñq; tale. U. g.
q^d ignis ascendit superius naturaliter: absq;
eo q^d quādoq; est ascēdēs: z quādoq; nō:
aut si nō fuerit semper vnus in modi pserua-
bit aliquā proportionē. Et ideo sermo
Empedoclis est melior. s. q^d totus quiescit
quādoq; deinde mouet. Iste enim fmo fa-
cit aliquē ordinē. S; deberet dicēs hūc
sermonē nō eē contentus in dicēdo illū nar-
ratione tñ. Sed deberet dicere rōnes eius:
z nō deberet aliquid ponere sine aliqua ra-
tione: sed aut inductiōe: aut demonstratiōe.
Ista enī postea nō sunt cause: nec iste etiā:
sed alie res sunt per amicitia: aut per lites: z
illa congregat z ista segregat. Et si hec duo
sint determinata in aliquibus duob; diuer-
sis: opz dicere illa duo q^d sunt: sicut est de
terminatū in oibus q^d illud q^d pgregat eos
est amor: z q^d inimici sunt illi qui fugiunt se
ad inuicē. Pponit enim q^d in toto etiā est ta-
lis cursus: z dicit qm hoc existit in quibus-
dā rebus. S; hoc existere in temporib;
equalibus etiā indiget rōne verificāte illud.
Et vlt existimare q^d principii sufficiens in
hoc est q^d semper talis est cursus: z q^d sem-
per talis erit: nō est rectū. Et hoc est illd
ad quod reddit Democritus causas in na-
tura. s. q^d primus fuit z nō finit. Et nō oz
querere qualiter semper fuit principium: z
hoc iudiciū in quibusdā rebus nō est verū.
Triangulus enī semper bz angulos equa-
les duobus rectis. Sed picipiū est ad hāc
rem eternam. Principia vero non habent
alias causas: z sunt eterna.

15 Cum destruxit sermonē dicentiū q^d motus incepit
postq; non fuit oīno: z corrupet corruptiōe postq;
nō erit motus oīno: z sermonē dicentiū z ipsū
quiescere quādoq; z quādoq; moueri. z dixit: q^d ra-
tiocinatio illius in hoc non est ratiocinatio. s. hoc q^d
dixit: q^d nō est querendū de pncipio: quare facit hoc
in aliqua hora: z nō facit hoc in alia: quare est: est
querere causam: z pncipium nō habz causam: q^d est
necius. D. z forte illi qui ponunt pncipii vñū zē.
i. z forte illi qui dicunt vñū pncipii eē: z q^d semper
fuit quiescēs: z deinde incepit mouere: ratiocinatur
etiā ex hoc per rōnē Empedo. z est: q^d in pncipio nō
est querendū quare: q^d est necessariū in esse. Et cū
di. q^d ratio Anaxa. est quoquo modo similis sermoni
Empedoclis: sed debilior: incepit declarare debilita-
tem sermonis Anaxa. z dixit: sed nihil oīno zē. z in-
tendit per ordinē vt cursus eius sit vnus modi: aut
modoz diuerzoz in tēporib; determinatis: z q^d illd
q^d est vni⁹ modi sit p vnā cām: z illud q^d est modis
diueris i tēporib; diueris sit p diueras cās q^d reuer-
tunt etiā in se circulariter. D. d. z nā ē cā ordis: z

prim⁹ nō hēt causā quare hoc fiat

ista est rōcinatio q^d res nāles nō sunt ex ordinē. illd
enī q^d ē cā ordis est dign⁹ ordine: nisi raro sit ex or-
dinē casualiter. D. d. z nō est de actiōe nāe zē. i. q^d
in his duob; fmonib; sunt duo pncipia vel tria pñ-
cta fundamentis nālib;: quoz vnū est vt aliqd sit pos-
sibile tpe infinito in pterito z post erit in eē. Res. n.
qescētes tpe infinito: aut habēt nām vt moueant: aut
nō. Si igit hnt nām vt moueant qñ quiescūt violē-
te: z mors violētus: z tps motus violenti impossibi-
le est vt sit maus q^d tps nāle: medū q^d sit tpe infinito.
Potētia enī illi⁹ in quo est potētia erit in tpe infini-
to: viciū⁹ infinitis nēcio: aliud aut q^d est etiā ex nāz.
In hac opinione est ponere motū z motorē existētia
tēpore infinito: z motorē nō mouere: z motū nō mo-
ueri: z post incape in motu in aliqua hora absq; eo q^d
illic fuit causa per quā moueret i illa hora z nō pñs.
Et ista positio est similis positio i quam ponūt lo-
quētes nostre legis. S; qz ponunt motorē moue-
re volūtariē: ideo vident magis sustēteri q^d q^d ponit
ipm mouere naturaliter. Nālia enī vident habe-
re ordinē terminatū. s. currere eodē mō: aut semper
aut frequētius. Illa aut quoz pncipii ē volūtas vi-
dent diuersificari z nō seg eūdē modū actus. S;
sicut dixim⁹ q^d mouēs mouet postq; non mouebat:
aut moueret postq; nō mouebat. Necessē est tūc ali-
quā pportionē fieri iter ipz z motū qñ nō erat: z si
nō: nō magis moueret i hoc tpe posito q^d in alio. Et
si nō: nō eē aliud sicut dicimus nisi pñcia tps: ima-
ginari. n. tps ē trāsmutatio sequēs trāsmutationē. s.
imaginari pñcia illius. Et nos dicimus q^d volun-
tas: q^d querit actionē volūtariā: querēdū est quādā
modū impossibile est vt volūtas noua depēdeat de
actiōe antiq; z volūtas antiq; depēdeat de actiōe no-
ua. Et nos dicim⁹ q^d apparet z apparebit impossibi-
le eē vt actio noua fiat p voluntatē antiq;: nisi sit
actio antiqua media. Volūtas. n. nō postponit facē
q^d interdicit: nisi propter eēntiam alicuius intētionis
in re intēta q^d non erat in tpe voluntatis. Et si nō eē
necessē vt illud q^d ē voluntatus eē cum voluntate.
Luz igit posuerimus voluntates eē in qua possibile
postponi volūtati: hoc erit ppter exētia alicuius q^d
nōdū erat. s. p defectum alicuius cause: aut alicuius
dispositionis: neq; erit tempus: neq; aliud cum iam
posuimus q^d ista voluntas ē pñs motū. D. Ma-
nifestum ē q^d tunc voluntatū oz eē cum ea. Si igit
posuerimus ipsam eē antiquam voluntatū erit an-
tiquū. In quo igitur istoz duoz fundamentoz
possunt aliquid negare loquētes. S; fundamētum
autē dicēs: q^d voluntatū nō postponit tēpore volun-
tati: nisi ppter hoc q^d aliquid deficit in voluntato: z
est saltes pñcia tēporis. Impossibile est vt nege-
tur ab homine per suam intrinsecam rationem: s; si
negetur erit per extrinsecā. S; scdm autem funda-
mentum z est q^d ante istam voluntatē fm q^d est pñ-
ma nō est trāsmutatio cōceditur ab aduersariis. s.
a loquētib; S; igitur fuerit dictū q^d istud est iu-
diciū volūtatis noue in antiqua: aut postponi po-
test sine causa. Dicemus interrogādo: non conce-
ditis q^d pñcia tēporis est causa in essendo volun-
tati: ergo hic est causa. S; igitur dixerint q^d tem-
pus etiā inuenitur ex illa antiqua volūtate reuer-
tur questio super illos in factura illius tēporis. Tem-
pus quod sit postq; non fuit idiget tempore in quo
nō fiat: z per quod approprietur sua factio: z deter-
minetur: z si nō: esset semp; z hoc manifestū est p se.

Ills qd ē cā
ordinis est de
gnus ordie.

Impossibile
est mor⁹ vio-
lēti tps ma⁹
esse q^d tēpus
mor⁹ nāl⁹ zē.
Ido hoc vi-
de pce. c. 15.

Digressio.

Contra sara-
cenos ponē-
tes motorē z
motū tpe inf-
nito z nō mo-
uerē.

Rōnes An-
rozo q^d p-
bar z xpīas
iudcos z sa-
racenos q^d a
volūtate āti-
q^d nō se noua
actio pūēre.

triangulus

prim⁹ nō
hēt causā

Nullus p rō-
nes suā intrin-
secā negare
pōt q^d volū-
tati: nisi ppter
volūtati: nisi
p defectū ali-
quē i volito.

Remouet ta-
citā rñionē.

fallum nēq; q^d

Physicorum

Dubium.
Solutio.

Voluntate
cedere volu
tempore.

Infinio et
sensu et im
possibile per
se non do est
necessarii.

Verum et
si necesse
agere et
natura.

5. ph. 1. c. 3. 2
p. celi. c. 2. 2.
3. d. j. h. c. 6.
4. 7.
Ideo et
ter agens et
mouens. c. 6.
4. 5. p. de gū
tione.

Non enim
simplex

Quod du
pliciter.

De appetitu
vis p. ph. c. 6.

Et si fuerit deum quo possit inueniri noua actio s3
hac opione ab antiq voluntate. (C) Dicem? mediante
moto antiquo a voluntate antiqua. Istud. n. motu ap
propinquabit alicui et distabit ab aliq. sic erit ea ge
tis et motus aliquor cu hoc q est eternu. (C) Et etia
si fuerit b voluntas antiq q antecedit voluntate nouu
sine meditatiōe motus: necesse est vt suu voluntatum
no postponat ab eo: donec dñat in infinitu: b cen
tialr et no accitralr. (C) Qm q ponit voluntatu nouu
iuentri a voluntate antiq mediate motu: no ptingit ei
vt voluntas pcedat voluntatu tpe infinito nisi p accñs:
et b maise? ē exercitūb? i cognitio ē ei? qd ē eēntia
liter: et ei? qd ē accitralr. Et si i hac ppōne n distignat
illd qd ē eēntialr ab eo qd ē accitralr erit sophistica.
(C) Et ex b habuerit loqntes nre legis p ipoli q in
eodē subo succedat sibi facta ifinita. Singulr. n. q si
gnatū fuerit in eo ptinget ipm no eēnti pcedat ipz
facta ifinita: dicūt q est ipole. (C) Nos aut dicim?
q est ipole eēntialr: no accitralr. q cu aliqd agens
fuerit: an? eē no bz initiū: ptingit q actio ē ei? non
bēant initiū. An accider vt an quālibz actionē eius
sit actio: ante quālibet actionem eius sint actiones
ifinite: sed per accidens: no qz quedā sunt necarie in
eē quorūdā. (C) Qm si ita eēt ptingeret vt si iueniret
ex eis aliqd nisi post desitionē ifinito: qd est ipole.
(C) Cū igr loquētes accepunt loco ei? qd est p accñs
illd qd est eēntialr: dixerūt impossibile eē facta no ha
bere pñm et est pole p accñs: imo eē neciū ex b q po
nit agēs: an? eē no bz pñm: sed est impossibile eēntia
liter: vt actioes ifinite sint necie in eē nouā actionē.
(C) Et iā Arist. dixit b apge in 5? ist? libri cū fuit per
scrutatus: vtz motus hēat motū: et gnatio gnatioez.
Et silt in 2? lib. de gnatiōe cum pscrutatus ē de fini
tate elinorū. (C) Et verificatio sermonis in agente
volēte: q agēs et mouēs vlr est illd. ex quo puenit
mouere: et actio pueniēs ex eo dñ motus et mouēs: qd
est b3 ē duob? modis: mouēs qui mouet absq eo q
pcedat ipm appetit? aut voluntas: aut desideriu: aut
quocūqz volueris appellare: et hoc mouere. dñ nāle: et
mouēs a quo pcedit appetitus: et voluntas ad mouen
dū: et dñ actio voluntaria. (C) Et est manifestū q istud
mouēs mouet p a voluntate: aut ex imaginatiōe illi?
aut ex pñtia illius: et iste motus dñ appetitus. (C) Dis
igit motor a quo pcedit appetitus ad mouere ē mo
tor vno mō: et mouēs alio mō. (C) Et cū b sit positū
dicamus q ois voluntatis noue mouere: qd seqt ipaz
a volēte est nouū necio. Et ois voluntas antiq mone
re: qd seqt ipaz a volēte est antiquū necio. (C) Qm
si fuerit nouū: necesse est vt istud mouere pcedat appe
titus ad ipz ifinitū: qre igr iste appetit? fuit cā mo
tōis in aliq hora: et no in alia cū sit eiusdē dispositio
nis. Necesse ē igr vt ab b appetitu no pueniat mo
uere oio: aut vt pueniat ab eo semp: aut vt sit illic
appetitus nouus: q est cā nonitatis motōis volētis
ad voluntatu nouū. (C) Et b ptingit necio ex hac posi
tiōe q mor? voluntatis a volēte: seqt appetitū et vo
luntate volētis. Si igr necesse fuerit b ē motore anti
quū vel voluntate antiquā: necesse est vt appetitus eius
sit antiquus: et suū mouere sit antiquū: et suū volūta
tū sit antiquū: sine pñcipio: et sine fine. Qm si volun
tatu desierit dñinet voluntas: et si desinet voluntas dñi
net appetitus: qd no pōt eē in volente antiquo: et vo
luntate antiq. (C) Et vlr demonstratio Arist. est vlis oī
motori q ponit pñmus: siue fuerit positus p appetitū:
siue no. i. q ipole est vt agat in aliq hora et no i alia.

Et tūc erit illic motor? pōt ipō. (C) Et q dicūt loquē
tes q voluntatu nouū no postponit a voluntate anti
qua: nisi qz voluntas antiqua pēdet cū eo in hora ter
minata. (C) Qm si appetitus q facit mouere no pen
det cū eo: nisi in hora terminata: necesse est vt apud pre
sentia illi? tps sequat q mouere volētis seqat ap
petitū voluntati. Appetit? igr q facit mouere ē nou?
cū nouitate tps: et silt mouere et no ē appetitus anti
quus. (C) Aut dicamus q appetit? no fuit factū ex mo
uere oio: s3 ex voluntate. i. ex se aut fuit factū ex mo
uere antiquo: s3 no opabat in motu pp defectū eius
qd necessarii est in motu. Et cū illud fuit pñs post
i. tēpus tunc ager mouēs: et mouebit motū. (C) Hoc
igit mouere no segat voluntate in illo tpe. Indiget
igit motore priore ipso qui facit illud qd est neciū
in factura voluntati. Et qrendum est in nouitate il
lius rei necessarie eādē qōnem: vtrū sit. i. ab agen
te volēte: aut no volēte: et reuerter cōsecutio ipoli
bilis a pñ. (C) Et totū hoc est manifestū exercitatio in
b3 demonstratiōibus et sano capite: et non impedito a
sermonib? sophistice pcedētib? positis: vt sunt opio
nes mūdane. (C) D. d. et no est de actioe nāe et. i. et no
est natura inata facere quiescere res naturales in q
bus est tēpore infinito: et post mouebuntur sine aliq
causa noua: que facit eas moueri tūc magis q i alio
tpe. (C) Et hoc intēdebat cum dixit: et nulla differen
tia est in hoc oio et. i. dicens hunc sermonē nullam
dñam dat in entib? in dispōne getis et motus: sed in
eadē dispōne sunt apud quietē: et apud motū: qd est
valde inopinabile. (C) Et hoc qd dixit: manifestū est
de diffinitioe nature. Dicitū est enim nām esse pñci
piū motus et quietis. Necesse est igr aut ipaz agere
in altez cōtrarioz pñtue. i. in motu: aut gete: aut vt
agat vtrūqz non pñtue. i. quietē qūqz: et motū qūqz
continuatio enim in successione istaz duarum actio
num est ordinatio: et curius in eadē dispōne. (C) Et b
intēdebat cū. d. aut erit simplex et. i. q natura inata
est in altez duozuz. i. aut vt actio eius erit simplex et
vna. i. q facit altez cōtrarioz tñ: et hoc intēdebat p
simplex. Aut faciet duo cōtraria successiue: (C) Et in
tēdebat declarare p hoc q sermo dicentium q oia
erant quiescētia tēpore infinito: deinde mouebant?
est pmo no naturalis. Hoc enī no videt eē de actioe
nature. Necesse est enī in actionibus nature eē cōti
nuationē et eternitatē: aut in agēdo alterū cōtrario
ruz tñ. U. g. vt motus ignis ad superius semp: et ter
re ad inferius. Aut in agēdo duo pñaria successiue:
sicut b qd inuenit de generatione et corruptioe cōse
quētib? motū solis: et alijs cōtrarijs sequētib? istuz
motū. (C) Et qz Empedocles dicebat mūdū genera
ri quādoqz: et corrumpi quādoqz pñ continuationez:
di. q pmo illius magis participat sermonibus natu
ralibus. (C) D. d. iste enim pmo et. i. qui enim. d. istū
sermonē de mūdō. i. ipz moueri quādoqz et quiesce
re quādoqz. i. in tēporibus determinatis facit nām
habere aliquē ordinē in quātū agit illud qd agit cō
tinue: i. 3 mutet de cōtrario in cōtrariū. (C) Et dixit
aliquē ordinē: qz ordo completus est agere alterum
cōtrarioz continue. (C) Et cū dixit: q iste pmo ma
gis cōicat cuz pñonibus naturalibus. d. post hoc in
quo egredit ab eis. (C) Et dixit: s3 dberet dicēs hunc
pmonē et. i. s3 dicēs hūc pmonē dberet dicere aliqz
rōnē p quā affirmaret ipz: et aliqz cām per quā esset.
Dicēs enim hoc dberet dare duo. i. demonstratiōez:
qz aut ppter qd: aut vtrūqz. (C) Et b intēdebat cū. d.
sed dicere

Obiectio
quoniam

Solutio

Expositio
us pñtue

Document

Document

Expositio
do ē agē et
rū pñtue
continue.

sed dicere cām rē. et opz sicut dixit dicentē aliquem
sermonē affirmare ipz aut p omīationē: aut p indu-
ctionē non ponere ipm sine aliq rōne. ¶ Et p h qd
di. nō ponere ipz: possumus intelligere et non ponere
ipsaz opinionē. ¶ Et pōt itelligi et cā opionis. Empe-
docles. n. cū posuit opionē suā in hac itētiōe: ponere
etiā debuit cāz opionis. ¶ D. d. ista enim posita non
sunt cāe: et intēdit illud qd posuit Anaxa. cū dixit: et
intelligētia: cepit distinguere mixtū postqz nō distin-
gerat ipz tpe infinito: et posuit et Empedocles de
amicitiā et lite nō sunt pme cause: iste. n. indigēt cau-
sis. ¶ Et qz cā quā Empedo. ddit in hoc nō ē vera:
nec pōt euadere ab obiectiōibus. d. nec iste rē. i. nec
Empedo. et dedit cāz veraz in hoc qz mūdus gescit
qñqz: et mouet qñqz: cū dixit: et cā istoz duoz motuū
drioz i mūdo. i. in pgregatiōe et segregatiōe partiuz
est lis et amicitia. s. qz amicitia pgregat multa et facit
ea vnū: lis segregat vnū et facit ipz multa. ¶ Et cū
dixit qz Empedo. nihil iducit hāc cāz: cepit dare cor-
ruptionez istī cāe: et dixit si h duo rē. i. et si hec duo
dria sunt determinata in se: necesse ē vt illa duo in q-
bus existunt ex rebz nālibus sint determinata in se:
cū ipossibile est vt dria sint in eodē. Quapp opz di-
centem hūc pmones determinare illa in qbus existit
lis: et distinguere ea in qbus existit amicitia: sicut di-
stinguit hoc in hoibus: et vocare deberet modū eni-
tū in quibz est amicitia amicorū: in qbus est lis ini-
micos: sed hoc nō potuit facere Empedocles in enti-
bus. s. distinguere eis istos duos modos. ¶ D. si disti-
gneret nō possz dare cāz in qz mūdus totus cōgre-
gat quādoqz: segregat quādoqz: nisi ita qz inimici
reuerterent amici: et amici inimici. Nō igitur fingit fal-
sum est et rē nāz. ¶ Et intendebat p hoc qz pmo ei
cū hoc qd ē ornatus nō bñ sequit similitudinē quā
deberet seg. lis enī et amicitia nō inuenit nisi in aiali-
bus: et pcpue rōnalibus: nō in eis que nō sunt aialia.
Empedo. igit assimilaui irrōnalā rōnalibz: et iudi-
cauit ea eodē modo: et fecit plus qd nō sequit simi-
litudines in oibus accitibz suis. Sermo igit eius cūz h
qz est ornatus non ē perfecte ornatus. ¶ D. d. ponit
enim rē. ista est narratio rōnis Empe. ¶ Denim qz
lis et amicitia in qbusdā rebz segregat et cōgregat:
necesse est vt talis sit cursus in oibus rebz. Natura
enim partis et totius est eadē. ¶ Et manifestū est qz
iste pmo est rethorizans. ¶ Et cū dedit rōnē eius: ice-
pit dicere qd dberet dare ex causis pcedēdo hāc opi-
nionē et hāc rōnē. ¶ Et dixit: sed hoc ēē i tpbz eqli-
bus rē. i. sed hoc qz posuit qz isti duo motus drij sunt
in tpe equalit: aut qz tps motus est equale tēpori ge-
tis idiget et rōne alia ab ista. ¶ Et dixit hoc: qz res
in quibz existit amicitia et lis. s. res aiate non inueni-
unt agere in tēporibus equalibz: ita qz oēs homines
sint aliquo tpe amici: et alio tempore inimici: ita qz
tempora inimicitie sint equalia tēporibus amicitie.
Doc enī totū nō inuenit in suo exemplo: ideo debe-
ret dare aliā rōnē: aut alias rōnes ab illis quas acce-
pit ab hoibus. ¶ Et cū dixit hoc qz diminuebat ei
in ipa positiōe: dixit vlr existimare rē. i. et vlr exi-
stimare qz pmo sufficiens: et in hoc est dicere qz natu-
ra eius est que dat agere res cōtrarias: nō est sermo
rectus: nec hoc qd datur in hoc sufficit in cā istī post-
tēdis. ¶ D. d. et h est illud ad qd fecit redire cās i na-
tura rē. i. et h qd dixit Empe. i. pñ cū qñtū fuit ab eo
quō agit res drias: illud idē dixit Democritus i dria-
tate exite in rebz nālibz. s. qz accidit qzere causam in

actiōe pmi pncipy. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit. s. qz
aīis et est tale. i. qz in cā pcedēti nō dī plus in h. s. qz
agit dria: nisi h qz talē bz nām. ¶ D. d. et nō opz qre-
re rē. i. et nō opz qzere cāz actiōis ei: cui? ēē est neciū:
cā. n. nō dī qñ nisi i eo cui? ēē nō est neciū. i. qz si opz
qzere cāz actiōis entis necarij. Et iduxit antiquos
ad h: qz ponebat pñ mūdi ēē eternū: et mūdū esse
nouū. Unī cū qrebat ab eis qre inueniebat mūdū ab
eo in tali tpe: et nō in alio: cogebant dicere illud pñ
ctū. s. qz nō opz qzere in eterno. qre. ¶ Et nō est sicut
existimauerūt: verūtū opz vt nō dēt cā in actiōe pñ
cipy: qñ actiō ei? fuerit eterna. Si aut actiō ei? fuerit
noua opz vt hēat pñ in illa actiōe. ¶ Et cū narrauit
fmonē Demo. h: pcepit notificare qz iste pmo nō ē
verus. ¶ Et dixit: et istud iudiciū in qbusdā rebz nō
est verz rē. i. et pmo Demo. et sequētū ei? qz res necie
nō debēt hīe cās ē verus in qbusdā rebz: falsus in q-
busdā. Triagūlū. n. hīe angulos eqles duobz rectis ē
neciū: tñ bz cām. Res vō necie q sunt pñ non hīe
cām: et si nō: tūc pñ hīe pñ. et pcederet hoc in infini-
tū. ¶ Et intēdebat declarare qz multa necia habēt
causas. Et qz pñ eterna quoz actiōes ponūt noue: si-
cut actiones pncipy nō eternoz sunt digniora: vt
hēant pñ: et sic pñ pñ reuertit non pñ. ¶ Et iō
antig dubitabat vtrū pñ corruptibilem sint corru-
ptibilia aut eterna. Et cū ponebat illa corruptibilia
sequebat ipsa nō ēē pncipia: et cū ponebat ea ēē eter-
na sequebat oia ēē eterna. Et iō cogebant dicere il-
la yana. ¶ Cū aut pscrutat est fm cursuz nālem de
istis rebz vidit h ēē ens mediū iter eternū et gnābile
et corruptibile: et qdā mō ē eternū et alio mō gnā-
bile et nouū: et ē corpz qd mouet circulariter: qd ē ge-
nerabile et corruptibile qñtū ad vbi: et manēs qñtum
ad subz. Et sic dissoluebat ab eo h qd ponēdo hunc
motū: et fuit pole vt gnābile nouū mediante eterno
sit cā rez gnābiliū. ¶ D. d. h igit sic dcm i h rē. i. iste
igr pmo sit sufficiens in h qd declaratū fuit h. s. qz si
ue nō fuerit motor q moueat in actu: aut fuerit illic
motor: s. ē morz q necē est vt nō sit illic tps oīno. Et
cū nō fuerit tps nō erit ens nouū oīno. Mor. n. ne-
cessarij est in essendo tps: et simile huic qd dixit in tē-
pore apparet in loco: et ideo nullū pōt generare tem-
pus et locū: et si esset: ēēt valde inuerecundum.

¶ Soluit ea que in drium obijci possunt qz
motus non sit sempiternus. Cap. II.

¶ Contraria autem his non diffi-
cile est soluere. Videbitur autē
ex huiusmodi cōsiderantibus
contingere maxime motum ēē
aliquando: cum nō esset omni-
no. Primum quidez quia ne-
qz vna perpetua mutatio est. Mutatio enī
omnis apta nata est ex quodam in quiddā.
Quare necesse est omnis mutationis ēē ter-
minum contraria in quibus sit. In infini-
tum autem moueri nullum.

¶ Et nō est difficile dissoluerē illud per qd
contradictē huic. Illa autem ex quibus exi-
stimatur cum cōsideratum fuerit de mo-
tu: possibile esse qz motus sit quandoqz: ita

In q est red.
dēda cā et in
quonon.

Ma necia
ria pñ cās.

Dubia anti-
quoz.
Zm gñabilitū
sint pncipia
gñabilia vel
eterna.

Solo.

Corpus cele-
ste ē medium
inter eternū
et corruptibi-
le.

Quo sequat
hoc. Hīde. s.
pñ. c. et. i. s.
vbi dī qz no-
uū ē cūz pñ
et posteri. rē.

Physicorum

q̄ ante non fuit omnino. Sunt ista prima.
Quia non erit trāsmutatio eterna omnino.
Omnia enim trāsmutatio est ex aliquo ⁊
in aliqd. Et iō necesse est vt duo ſria in qbus
est trāsmutatio ſint fines cuiuslibz trāsmu-
tationis. Et nihil mouetur ſine fine.

Lum p[er]uenit declarare hic e[st] motu[m] vnu[m] eternu[m]:
vult e[st] inducere dubitatione[m] que possit vsu
per huc s[er]monem. ¶ Et questio sic componit[ur]. Omnis
transmutatio est ex aliquo p[er]trario in aliqd[am] co[n]trariu[m]:
et si no[n] tunc motus eet ociosus et superfluous. si illud
q[uo]d est motus eet id e[st] eo ad q[uo]d eet motus. et co[n]tra
ria sunt finita. et q[uo]d e[st] inter ea est finitu[m]. et q[uo]d ee[st]
in finito eet finitu[m]. Omnis motus est finitu[m]. ¶ Et
dictiois transmutatio est ex aliquo in aliqd[am]. ex co[n]
trario in p[er]trariu[m]. ¶ Et dictio e[st] necesse[re] t[ame]n. q[uia]m euz
posuerimus q[uo]d motus eet ex co[n]trario in co[n]trariu[m]. ne
cesse erit vt tria sint fines transmutationis. ¶ Et d[icitu]r
nihil mouet sine fine. q[uia]m euz posuerimus q[uo]d o[mn]is mo
tus mouet in tria. p[er]tinget q[uo]d nihil mouet sine fine:
q[uia]m si mouet ad infinitu[m] mouet ad no[n] tria. sed pos
sit e[st] q[uo]d o[mn]is motu[m] mouet ad co[n]trariu[m]. Est ergo hoc
inconueniens. ¶ Et forte itelligit p[er] hoc q[uo]d dixit. v
bi mouet sine hoc: si aliqd[am] eet tale: tunc mo[ti]us
eet superfluous et ociosus: erit bec q[uo]d si alia ro[ati]o ab ea i
qua fuit deus q[uo]d o[mn]is motu[m] mouet iter co[n]traria. ¶ Et
forte ista ratio eet sufficientio prima in motu locali.
¶ p[er]trietas eni n[on] n[on] in loco no[n] est nota p[er] se: ideo
cu[m] voluit Arist[oteles] declarare in vltio sectione q[uo]d o[mn]is mo
tus rectus e[st] finitu[s]. v[er]us eet loco a trius p[ar]tibus: i de
claratione motus localis. Et v[er]us eet et in declara
tione motus localis ali modo. s[ed] illud q[uo]d ip[s]osibi
le eet vt sit: impossibile eet vt incipiat fieri.

C Amplius videmus: qñ possibile est mo-
ueri qd neq; mouet: neq; habens in seipso:
neq; vnum motu: vt in inanimatis. Quoz
neq; pars vlla: neq; totu mouetur: sed qui
scens mouetur quadoq; . Lōentur aut: aut
semper mouentur: aut nequaq;: si quidē nō sit
cum non fuit motus. Multo aut magis hu-
iusmodi in animatis ē manifestus est. Neq;
vñus enim in nobis cū sit motus aliquā-
do: sed quiescēs tamē mouemur aliquā-
do: z fit in nobis ē nobis ipsius motus aliqñ
z si nihil extra moneat. Hoc enim in inani-
matis non videmus similiter: sed semp mo-
uet ipsa aliqñd exteriozū alterum. Animal
aut ipsuz dicimus seipsuz mouere. Quare
siquidē quiescit aliquādo penitus imobile:
motus vtiq; fiet ex ipso z non ab extra. Si
aut in animali hoc possibile est fieri quid p-
hibet idē accidere z fin omne. Sināq; in
paruo mundo ita fit in magno: z si in mū-
do fit: z in infinito. Si quidem cōtingit mo-
ueri in infinitum z quiescere totum.

T Et etiam videmus qd possibile est vt mo-
ueatur illud qd non est motus: neq3 i eo est

motus oīno. ¶ A. g. in non aiatis. Videmus
eniz istas res q̄ nec p̄ rei mouet; nec totū;
sed est q̄scens. Deinde mouet quandoq;:
z eēt necesse aut vt nō moueret in aliq̄ bo-
ra: si motus non sit postq̄ non fuit. Et hoc
magis apparet in habētibus aīas: q̄q; su-
mus q̄scētes: z nullus motus exīst in no-
bis oīno. Deinde mouebimur z fiet in no-
bis ex nobis metipsis p̄cipiū motus: l; nul-
lum extrinsecū moueat nos. Hoc enī nō in-
uenimus b̄s in vita carētib⁹. Sed ista semp
non mouent; nisi ab aliquo extrinsecō alio.
¶ Aliū aut̄ b̄ mouere se. Et̄ ideo cum q̄q;
sit q̄scens complete: necesse est vt fiat in eo
qd̄ mouetur motus ex se nō extrinsecus. Et
si hoc possibile est vt fiat in aīalib⁹: qd̄ igit̄
tur p̄hibet vt hoc sit in toto c̄r: qm̄ si hoc est
in mundo paruo est etiam in magno. Et si
ue in mūdo erit etia in infinito. Si sit possi-
bile vt infinitū moueat z q̄scat s̄m totū.

C Id est 7 et videmus quedā que mouent postq̃ nō mouebant: neq̃ fm totū: neq̃ fm partē: sed fm totum 7 partes gescunt: deinde mouent. ¶ **C** D. d. 7 eēt necessariū 7 c. i. 7 eēt necessariū si sit hic motor eternus 7 motor eternus: vt nō eēt motus nouus. Adus enī nouus debet habere motorem nouū: imo 7 ē necessarium vt oē quod sentit gescere gesceret semp: 7 omne q̃ sentit moueri moueret semp. ¶ **E** t cū induxit hanc q̃nēm: induxit et aliam manifestiore primā: est hoc q̃ apparet in habentibus animas: q̃ mo enim in eis est difficilioris dissolutionis: dixit. ¶ **E** t hoc magis apparet in bitibus animas: B. s. ēē possibile vt motus fiat postq̃ erat sine motu pcedenti: est manifestius in bitibus animas q̃ in carētib. ¶ **C** Videmus. n. femina 7 animalia quiescere sine aliquo motu postq̃ mouebant: non ex motore extrinseco: sed ex se: per pncipiū existēs in eis: ita q̃ existimas q̃ p hoc pncipiū qd est in eis possit mo ueri q̃nq̃s: 7 gescere: sine aliquo extrinseco. ¶ **E** t cū dixit q̃ dubitatio de hoc in rebus aiatis est manifestior: q̃ in reb⁹ inanimatis dedit cām in hoc: dixit: hoc enī non vt 7 c. i. 7 habentia animas sunt manifestiora in hoc: videmus ea incipere moueri sine aliq̃ extrinseco motore. Illa aut̃ non mouent nisi qm mouerit ea aliq̃ extrinsecū. Videm⁹. n. q̃ motus q̃ fuit in reb⁹ carētib⁹ aiatis: q̃ sunt post motum. In motib⁹ autēz q̃i sunt in habētib⁹ aiatis: nō videm⁹ q̃ ante ipsos est motus extrinsecū. ¶ **E** t appet ex hoc q̃ qd in carētib⁹ aiatis nō ordinat ex hoc q̃ mot⁹ coꝝ sit a motore eterno: s; q̃ in gub⁹d⁹ sentiant motus noui abls eo q̃ in eis sentiat mot⁹ extrinsecus: 7 vt q̃ si hoc est vñ coꝝ qd itendit p būs fermeonē: q̃ nō est nisi de motib⁹ p nām. s. que mouent p se p icli nationes que est in eis. Sed apparet ex pmo fmone q̃ est q̃sio pdicta et B. p motus coꝝ fuerit a motore eterno. Necessē est enī ponere motore eternū esse: 7 in hoc cōueniunt oēs: sed differunt considerantes in hoc: vt pmo motus possit mouere re q̃nq̃s 7 q̃nq̃s nō: aut est ipossibile: s; est necesse vt semp moueat. ¶ **E** t forte Arist. intendit duos modos quēstiois: 7

Hic dubitatur
an expositio
data i prima
te text^o sit con
ueniens.

Solution:

ppalauit primus modus: inuinit scdm per hoc qd dicitur: hoc appet magis re. apparet eni ex hoc sermone qd questio cōtingens in hoc est eiusdē generis in habentibus animas et carentibus. Sed est manifestior in habentibus. qd incipiunt moueri sine aliquo motu qui fiat in eis: neq in toto: neq in pte. ¶ Deinde. o. hoc eni non uidet. rē. i. et hoc magis apparet in hñtibus aias: qd nō uidemus motū in eis ex extrinseco manifeste: sicut uidet in carentib⁹ aia. ¶ Et hoc apparet magis in carentib⁹ aia. ¶ Quid ista aut mouent violēte: aut nāliter: et manifestū est qd motor i eis que mouēt violēte est extrinsec⁹. ¶ Et nō accidit in istis qd. s. ex mō b. s. ex qd accidit in hñtibus animas. ¶ In eis aut qd mouēt nāliter accidit qd: si idigētia istoz ad motore extrinsecū est maior qd idigētia hñtū animas: de moris. n. nāliter appz qd nō mouēt nisi generis i locis extrinsecis: aut patant violēte gerē: et post receder violēte: et vlt motor est gnāns in eis aut affectus. als. auferēs violētiā vt declarabit post. ¶ Et id dicitur: s. semp mouebit ab aliquo extrinseco. Uinum aut dī mouere se: et vtrūq i rei vitate: vt post dclara bit: idiget motore extrinseco: s. et latēt i hñtibus aias. ¶ Et ista dñr mota ex se illa at nō: qd ista existimātur posse moueri et gescere ex se: qd nō iuenit i eis qd mouent nālī. ¶ Et cū posuit hāc. ppōne dicēte qd i hñtibus aias sit mot⁹ sine motu pcedēte: dixit pole est b in toto. ¶ D. idigit similitudinē iter ea t dixit: qm si hoc ē in mundo rē. i. qm aial qd mouet ex se assilaf toti i b qd totū mouet ex se. i. corp⁹ celeste. Similitudo eni inter aialia et corp⁹ celeste est: qm vtrūq mouet ex se: et quādmodū alij motus reducunt in aialia ad pñm motore qd nō mouet: ita est i mūdo magno. Et id dī qd hō ē mūdus pñs. ¶ Et iste fmo ē rethorizatus qm iudiciū i radice nō sit vep. s. qd mor⁹ nō sit in aialia sine motu pcedēte: et nō dat qd necesse est vt mor⁹ nouus sit: s. dat b eē ipole. Est igr qd sup fmo nē pdrū. ¶ D. d. si ē in mūdo rē. i. dixit hoc dī cēdo antiqz dicētib⁹ mūdū gnārī ex re ifinita sicut plures dicūt i cā nālī: sic Anaxi. i. mixto. ¶ D. igit si est pole vt finitū moueat: s. totū postq nō mouebatur oino: pole erit hoc in infinitū si est pole vt infinitum recipiat vñū motus in omnibus suis partib⁹.

¶ Hoc aut primū quidem qd dictum est nō eundem semper et vnum esse motū: qui est in contraria recte dicitur. Hoc enim fortassis quidē necessarium est: si quidē nō semper vnum et eundē esse possibile est eiusdem et vnus motū. Bico aut sic vtrūq necessariū vnus chorde vnus et idem sonus: aut semper alter similiter se habēre et mouēre. Sed tamē qualitercūq se habeat nihil prohibet quedam eundem esse qui continuus et perpetuus est. Adanifestum autem erit magis ex his que posterius sunt.

¶ Dicamus igitur ad hoc. Sermo autē qui primus fuit dictus. s. qd motus ad pñaria nō est semper idē in numero reclus est. Ergo dignius est vt sit necessariū si motus eiusdē rei nō semper est possibile vt sit idē. s. A. g. vtrū sonus eiusdēz chorde sit idē: aut sen-

per mutaf vna post alia: s. chorda sit eiusdem disponsio: et s. moueatur: sed fm vtrūlibet istorum fuerit nihil prohibet vt sit hic vnus motus ex hoc qd est continuus et eternus. Et hoc declarabitur post magis.

¶ Cū induxit has tres qōnes incepit dissoluere eas: is et pmo de questione dicēte qd impossibile est vt inueniatur motus infinitus: qm omnis motus ē ex cōtrario ad triū: et qd pōt aliqz respondēdo dicere: qd s. motus sint finiti: qd sunt ex triū et in triū: mō nō ē re motū vt cōtinuatio et eternitas sit in eis ex iteratione inter tria. s. iteratio ē ifinita. ¶ Et qd ista rñsio nō est vera: qd post declarabit in tractatu qd talis motus nō ē vnus nec pñius. ¶ Dicit. Dicamus igit ad b rē. i. et itēdit qd cū fuerit iteratus: et q. d. et id nō opz nos ridere hac rñsio ē in dissolone istius qōnis. ¶ D. facit qm dubitationē in b. s. vtz mor⁹ eiusdem rei iteratus iter duos fines sit vn⁹ motus pñius aut nō pñius. ¶ Et dixit: digni⁹ ē igr rē. i. et dignius vt sit neciuz: vt mor⁹ iteratus nō sit vnus mot⁹: et si nō est neciuz: vt idē motū moueat eodē motu: s. pñ mo ueri plurib⁹ motib⁹. ¶ D. dedit exēplū de b et dixit. U. g. vtrū son⁹ rē. i. U. g. dicere vtz son⁹ eiusdē chor de sup quā iterat manus pcutiētis sine pñsatione sit idē sonus aut ples. ¶ Et b itēdebat cū dixit: aut est semp vn⁹ post aliū. i. qd gliber sonus cor⁹ est ali⁹ ab altero: dū pñsio fuerit pñius: qm nō est dubiū qd si pñsio nō fuerit pñius qd soni erūt ples. ¶ D. d. s. chorda rē. i. ista qd nō itelligit: nisi qd chorda fuerit in tpe pñsionis in eadē dispōne fortitudis: et sit pñsio et chorda in hoc tpe appeat moueri non gescere. In tali igr dispōne dubitat in motu chorde ad duas ptes oppositas: vtz sit vn⁹ motus aut ples. ¶ D. d. s. fm vtrūlibet rē. i. et s. vtrūlibz istorū duo rū modoz fuerit dispō de motu iterato. s. siue fuerit vn⁹: siue nō: hoc nō phibet qd b inueniat vn⁹ mot⁹ simplr: pp hoc qd est pñius et eternus. ¶ D. d. et b declarabit post magis: et itēdit cū locutus fuerit de motu pñius: et declarauit ipm eē motū diurnū.

¶ Adoueri aut qd nō mouetur nullū inconueniens est. Si aliquādo quidē sit extrinsecus mouens: aliquādo aut nō. Nihil enim aliud dubitabit hoc dicēs. Quapropter nō semper alia quidē quiescunt eoz que sunt: alia vero semper mouentur.

¶ Aliquid autē moueri postq nō mouebat nō est inopinabile. Cū posituz fuerit qd motus illius est extrinsecus ab eo. Et nō intendimus hic querere quō sit hoc. s. quomodo erit illud qd mouet: et illud qd mouet: et est idem quādoq mouens: quādoq nō. Dicens. n. hoc non dubitat nisi in hac intentione sola. s. quare quedam entia non sunt semp quiescentia: et quedam semp mota.

¶ Cū dissoluit primā qōnem incepit dissoluere secū idaz in qua dcm fuit qualiter ptingit si hic sit mot⁹ pñius: vt quedā rerū moueātur qñqz: et quiescant quādoqz. ¶ Et dixit: aliqd aut moueri rē. i. qd aut in qua querit qualr plures rez mouent postq non mouebantur: nō est difficultas ad soluenduz in rebus

Et qd ē mo-
tus nālī cle-
mentum.

Cur ania-
ta ex se mo-
uētur in ania-
ta non?

Cur dō dicit
ur pñm
motus. et dē
motū qd affi-
milant. et c.
l. c. 9.

motus
chorde
pñsio
iterato

Physicorum

Tripl. x cau-
satur qdā re-
rum motariū
ex extrinseco
mouet post-
q non moue-
bantur.

quorū motor est extrinsecus. Notū enī est per se q
cā in hoc est aut absentia motoris: aut distātia eius:
aut pſentia impedimēti. Et qđ inuit in hoc q dīso-
lutio qōtis in hoc ēq corpora simplicia nō mouen-
tur ex se. Et qđ ista qđ iducit qrentē ad oīm quō
puenit mor nouus a motore eterno: qm̄ cuz motor
extrinsecus mouet ita q moueat: necesse est vt habeat
motore. Si igr illic motor fuerit extrinsecus: sicut di-
ctū fuit in 7° ptingit vt moueat a moto: illud mo-
tus ē a moto. Et pcedet in infinitū: aut iuenit p mū
motū qđ mouebit ex se: qđ ē illo si mouet semp
quō iueniunt quedā hē motore qm̄q: qđā nō. q
rere hoc est qđ extrinsecū ab eo qđ declaratū est. l. q
hic ē motor eternus: hoc n. qreere est qreere quare oīa q
mouet nō mouet semp: oīa que gescūt nō gescūt
semp. Et iō dixit: nō itēdimus qreere qreere. qreere
quō iueniunt motus noui est qreere quō est pole vt i
qbusdā rebus sit motor pſens: motū pſis: tū qm̄q
mouet qm̄q: nō: nō itēdimus pſeruari d. h. in hoc
loco qđ debeamus ridere ad illd. Ista. n. qđ ē cōis
dicentibus q motus est nouus: dicentibus q mo-
tus est antiquus. Sed dicentes q motus est nouus
fm̄ gen^o postq nō fuit nō possunt respondere ad hāc
qōnē. (D. d. dicēs. n. hoc rē. i. qre nō diuidū i bec
duo tñ: sed iuenit in eis aliqd in quo succedunt sibi
h. duo: r. aliqd quod proprie habet alterum. eoz. i.
quietem semper aut motus semper r intendebat q
ista questio sit alia a predicta: cuz in rei veritate nō
est nisi pſeruatō de causa eius qđ cōprehēdit in
istis tribus modis. Videmus etiam q qdam entia
mouentur semper sine cessatione. i. corpora celestia:
r quedā gescunt semp. i. terra sup quā mouentur bec
corpora: r qdā mouent qm̄q r gescūt qm̄q: r sunt il-
la q sunt sub corporib⁹ celestibus r supra terram.

Ad prime aut videt tertiū habere dubita-
tionē qđ fit cū nō insit prius motus q ac-
cidens est in aīatis. Quiescens enim prius
post bec vadit mouēte nullo exteriore sicut
videt. Hoc aut falsū est. Cōspicimus enī
semp aliquid moueri in aīalib⁹ naturalib⁹.
Iūius modi aut motus nō aīal ipsuz causa
est: sed cōtinens forsitā. Ipsum aut qđ dici-
mus ipz mouere se: nō est fm̄ oēm motuz:
sed hz locū: nībil enī. phiber: magis aut for-
tassis necessariū est in corpore qdes multos
fieri motus a cōtinēte. Et hoz quosdā itel-
lectū aut appetitū mouere. Illud aut totuz
aīal mouere quale contingit circa somnos.
Sēnsibilis quidē enī cū neq vnus insit mo-
tus: cū sit vnū qdā surgunt aīalia iterū. Sz
hāc manifestū erit r de his ex pñib⁹.

Sermo aut tertiū p pſie existimat esse lo-
cus dubitatiois. i. vt fiat motus qui nō fuit
ante. Et est illud qđ accidit in habētib⁹ ani-
mas: aīal enim prius gescit r post ambu-
lat sine aliquo extrinseco mouente ipm fm̄
q existimat. Sed hoc est falsū. Semper
enī iuenimus aliqd moueri in animalī q
est naturale in eo: r cā motus istius anima-

lis nō est aīa eius: sed aer qui cōtinet aīal in
eo qđ repuro. Et cuz dicimus ipsuz moue-
ri a se: nō itēdimus omni motu: sed motu
locali. Nībil enī remouet. Immo dignū
est vt sit necessariū: vt in corpore fiant plu-
res motus a pñēte. Quoz quidā mouent
voluntatē r appetitū: r tunc ista mouebūt
animal fm̄ totuz. A. g. hoc q accidit apud
somnū: qm̄ l3 dormiēs nō hz motuz sensus
oīno: tamē animal non expergetur a somno:
nisi quia aliquis motus est in eo: sed hoc ē
apparet in sequentibus.

Ista est 3^a qđ sicut dixit. Et ē locus dubitatiois
in hoc. i. in ponēdo pole ē vt motus fiat absq eo q
in moto pcedat mor oīno. Videmus. n. aīal: sicut
dixit: moueri post getē r sine motu pcedēti sentito i
eo. Et qđ istud dēn ē valde sufficiens: iō loquētes
nre legis posuerūt pñ^o eternū mouere per voluntatē
possibile. Et totū h est existimatio falsa: sic dixit
A. p. Semp. n. iuenimus aliqd moueri in aīali qđ
est nāle in eo: r itēdit p hoc alterationē q est in corpo-
ribus aīalis ex aīa nutrita p calores nāle q est in eo.
Nūq. n. cessat actio ista caloris nālis: cū. n. cessat tūc
est mor. Ite igr ē vnus motū ex qb nō fugiūt
corpora aīaliū. Scds aut motus ē motus altera-
tōis q fit ex pñēti extrinseco. Et iō dixit: r cā ista
motus aīalis rē. i. q cū aīal icipit moueri post getē:
nō icipit ita q pñus motor in hoc sit aīa. Ita q nō
pcedat in corpore ei: aut i aīa ei alius motor. Et
dixit hoc vt reputo: q pōt aliq fingere plures mo-
tus fieri sp i corporib⁹ aīaliū: q nō vñr ē cā in h q
aīal mouet post getē. Et qđ hoc nomē motus est
equocū: ista dubitatio non est de motu locali: dixit.
Et cuz dicimus rē. ista dubitatio est p pā motū
locali: q nō iuenit aliqd moueri ex se nisi i motu lo-
cali. In ceteris aut motibus motor est extrinsecus.
Et cū dixit in dissolutōe ista qōtis: q hoc qđ ex-
istimat q aīal mouet sine motu facto i cōmō est sic
existimat: sz cā motus ei post getē est bec q aer pñ
nēs ipz extrinsecus mouet ipz r icipit declarare quō
sit h. Et dixit: r nībil phibz rē. i. r necesse est vt pñ
motū aīalis sit ex pñēte. Qz nībil phiber vt pñes
motus fiat in aīali a pñēte: imo h est necius. Et
qđ posuit q in corpore aīalis fuit pñes motus ex pñēte:
narratū quō accidit ex istis motibus vt aīal mo-
ueat i loco. Et dixit. quoz qdā mouet rē. i. r hoc
est ita q in aīali fiet ab eo qđ accidit sibi opio: volū-
tas: r appetit⁹ ad motū: aut ad expellēdū nocumētū
pñgēs ex pñēte: aut ad iducēdū iuyamētū. Et
itēdit h p opionē aliqd cōe vturi imagiatiue r
rōnali. Aīal. n. non accidit appetitus nisi ex imagi-
atiue. U. g. q cum patit sitim imagiāt aquā r petit
eā r mouet ad illā. Et silt cū patit famēz: r cū timet
fugit: r cū auferunt appetitus gescit: aut cuz accidit
ei fatigatio: r appetit getē. Et Arist. dedit exēplū
in somno: ges. n. aīalis in somno est ges pfectissima
que fit post motū: r expgefactio ab eo est pfectissim⁹
motus post getē pfecta: existimat. n. q cū aīal doz-
mit q nō mouetur omnino: r cum expgeget q tūc
inuenitur in eo motus que non pcedit motus aliū.
Et dixit. Verbi gratia rē. r intendit motus actio-
nis virtutis nutritiue in cibo: quando enim ista vir-
tus fuerit

Ponēs mo-
tum ē nouū
fm̄ gen^o i si
reddē rōnē:
cur aliqd de
nouo incipit
moueri.

Delā spmō-
uel: terra sēp
gescit: inter-
media aliq
mouentur: r
aliq gescit.

Mori qm̄

ICATA gescit
i. cō. i. n. n. n.

Imaginatio

Esti accipit
loquētes p
legis pñ
eternū mouere
per voluntatē
possibile

Cessat
actio
caloris
nālis: cū
cessat tūc
est mor.

Mouet
ex
equocū
h videt
cōmō.

Nō iuenit
aliqd
moueri
ex se nisi
i motu lo-
cali.

Aīal nō
accidit
appetit
ex imagi-
atiue.

Quicquid
sonat
i somno
q fit p
sona q fit p
sona q fit p

Quicquid
sonat
i somno
q fit p
sona q fit p
sona q fit p

Quicquid
sonat
i somno
q fit p
sona q fit p
sona q fit p

tus fuerit opata in nutrimento per calorem nalem humefaciet ex eo membra que sunt causa somni. scilicet cor et cerebrum. Et tunc dormiet animal nectio. Et cum actio vitis nutritiue poples in cibo cessauerint vapores qui sunt ex digestione cibi tunc expelletur animal. Et post declarabit hanc intentionem bene sicut dixit.

Tractatus secundus in quo ostenditur quod motus primus est sempiternus: et primum mouens est omnino immobile.

Capitulum in quo ponitur sub questione quedam divisionem quinque membrum. Cap. I.

Principium autem considerationis quod quidem est et de dicta dubitatione: quare quedam corpora que sunt aliqui quidem mouentur: aliquando quidem quiescunt iterum necesse igitur aut omnia quiescere semper: aut omnia semper moueri: aut alia quidem moueri: alia non quiescere. Et iterum horum: aut que mouentur moueri semper: que non quiescunt quiescere semper: aut omnia apta nata sunt similiter moueri et quiescere: aut reliquum amplius: et tertium est. Cōtingit enim alia quidem semper eorum que sunt immobilia esse: altera non semper moueri: alia autem cum vtriusque accipere: quod quidem nobis dominum est. Hoc enim habet solutionem omnium dubitationum: et finis nobis huius negocij est.

Et principium istius perscrutationis est quod dictum fuit in questione predicta. scilicet quare quedam entia quandoque mouentur et quoniam quiescunt. Dicamus igitur quod necesse est aut ut omnia quiescant semper: aut omnia moueantur semper: aut ut quedam moueantur: et quedam quiescant. Et istorum etiam aut ut illa que mouentur moueantur semper: et illa que quiescunt quiescant semper: aut ut omnia sint innata eodem modo moueri: aut quiescere: aut tertium remanens. Impossibile enim est ut entium quedam non moueantur semper: et quedam moueantur semper: et quedam in eis succedat vtriusque quod oportet nos dicere. Per illud enim dissoluatur quod pertingens in hoc: et complebitur ista scia in qua sumus.

Sum declarauit necesse esse ut sit motus eternus: et dissoluitur quoniam contingentes in hoc incepit perscrutari de hoc per viam rerum motarum que mouentur ex se apud nos quandoque et quiescunt quoniam. Quoniam ex ista via poterit demonstrare motorem eternum esse et motum eternum. Et hoc scito perficitur scientia de omnibus que mouentur et quiescunt. Scientia enim de motu non perficitur nisi cum fuerit declaratum quod est cursus de hoc in omnibus partibus mundi. scilicet in dispositione motus. Hoc enim scito perficitur cognitio de motu. Et dixit: quod principium istius perscrutationis est. scilicet principium perscrutationis que pertinet sciam de dispositione motus et quietis in omnibus

partibus mundi in nouitate et antiquitate: est ponere considerationem de hoc. scilicet de illo quod dictum fuit in questione predicta. Et est quare quedam entia quoniam mouentur et quoniam quiescunt. Et cum dixit quod principium perscrutationis de hoc esse de hac perscrutatione: hoc erit perscrutatio vtriusque omnibus entibus: quia habet dispositionem in hac intentione: incepit dicere et dixit. Dicamus igitur. scilicet et diuisio que potest esse in entibus naturalibus in hac intentione est talis. que diuiditur in tres partes primo. Quarum una diuiditur in tres: et sic erunt quoniam diuisio. Prima igitur pars trium priorum est ut omnia sint quiescentia semper. Secunda autem ut omnia sint mota semper. Tertia est media iterum habens duo. scilicet ut quedam quiescant: et quedam moueantur. Et tribus modis. Quorum unus est ut quiescentia sint semper quiescentia: et mota sint semper mota. Secundus ut illa quiescentia sint mota: et illa mota quiescentia: ita quod omnia entia moueantur et quiescant quoniam. Tercius est ut in entibus inueniantur isti tres modi. scilicet ut quedam moueantur semper: quedam quiescant semper: et quedam moueantur quoniam: et quiescant quoniam: ut videtur de rebus. Diuisio autem determinans hoc est dicere quod res una aut erit semper quiescens: aut semper mota: aut quoniam quiescens: et quoniam mota. Et iste tres diuisiones imaginantur secundum septem modos. scilicet aut ut omnia quiescant semper: aut ut omnia moueantur semper: aut ut omnia recipiant motum et quiescentiam: aut ut quedam quiescant semper: et quedam moueantur semper: aut ut quedam moueantur quoniam: et quiescant quoniam: aut ut quedam quiescant semper: et quedam moueantur quoniam: et quiescant quoniam. Aut ut inueniantur in eis tres modi. scilicet quod quedam moueantur semper: et quedam quiescant semper: et quedam moueantur quoniam: et quiescant quoniam. Et tertia. n. aut erunt sic una res accepta: tunc disponens per vnum istorum trium. scilicet aut per motum semper: aut per quiescentiam semper: aut per vtriusque. scilicet per motum quoniam: et quiescentiam quoniam. Aut diuisio entia in duas partes: aut in tres. Si igitur diuisio prima entia in duas partes: tunc diuisio erit triplex. scilicet aut ut altera pars sit semper in motu: et altera semper in quiete. Aut ut altera pars sit semper in motu: et reliqua quoniam in motu: et quoniam in quiete. Aut ut altera pars sit semper in quiete: et reliqua quoniam in motu: et quoniam in quiete. Si igitur entia fuerint diuisa in tres partes: tunc quolibet pars eorum disponitur per vnum quodque istorum trium. scilicet ut quedam quiescant semper: et quedam moueantur: et quedam faciunt vtriusque: sic diuisio erit septem. Sed et aliter. scilicet prius fuit in quoniam: et tacuit prius dicente quod entia diuiduntur in duo. Quorum vnum est ut altera pars quiescat semper: et reliqua moueantur quandoque: et quiescant quoniam. Secundum est ut altera pars moueantur semper: et reliqua faciunt vtriusque. Et non induxit de modis diuisiois entium in duas partes nisi vnum modum. Et est ut altera pars quiescat semper: et altera moueantur semper. Et forte fecit hoc abbreviando. Quia cum declaratum fuerit entia esse secundum tres partes. scilicet quedam pars semper quiescit: et quedam semper mouet: et quedam faciunt vtriusque distruetur alie diuisioes. Itaque. n. diuisio semper tres sunt falsae manifeste per se: et quatuor ignote. Tres autem falsae sunt: ut omnia sint semper quiescentia: aut ut omnia sint semper mota: aut ut quedam sint semper quiescentia: et quedam sint semper mota. Iste. n. tres diuisiones pradicantur per sensum: quattuor autem sunt ignote. Et hoc quod dicitur hic declaratum est ita de potentia predictorum: sed ipse vult complere perscrutationes de eo in hoc loco. Modus autem declarationis istius intentionis de predictis talis est. Declaratum est quidem in septimo ab Aristotele. hoc esse primum motum in loco ex se ad quem perueniunt ceteri motus locales. Et est manifestum per se quod ceteri motus inueniuntur per sensum reduci ad motum in loco. scilicet ad corpus celeste. Et cum hoc fuerit conium,

Physicorum

etiam ad illud quod declaratum fuit in B tractatu. scilicet quod primum motus est eternus motus. Erat necesse hic esse aliquod gescens eternum super quod moueatur hoc primum motus: hoc motus eternus: quod declaratum est: est illud quod per sensum moueri semper: et est corpus celeste. Et gescens quod per sensum semper gescere: et est terra. Et est illud quod declaratum est ratio. Nihil enim est hic quod posset peruenire ei quod declaratum est ratione nisi istud. Et forte illud quod per sensum semper gescere est primum motor: istius motus: et est illud quod post declarabit. Sed istud non debet esse gescens nisi equo. Et perpingas istius motus ad quodam quicquid: et remotio eius quibusdam quicquid est tertie diuisionis. scilicet ut quodam moueatur quicquid: et quiescant quicquid. Sed in hoc tractatu vult perscrutari a principio de istis propositionibus: et complere finem de hoc cōi. Et quia illa que generaliter dixit: vult modo distingere et determinare. Et posuit primum perscrutatio de B in hac diuisione in qua diuisit entia in septem.

Omnia igitur gescere: et vult rationem querere dimittentes sensum infirmitas quedam intellectus est. Et de toto aliquo et non de parte ambiguitas est. Neque solus ad physicum: sed ad omnes scientias: ut est dicere: et ad omnes opiniones propter id quod motu vtuntur omnes. Amplius autem de principijs importunitates: sicut in rationibus circa doctrinas nihil sunt ad mathematicum. Sic autem et in alijs: sed sic neque de eo quod nunc debet ad physicum. Suppositio enim est quod natura principium motus sit.

Dicere autem omnia esse gescencia: et querere rationem super hoc et dimittere testimonij sensus in hoc est debilitatio discretiois. Et dubitatio in hoc est in toto: non in parte. Et hoc etiam non solummodo contradicit scientie naturali: sed et oibus scientijs: et omnibus opinionibus. Omnia enim ista vtuntur motu. Et etiam quoadmodum negare principia in mathematicis: non est dicere mathematico: et sic in alijs scientijs. Et similiter negare hoc quod diximus modo non est contradicere naturali: fundamentum enim positum est esse: et dicere omnia moueri falsum quidem est. Adhuc autem hoc finem sciam. Positum enim quod est quod natura principium motus sit et quietis.

zz Cum numerauit illos modos vult modo declarare quod eorum est in manifeste destructionis: et quod non: et incipit a modo quod est valde improbabile: et dicitur: quod omnes res sunt gescentes: iste enim finis valde dicitur sensui: et iste finis est finis Zenonis. Et dixit: dicere autem omnia esse gescencia. etiam et quod ponit B facit opinionem vicere sensus. Appet enim sensui plures res moueri et motum esse: et quod facit B. scilicet quod ratio nes quibus destruat illud quod appet sensui est debilis discretiois. Et vere enim conclusiones non declarant nisi a propositionibus: et propositiones a sensui: et exprimentur finem vt robor non nisi vt perueniat sensatio non est. sic isti faciunt. Et cum posuit quod ista opinio est in natura: et quod ea positio nis illius debilitas capitis: quod facit vicere res appetentes res sensibiles: aut finem des philosophicos accidentales res sensibiles veras. Incipit notificare locum in quo est du-

bitatio in hac intentione. Et dixit: et dubitatio in B. etiam et dubitatio de motu est de oibus entibus: quia omnia entia mouentur: et quod dubitat de motu dubitat de primo motoris: et si de primo dubitat: dubitat de oibus entibus. Et cum dixit quod ista propositio est et natura: incipit declarare quod ista opinio cum B est ex natura a fundamētum naturalibus: et non naturalibus: et quod est in fine improbabilitatis: et cum hoc non debet naturalis dicere ei. Nam naturalis non debet dicere ei quod negat sua principia: hoc enim debet facere primum philosophus aut dialecticus. Et iam dixit hoc in B tractatu huius. Et dixit: et hec non est solummodo dictio scie naturalis: et in tēdit per omnes scias: scias voluntarias et artes mechanicas. Des enim iste vtuntur motu: et cum motus destruit destruit omnia ista. Et cum dixit improbabilitatem quod est in hoc finem: incipit declarare quod non est de numero opinionum falsarum: quas nāle debet destruere: quia non est dictio centialis. Et dixit: et quoadmodum negare principia etiam cum vult principiorum quod ponit artifex habet scie est motus esse: et nullus artifex alicuius scie finem quod est artifex illius debet dicere ei quod negat principia illi scie: vt declaratum est in posterioribus. Vnde quod mathematicus non debet dicere ei quod negat aliquod primum mathematicum: vt magnitudines diuisi in infinitum: aut punctus esse: et in alia scia: manifestus est quod naturalis non debet dicere ei qui negat motus esse. Dico fundamentum enim positum etiam et motus esse principium in hac arte: quod negat motus negat naturam. Deinde enim est in diffinitione nature ipsarum esse primum motus: et getis: et quod negat naturam negat naturam: qui negat subiectum alicuius artis nullus habet finem: cum eo artifex illius artis: cum non habeat principia per quod loquatur cum eo: quod negat principia ex quibus fundatur contradictiones negationis subiecti.

Sic autem physicum est motus. Et dicunt quod dam moueri eorum que sunt: non alia quod est alia: non non: sed omnia et semper: sed latere hunc sensum nostrum. Ad quos etiam quod non determinantes qualē motum dicunt: aut omnes: non difficile est dicere. Neque enim augeri neque diminui potest esse continue: sed est et medium: est autem similis ratio huic de eo quod est gutta: conterere: et plantam natam lapides scindere. Non enim si tunc effodit aut remouit gutta: et medius in medio tpe prius. Sed sicut navis tractus est: et gutte tot tantum mouent. Pars autem ipsorum in nullo tpe tantum. Fluidum enim quod remouetur in plurima: sed nihil ipsorum motus est seorsum: sed totum simul. Manifestum igitur est quod non est necessarium semper aliquid abire: quod diuisum diminutio in infinitum: sed totum aliquid abire. Similiter autem est et in alteratione qualibet. Non enim si partibile in infinitum est quod alteratur: propter hoc et alteratio: sed velox fit sicut multo tiens densatio. Amplius cum infirmet aliquis: necesse est tps fieri in quo sanabitur: et non in termino teporis mutari. Necesse autem in sanitate mutari et in aliud nullum. Quare dicere continue alterari multum in manifestis est ambigere. In contrarijs enim alteratio est. Lapis quod neque durior fit neque mollior.

Et fere

Primum motoris non est gescens nisi equo.

Querere rationem et dimittere sensum infirmitas quedam est intellectus.

Suppositio

non est contrarium negationis primæ

a Elere conclusiones non declarant nisi a propositionibus: et propositiones a sensui: et exprimentur finem vt robor non nisi vt perueniat sensatio non est. sic isti faciunt. Et cum posuit quod ista opinio est in natura: et quod ea positio nis illius debilitas capitis: quod facit vicere res appetentes res sensibiles: aut finem des philosophicos accidentales res sensibiles veras. Incipit notificare locum in quo est du-

Et fere sermo dicēs ē q̄ omnia mouētur est falsus: sed minus exit a natura. Natura enim est in rebus naturalib⁹ principiū getis sicut ⁊ motus. Et fm̄ hunc modū non est res naturalis. **S**z quidaz dixerūt q̄ entia mora nō sunt q̄daz: ⁊ quedā non mora: sed omnia mouētur: ⁊ motus eorū est semp: sed hoc ē absconditū est a nostro sensu. Et isti boies. ⁊ si non determinant quē motū intēdant: aut si intendunt oēs motus: tamen nō est difficile contradicere eis. Impossibile est enī aliqd augeri aut diminui semp. Sed inter ea est mediū. s. illud ad qd puenit augmentum: ⁊ a quo incipit diminutio. **E**t iste sermo est similis ei qd dī de distillatione super lapides: ⁊ diuisioni lapidis planta posita. Est enī q̄stio similis predicte. Si igit nos dissoluerimus istā questionē: statim dissoluemus hāc questionē in qua sumus: ⁊ bonus verificator dixit qd distillatio continua perforat lapidē. Querēdum est igit si acciderit vt lapis p̄forē h̄ mō a centū guttis distillatis: qd nō ē necesse si gutte cadētes faciūt aliquam quantitātē: vt mediū fiat in medio illius. Sed ita est de guttis sicut de motu nauis. s. q̄ aliquātulum guttarū mouet aliquā quantitātē. Pars enim illarū nō mouet tēpore oīno illam quantitātē. Illud enī qd diuidit per distillationē diuidit in multas partes. Sz nulla illarū partiū mouet per se sed insimul mouētur. Ad manifestū est igit qd nō est necesse ex h̄ qd diminutio diuidit in infinitū qd ex diminuto recedat semp aliqd: sed forte recedet ipsum totū. Et fm̄ hūc modū est cursus de alteratione ēr quecūqz alteratio fit. Quoniā non est necesse si alteratū diuidit in infinitū. vt propter hoc diuidat ēr alteratio in infinitū. Sed multotiens erit subito sicut est congelatio. Etiam processus infirmī ad sanitatē debet esse in tempore. Et non erit trāsmutatio eius in extremo tēporis. ⁊ trāsmutatio eius nō erit nisi ad sanitatem nō ad aliud. Sermo igit dicētis in habēre banc dispōnem: qd semper alterat est dubitatio in eo qd est valde manifestū. alteratio enī non est nisi ad cōtrarium. ⁊ ēr lapis nō fit magis durus ⁊ magis mollis q̄ sit.

23 Cum declarauit iprobabilitatē que est in sermone dicētis qd oia gescūt: ⁊ qd dicēs hoc negat p̄cipia nāliū. incipit ēr declarare errorem dicētis qd oia mouentur. ⁊ dixit: fere fm̄o rē. i. ⁊ dicere etiam qd oia mouentur ⁊ negare getē in entib⁹ nālib⁹ est falsum: sicut est falsus dicere qd oia gescūt: sz minus exit a via nā-

li: ⁊ ideo dixit: ⁊ fere. i. fere est equalis ei in falsitate. **E**t incipit declarare quō pueniūt ista opinio ⁊ p̄dicta in hoc qd nō v̄z cōtradici a nāli. **E**t dixit. nā enim rē. i. ⁊ cā in hoc qd sermo dicētis qd oia mouentur est sermo nō nālis: sicut fm̄o dicētis qd oia gescūt: ⁊ nālis ponit nām esse q̄ si pro fundamēto. Et dictū est in diffōne nature: qd est p̄cipiū getis sicut mot⁹. Quia igit ges ⁊ motus accipiunt in diffōne nature: iō ponere getē ⁊ motū ēē est fundamētus nāle: ⁊ nālis nō h̄z p̄pōnes p̄ quas possit cōtradicare negatib⁹ aliter istozum. Dicere autē qd oia mouentur est sufficientius q̄ dicere qd oia gescūt: qd motus apud nos ē manifestior gete: ges enī est puatio: ⁊ motus est habitus. **E**t s̄r illi q̄ fingūt qd oia mouentur p̄t hēre aliquā rōnem: ⁊ est qm̄ quēadmodū sunt hic res motē qd nō apparēt moueri nisi in lōgo tpe: sed existimatur gescere: ita nō est remotū in rebus q̄ existimant gescere vt apparēt motus eaz in tēpōibus: in q̄bus p̄transcūt multē vite humane. Et h̄ intēdebat cū dixit: qdā dicit rē. **E**t cū dixit hāc opinionē ⁊ rōnem istoz hoīum dixit: ⁊ isti boies rē. i. ⁊ isti boies si nō determināt qd motus abscondit⁹ a sensu ita qd nō cōprehendunt ab ipso p̄p̄ tarditatē eorū: vtrū sint quedā genera motūū: aut oia: nō est difficile p̄radicere eis. **E**t dixit hoc vt reputo: qd ista dubitatio in motibus augmentationis ⁊ alterationis est fortior. existimat enim qd isti motus sunt cōtinui: sz ptinuatō eorum latet sensus. Et iō posuit cōtradictionem eorū in his duob⁹ generib⁹: ⁊ dixit: impossibile ē enī rē. id est: ⁊ impossibile est vt aliqs fingat qd motus p̄trary cōtinuant adinuitē: imo inter quoslibet duos mot⁹ cōtrarios est mediū gescēs: ⁊ est illud ad qd puenit alter duoz motūū contrariorū: ⁊ ex quo incipit reliquus motus. Quā iter augmentum ⁊ diminutionē est mediū: ⁊ est illud: ad qd puenit augmentus: ⁊ ex quo incipit diminutio. **E**t cū dixit istā cōtradictionem incipit ēr dicere qd ista opinio est similis opioni pōnētis qd res que sunt agētes aut exītes in potētia sunt agētes in actu: aut exītes. Quiescēs enī in actu est motū in potētia: ⁊ deceptio in hoc ē de genere deceptiois in hoc alio. Qui igit posuerit qd illud qd est in potētia est illud qd est in actu: ⁊ nō distinxerit iter ea ponit qd oēs res semp mouentur. **E**t qd itēdit declarare hoc dixit: iste sermo ē similis ei rē. i. ⁊ cū dicit qd oia apud getem mouentur: sz motus eorū latent sensum: est filis dicētis in distillationib⁹ aque sup lapidē: qd quelibet gutta aque h̄z opationē exītes in actu in illo lapide. **E**t s̄r ēr qd dicit in plāta q̄ oriz in lapide donec diuidat illuz: qd in qualibet p̄te t̄pis in qua oriz diuidit p̄te lapidis: donec cōpleat diuisionē in illo tēpore in quo diuidit in actu. **E**t fm̄ B qm̄ aliquid creuerit fm̄ quantitātē digiti in vno anno: augmentab⁹ b̄t etiā in qualibet parte exīte in actu partiū illius t̄pis pars exītes partiū illius digiti in actu. Ita qd diuisio diuidit in p̄tes in actu: quarū numerus erit sicut numerus partiū: in quas diuidit annus: qd est impossibile. **E**t cū narrauit qd sermo dicēs qd res que apparēt moueri post getē in tpe getis mouentur etiā: sed latet sensum est filis fm̄oni dicētis: qd quelibet guttarum aque q̄ operant in lapidē b̄nt in illa opatione aliquā p̄te: incipit narrare corruptionē istius sermonis. ⁊ dixit: non enim est necesse rē. i. non enim est necessarium qm̄ vna collectio guttarū operat in lapide primā operationē: que apparēt in actu in alio tēpore: vt ille gutte faciant medietatem illius opationis in

Lōmen. sup p̄p̄si.

Lōpō duaz opionū adinuitem.

Mālo ponit nām ēē q̄ si fundamēto. Idē. ⁊ p̄p̄. cō. 3. ⁊ t. cō. 6. Idē. ⁊ p̄celli. cō. 5.

Idē. apud nos ē manite. Idē. ⁊ p̄p̄. cō. 3. ⁊ t. cō. 6. Idē. ⁊ p̄celli. cō. 5.

Idē. illarū opinionū sit magis dicitur p̄p̄inqua ⁊ q̄ magis errorea.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Idē. Idē. Idē.

Physicorum

medietate illius temporis. Et dixit hoc: qz si operant in medietate illius temporis operabuntur in medietate illius temporis medietate illius passionis: et in medietate illius medietatis medietate medietatis: et sic in infinitum: et cu ita sit: tunc non inueni illa nisi post desinentiam passionum infinitarum. Et iam declaratum est hoc esse ipole in quanto huius. Et factio motus sequatur essentialiter alii motui. Et ideo necesse est ut prima pars que fit in actu ex parte motus eius sit infinita: ut post dicitur. Et cu narratur qd non sequitur congregatio guttarum descendenti in illo tpe in quo apparuit passio illarum in lapide facit aliquam passionem: qd non sequitur ut quelibet gutta earum operetur in illi lapide. Et dicitur: ita est de dissillatione et alio. sed ita est de guttis: quarum congregatio operatur in lapide: sicut de multis hominibus q mouet nauem: quoniam si quoadmodum unusquisque eorum solus non mouet nauem: et oes mouet. Ita si congregatio illarum guttarum operatur in lapide non sequitur ut quelibet gutta operetur per se in lapide. Et hoc intendebat cu dixit: qd aliquantulum et alio. et quantitas terminata guttarum mouet quancitatem terminatam lapidis: quoadmodum numerus terminatus hominum mouet nauem terminatam. Pars autem illarum guttarum non mouet in tpe oio ex illa quantitate aliquid: cuius proportio ad totam passionem sit: sicut proportio illius partis ad congregationem guttarum operantiu in lapide: quoadmodum non mouet unus hominum nauem quam mouebant oes in tempore oio. Et dicitur: illud qd diuiditur et alio. quoniam illud qd diuiditur per dissillationem a lapide: illud qd recessit ab eo diuiditur in multas partes: sed non quelibet illarum partium recessit per se ab aliqua parte illarum guttarum: sed oes partes recessunt in similitudinem a congregatione guttarum determinatam. Sequeretur enim ut vnaqueque partium guttarum perforantiu lapidem moueret: si quibus partibus partes recesserunt recesseret a lapide per aliquam partem partium guttarum. Et si ita esset: tunc recesseret aliqua pars lapidis per primam guttam descendente super illam. Et quasi intendit inuere per hunc sermonem: qd illa passio sit diuisibilis: tunc non sequitur ut quelibet pars illius passionis fiat a quacumque parte guttarum descendenti: sicut posset existimari: immo illud qd fit et eo in actu sit subito. Et hoc intendebat cu dixit: sed sit mouent. Et ro super hoc est illud qd dixit: quoniam ipole est ut passio manifesta: que apparet in multis annis diuidatur per tempus illorum annorum: ita qd quelibet pars sensibilis illius temporis habeat partem sensibilem illius passionis: et hoc intendebat cu dixit: manifestum est igitur: qd non est manifestum si posuerimus qd diminutio diuiditur in infinitum secundum qd est transmutatio in tpe: ut apparuit in sexto: ut recedat ex diminuto in tpe diminutiois aliquid in actu in infinitum: quoniam secundum hoc pertingeret ut nunquam diminutio posumeretur: sed nos videremus ipsum possumi secundum totum. Et intendebat per hoc qd diuisio secundum hunc modum est finita in transmutatione que est in quanto et alio et ubi. Quia illa diuisio infinita motus que declarata est in sexto est diuisio in portio. ista autem est diuisio in actu. Et si diuisio infinita esset in actu: non inueniretur motus generatus neque corruptus. Declaratum est enim qd id quod transmutatur transmutatur: ita qd transmutatur transmutatur semper. Et intendebat per totum hoc qd si passio que fit a guttis aque diuideretur in actu secundum diuisionem partium guttarum: pertingeret ut fieret a quacumque parte caderet super illam ex guttis aque. Sed dicimus qd in passione que fit in lapide est quedam pars que est prima pars facta in actu: et non fit a quacumque parte in actu cadente super illam ex guttis sed partes ex eis terminantur: et si non: tunc quelibet pars mo-

Secundum Averroem
per hoc dicitur qd
ma i motu lo
cali et i motu
alterationis et
augmenti.

ueret quodlibet: et sicut in omni transmutatione. et secundum hunc modum de alteratione quocumque alteratio sit. Non enim est necesse si aliquid diuiditur in infinitum: ut per se diuidatur et alteratio in infinitum. In quantum sit ab alteratione: ita qd si imaginari fuerimus alteras alterare: contingit ut illic sit alteratio: et si non apparet sensui: immo prima pars que fit ex alteratione in actu est determinata: et alteras agens ipsum est determinatum. Et si prima pars que fit ex transmutatione non esset determinata: et agens transmutans ipsum non esset determinate virtutis: tunc oia sicut illi fingunt essent in continua transmutatione: et pertingeret ut inter duas transmutationes sensibiles non esset quies oio. Et dicitur: sed multoties erit subito sicut est congelatio. sed prima pars in actu motui que sunt: sive fuerit transmutatio in loco: aut in quantitate: aut in qualitate sit subito. In instanti non in tpe: et si non: tunc ante transmutationem esset transmutatio: et non inueniretur transmutatio noua omnino. Et existimatur qd totum hoc contradiat ei qd dictum fuit in sexto: qd transmutatio non habet partem que sit prima: sed omne qd transmutatur ita transmutatur. Quia si autem dubitauit in hoc loco: et expositores dubitauerunt in sexto in alteratione: et dixerunt: qd si prima pars fit in eis subito: non sequitur tunc ut alteratio non habeat primam: et ipse concessit hic qd prima pars alteratiois sit subito. Dicamus nos qd prima pars que fit ex motu quodammodo est in actu: et quodammodo in portio. Quia secundum qd illud qd erit in actu est determinatum: secundum hunc modum est diuisibile. Et secundum qd motus est continuus est diuisibilis: et non est in eo primum naturaliter in actu: nisi gesseret motum. Cum igitur considerauerit illic de motu secundum qd est continuus dicit: qd non habet primam partem: et cum considerauerit hoc secundum qd est generatus postquam non fuit: et generatus est determinate quantitate: dicit qd habet primam. Et dicitur: et per excessum egri ad sanitatem et alio. et ois secundum hunc modum dicitur: qd oia mouentur: ut egritudo transmutetur in sanitatem in tpe egritudinis: ita qd in eo existat tria in similitudinem. Omne enim transmutatum transmutatur in tpe non in extremo tpe: sed in instanti. si igitur tpe in quo eger transmutatur ad sanitatem non fuerit aliud a tpe in quo transmutatur de sanitate in egritudine: pertingeret ut transmutetur ad sanitatem: et in firmitate in similitudinem. Et sic contingit ut in tpe sanitatis gescat in sanitate: et in tpe egritudinis quiescat in egritudine. Et si non: tunc in sanitate mouebit ad sanitatem: et ad egritudinem: qd est ipole. Et sicut contingit qd a dispoone egritudinis moueat ad sanitatem: et id dicitur: et transmutatio ei erit ad sanitatem et non ad aliud. et necesse est ut res gescat in eo: ad qd est transmutatio: et si non: nihil moueret ad finem: et manifestum est qd oes sunt a contrariis ad contraria. Et dicitur: immo igitur et alio. intendit per valde manifestum illud: aut destructio est valde manifesta per se: et ex predictis. Per se autem qd manifestum est apud nos hoc esse res gescetes: et motus factos post getem. Et secundum hunc modum: qd motus factus in contrariis: qd res debet gescere in contrariis: ad que mouetur et ex quibus mouetur: et hoc intendebat cu dixit: alteratio enim et alio. Et dicitur: et lapis et alio. per alterationem per quam generatur lapis est transmutatio pueniens ad rem gescens et est durities. U. g. lapis enim ipole est ut fiat magis durus aut magis mollis. Dicamus igitur qd est in motu continuo. Et ois hoc negat intellecta prima et contradicit huic opinioni secundum dyalecticam. ut declararet ex eo intentionem que non erat nota: et qd non est hic motus continuus in rei veritate nisi motus localis: quia est velocissimus motus. Et hoc est ita: qd illud qd

augmentatur

11° mor^o
12° p^onu^o
13° p^oca
14° dem. 6.
15° p^oca
16° p^oca
17° p^oca
18° p^oca
19° p^oca
20° p^oca

descriptio
motu actu e
in agibile

bicem

derone mo
non est vt
p^oca. 6.
17° p^oca
18° p^oca
19° p^oca
20° p^oca

11° mor^o

12° p^onu^o
13° p^oca
14° dem. 6.
15° p^oca
16° p^oca
17° p^oca
18° p^oca
19° p^oca
20° p^oca

augmētatur. U. g. digitaliter in vno anno non possumus dicere qd in quibus pte tpsis demōstrata inueniamus ptes magnitudinis fieri: sicut accidit hic in motu in vbi. Et cā in hoc est: qz minima prius magnitudinis factarū est determinata in intellectu in actu: et quolibet earū sit in istā cū sit idmōsibilis factōe. Ubi necesse est vt iste ptes nō pntinent in motu nisi cōtinuent i instāti adiūce. Et et nō possumus diuide re istas ptes fm numerū prius tpsis sensibiliū: ita qd gnōstārū ptiū pntuef p pntinationē gnōnis prius tpsis i quo dicimus re augeri digitaliter. s. vt sint non distincte abinice. Et nō enī pōt aliqz fingere hic cē ptes qd sunt in actu nō distictē abinice: quarū cē nō cōprehendit a sensu. Termin^o enī entis in actu ē vt sit rāgibile: cū sit impole inuenire corpus nō rāgibile: et oē rāgibile cōprehēdit p sensum tactus: qd ens in actu est cōprehensibile. Et cū ita sit sicut narramus: bñ apparet qd illū qd dicit Alfarab^o i pncipio sui libu de entib^o trāsmutabilib^o. s. qd de diffōne motus in vniuersali apper pntinatio: est fmo nō verus. S. nō apparet bñ nisi in motibus localib^o: de qb^o oī hoc nomē motus pncipat. In alijs aut motib^o in qbus dā est possibile vt apper pntinatio. s. vt ptes eorū inueniant indistincte abinice: et in qbus dā nō apper hoc: qz ptes eorū nō inueniunt fm illū modū. Et sicut illud qd dicit Alfarab^o i pncipio de diffōne eius qd est agere: pntinatio est verū. Et illa enī diffōnitōe apparet qd oīs actio et passio est pntinatio: in quo attribuit illa res actioni et passioni.

Et fm qd fertur: mirabile est si latuit lapis deorsus latus: aut manēs in terra. Amplius aut terra et alioz vniūqz ex necessitate pmanēt qdem in proprijs locis: mouent autē ex his violēter. Si qdēz igit quedā ipsorū sunt in proprijs locis: necesse est neqz fm locū oīa moueri. Qd qdem igit impole moueri oīa sit: aut semp oīa qescēt ex his et alijs bñōi sciet aliqz. Et nō neqz alia qdē semp cōtingit qescere: alia nō semp moueri: aliqñ autē in qescere: et aliquādo moueri nullū. Dicēdū autē q impole sit: sicut in dictis prius: et in his. Videmus enī in eisde fieri dictas mutationes. Et adhuc qm oppugnat manifestis dubitās. Neqz augmētum: neqz violētus motus est: nisi mouebit extra nām: qescēs prius. Sñationē igit remouet et corruptionem becō. Fere aut et moueri: qd fieri qdādam: et corrupti videt oībus. In qd qdem enīz mutat sit hoc: aut in hoc. Et quo aut mutat corrupti hoc aut ab hinc.

Et mirū est et vt lapis in suo motu tradatur ignorātē: in suo descēsu ad inferius: aut in sua qete sup terrā: ita qd nō pncipiat. Et et terra et vnaqueqz aliaz rerū sunt qescētes in suis locis proprijs: et mobiles ab eis violēte. Si ergo quedā res sunt i suis locis proprijs: sequitur vt non oīa moueant. Et istis igit

et alijs similibus credit: q impole est vt oīa moueant sp: aut vt oīa quiescāt sp. Neqz et est possibile vt quedā sint semp qescētia: et qdā semp mōta. Ita q nulla res moueat qñqz: et qescat qñqz. Et dicendū est in destruēdo hoc: illud qd dixim^o in destruēdo illud qd fuit ante dcm. Inuenimus enī modos trāsmutationis: quos p dīxim^o fieri in eisde reb^o. Et cū hoc q dubitat in hoc cōtradict in reb^o manifestis. Qm si non mouet extra suā nām et ante erat qescēs: nō erit hic augmētus: nec motus violentus. Iste igit fmo destruit gnōnes et corruptionē: et fere destruit motū et. oēs enīz boīes opinabant q gñatio et corruptio cuiuslibet rei est motus. Illud enīz ad qd trāsmutat res: ipz gñatur: aut id in eo. Et illud ex quo trāsmutat: ipsum corrumpit: aut ex illo.

Cū destruxit fmonē dicēte q oīa mouent q est similitudo fmoni dicentū: q quilibet gutta facietur alū quā passionē in lapide hz aliqñ passionē exitem in actu: nō cōprehenditur a sensu. Et dīxit hinc sermoni fm posse. Et destruxit ipsum et ex hz q motus pueniūt ad tria: in qbus debet qescere. Et q si h nō eēt oportet vt eadē res moueret duob^o motib^o contrarijs insimul. Et dīxit etiā ei terna dīcēdo: qm plures qlitates trāsmutabiles vident nō recipere magis et minus. Ubi necesse est q illud qescat q puenit ad eas. Incepit notificare impossibilitatē et improbabilitatem: dīxit: et mirum est et. et q dicit q qescēs existimat moueri: et motū existimat qescere: ptingit ei vt nullā certitudinē hēam^o in motu et qd mouet: aut i qete ei qd qescit. S. omne qd sentim^o moueri pōt eē eorū que qescūt: et omne qd sentimus qescere pōt eē eorū que mouent: et sic qm sentimus lapidē moueri de supiori ad inferius habem^o certitudinē in hz q mouet: s. forte nō pncipim^o qetes illi. et et qm sentimus ipsum qescere inferius nō habem^o certitudinē in hz q qescit qm forte mouet. Et d. induxit qntā rōnē et dīxit: et et terra et. et et manifestus est p se qd nos videm^o terrā et alia elemēta. s. aquā et aerē moueri ad sua loca propria: et moueri et qescere i eis nālīter. Et si mouent ab eis nō mouent nisi violēte nō nālīter. Et cū notū sit q quedā rerū qescūt nālīter in suis locis proprijs: et q mouent ab eis violēte: et q iste motus est vnus gen: necesse est vt nō oīa moueantur. Et d. ex istis igit et alijs similib^o et. et qz ista p que ptradicit sermoni dicēti oīa moueri: et sermoni dicēti oīa qescere: sūt eadē cū eis: p que ptradicit fmoni dicēti oīa diuidi in duas ptes: quarū altera semp qescit: et reliq sp mouet. Et d. ex istis igit et alijs similib^o et. apparet enim hic eē plura que mouent qñqz: et qescunt qñqz. et iste sermo pōt ptradici etiaz per illas cōtradictōes predictas. s. sermo dicēti q quedā pars entium semp mouet: et reliqua pars semp qescit. Quia dicēs hoc negat qetes que apparet in qbus dāz entibus qñqz: et motū quādoqz. Ita enī que nos sentim^o moueri quādoqz et qescere quādoqz necesse est vt ponat dicēs hūc sermōnē in alterā duarū partium: in quas diuidit omnia entia. s. q necesse est ei

Cōmen. sup pbyf.

v z

Plures qlitates trāsmutabiles vident nō recipere magis et minus. S. vīd oppolitū s. pp. cō. 19. et 22. Et decio mcl. cō. 23.

Moueri et q pntinatio

opinari ipsa esse in eis que gescunt semper: aut in eis que mouent semper: aut quedā in istis et quedā in illis: et quocūq; modo sit: ponit hic eē res que vident mo- ueri et in rei veritate gescūt: et vident gescere: et in rei veritate mouent. Quā si ista pres entia que mouent quādoq; et gescūt quādoq; numerant in eis q; mouent semper: ponit q; gescūt sunt quedā que appa- rent gescere: et mouent in tēpore getis apparētis. Et si positū fuerit ipsū eē ex gescētibus: tunc ponit q; gescūt sunt quedā que apparēt moueri tamē ge- scūt: et similr si fuerit positū q; quedā sunt in gescēti- bus et quedā in mobilibus: tunc ponit vtrūq;. Et oia ista vniuersalr sunt positiones sophistice. Nullas enim rōnē pōt dicere dicēs hūc sermōnē nisi asimi- lauerit sensibilia vera sensibilibus falsis. et est p̄mūz p̄ncipiū p̄ncipioz sophistarū q; negat scias: et q; nullū verū cōprehēdit: sicut dixit Epīcurus et alij. Quō aut mutabunt cōtradictiones dicte in duob; modis vniuersalibus cōtrariis ad sermōnē q; est inter illos duos modos dicentē: q; quedā entia gescunt semper: et quedā mouent semper: nō est difficile ei q; voluerit cō- siderare in hoc aliquātulū. Quō enī est vniuersale ex illis cōtradictionib; p̄dicent pōt aliq; dicere ex eo hūc opinionē particulari. Et qd est ex eis p̄ncipa- re nō pōt aliq; ex eo p̄radicare hūc opinionē. U. g. qm cōtradictio dicēs q; si oia mouent: sequit vt ter- ra moueat sp̄i suo loco p̄prio: nō dicit hūc opionē: q; est p̄ncipalis. Et illa p̄radictio est p̄ncipalis. Cōtradictio aut dicēs q; motus sunt in cōtrariis in- simul si sunt hic res que mouent semper: ē sermo cōis ad destruendū sermōnē dicētis q; oia mouent: et ser- monē dicētis q; illa que exstīmant gescere quādoq; et moueri qm sunt semper mota: et hoc intendebat cū dixit: et dicamus hoc in destruēdo hoc rē. Et d. d. iuenimus enī modos trāsmutatiois. i. sensus cōtra- dicti istis trib; opinionibus. i. dicētibus oia gescere: aut oia moueri: aut quedā moueri semper: et quedā ge- scere semper. Nō enim iuenimus sensu q; modi trius motū fuerint in eadē re postq; nō fuerint. Inueni- mus enim aliqd moueri in loco postq; nō mouebat: et alterari postq; nō alterabat: et augmētari postq; nō augmētābat. Et d. d. et cū b; q; dubitat i b; rē. i. qm si hic nō fuerint res que mouent qm q; gescūt qm q;: nō erit hic qd moueat extra suā nām. i. violente. Quō enim mouet violētē nō mouet nisi ges sit ei nā- lis: et similr nō erit hic ēt augmētari postq; nō erat. Deinde d. hoc igit destruit gnātiōē et corruptio- nem. i. sermo dicētis q; nō mouetur qm q;: et gescit quādoq;. Et dixit: et fere destruit motū: qm cū gnātiō fuerit erit alij motus: et quasi est finis eorū. Et q; de- struit finē fere destruit ea que sūt ante finem. Aut q; in alijs motib; inuenit gnātiō et corruptio: et ideo dixit: oēs enī hoies opinant rē. Et cū d. q; ois ge- neratio et ois corruptio est motus dedit cām in hoc et dixit: illd enī ad qd trāsmutat aliqd rē. i. et gnātiō est cū motu et corruptio est cū motu: q; ois trāsmuta- tio est de aliquo in aliqd: et trāsmutatio rei ad illud ad qd trāsmutat est gnātiō illius rei: et trāsmutatio eius ex illo in quo erat est corruptio illius rei. U. g. q; trāsmutatio rei ex albedine in nigredine est cor- ruptio albedinis: et generatio nigredinis. Et d. d. il- lud enī ad qd trāsmutat rē. et dixit hoc: q; trāsmuta- tiōnū quedā est in vbi et quedā in quale. Illud enim ad qd est trāsmutatio in qualitate ipm erit trāsmu- tatiō. U. g. q; illud qd trāsmutat ex albedine i nigre-

dinem erit nigrus. Illud aut qd trāsmutatur de vbi in vbi nō erit vbi sed in vbi. Et hoc est ita: q; trāsmu- tationū quedā disponunt simplr et quedā s; ad aliqd. et iō dicit: et illd ad qd est trāsmutatio aut erit ips aut in eo. Et d. d. et illud ex quo est trāsmutatio rē. i. et il- lud ex quo ē trāsmutatio aut corrupē in se. i. in suba illi: aut in aliq; dispōne suari dispōnis. U. g. qm trāsmutatio fuerit de qm in qle: aut corrupē in suo vbi ex quo trāsmutat qm trāsmutatio fuerit in loco.

Quare manifestū q; alia qdē mouent alia nō gescūt aliqñ. Quia at velle gescere aliqñ: aliqñ aut moueri: b; iā copulādus ē ad anti- quas rōnes: p̄ncipiū aut itez faciēdū a nūc determinatis et idē ē qd qdē incepim; prius.

Declaratū est igit ex b; q; qdam res forte mouēt et qdam forte gescūt. Dicere autē q; oia quādoq; mouēt: et quādoq; quie- scūt opz mō hre sollicitudinē de ipso fm ser- mones p̄dictos: et ponere p̄ncipiū illi: et de illis intētiōib;: quos mō determinauim;. i. illud idē p̄ncipiū: a quo incepimus prius.

Cum narrat q; p̄ncipiū perscrutationis natu- ralis de motus depositiōe in hac intētiōe est cōside- rare de ipso in oibus entibus: numerādo primo oēs modos diuisionis in entibus fm cōsideratiōē mo- tus et quietis in eis: et nouitatis et antiquitatis. incepit primo et determinauit illas diuisiones. Deinde con- tradixit ex eis opinionibus improbabilibus. Deinde reuertitur ad id qd p̄mo intēdit de p̄scrutatione: postq; fecit rememoratiōē de illo qd declaratū est de cōtradictione antiquoz in illis opinionib;. Et dixit: declaratū est igit ex hoc rē. et hoc qd dixit: ma- nifestū est: et non cōtradixit eis: sicut diximus: nisi ad cōfirmandū sermōnē fm dyalecticam: qm hoc non est p̄prium hūc arti. Deinde dixit: dicere autē q; oia quādoq; mouent rē. i. quoniam hoc est ignoratū: nāliter: et est illud ex quo oportet p̄scrutari et habere sollicitudinē circa ipsū: est vtrū omnia entia na- turalia mouent quādoq; et gescūt quādoq;. Aut in- uenitur in eis aliqd qd semper mouetur: aut semper ge- scit. Quoniam hoc q; quedā gescunt quādoq; et mo- uent quādoq; est manifestus per se. Sed est querē- dū: vtrum b; qd apparer in parte est possibile in toto aut impossibile. Deinde dixit: et habere sollicitudi- nem rē. i. et perscrutari de eo per illa p̄ncipia que de- clarata sunt superius: et innuit ea que declarata sunt in qnto sexto et septimo d motu. Deinde dixit: et po- nere p̄ncipiū illius rē. i. ex illa diuisione determinā- re dispositiones entium in motu et quē: et dixit b; incepit iterare illam diuisionem.

Aur enim oia gescūt: aut omnia mouen- tur: aut bec quidē gescūt: bec autēz mouen- tur eorū que sunt. Et si alia quidē quiescūt: alia autē mouēt eorūz que sunt. Necessē est aut omnia aliquādo gescere: aliquādo moueri: aut alia qdē semper gescere: alia vero semper moueri: aut alia aliquādo quie- scūt: aliquādo moueāt ipsoz. Quō q; dem igitur nō possibile sit oia gescere: dictū est prius

Primum p̄ncipiū p̄ncipioz sophistarū q; negat scias: et q; nullū verū cōprehēdit: sicut dixit Epīcurus et alij.

Nihil mouetur violētē nisi ges sit ei nā- lis.

Quō ē finis motus. Et d. d. p̄ncipioz. Qui destruit finē destruit ea q; sunt ante finem.

transmutatio

est prius: dicemus autem et nunc. Si enim
fm veritate sic se habet: sicut qdā dicitur esse
qd est infinitū et immobile: sed nō sic videtur
fm sensu: s; mouentur multa eoz que sunt
Si quidē igit est opinio falsa: aut oīno opi-
nio et motus est. Et si phāstie: et si aliqū-
do quidē sic videatur: aliquando aut aliter.
Phantasia quidē enī et opinio motus qui
daz esse videtur. Sed de hoc quidē intē-
dere et querere rationē eoz: que dignius ha-
bemus q; si rōnis idigereimus est hoīs ma-
le iudicātis qd est melius et prius et credibi-
le et non credibile: et principū et non prin-
cipiū. Si autē impossibile est et oīa mo-
ueri: aut alia quidē semp moueri: alia vero
semp quiescere. Ad oīa enī hec sufficiens est
vna fides. Videmus enim quedā aliquādo
moueri: aliqū autē quiescere. Quare manife-
stū est q impossibile sit oīa s; quiescere: et oīa
moueri continue. Et q alia quidēz semper
moueantur: alia vō semper quiescant.

Bicamus igit q oīa entia aut erūt quiescen-
tia: aut oīa mota: aut quedam quiescentia: et q-
daz mota. Si igitur quedā sunt quiescentia
et qdaz mota: necesse est aut vt oīa quādo-
q; quiescant: et quādoq; moueantur: aut vt q-
daz quiescant semp et qdaz moueantur semper:
aut vt qdaz quādoq; quiescant et qnq; mo-
ueantur. Quā autē impossibile est vt oīa en-
tia sint quiescentia tā dictū est supius: et nos di-
cemus et ipsuz nūc. Quoniam si in rei ve-
ritate eēt: sicut qdaz dicitur: q totū ens est in-
finitū: et nō motū: s; hoc nō apparet sensui.
Sed videm⁹ sensu q plures rerū entiaz
mouent. Si igit sit hic existimatio falsa: et
vlt existimatio erit hic motus. Et si si
fuerit bicimagiatio: et si fuerit bic existima-
tio quādoq; q res est talis dispositionis:
et qnq; ecōtrario. Existimatio enī et imagi-
natio existimant eē motus. Sed pscruta-
ri de h et qrerere rōnē in eos cui⁹ scia apd nos
est ita firma q nō idiget rōne: ē de ope eius
q nō pōt distinguere iter nobili⁹ et ignobili⁹:
et iter certū et icertū: et iter principū et illd
qd nō est principū. Et s; hīc modū im-
pole est et vt oīa entia moueant: aut qdam
moueant semp: et qdā quiescant semp. Qd
enī sufficit in dīcedo totū h vlt ē vnus cer-
tū. Et qm qdā entia videtur moueri qnq;
et quiescere qnq;. Manifestū est igit q ipole
est vt qdā quiescant semp: et qdā moueant sp.

Quēadmodū appuit q ipole est: vt oīa ge-
scant semp: aut vt oīa moueantur semper.

Ista diuissio quā hic icipit dicere iam predicta est.
Et ipse tacuit duo cōdiuidentia: quozum vnū est vt
oīa entia sunt duobus modis: modus q semp mouer-
tur: et modus q qnq; mouet et qnq; quiescit. Altera
aut ps ē vt quedā quiescant semp et quedā alia moueā-
tur qnq; et quiescant qnq;. Uerū tū sicut dixim⁹ suffi-
cit in pscrutatione de his duob⁹ modis: pscrutatio de
mō dicere: q quedā mouent semp: et quedā quiescant
semp: qdā faciūt vt rōnq; qm cū declarauit hīc mo-
dum eē destruent istū duo modi eē. Et cū iduxit
pdictas diuisiones q; pus iduxerat fm modū quem
determinauim⁹: icipit dicere illud qd dī de eis pus:
et vult addere in cōtradictione eoz alia que pus nō
dixerat. et dixit: qm autē impole est et i. et dīn est qd
existit in eis de errore: et mō erit dictū. D. d. qm si
in rei veritate est et i. qm et si rōcinatio dicētis motū
esse: est similis rōcinationi q dī in rei veritate ppter
difficultatē sue dissolutionis: et est dicēs q ens nō mo-
uet: q opinat q ens est infinitū: et q infinitum impole
est vt moueat: q nō hz locū in quo moueat: vt nar-
rauit in primo istius libri de Melisso. tamen rō ista
est tria sensui. Et hoc itēdebat cū dixit: s; tū hoc
non appet sensu et i. q ista opinio tradidit sensui: et
omnis opinio cui cōtradicit sensus non est bona opinio.
Apparet enī hic res que mouent in rei veritate: ut
dicat sensus precise eas moueri in rei veritate ppter
cōgregationē qnq; sensui i testimonio ecōtrario ei
qd apparet visu: q aliqua apparent moueri: sed non
mouent. Et ideo opinādum est q quedā sensibi-
lia sunt que precise iudicant eē vera: et quedā sunt q
precise iudicant esse falsa: s; sentiāt vt apparet in
deceptionibus visu: et quedā sunt ignota. donec sur-
gat demonstratio: sicut apparet de paruitate corporis
solis. Qui enī nescit demonstrationē de magnitudine
illius dubitat: et dicit: qm hoc forte erit ppter remo-
tionē: et forte est in rei veritate. Deinde iduxit de-
monstrationē quā non iduxit pus: et est de genere cō-
tradictionū falsarū opinionū: sicut sermo dicentis ni-
hil cōprehendī: ex quo sequit aliquod cōprehendī.
Et dixit. si igit est hic existimatio falsa et i. et po-
nens hāc opionez nō potest euadere qn ponat aliqd
moueri. Existimare enī hic nihil moueri: est existi-
mare postq nō fuerit: et existimare motū esse est fal-
sum apud eos: et falsum potest trāsmutari ad verum.
Et si fuerit existimatio aliqua falsa aut vera postq
nō fuit erit motus. Qm esse hāc existimationē gene-
ratio: et oīs gnatio est motus: aut sequēs motū. D.
d. et similr si fuerit h imaginatio. i. et sequit esse ima-
ginationē esse motus: imaginatio enī est generatio: et
oīs gnatio est motus aut sequēs motus. Deinde. d.
et si fuerit hic quādoq; existimatio aliqd eē talis dis-
positionis et i. et hoc apparet magis i existimationi-
bus que mutātur in re fm tēpora: qm cum apud nos
fuerit aliqua existimatio de aliquo qd sit talis dispo-
sitionis in tali tēpo: et alterius dispositio in alio tēpo-
re. Mutatio enī nostra de existimationē in existima-
tionem est trāsmutatio necessario. et itēdebat q q
omnia sunt quiescentia: cōtingit vt nunq; mutent exi-
stimationes in eadē re. s; vt in eadē re nō existiment
existimātes diuerse in tēporibus diuersis ita q ea-
dem existimatio sit de forte in domo aut exire a do-
mo: qd est valde iprobabile. Et q existimationes

Comen. sup phry.

v 3

26
Ex. c. 21. p.
dicta sunt ista
cunctis.

Quo sit suffi-
cies vide cō-
sequēt: et su-
pra cō. 21.

Opio cui⁹
dicat sensus nō
est bona.

Sensibilia re
pūnt s; res
disponē.

diuissio
mal

Ratio nō est querenda de pph; querū nō est

Physicorum

et imaginationem esse motum aut sequi motum: non est manifestum per se. **C**onsequenter existitatio. n. et imaginatio existimatur esse motus. i. aut sequi motum. **E**t quod oēs iste rōnes sunt pbabiles et nulla fides est in eis nisi finem quod pponēs sunt magis pbabiles quā cōclusionē: non quod sunt manifestiores cōclusionē apud intellectus: videlicet sed pscrutari de hoc rō. i. sed pscrutari de huius scia est manifesta per se: et querere rōnē sup illud cuius scia apud nos est ita certa: quod non indiget rōne est de opere eius quod non habet discretionē in distinguendo. **E**t cum cōpleuit cōtradictionē illius opinio: nis reuertit ad cōtradicens opinionē sedē: et dicit: et finem hunc modum rō. i. et cuius sit manifestum apud nos quod quedā entia mouent quādoque et gescunt quandoque: et sumus certi quod ista cōprehensio non est ex fallacia sensus: ad istud pncipiū sufficit nobis quod non mouent omnia semper: aut gescunt semper. Aut oīa entia diuidi in duas partes: quarū vna gescat semper: et reliqua mouetur semper. **E**t cū destruxit istas tres diuisiones predictas: fecit rememorationē de hoc: et dixit: manifestum est igitur rō. i. et iam igitur apparuit quod entia non diuidunt in duas partes: quarū vna gescit semper et reliqua mouetur semper: quēadmodum apparuit quod impossibile est ut oīa sint gescant: et oīa sint mota. et oē huius apper ex huius quod quedā gescunt quādoque. et quedā mouent quādoque. Iste enim modus opponit tribus modis predictis.

Epylogu o.

Reliquū vero cōsiderandū est vtrum oīa huiusmodi possibilia moueri et gescere: aut quedā quidem sic: alia vero semper gescant: alia vero mouentur semper. Hoc autē demōstrandū ē a nobis.

Consequenter quodam quod est necesse ad probationē sequentiū. s. quod omne quod mouetur ab alio mouetur. **Cap. II.**

Quētium quidē igitur et eorum que mouentur: alia quidem finem accedens mouet ut mouentur: alia autem per se. Secundum accedens quidē: ut quēcūque sunt in eo quod sunt in mouentibus: et in his que mouentur: et quod sunt finem partē. Alia autē per se ipsa quēcūque non sunt in eo quod hec sunt in mouente: et quod mouetur: nec quo pars altera ipsorum mouet aut mouetur. Eorum autē que per se: alia quidem a seipso: alia vero ab alio. Et alia quidē natura: alia autē violentia: et extra naturā. Quodcūque enim ipsum a seipso mouet natura mouet: ut quodlibet animalium: mouet enim ipsum animal a seipso. quorūcūque autē pncipiū in ipsis motus: est hoc natura dicimus moueri. Unde animal quidem totum ipsum seipsum mouet: corpus autē finem quod est corpus contingit natura et extra naturā moueri. Differunt autē finem qualem motum quod mouetur euēnat. et ex quali elemento constet. Et eorum que mouentur ab alio: alia quidem natura mouentur: alia extra naturā. Extra naturā mouentur:

ut terra sursum et ignis deorsum. Amplius autē partes aliarum multoties mouentur extra naturā iuxta positiones et modos motus.

Remaneat tūc igitur considerare: vtrum omnia entia sint talis dispositionis ut moueantur et gescant: aut quedam sunt talis dispositionis: et quedam gescunt semper: et quedam mouentur semper. Hoc enim est quod opus nos nūc declarare. **B**icam⁹ nos igitur quod mouētia et mota mouent et mouent quedam per accedens: et quedam per se. **P**er accedens autē sicut omnia existētia in motis: aut mouentibus et sicut ea quod sunt quasi pars. **P**er se vero sunt oīa que mouent aut mouentur: non quod existit in motore: aut in moto: nec quod pars eorum mouet aut mouet. Eorum autē que mouent per se: quedam mouentur ex se: et quedam ex alijs. Et istorum quedā naturaliter et quedam violēte et extra naturā. Quod enim mouetur ex se: mouet naturaliter sicut vniuersum quod animalium: animal enim mouet ex se: et omne cuius pncipiū motus est in eo dicimus moueri naturaliter. et ideo animal finem totum naturaliter mouet se. Suum corpus autē possibile est ut moueatur naturaliter et extra naturā. Hoc enim diuersat finem motum: cui cōtingit ut moueatur et finem elementū ex quo contingit ut constituat. Eorum vero que mouentur ex alijs quedam mouentur naturaliter: et quedam extra naturam. Extra naturam vero est sicut motus corporum terrestrium ad superius: et motus ignis ad inferius. Et membra animalis etiam multoties mouentur extra suam naturam: propter modos sue positionis: aut propter partes sui motus.

Cum declarauit quod impossibile est ut motus primus sit si motus eternus non fuerit. s. ut primus sit eternus: et si non: non erit primus. **E**t declarauit est de dissolutione quoniam contingit: quod necesse est ut sita per scrutatio sit ylisata quod cognoscat quod est dispositio oīum entium in huius in motu et quete. Incepit pscrutari de hoc a pncipio: et iterare pscrutacionē de rebus declaratis prius. Per scrutatio enim de eis in hoc loco est magis propria: et iste res quod fuerint adiuncte ei quod declaratu est in primo istius tractatus: apparebit quod est hic motus: et quod est hic vniuersus motus eternus. **E**t sunt sicut diximus due pponēs. Quarū vna est quod oē motū huius motore. Secunda: quod oīa quod mouent in loco reducunt ad res motā pncipiū existēs et ea non motū oīno. **E**t primo incepit pscrutari de prima pponē dicēte: quod oē motū huius motore: et fecit rememorationē de hoc quod declaratu ē in pncipio genti de diuisione motoris et moti ad illud quod est per se ad illud quod est per accedens. **E**t narrauit primo de modo modorum diuisionū entium in motu et quete: quod vult querere in hoc loco. **E**t Ari. quod primo pcessit in doctrina istius intentionis de motu. i. in declarare

rare motum eternum esse: ita qd est res manifesta ex
suis sermonibus in pgregationibus tractatu suoz:
vidit qd ista doctrina est diminuta: et ita iterum ipsu:
qd qdaz expositores ignorauerit hoc: et opinati sunt
qd illud qd declaratu est in principio septimu: est super
fluu: et ita absciderut illud a suis libris. Et qd ista
est intentio eius: accipit diuidere dispoñes entiu in mo
tu et gete de illo qd est ignotus ex eis. Et dixit: re
manet igitur et qd manifestu per se qd no oia entia
gescunt neqz oia mouent: nec quedam mouent semp:
et reliqua gescunt semp. Cum quedam videant ge
scere quadoqz et moueri qñqz: remanet igitur perscr
uari de hoc. vtz est possibile vt oia moueant qñqz:
et gescant quadoqz vt sentit in qbusdam. Aut sunt
aliqua in qbus b est ipole: s. que semp mouent: aut q
semp gescut. Et ideo non curauit de duobus modis
qui dant itelligi a diuinitate. s. vt entia sint duo
bus modis: modus q semp mouet: et modus q qñqz
mouet et qñqz gescut. Aut vt oia sint duobus modis:
modus q semp gescut: et modus q quadoqz mouet et
quadoqz gescut. Et cu distinxit illud de quo intē
dit perscrutari: accipit diuidere motore et motu: et di
xit. Dicamus igitur et qd quodlibet istoru. s. motoris
et moti ē res aut p se aut p accis. Et ut igitur quatuor
motore per se: et motor per accis: et motu per se: et mo
tum per accis. Et incepit distinguere illud qd est
per se ab illo qd est per accis: qd illud qd est per acci
des decipit in pscrutacione qñ fuerit admixtu cu eo
qd est per se. Et vtrut in hoc qd dixit per accides i
ncipio diuinitatis accitiss qd dñ vniuersali. Deide
diuinitas illud qd est per accis: in illud qd est per acci
dens: qd dñ pncipalr: illud qd mouet per suā partē
qd dñ secundario. Et dixit. Et hoc est duobus modis:
qd dñ pncipalr est sicut omne qd existit in mouētibus et
motis. i. qd illud qd mouet per accis: est omne qd dñ
moueri qd est in moto. Et hoc est duobus modis:
mō q est impole vt moueat oino: vt ania i corpore.
Et mō quo est possibile vt moueat: vt hoies seden
tes in nau. Et similr ē motor per accis est illud
qd est in motore: sicut rubedo que est i igne q est cō
burens per accis. Et cu diuinitas illud qd est p acci
dens generalr in illud qd est per accis pncipalr: et in
illud qd mouet per suā partē: qd dñ secundario: dedit
exemplum de hoc. Et dixit: et illud qd est quasi ps. i.
qd illud qd mouet per accides qd dñ generalr: qd dñ
est per accides qd dñ pncipalr: et quoddā secundario: et
est illud qd mouet per partē. i. illud cui attribuitur
mouere aut moueri ppter partē. U. g. sicut dicimus
in illo: cuius manus mouet ipsum moueri. Et sicut
accidit in motore sicut dicimus: iste hō pñssit istuz:
is nō pñssit euz nisi manu. Et cu descripsit duos
modos eius qd est per accis gnāl: accipit describere
illud qd est p se: qd opponit ei: et est illud qd pncipalr
dñ p se: p negationē duoz modoz ei: qd est p accis.
Et fecit hō qñ illud qd est p accis est notu illo qd
est p se. et ita accidit in qbusdā locis describere habi
tū p negationē puatōnū: et dixit. p se aut et. i. mouē
tia at et mota p se sunt illa q mouet aut mouent ne
qz p accis: neqz p partē. Et accepit in descriptio
ne eius qd est p se: negationē duoz modoz eius qd
est p accis gnāliter. Et cu distinxit illud qd est p
se ab illo qd est p accis: et intēdit cōsiderare in eo qd
est per se: accipit diuidere ipm et dixit: et illa q mouen
tur p se: qdaz mouent ex se: et qdam ex alio. i. et cox q
mouent p se nō p accis neqz p partē: qdaz mouent

per pncipium exis in eis vt habentia aias: et quedaz
mouentur ab aliquo extrinseco vt carētia aniabus.
Et diuinitas ista duo et dixit. et illoz qdaz nālter et.
Et incepit declarare qd aial ē q mouet ex se et mo
tum nālter: et dixit: qd eni mouet ex se et. Et cu
narravit qd aial mouet nālter: qd mouet ex se: dedit
cām in hoc et dixit. aial eni mouet ex se et. Et po
tentia ista fermōis est filis tali mō: anialia mouent
ex se: et qd mouet ex se mouet a pncipio i eo. et oē qd
mouet p pncipiu in ipso: mouetur nālter. qñ oē qd
mouet per pncipiu in eo mouet p nām. Dñ eni
in diffōne nature: qd ē pncipiu in re p qd mouet et ge
scit: vnde necesse est vt illud qd mouet p pncipiu in
ipso moueat per nām. Diffōnes eni puerunt ne
cessario cū diffinito. Et cu declarauit qd aial mo
uet nālter: et dixit. et ideo anial fm totū nālter mo
uet se. i. et cū dicimus qd aial mouet nālter: itēdim
qd aia mouet corpus per suā nām: et corpus mouetur
per suā nām ab ea: sed mouet fm qd est corpus suo
motu nālter: ideo dixit: corpus autē suum est pole vt
moueat nālter et extra nām. i. qd cum mouet a sua
ania nālter: mouet qñqz nālter et qñqz extra nām:
motus aut ei? fm qd est aial est nālter: cū nō mouea
tur fm qd est aial nisi ab aia: et aia mouet corpus nā
liter. Et dedit has oēs rōnes: qd pōt aliqz dicere
q motus corporis ab aia. U. g. ad supius est motus
extra nām: cū moueat ipm ecōtrario suo motu nāl
liter. Corpus eni aialis inatū est moueri ad inferi: s. tñ qd
aia aialis est forma sui corporis nālter: nec ē vt motus
ei? a sua aia sit nālter. S. si fuerit inuentū aliqz motus
p pncipiu in eo: ita qd in suo corpore nō sit pñm trium
motu aientū illud motū erit motū nālter simplr. s. p
aia et p corpus: vt declaratum erit de corpore celesti.
Et cu dixit qd pole est vt aial moueat nālter et ex
tra nām dixit. hō eni diuersat et. i. et cā in hō corpus
aialis qñqz mouet ab aia ipm nālter: et qñqz extra
nām est diuersitas pñm: ad quas mouet aia ad illas
pres locales ad quas mouet elementa. S. igitur pñgit
qd aia mouet corpus ad prem ad quā mouet corpus
fm motū elementū dñantis in ipso: tūc motus corporis
ab aia erit nālter: et tūc pñgit in eo nālitas ex mo
tore et moto. U. g. qd qñ aial mouet ex se descendēdo
tūc mor? eius erit nālitas: si aut motus eius erit ecōrio
motu elementū: tūc motus corporis ab aia erit nō nālitas.
U. g. qñ hō saltat in sursum. Et cu declarauit qd
illud qd mouet ex se mouet naturalr nō violēte: nisi
si pñderatus fuerit mor? sui corporis in respectu quo
rūdā motū aie: accipit notificare et qd in eo qd mo
uet ex alio inueniunt ista duo modi. s. motū nālter et
motū ex nāz. Et dixit: et illa q mouent ex alijs et.
et intēdit p illud qd mouet nālter: motū lapidis ad ipe
rius: et motū ignis ad supius: et posuit ista moueri ex
alijs: qd ista nō mouent ex se: donec moueat ex alijs:
vt declarabit post. Et intēdit p illū qd mouet ex
nām motū istoz ad tria prem debita. U. g. sic dixit
motū corporis terrestris ad supius et motus ignis ad
inferius. Et d. d. et ē aial multoties et. ac si diceret:
corpus aut ei? pole est vt moueat nālter et extra na
tura. Et intēdit per situm: modum motus. Et inten
dit per partes motū: superius et inferius.

Et maxime moueri a quodaz qd mouet
in his que extra naturā mouent est manife
stum: ppter id qd manifestū est ab alio mo
ueri. Postea aut que sunt extra nām: eoz
Lōmen sup phis.

v 4

De qd mo
uet ex se mo
uet p pñm exi
nēs i cor: oē
qd mouet p
pñm exis in
eo mouet na
turaliter.
a Diffōnes
necio puerit
tur cū suo dis
tincto.

Motus aia
lie fm qd est
corpus pōt et
nālter et ex nāz
s. mor? ei? qd
qd ē aial ē se
nālter: et dñ
ca? dñ a oib.

Motus cor
poris celestis
ē simplr nālter
ex pñm et ex
pñm corporis
Et dñ op? et
celi cōs.
Nota qd
mot? aial qñ
qd ē nālter ex
pñm motus et
mobilitas: quā
solū ex parte
motus.

Et nota non
dñr moueri
ex alijs: nisi
qd si dñr mo
ueri ex se: do
nec moueat
ex alijs. Idē
j. 29.

Aut sine isti
expositores
no ifra. 633.

Illud qd dñ
nota decipit
i pscrutacio
qñ fuerit ad
mota: cus co
qd est p se.

Uel pñr.

Uel pñr.
et cō pñm.

In qbusdā
locis dñr
ex pñm et
negationē p
negationē.

Physicorum

autē qui sunt fm nām: ipsa a seipsis vt ani-
malia. Non enim hoc est manifestus si ab
aliquo moueātur. Sed quomō o3 accipe-
re mouēs ipsum z qđ mouetur. Videt. n.
qđ ibi sit accipiendum sicut in nauibus: z in
nō natura existētibz: sic z in animalibz esse
diuisum mouēs: z id qđ mouetur: z sic oē
ipsum seipsum mouet. Et maxime aut du-
bitabiz reliquū dicere vltime diuisiōis. For-
rum enī que mouent ab alio: alia qđm ex-
tra naturā posuimus moueri: alia autē relin-
quuntur cōtra poni qz natura. Hec autē sunt
que dubitationē afferit vt a quo mouentur
vt grauiā z leuiā: bec enim in oppositos lo-
cos violētia mouent: in p̄prios autē leue qđ
deni sursum: grane autē deorsum natura.

Et in rebus que mouentur extra nāam apparet proprie qd illud qd mouet: mouetur ab aliquo: qm̄ in illis que mouentur ab alijs manifestū ē. Unde post illa que mouentur extra naturā: illa et illis que mouentur nāliter: que mouentur ex se: vt modū animalis. Non enim latet de istis moueri ab aliquo: sed quomō oportet determinare in aialibus motorem a moto. **U**ides enim fere quēdam modū in nauibus: et in alijs: quoz constructio nō est naturalis: ita et in aialibus motor distinguū: moto: et fm̄ hūc modū erit ipsum fm̄ totū mouē se. **S**z illud in quo ē dubitatio proprie est illud qd remanet de diuisione predicta. **D**iximus enim qd eozū que mouentur ex alijs qdam mouentur extra nāam. **N**onēdūm est igit qd quedam mouentur nāliter: et ista faciunt dubitare si mouentur ab aliquo. **U**. grā. leuia et graua. **I**sta enim mouentur ad duo loca opposita violēte. et mouentur ad sua loca ppria. leue uero ad superi⁹ naturalr: graue autem ad inferi⁹ naturaliter.

28 ¶ Cum dicitur morozē et mortū in illud qđ est per se: et in illud qđ est per accidens. incipit considerare in mor-
dis eoz qđ mouent per se. et percurari. verum oē
mortū eoz habet morozē aut non. ¶ Et est questio
de qua pcuratur est in pncipio septuicille: sit pma
questio de qua deberet percurari ille q vult qđre
vtrū sit b̄ mortus eternus. ¶ Et fecit b̄ q vult de-
clarare dispōnem in hoc de corpibus simplicib⁹ ser-
mone pprio. Sita enī fecerūt dubitationē in hoc q
oē mortu b̄ morozes. ¶ Et iterauit oīa pdicta
est vltis in declarādo hāc questionē: q vult scipe-
re pcurationē a pncipio de illis rebus pdictis: et cō-
pleuit sermōnē i eo. Omne enī q fuit declarati de
eo fuit decessum in locis diuersis: et mō vult cōgrega-
re illud et cōplere pcurationē d̄ illud. ¶ Et qz prius
diuinit illa que mouent p se in tres modos: in motus
violente et mortū naturāl: et diuinit ea q mouent na-

aturaliter in duo. s̄n habētia aiam: et in ea que mouē-
tur p̄ declinationē. s̄ p̄ grauitatē. et leuitatē: incipit di-
cere in gbus illoz apparet motorē habere motorez: et
in gbus later. ¶ Et dicitur in rebus q̄ mouent̄ extra
nām. et cū res more funt trib⁹ modis: manifest⁹
est q̄ illa q̄ mouent̄ violente et extra nām sicut terra
ad sup̄ius: et ignis ad inf̄m: mouent̄ ab aliis. manifest⁹
stū est in istis q̄ motor: in eis aliud est a moto. ¶ Et d.
d. post illa q̄ mouent̄. et c. post ista appet h̄ in eis q̄
mouent̄ nāliter ex se: sicut in modis aialius. s̄ q̄ mo-
tor: in eis appet effe aliud a moto. ¶ Et d. d. post ista:
q̄ ista ierito magis appet̄ eis q̄ mouent̄ violente: et
post ista appet̄ in aialibus: nullus enī dubitat q̄ aial
mouet̄ ab aia: et aia est motor: corpus est mot⁹: et
ideo dixit nō enī later. et c. i hoc mō dicim⁹ q̄ motor
differt a moto: q̄ nō later aliq̄ in aialibus q̄ corpo-
ra sua mouent̄ a p̄ncipio ex̄iste in eis alio ab eis. Et
later de eis hoc q̄uo est ex̄istētia motoris in eis. vtz
est distinctus ab eis ecōtrario eis que mouent̄ a mo-
to: extra inf̄secō. q̄ in istis apparet manifest⁹ q̄ mo-
tor: est distinctus a moto. ¶ Et intendit p̄ h̄ exp̄ge-
cere hoies ad appetēdū q̄rere de p̄ib⁹ aie: et dixit: vti
enī fere q̄ quēadmodū in naub⁹. et c. itelligēdū h̄c
p̄ distinctionē: distinctionē in eēnō distinctionē i oisō
ne. Motoz enī aialib⁹ ēē distinct⁹ a moto p̄ diffō-
nē est manifest⁹ p̄ se: sed est ignor⁹: vtruz distingua-
t̄ nō distingua- t̄ nisi p̄ acc̄s: h̄ irēdebat cū dixit.
sed q̄uo s̄ determinat̄. et c. determinat̄ q̄lis ē dis-
positio motoris ad motū. ¶ Et cū dixit: q̄ de h̄ est p̄-
scrutandū in aialib⁹: oedit dubitationē que facit cre-
dere q̄ motor: i aialib⁹ p̄t̄ distingui fm̄ c̄r: dixit.
enī fere. et c. i hoc ē dubiū: q̄ p̄t̄ aliq̄ dicere q̄ for-
te ita est in dispōne motoris ad motū in aialibus: si ē
in reb⁹ artificialib⁹ que mouent̄ p̄ p̄ncipiū in eis: sicut
in naub⁹: et in alijs artificialibus. Quī cū dixit hoc
reuerſus est ad distingūendū illud q̄ ē manifest⁹ de
aialib⁹: et dixit: et fm̄ hoc mot⁹. et c. i fm̄ h̄c op̄nō
de aialib⁹. s̄ p̄s cōponi ēē q̄ motor: et moto: q̄uo vtrūq̄
distinguit̄ a reliquo nālri itelligendū est q̄n dicimus
aial mouet̄ se fm̄ totū. i fm̄ q̄ cōponit̄ ēē motor: et
moto: et nō ita q̄ motor: et mot⁹ sint in eo idē in actu.
¶ Et d. d. s̄ i eo in q̄ est dubitatio p̄prie ē illō q̄d rema-
net ex̄ diuisiōe. i dubitatio nō est nisi in tertio mō.
Ita enī diuisiō. et c. q̄ mouent̄ essentialit̄: dixim⁹ q̄ q̄
dā mouent̄ violente et q̄dā nālri: et corz q̄ mouent̄ nālri
qdā vidēt̄ moueri ab aliquo alio et sūt aialia: et i g-
budā later h̄: sunt cosa simplicia. In istis enī nō
apparet alietas motoris a moto: sicut appet̄ in briti-
bus aias: imo in eis nō est alietas oino: et sunt sicut di-
xit graue et leue. ¶ Itā enī inueniunt̄ moueri ad sua
loca nālri ex se: et ad loca opposita suis locis nālrib⁹
ex alijs. U. g. q̄ lapis ad inferius mouet̄ p̄ se nālri: et
ad superius p̄r violentiam: et ecōtrario ignis: hoc in-
tendebat cum dixit̄ illa enim mouent̄ ad duo loca
opposita: duobus suis locis naturalibus: et mouentur
naturaliter ad sua loca p̄p̄ia.

T Quod aut manifestū non est sicut cū mo-
ueant extra nām. Et nāq; ipsa se seipsis po-
nere impossibile est. Alia enim hoc est ⁊
aiatoꝝ propriū: ⁊ facere stare posse ipsa sꝑ
seipsa. Bico aut sicut si ambulādi causa est
ipsi ⁊ nō ambulādi. Quare si est in ipso sur-
sum ferre igni manifestus est ⁊ in ipso ⁊ est

ဝဇ္ဇဒါန

beo: sum. Irrónabile est aut vno motu moueri solū a seipsis: siquē ipsa seipsa mouent. A quo autē mouent non est manifestus in eis: sicut est manifestū qñ mouent extra naturam. Dicere. n. ea moueri ex se impossibile est. Hoc enim est propriū aialibus: et est propriū habentibus aias. Et si ita esset: tunc esset possibile eis gescere ex se: et dico. U. g. qñ si aliquis est cā suipsius in ambulatione est et cā suipsius in dimittēdo sui ambulationē. Et iō si ascēsus ad superius est ex ipso igne: manifestum est qñ descēsus ignis etia ad inferius est ex ipso igne. Et dicere ē qñ res que mouentur ex se: vno motu tñ mouentur: nō est de ratione si mouent se.

29 ¶ Id est in corporibus autē simplicibus non apparet ipsa moueri a motore alio a moto: sicut apper hoc in eis qñ mouent ab extrinseco. ¶ Deinde. d. dicere. n. rē. i. et nō possumus ē dicere in eis que mouentur a principio in eis addito ei qñ mouet ex eis absqz eo qñ indigeant causa extrinseca: sicut dicimus i eis que mouentur ex se: qñ mouent a principio in eis sine indigētia cause extrinsece: sicut est dispositio i habētibz aias: hoc enim impossibile est. ¶ Deinde incepit declarare qñ est impossibile rē dixit: qñ hoc non est nisi in aialibus. s. que mouentur a principio in eis sine indigētia cause extrinsece. ¶ D. dedit rōnem sup hoc: et dixit: et si ita esset rē. i. U. g. si ignis esset cā in se p. quas possz moueri sine indigētia cause extrinsece: tūc p istā causā posset gescere sine indigētia cause extrinsece. Res enim in qua est causa: qua potest moueri sine indigētia cause extrinsece: sicut aial in quo est aia: per illam pōt gescere. ¶ Deinde. d. rē dicere etia rē. i. et dicere in eo quod mouet per principium in eo sine indigētia alicuius extrinsece quod mouetur vno motu: nō est fm rationem. Principia enim que sunt huiusmodi inata sunt mouere motibus diuersis.

¶ Anplius quomodo cōtingit cōtinuūz aliqñ copulatū seipsū mouere. Scdm enim qñ vñū est cōtinuūz non tactu fm hoc impossibile est. Sed fm qñ diuiditur sic hoc qñdem aptum natum est facere: illud autē parī. Neqz ergo boz vllum ipsum seipsū mouer: cōfita enim sunt: nec aliud cōtinuum vllū. S. necesse est diuidi mouens in vnoquoqz ad id quod mouetur: sicut i inatariis videmus: cum moueat ipsa aliquod animatozū.

¶ Et etia qñ est possibile vt aliquid cōtinuum nāliter conuenientiū moueat seipsū: fm enim qñ est vñū cōtinuum nō pignū ē irreceptabile passionū. Et fm qñ est segregatum erit tale: qñ qddaz eius est inatūz recipere. et qddam agere. Nullū igit istozū mouet seipsū: cui sit conueniēs: neqz aliqd oīno cōtinuum. Sed necesse est vt motor in quo libet eoz sit distinctum a moto. Sicut vide-

mus in carentibus anima quando mouerit illa aliquod habentium animas.

¶ Cū declarauit qñ illa qñ mouent nāliter nō mouent 30 p pñ in eis: qñ nō mouent ex se: iduxit et secundam declarationē p quā declarat qñ illa ē nō mouetur p pñcipiū in eis. ¶ Et abbreviatio eius qñ dicit est. Et qñ illa que mouetur p pñcipia in eis: necesse est vt diuidant fm diffōnem i motore et motū: et vt nō sint idē fm diffōnem et essentia. Motor. n. d. esse distinctus a moto aut fm diffōnem et esse in simul: sicut illa que mouent ab extrinseco: aut fm diffōnem tñ: sicut est dispō in habentibus aias. Anima. n. que est motor in eis distinguit a corpore qñ est motū fm diffōtionē: lz nō distinguit fm esse. s. qñ impole est aiam cē sine corpore nisi equoce. Et qñ corpora simplicia sunt vna fm diffōnem: et nullū eoz pōt diuidi i motore et motū: necesse est vt nō sint mota ex se nisi esset possibile vt motor esset ipsum motus. ¶ Si igit aliqz dixerit qñ sunt corpa simplicia cōposita ex mā et forma: quozqz vtrūqz est distinctū fm diffōnem a reliquo. ¶ Dicitur mus ad hoc qñ pñcipia nō est existēs in actu: et illud qñ mouet ex se d. diuidi i motore et motū in actu: qñ illū qñ est in pñcipio mouet neqz mouet. Si igit lapis. U. g. moueretur ex se: pingeret vt esset mouēs et motū eodē mō fm formam: qñ nō est existēs in actu nisi fm formā: qñ est impossibile. ¶ D. d. etia qñ est possibile rē: et intēdit p cōtinuum illud qñ est vñū non p cōtigitatē: et intēdit p cōueniens illud qñ est cōsimiliū partiū: cuius diffōnio partis et totū est vna. s. illud quod nō est diuerse substantie. ¶ Deinde. d. fm igitur qñ est cōtinuum rē. i. qñ res pñcipue s. qñ sunt continue nō contigue impossibile est vt recipiāt passionē. i. motū ex se: cum nō diuidant in motorem et motū. nisi essent cōtinue copulate fm pñcipitates. ¶ Et. d. hoc qñ illud qñ mouet ex se aut erit diuisibile fm diffōnem i motore et motū: aut erit diuisibile in ptes fm pñcipitates: sicut qñ pgregat ex aliqñ qñ est pñcipiū s. pñcipitate. De igit qñ mouet ex se: aut erit distinctū: aut diuisibile fm diffōnem: aut fm pñcipitatem. s. ptes. Et cū corpa simplicia nō diuidant altero mō istoz: segt qñ nō moueant ex se oīno. ¶ D. d. et fm qñ ē segregatū rē. i. illa autē qñ diuidunt aut fm diffōnem: aut fm pñcipitatem: pole est vt diuidant in motorem et in recipiētē motū. ¶ Et cū posuit qñ res pñcipue pñcipales impole est vt moueant ex se: nō qñ mouet p illud qñ qñ mouet res: s. nō mouet se: nisi s. illud qñ est nō pñcipis. s. s. qñ diuidunt in motorem et motū. ¶ D. d. nullū igit istoz rē. i. ista ē pēlo quāz intēdit p hūc sermonem. Et iste fmo sic cōponit. Corpa nālia sunt cōsimiliū pñcipiū simpliciu: et illa qñ sunt pñcipiū simpliciu impole est vt moueat se: qñ corpa nālia nō mouet se. ¶ Et cū dedit pclusionē induxit terminū mediū istius pñcipis: et dixit: cū sit pñcipis rē. i. cum ista sint cōueniētia et nullū pñcipis mouet se. ¶ Et quasi incepit pmo et vificauit maiore pñcipiū. s. qñ iposibile est vt aliqd moueat se fm qñ est vñū cōtinuum s. fm qñ ē segregatū discretū. ¶ D. dixit pñcipiū et post induxit syllogismum. s. vtrūqz pñcipiū minore: cum dixit: cū sit cōueniēs: et nullū aliqd fm qñ est pñcipiū mouet se. i. cū corpa nālia sint pñcipia et nullū vñū pñcipiū mouet se. ¶ Et cū declarauit qñ nō mouent ex se: incepit declarare qñ necesse ē vt moueant ex alijs: et dixit: imo necesse est rē. i. cū sit declaratū qñ nō mouent ex se: segt necio vt moueant ex alijs extrinsecis. Et lz

Impole est aiam cē sine corpore nisi equoce.

Obicatio.

Solutio.

Ex hoc vide

ut velle qñ

sint ptes for

me tales in

simplicibus.

Chile 4. ce

li. c. 22. Et 4

phy. 7. i.

a 22 ē i pōa

nz mouet ne

qz mouet. 30

5 phy. c. 6.

b 12. p. icon

ueniēt fm

plicia cē mo

uētia et mo

fm formam.

S. vñ tu op

positus. 4. ce

li. c. 22.

c 22 mouet

ex se aut ē di

uisibile i mo

torē et motus

fm diffōnem

aut i ptes fm

pñcipitates.

Nullus pñcipiū fm qñ ē cōtinuum mouet se. 30 de gñone. c. c. 78. Et. 4. phy. c. 4. s.

Moueri ex se propriū aialibus. 28 ex se moueri ex se gescere.

Ex se moueri ex se moueri.

Malis nō in digent in pñcipio mouet cā correa sic i aia. 30 de s. 4. 7.

Non qñ mouet se ipso. 30 de s. 4. 7.

Physicozum

intendebat cum dixit: et motor in quolibet eorum sit di-
 stinctus a moto in quolibet eorum. ¶ Deinde dedit
 exemplū in hoc et dixit: sicut lucinus in carentibus
 anima et c. i. q. motor i eis est necessario extrinsecus:
 sicut motus lapidis ad superius ab boie.

C Sed si accidit hoc semper moueri ab aliquo
fieri vique manifestum diuidentibus cas. Est
autem in mouentibus accipere quod dicta sunt. Alia
quod est. n. extra nam horum ipsa potentia sunt: vt
vectis non nam granis motus est. Alia vero
nam vt actu calidum motum est potentia calidi.
Sic autem in alijs bimodum est. Et mobile autem
sibi nam: quod potentia quales: aut quantum: aut vbi
est: cum habeat principium bimodum in seipso: non
sibi accessu. Erit. n. idem et quies: et quantum: et alterum
alteri accidit et non sibi se est. Ignis autem et ter-
ra mouent ab alio violenter quod est extra nam:
nam autem cum ipsorum actus potentia sunt.

C Sed sequitur in istis si mouentur naturaliter: vt
semp moueant ab alio. Et hoc apparet diui
dendo causas. **E**t debemus accipere in mo
toribus et illas intentiones quas diximus q
sunt mota extra nrm. A.g. quoniam sagitta
magna velle mouere lapidem no est natura
le. **E**t quedam naturaliter. A.g. q calidus
in actu mouet calidus in potetia. Et fm hic
modum est dispositio de alijs filibus. **E**t
similiter et illud qd mouet naturaliter est il
lud qd est in potentia quale: aut qstum: aut
vbi. Cū principiu qd est tale fuerit in eo non
accidet aliter. Idem eniz potest esse quale et
qstum: sed alterum erit in altero p accidens
no per se. Ignis igit et terra mouentur ab alio:
aut violence quando mouentur extra natu
ram. aut naturaliter quando mouentur ad
suas actiones: quas habent in potentia.

31 ¶ Cū declarauit q̄ illa q̄ mouentur nāliter q̄ sunt ca-
rentia aiabus. scilicet corpora simplicia nō mouēt ex se: sit
nece vt mouerentur ex aliquo extrinseco. ¶ Q̄ n. mo-
tū ab aliquo nece est aut vt motor sit in eo: tūc erit
motū ex se aut extrā illud. ¶ Et forte hoc nō seguit
nisi cum declarabif q̄ oē motū hz motorē: q̄ nihil
mouet se ita q̄ motor sit ipsum motū. ¶ Cū igit̄ de-
clarauit sicut diximus q̄ illa q̄ mouent̄ nāliter z ca-
rēt aiabus nō mouent̄ ex se dixit: s̄ segit in istis tēz.
z sequit̄ ex sermone p̄dicto vt non moueant̄ nisi ab
aliquo extrinseco: cū nō moueant̄ a principio in eis.
¶ D̄ncepit declarare hoc alio mō: z dixit: z hoc ap-
paret diuiddo cās tē. i. z apparet̄ et q̄ ista q̄ mouent̄
nāliter: z nō aiata sunt mota nālr ab aliquo extrinse-
co diuiddo cās in suas p̄mas spēs. ¶ Deide accipie
m̄ filia illis i. motoribz. ¶ Mouētia. n. sūt yn̄ modoz
causaz. ¶ Et intēdebat q̄ qz cause diuindit̄ p̄mo
in duas p̄tes. Quarū vna est vt sint cāe fm̄ vliētia.
Sc̄ba vt sint cāe fm̄ nām. Necesse est vt mouētia di-
uidant̄ in has duas partes. ¶ Et hoc intēdebat cum
d. z debemus accipere tē. i. z debemus diuidere etiā

momentia in istos duos modos: in quos diuifm' cau-
 sas fm nam z extra nam. ¶ **C**.d. quoadmodum cni
 mouent' extra nam. z hoc intellect' e' p sc. ¶ **C**.d.
 d. z quedam nalter' zc. i. z qued' mouetia mouet per
 sua nam: sicut calidu' in actu qd hz nam mouet' illd
 qd est calidu' in po' vt fur calidum in actu. ¶ **C**.d. z
 fm hunc modu' zc. i. alie virtutes actiue qd hnt naz
 facere ea qd sunt in po'sibi similia in actu. ¶ **C**. Et cu
 xit motor' fm nam incipit dicere de motor' hz nam:
 z dixit' s'lr etiam zc. i. quoadmodu' illa que mouen-
 tur nalter' sunt illa in gbus n' est mouere aliqd: z ad
 aliqd: donec faciat illud in actu. Ita et illud qd m-
 uetur nalter' qd est in po' aliqua int'io pdicameto-
 rum decet. U. g. vt fit in potetia quale aut gsum aut
 vbi. Et cu omne qd est in po' motu' est illud i cuius
 natura est recipere aliqd pdicameto- z decet: igitur qd
 motor' nalter' fit de qd pot mouere illud qd est i po-
 tentia aliqd pdicameto- decet: vt facit illud pdica-
 mentu' in actu. ¶ **C**. Et dixit: necesse est esse in b qd mo-
 tus nalter' fit hoc qd pn' mouens fit: z dicit eis heat
 pnapiu' zc. ¶ **E**t dicit hocqz res mouet ab alio es-
 sentiali. Id igit' mouet ab aliquo essentiali: non mo-
 uetur ab eo qd suu nam: cu mouet accidental: non mo-
 uet' ab eo qd suu naz. ¶ **C**.d. declarauit hoc z dixit: id e
 enim est qle z gsum. i. z expleu' eius qd mouet p actu
 dens est vt aliqd motor' moueat aliqd qd est in po'.
 U. g. quale: z eis facit ipsum quale in actu: segtur il-
 lud habet gsum qd pus no habebat. U. g. qd aqua
 mouet aer' ad frigus: segtur illd minor gsum: s'lr
 et forte mouet aliqd in quantitate essentiali: z segtur
 illud qualitas p accens. U. g. ex quo nutrit aial. Mul-
 toriens n. segtur gsum: i. eo aliqua qutras z dixit:
 id e. n. fit quale z gsum. i. ab eode motor'. ¶ **E**t cum
 ita fit necesse est vt alteru' fit ab eo essentiali: z alterum
 accidental: s. qd si gsum fuerit ab eo eentiali: qualitas
 erit accidental: z couerso: z id dixit: sed alteru' coiu est
 in altero p accens. i. sed alteru' coz segtur nocio vt in-
 ueniat ab illo agte vno p accens. Unu. n. ages no hz
 naz largiendi nisi vnu un. ¶ **E**t cu declarauit qd e
 qd in quolibet pdicameto mouet nalt' ab eius moto-
 re extrinseco nalter: cum fuerit in sua potetia vt mo-
 uetur nalter ad illud. U. g. ad quale: gsum: z vbi:
 z posuit qd illud quod mouetur accidental' z violente
 est illud quod mouet ecotario illi qd in sua potetia
 est vt mouetur. Et s'lr est de illo quod mouet.
 ¶ **C**.d. clausit ex b qd terra z ignis z alia corpa simpli-
 cia hnt istos duos modos vt moueant z moueantur.
 Habent. n. virtutes natural' z violent' accidentales.
 ¶ **E**t dixit: ignis igit' z terra zc. i. qd ista mouent' vio-
 lente qm mouetur p virtutem violentam qd est in eis: z
 mouetur nalter qm mouetur ab eo qd generat ipsa.
 ¶ **E**t intendebat declarare ex b fermoe qd mor' coz
 poz naliu in b loco est in rei veritate ab eo qd gnar
 ipasit alia accens qd inueniunt generari in re p ge-
 neratione ipsius. Et qd ista sunt magis dignoia ex b
 numero coz qd mouetur ab extrinseco: qd de nio coz
 qd mouet p principiu in eis: qd nulla est dicitio in
 eis in ponendo illa moueri nalt' ab extrinseco. cu plu-
 ra gnabiliu naltus generent natural' ex extrinseco.
 ¶ **E**t cu declarauit in istis qd necesse est vt numeretur
 in eis qd mouet ex extrinseco: z itas posuit ea moueri
 nalter: declarauit fm quot modos dr in eis moueri
 nalt: cu eo qd mouet ex extrinseco: cu appet in p aspe-
 ctu: qd motu ex extrinseco mouet violente.

Quāntū potētia eē multiplīr dī : hec autēz
causa

**Cae dividunt
in duas pice,**

Alig qñq
p se mouetur
ad qñtitate
p accñe ad q
litate t cñ

Anū agēō ī
h3 nāz largē
di nūi vnuū
mī. Idē pō
gnōne rex
50. t. p. ce. cō
8. Unde ifr
h cō. 51. p. m.
collectiōe h
ius.

Documentū.
22 Porus cor
 por nāliū in
 loco est ab eo
 qđ gnār ipat
 sicut ē d' alijs
 accñtib⁹. p. 5
 vide. 29. ter.
 tū de celo.

causa est nō esse manifestus a quo hmoi mo-
ueant: vt ignis sursum: terra deorsum: est au-
tem potētia aliter adiscens sciens z hñs iam
sciam: z nō cōsiderans. Semp autē cū simul
actiū z passiū sunt: sic fit aliqñ actu qd est
potētia: vt adiscēs ex potētia ente alteruz fit
potētia. Hñs. n. sciam nō cōsiderans aut po-
tētia sciēs est quodā mō: sed non sicut z ante
adiscere. Ch autē sic beat si aliqd nō pibeat
opatur z cōsiderat: aut erit in contradictiōe
z ignorantia. Silr z hoc se habz i pphicis.
Frigidū enī potētia est calidū: cū autē mutet
i ignis est: ardet autē nisi aliqd pibeat z im-
pediat. Silr autē se bz z circa graue z leue.
Leue. n. fit ex graui: vt ex aq fit aer: bec enī
potētia primūz: z iam leue opabit mox: nisi
aliqd pibeat: actus. n. lenis est alicubi esse
z sursum. Prohibet autē cū in cōtrario loco
fit: z silr se bz in qto z quali. Et tñ bic q
ritur quare moueant in ipsoz locis graua z
leua. Cā autē est qd apta nata sunt in aliquo
vbiesse: z hoc est leui z graui esse: hoc qdēz
sursum: illud autē deorsum duci. Potētia at
est leue z graue multiplī sicut dictū est. Cū
enim fit aer aqua quodā modo potētia z le-
ue: z cū aer est potētia: z ptingit. n. p im-
pedimētū non sursum esse: hñ si auferat ipediēs
agit z semp sursum fit. Silr autē z quale ad
id qd est in actu mutat. mox. n. cōsiderat sci-
ens nisi aliqd ipediat: ē qm extēditur nisi
aliqd pibeat. Sustinēs autē z prohibēs di-
mouēs: est sicut mouēs: est autē sicut nō: vt
colūmā euellens: aut lapidē remouēs: aut a
vase aquā: sū accidens enim mouet. Sicut
repercussā spera non a pariete mota est: hñ a
pūciēte. Qd qdē igit nīl boz moueat seip-
sum manifestū est: hñ motus bz pncipiū
nō mouēdineqz faciēdi: sed patiēdi.

Et q illud qd est in potētia dicitur multis
modis: bec fuit causa vt illud ex quo mouen-
tur ista z similia est nō manifestum. A. g. q
ignis mouet ad superius z terra ad inferius.
Et adiscens est in potētia sciens alio mō
ab eo fm quē illud quod bz sciam: sed non
scit: est sciēs in potētia. Et illud qd est in
potētia forte erit in actu qñ fuerit semp con-
gregatum agens z recipiēs. A. g. q adiscēs
erit sciēs ab eo cuius scia in potētia erat aliqd
in potētia. Qd. n. bz sciam sed non scit ē sci-
ens in potētia quoquo mō: hñ iste modus po-
tentie nō est ille modus: in quo erat prius an-
teqz adisceret. Cum igit fuerit in hac dis-

positione ager suā actionem: z sciet tūc: nisi
aliqd ipediat: z si nō: cōtingeret vt cēt in op-
posito scie. s. ignorantie. Et fm hunc mo-
dum currit dispō de rebus nālibus ē. Frigi-
dum. n. est in potētia calidū: z cū fuerit tras-
mutatū: erit tūc ignis z cōburet nisi aliqd im-
pediat. Et silr est de graui z leui enīz: ex
grauī. n. generat leue. A. g. ex aqua aer: pri-
mo. n. erat tale in potētia: z tūc fiet leue z fa-
ciet statim suam actionē nisi aliqd ipediat.
Actio. n. lenis est vt sit in aliquo vbi z supe-
rius: impedimētū autē accidit qñ fuerit in cō-
trario loci eius. Et fm hoc est cursus in
qritate ē z i qualitate. Quāuis bic bz q
ri. s. quare leuia mouent ad vñ locum: z si
militer graua. Et causa in hoc est qz sunt
nata vt sint in aliquo vbi. Et essentia grauis
z lenis est ista: illud vbicari inferius: z istud
supius. Sed leue z graue in potētia sunt
multis modis: sicut diximus. Aqua. n. dñ ē
aqua est in potētia lenis quoquo mō: z cū
fuerit aer possibile est vt ipediat qñ sit su-
perius: sed si illud impedimētū auferē: statim
auget suā actionē z erit semp supius. Et bz
hunc modū transmutat quale ē ad illud qd
est in actu. Sciens enī statim sciet nisi impedi-
atur z ipsum ē qm extēditur: si nīl sit
qd ipediat: illud autē qd auferit ipedimētūz
quoquo mō est motor: z quoquo mō nō est
motor. A. g. quod si aliqz homo auferat eo-
lūnam fulciētem pōdus: aut auferat lapidē
positū sup vtrē in aqua: tūc mouebit ista: hñ
p accūs. Quēadmodū pila q a pariete refle-
ctitur non mouet a pariete hñ a pūciēte. Ada-
nifestū est igit q nullū istorū mouet se: ita
q in eo sit pncipiūz motoris: vt moueat aut
vt agat: sed vt recipiat actionem.

Cum declarauit q lapis z vlr corpora nālia simpli-
cia nō mouent ex se: cū nō diuidāt i motore z motū.
Et q pp hoc necesse est vt motor eorum sit extrinsecus.
Et declarauit q motor eoz ē extrinsecus cum hoc q
sunt mota nāliter: q hoc in eis est p potētiā nālem
q est in eis vt moueant ad sua loca ppta: sicut potē-
tia exis in re gnāta in suba ad recipiēda alia p dca-
mēta. s. q motor in eis est nālis z extrinsecus. Et q h
q mouent in loco prouenit eis a generāte sicut pue-
nit qualitas ppta z alia accidētia. Vult declarare q
latencia motoris istorūz essentialiter ē pp mixtiones
potētie quam bz accidentaliter cum potētia quā bz
essentialiter. Et ideo bz duos motores: motorem acci-
dentaliter z motore essentialiter. Et ideo motor q est
essentialr admiscetur cū eo q est accidentalr: ita q exi-
stimatur q ista mouet se. Et hoc intēdit declarare in
hoc ca°. et dixit: q illud quod est in potētia zē. i. z
non est manifestum illud mouens: ex quo mouentur

Actio lenis ē
vt sit i aliquo
vbi z supius.

Essentia gra-
uis z lenis est
ista illud vbica-
ri inferius z il-
lud supius.

Et quo pnci-
piū forma ab
eodē accēpta
pna formā p
ueniunt.

Physicorum

¶ Dōa eēntia
lia ē in mā r
naturalis.

¶ Dōa eēntia
lia ad h̄ vt ex
cat in actū i
diget agente
eēntialr: sed
pōa accēntialr
n̄ indiget agē
te nūi per ac
cidens.

¶ Gnāto ē illō
qō dat corpi
simplici gnā
to suā formā:
r oia accēntia
pūgētia for
me: qz vni ē
motui loco.
¶ 3. d. cō. 31. r
pūo hoc vide
3. cē. 28.

essentialiter corpa simplicia: qz potentia ad motū dī
duobus modis. Quoz vn^o est de po^o eēntiali q̄ est mā
ex qua gnāta r sunt r est nālis. Alius autē ē de po^o vio
lētā q̄ est accēntialis. ¶ Deinde dedit exēplā r dixit: r
po^o violenta rē. U. g. q̄ ignis mouet rē. i. r exempluz
potētie eēntialis q̄ nō exīt in actū nisi a motore essen
tialiter est po^o q̄ est in igne vt moueat ad īferius cuz
reuertit̄ terra: r potētia q̄ est in terra vt sit ignis r vt
moueat ad supius: q̄ ē si hīs potētie: que est in adiscēte
vt sit sciēs. ¶ Et pōa pōe q̄ est accēntialis est poten
tia q̄ est i ipso igne qn̄ ipedit a motu ad supius: r po
tentia q̄ ē i ipsa terra vt moueat ad īferius qn̄ ipedit
tur: r ista pōa est filis potētie q̄ est in sciēte qn̄ nō scit.
i. nō vti^o sua scia: r est violētā. ¶ Et qz altera istarū
est eēntialis: r altera accēntialis: assimilauit essentialē
potētie q̄ est in adiscēte vt fiat sciēs: r potētiā accēntia
lē ei q̄ est in sciēte qn̄ nō vti^o scia pp aliqd ipedimen
tū. ¶ Et h̄ intēdebat cū dixit: r adiscēs ē in po^o rē. i.
adiscens anteq̄ adiscat dī esse sciēs i potētia alio mō
ab eo quo dī in eo qō h̄z sciam in tpe i q̄ nō vti^o sua
scia qō ipsum ē sciēs in po^o. ¶ Primū. n. est de gūe potē
tie eēntialis. Scda vō de gūe potētie accēntialis. ¶ Et
sō po^o essentialis indiget in h̄ q̄ exeat in actū agēte est
sentialr. Scda autē non indiget agēte in h̄ q̄ exeat in
actū nisi p accēs. Quā nō est in po^o nisi pp impediēs:
aut pp defectū subitū i quo agit. U. g. qn̄ ignis est cō
bures in po^o qn̄ nō inuenit mām quā cōburat: cuz igi^o
inuenit mām quā cōburat: tūc fit cōbures i actu sine
idigētia motoris extrinseci. ¶ Et filr ignis h̄z duas po
tēnas: po^o essentialē: r est po^o q̄ est in corpe ex q̄ gnā
tur: r pōam accēntialē: r est po^o q̄ est in igne qn̄ ipedit:
r ista fm̄ q̄ est accēntialis indiget motore accēntiali cō
rio pūe potētie. ¶ Et cū ita sit qō igi^o dicēs: vtz ista
corpa simplicia moueant̄ in loco motore extrinsecō
aut ex se. Distinguedū est in rūsōe ad illam. Quā mo
tus q̄ est in po^o nāli: r est po^o q̄ est in re ex qua genera
tur corpus simplex: i quo inuenit̄ motus necessario in
diget motore essentialr: r est illud qō est extrinsecus
scz gnāns. Generās. n. est illud qō dat corpoti simpli
ci gnāto formā suā: r oia accēntia pūgētia forme: q̄
rum vni est motus in loco. Et iō cū formā fuerit cō
pleta in eo cōplebit̄ vbi suū debitu r alia accēntia ni
si aliqd ipediat. ¶ Potētia vero ad motū q̄ accidit
inuenit̄ in corpe simplici qn̄ ipedit̄ in tpe sue gnā
tionis qn̄ moueat ad suū locū nālem ab alio impedi
mēto qn̄ generat̄ in loco extraneo: aut qn̄ exīt a suo
loco nāli ab aliquo extrahēte: n̄ indiget i hoc q̄ exeat
in actū motore extrinsecō essentialr: cū sit potētia accē
ntialis. ¶ Et cū ita sit: r illud qō mouet essentialr
est illud quo est potētia vera ad motū. i. potētia rece
ptionis motus: tūc illud qō mouet i rei veritate hoc
motu est mā: ex qua generat̄ corpus simplex. U. g. q̄
aer q̄ est in potētia ignis: r supius est illud qō moue
tur in rei veritate: r essentialr ad supius qn̄ sit ignis.
¶ Et cū distingit̄ potētiā accēntialē a potētia essen
tiali: cepit ppue dicere potētiā essentialē: r dixit: r
illud qō est in potētia forte erit in actu rē. i. r pūius
est potētie essentialr vt non fiat in actu nisi pp moto
rem essentialē: r q̄ non venit ad actū nisi qn̄ pgregā
tur duo. i. recipiens r agēs ecōtrario potētie accēntia
nali q̄ non indiget ad h̄ q̄ exeat ad actū motore ex
trinsecō nisi p accēs: r est recessus ipedimenti. ¶ Et
dixit forte qn̄ qn̄s pgregatur agēs r recipiēs r nul
lus fit motus. ¶ Deide dedit exēplum potētie essen
tialis nālis: r dixit. U. g. q̄ adiscens fit sciēs. i. ab eo

Generū pot exīt in nra nō imp edia

qō est in potētia vera facit ipsum sciētes in rei verita
te. ¶ Deinde. d. illud. n. qō h̄z sciam rē. i. ille. n. qui ē
sciens qn̄ non vritur sua scia dī esse sciens in potētia
alio modo ab eo quo dī in adiscēte esse sciens in po
tentia anteq̄ adiscat. i. qn̄ illa est potētia accēntia
nalis: r ista est potētia essentialis. ¶ Deinde. d. cū igi
tur fuerit talis dīpōnis rē. i. r quando sciēs fuerit sci
ens in actu: tūc nō indiget in sua actione motore ex
trinsecō in actu: sed ager sua actione nisi aliqd impe
diat. ¶ Et si aliqs diceret q̄ si sciēs quando nō vti^o
sua scia est sciēs in po^o eo mō quo dicimus in adiscen
te esse sciēs in potētia: cōtingeret vt sciēs qn̄ nō vti^o
sua scia esset ignozans: sicut adiscēs q̄ est sciēs in potē
tia. Et hoc intēdebat cum dixit: r si non ptingeret rē.
¶ Et cum declarauit q̄ potētia dī duobus modis. i.
de potētia accēntiali r essentiali. Et q̄ accēntialis nō in
diget motore extrinsecō nisi p accēs: cepit notifica
re q̄ potētia que exiit i lapide ad īferius est dī hoc
genere. i. accēntialis: r cū ita sit: tūc ista non mouet ex
se. i. essentialr: r dixit: r fm̄ hūc modū rē. i. r fm̄ mo
dū duarū potētiāz q̄ exiit in adiscēte r sciēte: in
ueniunt̄ iste due potētie in corporibus simplicib⁹ nā
libus ēt. Quēadmodū. n. dīcēs est sciens in potētia: r
cū fuerit sciens in actu opabit̄ sua scia nisi aliqd im
pediat. Silr corpus qō est in po^o ignis: aut calidū: aut
motum ad supius: cum fiet ignis in actu: fiet supius i
actu: nisi aliqd impediāt. ¶ Deinde. d. r filr ē de gra
ui r leui. i. q̄ potētia in eis dī duobus modis pictis in
adiscēte r sciēte: q̄ illud ex quo generat̄ graue r
leue est potētia grauis r leuis in rei veritate. Et cuz
exiuerit de potētia in actu: erit leue in actu: aut gra
ue in actu: nisi aliqd impediāt. ¶ Et hoc intēdebat
cum dixit. qn̄s. n. generatur ex grani rē. r potētia ve
ra que est actio leuis. i. motus ad supius est in grani i
actu: qō est leue in posse. ¶ Et intēdit p totū hoc q̄
cum potētia vera que est ad motū istorū corporum
fuerit in eo ex quo generant̄. Et ista potētia nō exīt i
actum nisi a generāte r agēte graue aut leue: necesse
est vt motor istorū corporū simpliciu. i. grauis aut le
uis sit generans nō q̄ mouet ex se. ¶ Deinde. d. r i
pedimentum accidit ei rē. i. r grani r leui accidit vt
impediatur ab vbiq̄ deberēt habere a generāte eas
eo mō fm̄ quē h̄nt alia accidentia qn̄ generatuz fue
rit in loco extraneo: r ipeditur illic aliquo impedimē
to. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit: r fm̄ hūc modū est
de quanto r quali. i. quēadmodū potētia que est ad
quātum r quale: que sunt propria generato est in mā
ex qua generat̄: ita est de vbi pūior: quēadmodum
quātū r quale exiit de potētia in actu a generāte:
ita est de vbi quando generatū fuerit non in suo loco
nāli. ¶ Deinde. d. q̄nis hoc rē. i. r cū fuerit dictuz q̄
motus ad supius corporis leuis r corporis grauis ad
īferius fuerit a generāte: querendum est ab aliquo
quare motus leuis est ad īriam partē ei ad quā mo
uetur graue. Et quare oēs partes grauis mouent̄ ad
eundē locum: r filr oēs partes leuis. ¶ Dicēdum est
ad h̄ q̄ h̄ sit in eis nāliter: r perscrutatur de hoc in li
bro secundo celi r mūdi. ¶ Et cū opposita fuit ei bec
questio dedit rēspōsionem ad illā fm̄ q̄ pertinet ad
hunc locū. Et dixit: r causa in hoc est rē. i. r causa in
hoc q̄ mouetur ad loca opposita. i. graue r leue: est qz
sunt nata vt sint in locis propriis. i. q̄ esse eoz nō cō
pletur nisi effendo in illis locis: sicut cōpletur alia ac
cidentia r propria sequentia substantiā vniuscuiusq̄
eoz. ¶ Et iō dixit: r essentia grauis r leuis est ista. i.
q̄ essentia

¶ De vbi
accoll
tione
de aia. r
de actū. r
cōio de pō
dupliat.

Docuēti

Ex. cō. 24
suo finem

q̄ essentia grauis ⁊ leuis facit vt, leue vbicetur supe-
rius ⁊ graue inferius: ⁊ hec vbicatio aut collocat i dis-
tinctione grauis ⁊ leuis: aut est actio itētionis q̄ collo-
cat in diffōne eoz. Leue. n. ⁊ graue describunt p̄ hāc
actionē: ⁊ b̄ declarabit ēē in celo ⁊ mūdo. ¶ Et cum
cōpleuit oīa ista reuerſus est ad faciēdus rememora-
tionē de p̄dictis. ¶ Et dixit: ⁊ graue ⁊ leue in po^o sūt
multis modis: sicut dixim⁹. i. qm̄ dicent⁹ p̄ po^o nālez
pessimā ⁊ violētā: q̄ erit qm̄ ipedit ab aliquo. ¶ D. o.
aqua. n. ⁊ i. aqua. n. dū est aqua est in po^o nāli leuis: ⁊
cum fuerit aer erit leuis in actu: nisi aliqd̄ impediāt:
ita q̄ nō agat actionē leuis: ⁊ sic inueniet in ea potē-
tia violētā: ista sic dixim⁹ distinguunt a vera poten-
tia: qm̄ ista est violēta ⁊ illa nālis. ¶ D. o. s̄z hūc mo-
dū ⁊ i. illud qd̄ est in po^o aliqd̄ q̄le cū trāsmutatum
fuerit de po^o in actū: tūc illud quale ager suā actionē
nisi aliqd̄ impediāt: sicut adicēs qm̄ fuerit sciens in
actu: ager. n. actionē discētis nisi aliqd̄ impediāt: ⁊ s̄līr
aq̄ cū fuerit aer ager actionē aeris nisi aliqd̄ impediāt
i. vbicabit⁹ supius. ¶ D. o. illd̄ aut qd̄ aufert impedi-
mētū ⁊ i. ⁊ itēdit q̄ istud ē mouēs p̄ accūs nō esen-
tialr. ¶ Deinde dedit exēplū ⁊ d. U. g. si aliqd̄ hō ⁊ i.
U. g. si aliqd̄ hō aufert colūna sustētāre pōdus: tunc
ille hō mouebit illd̄ pōdus ad inferi⁹: ⁊ cadet illud pō-
derosus ad inferi⁹ p̄ accūs: s̄līr qm̄ aufert lapidē po-
siti sup̄ vitē istatū: ille hō d̄r mouere illū vitē p̄ ac-
cūs. Et d̄r mouere p̄ accūs: q̄ ista po^o est violēta. f.
po^o impediāt. ¶ D. o. quēadmodū pila ⁊ i. quemad-
modū qm̄ proyiciēs picit pilā ad parietē: ⁊ reflectit⁹
ab eo: nō d̄r q̄ paries mouet illā illo motu reflexo p̄
se: sed proyiciēs ⁊ paries si dicat⁹ mouere d̄r p̄ accūs.
Et ita d̄r illud qd̄ aufert impedimētū mouere lapidē p̄
accūs: ⁊ qd̄ gnāt ipm̄ mouere ipsū cēntialr. ¶ Et cū
cōpleuit hāc declarationē fecit rememorationē d̄ B.
⁊ dixit: declaratū ē igit⁹ ⁊ i. declaratū ē igit⁹ q̄ nullū
corpo⁹ simpliciū nāliū: f. q̄ terre ⁊ ignis ⁊ cetero⁹
mouet se p̄ hoc q̄ in eo est p̄cipiū quo moueat se:
⁊ hoc essentialr: non accidentalr: sed in eo est essentia
liter p̄cipiū receptionis vt moueatur ab extrinseco
non p̄cipiū actionis nisi per accidens.

¶ Si igit⁹ oīa que mouent⁹: aut nā mouentur
aut extra nām: vel violentia. Et que vi ⁊ ex-
tra nām oīa a quodā ⁊ ab alio. Eozum autē
que nā iterū quecūq̄ a seipsis mouentur ab
aliquo mouētur: ⁊ que nō a seipsis: vt leuia
⁊ grania: aut enim a gnāte ⁊ faciēte leue ⁊
grauē: aut ab impediētia ⁊ p̄bībētia soluē-
te: oīa ergo que mouentur ab aliquo alio vti
q̄ mouebunt⁹. Hoc aut duplīr: aut enim nō
per seipsum est mouēs s̄z p̄ alterū qd̄ mouet
mouens: aut p̄ seipsum: ⁊ hoc aut ē mouēs
ex se p̄imum post vltimum: aut p̄ plura me-
dia: vt baculus mouet lapidē: ⁊ mouetur a
manu mota ab hoīe: hic aut nō amplius est
quo ab aliquo moueat⁹. At rursū igitur mo-
uens dicim⁹ ⁊ vltimū ⁊ p̄imū mouētū: s̄z
magis p̄imū: id enim mouet vltimum sed
nō hoc p̄imū: ⁊ sine q̄dem p̄imo vltimum
nō mouebit⁹: illud autē sine hoc: vt baculus
non mouet nisi moueatur ab hoīe.

¶ Et cum omnia mota aut mouent⁹ nāliter
aut extra nām ⁊ violente. Et oīa mota viciē-
te ⁊ extra nām mouentur ab aliquo ⁊ alio.
Et ea que mouent⁹ nāliter ⁊ ex se mouentur
ab alio ēē. Et s̄līr ea que non mouent⁹ ex se vt
grania ⁊ leuia mouent⁹ aut ex trāsmutante ⁊
agente leue aut graue: aut ex auferēte ipedi-
mētū. Hec est igit⁹ vt oīa mota moueantur
ab alio. Et hoc duobus modis. A motor. n.
aut nō per se mouet motum: s̄z q̄ aliud mo-
uet ipsum aut ita q̄ ipse moueat per se. Et
iste motor aut erit p̄imum post illud aliud
aut erit mediū plusq̄ vnū. A. g. q̄ baculus
mouet lapidē: ⁊ mouet a manu: ⁊ man⁹ ab
hoīe: hō at nō mouet ab aliquo. Et nos dice-
mus in oībus eis mouere. f. in p̄imo ⁊ po-
stremo: sed p̄imū est dignius. P̄imum. n.
mouet postremū ⁊ nō postremū p̄imum.
Postremū igit⁹ non mouet sine p̄imo: p̄i-
mū nō mouet sine postremo. A. g. q̄ bacu-
lus nō mouet: si manus non mouerit.

¶ Et existimat⁹ q̄ caplm̄ p̄dictū an̄ p̄imū intēdit q̄
Arist. intēdit p̄ ip̄s q̄ oē motū h̄z motore. Et iō di-
misit Themist⁹ declarationē eius q̄ est in p̄n^o septi-
mi ⁊ p̄tētus est in hac declarationē hic: ⁊ opinatus est
eā ēē magis certā q̄ p̄mā. cū illa q̄ illic est signū: ista
aut existimatur ēē iductio. Et vt q̄ iductio non suffi-
cit in h̄z maxime apd̄ ponētes hic esse aliqd̄ qd̄ mo-
uet se: s̄z ponit Plato. ¶ Et vt mibi q̄ ip̄e intēdit p̄
hāc declarationē hic dissoluere qd̄nē accūtē in pro-
pōne dicēte: q̄ oē motū h̄z motore ex motib⁹ simpli-
cib⁹. Ista. n. appent moueri p̄ se: si fuerit extra sua lo-
ca nālita: ⁊ sunt simplicia nō diuisibilia. f. q̄ motor in
eis est ipm̄ motū. Ista igit⁹ q̄ faciūt dubitare in hac
qd̄nē s̄z q̄ Arist. dixit in p̄ncipio septimi: nō icēpit illic
dēfātē hāc p̄pōnē. f. q̄ oē motū h̄z motore: sed non
dissoluit illic qd̄nē accūtē i eis ex his simplicib⁹. In
B aut loco dissoluit illā qd̄nē ⁊ declarauit: q̄ ista mo-
uent⁹ ab extrinseco: ⁊ q̄ nō mouent⁹ ex se nisi p̄ accūs:
⁊ sic cōpleuit s̄monē suū in B q̄ oē motū mouet⁹ ab
aliquo: ⁊ ip̄e post p̄fecte p̄scrutabit⁹ de B. f. declaran-
do q̄ ip̄ole ē vt aliqd̄ moueat se. ¶ Et d. o. cū oīa ⁊ i.
i. cū declaratū sit q̄ cū oē motū aut mouet⁹ violēte:
aut nālita: illa que mouent⁹ nālita aut mouent⁹ ex se. f.
h̄ntia atūs: aut erūt corpo⁹ grania ⁊ leuia: ⁊ iaz appuit
in istis trib⁹ modis moueri ab aliq̄ alio. Illa aut que
mouent⁹ violēte ⁊ grania ⁊ leuia mouet⁹ a motore ex
trifeco: alia at mouent⁹ a motore ex p̄te i eis: s̄z necē ē
vt oē motū moueat⁹ ab aliq̄ alio. ¶ Et intēdebat q̄
ista p̄pō declarata ē hic p̄fecte: cū qd̄ q̄ accidit i ea ex
corpi⁹ grani⁹ ⁊ leui⁹ sit dissoluta: ⁊ dēfātio facta
sit de ipsa a p̄n^o septimi: nō q̄ iductio q̄ vti⁹ B sit suf-
ficiēs i B. Inductio. n. i q̄ nō p̄cipit q̄ p̄dicatio ē cēn-
tialis nō dat certitudinē nālē: ⁊ iducant⁹ i ea oīa p̄ri-
cularia. ¶ Et cū vificauit hāc p̄pōnē: ⁊ q̄ oē motū
mouet⁹ ab alio: icēpit declarare q̄ illa q̄ mouent⁹ i lo-
co reducunt⁹ ad aliqd̄ motū ex se. ¶ Et d. o. ⁊ B duob⁹
modis ⁊ i. cū declaratū sit q̄ oē motū h̄z motore: ⁊
ē mālīe⁹ q̄ motores sunt duob⁹ modis: aut q̄ motor:

motus nō mouet
si manus nō mouet
sic dicit mouet⁹ oīa
motus qd̄ mouet⁹
33 sicut ip̄e nō mouet
Digressio 3
Themistius, deo. 1. 1. 1.

Tertio expō

Inductio in
q̄nō p̄cipit q̄
p̄dicatio est
cēntialis dat
certitudinem
nālē: ⁊ in ea
oīa p̄cularia
iducant⁹. p̄ B
vide scdō po-
rū. cap. 13.

Physicorum

mouet motū: qz aliud extrinsecū mouet ipsū: aut qz motor mouet non qz aliud mouet ipm: et ista ppo ē manifesta p se. ¶ Deinde iduxit aliā pponē et dixit: et iste motor et. i. et ois motor aut erit pimus motor: qz mouet postremū motū. i. motū sequens: aut erit illic mediū inter pmiū motore: et iter postremū motum: et istud mediū aut erit vnu aut plus qz vnu. Et intēdit p pmiū motore illud qd nō mouet qz aliū mouet ipm: et p se et p mediū illud qd mouet qz aliū mouet ipm: et iō p dicit qz ois motor aut mouet p se: aut p aliud. ¶ Sūt igit tria: pmiū motor: et mediū motor qd ē motū: et postremū motū qd nō mouet ois. U. g. qz baculus mouet lapidē: et manus baculū: et hō manū. ¶ D. d. hō vō et. i. hō vō in hoc exēplo est primus motor: et intēdit p bolem virtute mouere manū hois: et mediū motor ē manus et baculus: et postremū motū ē lapis. ¶ D. d. et nos dicimus in eis et. i. et intēdit in p medio: et hō intēdebat cū. d. et postremū. ¶ D. d. et dignius est pmiū. i. et dignius ē mouere pmiū. ¶ D. d. et ipsū. n. mouet postremū: nō postremū pmiū. i. qm pmiū nō indiget scdo vt sit motor: sic scdm mediū indiget vt sit motor: p. et iō mediū nō est motor in actu nisi p pmiū. ¶ Primū igit est pus illo fm nām et fm cāz: et nāz aut qz cū auferē auferē mediū: cū fuerit nō segtur vt sit mediū: et cū fuerit mediū: segt qz p sit necio. ¶ Stendit qz necesse est deuenire ad pmiū aliquod: quod vel sit immobile vel moueat se ipsum.

Caplin. III.

S igit necesse est oē qd moueat ab aliquo moueri: et hoc aut ab eo qd mouetur: aut ab alio: aut non. Et si qdem ab alio qd mouetur: necesse ē aliqd esse mouens quod nō sit ab alio primo: si autem hmoi est primū: non necesse est eē alteruz: imposable est. n. in infinitū abire mouēs et quod mouetur ab alio ipm: in finitū. n. est nihil pmiū: si igit omne qd mouet ab aliquo mouetur. Pmiū aut mouens mouet nō qdez ab alio. Necesse est primū a seipso moueri.

¶ Si igit est necium vt oē motū moueat ab alio: et vt motus eius sit ab alio: aut ita qz nō sit motū: aut ita qz sit motū: et si motus eius fuerit ex alio moto: necesse est hic esse primum motore qz non mouet ab alio: et si nō segtur si primū fuerit hmoi: vt postremū sit necio: impossibile enim est hoc procedere in infinitū qz motum sit motum semper ex alio. Infinita enim nō hnt principiz oino. Si igit omne motū moueatur ab alio. Et primus motor mouetur: sed non mouetur ab aliquo: sequitur necessario vt moueatur ex se.

34 Cum posuit qz oē motū bz motorez: et posuit scdo qz ois motor aut mouet qz aliū mouet ipm: aut mouet qz ipsum mouet et nō mouetur. Et posuit 3° qz motor est duobus modis: pmius et mediū inter pmiū et ipsū motum. Et posuit 4° qz pmius motor p. or est nāliūter medio. Vult congregare istas propo-

tionēs in duobus syllogismis hypotheticis: quorum vnus est diuinius: et alius primus: et pcludere ex hoc illud qd intēdit pcludere: et est qz mouētia qz mouentur in loco reducunt necio ad motū ex se: qd ē pmius mouentiū qz mouent. ¶ Et d. si igit ē necium et. i. si igit ē necesse qz oē motū bz motore aliū a se i. et vt de clarati est in septimo: et cōpleti in b tractatu: necesse ē ex b vt ois motor qz mouetur: aut mouetur ex se: aut ex motore extrinsecō. Et motor extrinsecus aut mouet ita qz mouet: aut mouet et nō mouet. S. ipole ē vt moueat a motore extrinsecō qz nō mouet: et necesse est vt moueat a motore et moto. ¶ Et ipse diminuit a syllo diuiniū vnu exremū triū. i. vt moueat ex se: qz b intēdit declarare. ¶ Et sicut diminuit dīstruō nes alteri ppter: est qz illud qd mouet ab extrinsecō ipole est vt moueat a motore: qz nō mouetur nisi per accēs: sicut fuit dictū i auferēte impedimētū: et gnānte in rebus nālibus. ¶ Et cū cōclutit ex b syllo qz illud qd mouet ab alio necesse ē vt moueat a motore qz mouet: iduxit syllo hypotheticū primū: cuius est ps verificata ex duab^{us} pmiis syllo diuiniū. Et d. et si motus eius ē ab alio qz mouet et. i. et si nō: segt et. i. et istud est necium: qz cū postremū fuerit: segt vt pmius sit: et si nō: segt cū pmiū fuerit vt postremū sit. ¶ D. d. ipole. n. est et. i. et cū manifestū est p se ex positis qz cū pmiū nō fuerit non erit postremū nec mediū: qm mediū nō mouet sine p. Dicam^{us} qz ipole ē vt media pcedat i infinitū: imo neciū est ipsa puenire ad motū qd mouet ex se nō ab aliquo extrinsecō. ¶ Deinde incepit declarare modū ist^{ius} psecutiōis: et d. infinita. n. nō hnt pmiū. i. et cū posuerim^{us} qz media sūt infinita. i. qz motū mouet semp ab alio extrinsecō: et illud aliud ē vt mouet a motore: qd mouetur et ab alio extrinsecō: tūc ipole erit illa media hēre pmiū: et cū pmiū nō fuerit nō erit postremū: qm cū extrēmū eē segtur pmiū esse: sicut diximus: manifestū ē qz cū pmiū nō fuerit segtur qz postremū nō sit. ¶ Et cū declarauit qz necesse est in rebus: in qbus inueniunt plures motorez vt in eis sit pmiū motū ad qd reducuntur: incepit declarare qz istū motū pmiū bz eē motū ex se: et d. si igit oē motū et. i. et cū posuerim^{us} qz oē motū bz motore: et posuerimus qz pmius motor necesse est vt moueat qm mouet in loco qz est corpus: necesse est vt moueat ex se. i. per principii existēs in eo: qz sit impossibile vt moueatur a motore extrinsecō: qd est contra positum.

¶ Amplius autē et sic ipsam eandē rationēz est egredi. Omne. n. mouens aliqd quidem mouet: et aliquo mouet: aut enīz seipso mouēs mouet: aut alio: vt homo aut seipso: aut baculo mouet et ventus proleclit: qz aut ipse aut lapis quē mouet: imposable est mouere est illud quo motus differt absqz eo quod mouet seipso. Sed si qd ipsūz seipsūz mouet: nō necesse est aliud eē quo mouet. Si vō sit al terū id qd mouet est aliqd qd mouebit non quodā alio: sed seipso: aut in infinitū abibit. Si ergo quod mouetur mouet: necesse est stare et nō in infinitū ire. Si enī baculus mouet eo qz mouetur a manu: et manus mouet baculū. Si autē et hanc aliud mouet: et hunc alterum aliquod mouēs est. Cum autē ali-

quo

Pmiū motor ē p. or motor et fm nāz et fm cāz. Et d. pmiū mile. infra. et. cō. 36. et 39.

Infinita nō hnt principiz oino.

Necesse est vt motū pmiū a se moueat de opp. et cū. cō. 36.

quo moueatur semper alterum: necesse est prius ipsum seipsum mouere. Si enim moueat qd hoc nō: aliud aut mouēs ipsuz sit: necesse est ipsum seipm mouere. Quare et fm hac ratione qd mouet aut mox a seipm mouete mouebit: aut venit aliqui in hndi.

¶ Et possibile est et hoc idem declarare fm hūc modum. Ador: mouet aliqd et p aliqd: motor. n. aut mouet aliqd per se: aut p aliud. U. g. q. homo aut mouet per se aut p baculū: et occurrat aliqd ut ipse vētus aut lapis quem eleuat vētus. Et impossibile est q moueat illud per quod mouet sine eo qd mouet se. S. si aliqd mouet se: nō est necesse ut cum eo sit aliqd aliud p quod mouet. Et si aliqd aliud sit p quod mouet: necesse erit illic aliqd mouens: et non p aliqd sed per se: et si non procederet in infinitum. Si igit motū mouetur ab aliquo necesse est ut hoc cesset: et nō procedat in infinitū. Baculus si mouet mouet a manu: et manus mouet baculū et si manus mouetur ab aliquo alio: tūc mouēs baculum erit aliqd aliud. Si igit fuerit hic semper aliqd aliud qd mouet p aliqd: necesse est ut aliqd sit prius qd mouet se: si igit hoc mouet et nō ab alio: sequitur necesse ut ipsum moueat se: scd igit hūc modum et sequitur necesse ut illud qd mouet: aut mouetur ex motore sui sine medio: aut veniet post ad talem motorem.

35 ¶ Iste est modus declarationis alius a pmo: sed non differt a pma declaratione: nisi in mō vtrū qbusdaz pponibus: nō in seipsa. ¶ In prima. n. declaratione posuit q motor est duobus modis: pmo. s. et medius et q medius non mouet sine primo. ¶ Deinde declarauit ex hoc q medius impossibile est ut procedat in infinitum. Et cum pmo nō fuerit nō erit postremus. In hac autē declaratione posuit q omne qd mouet aliqd aut ipse per se. i. sine instrumēto: aut per instrm. ¶ Et ista propositio est in loco pme pponis: in qua dictū fuit in pma declaratione: q ois motor aut ē prius aut medius inter motore et motū. i. postremum. Et manifestū est q illa propo et ista sunt due fm modum: sed eedez fm subiectū. ¶ Deinde posuit secundum q illud p qd mouet motor non mouet sine motore. i. q instrm non mouet sine eo qd mouet instrumētum. Et ista propositio est in hac demonstratione loco illius: in qua dictū fuit in pma declaratione: q medius impossibile est ut moueat sine primo: et sunt si aut diximus cedē i subiecto: et due s. modū. ¶ D. d. cū cōiunctus fuerit hic q motor q mouet ita q mouet: aut ab extrinseco aut ex pncipio in eo. est illud p qd mouet motor: pcludunt due pclusiones. ¶ Quaz vna est q primus motor q mouetur mouetur ex se. ¶ Scda q primus motor nō mouet oino: ideo necesse est ut non sit corpus. ¶ Et declaratio inducitur sic: si sunt hic mouētia q mouent ex alijs ex extrinseco:

necesse est ut pueniat ad motore: q mouetur ex se: aut ad motore q nō mouet oino: neq ex se neq ex alio. Quā si non puenierit ad hoc duo: tūc erunt instra in finita: et cū fuerint instra infinita: non erit illic motor q vtatur eis: qd est contra positum. ¶ Si igit posuerimus in hac demonstratione q ois motor q mouet ab extrinseco est instrm: cōcludetur ex hac demonstratione q est necesse ut hoc sit motū ex se in loco: et tūc ista cōclusio erit eadē cum cōclusionē prime demonstrationis. ¶ Et si posuerimus q ois motor q mouet ex extrinseco: aut ex pncipio in eo est instrm: cōcludetur hic esse pmo motore q nō mouet oino: et ista est alia cōclusio ab ea: quā cōclūit in pma demonstratione. ¶ Et nos pserutabimur quā istarūz intēdit Ari. concludere in hac demonstratione. et dixit: et possibile est declarare et apper ex hoc q illud qd intēdit declarare p hūc sermonē est illud qd declarauit in pma declaratione. s. q mouētia que mouent i loco redduntur ad motore q mouet ex se. ¶ Et possibile ē ut in hoc sermone sit aliqz ptransitus: et erit cōclusio istius demonstrationis pmitus hic: q mouētia q mouent in loco redduntur ad motore: q nō mouet essentialiter ex se: et sequitur ex hoc aliqd qd mouet ex se eē: scz cōpositū ex corpore per qd mouet. i. instrm: et ex motore qui non est corpus. Corpus. n. impossibile est ut moueat in loco sine eo qd mouet essentialiter. ¶ Et cum narrauit q possibile est declarare illud qd prius declarauit p alia declaratione: incepit proponere propositiōne istius declarationis scde. et dixit: omnis motor et. i. ois motor mouet aliqd necesse aut p se: aut per aliud. i. p instrm. ¶ Et hoc manifestū est ex hoc per qd exposuit sermonē suū: cui dixit: motor. n. aut mouet aliqd per se: aut mouet p aliud. ¶ Si igitur intellexerimus p aliud aliqd distinctū a motore: tūc motū ex se collocat i eo qd mouet p se nō p aliud: et tūc ista demōstratio inducet nos ad motū ex se. ¶ Et si intellexerim ex motū p aliud numerationē tūc: tūc illud qd mouet p se nō p aliud est motor q nō mouet oino. Motor. n. ex se cōponit ex motore et moto. Motor igit q est in eo mouet motū pmo p se. i. corpus et mouet illud qd est sub pmo mouete mediante alio quod est pmo motū. U. g. aia in aiali est mouēs per se: cū mouet corpus aialis sine me. i. sine instrō: et mouet illud qd ē ex corpō aialis p instrm qd ē corpus aialis. ¶ S. ex eis sonat magis s. pma expositione: et h. ē qd dixit. U. g. hō. i. aut mouet aliqd p se: aut p baculū. Hic igit posuit illud qd mouet distinctū a pmo motore: et posuit motore p se illud: qd nō indiget instrō extrinseco: et fm h ista declaratio pcludit illud idē qd prima declaratio pcludit. ¶ D. d. et poycit aliqd aut ipse vētus et. i. istud ē exēplū pfirmis hūc in intellectu: et intēdit q vēt aliqd mouet aliqd p se: et qnq mouet aliqd mediāte lapide quē eleuat. ¶ Et p aliqz qre de vēto: vtrū sit de numero eoz q mouetur ex se: aut de numero eoz q mouent ex alio. Et sily qre de motu ferri ad magnetē: vtrū ferrū in h motū mouet ex se aut ex alio. ¶ Et ē manifestū q vēt ē de gne eoz q mouent nālri cū nō mouet nisi a gnante ipz: et in h loco induxit exēplū: sily ferrū ē quod mō de numero eoz q nālri mouent cū nō mouet a magnetē nisi p alterōne quā acgrit mediante aere a magnetē: et iō qn cōplexio magnetis trāsmutat nō attrahit: sicut accidit ei qn cōfricatur cū alleis: et ut dī. Et hoc manifestū est in lapide: qui non attrahit palleas donec calefiat. ¶ Et cum posuit q motor est duobus

Expō text.

Corp^o ipole est ut moueat in loco abiqz eo q moueat essequali.

An vētus ex se moueat ut ex alio.

Solutio.

De motu ferri ad magnetē vide et. 7. pby. cō. 10. q. d. oppositū.

modis. s. qui mouet p se: r motor q mouet p aliud. i. p instm posuit scdm propoem: r dixit: ipole est vt moueat rē. i. r impole est vt illud q mouet motor moueat sine illo qd mouet ex se: r hoc demst q ipe ponit motū p se de genere motoris p se. s. sine instro.

Et r melius
motorē p se d
gñe mou p se

¶ D. narrat q motor p se pcedit nālī motorē per aliud: r dixit: s. si aliqd fuerit qd moueat se rē. i. r illud qd mouet p se: si ponat eē nō seqt vt motor p aliud sit: sicut seqt cū motor p aliud fuerit vt motor p se sit: r ista ē dispō pōis nālī. ¶ Et cū posuit has duas ppoēs incepit pcludere illud qd intēdebat concludere: r dixit: si igit fuerit aliqd aliud rē. i. si igit fuerit posit? hic aliqd motor q mouet: qd aliud mouet ipz r illud aliud mouet qd aliud mouet ipz: ē necesse est vt ibi sit aliqd qd mouet: nō qd aliqd aliud mouet ipm ex extrinsecō: s. qd ipm mouet seipm: r ipole est vt mouētia q mouetur ex alijs pcedant in infinitū.

Dispo pzo.
ris nālī ē cū
aliqd fuerit ipz
esse r non ē p
idē. s. meta.
ra. de pōis: r i
post pcedat
mentio.

¶ D. iduxit ex p de p: r dixit: si igit motor mouet ab alio: necesse est vt h eēt r nō pcedat in infinitū. s. igit motor mouet ab alio motore: r tūc mouet ipse: r ille alius motor ē est talis. s. qd nō mouet nisi moueatur ab aliquo extrinsecō: necesse ē vt h eēt: r nō pcedat i i finitū. ¶ D. dedit ex p lū: r dixit: baculus. n. rē. si igit hic est semp aliqd aliud qd mouet: necesse est vt hic sit prius aliqd qd mouet se. U. g. qd si baculus mouet lapidē: r nō mouet ipm donec moueatur: r manus ē nō mouet nisi moueat ab aliquo alio: tūc ille q ē baculi motor in rei veritate est aliquid aliud a manu. Manus. n. r baculus in hoc sunt in eodē ordine: r h intēdebat cū dixit: si igit mouet manus aliqd aliud: tūc mouēs baculū erit aliqd aliud. i. pter manum.

Primū mo
uens in hōie
ē calor nālī.

¶ D. d. si igit hic ē aliqd aliud. i. alius motor pter manū: necesse est vt hic sit aliqd prius qd mouet se. i. necesse est vt hic sit motor pōis nālī manu q mouet se: r iste est hō: r qd est tale in rei veritate: est calor naturalis. ¶ Et hoc est necesse: qm iam posuit qd cū illud p qd est mouere fuerit: necesse est vt prius motor sit. Et cū prius motor fuerit: ipole est vt mouētia q mouet. pcedat in infinitū. ¶ Et dixit: si igit hoc mouet r nō mouet ab alio aliquo: seqt necio vt ipse moueat se: aduersarius. n. aut concedet q iste prius motor mouet r nō mouet: aut ponet q non mouet nisi moueat. Si igit pcesserit pmi. h ē qritū: si nō pcesserit: tūc necesse ē vt pcedat pmi motorē entū esse q mouet se: r ideo dixit post: fm igitur hunc modum rē. se. quē ergo necessario ex h vt omne motū aut moueatur a moto per se: aut reducatur ad talem motum.

¶ Juxta autē hec de q r sic intēdētibz contin gent eadē hec. Si vero ab eo qd mouetur: mouet omne qd mouet: aut hoc rebus ierit sed fm accēs: quare mouet qd qdem mouetur. Non tñ ppter id qd mouet ipz sem per: aut nō p accēs: sed per se inest. Primū qd ē igit si fm accēs nō necesse est mouere qd mouetur. Si autē hoc est: manifestū est q contingit aliquādo nihil moueri eorū que sunt. Hā. n. necessariū est accēs sed cōtingēs nō esse. Si igit ponamus possibile esse: nullū impossibile accidit: falsum autē fortassis. S. z motū nō ē impole ē. Hūm. n. hoc prius est qm necesse est semp motū esse.

¶ Et hoc idē seqtur si posuerimus cōsiderationē fm hūc modū. Nū si omne motum mouet a moto: tūc necesse est aut vt hoc accidat rebus p accēs: ita q res r si nō mouet nisi moueat: sed tñ non q mouet: aut non sit ita: s. hoc est essentialit. Primo hō si fuerit p accēs: nō seqtur necio vt motor moueat. Et si ita fuerit: manifestū est q est possibile in aliqua dispōne: vt nullum ens moueatur: r hoc erit p accidens. Non igit est necium: s. pōt quin sit. Si igit nos posuerimus illud ēē possibile q nō sit: nullū sequit impole: s. forte falsum. S. defectus motus ita q nullus motus sit est impossibile. Jam enī declarauimus: q necesse est vt semp sit motus.

¶ Cum iam declarauit q pmi motor i mūdo d. z ē motor p quē mouet motū ex se pmi nō motū oino: neq accidentalit neq essentialit. Qm si fuerit motum altero isto: motor nō erit motor pmi: icēpit declarare declaratōe ppra: q impole est vt sit motus p accēs: sicut est dispō in motoribus imotis ex se que sunt h. s. gnābilibus r corruptibilibz: r dixit: r hoc idē seqtur si posuerimus rē. i. q pmi motor totius nō mouet p accēs: sicut est dispō in aialibus q sunt h. ¶ D. d. qm si oē motū rē. i. qm si omne motū mouet a motore q mouet: necesse est aut vt motus exi stens in motoribus accidat in motoribus p accēs: ita q cum aliqd mouerit r mouebitur: non mouebit fm q mouebitur: sed hoc fuit in eo p accidens. Et tacuit illud qd seqtur ex hoc: qm fuit manifestū: r est q si mouerit qm mouet est in eo p accēs: necesse est vt sit h motor: cui nō accidat h: r maxime pmi. ¶ D. d. aut vt nō sit ita: sed hoc est essentialit. i. aut moueri motoris nō est p accēs: s. essentialit: ita q motor in eo qd est motor nō moueat nisi moueat. ¶ Deinde. d. pmo hō rē. i. si hoc fuerit necius in mouere motoris in h motor moueat: r posuerimus motorē tales moueri p accēs: sicut est dispō in aia cū aiato. ¶ Et cū non est necesse vt mouere istius motoris sit semp r necessario: sed possibile est vt in aliqua hora non moueat. ¶ D. d. r si fuerit ita manifestū ē rē. i. r si moueri pmi motoris totius ē necessariū in suo mouere: r si fuerit motū p accēs: manifestū est q possibile ē vt iste motor pmi nō moueat: r si hoc fuerit possibile q motus oim entū sit a pmo motore: possibile ē i aliqua hora vt nihil moueat. ¶ D. incepit declarare quō sequitur hoc: r dixit: qd enim est p accēs nō est necessariū. i. cū posuerimus q iste motor nō mouet nisi moueatur: r posuerimus ipsum moueri p accēs: possibile est vt aliqua hora veniat in qua nō mouebit: qd. n. est p accēs nō est semp neq necius. Et cū fuerit possibile vt nō moueat: erit possibile vt nō moueat: tūc sit ita q suū moueri est necium in suo mouere. ¶ D. d. r si posuerimus q est pole rē. i. si posuerimus illud qd ē possibile vt nō sit: nō seqtur falsum impossibile. s. falsum possibile: ex falso possibili nō sequit impossibile: vt dī in analecticis. ¶ D. d. s. defectus motus rē. i. sed defectus motus in aliqua hora q seqtur ex hac pōne est impossibile: declaratū est. n. in pncipio istius tractatus q est hic motus eternus semp. Illud igit qd est possibile. i. q pmi motor est possibile q nō moueat in aliqua

Et si p accēs
necius nō ē
necius nō ē
3 dē ista
4.6. Et 600
p. 48.

Philosophi
motori
motū
de ca
p. 33

¶ Si aliqd fu-
erit ppositu
ex duob⁹ op-
positio qrum
vtrūq⁹ existe
p se ⁊ alteru
fuerit separa
a reliq⁹. ⁊ reli
quum nēcio
separabit a reli
quo.

Slide 143 de
Anaxa. p. 34.
aia. 34. 7.3.
De aia. l. c. 4.

aliquis dixerit qd elta nūq̄ lueniuntur nisi mixta.
Cū igit fuerit positū p̄p̄uū postremū: est ip̄m eē
separatū a motore: tūc verificabit̄ p̄p̄uū p̄mī p̄ncipū
h̄z qd est motor: et p̄mī. qd nō mouet. Et si ēt fue
rit positū p̄p̄uū postremū: nō fuerit positū p̄p̄uū
p̄ncipū: nō coplebit̄ demōstratio: sicut fecit Zheni
stius in sua expōne. Et vocauit q̄stū tertius: qz ē
tertiū eoz qd posuit ex p̄p̄omb: nō qz est tertū triū
generū: sed est p̄m eoz et postremū est tertū motū: et
h̄z est mediū aut media. Et qz Anaxa. fuit p̄mus
eoz q inuenit h̄z p̄p̄uū de p̄m dicit: et cū Anaxa. tē.
et intēdebat p̄ h̄z qd dicit: nō recipiēs passiōes nō al
terabilē nec trāsmutabilē: et intēdit p̄ nō mixtū nō
eoz neg in corpore. D. d. fm igit hūc modū solū
erit motor. i. h̄z igit hūc modū erit motor vltim⁹. i.
vt nō sit motū aliq̄ mō trāsmutationū ē: et qd vlt nō
admixcet mā. D. d. et h̄z hūc modū erit diāns. i.
diāns res passiuas gnābiles et corruptibiles: nam si
eēt in mā pateret a reb⁹ quas mouet et sic p̄tingeret
trāsmutatio et corruptio: et nō eēt motor etern⁹.
C At p̄o si nō fm accidēs: sed ex necessitate
mouet̄ mouēs: nisi aut̄ mouet̄ nō vtiq; mo
uet: necesse ē mouēs si mouet̄ aut sic moue
ri qd sit fm eādē spēs motus: aut fm alterā.
Dico aut̄ qd calidū et ip̄m calefieri: et sanās
et sanari: et ferēs et ferri: aut sanās ferri: fe
rens aut̄ augeri: s̄z manifestū: qm̄ ipole ē.
Opz. n. v̄l qz ad indiuidua diuidentes dice
re: vt si aliquis docet geometrizare et doce
ri geometrizare idēz est: aut si p̄iciat: p̄ici
fm eādē modū. p̄iectōis: aut sic qdē nō est.
S̄z aliud ex alio genere: vt qd ferē augeri:
hoc aut̄ augēs alterari ab altero: hoc aut̄ al
terans fm alteri quēdāz moueri motū. S̄z
necesse est stare: finiti enī sunt mor⁹. Iterūz
aut̄ in idē reflectere: et alterās dicere ferri
idē facere est: et si mor⁹ dicat ferens ferri: et
docēs doceri. Manifestū ē. n. qd mouet̄:
et a superi⁹ mouēte qd mouet̄ oē: et magis
a priori mouentiūz. At vero hoc ip̄osibile
est. Docēs. n. accidit adiscere: quoz hoc qd
dē nō hēre: illud aut̄ sciam hēre necessariūz
est. Ampli⁹ aut̄ his magis irrōnabile ē: qm̄
accidit oē motūū eē mobile: siquidē ab eo
qd mouet̄: mouet̄ oē qd mouet̄. Erit enīz
mobile: sicut si aliqis dicit: qm̄ sanatiūz et sa
nans sanabile erit: et edificatiūz edificabile:
aut mor⁹: aut per plura. Dico at̄ sicut: si mo
bile quidē ab alio est oē motūūz: sed nō fm
eādē motū mobile quo mouet̄ primūz: sed
fm alterū: vt sanatiūz et disciplinatiūz: sed
hoc ascendēs pueniet aliqis ad eandē spēs:
sicut dixim⁹ p̄i. Hoc qdēz igit boz ipole:
aliud aut̄ figmētū ē. Inconueniēs. n. ē altera
tiūz ex necessitate augmētari esse.
C Et postea si motor non mouet per accēs

sed necessario: et si nō mouet̄ nō mouet̄: se
q̄ necessario si motor mouet̄ vt moueat̄:
aut illo eodem modo quo mouet̄ aut alio.
C A. g. aut vt calefaciens ip̄sum calefaciat
ip̄m: sanans ip̄m sanetur et ip̄s trāsfrens
transferat̄ aut vt trāsfretur sanās: et sanet̄
trāsfrens. C Aut vt augmētetur. C Sed h̄z
manifestū est: qd hoc est ip̄osibile: necesse ē
enīz vt diuisio pueniat ad indiuidua. A. g. qd
q scit geometriā alicuius rei adiscit geome
triā illius eiusdē rei. et qd p̄iciat aliq̄d p̄iciat
illo mō. p̄iectōis. C Aut vt nō sit h̄z hūc mo
dūz s̄z vniūq; qd mouet̄ h̄z vniūq; qd genēz.
A. g. vt trāsfrens augmētetur et augmentans
alteretur ab aliquo: et alterās istud moueat̄
alio mō. C Sed si fuerit ita cōtinget vt mo
tus cesset. Adodi. n. mor⁹ sūt finiti. C Si at̄
aliquis dixerit qd hoc reciprocāt: ita qd alte
rans trāsfretur: tūc erit fermo illi similis: si
dixerit de p̄icipio qd trāsfert et sciēs adiscit.
Manifestū ē. n. qd oē morum ēt mouet̄ a
motore supiori: et maxime mouētū. C S̄z
hoc ē ip̄osibile. Necesse est. n. vt docēs ad
scat illud de cuius quodā nō h̄z sciam: et de
quodā h̄z sciam. C Et magis ip̄osibile ēt
est hoc qd sequitur ex hoc: vt oē qd innatūz est
mouere sit innatū moueri: si oē qd mouetur
moueat̄ a motore moto. Hoc. n. est si se fer
moni dicēt: qd oē qd est innatūz est sanare ē
innatūz sanari: et oē qd est innatūz edificare ē
innatū edificari: aut primo: aut per plura me
dia. A. g. qd oē qd innatū est mouere inna
tum est moueri ab alio. Sed motus quo i
natū est moueri fm ip̄sum nō est motus fm
quē innatū ē moueri sū cōpar: sed alius mo
tus. A. g. illud qd innatū ē edificari innatū
est doceri. Sed si ascenderis ex hoc ad p̄m
cipiū in aliqua dispōne veniet ad illū eundē
modūz sicut diximus superius. Quoddāz
igit̄ huius qd diximus hic ē ip̄osibile: et
qdā fictū: et hoc est ip̄osibile dicere. i.
qd illud quod est innatum alterare necessa
rio innatum est augeri.

38.

Cū posuit qd si fuerit neciū in hoc qd motor mouet̄
at ip̄s moueri. C Et est necesse si h̄ fuerit: ita vt mo
ueri sit in eo aut eēntialr aut accidentalr: et destruxit
qd moueri in eo sit accidentalr. C Vult igit̄ hic de
struere fm p̄diuidēs qd est: qd moueri sit in eo essen
tialiter. C Et dixit: et postea tē. i. et post banc declara
tionē p̄dictā. i. qd necesse est hic esse motore qd nō mo
uet̄ accidentalr si fuerit motū essentialr: et oīs motor
nō mouet nisi moueat̄: necesse est vt motor moueat̄
illo mō mor⁹ quo mouet̄: aut alio mō motus: et hic est
syllogism⁹ hypotheticus p̄tinuus: cui⁹ p̄is diuidit̄ in
duo

Prim⁹ mor
tor: magni
fluit h̄z
3 dē mōra
co. 44.

38 m
38 m
38 m

duo opposita. ¶ Dedit exemplū de hō qd dicit: et di-
xit. U. g. rē. i. et exemplū ei⁹ qd motor mouet illo modo
mor? quo agit: est vt calefaciēs calefaciat qm calefacit:
et sanās sanet qm sanat: et trāsferēs trāsferat quādo
trāsferat. ¶ Et exemplū ei⁹ qd mouet alio mō mor? a
mō quo agit: hoc est: vt sanās trāsferat: et tūc sanet. i. s.
q. trāslatio sit necessaria in sanandō ei⁹: trāsferens
etiā moueat alio mō mor?. U. g. augeat. ¶ Et cū i-
duxit istos duos modos. i. pns in hoc syllogismo: ice-
pit destruere eos: et dixit: sed manifestū est hoc eē im-
possibile. i. duos modos esse insil. ¶ D. cepit destruere
re alterū modū: et est qd motor mouet necio illo mō
motus quo agit: et dixit: necesse est. n. vt diuisio pue-
niat rē. i. et est impossibile vt trāsmutās trāsmutatūz
trāsmutet mō trāsmutatiōis s; quā trāsmutat: qm
cū diuiserim? trāsmutatiōē quousq; pueniam? ad
idiuiduā qd sūt in mō illi? trāsmutatiōis: cōtinget vt
idē sit trāsmutati trāsmutās eodē mō. ¶ U. g. qd
cū nos diuiserimus trāsmutatiōē et trāsmutati in
tres trāsmutatiōes qd sunt alteratiō: augmētatiō: di-
minutiō: et trāslatiō: et diuiserimus vnos eaz in suas
pprias spēs. U. g. vt diuidam? qūlitate in sua propria
genera: et accipiam? ex eis vnā spēm. U. g. formā qd ē
in aiato s; qd est aiato: et acceperim? ex istis sanitatē
et acceperim? ex istis vnū idiuiduū qd agit vt patia-
tur: cōtinget vt sanās qd est medicus. U. g. sanetur.
¶ Ad est valde improbabile. i. ille qd sanat a febre sa-
net ab ea qm sanat: s; si acceperim? aliqd idiuidu-
us idiuiduoz formaz qd sūt in aiā. U. g. sciēs geome-
triā: cōtinget. n. vt sciat aliqd de geometria et adificat
insil. U. g. vt sciat mēsurā trianguli et adificat ipsam
insil. ¶ Et cū destruxit pūā diuisiones: et est vt mo-
ueat mō mor? qd mouet. ¶ D. o. aut vt nō sit ita rē.
i. aut dispō mouētū nō erit talis. s; vt moueant illo
mō mor? quo mouet: sed vnūq; mouētū mouet
genere mor? alio a genere quo mouet. U. g. vt trāsfe-
rens augeat: et augmētās alteret: et alterās moueat
alio motu. ¶ D. o. sed si hoc fuerit. i. sed cōtinget ex
hoc puenire ad motozē qd nō mouetur: genera. n. mo-
tū qd mouet motozes sunt finita. U. g. qd trās-
ferens trāsferat qm alterat: et alterās alterat: qm auge-
tur: sequit? necessario vt augmētās augmētet nō ita
qd trāsmutet: cū nullū hō sit genus quartū motus. et
fm hō nō oīs motor mouet: neq; illo mō quo mouet
neq; alio mō. ¶ Et qd aliqs pōt dicere qd possibile ē
vt hō reciprocet. i. vt trāsferēs trāsferat cū alterat: et
alterans cū augmētāt: et augmētās: qm trāsferat: et se-
quit? ex hō pōt impossibile qd est vt idē trāsferat et trās-
ferat eodē mō: et sanet fm qd sanat. ¶ Dixit. si autē
dixerit aliqs rē. i. ex ista pōne sequit? vt res moueat
eo mō quo mouet: sicut sequit? ex pōt pōne: et in nihilo
differūt: sed in pōt res alterat: qm alterat sine medio:
hō aut cū medio: et idē ē impossibile siue aliqd moueat
aliqd fm qd mouet illo mō mor? cū medio: aut sine
medio. ¶ Et qd psecutio ista nō appz nisi qm fuerit
positū qd mouētia qd mouet? s; hūc modū: necesse ē
vt redūcant ad pmiū motozē: idē est cū inueniēdo mo-
tū in eis: sine ipso nō mouerēt. ¶ Dixit. manifestūz
est. n. qd oē motū rē. i. et necesse est qd in istis sequat?
ipole pdictū et ē aliqd moueri illo mō mor? quo mo-
uet: qd manifestū ē qd oē motū cuiuscūq; generis sit
genez mor? si mouet qm mouet: nō mouet nisi a mo-
toze qd est ante ipm: et hoc intēdebat p motozē supio-
rē: et dixit: et maxie a pmo mouētū: qm cū mouētia
mouet ex alijs: postremū eoz nō mouet nisi p mo-

tozem qd est ante ipm: s; qd mouet ipm: et s; illud z^m
nō mouet nisi p tertiu qd est ante ipm: et oia nō mo-
uet nisi p pmiū motozē. ¶ Si igit? posuerim?. U. g.
qd generās generat qm alterat: et alterans alterat qm
trāsferat: sequit? necio vt trāsferēs sit pmiū istoz mo-
tū: et motor isti? motus ē pmiū motor: et s; illud qd
mouet ab eo. ¶ Et cū ita sit: et posuerim? vt transfe-
rens qd ē pmiū. U. g. trāsferat qm generat: generatus
nō pōt esse nisi qm trāsferēs fuerit: qm ita fuit posi-
tū: sequit? necio vt trāsferēs nō sit trāsferēs nisi trās-
ferat. ¶ Sed qd impossibile nō appet in hō loco bñ in
moto in loco. Existimaf. n. qd motor i loco mouet se:
induxit modū mor? in quo apparet ipole sequēs hūc
ppōnē vlr: et dixit: sequit. n. vt scies adificat rē. i. seq-
tur. n. ex hac positiōe vt pmiū motor. U. g. in alteratiō-
ne vt sciens doceat idē nūero: et adificat ipse insil: ita
qd qd docet angulos triāguli esse equales duob? rectis
adificat demonstratiōē eius qm docet ipsaz: sequit. n.
hoc vt idē sciat et ignoret insil. Adiscere. n. ē s; igno-
ratiā: et docere fm sciam. ¶ Et. D. o. et magis impro-
babile ē rē. i. et vlr qd dicit: qd motor nō mouet nisi s;
qd mouet: sequit? ei in cōueniens qd ptingit dicēti: qd
sanās non sanat nisi fm qd sanat. ¶ D. cepit dicere
quō ptingit hō in cōueniēs: et dixit: aut ex p aut p me
diā plura vno. i. aut ex pmo qm mouet s; illo mō mor?
quo mouet: aut posuerimus qd mouet alio mō mo-
tus ab eo quo mouet: veniet idē impossibile. i. mouere
p mediū. ¶ Et iste sermo et p dicit? sunt idē et eadem
demonstratiō: s; iduxit pmiū in forma demonstratiōis: et scōz
in forma ducētis ad improbabile. In hac. n. pōne adu-
nata sūt hō duo. i. impossibilitas et improbabilitas.

¶ Ad ergo necesse est semp moueri qd mo-
uet ab altero et ab hoc qd moueat: stabit g.
Quare ē a quiescente mouebit qd mouet
primū: aut ipm seipm mouebit. At vero si
oporteat p s; dēdare vtrū cā motus et princ-
piū motus sit ipm seipsum mouēs: aut que
est ab alio illam oēs ponunt. Ipsum eni qd
per se est causa: semper prior est eo qd ē fm
alterum: et quod ipm est.

¶ Ad igit? est neciūz vt motū moueat ab ali-
quo semp: vt istud aliud moueat: cessabit h
igitur. Et primum motū aut mouebit a qe-
scente: aut ipsuz mouebit se. Si igit? ē neciūz
cōsiderare qd istoz duoz est cā et pncipiūz
mor?: vtrū illud qd mouet ex se aut ab alio.
Quilibz. n. hō festinat ad ponēduz hoc. Illud
enim qd per se mouet in aliqua disposi-
tione semp est cā prima eius cuius trāsmu-
tatiō est in illa dispositione etiam.

¶ Id est et cū declaratiū est qd impossibile ē vt aliqd mo-
ueat ab aliquo extrinseco motor: et sic in infinitū: sed
necesse est vt hoc esset: sicut declaratiū fuit pns apud
pmiū motū qd nō mouet a motore extrinseco moto.
¶ D. o. pmiū igit? motū aut mouebit a gescēte rē. i.
necesse est igit? vt pmiū motū i loco moueat a moto-
re qd nō est inatū mouere: aut moueat a motore qui
mouet se: vt intēdit? Plato s; suā pōne qd oīs motor
de necessitate mouet. ¶ D. o. si igit? necesse est consi-
derare rē. i. et si neciūz est in hac psecutiōne p s; dē-
Lō mē. sup pbyfi. x z

Ad p s; dē
semp pōt ē co
qd est fm al-
terū,

Scōz pōne
oīs motor de
necitate mo-
uetur,

rare: qd istaz rep motaz est dignius vt ponat pmiar
vtru illud qd mouet ex se aut illd qd mouet ex alio
extrinseco. Quilibz eni hō puenit nobiscū in h q il
lud qd mouet ex se ē dignius vt sit pmi pncipiū q
illud qd mouet ex alio. Et cū dixit quilibz hō se
stinat ad ponēdū hoc dedit cām in hoc: dixit illud
eni qd per se mouet rē. i. h manifestū est oibz q cō
cessum eis: qm illud qd p se est in dispōne per quā ē
mouēs semp est cā pcedēs illd per qd aliud est in il
la dispōne. i. per quā ē mouēs. Et dixit hoc: qm si
h ē necessariū in h qd aliqd moueat vt moueat: tūc
motor g hz in se istam dispōne est dignior vt sit mo
tor: qd illud qd hz hāc dispōnem ex alio.

¶ Ostendit qd si perueniat ad primū qd
est seipm mouēs qd nihilomin⁹ necesse ē deue
nire ad primū qd est immobile. Cap. III.

De qd mo
uet ē diuisibi
le. idē. j. r. c.
4. 6. r. 6. pb.
31. r. 6. ppy.
62. r. q. ibi.

Imposse est
idēz mouere
seipm.

¶ Clare hoc cōsiderādū est acci
pientibz alterū pncipiū: si ali
quid mouet ipsuz seipm quō
mouet rēz quē mouet modū.
Necesse igit oē qd mouet esse
diuisibile in semp diuisibilia.

Hoc eni ostensuz est pmi in vniuersalibz de
nā: qd oē qd mouet per se pmiū ē. Impos
sibile igit est ipsuz mouens seipsuz penitus
mouere ipsuz seipsuz. ¶ Erāt eni vtiqz totuz
z fert rēz eandē loci mutationē: vni cū sit
z indiuisibz specie: z alteret z alteret. Quā
doceret vtiqz z doceret sit: z sanaret z sa
naret rēz eadē sanitatē. Amplius determi
natum est qd mouet mobile. Hoc aut potētia
est qd mouet: non aut actu. Quā aut est po
tentia in actu vadit. Est aut mor⁹ actus mo
bilis iperfectus. Abouēs at iā actu est: vel
calefacit calor: z oīno generat habēs spēs.
Quare simul z idē pmi idē calidū erit z nō
calidū. Sitr at z alioz vniqz qd qz quoz mo
uens necesse ē bñe vniuocū. Hoc qd ē mo
uet: id aut mouet ipm seipm mouēs.

¶ Qd igit cōsiderare nūc de hoc incipiendo
alio mō. i. si aliquid mouet se qualiter mo
uet: z quo mō. ¶ Bīcam⁹ igit qm necesse
ē vt oē motū diuidat in diuisibilia. Hoc
enim declaratur est prius in nostro sermōe
de sūmis denā. De eni motū per se est con
tinuū. Et impossibile ē vt illud: qd mouet
se moueat se pmi totū. Quā tunc rēz totū trās
fert z transferret eodez modo trāslationis:
z est vni indiuisibile in sua specie: z tūc idē
alterabitur z alterabit: z sic sciet z adiscet
infini: z sanabit z sanabit eadez sanatio
ne. Et iam determinauimus etiam quid
intēdimus cū dicimus qd aliquid mouet rēz
qd mouetur: z est qd in potētia mouet z nō

in actu. Et illud qd mouetur semp nitit ad
perfectionem: z motor est perfectio nō cō
pleta ei quod inatum est moueri: z motor
aut laz exiit in actu. ¶ G. q. calefaciens est
calidū: z vniuersaliter ē illud qd iaz hz for
maz: z sic idē in eodē mō erit calidū z non
calidū infimul. Et fm hunc modum est de
qualibet aliarum rerū motorum qd arū mo
tor est vniuocum fm formam.

¶ Cum declarauit qd oē motus in loco reducet ad
motū ex se. Et qd illud qd sequit de hoc
in motis postremis pncipalibus sequit filr in motis
pms vlibus: siue fuerit vni siue plura. Et decla
rauit qd necesse est vt motor per quē mouet motum
ex se pmi nō moueat oīno: neqz essentialr neqz acci
dentaliter. Et declarauit qd idē impossibile ē vt mo
ueat z moueat eodē mō. ¶ Vult perferuari de mo
to ex se fm qd ē motū ex se: quō mouet: z a quo mo
uetur: z intēdebat hoc: qm videbat Platon⁹ q mo
tum ex se cōponitur ex moto z motore qui mouet se.
Et ideo dixit: oportet nos nūc cōsiderare rē. i. rē
tendit per hoc illud qd mouet ex se: qd manifestum
est esse motū. ¶ D. d. dicamus igit qd necesse est rē
z intēdit per hoc illud qd declaratu fuit pus. i. qd oē
motū est corpus. Et qd omne corpus diuiditur in
corpora diuisibilia semp. Et qd impossibile ē corpus
diuidi in indiuisibilia: sicut dicūt platonici. Et cū
dixit: qd est pmiū inuit cāz qd facit motū eē pmiū.
¶ Motor. n. qd est pmiū fuit necesse vt subz eius sit
de nā pmiū: z nō de nā dīferet. Et cū posuit hāc
propōne dicēte qd oē motū est diuisibile: segt vt oē
motū sit corpus: siue ponat mouere se: aut moueri a
motore alio. Et cū verificauit hāc pscutiōez: z iā
declarauerat qd ipole est vt idēz fm qd ē corpus mo
ueat se: ita qd moueat se z moueat eodez mō: posuit
ē hāc pponē: z dixit: rē ipole est vt aliū rē. i. rē. i. ser
mo intells ē pdictus dicto. i. qd ipole est qd aliqd mo
ueat fm qd mouet: z h est in motis z mouētibz qd dir
vniuocē: z dixit hoc: qd nō ē ipole nisi in motoribz
q sunt corpa aut virtutes in corpibus. Et idē ex pmi
mauit Plato qd mota ex se mouet a motoribz abstra
ctis. i. qd ponebat qd mouēs se est abstractus: z qd ab
stractū est mouēs se. ¶ Sed si hoc fuit ita tūc mo
uere illic dicent equoce cū motū qd est hic. ¶ Er
roz cōtingit Platon⁹ ex hoc qd opinabat qd pmi mo
tor in corpore q mouet ex se nō est corpus: z est vera
opinio. Et opinās ē cū hoc: qd oīs motor siue fue
rit corp⁹: siue nō: nō mouet nisi moueat vno mō mo
tus dicto vniuocē. Et fuit impossibile apud ipm vt
motor qd est corpus moueat se: z filr qd est vti in cor
pore. Et tūc pclusit ex hoc qd aīa nō est in corpore
z qd est eterna cū moueat se. Et hoc eēt vtz si aīa
moueret se essentialr: moueret se motu proprio ab
stractis. i. vt intellectus z intellectū in ea essent idē:
vt declaratu est de pmo motore: z de ceteris moto
ribz abstractis. ¶ Sed iste motus dicit equiuocē
cū motū qui est a motoribus: qui sunt corpa aut vir
tutes in corpibus: z omne hoc manifestus est ex per
citantibus se in istis scientijs.

¶ Quā aut nō ptingat ipsuz seipsuz mouere: z
sic qd vtrūqz moueat ab vtroqz ex his ma
nifestus est. Neqz. n. erit pmiū mouēs nul
lum: si

Abouēs at iā actu est: vel
calefacit calor: z oīno generat habēs spēs.
Quare simul z idē pmi idē calidū erit z nō
calidū. Sitr at z alioz vniqz qd qz quoz mo
uens necesse ē bñe vniuocū. Hoc qd ē mo
uet: id aut mouet ipm seipm mouēs.

Abouēs at iā actu est: vel
calefacit calor: z oīno generat habēs spēs.
Quare simul z idē pmi idē calidū erit z nō
calidū. Sitr at z alioz vniqz qd qz quoz mo
uens necesse ē bñe vniuocū. Hoc qd ē mo
uet: id aut mouet ipm seipm mouēs.

lum: si idē vtrūq; mouebit. Qd. n. prius ē magis est cā mouēdi q̄ sequēs ⁊ mouebit magis. Dupliciter. n. mouere erat: aliud q̄ dē qd ab alio mouet ip̄s: aliud aut a seip̄so. Propter autē ē qd lōgius ē ab eo qd mouet principio q̄ mediū. Ampli⁹ nō necesse est mouēs moueri nisi a seip̄so s; accidens. Ergo cōtra mouet alterū. Accipiebā igitur cōtingere nō mouere. Ergo erit aliud qdēz qd mouet: aliud autē mouēs immobile. Ampli⁹ nō necesse est mouēs aliqd p̄tra mouere: s; aut immobile aliqd mouere necesse est: aut ip̄s a seip̄so moueri: si qdē semp necesse est motū eē. Ampli⁹ autē mouet motū ⁊ mouebit vtiq;. Quare calefaciens calefit.

¶ Necesse ē igit vtrūq; qd mouet se sit qd dā motor ⁊ qd dā motus. Et apper ex h qd dīcē⁹ qd illud qd mouet se nō mouet: ita q̄ vtrūq; p̄ se mouet ab vtrūq; pte.

¶ Tūc. n. neutra pars erit motor: p̄m⁹ cū vtrūq; pars moueat se. Qm̄ vtrūq; sit cā motionis illud: qd ē prius ē dignius q̄ vtrūq; sit cā motionis cōsequēs: ⁊ sūū mouere ad illud ē magis. Cā mouere autē sit duob⁹ modis.

Quorū vn⁹ est vtrūq; moueat ab alio: ⁊ alius est vtrūq; moueat per se. Et illud qd ē remōtius a moto ē p̄pinq; principio. Et nō sequit̄ necessario vtrūq; sic moueat: si motus ex se nō fuerit per accidens mouet vtrūq; eorū reliquū. q̄ possibile ē vtrūq; eorū nō moueat alterū. Ergo eorū vnus erit motū tñ: ⁊ alterū motor: non motum.

¶ Et etiā nō est necessariū vtrūq; reuertatur ⁊ moueat: sed ē necessariū vtrūq; sit aliqd qd moueat: ⁊ non moueat: aut aliqd quod mouet ex se si est necessariū vtrūq; sit motus: ⁊ si nō tunc mouet motū quo moueret: ⁊ sic calefaciens calefieret.

¶ Id est ⁊ cū motū ex se ip̄so possibile ē vtrūq; moueat se: ita q̄ motor in eo sit motū idē: necesse est vtrūq; p̄positū ex motore q̄ nō mouet ⁊ ex moto. Qm̄ si motor i eo fuerit motū: tūc ip̄s erit p̄mū motū ex se: ⁊ reuertetur qd: vtrūq; motū in eo sit motor: aut qd dā est motor qui nō mouet ⁊ qd dā motū. Et ē manifestus q̄ motor a quo mouet motū p se nō est corp⁹: qm̄ si esset corpus nō moueret nisi moueret. Si Arist. igit esset p̄tē⁹ in hac declaratiōe de dispōne mor⁹ ex se eēt sufficiēs in hoc qd intēdit. S; qz aliq; pōt defendere Platonē dicēdo: quid prohibet q̄ vtrūq; pars moti ex se moueat reliquā: ita q̄ mor⁹ eius sit q̄ reciprocatus in se. Dicit: ⁊ apparet ex hoc qd nos dicimus ⁊c. ⁊ intēdit eēntialiter ⁊ nō accidētiā ter. D. d. tūc. n. ⁊c. i. s; cū hoc fuerit positus sequit̄ vtrūq; eorū sit p̄mū motū ex se. D. d. cum vtrūq; moueat se ⁊c. i. ⁊ sequit̄ vtrūq; eorū nō sit p̄mū

motū: qm̄ vtrūq; eorū est dignior vtrūq; sit cā eius qd est se mouere seip̄s q̄ vtrūq; sit cā se mouere aliud. Quoniā si mouere aliud est cōsequēs mediante se mouere se ipsum ⁊ est p̄cedēs: ⁊ ratio est ecōtrario: est quoniā vtrūq; eorū mouere seip̄s est se mouere aliud. Prior igit duarū motūū est mouere aliud ⁊ p̄ns ⁊ posteriorius est mouere se: qd ē ecōtrario ei qd mouet ex se.

¶ D. d. ⁊ motū iā fuit duobus modis ⁊c. ⁊ demonstret destructionē istius positōis. s. vtrūq; motū aut plura vtrūq; eorū moueat reliquū essentialiter: ex hoc qd declarātū est q̄ motū qd iuenit̄ ex eis q̄ mouet̄ insimul: q̄ sunt duo ⁊ plus ē duobus modis. Quorū vnus est motū qd mouet ab alio. Et alter motū qd mouet p se. Et est illud ad qd pueniūt mora ex alijs.

¶ Et illud qd ē remōtius a postremo moto. Et est illud qd est p̄pinq; principio qd est motus ex se: est dignius mouere q̄ p̄pinq; ei. Et s; b erit impossibile vtrūq; duorū motorū moueat reliquū essentialiter. Tūc. n. vtrūq; erit motus ⁊ motor insimul eodē mō ⁊ nō erit illic p̄mū motor: p̄mū motū ex se nec postremū motū nec mediū. Et totū hoc est ecōtrario ei qd positū fuit de dispōne i loco.

¶ S; qz hoc nō phibet hoc esse p̄ accis. s. vtrūq; qd mouet per se accidat ei vtrūq; moueat aliud: dixit: ⁊ tñ se quib⁹ necessario ⁊c. i. ⁊ cū in motis que sunt h; s. q̄ vtrūq; mouet reliquū essentialiter nō fuerit motū ex se: nō sequitur vtrūq; eorū moueat aliud. Hoc. n. non est necesse nisi in medio qd est inter motū ex se: ⁊ postremū motū qd nō mouet vtrūq; declarātus fuit prius.

¶ Et cū omne hoc ē sicut narraui⁹: tūc nō ē possibile vtrūq; eorū moueat vtrūq; nisi p̄ accis: ⁊ q̄ vtrūq; eorū sit motū ex se: ⁊ b est ecōtrario ei qd posuit aduersarius. D. d. ergo pole ē ⁊c. i. ⁊ cū vtrūq; eorū nō mouet reliquū nisi per accis: possibile est vtrūq; moueat reliquū: ita q̄ ex ambob⁹ nō fiat motū ex se nisi per accis: ⁊ aduersarius ponit q̄ motus ex se mouet se essentialiter ⁊ semp.

¶ Deinde induxit cōclusionē q̄ demonstrata est prius: ⁊ dixit: alterut̄ igit erit motū ⁊c. i. ⁊ cū motū ex se nō pōt cōponi ex duab⁹ p̄tibus quāz vtrūq; moueat reliquū: sequitur necessario vtrūq; cōponat̄ ex duab⁹ p̄tibus: quāz altera est motor: tñ nō mota ⁊ alia mota tñ. D. d. ⁊ etiā nō est necessariū ⁊c. i. ⁊c. nō est necessariū vtrūq; motor si moueat nisi reuertat̄ ⁊ moueat a se: tūc moueat siue moueat se per medium aut sine medio: cōtingit. n. vtrūq; calefaciens calefaciat se: ⁊ cum hoc est impossibile necesse est si motus est semp vtrūq; sit h; p̄mū motor q̄ nō mouetur ⁊ motum ex se: si non. cōtingeret si cur dixit q̄ calefaciens calefaceret se: tunc calefaceret aliquid: quod est impossibile.

¶ At vero nec primo ipsū seip̄s mouet: nec vna pars: nec plures mouebunt ip̄s seip̄m. Antiquodq; enī totū si mouet ipsum a seip̄so: aut ab aliquo que sunt ip̄s⁹ mouebit: aut totū a toto. Siquidē igit in monēdo ali quā partē est ipsum a seip̄so. Hoc vtiq; erit p̄mū ipsū seip̄sum mouēs: separatū qdē enī hoc mouebit ipsū seip̄s. Totū autē nō: si aut totū a toto mouet p̄mū accidens vtiq; mouebit: bec ipsa seip̄sa. Quare si nō necessariū accipiant que non mouent a seip̄sis. Totū ergo aliud mouebit cū immobile sit

Com. sup. p̄p̄s.

x 3

Physicorum

aliud at mouebit. Solū. n. sic possibile est aliqd seipsuz mobile esse. Amplius siqdem tota ipsa seipsaz mouet. Hoc quidez mouebit ipse: aliud xpo mouebit. Ergo totū qdē a. b. a seipso mouebit z aba. primo.

C Et ipossibile est et vt nulla pars ei⁹ qd pri mo mouet se: nec ples vna mouet seipsam. Qm ipsum totū si mouet ex se: aut mouet ab aliqua parte suarū partiū: aut ipsuz totū mouet a seipso toto. Si ergo mouet ita q aliqua pars ei⁹ mouet ex se. Tunc illa pars est primū qd mouet seipsū: qm ista pars singulariter mouet seipsaz. Illud aut fm to tum nō. Et si illud totū mouet a seipso to to: tūc ista. s. partes etiā mouent se per acci dens. Et si hoc nō est necessariū neq pona tur cas non mouerit ex se: tunc igit quiddaz totū mouet z nō mouet: z quiddam mo uetur. Et etiam si aliquid fm totū mouet se: z quiddam est motor: z quiddaz motū: a. b. ergo mouetur ex se z ex a.

A. mouens.

B. motum.

Tota linea ex seipsa mouet z ab a. pmo.

42 **C** Ista est declaratio in qua sustētar⁹ est Arist. in B q motū ex se cōponit ex motore q nō mouet z ex mo to: nō ex moto z motore qui inatus est mouere se vt Plato dicebat. **C** Expositores aut. s. Themistius et Alexāder inducūt dīmōstrationē super hoc alio mō existimādo ipam esse breuiorē z certiorē demōstra tione Ari. **C** Dicūt. n. q motū ex se nō pōt euadere a qnqz partib⁹ dīcētib⁹. s. aut diuidit i duas partes motore nō motū: z rē motū. **C** Aut vt totū moueat se. **C** Aut vt vtrāqz pars moueat vtrāqz. **C** Aut vt pars moueat totū. **C** Aut vt totū moueat pte. **C** Et ducūt ad incōueniēs in oib⁹ eis eadē via. **C** Et ē: qz motor est ipm motū. Dicūt. n. q si totū mouet totū: erit mouens idēz cū moto: qd est ipole. **C** Et si pars mouerit totū: tūc eadē pars erit i eo motor z motū. Et si si vtrāqz pars mouerit vtrāqz ptes: vtrāqz ca rū mouebit se: nō. n. ē dīa iter hoc q aliqd moueat se cū medio: aut sine medio. Et si dicūt si totū mouerit partē segt vt totū moueat se. **C** Et totū hoc ē error z dceptio. Primo. n. dīcipiunt peccātes in B q existimāt: q diuisio q vrit in hac declarōe ē diuisio in dīcētib⁹: z q demōstratio ptebūt qn qtuor dī cētia dīstruēt: z remanebit gntū: qd ē: q motū ex se pponit ex motore nō moto: qd nō ē corp⁹: z ex moto qd est corp⁹. **C** Et nō ē sicut existimauerūt. Qm cū posterim⁹ q ipole est vt motū sic ipse motor: tūc ne cesse erit vt motū ex se diuidat i duas ptes. s. in mo torē q non mouet z rē que mouet tñmō. **C** Sz qz Arist. vidit q sunt hic alij modi ab his duob⁹ modis z pōt aliquis existimare q motū ex se forte ē sz ali quē eoz: incipit destruere eos ad cōfirmādū suā de mōstrationē: z ideo iduxit in vnoquoqz eoz conclusi onē quā induxit in pma demōstratione: z si demōratio

Digressio 3
Th: mistum
z Alexan.

Primum ex
vtrāqz eoz.

eius esset fundata super modū dīctionis nō iduce ret pclusionē nisi semel. **C** Et qz existimatio magis apparet ē q vtrāqz pars moti ex se mouet reliquaz fm reciprocationē: incipit destruere hoc dicēdo: hoc aut erit essentialiter aut accidentaliter. Et si fuerit essen tialiter: cōtinget vt nō sit i eis motū ex se: z vt ali quid moueat se fm q mouet. Et cūz destruxit duas diuisiones destructū erit vt illud qd mouet ex se sit tale. **C** Expositores aut cū destruxerūt diuisionē: q est essentialiter: existimauerūt q positio eēt destru ctar⁹ hoc est z⁹ peccatus. **C** Et hoc ē qd dicunt q si totū mouet a parte: cōtinget vt pars que mouet mo ueat essentialiter: imo sequit⁹ et vt illa pars moueatur ex se. **C** Necū est vt destruat ista positio: dicēdo q questio reuerit in hoc q mouet ex se qūo mouet. Et cōtingit et q illud qd fuit postū motū pmo nō sit p⁹ motū. **C** Et et totū moueri a parte est p acciēs. **C** Nūq igit remanebit in mō q est per acciēs ipsuz es se ipossibile: est. n. in rei veritate de mō fm quē pars mouet partē: cūz nullo mō imaginat⁹ q pars mouet totū nisi per acciēs. **C** Et remotius ē imaginari q totū mouet partē essentialiter: nō igit vrēdū istis duo bus modis donec diuidat⁹ fm esse essentialiter z ac cidentaliter: sicut fecit Arist. **C** Sed hoc non fecit in his duobus modis: neqz habuit curā de eis: qd nul lus existimet in pmo moto ex se q pars illi⁹ mouet totū: aut q totū mouet partem: cū pars mouēs debet distingui a parte moti fm esse aut fm diffini tione. Et cū ita fuerit: tūc motū ex se diuidet i duas partes: in motū ex se: z motū a moto ex se: z tunc nō imaginabitur q pars mouet totū: aut q totū mouet partem nisi per acciēs. Et qz isti duo modi qui sunt per acciēs sunt manifesti nō habuit curam de eis Arist. sed habuit curaz destruere eos i gbus nō bene apparet eos esse p acciēs: sicut fecit in partib⁹ q mo uent se adinuicē z i ponēdo q quelibet pars mouet se: in quo dicit⁹ q si motū ex se fuerit tale: ptinget vt ille partes mouent: sed p acciēs. **C** Arist. igit nō vrit tur istis modis nisi eis in gbus latet eos esse per acci dens: z sunt illi modi de quib⁹ pōt aliq existimare q aliq eoz est motus per se. De eis aut de gbus ap paret accidentalitas nō habuit curā Arist. z sunt q to tum mouet partē: aut q pars mouet totū. **C** Si igit tur aliquis dixerit q Arist. dē destruere istos modos. s. totū mouere partē: z partē mouere totū sz q sunt per acciēs. **C** Dicem⁹ ad hoc q Arist. diuisit eos ppter hoc q accidentalitas est manifesta in eis: z nō volunt destruere nisi eos in gbus accidentalitas nō ē manifesta per se: cūz hoc sicut diximus q nullus exi stimat: vt motum ex se sit tale. s. de eis in quibus ac cidentalitas est manifesta per se.

C Qm aut mouet aliud quidē qd mouetur ab alio: aliud autem cū sit immobile. Et mo uetur aliud quidē mouēs: aliud autēz nihil mouēs. Ipsum seipsuz mouēs necesse ē q immobile esse: mouentia autē: z adhuc ex eo qd mouetur: nō mouente aut ex necessitate sed qualiter euenit. Sit. n. a. mouēs quidē imo bile. b. xpo qd mouet aba. z mouens qd est in quo ē c. hoc aut qd mouet quidez ab ipso b. nō mouēs aut nullum. Si quidez enim z per plura media veniet in c. sit p vnū solum omne

Scda mto

Tota motu
ria pte ē per
acciēs: tñmō
tūc ē imaginari
q totū mouet
partē

Dubium

Solutio

omne igitur a. b. c. ipsum seipsum mouet. Sed si aufero c. a. b. quidē seipsum mouebit. a. qdē enim mouens b. vero qd mouet. c. aut non mouebit ipsum seipsum neq; penitus mouebitur. At nō nec b. c. mouebit ipsa seipsam sine. a. b. enim mouet in eo q mouetur ab alio: nō q; a sui ipsius aliqua parte. A. b. igitur solum ipsius seipsius mouet. Necesse est itaq; ipsius seipsum mouens habere mouēs: imobile autē: et qd mouet. nō aliud mouēs ex necessitate. Et acta autē vtrāq; adinuicē sunt aut ab altero alterū. Si igitur cōtinuus est mouēs: qd enim mouetur necesse est cōtinuū esse. manifestū est q totū ipsum seipsum mouet. Non eo q ipsius aliqd bndi sit: vt ipsum seipsius aliquid sit mouere. Sed totum mouet ipsum seipsum. Adortū quidē et mouens: quo ipsius aliquid sit mouens et aliquid qd mouet. Nō. n. totum mouet: neq; totū mouet. Sed mouet qdē. a. b. aut tū mouetur. Sed tamē. c. ab ipso b. nō necessa- rio mouetur ipso possibile est enim hoc.

Et quia aliquid mouet aut ita q moueat ab alio: aut ita q non moueatur. Et aliquid mouetur: aut ita q moueat: aut ita q nō moueat omnino. Necesse est vt illud quod mouet se sit ex non moto: sed est moto: et ex moto: sed nō necessario est moto: sed currit fm vtrūlibet. Sit igitur a. moto: sed non motus: et b. motum ab a. et mouens c. et c. moueatur ex b. et nihil moueat oino. Quoniam cū ad hoc perueniem? cū medijs pluribus vno ponat vnu medium tantū esse. a. b. c. igitur totus mouet se: sed si abstulerim? c. remanebit a. b. mouens se. a. enī est moto: et b. motū. et c. non mouet se: imo non erit omnino moto: neq; b. mouebit se sine a. b. enī nō mouet nisi q; mouet ab alio nō a parte aliq ipsius. A. b. enī solus mouet se. Necesse ē igit vt illud qd mouet se habeat in se moto: et s; ē nō motus: et motū. Sed est nō moto: alicui? necessario duz vtrūq; cōuenit cū reliquo: aut dñ vtrūq; cōuenit cū reliquo tangit reliquus. Si igit moto: fuerit cōtinuus? motū nō necessario ē cōtinuus. Manifestum. n. est q tota res erit mouēs se. Nō qd qdā ipst? ē tale. f. mouēs se. Sed tota res mouet se. Sed est motū et moto: ita q quidā eius est moto: et qddaz est motū. Non enī ipsius s; totū mouetur: neq; ipsum fm totum mouet: sed mouet fm a. et mouetur fm b. nū.

Moto: tñ.	Motum et mouens.	Motū tñ.
A	B	C
Animā.	Calor nālis.	Corp ^{us} musculi.

Et q; Lū declarauit q moti ex se quedā ps ē moto: q nō mouet et est forma: et quedā pars mouetur. Vult declarare q oē motū ex se pmut: et cōtinuū cōponit ex parte q mouet tñ: et ex pte q mouet: et q pars mota non est de necessitate pp hoc vt sit moto: alterius pti: sed in qbusdā motis ex se erit moto: s; in eis q sunt nō pma: et in qbusdā nō erit. s; i pmi. Et intēdebat declarare per B q necesse ē vt i motis ex se in qbus sunt plura vno moto sit motū ex se pmi: qñ si pars mota esset semp moto: cōtingeret vt motū ex se diuideret in plures ptes duab. Ipse igit ponit has ptes esse finitas et declarat q motū pmut ex se in talibus pponit ex moto: et moto tñ. Et cū voluit declarare hoc incepit diuidere modos moto: et dixit: q; aliqd mouet et i. et q; moto: ē duob? modis: aut moto: qui nō mouet oio qñ mouet: et est illud ad qd inducit nos sermo: aut moto: qui mouet qñ mouet. Illud autē qd mouet et tūc mouet: et nō est necesse sp vt sit moto: sed forte erit moto: et motum: et forte erit motū nō moto: alicuius rei: necesse est vt motū ex se cōponat ex moto: et nō moto: et ex moto: sed q nō de necessitate ē moto: et h ē qd ē motū ex se pmi. s; qd nō mouet a sua pte. Illud autē qd mouet ex se pp aliquā partē ipsius: sicut est dispō in aiali fm totū. Et pmi motū in eo ē moto: necio sicut calor nālis qui est moto: et motū in aiali necio: qñ cū fuerit separatus a mēbris q mouent corūpe- tur. Hoc igit est illud qd intēdebat declarare in hoc sermōe. s; q motū ex se cōponit ex duab? ptiibus tñ. Quarū vna ē moto: tñ: et alia motū: et q motū ex se cōtinuū nāliter si pmut nō fuerit tale: necessario ē in eo moto: talis. Et cū. d. h dedit exēplū de litte- ris: et d. sit a. et i. s; igit motū ex se ē cōpositū ex moto: qui non mouet. s; a. et ex moto: qui mouet ex a. plus vno. U. g. vt sit cōpositum ex a. et b. et c. Autem mouebit. b. et nō mouet. et b. mouet c. et mouet ab a. et c. mouet ex b. et nihil mouet. Et d. qñ cum ad hoc peruenimus et i. et siue illud motū ex se cōpositus ponat cōponi ex motis et moto: ib? multis: ita q pmi mus moto: mouet postremū motū cū pluribus me- dy: aut cū vno medio: in hoc qd intēdimus declara- re. s; q in oi moto ex se tali est motū ex se pmi qd cōponit ex duabus ptiibus tñ: et q illud est motū ex se nō aliqua alia pars ptiū q sunt i illo. d. d. ponat igit esse per vnu mediū tñ. i. et cū nulla dñ ē in B q po- nat mouere cū plurib? medijs finitis: aut cū vno me- dio ponat mouere cū vno medio. s; ponat cōponi ex trib? medijs. n. vnu existit i tali nūero. Et d. a. b. c. igit totū mouet se. i. et cū posuerim? q mouēs se mo- uet partē postremā ipst? s; a. manifestū ē q illud ex se motū cōponit ex a. et b. et c. U. g. q musculus ē motū ex se: et cōponit ex trib? s; ex corpore musculi: et est postremū motū: et ex calore nāli q ē moto: et mo- tum: qui trāsse in neruis: et aia mouēt q est forma ut illo calore nāli. Et d. d. sed si igit abstulerim? c. et i. s; si abstulerim? c. ex B moto: ex se qd pponit ex a. b. c. tūc remanebit illud qd cōponit ex a. b. motū ex se. Et cū dixit: q illud remanēs cōpositū ex a. b. et i. lud qd in rei veritate mouet se: dedit cās i B et dixit: a. enī ē moto: et i. et sequit necio vt illud qd mouet se

Calor nālis
ē moto: et mo-
tum in aiali.
Idē. s. c. 37.
et 7. pp. c. p.

Alia ē forma
in calore nāli
Idē. 7. m. c.
cō. 34.

Lōmē. sup pby. x 4.

se possit ex a. et b. ¶ Quia est motor. cum sit necesse ut
mouetur se beat motu. et b. est primum motu ab a. et non
est motu: quod est necesse inueniendo motu ex se. et c. non
est quod mouetur ab eo: et b. ite debet cum dixit et non mo-
uet se et non est illud quod mouetur: nec est motu quod est in il-
lo quod mouetur se: cum sit declaratu quod illud quod mouetur se
ponitur ex duobus. scilicet a. et b. Et c. forte non erit oio motor
et remanebit residuu motu ex se. scilicet illud quod ponitur ex
a. et b. ¶ D. d. neque b. c. et mouetur se sine a. i. neque pos-
sumus et dicere quod b. c. est illud quod mouetur se sine a.
¶ Et ite debet pcludere diuisionem. ¶ Quia non pos-
sumus dicere quod illud quod ponitur ex a. et b. c. est illud quod
mouetur se: quia si auferatur c. remanebit a. b. mouetur se.
¶ Neque et possumus dicere b. in solo a. et non mouetur
sine b. Neque in solo b. sine a. quia necesse est ut b.
beat motu. Remanet de necessitate ut illud de quo
dicimus mouetur se sit positu ex a. et b. ¶ Et cum narra-
uit quod b. non est mouetur se: dedit casum in b. et dixit. b. enim
mouetur quod mouetur et c. et b. non est motu ex se: quod possumus
fuit moueri ex alio. scilicet ex a. non ab alio pre in ipso: quia
si mouetur ab alio pre in ipso: tunc illa pars esset mouetur
se. ¶ D. d. quia a. b. iolu est illud quod mouetur se. quia illud
quod ponitur ex a. b. est illud quod necesse ut mouetur ex se: et
ite debet quod b. non fuit positu in pone diuidi in pre quod
est motor non motu: et in pre quod est motu: scilicet possumus a. mo-
tor et b. motu. ¶ Et cum posuit oia ista dicit hunc et di-
xit necesse est igitur et declaratu est igitur ex b. quod illud quod est
motu ex se in rei veritate componitur ex motore quod non mo-
uet ex p. moto. Itaque igitur pcludit illud quod ite debet decla-
rare: est quod motu ex se ponitur ex duobus. scilicet ex
motore non moto: et ex moto quod non mouetur de necessi-
tate. ¶ D. d. du puenit vtriusque reliquo: aut tunc ipse
i. quod non sequitur ut motu mouetur de necessitate du mo-
uet a suo motore. Itaque. c. comitatu erit ex duobus.
in p. aut moto erit du fuerit puenientia iter ipse et mo-
tor. In medio aut du tunc igitur. ¶ Mediu aut necesse est
ut tunc cor. ¶ Primum aut motor necesse est ut pueniat.
¶ D. d. si igitur motor fuerit primum et c. si igitur primum
motor est de na. c. totu: et in p. in rei veritate
quod est motu: manifestu est quod totu est in toto p. moto
non in quodam ei. Quia non possumus ipse p. sua p. inui-
tate cu alio pre eius: sed cu toto: et cu ita sit totu ex se
est motor p. totu: scilicet non eode modo: scilicet motor p. a. mo-
tu p. b. ¶ Et dixit. si motor fuerit c. totu: quod primum
motor non est virtus in corpore: ita quod diceret primum p.
nam c. totu in ipso. scilicet corpore. ¶ D. d. scilicet motu et mo-
tor et c. non c. totu. scilicet in eo est motor: et motu in se: scilicet
est sicut. d. mouetur p. a. et mouetur p. b. in.

¶ Substitutiones autem huius si auferat aliquid quis
ab ipso a. si c. totu sit mouetur quid est: imobi-
le autem: aut ab ipso b. quod mouetur. ¶ Reliqua er-
go mouebit ipse a. reliqua autem ipsius b. mo-
uebit. Si hoc est non erit que primo mouetur
a seipsa que est a. b. ¶ Remota enim pre ab a. b.
ad huc mouebit seipsa reliqua a. b. potest
nihil p. b. vtriusque aut alterius id in qua quod
mouetur diuisibile esse. Actum autem indiuisibile.
¶ Si autem diuidat non etiam habet est eade potest
tia. Quare nihil p. b. in ipsis diuisibili-
bus potest primum vni esse. ¶ Manifestu igitur
est ex his: quia est primum mouens immobile.

¶ Siue enim hoc sit motor quod ab aliquo mouetur
ad immobile primum. Siue in quo mo-
uetur quid est: ipsum autem seipsum mouens et
stans. ¶ Etrobique accidit primo mouens in om-
nibus esse motus immobile.

¶ Et queritur in hoc si ex a. si fuerit primum: et
est motor non motu: aut ex b. quod est motu di-
minuat aliquid: vtriusque illud quod remanet ex a.
sit motor: et illud quod remanet ex b. sit mo-
tu. ¶ Quia si hoc fuerit: tunc a. b. non erit primum
motu ex se. ¶ Quia ex a. et b. auferetur aliquid et re-
liquu et mouetur se. ¶ Etiamus igitur ad h. quod
non est inopinabile: ut vtriusque: aut alterum. ¶
motu sit in potentia diuisibile. In actu autem
non. Sed si fuerit diuisus tunc na. est? non erit il-
la eade natura: et ideo non est inopinabile ut
in diuisibilibus sit in potentia aliquid primum.
¶ Apparet igitur ex hoc quod primum motor non est
motu. ¶ Quia si motu cessabit et mouetur ab alio
quo pueniet ad primum motu qui non mo-
uetur. Et si pueniat ad motu: sed istud mo-
uet se: et facit ipsum quiescere. Sequitur ex
illo modo: et ex isto in finem: ut primum in om-
nibus motus sit non motu.

¶ Cum declarauit quod motus ex se componitur ex motore
non moto et ex moto quod non mouetur de necessitate. ¶ Et
ex quod si mouetur iueniat p. ex p. b. vno motore necesse est
ut dissoluatur i motu ex se p. i. illud cui est p. ut p.
motu i ipso non mouetur de necessitate. ¶ Porro. n. ex se:
quod est duobus modis. Ad. si quod p. motu a p. motore mo-
uet de necessitate. Et mo in quod p. motu nihil mouetur de
necessitate. ¶ Incepit dubitare de b. si motus p. ex se
est. ¶ Porro. n. aliquid dicere quod non est ipse ut p. motu p.
se sit neque p. motor: quia motu est primum p. se: et mo-
tor est est c. totu: quod est in p. et primum diuidit ipse i
diuisibilia. ¶ Et id dixit: quod de b. et c. i. et quod in b.
quod dixit. scilicet quod mouetur se p. est quod ponitur ex motore
non moto et ex moto indiuisibile. non motore tali modo.
¶ Porro. n. aliquid dicere quod si ex motore quod non mouetur
(si motor sit de na. primum) quod est for. c. totu diuisus
tur aliquid: aut ex moto cu de necessitate sit de na. primum
aut ex motore (si accidit ei primum) remanebit re-
siduu motu ex se: si non erit b. mouetur se p. neque
motor p. et b. ite debet cum dixit: quia si b. fuerit et c.
¶ D. dedit solone et dixit: dicam igitur ad hoc et c. i. di-
cam igitur soluendo quod non est remotu ut vtriusque sit diuisi-
bile in p. in finem. si vtriusque fuerit primum aut alteru
i. motu: si non fuerit positu quod motor est de na. eius cui
accidit primum: et est malis ut declaratu est in actu: aut
est ipse. ¶ D. d. scilicet diuidat et c. i. et ipse ut motus
diuidat i actu i finem: et sit motor: quia tunc diuisio pue-
niet ad h. quod cor. na. cor. ruet. ¶ U. g. si p. motus ex
se fuerit ignis iste demar. et a. quod auferem pre: et po-
stea alia: et postea alia puenient ad tale q. rates: quod si
diuidat cor. ruet ignis cu mima q. rates ignis sit de-
terminata. ¶ Et sit de aiali anulo ex quod si diuisa
fuerit aliquid p. remanebit residuu i motu ex se: et aut
ista diuisio non p. dat in finem manifestu est b. est motu
ex se p. et motore p. ¶ Et tale motu est positu p. p. in
in principio

¶ Sic est
ex p. b. et c.
motu p. neque
tuo dari motu
manali.

44

¶ Bon
in aial
in cor
imple

¶ C. totu
in oio
remot
in cor
ita iu

¶ D. d. quod
tas ignis
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.
p. b. n. a. g.

in pñ septimi ad declaradū qd oē motū bz motores.
 ¶ D. d. r. iō nō est īopinabile rē. i. r. iō nō ē ipole: vt
 diuissibilis in pñ sit aliqd pñ. i. bz qd est in pñ nō sit
 in eis pñ. i. bz est necē hic ēē pñus: r. si nō nō ēē mot?
 ¶ Et dixit in motore. Qm̄ primi motores apud ipz
 sūt duobz modis. s. motor mālīs. i. q. pñitū p rē mo
 taz: r. b. est in rebz gnābilibz r. corruptibilibz. Et mo
 tor nō mālīs: r. b. nō dī pñitū nisi p accēs. Lōtinui
 tas. n. cēntialr est ipolis in oī moto pñ. qm̄ est nō cor
 pus. Nō. n. logē i b loco nisi in moto ex se simplr. In
 moto aut ex se qd ē ipole ēē i toto pñus motor: ma
 nifestū est qd nō dī pñitūz oīo: qd nō mouet neqz
 cēntialr neqz accēntialr: r. b. nō accidit nisi i motoribz
 q. pñitū p rē motū ab eis sūt in aiabz aiāliū. Pñ
 cipia aut pñ q. sūt in motis ex se eterna: motor in eis
 nō ē diuissibilis neqz cēntialr neqz accēntialr. ¶ D. d.
 apper ex b. i. g. i. r. i. cū manifestū sit qd motū ex se
 nō pñitū in i. i. mālīs est qd in motis ex se ē
 talis motor. i. q. nō mouet oīo. ¶ D. d. dīr modū ex q
 apper ex b. i. d. qm̄ si motus cessabit rē. i. si mouet ex se
 nō ex alio: r. b. i. rēdebat cū. d. cessabit: r. oē motū mo
 ueret ab aliq pñitū i b. moto ex se ad motorē q nō
 mouet. Qm̄ si cōponit ex pluribz vno motor: necē est
 pñitū ad motorē q nō mouet: r. q. tale nō ē mediū
 iter motorē q nō mouet i eoz iter motor: iō dixit:
 cessabit cito. ¶ D. d. r. si pñitū ad motum rē. i. r. si
 motū pñitū nō mouet se: s. pñitū ad mouēs se: vt
 pñitū ad motū fuit: oē mouēs se est i eo motor q nō
 mouet: segt necō ex illo motor: ex ipso: vt b. sit pñ
 motor q nō mouet. ¶ Et qm̄ diceret: qd oē motus
 nō fugit atqz istoz. i. q. aut erit motus ex se aut ex
 alio: r. motū ex alio pñitū ad motū ex se: r. motus ex
 se bz motorē q nō mouet. Segt ex vtroqz mō vt oē
 motū beat motores q nō mouet. i. q. oēs motz redū
 cūnt ad talē motorē: aut ad vñū: aut ad plures vno.
 ¶ Et dixit illd qd mouet se r. facit ipm̄ gēscere: qz
 iā accēpt in dīscriptiōe moti ex se: qd ē illd qd bz gē
 scere ex se: r. i. b. dīr motū ex se bz sūa opionē r. a mo
 tibz cozpoz simplicū: cū ista existimēt moueri p se.

¶ Oē dīr q pñitū mouens est incorrupti
 bile: nec mouet p se: nec p accēs. Cap. v.

¶ Quoniam autem opz motum
 semp ēē r. nō deficere: necessa
 rium est aliquod ēē qd mouet
 pñitū. Siue ergo vñū sit
 aut plura: r. pñitū mouens
 immobile est.

¶ Et qz mor? necesse est vt sit semp: r. nūqz
 deficiat. Sequit? necessario vt sit hic aliqz
 pñitū motor: siue vñū: siue plura: r. q
 pñitū motor non sit motum.

¶ Cum declarauit in sexto qd est impole q mor? eter
 nus sit nisi circularis. ¶ Et declarauit in pñ septimi
 q omne motū bz motorem. ¶ Et postea declarauit
 in illo tractatu q motū mouētia se adinūcē in loco
 reducūnt ad motū ex se. ¶ Et declarauit in pñcipio
 istz tractatus q nūqz motus dīciet: neqz in pñtore:
 neqz in futuro. Sequit? ex hoc q pñitū motū ex se
 ad qd reducūnt oēs mor? ex se i loco sit eternū. ¶ Et
 si nō ēē pole: mor? dīciet in aliq hora cū ipz sit cā
 illz. ¶ Et qz pñitū necē ē vt sit hic vñ mor? etern?
 r. est ille bz qd mouet istd motū pñitū. ¶ D. d. post

B qōnes pñitūes i b. r. vidit qd necē ē iterare pñitū
 rationē de motu in b. tractatu: r. plere pñitū de b.
 qb? vñus est in 6° r. 7°. ¶ Et vñ vidit qd mēl? est cō
 gregare illud totū: r. declarare qd remanet ad decla
 randū de dispōne entū in motu r. gete: r. declarare
 qz mor? sit iste mor?: r. vñū motor illz? sit in mā aut
 nō in mā. ¶ Et icēpt diuidere entia in oēs dispōes
 que pole est vt existimēt esse fm̄ ipas in motu r. ge
 te. ¶ Et postea dissoluit qōnē pñitū in hoc qd oē
 motū bz motorē ex motibz cozpoz simplicū: r. de
 clarauit q ista nō mouent ex se. ¶ D. d. declarauit q
 oīa mouētia que mouēt in loco reducūnt ad mo
 tus ex se. Et postea declarauit q motum istud r. mo
 tor cōponit ex vno moto r. ex pmo motore q nō mo
 uetur. ¶ Et cū cōpleuit hanc declarationē perfecte
 r. est illa quā declarauit in septimo nō perfecte: qm̄
 illuc nō declarauit q pñitū motū bz cōponi ex mo
 tore q nō mouet r. ex pmo moto. Renerus est etiā
 ad illud qd declarauit in pñcipio istius tractatū. i. q.
 nulla est hora in qua deficit motus ad pñitū dūz i b.
 laz eandē pñitūne quā cōclūsit in principio istius
 tractatū: r. hoc qd declarauit fuit in eo q mor? nūqz
 deficit: r. ex illo qd declarauit fuit i septimo. i. q. mo
 uētia que mouent in loco reducūnt ad motū ex se.
 Qm̄ illa cōclūsiō perfectus apparebit hic cū sermo
 de pñitūibz super quas fundata est declaratio ē
 perfectior in b. tractatu: r. pñitū est qd est h. motus
 vñ etern?. ¶ Et qz oīa ista sunt sicut narraui: r.
 uerisus est ad pñā pñitū quā verificauit in pñitū
 tractatū: r. d. r. qz mor? rē. i. r. cū declarauit sit q oīa
 mouētia q mouent reducūnt ad pñitū motū ex se:
 qd pñitū ex pmo motorē ex motorē q nō mouet. Et iā
 declarauit est q in nulla hora deficit mor? necē ē vt
 pñitū motor ad quē reducūnt alij mor? sit etern?: r. sit
 absolut? ab oī trāsmutatiōe: r. vt motū ab eo ē sit ab
 solutū ab oī trāsmutatiōe: nisi a motu in loco: r. siue
 ille motor q est talis fuerit vñus aut plēs. ¶ Et fuit
 necē vt ipē nō gēscat a mouere: nec illud qd mouet
 ab eo a motu: qd ē cā motū. ¶ Et demitū ē q mo
 tus nūqz deficit: r. si ille motor i aliq hora nō moue
 ret tūc deficeret motus. ¶ Et fuit necē ē vt nō sit
 trāsmutabile: neqz cēntialr neqz accēntialr. Qm̄ si ita
 ēē tūc ēē motor pñitū illo. ¶ Et cū mani? sit eternū
 ēē motorē r. motū ab eo eternū: qm̄ si nō ēē eternū
 tūc motor moueret ab eo p accēs: r. sic esset illic mo
 tor pñitū illo. g. necē ē vt sit h. mor? etern?. Utz āt ille
 motor ē vñ aut plēs: pñitū dū est in alia scia.

Nota qd de
 claratio septi
 mi ē ipse.
 Et dīr p hoc
 ē. 4. c. 6. r. 25

Expō text?

Et dīr. 12. me.
 1. c. 4. r. 1 de.

¶ Anūqz qz igit pñitū ēē immobile qdem
 mouētiuz: nūqz pñitū ad eaz: que nunc rō
 nem. Quoniam aut? necessariuz est aliqd esse
 immobile qdem ipsum ab omni exterius mu
 tatione: r. simplr r. fm̄ accidens: motum
 autz alterius manifestū est: r. hoc pñitū
 tibus. Sit autem: si aliquis velit: in qbusdā
 cōtingēs: q sint aliquādo r. aliquādo nō si
 ne generatione r. corruptiōe. Fortassis enī
 est necessariū si aliqd impāribile aliquā
 do quidem est: aliquādo autem nō sine mu
 tatione: aliquādo quidem esse: aliquādo nō
 esse omne tale. Et principiorū quidē im
 mobilium: motuorū autem quēdā aliquā

12. H. n. 12.
 1. c. 4. r. 1 de.

Motor du.
 12.

Motor
 12.

Motor ex se
 12.

Motor
 12.

do quidem esse: aliquando autem non esse contingere ponatur. Sed nequaquam oia talia esse possibile est. Manifestum enim est quod quodammodo ipsa seipsa mouentibus inest ipsius quod est aliquando quod est esse: aliquando autem non esse. Ipsius quidem enim seipsius mouens necesse est omne magnitudinem habere: si nihil mouet impartibile. Mouens autem nulla necessitate est tale. Ipsius igitur aliquando quod fieri aliquando quod corrumpi. et hoc esse cōtinuum: nulla causa est immobilium quidem: non semper autem eorum que sunt. Nec iteque semper quod hec mouentium: hoc autem altera. Ipsius autem semper et continuus: nec unquam quod ipsorum semper causa est: nec omnia. Hoc quod enim sic se habere perpetuum et ex necessitate est. Quia. n. infinita et non simul omnia sunt que sunt.

Atrum autem unquam quod mouentium quod non mouent sit eternum non est intrans modo ad propositum. Quoniam autem necesse est ut sit hic aliquid quod in se non sit motum: et sit absolutum ab omni transmutatione simpliciter et per accidens: quod mouet aliquod aliud declarabitur hoc modo. Ponatur igitur hoc esse possibile in quibusdam ut sit quodammodo et non sit quodammodo sine generatione et corruptione. Bignus est. n. illud quod non diuiditur quando fuerit quodammodo et non fuerit quodammodo: ut esse cuiuslibet talis autem non esse sit necessarium ut sit sine transmutatione. Ponatur igitur quod possibile est ut quodammodo principia etiam que sunt non mota sed sunt mouentia sint quodammodo: et quodammodo non sint. Sed non est pole ut oia sint talia. Abanifestum est enim quod hic est alia causa eorum quod mouent se in eis eorum: quodammodo: et non esse eorum quodammodo. Omne enim quod mouet se necesse est ut habeat magnitudinem: cuius illud quod non diuiditur non mouetur. Motor autem non segratur aliquo modo ut habeat magnitudinem. Causa vero in hoc quod quodammodo generant et quodammodo corrumpuntur: et hoc esse perpetuum: non est unum eorum que sunt non mota: sed non sunt semper in esse: ita quod illa moueat semper et per hunc moueant alia. Quod enim est tale: nec non unum buis neque oia erunt causa rei perpetue continue. Ista enim dispositio finem quam sunt ista sunt eterna necessaria. Ista autem omnia sunt infinita: sed non omnia existunt in simul.

46 Cū declarauit quod necesse est ut sit hunc motum ex se eternum propositum ex motore quod non mouetur et ex moto eterno. Vtrum autem unquam quod est et iterum alias aialium quod sunt hunc. n. aie mouet et non mouet: et quod in eis est existens. Plato. n. dicit quod oē mouēs se ē eternū: anima

apud ipsum est eternum. Et quod ista perscrutatio magis pertinet ad perscrutationem de aia dixit: quod non intrat in sermone hunc. Et iterum dicit quod ista perscrutatio est alia ab illa. Et in libro a quo extraxit verbum Aristoteles inuenit tale scriptum: si autem unquam quod mouetur: quod non mouetur fuerit aliquid eternum: non intrat hunc sermone. Idcirco autem verum una aia sit eterna: aut oēs sunt gnabiles et corruptibiles non pertinet ad hunc locum: et hoc est quod in melius: quoniam quodammodo presens aie videtur esse gnabiles et corruptibiles: sed dubitat in eis in motore quod dicitur itellus. Et in libro Themistius inuenimus locum istum: quoniam autem oē eternus mouetur ita quod non mouetur non intrat hunc sermone. Et est tertium sermo a predictis. Dicitur quoniam autem necesse est et cetera. quoniam autem necesse est ut sit hunc motor quod non mouetur absolutum ab oī transmutatione simpliciter. et essentialiter et accidentaliter: quod mouet aliquid aliud: et est per motum ab ipso ut declaratum est a predictis: et declarabit et hunc. Et iterum dicitur per hunc quod dicitur: aliquid aliud quod in se non mouetur: motore quod non mouetur quod est altera duarum partium moti ex se. Et iterum dicitur per hunc quod dicitur absolutum ab oī transmutatione quod non accidit ei aliquid modus transmutationis: nec quod nec corruptionis: nec alterationis: nec augmentationis: nec diminutionis: nec motus localis. Et cū dicitur simpliciter et per accidens: forte intendit per simpliciter illud quod est cōe ei quod est essentialiter et accidentaliter. Transmutatio. n. simpliciter diuiditur in essentialiter et accidentaliter: et hunc hanc expōne dicitur memoratōne de altero duorum modorum: in quos diuiditur transmutatio simpliciter: et tacuit reliquum. scilicet per accidens modum quod est per accidens et tacuit modum quod est essentialiter. Et forte intendit per simpliciter essentialiter. Transmutatio. n. simpliciter est essentialis cū sit transmutatio: et transmutatio autem non simpliciter est accidentalis. Simpliciter. n. dicitur de transmutatione in subiectum simpliciter de transmutatione ibi ceterorum predictarum. Et iterum dicitur per hunc quod dicitur: quod mouet aliquid aliud: prout est per motum quod est scda per primum moti ex se. Et cū voluit declarare alio modo a predicto: dicitur: ponatur igitur hunc sit pole in quibusdam et cetera. et ponatur quod quodammodo istorum mouentium quod non mouent inueniantur quoniam: et quoniam non non sed modum quod generant quoniam essentialiter: aut corrumpunt cū non sint corpora: sed per se et non esse eorum seque illud quod gnatur et corrumpit essentialiter. Et cū narrauit quod hunc pole est poni in quibusdam motoribus quod non mouent: incipit narrare quod hunc ipole est ut sit in oib: et ut sint ignabilia et corruptibilia per accidens: et dicitur non esse pole et cetera. sed si posuerim oia mouentia quod non mouent esse talia non erit pole. Dicitur declarare quod est hunc ipole in oib: et dicitur manifestum est. n. et cetera. appetit. n. rōne quod necesse est ut sit hunc aliquid mouēs scita quod ipsi sit cā in hunc quodammodo mouētia se: mouet quoniam: et quoniam non: et hunc per diuersitas re sue dispositio ad ea in ppietate et remotōe tñ. in loco. Et quod ista per non per se in eo quod mouet semel sit corp: quod. n. non est corp: non mouet: dedit cā per quas fuit ista per polis. scilicet ponere quod per mouentium se est mouēs se eternum. Et dicitur oē. n. mouēs se et cetera. et quod dicitur minus quod per mouentium istorum sunt quoniam: quoniam non: oēs esse mouēs per. scilicet propositus ex motore quod non mouet eternus: ex moto ab ipso eterno. Cū si posuerim cā istum esse motorem eternum sine moto eterno non possem dicere quō erit cā et quod est quoniam: et deficit quoniam. Si igitur dixerim quod mouet se erit hunc pole: quoniam tūc erit corpus: et finem suam ppietate et remotōne a re erit cā ut agat in ipsas dispositōes diuersas. Et hunc est cā per quā sicut hunc loco: et idem motor autem non est necesse aliquid modo ut habeat magnitudinem: et iterum dicitur quod est motor et non motum. De enim corp: non mouet in loco nisi moueat: ut posuit in 7o. Et cū

Paia cū

Scda cū
Transmutatio
no i hunc
placiter ut
liga pma
no simpliciter
3o. 5. per
co. 7. Et per
ghuāde
xi. Et per
uco. 62.

Prim

Scda

Teria

4o. 4.

Alia

a casu

Alia

Alia

Alia

Alia

Alia

Alia

Alia

Et euz narravit qd necesse est ut sit h aliqd mouens se
semp: qd sit cāc iēeā q mouet se qm: r nō iēe qm:
incepit notificare psecutionē in h r d. cāc aut i h ē q
qdā rē. i. r qz ē manifestū p se q mota ex se q sunt h:
qdā generant: r qdā corrumpunt: r h inuenit semp in
eis: nō possum ponere cām cē in h eternā: vñ eozū
q mouet ex se: r nō sūt ppetue cāc. (C. D. o. ita q ista
moueāt se semp. i. ita q ponam q vñ eoz que mō
nēt se: aut pla vno moueant se sp: r pp h mouet alia
fz p ppetuitatē r ppetuitatē. (C. D. o. qd. n. ē tale rē. i. r
necesse ē cū gnāio r corruptio eoz q sūt apd nos ppe:
tue sint ponet motū ex se sp: qm nullū eoz q mouet
ex se q sūt gnābilia r corruptibilia: nec oia pnt eē cā
rei ppetue ppetue. (C. D. o. dedit cāz pp quā fuit neces:
se ut ista gnābilia r corruptibilia nō sit qdā cāc quo
rūdas: sicut pōt aligs dicere. U. g. qd hō gnātū sp ab
hoier: equus ab eq. r d. ista. n. dīpō rē. i. r ipole ē ut
ista dīpō ppetua sit i eis pp vñ eoz. vñ qdōz eniz
eoz ē corruptibile: r nō est ē pole vt h sit i eis ex se
ipsis. i. vt qdā sint cāc qdā essentiali. Lāc. n. q sūt
essentiali de necitate sunt finite r i sūt. i. ista nō sunt ta
lia. Et h iēdebat cū dīpō: ista aut oia sūt i finita r nō
sūt i sūt. (C. D. o. aut ista sūt ppetue gnōnis r corru:
ptiois: manifestū ē pp h qd dēclatū ē h: r qd ē h mor:
pim: eternū q ppetuitatē totū. (C. Et h appet ē p se. qm
i ēēt pole vt hō gnāreā a nō semie hoier: tūc d neci:
tate ille hō diceret hō equoce euz isto hoie. (C. Qm
qm mā fuerit diuersa diuersabit r for: r si nō eēt
h mae ppetue: forme ppetue: tūc qdlibz gnāreā a q
libet r in quolibz. Et tūc vlr mae eēt ociose r sup:
flue. (C. Qm si ēēt pole vt hō gnāreā a terra sic ver:
mistūc aut eēt neciū: aut i maiori ppetuitatē in minoi
ppetuitatē. Et si ēēt neciū: tūc hō nō gnāreā ab homine oio.
(C. Et si ēēt i maiori ppetuitatē hō gnāreā ab hoie i mi:
nozi ppetuitatē. (C. Et sic h ēēt causalit. (C. S. i. h ēēt i mio:
ri ppetuitatē. Tūc eadē spēs inueniretur nā r casu. Et
qd sit casu sp ē oppo: ei qd sit nā. (C. Et ēē i ita esset:
tūc ppetio r respōs cāru ad cāta nō eēt: r sic aufer:
ret nā necarij. (C. Et ēē dēclatū ē q illd qd sit casu sit
a causis iuētis pp aliquā cām nālē r i maiori ppetuitatē
ipediunt ab inueniēdo cāru ab eis: qd nō ē inatū fieri
ab eis. (C. Et cū ita sit: necesse ē si hō gnāreā casu vt ge:
neret a causis q fuerūt pp aliquā spēs r ipediēbāt a
gnōne illi spēs. Et iō cāc ei qd ē casu nō sunt termi:
nare. (C. Et cū ita sit eēt pole vt hō gnāreā ex semie
affini aut semie eg: r vlr ex i finitis materijs. (C. Et iō
nulla spēs inuenit casu. S. i. illa q inueniunt casu sunt
mōstruosa nō nālā. (C. Et totū h manifestū ē p se.
(C. S. i. dīpō ista d negātes h ēē manifestū p se: sicut
Ani. q dicit pole eē hoiez gnāri a terra: s. i. ppetuitatē i
mifer: iste fmo ab hoie q dat se scie ē valde fati.
(C. Si igit dīcat q nō appz ex istis gnābilibz q sūt
eterna nisi fz ppetuitatē: r demitatio non cōplebit nisi
ponā eterna i ppetuitatē r i futuro. (C. Dicem ad hoc
qm cū dēclatū sit q ipole ē vt deficiāt i ppetuitatē i fi:
nito: dēclatū qd ē ipole i eis: vt deficiant i futuro.
(C. Qm si deficerēt i futuro deficerēt i ppetuitatē i finito.
(C. Qm illd i quo ē ppetuitatē nō ē dēclatū magis
ad vñ tps q ad aliqd: r si deficerēt i ppetuitatē nō eēt
nūc: q ipole est vt deficiāt oio. (C. Si igit aligs dīce:
rit q cū dēclatū sit de nā istoz q nūc deficiūt ge:
nere qn idigēt motore r moto qd nō deficiūt fz idūi
duū. (C. Et si idigēt hō necitate: quō. (C. Dicem ad
h q ista idigēt motore extrinseco vt largiāt eis eē ne
dū ppetuitatē: qm si ista non hēnt cāz ppetuitatē in mo:

tu tūc nō eēt: r si eēt: esset pole vt deficeret: qm qd
dā eēt tūc cāc quozidā p accidēs: r qd est p accidēs
nō est sp nec neciū. (C. Qm aut idigēt de necitate
motore ex se extrinseco q semp moueat: aut q ppetuitatē
totū. (C. Dicem q mota nō gnābilia manifestū est
q idigēt apud gnōne moto ex se: gnō. n. in eis nō est
ex seipsis. i. qd qdā nō gnānt qdā: r iō eē istoz nō
fuit ppetuitatē. (C. In gnābilibz aut gnāns ppetuitatē ē in
ipsis: r iō fuit eternū. i. qd gnāns i istis nō dat nisi ppetuitatē
gnōnis. D. o. mittit gnābile quousq ppetuitatē sua gnō:
necesse est ut sit hic cōplens illud gnātū ex se ppetuitatē qd
est in eo r ppetuitatē ipm: r h erit largiēdo calozē simi
lē calozī quē largiē est ppetuitatē generās. Aut ppetuitatē
illū calozē p quē gnātū fuit gnātū ex se. Qm quē
admodū motū in loco hoc ex se idigēt motore extri:
seco ita est in gnābilibz ex se. (C. Et cū ita sit necesse est
vt nō ppetuitatē gnātū alitū eoz q generāt se: nisi sit
illic generās extrinsecū ppetuitatē generās ppetuitatē: qd
est in ipso generato p qd gnātū fuit ex se. i. qd dedit
principiū generādū. (C. Et qz generās extrinsecū est
alterās neciō necesse est fz q legē vt alteratio ei sit al
teratio rēparata. i. similis calozī nālī p quē ppetuitatē illud
ens. Necesse est vt alterās cū alterato nō sit in eodē si
tu in toto tpe cremētī: s. i. qm qz appropinquat ei: r qm
qz remouet ab eo: ita q gnātū acgrat ex hoc vñum
calozē in forma in toto tpe sui cremētī. Et euz ita sit
necesse est vt alterās appropinquet qm qz alterato r re:
moueāt qm qz ab alterato. Et cū ita sit si erit motus
in loco. (C. Et oē motū in loco reduciē necessario ad
motū ex se: ergo necesse est vt extra ista generabilia
sit motus ex se: aut vñum: aut plura vno: qd semp mo
uet. (C. Et non sequitur ex hoc vt appropinquet r re
moueāt: s. i. r fm q agit duo dīta in simul. i. gnātōne
r corruptionē. (C. Lū igit dēclatū sit q ista idigēt
in sua gnātōne moto ex se extrinseco: r posuerimus q
gnātio istoz est eterna: necesse est vt istud motus ex se
qd est neciū in gnōne eozum r corruptionē vt sint
eterni vt sit semp: r si nō indigēt motore priorī ipō:
r sic in infinitum. Et euz dēclatū hoc iteratū ipz
ad rememorationem: r dīxit.

C. Manifestū igitur q quāuis mīllies que
dam principia imobilū qdēz: mouentium
aut: r multa ipsa seipsa mouentium corru:
punt: alia autem sunt: r hoc quidem imo
bile: r aliud qd mouet alit: r alit aut hoc.
S. i. nihilominus est aliqd qd continet. Et
hoc extra vñū qd qz. Qd est causa ei qd est.
alia quidem esse: alia quidem non: r conti
nue mutationis. Et hoc quidē bis. Hec au
tem alijs causa motus sunt.

C. Manifestū est igit q si eēt hic principia
innumerabilia. i. principiorū que mouēt r
nō mouent: r plura mouētū se corru:
pnt deinde generant. Et istud qd nō est motus
mouet istud: r aliud mouet aliud. Hoc nō
faceret aliquo mō: nisi eēt hic aliqd qd cōti
neret ēē hoc in vnaqueq rerum. Qd est cā
inēe quozidā r nō eē quozidā: in hac trās
mutationē ppetuitatē ita: qd hoc sit cā motū isto
rum: r ista sunt cā motus alioz.

Dubium.

Solo.

Esse nō gent
toz ex iēnie
non est perpe
tuum.Hic ppet
nā qd

Dīpō.

Istā mā fue
re dīpō dī
nā. i. d. c. 4. c.
c. 3. r. 2. 9.
c. 1. c. 1.

Prima rō.

Secūda rō.

Tertiā rō.

Istā mā fue

Istā spēs ē
a casu. d. 7.
c. 1. c. 1.Istā ppet
aīcā. 2.
c. 1. c. 1.

Dubium.

Solo.

Istā i quo ē
ppetuitatē nō
magis dīc
mātrū ad
mātrū qd
ad aliqd. Iste
cāc. c. 1. c. 1.
c. 1. c. 1.

47 **C** Dicitur manifestum est igitur quod si fuerint hic principia infinita ex mouentibus quod non mouentur: et ex motis ex se quod ponitur ex istis principibus quod non sunt corpora: et ex primis corporibus

Del reatunt.

motus ab eis: quod quod corruptum.

Et reuertet ipse

et mouet se adiuuante. Et quod dicitur generetur quod dicitur: ita quod mo-

tor in eis non moueat ab alio: sed ex se. Unde quod istud mo-

ueat illud: ita quod non moueat ab alio: et iste motor mo-

ueat ab alio: sic infinitum. Unde si videtur dicitur: generetur: Plato-

tonem ex se: et dicitur generetur a Licrone: et Licrone

a Virgilio: et videtur quod istud in hoc motu mouet ex se:

et sic in istis. **C** Manifestum est quod si non erit neque est pole-

alio modo ab eis: sed quod pole est ponere quod vel hic est mo-

tor ex se quod ponitur ista ex extrinseco: quod est causa inesse quod

rudam istud: et in non est quod dicitur: finem primum: et ponitur

tuitate: ita quod motor eternus sit causa motus istud quod mouet

tur ex se generabilium et corruptibilium finem primum: et

erit ista causa aliarum rerum quod mouet. **C** Et cum dicitur.

Et istud quod non est motus et istud demonstratur ex istis

monet hoc demonstratur et est non motus ab alio: sed ex se: et

aliud etiam ab isto mouet aliud ab illo: et sic erit infinitum

in ipse est ut ista sint: nisi ponatur hic aliud motus ex se: primum

etiam oia ista aliquid motus primum. **C** Et si intendebat

eius dicitur: non faceret hoc aliquo modo et ita dicitur alio modo

ab eis sed quod vnum imaginatur hic esse motus ex se: et dicitur

nes oia: imo necesse est imaginari motus ex se: primum ea

aliquo modo primum. **C** Et nos iam declarauimus mo-

du primum que inuit. **C** Et non dimisit ipse non distin-

ctum ut mihi videtur quod manifestum est per se: si ista mo-

ta ex se generabilia et corruptibilia non essent determinata

et primum a motibus corporum celestium non essent: nec dicitur ut

primum et eis. **C** Et si posuit fuerit totum gener-

ari: primum ut esset per alterum mundum. **C** Et modus genera-

tionis istud quod mouet se adiuuante per accessum. Quia sunt

quasi ista per quod mouet corpora celestia. Unde hoc non dat in

generacione huius: nisi illud quod est quasi infinitum: et corpora cele-

stia sunt quasi artifices: et virtutes informatiue quas vocat

Ar. virtutes aie in libro de animalibus: sunt et corpora cele-

stia. **C** Et in his scis quod non de necessitate dicitur istum esse

infinitum: sed necesse est si fuerit hic artifex quod operatur per

istum generabilia et corruptibilia semper operatur: aut sint

hic infinita: et tunc quando dicitur: generatur: Platonem

et Plato Licrone: tunc Plato non generatur Licrone: per

generacionem eius ex se: sed propter voluntatem eius. Unde

propterea voluit semen in illam feminam. Sed enim

generare Licrone est per accidens. **C** Ergo illud quod

loquentes nostre legis existimauerunt esse impossibile:

tam apparuit esse necesse: et errauerunt in hoc: quod ac-

ceperunt illud quod est essentialiter loco eius quod est ac-

cidentaliter: et existimauerunt esse impossibile illud quod

non est impossibile. Unde causas esse infinitas est impos-

sibile essentialiter et possibile accidentaliter.

C Si quidem igitur perpetuus motus est: per-

petuum erit et mouens primum: si vnum est. Si

vero plura: plura et perpetua. Vnum autem ma-

gis quod multa: et finita quod infinita operatur existima-

re. Et idem enim contingitibus semper finita

magis accipienda sunt. In his enim que sunt

non oportet finem et melius si contingat esse

magis. Sufficientes autem est et si vnum. Sed

primum immobile cum sit perpetuum:

erit principium aliorum motus.

C Et si motus fuerit eternus tunc primum mo-

tor erit eternus si fuerit vnum. Et si fuerint plures vno: tunc eterna erunt plura vno. Sed melius est opinari ipsum esse vnum non plures. Hoc enim complebitur per tria. Et si fuerint plures melius est opinari ipse esse finitos quod infinitos. Contingentia enim cum sint eadem oportet esse melius habere finitos. Res enim que sunt per naturam oportet ut accipiat in eis pars finita et melior in eo quod est possibile: et vnum sufficit. Et prima rerum: que non mouentur erit eterna: et principium motus in alijs rebus.

C Cum declaratus sit quod si necessarius est hic motor eternus: 48

nus: quod necessarius erit hic motor eternus et motus eter-

num: et quia non apparet hoc verum sit vnum aut plura:

sed hoc tamen apparet quod necesse est ut sit hic motor talis:

inceptus per se: quid est dignus ponere in hoc loco.

Ista enim per se: quia est metaphysice. **C** Et

dicitur: et si fuerint plura vno et si iste motor quod de-

claratus fuit esse eternus si fuerit vnum: eternus erit

vnum: si plures: eterna erunt plura. **C** D. d. si dignus

est opinari et si mihi videtur: est dignus opinari

quod iste motor est vnum: quod esse sensibile. Et mundus co-

plebitur per tria. Per motores eternum et motum eter-

num ab eo et per motum non motore: ista complebitur

tur per vnum. Et cum complebitur per vnum melius est

ut inueniatur per vnum non per plura. D. d. et si fue-

runt plura dignus est et. **C** D. dedit etiam in hoc dicitur:

contingentia enim et si quoniam istud quod contin-

git in mundo a positione istorum principiorum ut sint

finita vel esse infinita sit idem. Tunc ponere ea esse

finita est superfluum et extra naturam. **C** Et intende-

bat per contingentia apparentia hic. Illa que cogunt

nos ponere hic esse principia eterna. **C** Et quod. Quoniam

quando illa que apparent hic perficiunt ponendo prin-

cipia eterna siue finita siue infinita: tunc melius erit

ponere ea finita. Illud enim quod perficitur per finem

melius est ut inueniatur per finem. **C** Deinde di-

xit: et vnum sufficit. et vnum motus ex se semper suf-

ficit in reddendo causas eorum: que apparent hic. Po-

nendo enim hic tunc res motoris habebunt princi-

pium eternum: et tunc istud principium mediante mo-

to eterno erit principium rerum: que mouentur qua-

doque: et quiescunt quandoque semper: per hanc posi-

tionem complebitur hic esse: et si non esset difficile: im-

mo impossibile ponere eternum esse principium ge-

nerabilis et corruptibilis.

C Manifestum autem ex his: quia necesse est

esse aliquod vnum et perpetuum et primum mo-

uens. Ostensum enim est: quoniam necesse

est motus semper esse. Si autem semper nece-

et continuus esse. Et namque ipsum semper con-

tinuum est. Sed consequenter esse non est conti-

nuum. At vero si continuus est: et vnum est.

Vnum autem qui ab vno mouetur est: et vnum

quod mouetur. Si enim quiddam aliud et aliud

inouebit non continuus totus est motus: sed

consequenter. Igitur ex his scietur aliquis esse al-

quod primum mouens immobile.

C Et apparet

Primum do-
cumentum.
Id primum
capitulum.

Secundum.

Modus quo
motus istud que
mouet se ad
iunctum est per
accidens.

Tertium.

Sortes generare
accidens est
per accidens.

Quartum.

Unde idem. S.
pp. c. 13. Et h
supra. c. 15.

Vnum magis quoniam
multum si magis
magis primum

Unde idem
magis primum
magis acci-
pienda sunt.

Arus motor
etiam in vno
plures. Ita
scrutatio
pna meta.
S. vide op.
p. 3. d. 11.
c. 1. d. 11.
c. 1. d. 11.
c. 1. d. 11.

Dicitur
admit-
teretur
regi
motor
ista.

Illud quod
est melius
inueniatur
tunc. S. p. 3.
c. 1. d. 11.

Idem autem
vnum et vnum
vnum mouetur
et vnum quod
mouetur.

Et apparet ex hoc qd nos dicemus etiam qd est necessarium vt motor primus sit vnus eternus. Jam igitur declarauimus esse necessarium qd motor sit semper. Et si motor fuerit semper: necesse est vt sit continuus semper. Eternus enim est continuus. Successiuus autem non est continuus. Sed si fuerit continuus erit vnus. Et vnus motor erit ab vno motore: et ab vno moto. Quia si mouet successiue tunc ille motor non erit continuus. Et istis igitur erit homo certus hic esse aliqd primum non motum.

49. Et ista est alia declaratio qd primus motor est vnus. Et declaratum est qd necesse est etiam declarauimus qd necesse est vt sit hic primus motor perpetuus moti eterni. Et manifestum est qd cum posuerimus hic esse motum eternum qd mouet motum perpetuum: necesse erit vt motor istius moti sit motor primus non successiuus. Motus enim successiuus licet sint in eodem motore: non sunt prout nec vnus esse perpetuus: cum quique sit in eis ges. Et dicitur si fuerit continuus erit vnus motor: et hoc est notum p se. Et dicitur et vnus motor est qd puenit ab vno motore. Et dicitur cam i b: et dicitur qm si mouet successiue etiam qm si vnus motus mouet a pluribus vno motore successiue: tunc ille motor non erit continuus. Et dicitur ex istis igitur et ita dicit p p: primum omnium mouetur. et si fuerint h alia mouentia ab eo qd non mouetur: tunc illa mouentia sequuntur ipsi: quoniam motor eorum sequitur motum illius motoris primi qd est velocissimus motuum.

Et ite considerans in principia mouentium. Et sic quidem igitur quidam eorum que sunt: que aliqui quidem mouent: aliquando autem quiescunt manifestum est. Et propter hoc factus manifestum est: quod non omnia mouent: neque omnia quiescunt. Nec alia quidem quiescunt semper: alia autem semper mouent. Que namque sunt vtrobique et potentiam habentia sunt ipsius: aliquando quidem moueri: aliquando autem quiescere: demonstrat de his. Quia autem hec quidem manifesta sunt omnibus: volumus autem et demonstrare et duorum vtrobique nam. Quia sunt alia semper immobilia: alia autem que semper mouent. Procedentes autem in hoc et ponentes omne quod mouetur ab aliquo moueri. Hoc autem esse immobile: aut quod mouet. Et quod mouet: aut a se ipso: aut ab alio mouet. Semper deueniemus in hoc accipere: quoniam eorum que mouent est principium quod mouet quidem: quod ipsius seipsum mouet. Quia autem id quod immobile est. Videmus enim et manifeste esse huiusmodi quod mouent ipsa seipsa: vt animatoz et animalium genus. Hec quidem et opinionem attulerunt: ne forte contingat motum fieri: cum non sit omnino: propter id quod in his videmus contingere. Immobilia enim cum sint aliquando mouent iterum sicut videtur.

Et erit certus in hoc et quod considerauerit

principia motuum. Manifestum est enim quod entius quidam quique mouent: et quidam quique quiescunt. Et per hoc fuit declaratum quod non omnia mouent neque omnia quiescunt: sed quidam quiescunt semper: et quidam mouent semper. Illud enim quod habet vtrobique: et habet potentiam vt moueat: et vt quiescat: declarat ista. Et quod habet tale dispositionem manifestum est cuiuslibet. Et interdimus declarare etiam namque vtrobique duorum modorum. scilicet quod quidam entius semper non mouent: et quedam semper mouent. Et incepimus in hoc et posuimus: quod omne motus mouetur ab aliquo: et quod istud autem est non motus: aut motor et ex se motus: aut ex alio semper. Et puenimus ad hoc quod mota habent principium motus quod mouet se. Et principium omnium est illud quod non mouet. Et nos inuenimus visibiliter aliqua talia: et sunt illa que mouet se. A. g. genus habetiu aias: et genus modorum aliorum. Ista igitur faciunt estimare quod forte potest esse vt fiat motor: sine eo quod ante fuit omnino. Quia nos inuenimus quod hoc accidit in istis. Sunt enim quique non mota: deinde mouentur semper existimantur.

Quia vie p quas iuit Ari. in declarando quod hic est motor eternus: et quod non mouet: sunt due. Quap vna est probatio quod motor est eternus. Et secunda autem est ex consideratione de motis ex se que sunt hic. Et pcessit p hac via postquam declarauit quod hic est motor eternus: quoniam pside raut de na eoz: quod mouent apud nos quique: et quiescunt quique: et ita declarauit primum motore non motum esse p h quod motus eternus est: et vult nunc notificare: quod hoc erit magis certum in h quoniam pside raut in na eoz: quod mouet ex se: que sunt hic. Quia quoniam hoc pside raut in motibus periculis: quibusque sunt in h mundo: inuenit eos reducti ad motum ex se: id necesse est vt ita sit in toto. Hic autem vult facere rememoracionem de illa via ex qua declarauit et quod totum habet primum motore quod non mouet: et quod motor est in moto eterno: et contrario pme vie. In p. n. pbauimus ex motu eterno motore esse quod non mouet. Hic autem pbauimus quod motus eternus est ex h quod motor quod non mouet est. Et cum iste due vie fuerint coniuncte: tunc firmior erit scia. Et ita dicitur. Et hoc erit magis certum etiam. sicut fecimus super per. d. d. quoniam cum manifestum sit etiam. Et dicitur et id illud quod habet vtrobique etiam. ex illis. n. q. videmus moueri ex se quique: et quiescere quique: scilicet in motibus: sunt quidam que mouentur semper: et quidam que nunquam mouent: quod non habet namque vt moueat. Et cum h fecit. scilicet quod pside raut in h de motis ex se: fecit rememoracionem: et dicitur et quod illud quod habet tale dispositionem est manifestum cuiuslibet. aliaque esse: que mouent ex se et quiescunt ex se. Et dicitur et interdimus et etiam. et h intelligimus est p se. Et dicitur. quod fecit h: et dicitur posuimus quod omne motus etiam. quoniam cum considerauit de na eoz: quod mouent hic: fuit declaratum: quod omne motus habet motorem: et quod pside raut non na ipsi motoris: videtur: iste motor non potest fugere aliquam triu dispositionum. scilicet aut vt moueat et non moueat: aut vt moueat et moueatur ex se: aut vt moueat et moueat ex alio. Et fuit necesse quod istud quod mouet ex alio: pueniat ad motum ex se p motore: quod non mouet: sequitur vt primum omnium sit primum. scilicet motus ex se a motore quod

50

Hic ex pte concedit dari regressum. Et idem. i. c. 55. Et idem. i. c. 55. Et idem. i. c. 55. Et idem. i. c. 55.

Motor quilibet aut mouet et non mouet: aut mouet et mouet ex se: aut mouet et mouetur ex alio.

nō mouet. Et qz istas pōnes non accepit nisi ex
motis ex se q sunt h z apud cōsiderationē d istis cuz
h q iducūt nos ad qstus: faciunt nos ēt dubitare in
pmo pñ qd forte pole est vt gescatqz ista qñqz que
scūt: z mouēt qñqz. Dicit: z nos videm⁹ aliq rē. i.
z sicut segt vt oia hēant pñ⁹ ex se morū: z hoc qd ap
paret de istis motis ex se q sūt h: alij. n. mor⁹ reducū
tur ad istos. Silr ēt faciūt dubitare i p moto: qm cū
appet qz ista mouēt sine motu pcedētis: post getē
pfectā: fuit pole vt h esset ēt pole in primo moto.

Uide p isto
dcō. s. c. 20.

Choc aut opz accipe: qm hz vñū motū ipa
mouent z q fm hūc nō pprie. Non. n. ex se
ipso est cā: s. i. sunt alteri mor⁹ nāles aialib⁹
fm quos nō mouent p seipsa: vt augmētūz
z decemētūz: z respiratio: fm quos moue
tur aialium vñū qd qz gescēs: z cū non mo
uetur a seipso motū. Moroz aut cā continēs
est: z multa eoz que corpus ingrediunt vt
quorūdam alimētum est. Bū. n. decoquit
dormiunt. Bisgregato aut surgūt z mouēt
seipsos cū primū principii sit extra. Ande
nō semp mouent cōtinue a seipsis. Alii. n.
est mouēs ipsum qd mouetur z mutās ad
vñū qd qz monētium seipsum. In oibus
aut bis primū mouēs: z cā ipm seipsz mouē
di mouetur a seipso: fm accēs tñ. Aduat
enim corpus locum. Quare z qd in corpe
quūz sit z necesse est mutans seipsuz.

Sed debemus facere q ita motor cētia
licet nō moueat nisi vno motu: z q ipse mo
uet isto motu: nō qz est primū: qm nō est cā
ex se. S. in aialib⁹ sunt alij motus natura
les q nō sunt ex illo. A. g. augmentum: z di
minutio: z anhelitus: ex istis motibus mo
uet qlibet modoz aialiu sine eo qd moue
tur ex se: s. etiam gescit. Et cā istoz motus
est illud qd pñet ipsuz z multa adueniētia
suo corpi. A. g. nutrimentū in aialib⁹ qbus
dā. Qm cū digerit dormiūt: z cū distingui
tur expergesūt z mouent se: z primū prin
cipium est extra. Ideo nō mouent semp ex
se cōtinue. Adoro: eniz illoz est aliud ab eo
qd est qm mouentur z laborant fm vñū
quodqz mouentium. Et in omnibus istis
mouetur primus motor qui est causa ei⁹ q
moueat se ex se. Sed motus eius erit per
accidens. Corpus enim mutat suum locū:
z ideo mutat locūz illud quod est in corpo
re: z quod est in vniuerso mouens se.

Corp⁹ mutat
locū: z id illū
qd est i corpe
mutat locū.

Si
Idest z nō est opinādū q pñ motor i istis mouet
pñib⁹ motib⁹ ex se. Un. n. motor non mouet cētia
licet nisi vno motu: h qd inuenit in istis motis. s. hūc
aia: qz vñ motor in istis mouet pñib⁹ motib⁹ est per
accēs. Et h itēdebat cū dicit: h qd mouet isto
motu nō est ita q est pñ. i. opinādū est q vñ motor

istoz. s. q nō mouet nō mouet cētia: nisi vno mo
tu: z h qd mouet istis plurib⁹ motib⁹ in eis: que sunt
apud nos nō est ita: q ipse pñ cā sit i istis plurib⁹ mo
tib⁹. Qm si eēt cā pñ istoz motū: tūc nō mouetur
nisi vno motu necio. Ab vno. n. nō pñet cētia: nisi
si vñ motū: s. multa intrāt ipz p accēs: q absidūt mo
tū ei⁹: z alia q sūt cā in h q faciūt motū post getem.

Et h itēdebat cū dicit: qm nō est cā ex se rē. i. z
cā in h q pñ cā in h q hūc aia: q sunt hic mouēt
qñqz z gescūt qñqz: non est ex se. i. q ista cā nō est cā
pp quā mouet ex se: s. alia cā ex reb⁹ pñenēb⁹: z ad
ueniētib⁹ ex extrinseco facit in aialib⁹ mor⁹ nāles: z
illi mor⁹ erūt cā vt motor p quē mouent ex se mo
ueat qñqz: z qñqz nō moueat. D. dedit ex⁹ istoz
motū: z quō accidit ex eis h: z. d. U. g. augmētū rē.
i. U. g. hoc qd accidit aiali i suo corpe de motu aug
mētū a nutrimentū: de motu diminutiōis a reb⁹ ex
trinsecis: z a defectu nutrimentū ēt.

Et hoc qd acci
dit ei: z de motu in qualitate apd anhelitū. Anhe
litus. n. est in aialib⁹ ad ifrigidādū calozē nālē z tem
perandū ipm. Mor⁹ igit anhelit⁹ dat aialib⁹ qualita
tem. D. d. ex istis igit motib⁹ rē. i. in istis motib⁹. s.
augmētū: diminutiō: z alteratiōe mouet aial sine
eo q moueat ex se: s. z gescēs. D. d. z cā istoz
motū rē. i. z cā istoz motūz q sunt in aiali nō ex se
est cor⁹ pñenē: z illa q intrāt suū cor⁹. Et inten
debat qz cā istoz motus sunt res distince ab aiali:
aut extrinsece: aut intrinsece. D. dedit ex⁹ motū
intrinsecū: cū sint latētiōz: z quō erūt cāe getis eius:
qñqz ex se: z mor⁹ ex se: s. z. d. U. g. nutrimentū
in gbusdā aialib⁹ rē. i. U. g. nutrimentū adueniēs cor
pori aialis in gbusdā aialib⁹. s. q inata sunt dormire.

Nutrimentū. n. cū aduenit corpi ist⁹ aialis z opatus
fuerit calor in ipz ascēdet ab ipso vapor hūidus ad
caput z cor: sic grauior aial: z laxabit ista mor⁹:
ita q gescit in loco z dormiet. Et cū nutrimentū fue
rit digestū: tūc mēbra aialis mouētia alleuabunt: z
experget aial. z mouebit ex se i loco: z ita sit: tūc
pñ motor aialis in loco: z faciēs ipz gescere non est
motor q est in eo q nō mouet. s. p quē mouet ex se: s.
pñ motor in eo est illud extrinsecū: aut illud adue
niēs corpi. Et h itēdebat cū dicit: pñ pñ ē extri
secū. D. d. z id nō mouet semp rē. i. qz cor⁹ aia
lis mouet ab extrinseco: nō mouet semp ex se pñ
nue: z si nō necē eēt hz q est motū ex se: aut mouet
semp z pñue: cū vñ motor: sicut dēi ē nō moueat
nisi vno motu tñ. D. dedit cām pp quā fuit aial
bō in absidēte sui mor⁹ z dicit: motor. n. ill⁹ erit ali
ud rē. i. z cā in h q motor q nō mouet i istis mouet
qñqz: z qñqz non est: qz nō est pñ motor in h motu.
Sed pñ motor in istis est aliud extrinsecū: qm
mouet z trāsmutat iste motor ab illo extrinseco. S.
nām cuiuslibet eozū: que mouet ipm. s. q si nā eius
facit ipsum gescere quiescit: z si nā eius facit ipsum
mouere mouebit. Et cūz declarauit qz prim⁹ mo
tor qui nō mouet in hoc motu mouet ab extrinseco:
inceptit declarare modū quo mouetur. Et d. z in
istis oib⁹ rē. i. z in istis motis ex se oibus generabili
bus z corruptibili⁹ mouetur prim⁹ motor in eis p
quem mouetur ex se a reb⁹ extrinsecis. Sed mor⁹
ab eis nō est essentialiter: sed accidentaliter. Mor⁹ aut
eius est accidentaliter: s. sit indiuisibilis: qm pñituit
per subm. s. per corpus. Et ideo accidit ei moueri
qñ cor⁹ mouet: oē qd mouet: qz est in moto ē mo
tū p accēs. Et h itēdebat cū. d. corpus. n. mutat
suum

Ab vno non
pñet cētia: nisi
vñū: s. multa
intrāt ipm
per accēs.

Inueniētia
anhelit⁹. s.
de ēt p h: z. d.
aia. s. c. 20.

Et cū erit
gile. Et d. c.
s. c. 20. z mū
bro de sōne
vigilla.

De qd mo
uet qz ē i mo
to ē motū per
accidens.

suus locū. Et cā in hō qd iste motor mouet p accis
est: qz pstituit p corpus: sic trāsferē p accis p trās-
lationē corpis oē qd est in corpelice sit motor. Et
debes scire qd hō nō est sicut trāslatio pns cū trās-
latōe totū: sicut albedis cūz trāslatōe subit. Cū sit
declaratum qd iste motor nō ē corp' cū moueat nō
moueat: r id dicit: qd est in vniuerso motor: pseruā
do se a pnb' qd sunt in corp'e: licet hic nulle moueant
p accis. Et debes scire qd nō itēdebat qd mor' ei' q
est p accis. s. motoris q nō mouet i aiali a causis ex-
trinsicis est mor' ei' in loco pp motū sui subit. s. corpo-
ris. S3 itēdebat qd mor' eius a causis extrinsicis est
ppter motū sui subit ab eis nō in loco. s. vt augmen-
tet aut alteret: est sicut motus eius i loco a motū sui
subit. s. corpis. Videt. n. qd māifestū est hic qd ois mo-
tor in subiecto mouet p accis pp motus sui subit de-
ferētis ipsum. s. in loco. Et uti aut oē qd mouet in
loco p suū subit trāsmouet p trāsmutationē sui subie-
cti. s. trāsmutationē alteratiū: nō trāsmutationē i lo-
co: nōdum est declarātū. Cuz. n. hō fuerit declarātū:
deklarabit qd si illud nō trāsmutabit ab extrinseco
nō mouebit ex motū sui subit in locis: apparet ex
verbis Arist. futuris: qd ipse ponit qd oē qd nō trāsmu-
tat ab extrinseco p accis nō mouet ex suo corpore p
accis vt patebit post. Et forte Ap. tacuit pplemē
tū demfatis quā itēdit hic: qm ē māifestū: qm cū
verificatū fuerit ex hō qd oē motū ex se: quod gescit
qūq: r mouet: qūq: mouet ab extrinseco. Et ē declarātū
qd primum ex se nō est extra ipm: segt manifeste
in scda figura qd pūus motum ex se non gescit oino.
Et erit ista demonstratio alia a pdictis: qm illud
quod hunc sequitur sermones qd apparet eē cōplemē-
tū istius demfationis idēz apparet cū demfatione
predicta: p3 ex suis verbis in principio istius capli
ipsam esse aliam demonstrationem a predicta.

Et qbus est scire: qd si aliqd est immobiliz
qd ē mouētū: r ipsoz que h3 accis mouen-
tur impole ē pūuū motū mouere. Quare
si qdes necesse est pūue motū esse aliquid:
opz pūuū mouēs esse immobile r nō fm ac-
cidēs. Si d3: sicut dixim': in his que sūt eē
inestabilis qd ē r imortalis motus. Et ma-
nere qd est ipm in seipso. Et in eodē princi-
pio enim manente: necesse est r oē manere
qd pūuū est ad principū. Non est autē
idem moueri fm accidēs a seipso: r ab al-
tero. Ab altero quidem enim inest r eozuz
que sunt in celo quibusdam principiis que-
cūq: fm plures feruntur motus. Alterum
autem corruptibilibus solum.

Et hoc igit erit hō certus: qd si aliquid fue-
rit ex eis que non mouent: s3 mouet etiaz p
accidēs: ipossibile est vt motus sit eternus.
Et ideo si fuerit necesse vt mor' sit etern':
necesse est vt primus motor sit qui non mo-
uet neq: p accidēs. Sed necesse est sicut di-
ximus supius: vt in entibus sit aliqz motus
q nō cessat. Et q remaneat ipm ē in eadem
dispōne. Qm cū pūcipiū remāserit: totū ne-

cessario remanebit cū sit cōtinuū cum prin-
cipio. Et aliqd moueri p accidēs ex se: aut
ex alio: nō est idē. Illud. n. quod mouet ex
alio: inuenitur etiā in qbusdā principiis rez
que sūt in celo. s. ea que trāsferūt modis
translationis pluribus vno. Aliud autē in-
uenitur in corruptibilibus tantuz.

Id est ex hō igit qd apparuit in motorib' nō motis:
qd sunt in aialib'. s. qd sunt mota p accis: erit hō cert'
in hō: qd aliqd si ponat mouere totū: r pōat cū hō mo-
ueri p accis: sic aie aialiū qd mor' totū nō erit etern'.
D. d. nec ē igit vt sit prim' motor rē. i. r cū decla-
ratū sit qd ista inouētia mota: qūq: mouent: r qūq:
nō mouent p accis est necesse: sic dixim' si vn' mor' ē
pūuū qd nō cessat vt motor illi sit nō motū p accis.
Et itēdebat p hunc sermonē vt videt dissoluere
qd ē ptingēt ex istis motis ex se: qd gescit qūq: ex
mouent qūq: Qm cū declarauit qd motor in istis ē
motor p accis: r demōstrauit qd prim' motor totū nō
est motū: nec accitāl: nec eēntiāl: dissoluēt ex his
duob' qd ptingēs ex his in p moto ex se. Ita. n. exi-
stimant gescere r moueri sine eo qd motor i eis mo-
ueat oio. Et cū apparuit qd motor in eis mouet p ac-
cidēs: r fuit demōstratū qd motor totū nō mouet p
accis: dissoluēt qd ptingens ex istis in motu totius.
Et pōt itelligi ex hō mone qd est demonstratio p
se: sicut dixim'. D. d. r qd remaneat ens ips' rē. i. r
necesse est vt sit hō prim' motor nō trāsmutabilis vn': q
sit cū qd mūdus remaneat idē r h3 eādē dispōnem.
Principiū. n. r cū remāserit vnū: tūc illd cū ē pūuū. s.
totū remanebit necio: totū sit pūuū cū eo. s. cūz
parte ipsi nō gnābili neq: corruptibili. s. cū p moto
ab isto pū. Qm si ista pars pūuū cum eo fuerit
gnābilis: aut corruptibilis: tūc mūdus nō remābit
idē: r erit illic pūuū pūuū ipso: cūz necesse sit vt mor' sit
ante motū inuētū ab eo. Et itēdebat declarare:
qd cū fuerit vep qd totū ens est eūsdē dispōnis eēn-
tiāl: necesse est vt hō sit a pūcipio: qd est pūuū p se nō pp
aliqd accis. Et si posuerim' qd istud pūuū mouet p ac-
cidēs: r fuerit iste mor' necius in ipso mouere: ptinget
vt aliqd sit eēntiāl in aliq dispōne a pūuū qd est pūuū
p accis qd est ipole. D. d. r aliquid moueri p acci-
dens rē. r dixit h3: forte aliqz pōt dubitare in hō qd
dixit: apper. n. qd ipse ponit istud pūuū mouens nō mo-
tū: nō qd alterat: nec qd augmētāt ex extrinseco: neq:
qd mouit se i loco p accis: sicut accidit aial' aialiū:
qd pstituit p pūuū subit: qd mouet. S3 istud pūuū non
pstituit p subit: qd mouet ab ipso: sed est e3. s. qd p
manētia subit est fm illud. Et hoc patebit pfecte cū
fuerit declarātū qd iste motor nō est in mā. Cuz
igit posuit: sicut dixit: qd istud pūcipiū nō mouet se
in loco per accidēs: r apper in qbusdā pūcipiis eter-
nis hō qd mouent ex alijs modo accidētāl: r sunt cor-
pora celestia: n. qd iueniunt mor' plures vno: sicut
est dispositio in planetis erraticis. Motor. n. cuiuslibz
stelle ex eis. s. qd est pūuū vnicuiqz eoz: r est ille q
mouet illā motū ab occidētē in orientē: mouet p ac-
cidēs a maiori motore in pmo moto maximo: r est
motor a motū oriētāl: qm orbes istoz oīum sequū-
tur maxie orbē in hoc motū. U. g. qm orbis solis mo-
uetur a suo motore pūo ab occidente in orientē. s.
suo motū pūo ānuo: r mouet suus motor a suo mo-
tore maxio motū diurno: sic accit suo motori pūo

52
Pūarō q
motor pūuū
motū non mo-
uet p accis.

Documentū

2° ad idē.

Pūuū cū re-
manebit vnus
remanebit il-
lud cū ē pū-
cipiū necio.

Documentū

Pūuū non
pstituit p h3
sicut aie aia-
liū. 3d. 2. cc.
cō. 3. r pūp.
cō. 3. r hira. c.
78. r 79. 3d
2. r 3. capli
de sba orbis.

Motor pla-
netaz sūt plu-
res vno.

Phisicorum

Documenti

De accipi
unt in diti-
onibus souna
rit. Ade po-
ata. 16. 17. 18.
p. 11. 12. 13. 14.
mi. Et. 7. me
1. 37. 39. Et
3. 10. 11. 12.

Motor per
accipit q. 10
et de g. 11
bilis. 7. 12.
nu.

Inter
motu. 11.
duer. 12.
f. 13.

p accis a maximo motore toti ex hoc q mouet suu
motu pprimu ab eo q est orbis soli. Quia igit inuenit
in motoribz q sunt in corporibz celestibz aliqd qd mo-
uet ab alio hoc mo accidit nō ex se id fecit hanc
exceptionem. Et dicitur ex h q mouetia q sūt
hic sunt illa q mouet ex se et ex alijs p accis. Ex mo-
tu sui subit. i. pmi moti ab eis. Et h est qz motor
pstituit p primu motu ab ipso. qz motor est in co-
forma: et motu nāt est acceptu in diffōne forme fz
q materie accipiunt i diffōnibz formaz: et hoc ē id
de quo dicitur moueri p accis in rei veritate. Et motu
aut in corpibz celestibz nō pstituit p subz ipsius: et iō
nō mouet per motu subit moti ab ipso h mo acci-
tali. Ad aut eoz hz subz qd mouet ex alio motore p-
prio: dicitur q ille motor pprimu mouet p accis. Ex h
q suu subit mouet ab alio: qz accidit ei. s. motori p-
prio qdā modū mouet: et qz subit eius mouet ab
alio: nō qz ipse mouet p motu sui subit: sicut ē dispō
in motoribz q sūt hic. Et iō dicitur i eis motor per
accis et dicitur equoce. In illo qd mouet p subz acce-
ptu in sua diffōne: et per subz qd nō hz introitu i sua
diffōne. Et ista dispō est diminutio i motore cor-
poris celestis cui accidit vt suu motum moueat ab
alio. Et iō pfectior mouetius est mouēs in motu
diurno cum nō accidat sibi hoc. Et scdm hoc igit ē
intelligēdus iste locus hic. Et iustitatus est in h
sermone sup hoc: q mota ex se q sunt hic: sūt mota
ex se p accis: qz motor i eis nō sit pmi motor: et mo-
tu ex se eēntialr nō inuenit: nisi in corpibz celestibz.
Et ideo ista fuerunt eterna: illa gnabilia et cor-
ruptibilia. Et igit fuerunt inētū i motis ex se motu
p accis. qd accidit moto ex se eēntialr. s. vt mouea-
tur: et qz i sua nā ē motu ex se p accis: sicut ē dispō
in motis ex se p accis q sūt hic: et iō accitralitas opa-
tur in eē istoz. s. q moueri p accis nō opat i eo qd ē
motu ex se eēntialr: h ē illd i q motor ē pmi motor.
Et vero si aliquid est semper huiusmodi
mouens qdem aliquid: immobile autē ipsuz
et perperuū. Necesse est aliquid et primum
qd mouetur et ab hoc pperuū esse. Est aut
hoc manifestū qdem ex eo: q non est vtiqz
aliter gnatio et corruptio et mutatio alijs:
nisi aliquid moueat illud quod mouet. Im-
mobile enim qdem motu eundem semper
mouebit eodem modo: et pmi vnum motu
cum nihil ipsuz mutans est ad id quod mo-
uetur. Ad autem mouetur ab eo: qd mo-
uetur qdem: qd ab immobili mouetur. Jam
ppter id quod aliter et aliter se habz ad res:
nō eiusdem erit motus causa. Sed propter
id quod in cōtrarijs locis: aut speciebus sit:
cōtrario modo exhibebit motu quēqz alio-
rū. Et aliquādo qdez quiescēs: aliquādo
autē motum. Manifestum igit factum est
ex dictis q fz principia dubitauimus. Cur
igitur nō oia: aut quiescūt: aut mouent: aut
alia quidē semper mouent: alia semp quie-
scunt. Sed qdam aliquādo qdez: aliquā-
do autē non. Huius aut causa manifestissi-

ma nūc est. Quoniam alia quidez ab immobili
mouent pperuū. Unde semper mutantur.
Alia aut ab eo qd mouet et mutat. Quare
et habere necessariū est mutari. Immobile
enī: sicut dictū est sic simpli: et sūt i eodē
pmanēs: vnu et simplicē mouebit motum.
Et hoc declarabit post: primo aut qz hoc
impoē est alio mō: vt sit generatio et corru-
ptio: et trāsmutatio aliaz nisi sit hic aliquid
qd mouet et mouetur. Ad enim nō moue-
tur semper mouet eodē mō. Quia istud nō
trāsmutat oio in respectu moti. Ad aut aut
ab alio qd mouet: qz sit in dispositionibz di-
uersis in respectu rerū: ideo nō erit cā eius-
dez motus. Sed qz erit in locis aut formis
cōtrarijs: ideo largit per suu motu res con-
trarias: et quādoqz erit quiescēs: et quādo-
qz motu. Et ex hoc etiā apparet illud in
quo dubitabam: primo. s. quare nō oēs res
mouent: aut omnes quiescūt. Aut sunt di-
uise in duas partes: quaz vna est motu sem-
per: et alia quiescēs semp. Sz sunt hic res q
mouentur quādoqz et quiescūt quādoqz. Et
enī in hoc est manifestū: et est q quedā res
mouetur a nō moto eterno: et iō mouentur
semp. Et qdā nō mouetur nisi a moto trā-
mutabili: et iō necesse est et vt sint trāsmuta-
bilia. Illud aut qd est nō motu: qz est sicut
diximus simplex et pmanēs in eadē disposi-
tione: mouet vno motu simplici.

Nitit in h fmone iducere cāz pp quā fuit necē: vt
p motu a motore nō trāsmutabili sit eternū et mo-
tu in loco. Et ē eē qd declaratu est in pmi istius
tractat. s. q ex pbatōe eēntie istū motu fuit pbatū
p motore esse. Et ex hoc apper ei illud qd qsiuit
in pmi. s. h q qdā res mouent semp: et qdā inueniunt
in vtraz diffōne: qdā nō mouent semp. Et cā
in h est pto pdictoz. Qm cū declaratu est h eē mo-
torē eternū et motu ab eo eternū: vult in h fmone i-
ducere ex hac pnc. s. h eē motore eternū cāz pp quā
fuit motu eternū: et res q mouent quāqz et quiescūt quā-
qz fz q est pmetudo in hac scia. s. pcedere de poste-
rioribz ad pōa in pmo: et post dare de prioribz cāz po-
steriorū. Et iō icipit h a priori qd demonstratum
est ex posterioribz in dādo cāz posterior: et est motor
q nō mouet. Et d. si igitur fuerit h aliquid et. et
hoc est cōuersum pdicti: in predicto enim processit
de posteriori ad prius. Declaratum enim fuit h. s. q
h est motus eternus: necesse est vt sit hoc motu eter-
nus: et qz hoc est motu eternū: necesse est vt sit h mo-
tor eternus: h aut itēdit quersuz. s. qz h est motor eter-
nus: necesse est vt motu ab eo sit eternū: et si nō: tunc
suu mouere nō eēt eternū. Et d. et h declarabit post
pmo aut et. i. hoc apparet etiā ex ppositione eius qd
est nām mouentem esse h. s. nō motam: et ppositio-
ne etiaz ei qd est mota esse generabilia et corruptibi-
lia. Sequit. n. ex his duobz vt illic sit motus eternū
mediuz

Immobile
simpliciter
et in eodē
mō: et
simpliciter
mouebit mo-
tum.

Et p
10. 11. 12.
13. 14. 15.

Prop
duo

Concedit
bac scia p
ceder de po-
terioribz ad po-
rioribz: et p
ra ipse p
re d. b. 10. 11.
cū p. 10. 11.
rū. 12. 13. 14.
15. 16. 17.

Lômê. sup phy.

Contra loquē
tem legū.

dicat p rario ab hoc. Fit oē qd fit sile simili. Necessariū igit est alterationē eē in cōtra-
ria mutatiōe. Et sō si alterat indigebit esse
alteras: et agens: et ex potentia calido actu
calidū. Manifestū igit qd mouens nō sile se
habet: sed aliquādo quidē ppius est: aliqū
aut longius ei qd alterat. Hoc aut sine loci
mutatiōe nō ptingit esse. Si igit necesse est
semp motū eē: necesse est et loci mutatiōe
semp eē primū motū. Et in loci mutatiōe:
si est alia quidēz prima: alia vero posterior:
prima nimirū omnes antecedit necesse est.
Amplius aut oīz passionū p ricipiū est
raritas et densitas. Et grane nanqz: et leues:
et molles: et durū: et calidū: et frigidū: densi-
tates vident et raritates esse qdā. Densitas
aut et raritas cōgregatiōes et disgregatiō-
nes sunt: sū quas generatiō et corruptiō di-
citur substantiāz. Que autē cōgregant et dis-
gregant: necesse est sū locū mutari. Et ve-
ro sed eius qd augmentat: et decremētum
patientis mutat sū locum magnitudō.
Dicamus igit qd cūz motus sunt tres. s. in
magnitudīne: et in passiōe: et in loco: et ne-
cesse est ut iste sit primus motus. Impossi-
bile est enim augeri: sine alterari. Augmen-
tabile enīz potes dicere ipsū augeri p simi-
le: potes dicere ipsum augeri per dissimile.
Nutrimētū enīz bī p rarium ad p rarium.
Et nō p ruanē in omni gnāte nisi simi-
le cū simili. Necesse est igit ut transmutatiō
ad p rariū sit alteratiō. Sed cūz fuerit alte-
ratiō: necesse est ut aliqđ alterans sit: qđ ex-
trahit illud qđ est in potentia calidū in cali-
dum in actu. Et manifestū est qd dispositiō
motoris tunc nō currit eodē modo: sed for-
te quādoqz erit ppingor alterato: et quādo
qz remotior. Et hoc non potest esse sine
translatiōe. Si igit sit necessariū ut mo-
tus eternus sit: sequit necessario ut transla-
tiō eterna sit primus motus. Et si aliqđ trans-
latiō est prior: et alia posterior: necesse est
ut prior sit eterna. Et etiā p ricipiū oīz
passionū est densitudo et raritas. Densi-
tas enīz et leuitas et mollities: et durities: et
caliditas: et frigiditas existimantur esse mo-
di densitudinis et raritatis. Et densitu-
do et raritas sunt: congregatiō et segregatiō
per quas dicitur substantia generari et cor-
rumpi. Et qđ pgregatū est: aut segregatū:
nece est ut mutet locū. Et ē augmētū et
diminutiō mutāt locū sū magnitudinē.

Cū p misset p rariari quis motus sit iste motus cō-
tinuus: et quis motus sit p rariari de hoc. s. quis motus sit
p rariari motus. Et d. dicamus igit et. et intēdit per
motū in magnitudine motū augmētū et diminutiō-
nis: iste. n. motus declaratus est esse in p rariari. Et
intēdit p rariari in passiōe motū alteratiōis. Et d. d.
necesse est ut iste sit p rariari motus. i. motus in loco: et
posuit motus tres sū qd declarati sunt in s. Et d. in-
cepit demonstrare qd motus localis pcedit alios: qm
necesse est ut oē qd alterat: aut augmētā: aut dimi-
nuatur ut p rariari: et nō apparet de nā trāslati
qd necesse est ut alteret: aut augmētā: nisi p acciōis: et
inceptit in hoc demāre hoc in motū augmētū. Et
dixit: impossibile est enīz aliqđ augeri sine alteratiōe.
Et cum dixit: qd augmētabile et diminubile nece
est ut alteratiō pcedat illa: declarauit hoc et d. augmē-
tum. n. potes dicere et. i. et necesse est ut augmētabile
alteret: et tūc augebit quodāmodo a simili et quodā-
modo a cōtrario. i. qm nutrimētū p qd sit augmētū
quodāmodo est sile: et quodāmodo p rariū. Et cū dixit
hoc de nutrimēto dedit cās in hoc: et dixit: nutrimē-
tum. n. dicit esse cōtrariū ad cōtrariū et. i. est. n. con-
cessum qd nihil agit in aliqđ nisi cōtrariū: qz nutri-
bile agit in nutrimētū necesse est ut in nutrimēto sit
aliqđ p rariari. Et qz nutrimētū copulat in postre-
mo cū nutribili: necesse est ut in eo sit aliqđ p rariari: et
hoc inuebat cū dixit: et nō copulat i omni gnāto et.
Et cū declarauit qd nutrimētū est d rariū: et trāsl-
ferit de d rariari in similitudinē. s. de d rariari in d rariū: et tran-
smutatiō que est in d rariari est alteratiō: concludit ex b
qd nutrimētū alteratur: et tūc augeat: et dixit: necesse
est ut trāsmutatiō de d rariari in d rariū sit alteratiō. Et d.
d. sed cum fuerit alteratiō necesse est ut sit aliqđ alte-
rans: et hoc manifestū est p se. Et d. manifestauit b:
et d. qd extrahit illud qđ est in potentia et. i. et nece est
ut alteras sit extra alteratū et aliud ab eo: qm alteras
est illud qđ extrahit rem de potentia in actu in qua-
litate sū qd alterat. U. g. qm facit illud qđ est in po-
tentia calidū et frigidū: calidū in actu et frigidū. Et
impossibile est ut illud qđ est in potētia calidū: aut
frigidū: fiat calidū in actu: et frigidū in actu: nisi tran-
smutās sit calidū in actu: et frigidū in actu. Et d. d. et
manifestū est qd dispositiō motoris et. i. et qz p rariari
rans qd nō alterat non alterat semp: sed qnq: neces-
se est ut nō habeat se cū alterato in eadē dispoē: s. qz
qnq: appropinquet ei et alteret: et qnq: remoueat et
nō alteret: et ppingas et distātia non est nisi p trāslati-
onem: ergo trāslatiō pcedit nāliar alteratiōem. s.
qd cū vtrāqz fuerit in actu: deinde alterans alterat
postqz nō alterabat: necesse est ut alterūz moueatur
in loco: aut alteras: aut alteratum: aut vtrūqz. Et d.
aut alterū fuerit gnātiū: aut vtrūqz: et posuerimus b
esse cām eius qd qnq: alterat: et qnq: non: manifesta-
bitur qd trāslatiō pcedere eodē modo: cū altera-
tiō ē pcedat gnōnē. Gnōnē. n. aut est alteratiō: aut se-
quitur alteratiōem. Et cū declarauit qd trāslatiō
pcedit istos duos motus: dixit: si igit fuerit neūū ut
motus p rariari sit et. i. et hoc qd dixit bī seguit: qm
cūz fuerit nece est ut sit hic motus eternus: et motus
eternus est p rariari: et motus p rariari est trāslatiō: nece ē
si fuerit hic motus eternus ut sit bec trāslatiō eterna.
Et qz trāslatiō qdā est p rariari circularis: et qdā poster-
rior. s. recta. d. et si q trāslatiō est p rariari et. i. et apparet et
ex hoc sūmōe i hoc loco si trāslatiō fuerit duobz mo-
dis. s.

Ab ot local
est p rariari mo-
tum.

Augmētatiō
sup rariari et cō-
trariū.

Nutrimētūz
nō p rariatur
nisi cū sile.

quāmor p rariari
res p rariari

De motu
augmētatiōis
ratio p rariari
et motus alter-
ratiōis motus
localis et.

Nutrimētū p
qd sit augmētū
tū qdāmodo
sile et qdāmodo
p rariari et
sūmōe p rariari
et. i. et p rariari
et. i. et p rariari
et. i. et p rariari

Et d. aut est
alteratiō: aut se-
quitur alteratiōem
nōm.

dis. s. por. et posterior: q. por est eterna: et ista poritas si
cut diximus declarabit hic eo mo. fm que sequit vt
translatio sit eterna. (Et q. alijs por dicere q. for
te transmutatio q. est in suba est por alyis motib: q. p
dicametu sube est pas alyis pdicamētis: i. cepit decla
rare et q. mor. localis pcedit transmutationē in sub
stantia q. d. gnō et corruptio. (Et d. et p. o. i. o. i. u. m.
passionū rē. i. et p. o. i. u. m. o. i. u. s. q. l. i. t. a. t. u. apud aliquos est
densitas et raritas. Existimāt. n. q. o. s. p. q. l. i. t. a. t. e. s. s. i. c.
grauitas et leuitas: mollietis et durities reducunt ad
istas duas q. l. i. t. a. t. e. s. Existimāt. n. q. graue est densius
quodāmo: et leue rarius quodāmo. Et s. i. l. i. r. existimāt
q. durum est densius: et molle rari. Et s. i. l. i. r. calidū exi
stimāt. eē rari: et frigidū dēsi. (Et hec nō est opi
nio Arist. s. i. n. e. d. e. b. a. t. d. e. c. l. a. r. a. r. e. q. b. c. o. e. e. s. t. d. u. a. b.
opinionib: s. i. n. e. d. e. b. a. t. d. e. c. l. a. r. a. r. e. q. p. n. transmutatiois
sunt q. l. i. t. a. t. e. s. q. t. u. o. r. s. caliditas: et frigiditas: et humi
ditas: et siccitas: et opioni eorū q. d. i. c. i. t. q. p. n. o. i. u. s. q. l. i. t. a. t. u.
tatiū est densitas et raritas: sunt illi q. d. i. c. i. t. p. r. e. s. e. e.
a. r. b. o. m. o. s. (Et cū ponit q. fundamēta q. l. i. t. a. t. u. apud
istos sunt densitas et raritas. d. r. d. e. s. i. t. a. s. et raritas sūt
p. g. r. e. g. a. t. i. o. r. e. i. i. d. e. n. s. i. t. a. s. et raritas s. p. o. i. n. i. o. n. e. i. s. t. o. r.
est p. g. r. e. g. a. t. i. o. et segregatio partū: et sunt modi fm q. s.
d. i. c. i. t. s. u. b. a. s. g. n. a. r. i. et corrupti illi q. p. c. e. d. i. t. s. u. b. a. s. g. n. a. r. i.
ri et corrupti. Dicebat. n. q. g. n. o. i. n. d. i. u. i. d. u. i. est p. g. r. e. g. a. t. i. o.
partū: et corruptio est segregatio illarū. Et q. o. i. a.
ista reducunt ad segregatiōē: et p. g. r. e. g. a. t. i. o. n. e. r. p. g. r. e. g. a. t. i. o.
et segregatio vident. eē in loco. d. r. q. d. p. g. r. e. g. a. t. i. o.
aut segregat. necesse est r. e. i. i. cū ita sit necesse est vt
motus localis pcedat oēs transmutatiōes fm hanc
opinionē. (Et fm opinionē verā dedit aliā rōnes
in augmētabili a p. d. i. c. t. a. r. d. r. e. t. i. a. augmētabile et di
minuibile mutāt locū s. p. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. i. v. t. n. i. b. i. v. i.
d. e. t. u. r. q. a. u. g. m. e. t. a. b. i. l. e. n. e. c. e. s. s. e. e. s. t. q. n. u. t. r. i. m. e. t. u. t. r. a. s.
f. e. r. a. t. a. d. i. p. s. u. z. r. t. u. c. a. u. g. e. b. i. t. r. s. i. l. i. r. d. i. m. i. n. u. i. b. i. l. e. n. e. c. e.
e. s. t. v. t. t. r. a. s. f. e. r. a. t. a. b. o. e. o. a. l. i. q. u. o. p. s. e. i. t. t. u. n. c. d. i. m. i. n. u. a. t. r. s.
s. p. b. m. o. r. i. d. e. p. c. e. d. i. t. m. o. t. u. a. u. g. m. e. t. u. r. d. i. m. i. n. u. t. i. o. i. s.

Amplius q. hic considerantib: erit mani
festum q. loci mutatio prima est. Primus
enim sicut in alijs sic et in motu. dicet vtiq;
primū multipharie. Biciū aut primū quo
nō existente nō erunt alia: illud aut sine reli
quis et tempore: et fm substantias. Quare
qm motū quidē necessariū est esse cōtinue:
erit vtiq; cōtinue: aut qui cōtinuus: aut qui
consequēter. Adagis aut qui cōtinuus et di
gnus est motū p. n. u. s. q. s. c. o. n. s. e. q. u. e. t. e. r. e. s. s. e.
Dignus aut accipimus semp in natura esse
si sit posse. Posse aut est esse p. n. u. s. m. o. t. u. m. o. s. t. r. a.
bitur aut posterius. Plac aut hoc suppona
tur et hunc nec vnū aliud posse esse: s. z. aut lo
ci mutationē. Necesse est q. loci mutationē
esse primū. Nec vlla necessitas est nec aug
mētari nec alterari q. s. f. e. r. e. t. n. e. c. i. a. m. f. i. e. r. i. n. e. c.
c. o. r. r. u. p. i. h. o. r. a. u. t. n. e. c. v. n. u. p. r. i. n. g. i. t. n. i. s. i. p. t. i. n. u. s.
sit fm quem mouet primū mouens.

Et appet et q. translatio est primū motus
p. n. d. e. r. a. d. o. h. m. o. Primū. n. q. u. e. a. d. m. o. d. u. z.
d. i. m. u. l. t. i. p. l. e. x. i. n. a. l. i. j. s. r. e. b. i. t. a. e. t. d. i. n. m. o. t. u.

Primū. n. d. i. l. l. u. d. q. d. c. u. z. n. o. n. f. u. e. r. i. t. n. o. n.
erit alia: et p. o. r. e. s. s. e. e. x. t. r. a. a. l. i. a. Et d. i. l. l. u. d. q. d.
est p. n. i. n. t. e. a. u. t. i. n. e. e. n. t. i. a. Q. i. g. i. t. e. s. t. n. e. c. e. s.
s. a. r. i. u. v. t. m. o. r. s. i. t. e. t. e. r. n. u. s. et n. o. e. t. e. r. n. u. s. n. i. s. i. a. u. t.
q. z. e. s. t. c. o. t. i. n. u. s. a. u. t. q. z. e. s. t. s. u. c. c. e. s. s. i. u. s. Et d. i.
g. n. i. u. s. v. t. s. i. t. p. r. i. m. u. s. q. s. v. t. s. i. t. s. u. c. c. e. s. s. i. u. s. et m. e.
l. i. u. s. Et op. i. n. a. m. u. r. q. i. l. l. u. d. q. d. e. s. t. f. m. n. a.
t. u. r. a. z. e. s. t. m. e. l. i. u. s. s. i. e. s. t. p. o. s. s. i. b. i. l. e. Et p. o. s. e. e. v. t.
s. i. t. c. o. t. i. n. u. s. et h. o. c. d. e. c. l. a. r. a. b. i. t. p. o. s. t. S. z. n. u. c.
p. o. n. a. t. q. i. p. o. s. e. e. s. t. v. t. a. l. i. u. s. m. o. t. u. s. s. i. t. c. o. n. t. i.
n. u. s. n. i. s. i. l. o. c. a. l. i. s. S. e. q. u. i. t. u. r. i. g. i. t. u. r. n. e. c. a. r. i. o. v. t.
t. r. a. s. l. a. t. i. o. s. i. t. p. r. i. m. u. s. m. o. t. u. s. T. r. a. s. l. a. t. i. o. n. n. o.
e. s. t. n. e. c. e. v. t. m. o. u. e. a. t. a. l. i. o. m. o. t. u. o. i. o. n. e. q. s. f. m.
a. u. g. m. e. t. u. s. n. e. q. s. f. z. a. l. t. e. r. a. t. i. o. n. e. n. e. q. s. v. t. g. e. n. e.
r. e. t. u. r. n. e. q. s. v. t. c. o. r. r. u. p. a. t. S. z. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t.
v. t. a. l. i. q. u. i. s. i. s. t. o. r. u. m. s. i. t. n. i. s. i. s. i. t. m. o. t. u. s. l. o. c. a. l. i. s.
f. m. q. u. e. m. m. o. u. e. t. p. r. i. m. u. s. m. o. t. o. r.

Cum declarauit q. motus translationis pcedit nālr
alios motus: et non solum pcedit nālr: sed et r
substantia: incepit declarare quō sequit vt pcedat s
tēpus: et incepit notificare primo fm quot modos d
prius. (Et d. r. apparet et r. i. q. translatio ē primus
motus inducēdo rōnes fm quas d. r. primū in motu
bus: et demonstrādo q. motus translationis d. r. p. o. r. f. m.
v. n. u. q. d. o. z. c. o. z. (D. i. n. e. p. i. t. i. n. d. u. c. e. r. e. m. o. d. o. s. f. m. q. s.
d. r. q. m. o. t. u. s. p. c. e. d. i. t. m. o. t. u. s. d. p. i. m. u. s. n. q. u. e. a. d. m. o. d. u. m.
d. i. c. i. t. r. e. i. p. r. i. m. u. s. n. s. i. c. u. r. d. i. n. a. l. i. y. s. r. e. b. u. s. d. e. p. l. u. r. i. b. u. s.
v. n. o. i. t. a. e. t. i. n. m. o. t. u. d. r. d. e. p. l. u. r. i. b. v. n. o. m. o. r. i. n. t. e. d. i. t. q.
f. m. o. s. m. o. d. o. s. f. m. q. u. o. s. d. r. p. r. i. u. s. et p. o. s. t. e. r. i. o. r. i. n. o. i. b. u. s.
r. e. b. u. s. a. u. t. f. m. p. l. u. r. e. s. d. r. p. r. i. u. s. et p. o. s. t. e. r. i. o. r. i. n. m. o. t. u.

(D. d. d. i. c. i. t. n. p. u. s. r. e. i. z. p. r. i. u. s. d. i. c. i. t. i. n. a. l. i. y. s. r. e. b. u. s. z.
i. n. m. o. t. u. b. u. s. m. u. l. t. i. s. m. o. d. i. s. d. i. c. i. t. n. p. u. s. f. m. n. a. m. et e. s. t.
i. l. l. u. d. q. d. cū nō fuerit nō erit z. a. c. u. m. f. u. e. r. i. t. n. o. n. d. e.
n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. e. r. i. t. z. m. U. g. v. n. u. t. d. u. o. q. z. q. n. v. n. u. nō f. u. e.
r. i. t. d. u. o. nō e. r. i. t. z. s. i. v. n. u. f. u. e. r. i. t. nō t. a. m. e. s. e. g. e. v. t. d. u. o.
s. i. n. t. (Et i. n. t. e. d. i. t. q. d. i. a. z. d. e. c. l. a. r. a. t. u. e. s. t. q. t. a. l. i. s. e. s. t. d. i. s.
p. o. s. i. t. o. m. o. t. u. s. l. o. c. a. l. i. s. a. d. c. e. t. e. r. o. s. m. o. t. u. s. Et p. o. s. t. d. e.
c. l. a. r. a. b. i. t. s. i. q. c. u. z. a. l. y. m. o. t. u. s. f. u. e. r. i. n. t. e. r. i. t. m. o. r. l. o. c. a. l. i. s.
z. c. u. m. m. o. t. u. s. l. o. c. a. l. i. s. f. u. e. r. i. t. nō s. e. g. u. r. v. t. a. l. y. m. o. t. u. s.
s. i. n. t. (D. i. c. e. p. i. t. d. i. c. e. r. e. z. m. m. o. d. u. p. r. i. o. r. i. s. z. d. i. x. i. t. z. d. i.
c. i. a. r. p. r. i. u. s. t. e. p. o. r. e. z. e. s. s. e. n. t. i. a. i. f. m. c. a. m. (D. d. d. q. z. i. g. i.
t. u. r. e. s. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. u. v. t. m. o. t. u. s. s. i. t. e. t. e. r. n. u. s. a. z. m. o. t. u. s. e. s. t.
e. t. i. a. e. t. e. r. n. u. s. a. u. t. q. z. e. s. t. v. n. u. s. c. o. t. i. n. u. s. v. t. d. e. c. l. a. r. a. t. u. e. s. t.
d. e. m. o. t. u. p. r. i. m. u. s. a. u. t. q. z. c. o. p. o. n. i. t. e. x. m. o. t. u. b. u. s. s. u. c. c. e. s. s. i.
u. i. s. s. q. u. o. r. u. v. n. o. e. s. t. a. n. a. l. i. u. z. v. n. o. p. o. s. t. a. l. i. u. i. t. a. q. f. i. n. i. s.
p. r. e. c. e. d. e. n. s. s. i. t. cū p. n. c. i. p. i. o. c. o. s. e. q. u. e. t. i. s. (D. d. d. z. e. s. t. d. i.
g. n. i. u. s. v. t. s. i. t. p. r. i. m. u. s. r. e. i. z. e. s. t. m. a. n. i. f. e. s. t. u. q. d. i. g. n. i. u. s.
e. s. t. z. m. e. l. i. u. s. q. m. o. t. u. s. e. t. e. r. n. u. s. s. i. t. v. n. u. s. et p. r. i. m. u. s. q. s.
v. t. s. i. t. s. u. c. c. e. s. s. i. u. s. E. t. e. r. n. i. t. a. s. n. e. s. t. i. n. c. o. t. i. n. u. o. e. s. s. e. n. t. i. a.
l. i. t. e. r. z. i. n. s. u. c. c. e. s. s. i. u. o. a. c. c. i. d. e. n. t. a. l. i. t. e. r. (D. d. d. z. n. o. s. o. p. i.
n. a. m. u. r. r. e. i. z. cū m. e. l. i. u. s. e. s. t. v. t. m. o. t. u. s. e. t. e. r. n. u. s. s. i. t. c. o. n.
t. i. n. u. s. z. n. o. s. o. p. i. n. a. m. u. r. q. o. e. q. d. p. u. e. n. i. t. a. n. a. s. e. m. p. e. r.
e. s. t. m. e. l. i. u. s. i. t. e. r. p. o. s. s. i. b. i. l. i. a. (D. d. d. z. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. v. t. s. i. t.
c. o. t. i. n. u. s. i. z. cū p. o. s. u. e. r. i. m. u. s. q. i. l. l. u. d. q. d. p. u. e. n. i. t. a. n. a.
e. s. t. m. e. l. i. u. s. i. t. e. r. p. o. s. s. i. b. i. l. i. a. z. m. o. t. u. s. e. t. e. r. n. u. s. e. s. t. m. e. l. i.
v. t. s. i. t. c. o. t. i. n. u. s. z. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. v. t. m. o. r. l. o. c. a. l. i. s. s. i. t. c. o. n.
t. i. n. u. s. s. e. q. u. i. t. q. m. o. r. l. o. c. a. l. i. s. i. n. q. u. o. i. n. u. e. n. i. t. e. t. e. r. n. i.
t. a. s. s. i. t. c. o. t. i. n. u. s. (Et cū nō f. u. i. t. m. a. n. i. f. e. s. t. u. h. i. c. q. s. o.
l. a. t. r. a. s. l. a. t. i. o. e. s. t. c. o. t. i. n. u. a. d. i. x. i. t. z. h. o. c. d. e. c. l. a. r. a. b. i. t. p. o. s. t. i.
s. e. d. a. c. c. i. p. i. m. h. o. c. p. e. r. o. i. n. h. o. c. l. o. c. o. s. i. q. n. u. l. l. u. s. m. o.
L. o. m. e. s. u. p. p. r. y.

P. n. s. n. s.
q. d. vide idē
s. c. 35. z. ibi.

Eternitas e. v. s. metaph.
in p. n. u. o. e. s. s. i. t. z. q. e. t. e. r. n. u. s.
n. a. l. i. t. z. i. n. s. u. c. c. e. s. s. i. u. o.
c. e. s. s. i. u. o. a. c. c. i. d. e. n. t. a. l. i. t. e. r.

Sama ratio.
Et dicitur in oī
pōt ē illd qd
ē nāl. 38 p
cū. t. c. 34.

tus est pīnu⁹ in rei veritate nisi motus localis: et cū
ita sit necesse est vt motus localis sit ē pīnu⁹ in tpe
¶ Et abbreviatio istī⁹ fīndis est talis. Si est meli⁹
vt motus eternus sit pīnu⁹. Et meli⁹ in oī possibili
est illud qd est nāl. Necesse ē vt motus eternus sit
pīnu⁹. Si igit motus eternus pīnuus sit trāslatio
tū: necesse est vt motus eternus sit trāslatio: et si mo
tus etern⁹ est pōr fīn tps: necesse est vt trāslatio sit pōr
fīn tps. ¶ Et sīlīr oī eē pōr fīn nāz et fīn cām. ¶ Et
cū describit pīnu⁹ fīn nāz: inceptū declarare ex pōr
ctis: ex hac descriptōe qd iste motus. s. localis est p
oī fīn nāz: et d. necesse est igit vt trāslatio sit pī⁹ et i. ne
cesse est igit vt motus localis sit pōr nālī ceteris mo
tibus. Non. n. est necesse vt trāslatū moueat alio⁹ mo
tū: s. aliy motus nō pūt ēē sine motu locali. Ador⁹
igit localis cū nō fuerit: nō erūt aliy motus: et cū aliy
motus fuerint erit motus localis: et nō sequit⁹ qd cūz
mot⁹ localis pīnu⁹ fuerit vt aliy mot⁹ sint: et hoc intē
debat cū. d. et ipole est vt aligs istozū motū rē.

¶ Ad hoc tempore prior est: perpetuū enīz
cōtingit solū mouere fīn hunc. Sed in vno
quidē aliquo habētū generationē loci mu
tationez necesse est posteriorē ēē motibus.
Post ipsuz enīz fieri pīnuū est alteratio et
angmētū. Sed loci mutatio tam perfectio
rum motus est. Sed alteratū necesse est qd
mouet fīn loci mutationez esse prius: qd et
gnātiōis cā erit bis qd fīūt qd nō sit: vt gene
ras eius qd generat. Quā videbit⁹ vtiqz ge
neratio ēē prima motuz: ppter id qd fieri
oī rem prius. Hoc aut in vno quolibet eoz
q fīunt sic se hz. Sed aliez necesse est prius
aligd moueri bis q fīunt ens: et qd ipsuz nō
sit: et hoc aliez prius. Quā aut generationē
ipossibile est ēē pīnuū: oīa. n. ēēt q mouen
tur corruptibilia. Manifestū est q nec cōn
sequētis motū nec vnus prius est. dico at
consequēter augmentū: postea alterationē
decremētū et corruptionē: oēs. n. posterior
res gnātiōe sunt. Quare si nō est gnō prior
loci mutatione: nec aliarū vna eādē pcedit.

¶ Et etiā est primus in tempore: fīn. n. eter
nitatē tū pōt moueri hoc motu. ¶ S. indiu
diuū qd cūqz qd hz gnātiōē hz motus
localē post oēs mot⁹ necessario. Non enim
generat nisi postqz est alteratio et augmen
tum. Adotus aut localis est motus perfe
ctionis. Sed necesse est vt aliud ab eo mo
ueatur ante motū translationis: qd est cā in
generatione generabiliū absqz eo q ipsum
generet. A. g. q generans est cā geniti. Et
si nō esset ita existimaret⁹ q generatio ēēt pri
mus motū. Quā necesse est vt primo ge
neret: sed hz dispositio sit talis in indiuiduo
vnoquoqz generabiliū: tū necesse est vt sit
hic aliquid prius generabiliū qd moueat:

et si se semper existat: et sit nō generatū: et hoc
etiā hz aliqd aliud prius ipso. Quia igit est
ipossibile vt generatū sit pīnuū: quā tūc oīa
mota ēēt generabilia et corruptibilia: ma
nifestū est q nullus motū cōsequētūz est
prior. s. augmētū: et alteratio: et diminutio:
et corruptio. Quia. n. ista sunt post gnōnē: et
si gnō nō ē prior trāslatiōe: g nullus modoz
trāsmutationis est prior translatione.

¶ Cū declarauit qd mot⁹ pīnuū quē inuenit eternitas in
motib⁹ est motus localis: et motus etern⁹ est pōr tpe
ceteris motib⁹ gnābilib⁹ et corruptibilib⁹: necesse est vt
motus localis sit pōr tpe ceteris motib⁹. ¶ Et qd ac
cidit in hoc qd ex aialib⁹ ambulātib⁹: in qb⁹ motus
localis est posterior fīn tps alys motib⁹: inceptū dice
re hic et dissoluere qd nē. ¶ Et dixit: et est pīnu⁹ in
tpe. i. et motus localis etern⁹ est pōr in tpe alys mo
tibus. ¶ D. d. q eternitatē. n. et i. quā per eternitates
existētē in hoc motu pōt moueri hoc motu. s. motu
pōr tpe ceteris motib⁹. ¶ Et cū. d. q motus trāsla
tionis est pōr oībus motibus in mūdo fīn tps: et fīn
nām. s. in mūdo maiori: dixit: qd est ecōuerso i mūdo
minori. s. in boīe et in aialib⁹. ¶ Et d. s. vnu indiuiduū
vni et i. s. hoc indiuiduo demōstrato moto ex se gnābili
et corruptibili est ecōtrario ei qd est in mūdo. Ador⁹
n. localis in indiuiduo motis ex se gnābilibus est po
strem⁹ motū: in boīe. n. et aialib⁹ motus localis ē po
stremus: cū nō ambulet nisi postqz pficitur p motus
augmētū et alterationis: et an ista ē mot⁹ gnōnis. ¶ D.
d. mot⁹ n. localis est mot⁹ pfectiōis. i. nō inuenit i aia
li nisi postqz pficit in creatura. ¶ Et cū dixit hoc p
et aligs dicere q forte ita est de mundo magno sic de
partio. s. q mot⁹ gnōnis in eo est prior: et localis poste
rior in tpe et in nā: dixit: necesse est vt aliqd aliud mo
ueat et i. s. ipole est hoc ēē in moto ex se gnābili: ita
qd nō sit hic motū ex se motu locali pcedēti hūc mo
tū in gnōne qd est cā in isto ēē semp gnābilia pīnuē
fīn q declaratū fuit pūz: et fīn q apparet etiā hic. s.
q motus localis pcedit cēntialit⁹ gnōnes. ¶ D. d. U.
g. q gnāns et i. s. nē inuenit in aialib⁹. s. q gignēs est cā
geniti ppter trāslatiōē: et dixit hoc: qz manifestū est
q trāslatio gignētis pcedit generationem suā: trāsla
tiō aut q pcedit gnōnem non gignentū est trāsla
tiō mūdi magni gnāntis totū et cōseruās ipsum: et cū
ita sit manifestū est q trāslatio est posterior in aiali
generato motū gnōnis p accēs: et id dixit post: et si nō
esset ita et i. et si trāslatio pcederet de necessitate gene
rationē gignētis: tūc existimaret⁹ q generatio ēēt pri
mus motū: quā apparet in istis q generatio est pri
mus motū in eis. ¶ D. iterauit hoc pfirmādo: et di
xit: s. hz hoc sit in indiuiduo et i. s. hz hoc accidat in
indiuiduo istoz gnābilū: tū nō accidit hoc in oībus
gnābilib⁹. s. qz declaratū est q motus localis pcedit
nālī motū gnōnis: et necesse est vt an gnōnē sit aliqd
trāslatū ex se. ¶ Et si nō: nō ēēt gnātiō oīno. Si igit
tur oē trāslatū ex se esset generatū: tūc generatū ha
beret causas infinitas: etingeret. n. vt an trāslatus p
se esset aliqd trāslatū p se. et sic in infinitū. ¶ D. d.
et istud hz aliud pūz ipso. i. et necesse est vt istud motū
s. trāslatū ex se nō gnābile neqz corruptibile habeat
aligd pūz ipso: et est illud qd mouet ipsuz: et nō moue
tur. ¶ D. d. et qz impossibile est et i. et qz impossibile
est vt motus gnātiōis sit pōr nā et tpe alys motib⁹:
quā si

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

Doi⁹ local
ē motū pī
cūsumus.

qm si ita esset: tunc motus ex se. in loco oia essent gnabilia et corruptibilia: et si ita esset non iueneret gnabile et corruptibile: vt declaratur est. ¶ D. d. manifestum est igitur qd a cu gnatio non sit per manum est qd nullus alioz motu qui sequuntur gnatione: potest esse per na et tpe. s. mor. alterationis: et diminutionis: et corruptionis: qm gnatio pcedit istos. ¶ Et considerandum est quo gnatio pcedit istos motus. De n. qd generat fm opinionem Ari. necesse est vt alteret. ¶ Et ex hoc existimat qd alteratio pcedit gnationem. ¶ Sed qd nos videmus qd o qd alterat anteqm fuit generatum: et ex hoc existimat qd dispositio in istis est circularis: et qd neuter istorum motuum pcedit alteri. ¶ Quo igitur dixit Ari. qd gnatio pcedit alios motus per localem: qm in augmento: et diminutione: et corruptione manifestum est eos esse posteriores gnatione. ¶ Et si etiam iueneret in istis p priu prioris fm nam: oen. gnabile est augmentabile: et diminubile: et corruptibile: et o augmentabile: aut corruptibile: aut diminubile est gnabile. ¶ Dica mus igitur qd consideratio prioris et posterioris in hoc loco est sicut consideratio positatis et posterioritatis in pdicamentis in quibus est motus. Suba. n. qd est prior naturaliter ceteris pdicamentis ipm cu auferat: auferunt alia pdicamenta: cu fuerit non sequitur vt sint alia pdicamenta fm qd suba est prior eis: si sequitur vt sint in suba ex na mae: et ppe na qd itas: manifestus est qd via ad esse sube est prior via ad esse alioz pdicamentorum. Et intelligo per viam motu gnationis vniuersi in suba pdicamentorum: fm igitur huc modum dixit Ari. qd motus gnationis pcedit alios motus: et qd motus alterationis pcedit gnationem per accidens. s. fm qd for me elementorum sunt qualitates: aut qualitates sequuntur eas. ¶ Et cu posuit qd motus generationis pcedit alia pdicamenta dixit: et si generatio non est prior translatione et. i. et cu generatio est prior ceteris motibus: et translatio est per gnationem: manifestum est qd nullus modorum motus est prior translatione.

¶ Omnino autem videtur qd sit imperfectus et in principium iens. Quare generatio posterior: natura prius est. Ultimam enim loci mutatio omnibus inest que sunt in generatione. An alia quidem omnino imobilis sunt viuendum propter indigentiam organum: vt plante et multa genera animalium: perfectis autem inest. Quare si magis inest loci mutatio magis comprehendentibus naturam et motus hic primus aliorum erit fm substantiam.

¶ Et vltimum manifestum est qd generatum est diminutum: et semper currit ad principium. Et sic posterior in generato est prius in natura. Et translatio est postremum eius qd inuenitur in generato. Et ideo quedam viuia non mouentur oino propter priuationem instrumenti. Ver. g. plante et plura genera animalium. In perfectis autem est. Quia igitur translatio non inuenitur nisi in eis que habent maiorem partem in natura: necesse est vt iste motus etiam essentialiter sit primus ceteris motibus.

¶ Ista est alia declaratio qd translatio est per alios mo-

tibus. ¶ Et dixit. et vltimum et vltimum manifestum est qd o gnatum est diminutum: et o diminutum mouet ad prius. ¶ qd est complementum et finis. s. qd est prius alijs principijs. Et manifestum est per se qd gnatum est diminutum: qm si non esset diminutum non moueret ad complementum. ¶ Deinde dixit: et sic posterius et. i. et necesse est igitur vt o posteriorius sit in gnatione sit prius fm nam. ¶ Et cum verificauit hac propositionem dixit: et translatio est posterior motui et. i. sequitur igitur ex his duabus propositionibus vt translatio in gnato sit posterior fm tps alijs translationibus: et per in na. De n. posterius fm tps in gnabili ex rebus quibus perficitur est prius in natura: translatio est talis. g. segit in pma figura vt translatio sit per na alijs motibus. ¶ D. d. o id qd a viuia non mouent. i. et qd translatio est per fm pfectione alijs motibus: id aialia qd non sunt perfecta non transferunt. i. qm cu fuerit diminuta et careat instrum quo fit translatio: o caret translatio: et sicut in plantis aialia vero perfecta hnt instrum et translatione. ¶ D. d. cu igitur translatio et. i. et cu translatio non inuenitur nisi in eis qd sunt perfectiora rebus naturalibus: necesse est vt iste sit motus perfectior alijs motibus: et perfectus est prius in natura: ergo iste motus est prius motuum. ¶ Et hoc ponit sic. Translatio est rei perfectioris. Et qd est rei perfectioris est perfectius. Ergo translatio est perfectior alijs motibus. ¶ D. d. declarauit ex hac conclusionem cam et qd translatio existit in aialibus perfectis: et hec est demonstratio cause tunc. ¶ D. d. accepit posterius et declarauit qd ipsa prius: et fuit demonstratio p signis: et est qd translatio est prior: qd est in priori. In hoc igitur sermone sunt tres demonstrationes. s. cause et eae tunc: et demonstratio signi.

¶ Propter hoc et ob hoc nequaquam substantia mutat qd mouet motum in eo qd fertur. Secundum n. huc solui non mutat esse sicut eius qd alteratur quale: eius autem qd augetur et decrementum patientis quantum.

¶ Et non per ista tunc est prior: sed per hoc etiam qd est inter alios motus talis: qd non remouetur illud qd mouetur fm illud a substantia sua. Iste n. solus non transmutat ipm oino in sua essentia: sicut transmutat apud alterationem fm qualitatem: et apud augmentum et diminutionem fm quantitatem.

¶ Ista est tertia declaratio qd translatio est prius motui. ¶ Et fundat sup duas propositiones. ¶ Quia vna est qd illud qd mouet fm translationem non distat a sua substantia apud suam translationem. s. qd non accidit ei tunc in sua substantia transmutatio qd cogat ipm exire a sua substantia: cu illud qd mouet non transmutat nisi tunc in vbi. Et non segit ex mutatione vbi: mutatio sube moti qd non contingit in alijs motibus. s. qd in alijs motibus accidit moto transmutatio in sua substantia: sic in motu alterationis et augmenti. s. qd alteratum mutat in sua substantia aut appropinquat mutationi: cum alteratio sit via ad corruptionem: et sicut in augmento cu contingit ab eo vt res diuerfet in quantitate: et cu hoc intenditur erit via ad corruptionem. ¶ Et cu declaratum sit qd illud qd mouet hoc motu non transmutat in sua substantia: qd non accidit in alijs motibus. ¶ Et coniunximus huic secundam propositionem: et est qd motus in quo motum non transmutat in sua substantia oino: aut si transmutatur nihilominus transmutat minus est melior: quia est propior nature: cu non faciat re transmutari a sua natura.

Comme. sup pby.

7 3

De posterius
in gnatione: fm
tpe et prius fm
nam. 3 de 2.
meta. i. c. 15. et
2. d. partibus
aialium, ca. p.

Solus motus
localis non abigit
et a substantia.

Ex mutatione
vbi non sequitur
mutatio sube
motu. 3 de 4.
pby. c. 129.

Quo gnatio
pcedit altera
tionem et augmen
tum.

Solutio.

20 mi
1 de 16.

Alia
videtur
16 mo
et 16 mo

Posterior
generatio est
fm nam.

16 mi
1 de 16.

Physicorum

Ad e pfecti^o
est p^us in nā.
Idem. j. t. c.
75.

sequit̃ ex duab⁹ q̃ trāslatio est pfectior motuū: 7 qđ
est pfecti⁹ est p̃us in nā: g̃ trāslatio est p̃or in nā.

CA Barime aut maiestū est q mouēs ipm
seipsuz maxime hūc mouet pprie fm locū.
Et etiā dicimus hoc esse eorū que mouent
z mouentiū principiū. Et primū est in his
que mouentur ipsum seipsū mouens.

TEt manifestū est si se pprie hoc motu mouet prima intentione. Et dicimus qd primū principiū in motis: ⁊ motoribus est illud. s. illud qd mouet se.

60
 Non inuenitur
 motu ex se ni
 si in motu lo
 cali. 3. d. 8.
 c. 20. r. 2. pp.
 c. 6. p. r. 2. de
 aia. com. 50.
 r. 4. celi. c. 6.
 24. r. 6.

¶ Ista est 4^a declaratio q^d trāslatio est p^rmus motuū
nātr. ¶ Et fundat sup^r tres p^rppōnes. ¶ Quarū vna
est q^d motuū ex se nō iuenit nisi in hoc motuū: nūbil
ē alteratū ex se: nec alterat ex se nisi p^r accūs. ¶ Se-
cunda autē est q^d motuū ex se sit p^rncipiū rez motarū.
¶ Tertia rō est q^d motus q^d iuenit in p^r motuū ē p^rmi-
mus motuū. ¶ Et. d. in p^r intēctōne: q^d accidit ei p^r
accūs q^dq^d: vt moueat illud q^d mouet ab ipso alio^o
motuū sic accidit aialib⁹ q^d mouent in loco. f. cor-
pus calefit. Anal. n. in tali motu. s. alteratō ē mouet
ex se: s. nō p^rmitus: s. mediātē motu locali: r^e augmē-
tarū et nō exstīmat augeri ex se: s. p^r accūs.

Capitulum in quo ostendit quis motus
localis sit primus: et quod nullus motus loca-
lis potest esse continuus perpetuo preter cir-
cularem etc. Capitulum. II.

Laplin. II.

Quod qdē igit motū loci mu-
ratio prima sit manifestum ex
his est. ¶ Quia aut loci muta-
tio prima ē: nūc demonstrādūz
est. Simul autē z qd nūc z pri-
us suppositūz est: qd contingit
quendā motū esse continuūz: z perpetuūz
manifestum erit eodē modo.

Apparet igitur hoc quod translatio est primus
motus. Quia autem translatio sit prima decla-
ratum erit nunc. Et manifestabitur cum hoc pro-
batur eandem viam illud quod posuimus positio-
nem in hoc loco per primum. quoniam possibile est ut
aliquis motus sit continuus et eternus.

61 ¶ Dicitur declaratio est igitur ex oibus istis demonstratio
q̄ trāslatio est p̄mus motuū nā r̄p̄t̄ ista p̄positio
erat p̄us accepta p̄ vā: r̄ declaratio ip̄as hic. ¶ Et q̄
trāslatio est duob⁹ modis: recta r̄ circularis: s̄ fuit d̄
claratio q̄ motus etern⁹ est p̄tinu⁹: r̄ accepit p̄ vō q̄
motus p̄tinu⁹ est motus localis: ex quo declarauit q̄
mot⁹ localis est p̄or motuū s̄m t̄ps. ¶ Incepit hoc
declarare r̄ q̄rere in quo motu iuenit p̄tinuatio: per
q̄ declarabit q̄ trāslatio sit p̄tinuatio: q̄ trāslatio in
veritate est p̄. ¶ Et iō dicitur: q̄ trāslatio ē r̄ dicit
hoc: q̄ nōdū est declaratio nisi hoc. s̄ q̄ trāslatio s̄m/
pliciter est p̄or. ¶ Et d̄. r̄ manifestabū q̄ hoc p̄ hāc
eādē viā. i. p̄ hūc modū p̄siderā: intēd̄ p̄ pusil/
lud q̄ dicit in 6°. s̄ q̄ motus circularis solus p̄t ē
etern⁹: s̄ illc nō p̄lent p̄scuratio nē de hoc. In in/
tio vō tractat⁹ istū: r̄ ai hūc ē mōnē nō solum dē cla/
rauit pole ēē v̄ sit hic motus p̄tinu⁹: s̄ declarauit q̄

nece est y si sit hic motus p^{ri}mu⁹. ¶ Ex hoc q^{uo}d s^{ed} mone
 que n^{on} p^{oss}it declarare: apparet duo. Quoz vnu est illud
 q^{uo}d pus posuit. s. q^{uo}d pole est y si sit hic motus cōtinuus
 etern⁹. ¶ Scdm aut^{em} est: q^{uo}d motus sit motus p^{ri}mu⁹
 q^{uo}d declarat^{ur} est esse eternū necio: hoc declarat^{ur}
 q^{uo}d declarat^{ur} q^{uo}d motu pole est esse p^{ri}mu⁹.

Quidē igit̃ aliorū motū nō vñ p̃tin-
git cōtinuū ēē ex his manifestū est. Q̃s. n.
ex oppositis in cōtraria sunt motus ⁊ muta-
tiones: vt generationis quidē ⁊ corruptio-
nis: esse ⁊ nō esse termini sunt. Alterationis
asit p̃trarie passiones: augmēto ⁊ decremē-
to: aut magnitudo: aut paruitas: aut perfe-
ctio magnitudinis: aut imperfectio. Cōtra-
riū aūt sunt qui sunt in contraria. Quidē aūt nō
sem̃ mouet̃ s̃m̃ hūc motu: quā mouet̃

tempus mouet in but motus quo mouebatur
 prius: necesse est prius quiescere. **A**banise
 stum autē est q̄ quiescit medio in contrario
 mutās. **S**it autē 7 in mutationib⁹. **O**ppo-
 nunt. n. gnatio 7 corruptio simplr: 7 singu-
 laris singulari. Quare si ipole est siml mu-
 tari oppositos nō erit cōtinua mutatio: sed
 mediū erit ipsarū tps. **H**ibit. n. differt p̄tra-
 rias: aut nō cōtrarias ēē fm p̄dictionē muta-
 tiones: si solū ipole est simul idē inesse: hoc
 n. ad rōnē vtile nō est. **N**ec si nō necesse est
 quiescere in p̄dictionē: nec est mutatio q̄ti
 cōtrariū. **H**o. n. quiescit fortassis qd nō est.
Corruptio autē in nō ēē est. **S**3 si mediū est
 tps nō erit mutatio cōtinua. **N**ec. n. in p̄io-
 ribus p̄dictas vtile fuit: s3 nō cōtingere siml
 ēē. **H**o. 3 aut turbari q̄ idē plurib⁹ erit cōn-
 trariū vt motus 7 statui 7 morui: qui est in
 cōtrariū. **S**3 hoc solū est accipe q̄ opponit
 quodamō 7 morui 7 quieti moris contrar-
 rius. **S**icut equale 7 mensurabile excellen-
 tit: 7 ei qd excellit. **E**t q̄ nec nō cōtingit si
 simul oppositos nec mor⁹ nec mutaciones ēē.

Cicamur igitur quod apparet in motu esse aliquem
 motum aliorum esse primum ex hoc similes. **C**Abso-
 lutus. n. et omnes modi transmutationis sunt duo op-
 posito in oppositi. **C**U. q. qm duo termini
 generationis et corruptionis sunt esse et non esse.
CEt duo termini alterationis sunt duo con-
 traria. **C**Et duo termini augmenti sunt ma-
 gnitudo et parvitas: aut perfectio et diminutio
 magnitudinis. **C**Et quod sunt ad preces p-
 rarias sunt contraria. **C**Et quod nunquam moueri motu
 demonstrato: et fuit ante necesse quod esse. **A**d
 festum est igitur quod transmutatum quod sit quod p-
 uenerit in primum: et secundum hunc modum est de modis
 transmutationis. **C**Corruptio. n. et generatio sunt
 opposita simpliciter: et quod sunt in quocumque
 diuiduo

Subzgnōis
et corruptōis
nō ē aliquid
mīratū. Yde
5. ph. i. c. 8. et
p. d. gnōne. t.
cō. 23. et. 24.
Yde. 2. d. aia
c. 4. et p. phy.
63. et p. ca. de
suba orbie.

Lōmē, sup pbyſi. 7 4

Physicorum

sint in eodē idūiduo in eodē tpe. Ergo iter illos est
tpe necio. ¶ Et cū posuit q̄ iste due trāsmutatiōes
sūt oppositē: dixit: iō si nō fuerit pole tē. i. cū fue
rit positū: q̄ due trāsmutatiōes oppositē sint p̄tinue
sine aliq̄ tpe interposito p̄tinget necio vt idē trāsmu
tetur duab⁹ trāsmutatiōib⁹ oppositis insiml. Qm̄ si
mor⁹ de albedine in nigredine sit p̄tinu⁹ cū motu d
nigredine in albedine: tūc illud qd mouet d albedi
ne mouet ad albedine. Scdm̄ igit q̄ mouet d albe
dine dimittit eā ⁊ accipit nigredine. Et f3 q̄ mouet
ad albedine dimittit nigredine ⁊ accipit albedine.
Ergo in eadē dispōne accipit eadē partē albedinis ⁊
dimittit illā: ⁊ mouet ēr duob⁹ motib⁹ d̄rys insit: qd
est ipole. ¶ Et s̄itr accidit in gnōne ⁊ corruptiōe: ⁊ in
alijs trāsmutatiōib⁹ ab eis: ⁊ in motu locali. Demō
stratio. n. cōis est oib⁹ trāsmutatiōib⁹: ⁊ cū duo mor⁹ nō
fuerint insit sequit q̄ iter eos sit tpe necio. ¶ Et ista
demōstratio nō d̄z intelligi nisi in eodē moto qd mouet
duob⁹ motib⁹ d̄rys hūitib⁹ p̄m⁹ ⁊ finē. Nō in motib⁹
successiuis q̄ sunt in plurib⁹ motib⁹: s̄ic mor⁹ chozda
rū apud p̄uisionē carū oīus. Neq̄ in duob⁹ motib⁹
quoz alter est p̄fectio alteri⁹ in eodē moto. Qm̄ iter
oēs istos nō est tpe: neq̄ alijs eoz est mor⁹ p̄fect⁹. s̄.
h3 p̄m⁹ ⁊ finē. Simis. n. mor⁹ nālī nō est mor⁹: s̄z ges: ⁊
s̄itr p̄m⁹ mor⁹ est ex nō motu nisi sit p̄cessus: s̄m hoc
igit est itelligēda ista demōstratio. ¶ Et q̄ ista decla
ratio est cōis oib⁹ trāsmutatiōib⁹: p̄m⁹ at p̄pā trāsmuta
tibi⁹ q̄ recipiūt grē: dixit: nō. n. est d̄ria tē. i. ⁊ in ista
demōstratiōe nō idiget ponere duas trāsmutatiōes d̄
riagē s̄ic fuit factū in p̄m⁹: s̄z tūc idiget in ea: hoc. s̄. q̄
ipole est vt d̄ictoria opposita sint insit. ¶ D. d. neq̄
idiget in eo ē. i. ⁊ ista demōstratio nō indiget illud qd
acceptū fuit in p̄m⁹. s̄. q̄ in eodē nō existit duo d̄ria in
s̄itr neq̄ ēr idiget in hac demōstratiōe illo 3° posito in
p̄m⁹. s̄. q̄ ges d̄ria motui. ¶ D. dedit cāz in hoc: ⁊ dixit:
qd. n. nō est tē. i. ⁊ cā in hoc q̄ ista trāsmutatio nō p̄
uenit ad getē est: qm̄ trāsmutatio q̄ est corruptio: p̄
uenit ad n̄ ens: ⁊ nō ens nō d̄r gescere: nec trāsmuta
tio: nec ē d̄ria: ⁊ oia ista erāt accepta in p̄m⁹ demōstratiōe.
¶ D. d. s̄z illud qd idiget in hoc s̄imone tē. i. illud. n.
qd idiget declatiōe in hac demōstratiōe vli est hoc vñ
solū. s̄. q̄ iter oēs duas trāsmutatiōes oppositas: q̄cū
q̄ mō sit modoz trāsmutatiōis est tpe: hoc. n. verifi
cato verificabit ipole ēē duas trāsmutatiōes opposi
tas ēē p̄tinuas. ¶ D. d. n̄fa. n. indigētia in hoc tē. i. ⁊
iste due demōstratiōes differūt: q̄ demōstratiō q̄ vñ hic
in hoc q̄ due trāsmutatiōes oppositē nō sunt p̄tinue
nō iducit ad hoc q̄ duo d̄ria existāt in eodē insit: sed
ad hoc q̄ ipole est vt duo opposita sint insit. s̄. ens ⁊
nō ens. Qm̄ duo p̄m⁹. s̄. duo opposita: de qb⁹ dictū fuit
in hac demōstratiōe q̄ ea ēē insit est ipole. s̄. ipole ad qd
iduxit ista demōstratiō nō fuit hoc. s̄. duo d̄ria existere
in eodē insit: s̄z duo d̄ictoria existere insiml. s̄. ens ⁊
nō ens. ¶ Et q̄ in p̄m⁹ demōstratiōe fuit acceptū q̄ trāsmu
tationea oppositē sunt due adinuicē: q̄ getes q̄
sunt iter eas sunt ēr. ¶ Et p̄tingit in h̄ qd: vñ vñ
d̄riū habeat plus vno d̄rio: cū sit famosus q̄ vñ d̄
riū nō h3 nisi vñ d̄riū: inceptit dissolucere hāc qōnē.
¶ Et dixit: ⁊ nō debem⁹ peccare. i. ⁊ nō debem⁹ deci
pi in hoc qd posuim⁹ s̄imone dicētis q̄ p̄tingit nobis
vt idēz habeat duo d̄ria: qm̄ iam posuistis q̄ vterq̄
duoz motuū oppositoz est d̄rys reliq̄: ⁊ q̄ ges ex q̄
icepit vterq̄ motuū est d̄ria ipsi motui: ⁊ sic mor⁹ ha
bebit duo d̄ria. s̄. motū ⁊ getē. ¶ D. dedit rāssionē in
hoc ⁊ dixit: s̄z nō debem⁹ p̄siderare in hoc solo: ⁊ nō

in alio. ⁊ ista qd accidit in pluribus: ⁊ iō nō est p̄fide
rāda in hoc loco solo. ¶ D. d. mor⁹ igit ⁊ ges opponū
tur tē. i. nō. n. est ipole dicere q̄ mor⁹ est d̄rys geti ⁊
motui: s̄ic d̄r q̄ equale est d̄riū magno ⁊ paruo: ⁊ me
diocre est d̄riū intēso ⁊ diminyto. ¶ Et intēdebat p̄
hoc notificare q̄ pole est idē h̄re plura vno p̄trario.
Aut qm̄ d̄rietas q̄ ē iter ea nō ē maxia: s̄ic media que
sunt inter d̄ria. Aut qm̄ idē habebit plura d̄ria diuer
sis modis: ⁊ ista est dispositio motus. Modus. n. s̄m
quē motus est d̄rys motus est aliud a mō s̄m quem
motus est d̄rys geti: ⁊ egle est d̄riū magno ⁊ paruo:
s̄m hoc q̄ d̄rietas q̄ est inter egle ⁊ nō egle est vna: ⁊
s̄itr videt ēē in oib⁹ medys cuz extremis. ¶ D. d.
⁊ q̄ ipole est vt sint insimul tē. i. nō. n. indiget in hac
declaratione ponere cōtrariū habere vñ cōtrariū:
sed hoc tūc indiget. s̄. impossibile esse duos motus
oppositos existere insimul.

¶ Amplius in generatione et corruptione
penitus inconueniens esse videbitur. Si fa
ctum mor⁹ necesse est corrupti ⁊ nullo tem
pore permanere. Quare ex his vtiq̄ fides
sit alijs. Physicum enim est similiter se ha
bere in omnibus.

¶ Et etiam maluz est omni modo existima
re de generatione ⁊ corruptiōe: q̄ res quā
do generatur necesse est vt corrupatur sta
tim: ⁊ non remaneat tempore omnino. Ex
hoc erit certitudo de hac intentione in alijs
partibus: cursus enim nature est in illis om
nibus eodem modo.

¶ Id est ⁊ inopinabile est existimare q̄ motus gene
ratiōis est p̄tinuus cū motu corruptiōis: ita q̄ gene
ratū nō habeat ēē oīno nisi in potētia: qm̄ si isti duo
motus essent p̄tinui: tūc nō haberet gnātum esse in
actu. ¶ D. n. existens in actu est in tpe. s̄. demōstrati
o: ⁊ tunc nā ageret ociose. ¶ Et q̄ qm̄ hō intelligit
hoc ēē impossibile in gnōne statim intelligit ipsuz esse
impossibile in alijs trāsmutationib⁹. ¶ Dixit: ⁊ hoc
erit certitudo tē. i. ⁊ p̄ cognitionē istius intētionis in
gnōne erit certitudo cognitiōis eius in alijs trāsmu
tatiōibus. Qm̄ nā currit in entib⁹ eodē mō. s̄. q̄ finis
ēē nō est corruptio: qm̄ oīs mor⁹ est via ad gnōnē: aut
in suba: aut in q̄litate: aut in q̄litate: ⁊ si motus p̄tra
rius cōtinuaret destrueret generatio.

¶ Quoniam autem contingit quendam mo
tum infinitum vnum esse continuum: ⁊ hic
est circularis: dicemus nunc. Omne autēz
mouetur qd fertur: aut circulariter: aut s̄m
rectitudinem: aut mixtim. Quare si nec bo
rum alter continuus est nec ex vtriusq̄ possi
bile esse continuum. Quod autē fertur s̄m
rectum: ⁊ finitum non feratur cōtinue ma
nifestum est: reflectitur autē. Et reflectibile
autem s̄m rectum: s̄m contrarios mouetur
motus. Contrarius enim s̄m locum est qui
est sursum ei qui est deorsum: ⁊ qui est an
te ei qui est retro: ⁊ qui est ad sinistrā ei qui est ad
dextrāz. Locū. n. d̄rietas be sunt. ¶ Quis
aut est

Documenta

Intellect⁹ p
ponit dicēz
q̄ inter mor⁹
p̄trarios ca
dit quicq̄

Non ens nō
d̄r gescere: nec
trāsmutari.
3° d̄. s̄. p̄p̄.
⁊. t. s̄. p̄. 3°
p̄p̄. s̄. 3°
p̄. cō. 4.

Quo vñ p̄t
pla p̄trari: ⁊
quō nō.

Impole est
alq̄d p̄mane
re p̄fisiōnē.

63

Omne ens i
actu ē in tpe
demōstratiōis.

Simor⁹ d̄ria
p̄tinuaret ge
neratio de
strueretur.

Si me
la au
ho aut
ho au
ho. 3°
cō. 7

3° d̄. s̄. p̄.
mōb⁹ n
p̄p̄.

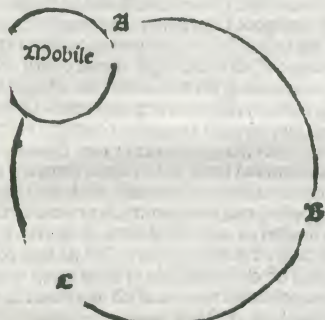
aut est vnus et p̄tinuus mot⁹: p̄tinus diffini-
tus est: q̄z qui est vnus et in vno tpe et i dis-
ferēti s̄m spēs. Tria. n. erant: qd̄ mouet: vt
bō aut deus: et quādo vt tps: et tertiū i quo.
Hoc autē est locus: aut passio: aut spēs: aut
magnitudo. Contraria autē differunt specie
et nō vnus sunt: s̄z loci sunt be dicte d̄ntie.
C Signu autē qm̄ h̄ri⁹ mot⁹ est q̄ ē ab a. ad
b. ei qui est ab ipso b. ad a. est: q̄z stant et re-
pauant adinuicem si simul fiant. Et in cir-
culo s̄m: vt qui est ab a. in b. ei qui est ab a.
in c. s̄stunt enim se. q̄nis cōtinui s̄nt et si nō
fiat reflexio propter id quod contraria se ad
inuicēz corumpunt et prohibent. Sed nō
qui est in latu ei qui est sursum.

C Demonstratio q̄ in linea recta motus ex oppositis
locis est contrarius.

A

B

Demonstratio eiusdem in circulo.

C Et nos declarabimus mō q̄ possibile est
vt sit hic motus infinitus vnus et cōtinuus.
est enim aut totus translari aut circulariter.
C Et dicamus q̄ oē est trāslari: aut circu-
lariter: aut recte: aut motus mixto. Si igit al-
ter istoz nō fuerit p̄tinuus: impossibile erit vt
cōpositus ex ambobus sit p̄tinuus. Et ma-
nifestū est q̄ trāslatū per lineā rectā finitam
nō mouet cōtinue: reuertitur. n. recte: et qd̄
reuertit recte mouet duobus motibus cō-
trarijs. Ador⁹. n. in loco ad supius est p̄tra-
rius motui ad inferius. Et motus ad ante-
rius est h̄rius motui ad posterius. Et mo-
tus ad sinistrū est h̄rius motui ad dextrū.
Isti enim sunt modi contrarietatis in loco.
C Et itaz determinamus p̄tinus quis mo-
tus sit vnus cōtinuus: et diximus q̄ est mo-
tus qui est elusdes rei in vno tēpore: et in eo
qd̄ nō diuersat s̄m formaz. s̄m spēm. Illa
enī per que cōplebit hoc sunt tria: motus. s̄.

A. g. homo aut deus. Et quando. Ver. g.
tempus. Et tertium est illud in quo est mo-
tus. s̄. loc⁹: aut passio: aut forma: aut magni-
tudo. Contraria autē differunt s̄z formā et
nō s̄z nāz. Et illi modi quos diximus diffe-
runt s̄m locū. C Et signū q̄ motus de a. ad
b. est contrarius motui ex b. ad a. est: q̄z con-
tradictunt sibi et resistunt quādo fuerint in-
simul. Et similiter est etiā cū fuerit in circu-
lo. Ver. gra. de motu ab a. versus b. et de b.
versus a. qm̄ resistunt et contradicunt sibi.
Si igitur fuerint cōtinui nō habebunt re-
uersionem neq̄ reflexionem. Qm̄ cōtraria
sunt se corrupētia et sibi resistētia. Et mot⁹
ad latu nō resistit motui ad superius.

C Demonstratio q̄ id quod reflectitur in circulo mo-
ueatur contrarijs motibus.

C Cum declarauit q̄ impossibile est vt trāsmutatio
in qualitate: aut quāitate: aut in substācia sit motus
cōtinuus in infinitū. C Vult in hoc caplo declarare
q̄ hoc etiā impossibile est vt sit nisi in motu circulari
tū ad vnā partē nō in recto: neq̄ in eo qui reuertit
supervnā lineā rectā aut circularē. C Et dixit: et nos
declarabimus et. et intendit per totū translatus mo-
tus in quo illud qd̄ mouet occupat totū locū. C De
inde dixit: dicamus igit q̄ omne translatus et. et ista
propositio est manifesta per se: s̄z de motu mixto ex
duobus motibus intelligitur duo: q̄ ambo sint actus
equaliter. s̄ant q̄ alter motus sit victus et alter vin-
cens: sit medius inter duos motus: sicut mot⁹ q̄ est p̄
lineā curuā. C Et hoc videt magis intēdere in hoc
loco: et primā intētiōe intendebat in p̄mo de celo et
mundo: et possunt itelligi ambe. C Deinde dixit: si igit
tur alter et. et hoc est manifestū per se in motu cōpo-
sito ex duob⁹ motib⁹. Verbi grā. q̄ si fuerit impossi-
bile vt motus rectus sit infinitus ipse erit vt curuus
aut gyrati⁹ sit infinit⁹. C Si aut intellexerim⁹ p̄ cō-
positū secūdā intētiōe: tūc difficile cōprehēdet in
ista demonstratiōe. C Qm̄ si vincēs est ille in quo li-
possibile est vt sit infinitus: manifestū est vt iste mo-
tus istoz impossibile est vt sit infinitus. C Si au-
tem vincens est ille in quo est possibile esse priuatio-
nem finitatis existimatur q̄ non apparet in eo hoc
quod dixit Aristote. scilz q̄ si alter fuerit impossi-
le vt sit infinitus: impossibile erit hoc in cōposito.

Phyſicorum

ſimplices enīz motus in g^b impoſſibile eſt b ſunt in hac mixtōe in potētia. In mixtōe autē ſm p^maz intētiōez ſunt in actu. ¶ Et iō difficile pⁿt adaptari ſua vocabula huic mō mixtōis niſi pⁿgaf ei aliud fundamētūz: eſt q^d qd eſt in po^a aliq^d nēcio exi- bit in actu: ſi nō tūc nā ageret ocioſe. Tūc igr^r ve- riſicabit nobis q^d ipole eſt vt motus mixt^r ex recto z circulari ſit iſinitus. Et ſi poſuerimus q^d circularis eſt vincēs: qm̄ erit ſinitus in po^a inq^rū hz in ſe i po^a motus recti. ¶ Et pp^a latētia iſtius intentionis dixi- mus q^d p^ma expoſitio eſt manifeſtior. ¶ Et auz de- claratū ſuit in ſexto: q^d impoſſibile eſt vt motus re- ctus ſit iſinitus. z pōt aliquis dicere: qm̄ forte iſini- tas eſt poſſibilis in eo ſm reflexionē moti in eodem ſpatio ſinito vicibus iſinitis dixit: z manifeſtū eſt q^d trāſlatio p^a lineā rectā zē. z māiſtū ē q^d trāſlatus ſup lineā rectā ſinita eūdo z reuertēdo nō mouetur vno motu ſz duob^z motib^z d^rys. ¶ D^eclarauit quō ſunt d^ry: z dixit: mot^r. n. i loco ad ſup^r zē. i. nēce eſt vt duo mot^r g^b moueāt vnū motū in eodē ſpatio ſz reuerſionē ſint d^ry: qm̄ ſi alter mor^r fuerit ad ſup^r reliquus erit oppoſit^r ei: qm̄ ad iſer^r: z ſi ad iſerius reliquus erit ad ſup^r: z ſi ad anteri^r reliquus erit ad poſteri^r: z ſi ad dextrū reliquus erit ad ſiniſtrū: aut ecōuerſo. ¶ Et hoc ſuit nēciūz qm̄ dimenſiōes cor- porū ſunt tres: lōgitudō: latitudō: z pⁿfunditas. Exre- ma lōgitudis d^rſr ſupius z iſer^r: latitudinis dextrū z ſiniſtrū: z pⁿfunditatis aūrius z poſteri^r. ¶ Et de bes ſcire q^d ille pⁿes ſunt diſtincte in nā: in hoie: ſi multer in mūdo: ſz in hoie ſunt manifeſte p^a ſe: i mū do aut pⁿmiſtātiōez. ¶ Et q^d māiſtū eſt q^d iſti ſūt modi d^rietatis in loco dixit: iſti enī ſunt modi d^rie- tatis in loco. z cū p^acludit q^d iſti duo modi ſūt oppoſi- ti: cepit declarare q^d duo motus oppoſiti nō ſunt vn^z: ad p^acludēdūz q^d duo motus qui ſunt h^z. ſ. ſm reuer- ſionem nō ſunt vnus. ¶ Et dixit: z iam determi- nauimus prius. i. motus qui eſt vnus moti: z in vno t^per: in eadem ſpē. i. nō diuerſa duab^z differētys op- poſitis. ¶ Deinde declarauit hec tria: z dixit illa. n. per que cōplentur hec ſunt tria zē. z itēdū q^d loc^r eſt genus in qd eſt motus trāſlatiōis: z paſſio eſt genus in quā eſt motus alteratiōis: z forma eſt nā in quam eſt motus generatiōis z corruptiōis: z magnitudo ē genus in qd eſt motus augmēti z diminutiōis. ¶ Et intēdit per deū aliq^d corpus celeſte ſicut erat tūc ſa- moſus. ¶ Et cū poſuit q^d vnus motus eſt ille q^d non diuerſat: neq^z ſm rē motā: neq^z ſm t^ps: neq^z ſm for- mā. ſ. ſpēm dixit: d^ry vō diſſerūt ſm formā zē. i. z cū declaratūz ſit q^d motus reflexi ſunt d^ry: z motus cō- trary diſſerūt ſm formā z nāz: z vnus motus nō d^rſt a ſe ſm formā: ſeq^rur ex hoc in ſecūda figura q^d duo motus reflexi nō ſunt vnus. ¶ Et cū poſuit q^d mor^r reflexi nō ſunt vnus pp^a hoc: q^d ſunt contrary: moriſi cauſi in quo genere diſſerunt ſm formā. ¶ Et di- xit: illi autē modi quos diximus zē. i. illi motus re- flexi quos diximus q^d ſunt aliqui trius modoz quos diximus d^rſt ſm formā oppoſiti in loco. ſ. ſupius z inferi^r: aut dextrū z ſiniſtrū: aut aū z retro. ¶ Et q^d vna pⁿōnum quas poſuit in hoc ſermōe eſt: q^d mor^r qui ſunt apⁿctis oppoſiti ſunt d^ry: z hoc eſt manife- ſtum in motibus qui ſunt ſup dimēſiōes rectas: z la- tet in eis qui ſūt ſup dimēſiōes circulares. In circū- larib^z. n. exiſtimat q^d mor^r in eis nō iuenit in pⁿib^z oppoſiti ex pⁿdictis. ſ. dextrū z ſiniſtrū zē. cepit de- clarare hāc pⁿōnē z notifiat quō iuenit d^rietas in

eo. ¶ Et dixit: z ſignū ei^z q^d motus zē. i. z ſignū eius q^d motus qui ſunt ex locis oppoſitis ſunt cōtrary ſi- ue fuerit in ſpatys rectis aut rotūdis: eſt: q^d reſiſtūt ſibi. ſ. quoniā impoſſibile eſt vt vnū motus moueāt ſz ea ſimul. Verbi grā. ponat magnitudo recta a. b. lineā: z vnū motū moueāt quādoq^z ex b. ad a. quan- doq^z ex a. ad b. dico q^d iſti duo motus ſunt oppoſiti: q^d reſiſtūt ſibi: z impoſſibile eſt vt idē motū mouea- tur in his duobus motib^z ſimul: z ſimil^r eſt ſi poſue- rimus lineā a. b. eſſe arcū circuli: ſiue ſemicirculū ſi- ue maiorē ſiue minorē. ¶ Sed querit hic z d^r: quō motus ex a. ad b. z ex b. ad a. ſunt pⁿtrary quando fue- rint in dimēſione circuli: z ipſe iāz declarauit in ce- lo z mūdo: q^d motus circularis nō eſt pⁿtrary motui circulari: qm̄ ſi cōtrarietas eēt in circularib^z motib^z contingeret vt corpora mota circulariter motibus oppoſitis eſſent cōtraria ſicut corpora ſimplicia ſiue mouentur motibus rectis contrariis. ſ. aqua z ignis. ¶ Et cū ita ſit pⁿtrarietas igr^r in qua cōicat hoc cor- pus circularē z rectū debet itelligi ſic. ſ. duo mot^r q^d bus impoſſibile eſt aliq^d corp^z moueri in ſimul: nō duo motus in g^bus eſt neceſſe vt motū ſm alterum ſit cōtrariū moto ſm reliquū: ſm hoc igr^r debet in- telligi cōtrarietas in hoc loco. ¶ Et cum declarauit q^d iſti motus ſunt cōtrary hoc modo. ſ. q^d reſiſtūt ſi- bi in vno corpore z corruptunt ſe adinuicē: z declara- uit ex hoc impoſſibile eſſe: vt motus pⁿpoſitus ex eis ſit cōtinuus. ¶ Et dixit: ſi igr^r fuerit pⁿinuſ zē. i. ſi igr^r poſuerimus q^d iſti duo motus ſint cōtinui: legē vt neq^z habeat reflexionē neq^z reuertant^r. Quoniāz cōtraria ſunt directio z reuerſio: z cōtraria deſtruit ſe adinuicē: z illa que ſunt talia non cōtinuantur. ¶ D^emotus ad latus zē. i. z motus contrary ſunt illi q^d ſunt in eadē oppoſitione: illi autē qui nō ſunt in eadē oppoſitiōe nō ſunt cōtrary: ſicut motus ex dex- tro ad ſiniſtrū cū moto ab inferiori ad ſuperi^r. ¶ Et hoc q^d dixit eſt manifeſtū per ſe. Iſti nō ſunt cōtra- ry: quoniā nō eſt impoſſibile vt idem motū mouea- tur iſtis motibus. ſ. vt moueāt ad ſuperius: z ad dex- trū in ſimul. ſ. q^d ex iſtis ſit motus cōpoſitus: z ex mo- tibus cōtrariis nō pⁿponit vnus motus.

¶ Abaxline autē manifeſtū eſt q^d ipole eſt eē cōtinuū q^d eſt in rectitudine motū. ¶ reſle- ſibile neceſſe eſt ſtare nō ſolū in recto ſed ſi ſm circulū ſerāt. ¶ Ad. n. idē eſt z ferri in cir- culo z circulū. Eſt enīz aliq^d qd mouetur continuum. Aliquādo quidem in idem ve- niens vnde motū eſt reſlect iterū. ¶ Qd autē neceſſe eſt ſtare ſides eſt non ſolum in ſen- ſu ſed in rōne. pⁿincipiūz autē hoc eſt. Trib^z enīz exiſtētib^z pⁿicipio: medio: z fine. Abē- diūz ad vtrūq^z eſt: z vnū numero: rōne autē duo. Amplius autē aliud eſt qd eſt potentia z qd eſt actu. Quare z rectitudinis que i- fra ſunt terminoz: qd libet ſignū potētia q^d dem mediūz eſt: actu autē nō eſt: niſi diuidat hāc z ſtans iterū icēperit moueri. Sic autē mediū pⁿincipiū ſit z ſinis actu. ¶ Pⁿinci- pium quidem poſterioris: ſinis autem pⁿmi. Dico autem vt ſi fertur a. z ſtet in b. z iterum

¶ qd eſt in potētia aliq^d nēcio exhibit in actu.

¶ Cur ſex ſint d^rſr loci.

Documenta

¶ Sex d^rſr: lo- ei ex natura rei ſunt in ho- mine z in mun- do: ſ. latēti^r. ¶ Idē. z. eo. rē. rē. 9. z inde. ¶ Ep^r cē. c. 13. a. 5. pⁿpt. a. c. 34.

genera Motū

¶ ſem^r ſermeſe d^rſing^r cⁿ ali^r qm̄ uergetur

Oblectio.

¶ cē. j. c. 14

Solo.

¶ Ad iō cōm- lo ſit d^rietas: vide pⁿcaz m ſolū ē iſtius difficultatē in pⁿcc. c. 32. Et de ēt uident. cō. 87.

iterum ferat in c. Cum autem continue feratur neq; adesse neq; abesse possibile est a. fm b. signum; sed solū esse in ipso nunc. In tempore autem nullo propter id quod non ipsum nunc est diuisio in toto a. b. c. Si aut adesse aliquis concedat et abesse semper stabit ad id ad qd fertur. Impossibile enim est a. simul adesse in b. et abesse. In alio ergo et alio signo tēporis est. Tēpus itaq; erit qd est in medio. Quare quiescit a. in b. Similitr aut in alijs signis est; eadem enī ratio est in oibus. Cum autē vtatur a. qd fertur ipsi b. medio et fine et principio; necesse est stare; ppter id qd duo facit sicut vtq; et si intelligeret. Sed ab a. signo qdem absuit principio. In c. autē affuit cum perficiat et stet.

Et hoc apparet magis. f. qd impossibile est vt motus per lineam rectam sit cōtinuus ex hoc. f. qd illud qd reflectitur necesse est qd qescat. Non solūmodo illud qd mouet fm lineā rectā; sed et illud qd mouetur per circulum. Nō. n. est eadē intētio aliquā moueri circulariter; et aliqd moueri p circuli. Forte enim mouet eundo sup ipm; et forte cum puenit ad illū locū a quo incepit moueri reuertit. Et homo certus est; qm talis motus necesse est vt qescat nō sensu tm; s; rōne. Et h est principii illi; qm hic sunt tria; principii; et mediū; et postremū. Abediū apud vtūq; extremū est vtūq; et est in numero vnū; et in respectu duo. Et illud qd ē i potētia est aliud ab eo qd est in actu. Et id qd cūq; punctū imaginēris iter duo extrema est mediū in potētia; et nō est in actu; nisi qm diuiserit illaz; et quādo cessauerit quiescens apud illū punctū; deinde inceperit moueri. Tunc. n. medius punctus erit principii et finis. Principii postremi; et finis primi. Verbi grā. q. a. moueat et qescat apud b. deinde mouetur ad c. Cū autē mouet fm cōtinuationē; impossibile erit vt a. sit in b. aut separet ab ipso. Sed erit in eo tm in instati nō in tēpore oīno; et istā nō diuidit totū. f. lineam. Si igit aliq; posuerit qd cū a. trāsseret in b. et separabitur ab eo; sic erit qesce. Impossibile enī est vt a. sit in simul in b. et separet ab eo. Ergo hoc erit in duobus punctis diuersis tēporib; . Et quo sequit vt a. quiescat in puncto b. et silr in alijs punctis. Qm ratio est eadē in oibus. Quādo autē a. moti vti b. qd mediū est; p principio et fine; necesse est vt quiescat; quia ponit ipsum duo.

Sed quia incipit a puncto a. separat a principio; et sic in puncto c. cum complet suus motus quiescat.

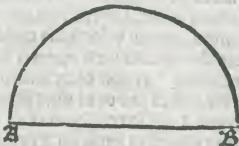
¶ Demonstratio qd mediū sit principium et finis actus.

A B C

Linea; siue magnitudo.

¶ Demonstratio eiusdem in arcu circuli.

¶ Quia declaratio p̄dicta q̄ est fūdatū super hoc; qd illud qd mouet; et post reflecti sup lineam rectā nō est motus cōtinuus; est declaratio v̄s omnib; quatuor trāsmutationib; et cum incepit declarare hoc de moto in loco; et qd declaratio p̄pria est magis perfecta et magis manifesta. ¶ Dixit; et hoc apparet magis et. i. et apparet magis qd impossibile est vt motus cōtinuus eternus sit super lineā rectā fm reflexionē et reuersionē ex hoc. f. qm omne qd reflecti necesse ē vt quiescat inter duos motus. f. vt habeat quorū dispōnes; duos motus; et duas quietes. ¶ Et qd hoc non solūmodo declaratur in moto super dimētionē rectā; s; in moto super circuli; dixit; nō solūmodo illud qd mouet super lineā rectā et. i. et hoc qd diximus nō tm declarabitur in eo qd mouetur super lineam rectā; sed in eo qd mouetur super circuli. ¶ Et quia illud quod mouetur super circulum mouetur duobus modis; quoniam aut perficit circuli; aut mouetur in eo super arcū. D. reuertit super illū eūdē arcū ad cōtrarias partes. ¶ Et alter istoz modoz est possibilis. ¶ Et reliquis impossibilis. f. reuertit super eundē arcum; distinxit istos duos modos. ¶ Et dixit. nō est. n. eadē intētio et. i. imo ista intētio declarabit in eo qd mouet super circuli quādo mouebit super illū motu circulari. f. ire et reuertit. Nō. n. est eadē intētio; aliqd moueri circulariter; et aliqd moueri per circulum. ¶ Id est; et diximus motus circularis. i. attribuitur circulo. Quoniam nō est eadē intētio aliqd moueri motu attributo circulo; fm qd est super circuli tm; et aliqd moueri super totū circuli. ¶ Et dixit hoc; qm illud qd mouet sup circuli vno motu et ad vnā partē dē moueri circulariter in rei veritate. Illud autē qd mouet in eundo et redeūdo sup circuli; mouet motu attributo circulo; et h itēdebat eū; dixit; circulariter; motū igit sup circuli vno mō dē moueri circulariter; et motū sup circuli eūdo et reuertēdo nō dē moueri circulariter; s; p circuli. ¶ D. d. forte. n. mouet et. i. forte. n. aliqd mouet; et est delatū sup circuli; et dē moueri in eo circulariter; et forte quādo peruenerit ad locū ex quo incepit moueri reflecti; et tunc dē moueri per circuli. ¶ Et eū; exposuit intētionē quāz itēdebat; et distinxit illa in qbus manifestabit h icepit declarare; et dixit; et homo erit certus et. i. et homo erit certus qd illud qd mouetur eūdo et reuertēdo habet duas quietes sensu et ratione. ¶ Et dixit h; qm apparet sensui; qd oīa mota eundo et reuertēdo habēt duas getes; et hoc manifestum est in eis q mouent motu volūtario. f. animalibus; et in eis que mouentur naturaliter istis duob; motibus vt pulsus. ¶ Medici enim fingunt comprehendere sensu

65

Declaratio p̄pria ē magis perfecta et magis manifesta.

Nō est eadē intētio aliqd moueri circulariter et moueri per circulum.

Apparet sensui qd oīa mota eundo et redeūdo habēt duas getes.

Physicorum

An vii fm de
h3 de laide et
qd e se sui ma
nifestu su su
perfluu.
Solo pma.

Scda.

a Ex hoc p
qd sit de ma
rio cte tantu.
Hic de hoc
2. cc. c. 35.
b Scire ali
qd cu ca e p
fectu qd scire
ipsum in sen
su tui.
c Media i
motu recto
est vnu duos
duos rone.
d Adot? ca
tinuo no h3
vnu medium
in actu.

duas quietes. s. i. sine systoles et dyastoles. Et quer
ret aliqui si sit manifestu sensui qd omne motu qd re
flectit quiete: tunc vii sermone in declaratioe ei est
superfluu. Dicamus igit ad hoc qd hoc qd appet
sensui est testimoniū illi qd apparet rationi: sed illud
qd apparet sensui nō sufficit in hoc qd omne tale mo
tum gescit cū nō sit remotiū qd plura talia mota sint
quorū quis nō comprehendit sensui. Et sic esset possi
bile existimare ipsa nō gescere. Cū igit causa fuerit
data in hoc. s. cā faciēs gete: tunc declarabit qd omne
tale motu gescit nēcio. Et possumus dicere qd sen
sus sufficit in hoc. s. in eē: et precipue b qd apparet qd
duo mota equalis velocitatis quādo alterutrum mouet
reflecedo et alterutrum recte apparet sensui qd rectū ince
dit velocius. vt post dicit Aristot. Et fm hoc rō
data hic erat cā in hoc eē tū: s. scicētia dū erit ma
gis certa: b qm scire aliquid eē cū sua causa erit cer
tius scia que est in sensu tui. Et cum dicit: qd hoc nō
est apparet sensui sed rōne. i. dēmonstratioe: incipit et
dicit: et b est pncipiū illius. r. i. a. qd in his duobus mo
tibus. s. cūte et reflexo sunt tria. s. pncipiū et mediū:
et est illud qd est iter duos motus: et istud mediū est
vnu nūero: et duo rōne: necesse est vtrūq motus sint
duo: motus enī pūnuus nō h3 mediū qd sit vnum
numero. s. in actu sed potētia. Et d. idupit aliā decla
rationē et dicit: et est etiā illud qd est in potētia. r. i. et
omne motu super lineā rectā h3 qd mouet sup ipsas
motu finito nēcio describit in ea duo pūcta in actu:
scz pūctū ex quo mouet: et pūctū ad qd mouetur: et
nullū pūctū describit in actu iter hec duo pūcta
nisi quiesceret in medio: et b intēdebat cū dicit: et nō
est in actu. r. i. et motū nō describit pūctum in actu
inter duo pūcta iter que mouet nisi diuiserit magni
tudine sup quā mouet et quiescerit in medio. Si igit
reuerat in motu ad triam partē a qua mouebat:
tūc pūctus mediū quē describit in actu erit pnci
piū motus et finis. Erat enim finis primi motus: et
pncipiū secūdi motus. Et hoc itēdebat cū dicit:
et nō est in actu. r. i. et incipit moueri. i. ad cōtrariā
partē ei ad quā mouebat. Et d. tunc igit mediū
erit pncipiū et finis. i. tūc igit pūctus mediū quē de
scribit in actu erit pncipiū et finis. Et siue motū quie
uerit in pūcto medio. Deinde reuersum est ad motū
ad pūctū illius partis. Aut quiescerit in fine spāz:
deinde reuersum est ad pūctū illius partis. Descri
bit igit pūctū in actu qd est pncipiū et finis insimul.
s. pncipiū postremi motus: et finis pmi. Et cū dicit
hoc: dedit exēplū et dicit. U. g. r. i. Verbi grā. po
nere qd a moueat ex c. ad b. et gescit in b. qd facit b.
eē pūctū in actu: deinde reuersum est et mouet ex b.
ad c. tūc igit b. erit finis pmi motus et pncipiū secū
di. Et d. cū aut mouet fm pūctuationē. r. i. et illud
qd mouet pūctū ipole est vt superponat aliam: et vt
separetur ab eo. Qm tale est super magnitudines in
tempore: qm diuidit magnitudinem in actu: et iō ge
scit necessario inter duos motus: et nō in istāti: et illud
qd est pūctū motus est sup magnitudinem in istāti
nō in tpe oino. Et d. et istans nō diuidit. i. et motus
cū fuerit in istanti nō diuidit magnitudines in actu.
Et d. s. igit aliquis posuerit. r. i. s. igit aliquis po
suerit qd aliqd motū fuerit sup aliquid in actu: dei
de separet ab eō: tūc pūctū pūctū necessario vt gescat in
illo. Et deinde dedit rōne super hoc: qd est cōuersus
positi et dicit: impossibile. n. est vt a. sit insimul in b. et se
paratū ab eo. i. hoc fuit ita: qm impossibile est vt mo

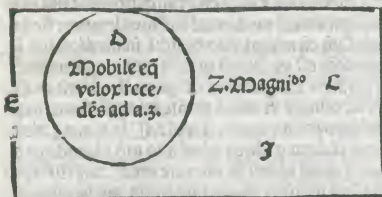
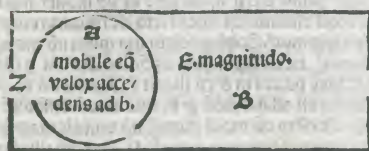
tum sit in extremo magnitudinis: deinde separet ab
eo ad cōtrariū illius partis ad quā mouebat in vno
istāti. U. g. qd a. iuit ex b. ad c. et fuit sup c. deinde mo
uetur ab eo ad b. in vno istāti. Et d. hoc. n. erit in
duobus pūctis diuersis. i. vt cum fuerit ipole vt ali
qd motū sit sup extremū aliquid magnitudinis et re
flectat ab eo in eodē istāti: tūc istas in quo fuerit
sup illud extremū est aliud ab eo in quo separetur.
Et d. ex quo seguit vt a. gescat super pūctū b. i. et
cū istas in quo motū est super extremū magnitudi
nis est aliud ab instanti in quo separet ab eo: et est
declaratū qd inter quolibz duo istantia est tēpus: ne
cesse est vt motū gescat sup extremū magnitudinis
qm in quolibet tēpo: aut corpus mouet: aut gescit.
Et d. et filr est in alijs pūctis. r. i. s. filr est de alijs
pūctis acceptis in tēpo. s. instantib: qm rō est eadē
in eis. Et intēdit vt mihi videat in hoc qd iter quibz
duo eoz est tēpus. Declaratū est. n. qd istas non
seguit istas et pōt intelligi sic: et filr de alijs pūctis
imaginatis super lineā: qm cū motū descripsit vnus
eoz in actu: tūc quiescit necessario: siue posuerim
qd iste pūctus est in extremo lineā: aut in medio. Et
ideo dicit postea: cū aut a. motus vtriusq mediū. r. i. et
cū imaginauerimus qd motū vtriusq aliquo pūcto:
mediū magnitudinis p fine primi motus et pncipiū
secūdi motus: seguit necessario vt quiescat: sicut est
dispositio in pūcto qd est in extremo magnitudinis:
rō. n. in oibz pūctis est eadē. Et d. qm ponit ipsū
duo. r. i. qm motū cū fuerit reflexū super duo oppo
sita tūc faciet finē primi motus: et pncipiū secūdi
motus. Et ipole est vt duo in actu sint in vno istāti.
istas enī est in potētia mediū vt opposita sint in eo.
Et d. sed qd incipit ex pūcto a. r. i. et necesse est vt
quiescat: qm cum incipit moueri incipit a pūcto in
actu: et cum finitur describit pūctū in actu. Ergo se
quitur vt quiescat quēadmodū nō incipit ex pūcto
nisi illud qd erat quiescēs anteq inciperet.

Et ad dubitationē hoc dōz: b3. n. loc.
hic dubitationē bāc. Sit. n. que est e. ei que
est 3. eglis et a. ferat pūctū ab c. extremo ad
c. Similr aut sit a. in b. signo et d. ferat a. 3.
extremo ad i. regulariter et velocitate simil
ipsi a. Ipsūz d. an veniet in i. qd a. in c. Pri
enim mouēs et discedens pūctū venire ne
cesse est. Non ergo sit affuita. in b. et abfuit
ab eodēz: vnde posterius sit. Si enī simul
nō posterius esset: sed necessitas erit stare.
Non enim ponēdum est cū a. affuit fm b.
ipsum d. moueri a. 3. vltimo. Si enī affuit
a. in b. erit et abesse: et non simul: sed erit in
decisione tēporis: et nō in tēpo. Hoc ergo
impossibile est sic dicere et in continuo: sed
in reflectēte necesse est sic dicere. Si enim q
est 3. feratur ad ipsum d. et iterum reflectēs
deorsūz feratur in vltimo in quo est d. et fi
ne et pncipiū vtetur vno signo vt duobus
vnde stare necesse est. Nec simul affuit 3. in
b. et abfuit ab ipso d. Abieniz simul esset et
nō esset in eodem nunc.

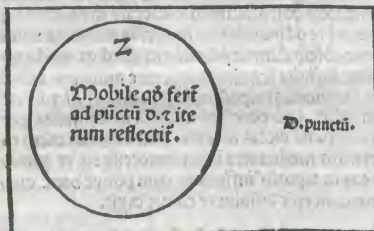
Et Ratio

¶ Ratio qua dubitatur qd id quod continue mouet aliquo signo quiescat.

¶ Ostensio: qd necesse sit mobile quod reflectitur quiescere illo signo a quo reflectitur.

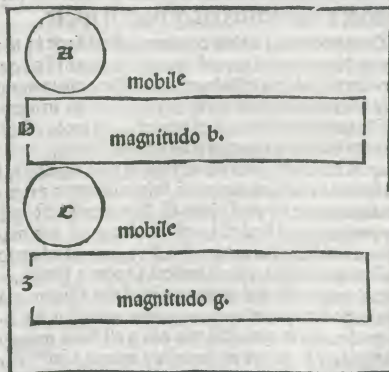

¶ Et id opus nos rōcinari p hoc in dissolūone qōntis: est. n. loc⁹ dubitatiois. Qm si spatiū b. est equale spatio z. et a. mouet cōtinue de extremitate b. ad b. ad b. reuertendo: et insit fuit in pñcto b. Et c. mouet de extremitate z. equalit̃ et in eadē velocitate: tūc c. icedit citius ad g. q̃ a. ad b. Illud. n. qd icedit in pñcto: necesse est vt icedat citius. A. igr nō fuit in b. et sepabit ab eo isimul: et sū fuit diuer suz. Qm si eēt isimul nō diuersaret̃ s; necesse est vt gescat. Ergo non opz ponere qd cū a. fuit i b. mouebat a. ab extremo b. Qm si a. fuit in b. et separatū ab eo: et hoc impossibile est esse in simul. Quoniā positū est qd hoc fuit in differētia temporis: nō in tēpore. Ad manifestū est igr qd in cōtinuo impossibile est vt hoc dicat. In reflexo nō necesse est vt hoc dicatur. s. quies. Quoniā si quādo a. mouetur fuerit extremū b. finis et principiu. Tūc vno pñcto vretur pro duobus. Et ideo necesse est quiescere nō ita qd in simul pueniat

ad b. et recedat a. b. Et si nō: tūc illic isimul esset: et nō esset in eodem instanti.

¶ Luz declarauit qd illd qd mouet recte qm reflectit necesse est vt quiescat et nō cōtinue suus mot⁹: vult dissoluere qōnē ex b. in qd vt quare duo mota equalia in velocitate qm mouent isimul p duo spacia eq̃lia: et sciunt isit moueri: s; cum altez puenit ad mediu spaty reflectit ad extremū ex quo icēpit moueri: et reliquū directē pcedit ad finē: qre motū qd nō reflectit puenit ad finē spaty aūq̃ reflectū pueniat ad locū in quo icēpit: s; duo spacia sint eq̃lia. Dicen: dū est igr ei qd b. qrit: qm motū reflexū gescit. ¶ Et hoc itēdebat cū dixit: et id opz nos rōcinari et. ¶ Deinde icēpit dicere qōnē: et dixit: est. n. in b. loc⁹ dubitatiois et. i. qm cū posuerim a. moueri ad b. deinde reflecti ab eo ita qd in vno instanti fuit in puncto b. et recessit ab eo: tūc nō d; c. icedere ad g. ante qd a. ad b. et cū c. icedit ad g. aūq̃ a. ad b. p̃tigit qd a. nō existeret in b. et fuit separatū isit. Qm si ita eēt: tunc nō diuersaret̃ mot⁹ eius a motu c. sic igr est intelligēdus iste locus. ¶ Et id vī mibi qd aliqd est dimiutū a verbis Arist. in lib⁹. Qm fm qd iuenit in lib⁹: nō iducit in forma syllogismi iducētis ad icōueniētiā: et id sic d; legi: et in illa eadē velocitate necesse est vt pūctus c. ad g. et a. ad b. sit isimul: s; nō sunt isimul: qm c. citius icedit q̃ a. ad b. ¶ D. d. nō igr opz ponere et. i. s; g. ponit motū p̃tinuū eē pōit qd eē a. in b. et separationē ei⁹ ex b. reuertēdo est in oīa tps iduisibili nō in tpe: qd ē ipole. Ergo ille motor nō est p̃tinu⁹. ¶ Et b. itēdebat cū dixit. Manifestū est igr in cōtinuo qd est ipole b. dicere. s. motū reflecti. ¶ D. d. illd aut qd reflectit et. id est qd mot⁹ nō p̃tinuus: et qd gescit. ¶ Deinde dedit cāz in hoc et dixit: qm sicut a. mouet tūc extremū b. erit finis et pñctus et. i. qd cū punctus fuit in actu diuisit tps in duos: ideo fuit tps iter ea. ¶ D. d. et si nō esset illic et. i. et si nō: tūc a. eēt in b. in actu. Et nō esset in eodem instanti: et instans nō esset nisi in potētia.

¶ Ostensio eiusdem fm Lōmentatorem.

¶ At nō olim solutio nō banda est: nō enim contingit dicere qd fm d. sit ipsum z. in decisione: nō affuit aut nec defuit: necesse est. n. in finē venire qd actu est et nō potētia. Que quidem igr sunt in medio potētia sunt: bec autem actu. Et finis est quidem deorsum:

66
Ratio ad
dubitationem.

principiū aut sursum est: et motū sibi. Necesse est ergo stare reflectens in recto. Adhuc ergo pertinet motū prius est et per se in recto. Eodem autem modo obuiā dū est et ad interrogantes Zenonis rationes: et volentes si semper mediū transiri oportet. Hec media autem infinita sunt: infinita autem ipse est transire motū necesse: neque posse quicquam moueri. Aut sicut ipsas hanc rationem quā aliter interrogat: volentes mobile cum mouet media singula super que fert prius nescire. Quare abesse tota infinitū accidit nesciri numerus. Hoc autem paterent esse impossibile.

Et non oportet dicere illā solū in predicta quod ne prius. Cum ipse est dicere quod motū erit super c. h. aut super b. in loco dñtē tēpōis. Ita quod non fuit in ipso neque separatū ab eo. Illud. n. quod est in actu non in potētia: necesse est puenire ad finē. Et pñcia quod sunt in medio sunt in potētia: ista autem sunt in actu. Et est finis ab inferiori et principiū a superiori. Et sibi est de motibus. Necesse est igitur ut reflexū super lineā rectā quiescat. Impossibile est igitur ut in lineā rectā sit motus prius eternus. Et si hūc modū debemus opponere finem Zenonis dicentis: quod illud quod pertransit spatium: necesse est semper pertransire medietatem. Sed medietates sunt infinitae: et infinita non possunt pertransiri. Impossibile est igitur illud spatium pertransiri. Aut quod hoc dicit alio modo: si alij dicunt: quod necesse est dū hō mouet ut numeret medietates unā post aliā. Et tunc cum pertransit totā medietatem: tūc nesciat nescire infinitos: et manifestus est quod hoc est ipse.

Pñcia quod sit in medio sit in potētia.

67 Cum declaratur sit hic de motu: quoniam non facit in magnitudine super quam mouet punctū in actu nisi cum uerit: tūc non oportet dissoluere quoniam Zenonis in motu per illas dissolutiones per quā fuit dissoluta in sexto. Cum dicitur quoniam impossibile est dicere et. i. quoniam ipse est dicere quod motus quoniam puenit ad extremū magnitudinis que est c. h. aut b. puenit ad ipm in omnia tēpōis idem instabili. In instanti: ita quod non fuit in extremo magnitudinis: deinde separat ab eo. Cum dicitur: necesse est igitur ut pueniat ad finē et. i. et cum motū mouet super magnitudinē finitā in actu: necesse est ut pueniat ad extremū magnitudinis quod est punctū in actu et finis motus. Puncta autem que sunt inter principium et finem magnitudinis sunt in potētia: cum magnitudo diuidat finem illa potētia non in actu. Punctus autem quod est finis magnitudinis est in actu: et est finis primi motus et secundum secundū. U. g. finis motus ab inferiori ad superius: et secundum motus a superiori ad inferiori. Cum dicitur: sibi est de motibus. i. et hoc necesse est in omnibus motibus finitis. D. d. necesse est igitur ut reflexū et. i. manifestū est igitur ex dādo cām in b. quod motū describit punctus in actu super magnitudinem: et est magnitudinē et finitā in actu quod necesse est ipsius quiescere. In sermone. n. dedit cām quod cā quietis in extremo magnitudinis est: quod describit in ea punctū in actu. Dic autem dedit cām in b. quod describit super

Pñcia que sunt inter pñm et finē magnitudinis sunt in potētia: cum magnitudo diuidat finem illa potētia non in actu: punctus autem quod est finis magnitudinis est in actu.

ipm punctū in actu: et est magnitudinē rectā et finitā in actu. Et id dicitur: necesse est ut reflexū et. i. manifestū est igitur hoc et necesse in omnibus suis causis pñm quod et remotis. Cum dicitur: ipse est igitur ut super lineā rectā sit motus prius eternus. i. quoniam motus ei quod mouet super lineā rectā est finitū: quod linea recta est finitā: et reflexū gescit iter motus. Et quod gescit in suo motu non mouet prius. Et cum dicitur: non oportet dicere Zenoni per illas dissolutiones predictā in 6. cū illa sit finis pñm non finis reuerlus est ad narrādū quod hūc modū dissoluit illa quod. Et est quod dū motū mouet non diuidit magnitudinē in actu. i. super quas mouet. Cum dicitur: quoniam illud quod pertransit spatium necesse est et. i. et quod est talis: quoniam omne quod pertransit spatium: necesse est quod antequam pertransit totū spatium pertransit medietatem et necesse est ut antequam pertransit illā medietatem: pertransit medietatem illā medietatis: et sic in infinitū. Quoniam cum magnitudo diuidit in medietates infinitas: necesse est ut illud quod pertransit totā magnitudinē: antequam pertransit illā pertransit magnitudines infinitas. Et cum ita sic ptinget ut motū pertransit in tēpōe finito magnitudines infinitas: quod est ipse. Cum dicitur: aut quod dicit alio modo et. i. aut quod dicit quoniam alio modo dicendo quod quod mouet per aliquod spatium per numerare medietatem illi spatij antequam illud spatium: et medietatem illius medietatis antequam alia medietatem: et sic in infinitū: ex quo pñgit quod si alij quis hō pertransit per aliquod spatium: ut numeret numeros infinitos: quod est ipse. Et cum dicitur ut numeret medietatem post alia: intendit numerare medietates quod psequuntur se adinuicem: sicut numerās numerat unitates que cōsequuntur se adinuicem. Sed quod medietates sunt infinite sequitur numerare numeros infinitos: iste modus impossibilis est alius a predicto: et est manifestior: et non potest cōtradiere finem sermones per cōtradictionē dictas in sexto. Illud enim fuit dictū quod si pertransit medietates infinitas: necesse est ut pertransit eas in tēpōis infinitis: et cum posuit hanc questionem: incepit dissoluere eam: et dixit.

In primis igitur quod rationibus solvimus per id quod tēpōis infinita hō in seipso. Adhuc. n. cōtinentes et si in infinito tēpōe infinita pertransit aliquis. Sibi autem infinitū utique in longitudine est et in tēpōe. Sed hoc solo ad interrogatē quod sufficere se hō. In terrogabat. n. si in finito tēpōe infinita transire atque numerare ptingit: ad rem autem et veritatem non sufficere. Si. n. aliquis dimissa magnitudinē et interrogauerit si in finito tēpōe ptingit infinita transire: et interroget de ipso tēpōe eadē. Hābz. n. tēpōis infinitas diuisiones: non adhuc sufficiens erit hoc solo. Sed verū dicendū est quod quidē dixit in rationibus. Si. n. aliquis prius diuiderit in duo media hōcyno signo tāq̃ duobus utrius. Facit enim ipm principium et finē. Sic autem facit numerās quod in media est diuidēs. Sic autem diuidere non erit prius neque linea neque motus. Cōtinuus enim motus cōtinuus est. In cōtinuo autem sunt quidē infinita media: hō non actu: sed potētia. Si hō faciat actu: non faciet continuum sed stabit. Quod quidem in numerante media manifestum

In continuo sunt infinita media non actu sed potētia.

Itum est qd accidit. Unus eniz signū est ne-
cesse ipsi numerare vt dno. Alterius qdem
eniz finis medij: alterius autē p picipiū erit
si nō vt vnū numeret continuū: sed vt duas
medietates. Quare dicendū ad interrogatio-
nem: si cōtingit īfinita trāsire: aut in tēpore:
aut in longitudine: qz est quidem sic: est au-
tem non sic. Actu enim cum non contigit:
potentia autē ptingit. Qui autē ptingit mo-
ueretur fm accēs īfinita trāsire: simplr autē
non. Accidunt eniz linee īfinita media eē.
Substantia autem altera est z esse.

¶ Bīcamus igit ad hoc qd in pteritis pmo-
nibus dissoluimus hāc qōnez cū diximus:
qm in tpe sunt ptes īfinitē. Non eni inopi-
nabile vt aliquid pertrāseat res īfinitas in
tpe īfinito. Et īfinitum eodē mō existit in
longitudine: z tpe. ¶ Sed ista rñsio sufficit
in hac qōne. Qd enim est: vtrū sit possibile
in tpe finito pertransire z numerare res īfi-
nitas. Scdm autē rem z in rei veritate non
sufficit. ¶ Qm si hō diuiserit longitudines
z diuiserit querere vtrū sit possibile in tem-
pore finito pertransire res īfinitas. Deide qst
uit hoc in ipso tēpore. nā tps bz dīas īfinitas:
tunc ista responsio nō erit sufficiens. Sz
opz nos dicere: verū z est illud qd prius di-
ximus. s. qd cū aliqd diuidens diuiserit cōti-
nuum in duo media. Tunc vtrū hīc eodēz
pñcto p duobz. Facit eni ipm pncipiū z
finē. Et sīlī facit qui numerat aut q diuidit
medietates. Cū igit diuiserit aliqd hac dīu-
sione nō erit continuū: siue fuerit linea: siue
motus. ¶ Por eni ptingit ē cōtinuū: z in
pningit ipso certe sunt medietates īfinitē: nō
fm actū: sz in potentia. Cū igit posuerimus
medietates in actu: tunc nō erit ptingit sz ne-
cesse vt qseat. Et hoc sequitur manifeste in
eo quod nūerat medietates. Et necessario
enim numerat idēz punctūz p duobz. Qm
erit finis alterius duarū medietatū: z pnci-
piūz alterius medietatis. Sed nō numerat
ptingit p vno sed p duabus medietatibus.
¶ Et iō rñdēdū est querēti vtrū sit possibi-
le pertransire res īfinitas: aut in tpe: aut in lō-
gitudine sic. Qm quodāmodo hoc est pos-
sibile: z quodāmodo impossibile. In actu autē
est impossibile. In potentia vero possibile.
Qm illud qd mouet ptingit p accēdes per-
trāsire res īfinitas: simplr nō non. Accidēs
enim est qd accidit linee vt essent medietates
res īfinitē: fm qst suam essentiam non.

Infinum fm ptingit dicit

¶ Cū narrat qd rñsio predicta in qōne Zenonis nō
sufficit: icipit narrare modū ex quo illa rñsio nō
est sufficiens: z pmo iterat illā rñsionē. ¶ Et di-
xit in sermōibz. n. pteritis. i. illa solutio nō sufficit:
quonia nos dixim⁹ illic in rñsione ad sermonem
dicētis: qd si motū pertrāsire spatiū: ptingit ipm per-
trāsire spacia īfinita in tēpore īfinito. Dixim⁹ hoc. s. qd
si pertrāsire spacia īfinita pertrāsire ea in tēporibz īfinitis.
¶ Tps. n. n. quo est mot⁹ diuidit in īfinitum: sicut
diuidit magnitudo p quā est mot⁹. ¶ Et hoc intēde-
bat cū dixit: dissoluim⁹ qōnē rē. ¶ Et cū dixit dī-
uisione qua dicit illi qōnē: demonstrat diminutio-
nē que est in illa dīuisione. Qm cū dictū fuit in qō-
ne: qd si motū pertrāsire spatiū seqt vt pertransit spacia
īfinita in tpe finito: nō intēdit in ea ad destruendū
ipm pertrāsire spacia īfinita: sicut oportet: sed dictū
fuit rñsio dēdo: qd si pertrāsire spacia īfinita pertrā-
sire illa in tpe īfinitis: nō in tpe finito: sicut dictū
fuit in qōne. Et in hoc videt quasi pcedere possibile
esse pertrāsire spacia īfinita ex hoc qd dixit qd per-
transit ea in tēporibz īfinitis. Sz hoc in se est ipole. s. per-
transire spacia īfinita: sz hoc fuerit pcessum rñsio
erit vera. ¶ Et hoc intēdebat cū dixit: qm nō est im-
pole rē. i. rñsio autē pdicta: illic. s. qd si pertrāsire spacia
īfinita pertrāsire ea in tpe īfinitis est va: qm nō est
impole pertransire spacia īfinita in tpe īfinitis.
¶ Deide dixit: sed ista rñsio sufficit rē. i. sz rñsio
pdicta in 6° est sufficiens quātū ad qōnē: dicēs eni
hāc qōnē querit vtrū sit possibile pertransire: aut nu-
merare in tpe finito res īfinitas: z cū dictū fuit ei h
ē ipole dixit: qd illud qd pertrāsire spatiū pertransit
res īfinitas in tpe īfinito: z ad hoc fuit dictū: qd illud
qd pertrāsire spatiū si pertrāsire īfinita pertrāsire ea in
tpe īfinitis. Qm si pponit spatiū ex īfinitis spacijs
necesse est vt tps in quo pertrāsire spatiūz pponat ex
tpe īfinitis. Et ideo ista dīuisione sufficiens est quan-
tū ad querētes: sed fm rem in se nō est sufficiens: z iō
dixit: fm autē rem z in rei veritate non sufficit. ¶ Et
cū dixit: qd nō est hoc qd sufficiens. Deide pedit cām
in hī dixit: qm si hō diuiserit rē. i. intēdit per dīas
īfinitas: z intēdit qd qō remanet si querēs diuiserit
illud qd existit in actu seg ad motū. s. qd motū pertrā-
sit spacia īfinita in tpe īfinito: z mutauerit qōnez ad
tps: querēdo qd tps in quo motū mouet cōponit ex
tēporibz īfinitis: cū diuidit per īfinita īfinita: z mo-
tus mouet per totū spatiū in toto illo tpe ex quo cō-
tingit vt motū pertrāsire res īfinitas: qm pertrāsire tps
z spatiū: qd est ipole. In īfinitū. n. n. qd desinit neqz
pertrāsire. Si hoc igit fecerit querēs tūc rñsio pri-
ma nō erit sufficiens in dissolutione istius qōnis: z h
qd dixit manifestū est: qm illic accepit p possibili p-
transire spacia īfinita. ¶ Et cū declarauit qd respon-
sio pdicta nō sufficit fm rem ipsam: dixit: sed oz nos
dicere: vt p rē. i. z rñsio sufficiens in hoc est illud
qd declaratū est. s. qd spatiū sup qd mouet motū est
idē in actu z ptingit: z īfinitum. Motū. n. nō diui-
dit spatiū in actu: nisi qm describit in eo aliqd pñctū
in actu: z si postqz describit aliqd pñctū in actu mo-
ueretur: vt tūc illo pñcto pro principio z fine. Et erit
necesse vt quiescat necessario inter duos mot⁹. Ad-
tum igitur secūdū continuationem non diuidit ma-
gnitudinem in actu: ergo magnitudo est vna: z non
sunt illic medietates īfinitē: nisi in potentia. Ergo
motum non pertransit medietates īfinitas in actu
in tempore īfinito: z est illud quod est impossibile.

*Infinum nō
qd dicit neqz
pertransit.*

Pertrāsire
medietates
finitas in po
i tpe finito in
actu nō ē im
possibile. S3
necessariū.

Disio i ptes
eqles termi
nat ptiua et
nūerat ipm.
Disio dō q n
terminat ipz ē
disio i q ma
ius sep diui
dit i minus.
3 dē. 3. pby.
tex. cō. 59.

6. pby. i. c. 4.
unde.

Oblectio.

Solb.

Pertrāsire aut medietates infinitas in potentia i tpe finito in actu nō ē impossibile: s3 est neciū. ¶ D. d. r. filr facit q numerat rē. i. r. q numerat pres spatū nō nūmerat eas nisi diuidendo illud in actum pres eqles rē cū hoc fecerit tūc nūeratio erit finita necio: r tunc diuidet res in ptes finitas numeratas. Diuisio enīz in ptes eqles terminat cōtinuū: r numerat ipm. Diuisio vō que nō terminat ipz est diuisio in qua mar' semp diuidit in minus. ¶ D. d. Lū igit fuerit aliqd diuisum hac diuisione rē. r intēdit diuisione que est in actu. D. d. motus. n. ptiua est ptiua. i. r. cā in b est: qm cōtinuatio motus est ppter ptiuationē magnitudinis. Lū igit magnitudo diuidat necē erit vt motus diuidat' necessario: r nō remaneat ptiua: cū magnitudo q est cā ptiuationis illius nō remaserit ptiua. D. d. r. in ptiua certe rē. r b qd dixit demōstratū est in pncipio sexti: sicut est declaratū in 3^a q impole est vt in ptiua sint partes in actu infinite. ¶ D. d. tūz igit posuerim⁹ medietates in actu rē. i. r. cū posuerim⁹ medietates spatū super qd mouet' motū eē in actu: tūc mot' nō remanebit ptiua r vn⁹: s3 necē erit vt mot' qescat apud quālibz medietates. ¶ D. d. r. hoc necesse est rē. i. r. hoc bñ appet in eo q nūerat medietates spatū. s3 diuisit illd in actu. Qui enī diuidit magnitudinē vnā r ptiua in actu i duas medietates: r medietatē in duas medietates: vt nūc ptiua p ptiua r fine: vn⁹ segt vt mot' ei⁹ nō sit cōtinuus. ¶ S3 qm h: qm cū motus diuiserit magnitudinē in duas medietates in actu qescēdo in ea: dei de diuiserit illā medietatē in duas medietates quiescēdo ē: tūc segt ē si medietates sunt infinite: q motū nūq pueniet ad extremū magnitudinis: sed puenit q magnitudo nō diuidit in magnitudines infinitas. Qm si diuidit: tūc qd Zenonis remāscit dicitur qdā nri focy. ¶ Et nriso vt mibi vñ in b est: q motū nūq diuidat magnitudinē i duas medietates diuidit illā medietatē in ptes eqles. a. po⁹: r sunt eqles sibi: vñ necē est vt magnitudo psumat p hanc diuisionē: vt declaratū est: qm cū diuiserit medietates residuas diuidet ē eas p hāc diuisionē equalē: r sic psumet magnitudo necio. Diuisio igit magnitudinis s3 medietates est diuisio p accis: r diuisio q est fm medietates q nō finitū est diuisio cū q nō pūgit diuisio q facit finitatem neq in po⁹ neq in actu. s3 diuisio q est s3 pres eqles. Ita n. diuisio psumit magnitudinē siue fuerit po⁹ siue actu. Lū igit diuisio q cōsumit magnitudinē fuerit pūcta cū diuisione. que nō psumit ipas: accidit diuisioni q nō cōsumit magnitudinē vt psumet ea: r iō accidit deceptio ex mixture eius qd est pferens eo qd est p accis: r hoc manifestū ē fatēti veritatē. ¶ D. d. r. iō oz rīdere rē. i. r. ppter hoc qd dixim⁹: nō oz rīdere qm. Vtrū sit pole vt motū ptranscat de tpe in quo mouet' aut de magnitudine p quā mouet' p medietates infinitas respōsione simplici. S3 dicet' et qz quodāmo est pole r quodāmodo ipole: fm aut q ille medietates sunt exites in actu est impole: fm aut q sunt in potētia est possibile. s3 vt motū ptranscat res infinitas potētia: nō in actu. ¶ D. d. motū. n. s3 ptiuationes rē. i. r. qz accidit vt spatū finitū vnū in actu ptiua possit diuidi in res infinitas: r iō accidit moto ptranscātū illud spatū pertrāsire res infinitas nō cēntialiter r pmo. ¶ Et hoc intendebat cum dixit: simplici vt nō. ¶ D. d. accis vō accidit linee. i. r. qm motū ptransit lineā: nō ptransit medietates infinitas: q diuisio linee

in medietates infinitas est ei per accidēs. ¶ Et hoc intēdit cū dixit. est. n. per accis. i. q hoc nō est ei fm q est vna nō discreta: sed si fuerit erit fm q est multa: qm diffinitio r cēntia eius fm q est linea querit finitatem. ¶ Et inuit hoc qd dicit' est in diffinitione lineae. s3 linea est cuius vltima sunt duo puncta. ¶ Manifestum aut est: r qm nisi aliquis faciat tps diuidens signū prius r posterius. Semper posterioris rei erit simul eē r non eē: r idē. s3 eē r non esse: r qm fuerit nō esse. Signū igit vtriusq cōe est: r primo: r posteriori idē r vnū numero: rōne aut nō idēz est: bñius enī ens finis: illius aut pncipiū est: res aut passiois posterioris est. Sit enī tps in quo est a. c. b. Res in quo d. Hoc in a. qdē tpe albū: in b. aut nō albū. In c. ergo albū r nō albū. In quolibet enī ipfius a. veruz est dicere albū si in oī tpe hoc erat albū: r b. nō albū. c. aut qd est in vtriusq. ¶ Nō ergo dōm est in omni: sed pter vltimū nūc in quo est c. hoc autē iā posterius est. Et si fiebat nō album: r si corrumpebat album. In a. omni tūc factū est: r corruptū est in c. Quare albū r nō albū esse ptiua in illo verū est dicere: aut cū factū est nō erit: aut cū corruptū est erit. Aut simul albū: r nō album r oīno esse r nō eē necesse est. Si aut qd erat prius nō ens: necesse est fieri ens: r cū sit nō est: nō possibile est esse in atoma tēpoa diuidi tps. Si enī in a. tēpoze d. fiebat' albus: factū aut simul: r est in altero idēduo tpe b. herente tēpozi a. Si in a. fiebat r nō erat: in b. autem erat. Generationē opz esse aliqz mediam. Quare r tēpus erat in quo factū est. Non enī eadem erat rō in non atoma diuidētibz. S3 ipfius tēpozis in quo fiebat factū est in vltimo signo: cui nihil est bñbituz nec psequēter. Sed indiuisibilia tēpora sunt pter. ¶ Manifestū est aut qz si in a. toto tpe fiebat: nō plus est tps in quo factū est r fiebat: qz in quo fiebat solū omni. ¶ Et manifestū est q si bō nō posuerit punctū in tēpoze distinguēs prius r posterius posterioris rei in re semp tpe idēz erit ens r nō ens: r cū est ens nō est ens. ¶ Pūctus. n. q est ambob⁹ r ptiua prioz r posteriori: est idē in nūero: s3 i respctū nō idē: est. n. finis illius: r pncipiū istius. In passioe vō semp est postreme passiois. Sit igit tps a. b. r passio c. r hec passio sit in toto tpe a. albū: r in tpe b. nō albū. In tpe igit c. erit albū r nō albū: qm in quocūq loco fuerit acceptū in a. dicet' vere q in eo est albū: qm in hoc toto

Entia r
finitio line
s3 q est linea
querit finitatem

Ex b cōt'
accipit q rā
gūande dat
prium.

Cur p
posteric
anru

hoc toto tēpore fuit album. Et in b. est non album; et in c. est interim. Non ergo opz cōcedere qd est in instāti in simul: sed in instāti qd est finis: et est illud in quo est b. et hoc ē postremū. Et si ēt efficit nō albus et corrumptū albi in toto a. tūc illd nō fit: aut corrumptū nisi in b. Et ideo igit si fuerit albi: aut nō albus: tunc primo erit verum dicere hoc in eo et si nō: qñ sit aliqd nō est illud: et qñ corrumptū est illud a quo trāsmutat. Aut erit necesse vt in simul sit albus et nō albi: et vlt tale ē: et illud nō ē. Et si illud qd ē nūc et nō fuit ante: necesse est vt generet: et illud qd generat nō est illud apud generationē. Ergo impossibile ē vt tps diuidat in tpa indiuisibilia. Qñ si fuerit c. in tpe a. erit albus: deide in sil' erit albi. Et igit albi in alio tpe indiuisibili: sed est pñs. s. in tpe b. Et qz est in a. tūc nō fit albi: in b. nō fuit albus. Qñ necesse est vt interim sit aliq gnatio. Et iō necesse est vt ēt sit tps in quo fuit gnatio. Et ista rō nō ptingit eis qui non dicūt partes indiuisibiles. In pñcto eniz qui est finis et desitio tēporis in quo generat res: in eo efficiuntur res generata et ens: ita qd oīno nō sit cōsequens. Tēpora aut indiuisibilia sunt successina. Abanifestū est igit qd quādo aliqd in toto tēpore a. generatur: tunc illud tēpus in quo generatur nō est in quo fuit addēs totū tēpori in quo generabitur tantum.

- 69 Cū declarauit qd oīa inter trios motus tēporis ē tps: vult narrare ēt qd oīa tps qd distinguit iter motus pōtes et posteriores fm qd illud ad qd est motus: aut ecōuērio. s. oīa tps sit distinguit iter pñs qd ē illud ex quo est mor: et posteri? ex ipis morib? est aliqd indiuisibile. Et qd mō est eōrio illi qd fuit i motibus trijs. Qñ scia eius est cōplemētū sue intēdiōis. Et dicit: manifestū est qd si hō ēt i. et manifestū est per se qd si hō nō posuerit instās distinguit iter pñs et posteri? tps ex morib? et psequētib? mor? posterioribus. Aut iter pñs ē illud ex quo ē mor: et iter motus ad quos posteri? temp est dignū hē pportionē: et posuerit ipz tps et indiuisibile: ptinget ei vt aliqd sit ens et nō ens in eodē tpe. et hoc intēdebat cū dixit: etiā qd necesse ē vt idē sit ens et nō ens. Cū d. a. cū ē ens nō ē ens. i. et cōtingit hoc poni vt cū aliqd ponat esse non erit ens. Cū d. pñc? eni est ambob? ēt. i. et diximus qd necesse est vt in tpe accipiam? aliqd tale: qz tale i. stās qd ē in tpe ē sile pñcto in linea: et est cōc pōtis et posterioris ex reb? quas dixim? et ē indiuisibile in se. Et si sit diuisibile in respectu ei? qd est aī et in respectu eius qd ē post: est. n. finis ei? qd est aī: et pñ? eius qd ē post. Et est dignius qd attribuat ei qd ē post. s. posteriori? qualitati que fit ex trāsmutationē: qz vt attribuat trāsmutatioi pñc? hoc fuit ita: qñ pñcpiū passionis que fit a trāsmutatioē est aliqd ens: et trāsmutatio est nō ens. Et qz dignius est attribui enti qd

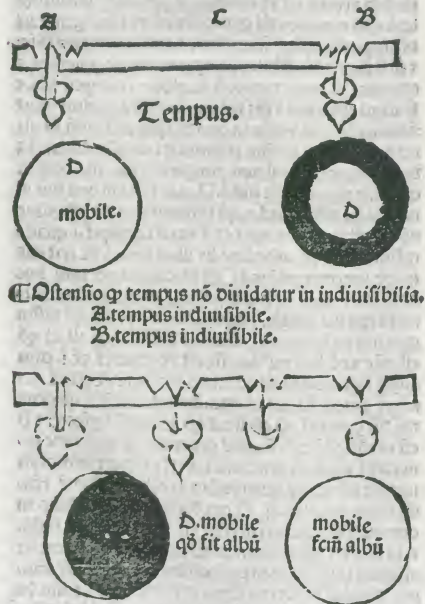
nō enti: ideo d. in passione vero ēt. i. et passio dignius est attribui passioni posteriori? qd sit qd attribui trāsmutatioi pcedēti. s. instāti qd ē pñ? eēntie passionis: qd sit. Et cū narrat qd si nō fuerit postū qd tps motus est aliqd a tpe reit in quo pñcific? mor? p instās qd distinguit illa ēt qd ē indiuisibile: segē vt aliqd sit ens: et nō ens in sil'. Deide dedit exēplū de hoc ad notificandū quō puenit ista psecutio. Et dixit: sed sit igit tps ēt. i. sint igit tpa in quoz vtroqz ē trāsmutatio et in altero ē pfectio trāsmutatiois duo tpa a. b. et sit qd sitas qd est in eo albedo. s. c. et sit tps a. illd in quo c. fuit albi et tps illd in quo c. fuit nō albi. i. trāsmutatio in albedine. In tpe n. trāsmutatiois vtz ē pice re qd res trāsmutata nō est illd ad qd trāsmutat: qñ si aliqd trāsmutet in aliqd necesse est vt non sit illud. Et cū posuit qd in tpe trāsmutatiois nō albi in albedine ēt dī in toto illo tpe ēt nō albi et in illo tpe in quo est albi in actu necio dī in eo toto tpe ipz ēt albi. Dixit: in tpe igit a. erit albi et nō albi. ēt. i. et cū fuerit postū qd oīa inter hec duo tpa ē diuisibilia: tūc ista oīa erit ps vtiusqz tps: et cū hoc fuerit necesse erit vt istud tps qd est oīa sit ps vtiusqz tēporis. s. cōc iter illa. i. necesse est vt c. sit in b. sil': sic erit albi et nō albi. Et cū hoc sit impole opz ponere qd finis mor? et pñ? pfectionis motus est in re indiuisibili. Et hoc intēdebat cū dixit: nō igit opz pcedere ēt. i. nō igit opz pcedere qd c. est in tpe cōi istis duob? tēporib?: qñ cōtingit vt in eo sit in simul albus et nō albi. S. opz ponere qd in instāti indiuisibili: qd distinguit inter duo tēpora puenit finis mor? et est albus. s. c. et pñcpiū sui esse albi. Deide dixit: hoc est postremū. illud qd sit ex trāsmutatione. Finis eniz trāsmutatiois est posterior trāsmutatione: et ipi rectius est sicut dignū attribuiere instās. Et cū narrat qd tps mor? generati est aliqd a tēpore sue cēntie: et qd necesse est vt distinguat per aliqd indiuisibile: incipit narrare etiā qd necesse est vt tps generati distinguat p aliqd indiuisibile a tpe sue corruptiois: et qd si fuerit diuisibile cōtinget vt res sit generata et corrupta in simul: et dixit: si sit albi et corruptū ēt. i. et si aliqd esse albi et ipz trāsmutari ab albedine sunt tria: necesse est vt tps in quo dī ipm esse albi sit aliqd a tpe in quo dī ipm trāsmutari ab albedine. i. ipz incipere corrūpi: et si non ptingeret vt in illa boza in qua fuit aliqd nō sit illud. U. g. in boza in qua fuit albus nō sit albi: illud n. qd trāsmutatur de albedine nō est albi. Et cōtinget etiā vt cū corrūpi? i. quādo trāsmutatur de albedine sit illud tunc: sic erit ens in tpe sue corruptiois. Et intēdebat per totū hoc notificare: qd cū sit hoc impossibile vt tps generatiois rei sit tps sue cēntie. Impossibile est vt illd qd distinguit iter ea sit tps. Deinde dixit: si igit illud qd est nūc et nō fuit pñ? necesse est vt generet ēt. i. cum aliqd fuit modo ens qd aī nō fuit necesse est vt generet ante qd sit ens in actu. Deinde dixit: qd generat oī generat nō est illud qd generat. i. pfecte: et ēt manifestū: qñ si apud generationē esset tunc generaret illud qd generatū iaz est pfecte: et itēdiqñ necesse est vt tps generatiois sit aliqd a tēpore cēntie illius generati. Et cū declarauit qd instans in quo incipit generari necesse est vt sit aliqd ab instāti in quo est generatum in actū: et vt vtrūqz eoz sit aliqd indiuisibile: dixit: impossibile est igit vt tēpus diuidat ēt. i. et cū tēpus generationis sit aliqd a tēpore essentie generati: et oīa iter ea est aliqd diuisibile. sup pñf.

In tpe trāsmutatiois vt rā est dicit qd res trāsmutata non est illd ad qd trāsmutat. 3. d. 5. pñ. 15. et 16. 3. d. 6. pñ. 39.

Physicorum

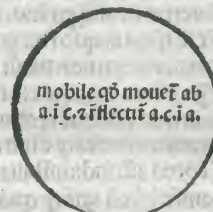
ibile. Impossibile est ut tps pponat ex tēporib⁹ idiu-
uisibilib⁹. i. ut tps generatiō is sit aliqđ idiuuisibile: et
sitr tēpus eēntie generati: et duo tpa eēnt cōtigua.
¶ Deide dixit: qm si c. fuerit in tpe rē. i. qm si c. qđ
est in loco albefiat in tpe a. albū et fuerit tps a. idiu-
uisibile: deide fuerit nō albū in alio tpe idiuuisibili tan-
gēti tps a. i. psequēti et sit tps b. tūc ipm eē albū et nō
albū est in duob⁹ tēpib⁹ idiuuisibilib⁹ quoz atre p se qđ
fz idē tāgit ips. ¶ Deide dixit: et qz in tpe a. non fuit
albū rē. i. et cū in tpe a. idiuuisibili nō fuit album: qm
tūc nō fuit albū: et in tpe idiuuisibili b. fuit albū: necē
est ut iter hec duo tpa trāsmutet de nō albo i albū.
¶ Deide dixit: et iō necesse est ut sit tps in quo sit
gnāto. i. et cū necesse est ut trāsmutet et genere iter
duo tpa idiuuisibilia. s. i. tās in quo trāsmutabile fuit
nō albū: et instās in quo fuit albū: necesse est ut inter
duo tpa idiuuisibilia sit tps in quo est trāsmutatio.
Dis. n. trāsmutatio iter duo tpa est in tpe: ut decla-
ratū est. ergo istās nō segt istās. ¶ Et cū iduxit im-
pole qđ segt ex hac intētiōe dicētib⁹ tps pponi ex
tēpib⁹ idiuuisibilib⁹. s. instātib⁹ dixit: qđ istud ipole nō
segt nō dicētib⁹ b. et d. ista rōcinatio nō ptingit rē. i.
et istud ipole pdictū nō ptingit nobis: qz pūct⁹ tps
idiuuisibilis qđ nos ponim⁹ eē finē gnōni i eo dicim⁹
aliquid fieri i actu gnātū rē. i. qđ ipz pūctū ponim⁹ eē
pūct⁹ eēntie gnātū: ita qđ nō ponim⁹ ipz seg pūctū in q
erat nō gnātū: ex quo ptinget nobis ut ex pūctib⁹ eēt
tps. i. qm cū nos posuim⁹ qđ iter oia duo istātia ē tps
iō pmo nō puenit rei. ¶ D. d. manifestū est igr qđ cū
res fuerit in toto tpe a. rē. i. et manifestū est igr ex eo
qđ dixim⁹: qđ res nō pfecte est in actu: in tēpore ad-
dito tēpori sue generatiō is sed existit perfecte in tē-
pore idiuuisibili. i. in fine illius temporis.
¶ Exēplaris ostēsiō qua dubitatur qđ id qđ generat⁹
vel corrumpitur in eodez instanti et nō sit.

¶ Ostēsiō qđ tempus nō diuidatur in idiuuisibilia.
A. tempus idiuuisibile.
B. tempus idiuuisibile.

¶ Quib⁹ qđē igr aliqđ tāqz ppijs crederet
rōnib⁹ be et h⁹ qđā sunt. ¶ Rōnabilr ēt intēdē
tib⁹ ex his videbit alicui hoc idē accidere.
¶ Dē. n. qđ mouet pūctū si a nullo pibeat
in qđ qđē venit fz loci mutationē et in b fe-
rebat pūctū ut si in b. venit et ferebat in b. et
nō cū prime erat: sed mox sicut incepit mo-
ueri. Quid. n. magis nūc qz prius. Sitr autē
et in alijs. Qđ igr ab a. fertur in c. cū in c. ve-
niet itēz veniet in a. cū cōtinue mouet. Cuz
ergo ab a. in c. ferebat: tūc et in a. fert⁹ fz mo-
tus qui est a. c. et conuerso. Quare sitr pūct⁹
sunt. pūct⁹. n. sunt qđ pūct⁹ rectitudinē. Sitr autē
et ex hoc mutat⁹ in quo non est. Si igr hoc
ipossibile: necesse est stare in c. ¶ Non ergo
vnus motus est ab a. in c. et ecōuerso: redi-
tus enim statui nō est vnus.

¶ Rō pma qua ostendit qđ min⁹ reflexus non possit
esse cōtinuus.

¶ Iste enim sunt rōcinatiōes de qđ b⁹ h⁹ d⁹
esse certus: qm sunt pueniētes de suis simi-
lib⁹. ¶ Si autē posuerit p̄siderationem de b⁹
fz dialecticā segt hoc idē alijs modis quos
narrauim⁹. ¶ Bicam⁹ igr qđ oē motū fz cō-
tinuationē nisi aliqđ occurrat ei: illud quod
est trāsmutat⁹ ad ipm mouebat⁹ in pmo.
¶ A. g. qđ si a. fuit ad b. ad ipm fuit mot⁹ eius
in prio: et nō solūmō intēdit ad ipsuz qm fuit
ppe ipm: sed intēdebat illud a principio mo-
tus. ¶ Rō. n. est illic cā ppter quā sit dign⁹ ut
nūc intēderit in ipz magisqz pmo: et sitr in
alijs. ¶ Et illd qđ trāssert⁹ ex a. si qm puen-
rit in b. reuertat⁹ ad a. si mouet⁹ fz p̄tinuatio-
nē: tunc qm mouebat⁹ de a. ad b. in illo ē tpe
mouebat⁹ ad a. motu qđ est ex c. Scdm igr b⁹
mouet⁹ duob⁹ motib⁹ p̄p̄is in sil. ¶ Isti enīz
duo mot⁹ fz rectitudinē sunt p̄p̄is. Et cuz b⁹
cōtingit ut trāssert⁹ ab eo in quo nō est. i.
ab eo in quo non fuit. Et cum hoc sit impos-
sibile: necessario quiescit tunc: et sic motus
non erit vnus motus. In quo enīz interpo-
nitur quies: non est vnus.

¶ 3 dēst

70 ¶ Id est iste igitur demonstratio est illa de quibus hodie
bre certitudine: quoniam pueniunt rebus. ¶ Et interit p co
uenientes ipsas esse centiales et pmas: et inuit p h qd di
ctū ē de trāslato reflexo: qd cū reflectit describit pū
ctū in actu: et cū describit pūctū in actu gescit. Ita n.
rōcinatio ē ppa trāslato. ¶ Et interit p dialecticas
fmōes veros q pponūt ex accitib' vlib' nō pprys.
¶ Et manifestū ē q illa rōcinatio quā iduxit ex his
fūdat. n. sup duas ppos. ¶ Quaz vna ē qm trās
mutatū ē in pō illd ad qd trāsmutat in postremū: et
siue fuerit ppiquū: siue remotū necesse ē q in sua trās
mutatiōe amittat pte successiue post aliā illi a quo
trāsmutat: et accit' successiue pte illi qd trāsmutat.
Ergo illd ex q trāsmutat: et illd ad qd trāsmutat sūt
opposita necio: et vtriusqz illorū est in pte trāsmutari.
alia a pte in q ē reliquū: sūt nō determinati a seme
qz apd nos: et h vlt ē rōe oī trāsmutato. ¶ Et cū
fuerit pūctū huic qd aliqd ē trāsmutato de eodē in
idē motu vno cōtinuo ptingit vt illd ex q trāsmutat
sit illd ad qd trāsmutat. Et q ptingit illud qd amit
tit p trāsmutatiōe illd idē accit' qd ē ipole. ¶ Et
ista ppo ē cōis et nō ppa. Et vlt manifestū ē ista rō
nē ēe logica. Propo. n. dicēs q duo opposita nō pnt
pgregari illi ē cōis plurib' vna scia. Et dicēs q illd
ex q ē trāsmutatio: et ad qd ē trāsmutatio sūt opposi
ta est cōis s'z subz et s'z pdicatū. Subz. n. ē cōe oī trās
mutabili. pdicatū at ē de accitib' oib' enib'. ¶ Et
iō vt itēdere p fmōes dialecticos duos modos. s. d.
mōstratiōes. q pponūt ex accitib' cōib' plurib' vna
ar: aut demfationes. qz pda sunt ppa dialectice.
Reb' n. dialectice vtuntur duob' modis: aut s'z illi s'
et est magis ppiuū: aut fundamētis positio eo mō s'z
quē aliq res vnt eis q declarata sūt i alia. ¶ Et dixit
dicam' igit q oē motū s'z ptiuationē et itelligen
dū ē b de moto nāl' aut volūtariē nō de motu vio
lēte: et h mani' ē in vtroqz moto. ¶ Et dixit nisi ali
ud occurrat: qm si aliqd occurrerit qd impedit ipsū
qz eo qd ē nāl' ei: tūc nō mouebit ptiue ad illd qd
p mouebat. q. diceret: cū trāslatū trāsserat de p pñ
ad illd ad qd trāsseret postremo: necesse ē vt mor' ei' ad
illd sit ptiui' nisi aliqd impediēs occurrat illi. Hoc igit
qd dixit: nisi aliqd occurrat: nō ē exceptio ex illo q
res mouet ad illd ad qd puenit in postremo: s'z ē ac
ceptio ei' q mor' est ptiui'. Illud. n. qd mouet nāl'
semp mouet ad illud ad qd puenit in postremo siue
occurrat ei siue nō. ¶ Deide dixit: et nō solum in
tēdit ad illud et dixit b ne aliq dicat: q illud qd
mouet s'z ptiuationē ex a. ad b. et ex b. ad a. reflectē
do nō mouet in p de b. ad a. s'z mouet ad a. qm puenit
ad b. et ideo dixit rōdēdo q cū posuerim' q isti duo
mot' sunt vn' tūc mot' nō erit solū ad postremū. si
nē qm ei appropinquat: s'z a pñ cū nulla sit illi cō ca
gens vt mor' sit ad illud vltimū qm ei appropinquat
magis qm qm est remotus. ¶ Deide dixit: et s'z ē de
illis. i. de alijs motib' pter motus locale. s. reflexum.
Ista. n. demfatio cōis est oibus. ¶ Et cū declarauit
q de p mouet illud qd mouet ab illo a quo mouet
ad illud ad qd mouet: et reflexus mouet de eodē in
idē: ptingit necio si fuerit postū q motus ei' qd mo
uetur istis duob' motib' est vn': vt moueat duobus
motib' s'z insil. ¶ Deide dixit: trāssertur. n. ab eo
in quo nō est. i. et trāslatū fm nām nō trāssertur nisi
ab eo in quo est ad illud in quo nō est. Si igit posue
rimus q aliqd trāssert ad illud a quo trāssert: pti
get vt trāsserat ab eo in quo non est: qd est impole.

¶ Deide dixit: cū sit ipole gescit. i. et cū istud ipole
segitur ex h qd posuim' q trāsmutatū non gescit qm
mouet istis duob' motib' s'z s'z. ergo necesse est vt ge
scat. ergo mor' nō erit vnus et ptiui'. ois. n. motus in
quo iterponit ges nō est vnus et ptiuius.
¶ Ampli' et ex his manifestū est vlt magis
de oī motu. Si. n. oē qd mouet aliquo di
cto motu: et gescit aliq oppositaz getū:
nō. n. erat alijs pter istos. Qd aut nō semp
mouet s'z hūc motū. dico aut qd qz sūt al
teri spē: et nō si aliq est pars toti: necesse est
pri' gescere s'z opposita getē. Quies. n. pri
uatio mor' est: si igit s'z mot' sint q sunt s'z
rectitudinē: s'z aut nō ptingit mouere ptra
rios. Qd ab a. ad c. fert: nō vtiqz fert s'z ab
ipso c. ad a. Qm aut nō s'z fert: mouebit aut
s'z hūc motū necesse est prius gescere ad c.
Ibēc. n. opposita est quies que est ab ipso c.
motui. ¶ Manifestū igit est ex his que dicta
sunt: qm nō est cōtinuus motus.
¶ Et hoc apparet magis in oī motu ex hoc
sermōe ē. Qm si oē motum nō mouet nisi
aliquo isto motu pdicto: necesse est vt
gescat quiete opposita illi motui quo mo
uet. Nullus. n. est motus hic pter illos. Et
motū nō mouet semp isto mō mor'. s. moti
bus diuersis in spē. Itēqz est et aliqua pars
toti moti. ergo necesse est vt pri' gescat ge
te opposita motui. Quies. n. ē priuatio mo
tus. Si igit mor' recti sunt s'z. Et est ipos
sibile vt moueat aliqd duob' motib' cōtra
rijs insil. Tūc illud qd trāssert de a. ad c.
ipossibile est vt isimul trāsserat ex c. ad a.
Et cū nō mouet istis duobus motib' ptra
rijs insimul: et mouetur hoc motu necesse
est vt quiescat ante q moueatur ad c. Ista
enim quies est opposita motui ex c. Et de
claratum est enī ex hoc qd diximus: q iste
motus nō est cōtinuus.

¶ Ista est alia declaratio. ppinqua pme: et fundat su
per duas ppositiōes. Quaz vna est: q omne motus
qd mouet vno motu motus finit' diuersorū fm
spē: necesse est vt moueat a quiete opposita illi mo
tui. s. a quiete quā hz in illo a quo mouet: vt declara
tū est in qnto. ¶ Scda aut est: q oē qd mouet duo
bus motib' oppositis necesse est vt singulariter mo
ueat eis: cū sit ipossibile moueri isimul. ¶ Et ex his
duab' ppositiōib' segit q oē motū duob' motib'
oppositis: necesse est vt moueatur vtroqz motu post
quietē. ¶ Iste igit due demfationes pueniūt in
ppositioe dicēte: q ipossibile est vt duo motus con
trary sint insimul. ¶ Et differūt in scda ppositioe.
¶ In pma enī demfatioe fuit acceptū: q si duo
mot' oppositi fuerint ptiui: necesse erit vt duo mo
tus oppositi sint insimul. Et postea fuit dictū: et cum
nō sint cōtinui: necesse est vt iter eos sit ges. In hac
Lōmē. sup phy.

quies est priuatio
motus

70. 1. 4.
7. 1. 4.
7. 1. 4.

Scda

mo dia
dupl

70. 1. 4.
7. 1. 4.
7. 1. 4.

quo.

71

aut demonstratio fuit dictu qd cu sit impole vt duo
motus oppositi sint isimul: necesse est vt vterqz mo-
tus sit p se. ¶ D. puctu fuit huic: qd ois mor vn per
se incipit a gere contraria. ¶ Et dixit: si ois motu mo-
uet rē. i. dicam igit qd si ois motu nō mouet in eodē
tpe nisi altero duoz motuū oppositoz: qd inatū est
mouere necesse est vt in illo ex quo incipit moueri sit
gefcens quiete opposita motui vt declaratum est in
qnto. ¶ D. incipit declarare istā psecutionē: dixit:
nullus. n. mor est hic pter illos. i. r. b. est neūm: qm
in illo tpe in quo est positū moueri altero illoz duo-
rū motuū nō iuenit moueri alio motu pter illum
vnu motu. ¶ D. d. r. motu si mouet sp isto mō mo-
tus rē. i. r. cu motu nō mouet eodem tpe nisi altero
duoz motuū oppositoz: r. motu nō sp mouet altero
motuū oppositoz: diuerso in sp: neqz iste motus
quo mouet est pars toti. i. pars mor: totū: necesse ē
vt motu sit pū gefcēs. ¶ Et hoc qd dixit manifestū
est p se. Qm ois mor q nō est pars mor: neqz ē ppe-
tius: necesse est vt incipiat post getē. Ad q. n. nō seg-
tur motu nisi qm scōs fuerit pfectio pmi non opposi-
tus ei. Aut b. ptinget p accūs: sicut illuminatio domi
per candela q segtur motu candelē. ¶ Et euz posuit
has ppōnes: incipit cōgregare hoc r. iducere exēplūz
in b. q. incēdit declarare: r. dixit: si igit mor recti rē.
idest si igit mor q sunt sup vnā lineaz rectā ad pres-
sias sunt dūz: est ipole: qd aliqd moueat duobus
motibz dūz in sil: nō moueat altero semp: necesse
est vt trāslatū geferat inter duos mōr. ¶ U. g. qm si
trāslatū impossibile est vt moueat sup lineā a. c. ex a.
ad c. r. ex c. ad a. simul r. moueat vtroqz istoz motuū
per se r. in tpe pūo necē est vt istud trāslatū geferat
in a. anteqz moueat ab co ad c. r. geferat in c. anteqz
moueat ab co ad a. Quies. n. in a. est opposita motui
ex a. ad c. Et ges i. c. est opposita motui ex c. ad a. r. q.
si d. r. cu impossibile sit vt duo motus oppositi sint in
simul: r. si nō tunc alter eoz esset perfectio alterius:
tunc necesse est vt inter eos sit quies necessario r. nō
est alter eozū perfectio alterius.

¶ Amplius aut r. hec ratio magis ppria est
his que dicta sunt. Simul. n. corruptus est
albū r. factū est albū. Si igit cōtinua est alte-
ratio ad albū: r. ex nō albo: r. ex albo ad nō
albū. Nō manet aut in aliquo tpe: simul. n.
corruptū est nō albū r. factū est nō album.
Triū. n. rex idē erit tps. Amplius si pūmū
tēpus est: r. mor: sed psequēter est. Quo-
modo ergo erit vltimū idem cōtrariū: vt
albedinis r. nigredinis.

¶ Et est iste sermo est magis pueniēs qd pre-
dictus. Et est vt in sil corruptū non albū: r.
fiat albū. Qu igit alteratio fuerit cōtinua ad
albū: r. ex albo: r. hoc nō durat aliquo tpe.
Tūc in simul corruptū nō albū: r. fit albus:
deinde fit nō albū. Anū igit tps erit tribus.
Et ē nō seqt si tps est pūmū vt mor sint
pūmū sed successiui. Et si nō eqūter erit idē
postremū pūmū duoz. U. g. postremū
albedinis: r. postremū nigredinis.

72 ¶ Cum ista declaratio quā cōpleuit est de ppositio-

nibus remotioribus a natura eius de quo cōsiderat
q. ppōnes quas nūc dicere in hac demonstratio-
ne. ¶ Et dixit: etia iste sermo rē. i. etia iste sermo quē
modo volum dicere est pueniētiō: pducto. ¶ D. in-
duxit sermonez: r. dixit: et qm isimul corruptū rē.
idest ptingit. n. b. qm ponim vt motus dūz sint cōti-
nui. U. g. q. mor de nō albo in albus: r. de albo in nō
albū sint cōtinui cōtingit vt in eodē istāi corruptū
nō albū: r. fiat albū: r. sic in eodē istāi erit aliqd ens
r. nō ens. ¶ Et q. sup istud ipole est fustētar in pte-
rito in hac demonstratio- ne induxit impossibile ma-
ius ppter quod iterauit hunc sermone r. dixit: cum
igitur alteratio rē. i. cum igitur posuerimus q. alte-
rationes pūmū sunt continue. U. g. alteratio ex nō
albo in album: r. ex albo in nō album: r. posuerimus
q. albus nō durat tempore: cōtinget necessario vt in
eodem instanti corruptur nō album: r. fiat album:
r. corruptur album ad nō album: sic ista tria cōtra-
ria erunt in eodem instanti: qd est impossibile r. val-
de inopinabile. ¶ Et quia iste ois demonstratio-
nes sunt fundate super hoc q. motus cōtrarij ipossibile
est vt sint cōtinui: quoniam necesse est vt interueniat
eos quies: r. appareat de natura corū: q. ipossibile est
vt sint cōtinui: r. si sit positū q. iter eos nō est quies.
Cōtinuatio enī nō est in eis nisi ex tēpore tātis: illi
aut ipossibile ē vt sint pūmū: cū sint pūmū: r. dixit:
etia nō seqt rē. i. etia si cōcesserimus: q. iter mo-
tus pūmū nō est quies: r. q. tēpus duoz motuū
est cōtinuū: nō segtur si tēpus sit vnu vt motus con-
trarij sint cōtinui. ¶ D. induxit cās in hoc r. dixit: et
si nō qd erit idē postremū rē. i. necesse est vt duo
motus cōtrarij nō sint cōtinui: q. continua sunt illa
quoz vltima sunt idē: sed vltima cōtrariū nō sunt
idē: cū sint dūa. U. g. nigredines r. albedines: quoz
vltima ipossibile est vt sint idem.

¶ Ostendit q. motus circularis pōt esse cō-
tinuus r. pūmū. Cap. III.

¶ At aut est circularis est vn r.
cōtinuus. Nullū. n. ipossibile
cōtinget. Qd enī ex a. mouet
simul mouebit in a. fm eandē
positionez. In qd enim veniet
r. mouebitur in hoc: sed nō si-
mul mouebitur contrarij neqz oppositis.
Nō enim ois qui est in hoc ei qui est ex hoc
cōtrariū est. Nec opponit. Sed pūmū
quidē est ei qd est in recto. Hic enī cōtrarij
est ei qui est pūmū: vt qui per diametron:
distat enī plurimū. Oppositis aut ē qui est
fm lōgitudine. Quare nihil phibet cōtinue
moueri r. nullo tēpore deficere. Circularis
enī mor ab eodē in idē est. Rectus aut ab
eodē in aliud. Et si quidē ē in circulo neqz
in eis idē est: si nō fm rectitudine est: multo-
tēs in eis idē est. Quicqd igit in alio semp r.
in alio sit cōtingit moueri cōtinue. Qui nō
multotēs in eis idē nō ptingit: necesse est enī
sil moueri dūos. Quare nec in semicirclo:
nec in alia circulariōe vlla cōtingit cōtinue
moueri

Circularis
motus est
eodē in idē.
Rectus mor
est ab eodē
in aliud.

Documentū
Quo motus
pōt seg motū
Etide p b. et
s. pp. cō. 12.

moueri. Multoties. n. in eisdem moueri conuenit: et in contrarias mutari mutationes: non enim copulat principio finem. Qui autem circulariter copulat: et solus est perfectus

CAbot autem circularis est vnus et continuus. Non enim sequitur ex aliquo non ipse. Quia illud quod mouetur ex a. mouetur ad a. eadem intentione. Illud. n. ad quod puenit ad illud et mouetur. Sed non mouetur duobus modis: prout in se neque oppositis. Non. n. ois motus ad aliquid est contrarius ei qui est ab illo: neque oppositus. Sed contrarius sunt illi qui sunt recte: isti enim sunt contrarii secundum locum. A. g. illi qui sunt secundum diametrum: qui maxime distant. Oppositi autem sunt illi qui sunt in eadem longitudine: et ideo non est remotus: quia ille motus sit continuus: et nunquam cesset oino. Abotus enim circularis est ab aliquo loco ad illum eundem locum. Abotus autem rectus est de loco ad aliud. Et motus etiam in eadem resolutione non erit illud quod mouetur secundum illud: nisi in eisdem locis oio. Illud autem quod mouetur motu recto erit in eisdem locis multoties. Abotus igitur in quo illud quod mouetur erit in loco post alius poterit esse continuus. Abotus autem in quo illud quod mouetur erit in eodem loco multoties non poterit esse continuus. Quia necesse est ut illud quod mouetur secundum illud moueatur duobus modis: oppositis insimul. Et ideo impossibile est ut aliquid moueatur in semicirculo: aut in alio arcu oio secundum continuationem. Prout enim necesse est ut multoties moueatur eisdem modis: et ut transmutetur modis transmutationis prout in se. Quia finis non coniungit cum principio: in circulo autem est infinitum: et est solus perfectus.

73 **C**ui declarant quod nullus motus rectus est continuus et perpetuus: et quod ipse est ut ex pluribus vno motu eorum componatur vnus et continuus et perpetuus: vult declarare quod motus circularis in se est contrario recti: et quod ille solus poterit esse continuus et perpetuus: cum non accidat ei illa impossibilitas: quod accidit ex positione eius quod motus rectus est continuus: neque aliud ipse. Et illud ex quo non accidit impossibile est possibile. Et dicitur: motus autem circularis rectus. i. motus autem circularis poterit esse vnus et continuus: et perpetuus: nullus. n. ipse accidit ex hoc. Et deinde dedit causas in se et dixit: motus enim in eo est ex a. ad a. per intentionem. i. illud. n. quod mouetur circulariter mouetur ad illud idem ad quod mouebatur. i. ad illud punctum: quoniam non reuertitur super illam eandem lineam super quam mouebatur ad contrarias partes illi ad quam mouebatur: sicut accidit illi quod mouetur super lineam rectam. Et d. d. ad illud enim ad quod puenit mouetur. i. loco. n. ad quem peruenit illud quod mouetur super circulum: ex ipso mouetur super ipsum: et ideo contingit ut iste motus sit perpetuus. Et d. d. s. non mouetur duobus modis: contrariis insimul. nec oppositis. i. ea in esse hoc possibile. s. ut quod mouetur super circu-

lum moueatur ad locum ex quo mouebatur: est: quod non accidit ei in hoc ut moueatur duobus modis contrariis insimul vlt oppositis: sicut accidit hoc ei quod mouetur recte: et postea reflectit. Et d. d. Deinde dedit causam in hoc et dixit: non. n. ois motus rectus. i. ea in hoc quod illud quod mouetur circulariter mouetur ad illud idem ex quo mouebatur: ita quod non accidit ei moueri duobus modis: oppositis insimul: est quoniam non ois motus ad aliquid est contrarius motui qui est ab illo neque oppositus: quoniam hoc non contingit nisi in motu recto. s. ut motus ad aliquid sit contrarius motui ab illo: aut oppositus. Et ea in hoc est quoniam illud ex quo est motus rectus: et ad quod est sunt loca contraria. Et ea in hoc est quod contraria sunt sicut describuntur illa. quod maxime distant: et maxime distantia non inuenitur nisi in linea recta. Et d. d. U. g. duo extrema diametri. i. quoniam in circulo non inueniuntur duo magis distantia quam hoc duo: et in rei veritate maxime distantia non consideratur iter duo loca nisi secundum quod sunt tria in se. Et quod in spera nihil est tale nisi centrum et circuli feretia: necesse est ut maxima distantia iter duo loca nalla tria sit distantia quam est iter centrum et circuli feretia. Sed ipse non indiget hac declaratione in se locorum non sit necia in se quod intendit hic: quod ad modum non indiget declarare hic: quod cum corpus circulare mouetur non mutat locum secundum totum: neque est in eo punctus in actu a quo incipit et ad quem peruenit: et vlt loco ei illo quod mouetur super spatium circuli: re cum sit manifestum in se loco. Et d. d. oppositi rectus et alius ea est. s. quoniam motus trius non sunt nisi motus qui sunt in eadem longitudine per reflectionem. Et d. d. et ideo non est remotus rectus. i. motus autem super circulum non est reflexus: et ideo non est remotus ut iste motus sit continuus et perpetuus. Et d. d. et motus est circulariter rectus. i. illud quod mouetur motu circulari non erit in eodem loco per reuersionem ad illud. Abot autem in quo illud quod mouetur peruenit ad locum post aliud sine reuersione ad locum ex quo mouebatur: possibile est ut sit motus continuus. D. d. motus in quo illud quod mouetur est in eodem loco multoties ipse est ut sit continuus. i. motus in quo illud quod mouetur erit in eodem loco per reflectionem et reuersionem: ipse est ut sit continuus. Et motus in quo illud quod mouetur erit in eodem loco multoties non per reflectionem ipse est ut sit continuus. Quia illud quod mouetur per reflectionem necessario gessit: illud quod non mouetur secundum reflectionem non est necius ut gessit. Et d. d. casus per quas est ipse ut illud quod puenit in eodem loco per reflectionem moueatur continue et dixit: quoniam necesse est ut illud quod mouetur: hoc motu moueatur duobus modis: oppositis insimul: ut declaratum est in predicto primo. Et d. d. ipse est ut aliquid moueatur rectus. i. et hoc non accidit in reflexo super lineam rectam secundum quod est reflexus super lineam rectam quoniam hoc accidit etiam in reflexo super lineam circuli: aut sequitur semicirculum: aut super alium arcum: aut maiorem: aut minorem. Et d. d. necesse est enim ut moueatur multoties eisdem modis. i. ea in hoc est: quoniam illud quod mouetur reflexe non mouetur vno motu: sed necesse est ut moueatur multoties modis: eisdem in se et diuersis in numero pluribus. Et d. d. et ut transmutetur modis transmutationis contrariis. i. necesse est ut illud quod mouetur reflexe: moueatur modis motuum contrariis: et transmutationes contrarie impossibile est ut sint eadem. Et d. d. dixit: quoniam finis non coniungitur cum principio rectus. i. ea in se est: quoniam punctus qui est finis: et punctus qui est principium in motu non circulari sunt duo ratione et subiecto et non coniunguntur adinueniem. s. ita quod sit idem in subiecto principium. s. vni motus et finis alterius: et hoc intendebat cum

Lōmē. sup. pbyfl.

3 3

Nota de
stina non inuenitur nisi in linea recta: sed videtur oppositum. s. p. 23. et p. 24. l. 20. ubi dicitur quod linea recta est breuissima.

In circulo si
nis et p^m sit
vnam subo^r
duo p^r rōnes
sⁱ in linea re
cia sunt p^m
cipiū sit duo
rōne et subo^r
vide p^r hoc. 2.
cc. r. c. 35. et 3.
de aia. c. 55.

dicat: qm̄ finis nō p^r iungit^r euz p^rncipiū: mor^o aut^r qui
est super circuli punctus q^o est in eo p^rncipiū idēz est
cū fine. s. qm̄ sunt vnu subo^r et duo rōne. Finis igit^r in
eo est p^riunctus cū p^rncipiū. In circulo enī nullus est
p^ructus nālicet. i. actu qui sit p^rncipiū aut finis: et cū
fuerit imagiatus in circulo tūc erit p^rncipiū et finis.
extremities vō lineae recte sunt duo p^ructa in actu.
C Manifestū est aut^r ex hac diuisione qm̄ nō
cōtingit alios mor^o eē p^rtinuos. In oib⁹ enīz
accidit per eandē moueri multotiens: vt in
alteratiōe per media mouere: et in ea qdem
que est quātitatis p^rncipiū medium magnitudi
nis: et in generatione et corruptione simil^r.
Nihil enī differt pauca aut multa facere in
quib⁹ est mutatio: nec mediū ponere aliqd
aut auferre. Atrobiz enīz accidit per eadē
moueri multoties. Manifestū est igit^r ex
his q^o nec p^rncipiū dicit^r bene oīa sensibi
lia moueri dicētes semp. Ad moueri. n. semp
necesse est sⁱm aliquid hor^o motū: et maxie
p^rncipiū illos est alterari. Fluere enīz dicit^r semp
per: et corūpi. Adhuc aut^r et generationez
et corruptionez alteratiōe dicit^r. Ratio aut^r
nūc dicta est vniuersali de omni motu: q^o
nec sⁱm vnu motū cōtingit moueri cōtinue
extra q^o in circulo. Quare nec sⁱm alteratio
nem: nec augmētū. Quidē igit^r: nec in fi
nita sit mutatio: nec vna: nec cōtinua: extra
circuli motū sint nobis hec dicta.

Et apparet ex hac diuisione q^o impossibile
est v^r alij motus sint cōtinui. Cōtinget enīz
vt in oib⁹ istis iterent^r motus. V. g. in alte
ratione erit iteratio inter duo extrema: et in
quātitate erit iteratio in magnitudinib⁹ que
sunt in medio: et in generatiōe et corruptiōe
simil^r. Nō enī est differētia in hoc q^o res in
qbus est trāsmutatio sint multe: aut pauce:
neq^z in hoc vt in medio ponat^r aliqd aut au
ferat. Cōtinget. n. vtroq^z mō vt idēz iteret^r.

Declaratū est igit^r ex hoc q^o de loquētib⁹
in naturis nō bene dicit^r qui dicit oē sensibi
le semp moueri. Qm̄ necesse est vt nō mo
ueant^r nisi altero istoz motuum: et dignior
motū in hoc apud eosdē alteratio. Dicit^r
oīa enī semp currūt et diminuūt. Et posue
rūt generatiōe et corruptione eē alteratio
ne. Et declaratū est hoc vlt^r in omni motu
i. q^o impossibile est vt aliqd moueat^r oīno sⁱm
cōtinuationē nisi in motu circulari. Et ideo
ipossibile est vt moueat^r sⁱm cōtinuationem
in alteratiōe aut augmento: hoc igit^r dict^r
mus: qm̄ nulla trāsmutatio est infinita et cō
tinua: nisi motus localis circularis.

Et apparet ex ista diuisione cap^o 3° q^o existētium
in moto recto et circulari que remouet cōtinuationē
a recto et dant ipsas circulari. **C** D. d. p^rtingit enīz in
istis oib⁹ rē. i. p^rtingit enīz si ceteri mor^o ponant^r p^rpe
tui vt ceteris motib⁹ sit p^rpetuus p^rpter iteratiōe in
qua est ges necessario. **C** D. d. U. g. rē. i. sicut ges q^o ē
apud iteratiōe inter duas extremities q^o sunt due
passiōes 3° rē. U. g. albū et nigrū. **C** D. d. et in quātitate
te rē. et in rēdit per quātitate motū augmētū et dimi
nutionis. i. et sicut ges q^o est apud iteratiōes existētē in
hoc motu. s. qm̄ magnitudines nāles pueniunt ad fi
nē nālem: deinde incipiunt diminui: qm̄ inter istos
duos mor^o est tps in quo est gesces vt declaratū est:
et dicit^r in magnitudinib⁹ q^o sunt in medio: qm̄ itera
tio nō est nisi in medio qd est iter duos mor^o opposi
tos. **C** D. d. et in generatiōe et corruptiōe sⁱm. i. q^o iter
eas est iteratio q^o est cā getis. D. d. et nulla ē oīa rē. i.
et nulla est oīa in hoc qd sequit^r iter 3° q^o alij motus
p^rter circularē qm̄ iterant^r trāscāt bis p^r ptes medias
inter duas extremities: vt ille ptes medie sint pau
ce aut multe. i. qm̄ necesse est vt per quālibet eoz p^r
trāscāt bis in duob⁹ motib⁹. et sⁱm nō est oīa inter 3°
q^o mediū sit eē aut decisio effendi: et dicit^r 3° p^r gene
ratione et corruptione. **C** Deinde dicit^r: declaratū est
ex hoc igit^r rē. i. et ex hoc et declaratū est aliud ab eo
qd intēdim^r declarare: et est q^o sⁱm antiquoz dicen
tū q^o oīa sensibilia sp^r mouent^r falsus est. **C** D. d. ne
cesse est. n. rē. i. qm̄ q^o ponit entia semp moueri necē
est ea ponere semp moueri aliquoz istoz motuum
sensibilium aut plurib⁹ vno. s. declaratū est: q^o ipole ē
vraligs istoz sit semp ex quo apparet error sⁱmōis
antiquoz. **C** Deinde dicit^r: et dignior motū rē. i. et ap
paret ex sermōe eoz q^o mor^o alteratiōis ē q^o est ma
gis dign^r vt sⁱm ipm̄ sint entia in trāsmutatiōe p^rpe
tua. **C** D. d. dicit^r rōnes eoz sup hoc et dicit^r: dicit^r oīa
enīz fluunt. i. et rōcinant^r sup hoc dicēdo q^o nos vide
mus entia semp in fluxu: ideo accidit eis cōsumptiō
et hec est cā p^r quā alatiū indiger cibo: et errantē in
hoc: q^o acceperūt trāsmutatiōe que est in potētia in
actu. **C** Et loquentes nre legis sequunt^r antiquos in
hoc: et dicit^r q^o accidētia nō remanēt per duo tēpore:
sed sermo antiquoz currit cursu nature: sermo ve
ro loquētiū nostre legis est vanus: q^o nō cogunt^r ad
dicēdum hoc nisi q^o volunt defendere fundamenta
ficta: q^o existimant q^o lex nō defenditur nisi per illa
fundamēta. **C** D. d. et posuerūt generatiōe et corrup
tionem esse alteratiōe. i. et antiqui posuerunt gene
ratione et corruptione esse de genere alteratiōis. et
cū dicunt alteratiōe esse perpetuā intelligunt alte
ratione et generatiōe et corruptione. **C** Et euz com
pleuit hoc fecit rememoratiōe de omnib⁹ declara
tis: et dicit^r: declaratū est hoc vniuersaliter rē. id est
et sermo eius in hoc est manifestus.

C Q^o aut^r motus circularis sit p^rimus ma
nifestū est. Q^o is. n. motus sⁱm locū sicut d^r
p^rimus p^rius: aut in circulo: aut in recto: aut
mixtus est. Hoc aut^r necesse est p^riores esse
illos. Ex illis enī cōstitutus est. Recto autē
circularis: simplex enīz et p^rfectus magis ē.
In finitū enī nō est rectū ferri: sic enī i finitū
nō est: sed nec si esset mouerē. Non enīz sit
qd est ipole: trāfire enī i finitū ipole ē. In fi
nito aut^r

Inter motū
augmētū et
diminutiōe
p^rncipiū et
finis. r. c. 35.
3. de aia. c. 55.

Error lo
qui i legē
humani.

Cap^o 3°
p^rncipiū
mag
neco i
sunt
p^rncipiū
et vō
magis

Q^o is q^o
p^rncipiū
magis
et vō
magis

¶ Ratione abilitate aſt accidit circularē vnū
eſſe ⁊ p̄tūū ⁊ nō rectū. Eius. n. qui eſt in
recto determinatū eſt ⁊ principii ⁊ finis ⁊
mediū ⁊ oīa hec habz in ſeipſo. Quare eſt
vnde incipiat qđ mouet ⁊ vbi finiet. Juxta
Lōmē. ſup. p̄bſi. 5. 4.

De or^o finit^o
ē dūminat^o et
corruptibilis:
qz i eo p^t sic
ri additio. v^o
de consile. 5.
p^ohy. 42.

Physicorum

enī terminos quiescit oē: aut vnde: aut vbi. Circularis autē idē terminati sunt. Quid enī magis q̄libet termin⁹ his q̄ sunt in linea: sicut enim vnūq̄q̄z z principiu z mediū z finis est. Quare semp sunt que mouent in principio z medio z fine: z nūq̄ in vno tm sūt. Unde mouet z quiescit quodāmodo spera. Eundē enim cōtinet locū. Causa autē est q̄ oīa bec acciderūt centro. Principiu. n. z medium magnitudinis est z finis. Quapp qz hoc extra circularionē est: non est vbi qd ferē quiescat. Semp. n. ferē circa mediū: s; nō ad vltimū: ppter ipsūz autē hoc in mouēdo semp gescit quodāmodo totū: z mouet p̄tinue. Accidit autē cōuersue. Et nāqz qm mēsurā motū est circulario: primā necesse est ipsaz cē. Quia. n. mensurant primo: z qz p̄m mēsurā alioz est. Amplius z regularē cōtingit solūz circularē esse. Que enī in recto sunt a principio irregulariter ferunt ad finem. Omnia enim quanto quidē distant plus a quiescente ferunt velocius. Circularis autē solus nec p̄cipiu: nec finis in ipso ap̄uz natum est esse: sed extra.

Et recte cōtingit vt mor⁹ circularis sit vn⁹ z p̄tinu⁹: nō mor⁹ rectus. In recto. n. p̄cipiu est terminatu z finis z mediū: z oīa ista sunt existētia in eo. Et ideo possibile est vt motū incipiat in eo ab aliquo loco: z nō cōpleat suū motus. Dē. n. qd mouet sup ipsūz gescit apud extrema: aut vbi incipit: aut ex quo est. In circulari vō vltia sunt nō terminata: qm in circūferētia nō est loc⁹ q̄ sit dignior vt sit extremū q̄ alius. Quilibz enī eodē mō est principiu z mediū z finis. Et ideo mor⁹ sup ipsūz semp est in p̄cipio z in medio z in fine z nō est in aliquo eoz in aliquo tpe. Et ideo spera mouet z quiescit quodāmodo: qz tenet eundē locū. Et cā in hoc est: qz oīa ista accidunt centro: qz est p̄cipiu z magnitudinis z mediū z finis. Et id qz est extra circūferētia: ideo circulus nō hz locū in quo quiescat postq̄z peruenit ad illūz. Qz semp mouet circa mediū z nō ad vltimū. Et id totū pueniet semp cum sit gescens quodāmodo: z moueatur s; p̄tinuatio: nē: z cōtingit in hoc motu aliqd z suū cōuersum. Adot. n. circularis qz est mēsurā oīuz motū necesse est vt sit p̄m⁹. Quia enī mēsurantur p̄ primā mēsurā. Et qz est p̄m⁹ est mēsurā alioz motū. Et ē mor⁹ circularis solus est possibilis vt sit equalis.

Res enim que mouetur recte diuersantur in motu ex principio ad finem. Omnia enīz quanto magis remouetur a quiescente tanto velocius mouetur. In motu autēz circulari nō est principium naturale neqz finis: sed extra ipsūz in quo est motus recte.

76
Cū declarauit q̄ motus circularis est p̄o recto ex duob⁹. s. qm mor⁹ circularis est p̄fect⁹: rect⁹ autē dimi-
nur⁹: z ē qz mor⁹ circularis p̄o ē p̄tinu⁹ z p̄petu⁹: re-
ctus autē nō. Et in p̄teritis declarauit cām p̄p quam
fuit pole vt mor⁹ localis ē p̄petu⁹: s; illic dedit cāz
remotā: incipit h̄ dare cāz p̄p quā vt p̄pleat illd qd
intēdit declarare. Qm mor⁹ circularis est p̄petuus z
cōtinu⁹. Et dixit: recte cōtingit hoc rē. i. z cā p̄p
quā necesse est vt mor⁹ circularis sit p̄tinuus cōtra-
rio recto est: qm in recto est p̄cipiu terminatū nāli-
ter z finis z medium. s. q̄ ista tria sunt in eo in actu.
Et cā in hoc est: qz motus rectus est sup magnitudi-
nē rectā: z magnitudo recta est finit⁹: z habz nāliter
duas extremitates terminatas: z mediū. Deinde
dixit: ideo incipit motū in eo rē. i. z ppter hoc necē
est vt oē qd mouet sup magnitudinē rectā beat du-
as getes nāliter: getē. s. in initio magnitudinis: a quo
mouet. z getē in fine. Deinde incipit negare hoc a ma-
gnitudine sup quā est motus circularis. Et dixit:
in circulari vō vltima nō sunt terminata. i. in circu-
lari vō nō est p̄ctus in actu q̄ sit principiu z finis.
Qm in circūferētia nō est loc⁹ q̄ nāliter sit dignior
vt sit p̄m⁹ q̄ vt sit finis q̄cūqz locus sit in circūferen-
tia circuli. D. d. glibz. n. eoz mouet eodē mō rē. i.
oīs enīz p̄ctus imaginat⁹ in circulo possibile est vt
ponat p̄m⁹ magnitudinis z finis z medium. D. d. d.
xiz: id mor⁹ sup ipsum semp est in p̄m⁹ rē. i. z id illd
qd mouet sup circuli p̄o imaginari in quolibz p̄-
cto: in p̄m⁹ z in fine: z in medio: qm p̄o imaginari ille
p̄m⁹ arcus alicuius z finis alterius z mediū
alterius. D. dixit: nō est in aliquo eoz in aliqua
hoza. i. z nūq̄ erit in circūferētia circuli in puncto q̄
sit solūmō p̄m⁹ aut solūmō finis: qd nō accidit in
magnitudie recta. Et debes scire q̄ iste cāc quas
dedit hic quodāmodo sunt nāles z quodāmodo mathe-
maticae: accidit. n. causis mathematicis. s. p̄pings in
mathesi: vt sint cāc p̄m⁹ pluriū rerū nāliū: sicut ac-
cidit sciētys subalternatib⁹ cū subalternat⁹: sic arith-
metica: musica: z geometria: z aspectiua. Qm cūz di-
uersitas duoz extremoz lōgitudinis recte est p̄m⁹ cā B
q̄ dicitur existit in locis d̄ys. Et qz finitas dīmen-
siois recte ē p̄m⁹ cā ē in eē mor⁹ rectos: z ē finita: necē
est vt mor⁹ recti sint finiti. Et qz in circulari nō ē ex-
tremitas in actu: neqz vlt p̄ct⁹ in actu: necē est vt in
eo nō sint loca d̄ia: neqz dīmensioes finit⁹: z cum ita
sit necē est vt mor⁹ cū sit vnus: z cōtinuus: z p̄petu⁹:
cū motū sup ipm nō moueat ad loca d̄ia. Et existi-
mas q̄ ista cā quā dedit Aris. hic nō solūmō dat q̄
sit pole motū circularē esse p̄petuū: imo q̄ sit neces-
sariū: sic igi d̄z itelligi iste locus. Et cūz declara-
uit q̄ in circulo non est p̄ctus in actu q̄ sit p̄m⁹: aut
finis: aut mediū. Et q̄ glibz p̄ctus in eo in potētia
est bec tria p̄cta. s. p̄cipiu finis z mediū: narrauit
q̄ ista est cā ppter quā spera est inseparabilis ab eo:
dē loco: z quodāmodo est gescēs: z quodāmodo mora.
Et dixit: ideo spera mouet rē. i. z qz spera moue-
tur circa gibbositatē centri: in p̄cto nō est p̄ct⁹
in actu:

Adot. circu-
laris ē alioz
mēsurā.
Quia mēsurā
tur p̄mo.

Documentū
22. dō nālia
q̄bū d̄z m̄
toch subalte-
nctur.

Que nā
louet
lectus
tē q̄
p̄pōp
idem. 1
135. 2.

Qua motus
in tota nō f3
māz: f3
f3ofaz: 3d
p3p3t 85.2
f3.43.2
f3.2p celi
h34

Cetero dupli
matemati
cū nāle.

Necesse ē vt
mēfura fit p
m3z 2 q p3
mēfura.
dē. 10. met.
cā. 7.

Qua nāliter
mouet recte
motus mo
uēt q3 finit
appropinquāt
idem. 2. cc.
f335. 2. 92.

In actu: necesse est vt ſpera fit in eodez loco nūero: et in pluribz locis f3 forma vt declarātū est i 6. (C Et B intēdebat cū dixit: qm ſpera mouet et eſt geſcens quodāmdo: qz nō mutat locū aliū nūero. i. f3 ſubm et māz: et eſt mota: qz mutat loca diuerſa f3 formā: nō qz ſpera ſic exiſtimaſt mouet fm preſ: et geſcit f3 totū. Ponere. n. corp⁹ motū f3 preſ et geſcere fm totūz eſt impoſſibile: imo rota ſpera et oēs preſ mouent: ſed totū mouet in locis diuerſis fm formā tñ: et preſ mouent in locis diuerſis f3 formā et ſubiectū. (C Dein de dicit: et cā in B eſt q oia iſta accidunt centro. i. et cā in eſſe iſta ppria in ſpera eſt centrū. (C Et pōt itelligere per centrū centz mathematicū. ſ. punct⁹. (C Et pōt intēdere centrū nāle: et eſt corp⁹ ſpecificū ſup qd mouet corp⁹ circularē. ſ. ſpera. n. diuidit nāliter in duas preſ: in centrū et circūferētiā. (C Si igit voluit centrū mathematicū ſic itelligēda eſt hec ſra: eſt. n. pñ magnitudinis et mediū et finis. i. punctus. n. q eſt centrū ſpere ē pñ: eo q linee recte eglez ex eo exeūtes pueniūt ad circūferētiā. Et eſt finis: qz oēs linee a circūferētiā exeūtes pueniūt ad eum. Eſt aut mediū eo q diſtat eque ab oibz partibz: et hec eſt expoſitio Themistii. (C Si aut itellexit centrū nāle: tunc p pñ magnitudinis vult pñ eſſe f3 mām. Et p finē. i. vltimū: qz circularē mouet circa ipſz. (C D. d. 2. iō qz eſt extra circūferētiā et c. i. et qz centrū eſt pñ et finis: et hec ſunt cāe getis et mor⁹: centrū aut nō fuit in ipa circūferētiā: ſed extrā: nō habuit circulus locum: pp quē geſcit: id eſt eo q arcuſus mouet circa finē nō ad eū: et qz finis ē pmanēs in eodez loco eſt. ergo pmanēs eſt vno modo et mota pmanē alio mō. Ad ea qdē: eo q nō puenit ad finē. Quieſcēs vō eo q finis eſt geſcēs. Et vlt ſi pñ et finis et mediū: in his eſt adē puenit vtrūq fieri. (C D. dixit: cōtingit aut in B motu hic et ei⁹ cōuerſuz et c. qz ſi pñ eo q eſt mēſura oīuz motū et ecōuerſio. ſ. qz ſit mēſura: eo q ē primus. Dicit aut hoc qz necesse eſt q mēſura ſit pñ: et q pñ ſit mēſura. Et in hoc loco reuertit ad intētiō: nē in qua pñ iceperat. ſ. ipſz eſſe pñ et eſt tertia declaratio. (C D. dixit qtrā pbationes: et dixit: ampl⁹ mor⁹ circularis et c. amplius aliter pōt pbare: qz ſolus mor⁹ circularis pōt eē pñ: cum eque diſtet a fine ad quē mouet. ſ. a medio. Que aut recte mouent nō eque diſtat a fine in oibz pñbz lōgitudinis: vñ q nāliter mouent recte veloci⁹ mouent qm appropinquāt fini. Et hoc eſt qd voluit dicere: quāto. n. diſtat a geſcente et c. i. quāto enim diſtat a loco in quo quieſcēt: tes erant ei appropinquāt ad locū ad quē mouentur tanto velocius mouent. (C D. dixit: in motu aut circulari et c. i. in motu aut circulari nō eſt pñ nāle: neqz finis nālis: ſed pñcipiū et finis eius ſunt extra magnitudinē: fm quā ſit motus. ſ. in medio: et magnitudo circūdat ipſuz exiſtēte ipſo eodem. ſ. centro.

C Quia aut fm locū mutatio primus motus eſt: teſtant oēs qd qz de motu fecerūt mēmorā. Principia. n. ipſi tradiderūt fm bz mouētibz motū. Diſgregatio enīz et cōgregatio mor⁹ f3 locū ſunt. ſic enīz mouet cōcordia et diſcordia: bec. n. diſgregat: illa aut cōgregat. Ipſoz aut intellectū dixit Anaxagoras diſgregare mouētē primo: ſi autē et qd qz bz qdē: nec vnāz cām dicūt: ppter id

qd per vacuū moueri dicūt. Et nāqz bi fm locū moueri nāz dicunt. Abotus aut ppter vacuū loci mutatio eſt: et ſicut i loco. Alioruz aut motus nec vnū in eſſe primis corporibz f3 bz q ſunt ex bz opinant vtrūq. Augmentari. n. et corrūpi et alterari: cōgregans et diſgregans arboris corporibz dicūt. Eodez aut modo quicūqz ppter denſitatē et raritatē dicūt gnationē et corruptionē: cōgregatione et diſgregatione hic ponunt. Ampli⁹ aut et pter hos: aiam cām fingētēs eſſe motus. Ipſuz enīz ſeipſuz mouēs pñcipiū eē dicūt eoz q mouent. Abouebit aut anial et omne aiartū fm ipm motū qui eſt fm locuz. Et pprie autē moueri dicim⁹ ſolū qd mouetur fm loci motū. Si aut quidē geſcit in ſe ipſo: ſed augeat: aut decremētū patiat: aut alteret: cōtingit quodāmdo moueri: ſimplr aut moueri nō dicim⁹. (C Qd qdē igit ſemper mor⁹ erat et in oī tpe erit. Et qd eſt pñcipiū perpetui motus. Adhuc autē qz motus primus: et quem motum perpetuū cōtingit ſolum eſſe: et primum mouens quod immobile ſit dictum eſt.

C Quia aut motus localis ſit primus motus teſtant oēs qui aliqd dixerūt de motu in libro. Attribuit enīz principia ei⁹ bz qui hoc motu mouent. Separare autē et cōgregare ſunt motus locales: ſic aut opinati ſunt amicitiam et litē mouere. bec. n. ſeparat. illa cōgregat. Anaxagoras aut dicit de intellectu q eſt prim⁹ motor: ipm ſeparare et diſcernere. Si aut ſe hñt: et qui nō pcedūt aliqd agēs bñdī: f3 dicūt oia moueri p vacuū. Illi aut dicūt nāz moueri localr. Abotus. n. pp vacuū eſt mor⁹ localis. Impoſſibile eſt. n. q aliquis alioz motus ſit in prio: f3 in bz que generalr ſūt a primo: dicūt. n. augmētuz et alterationē fieri in cōgregatis: et ſeparatis corporibz idiniſſilibz. Et ſi q dicūt gnationē et corruptionē fieri ex ſpiffitudine et raritate. Hoc. n. ordināt in cōgregatione et ſeparatione. Et ſi alij ponētēs aiaz cām eſſe mor⁹. Dicunt enīz illud qd mouet ſeipſuz eſſe pñcipium motū. Aialia aut et quicquid habet aiam mouet ſeipm localiter. Aliter ſi dixerit aliqd moueri hic primo apprebēdet aia ipſz. ſ. moueri tñ in loco. Quieſcens aut ab hoc motu et ſi cōtinue augetur: aut diminitur: aut alterat diceſt moueri ſic: ſimplr aut nō diceſt moueri. (C Bictum eſt qm motus ſimplciter ſuit et erit toto tēpore. Et pñcipiū

Cōmē. ſup phyſ.

3 3

Physicorum

pium motus eterni qd sit. Et motus eterni
qualis sit motus qui soli pot esse eterni qd
sit: et qd primus motor sit immobilis.

77 **C**uz declarant qd mor circularis est por rector: ita
pzi⁹ pbauerat motu pmi esse motu locale: silt vult
hic notificare motu locale prioris et ceteris motib⁹
inducens testimoniu sup hoc qd oes dicentes motu ge
nerari fm varietate eo ptoes cogit na dicere motu
locale prioris esse ceteris motib⁹. **C** Et hoc est qd. d.
qm aut mor⁹ rē. i. qm oes dicentes fieri motu ponunt
motu locale prioris esse ceteris motib⁹. ipz. n. eē coc
git eos ad hoc. **C** Deinde dedit cas et dixit: attribuit
eniz rē. i. dicit eniz pncipia ois motu moueri mo
tu locale: aut dicit pncipia ois motu moueri hoc
motu pmo. Qui n. dicit pncipia agētia dicit primū
motionē hōz pncipioz esse locales. Qui aut dicit
oia ex se moueri. snātia. dicit ipsa pmo hōz motu mo
ueri. **C** Et cū dixit: qd oes dicentes mūdum generari
dicit motu locale prioris esse: icipit dicere opinione
Empedoclis dicēs: separatio. n. et pgregatio rē. i. Em
pedocles. n. ponit motu locale prioris ceteris motib⁹
eo qd separatio quā dixit fecisse lītē: et pgregatio quā
dixit fecisse amicitia: in generatione mūdi et eius cor
ruptione sunt. i. mor⁹ locales. **C** Silt Anaxagoras di
xit motu locale prioris esse oibus motibus. Dixit. n.
intellectu icipisse discernere ptes pssiles: que sunt iuv
pta suā opione elntaz extrahere illa a mixto: discre
tio aut est sepatio: sepatio aut motus localis. **C** Dei
de dixit: silt se hnt qd nō pcedūt rē. i. silt se hnt
negātes cām agētē icipientē generare mūdū et in
nuit Democritū et alios. Democritus eniz opinabāt
elntā qd dicebat corpora athoma eē et ifinita p se mo
ueri p vacuū in quo sunt: qd inuolutis generabatur
ens: sic qd motu locale prioris esse alijs. **C** Deinde
d. illi eniz dicit nāz moueri localiter. i. et si isti nō di
cunt eām agētē qd aliqū icipit mouere elnta mūdi:
aut ptes eius ad generationē: ponūt tū has ptes pzi⁹
moueri: eo qd sunt in vacuo. Qd aut mouet eo qd est
in vacuo mouet localiter. **C** Deinde dixit: impossibile
enī est qd alijs alijs motu sit in pmo. i. hoc aut di
cūt eo qd nullus mor⁹ pter locale pōt nūerari in mo
tib⁹ pmiis: s. in bis qd a pmiis generant. **C** Deinde no
tificauit quo mō isti. i. secta Democriti reducūt oēs
mor⁹ ad locale qd est pmi⁹: et dixit: augmētū. n. rē. i. di
cunt aut augmētū et diminutionē et alterationē acci
dere reb⁹ ex pōne athomoz: qd sit p pgregationē et
separationē. i. vt mibi videt qd illi opinant hōz fieri se
quētes amplitudinē foraminū et stricūrā. Amplitu
do aut et stricūrā est separatio et pgregatio. **C** Dein
de dixit: silt dicēs generationē et corruptionē fieri
ex spissitudine et raritate: id est silt qui dicūt elemē
tus eē vnu aliqd corpōz simpliciu: aut aliqd mediū
inter illa: faciunt hoc ex hoc oia alia generari fm
spissitudine et raritate. Dicunt et motu locale prioris
esse ceteris motibus. Denfart. n. et rarificari sunt mo
tus locales: et hoc est qd voluit dicēs: hec. n. ordinant
in congregatione et separatione: collocant enim den
sitate et raritate in genere congregationis: et segrega
tionis: et separationis. **C** Deinde dixit: et similiter ali
faciētes animā rē. i. id est silt qui dicunt principiu
motu esse animā et opinari sunt animā seipsam mo
uere. dicit primū motu esse locale et inuit vt vide
tur p latonē: id est qui opinabāt principiu motuum
esse animā et ipsam seipsam mouere: et dicit aīalia

vel
fundum.

Ob. Empe.

Ob. Anax.

Separatio est
motus localis.
Ob. Demo.

Defart et ra
rificari sunt mo
tus locales.
oppositus. 7.
pdy. 15.

Ob. ptonis.

aut: et qd hōz aīaz mouet se motu locali. **C** Et cum
dixit: qd oes aīaz pueniūt in hōz qd mor⁹ localis ē pmi⁹
motu: et si dñt in mō: deinde inuit rōnē dialecticā q
inquat in hōz ipse ē pmi⁹ motu. i. qd mor⁹ localis ē no
tior oib⁹ motib⁹: et dixit: amplifi dixeris aliqd moue
ri rē. i. ampli⁹ ex hōz noīe simplr mor⁹ nō itelligit nisi
mor⁹ localis: cū hōz nomē mor⁹ dicat de motu locali: et
de alijs hōz pzi⁹ et poster⁹ et simplr et hōz dēterminationē.
Dox aut de qd nomē dē hōz pzi⁹ et poster⁹: et simplr
et hōz dēterminationē: illud de qd dē pzi⁹ est cā ei⁹ de qd dē
poster⁹. **C** Jo dixit: gescēs aut ab hōz motu rē. i. et no
mē mor⁹ ab eo qd localr mouet dē simplr: si aut fue
rit gescēs in loco qūis augeat et diminat: et alteret:
aut moueat alijs plurib⁹ motib⁹: nō dicim⁹ ipm sim
plr moueri: s. cū dēterminationē: vt si dicat ipz moue
ri hōz alterationē: aut augmētationē: sic hōz nomē ens:
qd dē de suba: et de alijs pdicamētis cū dēterminationē:
vū suba pōt est oib⁹ pdicamētis. **C** Et cū ppleuit to
tū hūc pmonē: id nūc sumatis oia qd pccerūt qd ha
bet in fm oib⁹ dēfinitiuis: sic pclo in oīonib⁹. **C** Et
dixit: dictū est qd mor⁹ rē. i. mor⁹ pmiū: quē pbauim⁹
esse: pmi⁹ mor⁹ eterni qd sit. i. qm nō corrūpit: et mo
tus etern⁹ qd mor⁹ sit. i. mor⁹ circulariter: et mor⁹ qd so
lus pōt eē etern⁹. i. et declarauim⁹ cū hoc qd mor⁹ cir
cularis est eternus sic qd ipse solus pōt esse eternus.
Sunt eniz due qōnes: aut vult qm cū sit declaratu
motu esse: et hoc necesse est: sit declaratu qd aliquis
motu sensibili pōt esse etern⁹ solus: declarabit qd
hic motus sensibilis sit etern⁹. i. motus corporalis ce
lestis inter oēs alios mor⁹: et qd motor prim⁹ est imo
bilis: neqz per se neqz per accidēs.

Ad op de qd
or nomē fm
pzi⁹ et poster⁹
us et simplr
et dētermina
tōne illud qd
pzi⁹ est cā ei⁹
de qd dē pos
terioris.

Suba pōt ē
oibus pmiis.
Idē. 7. mo.
t. co. 4.
Suma t de
mātatio de
cur cōclūsiō
oīonibus.

C Tractatus qrtus cōtinet vncū caplm: in
quo ostēdit pbs qle sit primū mouēs. v3.
qd sit indiuisibile et nullam pzi⁹us habeat
magnitudinem.

Cap. I.

Eod aut necesse est ipartibile
esse nec habere magnitudines
dicem⁹ primū de priorib⁹ ipso
dēterminātes. Dōz aut vnu
quidē. Qd impossibile est vllūz
finitū mouere fm infinitū tem
pus. Tria eniz sunt. Qd mouet. Qd mouēs
et tertiū in quo sit mor⁹. i. tpe. Nec autē aut
sunt ifinita oia: aut oia finita sunt: aut que
daz: aut duo: aut vni. Sit igitur a. mouēs.
Qd aut mouet b. Tēpus aīfinitū in quo est
c. Ipsuz d. igit pars ipsi⁹ a. moueat aliquaz
partē ipsi⁹ b. que est in quo est c. fm aliquaz
partē ipsi⁹ c. que est in quo est c. Hōz ergo
in equali ipsi⁹ c. In pluri enī maius. Quare
nō ifinituz tēpus qd est ipsi⁹ c. Sic itaqz
ipsi⁹ d. apponēs auferaz ipm a. Et ipsi⁹ c. ipz
b. Tēpus aut nō auferā semp remouēs eq
le. In ifinitū. n. est tēpus. Quare ois a. totā
b. mouebit ifinito tēpe ipsi⁹ c. Hōz ergo possi
bile est a. finito moueri aliqd fm infinitum
motum. Qd quidēz igitur nō contingit fini
tuz in ifinito moueri tpe manifestū est.

C Nunc

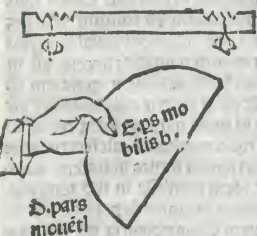

Nunc aut volumus hoc pbare hanc mo-
torē impartibilē esse non hntem magnitudi-
nem. **D**eterminātes prius quedā q̄ pce-
dunt hanc ppositionem. Quorū vnus ē mo-
torē finitū tpe infinito moueri impossibile esse.

Sunt enī tria. **M**otor. s. qd mouet.
Et in quo sit mor. s. tps. **D**ec aut tria: aut
oia infinita: aut oia finita: aut quedā sic: qdaz
sic: vt si dicās duos: aut vnū. **S**it ergo a. qd
mouet: b. qd mouet: c. tps infinitum. c. z
moueat d. pars eius pte eius que est e. **N**on
ergo mouebit illud in tpe equali c. cuius mai⁹
debet moueri z lōgiou tpe. **N**on erit ergo
tunc tēpus infinitū. **S**it ergo tps in quo d.
mouet c. tēpus 3. **S**i ergo addiderimus a.
cōsumemus a. **E**t si addiderimus b. z con-
sumabimus b. **E**t tps aut si diminuerimus
semp equaliter non cōsumabit. **E**st enī infi-
nitum. **N**ecessē est ergo qd totus a. moueat
totus b. in tpe finito c. **E**rgo finitū erit. **I**m-
possibile est ergo aliquid finitū moueri motu
infinito. **U**nde manifestū est finitū moueri
aliquid tempore infinito impossibile esse.

Demonstratio qua probatur qd finitum mouens
non potest mouere aliquid in tempore infinito.

L. tempus infinitum.

78 **I**n hoc caplo vult declarare qd h motor prim⁹ nō
est in mā: sed subsistens per se. z hoc si ante declara-
tum sit hic ppius declarabit. **D**ixit ergo nūc au-
tes volumus declarare huc motores esse immobiles:
neq p se neq per accidens: neq est potētia in corpore:
quod intendit pbare. **I**n pdictis enim probatum est
ipm esse nō corpus: neq mobile p accidens: sed bec

probatio est magis propria: in qua probat ipm esse
extra materiam. **D**educit ea que se habēt sicut
propositiones ad habēdas certitudinē de hac qōne.
Et dixit: determinantes prius zc. hoc aut dicit eo
qd declaratum est corpus infinitū esse impossibile ēē:
sed iā declaratū est motore infinitū esse: z tps infini-
tum esse. vult ergo probare cui⁹ esse est esse hui⁹ mo-
toris. **E**t dixit: sit igit a. motor z qd mouet b. z c. i.
dico ergo qd impossibile est motore finitum mouere
tēpore infinito. **U**. g. sit a. quod mouet: b. qd mouet:
tur: c. tempus infinitum: z accipiamus partem mo-
toris qui est a. z illa pars sit d. z moueat partē ei⁹ qd
mouetur. s. b. z illa pars sit e. z bec diuisio est possibili-
lis: eo qd motor qui est potentia in corpore pot diuidi.
Deinde dixit: non ergo mouebit illud zc. i. d. ergo
nō mouebit e. in tempore equali tēpore c. in infinito: in
quo a. mouet b. **L**uz. d. sit pars a. **P**otentia autē pris
minor est potentia totius: z maior totum est: z quod
maius est mouet tempore longiori. **D**ec enim propo-
sicio verificata est in pluribus locis: vt in fine septi-
mi. **D**einde dixit: non ergo erit tempus infinitū:
id est non ergo d. mouebit e. tempore infinito: in quo
positum fuerat qd a. quod est totum mouens moue-
bit b. quod est totus mobilis. **D**einde dixit: sit igit
tempus in quo d. mouet c. tempus 3. z c. i. z cum pro-
portio temporis 3. ad tempus c. sit composita ex pro-
portione d. ad a. z ex proportione e. ad b. quia tempus
vtriusq; motus sequitur proportionem motoris ad
mobile quod in eo mouetur: proportio autē d. ad a.
est finita: qd d. multiplicatus consumit a. z proportio
e. ad b. est finita: qd e. etiaz consumit b. **E**t omnis p-
portio composita ex duabus pportioibus finitis est
finita necessario. **P**roportio ergo temporis 3. ad tē-
pus c. est finita. 3. igitur cōsumabit c. **L** autē est infi-
nitū vt positū est primo: qd est icōueniens. **T**pus g. c.
neq est finitus. **D**einde. d. ipole est g. aliquid fini-
tū zc. i. posito g. qd motor finitus nō pot mouere ali-
qd inf. nec aliquid finitum tēpore finito: manifestum
est finitū nō posse mouere tempore infinito. **D**i-
cit autem hoc eo qd si finitū moueret magnitudinē
finitā: moueret in tempore infinito. **S**ed qd corpus
finitū moueat corpus infinitū per seipm esse impos-
sibile. **P**otentia enī motoris necesse est superare po-
tentiam mobilis in qua est. **S**ed norandū est qd pro-
positiones cōditionales quas posuit **A**risto. hic sunt
propositiōes vere de corpore celesti: cū posuit qd po-
tētie motue eius sunt forme in materia: quapp acci-
dens nō perficiet nisi iunctis pibus illius mae: fm
ppinquitatē terminatā. **H**oc aut qd est hō potentia
totius est maior potentia partis: est diuisibilis per
diuisionem pris mae. **S**i ergo pris mae fuerint fini-
te z potentia erit finita: si vō potētia sit infinita pris
sunt infinite. **O**mne aut corpus est finitū: partiū:
actio. n. ipsius est finita: bec omnia sequentē necessa-
rio ex hac pōne. s. qd corp⁹ celeste ē for⁹ mā: siue aīa
in eis posuerit vey aut salum: oīs. n. posito qd exigit
destructionē hui⁹ pōtie: est falsa: sicut omnis posicio
q exigit destructionē hui⁹ pōtie si lapis volat hz alas:
est posicio falsa: z si ipole sit lapidē volare. **S**ilr qui
ponit in celo aliquā positiōē ex q segit dstruio bu-
ius pōtie. s. qd si celū hēat pris: necesse est qd po⁹ partis
differat a potentia totius: z si sit impossibile ipz ha-
bere partes: nedum si posuerunt habere partes tres
in actu: z quanto magis est ponere ipsum esse impos-
sibile hz qd possibilis est forma exiens in materia.

*Die pportio
composita ex
duab⁹ ppor-
tioib⁹ finitis
est finita ne-
cessario.*

Digressio.

Aut qritatē

*Aut pte. 4.
phy. 95. r. 7.
phy. cō. 2.*

Physicorum

Rō pma cō-
mentatoris.
Finitas ē ex
pte mae: op-
positū. 3. pñ.
cō. 60.

Secūda.
Oī for' ex
stēu i mae acci-
du diuissibili-
tas: vñ cāz p
c. de mae. oib.
Idē cō. seq.

**Idē est sim-
plex caret po-
tētia contra.**
a. "pō" ē cā
pōnis alicui
substātijs.
b. Co: pa ce-
lestia sūt mae
simplices: et
for' eoz sunt
forme non in
materijs.
c. Inuicē p
cōtradictōe
Aristotelis.

**Contra di-
minutōe ter-
Arist. ē in fe-
quēte expo-
sitiōe: vide
phil. 3. d. alia
cō. 30.**

**In duobus
Alpharabi
ab Arist. de-
uauit.**

Amplius cum omne cōpositū ex mā r forma in-
uenim' ipm hēe actū finitū: dixim' finitāe actionis
puenire: aut ex pte for': aut ex pte mae. S; for' non
pōt dici finita: Rēstat igit' q finitas ē ex fini' mae.
Et si sit actio aliq' ifinita nō necesse est ipsaz eē: aut in
mā finita: aut forme epnas in mā: q posita sequunt'
incōueniētiā q Ap. intulit. ¶ Itē oī forme exstī in
mā ptingit diuissibilitas vel possibilitas. s. pō' diuidē
di ex pte mae. s. inest potentia diuissibilitatis. Posita
ergo aliq' forma cui nō accidit diuissibilitas hec pro-
culdubio nō erit in mā: qd. n. denudatū est a cōposi-
tōe: r factum eē: est suba vna simplex: sicut simplex
hō. Dec. n. ppositio ē pueritabilis. s. Qd est simplex ca-
ret potētia: r qd caret potētia est simplex: potentia
enī est cā cōpositiōis alicui' ex duab' substātijs si il-
la vel aliq' suba est vna in actu: r potētia illa erit sim-
plex: hō aut sunt corpora celestia. Simplex aut vt de-
claratū est: nō mouet ex se nisi qd mouet eē p mūm
qd mouet: b. corpora ergo celestia sunt mae simpli-
ces: r forme eoz sunt forme non in materijs. ¶ Da-
bit ergo h pōz eoz error: q obuiūt. Arist. q in cor-
porib' celestib' impossibilis est diuissibilitas quā Ap.
posuit in sua demonstratiōe: r est possibilis in eis: in-
quātū posita sūt ipsa eē formas in materijs. Impos-
sibilis vō inqētū sunt simplicitas: r forme eoz nō sunt
in materijs. ¶ Iti q sic se hnt sicuti cuz syllogismo
ducere ad icōueniēs obuiūt illationē: aut q sequit'
ex illatiōe eē vepz: r dicit' syllogismū peccare quod
plurib' accidit modernis phanibus: qui solis libris
Aui. pteū sunt in sua phia: r maxie q vir ille trāstū-
lit ab Arist. in lib. suis hō vident eē demonstratiōes
Ari. in p' faciē: nō sunt aut in veritate: vñ libri hui'
viri poti' faciūt a sapiētia recedere q ipsaz largiant'
r vlt' dico h nō solū Aui. ppiū eē: s. r oī q vñs ē
log de hō nō obseruā vñ Arist. opinādo in eis q in-
telliguntur in pmo aspectu ipsa eē demonstratiōes
Arist. sicut sepius contingit. Galenoz: r mox incipit cō-
tradictōe ei nesciēs ipsimet in veritate cōtradictōe.
¶ Et sicut accidit Alpharabio in h q opinatus est:
q illa via quā ipse Arist. intendit ad eternitatē mo-
tus: est illa quā ipse Arist. libro suo de entib' trāsmuta-
bilibus. ¶ Necq' solū in hoc accidit huic viro h cuz
Aristo. s. in arte demonstratiua in q ipse incedit alia
via q Arist. opinans illā esse verā: aut errans in scia
Ap. r nos iā declarauimus h in cōmento nō sup po-
steriorib': r dixim' qdā de hō in nris qōnibus.

Cō autē in finita omnino magnitudine nō
ptingat infinita eē potētia: ex his māifestuz
est. Sit. n. plus potētia semp egle in minoz
faciēs tpe: vt calefaciens: aut dulce inferēs:
aut pñciēs: r oīno monēs. Necesse ē ergo
r a finito qdē infinita hnti potētiāz pati ali-
quid patiens: r plus q ab alio. Plus enīz
est infinita potentia. At nō ptingit tps nō
esse vllū quo potētia illa moueret. Sit enīz
in quo est a. tpus in quo finita vis calefacit:
aut depellit. In quo agūt q ē a. b. finita qdaz.
Ad hāc maiore semp accipiens finitam: ve-
niam aliqñ ad id qd in a. tpe mortuz erit. Ad
finitū enī semp addēs excellā oē finitū: r au-
serens deficiāz silt. In eqli ergo tpe moue-

bit infinita ipsi finite. Hoc autē est impos-
sibile. Nullum itaqz finitum contingit infi-
nitam habere potentiam.

Cū autē impole est oīno in magnitudine
finita eē potētia infinita ex istē māifestuz
est sic: qz maior potentia agit eqli in tpe mi-
nor. A. g. calefacit aut sanat r vlt' mouet:
necesse est ergo infiniti cū potētia ei' sit infi-
nitas agere in passibile maiore passionem:
quā qd finita. Infinitū enī mai' ē. Hō autē
hō potest eē tps. Si enīz a. sit tps in quo po-
tentia infinita calefacit: aut eleuat. Et in tē-
pore a. agit illā eādē act' onē potentia finita.
Accipietes enim semp potētiā maiore ac fi-
nitā. necesse est aliqñ puenire ad qd moueat i
tpe a. Augentes enī semp finitū superat oē
terminatuz. Et diminuētes semp diminuē
similiter. Adhuc ergo finitū in tpe: in quo
infinituz mouet: quod est impossibile. Hō
ergo finitū est potentia infinita.

Cum declarauit impossibile esse q motor finitus 79
moueat aliquod finitū tēpore infinito: r hoc qd dici-
mus motor finitus intelligimus motore finitū poten-
tia r magnitudie: s. hoc qdē q motor cū fuerit cor-
pus sit finite magnitudinis: iā pbatū est in tercio: q
aut finite potētie cū sit corpus finitū hoc nōdū mā-
nifestū est: vult illd h pbare. Cū. n. habuit q oīs cor-
poris potētia est finita: r adiūxit huic ppositionem
quā prius pbanit. s. q hns potētiā finitā non potest
mouere corp' finitū tpe infinito: hēbit q hic mot' cu-
ius tps vt demonstratū est: est infinitū: nō pōt fieri a
corpe neqz potētia in corpe exite. Et dixit: qm autē
impole est oīno rē. i. qm aut impole est i corpore cō-
posito ex mā r forma: q forma eius agit actiōe infi-
nita ex his patebit. Potentia. n. hec dicta intelligen-
da est potētia actiua: potētia. n. duplr dicit': actiua. s.
r passiuā. ¶ D. inceptit inducere propositiōes qb' co-
natus est hoc pbare r dixit: qz maior po' rē. sit er-
go nobis primum tāq notum per se q maior poten-
tia agit actionem equales actioni minozis potētie
in tempore minozis tempore in quo agit minor illaz
actionem. ¶ Deinde. d. necesse est finitum rē. i. cuz
igitur maior potentia agit actionem equales actiōi
potētie minozis in minozis tempore: necesse est in
equali tempore ipsam agere actionem maiorem q
minoz. Unde necesse est q corpus cuius potētia est
infinita cū egerit in id quod natū est suscipere actio-
nem eius: vt cuz in frigidauerit: aut calefecerit: agit
in aliquo tempore actionem multo maiorem actio-
ne corporis finiti in idem passibile in illo tempore.
¶ Deinde. d. non autem huiusmodi potest esse tem-
pus: id est corpus autem cuius potentia est infinita:
nō agere pōt actionē equalē corporis finite potētie
in tpe oīno: s. in istā: qd ē impole. Oīs enī trāsmu-
tatiō: vt demonstratū est: est in tēpore. ¶ D. inceptit
hoc declarare r dixit: si enīz a. fuerit tps rē. i. si enim
posuerimus aliqō tēpus vt a. in quo potētia infinita
agit actionē finitā vt calefacere: aut eleuare: aut vlt'
mouere: posuerimus q in hoc eodē tēpore. s. a. agit
potētia finita illā eādē actionem: hoc enīz possibile
est: cōtinget

**Ad alor: po-
tentia eqli
agit in mino-
ri tempore.**

**Ex hoc pōz q
potentia infi-
nita passiuā
est in magni-
tudine: h ē
verum: quia
māxima.**

**Dei
aut
fōne**

Se

est: cōtingit q̄ finitū z infinitum agant eandē actio-
nem in eodem tpe: quod est impossibile. Si enī ma-
ius in minori tēpore facit actionē minores: q̄sto ma-
gis agit in minori tēpore actionē illud qd est infinite
potēte. ¶ Deinde narrat quomōd potest inueniri
potentia finita agens in illo tempore posito in quo
agit potentia infinita actionē equalem illi actioni: z
dicit: accipientes enī semper rē id est z hoc possibile
est. s. si posuerimus potentia infinita que agit in tem-
pore aliquo actionē finitā: inueniamus potentiam
finitā que in illo eodē tēpore agit illā eandē actio-
nem. s. equalē illi: eo q̄ si posuerimus potētiā finitā
que agit in illo tēpore actionē minore illa: quā in eo
agit infinita: poterimus augere potētiā finitā con-
tinue: z sic augmentabī actio eius in illo tēpore: sic
ergo cōtinue facientes perueniemus ad hoc q̄ agit
actionē equalē illi actioni in illo tēpore. Verbi gra-
tia sit b. potētia infinita: z c. actio eius: z a. sit tempus
huius actiōis: z sit d. potētia finita que agit in illo tē-
pore parte c. vt quartā aut quintā parte: multiplicā-
tes ergo d. ita q̄ p̄porio totius magnitudinis ad d.
sit sicut p̄porio p̄tis b. ad e. manifestū est necesse eē:
q̄ illa magnitudo agit c. in tēpore a. in quo b. qd est
potētia infinita agit. In eodē ergo tēpore agit poten-
tia finita z infinita. Nec p̄t aliquis dicere nūq̄ pue-
nit addēdo in magnitudine finita ad magnitudinē
finitā agentē in illo tpe actionē quā agit magnitu-
do infinita: possumus n. semp addere super magnitu-
dinē quouisq̄ actio eius actionē superet q̄cūq̄ deter-
minatā posuerimus. Posito ergo q̄ actio termina-
ta est infinita in tpe terminato: poterimus augere il-
lam magnitudinē terminatā que dicit in illo tpe
actionē agere illā in t̄m: ut q̄ agit illā in illo eodē
tēpore. ¶ Et hoc est quod dicit: necesse est aliquādo
peruenire rē. i. addētes enī cōtinue super finitū ang-
mentabī actio eius: ita q̄ superabit quācūq̄ actio-
nē terminatā posuerimus: sicut si p̄tinue diminue-
tes illud deficiet actio eius a quacūq̄ actione termi-
nata quā posuerimus. ¶ Et intendit per hoc dicere
q̄ illud qd sequit addēdo cōtinue: est simile ei quod
sequitur diminuēdo: nō aut voluit pole eē magnitu-
dinē crescere in infinitū: sicut est pole ipsā dimi-
nui in infinitū. Dicitū est enī in tertio hui⁹ libri q̄ aliter
se habet in hoc additio z diminutio. Participat aut
in hoc qd hic itēdit. s. q̄ si aliqua magnitudo ponat
terminata cui⁹ actio est terminata: z alia magnitudo
minori illa cui⁹ actio est minor poterimus augere mi-
norē tantū q̄ adequabit maiorē in actione: aut su-
peret illā: si s̄r poterimus tantū diminuire maio-
rem q̄ ager actionē equalē minoris z minoris: z hoc
scz in eodē tpe. ¶ Et ipse distulit illationē huius de-
monstratiōis ad finē huius libri. ¶ Nec autē demō-
stratio multipl̄ p̄t fieri z formari. P̄t enī sic. Dic
motor hz actionē infinitā. Qd aut corpus aut poten-
tia in corpore nō hz infinitā actionē. Dic ergo motor
nō est corpus. ¶ Aliter aut formā sic. Si actio hec
que est infinita est corporis aut p̄ corpore. Et actio
hec nō ē nisi potētie infinite talis. Et oē corp⁹ est fini-
tum. Necesse ē corp⁹ finitū eē potētiā infinitam. D.
destruet p̄tis sic. Nō aut corp⁹ finitū ē potētia infi-
nita: sequitur oppositū antecedentis. s. q̄ actio hec
nō est corporis: neq̄ potētie corpore. Aristot. aut p̄
fecit hāc demonstrationem in fine huius libri.
¶ Demōstratio q̄ nulla magnitudo finita habet po-
tentiam infinitam.

¶ In p̄positiōe autē assumpta h̄ q̄ d̄r q̄ ois corp⁹ est
potētia finita dubitari p̄t: vt p̄tineat corp⁹ celeste
aut nō. ¶ Si n. p̄tinet corpus celeste: tūc corp⁹ cele-
ste erit potētia finita: cui⁹ aut ē potētia finita ē cor-
ruptibile. ¶ Si r̄ dubitat de p̄pōne q̄ v̄t in dēla-
ratiōe hui⁹: q̄ ois corp⁹ ē potētia finita: q̄. s. d̄r q̄ si
eēt potētia infinita p̄tingeret q̄ motus eēt in istāti.
Dicit enī alig: vt qd Arist. d̄r p̄tis eē si potētia cor-
pore hz actionē infinitā: p̄tas agere nō in tpe: z nō
est se sequēs si actio infinita sit potētie nō corpore: q̄
agit non in tpe. ¶ P̄ta gdeq̄ valde difficilis ē z
multū scrupulosa. ¶ Et Alex. in q̄būdā suis tracta-
tibus ridēs. d. corp⁹ celeste adeptū fuisse eternitatem
a suo motore q̄ nō ē in mā: fm̄ h̄ ḡ erit aliqd qd p̄t
corrūpi: z tū nūq̄ corrūpet: z hec Platonis ē opio. s.
aliqd eternū eē qd p̄t corrūpi. ¶ Aristot. aut i fine
primi lib. d. ce. z mū. pbauit ipole eē eternū cui iit
potētia ad corruptionē. ¶ Joānes aut grāmaticus
hic sibi retinuit qōnē p̄patericos in eo q̄ opinat
q̄ mūdus sit corruptibilis z gnābilis. ¶ Et hec ou-
bitatio ē fortior oib⁹ dubitationib⁹ q̄ p̄t accidere h̄.
¶ Maxie cū Ap. exp̄sse dicit in scdo de celo z mū.
q̄ celi ē potētia finita. vbi reddit cāz q̄re non insunt
celo stelle maiores his q̄ iit illi: si enī dicit h̄ eēt fa-
tigaret. ¶ Audiēs autē Ali. vba h̄ Ap. q̄ audierat
verba Alex. opinat⁹ ē dupl̄ eē neciūz n̄: tūz. s. ex al-
tero p̄tingēs pole ex seip̄o: neciūz ex se. neciūz qd ē
ex alio vt celū. necessarius v̄o ex se vt motores celi.
¶ Nos aut dicim⁹ q̄ ex vi v̄boz Arist. in hac d̄mō-
stratiōe app̄s q̄ p̄t ei⁹ passiua. s. susceptiua motiōis
est finita: sicut n. actio infinita nō ē forme in corpore: sic
passio infinita nō est forme in corpore. s. p̄posito ex mā
z forma. ¶ Q̄is n. forme est p̄t finita siue sit actiua
siue passiua: cū sit diuisibilis per diuisibilitatē corpo-
ris: z oē corpus sit finitū. ¶ Et si posset eē q̄ potētia
in corpore p̄posito ex mā z forma suscipiet motiōē
in infinitū: tūc infinitū eēt mai⁹ infinito: id ē. n. corp⁹ sen-
sibile q̄ro mai⁹ fuerit tāto tps i q̄ suscipit motiōēz a
suo motore erit mai⁹. Si ḡ aliqd corpus posuerim⁹
h̄. s. q̄ suscipiet motiōē infinitā: tūc qd mai⁹ ē d̄s su-
scipe motiōē lōgiori tpe: sic infinitū suscipiet in fi-
nitū: qd ē ipole. ¶ Et p̄ ergo p̄s corpus celeste nō
cōponi ex materia z forma: z ipm̄ esse simplex: z q̄
forma ipsius nō hz subsistere p̄ ipm̄: z q̄ ipa ē q̄ mo-
uet ipsū: z q̄ in ipso non est forma m̄lis omnino.
¶ Dubitabit alig ex hoc qd d̄r enī est in libro de ce-
lo z mūdo ipm̄. s. eē neq̄ graue: neq̄ leue: z ipm̄ b̄re

Digressio.
Dubia p̄ma

Dubia. 2.

Solo p̄mi
Alexader.

P̄tio celi. 4.
co. 1. 4.

Joānes grā
maticus. d̄ q̄
etiā vi se. 12.
met. co. 4. i.
Secundo ce
li. c. 7. 1.

Alexenna.
Eid co. 12. 4.
p̄mi de celo.

Alexro. 9.

Idē 3. ca. de
liba orbis.

a Corp⁹ cele
ste caret mā.
Idē p̄p. 63.
z. s. met. te. c.
4. z. 12. z. 11.
met. a. p. 10.
z p̄ co. co. 20.
z. 9. z. p. 2. 5.
c. de liba orb.
Dicitio.

3 p̄p. re. co.
4. z. 69.

P̄tin⁹ mo-
tus formā d̄i
rōne Aristot.

Secundus

Physicorum

Hic 3^m ca.
de liba orbis.

Pro hac
ma. vide. 39.
2. de cr. 7. 63.
eiusdē ac. 71.
Et. 41. 12. me
ta. Et. 3. c. de
liba orbis.

Solo sede q
stois melio
re unde solo
ne qre i. 3. c.
6 suba orb.

Finia et infi
niti soluz de
corpihus dici
pnt. 3. dem p
phy. t. c. 15. 2
3. ph. 35. 2. 36

In potētia i
corporis nō
pōtelligi q
vna sit maior
altera nā ma
ius et minus
sunt soli qū
tatio: vide p
hoc. 35. septi
mi phy.
a. Proportio
tōe soli ma
gnitudine ad
magnitudines
vel eorū que
insunt ei.

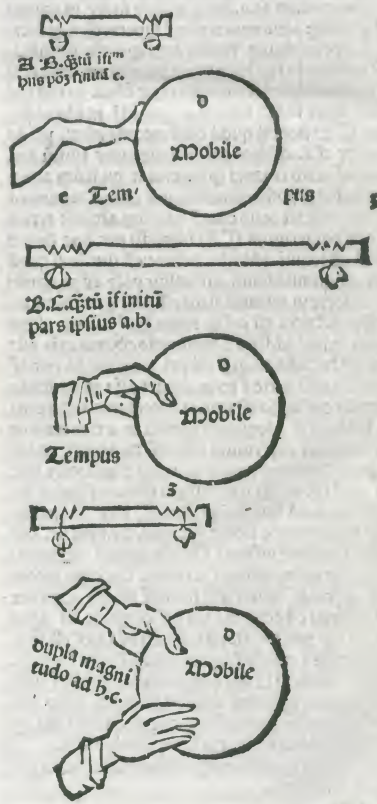
Oia potētie
finite finitū
est tempus.

nām que est hūc qd nos illic declarabimus. Et si
declaramus illuc ubi Arist. quo dixit celū hūc poten
tiā finitā. Dupl. n. potētie motiue pnt dici infi
nite: aut qz actio eaz nūqz cessat: aut qz motio eaz ē
tante velocitatis q non inuenit magis. qz illud qd
ab his mouet velocius mouet oī mobili. Et aut
aliqua potētia sit infinite motiōis fm hūc modū im
possibile ē nisi mor⁹ possz fieri in instāti. q aliqua
potētia sit q infinita facit velocitatē in ipm qd mo
uet: qz enī maior fuerit motor: tāto morio ei⁹ erit
velocior. Motores igit⁹ siue māles fuerint siue non
māles s3 hūc modū cōueniūt in b q morio eoz sit
finita: vñ corpa celestia excedūt se inuicē in veloci
tate: qūis motores eoz sint nō i mā. Ergo s3 hūc
modū dixit celi po^m esse finitam: et q si inessent ipsi
stelle ples: aut maiores: aut destrueret mor⁹ ei⁹: aut
tardaret: sed hoc diligētius manifestabit i suo loco.
Et hec dubitatio est maxia dubitationum q acci
dunt in hac scia: et nō mihi dēterminata nisi cū grādi
labore: et in tpe vite meenō modico. Ad secūdā
aut qd nēz qua qūit vt q si posuerimus actionē infi
nitā in corpore: segit q motus sit nō in tpe: et nō segit
si posuerimus actionē infinitā esse potētie nō in cor
pore. Si enī dētes dicimus: q si posuerim⁹ actio
nez pprā eē corpi: segit q in sit ei potētia infinita: si
aut posuerimus alicui⁹ nō corpis: tunc potētia illius
nō pōt dici finita: aut infinita. Finitū enī et infinitū
solū de corpi: dici pnt: et sic sola actio illi⁹ dicet⁹ i
finita. Si aut potētiā infinitā posueris in corpore: se
quit⁹ q motio eius sit nō in corpore: qd est ipose. Si
vero illā posueris nō in corpore: tūc nō dicet⁹ finitū
aut inf^m: eo q nō est in corpore. Nō q segit q sit mo
tione nō in tpe: cū in his nō pōt intelligi vna poten
tia maior alia: eo q nō sunt corporee po⁹. Mai⁹ enī
et minus solius est qūitatis. Vñ si dixerimus poten
tias eē in corpi: tūc actio eaz erit pportionalis.
s3 q pportio potētie motiue ad potētiā motiūā
est sicut pportio velocitatis motus ad velocitatem.
Existētibus aut nō in corpore nō ē pportio: cū p
portio solius est magnitudis ad magnitudinē vl⁹ cor
pū q sūit magnitudinē eo q sūit ei: et hec manifesta
sunt p se. Reuertamur ergo ad vba Aristotelis.
Nec infinitū finitū: sed tñ contingit in mi
nori magnitudine plurimā potētiā eē: sed
ad hūc magis in maiori plurimā. Si igit in
quo est a. b. infinitū. S3 b. c. hēat potētiā
aliquā: que in aliquo tpe mouet ipm b. v3 i
tpe in quo est c. 3. Si aut tam ipsius b. c. du
plā accipio in medio mouebit tpe ipm⁹ e. 3.
Sic. n. hec pportio. Quare in 3. t. mouebit.
Ergo sic accipiens semp a. b. qdēz nequaquā
transibo. Tēpore aut dato semp minorem
accipiaz. Infinita ergo potētia erit. Omnis aut finite
potētie necesse est finitū esse et tps. Si enī
in quodā tanta. Maior in minori qdēz: de
terminatio autem mouebit tempore fm cō
uersionem pportionis. Infinita autē oīs
potētia sicut multitudo. Et magnitudo est
excellens omne finitū.

Nec infinitū hūc virtutē finitā est possi
bile: s3 in minori magnitudine pōt inēē ma
ior potētia. Tame cū hoc fuerit dignius
erit q in maiori sit maior. Sit ergo a. b.
infinitū b. c. igit⁹ est potētia q mouet b. in
aliquo tpe. sit ergo illd tps b. 3. b. c. ergo du
plicatūz mouet in medietate temporis b. 3.
Procedamus sic igitur: et sit illud tps 3. t.
Cū ergo sic pcesserimus semp: nūqz perue
niemus ad psumationē a. b. De tpe po
sito semp accipiemus minus. Sic igit⁹ erit
virtus infinita. Necesse est enī cūlibz po
tētie finite tēp⁹ et eē finitū. Nā si hec potē
tia mouet in hoc tpe: q maior est illa mouet
in tpe minori illo. S3 tñ illd tēp⁹ ē determi
natū: cui⁹ pcessus est ecōuerso. Virtus autē
est infinita eo mō quo numerus. Magnitudo
do po que excedit omne determinatūz.

Demonstratio q nulla magnitudo vel quantum
infinitum habet potētiā finitam.

Tps in quo qūitū infinitū potētie finite mouet. d.

Cum

Physicorum

monēs qdē aut: et qd mouet et totū motū. Hic qdēz igit in cōtingētib: aliqn qdē moueri: aliqn autē qescere sit motus: et nō continus: sed videt. Aut enim pnter ē eoz que sunt: aut tāgētū est. Ad. n. vñ ē mouēs: s; habita adiuicē sūt. An et i aere et i aq b; modus: quē dicit qdaz antiparistasis. Impossibile autē aliter est opposita soluere nisi dīcto mō. Antiparistasis autē simul oia mouet: facit et mouere: quare et quiescit. Nunc autem vnum aliquod quod mouetur continue a quolibet: non enim ab eodem.

C Bebis autē q localiter mouent. Bonū est prius inducere quādā dubitationē. Nam si oē qd mouet ab aliquo mouet. s. duz illud a se nō mouet. Quō qdā cōtinue mouent sine eo q cōtingat motore. Verbi grā: qd proijcit aut qd sagittatur: et si motor moueat euz hoc ē aliud: vt aerē: et cum mouetur h mouet. Tñ impossibile ē ipm moueri nisi pntim tāgat aut moueatur. Immo necesse est sil oia moueri: et sil qescere: cū primus motor gene-rit. Sil ē et si ē facit sicut facit lapis. s. magnetes. A. g. qm illud qd mouet lapis qd ē ferruz mouet. i. attrahit ferruz a quo mouetur: et sic mouet. Hoc autē d; pcedi de necessitate. s. q primus motor est q hoc facit. A. g. qui mouet aerē cum fuerit b; aut aquā: aut aliud qd inatum est mouere: et moueri: sed nō d; simul qescere ab hoc q moueat et moueatur. Immo cessat ab hoc moueri q moueat: cessante ei motore a mouere: et post remāet mouēdo. An vñ mouet aliō sibi succedēs et pcedit istud aliud etiā hoc eodē processu. Ador. autem illi quiescit cū virtus mouēdi dīminuitur i successiōe paulatiz. Et vltio cessat qm motor penultim; puenit ad hoc q nihil agat: s; solūmō mouet. Hoc autē nēcio fuit sil. s. motorem qescere a mouere: et motū a moueri: et ipe mor oio. Hic quidem mor est motus qui sit in eis q possunt aliqn moueri: aliquādo qescere: et non est cōtinuus: sed vñ. Ador. n. non est vnus: sed sunt q succedunt sibi inuicē. An talis mor nō sit nisi in aere: aut in aq. Qui a quibusdam attribuitur et successiō: et ab eo denoiatur: sed predictē qōnes alr qz narratū nō possunt solui. Successio facit oia ea mouere et moueri. An oz q qescat. S; nos videmus vnum idem continue moueri: quare necesse ē ipsum moueri ab aliquo. Adouetur enim ab vno eodem.

Notio pro
sectoruz non
est continuus
sed videtur.

C Dec qd vt dixit auctor ē. Si oē qd mouet: mouet ab aliquo motore: qre quedā mobilia mouentur cum motor illoz sit in qetere: b; eni sequitur aliter: trium: aut q aliquid moueat sine motore. Aut q motor cū sit corp; moueat aliqd absq; eo q moueat: et sine eo q tāgat illō qd mouet. Aut dicat q pmo motor pnt mouere nō pntine. Que aut iducit hāc qstionē sunt illa q pyciū aut sagittant. Videm; eniz lapidē pectū moueri cū man; q mouerit iā qescit silr de sagitta et chorda. Tāc qdē qdē opponet illis pponib; qb; vñ ē in pdicta declaratiōe. s. oē motū hre motore: et ipz nō mouere nisi cū moueat euz sit corp; et sup h fundabit prius b; qd voluit declarare. s. q iste motor nō est corpus: qz etiā dicitur hūic qd onsum est: qm primus motor pntine mouet: et id dixit: qdā pntine mouet. Post dixit: si motor mouet ē cū h aliō vt aerē: cū h moueatur mouet. i. si aliq; dixerit q hui; ē q motor in h mouet cū illo qd mouet ab illo aliō qd mouet illud motū qm pmo motor cessat. U. g. qm man; mouet lapidē: mouet cū illo aerē: qre accidit q cū man; ē nō mouet lapidē: statim succedit ei aer in mouēdo lapidē: mouet ē eodē motū aliū aerē cū lapidē: vñ accidit q sed aer mouet lapidē pmo qescit: mor; g; lapidis vt qm pntinus cū fiat successiōe a plib; successio qdē nō cessat quicq; mor; cessat. Post dixit: tñ ipse ē ipm moueri: nisi pmo tāgat. aut moueat: imo necesse ē. s. h; solo nihil aliō ē q mutare qd nē de lapidē ad aerē aut aquā: vñ ad illō qd euz p moto mouet a pmo motore. Querēdū ē. n. ē de aerē: qre post qerē man; remanet aerē mouere lapidē: cū nō moueat lapidē nisi moueat: nec moueat nisi man; moueat. Opz igit oia oino qescere: qm pmo motor qescit: moueri cū ipe moueat. Et hoc voluit cū dixit: imo necesse ē sil oia moueri et sil qescere cum primus motor generit. i. aer aut chorda: aut his filia. Post. o. silr est: et si ē facit sicut facit lapis. s. magnetes. i. silr remanet qd: man; nō mouet illud pectū: nisi mouēdo pmo aerē: vt dicam; q lapis magnetis attrahet ferrū qd ponit vltra p ferrū medi ante attractiōe ei; ad p ferrū. D. o. b; aut d; cōcedi de necessitate. s. q primus motor est q h facit. i. s; opz nos pcedere de h; mobilib; pmo motore ē cām mor; eoz oīz de pmo ad vltimū. Qd autē ē plderādū ē qūo sit cā eoz mor; b; qdē vt dixit auctor pcedēdū est cū hui; mobiliū mor; ē qre in velocitate et tarditate potētā pmi motoris et ei; obilitatē: ex q possimus scire pmi motore ē cām huius mor; de initio ad finē. D. innuit modus quo h; motus pōt fieri ex plicādo et dixit. U. g. qui mouet aerē cū fuerit h; aut aquā aut aliō rē. i. U. g. q primus motor vt dicat man; mouet aerē aut aquā: vñ mediū qd inatuz est mouere et moueri. post dicit: cū fuerit h; i. cū fuerit eo mō quo ē mediū. s. q; exigit ad hoc q simplicia corpora mouant in illo: onus est eni qm nisi mediū ēēt nūq; lapis: neq; aliqd simpliciu corporū moueret: neq; nāl; neq; fm violentiaz: hoc aut pfecte declarabit in tertio de celo et mūdo. D. o. s; si d; simul qescere ab hoc q mouet et moueat. i. sed de motu boz simpliciu partiū econuersio est ei qd ē de rebus mobilibus terminabilibus figuram habentibus in partibus: id est simplicium corporum passibilium non opz vt simul cesset idē a mouere et a moueri: sicut accidit hic in pibus corporū terminabilium figurā hūiū: et in corpibus dētis q sibi adherēt inuicem. s.

Sine medio
ipossibile est
aliquid sim-
plex corp; moueri nāl;
vel violēt;
qdē. 4. ppy.
71. r. 3. cc. 29.
Et. 4. cc. 22.

Physicorum

enim nō hz magnitudinē nō mouet. Et qđ sit vnus z in vno. Nā si ēē alter nō ēē cōtinuus: s; successiuus z diuisibilis. Motor aut cū sit vnus: aut mouet z mouet: aut nō mouet. Et si qđ mouet sequit̃ ip̃z trāsmutari: ppter ip̃z trāsmutari ab aliquo. Necesse est qđ hoc cessat z puenit ad aliqđ qđ moueat absq; eo qđ moueat. Ad enim est tale nō trāsmutat̃ euz eo qđ trāsmutat̃: s; potest semp mouere: cū in tali mō mouēdi non est fatigatio. Et talis motor solus est equalis: z est dignior i hoc ceteris motorib⁹. Motor n. nullū hz modū trāsmutationis. Et opz qđ neq; quod mouet prope hoc ab hoc habet at trāsmutationem vt motor sit p̃silis.

83 Dicitur sicut p̃s in motu p̃tinuatio: qm̃ d; ēē vnus motoris: sic p̃s d; illo: qm̃ d; ēē vnus motoris: q. d. q. q. manifestū ē motū ēē p̃tinuū: mot⁹ at nō ēē p̃tinu⁹ nisi corp⁹: qm̃ qđ nō est corp⁹ nō mouet: vt in 6° declaratu ē: z hui⁹ corp⁹ si est mot⁹ p̃tinu⁹ necesse est ip̃z ēē vnū: sic oportet b; i motorib⁹: ex quo seq̃r qđ mot⁹ p̃tinu⁹ sit vnū: mot⁹ z vnū motoris: nāz si b; nō ēē nō ēē p̃tinu⁹: s; successiu⁹ z mult⁹: z b; voluit itelligi p̃ b; nō ēē diuisibilis. C. d. motor aut cū sit vnū: ēē z cū sit manifestū qm̃ mot⁹ p̃tinu⁹ ēē vnū: mot⁹ z vnus motoris: motor aut cū sit vnū: necesse est qđ sit p̃tinu⁹: z cū sit p̃tinu⁹ impole est ip̃z moueri: neq; p̃ se neq; p̃ acciō: p̃ qm̃ mot⁹ qđ sit a motore talis ē p̃tinu⁹: et mot⁹ qđ est rei more ē vere p̃tinu⁹. C. Post dicitur: qđ enī est tale nō trāsmutat̃ euz eo qđ trāsmutat̃: z h; motor: s; i quo nō est trāsmutatio aliqđ nō trāsmutat̃: p̃ acciō ex illo qđ ab ip̃o trāsmutat̃: vt accidit p̃ motorib⁹ i aialib⁹. Iste n. trāsmutat̃ p̃ trāsmutatōez subri i loco: s; aia aialis qđ mouet ip̃z: z ēē mutar se ab eo qđ mouet illā s; finē. C. d. s; p̃t ip̃z mouere zē. i. z qđ iste motor nō mouet cū mouet: iō nō accidit ei fatigatio in sua moriōe: qđ nō accidit motorib⁹ qđ cū mouet mouet: ēē n. fatigatiōis nihil aliū est qđ b; qđ motor mouet qm̃ mouet: b; qđ puenit qđ est in mā.

22 d n ē cōp
si mouet. 3d
sexto ph. 32.

23 aial mō
uel localr ad
motū aialis.

24 fatigatio
nis i motori.
b; qm̃ mouet
qm̃ mouet est
qđ sit i mā. Et
de idē s. pb.
t. c. 78. r. 79
z. 2. celi. 3. et
7i. z i. 2. cap
de sba orbis.

25 cōp celeste
s; 24. nō ēē
ex se s; suam
nām recipere
trāsmutatioē.
nē. 3d p̃ cap
z. 2. ac. 3. de
sba orbis. z p
celi. 20.

C. Post dicitur: talis motor solus est equalis. s; dignior ceteris motorib⁹. zē. i. z iste motor ē dignior alijs motorib⁹ equalitate hac. v. rōne: qđ iēq̃litas nō accidit nisi p̃p b; qđ motori accidit qđ a modis trāsmutatiois: qre ali qm̃ vigorat: aliqñ obilitat̃. Sed iste motor oīno caret trāsmutatioē: qđ morē ēē est equalis simplr. C. Post dicitur: opz qđ neq; qđ mouet ppe b; ab b; hēat trāsmutationē vt mot⁹ sit p̃silis: z qđ iste motor ē p̃tinu⁹ ēq̃lis: opz qđ illud qđ mouet b; motu nullo mō trāsmutetur vt motus eius sit equalis z p̃silis: cum enim illud qđ mouetur trāsmutat̃ aliquo modo trāsmutatiois ab illo a quo mouet: accidit ei etiaz ineq̃litas mor⁹. C. Unde videmus Arist. opinari qđ corp⁹ celeste nō pōt ex se fm̃ suā nām recipere trāsmutationē: qđ cā ei⁹ est: qđ nō cōponit̃ ex mā z forma: qđ ē neciuz ex se nō ex alio: vt Aulic. dicit: verūtñ necessitas ē i ip̃o mō recipiendi: in motore vero modo agendi.

C. Necesse est aut aut in medio: aut in circulo ēē. Nec enim principia sunt: sed citius mouent̃ prima mouenti. Idulmodi aut ē totius motoris. Ibi ergo est mouens.

C. Igitur necesse est: aut qđ sit in medio: aut in circūferentia. Nec enim sunt duo p̃cipia: sed illud quod magis appropinquatur motori est velocius in motu. Et sic est de motu totius: motor ergo est illic.

C. Quia iste motor de quo iam declaratum est ip̃s 84 esse nō est in materia: nō restat dicere nisi ip̃m ēē in illis locis in quibus effectus eius apparet: z maxime in loco in quo motio ei⁹ equalr patitur p oēs partes illius qđ mouet ab illo. Et qđ non est hic nisi mediū aut circūferentia: actio autē eius magis apparet in circūferentia: z etiam motio eius magis est illic ēq̃lis qđ motio eius in alio circulo: ideo attribuitur illi loco. Vñ oēs leges conueniunt in hoc: qm̃ deus habitat in celo. C. Post dicitur: nec enim duo sunt principia. i. totius fm̃ qđ totum est spericu. Modum qđ est p̃tinu⁹ fm̃ qđ super ipsum est motus. Circūferentia vero qđ ex illa est initū motus. Et declaratu est in libro de moribus aialis s; locis: qm̃ omne qđ mouet b; corpus gescens circa qđ voluitur: z qđ virtus gescens d; esse firmior virtute illius qđ mouetur: z si aliter esset totū expelleretur. Existētia ergo mūdi his duob⁹ virtutib⁹ perficit̃. s; virtute gescis: z virtute mouēdi: que est cōtraria illi: videt̃ igit hoc intellexisse per duo principia. C. d. s; illud qđ magis appropinquat motori est velocius. i. z qđ necesse est qđ partes rei more que magis sunt veloces sunt ille que magis appropinquant motori: partes autem velocissime ceteraz que sunt in spera totius sūt maximi circuli qđ sunt in ea. Necesse est qđ iste locus sperre sit propinquior ceteris motorib⁹. Partium autē propinquarū p̃portio ad illuz dignior est p̃portioe aliarum ad illum: z euz sit ita cōstat qđ sit illic. i. z sic est de motu totius. s; qđ quanto magis appropinquatur motori tāto erit velocius: motor igit est in partibus velocioribus totius. s; in circulo maximo orbis maximi qui facit diurnum motū. C. Hanc autē appropinquationē debemus itelligere fm̃ esse: nō fm̃ locū. qđ enī est nō in corpore: nō est in loco. z qđ inuit per hoc: quoniam principium mouendi est ex nobiliori. s; ex medio sperre que est maximus circulus: z b; manifestum est sensui: quoniam moto corporis sperici a suo medio est melior z nobilior.

Oīne leges
pueniūt in b;
qđ dō habitat
i celo. 3d ēē
ce. te. cō. 22. r.
96. r. 100. Et
sedo ce. t. c. 1.
z cō. 74.

Existētia mun
di b; b; dō
b; virtutib⁹ p̃f
cit. s; virtute
gescis z virtute
mouēdi. 3d
p̃ celi. c. 97. r.
2. c. 102.

Documentū

Expe
sūt
ut qđ
ut ab
z ex
tman
motu:
s; s; p̃
s; 3d
cō. 10

C. Habet aut dubitationē si cōtingit aliquod qđ mouet mouere continue: s; nō sicut impellens iterum z iter: z in p̃sequēti est continue. Aut. n. ip̃m opz semp impellere: aut trahere: aut vtrūq; aut alteruz aliqđ aliud p̃tingēs ab alio sicut olim dictuz est in bis qđ p̃iungunt̃. Si autem diuisibilis est aer aut aqua mouet: sed sicut semper mor⁹. Vtrūq; autē nō possibile est vnū ēē sed haberi. Solus itaq; cōtinuus est qm̃ mouet immobile. Semp. n. s; se bñs: z ad id qđ mouetur s; se habebit: z continue.

C. S; est hic q̃stio difficilis. motor qđ pōt mouere cōtinue z nō fm̃ idēz fm̃ qđ expellit vnū post aliud: z sic p̃tinuatio ei⁹ ē successiua. C. Ad qđ est dicēdū qm̃ necesse est: aut qđ semp

q̄ semper expellat: aut attrahat: aut agat
vtrūq; aut agat aliud cui succedit vnū post
aliud: vt diximus supius in re proiecta. Aer
n. q̄ est apertus vt diuidat similr aqua: mo-
uet p̄ suū motū sēp modis diuersis. Sed
impossibile est h̄z vtrūq; modū q̄ mor⁹ sit vn⁹:
sed successiuus. Corinuuus igr̄ est solus qui
mouetur a moto nō. Qm̄ cū sēp sit eodē
mō. Et ideo etiā apud illō quod ab illo mo-
uetur est eodem modo continue.

85 ¶ Vult declarare in hoc caplo qm̄ ex ipsa p̄tinuatio
ne mor⁹ legi q̄ iste motor nō sit corp⁹: sicut opz ē q̄
sit vn⁹: q̄ illō qd̄ mouet ab illo sit motū vnū. Mo-
tor n. corpore⁹ q̄ nō mouet nisi expellēdo: aut attra-
hēdo: aut vtrūq; agēdo: attrahēs aut r̄ expellēs non
eodē mō se h̄nt circa illud qd̄ mouet in initio expul-
siois aut attractiois: r̄ in fine. s. in p̄p̄tate r̄ remo-
tione. Motor igr̄ q̄ est corpus nō est p̄siliuz dispōnum
apud illud qd̄ mouet: mor⁹ igr̄ ab illo nō est p̄tinuus.
¶ Et dixit: s̄ est h̄ qd̄ difficilis motor: qd̄ pōt mo-
uere p̄tinue. s. motor q̄ nō ē corp⁹ pōt mouere p̄tinue
i. motū p̄tinuo vō: h̄ nō sic p̄cedit i statu mouēdi:
sic p̄cedit corp⁹ qd̄ mouet aliqd̄ expellēdo vnū post
aliqd̄. i. expulsiōe post aliqd̄: qd̄ n. inatuz est sic mouere
nō mouet p̄tinue i rei vitate: s̄z sensuz: verūtiā suc-
cessiue mouet. ¶ Et h̄ itēdebat cū dixit: r̄ sic p̄tinua-
tio ei⁹ ē successiua. i. r̄ p̄tinuatio ei⁹ q̄ v̄i sensu ē succes-
sio v̄a. ¶ D. icipit soluere hāc qōnē. s. qm̄ ipole ē ali-
quē motorē q̄ mouet p̄tinue mouere r̄ dixit: ad qd̄ ē
vōm: qm̄ necesse est: aut q̄ sēp expellat: aut attrahat:
aut agat vtrūq; i. qm̄ necesse est postq̄ motor sit
corp⁹: r̄ q̄ mouet motū p̄tinuo: q̄ sēp expellat vnū
post aliqd̄: aut q̄ sēp attrahat: aut q̄ aliqd̄ expellat:
aliqd̄ attrahat: r̄ h̄ ē sp̄. ¶ Post dixit: aut agat aliqd̄
cui succedit r̄. i. aut q̄ motor cui⁹ mor⁹ existimat eē
p̄tinu⁹ sit p̄tinu⁹ vnū: q̄ mouebit rē motū successiue:
vt dixim⁹ d̄ motū lapidis. Expellētis n. modi isti sūt
s. aut q̄ separat ab expulso: r̄ remaneat expulsiuz in
motu: aut q̄ nō separat ab illo. ¶ Post dixit: aer n.
q̄ ē ap̄t⁹ vt diuidat r̄. i. r̄ mor⁹ q̄ sit p̄ expulsiōez in
qua expulsiū nō sepat ab expellēte n̄ ē p̄tinu⁹: sit n.
aut i aere: aut i aq̄: q̄ aer r̄ aq̄ multū sūt ap̄t⁹ ad di-
uisionē r̄ passiōez: nō mouet p̄ suū motū illd̄ qd̄ i eis
mouet motū seq̄l̄: s̄z diuersimode. Ap̄tudo n. i eis
ad diuisionē r̄ passiōez nō ē eodē mō i oib⁹ suis p̄ti-
bus. Et v̄i q̄ h̄ sermo cōis ē oib⁹ q̄ i medio mouent:
siue expellens separat ab expulso: siue nō. ¶ Et cūz
dedit cāz q̄ mor⁹ expulsiū nō est eq̄lis dixit: s̄z ipole ē
h̄z vtrūq; modū r̄. i. r̄ corp⁹ mouere corp⁹ motū eq̄-
li veritate ipole est: siue motor sit vn⁹ ex initio mot⁹
vsq; ad finē: siue p̄les: vt accidit i motū lapidis. Nam
cūz posuerim⁹ virtutē motoris it̄rā mutabilē: s̄l̄r vir-
tutē illi qd̄ mouet. Impossibile est h̄ poni in illo medio
quo sit in mor⁹ p̄ diuersitatē p̄tiū in ap̄tōe. Quare
necesse est q̄ stat⁹ motoris ap̄ illud qd̄ mouet diuersi
fice in motu. ¶ Post dixit: qm̄ itēdit. Deinde
iducit cāz qua mor⁹ illi qd̄ mouet r̄ nō mouetur sit
eq̄lis: r̄ est tria illi r̄ dixit: p̄tinu⁹ igr̄ solus est q̄ mo-
uet a nō moto. ¶ D. dedit cāz in h̄ r̄ dixit: qm̄ cū sp̄
sit eodē mō r̄. i. mor⁹ aut q̄ sit a motor q̄ nō mouet:
est p̄tinu⁹ r̄ vnus: q̄ motor eodē mō se h̄z ad rē mo-
uēdā: sit immobilis: r̄ it̄rā mutabilis. motor vō q̄ mo-

uetur: non eodem modo se h̄z: quia mouetur: r̄ ideo
non equali motu mouet.

¶ Determinatis aut hīs manifestū est q̄ im-
possibile est primum mouēs r̄ immobile h̄re
aliquā magnitudinē. Si enīz magnitudinē
h̄z necesse est aut finitā ipaz eē aut infinitā. In-
finitā aut q̄ nō p̄rigit magnitudinē eē osten-
suz est p̄tinu⁹ in p̄physicis. Q̄ aut finitā ipole
est infinitaz h̄re potentiam: r̄ q̄ impossibile
est a finito moueri aliquid fm̄ infinitū t̄pus
demonstratuz est nunc. Primum autē mo-
uēs p̄tinu⁹ h̄z motuz: r̄ in infinito tēpore.
Manifestuz itaq; est qm̄ indiuisibile r̄ ipar-
tibile est: nullaz habens magnitudinem.

¶ His ergo distinctis manifestū est q̄ primus
motor q̄ nūq; mouet nō pōt h̄re magnitudi-
nē oio. Qm̄ si h̄er necesse ē vt eēt finitā aut
infinita. Et itā declarauimus in sermone n̄o
nāl̄: qm̄ ipole est magnitudinē eē infini-
tam. Et nūc declarauim⁹ qm̄ finitū nō pōt
h̄re virtutem infinitā. Et q̄ finitū nō pōt mo-
uere tēpore infinito. Sed primus motor mo-
uet motu eterno tpe infinito. Ergo manifestū
est ipsuz esse indiuisibilem: r̄ impartibilez:
r̄ nullam habere magnitudinem.

86 ¶ In hoc caplo induxit d̄nez quā a p̄mo itēdit. Qm̄
cū dixit p̄pōnes q̄ necesse sunt ad h̄z soluit qōnes q̄
accidūt in illis p̄pōnib⁹: q̄b⁹ vsus est: p̄cludit: qm̄ p̄-
mus motor de quo declaratū est ipm̄ nō moueri nō
h̄z corpus. i. nō h̄z formā in m̄a. ¶ Et dixit manife-
stū est qm̄ p̄mus motor q̄ nūq; mouetur nō pōt h̄re
magnitudinē. i. r̄ cūz itā ostēdimus q̄ ois corporis fi-
niti actio ē finitā: r̄ s̄l̄r ois v̄tus in corpore: r̄ q̄ p̄mi
motoris actio est infinita: manifestū est q̄ primus mo-
tor nō h̄z magnitudinē oio. ¶ Post dixit: nā si h̄er
magnitudinē r̄. i. nam si h̄ nō est vep̄ d̄dictoriū ei⁹
erit verum. s. q̄ h̄z magnitudinē: r̄ posuit h̄. q̄ aīz: r̄
dixit: r̄ si h̄z magnitudinē necesse est q̄ sit finitā aut infi-
nita. ¶ D. destruxit vtrūq; p̄tē p̄tias: vt sequēte de-
structo destruat aīz r̄ dixit: et declarauim⁹ in sermo-
ne r̄. i. in tertio tractatu hui⁹ libri: illic n. declarauit
qm̄ omne corpus est finitū. ¶ D. v. nunc declarauim⁹
mus r̄. i. r̄ si est corp⁹ finitū p̄stat q̄ virt⁹ ei⁹ est fini-
ta in corpore. n. finitū nō p̄t eē v̄tus infinita. ¶ Post di-
xit: s̄z p̄mus motor mouet motu eterno tpe infinito. i.
ergo virtus eius est infinita: r̄ cū sit manifestū quoniaz
omnis corporis virtus est finitā: r̄ q̄ p̄mi motoris
virtus est infinita p̄cludit in secūda figura primuz
motores non esse corpus nec virtus in corpore.

¶ Aristotelis stragyrite p̄horuz monarche:
physicorū opus: cum Auerrōys
Londubensis Expositi-
onibus felici-
ter explicat.

Expellētis
aut sūt modi
aut q̄ sepat
ab expulso
r̄ remaneat in
motu: aut q̄
nō sepat ab il-
lo. 3. 5. 7. p̄p̄.
ca. 10.

3. p̄p̄. ix. cō.
40. r̄ infra.

